

CODEX
EPISTOLARIS ET DIPLOMATICUS
COMITIS NICOLAI DE ZRINIO

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA

MAGYAR
TÖRTÉNELMI EMLÉKEK

KIADJA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

ELSŐ OSZTÁLY

OKMÁNYTÁRAK

BUDAPEST, 1899

A M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA

(AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN)

ZRINYI MIKLÓS

A SZIGETVÁRI HŐS ÉLETÉRE VONATKOZÓ

LEVELEK ÉS OKIRATOK

A MAGYAR TUD. AKADEÉMIA
TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGA MEGBIZÁSÁBÓL

KÖZREBOCSÁJTJA

BARABÁS SAMU

MÁSODIK KÖTET

LEVELEK   OKLEVELEK

1566—1574

1534—1602

PÓTLÉK

1535—1567

BUDAPEST

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEÉMIA

MDCCCXCIX

TARTALOM.

ELSŐ RÉSZ.

	Lapszám
I. 1566. jan. 5. Miksa király egy-egy száz koronás aranyozott serleget küld Thurzó Elektől Batthyányi Boldízsárnak és menyasszonyának, Zrínyi Dorottyanak nászajándékul	1
II. 1566. jan. 28. Károly főherczeg Zrínyi Miklós birtokairól a győri püspöknek járó bor- és gabona-tized haszonbérbe adásáról véleményt kér a pozsonyi kamarától	2
III. 1566. mart. 20. Csányi Ákos az özvegy nádornéhoz a török által a hódolt faluktól követelt ökörszekerekről és kocsikról; Zrínyinek a hadiszerekkel és néppel Szigetvárba meneteléről; a szigetváriak kegyetlenségéről; Hrasztoviczának a török által szándékolt megszállásáról; a németeknek a töröktől való félelméről	3
IV. (1566. mart. 21 előtt.) Zrínyi Miklós emlékirata Károly főherczeghez Szigetvárnak ostrom esetén leendő védelméről, a melyen jelen akar lenni, sőt ha nem volna főkapitány, e vidék védelmezését akkor is magának kérne	4
V. 1566. mart. 23. Károly főherczeg Zrínyi Miklós fenyegetődzésére, hogy a tárnokmesterséget leteszi, ha fizetését meg nem adják, megparancsolja a pozsonyi kamarának, hogy Zrínyinek főkapitányi fizetését mentől hamarabb adjá meg	9
VI. 1566. mart. 28. Miksa király kegyelmesen veszi Zrínyitől Szigetvár védelmére czélzó emlékiratát s hűsége, vitézsége, okossága, szorgalma s a hadi dolgokban jártasságára nézve nem bocsátja tisztségeiből el, sőt illőnek találja, hogy ez Istentől nyert gazdag adományt a haza javára fordítsa ezután is	10
VII. 1566. apr. 19. Zrínyi Miklós a szultán jöveteléről tudósítja Nádasdi Tamásné s miután elhatározta, hogy Szigetvárba zárkózik, arra kéri, saját költségén küldjön néhány puskás gyalogot négy hónapra és egy vagy két kiváló embert velök	11
Zrínyi M. levelezése. II.	a

VIII. 1566. apr. 27. Nádasdi Kristóf nem tartja helyesnek és lehetségesnek, hogy Nádasdi Tamásné Zrínyi Miklóst katonával megsegítse	13
IX. 1566. apr. 27. Contarini Lénárt jelentése a dogehez a hírről, hogy nagy számú török sereg áll a horvát határon Szigetvár ostromára menendő, s ennek bőséges hadi felszereléséről	14
X. 1566. apr. 29. Csányi Ákos Nádasdi Tamásnéhoz az utak, hidak megcsináltatásáról; a Zrínyi kérte segítségről; Kanizsának esetleges megszállásáról; Zrínyi cseléről, hogy az urakat segítség-adásra bírja; Nádasdiné hadainak a király vezérlete alatt leendő hadbaszállásáról	14
XI. 1566. apr. 30. Miksa király kegyesen fogadja Zrínyi készségét Szigetvár védelmére s tudatja, hogy Károly főherczeg pénzről s minden egyéb szükséges dologról gondoskodott; végül hősi védelemre buzdítja	16
XII. 1566. maj. 6. Károly főherczeg a pozsonyi kamarához a Zrínyi Miklós hadai tizenöt havi zsoldjának megfizetéséről	17
XIII. 1566. maj. 12. Zrínyi Miklós könyörög a királynak, hogy szigetvári kapitányi fizetését ne csonkítsák meg, sőt a főkapitányi banderium zsoldját mentől hamarabb fizessék meg	17
XIV. 1566. jun. 6. Zrínyi Miklós egy ismeretlenhez a szultánnak Szigetvár ellen vonulásáról s a drávai hid veretéséről, továbbá, hogy a Duna-Dráva között minden emberre egy kemence kenyeret s egy köből árpát vetettek ki, s a Kálmáncseh körül lakókat a városba beparancsolták	21
XV. 1566. jun. 14. Csányi Ákos Nádasdi Tamásnéhoz a török császár hadának megindulásáról s a beglerbégnek Nándorfehérvárra érkezéséről	22
XVI. (1566. jun. 20 után.) Idézet Stuerdo Rómában székelő pármái követnek egy jun. 20-án kelt névtelen bécsi tudósítás alapján írt jelentéséből Zrínyi Miklósnak a törökökkel vívott csatájáról	22
XVII. 1566. jun. 27. Idézet báró Kharling János leveléből Thoríá Zsigmondhoz a szultán négy részre osztott hadának a persa király, Malta szigete, Erdély s Szigetvár ellen indulásáról	23
XVIII. 1566. jun. 23. Csányi Ákos Zrínyi Miklós katonáinak Szigetvárba s fiának Györgynek Csurgóra meneteléről értesíti Nádasdi Tamásné	24
XIX. 1566. jul. 3. Miksa király Zrínyi Miklóshoz mennél több hű, óvatos és szorgalmas kém tartásáról	25

	Lapszám
XX. 1566. jul. 6. Miksa király hasonló parancsa Zrínyi Miklóshoz, kitől egyuttal kedvesen veszi, hogy György fiát hadaival együtt a táborba küldi	26
XXI. 1566. jul. 13. Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből II. Fülöp spanyol királyhoz a szigetiék kiütéséről	28
XXII. 1566. jul. 18. Contarini Lénárt velencei követ jelentése a dogehoz Zrínyi Miklósnak egy Pécsre igyekező szandákon aratott győzelméről	29
XXIII. 1566. jul. 20. Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből a királyhoz a határszéli törökök udvariasságáról	29
XXIV. 1566. jul. 21. Zrínyi megköszöni Csányi Ákosnak a közölt híreket, de nem tudja, vajjon Gyulát megszállotta-e a török vagy nem	30
XXV. 1566. jul. 24. Zrínyi Miklós Batthyányi Ferenczhez az örményországi beglerbégnek a bosnya pasa ujtói táborába érkezéséről; az eszéki hid veretéséről, melyen át a szultán a mohácsi mezőre száll s a beglerbéget a bosnya pasával együtt Sziget ostromára küldi; a szultán nagy, de rosszul fegyverzett hadáról s végül a töröknek Siklóstól Pécs felé indulásáról	31
XXVI. 1566. jul. 27. Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből királyához a szigeti őrség hangulatáról	32
XXVII. 1566. jul. 28. Csányi Ákos Nádasdi Tamásnéhoz a szultán jöveteléről s a bosnya pasa és karamániai beglerbég Buda felé indulásáról	33
XXVIII. 1566. jul. 29. Zrínyi Miklós Batthyányi Ferenczhez a bosnya és örményországi beglerbég Siklós alatti egyesüléséről; a szultán táborozásáról a mohácsi sikon s hogy személyesen akarja megszállani Szigetet; a szultán előhadát vezérlő ruméliai beglerbégnek a Dráván történt átkeléséről	34
XXIX. 1566. aug. 2. Csányi Ákos híreket ír Szigetvár felől Nádasdi Tamásnénak	35
XXX. 1566. aug. 3. Idézet Soranzo Jakab velencei követ jelentéséből a dogehoz a szultán átkeléséről a Dunán s Szigetvárt illető szándékáról	36
XXXI. 1566. aug. 8. Biglia Menyhért szentszéki jegyző jelentése Commendone bíbornokhoz Szigetvár megszállásáról ...	
XXXII. 1566. aug. 8. Szalai Benedek Szigetvár megszállásáról s a török sereg elhelyezkedéséről; a szultán állapotáról s eltökélt szándékáról, hogy Szigetet megveszi vagy meghal alatta; a várbeliek kiütéséről; János Zsigmondnak	

	Lapszám
a szultán előtt való reménykedéséről s Arszlán pasa lenyakasztatásáról értesíti az özvegy nádornét	37
XXXIII. 1566. aug. 8. Contarini Lénárt velencei követ jelentése a dogehez két, Szigetvár ostromára menendő beglerbég átkeléséről a Dráván és Szigetvár bőséges hadi fölszereléséről	40
XXXIV. 1566. aug. 10. Idézetek Chantone spanyol követ jelentéséből II. Fülöp spanyol királyhoz Szigetvár ostromáról	40
XXXV. 1566. aug. 12. Biglia Menyhért szentszéki jegyző Commendone bíbornokhoz a szigetiek önbizalmáról és a vár erősségéről	43
XXXVI. 1566. aug. 14. Csányi Ákos a nádornéhoz Szigetvár megostromoltatásáról, a töröknek veszteséggel történt visszaveretéséről s a várbeliek kiütéséről	43
XXXVII. 1566. aug. 14. Nádasdi Kristóf a Szigetet ostromló török had csekélysege és fegyvertelenségéről értesíti az özvegy nádornét	44
XXXVIII. 1566. aug. 16. Nádasdi Kristófnak az özvegy nádornéhoz intézett levele szerint Márton deák arra kéri Zrínyi Györgyöt, törekedjék a fejedelemmel, hogy segítse meg Szigetet	45
XXXIX. 1566. aug. 17. Idézet Soranzo Jakab velencei követ jelentéséből a dogehez a szultánnak Szigetvár felé vonulásáról s a török seregben uralgó nagy halandóságról és zabolátlanságról	46
XL. 1566. aug. 20. Contarini Lénárt velencei követ jelentése a dogehez Szigetvár sikertelen ostromáról s az ott, Gyulánál és Székesfehérvárnál levő török had számáról	47
XLI. 1566. aug. 26. Albini Jeromos jelentése Contarini Lénárt-hoz a török által Szigetvár ellen intézett hét sikertelen ostromról s az ostromokban elesett törökök számáról	47
XLII. 1566. aug. 27. Albini jelentése Contarinihez a szigetvári tüzéség fejének, egy bizonyos Antal nevű velencei olasznak a török táborba szökéséről	48
XLIII. 1566. aug. 30. Albini jelentése Contarinihez, az egy hónapig védett s hét ostromot kiállott város felgyújtásáról és elhagyásáról Zrínyi által s a török seregnek élelem és takarmánybeli szükségéről	48
XLIV. 1566. aug. 31. Csányi Ákos híreket ír Nádasdi Tamásné-nak Szigetvár ostromáról	49
XLV. 1566. aug. 31. Soranzo Jakab velencei követ jelentése a dogehez Szigetvár ostromáról	50

XLVI. 1566. sept. 2. Csányi Ákos újabb híreket ír Szigetvár ostromáról Nádasdi Tamásnének	51
XLVII. 1566. sept. 2. Idézetek Chantone spanyol követ jelentéséből királyához Sziget ostromáról	53
XLVIII. 1566. sept. 3. Albini jelentése Contarinihez Szigetvárnak aug. 26-án két óráig tartó sikertelen ostromáról s a jan-csár agának zászlajával együtt történt elfogatásáról	55
XLIX. 1566. sept. 3. Biglia Menyhért szentszéki jegyző Commendone bíbornokhoz a töröknek Szigetvár ostromában szenvedett veszteségéről	56
L. 1566. sept. 5. Contarini jelentése a dogehoz a Szigetvár fölmentése ügyében tartott hadi tanácsról; Károly főherczeg hadi készülétéről s Szigetvár ostromáról	56
LI. (1566. sept. 5 után.) Idézet Stuerdo Rómában székelő pármái követnek sept. 5-én kelt bécsi levelekből írt jelentéséből Szigetvár ostromáról	57
LII. 1566. sept. 6. Albini jelentése Contarinihez Szigetvárnak aug. 26. és 28-ki ostromáról s a városnak Zrínyi által történt fölggyújtásáról és elhagyásáról	58
LIII. 1566. sept. 8. Csányi Ákos híreket ír Nádasdinének Szigetvár ostromáról	58
LIV. 1566. sept. 10. Albini jelentése Contarinihez a törököknek az aug. 29., 30. és 31-én történt ostromokban szenvedett veszteségéről; a szultán elhatározásáról Szigetvár elfoglalását illetőleg s a győri táborban a vár fölmentése ügyében tartott hadi tanácsról	60
LV. 1566. sept. 11. Albini Contarinihez Szigetvár utolsó ostromáról s Zrínyi elestéről	61
LVI. 1566. sept. 14. Albini részletesebb jelentése Contarinihez a töröknek Szigetvár alatt szenvedett veszteségéről; a vár utolsó ostromáról s Zrínyi rettenthetetlenségéről	61
LVII. 1566. sept. 15. Tudósítás Zrínyi Miklós fejének a győri táborba érkezéséről	62
LVIII. 1566. sept. 16. Albini jelentése Contarinihez az üzenetről, melylyel Szokoli Musztafa budai pasa Zrínyi fejét Salm Eginónak a győri táborba küldötte	64
LIX. 1566. sept. 18. Albini jelentése Contarinihez Zrínyi fejének a győri templomból Csáktornyára történt szállíttatásáról	64
LX. 1566. sept. 19. Soranzo Jakab velencei követ jelentése a dogehoz Szigetvár ostromáról	64
LXI. 1566. sept. 21. Miksa király följegyzést küld Ágost szász választónak Sziget ostromáról s Zrínyi és a vár elestéről, továbbá Gyula föladásáról értesíti	66

LXII. 1566. sept. 22. Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből királyához Szigetvár elestéről	72
LXIII. 1566. sept. 24. Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből királyához a törökök tervéről Szigetvár bevétele után ...	75
LXIV. 1566. sept. 27. Soranzo Jakab velencei követ jelentése Szigetvár elestéről a dogehez	76
LXV. 1566. sept. 27. Rosenberg Vilmos a przebousi kolostor perjelének dolgáról, saját tétlenségükről a táborban, Zrínyi Miklós haláláról s gazdagsági ügyekről ír krumlovi kan-czellárja Helfenburgi Venczel Albinnak	78
LXVI. 1566. sept. 28. Rosenberg Éva a Mindenható által rá mért csapás okozta bánatáról értesíti testvérét Rosenberg Vukot s hogy Bécsbe menetelét férje végrendeletének elő-vasására fia György meggátolta	80
LXVII. 1566. sept. 29. Szalai Benedek a babolcsai, berzenczei, csurgói, vizvári, zákányi, segesdi, szenyeri, szöcsényi, csákányi, maróti, marczali és laki őrség elszökéséről, a szultán betegségről, hadai pusztításáról s a kanizsai német őrség garázdálkodásáról értesíti az özvegy ná-dornét	82
LXVIII. 1566. oct. 5. Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből a királyhoz, a Szigetvárnál levő török táborról és a szul-tán állapotáról	85
LXIX. 1566. oct. 16. Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből a királyhoz a szultán kijelentése szerint Zrínyi Miklós és a gyulaiak megfenyítéséről	87
LXX. 1566. nov. 1. Musztafa budai pasa Zrínyi fejének Győrbe küldéséről, testének eltemettetéséről, azután Zrínyi kegyet-lenségéről és igazságtalanságáról s Pethő János féktelenke-déseiről tudósítja Miksa királyt	88
LXXI. 1566. nov. 2. Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből a királyhoz a szultán haláláról	90
LXXII. 1566. dec. 7. Miksa király a néhai Zrínyi Miklós és Fran-gepán István közt létrejött s az előbbi örökösei által jó-váahagyás végett bemutatott egyességlevél ügyében véle-ményt kér a pozsonyi kamarától	91
LXXIII. (1566 végén—1567 elején.) Szelim szultán a francia király-hoz Szigetvár elfoglalásáról	92
LXXIV. (1566—1567.) Zrínyi Miklós vejeinek folyamodványa a ki-rályhoz, hogy a hős végrendeletét hajtassa végre s ha-jadon leányai részére rendeljen gyámokat	93
LXXV. 1567. jan. 11. A pozsonyi kamara véleménye a Frangepán	

	Lapszám
István és néhai testvére Zrínyi Miklósné között létrejött osztály felől	94
LXXVI. 1567. jan. 20. Miksa király a Frangepán István és testvére közt létrejött osztályt nem hagyja jóvá	95
LXXVII. 1567. mart. 18. Miksa király a Zrínyi Miklós kapitánysága alatt szolgált élő, megsebesült és elesett katonák névjegyzékének Zrínyi Györgytől leendő megszerzésére utasítja a pozsonyi kamarát	95
LXXXVIII. 1567. maj. 5. Miksa király Zrínyi Györgyhöz mostoha anyjával szemben való magaviseletéről s apja végrendeletének végrehajtásáról	95
LXXIX. 1567. jun. 21. Miksa király Bornemisza Pál erdélyi püspököt, az özvegy Zrínyi Miklósné és fia György között fölmerült pör elintézése ügyében, maga elé idézi	96
LXXX. 1567. jul. 1—2. Micheli János velencezi követ jelentése a dogehoz a rablásaik miatt proscibált Zayról és Dersfiről s Zrínyi Miklós hasonló sorsáról, ha élne ...	96
LXXXI. (1567. jul. 7 előtt.) Rosenberg Vilmos testvére özvegy Zrínyi Miklósné nevében kéri a királyt, hogy sógora végrendeletét hagyja helyben és hajtassa végre s a Zrínyi Miklós által nejének ígért tízezer forint jegypénzt az örökösökkel fizettesse meg	96
LXXXII. 1567. sept. 23. Miksa király a Frangepán István és testvére között létrejött osztályt nem hagyja jóvá	99
LXXXIII. 1567. sept. 29. A fennebbi ügyben a magyar udv. kancelláriához »decreto imperatoris« intézett utasítás ...	99
LXXXIV. 1567. sept. 30. Zrínyi György a Frangepán István és Katalin közt létrejött osztályba leendő beléegyezéseért könyörög a királynak	99
LXXXV. 1567. oct. 21. Miksa király újra kijelenti Zrínyi Györgynek, hogy fennebbi kérését a fiscus kárára nem teljesítheti	100
LXXXVI. 1567. dec. 22. A pozsonyi kamara fölterjesztése a királyhoz, a szigetvári menekült lakosoknak Szent-András, Szent-Gábor és Boldogasszony falukban leendő letelepítése tárgyában	100
LXXXVII. 1568. maj. 19. Miksa király megparancsolja a pozsonyi kamarának, hogy utasítsa a Lipcseieket a Szigetvárból menekült lakosok letelepítésére kijelölt Pálln pusztára vonatkozó irataik bemutatására	103
LXXXVIII. 1568. sept. 7. Miksa király megparancsolja a pozsonyi kamarának, hogy a néhai Zrínyi Miklós által Sziget-	

	Lapszám
vár ostromakor bizonyos Silvestertől vásárolt ökörbőrök árát Silvester özvegyének fizesse meg	104
LXXXIX. 1568. nov. 1. Miksa király véleményt kér a pozsonyi kamarától a szigetvári menekülteknek szánt Szent-Farkas királyi földet illetőleg	105
CX. 1568. nov. 14. Thurzó Elek Zrínyi Borbálával leendő menyegzejére Szomor Jánost meghívja	107
XCI. (1569. apr. 21 előtt.) A Zrínyi Miklóssal való számvetések megvizsgálására kiküldött névtelen jelentése az udvari kamarához	108
XCII. (1569. apr. 21 előtt.) A magyar kamara számoló-mesterének a néhai Zrínyi Miklós fizetéseiről és az általa kölcsönzött tízezer tallérról szóló számadásokról a kamarához irt véleménye	109
XCIII. 1569. sept. 28. Miksa király parancsa a pozsonyi kamarához a Csók István kereskedő által Szigetvár szükségére szállított négyszáz ökörbőr kifizetése ügyében ...	110
XCIV. 1569. oct. 13. Miksa király a pozsonyi kamarához a fentebbi ügyben	111
XCV. 1569. oct. 20. Miksa király parancsa a pozsonyi kamarához, a Borthasa Angyalinustól Szigetvár számára vásárolt kétszáz bőr árának kifizetése tárgyában	111
XCVI. 1570. jun. 14. Károly főherceg a pozsonyi kamarához a Budai Balás által Szigetváron hagyott bőrok kifizetése tárgyában	112
XCVII. 1574. aug. 28. Zrínyi György a királytól az atyjának járandó tízezer forintból kétezeret kér a pozsonyi kamarától	112

MÁSODIK RÉSZ.

I. 1534. maj. 3. A zágrábi káptalan előtt Zrínyi Miklósné s fiai Pedel várát tartozékaival, továbbá a Gvozdánszki mellett levő ezüst- és ólombányákat Schrot Ákosnak és Grubar Lénártnak zálogba vetik	115
II. 1534. sept. 6. A zágrábi káptalan előtt Zrínyi Miklósné és fiai Csurgót tartozékaival két évi használatra Paksi Jánosnak adományozzák	118
III. 1534. sept. 23. A zágrábi káptalan előtt Zrínyi Miklós a maga, anyja és testvérei nevében birtokaiknak a király által leendő eladományozása ellen tiltakozik	119

- IV. 1535. jul. 26. Ferdinánd Török Bálintnak mint a vránai perjelség kormányzójának megengedi, hogy a Zrínyi Jánosnak és Miklósnak elzálogosított birtokokat a perjelség javára visszaválthassa 121
- V. 1535. jul. 26. Ferdinánd a vránai perjelséget, apja érdemeire való tekintetből, enyingi Török Jánosnak adományozza, azon föltétellel, hogy törvényes kort érvén, a szent János rendet fölvegye 121
- VI. 1535. aug. 29. Ferdinánd Zrínyi Jánost és Miklóst a nekik elzálogosított Pökröcz, Bosjákó, Gredistyerév, Rassa, Szlobocsina, Ternova és Szent-Márton visszaadása ügyében a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti 121
- VII. 1535. sept. 14. Zrínyi Miklós özvegye és fiai a hátralékban levő adósság megfizetésére kötelezik magukat Grubar Léánárnak és Flasser Sebestyénnek 123
- VIII. 1535. oct. 22. A zágrábi káptalan előtt Zrínyi János és Miklós a zálogösszeg letétele után, a Tahi Jánostól zálogban birt vránai perjelség visszaadására kötelezik magukat 125
- IX. 1536. jan. 6. Ferdinánd a vránai perjelséget illetőleg Török Bálint s a Zrínyiek közt fölmerült pert elhalasztja 126
- X. 1536. maj. 8. Ferdinánd a vránai perjelség felett Török Bálint és Zrínyi János között folyó per tárgyalását elhalasztja 127
- XI. 1539. jul. 9. Jurisics Miklós Ferdinánd nevében ígéreteket teszen a Zrínyi testvéreknek s azok beváltásáról becsületével s Kőszeg vára lekötésével kezeskedik 128
- XII. 1539. jul. 24. Ferdinánd a Jurisics Miklós által Zrínyi Jánosnak és Miklósnak tett ígérek beváltására kötelezi magát 131
- XIII. 1540. apr. 8. Ferdinánd királyi szavára fogadja, hogy Zrínyi Jánosnak és Miklósnak a törököktől való félelem miatt védelmébe ajánlt váraikat megoltalmazza s azokat a veszély elmúltával sértetlenül visszaadja 133
- XIV. 1540. oct. 20. A király Zrínyi János és Miklós kérésére védelmet ígér nekik a török ellen; váraik fentartására évenként ezer, négyszáz lovasra kétezer aranyat ad; az ország visszafoglalása után Csurgót visszaadja nekik 134
- XV. 1541. mart. 30. Ferdinánd a hűtlenségbe esett Bradacs János és Gergely zágráb-, varasd- és körösvármegyei birtokait Zrínyi Jánosnak és Miklósnak adományozza 136
- XVI. 1541. maj. 23. A császmái káptalan Zrínyi Jánost és Miklóst Medve vára és tartozékai birtokába beiktatja 138

	Lapszám
XVII. 1542. maj. 19. Zrínyi Miklós a Torquatus János által Pogledics Tamásnak és Gergelynek adott kiváltság-levelet Pogledics Gergely és Ferencz részére átírja	138
XXVIII. 1542. aug. 17. Zrínyi Miklós hadai által a Török Bálintné jobbágynak okozott károk lajstroma	138
XIX. 1542. sept. 8. Ferdinánd az áruló Kacziáner János megölését nem rózza fel bűnül Zrínyinek, sőt tettét a hazára s keresztyénségre egyaránt kedvesnek és üdvösnek nyilvánítja, őt magát pedig kegyelmébe fogadja	141
XX. 1542. nov. 9. Ferdinánd Csurgó vára és tartozékai bitorlásáért Török Bálintné és fiát az adománylevél bemutatására Zrínyi Miklós ellen a zalavári conventtel törvénybe idézteti	144
XXI. 1542. nov. 26. A székes-fehérvári keresztesek conventje előtt Pakosi János Csurgónak általa való birtoklásáról eskü alatt vallomást teszen	145
XXII. 1542. nov. 26. Révai Ferencz helytartó előtt Zrínyi Miklós egy év tartamára ügyvédekkel vall	146
XXIII. 1542. nov. 27. Révai Ferencz helytartó Zrínyi Miklóst a Pápa, Gesztes és Csurgó várak tartozékain lakó jobbágyok megsarczolásáért a pozsonyi káptalannal törvénybe idézteti	147
XXIV. 1542. dec. 27. Ferdinánd Zrínyi Miklóst kinevezi horvát bánnak s évenként hatszáz könnyű lovas, négyszáz gyalog és kémek tartására hópénzt rendel	149
XXV. 1543. maj. 12. A zágrábi káptalan Zrínyi Miklóst Csurgóra vonatkozó levelei bemutatására Török Bálintné és fia ellen törvénybe idézi	151
XXVI. 1543. nov. 13. Zrínyi Miklós a fogságból közbenjárására kibocsátott Pekri Lajosért a királynál kezességet vállal ...	151
XXVII. 1544. febr. 1. A zágrábi káptalan előtt Zrínyi Miklós és Frangepán István összes most meglevő vagy ezután szerzendő ingó és ingatlan javaik közös birtoklására nézve egyezsége lépnek	152
XXVIII. 1544. mart. 14. Zrínyi Miklós Guszics Györgyöt, Frangepán István jószágainak kormányzóját és testvéreit teljes jóindulatáról biztosítja	156
XXIX. 1544. apr. 22. Ferdinánd királyi szavára fogadja, hogy Zrínyi Miklóst e napig járó fizetése fejében a néhai Hampó Gáspár javaiból kielégíti	157
XXX. 1544. apr. 25. Ferdinánd a néhai Ernuszt Gáspár jobbágyságait Zrínyi Miklós bán iránt engedelmességre inti	158

	Lapszám
XXXI. 1544. dec. 3. Frangepán György a néhai Frangepán Bernát javainak Frangepán István által Zrínyi Miklós részére való elidegenítése ellen tiltakozik	159
XXXII. 1544. dec. 10. Ferdinánd számot vetvén Zrínyivel, az adóságnak vagy készpénzül, vagy a néhai Ernuszt Farkas és Gáspár magvaszakadtán a koronára szállt birtokokból egyenlő értékű birtok adományozása által leendő megfizetését királyi szavára fogadja	161
XXXIII. (1545. sept. 13.—1551. sept. 8.) Kivonat a Zrínyi Miklós és neje Frangepán Katalin utódait feltüntető genealogiai táblákból	162
XXXIV. 1545. sept. 14. Forgács Imre följegyzése Zrínyi János születéséről	163
XXXV. 1546. febr. 11. Forgács Imre följegyzése Zrínyi Ilona születéséről	164
XXXVI. 1546. mart. 12. Ferdinánd Zrínyi Miklóst a hűséges szolgálataiért és a királynak kölcsön-adott ötvenezer forint fejében neki adott Csáktornya és Sztrigó várak birtokába a kapornaki conventtel beiktattatja	164
XXXVII. 1546. mart. 15. Ferdinánd parancsa Erdődi Péterhez, hogy a Csáktornya és Sztrigó elfoglalása miatt hűtlenségbe esett Keglevics Péternek segítséggel és barátsággal lenni ne merészeljen, sőt az elfogásával megbízott Zrínyi Miklós bánnak legyen segítségére	167
XXXVIII. 1546. mart. 15. Ferdinánd a Csáktornya és Sztrigó várakat hatalmába kerített Keglevics Pétert lázadónak nyilvánítván, újra megparancsolja a nevezett várak tartozékai minden rendű és rangú lakosainak, hogy mindenben a Keglevics megbüntetésére kiküldött bántól hallgassanak ezután	169
XXXIX. 1546. mart. 15. Ferdinánd király Zrínyi Miklóssal Csáktornyának és Sztrigónak Keglevics Pétertől leendő elfoglalására s Keglevicsnek fogságba ejtésére nézve szerződésre lép	171
XL. 1546. sept. 2. Zrínyi Miklós bizonyoságlevele Csáktornyának és Sztrigónak Keglevics Péter által a király számára történt átadásáról	177
XLI. 1546. sept. 2. Zrínyi Miklós hitére fogadja, hogy Keglevics Péter fiait, várnagyait, hadait szabadon ereszti s elkísérteti Kosztel várába őket	178
XLII. 1546. sept. 2. Zrínyi Miklós emberségére fogadja, hogy Keglevics Péter várait és egyéb javait nem bántal-	

mazza, sőt Topuszkón levő fiainak, Györgynek és Ferencznek egy hó tartamára szabad jövés-menést enged ...	179
XLIII. 1546. sept. 2. Zrínyi Miklós hitlevele, hogy Keglevics Péter és két fia megszabadulásáért közbenjár a királynál ...	180
XLIV. 1546. sept. 11. Keglevics Péter fogadja, hogy szabadon eresztett fiait a király parancsára, ha élnek vagy török fogságba nem estek, a bán kezébe szolgáltatja ...	180
XLV. 1547. jan. 18. A kapornaki convent Zrínyi Miklóst Csáktornya és Sztrigó várak s ezek tartozékai birtokába, bizonyos falukra nézve Batthyányi Ferencz és Kristóf ellenmondása mellett beiktatja ...	181
XLVI. 1547. jan. 26. Zrínyi Miklós és a Kriscsics-nemzetségbeliek szövetséglevele ...	184
XLVII. 1547. jun. 24. Ferdinánd busini Keglevics Györgynek és testvéreinek megkegyelmez ...	190
XLVIII. 1547. dec. 13. A zágrábi káptalan Gregoriánczi Ambrust a Zrínyi Miklós és Frangepán István által neki adományozott Pobresie falu, továbbá a Therghez tartozó földek birtokába beiktatja ...	192
XLIX. 1547. dec. 20. Ferdinánd utasítása Lenkovich János és társai mint királyi biztosok számára a törökkel kötött öt éves béke megtartása ügyében Zrínyi Miklós horvát bánnal, a krajnai kormányzóval, a zenggi uszkokok kapitányával való tárgyalást illetőleg ...	192
L. 1547. dec. 27. Zrínyi Miklós és Frangepán István Grabuz Györgynek hű szolgálataiért Verbovczon egy nemesi curiát és két jobbágy-telket adományoznak ...	204
LI. 1547. dec. 27. Zrínyi Miklós és Frangepán István a zágrábvármegyei Hrasztje falut Grabuz Györgynek adományozzák ...	206
LII. 1548. apr. 30. Forgács Imre följegyzése Zrínyi Katalin születéséről ...	207
LIII. 1548. maj. 11. A győri káptalan Török Jánost a Csurgó miatt közzte és Zrínyi Miklós közt folyó perben törvénybe idézi ...	208
LIV. 1548. jul. 25. A zalavári convent jelentése szerint annak, hogy Zrínyi Miklós Csurgó és tartozékai birtokába visszaiktattassék, Szekér Péter kivont karddal ellene mondott ...	208
LV. 1548. aug. 1. Számvetés Zrínyi Miklóssal ...	211
LVI. 1548. aug. 1. Számvetés Zrínyi Miklóssal, 1542. dec. 27—1548. aug. 1-ig kifizetett és kifizetetlen követeléseiről ...	214

- LVII. 1548. oct. 14. Ferdinánd Keglevics Péternek, fiai könnyör-
gésére megkegyelmez 217
- LVIII. 1548. dec. 7. Zrínyi Miklós a királylyal Csáktornya és
Sztrigó várakra nézve kötött szerződésből kifolyólag Szom-
szédvára, Szelin és Sztubicza várakra s a Korbáviai Já-
nosról és Zrínyi Jánosról reá szállt követelésre vonatkozó
mindennemű levelet semmisnek nyilvánít 219
- LIX. 1548. dec. 7. Ferdinánd Zrínyi Miklóssal az 1549-ik év tar-
tamára kétszázötven könnyű lovas tartása iránt szerző-
désre lép 221
- LX. 1549. jul. 15. Zrínyi Miklós és Frangepán István Mlaka
kastélyt a hasonnevű faluval, továbbá Goriczát, Lizinát
és Borenczit Hojzics Jánosnak adományozzák 223
- LXI. 1549. aug. 7. Ferdinánd Zrínyi Miklóst az elődei által s
azután ő általa a turopoljai nemesség ellen elkövetett
hatalmaskodásokért a zágrábi káptalannal törvénybe
idézteti 225
- LXII. 1549. aug. 24. Ferdinánd Török Jánost Csurgónak Paksi
János által való birtoklása ügyében a zalavári convent
előtt leteendő esküre itéli 234
- LXIII. 1549. sept. 7. Ferdinánd a Csurgót illetőleg fölmerült per-
ben Zrínyi Miklóst perujításra utasítja 239
- LXIV. 1549. sept. 14. Ferdinánd a Korilovczon, Alsó-Lomniczán,
Lukaveczen, Hrastyén és Plezzón többek kárára elköve-
tett hatalmaskodás miatt Zrínyi Miklóst a zágrábi káp-
talannal törvénybe idézteti 241
- LXV. 1549. oct. 22. Nádasdi Tamás és Zrínyi Miklós örök ba-
rátságra és szövetségre lépnek 246
- LXVI. 1549. nov. 5. Ferdinánd a Horvát István és fia Ferencz
magvaszakadtával uratlan maradt Atakot Zrínyi Miklós-
nak adományozza 248
- LXVII. 1549. nov. 5. Ferdinánd a Lukavecz és tartozékai tulajdon-
joga fölött folyó per elintézéseig a bán iránt engedelmes-
ségre inti a turopoljai nemességet 249
- LXVIII. 1549. nov. 16. Ferdinánd a Keglevics Péter és György ré-
szére kiadott nyílt parancsot a bán kezébe adatja a zá-
grábi káptalannal 251
- LXIX. 1549. dec. 7. Ferdinánd Zrínyi Miklóst, a hadai által So-
mogy-, Veszprém-, Sopron- és Győrvármegyében az
enyingi Törökök kárára elkövetett hatalmaskodás miatt
a zalavári conventtel törvénybe idézteti 252
- LXX. 1550. Zrínyi Miklós a török szándékai meghiusítása cél-

	jából összegyűjtött hadainak a turopolyai nemesség által tolvaj módjára történt megrohanása miatt a zágrábi káptalan előtt tiltakozik	252
LXXI.	1550. jan. 27. Zrínyi Miklós a lukaveczi kastély tartozékain lakó nemesek érdekében Horváth Fülöp zágrábvármegyei szolgabíró által ellene tartandó tanuvallatás ellen tiltakozik	253
LXXII.	1550. febr. 22. Ferdinánd a Tótország és Krajna közti vitás határ rendezésére kiküldött biztosokat annak bevégezése után Lukavecznek Mária királyné, Ungnad János és Batthyányi Ferencz által történt birtoklása s a nemesség szolgálmánya ügyében vizsgálatra utasítja	254
LXXIII.	1550. febr. 26. Ferdinánd a Nagy-Mlakán, Korilovczon, Hrastyén és Luzsán elkövetett több rendbeli hatalmaskodásért Zrínyi Miklóst és megnevezett szolgálait a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti	259
LXXIV.	1550. maj. 19. A zágrábi káptalan biznyságlevele Kerpics Balásnak Zrínyi Miklós által történt szabadon bocsátásáról	265
LXXV.	1550. maj. 21. A turopolyai nemesek és Zrínyi Miklós közt főnforgó perben kiküldött biztosok Horváth Fülöp zágrábvármegyei szolgabíróval a tanukat megidéztetik	265
LXXVI.	(1550. maj. 21 után.) Tanuvallomások a turopolyai nemességnek Mária királyné, Ungnad János és Batthyányi Ferencz birtoklása idején teljesített szolgálmányairól	267
LXXVII.	1550. jun. 5. A kapornaki convent Zrínyi Miklóst a zágrábvármegyei Atak birtokába Horváth István utódai ellenmondása mellett beiktatja	267
LXXVIII.	1550. jun. 7. Nádasdi Tamás a Zrínyi Miklós fogságából kiszabadult Kerpics Balás által a bán részére adandó menedékvalló levél kiállítása ügyében Keglevics Györgyöt meginteti	270
LXXIX.	1550. jun. 20. Zrínyi Miklós, neje és sógora Frangepán István kötelezvénye a zágrábvármegyei Ozalyról és tartozékairól ezután általuk szedendő tized fejében a zágrábi káptalannak évenként fizetendő összegekről	270
LXXX.	1550. jul. 13. Frangepán István és testvére Katalin, Zrínyi Miklós né tengermelléki és zágrábvármegyei birtokaikon megosztottnak	272
LXXXI.	1550. aug. 3. Frangepán István elismervénye, hogy Zrínyi Miklós és neje Frangepán Katalin az atyjokról és őseikről maradt drágaságokból neki járó részt hiány nélkül kiadták	276

LXXXII.	1550. aug. 4. A gyula-fehérvári káptalan előtt egyfelől Török János és Ferencz, másfelől Zrínyi Miklós a Csurgó miatt köztük folyó perlekedésnek véget vetnek s Török János és Ferencz Csurgónak és tartozékainak visszaadására kötelezik magukat	277
LXXXIII.	1550. nov. 30. Ferdinánd a Szent-Markószelniczán és Hrussovczon elkövetett hatalmaskodásért Zrínyi Miklóst és tisztjét Pernyei Gáspárt a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti	280
LXXXIV.	1551. oct. 12. A szigetváriak és Tahi Ferencz várkapitány között fenforgó egyenetlenségek megszüntetésére kiküldött királyi biztosok által szerkesztett s úgy a lakosok mint a várkapitány által jövőre követendő rendtartás	286
LXXXV.	1552. Tanuvallatás a Zrínyi Miklós és Keglevics Péter közt vitás Szelcze faluról	290
LXXXVI.	1552. mart. 30. Török János és Ferencz Csurgónak és tartozékainak Zrínyi Miklós kezébe leendő visszaadására s a felek erre vonatkozó peres irataik kölcsönös megsemmisítésére kötelezik magukat	291
LXXXVII.	1552. maj. 4. Zrínyi Miklós egy bizonyos Apostol nevű olasznak a töröknél is rozabb, martalóczoknak nevezett oláhokkal rabszolga gyanánt való kereskedésre szabadalmat ad	294
LXXXVIII.	(1553.) Számvetés a Zrínyi Miklós zalavármegyei birtokaira rótt 1550—1553. évi adó hátralékáról	295
LXXXIX.	1553. Számvetés Zrínyi Miklós Dráva-Mura közti birtokainak 1550—1553. évi adó hátralékáról	298
XC.	1553. febr. 12. A zágrábi káptalan előtt Frangepán István nejének Eck Katalinnak a zágrábvármegyei Ribnik várát tartozékaival együtt leköti	299
XCI.	1553. febr. 22. Ferdinánd hatszáz könnyű lovas és négyszáz gyalog tartására nézve Zrínyi Miklós bánnal egyességre lép	299
XCII.	1553. maj. 12. Szigetvár hadi felszerelése	301
XCIII.	1553. jul. 26. Zrínyi Miklós egy év tartamára ügyvédekét vall	309
XCIV.	1553. oct. 26. Ferdinánd előtt Zrínyi Miklós és a turopolyai nemesség a köztük fenforgó hatalmaskodási perben bizonyos feltételek alatt kiegyeznek	310
XCV.	1554. apr. 15. Ferdinánd király Zrínyi Miklósnak a néhai Ernuszt János címérével megbővített címert adományoz	315

XCVI. 1554. apr. 20. Ferdinánd a Zrínyi Miklós, mint az Allia Mátyás gyermekei gyámola részére kiadott parancsának teljesítésére a vasvári káptalannal Szarka Pált felszólíttatja	319
XCVII. 1554. (ápril 30 után.) Számvetés a bánnal 1553. mart. 1-től 1554. apr. 30-ig járó fizetéséről	320
XCVIII. (1554. apr. 30 után.) Számvetés Zrínyi Miklóssal 1553. mart. 1—1554. apr. 30-ig járó s nagy részben kifizetett zsoldjáról	322
XCIX. 1554. maj. 25. Thurzó Ferencz kamara-elnök és a többi tanácsos a Maistetter János bécsi kereskedő által Zrínyi Miklósnak adandó kétszáz forint értékű áruért kezességet vállalnak	324
C. 1554. aug. 19. Zrínyi Miklósnak a bosnya pasával vivandó bajra indulásakor irt végrendelete	324
CI. 1556. jan. 24. Zrínyi Miklós Gregoriánczi Ambrus tótországi rovót az ő és hadai zsoldja fejében fizetett összegről nyugtatja	326
CII. (1556. jul. 16—28.) Jegyzőkönyv a Szigetvár fölmentésére küldött sereg vezéreinek Nádasdi Tamás nádor elnöklete alatt tartott tanácskozásairól	327
CIII. 1557. febr. 11. Rakonok vára hadi felszerelése	344
CIV. 1557. febr. 13. A zágrábi káptalan előtt egyfelől Zrínyi Miklós Medvevár és Rakonok, másfelől Erdődi Péter Monyorókerek és Veresvár és tartozékaira nézve csereszereződésre lépnek	346
CV. (1557. mart. 12 után.) Zrínyi Miklós csurgói hadai által a kanizsai uradalomhoz tartozó falukon elkövetett hatalmaskodások jegyzéke	350
CVI. 1557. mart. 30. A Szigetvárba királyi biztosul kinevezett Zrínyi Miklós és Kerecsényi László utasítása	355
CVII. 1557. nov. 11. A király megparancsolja Zrínyi Miklósnak, hogy Buccariban lakó uszkokjai által a velencei és raguzai kereskedők hajóiról elrabolt portékákat a megnevezett uszkokokkal adassa vissza	360
CVIII. 1557. nov. 23. Ferdinánd a tárnokmesterséget Zrínyi Miklósnak adományozza	362
CIX. 1558. febr. 5. A vasvári káptalan előtt Szegedi István, a bécs-ujhelyi pálosok vicariusza Zrínyi Miklóst a pálosok Monyorókerek melletti kolostorának lerombolásától s birtokainak bitorlásától eltiltja	363

- CX. 1558. apr. 16—20. Idézet a Frangepán István Ribnik, Novigrád, Lippa, Zvecsaj, Szkrád, Modrussa, Ogulin és Lukovdol váraira s azok tartozékaira vonatkozólag a zágrábi káptalan által megejtett határjárásról és fölbecslésről szóló oklevélből ... 364
- CXI. (1559. jan. 27 előtt.) A Zrínyi Miklós csurgói szolgálai által a nádor kárára Kanizsa környékén elkövetett hatalmaskodások jegyzéke ... 366
- CXII. 1559. mart. 9. A zágrábi káptalan előtt Frangepán István feje és birtokai váltóságára ipjától Eck János József bárótól kétezer arany forintot vesz kölcsön ... 373
- CXIII. 1559. mart. 15. A zágrábi káptalan előtt Frangepán Katalin és fiai tiltakoznak az ellen, hogy Frangepán István Ribnik várát tartozékaival együtt nejének inscribálja ... 373
- CXIV. 1559. jun. 25. Ferdinánd Erdődi Péterné Alapi Borbála panaszára a férje és Zrínyi Miklós között Monyorókerek és Veresvár, illetőleg Medvevár és Rakonok fölött kelet káros és csalárd csereszerződés miatt ez utóbbit a kapornaki conventtel törvénybe idézteti ... 375
- CXV. 1559. aug. 14. Nádasdi Tamás nádor előtt a pálos remeték főperjele Tamás a Monyorókerek melletti lerombolt kolostort Karacsfalvával együtt, a macskovezi és szenkovezi tized elengedése fejében, Zrínyi Miklósnak örökbe vallja ... 378
- CXVI. 1559. oct. 27. Valamelyik convent előtt Tamás pálos főperjel a Monyorókerek melletti lerombolt pálos kolostort és Karacsfalvát illetőleg Zrínyi Miklós részére tett vallomását érvénytelennek nyilvánítja ... 382
- CXVII. 1560. maj. 15. Ferdinánd a vasvármegyei urafogyott Szent-Mártont és Rompoltot Zrínyi Miklósnak adományozza ... 383
- CXVIII. 1560. oct. 4. Ferdinánd biztosítja Zrínyi Miklóst, hogy ha Erdődi Péter horvát bán az apja hatalmaskodása miatt javainak elvesztésére ítéltetnék, a bíróságot Monyorókerekből és Veresvárból illető két részt neki és utódainak adományozza ... 384
- CXIX. 1560. nov. 13. Bakszics Mátyás zágrábvármegyei birtokait Ferdinánd király előtt kétszáz forintért Zrínyi Miklósnak örökbe vallja ... 385
- CXX. 1560. dec. 13. Ferdinánd a Hásszágyi Balás és Erdődi Péter közötti egység után a Monyorókerek, Veresvár és Csátarra vonatkozó országbírói ítéletnek Zrínyi Miklós kárára leendő végrehajtását megtiltja a zágrábi káptalannak ... 388
- CXXI. 1561. mart. 22. Ferdinánd a Körmend erőszakos elfoglalása miatt javai elvesztésére ítélt néhai Erdődi Péternek Mo-

Zrínyi M. levelezése. II.

b

	Lapszám
nyorókereken, Veresváron és Csatáron lévő birtokait s ezek tartozékait Zrínyi Miklósnak és örököseinek adományozza	390
CXXII. 1561. mart. 22. Ferdinánd a Zrínyi Miklós és Erdődi Péter közt Monyorókerek és Veresvár, illetőleg Medve és Rakonok s ezek tartozékaira nézve létrejött csere-szerződésbe beleegyeznek	391
CXXIII. 1561. mart. 28. Ferdinánd Zrínyi Miklósnak a töröktől való félelem miatt Horvátországból Csáktornya, Sztrigó, Monyorókerek, Veresvár és Csatár tartozékaira menekült jobbágyságot tizenkét évi időtartamra minden-nemű adófizetés alól fölmenti	392
CXXIV. 1561. sept. 15. Ferdinánd a Zrínyi Miklóstól Győr megerősítésére kölcsönzött tízezer tallér biztosítékául a Báthori András által zálogban birt. Likava várát a Báthori halála után tíz évre Zrínyinek és utódainak ígéri, addig pedig ötszáz tallér évi kamat fizetésére kötelezi magát	393
CXXV. 1561. sept. 17. Hiersch András várépítő mester nyugtatványa a Győr megerősítésére Zrínyi Miklóstól kölcsön-kért tízezer tallér átvételéről	395
CXXVI. 1562. febr. 16. Báthori András országbíró Zrínyi Miklóst a hűtlenségbe esett idősb Erdődi Péternek Monyorókereken, Veresváron, Csatáron s ezek tartozékain levő birtokrészeibe az esztergomi káptalannal beiktattatja	396
CXXVII. 1562. mart. 10. Frangepán István a Szkrád várához tartozó Lipováczt és Orehováczt Orsics Jánosnak adományozza	398
CXXVIII. 1562. mart. 13. Az esztergomi káptalan Zrínyi Miklóst a pálos remeték főperjele által neki vallott, Monyorókerek melletti lerombolt pálos kolostor és Karacsfalva birtokába ellenmondás nélkül beiktatja	399
CXXIX. 1562. mart. 15. Az esztergomi káptalan Zrínyi Miklóst az ifjabb Erdődi Pétertől cserélt monyorókereki, veresvári, csatári birtokokba s ezek tartozékaiba ellenmondás nélkül beiktatja	402
CXXX. 1562. apr. 2. Frangepán István régebben a zágrábi káptalan előtt közte és testvére Zrínyi Miklósné között létrejött osztályegyeséget Nádasdi Tamás előtt újból jóváhagyja s az őt illető birtokokat magtalan halála esetére említett nővére fiainak vallja	409
CXXXI. 1562. oct. 5. Zrínyi Miklós beleegyezik abba, hogy Frangepán István a Ribnik várához tartozó Terbuhováczt	

- és Sztankováczt Lenkovics Jánosnak adományozza, sőt ezt az adományt maga is hat kunicsi jobbágytelekkel szaporítja 415
- CXXXII. 1563. Zrínyi Miklósnak a Szávától huszonhét magyar mérföld hosszú területen levő horvátországi várairól ... 417
- CXXXIII. 1563. júl. 10. Ferdinánd megparancsolja Zalavármegyeinek, hogy Atakot és tartozékait Zrínyi Miklóssal Tahi Ferencznek adassa vissza 417
- CXXXIV. 1563. sept. 15. Ferdinánd a Zrínyi György és Erdődi Anna között kötendő házasság ügyében létrejött szerződés értelmében Zrínyi Miklóst és fiát, a szerződés meg vagy meg nem tartása iránt, a pozsonyi káptalan-nal megkérdezteti 419
- CXXXV. 1563. sept. 19. A pozsonyi káptalan Zrínyi Miklóst és fiát Györgyöt az Erdődi Annával kötendő házasság ügyében létrejött szerződés megtartása vagy meg nem tartása iránt megkérdezi 422
- CXXXVI. (1563. sept. 19 után.) Erdődi Péter a leányának Zrínyi Györggyel történt eljegyzése nagyobb erősségére Zrínyi Miklóssal kötött s Monyorókerek, Veresvár és Csatár, illetőleg Medvevár és Rakonokra vonatkozó csereszerződés megsemmisítése ügyében panaszt emel a királynál 424
- CXXXVII. 1563. oct. 20. Ferdinánd megparancsolja Zrínyi Miklósnak, hogy a hadnagysága alatt szolgáló vitézek által állítólag bitorolt tolnavármegyei Kozárt és Monyoróst Dobó Istvánnak és Országh Kristófnak adassa vissza 429
- CXXXVIII. 1563. oct. 27. Rosenberg Vilmos a testvére Éva és Zrínyi Miklós közt kötendő házasság ügyében Neuhausi Joachim cseh kancellárt és Rosenberg Pétert teljhatalommal ruházza fel 430
- CXXXIX. 1563. nov. 6. Erdődi Péter horvát bán a Tahi Ferencz által Zrínyi Miklósnak eladott Bosjákó várában és városában maradt ingó javaknak ki nem adása miatt Zrínyi Miklóst törvénybe idézteti 432
- CXL. 1564. Zrínyi Miklós vasvármegyei és Csurgóhoz tartozó birtokainak összeírása 434
- CXLI. 1564. jan. 15. Ferdinánd parancsa Zrínyi Miklóshoz és Baranyavármegyéhez a Horváth Ferencznek visszaadandó Sellye ügyében 436
- CXLII. (1564. febr. 1 előtt.) Ferdinánd Zrínyi Miklóst dunántúli főkapitánynya kinevezi 436

- CXLIII. 1564. febr. 7. Oláh Miklós megparancsolja Vasvármegyének, hogy a nagy-szölősi birtokrészt Zrínyi Miklóssal Vértessi Györgynek adassa vissza s őt annak birtokában védelmezze meg 438
- CXLIV. 1564. febr. 11. Ferdinánd a Rajki Gábor és Nádasdi Tamás közt Egyházas-Kölked miatt folyó s a nádor halála után Zrínyi Miklósról szállott pert megsemmisíti ... 441
- CXLV. 1564. mart. 25. Zrínyi Miklós és Batthyányi Ferencz Both Gáspárt és Palaticzi Jánosnét Sulyok Anna asszonyt, ez utóbbi jegyruhája és egyéb ingó javak ügyében megbékéltetik 446
- CXLVI. 1564. mart. 28. A zágrábi káptalan Frangepán Istvánt a Barillovics Miklós és Gáspár ellen elkövetett hatalmaskodásért törvénybe idézi 447
- CXLVII. 1564. apr. 15. Vasvármegye alispánjának biztonságlevele Zrínyi Miklós feleletéről a Tahi Ferencz által visszakövetelt Atak ügyében 447
- CXLVIII. 1564. apr. 28. Bajoni István és János tiltakozása a Zrínyi Miklós csábításaira Allia Kristófnak örökbe vallott somogy- és tolnavármegyei birtokok ügyében 449
- CXLIX. 1564. maj. 30. Zrínyi Miklós dunántúli főkapitányi hadának lajstroma 450
- CL. 1564. maj. 19. Zrínyi Miklós Ladányi Miklós lopatineczy plebanus kérésére az egyház zselléreit, jobbágyait s párber jövedelmét állítólag összeírattja 456
- CLI. (1564. jun. 12 előtt.) Szigetvár lakosainak connumeratiója 457
- CLII. 1564. nov. 30. Zrínyi Miklós nyugtatványa a zsoldja fejében Ostffy Jakab vasvármegyei rovótól kapott összegről 459
- CLIII. 1564. dec. 27. Hagymás Leusták és Hásshágyi Imre zala-vármegyei alispánok biztonságlevele Ataknak Tahi Ferencztől Zrínyi Miklós által történt elfoglaltatásáról s a benne levő udvarháznak tőből lerontatásáról 460
- CLIV. 1565. jan. 13. Pozsgai János a zágrábi káptalan előtt Bansinát Zrínyi Miklósnak és Frangepán Istvánnak örökbe vallja 462
- CLV. 1565. mart. 18. Oláh Miklós a Frangepán István ősei által idősb Erdődi Pétertől elfoglalt Kupcsina ügyében Frangepán Istvánt a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti 464
- CLVI. 1565. apr. 23. A Perényi Gábor által Miksa kezére bocsátott Siklós és Valpó vár tartozékai átvételére s Sziget-

	Lapszám
vár birtokainak és jövedelmeinek számbavételére kiküldött királyi biztosok utasítása	467
CLVII. 1565. jun. 8. Erdődi Péter horvát bán a Bansina, Kapelistye és Merzlopolye miatt Frangepán István, Zrínyi György és Miklós, Ladomér István és Lojevics Mihály között folyó pert Báthori Miklós országbíró eleibe terjeszti	477
CLVIII. 1565. jun. 9. Mossóczi László főadószedő Perneszi Pál rovót Baranya- és Tolnavármegye 1564-ik évi királyi adájának, a Zrínyi Miklósnak zsoldúl fizetett összegről szóló nyugtatvány szerinti beszolgáltatásáról nyugtatja	478
CLIX. 1565. oct. 26. Zrínyi Miklós. Egervári István veszprémmegyei rovót a vármegyei adóhátralékból fizetett bizonyos összegről nyugtatja	479
CLX. 1566. mart 5. A pozsonyi kamara a bathai apátság Szigetvár számára lefoglalt jövedelmeiből évenként Horváth Györgynek járó összeg kifizetésére utasítja Zrínyi Miklóst	479
CLXI. 1566. apr. 23. Zrínyi Miklós végrendelete	481
CLXII. (1566. jun. 15—17.) A Budina Sámuel latin fordításában ismert horvát krónikának Sorscha Richárd kezdete német fordítása töredékben	489
CLXIII. (1566. sept. 7—9.) Egy ismeretlen német krónika töredéke Szigetvár elestéről s a vár elfoglalását követő két nap eseményeiről	493
CLXIV. (1566. sept. 21.) Egy Szigetvárból menekült katona elbeszélése a vár ostromáról	501
CLXV. (1566 után.) A veszprémi káptalan panasza zalavármegyei birtokainak Zrínyi Miklós által történt elfoglalása miatt	507
CLXVI. 1567. maj. 4. Pethő Péter zalavármegyei alispán bizonyáglevele a Tahi Ferencznek és nejének visszaadandó Atak ügyében	508
CLXVII. 1567. maj. 26. Pethő Péter zala- és Botka Imre vasvármegyei alispánok és társaik az özvegy Zrínyi Miklósné Rosenberg Éva és Zrínyi György közt fenforgó osztályperben a megnevezettek nyilatkozatairól a vasvári káptalan előtt bizonytságot tesznek	511
CLXVIII. 1567. jul. 13. A vasvári káptalan előtt Zrínyi Orsolya Pethe Imre persuasíójából tett egyetlen »fateor« szóból álló vallomását visszavonja	514
CLXIX. 1567. jul. 20. Rosenberg Vilmos a király előtt Zrínyi	

- Györggyel, az apja által nejének Rosenberg Évának legált kétrendbeli jegyajándéknak megfizetése s ennek fejében Rosenberg Évának a Monyorókerekéből, Veresvárból és Csatárból őt illető részről való lemondása ügyében egyességre lép 516
- CLXX. 1567. sept. 27. Országh Kristóf országbíró előtt Zrínyi György és testvérei a Rosenberg Éva hitbére s Zrínyi Miklós javaiból őt megillető mindennemű jogainak kifizethetése végett a Szécsi Margittól kölcsönzött nyolcz-ezer forint fejében Veresvárt és tartozékait zálogba vetik 520
- CLXXI. 1567. sept. 27. Országh Kristóf előtt Zrínyi György és testvérei a mostoha anyjuk hitbérének megfizethetése czéljából Török Ferencztől kölcsönzött kétezer forint fejében Megyehidát s peczeli birtokukat lekötik 523
- CLXXII. 1568. mart. 20. Draskovics György és Frangepán Ferencz horvát bánok a Zrínyi György és Zrínyi Ilona Tahi Ferenczné között Bosjákó felett folyó osztályperben Zágrábvármegyét perujításra utasítják 525
- CLXXIII. 1568. mart. 29. Pozsgai János Bansinát Zrínyi Györgynek és testvéreinek örökbe vallja 526
- CLXXIV. (1569. jan. 23 előtt.) Számvetés Zrínyi Miklós 1566-ik évi zsoldjáról; a királynak Szigetvár szükségére általa kölcsönzött pénzről s ezek fejében a hadfizető mestertől neki kifizetett összegekről; továbbá utódainak egyéb őt illető követeléseiről 526
- CLXXV. (1569. jan. 23 előtt.) Zrínyi Miklós halála után fiának Györgynek a királyon való követeléséről szóló számadás 530
- CLXXVI. 1569. jan. 31. Számadás a Zrínyi Miklós tárnokmesteri, dunántuli főkapitányi fizetése, továbbá a királynak kölcsönzött tízezer tallér kamatja fejében a dunántuli megyék rovói által neki fizetett összegekről 532
- CLXXVII. (1569. apr. 24 után.) Zrínyi Miklós zala-, vas- és somogyvármegyei portáinak összeszámlálása 544
- CLXXVIII. 1569. oct. 1. Mérei Mihály Zrínyi Györgyöt a közte és Rajki Gábor közt folyó perben Egyházas-Kölkedre vonatkozó levelei bemutatására ítéli 546
- CLXXIX. 1571. mart. 2. Draskovics György és Frangepán Ferencz horvát bánok Tahi Ferenczet Atak ügyében Zrínyi György panaszára a zágrábi káptalannal törvénybe idéztetik 547

- CLXXX. 1571. apr. 2. Mérei Mihály Keglevics Máté panaszára Csáktornyanak és Sztrigónak Zrínyi Miklós által hatalmasul történt elfoglalása, jogtalan bírása, Keglevics Péternek két fiával együtt fogságba hurczoltatása miatt Zrínyi Györgyöt és testvéreit a vasvári káptalannal a nádori szék elé idézteti 549
- CLXXXI. 1572. apr. 3. Frangepán István tengermelléki és horvátországi birtokait végrendeletileg ujra Zrínyi Györgynek és testvéreinek hagyományozza 553
- CLXXXII. 1572. aug. 10. Ladomér István a néhai Dragacsics Márton zágrábvármegyei birtokait illetőleg Frangepán Istvánval, Zrínyi Györggyel és testvéreivel egyességre lép 553
- CLXXXIII. 1573. aug. 1. Grubar Kristóf az atyja által néhai Zrínyi Miklósnak kölcsönadott tizenkétezer forintból, a Zrínyieknek vele tett jótéteményei fejében a zágrábi káptalan előtt lemond 554
- CLXXXIV. 1574. jul. 23. Radéczi István a zágrábvármegyei demerjei, szenkovczi és prilyakovczi pusztabeli birtokrészeket Medossóczi Györgynek s fiainak adományozza s megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy őket azok birtokába iktassa be 554
- CLXXXV. 1574. aug. 11. Draskovics György horvát bán a Barillovics Gáspárral szemben megidézett, de meg nem jelent hatalmaskodó Frangepán Istvánt elmarasztalja 554
- CLXXXVI. 1574. sept. 20. Zrínyi György és Miklós zvarcsai, kapellistyei, csaszicsi, merzlopolyei, bansinai, otoki birtokaikból harminczegy jobbágytelküket Tadiolovics Andrásnak zálogba vetik 555
- CLXXXVII. 1575. febr. 4. Draskovics György és Alapi Gáspár horvát bánok a Barillovics Gáspár indította hatalmaskodási perben Frangepán Istvánt vétkesnek nyilvánítják, fej- és jószágvesztésre ítélik s megparancsolják a zágrábi káptalannak, hogy az ítéletet hajtsa végre 555
- CLXXXVIII. 1575. febr. 22. Draskovics György és Alapi Gáspár horvát bánok előtt a Barillovics Gáspárral szemben hatalmaskodás miatt fej- és jószágvesztésre ítélt Frangepán István a feje megváltására kölcsönzött tizenkétezer arany forintért tengerparti és zágrábvármegyei várait Zrínyi Györgynek és Miklósnak örökbe vallja 555
- CLXXXIX. 1575. mart. 10. A zágrábi káptalan jelenti, hogy a fej- és jószágvesztésre ítélt Frangepán István fejét

és jószágait tizenkétezer forinton Barillovics Gáspártól megváltotta	556
CXC. 1575. jul. 20. Zrínyi György a vasvármegyei Német-Schüczöt két felső-beledi jobbággyal s a Pinkva folyón járó malommal Debreczeni Györgynek zálogba veti	557
CXCI. 1576. aug. 4. A zágrábi káptalan Zrínyi Györgyöt és Miklóst a Frangepán István tengerparti és zágrábvármegyei várai birtokába beiktatja	557
CXCII. 1577. maj. 15. Zrínyi György és Miklós a zágrábvármegyei Lippa várát Bobnarczi faluval együtt özvegy Herendics Jánosnénak s fiainak visszaadják	558
CXCIII. 1577. aug. 20. Rudolf király megparancsolja Csernel Tamás nádori helytartói itélőmesternek, hogy Zrínyi Györgyöt és testvérét Miklóst a néhai magbanszakadt Frangepán István tótországi és dalmatiai birtokainak a királyi fiscus kezébe leendő adása ügyében idézze törvénybe ...	558
CXCIV. 1577. sept. 14. Rudolf király Zrínyi Györgyöt, Miklóst és Jánost követeléseik fejében, a Zrínyi Miklós által éveken át birt Szigetből, továbbá a bélközi és sztárai kerületekből szedett mindennemű jövedelemről való számadás alól fölmenti	561
CXCV. 1579. mart. 26. A zágrábi káptalan jelentése Czobor Imre nádori helytartóhoz, a Frangepán István birtokai felett a királyi fiscus és Zrínyi György között folyó perben hozott ítélet végrehajtásának Barillovics Gáspár által törént megakadályozásáról	563
CXCVI. 1580. jul. 9. Frangepán Gáspár Zrínyi Györgyöt a tenger-melléki Novigrád átvételéről nyugtatja	563
CXCVII. 1580. dec. 10. A vasvári káptalan Radéczi István királyi helytartó parancsára Zrínyi Györgyöt, Miklóst s ezek monyorókereki praefectusát Debreczeni Györgyöt a Vértessi György kárára Nagy-Szölösön elkövetett újabb hatalmaskodásért törvénybe idézi	564
CXCVIII. 1585. sept. 8. A zágrábi káptalan Erdődi Tamás horvát bán parancsára Csernkovczi Jánost és nejét Zrínyi Györggyel szemben törvénybe idézi	564
CXCIX. 1587. febr. 11. Erdődi Tamás horvát bán Zrínyi Györgyöt azon állítása igazolására, hogy a néhai Grabuz György verhovczi, hrasztiei és sztatariczi birtokait ennek fia özvegyétől visszavásárolta, esküre itéli	565
CC. 1589. oct. 28. Fejérközi István királyi helytartó Zrínyi Györgyöt, a közte és Erdődi Tamás horvát bán között	

a zágrábvármegyei Kupcsina felett folyó perben elmarasztalja	565
CCI. 1589. nov. 24. Fejérkői István királyi helytartó a zágrábvármegyei szenkovczi és demerjei birtokot Prlyakovczi pusztával együtt Medossovci Ferencz zágrábvármegyei alispánnak adományozza s megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy őt azok birtokába iktassa be	565
CCII. 1590. nov. 29. A pozsonyi káptalan jelentése Istvánffi Miklós nádori helytartóhoz Tersaczki Györgynek, a Frangepán István birtokai felett Zrínyi György és a fiscus között folyó perben ez utóbbi részére köteles szavatosságát illetőleg adott feleletéről	566
CCIII. 1590. dec. 20. Istvánffi Miklós nádori helytartó a Frangepán István birtokai felett Zrínyi György és a kincstár között folyó perben szavatolni vonakodó Frangepán Györgyöt a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti	566
CCIV. (1591 körül.) Andreasics Mátyás véleménye a Frangepán István javai felett a kincstár, a tersaczki Frangepánok és Zrínyi György között folyó perről	567
CCV. 1591. febr. 22. A zágrábi püspök tudósítása a Frangepán György kezén levő Frangepán István-féle birtokok arányáról	568
CCVI. 1591. jun. 27. A zágrábi káptalan Zrínyi Györgyöt a Frangepán Gáspár által neki vallott zágráb- és vinodolvármegyei várak visszaadása ügyében Frangepán György ellen törvénybe idézi	568
CCVII. 1591. oct. 21. A vasvári káptalan Bekovity Vinczét a zalavármegyei Belicz ügyében Zrínyi György ellen törvénybe idézi	569
CCVIII. 1591. dec. 25. A zágrábi káptalan Zrínyi Györgyöt a Frangepán István halála után elfoglalt zágráb- és vinodolvármegyei birtokokra vonatkozó leveleknek Frangepán György kezébe leendő adására inti	569
CCIX. 1592. jan. 17. Erdődi Tamás horvát bán a Frangepán György és Zrínyi György között vitás Frangepán István-féle zágrábvármegyei és dalmát tengerparti várakat amannak visszaszolgáltatni s megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy az ítéletet hajtsa végre	570
CCX. 1599. dec. 1. Mernyavcsics Kristóf tótországi al-bán Frangepán Györgyöt a Zrínyi György, Hrelín vára alatt lakó jobbágynak elkövetett hatalmaskodás miatt törvénybe idézteti	570

CCXI. 1602. nov. 23. Draskovics János horvát bán a Zrínyi György által Medossovczí Ferencztől s anyjától visszavenni szándékolt szenkovczí birtok, udvarház s Prilyakovcz puszta ügyében, ez utóbbiakat a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti	571
--	-----

P Ó T L É K.

I. 1535. jul. 18. A zágrábi püspök és Pekri Lajos megbékéltetésére s Medve, Rakonok és Lukavecznek a Zrínyi Miklós özvegyétől s fiaitól a Pekri Lajos számára leendő visszavételére kiküldött Peregi Albert pécsi prépost utasítása	575
II. (1546. mart. 1 után.) Zrínyi Miklós magának és hadának 1544. nov. 1-től 1546. mart. 1-ig járó s részben hátralékban levő fizetéseért könyörög a királynak	580
III. 1549. febr. 4. Zrínyi Miklós értésére adja a királynak, hogy a végbeli elhagyatott várak védelmére ötszáz lovas sem lenne elég s kijelölni kéri a helyet, a honnan fizetését kapja, egyuttal azt is, hogy a Csáktornya-hoz tartozó jobbagyaira rótt adót salariuma fejében ő maga szedhesse fel	582
IV. 1550. maj. 26. Ferdinánd megparancsolja Zrínyi Miklósnak, hogy a Krapina várát feladni szándékolt s Székely Lukács fogságába esett gonosztevőket szándékuk felől vallassa ki s vallomásukról tegyen jelentést	583
V. 1553. oct. 19. Verancsics Antal és Zay Ferencz Zrínyi Miklóst a szultán fiának apja parancsára történt kivégeztetéséről, s Rusztán pasa nagyvezir elmozdításáról értesítik	584
VI. 1554. aug. 3. Egy ismeretlen a török hajóhad győzelméről s a törökországi zavarokról értesíti Lenkovics Jánost	584
VII. 1554. aug. 5. Ungnad János a Zrínyi Miklós és Mehemet bosnya pasa közt készülöben levő párbajról Miksa királyhoz intézett jelentésében a végek helyzetét s a párbaj következményeit ecseteli, s ezért megengedhetetlennek tartja; de ha mégis meg kellene történnie, szükséges, hogy mind a két fél csak meghatározott számú haddal jelenjék meg a bajszínhelyén	586
VIII. 1554. aug. 12. Ungnad János levele a krajnai rendekhez a magyarországi végvárok szükségai fedezésére a Karinthiára, Krajnára és Stájerországra együttesen fölvetett ötvenezer forintnak mentől hamarabb leendő beszolgáltatása tárgyában	602
IX. 1554. aug. 13. Ungnad János tudatja Mehemet pasával, hogy a király Zrínyi Miklósnak a párviadalt, mindkettejük méltóságának sérelme nélkül megtiltotta	605

- X. 1554. aug. 17. Ungnad János jelenti Miksa királynak, hogy a párbajt eltiltó parancsát elküldötte a bánnak, hasonlóképp Mehemetnek is a neki szóló levelet; de mivel a bán mégis készül, fia Lajos és Székely Lukács által újból csendességben maradásra intette 606
- XI. 1554. aug. 17. Erdődi Péter a Rakonok alá történt török portyázásról s Zrínyi Miklósnak a fejenként leendő felülést elrendelő parancsáról értesíti Ungnad Jánost 609
- XII. 1554. aug. 19. Ungnad János tudatja Mehemet pasával, hogy a király Zrínyi Miklóst a párviadaltól szigoruan eltiltotta, ellenben ő mint hire jár több szandsákkal együtt készül arra, sőt a bán birtokait is megraboltatta, ennél fogva a béke megbontása csak őt terheli 610
- XIII. (1554. aug. 20 előtt.) Alapi János kéri Ungnadot, engedje meg, hogy a párviadalon Szent-Györgynél jelen lehessen ... 612
- XIV. 1554. aug. 20. Ungnad János jelenti Miksa királynak, hogy a párbajt eltiltó parancsa ellenére a bán folyton készülődik, hasonlóképpen a pasa is, ki a Zrínyi párbajra hívásait békeszegésnek tekinti, sőt egy török csapat egészen Rakonokig portyázott 613
- XV. 1554. aug. 20. Székely Lukács egy oláh fogoly vallomása alapján arról értesíti Ungnadot, hogy a gradiskai révben nincs hadi készület s a bosnya pasa is csendességben van 618
- XVI. 1554. aug. 21. Egy Miksának szóló hivatalos előterjesztésben Lenkovics Jánosnak Ungnadhoz, majd a krajnai rendekhez intézett kivonatos tudósításai egyéb hadi hírek között arról értesítenek, hogy Mehemet pasa a bajram miatt s a szultán engedelmével nélkül a Szent-Györgynél leendő párviadalra nem megyen el 619
- XVII. 1554. aug. 23. Székely Lukács a bánnak, Tahinak és Nádasdi Kristófnak a nádor hadaival való megérkeztéről tudósítja Ungnad Jánost s hogy a Bánffiak is érkezőben vannak, a pozsegai szandsák pedig Rahuczánál táborba szállott 624
- XVIII. 1554. aug. 23. Székely Lukács a pozsegai szandsáknak Rahuczánál, a bosnya pasának Pozsegavárnál történt táborba szállásáról értesíti Ungnad Jánost 624
- XIX. 1554. aug. 23. Zrínyi Miklós tudatja Ungnad Jánossal, hogy a bosnya pasával leendő párviadal színhelyére érkezett s neheztel, hogy semmiféle hadiszert, sem Kapronczából a Székely Lukácsossal jött két vajdánál többet nem talált ott 625

- XX. 1554. aug. 23. Rátkai Pál Ungnadhoz intézett tudósítása szerint Mehemet hán akarata, hogy a bosnya pasa Zrín vára alatt harcoljon meg; egyuttal a bosnya pasának Banyalukánál, Mehemet hánnak Rahoczánál való táborba szállásáról tudósítja 626
- XXI. 1554. aug. 24. Ungnad János válaszol a bánnak Szent-Györgyre érkezett tudató levelére, hogy a királytól nyert engedelemnél fogva megharcoljon Mehemet pasával s bár kész segítségére menni, megvárandónak tartja a pasa válaszát, nehogy ez a párviadalt a fegyverszünet megszegésének tekintse 627
- XXII. 1554. aug. 24. Miksa király a bán és bosnya pasa közt leendő párhaj megakadályozása s a magyarországi végvárok őrségeinek fizetésére szükséges pénz megszerzése ügyében kifejtett buzgalma felett elismerését fejezi ki Ungnad Jánosnak 636
- XXIII. 1554. aug. 24. Erdődi Péter a bosnya pasának azon nyilatkozatáról értesíti Ungnadot, hogy ha a bán megmutatja neki a király engedélyét, megharcol vele, különben nem; továbbá a szultán megveretéséről, a törökök szándékáról s a Zrínyi jobbágynak fogságba hurczoltatásáról tudósítja 637
- XXIV. 1554. aug. 24. Két titkos kém jelentése a bosnyai törökök csendességben létéről s hogy a bán hadra készül, de a pasa cseltől fél s nem akar vele viadalra kelni, hanem engedélyt kért a szultántól, hogy birtokait megtámadhassa 638
- XXV. 1554. aug. 26. Rátkai Pál tudatja Ungnad Jánossal, hogy a bánhoz csatlakozottak egy törököt se látva sértetlenül tértek vissza s úgy osztotta el a hadakat, hogy a török rablása ellen a népnek védelmére legyenek 640
- XXVI. 1554. aug. 29. Ungnad jelentése Miksához a bán és bosnya pasa közt leendő párviadal megakadályozására tett intézkedéseiről; megállapodásukról a bánnal, ha a pasa készülteit folytatná; a bán hadainak összevonásáról, hogy a pasa esetleg készületlen ne találja; újabb leveléről a pasához, hogy a bán készülődéseit félre ne magyarázza; a bán megjelenéséről ötezer emberrel Szent-György alatt; a török mozgalmakról s a végbeli hadak fizetlenségéről 642
- XXVII. 1554. aug. 30. Ungnad János a megtörtént párhajból kifolyólag panaszt emel Miksa királynál Gailer Zsigmond stájer haditanácsos önkényű eljárása miatt s tekintettel a

- párbajból következhető veszélyre s a zsold hiányára, beküldi a stájer haditanácsot illetőleg Ferdinánd által hozzá intézett rendelet másolatát 653
- XXVIII. 1554. aug. 31. Miksa király tudatja Ungnad Jánossal, hogy Zrínyi Miklóst a bosnya pasával vivandó párbajtól szigoruan eltiltotta; mindazonáltal ha a pasa a nélkül, hogy a bán okot adna reá, valamit indítani találna, megparancsolja neki, hogy legyen a bán segítségére 655
- XXIX. (1554. sept. 4 előtt.) Mehemet pasa a szultán és Ferdinánd közt fentartandó béke ügyében a király és Ungnad hozzá intézett leveleinek vételéről értesíti Ungnadot, a melyekből azt is megértette, hogy a király a párviadalra Zrínyinek adott engedélyt ettől visszavonta 657
- XXX. 1554. sept. 4. Ungnad János tévedésnek mondja a pasa amaz állítását, hogy az alatta valók Velike, Szirák és Kamengrád alá portyáztak volna, ellenkezőleg a törökök hurczoltak embereket fogságra és barmokat hajtottak el Rakonok, Verbovez és Lisznicza alól is; végül a végekbeli hadak fizetetlenségéről s török hírekről tudósítja Miksa királyt 658
- XXXI. 1554. sept. 5. Miksa a párviadal színhelyén ötszáz főnyi sereggel megjelent Zrínyi Miklóst megfeddvén megparancsolja neki, hogy a bosnya pasa s a törökök ingerlésétől tartózkodjék; továbbá Gailer Zsigmondnak, hogy Lenkovics és Erdődi hadainak fizetésére, a várak építésére és javítására, a kémek és szedendő haramiák zsoldjára s végül a várak fölszerelésére szükséges pénzről gondoskodjék 663
- XXXII. 1554. sept. 6. Lenkovics János arról értesíti Ungnadot, hogy Malkocsbég a bosnya és pozsegai pasával halálra keresi Zrínyi Miklóst; majd a török hajóhadnak Konstantinápolyba indulásáról, az V. Károly hajóhadának pedig Apuliában lételéről tudósítja s végül Modrus, Jeszenicze és Ogulin építésére, a hadak fizetésére s a végek hadi fölszerelésére pénzt sürget 665
- XXXIII. 1554. sept. 7. Zrínyi Miklós értesíti Ungnad Jánost, hogy gondja van reá, hogy a bosnya pasa esetleges támadása készületlen ne találja; másutt levő hadait is örködésre intette; egyuttal kéri, hogy ha a pasa portyázni indulna, legyen ő is készen, hogy egyesült erővel ellene állhassanak 668

- XXXIV. 1554. sept. 9. Egy titkos kém jelentése a bosnya pasa készülődéséről, kit a pozsegai szandsák arról értesített, hogy Zrínyi semmi kárt sem okozott neki, ezért a pasa fölhívására ő nem mozdul s hasonlót tanácsol a pasának is; végül három pasa elestét adja hírül ... 669
- XXXV. 1554. sept. 10. Ungnad János egy kémjétől s a bán egyik várnagyától kapott tudósítás nyomán a pozsegai pasa készülődéséről értesíti Miksa királyt s hogy ő a török mozgalom szemmel tartására Zágrábba igyekezik ... 670
- XXXVI. 1554. sept. 12. Miksa Ferdinándnak a Szent-György és Kaproncza várakról leendő gondoskodásról; a Zrínyi és Mehemet pasa közti párviadalban Ungnad magatartásáról; a krajnaiak hathatósabb védelméről; Ungnad és Lenkovics hadainak fizetéséről s végül a részleges báni gyűlés által a végek építésére megszavazandó segedelemről ... 671
- XXXVII. 1555. febr. 6. Verancsics és Zay Ferencz levele Zrínyi Miklóshoz a Guzics András kiszabadítása ügyében ... 673
- XXXVIII. 1557. maj. 22. Verancsics, Zay és Busbeck a királyhoz a Zrínyi Miklós állítólagos áruló szándékáról ... 674
- XXXIX. 1559. febr. 17. Zrínyi Miklós megköszöni vejének Országh Kristófnak a Zelenka körtefa oltó ágait s a királyi proposíciók miatt az országgyűlés eredménytelenségéről, továbbá a Karinthiáig terjedő török pusztításokról értesíti ... 674
- XL. 1559. aug. 12. Zrínyi Miklós a maga, felesége és gyermekei betegségével mentegetőzik a király előtt, hogy az országgyűlésen nem lehet jelen ... 676
- XLI. 1560. apr. Kerecsényi László kéri Zrínyi Miklóst, hogy Mihály testvére leányának a jegyesét, Bot Gábort két paripával fogadja be udvarába, megszolgálják neki mindaketten ... 676
- XLII. 1563. nov. 10. Zrínyi Miklós kéri a magyar kamarát, hogy tárnokmesteri fizetéséből a néhai Nagyváti Antal szolgálatai díjában utalványozott kétszáz forintot özvegyének fizesse ki ... 677
- XLIII. 1564. apr. 4. A Szigetvár jövedelmeinek számbavételével megbízott Perneszi Pál titkos utasítása ... 678
- XLIV. 1564. maj. 9. Zrínyi Miklós tudatja Salm Eginóval, hogy a végek megvizsgálásának akadályairól, a lovak számára szükséges legelők hiányáról, hadai fizetetlenségéről s a segítő csapatok elmaradásáról már értesítette a

- királyt, sereg nélkül pedig nem megyen, mert vakmerően magát nem teheti ki a nyilvános veszedelemnek 681
- XLV. 1564. jun. 15. Miksa király a dunántuli végeknek Salm Eginóval együtt leendő megvizsgálását megparancsolja Zrínyi Miklósnak 682
- XLVI. 1564. oct. 19. Idézet Bánffi Istvánné Országh Magdolna leveléből, melyben Ungnad Ádámnét, Thurzó Erzsébetet a Zrínyi lakodalmáról tudósítja 683
- XLVII. (1567. jun. 28 előtt.) Zrínyi György folyamodványa a királyhoz, hogy megboldogult apjának tárnokmesteri fizetését s megszolgált főkapitányi zsoldját a magyar kamarával fizettesse meg 684
- XLVIII. 1567. oct. 4. Miksa király Verancsics, de Wyss Albert és Teufenbach Kristóf portai követének a Szigetvár bevételével alkalmával fogságba esett losdorfi Gall Jánosnak, Zrínyi Miklós volt apródjának kiszabadítása ügyében ... 686
-

ELSŐ RÉSZ

LEVELEK

1566—1574

I.

Linz, 1566. jan. 5.

Miksa király parancsa Gonobitzer Kristóf hadfizető mesterhez, hogy vásároljon két, száz-száz koronás aranyozott serleget s juttassa Thurzó Elek kezébe, hogy ez az ő nevében Batthyányi Boldizsárnak és menyasszonyának, Zrínyi Miklós leányának adja által.

Maximilian etc.

Unser bevelh ist, dass du zwen vergulte trinckgeschier jedes von 100 cron wert erkaufest, dieselben dem edlen unserm panetier und lieben getreuen Alexien Turso von Bethlehemsstorff freiherrn zu Beyniz zuestellest, die habe in unserm namen als nemblich das erst auf des wolgeboren unsers lieben getreuen Niclasen graven zu Serin tochter,¹⁾

---

¹⁾ Dorottya. — V. ö. az Első r. 1565. dec. 18. keletű levelével.

— *Kanizsa, 1566. jan. 18.* Csányi Ákos Nádasdinénak: — — »Mikort nagysákod levelébe nekem parancsolt vala, hogy szakácsot szereznék nagysákos Bothyány uramnak az ü nagysáka atyafia menyekzejére, mek-írtam vala nagysákodnak, hogy az vydi Pálffy Benedeket, kinél itt ez fülden jobb ni|n|csen aranyas virákos étkekre és aranyas pálváknak csinálására, hozzám hivattam ide az nagysákod házába és vele elvékeztem, hogy az nagysákod akaratja szerint szolkál Bothyány uramnak, azután énmakam is mekmondám Sárvárat; nagysákod azt parancsolá, hogy az jüvé vasárnapra Sárvárra küldjem, onnét nagyságod Vywárra küldi. Az nagysákod parancsolatja szerint mekirám, mek is izeném neki, azt izené, hogy jól tudja, mire felelt nekem itt ez nagysákod házába és mindjártst kész volna indulni, de Zerény Miklós uram azt irta rejá, hogy ha fejét, tisztességét, életit szereti, minden mennyi okvetetlen Megarokerekbe menjen, és hogy ilyen nagy fenyegetés alatt oda kellett menni, de ott is mekmondja, hogy nagysákod akaratja szerint Bothyány uram szolkálatjára kütelezte makát; ha elbocsátja, onnét is menten megyen Vywárra Bothyány uramnak szolkálni etc.« — Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjl.*

so er dem edlen unserm truchsess und lieben getreuen Bathasarn von Bathian freiherrn etc. ehelichen verheirath hat, hochzeit und das ander ime jezt gedachten von Bathian auf der heimführung gemelter ime verehlichter braut zu verehren, soliche ausgab solle dir auf disen unsern bevelh in deiner amtsraitung für guet angenomben gelegt und passirt werden; es beschicht auch hieran unsern gefelligen willen und meinung.

1566.
jan. 5.

Geben Linz, den 5. Ianuarii anno etc. 1566.

Rájegyezve: An kriegszahlmeister in Hungern Christophen Gonobizer.

Fogalmazványa a cs. és kir. közös pénzügymin. ltárban, *Familiën-akten Zríny.*

II.

Bécs, 1566. jan. 28.

Zrínyi Miklós a birtokairól fizetendő bor- és gabona-tizedet Gregoriánczi Pál győri püspöktől újra haszonbérbe akarván venni: Károly főherczeg ebben az ügyben a pozsonyi kamarától véleményt kér.¹⁾

Eredetije az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1566.*

---

¹⁾ *Bécs, 1566. maj. 25.* Károly főherczeg nem tartván szükségnek, hogy Zrínyi a győri püspöktől birt tizedre vonatkozó menedéklevelet bemutassa, megparancsolja a pozsonyi kamarának, hogy a magyar udv. kanczelláriának ebben az ügyben kiadott rendeletét közölje Zrínyi Miklóssal. — Eredetije u. o. *Ben. Resol. 1566.*

III.

Kanizsa, 1566. mart. 20.

Idézet Csányi Ákos leveléből az özvegy nádornéhoz a török által a hódolt faluktól követelt ökörszekerekről és kocsikról; Zrínyinek a hadiszekerekkel és néppel Szigetvárba meneteléről; a szigetváriak kegyetlenségéről; Hrasztoviczának a török által szándékolt megszállásáról; a németeknek a töröktől való félelméről.

Kegyelmes asszonyom.

Éltemik való szolkálatomnak utánna.

— — — — —
Ujságot nagysákodnak bizonyt semmit nem irhatok. Az türükük holdolt falukból, kiknek értékek vagyon, ükürszekereket nyolcz-nyolcz ükürukkel három-három emberekkel készeréttenek, azok mellett kocsikat etc.

Zerény uramat mondják, ma Chorkón leszön Zygethbe való szükségkel, szerszámmal, néppel belmenní. Im ezbe kütütt Orozthony Péter uram levelébüíl mekérti nagysákod, Zygethbüíl esett kegyetlenséknek mérkét, Isten harakját mint gerjesztik fejünkre; bizonyos emberektüíl értettem az jámbornak méltatlan szernyü kegyetlen halálát; tübb istentelen dolkokért félü, hogy az Üristen ellensék kezébe adja az helyt etc. etc.

Bán uramat mondák, Kürmendrül Béchbe ment, Magar Bálint is vele. Hogy az türük Haroztovychát szállani akarja, ez hire. Béchbüíl, Potholy, Rekede felül kik türüknek holdolt népek mennek, hirdetik rettenetes félelmeket türüktüíl az németeknek etc. etc.

— — — — —
Kült Kanysán, 20. Martii 1566.

1566.
mart. 20.

Nagysákodnak

szolkája

Achatius Chany.

Külczim: Tekéntetes nagysákos asszonyomnak, Kanysay Orsola asszonyomnak — — sat. —

Eredetije az orsz. lltárban, *Nádasdy-gyüjt.*

IV.

(1566. mart. 21 előtt.)¹⁾

Zrínyi Miklós, Szigetvár ügyében Károly főherczeghez intézett emlékirata szerint rég küldött kémeket Drinápolyba, Nándorfehérvárra és Eszékre, hogy a török szándékairól legalább tizenöt nappal korábban értesüljön; ugyanezen czélból törököket fogni is igyekeznek. — Ostrom esetén Szigetvár védelmére három ezer vitéz katonát elégnek tartana, mégis miután a város annál, a mint régen a vár volt, valamivel nagyobbra nőtt s az ellenség első rohamát is annak kell kiállania, nagyobb őrésre van szükség s mert az ép város a vár alapja, az ellenség sem kezdheti el a vár ostromát addig, a míg minden erejét a városra kell fordítania. Ennélfogva Szigetváron mindenekelőtt bizonyos számú katonát kell mindig tartani, még ha ostromtól nem kellene is soha félni, mivel innen a török seregnek elő- vagy utócsapatát és szárnyait hasonlíthatatlan kényelemmel lehetne nyugtalanítani. Ha most hatezer ember volna Szigeten, a török szándékát hathatósabban meglehetne gátolni, mintha az egy másutt levő nagyobb hadról szerezne tudomást. — Mindennemű hiányzó hadiszert kér s pattantyus- és tűzmestereket, miután a kémek jelentése szerint szent György nap táját az ellenség meg akarja szállani Szigetet. — A mi őt mint dunántuli és szigeti kapitányt illeti: a vár ostromán jelen akar lenni; ha nem volna is főkapitány, e vidék védelmezését akkor is magának kérné; becsületének sérelme nélkül ott szolgál a hol akarják, bezárkózik a várba vagy hadba száll, mivel a király megparancsolta, hogy a birodalmi gyűlésből való visszatértéig helyén maradjon, csak tudja magát mihez tartani, hogy esetleg mindkét tisztségétől távolmaradása ne szolgáltatson ellenségeinek az ő megrágalmazására alkalmat. — A szigeti katonáknak már megszolgált s még egy pár hónap alatt megszolgálandó zsoldját kéri s egyuttal az ostrom idején fölmerülendő szükségek fedezésére s a sebesültek ápolására egy bizonyos összegnek elhelyezését Szigetváron.

Serenissime princeps, domine domine clementissime.

Cum nuper serenitas vestra, domine clementissime, mihi nonnullos articulos arcem serenitatis vestrae Zigeithensem concernentes clementer dignata fuerat proponere iniunxeratque, ut super hiis opinionem meam humillimam serenitati vestrae significarem. Itaque, serenissime princeps, volens serenitatis vestrae mandato humillime satisfacere et pro tenui meo iudicio opinionem meam qualemcunque declarare ac primum

¹⁾ Valószínűleg mart. 18-án írta Zrínyi emlékiratát. — V. ö. Miksának az Első r. 1566. mart. 28. datuma alatt közölt levelével.

quod attinet ad exploratores, ubi serenitas vestra mihi iniungit, ut eos industrios et bonae fidei in ditionem turcicam expedirem, ita ut alternatim semper redirent turcicorumque conatuum ingenuam referent cognitionem, sic humillime respondendum duxi, quod ego licet alias etiam nunquam intermiserim, sed iam olim quoque Adrianopolim versus ac Albam Nandor et Ezychium usque nonnullos exploratores expediverim ea informatione, uti serenitas vestra benigne me edocere dignata est, quo nimirum semper in spatio quindecim dierum de futuris turcharum intentionibus si fieri poterit me certior reddant, vel quanto citius fieri poterit; de cetero quoque plures constituere et emittere curabo praeter eos, quos circa Zigethium non paucos habeo; ad haec committam, ut diligenti studio advigiletur pro capiendis turcis, a quibus de conatibus turcarum quidpiam investigari possit, quae omnia serenitati vestrae primo quoque tempore significare curabo.

Praeterea serenitas vestra inquit, si quando obsidio arcis Zigethiensis foret, quanto numero militum in tuitionem et eius conservationem opus esse videretur. Et quamvis sacrae caesareae ac regiae maiestatis, domini fratris serenitatis vestrae charissimi, domini vero mei clementissimi certis vicibus Zigethium expediti domini commissarii, consiliarii camerae ac familiares aulici arcis Zigethiensis omnem munitionem ac loci quoque statum atque amplitudinem perlustraverint ac consideraverint, vestraeque serenitati fortasse et dubio procul etiam significaverint, tamen clementem voluntatem serenitatis vestrae humillime executurus paucis in eo mentem quoque meam aperiendam censeo, serenitate vestra ita iubente, quapropter, domine clementissime, mea quidem opinione ac iudicio aliorum etiam, quibus status arcis ac oppidi Zigethiensis perspectus est, sperarem sub tempus obsidionis tria millia viro-
rum stipendiariorum, militarium tamen ac strenuorum, sufficere, tametsi olim ut fuit arx oppidumque Zigethiense nunc munitione aliquantulum sit adauctum et exquo oppidum ipsum primum hostium impetum perferre cogitur, ob id quoque maiori militum praesidio indiget, namque oppido incolumi arx quiescit, neque hostes interim arcis oppugnationem inchoare poterint, quin primam et omnem vim ac impetum

in oppidum sunt directuri. Ante omnia igitur necessarium est, ut milites ac hii optimi conducantur, quos mea sententia certo numero semper Zigethii interteneri debere operaepretium arbitror, etiamsi nulla unquam eius loci timenda esset obsidio, quia inde incomparabili commoditate quocunque tandem vis turcarum prorumperet tam in prima quam in postrema acie et undique in alis rite infestari posset; adeoque credo si hoc praesenti tempore Zigethii sex millia hominum adessent, quod turcarum intentiones validius impedire ac irritas reddere, a propositoque etiam deterreri hostes posse, quam si alibi maiores copias esse sentirent.

Ceterum, ubi serenitas vestra de omnis generis rebus munitionem Zigethiensem concernentibus clementer informari cupit, pro quibus licet sacram caesaream regiamque maiestatem saepius humillime requirere studuerim, ante omnia itaque sciat serenitas vestra, Zigethium copia pulverum ac sane non mediocri (ne forte tempore extremae necessitatis deficient, prout in Themeswar aliisque locis contigit), falcanetis et tormentis maioribus ac minoribus, salenitro, barbatis Pragienssibus et minoribus pixidibus, plumbo, ferro et clavis ferreis maioribus, necnon curriculis, magistro tormentorum bellicorum atque certo numero bombardariorum peritorum quippe indigere, qui noverint exacte globos, circulos ac sagittas conficere ignivomas. Haec autem omnia, domine clementissime, mature ac sine ulla ulteriori prorogatione Zigethium expedienda videntur, siquidem uti ex indiciis exploratorum colligitur hii sunt hostium conatus, ut Zigethium circa proxime venturum festum beati Georgii obsidione cingatur, ni
apr. 24. Deus impiis eorum cogitationibus restiterit.

Cum autem tam aperti et frequentes de proposito hostili undequoque adferantur rumores, serenitas vestra digne-
tur clementer non solum pro arcis Zigethiensis aut meae personae salute, verum pro totius christianismi ac regnorum suorum provinciarumque hereditariorum permansione incolumi ita consulere, quo Zigethium tanquam tutissimum propugnaculum conservetur. Prospiciendum quoque, domine clementissime, venit, ut imminentibus malis praeveniendi resistendique materia inveniatur mature, praevisa enim (ut dici

solet) minus feriunt tela, nam fortasse demum non dabitur opportunitas et impossibile erit evitare pericula ac subvenire periclitantibus, etsi omnibus viribus summisque illud conabitur studiis, quia principiis neglectis sero remedium paratur. Poterit autem serenitas vestra id ipsum etiam benigne perpendere, quantum pulveris ac aliarum machinarum aliquot mensibus die nocteque assidue ac incessabiliter hostes arcendo ac propugnando in obsessio loco habere oportere requiratur ¹⁾ contra tam validum ac potentem tyrannum; porro copiam pulverum, plumbi ac omnium denique tormentorum bellicorum, nunc Zigethii existentium superioribus diebus dominos commissarios Zigethium ablegatos credo serenitati vestrae in scriptis retulisse.

Denique, domine clementissime, quod serenitas vestra de officiis meis, generali nempe meo capitaneatu partium regni Hungariae ultradanubianarum atque mea Zigethiensi praefectura mentem ac opinionem meam habere exigit, ac primo de personali mea Zigethii perseveratione tempore suae obsidionis si Deo ita disponente fiet: quoniam vero id officium meum exigit, aequo animo ac libenter pro officii mei autoritate tempore obsidionis Zigethii interesse cupio atque optarem hanc mihi dare provinciam, tametsi non forem capitaneus, veluti adhuc olim divo imperatori domino Ferdinando, serenitatis vestrae domino genitori charissimo piae memoriae similiter et sacrae caesareae regiaeque maiestati, domino serenitatis vestrae fratri colendissimo, dominis meis clementissimis etiam extra mea ordinaria officia eorumque loca privata, ubicunque tandem ac in quibuscunque confiniis, tametsi nullo fungerer officio, ultro me servitutum obtulerim, quemadmodum ac nunc me offero promptissimum ubi ubi, nisi maiestates vestrae me servire voluerint seu mihi perseverandum mandaverint, data ac concessa tamen mihi iusta ac debita conditione, ut citra honoris iacturam mihi cedere possit, imo aequifacio includi arcis, perinde campestris tenerem castra, dummodo clemens maiestatum vestrarum accedat voluntas ac via, modus et ordo adsit debitus, cum et sacra caesarea

---

¹⁾ A habere oportere requiratur erös pleoasnmus.

regiaque maiestas mihi praecise commiserit, in felicem usque suae maiestatis e comitiis imperialibus reditum in omnibus meis officiis mihi esse perseverandum, a quibus licet omnino absolvi desiderabam, alioquin tamen omni fidelitate servire paratissimus. Quamobrem et humillime supplico, serenitas vestra me tempestive informare dignetur, quo mature negotia mea disponere queam, ne denique maiestates vestrae mihi aliud atque aliud repente iniungant, quemadmodum anno quoque superiori sacra caesarea ac regia maiestas, dominus meus clementissimus exercitus, qui tunc ad Danubium castra metabantur, me supremum belli commissarium esse constituerat. Cavere etiam studeo, cum ex gratia maiestatum vestrarum supremi partium regni Hungariae ultradanubianarum pariter et praefecturae Zigethiensis fungar officio, ne aemuli ac malevoli mei propter absentiam officiorum utrinque meorum sinistre de me sentientes inique rosionibus apud bonos me proscindendi habeant occasionem; in omnibus tamen fideliter ac humillime me maiestatum vestrarum clementi voluntati submittere et accommodare sum paratus, neque parco bonis rebusve quas habeo universis, sed neque vereor vitam cum effusione sanguinis pro constantia fidelitatis meae, in gloriam nominis Dei et in gratiam maiestatum vestrarum regnique earundem ac christianae reipublicae salutem periculo exponere, mea siquidem nece e fidelibus maiestatum vestrarum unica saltem desiderabitur persona, perinde cuiuspiam alterius cuiusvis personae interitu; quoniam autem ab ineunte aetate mea bona conscientia fuerim maiestatum vestrarum fidelis subditus, quod declarare ad extremum vitae omni studio contendam ac reddam clarum, quo hiis fuerim, sim et sum futuris maiestatum vestrarum fidelis, verus ac sincerus servitor, saltem denuo in hoc supplico, ut maiestates vestrae tempestive me edocere dignentur, cuinam rei me accommodare debeam ac denique in quo officio me relinquere dignabuntur, ac ita omnia disponere ac providere velint, ut maiestatibus vestris et huic afflicto regno commode inservire queam.

Ultimo ac postremo serenitati vestrae supplico humillime in eo quoque, quo serenitas vestra gratiose dignari velit

militibus suis Zigethiensibus emerita stipendia plenarie exsolvi demandare atque etiam in rationem futurorum servitiorum aliquot mensium pecuniam eis dari iubere, ad haec certam quoque summam pecuniae Zigethii reponi facere, qua tempore obsidionis successivis necessitatibus possit subveniri et unde ob praeclare gesta strenuis militibus sauciisque et vulneratis pro eorum curatione tandem fiat regiae largitatis remuneratio iuxta clementem oblationem olim piae memoriae sacrae caesareae ac regiae maiestatis, ut sic ceteri quoque ad res fortiter gerendas invitentur et alacriores reddantur.

De hiis omnibus praemissis citissimum et necessarium, ac commodissimum clemensque humillime expecto responsum.

Serenitatis vestrae

humillimus fidelis

Nicolaus comes de Zrinio etc.

Rájegyzve: Humillimum memoriale de negotio Zigethiensi ad serenissimum principem Carolum, dominum meum clementissimum.

Kanczelláriai megjegyzés: Comitiss Zriny informatio de iis, quae necessarie requiruntur ad defensionem Zigethi. Et petit scire, quae suae futurae sint partes. Item de solutione praesidiariorum Zigethiensium. 21. Martii, 1566.

Eredetije a bécsi cs. és kir. állam-íltárban, *Turcica*.

V.

Bécs, 1566. mart. 23.

Károly főherczeg Zrínyi Miklós fenyegetődzésére, hogy a tárnokmesterséget leteszi, ha fizetését meg nem adják, miután a király 1565. jul. 2-án megparancsolta volt a pozsonyi kamarának, hogy »propter belli motus omnes praefatorum et baronum solutiones salariorum« függessze fel, véleményt kér ettől, hogy mikép lehetne ebben az időben neki eleget tenni s megparancsolja, hogy Zrínyinek főkapitányi fizetését mentől hamarább adja meg.

Eredetije és másolata az orsz. íltárban, *Ben. Resol. 1566.* — V. ö. az Első r. 1563. mart. 1. keletű levelével.

VI.

Augsburg, 1566. mart. 28.

Miksa király kegyelmesen veszi Zrínyitől azokat, melyeket Szigetvár védelmére nézve írásba foglalva Károly főherczegnek benyújtott. — Hűsége, vitézsége, okossága, szorgalma s a hadi dolgokban jártasságára nézve nem bocsátja tisztségeiből el, sőt illőnek találja, hogy ez Istentől nyert gazdag adományt a haza javára fordítsa ezután is. — A Szigetvárt illető teendőket Károly főherczegtől megérti. — Az őrség zsoldjára nézve parancsolt az udvari kamarának.

Maximilianus secundus etc.

Spectabilis et magnifice fidelis nobis dilecte.

Accepimus literas tuas Posonii 18. vertentis mensis datas atque insuper etiam intelleximus, quae serenissimo principi Carolo, archiduci Austriae etc. fratri nostro charissimo de rebus ad defensionem et conservationem castris et oppidi nostri Zigetthiensis necessariis atque etiam ad officia tua spectantibus scripto ¹⁾ humiliter exposuisti, atque in iis pristinam et integerrimam tuam voluntatem, fidem, animique promptitudinem, quam in negotiis nostris solitus es praestare, luculentissime perspeximus, quam quidem perquam benigno et grato abs te animo suscipimus et tibi plane affirmamus, quod te vicissim omni gratia et benignitate prosequamur.

Nam quod te ab officiis istis, quibus summa tua cum laude et satisfactione nostra fungeris, non libenter dimittamus, nihil aliud est in causa, quam eximia tua fides, fortitudo, prudentia, industria ac rei militaris scientia, quam nobis ipsis ac universo regno non ornamento solum, verum magno quoque usui esse in dies experimur. Quamobrem aequum est, ut eiusmodi egregias dotes, quas Deus tibi concessit, ad utilitatem et beneficium suavissimae patriae tuae convertas, quemadmodum te facturum minime ambigimus.

Quod autem attinet ad ea, quae in dicto nostro castro et oppido Zigett curari et praeparari debent, mentem nostram

---

¹⁾ L. Zrínyinek az Első r. (1566. mart. 21. éltől.) datuma alatt közölt emlékiratát.

praefato serenissimo et charissimo fratri nostro explicavimus, a quo intelliges etiam, quid tibi agendum erit in eventum, quo dictum castrum et oppidum nostrum ab hostibus obsideri contigerit.

De pecuniis autem, quibus stipendia praesidiariorum Zigettiensium persolvantur, camerae nostrae aulicae negotium dedimus.

Id quod tibi ad praenarratas literas tuas clementer respondere volumus.

Datum Augustae Vindelicorum, die 28. Martii 1566. ^{1566.}
mart. 28.

A levél homlokán: Comiti de Zrinio.

Fogalmazványa a bécsi cs. és kir. állam-llárban, *Hungarica*.

VII.

Csáktornya, 1566. apr. 19.

Zrinyi Miklós levele Nádasdi Tamásnéhoz, melyben a szultán jöveteléről tudósítja s miután elhatározta, hogy Szigetvárba bezárkózik, élete árán is hiven és derült arccal akarván szolgálni Istent, királyt, a kereszténységet s ezt a végpusztulásra jutott hazát, arra kéri, saját költségén küldjön néhány puskás gyalogot négy hónapra és egy vagy két kiváló embert velük.

Generosa et magnifica domina nobis observandissima.
Salutem — — sat. —

Cum non obscurum sit immanissimum hostem, thurcarum imperatorem ingenti cum potentia ad devastandas et funditus delendas reliquias huius adflictae patriae venturum, et inprimis Zygethium, quae multarum provinciarum propugnaculum est, tentaturum, illinc tandem ulterius progressurum, operaepretium est, ut tanti momenti locus omnibus, quibus inde et salus et periculum pendet, curae sit.

Licet serenissimus princeps et dominus dominus Carolus, archidux Austriae etc. dominus communis clementissimus in absentia sacrae romanorum caesareae et regiae maiestatis ad conservationem arcis illius certis munitionibus, aliisque rebus necessariis militibusque clementer prospecturus

sit, tamen quia contra personam imperatoris turcarum et eius ingentem potentiam longe pluribus militibus quam contra unius passae obsidionem opus esse censeamus: proinde si vestrae generosae et magnificae dominationi dulcis patria chara est, sique suam, liberorumque suorum, fratrum item et proximorum, necnon amicorum et proborum servitorum futuram pacem desiderat, eandem quam diligentissime petimus atque etiam solempniter protestando pro debito officii nostri hortamur, velit non adeo habita ratione personae meae, sed considerata reipublicae christianae ulteriori permansione, atque pro evitando futuro periculo loci illius et aliarum provinciarum penes nostram personam, iuxta suum arbitrium aliquot pedites pixidarios et cum eis unam vel duas speciales personas, in propriis expensis, ad quatuor menses nobiscum quamprimum Zygethium expedire, ubi nos in Dei maximi nomine includi omnino devovimus, cupientes inprimis Deo optimo, deinde sacrae caesareae et regiae maiestati, necnon reipublicae christianae et huic dulcae ac in extremam vastitatem redactae patriae fideliter, constanter atque hilari vultu, cum effusione sanguinis atque etiam (si fortuna ita feret) cum capitis nostri pernicie servire. Speramus autem et plane confidimus, si a Zygethio nulla salus, nec periculum penderet, vestram generosam et magnificam dominationem saltem habita ratione nostrae personae et amicitiae id facturam, quam Deus conservet diu sanam et felicem.

Optatam expectamus relationem, cui nos et nostra obsequia commendamus.

1566.
apr. 19.

Datae in nostra Chakthornya, 19. Aprilis 1566.

Nicolaus comes perpetuus
de Zrinio etc.

Külczim: Generosae et magnificae dominae Ursulae de Kanyssa — — *sal.* —

Eredetije Zrínyi gyűrűpecsétjével az orsz. ltárban, *Nádasy-gyűjlt.*
Kiadta *Pray G.*, Epistolae procerum III. 177.

VIII.

Egervár, 1566. apr. 27.

Idézet Nádasdi Kristófnak az özvegy nádornéhoz intézett leveléből, mely szerint nem tartja helyesnek és lehetségesnek, hogy Nádasdi Tamásné Zrínyi Miklóst katonával megsegítse.

Tekéntetes nagyságos asszonyom.

Éltig való szolgálatom ajánlása után.

Az nagyságod parancsolatját megértettem és az Zryny uram levele mássát is megolvastam. Az én tetszésem szerint Zryny uram ugymint magának nem bolondságot kívánna s ha az nagyságod urasága Béczen felül volna, bizony méltó volna ez országnak illen fű végházát segíteni; de miérthogy nagyságodnak volna mit őrizni annálkül is, segítségét kedig nagyságodnak sohonnan nem látom, ha szinte a fejedelem írnája sem kellene mielni, hanem ha ü fölsége is ajánlaná magát, hogy mikor az szükség lenne, nem hagyná nagyságodat, ezen kívül nem méltó nagyságodnak semmit mielni. Ingen *(így)* akkiknek végházok nincs, mind paraszt renden s mind pap renden hogy azoknak adniok nem kellene igen is, mert Egherbe mind urak közül sokan adtak, annak fölötté vármegyék, szabad városok, apáturak, prépostok mind adtak; de az nagyságod dolga különben vagyon, nemhogy az hirhez képest másnak adhatna nagyságod, de az nagyságod szükségére is elégtelen nagyságod az fejedelem segítése nélkül.

Egyebet nem tudok nagyságodnak irni róla.

Datum ex Eghervár, 27. Aprilis 1566.

1566

servitor perpetuus

Nádasdi Kristóf manu propria.

Külcím: Ez levél adassék az tekintetes és nagyságos Kanyasay Orsolla asszonyomnak, az nihai tekintetes és nagyságos Nádasdy Tamásnak, Magyarország nádorispánja meghagyott özvegyének — — *sat.* —

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

IX.

Augsburg, 1566. apr. 27.

Contarini Lénárt velencei követ jelentése szerint a dogehez Károly főhercegtől az a tudósítás érkezett, hogy nagy számú török sereg áll a horvát határon, állítólag Szigetvár ostromára menendő, de hiszik, vitézül fogja magát védeni, mert jól el van látva a szükségességekkel.

Venetianische depeschen III. 318. 1.

X.

Kanizsa, 1566. apr. 29.

Csányi Ákos Nádasdi Tamásnéhoz az utak, hidak megcsináltatásáról; a Zrínyi kérte segítségről; Kanizsának esetleges megszállásáról; Zrínyi cseléről, hogy az urakat segítség-adásra bírja; Nádasdiné hadainak a király vezérlete alatt leendő hadbaszállásáról.

Kegyelmes asszonyom.

Az én éltémik való szolgálatomnak utánna.

Nagysákod levelét mekérttettem.

Hol nagysákod Zerény uram levele másával elfeledte volt nekem mekirni, hogy az ü felsége Zygethbe vivé álgyui alá`az nagysákod füldén hidakot, sárokat, utakat mekcsináltatnék: bizony, kegyelmes asszonyom, azt ennekelütti nagysákodnak néhány nappal mekirtam, hogy mekcsináltatom, arról való Zerény uram levelének is mását nagysákodnak küldtem; azért, kegyelmes asszonyom, csak hozza el Isten, abból nagysákod jószákába fogyatkozás nem leszen etc.

Az Zerény uram nagysákodtól [kértel] sekétsék felül is teknap nagysákod parancsolatja szerént irtam nagysákodnak; de én senkitül mék mek nem érthettem, hogy valamely uraktól kért volna, sem vármegyéktül, csak ez nagysákod levelébül értem, hogy Bothka uram nagysákodhoz azzal ment; mely Vasvármegyébe mennyi uraknak jószákája vagyon, nagysákod jól tudja és mekértheti, azok küzül kiket meklült és ki mennyi sekétséket adott.

Bizony, kegyelmes asszonyom, mast sem tudok egyebet írni, de ha az türük had Zygeth felé indul vár szállani, ha az Úristen eszeket el nem veszi, előbb féltem Kanysát megszállani Zygethnél, kit az Úristen eltávoztasson; ha Zygethet szállaná mek is, ha mekveszi, Kanysát sem hagyja, hanem mekszállja etc.

Zerény uram talánd érti csak makába, hogy ez idén türük had Zygeth szállani nem jü és csak késért, kik mint adják makokat sekétsékre és hogy oztán az fejedelmeknek nehézségeket valakire indétsa etc.

Kegyelmes asszonyom, im az hadat hirdetni parancsolá ü felsége, kirül orszakával vékezett artikulosa vagyon, mi renden minden urak, nemesek tartozzanak jobbágy számú is hadakozni, senki azonkívül nem tartozik; de ha ü felsége császár személével az hadba leszen és nagysákod házai mekszállás ellen szolkái nélkül nem foknak szükküldni, akkort nagysákod jó kegyelmes szabad akaratjából én kegyelmes uramnak jó emlékezetiért, hogy ideken nemzet fejedelmek is kik ismerték, és az én üdülvel kicsiny uramra való jüvendő tekéntetért nagysákod jó szerrel jámbor szolkáit egy füemberével nagysákod császár személe mellé szolkálni küldi édes hazánkért: nem mondhatnám hijába való és haszontalan kült-séknek.

Nagysákod kegyelmesen mekbocsátni méltóltassék ezféle tudatlan hosszú írásimnak vétkét etc.

Az Úristen éltesse nagysáktokat Isten adta és megáldotta édes fiatokkal, az én urammal.

Kült Kanysán, szent Gergy nap után hétfén 1566.

1566.
apr. 29.

Nagysákodnak

szolkája
Achatius Chany.

Külczim: Tekéntetes nagysákos asszonyomnak, Kanysay
Orsola asszonyomnak — — sat. —

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

XI.

Augsburg, 1566. apr. 30.

Miksa király kegyesen fogadja Zrínyi készségét Szigetvár védelmére s tudatja, hogy Károly főherczeg pénzről s minden egyéb szükséges dologról gondoskodott; végül hősi védelemre buzdítja.

Maximilianus secundus etc.

Spectabilis et magnifice fidelis nobis dilecte.

Redditae nobis sunt literae tuae, quas decima septima die praesentis mensis ad nos dedisti ex iisque singularem animi tui promptitudinem, quod nempe paratus sis Zigettum proficisci illiusque castris et oppidi nostri ab ingruentibus hostilibus conatibus defendendi curam suscipere cognovimus, quam quidem summam tuam integritatem et constantiam grato et benigno abs te animo accipimus, plane persuasum habentes te nihil eorum, quae ad tuitionem et propugnationem praedicti castris et oppidi nostri pertinere iudicaveris, intermissurum; nec dubitamus etiam, priusquam praesentes literae nostrae tibi reddentur, quin tibi sint in promptu et futurae tam pecuniae in stipendia praesidiariorum quam alia pro defensione et conservatione praedicti loci necessaria, nam serenissimus ac charissimus frater noster, archidux Carolus nihil eorum, quae in hac parte a dilectione sua praestari potuerunt, intermisit. Age igitur vir tum rei militaris scientia, tum fide, fortitudine atque constantia probatissime, capesse alacriter propugnationem loci, quem novisti tantum habere momenti ad incolumitatem et recuperationem suavissimae patriae tuae, pristinamque virtutis tuae gloriam et estimationem maioribus quoque praestantissimorum facinorum laudibus cumula. Aderit enim Deus optimus maximus piis et honestissimis conatibus tuis et experieris demum tibi pro meritis ac fidelibus servitiis tuis gratiam et benignitatem nostram caesaream nusquam esse defuturam.

1566.
apr. 30.

Datum Augustae Vindelicorum, ultima Aprilis 1566.

A levél homlokán: Comiti Zrínyi.

Fogalmazványa a bécsi cs. és kir. állam-írtárban, *Hungarica*.

XII.

Bécs, 1566. maj. 6.

Károly főherczeg megparancsolja a pozsonyi kamarának, hogy a Patacsics Péter által panaszló Zrínyi Miklósnak százötven lovassa és száz gyalogja számára a hátralékban levő tizenöt havi zsoldot fizesse meg, miután Zrínyi »Zigethium sine hac solutione ingredi nolit, considerare ipsimet poteritis, ingens et irrecuperabile damnum prae foribus esse, si (quod Deus avertat) Zigethium periclitari contingeret.« Parancsolt Zrínyinek is, hogy erre a czélra gondoskodjék kölcsönről, de félő, hogy ennek nem sok eredménye lesz. Azért a veszélyt szem előtt tartva mozgasson meg minden követ, hogy Zrínyinek fizethessen, »ut causa ipsi extra Zygethium manendi praecidatur.«

Eredetije és másolata az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1566.*

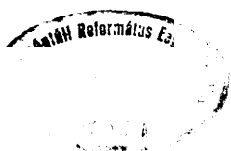
XIII.

Szigetvár, 1566. maj. 12.

Zrínyi Miklós könyörög a királynak, hogy szigetvári kapitányi fizetését ne csonkítsák meg; soha sem hallotta, hogy más kapitánytól fizetése egy harmadát elvették volna, annál kevésbbé vehetik el tőle, minthogy száz lovassal most is többet tart saját költségén benne őrségül. Ha a főkapitányi banderium zsoldját hamar meg nem fizetik, a szolgálatban tovább megtartani nem lehet. A zsoldnak a pozsonyi kamara által való megfizetésében nem bízik, miután eddig sem kapott tőle üres szónál egyebet. Kész csekélyke vagyonát pénzzé tenni s abból fizetni a katonákat, a mint már rendkívül nagy szükségre magával hozott pénzéből öt hónapra meg is fizetett nekik. — Úgy a régi, mint a most fogadott zsoldosokat megmustrálták a biztosokkal.

Serenissime princeps, domine et domine clementissime
Fidelium servitorum meorum — — *sat.* —

Literas serenitatis vestrae die sexta praesentis mensis
Maji Viennae ad me datas hodie ea qua debui humili cum
reverentia accepi et quantum ad negotium sallarii mei eme-
riti ratione Zigethiensis praefecturae spectat, quo in eo ter-

tiam partem uti reliqui stipendiarii relaxare debeam, verum quidem est domine clementissime, quod ego non postremus mediator apud hos praesidiarios fuerim, ut ad requisitionem sacratissimae caesareae maiestatis, domini mei clementissimi tertiam partem emeritorum stipendiorum non gravatim relaxarent, sed eo tempore ne minima quidem mentio facta est relaxationis sallarii mei; quoniam autem aliis suae maiestatis capitaneis non audio huiusmodi partem sallarii ademptam esse, saepius supplicavi, ne et mihi adimeretur potissimum iis de causis, quod spe eius sallarii hic continue centum equites propriis sumptibus ut eo maiora hic essent praesidia intertenerim, quibus eiusmodi stipendiis per eos emeritis etiam de praesenti obligor et sic de praemissis causis firmam spem conceperam, quod huiusmodi sumptus meos non leves citra tertiae partis sallarii mei emeriti ademptionem etiam singulari gratia sua maiestas caesarea tamquam dominus meus clementissimus clementer recognovisset.

Quod vero attinet ad solutionem militum, qui ratione supremi regni capitaneatus penes personam meam merentur stipendia, supplicavi serenitati vestrae humillime, quo illis ob diuturnam insolutionem matura demum subveniretur solutione, alias ulterius nullo modo in debitis ministeriis retineri posse viderentur et nisi illis proximis diebus suppeditatione sumptuum subvenissem, ne quidem legitimam comitivam huc cum tanta solutione armamentis ceterisque apparatus habuissemus, cum ex omnibus partibus regni Sclavoniae praeter centum et septuaginta equites levis armaturae et ducentos equites gravioris armaturae germanos pro comitiva tantae importantiae rerum ad Chorgo non miserint, quibus licet Babochienses adiuncti fuerant, verumtamen an huiusmodi comitiva ad tam graves res comitandas suffecisset, serenitas vestra clementer cogitare dignetur; neque est domine clementissime, quod illis, qui forte promptum serviendi meum studium et paratam fidelitatem aliter quam se se habet interpretari conantur, neque nunc neque imposterum aurem praebeat, quodve ego dictorum militum in solutione qualemcunque occasionem quaesivissem, quominus Zigethium ingrederer, valde enim indecorum existimarem tot ac tantis oblationibus meis defuisse,

quas Deo propitio hoc in loco, quorsum deventum est, omnem eventum fortunae expectando vel ubicunque exegerit necessitas, claras et testatas reddam.

Ubi vero praedictae solutionis negotium se denuo serenitas vestra ad cameram hungaricam reiecisce scribit, credat serenitas vestra ibi nullam mihi spem relictam esse, cum ab eis nihil praeter nudam papyrum semper habeam; miserunt enim ad me rationes quasdam restantiarum, quas ipsi hucusque pro se extorquere nullo modo potuerunt, verum si putat serenitas vestra aliquid spei apud eos relictum esse, tunc pecuniam ab eis recipiendam eamque postmodum dictis militibus gratiose mittendam curet.

Ceterum, requirit a me serenitas vestra, ut ego interim alicunde aliquam summam pecuniae contraherem, qua pro hoc tempore saepedictis militibus subveniretur, recordari potest benigne serenitas vestra, me semper et ubique tum etiam proximis diebus humili obedientia obtulisse, quod si forte in defectu aliquo adminiculum quodpiam ferre possem, non modo amicorum operam implorando me nihil intentatum relinquere velle, denique etiam paratus sum, ut clariori argumento fidelitatem et promptum serviendi studium conspicuum facerem, paucula mea bona, quibus me, uxorem et liberos alo, in pecuniam convertere et eiusmodi defectui sacratissimae caesareae maiestatis et serenitatis vestrae adminiculari; nihil enim est mearum rerum, quas non libenter adiuncta etiam rebus universis propria vita, qua charius nihil habeo, fideliter serviendo in omnes usus sacratissimae caesareae maiestatis ac denique etiam serenitatis vestrae et regnis ultro impendam, sed nescio quo meo infortunio accadat, ut ferme a toto eo tempore, quo servitiis militaribus addictus sum, non adeo feliciter in negotio solutionis militum apud me successerit. Habeo itaque hic summulam aliquam pecuniae, quam mecum in alios valde necessarios usus huc adduxeram, eam inter praedictos milites sic dividam, ut vel quinque mensium stipendia pro praesenti summa eorum inopia illis impendam, interea tamen de legitima assecuratione super eiusmodi per me impendenda illis pecunia, tandem quoque de solida aliqua solutione quamprimum serenitas vestra clementer cogitare

dignetur, alias Deus novit in ministeriis retineri nequaquam poterint.

Demum, domine et princeps clementissime, hesterno die cum huc destinatis dominis commissariis lustravimus cum veteranos tum etiam noviter conductos praesidiarios, prout totum ordinem lustrationis omnium eorum serenitas vestra ex literis dominorum commissariorum et lustrationis cathalogo uberius cognoscet; quandoquidem vero noviter conducti praesidarii praecipue ii, qui ex remotioribus partibus huc adducti et ex itineris longitudine sumptibus exhausti sunt, difficulter retinebuntur in praesidio, nisi illis competentes sumptus pro quotidiana sustentatione (cum omnia parata pecunia emenda veniant) suppeditati fuerint, proinde serenitati vestrae humillime supplico, ne adeo matura sumptuum suppeditatione in posterum destituantur.

Gratosum a serenitate vestra expectabo responsum, quam Deus optimus ter maximus diu conservet salvam et incolumem, in cuius gratiam me ac mea perpetua obsequia unice offero.

1566. Datae ex Zigethio, duodecima die mensis Maji anno
maj. 12. Domini 1566.

Serenitatis vestrae

fidelis servitor

Nicolaus comes de Zrinio etc.

Külczim: Serenissimo principi ac domino domino Carolo Dei gratia archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae ac Wiertembergae, comiti Tyrolis, Goritiaeque etc. domino suo clementissimo.

Kivül: Ist alles ain camersach, er mag den nachlassen thuen, dieweil es Hermann (!) und andere auch than haben. 24. Mai anno 66.

Eredetije a cs. és kir. közös pénzügyministeriumi ltárban, *Hungarica*.

XIV.

Szigetvár, 1566. jun. 6.

Zrínyi Miklós a szultánnak Szigetvár ellen való jöveteléről tudósít egy ismeretlent, s hogy a drávai hid veréséhez is hozzá akarnak fogni; a Duna-Dráva között minden emberre egy kemencze kenyeret s egy köből árpát vetettek ki, s a Kálmáncseh körül lakókat a városba beparancsolták, de azért győzelmet remélne, ha a keresztyenség összetartana, mert a török haderő négy részre van darabolva.

Az minemő hirem ekkoráig volt, azt kegyelmednek¹⁾ úgy irtam az mint hallottam; de mostan kegyelmednek ezt bizonynal irhatom minden kétség nélkül, hogy török császár általánfogva minden bizonynal reánk jü ide Zygettre, hadának az elei immár Zophiába vagyon, ma avagy holnap Dráwán az hidat elkezdik csinálni, Dráva Dwna között minden helyyes emberre vetettek egy kemencze kenyeret és egy köből új árpát, azt ez mastani hónap, juniusnak 20. napjára azt hagyták hogy mind készen legyen. Azt es megparancsolta török császár, hogy az holdult nép, ki Kálmáncheh környül való falukon lakik, mind Kálmánchehre takarodjék, azonképpen egyebött is hogy váras helekre gyűljenek; de hinném az Űristent, ha az keresztyének egyenlő akarattal idején akarnák hogy megvernénk az töröket, mert sokfelé szakadozott hadok: egyiket azt mondják hogy kazol bassárament, másik tengerre vagyon, harmadikat Pertat (*így*) bassával és temesvári bassával bocsátott oda által Erdély felé, a negyedikkel török császár ide jü ü maga, ha még az útban valahol meg nem hal. Vannak megis kémeink oda be, valami hirrel jünek, kegyelmednek azt es megírom.

Isten tartsa meg kegyelmedet.

Datum in arce regia Zygett, 6. Iunii 1566.

1566.
jun. 6.

Nicolaus comes de Zrynyo.

Eredeti töredék az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

¹⁾ Talán Csányi Ákosnak szól ez a levél.

XV.

Kanizsa, 1566. jun. 14.

Csányi Ákos írja Nádasdi Tamásnének, hogy »Zerény uram fiát kiküldte Chorkóra, Kapythánfyt hagyta és bocsátta vele, kik Zygethből jövőnek, biztonnyal mondák, hogy immár mindenfelől mekindult török császár hada és belerbék ha mek nem haladta is Nándorfeyérwárt, de eddék oda érkezett.«¹⁾

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

XVI.

(Róma, 1566. jun. 20 után.)²⁾

Idézet Stuerdo Rómában székelő páрмаi követnek egy jun. 20-án kelt névtelen bécsi tudósítás alapján írt jelentéséből Zrínyi Miklósnak a törökökkel vívott csatájáról.

— — — — —
Che uolendo i turchi assediare Sighet, erano stati sopragionti dal conte Sdrino con le sue genti al numero di circa 20 mila³⁾ tra caualli et pedoni et uenuti alla ciuffa, i turchi furono rotti et ue ne restarono morti tanti, che si caricarono due carre dele teste loro; con perdita di pochissimi christiani. Il che inteso da quelli che habitauano le Cinque Chiese, subito per timore fuggendo abbandonarono il detto luoco.⁴⁾
— — — — —

¹⁾ *Kanizsa, 1566. jun. 14.* Csányi Ákos írja Nádasdinénak, hogy »Zerény uram iken kérete Ujlaky uramtól Komáromból (!) egy száraz malom csináló mestert« — — *sal.* — Eredetije u. o. *Nádasdy-gyűjt.*

²⁾ Óvárynál *maj. 29.* hibás. Stuerdo nem jelenthette *maj. 29-én* a Bécsből *jun. 20-án* megírt eseményeket.

³⁾ Így, talán *2 mila* helyett.

⁴⁾ *A szöveg fordítása szabadon:*

— — — — —
A törökök ostrom alá akarván fogni Szigetet, Zrínyi gróf körülbelől huszezer főnyi lovas és gyalog sereggel meglepte őket s ütközetre

A nápolyi Farnese-lltárból a magyar tud. akadémia *Tört. Bizottságának kéziratllárában*.

V. ö. *Óváry L.*, A magyar tud. akadémia tört. bizottságának oklevél-másolatai, Budapest, 1894. II. 166.

XVII.

Pozsony, 1566. jun. 27.

Idézet báró Kharling János leveléből, melyben egyebek közt arról tudósítja Thorda Zsigmond magyar kamara tanácsost, hogy Zrínyinek a királyhoz intézett levele szerint a szultán négy részre osztván hadát egy részét a persa király, a másikat Malta szigete ellen, a harmadikat Erdélybe küldötte, a negyediket pedig személyesen maga vezérli s Szigetvár ostromát a beglerbégre bízta. A szultán Drinápolyból már kiindult s öt nap alatt Nándorfejérváron lesz.

Generose et egregie domine, compater mihi charissime.
Salutem et benevolam meorum servitorum oblationem.

Magnificus dominus Wolfgangus Balassa hodie rediens Vienna nobis indicavit, quod illustris comes de Zrini ex Zigetho suae caesariae maiestati scripserit turcicum imperatorem diviso totali suo exercitu in quatuor partes, unam misisse adversus regem persarum, aliam ad bellum navale in insulam Maltensem, tertiam Transsilvaniae destinasse, quartam vero secum assumere et ipsum propria persona nunc Adrianapoli egressum, intra quinque dies Albam Graecam cum suo exercitu venturum, weglerbeg vero ad obsidendum Zigeth missum esse. Deus nobis largiatur suam gratiam et successum in rebus gerendis.

Datae Posonii, vigesima secunda die mensis Iunii anno 1566.
jun. 22.
1566.

---

kerülvén a dolog, a törökök vereséget szenvedtek s annyian elestek közülök, hogy fejeikkel két kocsi telt meg; a keresztyénekből igen kevés vészett el. Ezt hallván a pécsi törökök rémületükben megfutamodtak s kiürítették a várost.

Ex armamentario Viennensi extractae sunt bombardae
ingentis magnitudinis, quae ad usum belli accommodatae
in Hungariam transportabuntur.

studiosissimus compater
et servitor

Ioannes liber baro
à Kharling m. p.

Külczim: Generoso ac egregio domino Sigismundo Torda,
sacrae caesareae et regiae maiestatis consiliario eius-
dem camerae hungaricae — — Epperies.

Eredetije az orsz. ltárban, *a magyar kamarához intézett levelek*
1560—69. A.

XVIII

Kanizsa, 1566. jun. 23.

Csányi Ákos Nádasdinénak írja, hogy »Zerény uram szolkái
tegnap menének Zygethbe, kik oda kötelesek; Zerény Gergy uram
Kapythánfyval ma ezen mentek Chorkóra.«¹⁾

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

---

¹⁾ *Kanizsa, 1566. jul. 2.* Csányi Ákos Nádasdinénak: — — »Ke-
rechy Farkas urammal, ki Zygethből jött, csak hertelen keveset szólha-
ték, Zerény uram izenetit hogy mekértém, ki bizonynal izente, türük
császár Nándorfeyérvárat vagyon, harmicz emberek által bizonynal érti,
egy fü türük is, ki szemével látta« — — *sat.* — Eredetije u. o. *Ná-
dasdy-gyűjt.*

XIX.

Bécs, 1566. jul. 3.

Bármennyire szeretné tudni Miksa király, de a kémkedés gyarlósága miatt mindeddig nem tud semmit arról: mikor érkezett a szultán Nándorfehérvárra? mi a terve? hová igyekezik? Ujból megparancsolja tehát Zrínyi Miklósnak, hogy költséget nem kímélve mennél több hű, óvatos és szorgalmas kémről gondoskodjék, a kik gyakran és hiven tudósítsák őt a szultán hollétéről és tervéről.

Maximilianus secundus — — *sat.* —

Spectabilis et magnifice fidelis nobis dilecte.

Etsi proximis primum diebus tibi clementer significavimus, quanti referat nos exactissime et creberrime intelligere conatus atque consilia hostium, cum tamen defectus et penuria ista explorationum rebus nostris in dies plus detrimenti adferat, siquidem in hanc usque diem nobis certo non constat, an et quando turcharum princeps Albam Graecam appulerit? quid moliatur aut quorsum tendat? curam huius rei tam necessariae ad rectam belli administrationem tibi denuo committendam duximus, itaque volumus tibi nunc iterum mandamus, ut quamplures poteris speculatores, qui quidem sint fideles, cauti et industria praediti, condignis praemiis propositis conquiras, qui possint et velint accurate explorare tibi creberrime et fideliter referre: ubi sit turcharum princeps? quid agat et moliatur et quaecunque in castris eius atque etiam alibi apud hostes geruntur, circumferuntur et consultantur? nullisque prorsus hac in re sumptibus parcas, facturus in eo benegratam et expressam voluntatem nostram.

Datum in nostra civitate Vienna, die tertia Iulii anno ^{1566.}
Domini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, regno-_{jul. 3.}
rum nostrorum romani quarto, Hungariae tertio, Bohemiae
vero decimo octavo.

Maximilianus.

Ad mandatum sacrae caesareae
maiestatis proprium
M. Singkhmoser.

Külczim: Spectabili et magnifico Nicolao comiti Zriny, nostro consiliario ac tavernicorum regalium magistro et supremo regni castrique nostri Zigethiensis capitaneo, fideli nobis dilecto.

Tisztázata a bécsi cs. és kir. állam-lltárban, *Turcica*.

XX.

Bécs, 1566. jul. 6.

Miksa király ujra megparancsolja Zrínyi Miklósnak, hogy mennél több hü és szorgalmas kémét szerezzen s őt a szultán hollétéről, szándékáról, hadainak mivoltáról és számáról minél gyakrabban tudósítsa. — Kedvesen veszi tőle, hogy György fiát hadaival együtt a táborba küldi. — A megyei hadakra s az Óvárnál ütendő táborra nézve tanácskozni fognak. — Mint okos és a hadi dolgokban jártas ember tanácsaira ezután is számít.

Maximilianus secundus etc.

Spectabilis et magnifice fidelis nobis dilecte.

Redditae fuerunt nobis binae literae tuae, 28. die praeteriti mensis Iunii datae una cum certis explorationibus de adventu principis turcharum et qui tum indagari potuerunt conatibus eius. Probatur autem nobis magnopere diligentia tua quam praestas emittendis continuis speculatoribus eaque in re, ut summam curam adhibeas et plures quam poteris eosdemque fidos, solertes atque industrios speculatores conquiras, condigna eis statuendo laboris et periculi praemia, nullisque prorsus hac in re tam necessaria sumptibus parcendo sicuti nuper etiam ad te scripsimus, tibi nunc iterum atque iterum benigne et firmiter committimus, quo quam creberrime possimus intelligere: ubinam sit et versetur dictus turcharum princeps et quam numerosum habeat exercitum? quid moliatur? quo iter instituat? num copias coniunctas teneat vel in plures partes dividat et quorsum eas expediat? quove numero et quaecunque demum in castris hostilibus aguntur et circumferuntur? neque enim ignoras, quanti

momenti habeat ad rem benegerendam consilia atque conatus hostium exactissime exploratos habere.

Porro quod tantam ostendis promptitudinem in expediendo filio tuo Georgio de Zrinio una cum gentibus tuis ad nos in castra iuxta mandata nostra et regni nostri Hungariae constitutiones, id etiam benigno et grato abs te animo accipimus et bene scimus te officio optimi et fidelissimi consilarii, praefecti et subditi neque in hac nec aliis ullis in rebus usquam defuturum esse.

Quod autem suades gentes comitatuum nondum moveri, ne hostibus causa in ditionem nostram excursandi omniaque ferro et flamma vastandi occasio praebeatur, in eo quid expediat aut factu opus sit, cum aliis quoque fidelibus consiliariis nostris deliberabimus, quin etiam illud, quod similiter fideliterque mones de castris ad Owar ponendis in consultatione vocabimus.

Cum enim nobis cognita sit prudentia tua ac in re militari scientia non abs re magni facimus consilia tua cupimusque, immo volumus et mandamus, ut etiam inposterum quae putaveris ad rationem huius belli recte administrandi conferre et utilia fore, ea pro solita fide tua libere ad nos perscribas, singularem hoc nomine gratiam a nobis initurus atque tam in hac parte quam in reliquis praemissis benignam et expressam voluntatem nostram exequuturus.

Datum Viennae, 6. Iulii 1566.

1566.
jul. 6.

Rájegyezve: Comiti Zriny.

Fogalmazványa a bécsi cs. és kir. állam-íltárban, *Turcica*.

XXI.

Bécs, 1566. jul. 13.

Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből II. Fülöp spanyol királyhoz
a szigetiek kiűtéséről.

Sagra cesarea regia magestad.

— — — — —
Ayer ¹⁾ vino un gentil hombre del conde de Serin, que esta en Cigueta, dize que a quatro leguas de ally comenco a passar un santjaco, que venia de la Bosna para yrse a juntar con el campo del turco, que salieron hasta mil y quinientos hombres de Cigueta, y le tomaron entre dos rios al improviso, estando descansando y a plazer con una parte de su gente, y le mataron hasta ciento y veinte hombres y hicieron muy buen boutin; y se escapo el sanjaco con doze heridas, y le tunieron preso, mas fue soccorrido de los genicaros, que venian en su compania de manera que lo retiraron; tomaron otro prisionero principal, mas tan mal tratado que ya quedaua sin habla; de los nuestros no huuo mas de tres hombres muertos y hasta cinquenta heridos.²⁾
— — — — —

1566.
jul. 13.

De Viena, a XIII. de Iulio [1566.]

A simancasi állam-ltárból a m. tud. akadémia Tört. Bizottságának kéziratllárában.

¹⁾ Megjegyzem, hogy a m. tud. akadémia Tört. Bizottsága kézirat-tárában levő spanyol másolatok sok kívánni valót hagynak hátra, de nem volt módomban az eredetiekkel összevetni őket.

²⁾ A szöveg szabadon magyarul:

— — — — —
Tegnap érkezett ide Zrínyi gróf egy követe Szigetvárról s azt mondja, hogy négy mérföldnyire onnét azt a szandsákot, a ki Bosnyából jött, hogy a szultán táborával egyesüljön, a Szigetvárból kiűtött ezer-öttszáz ember két folyó között pihenőben váratlanul megtámadta. Száz-husz törököt ölték meg s gazdag zsákmányra tettek szert. A tizenkét sebből vérző szandsák a vele jött jancsárok segítségével megmenekült, különben elfogták volna; de egy másik súlyosan sebesült főembert foglyúl

XXII.

Bécs, 1566. jul. 18.

Contarini Lénárt jelentésében írja a dogenak, hogy Zrínyi Miklós egy Pécsre igyekvő szandsákokat meglepett, száznál többet lekaszabolts ugyanannyit foglyúl ejtett benne, hadi szereit pedig tizenötezer tallérral együtt elzsákmányolta.

Venetianische Depeschen III. 334. 2.

XXIII.

Bécs, 1566. jul. 20.

Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből a királyhoz a határszéli törökök udvariasságáról.

Sagra cesarea regia magestad.

— — — — —
Olambech y los otros hombres de gouierno, que estan en la frontera del turco, escriuen a Schuendi y al conde de Serin con tanta cortesia, que paresce nueuo estilo para con lo que suelen, y que por aqui quieren amansar y apaciguar los negocios — — sat.¹⁾ —
— — — — —

De Viena, a XX. de Iulio 1566.

1566.
jul. 20.

A simancasi állam-írtárból *u. o.*

— — — — —
ejtettek, ki azonban annyira össze volt vagdalva, hogy nemsokára egy szó nélkül meghalt. A mieinkből csak három esett el s körülbelől ötven sebesült meg.
— — — — —

¹⁾ *A szöveg szabadon magyarul:*
— — — — —

Olam bég s a határon levő többi török vezérek oly udvariasan irtak Schwendinek és Zrínyi grófnak, hogy ez az eddig szokásos hanghoz képest új irmodornak tűnik fel s hajlandóságukat mutatja a békére — — sat. —
— — — — —

XXIV.

Szigetvár, 1566. jul. 21.

Zrínyi megköszöni Csányi Ákosnak a közlött híret s azt írja, hogy nem tudja, valljon Gyulát megszállotta-e a török avagy nem.

Egregie domine, amice nobis honorande.
Salutem cum felicitate.

Kegyelmednek köszönöm az híret, kiket kegyelmed irt énnéköm; Isten adja, hogy igaz legyen, hogy az persiai királ megholt volna.

Toábbá Gywla felől semmi híröm nincsen, megszállották-e avagy nem, de az kegyelmed embere igen jót beszél vala felőle, kit nehéz lén énnékem meghinnem neki, miért-hogy kegyelmed semmit nem irt róla; ha igaz volna, bizony nem bocsáttam volna iresen, megajándékoztam volna ilyen jó hírekért.

Minemű hireim ennekelőtte voltak, kegyelmednek mind megírtam; azután is ha valami hireim lesznek, kegyelmednek tudtára adom.

Isten tartson meg kegyelmedet.

1566.
jul. 21.

Datum in arce regia Zygeth, die 21. Iulii 1566.

Nicolaus comes de Zrinio etc.

Külczim: Egregio domino Achatio Chany, praefecto arcis
Kanyisa — — *sat.* —

Eredetije gyűrüpecsét nyomaival az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

XXV.

Szigetvár, 1566. júl. 24.

Zrínyi Miklós tudatja Batthyányi Ferenczcel, hogy török foglyok vallo-
mása szerint az örményországi beglerbég személyesen már a bosnya
pasa ujtói táborába érkezett, míg serege csak most kél át a Dráván; az
eszéki hid, melyen nyolczszáz jancsár a föld népével együtt dolgozik,
nyolcz nap alatt készen lesz, melyen át a szultán a mohácsi mezőre
száll s a beglerbéget a bosnya pasával együtt Sziget ostromára küldi;
ágyukat is hoznak Budáról; a szultán nagy, de rosszúl fegyverzett haddal
jő. — A török Siklóstól Pécs felé megindult.

Magniñce domine et affinis nobis observandissime.

Salutem — — *sat.* —

Pridie quidam milites istorum sacrae caesareae regiae-
que maiestatis, domini nostri communis clementissimi militum,
mancipatos exercitus Boznensis adduxerunt quinque turcas,
ex quibus strenue investigando cognovi beglerbegum Arme-
niae iam ad Wy Tho¹⁾ sub Soklios in castra bassae Boz-
nensis venisse, verum exercitum eius nunc primum trajicere
dicunt Dravum atque pontem apud Ezechium in spatio octo
dierum fore absolutum, in cuius aedificationem multitudini
plebis villanae adiuncti esse dicuntur octingenti jancheri, qui-
bus stipendia in singulos dies sunt adaucta sesqui nummis
turcicis, facientes monetae nostrae nummos hungaricós tres;
conclusum autem est, dum erecto ponte apud Ezechium
princeps turcicus vim belli transducere inceperit, quam in
campo Mohaciense venturus est, ut praefatus beglerbegus
Armeniae cum passa Boznensi illic huc moveant ac arcem
hanc obsidione cingi. De igeniis aiunt illis non constare,
verum Buda Danubio devehendas bombardas fatentur impe-
ratorem turcarum iussisse, quonam cursu tendere illinc decre-
verit, ignorant; dedititiae plebi passim ubique maximam

---

¹⁾ *Kanizsa, 1566. júl. 11.* Csányi Ákosnak Nádasdinéhez intézett levele szerint »az Vytho, hol az hidat csinálák, egy kis mérföld Soklós-
hoz, Soklós négy mérföld Zygethhez, Zygeth tíz mérföld Kanysához.« —
Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjlt.*

copiam commeatus ordinare commissum est, ac nonnullis pagis et oppidis ad sexingentos cubulos impositum est. Dicunt etiam turcicum principem insignem multitudinem, sed valde inermem secum ducere.

1566.
jul. 24.

Datum in arce regia Zyghet, 24. Iulii 1566.

Nicolaus comes de Zrynio etc.

Post scripta.

Magnifice domine et affinis observandissime.

Supervenerunt mihi recentes exploratores, qui pro rei veritate fatentur turcas castra movisse a Soklyos Quinque-ecclesias, omninoque illinc huc cursum directuros et hanc
jul. 26. suae maiestatis arcem obsessuros. Usque diem Veneris proxime venturum pons apud Ezechium absolvetur et turcicus imperator illico cum sua vi trajiciet.

Haec magnificae dominationi vestrae illico significare curavi.

Külczim: Magnifico domino Francisco de Battyan, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliario etc. domino et affini nobis observandissimo.

Eredetiye az orsz. Iltárban kisebb Iltárak, *Balhyányi-gyűjt.*

XXVI.

Bécs, 1566. jul. 27.

Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből királyához a szigeti őrség hangulatáról.

Sagra cesarea regia magestad.

El conde de Serin, que esta en Ciguét, esta con buen animo y pide, que se le embien alemanes, lo qual hasta

aquí no se auia hecho por no mostrar desconfianza del dicho conde y de los vngaros.¹⁾

De Viena, a XXVII. de Iulio 1566.

1566.
jul. 27.

A simancasi állam-lltárból u. o.

XXVII.

Kanizsa, 1566. jul. 28.

Idézet Csányi Ákos leveléből Nádasdi Tamásnéhoz, melyben a szultán jöveteléről s a bosnya pasa és karamániai beglerbég²⁾ Buda felé indulásáról értesíti.

Kegyelmes asszonyom.

Az én éltémik való szolkálatomnak utánna.

Hol nagysákod makába kondolkodván: ha török császár Ezéken volna, az ő nagy keményséke nem szenyvedné előtte házait eképpen szedni:³⁾ — én kegyelmes asszonyom, adná az Úristen, volna ezer mérföldön túl Ezéknél, de nagysákod ezelőtt való leveleimbe kötött levelekből is mekérthette, utolban az piribék szavából is, hogy ott vagyon, kit az Úristen csak az Deráwa vizének áradásával tartóztatott, mert mekhygyje nagysákod, eddék külömb hireink lettenek volna.

Im ma kilencz óra előtt juta emberem Zygethből Zereny uram és Orozthony uram levelivel, kiket ezbe kötve im nagysákodnak küldtem,³⁾ kiből nagysákod bizonynal mekérti, hogy immár boznai basa az kar|a|mán beklerbék-

---

¹⁾ A szöveg szabadon magyarul:

Zrínyi gróf jó hangulatban van Szigetváron s németeket kér hogy küldjenek, melyeket eddigelé azért nem küldöttek, nehogy bizalmatlanságnak vegye a gróf és a magyarok.

---

²⁾ Tatának keresztyén kézbe esésére vonatkozik, miről Nádasdiné értesítette.

³⁾ Hiányoznak.

kel Buda felé indult és török császár hida kész, ő is jötte
jő; azt is, hogy János király fiát mely tisztességgel látta,
ajándékozta és hátra bocsátá etc.

1566.
jul. 28.

Költ Kanysán, vasárnap szent Yakap nap után 1566.

Nagysákoknak

szolkája
Achatius Chany.

Eredeti je az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

XXVIII.

Szigetvár, 1566. jul. 29.

Zrínyi Miklós értésére adja Batthyányi Ferencznek, hogy a bosnya pasa és az örményországi beglerbég Siklós alatt egyesültek Sziget ostromára jövendők, azonban a szultán Tata ostroma miatt felindulván a budai pasa segélyére küldötte őket, kiket Hamza bég nyolczszáz lovassal követett; maga a szultán a mohácsi sikon táboroz s személyesen akarja megszállani Szigetet; a szultán előhadát vezérlő rumeliai beglerbég is átkelt a Dráván s holnap vagy holnapután Sziget alá érkezik.

Magnifice domine,¹⁾ amice et affinis nobis observande.
Salutem ac servitii nostri commendationem.

Proxime magnificae dominationi vestrae perscripsi, quomodo exercitus bassae Boznensis et beglierbegi Armeniae sub Soklyos uniebantur in obsidionem huius arcis Zigethiensis, verum imperator turcicus motus expugnatione Thathae eos in auxilium bassae Budensis contra domini nostri communis clementissimi exercitum iri iussit, quos heri etiam Hamzabegus plus 800 equitibus est secutus, princeps autem turcicus vim belli sui numerosi valde iam in campum Mohachiensem trajicere dicitur, atque aperte affirmatur hanc suae maiestatis arcem petere personaliter obsessurus, non tamen ita ille succedet atque proposuit, sed omnia fient iuxta clementem voluntatem Dei nostri cuncti potentis. Vrumeliae

¹⁾ Batthyányi Ferencz. — V. ö. az Első r. 1566. jul. 24. keletű levelével.

beglerbegus iam adest cis Dravum, qui huc procedet turcicum caesarem et cras vel perendie hic adfuturus dicitur etc.

Magnificam dominationem vestram felicissime valere opto.

Datum in regia Zygeth, die 29. Iulii 1566.

1566.
jul. 29.

Nicolaus comes de Zrynyo etc.

Egykorú másolata az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

XXIX.

Kanizsa, 1566. aug. 2.

Csányi Ákos híreket ír Szigetvár felől Nádasdi Tamásnének.

Kegyelmes asszonyom.

Az én éltémik való szolkálatomnak utánna.

Ma hét órakorba jutta ide Orozthony uram levele, kit ezbe küttve ím nagysáknak küldtem etc.

Emberem vagyon Zerény uramhoz ha bemehetett és ha küjühet mivel, nagysáknak mekirom etc.

Teknapelőtt hajtották Zygethbe kálmánchehi barmot nehány faluk barmával. Mire adja Isten az hadaknak vékét, csak ü szent felséke tudja, ki künyerüljen rajtunk szent fiáért, tekéntsen le az nagy kiáltásra, vérontásra etc.

Az Úristen éltesse nagysáktokat Isten adta és mekál-dotta édes fiatokkal, az én urammal etc.

Dátom Kanysán, 2. Akusti 1566.

1566.
aug. 2.

Nagysáknak

szolkája

Achatius Chany.

Külczim: Tekéntetes nagysákos asszonyomnak, Kanysay Orsola asszonyomnak, az tekéntetes nagysákos Ná-dasdy Tamás én kegyelmes nádrispán uramnak mek-hagyott társának, az én kegyelmes asszonyomnak ha-mar, hamar, hamar, hamar, hamar, ismét hamar, lóha-lálába hamar, hamarsákkal.

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

XXX.

Pera, 1566. aug. 3.

Idézet Soranzo Jakab velencei követ jelentéséből a dogehoz a szultán átkeléséről a Dunán s Szigetvárt illető szándékáról.

Serenissimo principe.

— — — — —
Li ultimi avisi dal campo di questo signor sono :

Dopo che sua maestà havea passato il ponte sopra il Danubio, nel qual per quanto mi avisa un amico mio, si era hauta gran difficoltà così nel far sì esso ponte per le grande aque, onde sua maestà si era fermata quindici giorni, come dopo per il gran fango, onde si erano affogati più di mille gambelli, mille cavalli et perche il giorno che sua maestà dovea passar, Alli aga quarto capigi bassà, al qual tocava la cura di far metter il paviglione di sua maestà, l'havea trasportato di là dal ponte et messo in paese del imperator, sua maestà non volse passar quel giorno, non essendo passato tutto l'essercito et per ciò non si tenendo sicuro, restò di qua dal ponte et alloggiò la notte nel pavigliano del magnifico Mehemet bassà et fatto batter il capiaga bassi lo privò del officio, et passato dopo il ponte et inteso che imperiali haveano preso un castello d'importantia, del qual hora non mi vien scritto il nome, deliberò sua maestà di muttar il camino di Agria et si risolse di andar verso Siget de là dal Danubio.¹⁾

— — — — —
1566.
aug. 3.

Di Pera, alli 3. Agosto 1566.

Giacomo Soranzo
baylo.

A velencei állam-íltárból n. o.
V. ö. Óváry L. i. m. 167.

— — — — —
¹⁾ *A szöveg szabadon magyarul :*

— — — — —
A szultán táborából jött utolsó hírek így hangzanak :
Ő fölsége átkelt a dunai hidon, de átkelése, a mint engem egy barátom értesített, nagy nehézségekkel járt, maga a hidverés is a nagy

XXXI.

Bécs, 1566. aug. 8.

Biglia Menyhért szentszéki jegyzőnek Commendone bíbornokhoz intézett levele szerint a török ötvenezer lovassal a mult csütörtökön körül táborolta Szigetet. aug. 1.

Theiner A., Vetera monumenta slavorum meridionalium historiam illustrantia. Zagrabiae, 1875. II. 47.

XXXII.

Kanizsa, 1566. aug. 8.

Szalai Benedek Szigetvár megszállásáról; a török sereg elhelyezkedéséről; a szultán állapotáról s eltökélt szándékáról, hogy Szigetet megveszi vagy meghal alatta; a várbeliek kiütéséről; János Zsigmondnak a szultán előtt való reménykedéséről s Arszlán pasa lenyakasztatásáról értesíti az özvegy nádornét.

Tekéntetős nagyságos kegyelmes asszonyom.

Örökül való szolgálatomat ajánlom nagyságodnak.

Im ma vocsorakorban vinek babolchaiak egy pribéket az mi fölséges császárunknak, mel pribék ü maga jött az keresztyénekhez Babolchára mára virradóvan. Az pribékkel tolmács által beszéllettem és az mit beszél török császár felől, im te nagyságodnak megírtam.

---

vizáradások miatt a szultánt tizenöt napig hátráltatta, a nagy sár miatt pedig két ezernél több teve és ló pusztult el. Végre azon a napon, melyen a szultánnak át kellett volna kelnie, Ali aga, a negyedik kapidsi basa, kinek a szultán sátorát felüttetni kötelessége, a hidon túl vitetvén a császár területén üttette fel; ekkor a szultán nem akart átkelni, mivel az egész hadsereg még nem kelt volt át, nem érezvén magát elég biztonságban, s a hidon innen maradt és az éjet a nagyságos Mehemed pasa sátorában töltötte s megkorbácsoltatván a kapidsi pasát hivatalától megfosztotta. Ezután átkelt a hidon és arról értesülvén, hogy a császáriak egy jelentékenyebb várkastélyt elfoglaltak, melynek nevét még eddig nekem nem írták meg, Eger felé tervelt útjának megváltoztatására s a Dunán túl Szigetvár megszállására tökélt el magát.

Az pribék azt mondja, hogy az török között ez az hire, hogy azt mondta török császár, hogy vagy meghal vagy Zygetet megveszi, addig el nem hagyja; ha Zygetet megveszi, Bwdára megyen telelni az császár és ott telel, kikeletre Bécz alá megyen.

Azt is mondja, hogy az császár sátora Semlyék hegyen vagyon Zygeth alatt és azt mondja, hogy úgy lütték Zygethből az török császár sátorát, hogy egyiket mind elrontották; ha az álgyut feljebb vették vóna, császárt ü magát is ellütték vóna, azt mondja.

Ez az török avagy pribék az ki szolgája volt, az urának csesniger bassa volt neve, azaz török császárnak asztalnokja vót, és az császár asztalnokjának frenk Memhethbég neve és mindennap látta az császárt és ilyen jeleket mond hozzá, hogy az császár egy fekete tollat visel az patyolatban, nagy hosszú ősz szakállát mondja és az vénség miatt vállára hatja (így) az fejét és azt mondja, hogy lovon nem járhat, hanem kocsin hordozzák és midőn az sátorhoz megyen, két inas viszi a sátorba.

Azt is mondja, hogy mind kerényül fekszi Zygetet az török, napenyészet felől az végbeli török fekszik beglerbékkel egyetemben, császár pedig napkelet felől vagyon.

Azt is mondá, hogy mikor elől eljűttek vót az török császár sátorát felvonni az több sátorokkal egyetembe, akkor a zygetiek kiűtettek és hatvan törököt vittek bel Zygethbe és sátorokat is vittek bel; azt mondja, hogy az törököket Zryny uram ü nagysága mind nyásba vonatta az kapu előtt.

Azt is mondá, hogy mikor török császár az Dráva hidára jutott volt, hire ment az török császárnak, hogy az keresztyén császár reá megyen és megví vele, azt mondja az pribék, hogy annyira megjedett vót az török császár, hogy hátra akart menni, hanem szóltak vót az császárnak wrwmeli beglerbék és Memheth bassa, ezt mondták: Mi nem asszonyember vagy, hogy futni akarsz, hanem jüvel és ví meg vele, ha Isten parancsolta hogy megver, megleszen az mint Isten akarta.

Azt is mondja, hogy az császár hada nagy, de erőtlen, de kinnyen megverhetnéjek Isten segétségéből.

Azt is mondja, hogy faltörő álgyu sok vagyon Zygeth alatt, de ü maga sem tudja hány és azt mondja, hogy tegnap kezdték lüni, kedden szállott az császár Zygeth alá és szerdán kezdték lüni. aug. 6.
aug. 7.

Végre azt is mondja, hogy az ü urátúl ezt hallotta, hogy ha esztendeig Zygeth alatt kell lenni az török császárnak, de addig el nem megyen alóla, míg meg nem veszi.

Azt is mondja, hogy János királ fia szömbe vót az török császárral Landorfeýrwárnál és úgy reménkedett sirva az császárnak, hogy ne hagyja, mert minden várait megvették az németek és az magyarok, és úgy adta János királ fia mellé az Fertal basát, hogy az végvárakat megvegyék.

Ezt is nyilván mondja az pribék, hogy Orozlán bassának, az ki Palota alatt vót, Harsán hegye alatt vétette császár fejét és szömével reá nézett.

És azt mondja, hogy az égetésért és pusztításért sokaknak vétette az császár fejét és kegyetlen halállal öletti érette.

Az fé legénynek neve, az ki az töröket viszi, Balás-házy Márton, Babolchán lakik; az pribék azt mondja, hogy methlykei fi, Lywglyan felől való, midőn az ü hazájában vót, Mezarycz Gergel vót ott neve.

Ezt akarám te nagyságodnak tudtára adnom.

Isten tartsa meg nagyságodat az én nagyságos uram-mal egyetembe.

Kanysán költ, 8. die Augusti 1566.¹⁾

1566.
aug. 8.

---

¹⁾ *Kanizsa, 1566. aug. 8.* Szalai Benedek a nádornénak: — »az török mast is Zygeth alatt vagyon. Ma nagy lüvések lének oda Zygeth felé, de még nem jött bizonyos hírünk, mi legyen oka az lüvésnek; strásánk Babolchán vagyon, mentül megjü az strása és valami bizonyos hirt hoz, nagyságodnak azontul megírom. Az németek, kik mast Zygethbe akartak menni, még Chorgón vannak.« — Eredetije u. o. *Nádasdy-gyűjt.*

Kanizsa, 1566. aug. 9. Szalai Benedek tudatja a nádornéval, hogy a szegénység nyomorúságát, futását ő is megírta Székely Lukácsnak. »Több vagyon itt Kanysa környül ezer szekérnél, kik futnak szegények az török előtt, hogy kiket mel köresztyén meglát, könyhullatás nakil nem türetheti.« — Eredetije u. o. *Nádasdy-gyűjt.*

Többeket is beszél, de nagyságodnak nem irhatám mind meg, mert az fé legény postán vivé császárnak.

Nagyságod

szolgája
Zalay Benedek
bakonoki.

Külczim: Generosae spectabili et magnificae dominae dominae Ursulae de Kanysa — — sat. —

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

XXXIII.

Bécs, 1566. aug. 8.

Contarini Lénárt velencei követ jelentése szerint a dogehez, Miksától arról értesült, hogy két beglerbég átkelt a Dráván Szigetvár ostromára menendő. Zrínyi egy hírnöke mondta ezt, a ki arról biztosította Miksát, hogy Szigetvár annyira el van látva a szükségeseikkel, hogy négy hónapig is bátran daczolhat az ellen-séggel.

Venetianische depeschen III. 331. 3.

XXXIV.

Bécs, 1566. aug. 10.

Idézetek Chantone spanyol követ jelentéséből II. Fülöp spanyol királyhoz Szigetvár ostromáról.

Sagra cesarea regia magestad.

Lo que se entiende del designo del turco es, que como la placa de Cigueta esta circundada de pantanos y aguas por las tres partes, tanto que queda solamente tierra firme quanto serian ciento y cinquenta passos, que es lo que se ha de guardar, y ally se han hecho dos baluartes grandes, y un fosso muy ancho, determina con la muchedumbre de

gastadores y hombres, que trae hazer la montaña y lleuarla adelante como se hizo ya a Rodas, y para este fin pretende batir los traueses por labrar mas seguramente, no se si aquel terreno sera tanto que puedan cauar sin llegar al agua (por que aquel misterio no se puede hazer sino en terreno muy seco y en tiempo que no haya lluidas); entiendese que el turco ha querido probar siendo de camino la obra que se podia hazer trabajando un dia, y que se hizo una montaña tan grande como una grande casa —
— *sat.* —

El conde de Serin, que esta en el dicho Ciguet, es valiente hombre y muy buen soldado, y tiene buena gente consigo y aura bien de ayudarse y valerse por sus manos, que socorro de aca, no ueo que se le puda dar ni que el tenga en que esperar sino en Dios y en le invierno.

A la llegada del turco el dicho conde salio en persona a escaramuçar (lo qual a mi iuizio no deuiera teniendo a cargo la fuerça, mas el es soldado y sabe gouernarse para boluer con seguro): de a quella escaramuça se lleuo en el castillo mas de sessenta cabeças de turcos y algunos viuos.

Los cauallos, que hauian de venir del duque de Saxonia, no estaran aqui que no sea por lo menos mediado Setiembre, y el turco bien auisado de que la gente no esta junta tiene su exercito repartido en quatro partes, la una sobre Ciguet, que sera de cinquenta mil hombres, la otra sobre Yula, que son como treynta mill, la otra cerca de Albarragal, que son otros treinta mill y la quarta con los tartaros a la otra parte del rio en los contornos de Agria.

De Viena, a X. de Agosto 1566.

1566.
aug. 10.

Ha venido un correo de Ciguet, dize que ya han comenzado a batirle con diez pieças de artilleria, y que el conde Serin y los de dentro estan con muy buen animo, y han embiado a dezir al emperador por un donayre, que sy el

turco quiere hazer una montaña, darse han tanta priessa a beuer, que los sobrarian, botas, para hazer un cauallero dentro que sobrepuge la dicha montaña, y que estan bien proueydos de vituallas y de todo lo necessario.¹⁾

— — — — —

A simancasi állam-íltárból u. o.

— — — — —

¹⁾ *A szöveg szabadon magyarul:*

— — — — —

A szultán tervei hallomás szerint a következők:

Miután Szigetvárt három oldalról mocsarak és folyóvizek környezik s csak százötven lépésnyi az a szárazföld, a mi felett őrködni kell, a hol is két nagy sánczot és egy árkot ástak: — elhatározta, hogy a sereggel vitt sánczásók és munkások nagy tömegével egy hegyet (= magas töltést) emeltet, mely előbbre nyújtható, a mint azt már Rhodus szigetén megcselekedte; ezen okból kereszt-sánczokat ásat, hogy annál biztosabban dolgozhassanak. Azonban kérdés, vajjon azon a területen áshatnak-e anélkül, hogy vizre bukkannának, mivel azt a titkos czélt csak száraz földdel s száraz időben lehet elérni. Úgy hallik, hogy a szultán parancsot adott megpróbálni, miután olyan fajta ez a (próba-)munka, a mely egy nap alatt elvégezhető és hogy (csakugyan) egy nagy ház magasságú hegyet emeltek — *sat.* —

Zrínyi gróf Szigetváron igen vitéz ember és jó katona s hada is a javából való; jó is lesz, ha maga magán segít s ön erejére támaszkodik inkább, mintsem innen várjon segítséget, mert innen nem igen adnak és csak Istenben s a télben bizhatik.

A szultán megérkezte után maga Zrínyi ütött ki a várból személyesen portyázásra, a mit véleményem szerint erő-kímélés szempontjából nem kellett volna tennie, de ő katona s tud magán segíteni; e portyázás alkalmával hatvannál több török fejet vitt magával a várba s nehányat élve.

— — — — —

A lovasság, melynek a szász herczeg részéről kellett volna jőnie, september közepénél hamarabb nem lesz itt. Ezt tudva a szultán seregét négy részre osztotta: az egyik Szigetvár alatt ötvenezer emberből állhat, a másik Gyula alatt körülbelül harmincezerből, a harmadik Fehérvár körül ugyanannyiból s a negyedik a tatárokkal együtt a folyam másik partján Eger környékén.

— — — — —

Szigetvárból futár jött, azt mondja, hogy már megkezdték lövetését tíz ágyuval és hogy Zrínyi gróf s a bennlevők jó kedvvel vannak s a császárnak tréfakép azt izenték, hogy ha a török hegyet (= magas töltést) akar emelni, ők majd akkorra fáradságot vesznek maguknak kiinni

XXXV.

Bécs, 1566. aug. 12.

Biglia Menyhért szentszéki jegyző írja Commendone bíbornoknak, hogy a szigetiek nem igen félnek a török szultántól százezer lovassával, utászaival és hadi szereivel, mert a vár erős s egészen mocsaras fekvése még erősebbé teszi.

Theiner i. m. II. 47.

XXXVI.

Kanizsa, 1566. aug. 14.

Csányi Ákos írja Nádasdinénak, hogy Nagy Benedeknek Babolcsáról kelt levele szerint »teknep babolchaiak egy töröket hoztak, ki azt mondta, hogy iken betek az császár, de az Zygethet iken lövik, Nagy Benedek is írja, mert oda mind jól hallik. Im mast jött egy kálmánchehi ember, azt mondta bizonynyal, hogy az várat mekustoromlották, az Úristen mektartotta, számtalan török veszett, hogy rakva az árok velek; ugyan az ustorum alatt kiütöttek és vákták őket, kit engedjen bizonynak az Úristen és adjon ott halált az pokány császárnak.«

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

---

a még készletben levő hordókat, hogy azokból cavaliert (= bástyapárnát, magas töltést valamely széles bástyán, vagy a várfalon belől a várfal mellett) készíthessenek bent, mely a mondott hegyet (= magas töltést) fölülmulja, és hogy élelmi szerekkel s egyéb szükséges dolgokkal jól el vannak látva.

XXXVII.

Győri tábor, 1566. aug. 14.

Idézet Nádasdi Kristóf leveléből, melyben arról értesíti az özvegy nádornét, hogy a Szigetet ostromló török had nem fölötte nagy és fegyvertelen, ellenben a pákozdi tónál levő színe-java az egész seregnek.

Tekéntetes nagyságos asszonyom.

Éltig való szolgálatom ajánlása után.

Továbbá, ma jüve egy pribék *Szyghet* alól, grófnak ¹⁾ vivék oda alá, ezelőtt is négyet mondák hogy jütt, kik mind egyaránt beszélnek, azt mondja, hogy az császár hada nem fölötte nagy, a hol mi mast vagyunk itt Gőrnél és mennyire Gőrhöz vagyunk, azt mondja, hogy nagyubb helen ennél nincsen, ez kedig annyit teszen, mint Sárúárhoz volna az királné asszony szőlője. Azt is mondja, hogy igen fegyvertelen nép; az mely hada itt Pákozdnál vagyon, azt mondja, hogy minden hadának ez az színe. Bizony dolog, hogy ha az fejedelemnek kedve volna hozzá és erre jó móddal reá választana, hinném az Úristent, hogy ezt megverhetnék; ha kedig ez meglenne, kétség nélkül megzavarodnék török császár. Bizonynak mondja azt is, hogy szinte a sátorába találtak egy álgyuval császárnak Szighetből.

Továbbá, császár immár ez napokban, azt írja, hogy itt leszen Óvárnál.

1566.
aug. 14.

Datum ex castris ad Iaurinum positis, 14. Augusti 1566.

Nagyságodnak

szolgája

Nádasdi| K|ristóf| manu propria.

Külczim: Ez levél adassék az tekintetes és nagyságos Kanynsay Orsolla asszonynak — — *sat.* —

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

¹⁾ Salm Miklós.

XXXVIII.

Győri tábor, 1566. aug. 16.

Idézet Nádasdi Kristófnak az özvegy nádornéhoz intézett leveléből, mely szerint Márton deák Zrínyi Györgyöt arra kéri, törekedjék a fejedelemnél, hogy segítse meg Szigetet.

Tekéntetes nagyságos asszonyom.

Éltig való szolgálatom ajánlása után.

— — — — —

Ez estve hozának egy levelet Zryny György uramnak, onnan alól Márton deák írja neki, könyörög neki, hogy az fejedelemnél törekedjék, hogy ü fölsége segétnéje meg Szigetet, mert azt ü bizonnal tudja, hogy ha mind Iszterghamot, Vácztot, Vyseghrádot megvennénk mi is, aval császár el nem hagyja Szyghetet, mert megesküött, hogy vagy megveszi avagy meghal alatta. Azt is írja, hogy csak harmiczkétezer embert küldene alá császár innen, nyilván tudja, hogy török császár elhagynája Szyghetet és elfutna, mert hida is készen áll az Dunán. De én azt mondom, hogy nem érti jól a dolgot, mert ha harmiczkétezer ember elég lett volna török császár ellen, eddig régen kiverhették volna ez országból. Csak az Isten, az ki Szyghetet megsegéli, kit bizony hiszek hogy meg is segél.

Ma estvére császár Óvárat leszen.

— — — — —

Datum ex castris ad laurinum positis, 16. Augusti 1566. 1566.
aug. 16.

Nagyságodnak

szolgája

Nádasdi Kristóf manu propria.

— — — — —

Külczim: Ez levél adassék az tekintetes és nagyságos Kany say Orsolla asszonynak — — *sat.* —

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjl.*

XXXIX.

Pera, 1566. aug. 17.

Idézet Soranzo Jakab velencei követ jelentéséből a dogehez a szultánnak Szigetvár felé vonulásáról s a török seregben uralgó nagy halandóságról és zabolátlanságról.

Serenissimo principe.

— — — — —
Scriveno dal campo come il signor haveva passato la Drava et andava verso Siget, sichè in cinque giorni vi saria; ma dicono che muoreno tanti turchi, che è cosa grandissima che si fanno tanti robbamenti et assassinii fra di loro, che con tutto che si facciano severissime giustitie, non è però che se ne astenghino, onde non meno per le strade, che sotto li proprii paviglioni le persone non sono sicure, che si pativa di viveri, che morivano molti cavalli et gambelli, onde non se intende se non cose, che atristano questi turchi, ma sopra tutto si scrive della gran povertà, che è nelli soldati con tutto che sua maestà habbi fatto un donativo di mille aspri per ciascuno, che ha soldo, che può importar circa ducati cinquecento mille d'oro, che a quelli, che hanno timaro non ha dato cosa alcuna.¹⁾
— — — — —

1566.
aug. 17.

Di Pera, li 17. d'Agosto 1566.

Giacomo Soranzo
baylo.

A velencei állam-lltárból u. o.
V. ö. Óváry L. i. m. 167.

— — — — —
¹⁾ *A szöveg szabadon magyarul:*
— — — — —

Jelentik a táborból, hogy a szultán átkelt a Dráván s Szigetvárra tart, a hová öt nap mulva érkezik. De azt mondják, hogy sok török hal meg s a legszigorubb fegyelem daczára is borzasztó sok rablás és gyilkosság történik közöttük, úgy hogy az úton s tulajdon sátraikban sincs személyök biztonságban; élelem sincsen, ló és teve nagy számban hull el, úgy hogy a törököknek szomorúságot okozó dolognál egyébről se hallani. De főképpen a katonák közt uralkodó nagy szegénységről beszél-

XL.

(Magyar)-Óvár, 1566. aug. 20.

Contarini Lénárt velencei követ jelenti a dogenak, hogy a mikor a konstantinápolyi híreket közölte Miksával, ez elmondta neki, hogy a törökök mindent elkövettek Szigetvár elfoglalására; heves ágyuzás után kétszer is megrohanták a várost, de Zrínyi hatszáz jancsár és ezer más török veszteséggel nemcsak vitézül visszaverte őket, hanem ágyuival a sereget is visszavonulásra kényszerítette; egy lövés majdnem a szultán sátorát találta, s hogy a törökök végső erőfeszítéssel földből hegyet raktak, hogy egy még veszélyesebb üteget állíthassanak fel. Azt is mondta Miksa, hogy Szigetnél százezer,¹⁾ Gyulánál harmincezer és Székesfehérvárnál huszonötezer török áll, de nagy része szedett-vedett népség.

Venetianische depeschen III. 334.

XLI.

Győr melletti tábor, 1566. aug. 26.

Albini Jeromos Contarini titkárja arról értesíti ezt, hogy Zrínyitől tegnap este levél érkezett, melyben azt írja, hogy addig a törökök hét s ezek között három nagy ostromot intéztek a város ellen, de sikertelenül s hogy ez ostromokban ötezer töröknél több esett el, ezek között ezerötyszáz jancsár, továbbá, hogy kétszáz foglyot ejtett, kiket a falakon felakasztatott.

Venetianische depeschen III. 338.

nek, daczára annak, hogy a szultán ezer asper ajándékot adott mind-egyiknek, a kinek zsoldja van, a mi körülbelől ötszázezer aranyra rug-
hat, ellenben a kiknek timárjok van, azoknak semmit sem adott.

---

¹⁾ Bécs, 1566. aug. 15. Contarini írja a dogenak, hogy a szultán-
nal Szigetvár alá szállt sereg Zrínyi közlése szerint százezer emberre
rug. — Venet. dep. III. 330. s.

XLII.

Győr melletti tábor, 1566. aug. 27.

Albini írja Contarininek, hogy az a hír jött ma ő fölségéhez, hogy a szigeti tüzérség feje, egy bizonyos Antal nevű velencei a török táborba szökött s e miatt nagy az aggodalom ő fölsége táborában, alkalmas ember lévén arra, hogy a vár ostrománál hasznos szolgálatokat tegyen a törököknek.

Venetianische depeschen III. 338. 3.

XLIII.

Komárom és Győr közötti tábor, 1566. aug. 30.

Albini Jeromos jelenti Contarininek, hogy kérdésére: mi a hír Szigetvárból? — azt felelte Miksa, hogy a mint Zrínyi írja, az egy hónapig védett s hét ostromot kiállott várost felgyújtani és ott hagyni szándékozik, mert a folytonos védelemben szükségkép az övéiből is sokan elestek és megsebesültek, miért is attól fél, hogy nem marad katonája a vár védelmére és mert úgy sem lesz kára a város elhagyásából, melyet különben karácsonyig is megvédhetett volna, ha az ő felsége által küldött nyolczszáz német gyalog bemehetett volna. Azt is mondta ő fölsége a török táborból menekült két magyar jelentése nyomán, hogy a török sereg élelem és takarmány hiányában sokat szenved, mivel talán attól való féltükben, hogy ő fölsége seregével ellenök mehet, elpusztították az egész környéket.

Venetianische depeschen III. 341.

XLIV.

Kanizsa, 1566. aug. 31.

Idézet Csányi Ákos leveléből, melyben híreket ír Nádasdi Tamásnénak
Szigetvár ostromáról.

Kegyelmes asszonyom.

Az én éltémig való szolgálatomnak utánna.

Zygeth felől ezt irhatom: Tegnap jött Segedre¹⁾ egy pribék, az ott való tisztartó Nagy Imre azt izené egy szolgáljátúl énnekem, hogy az pribék bizonynal mondotta, hogy annyira föltöltötték hegyekkel Zygeth kernyékét, hogy soha meg nem tarthatják, hanem megveszik. Azt is mondta, hogy immáran felénél több elveszett az ottben valókban. Azt is mondotta, hogy kazul basátul bántása vagyon, innejt Zygeth alól négyezer lovagot bocsátott hátra Kostantynápolyba. Gywlát azt mondta hogy erőssen víjják etc.

Parancsol nagyságod arrúl is irnom, ha mit érthetnék az uraim felől, kik elveszének. Ugyanezen pribék azt mondta, hogy szemével látta, csodára ü is oda futott volt, mind azon pánczérokban, ruhájokban, szablyájok ódalokon, a miképpen fokták, mind azonképpen nyársban vonták őket; egy testes legény vörösben levén hogy igen reménkedett, sok pénzt is ígér volt, de semmit nem használt, azt hiszem, hogy szegény Kwrtösy János volt. Zrény uram két jancsárt vonyattott volt nyársban, azért szenvedtek szegények etc.

Én kegyelmes asszonyom, minemű lassan ü fölsége hadával mozgódik, egyéb okát nem vélem, arra néz, attúl vár, mi vége lesz az Zygethnek, Gywlának is. Im elég vélekedések pribékek, török foglyok szavaibúl: megtér-e török császár? Bwdára megyen-e? Egerre megyen-e? De én kegyelmes asszonyom, az én ismeretem az, hogy császár ü fölsége személye nagy hadával előtte lévén annyira megkap-

---

¹⁾ Így, talán *Segesd* helyett.

csolta, hogy semmiképpen hátra nem térhet, mert jól tudja, hogy ha ü megtér, Magyarországbán birodalmát elveszi, kit engedne az kegyelmes Isten, hogy térne meg etc.

Zygethet hogy megszállotta, huszonhatod napja ma; az várást tizenhatod napig tartották; noha a pribékek mit beszéllenek, de nagy reménységem vagyon én nekem az Úristenben, hogy nem olyan hamar leszen még vége Zygeth megvételének, hogyha a község meg nem mozdul veszedelmekre, kívül oltalmazza az Úristen, kik felől valami hireim jutnak, nagyságodnak késedelem nélkül megírom.

Az Úristen éltesse nagyságtokat Isten adta és megáldotta édes fiatokkal, az én urammal.

1566.
aug. 31.

Költ Kanysán, szombaton szent Egyed nap estin 1566.

Nagyságodnak

szolgája
Czány Akaczyws.

Külczim: Tekéntetes nagyságos asszonyomnak, Kanysay Orsolla asszonyomnak — — *sat.* —

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

XLV.

Pera, 1566. aug. 31.

Soranzo Jakab velencei követ jelentése a dogehez Szigetvár ostromáról.

Serenissimo principe.

Gionsero questi giorni capigi dal campo con la solita loro diligentia et portorono come tre giorni prima che loro partissero il serenissimo signor con l' essercito era gionto sopra Cighet et che havea commesso al magnifico Mehemet bassà, alli beglerbei della Gretia et Natolia et all' agà di gianizzari, che lo stringessero da quattro parte una per ciascuno, et perchè intorno il luogo vi è paludo assai, s' era già cominciato a portar molto terreno et consolidarlo, et per far le trincere, che si mettevano molti sacconi di lana

mescolati con terra et fassine. Che haveano già cominciato a batter et che da quelli di dentro gli era gagliardamente risposto.¹⁾

Di Pera, li 31. d' Agosto 1566.

1566.
aug. 31.

Giacomo Soranzo
baylo.

A velenczei állam-íltárból u. o.

V. ö. *Óváry* L. i. m. 168.

XLVI.

Kanizsa, 1566. sept. 2.

Idézet Csányi Ákos leveléből, melyben Szigetvár ostromáról újabb híreket ír Nádasdi Tamásnénak.

Kegyelmes asszonyom.

Az én éltedig való szolgálatomnak utánna.

Nagyságod levelét megértettem.

Zygeth felől nagyságodnak ezt irhatom:

Kwskoczy Miklós az nagyságod szolgálja ím mastan estve jüve Babolczárúl, ezt mondja, hogy csetertektül fogva aug. 29. éjjel nappal az lüvés, ustromlás meg nem szünt. Azt is mondja, Zrény Gyergy uram egy pribéket neki öltöztetett, beretváltatott volt, az táborba küldte volt, egész nap estig ott járt, tegnap jütt meg, azt mondotta, hogy annyira föltöltötték három felől, hogy az várnál sokkal magasabb, annyira föl-

---

¹⁾ *A szöveg szabadon magyarul:*

A napokban érkeztek meg a szokott gyorsasággal a kapidsik és hirül hozták, hogy elindulásuk előtt három nappal a szultán seregével Szigetvár alá érkezett s megparancsolta nagyságos Mehmet pasának, a görög s anatóliai beglerbégeknek és a jancsár agának, hogy négy oldalról, mindenik másfelől zárolják körül; s mivel a hely ott köröskörül nagyon mocsaras, már elkezdték a sok földet hordani és járhatóvá tenni (a talajt), sáncz-emelés czéljából pedig földdel és rözse-nyalábokkal végyesen gyapjuzsákokat raknak le. Megkezdtek már az ostromot is, de azt a bennlevők vitézül visszaverték.

jül vették, hogy behajgálnak, lünek reájok és hogy onnáj belől nappal nem lühetnek, éjjel a mit lühetnek, mert nappal sok számtalan lüvés esik, ahonnejt onnej belől csak egyet lünek. Egy szegény embert foktak volt el a táborba, valami török atyafia megismeri, azonnaj törökké teszi, harmad napra eljött szegény, Zrény uram pribékével egyiránt beszéli Zygeth dolgát, az kapu mellett való bástyát és az uram bástyáját, kit Sennyey uram csináltatott, hogy igen megszagatták az lüvéssel. Immár valamit az Úristen velek teszen, de bizony kegyelmes asszonyom reményt tartok az Úristenben, hogy sok napig kell Zygeth alatt vesződni, mert tudják, mivel érik meg etc.

— — — — —

Nem tudom, ha megírtam volt nagyságodnak, az babolczai gyalogok negyvenöten mentek volt csatára, tizenhete mind a java veszett oda. Balássy András uram, Dóczy János, Czobor uram szolgálói is velek lévén úgymint száz lóval tegnap menének Babolcza felé csatára; valami szerencsével az Úristen meghozza, nagyságodnak megírom.

Ezeknél egyebeket nagyságodnak nem írhatok.

Isten éltesse nagyságtokat Isten adta és megáldotta édes fiatokkal az én urammal.

1566.
sept. 2.

Költ Kanysán, szent Egyed nap után hétfén 1566.

Nagyságodnak

szolgája
Czány Akaczyws.

Külczim: Tekéntetes nagyságos asszonyomnak, Kanysay Orsolla asszonyomnak — — *sat.* —

Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjl.*

XLVII.

Komáromi tábor, 1566. sept. 2.

Idézetek Chantone spanyol követ jelentéséből királyához Sziget ostromáról.

Sagra cesarea regia magestad.

— — — — —

Como llegue donde estaua el emperador, vino nueua, no de los de Ciguet, mas de otros castillos vezinos, que el turco hauia dado un assalto al burgo del dicho Ciguet, el qual los nuestros guardauan, no por hazer caso del, sino para hazer perder tanto tiempo al enemigo. Duro aquel assalto des de las onze de la mañana hasta otro dio a medio dia y aunque no pudo ser la pelea muy rezia de noche, entretuno el trabajo para que los de dentro no pudiesen reposar; murieron en el assalto, segun se refiere, cerca de quatro mil turcos, no se sabe aun quantos faltaron a los de dentro; el turco mismo quiso allegarse para animar su gente, desesperado de que no salia son la suya, y visto por los de dentro por la compañía que deuia ser persona principal, dexaron de tirar lartilleria hasta uer que los podian alcanzar, y estonces dispararon segun se entiende, y mataron e beglerbeg de la Natolia, el qual hauia quedado con el turco no obstante que su gente habia vuelto azia el Sofi.

— — — — —

Saliose uno de Ciguet para el turco, el qual declaro, que no hauia otra manera de ganar a Ciguet por ser plaça fuerte, que de trabajar continuamente los de dentro, que por ay vernian a no poder sostener.

Un renegado, que se ha passado aca refiere, que preguntando el turco despues del assalto del burgo de Ciguet, quanta gente hauia perdido desde que se hauia llegado a aquella plaça, le fue dicho que llegauan a diez mil hombres, por lo qual y por la muerte del beglerbeg de la Natolia juro que aunque supiesse perder lo demas de la Vngria no se apartaria del dicho Ciguet hasta ganarlo, lo qual si sali-

esse todos los estados del archiduque Carlos ternian muy poco remedio.

— — — — —

Aca se anda tan de poco a poco que los enemigos ternan tiempo de bastecer todos sus lugares, de manera que el emperador podra hazer poco sobre ellos, ni pasar adelante, dexandolos otras, por don de Ciguët podria estar en grandissimo peligro, no habiendo ninguna apariencia de socorro, y muy poca de hazer diuersion; mas vuestra magestad crea que el emperador tiene tanta gente que a dos veces tantos turcos no se auria de tener miedo que cadal dia, se conoce mas y mas que son canalla, de mas de ser la más parte desarmados; y si para socorrer a Ciguët, lo qual no se hara, nos alexassemos del Danubio, no se como haríamos con la vitualla, porque cerca del no estamos muy abundantemente proveydos, veremos como ello yra, quando entrambos los campos esten juntos, que por tierra no viene un bocado de pan, y la tierra es tan desierta, queen diez leguas no se hallan tres aldeas y aun estas como ventas — — *sat.* —

— — — — —

Sabese que hastagora los turcos han dado al burgo de Ciguët siette assaltos porque el conde de Serin ha hechado dos hombres para hazerlo saber al emperador, y que ya de aqui adelante miraria de desamparar el burgo, temiendo que al defender muchos assaltos no perdiessse tanta gente que despues le faltaria para la defensa del castillo y fuerça principal.¹⁾

— — — — —

1566.

sept. 2. 1566.

Del campo a dos leguas de Comar, II. de Setiembre

A simancasi állam-írtárból u. o.

V. ö. Óváry L. i. m. 168.

¹⁾ A szöveg szabadon magyarul:

— — — — —

A császár tartózkodási helyére érkeztemkor jött a hír, nem a szigetváriaktól, hanem más szomszédos várakból, hogy a szultán rohamot

XLVIII.

Győr és Komárom közti tábor, 1566. sept. 3.

Albini arról értesíti Contarinit, hogy tegnap este Zrínyinek küldöttje érkezett levéllel, mely ő felségének felolvastatván ő felsége azt mondta vacsora közben, hogy aug. 26-án két óriág tartó általános rohamot intéztek a törökök a jancsár aga vezérlete alatt Szigetvár ellen, de Zrínyi több mint ezer török, leginkább jancsár veszteséggel vitézül visszaverte őket, sőt visszavonulás közben maga a jancsár aga is elfogatott s zászlaja elvétellett.

Venetianische depeschen III. 344.

intézett Szigetvár városa ellen, melyet a mieink nem azért védelmeztek, mintha nagy súlyt fektettek volna rá, hanem csak azért, hogy több időt pazaroltassanak el az ellenséggel. Az ostrom délelőtt tizenegy órától másnap délig tartott s bár az éj folytán a viadal valami erős nem lehetett is, mégis folytatták (a törökök) a munkát, hogy a várbeliek ki ne pihenhessék magukat. IIr szerint az ostromban körülbelől négyezer török esett el; a várbeliek veszteségét nem tudjuk. A szultán hadait lelkesítendő maga is részt vett az ostromban, kétségbe esve a felett, hogy szándékát nem tudja végrehajtani. A várbeliek kísérlete miatt főembernek tartották s a míg csak láthatták, hogy eltalálhassák, ágyukkal lőttek rá, aztán pedig elbusulván magokat megölték az anatóliai beglerbéget, a ki seregét Sofia felé küldvén a szultán táborában maradt.

Egy Szigetvárból a szultánhoz szökött ember kijelenté, hogy az oly erős Szigetvár elfoglalására más mód nincsen az őrség folytonos nyugtalanításánál, hogy (maguk) belássák, hogy (tovább) nem tarthatják.

Egy ideérkezett renegát beszéli, hogy a szultán Szigetvár ostromának kezdete óta szenvedett veszteségéről tudakozódván, azt a választ nyerte, hogy az tízezer emberre rug. Ezért s az anatóliai beglerbég haláláért megesküdt azon, hogy ha Magyarország többi részeit el kellene is veszítenie, addig el nem mozdul Szigetvár alól, míg el nem foglalta azt; pedig ha rajta ütne Károly főherczeg országain, biz' azok kevés segedelmet nyerhetnének.

Itt nagyon lassan folynak a dolgok, úgy hogy az ellenségnek ideje van összes helyeit ellátni élelmiszerekkel, a császár pedig keveset tehet ellenük, még előre sem nyomulhat, hogy valamelyiket megtámadja, mi miatt Szigetvárt nagy veszély fenyegeti, semmi kilátása sem lévén segélyre s még kevésbbé valami diversióra (a mi t. i. a szultán serege

XLIX.

Bécs, 1566. sept. 3.

Biglia Menyhért szentszéki jegyző írja Commendone bíbornoknak, hogy Sziget még áll s a számtalan ostromban tizenkét-ezer török veszett el, sokan betegségben haltak meg.

Az aug. 28-án Sziget ellen intézett ostromban ezer töröknél több pusztult el a jancsáragával együtt s egy török fő-lobogó esett zsákmányúl.

Theiner i. m. II. 47.

L.

Bécs, 1566. sept. 5.

Contarini jelentése szerint a doge-hoz a hadi tanácsban némelyek Esztergom megszállását elodáztatónak tartják, míg a szultánt vagy az idő előhaladottsága vagy az élmezőny nehézsége visszatérésre nem kényszerítik, mert ha a szultán Esztergom fölmentésére sietne, vagy csufosan vissza kellene vonulni, vagy megütközni vele, ez 'pedig nagy kockázattal jár. Mások Esztergom ostromát tanácsolják, mert ha ez által a szultán figyelmét Sziget-vártól elvonhatják, a visszavonulás nem lesz szégyen. Károly főher-

---

egy részét elvonhatta volna Sziget alól); pedig higgye el fölséged, hogy a császárnak annyi embere van, hogy kétannyi töröktől sem kellene félnie, annyival inkább, mert az szedett-vedett nép s a legnagyobb része fegyvertelen; és ha a Dunát elhagyva Szigetvár segélyére indulnánk is, a miről szó sincsen, nem tudom, mit csinálnánk élelem dolgában, miután itt a közelben sem vagyunk azzal igen bőven ellátva s kérdés, mi történik a két sereg egyesülése után, minthogy a szárazföldről még egy harapás kenyeret se kapunk s oly pusztaság a vidék, hogy tíz mérföldnyire sem találni három falut s ezek is elhagyatottak — — *sat.* —

Úgy tudjuk, hogy eddig a törökök hét ostromot intéztek Szigetvár városa ellen, a miért aztán Zrínyi gróf két ember által tudatta a császárral, hogy a várost feladni szándékozik, nehogy a következő ostromokban még több embert veszítsen s ez által a várkastély és belvár védelem nélkül maradjanak.

---

czeg Pettauban huszezer embert vont össze, hogy Szigetvár eles-
tével ne legyen nyílt útja a töröknek Stájerországba. Egy, a török
táborból megszökött rabszolga beszéli, hogy a törökök az általuk
emelt két hegyről (= magas töltés) heves ostromot intéztek Szi-
getvár ellen, melyeknek a várbeli tüzéségtől akadálytalanul való
elkészíthetése végett a munka folyama alatt ostrommal védelemre
szorították a várbelieket. Azt is mondja, hogy a szultán meg-
küldött, hogy nem nyugszik addig, míg a várat hatalmába nem
kerítette.

Venetianische depeschen III. 346.

LI.

(Róma, 1566. sept. 5 után.)

Idézet Stuerdo Rómában székelő pármai követnek sept. 5-én kelt bécsi
levelekből irt jelentéséből Szigetvár ostromáról.

— — se dice che 'l turco hà ordinato, che si leuino,
e uengano uerso gl' altri a Sighet, oue alli 26. fu dato un
assalto generale, e furno ributtati con morte di molti turchi
et nel ritirare loro il conte d'Esdrino li diede alla coda et
perse l'agha de giannizzeri col stendardo del signore, et si
retiro anco il turco un quarto di lega tanto è il puzzore
de morte, che non sono meno di 14 mila morti in diuersi
assalti.¹⁾

A nápolyi Farnese-lltárból *u. o.*

V. ö. *Óváry L.* i. m. 168.

¹⁾ A szöveg szabadon magyarúl:

— — azt mondják, hogy a szultán megparancsolta a (Gyulát
ostromló) seregnek, hogy hagyjon fel az ostrommal s csatlakozzék a
Szigetvár alatt levő sereghez, ahol az (aug.) 26-án intézett általános roha-
mot nagy veszteséggel visszaverték, és hogy visszavonulás közben Zrínyi
gróf üldözőbe vette őket, mely alkalommal a jancsárága a szultán zász-
lajával együtt elveszett s a különböző ostromokban elesett nem kevesebb

I.II.

Győr melletti tábor, 1566. sept. 6.

Albini Szigetvárnak aug. 26. és 28-án történt ostromáról értesíti Contarinót. Az aug. 26-iki ostrom után Zrínyi fölégette a várost és ott hagyta, mire a törökök belézállottak s az árkokat elkezdték betölteni és magas földhányásokat emelni az ágyuk védelmére. Szigetvár őrsége kétezer magyarból áll.

Venetianische depeschen III. 344. 1.

LIII.

Kanizsa, 1566. sept. 8.

Csányi Ákos híreket ír Nádasdinénak Szigetvár ostromáról.

[Kegyelmes asszonyom.]

Továbbá, kegyelmes asszonyom, ez estve késén hozának Babolcháról egy piribéket, horvát fi, ifju de nem bolond, iken kérdeztem a mit tudtam, ezt mondja: Az ustorum gyakorta volt, de iken keyés ideik tart, nem állhatják; ürek álgyuval csak az ustorumkort lünek onnét belül, tüzes szer számmal iken veszti ide kü, be is vashorkokkal ránkattanak benne, az asszonynépek forró vízzel üntüzik, valamiféle víz hogy mekmeled, meksül, ki miatt sok ugyanott mekhal, az kik eljühetnek, ittkünn is elhalnak; az testeket éjjel iken elhordják, az fűnépet Pécscsé¹⁾ hordják temetni. Azt is

mint tizennégyezer ember nehéz szagja miatt a török sereg kénytelen volt egy negyed mérföldnyire hátrább vonulni.

— *Kanizsa, 1566. aug. — sept.* Csányi Ákosnak Nádasdi Tamásnéhoz intézett levele szerint »mi az Zygeth dolkát illeti, nagysákodnak táborból illen hire lévén: annyéra elszállott alóla az pokány, hogy lövéssel egymást nem érnék az sok testnek és lovaknak nehéz szakjáért: adná az Isten kegyelmes asszonyom, de semmi abba nincsen.« — Eredetije az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

¹⁾ Az eredetiben *Pecche* olvasható.

mondja, hogy három zászlóval soha nem tudja honnét, miképpen mentek volt jancsárok szinte az fal mellé és felteszik az zászlókat, onnét belül egyet sem lűttek, azonba mind lovon, gyalok küütnek, annyira cselekedték, csoda mennyi jancsárt mekültek, mind három zászlót beviszik etc.

Azt is mondja, hogy egy bék¹⁾ volt, ki az nagy álgyukkal éjjel nappal lütette az várat, kit onnét belül úgy lűnek, hogy az fél lába elszakad és mekhal; ha ez el nem vezett volna, eddék nehezben lett volna dolkok oda be.

Vékezetre, kegyelmes asszonyom, ezbe vagyon az dolg: Az jancsárok benn vadnak az palánkba, az túltésbe ásták makokat három helen, együtt az kapu mellett napkeletről, más helen az Senney uram csináltatta bástyába, kit az álgyukkal iken mekrontottak, harmad helen az nyári nap eset felül való falába, innét kívül sok barmoknak bűrével az falhoz csinálván makokat befűdték, sem lűvéssel, sem kü hagykálással, sem hév vízzel nekiek nem árhattanak; immár annyira vadnak az belsűkkel, hogy egymáshoz dárdával érnek; azoknak ürizűjek, hogy onnét belül ki ne üthessenek rájuk, mind három helen csak küzel hozzájuk gyapjuból fával elegy hegyeket raktak, mutatta ez itt|v|aló malom házat ileneket, azok mellett vannak sokan az jancsárok és lűnek oda be, amazok ássák, ideki vonják az palánk fűldét éjjel nappal, valamit az Úristen immár velek teszen; az álgyukkal azért mind rontják, de ü azt mondja, hó leestéik mek nem vehetik, de én kegyelmes asszonyom, csak az Úristen tudja etc.

Azt is mondja, négy oszpora ára kenyeret egy ember mekehetik, egy kila lisztet két arany forinton és hogy minden éjjel és nappal néhány száz lovat, tevét, üszvért találhatnak halva az étlenség miatt.

Im érti nagyságod mind piribékek, foklok külümbeznek az hirbe, de úgy tetszik, hihetű, hogy az jancsárok oda férkeztek, de azok nem ássák, miért, ü nem tudja, másféle népe bányásza vagyon ahoz pokány fejedelemnek, más do||ka vagyon az jancsárnak. Ám császárhoz vivék, mondá, ha

---

¹⁾ Aliportug.

meklátja az hadat, mektudja mondani, ha megvíhat vele, de nem érti ü azt.

Ha mi hírem leszen, nagysákodnak ezután is mekirom mint én kegyelmes asszonyomnak, kit éltesse az Úristen sok jóval, Isten adta és mekáldotta édes fiatokkal az én urammal.

1566.
sept. 8.

Kanysán, Kisasszony napján 1566.

Nagysákodnak

szolkája
Achatius Chany.

Eredetije töredékben az orsz. ltárban, *Nadasdy-gyűjt.*

LIV.

Győr és Komárom közti tábor, 1566. sept. 10.

Albini jelentése szerint Contarinihez a törökök négyezer embert vesztek Szigetvárnak aug. 29., 30. és 31-én történt ostromaiban. A székes-fehérvári foglyúl esett szandsák szerint a szultán kijelentette, hogy ha Szigetvár alatt kell is sergével együtt meghalnia, még sem mozdul addig el onnét, míg el nem foglalta. A haditanácsban nem jutottak megállapodásra. Némelyek Szigetvár fölmentését sürgetik s ebből a czélból a Károly főherczeg és Schwendi Lázár seregével való egyesülést, minek mások a Duna elhagyásával az élelmi szereknek a sereg után nehezen való szállítását vetik ellene, továbbá, hogy a török mindent föléggett; sőt a törökök tulnyomó száma miatt az ütközetet is kerülni kell. Ismét mások Esztergom megszállását kívánják. A látszólag uralkodó nézet azonban az, hogy megvárják a szultán visszavonulását s azután Esztergomot vagy Budát foglalják el.

Venetianische depeschen III. 344. 1., 347. 3., 348. 1.

LV.

Győr és Komárom közti tábor, 1566. sept. 11.

Albini jelentése szerint Contarinihez a török Zrínyi válaszára általános rohamot intézett Szigetvár ellen. Zrínyi egy lövéstől mellén megsebesülve elesett, mire vitézei bátorságukat veszítve hátrálni kezdettek; ezt látván a törökök heves harcz után behatoltak a várba, hol mindent lekasaboltak s a még élő Zrínyi fejét levágták és testét az égő puskaforos toronyba dobták.

Venelianische depeschen III. 351. 3.

LVI.

Győr és Komárom közti tábor, 1566. sept. 14.

Albini Jeromosnak Contarini Lénárthoz küldött jelentése szerint Miksa közölte vele, hogy Szigetvár alatt huszezer török esett el jancsárok és spahik vegyesen s nem győzte magasztalni Zrínyit, hogy harmincznyolcz napig védte Szigetet és tizenöt ostromot állott ki, mialatt a három oldalról ágyuval töretett falak leomlottak s háromezer emberből kétezer ötszáz pusztult el; sőt még az ostrom utolsó napján is, mikor a szultán fejére ígerte, hogy szabadon mehetnek, ha feladják a várat, rettenthetetlenül azt üzenté vissza, hogy a vár az ő felségeé s a míg tudja megvédelmezi és csak életével együtt hagyja el; azonban látván, hogy nem állhat többé ellen s övéiből is csak ötszáz elcsigázott ember van még élethen, a török foglyokat lefejeztette, a puskaforos tornyot felgyújtatta s úgy rohant vitézeivel együtt az ellenségre.

Venelianische depeschen III. 350.

LVII.

Győri tábor, 1566. sept. 15.

Tudósítás Zrínyi Miklós fejének a győri táborba érkezéséről s onnan a templomba katonai pompával történt átviteléről.

Edler e. herr.

Mein freuntlich dinst zuuornn.

Das der turckische keiser nach furwendung seines hochsten gewalts vnd macht, auch volbrachten virzehenten starckenn sturms den Zigeth leider eröbert, das hapt ihr nuhn mehr in andere wege wol erfarenn. Es hat alles so gelebet bis ohne drey personen, so er hin vnd wieder mit der bothschafft ausgeschickt, nider gesebelt, das haupt des furnehmen ritterlichenn grauen zw Serin hat er dem wascha vonn Ofen vnd der wascha vnserm grauen Ecken von Salm in einen rotten taffet geschickt, welches nuhn volgents gestern mit der schonsten vnd herlichsten procession, vnd ich glaub, aus sonderlicher schickung Gottes in das lager gebracht wordenn, solcher gestalt:

Es sindt vber 1,200 hussern, so daniden im feltlager zw Gomorra gewesen, in einer breiten schlacht ordnung getzogenn, da hat man gleich vor ihnen auf einem kutzschen bemelt haupt gefurt, der kutzsche mit schwarzen sammat vnd einem langenn weissen creutz bedeckt gewesen, vnd also die hussern als gemelt in der schlacht ordnung geuolgt nicht anders, als ob der teuer helt noch lebete vnd sie gleich zum angrief fuhren wolte. Nochmals ist das groste geschutz, darnach graue Georg von Helffenstein, item Hatstadt vnd Walertham regiment, letzlich das Castalle vnd italianische fenlein in breiter wolgeordenter schlacht ordnung geuolgt, darneben alwegenn nach krigsart zw beiden seiten die pferde, so 25 fahnen teutscher reuter gewesen, das feldt innen gehalten, welches warlich ein feiner hauffen vnd zusehen lustig gewesen, also hat man das haupt vilbemelts ritterlichen grafen in Raba gefurt vnd in die kirchen behaltenn, das volck aber sich hin vnd wider in das lager in ihre quartir gezogen etc.

Also ligen wir allhier in vnser vorwarunge, haben Rabe sambt demselbenn wasser zwruck vnd auf der lincken seiten die Donaw, die vbrigen seiten vnd ort müssen wir vorschantzenn, wie man dan tag vnd nacht im werck ist; dan die kundschaft haben wir, das der turkische keiser gewis entschlossen, auch schon vorruckt sein sol, seinen weg den negsten auf Raba zunehmenn; ich halt aber, er habe es nicht anders gemeint, dan wir daniden vor Gran vnd Weisenburgk im thum sein soltenn, ob vnd ehr vns den pass allerding auch andere vnrat mehr zustifften einzureumen; ihre rhom. keys. maiestät etc. haben aber meines erachtens weisslich gethan, das sie sich hieroben in der nehe enthaltenn, bis man gesehen, wie es mit Zigeth ein ende nehme. ^{14. etps.} Also vnd vf solche kundschaft haben sich ihre keyserl. maiestät etc. negstvorschiedenes sambstags aus dem lager, da wir bey 14 tagen gelegen, aufgemacht vnd dem feind entgegen hieher gezogen, vnd den gantzen hauffen, so zw Gomora bis hieher gewesenn, sampt der armada auch hierauf erfordert, der dan gestern wie gemelt schon ankommen, des gantzlichen furhabens vnd gemeinen entschusz bemelts turckischen keisers person, vnnd was er mitbringt, allhie im freihen feld, im namen Gottes des allmechtigen zuerwartenn vnnd vns vnserer gelegenheit, ob wir schlagen wolten oder nicht, zugebrauchenn. Dersselbige allmechtige, ewige Gott stehe vns bey, vorleihe vns weissheit, crafft vnd macht, das wir das beste der armen christenheit ausrichtenn.

So viel wolle ich euch dinstlich nicht bergen vnd thw was euch allezeit dinstlich vnd lieb ist.

Datum im keiserlichen feltlager bey Rab, den 15. Sep- ^{1566.}
tembris anno etc. 66. ^{sept. 15.}

Eredetije a drezdai állami fõ-lltárban, *Maximiliani II. und churfürst Augusti zu Sachsen gewechseltte schrifften den hung. krieg etc. betanend, anno 1566—67. loc. 9,323. blatt 177—8.*

Kiadta töredékben *Weber Karl*, Aus vier jahrhundert. Mittheilungen aus dem haupt-staatsarchive zu Dresden. Leipzig, 1857. I. 9. s utánna *Toldy F.*, Uj magyar muzeum X. 1. 121.

LVIII.

Győr melletti tábor, 1566. sept. 16.

Albini jelenti Contarininek, hogy Szokoli Musztafa budai pasa Zrínyi fejét azzal az üzenettel küldte Salmnak Győrbe, hogy ő is a Zrínyi sorsára jut, ha a szultán megérkezésekor azonnal által nem adja a várat; mire Salm azt tanácsolta, hogy egy fogoly szandsák fejét Budára vonatkozólag hasonló üzenettel küldjék a pasának.

Venetianische depeschen III. 356. 1.

LIX.

Győri tábor, 1566. sept. 18.

Albini jelenti Contarininek, hogy Salm Miklós a Zrínyi fejét a győri templomba helyezte el, honnan ma reggel sok magyar és német főúr nagy tisztességgel egész a város határáig kísérté s majd veje ¹⁾ a hős egyik várába ²⁾ szállíttatta.

Venetianische depeschen III. 356.

LX.

Pera, 1566. sept. 19.

Soranzo Jakab velencei követ jelentése a dogehoz Szigetvár ostromáról.

Serenissimo principe.

Doppo le ultime mie di 31. del passato le replicate delle quali saranno con queste, è venuto dall' essercito di questo serenissimo signor il chicchagià di questo magnifico bassà governator stato li per negotii particolari del suo patrone et riferisce come il signor era sotto Ziget et che ogni giorno scoprivano nove et maggior difficoltà nel prenderlo,

---

¹⁾ Batthyányi Boldizsár.

²⁾ Csáktornya.

onde tutto l' esercito stava mal contento, essendovi anco gran mortalità per causa di flusso, et porta ordine a questo magnifico bassà, che dovesse far far di novo straordinarie orationi, onde per publico proclama fu commandato a tutt' il populo, che la matina seguente si trovasse alle moschee, come fecero et vi stettero longamente più dell' ordinario con essersi, serrate tutto le boteghe; onde si vede sempre più continuata paura in queste genti con desiderio grandissimo di pace.

Riferisse appresso il detto chiaus¹⁾ come il serenissimo signor continuava lo assedio di Sighet et che in tre assalti che haveano dato era stata buttata a terra molta muraglia, onde fra pochi giorni speravano di haver il loco, con tutto che quelli di dentro si portino molto animosamente; et dice che al suo partire erano usciti fuori del castello dalla porta, che combatterono li giannizzeri et ne havevano morti in grosso numero de quali gianizzeri; si intende che fra Ciget et Julia ne sono morti più de sei mille.²⁾

Data in Pera, 19. Settembre 1566.

1566.
sept. 19.

Giacomo Soranzo
baylo.

A velencei állam-íltárból u. o.
V. ö. *Óváry L.* i. m. 168.

---

¹⁾ A ki Soranzonak a táborból jött francia követtel való beszélgetése után harmad napra érkezett szintén a táborból Konstantinápolyba.

²⁾ *A szöveg szabadon magyarul:*

Mult hó 31-én kelt s jelen soraimhoz másolatban mellékelt levelem után érkezett a szultán táborából a nagyságos kormányzó pasa kihajája, ki urának magán ügyeiben járt ott s jelenti, hogy a szultán Szigetvár alatt van s annak bevétele körül naponként újabb és nagyobb nehézségekre bukkannak, mi miatt az egész tábor elégedetlen, nagy lévén a halandóság is a hasmenés következtében, és parancsot hozott a nagyságos pasának, hogy rendeljen el újból rendkívüli imákat, minélfogva kikiáltás útján az egész lakosságot a következő reggelre a templomokba rendelték, hol a szokottnál hosszasan maradtak bezárván az összes

LXI.

Győri tábor, 1566. sept. 21.

Miksa király följegyzést küld Ágost szász választónak Sziget ostromáról s Zrínyi és a vár elestéről, továbbá Gyula föladásáról értesíti.

Maximilian der annder von Gottes genaden erwelter
romischer kayser zu allen zeitten merer des reichs.

Hochgebornner lieber öhaim, unnd churfürst.

Nachdem dein lieb aus vnnserm negstvorigen iren
gethonen schreiben den weittern füngang vnnser jeczigen
kriegswesens wider den erbfeind, wie es damit hie disset
vnnd eenhalb der Thonaw beschaffen, vnnd darneben auch
verstannden, wie kühnhafft vnnd ritterlich sich weilend der
teüre graf von Serin, vnnser gewesner obrister im Zigeth,
daselbsten gegen dem türggen zu wehr gestellt, vnnd ain
zeit lanng dapffern unnd manlichen widerstandt ihme gelaistet,
also das wir inn gueter hoffnung zu Gott gewesen, es solte
der veindt, auch mit aller seiner macht, solchen ortts, sein
willen nit vollenden, sonnder entlich vnngeschaffter dingen
dauon wider ablassen müessen, so hat es doch seithero,
nach dem willen vnnd verhengnus Gottes, ainen anndern
vnnd gleichwol beschwerlichen vnd vast betaurlichen aus-
ganng erraicht, dergestaltt, das vnangesehen aller vnnser
statlichen fürsehung, so wir daselbsthin, nach des grauen
selbst willen, dermassen geordnet, das wir unns kaines ann-
dern, als steiffer erhaltung (wie auch der graf selbst gehof-

---

boltokat; ebból is látszik, hogy a folytonos rettegésben élő nép nagyon
óhajtja a békét.

Mondja továbbá az említett csasz, hogy a szultán folytatja Szi-
getvár ostromát és hogy az eddigi három ostromban a falak nagy része
leromboltatott, a miből remélik, hogy a várat néhány nap alatt elfoglal-
hatják, bár az őrség hőiesen védelmezi magát. Azt is mondja, hogy
eljövetelekor a várbeliek kirohantak a kapun és megtámadták a jancsáro-
kat, a kikből sokan elesetek. Úgy hallatszik, hogy Szigetvár és Gyula
alatt hatezernél több (jancsár) esett el.

---

fet) vnnd das sich auf ein lanngze it erhalten künden, vnnd sonnst diser placz von natur herumblygenden gemösigem, sümpffigen vnnd vast wässerigen art also geschaffen, das wo nicht ein so stäte haisse vnnd dürre nun eben lanng gewehrte witterung, dergleichen in villen jaren nit beschehen, angefallen, sich auch auff dasselbe negst Gott nit wenig zuuerlassen gewest, dannocht der türckhisch kaiser durch die merckhliche grosse menig seines kriegsvolckhs vnnd die stäte vnaufhörliche harr, vnnd sonnderlich auch durch die new inuention vber klain vnnd grosse wassergräben zustürmen leczlich souill ausgericht, das auff den sibennenden tag gegenwürttigs monats durch sein kriegsvolckh vnnd mit dem funfzehennenden sturm ermelt vnnser schloss Zigeth erobert, alles was darinn betreten wie auch der graf selbst jämmerlich vmbgebracht, vnnd also diser nambhafft veste placz, an dem vnns, so woll auch vnnserm freündlichen lieben brueder vnnd fürsten erczherzog Karlen zu Österreich etc. auch vnser baiden gehorsamen, christlichen lannden vnnd fürstenthumben nit wenig gelegen, in sein des erbfeindts tyrannische hannd vnnd gewalt khommen, inmassen aus der herczugethonen verzeichnus,¹⁾ wie sich solches verlossen, mer in specie etwas weiter zuuernemen.

Nun wären wir gleichbald nach vnnserm anzug ins veldt nicht merers begirig gewest, als zu rettung angerogter vestung Zigeth vnns mit vnnserm völligen kriegshör daselbsthin zu wennden vnnd den veindt von dannen mit Gottes hilff vnnd dapffern entsaczung abzutreiben, denach aber solches aus villen mercklichen grossen vngelegenhaitten, zuuorab der ferne des weegs, vnd das wir mit vnnserm statlichen geraisigen zeüg, auch dem groben geschütz durch etliche gar ennge päss vnnd rauhe wildnüssen mit sonnderer gefahr vnnd vngemach durchziehen müssen, vnnd darczu dess am aller beschwerlichisten den Thonawstraamen verlassen hetten müessen, daheer zumall vnmöglich gewest wäre in solchem ziehen vnnser heüffen zu ross vnnd fuess mit der prophiant nur zu eüsserster

¹⁾ L. a. Második r. 1566. sept. 21. datuma alatt.

geringer notturfft zuuersehen vnnd dieselb hernach zubringen, so haben wir nit vnnderlassen auf das annder mit der berürtten entsezung zугedenckhen, als nemblich auf ain gegen belegerung ainer vom feindt innhabennden vestung fürzunemen, welches wir dann, wo vnnd wie es fruchtbarlich fortzustellen vnnd ins werckh zurichten, in dem negst hieorigen vnserm veldleger in statliche berathschlagung geczogen, vnnd ob wol daruntter allerhand schwäre difficulteten in mer weeg vorgefallen unnd sonnderlich bedacht worden, obs auch nucz, rätlich vnnd sicher mit dem hellen hauffen die gancz herobige gränicz sambt der landtschafften, also weit vnnd ploss zu hinderlassen, darumben dann auch destoweniger fürgeeylet werden mögen, so haben wir vnns doch entlich dahin resoluiert aus vnnserm negstgehaltenem veldleger mit ehistem aufczuziehen, hinab zu dem anderm vnnserm bey Kommorn im veldt gehabten kriegsvolckh zu coniungiern vnnd alsdann gestrackhs in dem namen des Allmechtigen auf die armenier vnnd andere türcken, so bey Stuelweissenburg damaln zu veldt lagen, zuueruckhen, dieselben mit Gottes genedigen hilff zuschlagen, vnnd darauf gleich alsbald für Gran zuziehen dasselbe zubelegern, vnnd vnns mit allem eüsseristen ernst zubearbeiten solche vestung aus der veinde zu vnsern hannden widerumb zu recuperiern vnnd zuerobern.

Alls wir aber mit disem vnnserm resoluierten christlichen fürnemen gleich im werckh stuenden dasselb also mit göttlicher hülff fortzuseczen, siehe, so khombt vnns gleich die obangedeütte widerwerttige kundtschaft ein mit dem beschwärlichen verlust vnnser schloss Zigets, vnnd des mer, das sich der türckhisch kayser darauf genczlich entschlossen hette mit dem ehisten von dannen aufczubrechen vnnd seinen gewaltigen zuge den negsten auff vnnser alhiege befestigte statt Raab strackhs zurichten, vnns also zu hinderziehen, vnnd darneben sich mit höchstem gewalt vmb die eroberung solcher vnnser vesstung auch anzunehmen. Wann sich nun solche kundtschaft angeregt des veindts vorhaben halb von allen ortten bald continuirt, also das wir demselben glauben zuseczen wol vrsach gehabt, so ist da-

raus nothwendiglich erfolgt, das wir auch vorangeregt vnser fürnemmen auf die türggen von Weissenburg vnnd dann auch auff Gran zuruckhen enndern müessen.

Dann was nit allain vnns, sonnder der ganczen teütschen nation an erhaltung dises placzes Raab gelegen, das ist aus dem leicht abzunemmen, wo es der allmechtig Gott nach seinem gerechten zorn also, wie wir doch nicht hoffen wöllen, zu straff der sünden verhiengte, das diser pluetsüchtig vnnd schwer vheind solches alhieigen placzes, dessen die ewige allmechtigkait Gottes genediglich verhüetten wolt, mächtig werden solte, das er dardurch von stundan den Thonawstramen, welches doch zu jeden vnnsern kriegs vnnd anndern notturfft vnnd trefflichen bequemblichaiten in krieg vnnd fridennzeitten ain gewünschtes klainot für vnns vnnd die gancze christennhait ist, zu seinem merckhlichen grossen vortl einbekommen; dessgleichen vnnserm ansehnlichen vesten schloss Commorn, des doch neben Raab nunmalls wol fürtreffliche schlüssel ganczes teütsches lann-des zuhalten, baldt vberlegen sein vnnd darczu die fruchtbare, schöne vnnd nuczliche, auch zu allen christlichen kriegsübungen dieser ortten wider den erbeindt wol gelegne innsel vnnd lanndtschaft die Schüth seinem viechischen, türckhischen gewalt vnnderwerffen möchte, alles zu solchem vnnserm vnnd gemainer christennhait abbruch, schmelerung vnnd verderben, das gleich alsbald vnnsere statt Wienn daheerwerts das lezte confin (des der liebe Gott verhüette) werden müeste.

Hierauf vnnd dem allem nach haben wir sambt vnserm freündlichen lieben bruedern vnnd fürssten, erczherczog Ferdinanden zu Österreich, sambt vnnsern gehaimen reichs vnnd anndern vnnsern kriegsräthen vnnd obristen kriegsbeuelchhabern annderst nicht im rath befinden mögen, als zu zeitlicher fürkombung jeczterzelten übels, vnails vnnd vnndergangs alle sachen dahin zurichten, damit diser nucz vnnd veste placz Raab mit der hilff Gottes vertaidingt dem veindt vnseümblich vorgebogen, sein tyrrannisch fürnemmen gebrochen vnnd es zu seiner daheerkonfft gleich im nammen Gottes mit ime mit der faust darauf geseczt wurde.

Aus diser vnnd kainer anndern vrsach haben wir
sept. 14. vnns negstverschinnnes sambstags Exaltationis Crucis heüt
acht tag verschinnen mit wolermeltem vnserm lieben brueder
vnnd anndern vnnsern fürsten teütschen vnnd wällischen, so
jeczt bey vnns im veldt sambt vnserm kriegsvolckh zu ross
vnnd fuess, souill wir dessen damals bey vnns gehabt, aus
vnnsrem negstgehaltne[m] veldleger erhebt hieheer begeben
vnnd vnns nicht in den fortl zwischen die wässer, sonnder
in das freye veldt gelegert.

sept. 15. Es seyen auch gleich darauf gevolgten sonntags negst
verschinnen die vorgemelten vnnserre reütter vnnd knecht
von allen nationen, so ein zeit lanng bey Commorn zu veldt
gelegen, als nemblich sechs vnnd zwainczig fahnen teütscher
gerüster pferdt, vierdczehen fahnen hussärn, sambt dreyen
regiment knechten, auch vnserm besöldten italianischen fuess-
volckh, sambt den Sophoyischen schüczen pferden in gueter
ordnung bey vnns allhie ankommen.

Wann sich dann nun die vorgemelte kundtschaften,
das es bey dem laidigen erbfeinde noch die mainung haben
solle, seinen fernern zug gerichts daheer zunehmen, also
bestenndiglich verfolgen vnnd continuirn thuet, so seyen
wir in vnnserm entschlossnem kayserlichen gemüet dahin
genczlich gesinnet, das wir mit disem vnsern völligen christ-
lichen kriegshöhr in dem namen des Allerhöchsten, sein des
vilbemelten, vnnser vnnd gemainer christennhait erbfeindts
hie auff diesem placz erwartten, vnnd es mit ime annehmen,
auch dapffer vnnd vnerschrockhen darauf seczen wöllen,
wie er es bey vnns suechen würdet, oder aber, wie wir die
gelegenhait sonnst en gegen ime ersehen werden.

Inmassen wir dann alle vnnserre sachen gegen Gott
dem allmechtigen, vnnd sonnst alle vbrige beraitschafft
dahin gerichtet, disem also mit freyem küenen gemüet vnnd
herzen, auch mit gueter ordnung, bedachtigkait vnnd zeiti-
gem rath nach dem willen des Allmechtigen vnnd in seinem
göttlichen namen würcklich nachzusezen.

Der getrösten zuuersicht sein göttliche allmacht solle
vnns zu dempffung vnnd niderdruckhung des erbfeindts ge-
fasten stolcz vnnd muets zubefürderung seiner ehr, glori

vnnd göttlichen namens, auch gemainer der christennhait haill vnnd wolfart glückh, sig vnnd gnad wider disen vnaußhörlichen lesterer, verspotter vnnd verfolger seines heiligen namens mildiglich zu gönnen vnnd zuuerleihen, vnnd solche gaisel vnnd ruetten ainmaln ins feür zuwerffen genediglich geruechten.

Vnnd im fall aber nun er der türckh yecz, nach vernemmung vnnsrer vnnd vnnsers Gott lob statlichen kriegshöhrs daheerkonnfft vnnd gethonen legerung, angeregt sein gewisslich gehabt vorhaben verkheren vnnd auf vnns nicht gestrackh fortziehen wurde, so wöllen wir alsdann weitter dasjenig fürnemmen, das wir mit guetem rath vnnd bedacht für das nuczist, wegist vnnd beste erkennen werden, zu dem allem verleihe der güetig Gott sein reiche gnad vnnd milden segn.

Beschliesslich wöllen wir deiner lieb gleichwol nit on sondere beschwerung vnuerhalten lassen, das kurzverruckhter tagen vnnsrer befestigter placz Jula, über alle vnnsere guete fürsehung, durch verczagte verwarlosung vnnd clainmüetigkait des alda gewesten obersten, deren sich zwaar bey ime niemands vermuettet, auch in des erbfeindts hennde kommen, vnangesehen, das solcher orth mit profiannt, geschücz, munitio vnnd darczu statlicher besaczung von teütschen vnnd hungerischen kriegsvolckh alles biss zum vberflus auffß beste versorget vnnd versehen gewest ist; wie sich aber solches zugetragen, vnnd was abermals die türckhische pluethunde für ain vnmenschliche wüetigkait an vnnsrem abziehennden kriegsvolckh tyrrannischer, vichischer weise (dessen sy sich gleichwol zuuor versehen sollen) geübet, das ist mit kurz ab der anndern herczuegethonen verczachnus zuuernemmen.

Desto mehr seyen wir zu vnnsrem güetigen, allmechtigen Gott der starckhen zuuersicht vnnd hoffnung, es solle sein göttliche allmechtigkait alle dise vnnd vill andere mer tyrrannische, vnmenschliche, erbärmliche thatten vngerochen nit lassen, vnnd vnns vnnd gemainer christenhait diser baiden verlusten annderwerts genediglich ergezen.

Das alles guet vnnd böss, wie es ist, vnnd vom lieben

Gott also verhenngt wirdt, wolten wir deiner lieb zu continuation vnserer bericht von dieser vnnser christlichen expedition wolmainlich zuerinndern nicht vnderlassen, damit dein lieb desto mehr vrsach habe ire vnderthonen vnnnd angehörige vmb versönung des gerechten göttlichen zorns zur puess vnnnd besserung, auch treibung des inniglichen gemainen gepets gegen ime vnserm lieben herrn Gott, Hailand vnnnd Säligmacher weisen vnnnd anhalten zulassen.

Vnnnd wir seyen dein lieb mit aller freündtschafft vnnnd besonndern kayserlichen gnaden vorder wol gewegen.

Geben in vnserm kayserlichen veldtleger bey Raab, am tag des heiligen zväölf pothen Mathäi apostoli den ain ^{1566.} vnnnd zwainczigisten tag des monats Septembris anno etc. sept. 21. im sechsvnnndsechczigisten, vnnserer reiche des romischen vnnnd des hungerischen im vierdten, vnnnd des behemischen im achzehennenden.

Maximilian m. pr.

L. Kirchlager m. pr.

Külczim: Dem hochgebornnen Augusto herczogen zu Sachsen, lanndtgrauen in Düringen vnnnd marggrauen zu Meissen, des heilligen römischen reichs erczmarschalchen, vnnserm lieben öhaim vnd churfürsten.

Eredetije a drezdai állami fö-lltárban, *Maximiliani II. und churfürst Augusti zu Sachsen gewechselle schriftten den hung. krieg etc. be- langend, anno 1566—67. loc. 9,323. blatt 155—160.*

LXII.

Győri tábor, 1566. sept. 22.

Idézetek Chantone jelentéséből királyához Szigetvár elestéről.

Sagra cesarea regia magestad.

— — — — —
— — Cigueta estaua todauia en pie, mas el turco no hauia de mouer de ally hasta tomarle, aunque supiesse per-

der todas las demas plaças, que tiene en la frontera desta parte de Buda, Estrigonia y Albarragal.

No tardo muchos dias despues que supimos que hauiendo perdido los turcos quinze assaltos en Ciguet, y batido la plaça de tal manera que la montaña hecha descubria todo lo de dentro del castillo, y no quedauan en el mas de quinientos a seiscientos hombres y que el conde de Serin en tomando el haga de los genízaros le hauia empalado puesto a vista de los enemigos, porque en aquel tiempo el turco embio a solicitar que se rindiesse, le hauian dado otro assalto general a los siete deste, el qual duro tres horas y los de dentro no pudieron sostener mas, que los enemigos no entrassen, y assy vencidos y muertos todos quantos hauia dentro, sino el dicho conde, que siempre peleó, y a la fin se huuo de retirar en una puertecilla, que nadie se le osaua allegar, aunque no tenia sino su cemitarra en la mano, y el turco le embio a dezir que se rindiesse, y no se hiziesse matar, y que se le haria buen tratamiento, el nunca quíso, y al fin mandaron a un genízaró, que le tirasse un arcabuzazo por meitad del cuerpo, y lo hizo, todauia el conde se tuno en pies llamando a los otros perros, y que se le allegassen, luego le tiraron otro arcabuzazo por el cuerpo y otro en la cabeça, desta manera cayo; y llegaron y se la cortaron y la lleuaron al turco, el qual como la víó, pregunto sy era la del conde, y assegurandole que sy, dixole: Corbato, corbato, muchas vezes te hauia instado para que me entregasses la plaça y no quisiste, agora me la has dexado y tu cabeça tambien. Todauia teniendo la velentia del conde, en lo que era razon, mando traer un tafetan amarillo, que se puso sobre la cara del muerto y que la emboliuessen en un tercio pelo negro, y desta manera pusieron una alhombra en tierra y la cabeça en ella, despues que huuo estado ally un dia la embiaron al baxa de Buda, el qual la embio embuelta en un tafetan carmessy al conde de Salma, que estaua en Comar y el domingo quinze viniendo toda la gente de Comar a juntarse ^{sept. 15.} con este campo delante Jauerin, la pusieron en un coche

cubierto de negro con un tercio pelo negro y una cruz blanca, y assy delante el escuadron de los ungaros venia el coche hasta la puerta del lugar, y hauia mandado el emperador que hiziessen parar el coche en el campo, y que todos los señores le acompañassen con achas hasta la yglesia y saliesse la clerezia. Uno de los principales ungaros, que es herege, entretanto que el emperador remiraua los esquadrones de la gente, que venia dio priessa al coche, y llego a la puerta de yglesia sin ninguna cerimonia ny acompanamiento. Y cierto era lastima ver todos los ungaros como llorauan este muerto, que valerosamente se hauia hauido en todos los assaltos y señaladamente, en el de 29. de Agosto, que todos los geniçaros dieron, y a los 30. todos los spays, y 31. todo el campo, y en este ultimo de los siete tambien se señalo, y andaua vestido de los mas galanes vestidos que tenia de tela de plata y muchos adreços; del cuerpo no se sabe lo que se ha hecho, mas de que por sacarle unos braçales de oro le cortaron las manos.

En el postrer assalto de Ciguét murio Alyportu, que era sanjaco de Rodas, y fue herido el anno passado en Malta quando mataron Dragut.¹⁾

1566.
sept. 22. Del campo del emperador delante Javerin, a XXII. de Setiembre 1566.

A simancasi állam-íltárból u. o.
V. ö. *Óváry L.* i. m. 169.

¹⁾ *A szöveg szabadon magyarúl:*

— — Szigetvár még mindig tartja magát, de a szultán addig el nem mozdul onnét, a míg be nem veszi, bárha a Budán, Esztergomon, Székesfehérváron inneni végvárait mind el is kellene veszítenie.

Nem sokkal azután, hogy értésünkre esett, hogy a törökök tizenöt sikertelen rohamot intéztek Szigetvár ellen és falait ágyuval annyira összetörték, hogy (a szultán emeltette) mesterséges töltésről a vár egész belsejét látni lehetett s alig maradt benne több öt-hatszáz embernél és hogy Zrínyi gróf elfogván a jancsáragát az ellenség szeme láttára karóba

LXIII.

Győri tábor, 1566. sept. 24.

Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből királyához a törökök tervéről
Szigetvár bevétele után.

Sagra cesarea regia magestad.

Del campo del emperador delante Jauarin, a 24. de ^{1566.}
Setiembre 1566. ^{sept. 24.}

Por los renegados, que se huyen del campo del turco
y un caçador suyo, que fue preso ayer en una correria se

huzatta s miután a szultán ugyanakkor felszólította, hogy adja meg magát: — e hó 7-én ujabban három óra hosszáig tartó általános rohamot intéztek a vár ellen s a várórség nem tudván többé megakadályozni az ellenség benyomulását legyőzetett s kardra hányatott, egyedül Zrínyi gróf maradt életben, ki folyton harczolva egy kis ajtó-nyílásba vonta meg magát, hol senki sem merte megközelíteni, jöllehet kardjánál egyéb nem volt a kezében. A szultán azt izente neki, hogy adja meg és ne ülesse meg magát, jól bánnak vele, a mit ő megtagadván egy jancsárnak megparancsolták, hogy lőjje keresztül. Erre a lövésre a gróf állva maradt s oda kiáltott a többi kutyának, hogy jőjjenek közelébb, mire ujab két lövéssel mellbe és fejbe találták s összerogyott. Ekkor hozzámenvén föl-emelték s a szultán elé vitték, a ki meglátván azt kérdezte: vajjon ő volna-e a gróf? — miről megbizonyosodván így szólt: Horvát, horvát, sokszor kértelek, hogy add fel a várat s te vonakodtál, ime most fejeddel együtt átadtad. Mindazonáltal tekintettel a gróf vitézségére, a mint illeti is, világos sárga tafotát hozatott elő, melyet a halott arczára terítettek és azt fekete bársonnyal letakarták s fejével együtt egy szőnyegre a földre helyezték; s miután egy napon keresztül így tartották, (fejét) a budai pasának küldötték, ki azt karmazsin tafotába göngyölve Salm grófnak Komáromba küldé. Vasárnap (sept.) 15-én az egész komáromi őrség a Győr alatti táborba jött, fehér kereszttel diszített fekete bársonnyal bevont kocsin hozván (fejét) elől egy század magyar lovassal a város kapujáig. A császár parancsára a kocsi megállott a táborban, hogy az összes urak kíséretében vigyék a koporsót a templomba kivonulván a papság is. Egy magyar protestans főúr, mialatt a császár a kocsival jött lovasszázadot megszemlélte, minden szertartás és kíséret nélkül szintén a templomba lépett. Bizonyára minden magyar siratja a halottat, ki az egész ostrom alatt oly vitézül viselte magát, különösen aug. 29-én mikor az összes jancsársággal, 30-án mikor az összes spahikkal, 31-én mikor

entende, que el desegno del turco era despues de hauer adrescado Ciguët boluerse otras, que ya lartilleria estaua embarcado; pero como estos no son hombres muy particulares y de gran credito — — *sat.*¹⁾ —

A simancasi állam-íltárból u. o.

LXIV.

Pera, 1566. sept. 27.

Soranzo Jakab velencei követ jelentése Szigetvár elestéről a dogehez.

Serenissimo principe.

È gionto uno chiaus che parti alli otto dal campo et riporta la presa prima di Giulia et poi di Ziget, come la serenità vostra haverà inteso con morte di tutti quelli di dentro eccetto il capitano, che era in Giulia, che è stato condotto in Belgrado; voleva medesimamente il serenissimo signor, che si tenesse anco vivo il capitano, che era in Ziget, ma fu condotto al paviglion dell' agà de gianizzeri ferito di una archibusata et vedendose, che era già vicino alla morte, l' agà gli fece tagliar la testa; havendo lasciato di se nome grandissimo appresso tutta questa natione.

az egész táborral s végül (sept.) 7-én, mikor ismét az egész táborral állott szemben s mindig ezüsttel átszótt és számos ékszerrel díszített ruhába volt öltözve. Testével nem tudni mi történt, azonkívül, hogy arany karpereceitől megfoszthassák, kezeit levágták.

Szigetvár utolsó ostromában Aliportug is elesett, a ki rhodusi szandsák volt s a mult évben Malta szigetén, a mikor Dragutot megölték, megsebesült volt.

¹⁾ A szöveg szabadon magyarul:

A török táborból megszökött renegátok s egy portyázás alkalmával elfogott török vadász azt hirtelik, hogy a szultánnak a volt a terve, hogy Szigetvár bevétele után másfelé veszi útját s az ágyukat már hajókra is rakatta; de ezek nem oly kiváló és szavahihető emberek — — *sat.* —

È morto in questo ultimo assalto Aly Portuch, ne di altro personaggio si parla, che sia morto se non di qualche sanzacco; dicono bene, che è morto un numero grandissimo de turchi, così in un come in l' altro loco et che il mal di flusso continuava nell' esercito.

Referisse questo chiaus, che la gloria principal della presa de Ziget è data all' aga di gianizzari per le molte facende fatte, non solo nella giornata della presa, ma per avanti anchora, onde è stato più fiate donato da sua maestà et di veste et di danari; alli gianizzari, che sono stati feriti, il signor ha fattq crescer 5 aspri al giorno et à quelli che ne havevano otto, che più non ne possono haver, il signor ha fatto dar altri premii; ma si conferma che ne sono morti forsi più de cinque mille.

Il serenissimo signor doveva partir alli dieci, ma dice questo chiaus, che non haveva inteso per dove et perchel non porta lettere ad alcuno non si è potuto intender altro, se non che sua maestà haveva mandato ordine a Pertan bassà che facesse un ponte sopra il Danubio, onde si giudica che si facesse disegno di andar verso Agria, ma dell' invernar più in uno che in altro loco non si faceva parola alcuna.¹⁾

Data 27. Septembre in Pera, 1566.

1566.
sept. 27.

Giacomo Soranzo
baylo.

A velenczei állam-íltárból u. o.
V. ö. Óváry L. i. m. 169.

---

¹⁾ A szöveg szabadon magyarul:

Egy (sept.) 8-án a táborból elindult császár érkezett ide előbb Gyula majd Szigetvár elestének hírével, a mint azt már fölséged hallotta és hogy a várbeliek mind megölettek a gyulai kapitány kivételével, a kit Belgrádba vittek. A szultán azt akarta, hogy a szigetvári kapitányt is hagyják életben, kit súlyosan megsebesülve a jancsáraka sátorába vittek, de ez halálát közeledni látván lefejeztette. (Zrínyi) nagy nevet hagyott maga után az egész nemzetnél.

Az utolsó ostromban Aliportug is életét veszti; más személyről

LXV.

Győri tábor, 1566. sept. 27.

Rosenberg Vilmos a przebousi kolostor perjelének dolgáról, saját tétlenségükről a táborban, Zrínyi Miklós haláláról s gazdasági ügyekről ir krumlovi kancellárja Helfenburgi Venczel Albinnak.

Orozeny wladyko, wiérney miley.¹⁾

Wiez, że z miłości Bożii zdrow sem a dobrze se mam.

Czo se klastera Pržebouskeho doteyče, zie sobie ten přzewor tak diwnie tam poczina, nerad sem toho vslissel. A protoz, nepržestane-li tak leczos przed sebe brati, s radan pana arczbiskupa Prazskeho aby do nieyakeho wiezeni dan byl, wssak aby mu se na zdrowi geho nicz nevbližilo,

---

nem is beszélnek, hogy elesett volna, csak nehány szandsákról. Mondják ugyan, hogy úgy az egyik mint a másik helyen igen sok török pusztult el s a hasmenés is még folyton tart a hadseregben.

Azt mondja ez a csausz, hogy Sziget bevételének fő-fő dicsősége a jancsáragát illeti, nemcsak a bevétel napján, hanem azelőtt is kifejtett tevékenységénél fogva, a miért is a szultán őt több ízben diszruhával és pénzzel ajándékozta meg; a megsebesült jancsárok zsoldját naponta őt asperrel fölemelte, a kiknek pedig már nyolcz asper zsoldjuk volt, mint-hogy annál többet nem kaphatnak, azoknak más ajándékot adott; azt mondják, hogy ötezernél több elesett közülök.

A szultánnak 10-én kellett volna elutaznia, de azt mondja ez a csausz, hogy nem tudja, merre fog indulni és miután senkinek sem hozott levelet, egyebet nem lehet hallani, minthogy ő fölsége megparancsolta Pertán pasának, hogy veressen hidat a Dunán, a miből azt gyanítják, hogy Eger felé szándékozik, de hogy hol fog telelni, arról semmit se tudnak.

---

¹⁾ *A levél magyar fordítása:*

Tekintetes úr, kedves hivem.

Tudd meg, hogy Isten kegyelméből egészséges vagyok és jól érzem magam.

A mi a przebousi kolostort illeti, nem örömet hallottam, hogy a prior oly csodálatosan kezdi ott magát viselni. Azért ha nem javítja

podle zdani meho dobrže by bylo. O cžemz panu arczibi-skupa take pissy.

O gineych wieczech a o nowinach newim czo gineho psati, nez zie zde darmo lezime a nicz necžinime. A na gineych mistech zatim sme nemalo dobreych lidy a zemie stratili.

Swagra swyho, hrabiete Syrynu, take sem stratil, kderyz, acz gest se pocztiwie chowal a sweym budauczim pocztiwau a dobrau pamatku zanechal, wssak przatelum a małżelcze swey welmi brzo gest zahynul. Pan Buh racz zich wssech potiessyti.

A bernye ta, kderauz sau mi lidde mogi k tomuto zasu dati mieli, gestlizie se gest newybrala, nech|s|t se do-
wybira, tak aby se liddem take odtud nietczo dalo a spla-tilo. Neb aby se mielo przì tiech czo gednati, kderži sau w poli. Neb sau se tak z peniez wydali a sami zdłużili, tak zie swe penize (domu neprzigeda) sami miti mosy.

---

meg magát, a prágai érsek tudtával valami börtönbe kellene zárni, de úgy, hogy egészségének ártalmára ne legyen; ez volna teendő az én véleményem szerint. Irtam is felőle az érseknek.

Más ügyekről és újságokról nem tudom mit írjak, csak annyit, hogy itt hiába fekszuink és semmit sem csinálunk, más helyütt pedig nem kevés jó embert és földet veszítettünk.

Sógoromat, Zrínyi grófot szintén elvesztettem, a ki habár dicsőségesen viselte magát és utódaira dicső és jó emléket hagyott, barátainak és nejének nagyon korán halt el. Az Isten vigasztalja meg őket.

Azt a szolgálmányt, melyet jobbagyaim ez időben tartoztak beszołgáltatni, ha nincs összeszedve, össze kell szedni, de úgy, hogy az emberek is kapjanak vissza belőle valamit és azokra is gond legyen, a kik a mezőn vannak, mert teljesen kiadták kezűkből a pénzt és eladósdotak, kell, hogy mindeniknek legyen pénze.

Ezzel kívánom, hogy otthon mindnyájan jól legyenek.

Adatott a Győr melletti táborban, szent Venczel előtt való pénteken az 1566. évben.

Rosemberg Vilmos,
a cseh királyság főkamarása.

Külcsm: Tekintetes Helffenburgi Venczel Albin úrnak, kancelláromnak Krumlowban, az én igaz hívemnek.

A s tim se wam wssem doma dobrze miti winssugi.
Dan w lezieni v Rabie, w patek przed swatym Wacz-
1566.
sept. 27. lawem letha etc. 66.

Wylim z Rozmberka etc.,
negwyzssy komornik kralowstwi
czeskeho.

Külczim: Orozenemu wladycze, Waczlawowi Albinowy z
Helffenburku, kanczlerzi memu na Krumlowie, wier-
nemu millemu.

Eredetije a gróf Černin család csehországi neuhausi ltárában, *Histo-
rica nr. 4,696. A.*

LXVI.

Csáktornya, 1566. sept. 28.

Rosenberg Éva szomorúságáról s a Mindenható által rámért csapás okozta bánatáról értesíti testvérét Rosenberg Vukot s hogy gyermekeivel együtt Bécsbe akart menni férje végrendeletének elolvasására, de azt fia György nem engedte meg. Kéri, tartsák meg testvéri szeretetükben továbbra is és siessenek hozzá, minthogy a végrendelet csak valamelyikük jelenlétében fog felolvastatni. — Hozzájuk küldött követét tartsák vissza kalauznak, mert az út a török portyázások miatt veszélyes s ő újabb szerencsétlenségtől fél.

Wolgebornner herr herr freundtlicher, mein hertzlieber
herr brueder.

Eur gesundt vnndt glickhliche wolfart ist mier die zeit
meines lebens ein hertzliche freidt zu heren.

Von meinen gesundt waisz ich euch, mein hertzlieber
herr brueder, jetz dieser zeit nichts zu schreiben, denn dasz
ich noch stät schwach vnnd betrieht bin.

Mein hertzlieber herr brueder, nachdem als ier wist,
das Gott der allmechtig die unglückh selig stundt vber mich
verhengt hatt meines grossen hertzenlaidt halben, wie ier
auch wist, das ich mich mitsambt mein khindern von hinen
auff Wienn zue verruckhen wolt, so balt nuer daz testament

verlessen wär worden, so will mein herr sun der herr Jerg soliches nit verlessen lassen, bis ier oder der herr brueder herkhumbt, wie ier denn alle sahen isz. herr bruedern brieff hern wert, wie ich darinen N. herr bruedern schreib vnnd in bitt, daz er ier khays. maiestät gar zum allerhegsten verman, das ier khays. maiestät euch ainn her erlaubnuszh gib, so waisz ich wol, nachdem mier des herr bruedern diener der Wölltzer hat anzaigt, wie daz der herr brueder über das ganntz behemisch khriegsvolckh oberister ist, das ich soliches an herr bruedern nit beger, das er her solt khumen. Ich wais auch wol, daz im ier khays. maiestät nit khan erlaubnuszh khan geben, aber auch waisz ich wol, das er euh wol gratn khan die khlain zeit. Ich bitt euh, mein hertzlieber herr brueder gar mit dem allerhegsten, ier welt die bruederliche trew vnnd freundschaft an mier hietzt nit vergessen, sunder mit allen trewen an mier jetzt beweissen, wie ich mich dann hertzlich zu euh versieh, das ier mit-sambtn herr brueder nit nach welt lassen an ier khays. maiestät, damit das er euh her erlaub. Ich bitt euh auch, mein hertzlieber herr brueder gar mit dem allerhegsten, ier welt euh nit sämen vnnd welle auff daz allereyst vnnd beldist da sein vnnd so baldt ier her werdt khumen, so wierdt mans testament verlessen, so wil ich dan von stundt an mit euh vnnd mit mein khindern auffmahen vnndt gin Wienn ziechen.

Mein hertzlieber herr brueder, denn bottn, den ich zu euch schickh, denn wellet bey euch khalten, wenn ier oder der herr brueder herzeucht, darmit das er euch denn weg zaigt, den jetzunder die weg gar vngfärlich sein vnnd die tierckhen straiffen stäts umb unnd umb, das ich firht, vnnserr herr Gott mecht die vnglickhselig stundt auch schickhen, damit daz sie daher auch khamen jezt nit mer.

Dann die gnadt Gottes sey mit euch vnnd vnns allen.

Datum Chakhenthurm, den 28. tag Septembris anno 1566 jar.

1566.
sept. 28.

E. d. w. a. cz.

Effa czu Rasenberg
wytyb.

Külczim: Dem wolgebornen herrn Pettern Wockh,
herrn zu Rassenwerg behemischen Cromav etc. |un-
ser|n freuntlichen hertzlieben herrn bruedern zu hand.

Eredetije a gróf Černin család csehországi neuhausi ltárában, *Familie Serin.* — V. ö. az Első r. (1566—1567.) és a Második r. 1563. oct. 27. keletű leveleivel.

LXVII.

Kanizsa, 1566. sept. 29.

Idézet Szalai Benedek leveléből, melyben a babolcsai, berzenczei, csurgói, vizvári, zákányi, segesdi, szenyeri, szöcsényi, csákányi, maróti, marczali és laki őrség elszökéséről, a szultán betegségéről, hadai pusztításáról s a kanizsai német őrség garázdálkodásáról értesíti az özvegy nádornét.

Tekéntetős nagyságos kegyelmes asszonyom.
Örökül való szolgálatomat ajánlom nagyságodnak.

Hirt egyebet nagyságodnak nem irhatok: Babolchából miképpen kiszökének, az nagyságodnak tudtára vagyok; Berzenchéből és Chorgóból kiszökének, azokat az török megégette; ezenkívül kastélyokból kiből kiszöktek, Wyzwárból, Zákánból, Segesdből, Zenyerből, Zöchenből, Chákánból, Maróthból és Marczalyból mind kiszöktek és pusztán megégetve hagyták; Lakból is kiszöktek és pusztán hagyták, az török belément és mastan is benne vannak, ők birják; Kéthelben és Komárban még magyarok vannak.

Továbbá, ez elmúlt napokban bocsáték három pribéket herczeghez ü fölségéhez, — — ezek bizonnal mondják, hogy az császár igen beteg és Zygethnél vagyok, negyven-ezer népet választott ez földnek pusztítására és rablására böglerbég mellé és hogy Babolchát is megépítsék; böglerbég Babolchán feljül vagyok egy mérfölden táborban Belewárnál, onnaj bocsáttá vala föl az rabló törököt tízezert. Azt mondják az pribékek, hogy császár böglerbégnek adta Zygethet és ütet hagyá benne. Császárt igen betegnek mondják és

azt mondák, hogy ez elmúlt szent Mihál nap előtt pénteken sept. 27. császár misét hall Zygethben az ü módjok szerint és ha kinnyebbsége leszen, Eger felé megyen; ha penig beteges leszen, alá megyen és megtér etc.

— — — — —

Továbbá, itt az nagyságod házában az németektől megválván az lovag uraim az mi kevesen vannak, nincsen senki több tizenkét drabontnál; emlékeztettem én nagyságodat levelembe erre, hogy semmi az pór drabont, mert felesége és gyermeke után fohászkodik mindenkor; immár is több szökött el húsnál benne etc.

Továbbá, adhatom nagyságodnak tudtára, hogy mióta ember nevet viseltem, soha én rajtam ilyen kegyetlen szítok nem történt vala mint ez elmúlt napokban egy német hadnagytól — — az torony alatt — — Fynthler neve — — többször szidott százszornál — — *sat.* — Nagyságod azt parancsolja, hogy békével lakjam velek és mind kenyérből és borból kedveket keressem, kit pénzekért és pénz nélkül is kegyelmes asszonyom még eddig a mennyire lehetett tehetőségem szerint kenyérből és húsból meg nem szűkötöttem, borok is mindennap volt, még semmi fölette való szükségöket nem értettem etc.

— — — — —

Továbbá, én inkább akarnám, az török mia ölettetném meg üdvességemre, hogynem mint az németek mia. Azért ha nagyságod gondot nem visel az nagyságod házára és megmaradására, én nagyságod eleibe viszem az én vén fejemet, valahová te nagyságod engemet teszen, szabad nagyságod velem, de átalán fogva ez németekkel együtt meg nem maradok; ne mondja nagyságod, hogy tudtára nem adtam vóna nagyságodnak etc.

Végtére azt tolmácsoltatá az hadnagy, — — hogy ha valamiért ide beküld az várba és nem adom azt, az mit ü kíván, azontúl zászlóval jü reám. Azért nagyságod viseljen gondot reá, — — mert a mint cselekesznek, sziveket nem tudom, de ha az élés megfogyatkozik, ezek elmennek és az vár pusztán marad — — *sat.* —

Vagyon mast itt háromezör ember, ki mind az várból
vár ételt és italt — — — *sat.* —

1566.
sept. 29.

Kanysán költ, 29. Septembris 1566.¹⁾

Nagyságod

szolgája
Zalay Benedek
bakonoki.

Eredetije az orsz. lltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

¹⁾ *Kanizsa, 1566. sept. 22.* Szalai Benedek Nádasdinének: — —

»Megjelenttem vala nagyságodnak ez előtt való levelembé, hogy az török császár még ugyan Zygeth alatt vagyon, mastan is ott vagyon; két basát kiket ez földnek pusztítására választott, azok táborba vannak Chywrgó között és Berzencze között; az rabló török még eddig minden nap kijárt. — —

sept. 20. A mit én te nagyságodnak annakelőtte megmondtam vala, minek előtte kanysai tisztartó nem voltam, igen félek, hogy megteljesednék. Im az németek itt vannak, a külső város elége pénteken estve, soholt csak egy pajta sem maradt; ki azt mondja, hogy az németek égették el, ki azt mondja, hogy az török, mert immár az égés igen késén történék. Az németek azt mondják, Chákánt is megégetik, mert az várnak nagy ártására vagyon; kéreméssel kértem, hogy meg ne égessék, — — de még hogy ez levelet nagyságodnak irtam, nem lett vala semmi választom. A mi az szigetben itt az vár mellett gabona vagyon, még azokban türhető kár vagyon, de az külső kis kertek mind veteményivel és kertével oda vannak, a szőlőt peniglen szabadon hordják. A mi kevés lisztünk vagyon penig, abból mindennap tizenkilencz köböllel kell nekik adnom, ezenkívül én magam éjjel nappal süttetek, még sem győzőm, lisztünk az molnacrúl sohonnaj nem jü, mert hogy az nép mind elfutott, nem küldhetünk az kívől való molnakra őrleni gabonát, hanem csak az ittbenn való száraz monon nyomtatunk. — — Az németeknek titkokat nem tudom, de a mint itt cselekednek mindenféle élés dolgában, én egyebet nem vélek rajta, hanem hogy hamarébb elfogyathatnának mindenféle élést és annakutánna én azt vélem, hogy akaratjok talán az, hogy elmenének és azzal akarnának osztán az fejedelemnek okot adni, hogy azért mentek el innej, hogy élések nem vót. Azért te nagyságod viseljen gondot reá, mert én nem esmerem annyi erőmet hozzá, hogy én ezeknek gondját tudjam viselni, a vénség rajtam vagyon, annyira elfáradok, hogy ha pálczát nem hordoznék kezembe, kihez tartózom, egy nihány helen nyakra esném, annyira böcsölezem — — *sat.* — Továbbá, kegyelmes asszonyom, sommája ez, hogy én mikor ki akarnék mennem az kapun, nem mindenkor mehetek ki, hanem mikor az németek ki akarnak bocsátni és az mit én akarnék, az nem engedtetik.* — Eredetije *u. o.*

LXVIII.

Győri tábor, 1566. oct. 5.

Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből a királyhoz, a Szigetvárnál levő török táborról és a szultán állapotáról.

Sagra cesarea regia magestad.

En el dicho Cigueta y en todo el exercito se declaro con crida publica la partida del turco para Andrinopoli a los XXVIII. del mes passado; hasta agora no se sabe, si

— *Kanizsa, 1566. oct. 8.* Ugyanaz ugyanannak: — — »valami rab szaladt Babolchátúl, — — ki azt mondotta minden biztonnal, hogy az török általköltözött a Rynyán és menten megyen alá Soklyós felé. — — Ma is jüvének rabok, kik Babolchátúl szalaítak el, az egyik beychi, azok is biztonnal azt mondják, hogy általköltözött az török az Rynyán és mind Soklyós felé megyen alá. Pribékek mastansággal nem jüttek, kik bizonyos hirt tudtak vóna császár hada felől mondani. Közhirrel mondják, hogy az császár még ez elmúlt vosárnapnak előtte való vosárnap elindult volna Zygeth alól; némelyek azt is mondják, hogy császár igen megbetegült — — *sai.* —

Kegyelmes asszonyom, én annyira meguntam az németeket, hogy bizony nem bálnám, ha elmennének innej valamint Isten adnája dolgunkat, mert nagyobb kárunkra vannak itt, hogynem mint hasznunkra.« — Eredetije *u. o.*

— *Kanizsa, 1566. oct. 11.* Ugyanaz ugyanannak: — — »ím tegnapi napon csötörteken jüve két pribék, kik Zygeth alól az török táborból indultak el az elmúlt kedden estve, azt mondják, hogy az császár még Zygeth alatt, de ü közöttök is kétféle hir vagyon: némelyek ü közöttök azt mondták, hogy az császár megholt, némelyek ismét azt mondták, hogy még nem holt meg, de fölötte igen beteg, azért nem mozdulhatott még el Zygeth alól; ha valamennyire megkinnyebhezik, elindul Zygeth alul, Bwdára megyen, ott telel ez télen, ezt beszélük az pribékek. Azt is mondják, hogy népet mind itt széllal osztja el, Zékesfeyérwára is küld bennök és itt Zygeth környül is hagy bennök. Azt is mondják, hogy egy basát hagy Zygethben, de nem tudják még nevét, melik basát hagyja Zygethben. Azt is mondják ez pribékek, Babolchát megépítették; vagyon benne kétszáz lovag és gyalog töröket is mondnak benne.« — Eredetije *u. o.*

— *Kanizsa, 1566. oct. 22.* Ugyanaz ugyanannak: — — »tegnap jüve ide két pribék — — énnekem alá való pribéköknek tetszének, azok

se ha puesto en execucion, o si esta publicacion fue para encubrir otro desigño; no puede tardar que esto no se sepa en breue.

Dizese pro cierto, que un medico del turco vino a uno de los baxas, que esta en el campo, y le dixo claramente, que el turco no podia escapar desta; y despues llevo un chaus a Estrigonia, que truxo ciertas nueuas al santjaco de alli, con las quales mostro gran tristeza, y mando dar mas priessa a la fortificacion y reparo de aquel lugar, por donde algunos hechan juizio, que el turco sea muerto, y que se encubre, mas esto es solamente discurso. Hasta que todas estas cosas se aclaren no piede el emperador concluir, lo que se ha de hazer, ello se vera en breue.¹⁾

— — — — —

1566.

oct. 5. 1566.

Del campo del emperador junto a Javerin, 5. Octubre

A simancasi állam-íltárból *u. o.*

V. ö. *Óváry L. i. m. 170.*

az pribékek azt mondják, hogy az török akkor indult el Zygeth alól, mikor ők elindultak Zygeth alól az táborból — — *sat.* — Eredetije *u. o.*

— *Kanizsa, 1566. nov. 5.* Ugyanaz ugyanannak: — — »ez mu-
nov. 2. landó szombaton az török belészállott Berzenchébe; úgy jüttek vót elő-
szer, hogy elhányják, sok csákányokat hoztanak vót velek, a zygethi
Izkender bég, kinek Zygetet adták és mind ez egész földet Kanysáig, ő
maga is velek vót, és hogy meglátták az háznak erősségét és hogy csak
az hidja és az várnak az héazatja égett el, osztán úgy nem törték el.
Nezány agát vetették Berzenchébe. Chorgórúl az Zryny uram vermeiből
szántalan gabonát vittek Berzenchébe és sok élest vetettek belé. Im az
nov. 4. mulandó hétfőjre virradóvan éjjel ment el Berzenchéből a zygethi Izkender
bég, alá ment Babolcha felé; hiszem, hogy immár annyival ismég több
gondunk leszen velek.« — Eredetije *u. o.*

¹⁾ *A szöveg szabadon magyarul:*

— — — — —

Szigetvárt s az egész hadseregben kihirdették, hogy a szultán a
mult hó 28-án elindult Drinápoly felé, de még nem tudni vajjon csak-
ugyan elindultak-e, vagy hogy e híresztelés nem egy más terv leplezge-
tése céljából történt-e; különben nem tarthat sokáig, a míg ezt meg-
tudjuk.

Bizonnyal mondják, hogy a szultán egyik orvosa a táborban levő
egyik pasához menvén határozottan kijelentette, hogy a szultán nem

LXIX.

A táborban, 1566. oct. 16.

Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből a királyhoz a szultán kijelentése szerint Zrínyi Miklós és a gyulaiak megfenyítéséről.

Sagra cesarea regia magestad.

— — — — —
Entendiasse los dias passados, que el turco dezia por donayre, que no era venido para hazer la guerra al emperador, sino para castigar al conde de Serin, y los de Ciguety los de Yula por los daños, que han hecho a sus vasallos.¹⁾

— — — — —
Del campo del emperador a XVI. Octubre, 1566.

1566.
oct. 16.

A simancasi állam-írtárból u. o.

— — — — —
maradhat életben. Azóta egy csausz érkezett Esztergomba, a ki bizonyos híreket hozott az ottani szandsáknak, melyek miatt ez igen levertnek látszott s megparancsolta, hogy a vár megerősítésével és kijavításával siessenek, a miből némelyek úgy vélik, hogy a szultán meghalt, csak eltitkolják; különben ez csak szó-beszéd. Mindaddig, míg ezek a dolgok nem tisztázódnak, a császár a teendők felől nem határozhat; azonban rövid időn meg fogjuk látni. .

— — — — —
¹⁾ A szöveg szabadon magyarul:

— — — — —
A múlt napokban beszéltek, miszerint a szultán kijelentette volna, hogy nem a császár ellen jött hadakozni, hanem hogy megfenyítse Zrínyi grófot, a szigetváriakat és gyulaiakot azon károkért, melyeket alattvalóinak okoztak.

LXX.

1566. nov. 1.

Musztafa budai pasa bánkódását írja Miksa királynak a Zrínyi halálán és hogy feje karóban ne álljon, azért küldötte volt fel; testét is eltemettette. — Tudatja, hogy Zrínyi Mamhut agát öcsce kezességén sarcza megvitelére szabadon eresztette s mikor az aga sarczát megfizette, Zrínyi fejét vétette s most a váltság is, az aga öcsce is Zrínyi György kezében van; kéri a királyt, viszont szolgálat fejében tegyen igazságot. — Panaszolkodik Pető Jánosra, kivel a végekben sehogy sem alkhatik meg. — Bátyja Mehemet pasa és az ő közbenjárását ajánlja Szelim szultánnál, mert mindkettejük szava kellemetes ő előtt.

Én ki vagyok Mustafa pasa, az hatalmas császárnak főhelytartója Buda várában.

Köszönetemet az római fölséges császárnak, ki az hatalmas Zelym császárnak vagy szomszédja római császár, az hatalmas Zelym császár után vagy énnekem is szomszédom.

Irtam volt ennek előtte is fölségednek, én az felséged követét Barbély Miklóst semminemű bosszúságból nem tartóztattam és ü általa felségednek tudtára akartam adni az néhai Zrínyi uram dolgát, miképen cselekedett volt szegény. Mert énnekem jó szomszédom volt és az ü halálán mast is bánkódom; evvel is megbizonyítottam, hogy az ü feje karóba ne álljon, azért küldtem fel; tisztességet tettem nekie; testét is eltemettettem, kár volna olyan vitéztő urnak testét hogy az madarak ennék.

És ü szegény ilyen törvénytelen dolgot cselekedett az ü rabján, hogy az ü rabjának Mamhut agának eccsét bevőtte kezességén, Mamhut agát elbocsátá. Volt három ezer arany sarczolósa. Mihelt meghozta volna váltságát, háromszáz tallér héján meghozta, legottan szegény Zrínyi uram fejét vette Vylig Mamhut agának. Immár mind az váltsága ide vagyon Zrínyi fiánál mind Mamhut agának az eccse is. Immár felségedet azon kérem, ezt jól megértvén hogy felséged igazat tegyen ez felől. A hol oly dolog esik, kiről felséged igazat kíván, hogy én is igazat teszek.

Ezt felségednek adom tudtára, hogy Pethew János uram ilyen dolgokat cselekedett, hogy egynehány levelet küldtem, kit szegény embertől küldtem, az nagyságos gróf uramnak küldtem, és az szegény embereket megfogja, leveleket elveszi tőlök, ü magokat szidalmazza, tömlöczre hányja őket, az én leveleimet lába alá tapodja, fel nem bocsátja az nagyságos gróf uramhoz. Bizony az, hogy nem volt szándékomban mastani időben hogy én ijesztésre Vitámra menjek és az én hatalmas uramat, császárt nem azon voltam hogy felindítsam, mert mast is elég pusztaság esék ez országban, szánom az szegénységet mast is, mert elég veszedelem esék. Az Pethew uram oly dolgot cselekedék rajtam, kit én Budában lakozandó fejedelem nem érdemlettem volna tüle. Mast is ü reá való bosszuságomba vémm el az két várat, mert hogy ilyen nagy éktelen dolgot cselekedék rajtam, annak okáért, mert senkitől nem hallhatom, ki jót mondana ü felőle. Minden emberek boszorkodnak ü felőle. Senkit nem szeret és ütet senki nem szereti. Felségednek ezféle magának való embert nem szükség volna végbe tartani, mert felségednek elég hiv, jámbor szolgálai vannak, az ki minden jámbort szeret és ütet is szeretik. Mert semmi módon ez végbe ü vele meg nem alkhatom, ezféle tekéletlen emberrel. Sem áros ember békével ü tüle el nem mehet, mindeneket, meghiggye felséged, hogy rúttól szidalmaz. Nem urhoz illendő dolog az.

Ezt is higgye meg felséged, hogy az én nagyságos uram bátyám, az nagyságos Memhet pasa szava kellemetes az hatalmas Zelym császárnál, az én szóm is kellemetes, hálá Istennek, ha akarja felséged egymást megérteni; mert az mi császáruink is hatalmas török császár, felséged is római nagy császár; ha felségtek egymást meg akarjátok érteni jó ok alatt, azért vagyok én itt közbe, hogy meghiggye felséged, jó végre, hogy kik vagytok nagy fejedelmek és ha valami békességet akartok szerzenie jó végre, én az én hatalmas uramnál törekedő leszek benne; mert jobb volna, több veszedelem ne esnék.

Az Úristen éltesse felségedet.

Ez levél költ az nagyságos pasa táborában, Mindszent ^{1566.}
napján 1566. nov. 1.

Külczim: Ez levél adassék az Maximilianus császárnak, ki Magyarországnak, Alsó-, Felső-Németországnak ura és római császárnak tulajdon kezében.

Eredetije a bécsi cs. és kir. állam-ittárban, *Turcica*.

LXXI.

Bécs, 1566. nov. 2.

Idézet Chantone spanyol követ jelentéséből a királyhoz a szultán haláláról.

Sagra cesarea regia magestad.

— — — — —

El emperador llego a este lugar en XXIX., y la noche antes el ambaxador de Venecia le fue a hallar con dos coches en mucha diligencia para darle la nueua de la muerte del turco, que fue a los V. de Setiembre, de suerte que hemos estado dos mes sin tener la certidumbre, y aun ha hauido de venir por la via de Venecia, y por esta cuenta; murio tres dias antes de la presa de Ciguet; y todauia lo que yo escriui tan particularmente de lo que hauia dicho quando le lleuaron la cabeça del conde de Serin era por los auisos que se tenian, y como su magestad misma me lo conto.¹⁾

— — — — —

De Viena, a II. de Novembre 1566.

A simancasi állam-ittárból *u. o.*

¹⁾ *A szöveg szabadon magyarul:*

— — — — —

A császár (oct.) 29-én érkezett ide, az azt megelőző éjjel pedig két kocsival nagy sietve a velencei követ, hogy hírvil adja neki a szultán halálát, mely sept. 5-én következett be, úgy hogy két hónapig teljes bizonytalanságban voltunk; most is Velenczén keresztül s ilyen módon kellett jőnie a (hirnek.) Szigetvár elfoglalása előtt három nappal halt meg. Mindazonáltal, a mit én oly részletesen írtam arról, a mit (a szultán) a Zrínyi gróf fejének elébe vitelekor mondott, a kapott hírek alapján ő fölsége maga mondta el nekem.

— — — — —

LXXII.

Bécs, 1566. dec. 7.

Miksa király megparancsolja a pozsonyi kamarának, hogy a néhai Zrínyi Miklós és Frangepán István közt létrejött s az előbbi örökösei által jóváhagyás végett bemutatott egyességlevelet a királyi fiscussal és más ahhoz értő emberekkel együtt vizsgálja meg s tegyen róla jelentést.

Maximilianus secundus — — *sat.* —

Reverende, magnifice et egregii fideles nobis dilecti.

Accipietis his literis nostris inclusam copiam quarundam literarum fassionalium pro quondam spectabili et magnifico comite Nicolao de Zrinio etc. eiusque heredibus emanatas.

Et quia nomine heredum eiusdem comitis nobis supplicatum extitit pro literis hisce consensu nostro firmandis atque, prius, quam aliquid hac in re statuamus, scire cupimus, an fisco nostro et coronae regni nostri ista fassione aliquid praeiudicari possit nec ne, fidelitati vestrae committimus et mandamus, ut statim convocatis ad vos directore causarum nostrarum regalium aliisque personis, iurium et legum regni peritis, quas idoneas ad id iudicaveritis, cum his dictas literas revideatis et quae in eis vestra et illorum de iuribus fisci nostri opinio sit, nobis perscribatis. Id autem citra aliquam dilationem facere curetis, ut partes hic propterea expectantes absque longiore mora expedire possimus; secus non facturi.

Datum [Vien]nae, septima die Decembris anno Domini 1566.
dec. 7.
M. D. L[X. VI.]

Maximilianus m. pr.

Nicolaus Olahus
Strigoniensis m. pr.
Ioannes Listhius m. pr.

Külczim: Reverendo, magnifico ac egregiis praefecto et consiliariis camerae nostrae hungaricae — — Posonii.

Kivül: 22. Decembris 1566.

Eredetije és másolata az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1566.* — V. ö. az Első r. 1551. jan. 23. és 1567. jan. 11. keletű leveleivel.

LXXIII.

(1566 végén—1567 elején.)

Szelim szultán a francia királyhoz Szigetvár elfoglalásáról.

Il gran Ferdinando re di Vienna, il quale attendeva alla quiete delli paesi et sudditi suoi, ottene dalla gratia del quondam mio padre sultan Suleiman, a cui Iddio doni misericordia et riposo, che con il pagar ogni anno certa summa di danari conservò per longo tempo in felicità di esso mio padre li paesi sui sicuri. Hora il figliuolo suo Massimiliano disgratiato, che non ha voluto stare nelli suoi termini, che non conosce il stato suo, senza intelletto, non considerando il fine, guasto quel fondamento di amicitia, che era fra il padre suo et il mio, machinando inganni et tristitie et finalmente per non tener in freno quelli di Giulia et de Ziget lochi, che sono alli confini del nostro custodito regno, il predetto quondam mio padre uscì fuori con alquanto essercito et mandò Pertan bassà uno delli miei servitori verso Giulia et per mare tanta armata, quanta fu a sufficienza et la persona sua propria andò supra Zighet ove gionto, che fu circondò il detto loco, il quale era cinto da tre mani di mura et entro vi era l' infedel Sdrinz con molti altri infedeli et per alquanti giorni combattendo et facendo del conflitto piacque all' infinita gratia del giusto Iddio concederci lo acquisto del detto luogo, et così fu tagliata la testa di quel Sdrinz et passati per fil di spada la maggior parte delli sui et fatti schiavi alcuni delli principali et così seguitando verso Giavarino furno presi alcuni altri luoghi et ruinati et abbruggiati li paesi, facendo schiavi appresso cento mille persone — — *sat.*¹⁾ —

A velencei állam-íltárból Lettere del gran signor al re christianissimo fölrattal u. o.

V. ö. Óváry L. i. m. 175.

---

¹⁾ A szöveg szabadon magyarul:

A nagy Ferdinánd, a bécsi király, ki országai és alattvalói nyugal-
mát szíven viselte, boldogult atyám Szulejmán szultán kegyelméből, kinek
Isten legyen irgalmas és adjon nyugodalmat, bizonyos évi adó fejében

LXXIV.

(1566—1567.)

Zrínyi Miklós vejeinek folyamodványa a királyhoz, hogy a hős végrendeletét hajtassa végre s hajadon leányai részére rendeljen gyámokat.

Sacratissima caesarea regiaeque maiestas, domine domine noster clementissime.

Post humilem nostri nostrorumque servitorum commendationem.

Posteaquam Deo placuit, ut pia memoriae socer noster spectabilis et magnificus dominus comes Nicolaus de Zerini pro maiestatis vestrae ac regni huius, adeoque totius christianitatis nomine fortiter occumberet, id pro eius saltem meritis reliquum videtur ab eo quaesitum, ut maiestatis vestrae clementiae ac tutelae suam familiam commendaret, dum eam fecit in suo testamento dispositionis ac voluntatis ultimae exequutorem. Itaque supplicamus unanimiter maiestati vestrae et pro sua erga illum et nos clementia et iustitia, ut testamentariam ipsius dispositionem executioni demandari procuraret, ut et dominae relictae magnificae dominae Evae de Rosenberg, filiis et filiabus quae legata sunt, cuilibet sua pars sine lite et contentione, iuxta testatoris arbitrium et voluntatem assignetur, ne qua inter nos subindolis oriatur,

---

országait hosszas időn át atyám meglegedésére biztonságban megőrizte. De most fia, a szerencsétlen Miksa nem férhetvén bőrében, nem ismervén saját helyzetét, esztelenül, nem gondolván a következményekre megbontotta az atyáink között fennállott barátság alapját, csalárd és gonosz módon járt el s végezetre nem tartván féken a birodalmunk határain levő Gyula és Szigetvár őrségeit, boldogult atyám sereggel hadba szállt s szolgálaim egyikét Pertán pasát Gyula felé küldötte s tengeren kellő számú sereget (indított utnak), maga pedig személyesen Szigetvár ellen indult s oda érkezvén bekerítette, melyet hármas kőfal övezett s a hűtlen Zrínyi sok más hűtelennel volt benne s néhány napig tartó harcz után tetszett az igazságos Isten végzetlen kegyelmének, hogy a nevezett helyet elfoglalja. Ennek folytán Zrínyinek feje vététt, hadának nagy része kardra hányatott s a főbbek közül néhányan rabságba hurczoltattak. Ezután Győr felé vonulva több más várat is elfoglaltak s szétapulták és fölperzselték a vidéket s mintegy százezer embert foglyúl ejtettek — — *sal.* —

sed agnoscat quisque filiorum et filiarum bona sua et ex eis, ut fieri debet, habeat proventus et dominii recognitionem per officiales suos sibi iuratos, ne aliquando possit quis conqueri, se fuisse contra dispositionem testamentariam bonis exclusum.

Et quia sunt aliquae puellae non perfectae aetatis iam desponsatae, ideoque administrare bona sua non possunt, dignetur maiestas vestra illis tutores constituere, qui in testamento exequutores cum maiestate vestra sunt facti, ad quorum et pupilli obedientiam officiales iurent, donec puellae ad legitimam pervenerint aetatem, hoc est, cum matrimonium fuerit consummatum et tunc earum maritos pro dominis agnoscant et tam tutoribus officiales, quam maritis tutores de administratione rationem reddere debeant et teneantur; liberum tamen sit tutoribus officiales constituere.

Expectamus a maiestate vestra clemens et gratiosum responsum

Maiestatis vestrae sacratissimae

humillimi servitores.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 316. 1.* — V. ö. az Első r. 1566. *scpl. 28.* és 1567. *maj. 5.* keletű leveleivel.

LXXV.

1567. *jan. 11.*

A pozsonyi kamara a király ama parancsára, valljon a Frangepán István és testvére Katalin között Nádasdi Tamás előtt létrejött osztályba beléegyezzék-e vagy ne, miután nem tudja, hogy az a fiscus jogainak nem jár-e hátrányával, úgy vélekedik, hogy semmi áron sem egyezhetik belé, »videtur enim ea fuco non carere; nam si bona inter partes divisa utrumque sexum de iure concernebant, non erat opus ullo contractu aut ulla conditionum divisionis tempore interpositione, sed saltem iuxta decreta regni bona universa sine omni eiusmodi colore inter partes dividenda erant et neque potuisset comes Stephanus unica et singularis persona existens aliquam eiusmodi transactionem in praeiudicium fisci maiestatis vestrae sacratissimae facere.«

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 26.* — V. ö. az Első r. 1566. *dec. 7.* és 1567. *jan. 20.* keletű leveleivel.

LXXVI.

Brünn, 1567. jan. 20.

Miksa király kijelenti a pozsonyi kamarának, hogy a Fran-
gepán István és testvére néhai Zrínyi Miklósné között létrejött
osztálylevelet nem hagyja jóvá s azt kérdezi, miben különbözik
a magyarországi birtok a tót- és horvátországitól, vagy mind a
kettő ugyanolyan természetű-e?

Eredetije és másolata az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1567.* — V. ö.
az Első r. 1567. jan. 11. és sept. 23. keletű leveleivel.

LXXVII.

Prága, 1567. mart. 18.

Miksa király Zrínyi György kérésére, hogy az atyja főka-
pitánysága alatt harczolt katonáknak zsoldja fiztessék meg, meg-
parancsolja a pozsonyi kamarának, »quia plurimos militum illorum
occisos et complures captos, paucos vero adhuc superesse putamus,
ut elenchum militum illorum tam superstitum, quam captivorum et
mortuorum« Zrínyi Györgytől szerezzé meg.¹⁾

Eredetije és másolata az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1567.*

LXXVIII.

Bécs, 1567. maj. 5.

Miksa király emlékezteti Zrínyi Györgyöt, hogy már a mult
télen óvta őt, hogy mostoha anyjának kellemetlenségeket ne okoz-
zon; most újra hallja, hogy kellemetlenségeket okozott neki; mint
apja végrendeletének fő gondnoka inti, hagyjon fel azzal s szolgálí-
nak is parancsoljon ilyen értelemben s igéri, hogy a végrendelet
végrehajtására gondja leszen.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 9.* — V. ö. az Első r.
(1566—1567.) és 1567. jun. 21. keletű leveleivel.

---

¹⁾ V. ö. ezzel a királynak Bécs, 1566. dec. 10-én a magyar kama-
rához intézett parancsát u. o. *Ben. Resol. 1566.*

LXXIX.

Pozsony, 1567. jun. 21.

Miksa király a Zrínyi György és mostoha anyja Rosenberg Éva közt a néhai Zrínyi Miklós végrendelete miatt fennforgó pert az országgyűlésen akarván elintéztetni, megparancsolja Bornemisza Pál erdélyi püspöknek mint a végrendelet egyik végrehajtójának, hogy jun. 24-ére okvetetlen jelenjék meg előtte.

Eredetije az orsz. ltárban kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.* — V. ö. az Első r. 1567. *máj. 5.* és (*jul. 7 előtt.*) keletű leveleivel.

LXXX.

Pozsony, 1567. jul. 1—2.

Micheli János velencei követ jelenti a dogenak, hogy az országgyűlés által rablásaik és pusztításaikért proscibált Zay és Dersfiéhez hasonló sors várna Zrínyi Miklósról is, ha élne, ki még az utóbbinál is rozszabb volt, de az ő felsége szolgálatában lelt halála elnémitja a vádakát s utódait nem fogják perbe.

Venetianische depeschen III. 404.

LXXXI.

(1567. jul. 7 előtt.)

Rosenberg Vilmos testvére özvegy Zrínyi Miklósné nevében kéri a királyt, hogy sógora végrendeletét hagyja helyben és hajtassa végre s a Zrínyi Miklós által nevének ígért tízezer forint jegypénzt az örökösökkel fizettesse meg.

Sacratissima romanorum imperatoria maiestas, idemque Hungariae ac Bohemiae rex etc. princeps ac domine domine clementissime.

Cum spectabilis condam et magnificus dominus Nicolaus perpetuus comes de Zrinio etc. sororius meus felicissimae memoriae ultimum ac legitimum suum testamentum condiderit, quod quidem et antea non longe post mortem eius vestrae caesareae maiestati insinuatum est, ego Guilielmus

liber baro ex familia et de domo de Rosenbergk nomine ac loco sororis meae dilectae, illustrissimae ac generosae dominae Evae quondam praefati domini comitis consortis ac relictæ viduæ coram vestra caesarea maiestate compareo simul et reverenter eidem in clementissimam memoriam revocando, quam probe, fideliter ac constanter inde ab initio ad finem usque ætatis suæ saepedictus dominus comes praedefunctæ condam et nunc vestrae caesareæ ac regiae maiestati indeffesso studio et cum periculo non tantum bonorum suorum, sed etiam et tandem cum proprii profusione sanguinis laudabiliter servierit, in cuius fidelitatis suæ evidentissimum documentum immanissimo turcarum hosti corpus proprium opposuit et ita in servitiis vestrae caesareæ maiestatis et pro salute christianæ reipublicæ viriliter ac fortiter dimicando non ita longe antea mortem oppetiit, minime addubitantes ego cum charissima domina sorore mea, quin qua eius maritus fide, ea vicissim clementia vestra caesarea maiestas relictam consortem suam una cum filiis et filiabus speciali sua gratia et plane regio favore sit prosecutura recepturaque contra omnes turbatores in paternam defensionem ac tutelam, quæ ut dignetur porro suam ultimam voluntatem ac testamentum, prout desuper vestrae caesareæ ac regiae maiestatis officium humillime implorat, ratum habere, approbare atque confirmare et in omnibus clausulis id observari facere, ego cum relictæ consorte sua pariter devote precamur. Praeterea cum testamento reliquerit vestram caesaream ac regiam maiestatem primum, deinde alios etiam primates inclyti regni huius Hungariæ tutores ac defensores tam testamenti sui quam consortis charissimæ ac heredum suorum, petimus obnixè, vestra caesarea ac regia maiestas dignetur itidem talem tutelam una cum reliquis dominis clementissime in se recipere ac praefatam domini comitis ultimam voluntatem ac testamentum in debitam et iustam executionem, prout huius inclyti regni moris est, in omnibus punctis deduci facere.

Proinde notum facimus vestrae caesareæ ac regiae maiestati, quomodo prænominatus condam dominus comes dominae consorti suæ decem mille tallerorum ante nuptias donatio-

nem confecerit, sicuti ex literis et instrumento dotali hic adiacentibus¹⁾ clarius patet. Quapropter consors sua petit obnixae ac humillime, eadem summa pecuniae, quae ex pacto dotali et de iure sibi debetur, ut ex vestrae caesareae ac regiae maiestatis clementissimo mandato ipsi deponatur ac exsolvatur. Et licet domina consors ex defuncti domini comitis bonis possessionariis, non soluta et recepta dote sua, de iure inclyti regni istius expelli non potuit, sicut etiam praefatus dominus comes specialiter se se obligavit, tamen quod praedicta vidua a manibus suis ista occupari et a se auferri passa est, priusquam de iuribus suis et dote contentata fuit, fecit id ex singulari et materno zelo, quo suos filios ac filias prosequi semper est parata, econverso sperans, prout iustitia et communis aequitas dictitat, ad quos dictarum possessionum dominium, ex quo ipsa scitur exclusa, devolutum est, eos debere et velle de dote vicissim sua et iuribus plenam satisfactionem sine ulla tergiversatione impendere, ne opus habeat casu quo non fieret super hoc tam dotis quam occupatorum bonorum restitutione suae caesareae ac regiae maiestatis officium implorare, sicuti inpraesentiarum super omnibus praefati testamenti articulis et clausulis specialiter et eorum iusta defensione et executione humillime nobilissimum vestrae caesareae ac regiae maiestatis officium imploramus, posituri summi beneficii loco eiusmodi vestrae caesareae ac regiae maiestatis defensionem, offerentes nos vicissim ad omnia debita servitia quam obedientissime.

Vestrae caesareae et regiae
maiestatis

humillimus subditus
Guilhelmus de Rosenberk etc.
loco ac nomine dominae
sororis suae, condam domini
comitis de Zrinio relictæ viduae.

Oláh Miklós esztergomi érseknek Pozsony, 1567. júl. 7-én Zrínyi György részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 7.* — V. ö. az Első r. 1567. jún. 21. keletű levelével.

¹⁾ Hiányzanak.

LXXXII.

Bécs, 1567. sept. 23.

Miksa király a Frangepán István és néhai testvére Katalin, Zrínyi Miklósné között létrejött birtokegyességbe való beléegyezését kérő Zrínyi Györgynek kijelenti, hogy »ea transactio minus sit efficax et talis, quam ipse comes¹⁾ tanquam unica et singularis persona defectuique proxima inire non potuit;« ezért kérését nem teljesítheti.

Fogalmazványa az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 27.* — V. ö. az Első r. *1567. jan. 20.* és *sept. 29.* keletű leveleivel.

LXXXIII.

1567. sept. 29.

A magyar udv. kancellária »decreto imperatoris« utasítottik, hogy ő fölsége a Frangepán István és testvére között létrejött osztályba nem egyezvén belé, »si quid hoc nomine amplius ibidem proponeretur, huiusce decreti restitutionisque iam denuo factae meminisse debeat.«

Fogalmazványa az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 30.* — V. ö. az Első r. *1567. sept. 23.* és *sept. 30.* keletű leveleivel.

LXXXIV.

Csáktornya, 1567. sept. 30.

Zrínyi György hivatkozván atyjának vére hullásával és halálával tanusított hű szolgálataira s idézvén Szigetvárbá menetelekor irt végrendeletének azon pontját, melyben a Frangepán István és testvére Katalin között a dalmát- és horvátországi birtokokra vonatkozólag szerzett törvényes osztály megerősítéseért esedezik, miután arról értesült, a miről nem is álmodott, hogy a király az egyességbe egyáltalán nem akar beléegyezni: — azon könyörög neki,

---

¹⁾ Frangepán István.

hogy a különben is őt és testvéreit Kristófot és Miklóst örökösödés jogán megillető birtokokra vonatkozó osztályba egyezték belé, vagy ha az nem lehetne, »certo sperabam vestram sacratissimam maiestatem etiam de propria, respectu effusionis sanguinis mortisque perpressae domini parentis mei quid laudedignum in me et fratres meos pro perpetua memoria collaturam.«

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 28.* — V. ö. az Első r. 1567. *sept. 29.* és *oct. 21.* keletű leveleivel.

LXXXV.

1567. *oct. 21.*

Miksa király Zrínyi György *sept. 30.*-án kelt folyamodványára irt levelében elismeri, hogy atyjának »singularis fortitudo constantia, praeclara item eiusdem gesta, quae etiam ipsa morte nobis et toto regno nostro Hungariae abunde probavit, quotidie ob oculos vehentur,« de kérését a Frangepán István és testvére között létrejött osztályba való beléegyezést illetőleg a fiscus kárára nem teljesítheti.

Fogalmazványa az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 29.* — V. ö. az Első r. 1567. *sept. 30.* keletű levelével.

LXXXVI.

Pozsony, 1567. *dec. 22.*

A pozsonyi kamara fölterjesztése a királyhoz, a szigetvári menekült lakosoknak a Magyar-Óvárhoz, illetőleg a Weispriach fraknai uradalmához tartozó Szent-András, Szent-Gábor és Boldogasszony falukban leendő letelepítése tárgyában.

Sacratissime caesar, domine clementissime.

Fidelitatis nostrae etc.

Ad supplicem petitionem orphanorum et Zygethio pulsorum accolarum, quae sibi super collatis tribus praediis literas donationales dari, seque in libertate sua nobilitari conser-

vari petunt, hoc habemus maiestati vestrae sacratissimae pro tenui opinione nostra perscribere :

Nimirum cum nobis status negotii esset plane antea incognitus, scripseramus capitaneo maiestatis vestrae sacratissimae Owariensi Heliae Rotwytz, ut nos eius rei certiores literis suis redderet. Quid igitur ipse de duobus pagis Zenth-Andras et Zentgabor ad praedictam arcem maiestatis vestrae sacratissimae, ac item de tertio pago Bodogazzon dicto et ad Forchtenstain domini à Weisprach pertinente scribat, hoc maiestas vestra sacratissima ex hic adiectis literis¹⁾ suis clementer cognoscere dignabitur.

Cum autem dictus Rotwytz duorum saltem pagorum praescriptorum concessorum, tertii vero Zentgabor dicti territorii partem a subditis maiestatis vestrae sacratissimae ex conducto teneri, alteram autem eiusdem territorii partem ad Minichhoffl pro usu equatum maiestatis vestrae sacratissimae possideri scribat, in clementi maiestatis vestrae arbitrio situm erit de eo statuere.

Ad reliquos duos pagos desertos quod attinet, cum illi praefatis profugis Zygethiensibus per maiestatem vestram sacratissimam iam collati sint, alterque horum saltem maiestatis vestrae sacratissimae, alter vero Bodogazzon dictus pertineat ad dominum à Weisprach, haud facile dicere possumus, qualiter literae donationis confici debeant. Tamen cum ex scripto memorati capitanei Owariensis et etiam camerae maiestatis vestrae sacratissimae austriacae ad dominum à Weisprach et ipsum Rotwytz editis literis pateat, ipsis Zygethiensibus a censibus et aliis consuetis exactionibus octo, et a solutione nonarum quatuor annorum saltem exemptionem oblatam esse, literis ipsis donationis et exemptionis eam cautelam inserendam, neque ab ea opinione recedentes esse demisse censemus.

Ceterum,²⁾ clementissime imperator, cum ego Vacien-

---

¹⁾ Hiányzik.

²⁾ *Ez és a következő ki-bekezdés a föllerjesztés szövegét is' kijavító Ujlaki János váci püspök által a következők helyett szuralt be :*

Quoniam vero catalogo seu regesto nomina ipsorum profug[or]um Zygethiensium continente personas etiam tales insertas esse comperimus,

animadverterem Zygethiensium exulum atque accolarum nomine et appellatione sollicitatores praesentes ambos non ex numero civium et oppidanorum Zygethiensium esse, sed ex nobilium saltem et quidem praecipuorum, eorum videlicet, qui in vicinis Zygethio comitatibus suos colonos et proventus habuerunt, neque alio nomine vel alia de causa Zygethium eos unquam aut migrasse aut habitavisse constat, nisi ut colonorum suorum proventus militum sacratissimae maiestatis vestrae atque praesidii auxilio, omnia alia emolumenta colonorum suorum perciperent. Quo autem ista nostra suspicio aliqua ratione dilueretur, petii ab illis numerum atque elenchum civium Zygethiensium adhuc existentium huic camerae exhibere, quod quidem accepto deprehendimus in eo descripta esse nomina praecipuorum nobilium et insignium maxima ex parte, praeterea talium quoque personarum nomina iniecta esse, qui Zygethii nedum habitarunt, sed ne viderunt unquam, ut est Nathanael quidam Renander procurator et sollicitator omnium supplicantium ad aulam maiestatis vestrae sacratissimae venientium.

Quapropter censeremus submissee delectu bono habito praedia illa duo deserta Zenthandras et Bodoghazzon civibus saltem Zygethiensibus, qui soli tantum et non advenae nobiles omnia onera et labores arcis Zygethiensis praestabant, conditionibus a camyra (*igy*) austriaca et capitaneo praescriptis sine ulla spe libertationis atque nobilitationis conferre posse. Quo autem maior delectus haberi queat et ratio civium Zygethiensium, conjicimus praesentibus literis nostris utrumque elenchum¹⁾ civium Zygethiensium et a me Vaciensi cum commissariis sacratissimae maiestatis vestrae anno Do-

---

quae nunquam Zygethium oculis suis viderunt, ut est Nathanael Renander, qui sollicitatorem in aula maiestatis vestrae agit, estque ex montanis civitatibus oriundus, item alii, prout ex collatione regesti per me Vaciensem anno 65. Zygethii cum aliis commissariis mihi adiunctis conscripti (cuius exemplum hic adiacere visum est) patet, in personarum ipsarum delectu modum certum observandum esse demisse existimamus, ne alieni pro veris Zygethiensibus obtrudantur, quo delectu habito ipsos Zygethienses profugos in praedicta libertate atque exemptione tempus intra praescriptum conservare iudicamus.

¹⁾ Hiányoznak.

mini 1565. Zygethii conscriptum et a nunciis Zigethiensibus (et quidem ipsi praetendunt) nobis praesentatum.

Id quod erat maiestati vestrae sacratissimae scriptis omnibus una remissis demisse perscribere.

Quod Deus etc.

Datum Posonii, 22. Decembris anno 67.

1567.
dec. 22.

Fogalmazványa az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.* — V. ö. az Első r. 1568. maj. 19. keletű levelével.

LXXXVII.

Bécs, 1568. maj. 19.

Az austriai kamara a Lipcei Orbán és László által bitorolt mosonyvár-megyei Pällen pusztát jelölven meg a török által Szigetvárból kiűzött lakosok letelepítésére, Miksa király megparancsolja a pozsonyi kamarának, hogy a megnevezett Lipceieket utasítsa irataik bemutatására.

Maximilianus secundus — — *sat.* —

Reverende, magnifice ac egregii fideles nobis dilecti,

Intelligetis ex adiectis camerae nostrae austriacae scriptis ¹⁾ inter reliqua loca deserta, quae Sygethiensibus patria per turcam expulsis concedi possent, etiam unum esse locum Pällen vocatum, quem sibi nesciri quo ²⁾ iure Lypphenses usurparent ac eiusdem camerae consilium esse, ut ab Urbano et Ladislao Lypchey coram sede iudiciaria privilegia si quae haberent producenda postularentur.

Itaque mandamus vobis benigne, ut re in consilio examinata, si videretur faciundum esse, privilegia et iura in praefatum desertum locum Pällen producenda curetis nosque eius rei deinde voto vestro adiecto certiores reddatis, executuri benignam voluntatem nostram.

Datae in civitate nostra Vienna, decimo nono die Maji ^{1568.}
maj. 19.

¹⁾ *Bécs, 1568. maj. 16.* Az alsó-austriai kamarának Miksához intézett jelentése szerint »solche oden Pälln vnnd die darzue gehörige gründt in der spanschaft Hungerischen Altenburg ligt vnnd verleibt.« — Eredetije öt darab melléklettel u. o. *Ben. Resol. 1568.*

²⁾ Hibásan *pro* az credetiben.

anno etc. sexagesimo octavo, regnorum nostrorum romani sexto, hungarici quinto et bohemici vigesimo.

Maximilianus m. pr.

Ad mandatum domini electi
imperatoris proprium
R. Steinherz m. pr.
Christoph Althan m. pr.
Hueber m. pr.

Külczim: Reverendo, magnifico ac egregiis N. praefecto,
ceterisque camerae nostrae hungaricae consiliariis —
— *sat.* —

Eredetije az orsz. ltában, *Ben. Resol. 1568.* — V. ö. az Első r.
1567. dec. 22. és 1568. nov. 1. keletű leveleivel.

LXXXVIII.

Bécs, 1568. sept. 7.

Miksa király megparancsolja a pozsonyi kamarának, hogy a néhai Zrinyi Miklós által Szigetvár ostromakor bizonyos Silvestertől vásárolt ökörbőrök árát Silvester özvegyének fizesse meg.

Maximilianus secundus divina favente clementia electus romanorum imperator ac Hungariae, Bohemiaeque rex etc.

Reverende, magnifice ac egregii fideles nobis dilecti.

Cum ex literis vestris nono Augusti ad nos datis ac aliorum fidedignis testimoniis manifestum sit, viduam quondam Sylvestris iustam causam habere de exigendo pretio quadringentarum pellium bovinarum, per Nicolaum quondam comitem à Zrinio tempore obsidionis arcis Zygeth a praefato Sylvestro adeptarum in ususque nostros conversarum, benigne statuimus memoratae viduae, cum et suos liberos e captivitate turcica liberare, tum ut se commodius sustentare possit, competens illarum pellium pretium quamprimum exolvere.

Quamobrem mandamus vobis benigne, ut nostro nomine cum ipsa iusto modo conveniatis et quod aequum esse

videbitur, primo quoque tempore de proventibus camerae istius nostrae numerari et solvi curetis, qua in re benignam nostram exequemini voluntatem.

Datae in civitate nostra Vienna, septima die Septem- ^{1568.}
bris, anno etc. sexagesimo octavo, regnorum nostrorum ro- ^{sept. 7.}
mani sexto, hungarici quinto et bohemicus vigesimo.

Maximilianus m. pr.

Ad mandatum domini electi
imperatoris proprium

R. Steinherz m. pr.

W. Gienger m. pr.

Hueber m. pr.

Külczim: Reverendo, magnifico ac egregiis N. praefecto,
ceterisque camerae nostrae hungaricae consiliariis —
— *sat.* —

Eredetiye az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1568.*

LXXXIX.

Bécs, 1568. nov. 1.

Miután a szigetvári lakosok letelepítése eddig nem történt meg, Miksa király arról értesülvén tőlük, hogy a soproniak az ujbári barátoktól egy Szent-Farkas nevű királyi földet bírnak, a mely mindig a szerencsétlen országlakosok letelepítésére szolgált, megparancsolja a pozsonyi kamarának, vizsgálja meg, minő jogon bírják a soproniak? s miután arra kevés, hogy a szigetiék belőle mindnyájan kapjanak, mi módon lehetne egy más királyi földnek hozzá kapcsolásával a soproniak sérelme nélkül a szigetiéknek adni?

Maximilianus secundus — — *sat.* —

Reverende, magnifice ac egregii fideles nobis dilecti.

Licet aliquot commissiones hactenus instituerimus, ut miseri Zigethienses alicubi inter nostrates commodas aedificare possent habitationes, tamen cum hactenus certas ob causas negotium dilatatum sit, neque Zigethienses adhuc habeant fundos, ubi iusto modo aedificare possint ac nos certiores per ipsos facti simus, fundum quendam desertum apud

Sopronienses extare, qui regius nuncupetur, semper a regibus Hungariae in eum usum reservatum, ut illic profligati regnicolae rursus pedem figere et habitare possent, mandamus vobis benigne, ut illius fundi certam indagationem insitui curetis nosque consilio vestro certiores deinceps redatis, quid iuris in eo fundo Sopronienses habeant, aut qua ratione illum Zigethiensibus concedere possemus?

Etsi enim Sopronienses nobis retulerint, se de eo fundo nihil quicquam scire, seque nonnisi iuridice citatos respondere posse, dubium tamen nobis non est, quin aliquid certi hac in re etiam sine iuris processu sitis exploraturi. Fundus quidem unus illic est, qui Sancto Wolfgango dicatus est, eum Sopronienses locatione quadam a monachis Novae Civitatis possident; verum is tantae amplitudinis non esse dicitur, ut Zigethienses omnes capere possint, sed necessarium esse idque sine iniuria Soproniensium fieri posse adfirmant, ut alter fundus regius dictus Sancti Wolfgangi fundo adiungatur.

Velimus autem, ut hoc negotium quantum omnino fieri potest celeriter perficiatis.

1568.
nov. 1. Datae in civitate nostra Vienna, prima die Novembris anno etc. sexagesimo octavo, regnorum nostrorum romani et hungarici sexto, bohemicus vero vigesimo.

Maximilianus m. pr.

Ad mandatum domini electi
imperatoris proprium

R. Steinherz m. pr.

W. Gienger m. pr.

Hueber m. pr.

Külczim: Reverendo, magnifico ac egregiis N. praefecto,
ceterisque camerae nostrae hungaricae consiliariis —
— sat. —

Eredetije az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1568.* — V. ö. az Első r.
1568. maj. 19. keletű levelével.

XC.

Baymócz, 1568. nov. 14.

Thurzó Elek Zrínyi Borbálával leendő menyegzejére Szomor Jánost
meghívja.

Egregie domine et amice nobis honorande.
Salutem et nostri commendationem etc.

Quoniam nos divina clementia ita disponente magnificam virginem Barbaram Zryny, filiam spectabilis et magnifici quondam Nicolai comitis perpetui de Zrynio, nobis ritu sanctae matris ecclesiae in legitimam coniugem desponsavimus, nuptiasque nostras celebrare constituimus ad decimam septimam diem Ianuarii proximi futuri anni 1569. hic in arce nostra Baymocz, quare egregiam dominationem vestram rogamus, dignetur supradicto die et loco una cum domina consorte sua personaliter interesse, solennitatemque nuptiarum nostrarum sua praesentia condecorare et solenniore reddere, quod nos egregiae dominationi vestrae omni genere amicitiae recompensare volumus.

His eandem feliciter valere optamus.

Datae ex arce nostra Baymocz, die 14. Novembris 1568.
anno 1568. nov. 14.

Alexius Thurzo m. pr.

Külczim: Egregio domino Ioanni Zomor, personali praesentiae sacrae caesareae regiae maiestatis etc. domino et amico nobis honorando.

Eredetiye záró pecséttel az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

XCI.

(1569. jan. 23 előtt.)

A Zrínyi Miklóssal való számvetések megvizsgálására kiküldött hadfizető mester jelentése az udvari kamarához.

Generosi et magnifici domini, domini mihi gratiosi et observandi.

Decreta dominationum vestrarum hic adiecta et literis A. ac B.¹⁾ signata, rationes et debita domini comiti à Zrynio concernentia officiosissime accepi atque perlegi.

Ac quantum ad rationes sub litera A. habitas ex parte sallarii dicti comitis in Zygeth promeriti ac mutuum florenorum 1,000 rhenensium numero 1. et 2. notatum, quantumque a me et ab aliis in eam rationem perceperit attinet, ea omnia transacta et diffinita sunt, neque quicquam difficultatis eo in negotio extat.

Quantum vero ad libellum et rationes litera B. signatas et numero 1. sallarium dicti comitis super officio pocilatoris²⁾ notatas attinet, dominationibus vestris aliud nihil respondere habeo, nisi quod eius officii sallarium non fuit in solutionis bellici officium reiectum. Cum autem magister rationum camerae hungaricae informationem dedit hac de re, adparet, huiusmodi sallarii solutionem dictae camerae iniunctam fuisse. Proinde mandata superinde emanata revidenda esse censeo. Et in quantum rem sic se habere comperiretur, posset cum domino comite iuniore de aliqua compositione et relaxatione debiti tractari.

Quod ad supremi capitaneatus officium cis Danubium eiusque solutionem attinet, domino comiti pro personis per se intertenendis ea facta erat inter divum quondam imperatorem et ipsum transactio vigore literarum superinde emanatarum, nimirum, quod ipse comes pro primo mense, iuxta

---

¹⁾ E két mellékletet l. a Második r. (1569. jan. 23 előtt.) két dátuma alatt.

²⁾ Igy, tévesen *lavernicorum regalium magistri* helyett.

lustrationis regestum hic adiunctum¹⁾ a me ex officio solutionum bellicarum et nihil amplius perciperet, sicuti etiam ei amplius per me non solutum est. Cum autem dictus magister rationum camerae hungaricae sallarium domini quondam comitis plenarie usque ad ultimum diem Augusti anni 66. ponat, informatio ab eadem camera petenda esset, an milites huiusmodi comiti adiuncti per totum illud tempus semper in integro numero habiti et lustrati fuerint nec ne. Posset autem dominus comes iunior de tot officiorum sallariis et solutionibus, quas tam ex bellica quam hungarica camera percepit, ex restantiis bonam partem remittere, quod si apud ipsum comitem iuniorem obtineri nequiret, requirendus erit, ut iuxta regestum lustrationis litera C. signatum referat, quantum tam peditibus, equitibus ac haramiis sit persolutum, quantumque in eiusmodi solutionem perceptum, ut de singulis personis certa ratio fieri et poni queat, sed pauci admodum ex eis in primo lustrationis regesto compentur.

Kivül: Scriptum magistri solutionum bellicarum ad cameram aulicam super negotiis domini comitis Zriny.

Egykorú másolata a királynak 1569. jan. 23-án a magyar kamarához intézett rendeletéhez csatolva az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1569.*, továbbá egykorú német fordítása u. o. kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

XCII.

(1569. apr. 21 előtt.)

A magyar kamara számoló mesterének a néhai Zrínyi Miklós fizetéseiről és az általa kölcsönzött tízezer tallérről szóló számadásokról a kamarához irt véleménye.

Reverendissimae, magnificis ac generosis dominationibus vestris ultima die mensis Ianuarii anni praesentis, spectabilis et magnifici domini quondam comitis Nicolai de Zrinyo etc. rationes super solutionibus, videlicet salarii officii taver-

---

¹⁾ E regestumot l. a Második r. 1564. maj. 30. datuma alatt.

nicorum regalium, item supremi capitaneatus partium transdanubianarum ac interesse decem millium tallerorum summissexhibui, quibus ad imperatorem transmissis ratio generalis litera A. his adiecta subinde est excerpta cum meis rationibus nihil discrepans. Verum prout antea, ita etiam denuo dictas rationes cum ordinatione ac mandatis, quorum exempla numero 1., 2., 3. sunt adiuncta, necnon rationibus officialium, a quibus dominus comes piae memoriae suas habuit solutiones, diligentissime contuli et examinavi, ac in rationibus super officii magistratus tavernicorum regalium salario, item solutione census annui decem millium tallerorum nihil omnino difficultatis deprehendi.

In ratione vero supremi capitaneatus (quum ut antea quoque reverendissimam, magnificas ac generosas dominationes vestras satis informavi, regesta lustrationum ac solutionum, unde cognosci posset, an dominus comes de Zrynio integrum numerum tam equitum quam peditum semper intertenuerit, eisdemque satisfecerit nec ne, camerae non sint exhibita) ad verbalem dominationum vestrarum commissionem, iuxta ordinationem domino comiti datam stipendium eius demeritum usque ad ultimam Augusti 1566. integre posui, hanc tamen rationem, cum in ea parte fuerit incerta, pro certa concludi non potui.

Reverendissimae, magnificarum ac generosarum
dominationum vestrarum

obedientissimus.

Kivül: Magistri rationum camerae hungaricae informatio, spectabilis et magnifici domini quondam comitis Nicolai de Zrynio etc. rationes concernens.

Más kézzel: Exhibui die 21. Aprilis 1569.

Egykorú példány az orsz. ltárban, a m. kamarához intézett levelek 1560–1569. A. — V. ö. az Első r. 1565. oct. 17. és 1574. aug. 28. keletű leveleivel.

XCIII.

Pozsony, 1569. sept. 28.

Miksa király ormosdi Csók István kereskedő kérésére, hogy a négyszáz ökörbőrt, »quae tempore obsidionis Zygethiensis in necessitatem eius loci per Ioannem literatum acceptae fuerant,« fizessék meg, miután erről »literae attestatoriae et fassio Stephani Capitanei¹⁾ olim vicegerentis comitis Nicolai extarent,« megparancsolja a pozsonyi kamarának, Csókkal úgy végezzen, hogy a bőrök árának felét engedje el, a más felének pedig kifizetését a nedelczei harminczadon akár bőrben, akár kész pénzben fogadja el.

Eredetije az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1569.*

XCIV.

Pozsony, 1569. oct. 13.

Miksa király a Szigetvár szükségére Csók Istvántól vásárolt négyszáz bőr ügyében a pozsonyi kamara által kötött egyezséget jóvá hagyja — miután Csók száznak az árát azon feltétel alatt elengedte, hogy a más háromszáz árát a nedelczei harminczados megfizeti — s megparancsolja a kamarának, hogy az árban Csókkal állapodjék meg és tudatja, hogy a megállapodás szerint a nedelczei harminczadosnak a kifizetés iránt parancsolni fog.

Eredetije az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1569.*

XCV.

Pozsony, 1569. oct. 20.

Miksa király Borthasa Angyalinus nedölcei lakos kérésére, »ut sibi pro ducentis cutibus, quae ei ad necessitates arcis Zige-thiensis quondam adeptae essent, ducentos boves sine solutione tricesimae pellere permitteretur«, miután ez a kétszáz bőr elvéte-

---

¹⁾ Kapitány István.

lét a nedölcei harminczados előtt megbizonyítani kész, megparancsolja a pozsonyi kamarának, hogy ezt a bizonyítékot kérje tőle s tudja meg, hogy a kétszáz bőrért mennyit kell fizetni.

Eredetije az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1569.*

XCVI.

Bécs, 1570. jun. 14.

Károly austriai főherczeg megparancsolja a pozsonyi kamarának, hogy Budai Balásnak az »apud arcem Zygeth« hagyott bőrökért járó s a király által kiutalványozott háromszáz forintot fizesse meg.

Eredetije az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1570.*

XCVII.

Csáktornya, 1574. aug. 28.

Zrínyi György arra kéri a pozsonyi kamarát, hogy minekutánna a király az atyjának járandó tízezer forint tartozás kifizetésébe beléegyezett, kétezer forintot adjon a Csernkó Ferencz deák kezébe, hogy az ő felsége által reá ruházott dunántuli főkapitányi tisztnek és kanizsai várnagyságnak megfelelhessen.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 1002. 8. — V. ö. az Első r. (1569. apr. 21 előtt.)* keletű levelével.

MÁSODIK RÉSZ

OKLEVELEK

1534–1602

1.

1534. maj. 3.

A zágrábi káptalan előtt Zrínyi Miklósné s fiai János és Miklós Pedel várát tartozékaival, továbbá a Gvozdánszki mellett levő ezüst és ólom-bányákat Sthrot Ákosnak és Grubar Lénártnak hétezerhatszáz forintért zálogba vetik.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod spectabilis et generosa domina Elena comitissa ac magnifici domini Iohannes et Nicolaus filii eiusdem, comites perpetui de Zrinyo ac gubernatores prioratus Auranae etc. ab una, necnon nobilis Sebastianus Flassar familiaris strenui et egregii domini Akatii Sthrot de Kynwregh, aulici et consiliarii regiae maiestatis, domini nostri clementissimi, vice et nomine eiusdem domini sui, et item egregius dominus Leonardus Grwbar de Zamobor ab alia partibus coram nobis personaliter constituti spontanea et libera ipsorum voluntate ministerio vivae vocis dixerunt et sunt confessi in hunc modum, inprimis dicta domina Elena comitissa ac domini Iohannes et Nicolaus comites, filii eiusdem pro quibusdam eorundem arduissimis negotiis ipsos adpraesens summe urgentibus evitandis septem millia et sexingentos florenos, in bona moneta currenti, ab eisdem dominis Akatio Sthrot aulico et consiliario, necnon Leonardo Grwbar nomine mutui et sub spe restitutionis levassent et percepissent, obhocque et ideo ipsa domina Elena comitissa et dicti domini Iohannes et Nicolaus comites castrum ipsorum Pedel vocatum in comitatu Zagrabiensi existens simul cum cunctis eiusdem castrii utilitatibus et proventibus ordinariis et extraordinariis atque

pertinentiis quibuscumlibet ad idem semper et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, item omnes et universas fodinas et fusinas eorundem dominae Elenae comitissae ac Iohannis et Nicolai comitum sub castro et in pertinentiis castri ipsorum Gwozdanzky appellati, in dicto comitatu Zagrabienensi existentis habitas una cum cunctis et totalibus proventibus et utilitatibus earundem antelatis dominis Akatio Sthrot aulico et Leonardo Grwbar heredibusque et posteritatibus ipsorum universis pro praescripta sumpma septem millium et sexingentorum florenorum sicut praefertur ab eisdem levata, perceptis et habitis ¹⁾ titulo pignoris duxissent obligandum et impignorandum, immo obligaverunt et impignoraverunt infra tempus redemptionis eiusdem castri Pedel et earundem fodinarum et fusinarum coram nobis, tali modo et sub tali conditione, quod dicti domini Akatius Sthrot aulicus et Leonardus Grwbar officiales quos voluerint in praetactis castro et fodinis atque fusinis, excepto dumtaxat uno iudice, liberam habebunt et habeant constituendi potestatis facultatem, qui quidem iudex atque alii officiales sicut praefertur inibi constituendi vel iam defacto constituti dictis dominis Akatio Sthrot aulico et Leonardo Grwbar ad fidelitatem et obedientiam observandas iurare debeant et debebunt in effectum, quod sine scitu, voluntate et beneplacito ipsorum domini Akatii Sthrot et Leonardi Grwbar in praescriptis castro ac fodinis et fusinis nihil prorsus operabuntur; quodque in eisdem fodinis et fusinis semper et continuo homo unus eorundem dominae Elenae comitissae et dominorum Iohannis et Nicolai comitum praesens intersit, coram quo argentum et plumbum resolvetur, mensurabitur et dividetur per eosdem dominos Akatium Sthrot et Leonardum Grwbar aut per homines et officiales eorundem ad id deputatos aut deputandos; quaecumlibet autem marca puri et finati argenti computabitur pro singulis septem florenis et denariis viginti quinque usque ad debitam ipsorum septem millium et sexingentorum florenorum satisfactionem; quodque eadem domina Elena comitissa et dicti domini Iohannes et Nicolaus comites sine scitu, volun-

---

¹⁾ Helyesen *percepta et levata* volna.

tate et beneplacito dictorum dominorum Akatii Sthrot aulici et Leonardi Grwbar praetactum castrum Pedel ac fodinas et fusinas praenotatas interim, quousque tantum argentum et plumbum, quantum sumpma ipsorum septem millium et sexingentorum florenorum se extenderit, reperint, sub idque tempus ipsa domina Elena comitissa et domini Iohannes et Nicolaus comites nullam iurisdictionem, nullumque dominium et proprietatem in praetactis castro Pedel et proventibus eiusdem, fodinisque et fusinis habere possint neque valeant, quin imo infra tempus redemptionis ipsos dominos Akatium Sthrot aulicum et Leonardum Grwbar contra quoslibet impetitores, causidicos et actores intra et extra iudicium tueri, tenere, protegere et defensare promiserunt ipsorum propriis laboribus et expensis.

Econverso vero idem Sebastianus Flassar vice et nomine dicti domini sui, atque annotatus dominus Leonardus Grwbar, rehabitis ipsorum pecuniis praedictis, puta septem millibus et sexingentis florenis, praetactum castrum Pedel una cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, necnon fodinas et fusinas praenominatas simul cum universis earundem fructuositatibus et emolumentis quibuslibet eisdem dominae Elenae comitissae ac dominis Iohanni et Nicolao comitibus absque omni litis motione, tergiversatione et renitentia aliquali remittere et resignare debeant et debebunt eo facto.

Ad quae omnia praemissa et quaevis praemissorum singula firmiter observanda partes praescriptae vicissim mutuo alternatim et respective fide christiana, honore et humanitate ipsorum mediantibus se se coram nobis spontanea ipsorum obligarunt voluntate harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum die dominica Cantate, anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto. 1534.
maj. 3.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 1648. 13.* — V. ö. az Első r. 1544. *jul. 23.* és a Második r. 1535. *sept. 14.* keletű leveleivel.

II.

1534. sept. 6.

A zágrábi káptalan előtt Zrínyi Miklósné Korbáviai Ilona s fiai János és Miklós Csurgót tartozékaival két évi használatra Paksi Jánosnak adományozzák.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod spectabilis et generosa domina Elena comitissa ac magnifici domini Ioannes et Nicolaus comites de Zrynyo ab una et egregius dominus Ioannes Paxi partibus ab altera coram nobis personaliter constituti, inprimis eadem domina Elena comitissa et praefati Ioannes et Nicolaus comites sponte et libere oraculo vivae vocis ipsorum dixerunt et confessi sunt in hunc modum, qualiter ipsi certis bonis respectibus et rationabilibus ex causis animum ipsorum ad id moventibus, maturaque et diligenti intra se ipsos deliberatione praehabita, necnon zelo charitatis, quam ipsi erga praetactum Ioannem Paxi, generum et sororium ipsorum charissimum haberent et gererent, moti et inducti castrum ipsorum Chorgowo, in prioratu Auranae et comitatu Simigiensi existens habitum simul cum cunctis eiusdem castri oppidisque et villis, possessionibus, portionibus et iuribus possessionariis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum eiusdem castri ac oppidorum et villarum, possessionum, portionumque et iurium possessionariorum utilitatibus, fructuositatibus et pertinentiis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad idem et easdem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus memorato domino Ioanni Paxi rationibus et ex causis praemissis infra spatium et revolutionem duorum annorum se se immediate sequentium dedissent, donassent, tradidissent et ascripsissent, immo dederunt, donaverunt, tradiderunt et ascripserunt tenendum, possidendum pariter et habendum, fructusque et utilitates percipiendas.

Econverso autem memoratus Ioannes Paxi statim post revolutionem huiusmodi duorum annorum aut alias si tanta

eisdem dominae Elenae comitissae, ac Ioanni et Nicolao comitibus rationabilis ingrueret necessitas, quamprimum etiam inexpletis ipsis duobus annis praescriptum castrum Chorgowo simul cum cunctis eiusdem oppidis, villis, possessionibus, portionibusque et iuribus possessionariis, necnon utilitatibus, fructuositatibus et pertinentiis quibuslibet plenarie et cum effectum, absque omni litis motione ac quavis tergiversatione in et ad manus eorundem dominae Elenae comitissae, ac Ioannis et Nicolai comitum tradere et resignare debeat et erit obligatus harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum die dominico proximo ante festum Nativitatis gloriosissimae virginis Mariae, anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto. 1534.
sept. 6.

Eredetije, továbbá a fehérvári keresztesek conventjének 1542. nov. 26-án kelt átiratában, melyet I. Ferdinánd Pozsony, 1549. aug. 24-én újból átir, az orsz. ltárban, *N. R. A. 1648. 12., 390. 32. és 1648. 22. — V. ö. az Első r. 1538. febr. 27. és a Második r. 1534. sept. 23. keletű leveleivel.*

III.

1534. sept. 23.

A zágrábi káptalan előtt Zrínyi Miklós a maga, anyja és testvérei nevében tiltakozik az ellen, hogy Ferdinánd javaikat bárkinek eladományozza, hogy bárki azokat magának kérje és elfoglalja s végre hogy a hiteles helyek azokra vonatkozólag bárkinek bárminő oklevelet kiadjanak.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis memoriae commendamus per praesentes, quod magnificus dominus Nicolaus comes iunior de Zrynyo in sua ac spectabilis et generosae dominae Elenae comitissae, genitricis et magnifici domini Iohannis similiter comitis de Zrynyo fratris senioris, necnon generosarum dominarum Clarae egregii domini Iohannis Paxy, Margarethae similiter egregii Iohannis Alapi consortium et puellae Elenae, filiarum videlicet eiusdem dominae Elenae comitissae, sororum scilicet suarum personis nostram personaliter veniendo in praesentiam serenissimum

principem et dominum dominum Ferdinandum, divina favente clementia romanorum, Germaniae, Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regem semper augustum, infantem Hispaniarum, archiducem Austriae, ducem Burgundiae, comitem Tyrolis etc., dominum videlicet nostrum clementissimum a donatione, collatione et consensus adhibitione; universos autem et quoslibet cuiusvis status, conditionis, gradus et praeeminentiae homines ab impetratione, occupatione, detentione et conservatione castrorum, castellorum, oppidorum, villarum, possessionumque et iurium possessionariorum quorumcunque tam in Hungaria, quam Sclavonia et Croatia ac alias ubivis et in quibuscunque comitatibus existentium et habitarum, iuri eorundem protestantium spectantium et pertinere debentium, seque ipsos quovis ex quaesito colore in dominium eorundem et earundem et cunctarum suarum pertinentiarum intromissione, conservatione, introductione et sibi ipsis statui factione ac alia quavis ascriptione; universa etiam capitula, conventus et alia loca credibilia a literarum suarum fassionalium, introductoriarum et statutoriarum ac aliarum quarumcunque sub quavis forma verborum datarum vel dandarum, iuri ipsorum protestantium derogandarum emanatione et extradatione, usufructuumque et quarumlibet utilitatum eorundem castrorum, castellorum et oppidorum, necnon villarum, possessionum, portionumque et iurium possessionariorum et universarum suarum pertinentiarum perceptione seu percipi factione factis quomodolibet vel fiendis idem dominus Nicolaus comes in sua ac quorum supra personis inhibuit contradicendo et contradixit inhibendo publice et manifeste harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum feria quarta proxima post festum beati Mathaei
^{1534.} apostoli et euangelistae, anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto.
_{sept. 23.}

Eredetije papíron az orsz. ltárban, N. R. A. 320. 18. — V. ö. a
Második r. 1534. sept. 6. és 1540. oct. 20. keletű leveleivel.

IV.

Bécs, 1535. jul. 26.

Ferdinánd megengedi Török Bálintnak mint a vránai perjelség kormányzójának, hogy a Zrínyi Jánosnak és Miklósnak elzálogosított birtokokat a perjelség javára visszaválthassa.

Mult századi hiteles átirata az orsz. ltárban, *N. R. A. 1878. 132.* — V. ö. az Első r. *1535. jan. 13.* s a Második r. *1535. jul. 26.* keletű leveleivel.

Kiadta *Pray G.*, *Dissertatio historico-critica de prioratu Auranae.* Viennae, 1773. 95.

V.

Bécs, 1535. jul. 26.

Ferdinánd a vránai perjelséget apja érdemeire való tekintetből enyingi Török Jánosnak adományozza, azon föltétellel, hogy törvényes kort érven a szent János rendet fölvegye.

Kiadta *Pray i. m. 97.* — V. ö. a Második r. *1535. jul. 26.* és *oct. 22.* keletű leveleivel.

VI.

Bécs, 1535. aug. 29.

Ferdinánd Zrínyi Jánost és Miklóst a nekik elzálogosított Pökröcz, Bosjákó, Gredistyerév, Rassa, Szlobocsina, Ternova és Szentmárton visszaadása ügyében a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex — — *sat.* — fidelibus nostris capitulo ecclesiae Zagrabiensis salutem et gratiam.

Noveritis, quod nos summam illam pecuniae, pro qua arx Pewkrewcz ac castella Bosyako, Gredysthyerew, necnon curiae Rassa, Zlobochyna et Thernowa in regno nostro Sclavoniae ac Zenthmarthon in comitatu de Baronya existentes et habitae una cum oppidis, villis, possessionibus, praediis, portionibus possessionariis ad easdem arcem, curias et castella pertinentibus ex inscriptione et obligatione primum serenissimi condam domini Ludovici regis, sororii et praecessoris nostri charissimi Ioanni de Tah facta, deindeque ex reimpignoratione eiusdem Ioannis, nostro etiam ad id acce-

dente consensu et obligatione, apud manus fidelium nostrorum magnificorum Ioannis et Nicolai comitum de Zryn titulo pignoris haberentur, eisdem deponere et arcem ac castella et curias una cum pertinentiis praescriptis ab eisdem comitibus redimere prompti sumus et parati.

Fidelitati igitur vestrae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatinus praesentes literas nostras memoratis Ioanni et Nicolao comitibus per vestrum testimonium fidedignum exhiberi et praesentari faciatis, qui si personaliter reperiri poterint bene quidem, alioqui de domo habitationis sive solitis eorum residentiis ammoneat eosdem, dicatque et committat eisdem verbo nostro regio, ut ipsi praescriptam summam pecuniae coram vobis istic in capitulo levare et arcem ac castella, curiasque praescriptas reddere debeant et teneantur, qui si fecerint bene quidem, alioqui iterum ammoneat eosdem comites, ut ipsi quinto decimo die a die, quo praesentes ipsis fuerint exhibitae, coram nostra personali praesentia personaliter vel per procuratorem modis omnibus comparere debeant et teneantur rationem superinde reddituri efficacem, insinuando eisdem ibidem, ut sive ipsi termino in praescripto coram dicta personali praesentia nostra compareant sive non, nos id faciemus in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et insinuationis seriem, ut fuerit expediens, terminum ad praedictum personali praesentiae nostrae praenotatae fideliter rescribatis.

Datum Viennae, die dominico, in festo Decollationis
^{1535.}
aug. 29. beati Iohannis baptistae anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quinto.¹⁾

A zágrábi káptalannak az oct. 19-én történt idézésről 1535. oct. 22-én kelt jelentésében s Ferdinándnak 1535. nov. 3 után kelt csonka ítéletlevelében az orsz. ltárban, *N. R. A. 1604. 39. és 357. l.* — V. ö. a Második r. 1563. nov. 6. keletű levelével.

¹⁾ A káptalan eredeti jelentése hálán:

nov. 2. 1535. feria tertia post festum Omnium Sanctorum comparuit reverendus dominus Albertus praepositus Quinqueecclesiensis, consiliarius

VII.

‘Gvozdánszki, 1535. sept. 14.

Zrínyi Miklós özvegye és fiai János és Miklós számot vetnek a Strott Ákos helyett megjelent Grubar Lénárttal és Flasser Sebestyénnel, s a még hátralékban levő tizenkétezer hétszáz negyvenhét forint és tíz dénár adósság megfizetésére kötelezik magukat.

Nos Elena comitissa Zrynyensis etc. ac Iohannes et Nicolaus comites de eadem, necnon gubernatores prioratus Auranae etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes universis, qualiter nos fecerimus rationem et computum cum egregio Leonardo Grwbor de Zamobor ac Sebastiano Flasser in persona strenui domini Akatii Sthroth constitutis, in qua ratione rationabili facta compertum et inventum est, quod ipsi dedissent in paratis ipsorum pecuniis primum iudici minerarum ad Keskelth florenos novem millia novem centos et septuaginta unum ac denarios nonaginta tres; insuper dederunt Leonardo Sthyrnygh spano in fusinis nostris florenos quinque millia trecentos et quadraginta, denarios octuaginta novem; praeterea dederunt nobis ad necessitates nostras florenos quinque millia ducentos et octuaginta septem, denarios quadraginta duos; imprimis vero literis seu contracto habemus ab eisdem florenos septem millia et sexcentos, quorum omnium summa totalis facit florenos viginti octo millia centum ac nonaginta novem, denarios viginti quatuor.

Ad haec tamen dedimus eisdem de argento finato marcas duo millia ac sexaginta sex, lothones octo, quaelibet vero marca finati argenti computatur pro florenis septem

---

camerae regiae maiestatis nomine suae maiestatis cum sufficienti procurationis mandato coram me personali praesentia maiestatis suae.

Paulus archiepiscopus Strigoniensis manu propria.

Feria quarta sequenti levata; idem magister Albertus pro regia maiestate, in causam attractus non venit, igitur bona litigiosa regiae maiestati absque pecuniis restituuntur et insuper ipsi comites in causam attracti in tanta summa pecuniarum convincerentur, quanta bona ipsa in pignori esse dinoscuntur vigore decreti. nov. 3.

hungaricalibus et denariis viginti quinque, faciet in pecuniis summa totalis florenos quatuordecim millia novem centos et octuaginta duos, denarios duodecim; insuper dedimus eisdem de Begzlyn florenos quatuorcentos et septuaginta unum, denarios duos. Summa totalis omnium per nos datorum facit florenos quindecim millia quatuorcentos et quinquaginta tres, denarios quatuordecim.

De his tamen omnibus habemus et recepimus rationem plenariam et sufficientem, nos autem mansimus ipsis in debito florenos duodecim millia septemcentos ac quadraginta septem, denarios decem, quae omnia polliciti sumus eisdem supra dictis domino Akatio Sthroth ac domino Leonardo Grvbor et compromisimus soluturos, prout inprimis literis nostris obligatoriis seu contracto continetur.

In quorum omnium memoriam notitiamque praesentes literas nostras patentes sigillo nostro, quo utimur, consignatas ac roboratas pro assecuratione ac cautela ipsorum uberiori ei[s]dem duximus concedendas.

Datum in arce nostra Gvozdanzky, die decima quarta
^{1535.}
mensis Septembris anno Domini millesimo quingentesimo
sept. 14. trigesimo quinto.

Iohannes comes perpetuus
Zrynyensis ac guber-
nator prioratus Auranae etc. m. pr.
Nicolaus comes perpetuus
Zrynyensis etc. prior Auranae m. pr.¹⁾

A zágrábi káptalannak Grubar Lénárt kérésére 1536. febr. 10-én
kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 320. 28.* — V. ö. a Második
r. 1534. maj. 3. és 1573. aug. 1. keletű leveleivel.

---

¹⁾ A Korbáviai Ilona aláírása hiányzik.

VIII.

1535. oct. 22.

A zágrábi káptalan előtt Zrínyi János és Miklós a zálogösszeg letétele után a Tahi Jánostól zálogban birt vránai perjelség visszaadására kötelezik magukat.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis memoriae commendamus per praesentes, quod egregii Iohannes Wokozlawych de Wyzokaffew, Georgius Zymych de Gorycza et Thomas literatus de Mykwlych familiares et servitores magnificorum dominorum Iohannis et Nicolai comitum de Zrynyo in eorundem dominorum ipsorum personis, postquam literae relatoriae executionis literarum praeceptoriarum serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regis semper augusti, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. domini nostri clementissimi super facto et negotio suprascripto per nos extradatae fuissent, nostram personaliter venientes in praesentiam nobis per modum protestationis detegere et significare curarunt in hunc modum, qualiter iidem protestantes iuxta et secundum mandatum et requisitionem eiusdem regiae maiestatis illam summam pecuniae, pro qua prioratus Auranae ex reimpignoratione magnifici condam Iohannis de Tah apud manus eorundem dominorum protestantium haberetur obligatus, dummodo illam ille, cui id incumberet, ipsis deponeret et restitueret, levare et recipere prompti essent et parati.

Unde iidem Iohannes Wokozlawych ac Georgius Zymych et Thomas literatus de Mykwlych praesentes literas protestationales memoratis protestantibus a nobis dare postularunt, quas nos eisdem lege regni requirente et communi iustitia suadente duximus concedendas.

Datum feria sexta proxima post festum Undecim millia virginum, anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo ^{1535.}
quinto _{oct. 22.}

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 15. 44.* — V. ö. a Második r. 1535. *jul. 26.* és 1536. *jan. 6.* keletű leveleivel.

IX.

Bécs, 1536. jan. 6.

Ferdinánd a vránai perjelséget illetőleg egyfelől Török Bálint, másfelől Zrínyi János és Miklós közt fölmerült pert elhalasztja.

Nos Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Boemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. damus pro memoria, quod cum nos hoc proximo tempore certis bonis respectibus prioratum Auranae una cum universis castris, castellis, oppidis, villis ac portionibus et quibusvis iuribus possessionariis filio magnifici Valentini Therek de Ennyng comitis Simigiensis et capitanei nostri contulissemus, curamque et administrationem ipsius prioratus eidem Valentino Therek tanquam gubernatori commissemus, idemque pro recuperandis bonis ipsius prioratus apud nostram maiestatem sollicite instaret, venit nostram in praesentiam fidelis noster spectabilis et magnificus Ioannes comes de Zryn asserens suo ac fratris sui Nicolai nomine prioratum ipsum optimo iure ad se pertinere, idque se sufficienter probaturum affirmavit.

jun. 4. Nos (quoniam inpraesentiarum ad cognoscendam et discutiendam inter eos hanc controversiam partim propter alia urgentissima negotia, partim propter discessum nostrum non datur commoditas ac tempus) eandem causam ad proximum festum Penthecostes duximus prorogandam, inhibentes utrique parti ac firmiter mandantes, ut intra id tempus neuter eorum contra hanc nostram prorogationem ratione ipsius prioratus quicquam in alterutrum movere aut attentare praesumant, sed totam hanc causam in suspensio atque in iisdem terminis, in quibus nunc pendet, habere et tenere debeat, assecuramus autem ipsum Valentinum Therek, quod causam ipsam ultra praescriptum terminum, etiam si nos ad id tempus adesse non possemus, non differemus et non protrahemus, committentes exnunc ipsis partibus, ut ad ipsum festum Penthecostes per se vel procuratores coram nobis, vel si nos non affuerimus, coram nostro locumtenente et cete-

ris iudicibus et consiliariis nostris in causa ipsa iudicium accepturi modis omnibus comparere debeant.

Datum Viennae, in festo Epiphaniarum Domini anno 1536.
eiusdem millesimo quingentesimo tricesimo sexto. jan. 6.

Ferdinandus m. pr.

Wylaky.

Eredetije papíron, alján a király kis pecsétjével az orsz. ltárban,
N. R. A. 1604. 41. — V. ö. a Második r. 1535. ocl. 22. és 1536. maj. 8.
keletű leveleivel.

X.

Innsbruck, 1536. maj. 8.

Ferdinánd a vránai perjelség felett enyingi Török Bálint és Zrínyi János között folyó per tárgyalását elhalasztja s megparancsolja Várdai Pál esztergomi érseknek és társainak, hogy Zrínyi Jánost magok elé idézni vagy bármi módon háborgatni ne merészeljék.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris reverendissimo in Christo patri domino Paulo de Warda, archiepiscopo ecclesiae Strigoniensis, primati Hungariae, legato nato, summo cancellario nostro ac spectabili et magnificis Alexio Thwrzo de Bethlenffalwa iudici curiae et locumtenenti nostro et Francisco de Rewa personalis praesentiae nostrae in iudiciis locumtenenti, necnon magistris prothonotariis et ceteris sedis nostrae iudiciariae assessoribus aliisque quibusvis eiusdem regni nostri Hungariae iudicibus et iustitiariis praesentes visuris salutem et gratiam.

Quamvis aliis literis nostris fideli capitaneo nostro magnifico Valentino Therek de Ennyng concessis constitueramus terminum revisioni et adiudicationi causae prioratus Auranee, quae inter ipsum Valentinum ab una ac fidelem nostrum spectabilem et magnificum Ioannem comitem de Zryn ab alia partibus mota est, quum tamen causa ipsa eius momenti sit, ut sine nostra praesentia commode discuti revide-rique et adiudicari nequeat, idcirco causam eandem usque

ad felicem reditum nostrum in Viennam duximus differendam et prorogandam.

Quocirca fidelitati vestrae harum serie mandamus firmiter, ut praefatum comitem de Zryn praevia ratione ad standum coram vobis iudicio compellere, vel eundem ob id quovismodo gravare aut damno afficere nullo modo audeatis, praesentibus perlectis exhibenti restituti.

1536.
maj. 8.

Datum Eniponte, feria secunda proxima post festum beatorum Philippi et Iacobi apostolorum anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo sexto, regnorum nostrorum romani sexto, reliquorum vero decimo.

Thurzó Elek országbírónak Pozsony, 1536. jun. 7-én Török Bálint részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 1604. 41.* — V. ö. a Második r. 1536. jan. 6. és 1539. jul. 9. keletű leveleivel.

XI.

Ivanics, 1539. jul. 9.

Jurisics Miklós igéri a Zrínyi testvéreknek, hogy Szomszéd, Szelin, Sztubicza, Kosztajnicza, Pethovlya várakat megszerzi számukra a királytól, Medve, Rakonok és Lukavec várakra s a vránai perjelségre adománylevelet szerez, továbbá bűnfeledést ígér s mindezek teljesítéséről Kőszeg vára lekötésével és becsületével kezeskedik.

Nos Nicolaus Jwryssyth generalis ac supremus capitaneus et consiliarius regiae maiestatis ac baro in Kwzegh etc. recognoscimus per praesentes universis et singulis quibus expedit et ad quorum notitiam hae nostrae patentes pervenerint literae, quomodo nos obligavimus nosmet ipsos spectabilibus et magnificis dominis Ioanni et Nicolao perpetuis comitibus de Zrinio, quod nos a romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rege Ferdinando, domino nostro clementissimo inquirere et in manus dare ipsis sive servitoribus ipsorum castra Zomzed, Selyn, Zthwbyczam et Kozthanyzam, Pethovlya nuncupatam tenutaque dictorum castrorum volumus, literas quoque a regia maiestate ad eadem castra tenutaque eorum excipere et exceptas in manus eorum assignare, in quibus talis continenda erit, quod dicta castra, eorundem

quoque bona et tenuta cum omnibus attinentiis eorum ad eadem spectantibus et pertinere debentibus erunt ipsorum et per heredes heredum eorum iure perpetuo et irrevocabiliter habenda et possidenda, et quod obligata erit eis regia maiestas, quod si aliquis eos iuridice aut alio quovismodo inquietare vel perturbare in iamdictis castris et eorum tenutis voluerit, extunc regia maiestas dictos dominos comites Zrinienses per procuratorem suum propriis suis expensis defendere et tueri digneatur et tales eorum inquietatores aliis suis in bonis contentos reddere debeat, et ut iam saepefata castra cum omnibus pertinentiis eorundem in manibus iamdictorum comitum de Zrinio remaneant.

Tandem etiam ad castra Medwe, Rokonok et Lwkwacz appellata literas hereditarias a maiestate sua excipere volumus, quod sint eis et heredum ipsorum successoribus cum omnibus bonis et metis eorum in perpetuum tenenda, habenda et possidenda.

Quod autem ad prioratum Auraniae etiam eisdem a regia maiestate literas excipere volumus, illudque nec per regiam maiestatem neque per successores suos ab eis, nisi deposita illa summa pecuniarum, videlicet duodecim millia florenorum hungaricalium, quam ipsi magnifico quondam domino Ioanni Tahy deposuerunt, eisdem plenarie reddita et restituta prius fuerit, tollere sive accipere poterit.

Ceterum, si usque ad praesens dicti comites in maiestatem suam qualicunque modo peccassent sive maiestatem suam offendissent, eisdem a maiestate regia literas, quae vocantur salvus conductus, excipere volumus et quod nunquam tale vitium ipsis et heredum successoribus in oculos injicere poterit.

His itaque omnibus iam praescriptis articulis proxime venturum festum Circumcisionis Domini in terminum diem ^{1540.} praefiximus; quod si alicui articulorum usque praefixum terminum satisfacere nequierimus, extunc castrum nostrum Kwzegg cum oppido et omnibus villis et proventibus, metis quoque eiusdem ipsis comitibus sive servitoribus ipsorum in manus impignatorio modo dare et assignare debeamus tenendum, possidendum et habendum; insuper et has nostras

litteras obligatorias teneant; et si quis eos in iamdictis bonis nostris molestaverit, extunc nos eosdem propriis expensis nostris defendere, protegere et tueri teneamur et debeamus, quousque voto nostro satisfacere poterimus. Expleta autem hac ipsa nostra obligatione, imponendo eosdem sive servitores ipsorum in iam saepedicta castra et tenuta eorundem et datis eisdem literis privilegialibus a regia maiestate ad dicta castra bonaque eorundem, castrum nostrum Kwzegg et has nostras, quas eisdem dedimus obligatorias litteras in manus nostras sive servitorum nostrorum dare sive assignare teneantur et debeant.

Hanc eandem ordinationem aut compositionem cum praetactis comitibus fecimus et conclusimus, aliter si tali ordinationi deerimus, extunc ipsi nos dicti comites fidei, humanitatis, honoris amissorem nominare, dicere et proclamare ubicunque locorum voluerint poterint sive per ipsos aut procuratorem ipsorum, et quod nos iste idem omnium, hoc est fidei, honoris et humanitatis amissor erimus, et quod nos contra honorem, fidem et humanitatem ipsorum nihil facere aut dicere poterimus, et quod nos in hanc ordinationem nullam causam injicere poterimus.

In cuius rei memoriam stabilitatemque firmissimam has nostras manus nostrae subscriptione et sigilli nostri usualis impressionis munimine roboratas et patenter confectas eisdem duximus dandas et conferendas.

1539.
jul. 9. Datis in Iwanyth, nono die Iulii anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo nono.

Eredetije a bécsi cs. és kir. állam-írtárban, *Hungarica*. — V. ö. az Első r. (1539. jun.) és a Második r. 1536. maj. 8. és 1539. jul. 24. keletű levelével.

XII.

Bécs, 1539. jul. 24.

Ferdinánd arra kötelezi magát Zrínyi Jánosnak és Miklósnak, hogy Szomszéd, Szelin, Sztubicza, Kosztajnicza, Pethovlya várakat nekik adományozza, Medvéről, Rakonokról és Lukaváczról adománylevelet állít ki s igéri, hogy a vránai perjelséget, míg az általuk Tahi Jánosnak fizetett zálogösszeget le nem teszi, tőlük vissza nem veszi; végül bünfeledést s erről menedéklevelet ígér.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum rex semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc., rex, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc., dux Burgundiae etc., marchio Moraviae etc., comes Tirolis etc. recognoscimus per praesentes universis et singulis quibus expedit, quod nos habentes dignum respectum ad grata et fidelia servitia magnificorum Ioannis et Nicolai, perpetuorum comitum de Zrinio, fidelium nobis dilectorum, quae nobis in variis regnorum nostrorum rebus et negotiis sedulo diligenterque hactenus praestiterunt et imposterum praestare debent et tenentur et ex certis, alioqui rationabilibusque causis animum nostrum digne moventibus adducti nosmet ipsos obligavimus, sicuti obligamus per praesentes, nempe quod inquirere et in manus dare ipsis comitibus sive servitoribus ipsorum castra Zomzed, Selyn, Ztvbyczam et Kozthanyczam, Pethowlya nuncupatam, tennataque dictorum castrorum volumus, ita quod dicta castra eorumque bona et tenuta cum omnibus attinentiis eorum ad eadem spectantibus et pertinere debentibus erunt et esse debeant ipsorum et per heredes heredum eorum iure perpetuo et irrevocabiliter habenda et possidenda, obligantes nos insuper, quod si aliquis eos iuridice aut alio quovis modo inquietare vel perturbare in iamdictis castris et eorum tenutis voluerit, extunc nos dictos comites Zrinienses per procuratores nostros propriis nostris expensis defendere et tueri dignabimur, et tales eorum inquietatores aliis suis in bonis contentos reddere debebimus, et ut iam saepefata castra cum omnibus pertinentiis eorundem in manibus iamdictorum comitum de Zrinio remaneant.

Tandem etiam ad castra Medwe, Rokonok et Lwkwacz appellata literas hereditarias dare volumus et harum vigore promittimus, itaque sint eis et heredum ipsorum successoribus cum omnibus bonis et metis eorum in perpetuum tenenda, habenda et possidenda.

Quod autem ad prioratum Auraniae attinet, etiam eisdem literas dare volumus et recipimus, illudque ¹⁾ nec per nos, nec per successores nostros ab eis, nisi deposita illa summa pecuniarum, videlicet duodecim millia florenorum hungaricorum, quam ipsi magnifico quondam Iohanni Tahy deposuerunt, eisdem plenarie reddita et restituta prius fuerint, tollere sive recipere non possumus.

Ceterum, si usque ad praesens dicti comites in maiestatem nostram qualicunque modo peccassent, sive maiestatem nostram offendissent, eisdem literas, quae vocantur salvus conductus, dare volumus, et quod nunquam tale vitium ipsis et heredum ipsorum successoribus in oculos injicere poterimus.

Et haec omnia sub verbo nostro regio praestare polliciti sumus, quin imo pollicemur per praesentes, praefigentes ^{1540.} festum Circumcisionis Domini proxime futurum in terminum _{jan. 1.} praemissorum a nobis praestandorum harum testimonio literarum sigilli nostri impressione munitarum.

Datum in civitate nostra Vienna, die vigesima quarta ^{1539.} mensis Iulii anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo _{jul. 24.} nono, regnorum nostrorum romani nono, aliorum vero decimo tertio.

Ferdinandus m. pr.

Ad mandatum sacrae regiae
maiestatis proprium
Ad. Carolus m. pr.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 318. 58.* — V. ö. a Második r. 1539. *jul. 9., 1541. maj. 23., és 1542. sept. 8.* keletű levelével.

---

¹⁾ Így, *illudque* helyett.

XIII.

Gent, 1540. apr. 8.

Ferdinánd királyi szavára fogadja, hogy Zrínyi Jánosnak és Miklósnak a töröktől való félelem miatt védelmébe ajánlt váraikat megoltalmazza s azokat a veszély elmúltával sértetlenül visszaadja.

Ferdinandus etc. recognoscimus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum magnifici fideles nobis dilecti Ioannes et Nicolaus comites de Zrinio ob bassae Bosnensis aliorumque sanciacorum minas apparatusque bellicum, quo eos de turcarum caesaris speciali mandato aggredi ipsorumque arces violenta manu occupare velle praeseferunt, haud abs re territi nostrae tutelae dictas arces suas concedendas et ad manus nostras veluti clementissimi legitimique eorum regis et domini consignandas duxerint, nos itaque eisdem sub verbo nostro regio, necnon sub fide veri principis promissimus et recepimus, sicuti promittimus et recipimus per praesentes, quod praefatas ipsorum arces non aliter ac si nostrae propriae essent bene interim custodiri conservarique curabimus, quodque easdem illis sine aliquo damno detrimentoque, cum primum apud turcam ceptos tractatus nostros transegerimus, ipsorumque comitum negotium apud eundem turcarum caesarem in aliquem securitatis locum deduxerimus, restitui consignarique faciemus omni fraude doloque semotis harum testimonio literarum sigilli nostri impressione munitarum.

Datum Gandavi, 8. Aprilis 1540.

1540.
apr. 8.

Oldalt: Assecuratoriae restitutionis castrorum pro comitibus Zriny.

Fogalmazványa az orsz. ltárban, *Limbus.*

XIV.

Bécs-Ujhely, 1540. oct. 20.

A király Zrinyi János és Miklós kérésére védelmet ígér nekik a török ellen; váraik fenntartására évenként ezer, négyszáz lovasra, miként a Frangepánoknak és Blagaynak, kétezer aranyat ad; az ország visszafoglalása után Csurgót visszaadja nekik.

Sacra romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regia maiestas, dominus noster clementissimus perbenigne intellexit tam literas et supplicationes magnificorum dominorum comitum Ioannis et Nicolai fratrum de Zrinio maiestati suae transmissas, quam etiam ea, quae illorum nuncius ore tenus et in scriptis retulit atque proposuit, ad quae maiestas sua eisdem dominis comitibus in hunc modum clementer respondet:

Quod cum maiestas sua sciret ipsos positos esse cum castris et bonis eorum in confinibus immanissimi illius hostis turcharum, semper eidem curae fuit, quomodo tueri atque conservari possent, sicuti aliquoties eam ob causam et bellicis munitionibus et gentibus ac etiam pecuniis aliisque rebus necessariis pro rerum statu et conditione et iuxta maiestatis suae facultates iuvare eos manusque adiutrices porrigere non destitit, id quod etiam in futurum clementi animo facere et ipsis dominis comitibus tanquam fidelibus suis auxilio esse intendit atque benigne propensa est.

Et ut talem maiestatis suae animum effectum ipso sentire possint, consentit et annuit maiestas sua regia dare et numerari facere eisdem dominis comitibus pro uno anno mille ducatos hungaricales ad rationem septuaginta quinque cruciferorum pro quolibet, medietatem post lapsum trium mensium proxime et immediate sequentium et reliquam medietatem ad finem et exitum anni, et hoc ideo, ut ipsi comites ex dictis mille ducatis se et castra, fortalitia et bona sua eo validius contra turcarum incursionem defendere et conservare queant. Si autem continget, et maiestas sua evidenter cognoscet ipsis comitibus adhuc maiori auxilio opus fore,

in eo quoque maiestas sua eis solitam protectionem et clementiam ostendet.

Praeterea, quantum ad oblatam commutationem bonorum attinet, maiestas sua est nunc in actione, ut regnum suum Hungariae recuperet et illius plenam possessionem dante Deo obtineat, quo facto maiestas sua se eo melius circa hanc eorum petitionem resolvere poterit seque nonnisi clementer erga eos geret.

Insuper, ut ipsi comites adhuc maioris et uberioris erga se gratiae et clementiae maiestatis suae significationem re ipsa habeant et admodum propensum animum illos conservandi experiantur, consentit etiam et annuit maiestas sua ipsis comitibus solvi et numerari facere adhuc duo millia ducatorum hungaricalium ad supradictam rationem, medieta-tem post lapsum trium mensium immediate sequentium et reliquam partem ad exitum anni ut supra, ita et ea conditione, ut ex dictis bis mille ducatis quadringentos equites pro sua ipsorum, confiniorumque et locorum illorum tuitione conservationeque, proque bono et commodo subditorum maiestatis suae alere et intertenere debeant et teneantur, confidens omnino maiestas sua, ex quo magnifici domini comites de Frangepanibus et Plagai talem conductam et stipendium acceptarunt, quod etiam praefati domini comites de Zrinio dicta stipendii quantitate ut supra solvenda pro intertenendis eiusmodi quadringentis equitibus facile hoc tempore contenti erunt.

Ad haec, quantum ad ipsorum dominorum comitum castrum Chorgo attinet, maiestas sua vult clementer memor esse illorum petitionis, ut scilicet, si divino auxilio mediante regni Hungariae integram possessionem una cum castro ipso consequetur, illud eisdem dominis comitibus relaxetur atque restituatur.

Quamobrem maiestas sua iam plane persuasum habet ipsos dominos comites huiusmodi maiestatis suae clementem resolutionem atque responsum humili deditissimoque animo suscepturos esse atque ita se erga maiestatem suam demonstraturos ad humilem illius complacentiam, quemadmodum illorum fidelitatis debito convenit et maiestas sua de illis

omnino confidit, et curaturos denique, ut se se, castraque et bona propria una cum confiniis ac subditis et fidelibus maiestatis suae pro bono et commodo totius christianitatis constanter et fideliter tueantur atque ab impetu turcharum conservent, quandoquidem maiestas sua illos deserere nequaquam intendit, sed potius omni tempore et occasione bene commendatos et adiutos habere, de quo ipsi domini comites minime dubitare debent.

Cupit autem maiestas sua regia de istorum dominorum comitum mente et voluntate quam primum certior fieri, ut tam circa deputationem stipendii quam etiam conservationem castrorum de oblata pecunia tempestive providere possit.

^{1540.}
oct. 20. Datum in Nova Civitate Austriae, die XX. mensis Octobris MDXL.

Oldalt: Responsum comitibus de Zrinio datum.

Fogalmazványa a bécsi cs. és kir. állam-lltárban, *Hungarica*. — V. ö. a Második r. 1534. sept. 23. és 1542. aug. 17. keletű leveleivel.

XV.

Bécs, 1541. mart. 30.

Ferdinánd a hűtlenségbe esett ladomerczi Bradacs János és Gergely zágráb-, varasd- és körösvármegyei birtokait Zrínyi Jánosnak és Miklósnak adományozza.

Nos Ferdinandus divina [favente] clementia romanorum, Hungariae, Boemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos considerantes fidelitatem et servitia fidelium nostrorum spectabilium et magnificorum Ioannis et Nicolai comitum de Zrinyo, quae iidem nobis sacraeque regni nostri Hungariae coronae constanter exhibuerunt et impenderunt, totales portiones possessionarias, curiasque nobilitares ac universa bona et quaelibet iura possessionaria nobilium Ioannis Bradach de Ladomercz et Gregorii similiter Bradach de eadem Ladomercz in possessionibus Ladomercz, Belowaar, Pawkowwerh, Lak-

thacz, Banyazela, Byzthrycze aliisque villis et possessionibus ubivis in comitatibus Zagrabiensi, Varasdiensi et Crisiensi existentibus habitas et adiacentia, quae per notam infidelitatis eorundem, utpote qui ambo factionem rebellium et infidelium nostrorum sequentes multa hostilia in nos, fidelesque subditos nostros cum cetera factione rebellium nostrorum patrasse, nobisque in pacando regni nostri Hungariae statu se se cum thurcis una omni conatu opposuisse dicuntur, ad nos ac sacram regni nostri Hungariae coronam rite et legitime devolutae esse dinoscuntur et redacta, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibusbet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis existentibus, praemissis sic ut praefertur stantibus et se habentibus, memoratis Ioanni et Nicolao comitibus de Zrynyo eorundemque heredibus et posteritatibus universis, si et in quantum iidem Ioannes et Gregorius Bradach cum fratre suo egregio Emerico Bradach nostro fideli super ipsis bonis ac ceteris iuribus hereditariis divisionem habent, eaque ipsa bona a ceteris bonis ipsius Emerici distermi[n]ata . . . dandas duximus et conferendas, imo damus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, p[ossidendas] pariter et habenda salvo iure a]lieno harum nostrarum vigore et testimonio literarum, quas in formam privilegii nostri redigi fa[ciemus], dum n]obis i[n] specie fuerint rep[ortatae].

Datum Viennae, tricesimo die Martii anno Domini millesimo quingentesimo qu[adragesimo] primo, [regnorum nostro-
rum ro]mani undecimo, reliquorum decimo quinto.

1541.
mart. 30.

Ferdinandus m. pr.

Ioannes praepositus
in Lelez.

Eredetiye az orsz. ltárban, *N. R. A. 483. 18.*, kivonata u. o. *Liber Reg.* tom. II. fol. 19., továbbá a magyar nemzeti muzeum könyvtárában *Liber Reg.* tom. VI. fol. 10,

XVI.

1541. maj. 23.

A császárai káptalan Zrínyi Jánost és Miklóst Medve vára és tartozékai birtokába beiktatja.

Eredetije hártján függő pecséttel az orsz. lltárban, *N. R. A. 388.*
5. — V. ö. a Második r. 1539. jul. 24. keletű levelével.

Kiadta *Kukuljević S. I.*, Arkiv za povjestnicu jugoslavensku. U Zagrebu, 1854. III. 114.

XVII.

Lukavec, 1542. maj. 19.

Zrínyi Miklós apjának 1532. febr. 22-én kelt levelét, melyel ez Korbáviai Torquatus Jánosnak 1527. aug. 9-én kurilóczi Pogledics Tamás és Gergely részére adott s őket kurilóczi s egyéb Lukavec kerületbeli birtokaik után Medve várhoz és Lukaveczhez szolgáltatandó mindennemű adó és szolgálmányok alól fölmentő levelét átírta és megerősítette volt, Pogledics Gergely és Ferencz részére újból átírja és megerősíti.

Eredetije hártján Zrínyi sajátkezű aláírásával és függő pecsétjével az orsz. lltárban, *N. R. A. 320. 11.*

XVIII.

1542. aug. 17.

Zrínyi Miklós hadai által a Török Bálintné jobbagyainak okozott károk lajstroma.

Registrum factum rerum mobilium, clenodium et omnium utensilium in oppido Chorgo per exercitum magnifici domini Nicolai Zrini consumptarum et levatarum in octava sancti Laurentii martyris in anno Domini 1542.

1542.
aug. 17.

Nos Martinus Philep de Pathro iudex nobilium comitatus Simigiensis, Martinus Zakal ac Martinus Ghersffy nobi-

les et advocati de eadem Patroh, ceterique senes grandaevi et fidedigni viri ad id munus exequendum deputati recognoscimus per praesentes, quod nos ad mandata et rogata spectabilis ac magnificae dominae Catherinae Penflinger, magnifici domini Valentini Therek de Enny|n'gh etc. consortis, necnon magistri Nicolai archidiaconi et provisoris de Chorgo ac egregiorum Iohannis Kalnay et Martini Horwath castellanorum de eadem Chorgo in idem praefatum oppidum venientes in negotio iam iam subscribendo, iuxta tenorem nostri deputati officii procedentes hunc in modum, quod nos in registro subscriptarum oppidi Chorgo ac villarum singulis colonis et cuiusvis status hominibus, quibus damna erant illata, hostiatim¹⁾ deambulatis et locum in unum convocatis sub depositione iuramenti damna indigne et minus debite per exercitum magnifici domini Nicolai Zrini in octava festi divi Laurentii perpetrata et illata.

aug. 17.

In oppido Chorgo.

Per iuramentum praescriptum computando coloni eiusdem loci passi sunt damna per exercitum domini Zrini florenorum CXVII.

In eodem oppido Chorgo provisor eiusdem loci in propria persona sua passus est damna florenorum L.

Almagyh.

Coloni huius loci per iuramentum computando per eundem exercitum domini Nicolai Zrini passi sunt damna ad florenos XIII et denarios LXXV.

Bodafalwa.

Iudex huius loci iuramentum praestando per eundem exercitum domini Nicolai Zrini solus ipse passus est damna ad florenos VIII, ceteri vero coloni praescripti loci eiusdem Bodafalwa passi sunt damna ad florenos XVI.

Pertinentia Papae.

Iam in comitatibus omnia consumendo pervenisset ad pertinentia Papae, cum praescriptus dominus Zrini fecisset

---

¹⁾ Így, *ostiatim* helyett.

condescendere exercitum suum in duabus villis duabus Borsosgyewr vocatis, per iuramentum iudicis nobilium fassi sunt damna pertulisse ad florenos CCC minus floreno I.

Morichhyda.

Iudices nobilium ceterique nobiles ad hanc visionem deputati acquirendo per iuramentum maximum coloni huius villae fassi sunt damna pertulisse per eundem exercitum domini Zrini ad florenos CCCC et V.

Insuper coloni huius loci duxerant dona capitaneo domini Zrini, qui vocatur Georgius Polichany, pro florenis XII, propter hanc enim causam, quia praefatus capitaneus domini Zrini promiserat propter dona ad fidem et humanitatem suam miseris colonis, quod nullum exercitibus domini Zrini mittet ad eos ad depraedandum; in hoc confisi omnes res eorum duxerunt in ecclesiam parochialem huius loci Morichhyda, nam una pars huius villae pertinet ad castrum Papense, altera vero ad moniales eiusdem loci, et cum capitaneus domini Zrini intellexisset omnes res eorum esse in ecclesia, fidem et humanitatem suam amittendo simul cum exercitu domini sui irruit ad villam praefatam et omnia bona eorum consumendo ascenderunt ecclesiam intraveruntque per fenestra ac intrando omnia bona et res in praedam converterunt, sicque miserrimi coloni per fidem et humanitatem capitanei sui sunt decepti, iudicemque eiusdem loci captivarunt, verberibus affecerunt vinctumque catenis ferreis abduxerunt et quum ipsis visum fuit eo tempore dimiserunt.

Zerechen.

Iuxta fidem colonorum huius villae per iudices nobilium ac ceteros per assecurationem praescripti capitanei domini Zrini simul cum omnibus rebus eorum in domum suam descenderunt et miseris colonis ignorantibus ad eos invaserunt rebus et omnibus alimentis depraedati iam devenerunt ad ultimam egestatem, qui computando passi sunt damna ad florenos CCCCLXXV.

Gymerew.

Per condescensum exercitum eiusdem domini Zrini omnia victualia consumendo, pecudes resecando, acervos

diruendo, coloni per iudices nobilium cum iuramento perquisiti damna passi sunt ad florenos CCLVII¹/₂.

Egy d y.

Per iuramentum praefatum per eosdem iudices nobilium per praefatos exercitus domini Zrini passi sunt damna ad florenos CL.

S o b o r h.

Cum eodem iuramento per iudices nobilium per eundem exercitum domini Zrini miseri coloni huius loci passi sunt damna ad florenos CLXXXXVI.

Praeterea de frumentis, lentibus, foenis, quae equis sunt substrata, incertus est numerus.

Et regestrum damnorum, quae facta sunt in pertinentiis Gheztes, nondum sunt reportatum, quae illata sunt per eundem exercitum domini Nicolai comitis de Zrinio.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 1648. 16.* — V. ö. a Második r. 1540. ocl. 20. és 1542. nov. 16. keletű leveleivel.

XIX.

Bécs, 1542. sept. 8.

Ferdinánd elmondja Kacziáner János áruló szándékát, hogy Szomszédvárt, Sztubiczát, Kosztajniczát török kézre akarta játszani s mikor e bűnnek Zrínyi Miklóst megnyerni nem tudta, foglyúl ejteni igyekezett, hogy magával a török szultánhoz hurezolja; ezért nem rójja fel bűnül Zrínyinek, hogy megölte őt, sőt tettét a hazára s keresztyénségre egyaránt kedvesnek és üdvösnek nyilvánítja, őt magát pedig kegyelmébe fogadja.

Ferdinandus — — *sat.* — recognoscimus et notum facimus tenore praesentium universis, quod cum magnificus Nicolaus comes de Zrinio, fidelis nobis dilectus humiliter nobis exposuerit, ad aures et notitiam suam pervenisse plerosque esse, qui de ipso ob mortem quondam Ioannis Catzianer causam facti fortasse ignorantes male et sentiant et loquantur, a nobisque subiectissime petierit, ut sibi de opportuno securitatis suae remedio providere dignaremur.

Nos autem non semel, sed pluries a diversis fidedignis et probatis personis intellexerimus, quemadmodum dictus quondam Ioannes Catzianer, posteaquam in indignationem nostram inciderat, in animum suum omnino induxisset se se simul et arces Zomzed ac Sthwbycza,¹⁾ quas ex mera gratia et liberalitate nostra possidebat, arcem denique et civitatem Kozthanycza regni nostri Croatiae finitimam, quam, cum iam in indignationem nostram regiam ipse Kaczianer inciderat, utcunque acquisiverat christiani nominis et fidei hosti perpetuo turcae ob hanc causam dedere velle, ut contra nos, regna, dominia, provincias ac subditos et fideles nostros omne possibile consilium et auxilium illi praestaret, et ad huius pessimae et abominandae voluntatis suae executionem se se et vestitu turcico et aliis rebus plane iam paratum et accinctum reddidisset, prout id tum praefato comiti, sicuti nobis exposuit, tunc ipsius fratri germano tam in scriptis quam oretenus palam fecisset, sollicitando et conando comitem Nicolaum inducere, ut tanti sceleris socius esset et una cum ipso in Turciam ad tyrannum illum proficisceretur, quod cum comes Nicolaus facere detrectavisset, occasionem dictus Kaczianer quaesierit ducendi eum captivum ad ipsum turcarum tyrannum; quibus omnibus ab eodem comite Nicolao cognitis, eum permotum et impulsum fuisse non ullo odio, invidia, ambitione, malevolentia aut inimicitia, sed solum zelo et amore fidei et religionis christianae, et in conservationem patriae suae ac regnorum et dominiorum nostrorum, proque beneficio totius christianitatis dictum Catzianer e medio tollere, prout sustulerit et interfecerit, quoniam si ipse Catzianer propositum suum ad effectum perduxisset, procul dubio regnis, dominiis, subditis et fidelibus nostris, totique christianitati gravissima et innumera mala afferre potuisset.

Cum itaque ex supramemoratis clare constet dictum comitem non solum nihil contra honorem, famam et nomen boni viri propterea admisisse, sed potius nobis tanquam regi, principi et domino suo clementissimo et toti christianitati

---

¹⁾ V. ö. a. Második r. 1539. jul. 24. és 1546. mart. 15. keletű eveleivel.

gratum simul et utile servitium praestitisse, adeo ut nos dictum ipsius comitis factum non tantum improbare non possimus, verum omni gratia et clementia nostra prosequi debeamus; idcirco non errore ducti aut mala informatione circumventi, sed animo bene deliberato et ex certa nostra scientia, deque regia potestatis nostrae plenitudine eundem Nicolaum comitem de Zrinio firmiter assecuravimus et sub alas protectionis nostrae assumpsimus, prout praesentium per tenorem assecuramus et assumimus, ac pro sufficienter assecurato et in protectionem nostram assumpto et posito haberi volumus. Itaque nemo hominum, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis aut conditionis fuerit, praefato comiti aut personis et hominibus suis facti praedicti auxiliatoribus id quoquomodo improbare aut in opprobrium objicere, aut verbis, dictis vel factis quicquam propterea contra eum vel eos attentare audeat vel praesumat, sed perpetuo assecuratum et in protectionem nostram assumptum permittere omnino debeat. Decernimus enim et firmissime statuimus tenore praesentium, deliberatione, scientia et auctoritate praedictis praefatum Nicolaum comitem hoc facto suo nihil tale commisisse, quod famam, honorem et nomen boni viri denigrare aut laedere quoquomodo possit vel debeat, mandantes proinde expresse serioque iniungentes universis et singulis principibus, tam ecclesiasticis quam saecularibus, archiepiscopis, episcopis, ducibus, marchionibus, comitibus, baronibus, militibus, clientibus, capitaneis, vicedominis, praefectis, civium magistris, iudicibus, magistratibus, communitatibus et denique omnibus nostris et sacri romani imperii ac quorumcunque regnorum, dominorum et provinciarum nostrarum subditis et fidelibus dilectis, nemine prorsus excepto, ut praefatam assecurationem et in protectionem nostram susceptionem praefati Nicolai comitis de Zrinio atque non laesi honoris et bonae famae suae decretum nostrum plane et inviolabiliter observent et ab aliis observari curent et faciant et nullatenus infringi permittant, in quantum gravissimam indignationis nostrae poenam evitare voluerint, harum testimonio literarum sigilli nostri impressione et manus nostrae subscriptione munitarum mediante.

1542.
sept. 8.

Datum in civitate nostra Vienna, die octava mensis Septembris anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo secundo, regnorum nostrorum romani duodecimo, aliorum vero decimo sexto.

Ad mandatum sacratissimae
regiae maiestatis proprium
Io. Iordanus m. pr.

Királyi aláírás és pecsét nélküli eredetije a bécsi cs. és kir. államtárban, *Hungarica*. — V. ö. az Első r. 1538. febr. 16. keletű levelével. Közölte *dr. Károlyi Á.*, Történelmi Tár 1878. 698.

XX.

Bécs, 1542. nov. 9.

Ferdinánd megparancsolja a zalavári conventnek, hogy a Zrínyi János és Miklós által ideiglenesen sógoruknak Pakosi Jánosnak adott s ettől Török Bálint által elfoglalt és magának inscribáltatott Csurgó vára és tartozékai bitorlásáért Török Bálintné Pempflinger Katalint és fiát Jánost az adománylevél bemutatására, Zrínyi Miklós ellen idézze törvénybe.¹⁾

A zalavári conventnek az 1542. nov. 15-én történt idézésről nov. 16-án kelt jelentésében az orsz. ltárban, *N. R. A. 390. 33.* — V. ö. a Második r. 1542. aug. 17. és nov. 26. keletű leveivel.

Az idéző parancs megjelent *Hazai Okmánytár*. Győr, 1866. III. 445.

---

¹⁾ 1543. febr. 28. A somogyvári convent jelenti Ferdinándnak, hogy Bécs, 1542. dec. 30-án kelt parancsára Török Bálintné fiával Jánossal ebben az ügyben megidézte. — Eredetije u. o. *N. R. A. 1648. 14.*

— 1543. mart. 23. A veszprémi káptalan jelenti a királynak, hogy Pozsony, 1543. mart. 17-én kelt parancsára Török Bálintné és fiát Jánost törvénybe idézte. — Eredetije u. o. *N. R. A. 1648. 17.*

XXI.

1542. nov. 26.

A székes-fehérvári keresztesek conventje előtt Pakosi János eskü alatt vallja, hogy Zrínyi János és Miklós Csurgót 1534-ben rokoni szeretetből adták neki bizonyos időre, de Török Bálint még abban az évben elfoglalta tőle s neje és fiai most is bitorolják.

Nos conventus cruciferorum domus hospitalis ecclesiae beati regis Stephani de Alba memoriae commendamus per praesentes, quod egregius Ioannes de Pakos die datarum nostram veniendo personaliter in praesentiam exhibuit nobis et praesentavit quasdam literas serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regis semper augusti, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae etc. domini nostri clementissimi attestatorias in papyro patenter confectas et emanatas, sigilloque eiusdem regio ab infra in margine consignatas, in eo praefato Ioanni de Pakos et nobis loquentes, ut dum ipse cum eisdem literis regiis fuerit requisitus, sub onere sedecim marcarum gravis ponderis nostram in praesentiam accedere, ibique ad fidem suam Deo debitam fidelitatemque praefato domino nostro regi et sacro diademati suo observandam de eo, utrum magnificus Nicolaus comes de Zrynyo et magnificus quondam Ioannes de eadem Zrynyo frater eiusdem Nicolai Zryny carnalis castrum Chorgo sibi utpote sororio eorum iure amicitiae et affinitatis, durante ipsorum beneplacito, pro residentia dederint magnificusque Valentinus Therek de Ennyng post obitum serenissimi condami principis et domini domini Ludovici Dei gratia regis Hungariae, Bohemiae etc. pia memoriae alias domini nostri gratiosissimi illud castrum intercipiendo a manibus suis occupaverit nec ne, testimonium veritati prohibere deberet, et nos accepta exinde sua fassione et attestazione praefato Nicolao de Zrynyo literas necessarias superinde dare et emanari facere deberemus.

Post quarumquidem literarum exhibitionem exhibuit iterum alias literas fassionales honorabilis capituli ecclesiae

Zagrabiensis in papyro patenter confectas et emanatas, sigilloque eiusdem autentico ut moris est a tergo consignatas hunc tenorem continentes: Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis — — *sat., l. a zágrábi káptalan oklevelét a Második r. 1534. sept. 6. dátuma alatt.* —

Quibus exhibitis et praesentatis ad praemissam fidem suam Deo debitam fidelitatemque praefato domino nostro regi et sacro diademati suo observandam fassus est omnia sic esse, prout in praeinsertis literis dicti capituli Zagrabiensis continentur, et in nullo pretio vel pecuniarum summa castrum praescriptum apud manus suas extitisse, praefatumque Valentinum Therek in eodem anno, quo praescriptae literae iamfati capituli Zagrabiensis emanatae sunt, ipsum castrum Chorgo a manibus suis intercipiendo occupasse, et etiam modo per coniugem et liberos eiusdem Valentini Therek sic possideri, et obhoc ipse non valuisset praefato Nicolao Zryny ipsum castrum remittere et resignare.

Ad cuius fassionem et attestationem literatoriumque mandatum praefati domini nostri regis praesentes literas nostras duximus concedendas communi iustitia suadente.

Datum die dominica proxima post festum beatae Catharinae virginis et martyris, anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo secundo.

^{1542.}
nov. 26.

Eredetije, továbbá átirata Ferdinánd 1549. aug. 24-én kelt ítéletlevelében az orsz. ltárban, N. R. A. 390. 32. és 1648. 22. — V. ö. a Második r. 1542. nov. 9. és nov. 27. keletű leveleivel.

XXII.

Pozsony, 1542. nov. 26.

Révai Ferencz helytartó előtt Zrínyi Miklós egy év tartamára ügyvédeket vall.

Nos Franciscus de Rewa comes comitatus de Thwroc, necnon vacante officio regni Hungariae palatini locumtenens memoriae commendamus per praesentes literas nostras, quod spectabilis et magnificus dominus Nicolaus comes de Zrynyo

Dicitur nobis in persona generosae et magnificae dominae Catherinae consortis magnifici domini Valentini The-
rek de Ennyng et Ioannis filii sui, quomodo circa festum
aug. 10. beati Laurentii martyris proxime praeteritum magnificus do-
minus Nicolaus comes de Zrynyo nescitur unde motus gen-
tes suas non parvo numero, sed cum exercitu in pertinentiis
castrorum ipsorum exponentium Papa, Gezthes et Chorgo
vocatorum condescendere fecisset, ubi omnium victualium ge-
neribus a miseris colonis pertinentiarum dictorum castrorum
violenter et citra ullam solutionem ablati et direptis prae-
fatus dominus comes Nicolaus de Zrynyo memoratis expo-
nentibus, miserisque colonis eorundem plusquam trium millium
floreorum auri damna intulisset, inferrique fecisset potentia
mediante in praeiudicium et damnum eorundem exponentium,
dictorumque colonorum suorum valde magnum.

Quia autem universi actus potentiarii per quoscunque
patrati vigore articulorum publicae constitutionis Novizolien-
sis per nos, ceterosque iudices regni ordinarios pro quinto
decimo die discuti debent et adiudicari, proinde amicitiam
vestram harum serie rogamus et hortamur diligenter, quate-
nus praesentes literas nostras memorato domino Nicolao
comiti de Zrynyo per hominem vestrum pro testimonio fide-
dignum exhiberi et praesentari faciatis, qui si personaliter
reperiri poterit bene quidem, alioqui idem homo vester de
domo habitationis sive solita eiusdem residentia ammoneat
eundem, dicatque et committat ¹⁾ eidem verbo nostro, ut ipse
decimo quinto die a die huiusmodi ammonitionis computando
personaliter vel per procuratorem suum legitimum coram
nobis modis omnibus comparere debeat et teneatur, certifi-
cando nihilominus eundem, quod sive ipse termino in prae-
scripto coram nobis compareat sive non, nos ad partis
comparentis instantiam id faciemus in praemissis, quod dicta-
verit ordo iuris.

---

¹⁾ Az idézést a »dominum Nicolaum comitem de Zrynyo ex hac
civitate Poseniensi abscedentem et iter suum continuantem hinc usque ad
oppidum Kewpche in comitatu Mosoniensi existens, deinde usque ad aliud
oppidum Austriae Fyssemendt proficiscentem« követő káptalan 1542. nov.
28-án teljesítette.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et certificationis seriem, ut fuerit expediens, terminum ad praescriptum nobis amicabiliter rescribatis.

Datum Posonii, feria secunda proxima post festum beatae Catherinae virginis et martyris anno Domini millesimo ^{1542.} quingentesimo quadragésimo secundo. _{nov. 27.}

A pozsonyi káptalannak 1542. nov. 30-án kelt jelentésében, melyet Révai Ferencz helytartó Pozsony, 1543. mart. 17-én Zrínyi Miklós számára újból átír, továbbá egykorú másolatban az orsz. ltárban, *N. R. A. 8. 15. és 1648. 15.* — V. ö. a Második r. *1542. nov. 26. és 1543. maj. 12.* keletű leveleivel.

XXIV.

Bécs, 1542. dec. 27.

Ferdinánd Zrínyi Miklóst kinevezi horvát bánnak s évenként hatszáz könnyű lovas, négyszáz gyalog és kémek tartására hópénzt rendel.

Nos Ferdinandus etc. memoriae commendamus per praesentes literas nostras, quod quum regna nostra Croatiae et Sclavoniae aliquot mensibus praeteritis sine certo duce et bano fuissent, multa inaniter praeteriere, quae tum ad gubernanda defendendaque illa, tum vero subditos recte regendos in regnis ipsis fieri debebant, resque illorum omnes non aliud iam deposcerent, quam ut eis ducem et banum praeficeremus.

Moti itaque nos virtute et dexteritate fidelis nostri spectabilis et magnifici comitis Nicolai de Zrynio, quibus ipsum tum ingenio, tum vero exercitio atque disciplina militari praeditum esse intelligimus, quarum etiam non semel iam specimen de se praebuilt, eundem ad banatus officium in ipsis regnis nostris Croatiae et Sclavoniae delegimus, prout praesentibus (durante beneplacito nostro) deligimus et creamus, illudque eidem simul cum omnibus iurisdictionibus, quibus alii praecessores sui bani tenuerunt, dedimus donavimusque, ita tamen, ut officium hoc primum ad Dei omnipotentis laudem et gloriam exerceat et quantum in ipso est, summa qua potest cura regna illa adversus omnem hostili-

tatem tueatur, subditos in pace et quiete teneat, a raptoribus defendat, nec ullam rapinam fieri a quoque patiat, iura omnibus citra personarum delectum administret, ea denique omnia faciat et exequatur, quae ad bonum et fidelem regnorum illorum banum pertinent.

Ut vero idem comes Nicolaus de annuo salario suo certior a nobis reddatur, eidem ad sexcentos equites levis armaturae conditionem fecimus, ad quos singulos equites pro annuo salario dabuntur singuli viginti floreni; dum autem in servitiis nostris et regnorum nostrorum fuerit, pro pecuniis menstruis in singulos menses cuique equiti singulos duos florenos dabimus; praeterea debet habere quadringentos pedites, ad quorum singulos per mensem numerabuntur floreni duo; ad conservationem autem mensae suae, exploratorum intertentionem et nunciorum missionem, prout temporis ratio offert, dabuntur per annum quatuor mille floreni hungaricales.

In cuiusquidem ordinationis nostrae testimonium et robur praesentes literas nostras praefato comiti Nicolao de Zrynio dedimus et damus.

1542.   Viennae, vigesima septima Decembris anno Domini mil-
dec. 27. lesimo quingentesimo quadragesimo secundo, regnorum nostrorum romani duodecimo, reliquorum vero decimo sexto.

Ferdinandus.

Ex deliberatione regiae maiestatis in consilio
Albertus praepositus.

Egykorú másolata az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1531—45.*, egyszerű másolata a budapesti tud. egyetemi könyvtárban, *Coll. Prayana*, tom. XVI. fol. 207. — V. ö. az Első r. 1542. dec. 24. keletű levelével.

XXV.

1543. máj. 12.

A zágrábi káptalan, jelentése szerint, Ferdinándnak Pozsony, 1543. apr. 27-én kelt parancsára Zrínyi Miklóst Török Bálintné Pemphlinger Katalin és fia János ellen, a Csurgóra vonatkozólag birtokában levő itélet- s a panaszlók jobbágyain elkövetett hatalmaskodás vádja alól fölmentő-levél bemutatására törvénybe idézte.

Eredetije, továbbá Ferdinándnak 1549. jan. 30-án kelt levelében foglalt átírata az orsz. ltárban, *N. R. A. 390. 34. és 1648. 20.* — V. ö. a Második r. 1542. nov. 27. és 1548. máj. 11. keletű leveleivel.

XXVI.

Gvozdánszk, 1543. nov. 13.

Zrínyi Miklós a fogságból közbenjárására kibocsátott Pekri Lajosért a királynál kezességet vállal.

Nos comes Nicolaus de Zrynio regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae banus etc. recognoscimus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum sacra romanorum, Hungariae et Bohemiae etc. regia maiestas, dominus noster clementissimus dignata sit in eliberationem magnifici domini Ludovici Pekry ab ea detentione, in qua certo tempore fuit, ad intercessionem nostram, immo et fideiussionem per nos pro eo dandam et faciendam clementer consentire et annuere, idcirco nos volentes maiestatem suam de ipsius domini Ludovici Pewkry constanti fidelitate et obedientia certam et securam reddere sponte et ex certa nostra scientia, animoque bene deliberato maiestati suae regiae promittimus, spondemus atque fideiubemus, quod praefatus dominus Ludovicus Pewkry toto tempore vitae suae in omni rerum et fortunae eventu fidelitatem et obedientiam maiestati suae regiae profitebitur et servabit, et ita in omnibus et per omnia se se geret et exhibebit, prout fidelem regnicolam et servitorem decet et prout se se erga suam maiestatem per specialem obligationem suam obstrinxit et obligavit,

et secus nullomodo faciet per se ipsum aut alium seu alios quovis quaesito colore vel ingenio, obligantes et obstringentes nos sub fide, honore et humanitate nostra loco strictissimi et solennis iuramenti, quod si praefatus dominus Ludovicus Pewkry (quod tamen nobis de eo nequaquam persuademus) in debita obedientia et fidelitate perseverare et permanere nollet et ab ea diversum facere vellet aut conaretur, tunc omni consilio ac totis viribus nostris usque ad effusionem sanguinis et omnium substantiarum in illo persequendo et iuxta demerita sua puniendo maiestati suae regiae et eius viribus tam per nos ipsos quam una cum aliis fideiussoribus semper assistemus omni exceptione, excusatione postposita et semota.

In cuius rei fidem et testimonium praesentes obligationis et fideiussionis nostrae literas manu nostra propria subscripsimus et solito sigillo nostro communivimus.

^{1543.}
nov. 13. Datum in castro nostro Gwozdanzki, feria tertia proxima post festum beati Martini episcopi anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo tertio.

Nicolaus comes Zryni
banus, manu propria.¹⁾

Eredetiye rányomott piros pecséttel a bécsi cs. és kir. állam-íltárban, *Hungarica*.

XXVII.

1544. febr. 1.

A zágrábi káptalan előtt Zrinyi Miklós és Frangepán István összes most meglevő vagy ezután szerzendő ingó és ingatlan javaik közös birtoklására nézve egyezsége lépnek.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod spectabilis et magnifici domini, Nicolaus comes perpetuus de Zrynyo ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et

---

¹⁾ Sajátkezű aláírás.

Sclavoniae banus ab una, parte siquidem ab altera Stephanus de Frangepanibus Weglae, Segniae Modrusiique comes oneribus et quibuslibet gravaminibus universorum fratrum, consanguineorum et proximorum suorum, quos infrascriptum tangit tangereve posset negotium quomodolibet in futurum, in se ipsos per omnia assumptis et levatis nostri personaliter venientes in praesentiam sponte et libere oraculo vivae vocis ipsorum dixerunt et confessi sunt in hunc modum, quomodo ipsi paribus animorum suorum motibus, sincerisque et cordialibus inducti affectibus, pensatisque maxime modernorum temporum difficultatibus et periculis, quibus undique nedum eius sortis homines et magnates, quales ipsi sunt, sed et reges ac principes multipliciter per totum christianum orbem tam domesticis seditionibus et discordiis, quam etiam externi eiusque immanissimi et potentissimi hostis irrequieta saevitia molestantur et turbantur, ut videlicet ipsi domini comites unitis inter se tam animis et voluntatibus, quam etiam rebus et viribus et in se ipsis magis consistent, negotiaque omnia ipsorum ordine decentiori modoque meliori supportare et dirigere valeant, et maiora exinde atque acceptabiliora servitia et obsequia facere possint serenissimo principi et domino ipsorum naturali clementissimo, domino videlicet Ferdinando divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regi, a cuius fidelitate nulla unquam illos esset diversura rerum aut temporum difficultas et perconsequens sacrae regni Hungariae coronae, pro cuius fidelitate maiores et progenitores quoque illorum ingentes et incredibiles saepe fatigas et expensas fecisse dinoscerentur, et praesertim tempore felicis olim recordationis Belae quarti regis Hungariae aliquando per tartaros victi; his igitur et aliis rationabilibus de causis animum ipsorum ad id moventibus maturaque et diligenti intra se ipsos deliberatione praehabita cupientes invicem commorari se se mutuo et alternatim in universis dominiis, castris, castellis, oppidis, villis, possessionibus portionibusque et iuribus eorum possessionariis et praesertim ex parte dicti domini Nicolai comitis et bani in castris eiusdem Zryn, Gwozdanzky, Pedaly, Krwppa, Nowy w Kozthanyczy, Mwthnycza, Jamnycza, Lysnycza, Nowy Na-

grangy,¹⁾ Kozthanycza, Komogoyna, Prekowersky et Medwe, ac castellis Lwkawecz et Bosyako in Zagrabiensi, necnon castro Pekrecz et castello Rokonok in Crisiensi; ex parte vero annotati domini comitis Stephani de Frangepanibus in castris similiter eiusdem Ozal, Rybnyk, Dobowcz, Nowygrad, Zwechay, Zkrad, Lyppa ac castello Mlacha aliter Dezpohowycza vocatis in Zagrabiensi, necnon castris Modrusa, Wytthwn, Ogwlyn, Plazy, Jezennycza, Klywch, Peech, Janyach et Lwkowdol in Thinniensi ac aliis regni Croatiae comitatibus, item Grobnyk, Therzath, Bakar, Hrelyn, Dreweynyk, Grysany, Brybyr et Nowy in partibus maritimis ac alias ubivis et quibuscunque comitatibus intra ambitum regnorum Sclavoniae, Croatiae et Dalmatiae habitis et existentibus ac pariter universis oppidis, villis, possessionibus, praediis curisque nobilitaribus ac portionibus possessionariis et pertinentiis quibuslibet ad dicta castra et castella pertinentibus seu pertinere debentibus, easdem partes quocunque iure concernentibus in fratres adoptivos et condivisionales, ac si ab uno alvele seu stipite et propagine progeniti essent et procreati, iure perennali recepissent et acceptassent, eadem castra et dominia eorum cum omni eo iure, quo ipsis attinent, sibi invicem mutuo communicando aequali iure et dominio amodo deinceps temporibus perpetuis tenenda, possidenda pariter et habenda, immo eadem partes se se mutuo in dominia et castra ipsorum praenotata nostri in conspectu intromiserunt et sibi ipsis eadem pleno iure communicaverunt, tali modo, quod praefatus quidem dominus Nicolaus comes et banus una cum suis posteritatibus et heredibus universis tantundem iurisdictionis, iuris perpetui, dominii et potestatis habeat in praetitulatis castris et dominiis praelibati domini comitis Stephani de Frangepanibus, quantum idem ipse dominus comes Stephanus; ediverso vero ipse dominus comes Stephanus de Frangepanibus similiter cum suis heredibus et posteritatibus tantundem omnino habeat iuris, dominii, potestatis et iurisdictionis in praescriptis castris et dominiis dicti domini comitis Nicolai bani, quantum ipsemet dominus ba-

---

¹⁾ Igy, Kukuljevićnél *Nowy na graniczy olvasható*.

nus; et quod praescriptae partes earumque heredes universa onera, lites et differentias ratione dictorum castrorum, dominiorum, possessionum et iurium possessionariorum incumbencia et emergentia aequaliter semper sustinere, prosequi et terminare, fructus quoque et proventus ac quaslibet utilitates eorundem et earundem insimul semper percipere, eisdemque aequaliter uti, frui et gaudere semper possint, valeant, debeant et teneantur; universa quoque etiam alia bona ipsorum, necnon res quascunque mobiles pretiosas et cuiuscunque generis existant, quas hactenus seorsum habuissent, a maiore usque ad minimum in unam individuumque substantiam pariter adinvicem gubernandas et possidendas redigendo et omnibus eorum rebus et negotiis intrinsecis et extrinsecis unanimes, concordantes et conformes fore, decernentes et promittentes, nec quicquam de rebus ipsorum ab ista communione demptum esse voluerunt, quod utrique eorum aequaliter non sit commune; hoc etiam non praetermisso, ut si divino favente auxilio temporum in successu eadem partes vel altera earum aliqua castra, dominia, possessiones portionesque et iura possessionaria seu res mobiles suis servitiis mediantibus aut aliter a regia maiestate vel alia quavis persona et quocunque titulo acquirere possent et valerent, extunc tam tales possessiones et iura possessionaria, quam etiam res mobiles per quampiam partium praescriptarum acquirendae eisdem partibus in ius commune et aequalem sortem cedere debeant, easdemque et eadem aequaliter tenere ac illis uti, frui et gaudere unanimiter habeant potestatis facultatem.

Voluerunt etiam partes praenotatae, quod si aliquam ipsarum divino disponente iudicio, cuius nutu cuncta gubernantur, ab hac luce absque heredum solatio emigrare et decedere contingeret, extunc praescripta universa castra, dominia iuraque possessionaria, ac alia omnia bona partis decedentis in partem superviventem, necnon posteritates eiusdem redigi debeant et condescendi pleno iure.

Ad quae praemissa omnia et singula partes praescriptae se se personalibus earum astantiis sponte et libere obligarunt coram nobis harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

^{1544.}
febr. 1. Datum in vigilia Purificationis beatissimae Mariae virginis, anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo quarto.

Eredetiye papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 22.* A Frangepán István részére kiadott eredeti a Frangepáni grófok friauli ltárában, *105. — V. ö. az Első r. 1550. dec. 1. és a Második r. 1544. dec. 3.* keletű leveleivel.

Kiadta *Kukuljević S. I. i. m. III. 116.*

XXVIII.

Rakonok, 1544. mart. 14.

Zrínyi Miklós Guszics Györgyöt, Frangepán István jószágainak kormányzóját és testvéreit teljes jó indulatáról biztosítja.

Nos Nicolaus comes perpetuus de Zrynio banus fate-mur et recognoscimus per praesentes, quod quia egregius Georgius Gusich, gubernator bonorum spectabilis ac magnifici domini comitis Stefani de Frangepanibus se nobis cum obsequio et amicitia commendatum reddere curavit, nobisque in omnibus factis et negotiis nostris nunquam contravenire aut aliquo impedimento fore, quin potius favorabilem et obsequiosum fore una cum fratribus suis pollicitus est, prout nos in verbis et promissis eiusdem tanquam probi, nobilis et militaris hominis plenam habemus confidentiam; et quia idem Georgius Gusich asserit, se intellexisse ab aliquibus, licet non satis veridicis hominibus, quod nos erga ipsum, fratresque ac homines eiusdem aliquam malevolentiam malumque animum gereremus, eisdemque adversi quodpiam cogitaremus, ideo nos monstratis hominibus supradictis, eisdemque sic praesertim stantibus volentes de cetero ipsum Georgium Gusich omnium potius favore ac benevolentia prosequi, quam aliquo odio, vigore praesentium literarum nostrarum assecuramus, quoniam¹⁾ Georgius Gussich, necnon omnes fratres, familiaresque et omnes eiusdem amodo deinceps nullum penitus timorem in verbis vel omnibus nostris

---

¹⁾ Igy, helyesebben *quod* lenne.

habere debeant, promittentes eidem in bona fide nostra, quod ipse Georgius Gusich una cum dictis fratribus et omnibus suis ubique et semper, quandocunque eidem placuerit, cum ad nos venerint, quod apud nos et ubicunque placuerit, libere manere, ambulare, ire et redire, negotiaque sua tractare possunt et valeant sine omni impedimento, personarum aut rerum suarum damno et ipsum sicut praefertur et ut promisit se erga nos obsequiosum gerat, nobisque et negotiis nostris iustus et debitis non adversetur, testimonium praesentium mediante.

Datum in castelli nostri ¹⁾ Rakonakh, in feria secunda proxime ²⁾ ante festum beatae Margarethae virginis anno 1543.
jul. 9. 1543.

Nicolaus comes perpetuus
de Zrynio, banus m. pr.

Egykorú másolata a Budina Lénárt »civis Labacensis, ingenuorum puerorum Carniolae praeceptor, sacri Laterenensis aulae palatii comes palatinus« Laibach, 1544. mart. 14-én turáni Guszics Kristóf részére kelt átíratában az orsz. ltárban kisebb ltárak, *Zrinyi-gyűjl.*

XXIX.

Speier, 1544. apr. 22.

Ferdinánd királyi szavára fogadja, hogy Zrínyi Miklóst e napig járó fizetése fejében a néhai Hampó Gáspár javaiból kielégíti, csak kövessen el ő is mindent, hogy az említett javak mentől hamarébb visszafoglaltassanak.

Nos Ferdinandus — — *sat.* — recognoscimus per praesentes, quod cum fidelis noster spectabilis et magnificus Nicolaus comes de Zrinio, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus nobis fideliter, impigre et diligentia non vulgari hoc toto anno servierit, eique certam summam pecuniarum pro huiusmodi servitiis suis nobis impensis, ratione officii sui banatus debere dicamur; assecuramus igitur et certificamus eundem ac promittimus in

---

¹⁾ Igy, *castello nostro* helyett.

²⁾ Igy, *proxima* helyett.

verbo nostro regio, quod de ea tota summa pecuniae, quam in hunc diem ratione cum eo posita ei debere iuste comperiemur, ex bonis magnifici condam Gasparis Hamponis ad nos collationemque nostram regiam optimo iure devolutis plene et integre satisfaciemus eumque omnino contentabimus; adhibeat tamen ipse quoque banus veluti bonus et fidelis servitor noster omnem operam, curam atque diligentiam, ut bona ipsius Casparis Hamponis prius quoque tempore nobis recuperare possit, ex quibus tanti valoris et aestimationis bona eidem dabimus in manibusque ipsius relinquemus, quanti credita ipsius (subducta ut praemissum est cum eo ratione prius) se extendunt, immo assecuramus, certificamus et promittimus harum nostrarum vigore et testimonio literarum.

1544.
apr. 22.

Datum Spyrae, 22. Aprilis anno Domini 1544.

Az orsz. ltárban, *Liber Reg.* tom. II. fol. 58., továbbá a magyar nemzeti muzeum könyvtárában, *Liber Reg.* tom. VI. fol. 24. — V. ö. az Első r. 1543. apr. 30. és a Második r. 1544. apr. 25. keletű leveleivel.

XXX.

Speier, 1544. apr. 25.

Ferdinánd megparancsolja a néhai csáktornyai Ernuszt Gáspár jobbágyainak, hogy ezentúl az Ernuszt halálával reászállott javak átvételével megbízott Zrínyi Miklós bánnak engedelmeskedjenek.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Boemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae, dux Burgundiae etc. fidelibus nostris prudentibus et circumspectis, iudicibus et iuratis ceterisque civibus, populis et colonis ubivis in bonis et possessionibus magnifici quondam Gasparis Ernusth de Chakthornya constitutis et existentibus praesentes visuris salutem et gratiam.

Commisimus fidei nostro spectabili et magnifico Nicolao comiti de Zrinio, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae etc. bano, ut bona universa praefati quondam Gasparis Ernusth optimo iure ad nos devoluta nomine nostro ad manus suas accipiat.

Itaque volumus ac unicuique vestrum harum serie firmiter committimus et mandamus, quatinus amodo deinceps ad praefatum banum nostrum, durante beneplacito nostro, audire et attendere, eidemque in omnibus lictis et consuetis nostro nomine obedire et obtemperare, obedientesque esse debeatis et teneamini, ac quisque vestrum debeat et teneatur, aliud nullo modo facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum Spirae, vigesima quinta Aprilis anno Domini 1544.
millesimo quingentesimo quadragesimo quarto. apr. 25.

Ferdinandus m. pr.

Nicolaus Olahus m. pr.

Fredetiye papíron két példányban az orsz. ltárban, *N. R. A. 33. 28. és 318. 35.* — V. ö. a Második r. *1544. apr. 22. és dec. 10.* keletű leveleivel.

XXXI.

1544. dec. 3.

A zágrábi káptalan előtt Frangepán György a néhai Frangepán Bernát javainak Frangepán István által Zrínyi Miklós részére való elidegenítése ellen tiltakozik.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis memoriae commendamus per praesentes, quod egregius Nicolaus Barylowych familiaris spectabilis et magnifici domini Georgii Zlwny de Frangepanibus Weglae, Segniae Modrussiique comitis nomine et in persona eiusdem domini sui nostram veniens in praesentiam per modum protestationis et inhibitionis nobis detegere curavit in hunc modum, quod prout idem dominus comes Georgius percepisset et in notitiam eius devenisset, spectabilis et magnificus dominus Stephanus de Frangepanibus itidem Weglae, Segniae, Modrussiique comes universa castra et dominia sua, utputa Ozal, Nowy, Rybnyk, Zkrad, Zwechay, Nowygrad, Ogwlyn, Modrusia, Bakar, Grobnyk, Dobowcz, Brybyr et alia universa dominia, quae olim fuissent domini comitis Bernardini de Frangepanibus, alienare

aliquo modo et spectabili ac magnifico domino Nicolao comiti perpetuo de Zrynio, regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bano inscribere vellet vel iam defacto alienasset et inscripsisset in praeiudicium ipsius domini comitis Georgii manifestum.

Unde facta huiusmodi protestatione praescriptus Nicolaus Barylowych nomine et in persona cuius supra praenotatum dominum Stephanum comitem ab inscriptione ac quavis alienatione, dictum vero dominum Nicolaum comitem et banum, aliosque quoslibet cuiusvis status, conditionisque et praeeminentiae homines ab indebita et minus iusta occupatione, usurpatione et detentione, seque ipsos quovis exquisito sub colore in dominium praefatorum castrorum et aliorum dominiorum praetacti condamnati domini comitis Bernardini intromissione, statutione, usu et fructuum ac quarumlibet utilitatum eorundem castrorum et dominiorum perceptione sive percipi factione, serenissimum quoque principem et dominum dominum Ferdinandum Dei gratia romanorum, Hungariae et Bohemiae etc. regem, dominum nostrum clementissimum a donatione, collatione et consensus adhibitione, universa quoque capitula, conventus et quaevis alia loca credibilia ab emanatione et extradatione quarumlibet literarum sub quavis forma verborum emanatarum vel amodo extradandarum, iuri eiusdem protestantis derogantium factis quomodolibet vel fiendis inhiuit contradicendo et contradixit inhiibendo publice et manifeste coram nobis harumstrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum feria quarta, in profesto beatae Barbarae virginis et martyris, anno Domini millesimo quingentesimo quadragésimo quarto.

1544.
dec. 3.

Eredetiye papíron, hátára nyomott pecséttel a herczeg Esterházy család kismartoni lltárában, *fasc. K. 98. Repert. 42.* — V. ö. a Második r. 1544. febr. 1. és 1550. júl. 13. keletű levelcivel.

XXXII.

Bécs, 1544. dec. 10.

Ferdinánd számot vetvén Zrínyivel a húszezer magyar forint adósságnak vagy kész pénzüll, vagy a néhai Ernuszt Farkas és Gáspár magvaszakadtán a koronára szállt birtokokból egyenlő értékű birtok adományozása által leendő megfizetését királyi szavára fogadja.

Nos Ferdinandus etc. recognoscimus et fatemur per praesentes literas nostras, quod nos posita ratione et vero computo cum fideli nostro spectabili et magnifico Nicolao comite de Zrynyo ac regnorum nostrorum Croatiae et Sclavoniae bano, eidem ratione servitiorum suorum deservitorum, deductis deducendis, iuxta ordinationem nostram cum eodem in anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo tertio, prima die mensis Ianuarii factam debitores remansimus viginti mille florenis hungaricalibus, de quorum certa et indubitata rehabilitatione volentes nos dictum Nicolaum comitem et banum certum reddere et securum, assecuramus eundem praesentibus, certificamusque ac in verbo nostro regio promittimus, ut ipsi, vel si eum interim mori contingat, hereditibus suis de praescripta summa viginti mille florenorum vel pecuniis paratis, vel bonis aequivalentibus, quae per mortem et defectum seminis magnificorum quondam Wolfgangi et Gasparis Ernusth de Chakthornya, iuxta veterem regni nostri Hungariae consuetudinem optimo iure sunt ad nos devoluta, cum primum bona eadem ad manus nostras devenerint, satisfaciemus, imo assecuramus, certificamus et promittimus harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum Viennae, decima mensis Decembris anno Domini ^{1544.} millesimo quingentesimo quadragesimo quarto, regnorum nostrorum ^{dec. 10.} romani decimo quarto, aliorum vero decimo octavo.

Ferdinandus.

Albertus praepositus.

Egykorú másolata az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1544.* — V. 8. a
Második r. *1544. apr. 25.* és *1546. mart. 12.* keletű leveleivel.

XXXIII.

(1545. sept. 13—1561. sept. 8.)

Kivonat a Zrínyi Miklós és neje Frangepán Katalin utódait feltüntető genealogiai táblákból.

Zrínyi Miklós
Frangepán Katalin

János, sz. 1545. sept. 13. † gyermekkorban.¹⁾

Ilona, sz. 1546. febr. 11.

1. Országh Kristóf.

2. Balassi István.

Katalin, sz. 1548. apr. 30.

1. Thurzó Ferencz.

1. Forgács Imre.

György, sz. 1549. apr. 13.

Stumberger Zsófia

Dorottya, sz. 1550. jun. 22.

Batthyányi Boldizsár.

Kristóf, sz. 1551. aug. 10.²⁾ † ifjan.

Orsolya, sz. 1552. oct. 21.

1. Perényi János.

2. Bánfi Miklós.

Borbála, sz. 1554. maj. 17.

Thurzó Elek.

Margit, sz. 1555. aug. 10.

Homonnai Miklós.

¹⁾ A János és Ilona születése közti idő rendkívül rövid s tekintve Zrínyinek 1543. jun. 17-én történt házasságát, valószínűleg az 1545. sept. havi datum hibás *febr.* helyett. — V. ö. a köv. lapon olvasható ²⁾ jegyzettel s az Első r. 1543. jun. 22. keletű levelével.

²⁾ Az egyik példányból, a mely e napra Orsolya születését teszi, hiányzik.

Zrínyi Miklós Frangepán Katalin	{	Anna, sz. 1557. mart. 2. ¹⁾ † hajadonúl.
		Farkas, sz. 1558. oct. 27. † ifjan.
		Miklós, sz. 1560. febr. 9. † ifjan. ²⁾
		Magdolna, sz. 1561. sept. 8. ³⁾ 1. Telekessi István. 2. gr. Turri.

A XVII. század derekán két példányban készült genealogiai tábla az orsz. ltárban, *N. R. A. 585. 33.*

XXXIV.

1545. sept. 14.

Forgács Imre följegyzése Zrínyi János születéséről.

Anno Domini MDXXXXV. XIII. Septembris editus est ^{1545.}
in lucem spectabilis ac magnificus dominus quondam Ioannes ^{sept. 14.}
perpetuus comes de Zrinio, primogenitus spectabilis ac ma-
gnifici domini domini Nicolai perpetui comitis Zriny, qui a
Solimano turcarum caesare in Ziget obsessus post dies obsi-
dionis sexaginta fortissime pro patria occubuit, ex spectabili
ac magnifica domina Catherina comite à Frangapanibus
susceptus; iam Deo vivens mortuus huic saeculo.

Emericus Forgach.⁴⁾

Az orsz. ltárban, *Acta Thurzoiana* VII. 35.

Kiadta magyarul *dr. Komáromy A.*, Turul VII. 76.

¹⁾ V. ö. az *Első r. 1557. mart. 9.* keletű levelével, melytől eltérő-
leg a genealogiai táblák születését mart. 11-re teszik.

²⁾ Az egyik tábla születését, kétségtelenül hibásan, 1559. febr.
9-ére teszi.

³⁾ E datum hibás. Sept. helyett talán *Febr.* volt a ma már isme-
retlen eredeti följegyzésben olvasható s csak a másoló zavarta össze e két
hónap nevét, a mint erről a *7br.* = Sept. és *Febr.* havi datumokat ille-
tőleg több ízben volt alkalmam meggyőződni. Frangepán Katalin 1561.
jun. 20-án már nem él. — V. ö. az *Első r. 1561. jun. 20.* keletű levelével.

⁴⁾ Forgács Imre följegyzéseit 1569-től, valóbszínűleg 1576-tól
1596-ig írta. — *Komáromy A.*, Turul VII. 75.

XXXV.

1546. febr. 11.

Forgács Imre följegyzése Zrínyi Ilona születéséről.

1546.
febr. 11.

Anno MDXXXXVI. die 11. Februarii genita est in hunc mundum spectabilis ac magnifica domina Helena comes de Zrinio, filia spectabilis ac magnifici domini Nicolai perpetui comitis Zriny ex spectabili ac magnifica domina Catherina comite de Frangapanibus, soror germana meae suavissimae coniugis, quae nupsit spectabili ac magnifico domino Christophoro Orszagh de Gut iudici curiae regis, qui defunctus atque deficiens in semine nullum heredem legitimum ex hac suscepit.

Secundo nupsit haec magnifico domino Stephano Balassa, domino castrorum Detrekeő ac Topolchan, ex hac genuit Melchiorem Balassa, qui nunc puer 7 annorum avi nomen fert.

Mortua et haec mundo, vivit iam Christo.

Emericus Forgach
de Gymes.

Az orsz. ltárban, *Acta Thurz.* VII. 35.

Kiadta magyarul *dr. Komáromy A.*, Turul VII. 76.

XXXVI.

Bécs, 1546. mart. 12.

Ferdinánd megparancsolja a kapornaki conventnek, hogy Zrínyi Miklóst a hűséges szolgálataiért és a királynak kölcsön adott ötvenezer forint fejében neki adott Csáktornya és Sztrigó várak birtokába iktassa be.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris conventui ecclesiae de Kapornak salutem et gratiam.

Cum nos clementer attentis et consideratis fidelitate, fideliumque servitorum gratissimis meritis fidelis nobis sin-

cere dilecti spectabilis et magnifici Nicolai comitis de Zrynyo, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae praedictorum bani, quae idem sacrae primum regni nostri Hungariae coronae, deindeque maiestati nostrae pro locorum et temporum varietate summa semper fide, integritate et animi constantia multifariam exhibuit et impendit, totalia castra Chakthornya et Strygo vocata, in dicto regno nostro Hungariae inter fluvios Drawa et Mwra appellatos et in comitatu Zaladiensi constructa simul cum cunctis oppidis, villis, possessionibus, praediis, portionibusque et quibuslibet iuribus possessionariis, necnon theloneis ac vadis ad eadem castra Chakthornya et Strygo de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, omnino in dicto comitatu Zaladiensi existentibus et habitis, quae alias magnificorum quondam Wolfgangi et Gasparis Ernusth de eadem Chakthornya prae-fuissent, sed per mortem et defectum seminis eorundem ad sacram dicti regni nostri Hungariae coronam consequenterque collationem nostram regiam, iuxta antiquam et approbatam eiusdem regni nostri consuetudinem rite et legitime, optimoque iure devoluta esse perhibentur et redacta, totum item et omne ius nostrum regium, si quod in eisdem castris Chakthornya et Strygo, praedictisque oppidis, villis, possessionibus, praediis, portionibus et quibuslibet iuribus possessionariis, cunctisque eorundem pertinentiis ad eadem castra spectantibus etiam alias qualitercunque haberemus, aut eadem et eadem nostram ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concernerent maiestatem, ac pariter cum cunctis eorundem et earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus, quovis nominis vocabulo vocitatis ad eadem castra et praedictas eorundem pertinentias de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus memorato Nicolao comiti, suisque heredibus et posteritatibus universis, tum pro praedictis fidelibus servitiis eiusdem, tumque quinquaginta millium florenorum hungaricalium summa per eundem Nicolaum comitem nobis persoluta vigore aliarum literarum nostrarum donationalium¹⁾ superinde confectarum

¹⁾ Az ugyane napon Bécsben kelt adománylevelnek az iktató parancsral csaknem szóról szóra egyező szövege az orsz. ltárban.

in perpetuum dederimus, donaverimus et contulerimus, velimusque eundem in dominium eorundem et earundem per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci.

Super quo fidelitati vestrae harum serie mandamus firmiter, [quatenus] vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente Michael vel Ladislaus Kerecheny de Kanyafewldew, aut Franciscus de Hasshagh sive Georgius Both de Bayna, sin Bernardus neve Ioannes vel Anthonius Sarkan de Akoshaza, seu Thomas aut Ioannes Theryek de Zenth Ersebeth, neve Ioannes de Kawas aliis absentibus homo noster regius ad facies praedictorum castrorum Chakthornya et Strygo in praedicto regno nostro Hungariae, in/ter fluvios Drawa et Mwra et in comitatu Zaladiensi constructorum, necnon cunctorum oppidorum, villarum, possessionum, praediorum, portionumque et quorumlibet iurium possessionariorum, item theloniorum ac vadorum ad eadem castra Chakthornya et Strygo de iure et ab antiquo spectantium et pertinere debentium, omnino in praedicto comitatu Zaladiensi existentium et habitorum, vicinis et commetaneis eorundem et earundem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo, introducat praefatum Nicolaum comitem in dominium eorundem et earundem, ac dicti iuris nostri regii in eisdem habiti, statuatque et committat eadem et easdem ac idem eidem, suisque heredibus et posteritatibus universis praemissae nostrae donationis titulo ipsis incumbenti perpetuo possidenda, si non fuerit contradictum, contradictores vero si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatum Nicolaum comitem ad quintum decimum diem diei statutionis huiusmodi exhinc fiendae computandum in curiam nostram regiam, nostram scilicet personalem in praesentiam rationem contradictionis eorundem reddituros.

Et post haec huiusmodi introductionis et statutionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt, nominibus terminum ad praescriptum, ut fuerit expe-

diens, dictae nostrae personali praesentiae suo modo fideliter rescribatis.

Datum Viennae, feria sexta, in die festi beati Gregorii papae anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo ^{1546.} mart. 12. sexto.

A kapornaki convent 1547. jan. 18-án kelt iktató levelében a Második r. idézett datuma alatt. — V. ö. a Második r. 1544. dec. 10. és 1546. mart. 15. keletű leveleivel.

XXXVII.

Bécs, 1546. mart. 15.

Ferdinánd parancsa Erdődi Péterhez, hogy a Csáktornya és Sztrigó elfoglalása miatt hűtlenségbe esett Keglevics Péternek segítséggel és barátsággal lenni ne merészeljen, sőt e várak, valamint Keglevics birtokai elfoglalásával s a maga személyének elfogásával megbízott Zrínyi Miklós bánnak legyen segítségére.

Nos Ferdinandus divina favente clementia romanorum ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. magnifico Petro Erdewdy de Monyarokrek fideli nobis dilecto salutem ac gratiam nostram regiam et omne bonum.

Postquam Petrus Keglwyth duo illa castra Chakthornya et Strygo in comitatu Zaladiensi constructa et habita, quae a morte quondam Wolfgangi et Casparis Ernsth iuxta et secundum approbatam et laudabiliter hactenus observatam praedictorum regnorum nostrorum consuetudinem, iura et leges una cum omnibus eorum pertinentiis et attinentiis ad nos et collationem nostram rite et legitime devoluta sunt, defacto occupavit et adhuc contra mentem et voluntatem nostram occupata detinet et ob id manifestam et notoriam rebellionis et infidelitatis notam incurrit, prout idem in congregatione generali universorum dominorum praelatorum, baronum ac nobilium, regnicolarum nostrorum ante hos annos Posonii de mandato nostro regio celebrata per nos eosdemque dominos, praelatos, barones et nobiles, regnicolas dicti regni nostri Hungariae manifestus et notorius infidelis et rebellis

noster publice pronunciatus et denunciatus extitit, quem prout tum ita et nunc per hasce quoque literas nostras rebellem et infidelem maiestatis nostrae esse dicimus, declaramus et denunciamus:

Idcirco ut dicto Keglowyth in poenam et aliis in exemplum tantum crimen contra maiestatem nostram patratum debita ratione vindicetur, harum nostrarum literarum serie tibi significamus, nos iniunxisse spectabili et magnifico fideli nobis dilecto Nicolao comiti Zriny, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae bano, ut ipse una cum aliis capitaneis et gentibus nostris non solum praefata duo castra Chakthornya et Strygo una cum eorum pertinentiis et attinentiis omnibus tanquam ad nos iure optimo ut praemissum est spectantia loco et nomine nostro atque adeo ad manus nostras occupet et praefatum Petrum Keglowyth, hominesque et servitores ac complices suos per omnia bellorum, oppugnationum et expugnationum genera inde ejiciat atque expellat, verum etiam contra eum ad occupationem universorum castrorum et bonorum suorum ab eo possessorum atque etiam hereditariorum nomine nostro procedat, eumque pro eius demeritis tanquam manifestissimum et notorium rebellem et infidelem nostrum puniat et castiget, mandantes proinde fidelitati tuae harum serie firmissime et sub poena perpetuae infidelitatis, ut praefato comiti et bano nostro in praemissis exequendis omni ope et auxilio adesse, praefato vero Petro Keglowyth nullum iuvamen, amicitiam aut favorem exhibere, sed eum tanquam inobedientem et rebellem maiestatis nostrae puniendum et castigandum derelinquere et destituere velis et debeas, et secus sub poena praedicta minime facias, praesentibus perlectis exhibenti restituendis.

^{1546.}
mart. 15. Datum in civitate nostra Vienna, die XV. mensis Martii anno Domini MDXLVI., regnorum nostrorum romani XVI., aliorum vero vigesimo.

Ferdinandus m. pr.

Nicolaus Olahus
episcopus Zagradiensis m. pr.

Eredetije papiron az orsz. ltárban, N. R. A. 33. 29. — V. ö. a Második r. 1546. mart. 12. és mart. 15. keletű leveleivel.

XXXVIII.

Bécs, 1546. mart. 15.

Ferdinánd a Csáktornya és Sztrigó várakat Ernuszt Farkas és Gáspár magvaszakadtán vakmerően magának foglalt Keglevics Pétert lázadónak nyilvánítván, újra megparancsolja a nevezett várak tartozékai minden rendű és rangú lakosainak, hogy mindenben a Keglevics megbüntetésére kiküldött bántól hallgassanak ezután.

Nos Ferdinandus divina favente clementia romanorum ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. universis et singulis plebanis, rectoribus altarium beneficiatis, necnon castellanis, officialibus, praedialibus, valpotis, iudicibus, colonis et incolis, ceterisque subditis et personis quibuscunque in pertinentiis castrorum Chakthornya et Strygo constitutis et commorantibus gratiam regiam et omne bonum.

Significamus vobis, quod cum Petrus Keglwyth duo illa castra Chakthornya et Strygo omnino in comitatu Zala-diensi constructa et habita, quae a morte quondam Wolfgangi et Casparis Ernsth iuxta laudabilem hactenus observatam consuetudinem atque iura regnorum nostrorum Hungariae et Sclavoniae per defectum seminis eorundem ad nos et collationem nostram rite et legitime devoluta, contra mentem et voluntatem nostram, necnon contra debitae fidelitatis et obedientiae fidem se se nobis opponendo defacto occupaverit, atque etiam nunc obstinate et temerario ausu occupata detineat, propter quod manifestissimam rebellionis et infidelitatis notam ipso facto incurrit, quemadmodum idem in congregatione generali universorum dominorum praelatorum, baronum ac nobilium, regnicolarum nostrorum ante hos annos Posonii de mandato nostro regio celebrata per nos, eosdemque dominos praelatos, barones ac nobiles, regnicolas dicti regni nostri Hungariae manifestus et notorius infidelis et rebellis noster pronunciatus et denunciatus extitit, quem ut tunc ita et nunc huiusmodi crimine obnoxium esse harum nostrarum literarum tenore edicimus et declaramus; nos vero ut huiusmodi rebellionis crimen notorium ipsi reo in poenam

et aliis in exemplum impunitum non remaneat, spectabili et magnifico Nicolao comiti Zriny, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bano aliisque capitaneis et gentibus nostris in mandatis dederimus illis serio iniungentes, ut per omnia bellorum et expugnationum genera dicta duo castra cum omnibus et singulis pertinentiis et attinentiis eorundem loco et nomine nostro atque ad manus nostras et pro nobis occupare, et alioqui contra ipsum Keglowyth tanquam manifestissimum rebellem nostrum procedere, castra bonaque eius universa etiam hereditaria in manus et potestatem nostram redigere, eumque et alios eius complices et adhaerentes sive auxiliares (si qui forte illi se adiungere ausi fuerint) in personis et rebus punire et castigare debeant:

Idcirco vobis omnibus et vestrum cuilibet sub nota et poena perpetuae infidelitatis committimus et mandamus, ut a dicti Keglowyth rebellis nostri obedientia et servitiis omnino recedatis, ipsique inposterum nullum auxilium aut favorem praestetis, sed praedicto comiti et bano nostro in omnibus praemissis nomine nostro exequendis obediatis et eidem adhaereatis, eiusque dicto audientes sitis ita, ut vestro iuvamine ea, quae a nobis in mandatis habet, eo facilius et sine quorumcunque impedimento exequi et ad effectum deducere possit et valeat; secus igitur sub praedicta poena non faciat, praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

1546.
mart. 15.

Datum in civitate nostra Vienna, die XV. mensis Martii anno Domini MDXLVI., regnorum nostrorum romani XVI., aliorum vero XX.

Ferdinandus m. pr.

Nicolaus Olahus
episcopus Zagrabiensis m. pr.

Eredetiye papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 318. 59.* — V. ö. a Második r. 1546. mart. 15. keletű másik két levelével.

XXXIX.

Bécs, 1546. mart. 15.

Ferdinánd és Zrínyi Miklós szerződése Csáktornyt és Sztrigót illetőleg, melynek értelmében Zrínyi kötelezi magát, hogy azokat Keglevics Péter kezéből kiveszi és rajta lesz, hogy Keglevics lázadásáért méltóan bünhődjék s ha lehet, kézre kerüljön, sőt nemcsak Csáktornyt és Sztrigót, hanem Keglevics összes birtokait is elfoglalja, melyeket azonban a két vár kézhez vétele után ő felségének visszaad. Elengedi a bán húszezer forint követelését a királynak, sőt szolgálata által törlesztendő tízezer forint fizetésére kötelezi magát; elengedi azt az adósságot is, melylyel Torquatus János és Zrínyi János után neki tartozik s Szomszédvára, Sztubicza és Szelin inscriptióját érvénytelennek nyilvánítja. Viszont a király is a szerződés megtartására kötelezi magát.

Nos Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. recognoscimus et notum facimus tenore praesentium quibus expedit universis pro nobis et successoribus nostris, quod postquam nos attentis et consideratis gratis fidelibus et utilibus serviitiis, quae spectabilis et magnificus fidelis nobis sincere dilectus Nicolaus comes Zriny, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus nobis multipliciter hactenus praestitit ac iugiter praestat, et idem etiam in futurum se facturum humiliter obtulit, eidem ac eius heredibus et posteritatibus universis duo castra, Chakthornya et Strygo una cum omnibus pertinentiis, tanquam per defectum seminis ad nos et dispositionem nostram libere et legitime devoluta perpetui et hereditarii iuris titulo dare et conferre consensimus, sub certis tamen pactis, modis et conditionibus inter nos et praefatum comitem desuper initis, conclusis et erectis, prout haec omnia in literis obligatoriis per ipsum comitem expeditis ac nobis traditis et consignatis latius continentur. Quorum quidem literarum tenor sequitur de verbo ad verbum et est talis:

Nos Nicolaus comes Zriny, sacrae romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regiae maiestatis regnorum suorum

Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus fatemur et recognoscimus tenore praesentium quibus expedit universis, quod cum praefata sacra romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regia maiestas, dominus noster clementissimus considerans fidelia et utilia servitia illa, quae maiestati suae regiae multifariam praestitimus et adhuc iugiter praestamus ac in futurum praestare volumus et debemus, duo castra, videlicet Chakthornya et Strygo inter duos fluvios Drauum et Muram sita (quae secundum iura et consuetudinem regnorum suorum Hungariae et Sclavoniae a morte quondam Wolfgangi et Casparis Ernsth per defectum seminis eorundem ad maiestatem suam regiam libere devoluta esse noscuntur) una cum pertinentiis suis perpetui iuris titulo nobis, heredibus et posteritatibus nostris universis dare et conferre clementer consenserit atque etiam nunc consentit, mediantibus tamen modis et conditionibus prout sequitur:

Primum omnium, quod nos comes praefatus nostris sumptibus et impensis possessionem dictorum duorum castrorum ex manibus Petri Keglouythy, tanquam iniusti eorundem castrorum occupatoris et detentoris eripiamus et adipiscamur, ipsumque Keglouythy maiestatis suae regiae inobedientem subditum et rebellem omnibus nostris viribus et facultatibus per omnia nobis possibile bellorum et impugnationum genera aggrediamur et impetamus, donec eum ita devincamus et subiugemus, ut debita rebellionis poena puniatur; hoc specificato, ut stipendium illud, quod maiestas regia nobis ad officium banatus est impensura, hoc praetextu non cesset, sed eo etiam tempore, quo occupationi eorundem castrorum et exequutioni infrascriptorum articulorum haerebimus et occupabimur, nobis nihilominus dictum stipendium iuxta ordinationem faciendam continue currat et cedat, quia et pro regnorum defensione in confinibus et locis necessariis contra hostes gentes tenere debemus. Quod ut nos eo facilius citiusque contra praefatum Petrum Keglouith conficiamus, regia sua maiestas concessit et promisit nobis ac concedit et promittit, ut non solum dictorum castrorum Chakthornya et Strygo possessionem, verum etiam omnes alias arces et bona ipsius Keglouith tam in Sclavonia quam Croatia existentes et exi-

stentia, necnon abbatiam et monasterium Thopoczky simul et iuxta ceptam dictorum castrorum obsidionem invadere et occupare, eisdemque uti et frui possimus et debeamus, quoad videlicet praefatorum castrorum Chakthornya et Strygo possessionem obtinuerimus. Quamprimum autem iamdictorum castrorum possessionem obtinuerimus, ipsa quidem castra Chakthornya et Strygo cum eorum bonis et pertinentiis pro nobis, heredibus et posteritatibus nostris universis perpetui et hereditarii iuris titulo habeamus et possideamus, abbatiam vero et monasterium Thopoczky aliaque bona hereditaria ipsius Keglouith per nos occupanda citra moram et sine omni exceptione et tergiversatione ad sacrae suae regiae maiestatis aut ab ea deputationum manus consignare et tradere debeamus et teneamur, prout realiter et cum effectu post factam occupationem trademus et consignabimus. Ac ne huiusmodi abbatae et alia ipsius Keglouith bona a nobis occupentur, dictorum autem castrorum expugnatio et recuperatio longius differatur, sacra sua regia maiestas omnino voluit et nobis iniunxit (id quod nos facturos esse obedientes et humiliter obtulimus et promisimus), ut scilicet ab oppugnatione ipsorum castrorum Chaktornya et Strygo et eorundem pertinentiarum exordium faciamus, neque ab armis continuaque ipsius Keglouith persecutione desistamus, donec ipsa castra obtineamus, aliaque eius hereditaria bona et memoratam abbatiam et monasterium Thopozky in potestatem maiestatis regiae redactam, et (si fieri potest) etiam ipsum Keglouith in persona sua captum suae regiae maiestati consignemus.

Deinde, quod nos saepedictus comes Zriny sacrae suae regiae maiestati illa viginti millia florenorum hungaricalium, ad quae maiestas sua nobis iuxta debitae nobiscum subductae rationis calculum obligata existit, remittamus et literas suae maiestatis obligatorias eo nomine perceptas ad suae regiae maiestatis manus restituamus.

Tertio, quod nos memoratus comes intuitu dictorum castrorum bonorumque ad ea pertinentium, et eorundem valoris et bonitatis sacrae suae regiae maiestati de aliis viginti millibus florenis hungaricalibus ita satisfaciamus, ut ea summa

pecuniarum, quam nobis sacra sua regia maiestas ratione promeriti stipendii seu deservitorum servitiorum nostrorum posita nobiscum ratione ex vero computo debere constiterit, in huiusmodi summam viginti millium florenorum computentur et loco paratae pecuniae a regia sua maiestate acceptentur; residuum vero usque ad integram completionem summae iamdictorum viginti millium florenorum hungaricalium nos comes antedictus intra annum a tempore subductae nobiscum rationis vel paratis pecuniis, vel rebus aureis aut argenteis supplere debeamus et teneamur, ita, ut de dictis viginti millibus florenis hungaricalibus regiae suae maiestati integra solutio et satisfactio modo praemisso a nobis fiat; insuper, quod nos praefatus comes sacrae regiae maiestati pro dictis castris et eorum pertinentiis alia decem millia florenorum hungaricalium persolvamus, ita videlicet, ut in prompta pecunia nihil numerare vel erogare compellamur, sed iuxta sacrae regiae maiestatis clementem ordinationem, de qua sua maiestas nobiscum benigne concordabit, eidem suae regiae maiestati (prout etiam hactenus nos fecisse constat) fideliter serviamus, eaque summa, quae nobis annuatim pro servitiis nostris a maiestate sua assignabitur, de sorte illorum decem millium florenorum hungaricalium defalcetur, et ita debito servitiorum tempore decurso tota illa summa huiusmodi servitiorum praestatione compensetur ac tollatur; hac tamen circa praemissa adiecta conditione, ut si nos (quod Deus clementer prohibeat) prius, quam illa pecuniarum summa servitiorum nostrorum promerito stipendio compensata fuerit, ex hac vita decedere contingeret, heredes tunc nostri eam summam, quae iuxta verum computum residua comperta fuerit, erga sacram suam regiam maiestatem aut serenissimos eius heredes et successores servitiis ipsorum loco nostro deservire et residuum illud huiusmodi ipsorum servitiis compensare debeant et teneantur.

Postremo, quod nos universa illa debita, quibus maiestatem regiam dominis quondam Ioanni Torquato Corbaviae et Ioanni Zriny comitibus, fratribus nostris obligatam remansisse, [non] praetendimus, necnon inscriptiones regiae maiestatis nobis super castro Zonzedwara et castellis Zthuwycza

ac Selin ¹⁾ factas nos tanquam dictorum fratrum nostrorum heredes ac pro nobis ipsis et heredibus nostris relaxemus et cedamus, literasque, quas eo nomine habemus, ad regiae suae maiestatis manus restituere debeamus viribus omnibus inposterum carituras.

Idcirco nos saepedictus comes acceptatis, initis et conclusis suprascriptis conditionibus nobis a maiestate sua regia pro sua erga nos clementia exhibitis et propositis, eisdemque in omnibus et per omnia realiter et cum effectu satisfacere volentes, nos erga praefatam sacram regiam maiestatem eiusdemque serenissimos heredes et successores omnibus quibus possumus melioribus et efficacioribus modo, via, iuris ordine vel consuetudine efficacissime obstrinximus et obligavimus, ac praesentium per tenorem obstringimus et obligamus sub fide, honore et humanitate nostris, quod omnia et singula, quae in praeinsertis articulis contenta et comprehensa sunt, in omnibus et singulis punctis et continentis suis firmiter et inviolabiliter observabimus et adimplebimus, et contra ea nullo modo, ingenio, colore vel praetextu faciemus.

Et licet sacra sua regia maiestas pro sua erga nos clementia nobis literas donationales de supradictis castris Chakthornya et Strygo in forma donationis pro servitiis nostris et summa quinquaginta millium florenorum hungaricalium per nos maiestati suae persolutorum expeditas et de supradictis articulis, conditionibus et pactis nullam aliam mentionem facientes sub datum videlicet Viennae, feria sexta, in festo beati Gregorii papae de praesenti anno millesimo quingentesimo ^{1546.} quadragesimo sexto emanatas dederit et consignaverit, ^{mart. 12.} nihilominus tamen nos sub eadem praescripta obligatione obstricti et obligati esse volumus et debemus, tractatum hunc et contenta in eo omnia et singula ad unguem adimplere, observare et debitae executioni demandare, literis praedictis donationalibus minime obstantibus, quas quidem huic tractatui et punctis, clausulis, articulis et conditionibus in eo contentis et expressis nullum praeiudicium afferre posse aut debere fatemur et recognoscimus omni dolo et fraude semotis.

---

¹⁾ V. ö. a Második r. 1542. sept. 8. és 1548. dec. 7. keletű leveleivel.

In quorum omnium et singulorum praemissorum fidem et testimonium praesentes literas obligatorias manu nostra propria subscriptas solito sigillo nostro communiri iussimus et fecimus.

^{1546.}
mart. 15. Datum in civitate Vienna Austriae, die decima quinta mensis Martii anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo sexto.

Eapropter nos Ferdinandus rex praefatus volentes praefatum comitem de his, quae a nobis vigore praeinsertorum articulorum eidem praestanda sunt, certum et securum reddere, eidem saepedicto comiti in verbo nostro regio firmiter et efficacissime promisimus et spondimus ac praesentium per tenorem promittimus et spondemus, quod omnia et singula in praeinsertis initis et conclusis articulis contenta per nos eidem comiti praestanda, observanda et adimplenda (dummodo etiam ipse comes ex parte sua illud idem erga nos et heredes nostros in iis, quae illum concernunt, faciat) integre et inviolabiliter observabimus, praestabimus et adimplebimus et in nullo contraveniemus; in specie autem, quod etiam si tandem ad quascunque necessarias et nobis acceptabiles conditiones supramemoratum Petrum Keglouith redigi vel etiam sua sponte descendere contingeret, nihilominus tamen castra praedicta Chakthornya et Strygo cum pertinentiis suis nullo modo in manibus ipsius Keglouith relinquemus, sed prorsus et omnino iuxta suprascriptorum articulorum continentiam eidem comiti et illius heredibus obtinenda, habenda et perpetuo iureque hereditario praedicto possidenda permittemus, et alioqui ita clementer nos in praedictis omnibus exhibebimus, quod per nos non stabit, quominus omnia in dictis articulis contenta hinc inde adimplenda debito modo et cum effectu adimpleantur et observentur.

Insuper volumus, declaramus et promittimus, si aliquibus aliis personis (quod tamen factum esse minime recordamur) quicquam ex dictis bonis quocunque titulo dedissemus aut contulissemus, quod huiusmodi personis alia quacunque via satisfaciemus et aliunde eas ita contentas reddemus, ut praefato comiti in praedictis huius tractatus et concordiae articulis nullum omnino fiat praeiudicium, eamque ob rem

memorato comiti saepedictorum castrorum et pertinentiarum causa speciales concessionis et donationis literas expediri et dari curavimus, quas etiam perpetuum firmitatis robur obtinere volumus et decernimus harum nostrarum literarum manu nostra propria subscriptarum et sigilli nostri appensione munitarum testimonio mediante.

Datum in civitate nostra Vienna, die decima quinta mensis Martii anno Domini millesimo quingentesimo quadragésimo sexto, regnorum nostrorum romani decimo sexto, aliorum vero vigesimo.

1546.
mart. 15.

Ferdinandus m. pr.

Nicolaus Olahus
episcopus Zagradiensis m. pr.

Eredetije hártján függő pecséttel az orsz. ltárban, *N. R. A. 516. 42.*, másolatban u. o. *Liber Reg.* tom. II. fol. 139. és a magyar nemzeti muzeum könyvtárában, *Liber Reg.* tom. VI. fol. 69. — V. ö. a Második r. 1546. mart. 15. és sept. 2. keletű leveleivel.

XL.

Csáktornyai tábor, 1546. sept. 2.

Zrínyi Miklós bizonyáglevele szerint a két fiával Gáspárral és Mátyással fogságba esett Keglevics Péter a veje Ernuszt Gáspár rá szállott várait Csáktornyát és Sztrigót a király számára neki általadta.

Nicolaus comes perpetuus de Zrynio, regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae banus etc. fatemur ac recognoscimus per praesentes literas nostras, quod postquam sacra maiestas regia, dominus noster clementissimus magnificum dominum Petrum Keglevith de Bwsym omni bellorum genere nobis captivari commiserat eundemque fortuna ita volente cum duobus liberis suis Gaspare et Mathia intercepissemus, postulare cepimus, quod duo castra Chacktornya et Strygo vocata, in comitatu Zaladiensi constructa simul cum cunctis eorundem pertinentiis et ingeniis, quae alias magnifici quondam Gasparis Ernust generis sui praeuissent, eidemque Petro Keglevich et suis liberis per eundem gene-

rum suum testamentaliter ut dicitur legata fuissent, praefatae maiestati regiae redderet ac manibus nostris assignaret et restitueret; unde dictus Petrus Keglewit praedicta duo castra cum cunctis praedictis eorundem pertinentiis et ingeniis in eisdem habitis maiestati suae ad manus nostras tradidit, restituit ac assignavit testimonio praesentium sigillo et chirographo nostro communitarum mediante.

1546. Datum in castris sub Chakthornya positis, 2. die Sep-
sept. 2. tembris anno etc. 1546.

Egykorú másolata melléklet a cs. és kir. közös-pénzügymin. *Ultára-ból* az Első r. 1546. sept. 14. datuma alatt közölt levélhez. — V. ö. a Második r. 1546. mart. 15. és sept. 2. keletű leveleivel.

XLI.

Csáktornyai tábor, 1546. sept. 2.

Zrínyi Miklós hitére és emberségére fogadja, hogy minekutánna Keglevics Péter Csáktornyát és Sztrigót neki általadta, fiait, várnagyait, hadait mindennemű javaikkal együtt szabadon ereszti s elkísérteti Kosztel várába őket.

Nos Nicolaus comes perpetuus de Zrynyo etc. fatemur et recognoscimus per praesentes, quod cum magnificus dominus Petrus Keglevich duo castra Chakthornya et Strygo vocata, in comitatu Zaladiensi constructa simul cum cunctis eorundem pertinentiis et ingeniis in eisdem habitis maiestati regiae, domino nostro clementissimo ad manus nostras rediderit et resignaverit, ob hoc nos promittimus ad fidem, honorem et humanitatem nostram, ut filios dicti domini Petri Keglevich, nec non castellanos, officiales, decuriones, pedites, portarios et alios quoslibet una cum omnibus pecuniis, captivis, pecoribus et equis, aliisque rebus ipsius domini Petri Keglevich et suorum castellanorum aliorumque subditorum in dicto castro Chakthornya existentium libere, pacifice et absque omni impedimento et defectu dimitemus et dimitti faciemus, et per duos speciales familiares aliosque homines nostros usque ad castrum Kocztel deducere et comitari fa-

ciemus testimonio praesentium sigillo et chirographo nostro
communitarum mediante.

Datum ut supra.

Egykorú másolata melléklet a cs. és kir. *közös-pénzügymin. Illárdából* az Első r. 1546. sept. 14. datuma alatt közölt levélhez. — V. ö. a Második r. 1546. sept. 2. keletű másik két levelével.

XLII.

Csáktornyai tábor, 1546. sept. 2.

Zrínyi Miklós emberségére fogadja, hogy a míg Keglevics Pétert a király kezébe nem kell szolgáltatni, várait és egyéb javait nem bántalmazza, sőt Topuszkón levő fiainak Györgynek és Ferencznek egy hó tartamára szabad jövés-menést enged.

Nos Nicolaus comes perpetuus etc. fatemur ac recognoscimus per praesentes literas nostras, quod postquam magnificus dominus Petrus Keglevith de Busym duo illa castra Chakthornya et Strygo vocata, in comitatu Zaladiensi constructa maiestati regiae, domino nostro clementissimo manibus nostris assignaverit, eidem domino Petro Keglevith promittimus ad fidem, honorem et humanitatem nostram, ut interim, quo eum ad manus maiestatis suae assignaverimus, nulla eiusdem castra ac bona impedire et molestare volumus utque duo filii sui Georgius et Franciscus, qui nunc in Topolczka sunt, intra unius mensis spatium ad castra ac bona ipsorum libere ambulare possint absque omni nostro ac nostrorum impedimento, testimonio praesentium sigillo ac chyrographo nostro communitarum mediante.

Actum etc. ut supra.

Egykorú másolata melléklet a cs. és kir. *közös-pénzügymin. Illárdából* az Első r. 1546. sept. 14. datuma alatt közölt levélhez. — V. ö. a Második r. 1546. sept. 2. keletű másik két levelével.

XLIII.

Csáktornyai tábor, 1546. sept. 2.

Zrínyi Miklós hitére fogadja, hogy Keglevics Péter és két fia megszabadulásáért közbenjár a királynál s ezért Keglevics Kaproncza várát és városát neki adja.

Nos Nicolaus comes perpetuus de Zrynyo etc. fatemur ac recognoscimus, quod postquam nos magnificum dominum Petrum Keglevich de Busym una cum duobus filiis suis Gaspare ac Mathia, iuxta commissionem sacrae maiestatis regiae, domini nostri clementissimi captivasset, postulavit a nobis idem dominus Petrus, ut pro eius et filiorum suorum praedictorum eliberatione apud maiestatem suam operemur ac laboraremus, ob hoc nos promittimus ad fidem, honorem et humanitatem nostram, ut nos pro eliberatione sua ac filiorum suorum apud maiestatem suam laborare et intercedere volumus ad id usque temporis, quo ipse eliberabitur; vice-versa ipse quoque dominus Keglewith pro hisce laboribus nostris promisit nobis castellum et oppidum Kaproncza manibus nostris assignaturus, testimonio praesentium etc.

[Datum] ut supra.

Egykorú másolata melléklet a cs. és kir. közös-pénzügymin. Ulárából az Első r. 1546. sept. 14. datuma alatt közölt levélhez. — V. ö. a Második r. 1546. sept. 2. és sept. 11. keletű leveleivel.

XLIV.

Csáktornya, 1546. sept. 11.

Keglevics Péter hitére fogadja, hogy mihelyt a bán által szabadon eresztett fiainak kézbe adását a király parancsolni fogja, ha élnék vagy török fogságba nem estek, azonnal a bán kezébe szolgáltatja őket.

Nos Petrus Keglevith de Bwsyn etc. fatemur et recognoscimus per praesentes literas nostras, quod cum spectabilis ac magnificus dominus Nicolaus de Zrynyo comes perpetuus etc. nos una cum duobus filiis nostris Caspare ac Mathia de mandato sacrae maiestatis regiae interceptisset et

captivasset, tandem idem dominus comes et banus ad supplicationem nostram et intercessionem certorum dominorum et familiarium suorum specialium eosdem filios nostros hoc pacto liberos dimisit, ut dum ac quodcumque praefata maiestas regia eosdem filios nostros ad se duci mandaverit, eosdem statim semota omni occasione rursum manibus dicti domini comitis dare debeamus, immo promittimus ad fidem, honorem et humanitatem nostram nos hanc transactionem cum praefato domino bano modo quo supra factam inviolabiliter observaturi ac praedictos filios nostros iubente maiestate regia praemissa sub conditione ad manus ipsius domini bani daturi, hac adiecta conditione, si eos interim mori vel in captivitatem turcorum incidere non contingat, testimonio praesentium sigillo ac chirographo nostro communitarum mediante.

Actum in castro Chakthornya, undecimo Septembris ^{1546.}
anno 46. _{sept. 11.}

Egykorú másolata melléklet a bécsi cs. és kir. közös-pénzügymint.
Illárából az Első r. 1546. sept. 14. datuma alatt közölt levélhez. — V. ö.
a Második r. 1546. sept. 2. és 1547. jan. 18. keletű leveleivel.

XLV.

1547. jan. 18.

A kapornaki convent Zrínyi Miklóst Csáktornya és Sztrigó várak s ezek tartozékai birtokába, bizonyos falukra nézve Batthyányi Ferencz és Kristóf ellenmondása mellett beiktatja.

Serenissimo principi et domino domino Ferdinando divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi semper augusto, infanti Hispaniarum, archiduci Austriae etc. domino ipsorum gratiosissimo conventus ecclesiae sancti Salvatoris de Kapornak orationum suffragia devotarum perpetua cum fidelitate.

Vestra noverit serenitas, nos literas eiusdem introductorias et statutorias nobis praeceptorie loquentes et directas

honore quo decuit recepisse in haec verba: Ferdinandus —
— sat., l. a király 1546. mart. 12-én kelt levelét a Második
r. idézett datuma alatt. —

1547.
jan. 1.
jan. 2.

Unde nos mandatis vestrae serenitatis in omnibus
semper ut tenemur obedire cupientes nostrum hominem,
videlicet religiosum fratrem Barrabam presbyterum, socium
nostrum conventualem nostro pro testimonio fidedignum
pariter cum praefato Michaelē Kerecheny de Kanyaffeldew,
homine vestrae serenitatis regio superius in tenore praein-
sertarum literarum introductoriarum et statutoriarum inter
ceteros homines vestrae serenitatis regio conscripto ad prae-
missa fideliter peragenda duxeramus destinandum, qui tan-
dem exinde ad nos reversi nobis sub corporali eorum iura-
mento concorditer retulerunt in hunc modum, quomodo
praefatus homo regius, ipso nostro testimonio praesente, in
festo Circumcisionis Domini nunc proxime praeterito ad
facies praedicti castri Chakthornya et deinde sequenti die
castri Strygo praenotati, tandem vero dictorum universorum
oppidorum, possessionum, villarum, praediorum portionumque
ac iurium possessionariorum in dicto comitatu Zaladiensi
inter praescriptos fluvios Dravae et Mwrae existentium et
habitorum, ad praedicta castra de iure et ab antiquo per-
tinentium, vicinis et commetaneis eorundem universis, signan-
ter vero egregiis et nobilibus Ladislao Kerecheny de dicta
Kanyaffewldew, Gasparo Baxay homine ac familiare magni-
fici Stephani Banffy de Alsolyndwa, Gregorio literato de
Zenthgyewrghwelgye viceprovisore magnifici Ladislai Banffy
de eadem Alsolyndwa per eum in eodem castro Alsolyndwa
constituto nominibus scilicet et in personis eorundem domi-
norum suorum, ac Petro Loranth de Zagorhyda, Ioanne de
Kawas, item magnifico Francisco Thahy de Gorbonok ac
egregiis Ioanne Alapy de Naghkewmlek, Paulo Rathkay de
Naghthabor, Francisco Bochkay de Razynya, Georgio Wra-
gowych de Maryassolcz et Michaelē Homzky de Berethyncz
inibi ex utroque regno tam scilicet dicto Hungariae, quam
et Sclavoniae legitime convocatis et praesentibus accedendo
introduxisset annotatum dominum Nicolaum comitem et ba-

num in dominium eorundem, statuissetque eosdem¹⁾ et easdem eidem praemissae gratiosae donationis regiae titulo sibi incumbente per eum ac dictos heredes et posteritates suos universos perpetuo ac pacifice possidenda nullo penitus contradictore inibi attunc apparente, eisdem regio ac nostro hominibus pariter cum dictis vicinis et commetaneis superius nominatis tribus diebus continuis ibidem legitime moram continuantibus ac residentiam more solito facientibus.

Nondum tamen elapsis sedecim diebus, sabbato videlicet post festum Epiphaniarum Domini proxime transacto nobilis Georgius More dictus in magnificorum Francisci et Christophori de Batthyan personis et nominibus introductioni et statutioni solummodo infrascriptarum possessionum, videlicet Gardynowcz, Dekanowcz, Nowakowcz, Domassyncz et Sellyer vocatarum inter Dravam et Mvram fluvios, in comitatu Zaladiensi existentium habitarum contradictionis velamine obviavit coram nobis; ob quamquidem contradictionem eorundem eosdem Franciscum et Christophorum Batthyany contra annotatum Nicolaum comitem ad quintum decimum diem diei huiusmodi contradictionis exhinc factae computandum in curiam vestram regiam, vestram scilicet personalem evocavimus in praesentiam rationem contradictionis eorundem reddituros.

Datum undecimo die praemissae contradictionis, anno Domini millesimo quingentesimo quadragésimo septimo. 1547.
jan. 18.

A kapornaki conventnek 1569. nov. 22-én »Helenae Stephani Balassa de Gyarmath, Catherinae Francisci Thwrzo de Bethlenffalwa, Dorotheae Balthasaris de Batthyan, Barbarae Alexii Thwrzo de dicta Bethlenfalwa et Margarethae Zryny Nicolai Drwgeth de Homonna magnificorum consortium« Zrínyi Miklós leányai számára kelt átiratában az orsz. ltárban, N. R. A. 472. 16. — V. ö. a Második r. 1546. sept. 11. és 1547. jun. 24. keletű leveleivel.

---

¹⁾ Így, *eadem* helyett.

XLVI.

Zágráb, 1547. jan. 26.

Zrínyi Miklós és a Kriscsics-nemzetségbeliek szövetségre lépnek, mely szerint az utóbbiak Zrínyit és utódjait a nemzetség tagjaivá fogadják, várait az ő védelmére bizzák, neki engedelmességet fogadnak; Zrínyi és utódai pedig őket régi jogaikban és szabadságaikban megtartani s bárki ellen megvédeni kötelesek.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod spectabilis et magnificus dominus Nicolaus comes perpetuus de Zrynyo ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus ab una, item nobiles Paulus Lvxych iudex nobilium generationis Kryschych ac Petrus Swthkowacz, Andreas Pryznachych et Georgius Bensych de eadem Kryschych in suis ac totius communitatis nobilium generationis praenotatae de Kryschych nominibus et in personis parte ab altera, oneribus etiam et quibuslibet gravaminibus universorum et quorumlibet heredum, successorum, fratrum, consanguineorum et proximorum suorum, quos infrascriptum tangit tangereve posset negotium quomodolibet in futurum, in se ipsos per omnia respective et vicissitudinarie assumptis et levatis, nostram personaliter veniendo in praesentiam spontanea et libera ipsorum voluntate oraculo vivae vocis suae dixerunt et confessi sunt in hunc modum, et imprimis quidem memorati Paulus Lvxych iudex et Petrus Swthkowacz ac alii praenominati modo praemisso in suis ac quorum supra nominibus et personis taliter fassi sunt, quod praenotata communitas nobilium generationis de Kryschych iam olim a tempore serenissimi olim domini Wladislai ¹⁾ regis Hungariae et Bohemiae, ab anno videlicet Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto, ex speciali annuentia et commissione eiusdem domini Wladislai regis pro evitandis et avertendis periculis tam saevitiae thurcalis, quam etiam aliorum tyrannorum construxerat et aedificaverat sibi intra

---

¹⁾ Így, *Ladislai* helyett hátrább is.

metas et terminos territorii sui quaedam duo castra lapidea Wranograch utputa et Pozwyzd vocata, in comitatu Zagrabienſi exiſtentia et habita, ad quae videlicet caſtra ſeu fortalitia toti eidem communitati generationis praefatorum nobilium de Kryſchych ſemper pateret refugium in periculis, quae a ſaeviſſimis thurcis et aliis tyrannis iam tunc timebantur futura, iam vero ſunt praesentiffima, quae quidem caſtra et fortalitia cum ſuis pertinentiis praefata communitas ſolita ſit, ſemper committere regimini ſeu gubernamini ac iuriſdictioni alicuius potentioris fratris ſui, qui curam et ſollicitudinem deſenſionis tam eorundem caſtrorum, quam etiam ipſius communitatis nobilium gerere deberet et adminiſtrare, quique inter eoſdem nobiles maior et ſenior, ac vulgari eorum nomine zthaerſyna vocaretur et eſſet, conſtitutis etiam et ordinatis certis proventibus et emolumentis, unde ipſa caſtra conſervari poſſent.

Cum itaque proxime tranſactis temporibus egregii olim Bernardus, Iohannes et Andreas Thwmpych dicti ultimi et poſtremi eiſdem generationis nobilium de Kryſchych maiores et ſeniores, et dictorum caſtrorum Wranograch et Pozwyzd poſſeſſores ex hac luce abſque heredum ſolatio deceſſiſſent, communitasque ipſa nobilium praefatorum ſine tali ſuperiore, maioreque et ſeniore remaniſſet, timens eadem communitas nobilium, ne propter diuturniorem carentiam talis ſuperioris ſeu zthaerſyna periculum quoptiam eveniret tam caſtris ipſorum praenotatis, quam etiam toti reipublicae nobilitatis praedictae, eapropter ipſa communitas dictorum nobilium de Kryſchych pari et unanimi omnium ipſorum voluntate, conſenſu et annuentia, ſanoque et deliberato ac maturo inter ſe ipſos praehabito conſilio praefatum ſpectabilem et magnificentum dominum Nicolaum comitem perpetuum de Zrynyo ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae praedictorum banum, eiſque heredes et poſteritates univerſas imprimis ad confraternitatem et ad communitatem ipſorum, deinde vero ſibi ipſis, heredibusque et ſucceſſoribus ipſorum in maiores ſeu ſeniores, praefectos ac zthaerſynas ſuos elegiſſent, accepſſent et aſſumpſiſſent, necnon caſtrorum ſuorum ſaepefactorum Wranograch et Pozwyzd pertinentiarumque eorundem

possessionem et gubernamen ac regimen eisdem permisissent, dedissent et assignassent, prout praenominati Paulus Lwxych iudex, Petrus Swthkowacz, Andreas Pryznachych et Georgius Bensych nominibus ut praefertur et in personis totius generationis praenotatae nobilium de Kryszych eundem dominum comitem de Zrynyo banum etc. heredesque et posteritates eiusdem universas in suos seniores, praefectos maioresque seu zthaessynas nominaverunt, elegerunt, acceptaverunt, assumpserunt et approbaverunt nostri in praesentia, dando et assignando manibus eorundem liberam possessionem, regimenque et gubernamen, ac administrationem et praedominationem castrorum praenotatorum Wranograch et Pozwyzd cum omni ea iurisdictione et potestate, quam alii eorum zthaessynae in eisdem habuissent, promittentes insuper eidem domino Nicolao comiti et bano etc. heredibusque et posteritatibus eiusdem universis, praefectis utputa et zthaessynis ipsorum ad conservationem castrorum memoratorum plenarie persolvere et administrare omnes et singulos eos proventus et victualia, quae ab antiquis semper temporibus e medio ipsius communitatis nobilium ad castra ipsa persolvi consueti sunt, utputa a quolibet nobile habente et tenente possessionem in dicto territorio possessionis Kryszych in medio videlicet ipsorum quartas tritici duas, alias duas similes quartas milii ac cubulos vini duos, necnon quadraginta minutos seu parvos denarios markwlyn vocatos, et item quilibet colonus eorundem unam quartam avenae et similes parvos denarios novem, unam gallinam valoris huiuscemodi unius parvi denarii et unum azymum panem¹⁾ similiter valoris unius similis parvi denarii, quiquidem proventus iobagionales vulgariter nehezek appellantur, singulis futuris perpetuis annis ad

nov. 11. festum sancti Martini episcopi et confessoris vel prius pro utiliori et maiori manutentione ipsorum castrorum dare et administrare debebunt et erunt obligati; quodque in praescriptis castris semper unus spanus dictae universitatis seu communitatis generationis nobilium de Kryszych debeat et possit interesse et manere, qui iusta et adiudicata birsagia

---

¹⁾ Rozskenyér.

et condemnationes in duabus, in tertia vero eiusdem universitatis seu communitalis nobilium de Kryszych iudici partibus debeant solvi et administrari.

Subiunxerunt deinde iamfati Paulus Lwxych iudex ac Petrus Swthkowacz atque alii praescripti in suis ac quorum supra personis, quod ipsi post aedificationem et constructionem dictorum castrorum praescriptos proventus et birsagia rite et legitime adiudicata castris praenominatis semper hactenus persolvissent, in futurumque et imposterum persolvere vellent, heredesque ipsorum et successorum posteritates similiter ad persolvendum, necnon labores ad eadem castra et civitatem ipsorum pro fortificatione dumtaxat necessario facere et expedire sint astricti eruntque obligati; quodque velit ipsa universitas et communitas generationis nobilium de Kryszych, prout ante aedificationem et constructionem castrorum praedictorum semper hactenus constitutionibus, consuetudinibus, legibus et iudiciis sede ipsorum, iudicisque et iuratorum ac totius communitalis eorundem tam in negotiis et causis possessionariis, quam in actionibus et acquisitionibus in rebus mobilibus quibuslibet usa fuisset et esset, sic in antea futuris perpetuis temporibus eadem universitas seu communitas generationis nobilium praedictorum uti, frui et gaudere possint et valeant, prout superinde a divis regibus regni Hungariae habent auctoritalis, potestatisque facultatem.

Promiserunt praeterea praedicti Paulus Lwxych iudex et Petrus Swthkowacz ac alii praescripti in suis ac quorum supra nominibus et personis eidem domino Nicolao comiti et bano, heredibusque et posteritalibus universis omnem debitam obedientiam et fidelitatem, ad quam prioribus eorundem praefectis, iuxta tenorem et continentiam privilegiorum suorum fuissent astricti et obligati, quodque nullus eorum ullo unquam tempore possit et valeat a dictis domino Nicolao comite et bano ipsiusque heredibus, necnon heredum et successorum posteritalibus separare, vel ab obedientia et fidelitate praemissorum onerum recedere, sed fideliter omni cum sedulitate in subiectioni ipsorum quiete et pacifice ac concorditer vivere, et se mutuo ac vicissitudinarie tueri et defendere contra quoslibet impetitores, qui eis aliquam violentiam in-

ferre, vel eos opprimere vellent et niterentur, non parcendo personis, laboribus, fatigis et rebus ipsorum tam in iudiciis, quam aliis quibusvis controversiarum materiis; hoc etiam specificato, quod si in successu temporum aliquis e medio ipsorum nobilium, puta unus, duo aut quotquot reperiri poterint contra praemissam eorum ordinationem seu obligationem et dispositionem cum literis ipsorum quibusvis, aut alia occasione attemptare aliquid, vel illi contravenire vellent et praesumpserent, tunc talis eorum contraventio et interturbatio nullius sit vigoris, revocataque et cassa ac viribus caritura habeantur, prout eandem et ipsi nomine praefatae communitatis revocarunt, et nihilominus quod tales contravenientes pro infidelibus teneantur et reputentur, e medioque eorundem nobilium ut et tanquam infideles repellantur et in exilium ejiciantur, bonaque et res mobiles talis vel talium infidelium praefati domini maiores atque iudex ipsorum pro tempore existens et constitutus pro se ipso confiscare et recipere, possessiones vero et iura possessionaria talis vel talium infidelium partes praescriptae inter se et in commune omnium dividere possint et valeant.

Ediverso vero praenotatus dominus Nicolaus comes de Zrynyo banus sicut praefertur in sua ac quorumlibet filiorum, heredum et successorum suorum nominibus et personis promisit cum annotatis nobilibus, universitate seu communitate generationis de Kryschych, atque heredibus et iobagionibus eorundem universis rite, legitime, recte et pacifice vivere et ipsos in omnibus eorundem libertatibus et antiquis consuetudinibus manutenere et conservare, et nihil contra eos agere, quod esset contra eorum libertates aut contra maiestatem regiam; quodque idem dominus Nicolaus comes et banus, eiusque heredes et posteritates antelatos nobiles generationis de Kryschych nullis datiiis seu taxis insolitis et inconsuetis, nullis etiam exactionibus aut contributionibus turbare, onerare aut vexare possint et valeant, exceptis preventibus et condemnationibus seu oneribus et birsagiis rite et legitime adiudicatis, prout videlicet in privilegiis eorum continetur et quemadmodum dicti Paulus Lwxych iudex et Petrus Swthkowacz et alii praescripti in praenotata eorum

obligatione nominaverunt et expresserunt; excepto etiam hoc, quod si in successu temporum urgentibus inevitabilibus necessitatibus utramque partem tangentibus memoratus dominus Nicolaus comes et banus, eiusque heredes amicabili petitione et cum bona voluntate ac beneplacito dictae communitatis nobilium unanimi consensu quitiā obtinere possent, quodque idem dominus Nicolaus comes et banus, heredesque et posteritates eius, invocato etiam, si opus fuerit, ad hoc auxilio amicorum suorum, praenotatam universitatem nobilium de Krysych contra quoslibet impetitores, causidicos et actores, intra et extra iudicium, qui videlicet eis quomodocunque nocere vellent, tueri, protegere et defendere, nec eos quoquomodo derelinquere erunt obligati.

Et insuper, quod idem dominus Nicolaus comes et banus, heredesque et posteritates eiusdem non valeant neque possint praefatam communitatem nobilium de Krysych, aut aliquos vel aliquem ex eis, neque videlicet in toto, neque in parte, neque terras aut colonos eorundem alicui vendere, donare, impignorare, inscribere aut in testamento legare, neque distribuere eos, aut terras seu colonos eorum alicui tanquam more praediali, sed debebunt eos semper manutene-
re simul in ea omni libertate, in qua hactenus semper conservati sunt.

Et insuper si aliqui eorundem maiores seu praefecti hactenus aliquid iniustum et contra eorum libertates et antiquas consuetudines fecissent, aut quāpiam terras ipsorum ad castra praefata indebite occupassent, id quoque ipse dominus Nicolaus comes et banus iuste et legitime emendabit et rectificabit iuxta eorundem nobilium privilegia et iura antiqua.

Ad quae omnia praemissa et quaevis praemissorum singula firmiter et inviolabiliter observanda partes praescriptae mutuo, vicissim et alternatim, atque respective se ipsos spontanea et libera coram nobis obligarunt voluntate eo facto.

In cuius rei memoriam et testimonium, firmitatemque perpetuam praesentibus sigillum nostrum autenticum duximus appendendum.

^{1547.}
jan. 27. Datum feria quarta proxima post festum Conversionis
sancti Pauli apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo
quadragésimo septimo.

Eredetiye hártján függő pecsét töredékeivel az orsz. ltárban,
N. R. A. 318. 60.

XLVII.

Leitmericz, 1547. jun. 24.

Ferdinánd busini Keglevics Györgynek és testvéreinek megkegyelmez.

Nos Ferdinandus Dei gratia romanorum, Hungariae, Boemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod egregius Georgius Keglewvyth de Bwsyn ad genua nostra procidens maiestati nostrae suo ac Francisci, Gasparis, Mathiae, Nicolai, Petri et Simonis fratrum suorum nominibus humiliter supplicavit, ut cum pater eorum Petrus Keglewvyth immemor sui erga nos officii et fidei debitae castra universa quondam Hamponum, quae per defectum seminis eorundem ad nos et sacram regni nostri Hungariae coronam iam olim optimo iure devoluta erant, contra dignitatem et auctoritatem nostram cum universis pertinentiis et proventibus ab aliquot annis violenter occupasset, tenuisset et possedisset, ob quod eius facinus tam nostro quam omnium fidelium subditorum regni nostri Hungariae generali decreto et sententia proscriptus, ac per nos captus etiam fuisset, atque ipsi patris eorum contumaciae, temeritatis atque rebellionis huiusmodi ac etiam detentionis praedictorum castrorum et bonorum nostrorum participes essent, et ob id eandem notam proscriptionis incurrissent, ex nostra singulari clementia capitibus et bonis eorum quibuslibet gratiam et misericordiam facere digneremur.

Nos igitur, qui iustitiam iurisque rigorem lenitate misericordiae temperare consuevimus, tum pietate nostra regia, qua delinquentibus veniam impartiri solemus, tum nonnullorum fidelium nostrorum humili supplicatione moti capitibus

eorundem Georgii, Francisci, Gasparis, Mathiae, Nicolai, Petri et Simonis Keglwyth ac castris, castellis, bonis et quibusvis iuribus possessionariis eorundem ubivis habitis, tam scilicet hereditariis et aviticis, quam servitiis acquisitis aut pecunia emptis, excepta illa dimidia parte bonorum et pertinentiarum arcis Krapyna alias per praefatum Petrum Keglwyth patrem eorum possessa, quam nos, antequam ipse Georgius Keglwyth ad gratiam nostram impetrandam accessisset, fidei nostro magnifico Lucae Zekel de Kewend etc. ad tempus redemptionis in certam summam pecuniarum inscriperamus, gratiam et misericordiam duximus faciendum speciales, imo facimus praesentium per vigorem, ita tamen et ea conditione, ut idem Georgius et fratres sui praedicti de cetero nobis et sacrae coronae nostrae fideles sint et fideliter serviant, ac ab omnibus huiusmodi rebellione et contumacia se studeant immunes praeservare, patrisque eorum temeritati et inobedientiae imposterum non consentire, alioqui praesens nostra gratia eis minime videatur suffragari.

Quocirca universis et singulis fidelibus et subditis nostris ubivis existentibus cuiuscunque status et conditionis hominibus harum serie firmissime mandamus, quatinus dictos Georgium, Franciscum, Gasparem, Mathiam, Nicolaum, Petrum et Simonem Keglwyth in persona, rebus et bonis suis quibusvis impedire, turbare aut damnificare praevia ratione amodo inposterum contra praesentem gratiam nostram nullo modo praesumatis, sed eisdem huiusmodi nostram eis praemisso modo factam gratiam firmiter et inviolabiliter semper intra vel extra iudicium observare et observari facere modis omnibus debeatis, aliud nullo modo facturi, praesentibus perfectis exhibenti restitutis.

Datum Lythomericii, vigesima quarta mensis Iunii anno Domini 1547., regnorum nostrorum romani 17., aliorum vige-^{1547.}
simo primo. _{jun. 24.}

Az orsz. ltárban, *Liber Reg.* tom. II. fol. 195. — V. ö. a Második r. 1547. jan. 18. és 1548. oct. 14. keletű leveleivel.

XLVIII.

1547. dec. 13.

A zágrábi káptalan, jelentése szerint, Gregoriánczi Ambrus deák lukaveczi várnagyot a zágrábvármegyei Ozal vára kerületében levő s Zrínyi Miklós és Frangepán István által neki adományozott Pobresie falu, továbbá az »ad aliam possessionem ipsorum comitum civilem Therg alio nomine Purgaria vocitum« tartozó földek és jobbágytelkek birtokába Ferdinándnak, Drezda, 1547. mart. 3-án kelt parancsára ellenmondás nélkül beiktatta.

Eredetije hártján függő pecséttel az orsz. lltárban, N. R. A. 33. 7.

XLIX.

Augsburg, 1547. dec. 20.

Ferdinánd utasítása Lenkovics János és társa mint királyi biztosok számára a törökkel kötött öt éves béke megtartása ügyében Zrínyi Miklós horvát bánnal, a krajnai kormányzóval, a zengi uszkokok kapitányával való tárgyalást illetőleg.

Ferdinand etc.

Instruction auf unsere getreuen lieben Lennckhouitz unsern haubtman uber die uskokhen und Hannsen Wagen, was simit den edlen, ersamen, geistlichen, andächtigen und unsern lieben getreuen Niclasen graven zu Serin, unserm baan der Crabatischen und Windischen lande, dergleichen mit dem landssverweser und verordnten in Crain und unsern haubtleuten Mert Golln und Georgen Saur, auch mit unserm khriegsvolkh zu Zeng und sonst von unserntwegen reden, thuen und handln sollen.

Erstlich, sollen sich bemelte unsere commissarien in unser stat Laibach zu gedachtem landsverweser und verordnten verfuegen und inen nach uberantwortung unsers

credenzbriefts unser gnad und alles guets anzaigen und si erindern, das wir von wegen befurdung unser khunigreich und lande und andern bewegunden ursachen mit den turkhen ain funfjarigen fridlichen anstand beschlossen, aufgericht und angenumen haben und rhue nun die sachen allain an dem, das die capitulation mit dem turkhen angenumen durch unser und unserer land khriegsvolkh und ander vestiglich gehalten und khainwegs darwider gehandelt werde. Und damit aber gemelter landsverweser und verordnten ain lautters wissen haben, was berurte capitulation under anderm in sich helt, so sollen unser commissarien inen anzaigen, das des turkhischen khaisers ernstlicher bevelch sei, das seine underthanen unsern und andern christlichen underthanen khain schaden oder feindschaft zuefuegen, das auch in allen landen und an den granitzen die haidokken und mardelosen vertrieben und abgestellt werden und das man sich auch dermassen allenthalben halt, damit nichts nachteiligs und fridpruchgs begangen werde, wie sich dann des die heidockken zu Zeng albeggen befleissen und erzeugen, so sollen aber dieselben dermassen regiert und gestrafft werden, damit an allen orten die landleut in guettem frid leben mugen. Und wo auch an andern orten durch die heidockken schaden gethan wurde, wie die zu Zenng bisher albeg than haben, so wurde solches wie obverzellt wider den friden sein und solcher leut halber wurde alsdann khain entschuldigung angenumen werden. Und die weil dann an haltung solches funfjarigen fridlichen anstands der haubtpunct gelegen und derhalben das jhenig volzogen werden muess, so jezt berurte capitulation in sich helt, so hetten wir aus vaterlicher lieb und naigung, so wir zu unsern getreuen landen trüegen für ain unvermeidliche notturft bedacht, si allain derhalben hinein zu dem graven von Serin gen Zenng und andere ort daselbst umb zu verordnen und solch capitulation des frids halber an allen orten so es von nöthen zu handeln und in statlichen gang und richtigkhait zu bringen.

Das auch unsere commissarien von uns in bevelch haben, sich dergleichen zu unserem baan in Crabathen zu verfuegen und mit ime gleichermassen zu handeln, das er

bei unsern und seinen underthanen und dienstleuten die raubereien, angriff und hineingreiffung in die turkhen auf wasser und land mit allem ernst abstellen und ain fleissigs aufsehen auf gedachte unsere und seine underthanen und dienstleut haben, damit in albeg wider den frid nichts gehandelt; ob aber einer oder mer darwider was handlen wurde, das er strackhs gegen denselben mit schwärer unnachlässlicher straff verfahren, welches wir ime landsverweser und den verordneten dorumben anzaigen liessen, damit si des frids ain wissen haben und das unser will und mainung wär, das solchem gemachtem frid unverprochenlich nach khumen und gelebt werden solle, und so dergleichen verprechenliche handlungen wider den frid an si gelangt wurde, seie unser genediger bevelch, das si fur sich selbst alles das jhenig furnemen und handlen solleh, was zu abstellung solches fridbruchs dienstlich und furdersam sein wurde, und wäre von unnotten solches zu vor an uns gelangen zu lassen, dann dise sachen khain pitt und langsame antwurt erleiden und gedulden khunte, mit fernerm genedigen begern, das si also diser sachen inen selbst zu guettem mit allem vleiss nachdenkhen und weg suchen wolten, damit den turckhen bei inen zu ainichem angriff und nit haltung des funfjarigen fridlichen anstands khain ursach gegeben werde; und nach dem wir bedächten, das die heidockhen und mardalosen zu Zennng, so bisher in der besoldung gewesen, ire rauberei auf wasser und land der teglichen peut halben, so si empfindtlich woll genossen haben, hart und nit geren absteen werden und darumben achteten wir ain notturft sein das jhenig so zu solcher fridbruchiger handlung ursach geben möchte zu verhuetten und abzustellen und derhalben hetten wir inen (wie obgemelt) bevolhen, sich erstlichen zu unserm hauptman gen Zeng und von dannen zu unserm hauptman gen Wihitsch zu verfuegen und mit inen ernstlich zu handlen, das si sambt irem undergegebenem kriegssvolkh bemelten funfjarigen fridlichen anstand halten und darwider khainswegs handlen, sich auch in der gehaim zu erkundigen, ob und wie vill khriegsspersonen khunten und möchten mit guettem fueg und das dannocht die fle-

ckhen an baiden orten woll verwart bleiben, geurlaubt und der uncosten geringert werden möchte, und so derselb also befunden und ain ringerung furzunemen und zu handeln fur guet angesehen wurde, das alssdann mit denselben khrigsleuten ires ausstands halben auf ain abbruch gehandelt und alssdann zu der bezalung und urlaubung deren so man nit bedurfen wurde gegriffen werden soll. Und nachdem aber zu solcher handlung gelt vor der hand sein muess, und darself khain pitt und verzug, soll anderst was nutzlichs ausgericht werden, erleiden khan, dann wir bericht wären, das inen biss in die siben oder acht monat ausstunden, so sollen unsere commissarien mit dem landssverweser und verordneten darneben mit allem vleiss handeln, damit si ir bezalung, so vill noch im vergangen und gegenwurtigen bewilligten jar ausständig von stundan zu handen des zallmaisters Jacoben Wesenpachs erlegen, wie wir dann beiden andern unsern zwaiien landen Steir und Khärndtn gleichmässige verordnung than hetten, ungezweifelt dieweil solches inen selbst zu guettem raich, si werden hierinnen gar khain waigerung suechen, sonder sich ganz gehorsamlich unserm genadigen versehen nach halten und erzaigen. Und nachdem ein ersame landschaft in Crain auch noch vom vier und funfundvierzigsten jar ain aussland, nemlich dreutausent dreihundert und achtzig gulden, ettlich schilling und pfening und dem kriegssvolkh zu Zeng der jungstverloffen sechsendvierzigsten jars auch noch ain posst zu thun were, und damit aber in der bezalung deshalb nit irrung furfall, sei unser ernstlichs begeren, das si auch solchen aussland zu handen gedachts zallmaisters zu verrichtung obbemelter bezalung von stundan erlegen, mit fernern vermelden, das wir uns darauf entlich und genediglich verliessen, dann wo solchem nit nachkhumen wurde, nit allain das khriegssvolkh nit bezallt, welches in vill weg zu betruebung und zerrüttung des fridlichen anstands ursach geben mochte, sonder es wurde auch darzue die ringerung des grossen uncossten, die dann allen inen den landen zu guettem gedeihet nit beschehen mügen. Und darumben so sollen die commissarien allen muglichen vleiss prauchen, embsig anhalten und vermanen, damit solche ir aus-

stendige bezalung mit dem furderlichsten richtig gemacht und erlegt werde. Daneben wöllen auch die commissarien dem landsverweser und verordneten anzaigen, nachdem durch das khriegsvolkh zu Zenng auf dem wasser vill angriff und uberfall beschehen wären, und aber die gross unvermeidlich notturft erfordert ordnung furzunemen, damit dieselben auf dem wasser, wan man anderst den angenehmen frid erhalten will, auch verhuet und abgestellt werden, so hetten si von uns in bevelh die schiff, deren sich das khriegssvolkh wider den turkhen gebraucht, auch all andere unnotturftige schiff hin weckzuthun, und die schiff, welche unsere underthanen zu Zenng zu irer hanthierung und underhaltung brauchen und derselben an abbruch iren narung nit enpören khunten, mit diser ordnung bleiben zu lassen, nämlichen, das alle und jedes schiff, so man dergestalt wie gemelt bleiben wurde lassen, mit eissnen ketten jeder zeit angeheft und mit stattlichen guetten schlossen gesperrt werden solle. Und alss oft ainer oder mer irer notturft nach ausfaren wolten, das si solches thuen sollen mit wissen und erlaubnus des hauptmans zu Zenng und anzaigung, wohin si faren wolten. Und unser hauptman solle zu denselben schiffen die schlüssel haben und denen so mit seinem wissen und erlaubnus ausfaren die schlosser aufsperrern lassen. Indem soll nun unser hauptman bedacht sein, dermassen verordnung zu thun, damit durch die bemelten underthanen in solchem irem ausfarn gegen den turkhen nichts fridbruchigs gehandelt und furgenommen werde, und so unsere commissarien neben unserm hauptman zu Zenng zu verhuettung obbemelter angriff auf dem wasser noch merers zu der sachen dienstlich befinden wurden, so sollen si dasselb auch furnemen handeln und volziehen und uns dasselb des ain wissen ze haben berichten, welches alles wir si derohalben genediger mainung erindern liessen, damit si diser handlung ain wissen und sich darnach in furfallunder notturft zu halten wessten. Es sollen auch die commissarien sich mit dem landssverweser und verordneten underreden und ratschlagen, wie zu Zenng andern orten ain ringerung des grossen uncossen bei disem funfjarigen fridlichen anstand an nachtail und geverlikhait des fleckhen fur-

zunemen und wie auch zum pessten mit dem khriegsvolkh eines abbruchs halben zu handeln, der gleichen was si zu der sachen ferrer nutzlich und dienstlich zu sein bedunkhet, von inen vernemen, damit sich alssdann die commissarien hierinnen auch dest statlicher haben und wissen ze richten.

Wann nun solches alles die commissarien mit gedachtem landssverweser und verordneten gehandelt und verricht haben, so sollen si sich stracks gen Zenng veruegen, unsern hauptmann und das khriegsvolkh daselbst samentlich oder ain jede person, insonderhait welches si fur pesser ansehen wirdet, fur si erfordern und inen nach uberantwortung unsers credenzbrief unser gnad und alles guets und inen, warumben wir ain funfjarigen fridlichen anstand mit dem turkhen beschlossen und angenumen haben, anzaigen und ernentem khriegsvolkh in unserm namen mit allem ernst bevelhen und auflegen, das si solchen funfjarigen fridlichen anstand vertlich halten, denselben mit nichte betrueben und gar khain ursach den feinten zu nit haltung desselben geben, angesehen, das nit allein uns und unsern getreuen khunigreichen und landen, sonder auch der ganzen christenhait merklich vill daran gelegen sei, mit dem anhang, wo ainer oder mer solchen gemachten friedlichen anstand betrueben und darwider handeln wurden, das wir entlich entschlossen sein, den oder dieselben an alle gnad an leib und leben andern zum exempl straffen zu lassen. Die commissarien sollen auch unserm hauptman daselbst in sonderhait von unsern wegen ernstlich bevelhen, das er mit allem ernst darob sei, damit seine undergegebene und bevolhne khriegsleut solchen funfjarigen frid mit nichte zerritten und zu nit haltung desselben khain ursach geben. Dann die weil uns, unsern landen auch der ganzen christenhait wie obgemelt an haltung solches funfjarigen fridlichen anstands sovill gelegen sei, und aber derselb durch in und seine ime bevolhne kriegssleut nit gehalten und gebrochen sollt werden, hat er selbst zu bedenken, das wir ime derhalben wie pillich zuesprechen und er derhalben gegen uns schwäre verantwortung zu thun schuldig sein wurde.

Volgends sollen die commissarien sich auch daselbst

bei dem hauptman und sonst wie inen für guet ansehen wirdet in der geheim erkundigen, wie vill kriegspersonen bei disem fridlichen anstand, und das dannoch der fleckhen wol verwart und versehen blib khunten und möchten geurlaubt und der uncossten geringert werden, und so dasselb also befunden und für guet angesehen und fueglichen beschehen möchte, so sollen alssdann die commissarien unvermeldt, das si ain ringerung furzunemen in bevelh haben, mit rat und vorwissen des hauptman mit dem kriegsvolkh ires ausstands halben auf ain zimlichen abbruch alles vleiss handln, die bezalung darauf thuen und diejhenigen, der man nit bedurften wurde, darauf glimpflich, wie dan die commissarien zuthun wissen, urlauben und abziehen lassen. Doch sollen die commissarien solches abbruchs mit dem kriegsvolkh eher nit handln, si wissen dan zuvor (damit si ir rechnung darnach machen khunen), zu welcher zeit die bezalung und wievill ^{si} gewisslich gleich an der hand gehalten mugen, dann wie es der schiff halben zu Zenng gehalten worden, sollen sich die commissarien halten und mit unserm hauptman derhalben handlung pflegen, wie wir inen den commissarien hie oben den landssverweser und verordnten in Crain anzuzeigen und zu verrichten aufgelegt und bevolhen haben.

Ferner sollen die commissarien von Zenng oder andern gelegnen orten aus ain taugliche person zu dem bascha, so derselben ort die granitzen in verwarung hat, unverzogenlich schickhen und ime schriftlich anzeigen lassen, das si von uns in bevelh haben, bei dem hauptman und kriegsvolkh zu Zenng, auch andern orten daselbst umb ernstliche verordnung zu thun, damit dem funfjarigen fridlichen anstand, so wir mit seinem herrn dem turkhischen khaiser angenommen, gelebt und dawider nit gehandelt werde, und wir versähen uns auch entgegen, er werde auf bemelts seines herrn des turkhischen khaisers an in ausgangen bevelch den fridlichen anstand auch halten und bei allen ime undergegebenem und bevolchnem kriegsvolkh und underthanen ernstlich darob sein, das solcher anstand auch durch si unverprochenlich gehalten werde. Deshalben wollen wir uns auch gegen ime genediglich erzaigen und zu anzaigung unsers genadigen

willens schickhen wir ime ain verehrung, welche unser vitzdomb zu Laibach jedem commissarien zuzustellen und zu uberantworten in bevelh hat, die si ime wascha bei ernanter person zue schickhen. Und was also der bascha unsern commissarien hierauf zu antwurt geben wirdet, das sollen sie uns zum furderlichsten berichten.

Wir wollen auch, das unser commissarien unsern hauptman zu Wihitsch, Repitsch und Ottaschitz besuechen und ime nach behendigung unsers credenzbriefs auch unser gnad und alles guetts anbieten und ime gleichermassen, warumben wir mit den turkhen ain funfjarigen fridlichen anstand angenommen furtragen und ime in unserem namen mit vermeldung obangeregter straff und warnung ernstlich einpinden, das er sambt seinen undergegebenen khriegsleuten bemelten funfjarigen fridlichen anstand versticlich halt und darwider khainswegs handl. Und ob an disen orten auch ain ringering an den khriegspersonen und abbruch an irem ausstand beschehen möchte, des sollen sich die commissarien auch erkundigen und nach gelegenhait derselben wie zu Zenng die ringering und abbruch handeln und volziehen und allsdann die bezalung thuen lassen.

Und alsald unsere commissarien die sachen zu Zenng und derselben orten verricht haben, so sollen si von stundan zu unserm baan in Crobathen verruckhen und ime erstlich unsern credenzbrieff uberantworten und unser gnad und alles guets und die sachen, welchermassen wir den frid mit dem turkhen angenommen und hie oben erzelt ist, ausfuerlichen erzaigen und nachdem er baan ¹⁾ und ander vill underthanen am meer und im gepürg hetten, die si bisher des taglichen uberfallens und raubens gegen den turkhen beholfen und aber die capitulation so wir mit dem turckhen angenommen hetten lautter vermöcht, das wir solche uberfall, angriff und rauberei (wolten wir anderst das der funfjarig fridlich anstand gehalten werden soll) verpieten und genzlich abstellen sollen, das wir auch solchen frid unsern landen und sonderlich dem land Crobathen zu guettem angenommen het-

---

¹⁾ Előbb *graf* állt e szó helyett, de töröltetett.

ten, so were an ine baan¹⁾ unser genadiger und ernstlicher bevelch und begeren, das er bei seinen underthanen und dienstleuten mit ernstlichem vleiss verfuegen und darob sein wolte, das si sich hinfuron khainer tatlichen und fridbruchigen handlung und raubereien, es sei auf wasser oder land, gegen den turkhen underfahen, und wo er ainen oder mer erfure, die wider solchen fridlichen anstand gehandelt hetten, alssdann gegen denselben mit straff an leib und leben handeln und verfahren und hierinnen khains verschonen wolte. So ist auch unser mainung, das bemelter baan²⁾ die graven, herrn und von adel in Crobathen fur sich deshalben unverzogentlich erfordern und denselben, wass massen wir unsern landen und sonderlich inen zu guettem ain funffjårigen fridlichen anstand mit dem turkhen gemacht und angenumen hetten, anzaigen und inen dann bevelhen und mit ernst einpinden wölle, das si fur sich selbst mergemelten fridlichen anstand halten, dawider khainswegs handeln, auch bei iren underthanen und dienstleuten darob sein, das durch si solcher anstand auch unverprochenlich gehalten werde, und wo er baan³⁾ erfaren wurde, das sich dieselben oder aber ire underthanen oder dienstleut uber dises anzaigen und verpot wider den frid handleten, darauf er baan⁴⁾ ain fleissigs aufsehen haben und bestellen wölle, so solle er alssdan gegen denselben mit unnachlösslicher straff der gebür nach handeln und verfahren lassen.

Daneben sollen auch ermelt unsere verordnete commissarien ermelttem unserm baan ferer anzaigen, wie wol wir ime hievor auf die vilfeltige hohe beschwerungen, die uns furkhomen von wegen der usckockhen, so unter ime dem baan im Wackher und Weinthall gesessen, muetwilligen und fravenlichen handlungen, welcher si sich in mer weg mit rauberei, mörderei, vergwaltigung und beschedigung unserer armen christlichen underthanen geprauchten, aus unser teutschen auch hungerischen canzleien zu mermalen mit allem ernst auferlegt und bevolen, das er solch unchristliche gewaltthätliche handlungen bei denselbigen usckockhen mit

¹⁻⁴⁾ Előbb mindenütt *grauen*, de törültetett.

ernst abstellen und sonderlichen die misthäter, so hievor im
verschinen 46. jar, als der römischen kaiserlichen maiestät
etc. unseres lieben bruedern und herrn neapolitanisch kriegs-
volkh iren durchzug auf Sant Veit am Phlaumb herein ge-
nommen, drei hispanier so ross ze khaufen uber den Phlaumb
gezogen bei nächtlicher weil enhalb des Phlaumbs jämerlich
ermoerdt und in daz mör versenkhen lassen, zu pillicher
straff halten, auch dem armen volkh und underthanen, so
von inen mit raub und plunderung schaden emphanen, irer
zuegefuegten schadens gepurlichen abtrag verschaffen sollte
und uns gar khains andern versehen, dann er wurde wo
solch unchristliche, ungepurliche handlungen, so von berurten
usckockhen geuebt worden, an ine gelangt wären, fur sich
selbst und ausserhalb unserer bevelch der gepur und pilli-
cheit nach einsehung gethan und solch beschwerliche, unleid-
liche handlung bei angeregten usckhockhen durch gepurliche
straff abgewendt haben, so gelangt uns doch glaublichen
an, das solchen unsern bevelen nicht allain khain volziehung
durch ine bishero beschehen, sonder auch das sich angeregte
usckhokhen zu Wackharn, Weinthall und der orten gesessen
veräffliche, muetwillige und unchristliche handlungen on alle
straff von tag zu tag zu merkhlichen und unleidlichen be-
schwerung der armen underthanen meren, ungestrafft zuege-
sehen und verhengt werden sollen, also daz numallen die
sachen dahin geraten, das nicht allein die belaidigten gegen
den usckhockhen khaines rechtens bekhomen, sonder auch
daz zu erhaltung der gewerb und handtierung unsers ca-
merguets, auch der fleckhen narung in zeit der kirch und
jarmärkhttag zu Sant Veit am Pflaumb und der enden ge-
maine aufpoth beschehen, und die porten des möres vor
solchen usckhockhen nit anders als vor den turckhen oder
andern offenlichen veinden bei tag und nacht mit gewapne-
ter hand verhuet werden muessen und wurden insonderheit
bericht, das die usckockhen zu Wackhern den 12. tag negs-
verschinen monats Septembris in die Martinschitze oder por-
ten unter daz geschloss TwSAT¹⁾ gehörig gegen Wackhern

---

¹⁾ Tán Trsat = Tersat akar lenni.

werts, dahin sonst alle gewerbsschiff, welche aus Sant Veit wellen ungewitters halben einfaren, ein venedigisch schiff niedergeworfen und versenkt haben sollen, welches schiff unser getrewer lieber Caspar von Ritscha, unser rath und hauptman zu Sant Veit am Phlaumb durch seine leut nachvolgends erheben und gen Sant Veit fuern lassen, darinn drei pluettige rueder gefunden worden, wie dan ernennter unser hauptman solch schiff und rueder noch bei seinen handen haben solle. Welches alles wir nicht mit geringer beschwerung und misfallen solcher usckhokken halben vernehmen, und dieweil uns als christlichen und gerechten kunig in craft unsers tragenden ampts wol gepure und zuestee, unsere getrewe christliche underthonen vor gewalt und beschwerung zu schutzen und zu schirmen und das ubl und vergewaltigung so vil imer muglichen von inen abzewenden und zu straffen, und sonderlich diser zeit des werenden fridstands mit den turkhen unser entlicher wil und mainung sei, daz nit allain gegen unsern underthanen den christen, sonder auch gegen den turkhen frid gehalten und alle thetliche handlung und beschedigung eingestellt werde, so sei nachmalen unser ernstlichs begern und bevelch an ine den baan, das er inhalt und vermug voriger unserer an ine ausgangner bevelch gegen obervermelten usckhockken, so die armen underthanen geplundert, beraubt, beschedigt und gemoerdert, mit gepurender straff verfare und solch gross und unchristliche handlungen nicht ungestraft zuesehe, noch hingeen lasse und sich hierinnen nicht anderst halte. Des wollten wir uns genzlichen und unzweifelichen zu ime versehen, dann wo durch ine hierinnen nicht einsehung und wendung gethan werden sollte, khunten und wurden wir aus erfordderung der hohen unvermeidlichen nott und aller pillichait nicht umbgeen, dermassen fursehung zu thun, daz solch ublthaten gestrafft und die armen christlichen underthanen von solchen beschwerden, morderei und rauberei geschutzt und geschirmt werden.

Damit aber solch pöse und unleidliche handlungen, wo je unser baan (des wir uns doch nit versehen wellen) khain wendung, noch abstellung derselben thun wolte, der unvermeidlichen notturft nach abgestellt und gedempft werden

mugen, ist unser wil und bevelch, daz ermelt unsere commissari die sachen bei obvermelten unsern hauptleuten zu Zenng, Wihitsch und der orten, dergleichen auch bei unserm landsverweser und verordneten unsers furstenthumbs Crain mit pesten fuegen dahin dirigieren, handeln und richten, das wo sich die uskhockhen ferrer dermassen gegen den armen underthanen beschwerlich und unchristlich erzaigen und si derhalben von unserm hauptman zu Sant Veit umb hilf angesuecht wurden, daz si ime mit irer hilf zu statten khomen und solch ublthäter, wo si die an warer that oder an verdecktlichen orten betreten und ankhamen venkhlichen einziehen, wol verwarlich enthalten und uns der sachen berichten oder irem verdienen nach an leib und leben straffen.

Unsere verordnete commissari sollen sich auch daneben mit allem vleiss erkundigen, wie es des schiffs halben, davon oben meldung beschicht, ergangen, wem das zuegeherig gewest, ob und wer darauf ermordt worden und durch wen solch unleidlich und unchrisstlich handlung begangen und unss, wie si die sachen befinden, eigentlichen bericht zueschreiben.

Und nachdem wir auch bisher befunden hetten, das auf dem meer durch die schiffung den turckhen vill einfall beschehen und der turckh solches khainswegs gedulden khan noch will, derhalben wurden die hoch unvermeidlich notturft erfordern ordnung und weg furzunemen, damit dieselben auch verhuet und abgestellt werden, derwegen begern wir an ine baan ganz genadiclich, er wolte dermassen allenthalben am meer ain statliche und bestandige ordnung mit irem der commissarien rat und guetbedunkhen furnemen, damit solch angriff, uberfäll und beschedigung auf dem wasser statlichen verhuet und abgestellt werden, darzue auch das ain weeg sein mochte, das kheiner ausfarn dorfte, es beschache dann solches mit vorwissen und erlaubnus seiner ambleut, und was er also fur ain ordnung furnemen und aufrichten wurde, das soll er graf die commissarien und si uns mit dem furderlichsten berichten. Dann er der graf khänn bei im selbst gedenckhen, wo durch solch und dergleichen sachen wider den funfjarigen fridlichen anstand gehandelt wer-

den solle, was dem ganzen land Crabathen für unwiderbringlicher schaden und verderben daraus volgen möchte. Wir versähen uns aber zue ime nit anderst, dann er werde dermassen verordnung thuen und darob sein, das solcher funf-jariger fridlicher anstand gehalten und darwider khainswegs gehandelt werde, das wollen wir gegen ime in allen gnaden bedenckhen und erkennen. So wären wir bedacht, so pald wir gen Wien khumen wurden, welches dan verhoffentlich gar in khurz beschehen möchte, ine grafen zu uns zu berueffen, mit ime seiner ferrern bestallung halben zu handeln und uns dermassen erzaigen, das er unsern genedigen willen gegen ime spuren und woll empfinden solle.

Beschliesslich ist auch unser mainung und wollen, das sich unser commissarien drinnen an den granitzen enthalten, khainswegs abziehen und verruckhen, es sei dann solches alles zuvor wirkhlich verricht und volzogen. Und was also unsern commissarien in solcher handlung jederzeit begegnen, so uns zu wissen von nötten oder aber ferners und merers berichts und beschaidts notturtig sein wurde, das sollen si uns albeggen mit dem aller eilundisten und was sich (!) also gehandelt und ausgericht haben berichten; daran thuen si unsern ernstlichen und gevelligen willen und mainung.

1547.
dec. 20.

20. Decembris anno 47., zu Augspurg.

Fogalmazványa a bécsi cs. és kir. állam-írtárban, *Turcica*.

L.

Rakonok, 1547. dec. 27.

Zrínyi Miklós és Frangepán István Grabuz Györgynek hű szolgálataiért Verbóczon egy nemesi curiát és két jobbágy telket adományoznak örökösen, azzal a feltétellel azonban, hogy ha Grabuz magtalan halna meg, azok nem a királyra, hanem ő reájuk vagy utódaikra szállanak vissza.

Nos Nicolaus comes perpetuus de Zrynio ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus etc. et Stephanus de Frangepanibus, Segniae, Vegliae Modrusiaeque comes memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos attentis et consideratis ser-

vitiis fideliumque servitorum meritis egregii Georgii Grabwz familiaris nostri, quibus idem nobis pro locorum et temporum varietate ubique summa cum humanitate, etiam cum copiosa sanguinis suis effusione adesse studuit indefesse, unam integram curiam nostram nobilitarem, quam videlicet alias quidam nobilis condam Blasius Dyankowyth possedisset, et duas sessiones iobagionales populosas, unam Plawetychewozelo et aliam Grandychewozelo appellatas, omnino in possessione nostra Werhowcz vocata et in pertinentiis castri nostri Ozal, in comitatu Zagrabiensi existenti habitas simul cum cunctis eiusdem curiae nobilitaris et dictarum sessionum iobagionalium utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris utputa arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, campis, foenilibus, montibus, vallibus, vineis et earundem promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum eiusdem et earundem integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem et easdem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus eidem Georgio Grabwz heredibusque et posteritatibus eiusdem universis dandas duximus et conferendas, imo damus, donamus, conferimus et inscribimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas, nil iuris nilve dominii et proprietatis peramplius pro nobis in eisdem curia nobilitari et sessionibus iobagionalibus reservando, sed totum ius omnemque iuris et dominii proprietatem, quod et quam hactenus in eisdem habuissemus, in eundem Georgium Grabwz heredesque et posteritates eiusdem universas transferendo pleno iure; hoc tamen per expressum specificato, quod si temporum in successu eundem Georgium Grabwz in semine deficere contingeret, extunc praescriptae curia nobilitaris sessionesque iobagionales cum earundem pertinentiis non ad collationem regiae maiestatis, sed rursus ad nos heredesque nostros condescendi debeant et derivari eo facto.

In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras usualibus sigillis nostris independentibus manuorumquestrarum subscriptionibus communitas eidem duximus concedendas.

duximus et conferendam, imo damus, donamus et conferimus ac inscribimus tenendam, possidendam pariter et habendam, tali modo, quod post mortem et obitum eorundem Georgii Grabwz et Iohannis filii eiusdem, et non prius nos vel heredes nostri eandem possessionem ab heredibus eorundem Georgii Grabwz et Iohannis filii eiusdem, deposita prius eisdem summa trecentorum florenorum hungaricalium et non secus redimere et occupare valeamus atque possint, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum in castello nostro Rokonok, feria tertia, in festo videlicet beati Iohannis euangelistae anno Domini millesimo ^{1547.} quingentesimo quadragésimo septimo. _{dec. 27.}

Nicolaus comes perpetuus
de Zrynyo, banus m. pr.¹⁾

Stephanus comes
de Frangepanibus m. pr.

Eredetije hártján két függő pecséttel az orsz. ltárban, N. R. A. 73. 21. — V. ö. a Második r. 1547. dec. 27. és 1585. sept. 8. keletű leveleivel.

LII.

1548. apr. 30.

Forgács Imre följegyzése Zrínyi Katalin születéséről.

Anno MDXXXVIII. 30. Aprilis nata est spectabilis et ^{1548.} _{apr. 30.} magnifica domina Catherina comes de Zrinio, filia spectabilis ac magnifici domini quondam Nicolai magni illius comitis à Zrinio, obitu Solimanni turcarum caesaris in obsidione Zigetii quam constantissime fortissimeque sustinuit nobilitatis, ex spectabili ac magnifica domina Catherina comite de Frangepanibus suscepta.

Nupsit primum magnifico domino Francisco Thurzoni in quinquagenario, nata tunc 14, ex quo suscepit liberos Annam, Georgium, Franciscum, Ursulam ac Catherinam, quo

---

¹⁾ Sajátkezű aláírás.

defuncto duxi eam ego in coniugem,¹⁾ ex qua suscepi unicam filiolum nondum baptisate tinctam.

Benedicam Dominum semper.

Emericus Forgach.

Az orsz. ltárban, *Acta Thurz.* VII. 35.

Kiadta magyarul *dr. Komáromy A.*, Turul VII. 76.

LIII.

1548. maj. 11.

A győri káptalan jelenti a királynak, hogy Török Jánost a Csurgó miatt közte és Zrínyi Miklós közt folyó perben törvénybe idézte.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 1648. 18.* — V. ö. a Második r. 1543. maj. 12. és 1548. jul. 25. keletű leveleivel.

LIV.

1548. jul. 25.

A zalavári convent jelenti a királynak, hogy a mikor a királyi ember Zrínyi Miklóst a somogyvármegyei Csurgó és tartozékai birtokába vissza akarta iktatni, annak Szekér Péter csurgói bíró, Török János és Ferencz s Batthyányi Ferencz nevében kivont karddal ellene mondott.

Serenissimo principi et domino domino Ferdinando divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regi semper augusto, infanti Hispaniarum, archiduci Austriae etc. domino ipsorum gratiosissimo conventus ecclesiae beati Adriani martyris de Zala orationum suffragia devotarum perpetua cum fidelitate.

Vestra noverit serenitas, nos literas eiusdem adiudicatorias et sententionales pro parte spectabilis et magnifici do-

---

¹⁾ Bicsén, 1576. jun. 21-én volt az eljegyzés s 24-én a menyegző Forgács Simon, Krusith János, Balassi János és István, Révai Mihály és Ferencz, Dóczi Gábor, Forgács Péter, Telekessi István, Óvári Gáspár, Forgács Miklós jelenlétében. Zrínyi Katalin † 1585. apr. 26-án s eltemetett Rajeczen.

mini Nicolai comitis perpetui de Zrynyo ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bani actoris contra magnificum dominum Iohannem Thewrewk de Ennyng in causam attractum et convictum in figura iudicii personalis praesentiae vestrae serenitatis Posenii, feria tertia proxima post festum beati Barnabae apostoli, ultimo scilicet die termini celebrationis iudiciorum festi beati Georgii martyris proxime praeteriti, ad quem scilicet terminum universae causae regnicolarum vestrae serenitatis ex constitutionibus publicis eorundem adiudicari solitae per vestram serenitatem generaliter fuerant prorogatae, in papyro clause confectas et emanatas, modum et formam cuiusdam iudiciariae deliberationis vestrae serenitatis, necnon possessionariae restatutionis ac iteratae executionis quarundam aliarum literarum vestrae serenitatis adiudicatoriarum et sententionalium per vestrae serenitatis et nostrum homines modo infrascripto factarum in se denotantes, nobis praeceptorie loquentes et directas summa cum obedientia qua decuit recepisse, iuxta quarum continentiam mandatis eiusdem vestrae serenitatis in omnibus obedire firmiter volentes ut tenemur, una cum egregio Francisco Zychy de Zayk homine vestrae serenitatis inter alios homines eiusdem in dictis literis adiudicatoriis et sententionalibus vestrae serenitatis nominatim conscriptos per eandem vestram serenitatem ad id specialiter transmisso nostrum hominem, videlicet religiosum fratrem Lazarum alias abbatem de Zenth Jacob, socium nostrum conventualem, unum utpote ex nobis ad ea, quae in eisdem literis vestrae serenitatis adiudicatoriis et sententionalibus continentur, fideliter exequenda nostro pro testimonio fidedignum duximus destinandum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis sub iuramento eorum concorditer retulerunt eo modo, quomodo ipsi feria tertia, videlicet in vigilia festi beati Iacobi apostoli proxime praeteriti ad faciem castri Chorgo vocati, in comitatu Simigiensi existentis, vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo, dum idem castrum Chorgo cum cunctis suis pertinentiis, iuxta tenorem et continentiam praetactarum literarum vestrae serenitatis adiudicatoriarum et sententionalium praefato Nicolao Zryny actori, iure sibi

incumbenti perpetuo possidendum idem homo vestrae serenitatis, praesente dicto nostro testimonio, restatuere ac tandem et in reliquibus¹⁾ partibus easdem literas vestrae serenitatis adiudicatorias et sententiales in aliis quoque suis punctis, clausulis et articulis ac in omni sui parte per modum iteratae executionis, iuxta series et continentias dictarum priorum literarum vestrae serenitatis adiudicatoriarum et sententialium peragere, perficere et exequi variatione sine omni, semper contradictione et inhibitione dicti Iohannis Thewrewk convicti et aliorum quorumlibet praevia ratione non obstantibus voluisset, tunc ibidem providus Petrus Zeker, iudex oppidi Chorgo personaliter adhaerens nominibus et in personis magnificorum dominorum dicti Iohannis ac Francisci Thewrewk de Ennyng et alterius Francisci de Batthyany totali executioni omnium praemissorum, videlicet possessionariae restatutioni et iteratae executioni evaginato gladio per modum violentae repulsionis obviasset et contradixisset, sicque ipsa iudiciaria deliberatio et commissio vestrae serenitatis effective mancipari nequivisset; ob quam quidem violentam repulsionem idem homo vestrae serenitatis, praesente dicto nostro testimonio, eodem die praenominatos Iohannem et Franciscum Thewrewk et alterum Franciscum Batthyany contra memoratum dominum Nicolaum Zryny medio dicti Petri Zeker ad decimum quintum diem a die huiusmodi repulsionis exhinc factae in vestrae serenitatis personalis praesentiae evocasset praesentiam rationem superinde reddituros efficacem.

Et post haec huiusmodi restatutionis et iteratae executionis omnium praemissorum seriem ut fuit expediens ad quintum decimum diem diei executionis praenotatae legitime perdurandum dictae personali praesentiae vestrae serenitatis fideliter rescripsimus, literasque praetactas vestrae serenitatis adiudicatorias et sententiales restatutionis et iteratae executionis capite sigilli nostri consignatas vestrae serenitati in specie |duximus| remittendas.

^{1548.} Datum secundo die diei executionis praenotatae, anno
ul. 25. Domini millesimo quingentesimo quadragésimo octavo.

---

¹⁾ Igy, *reliquis helyett*.

Kivül: Domino personali praesentiae regiae maiestatis pro spectabili et magnifico domino Nicolao comite perpetuo de Zrinyo ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae bano contra magnificos dominos Iohannem et Franciscum Thewrewk de Ennyng ac alterum Franciscum de Batthyán super quadam possessionaria restitutione ac iterata executione quarundam aliarum literarum dictae regiae maiestatis per eiusdem et nostrum homines modo intrascripto factis memorialis, cuius series ut fuit expediens ad terminum intranominatum legitime perdurandum est reportata ad iudicium.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, N. R. A. 1648. 19. — V. ö. a Második r. 1548. maj. 11. és 1549. aug. 24. keletű leveleivel.

LV.

1548. aug. 1.

Számvetés Zrínyi Miklós bánnal.

Ratio magnifici domini Nicolai comitis de
Zrinio bani Croatiae.

Dominus Zriny banus Croatiae ceperat in banatu servire 27. Decembris anni 1542.

Tandem de servitiis suis post varias rationes concordia facta est cum domino bano de servitiis suis deservitis usque 10. Decembris anni 1544., ut literae compositionis testantur et maiestas regia tum per concordiam debitor mansisse comperitur eodem domino bano in . . . . . flor. 20,000 quos ex bonis condam dominorum Ernusth de Chakthornya restitutos maiestas regia obligarat.¹⁾

---

¹⁾ A quos ex bonis — obligarat közti rész keresztülhúzva.

Tandem ¹⁾ anno 1544. 10. Decembris post concordiam factam de praescriptis florenis viginti millibus cum domino bano nova ordinatio facta esse dicitur per dominum magnificum Leonhardum à Fels cum eodem domino bano ad equites 400 per florenos 4 hungaricales in mense et ad personam suam singulo mense florenos centum, nulla tamen in scriptis ordinatio proferri potuit, et ista ordinatio duravit usque primam Martii anni 1546., anno uno et mensibus duobus, ad quos cedunt modo praemisso . . . . . flor. 23,800 dies decem non computantur, eo quod non sunt literae ordinationis, potuit concordia differri diebus 10.

---

¹⁾ Innen kezdve a *Summa summarum* 100,800 szavakig javítás a márgón az eredetileg eképpen hangzott első fogalmazat helyett :

Item, ut dominus banus scribit anno 1544. nova ordinatio cum eodem medio magnifici domini Leonhardi à Fels capitanei generalis sacrae maiestatis regiae ultima Octobris facta fuit, tamen videtur ob temporis numerum post concordiam factam de praescriptis florenis viginti millibus novam ordinationem sequi debuisse post 10. Decembris anni 1544., quando literae concordiae datae sunt ; scribit autem dominus banus cum ipso ordinationem eam, quae sequitur, fuisse factam, nam literae aliquae ordinationis non extant ; scribit suam ordinationem fuisse factam ad equites 400 in singulos per mensem florenos 4 hungaricos computando, singuloque mense pro persona domini bani ex camera germanica florenos 100, quae summa singulo mense faceret florenos 1,700, dominus banus tamen scribit suam maiestatem ad personam suam, exploratorum et excubiarum addidisse florenos 200, et istam ordinationem scribit durasse usque primam diem mensis Martii anni 1546., ad menses XVI, tamen post factam concordiam a 10. Decembris veniunt menses XIII dies 10, ad quos per florenos 1,700 computando singulo mense cedunt ad menses 14, dies 10 . . . . . flor. 27,366 den. 66

Item, anno 1546. prima Martii cum eodem domino bano nova ordinatio facta esse dicitur ad equites 500 per florenos 4 rhenenses deque in mensem, ad personam vero suam florenos 300, itaque a prima Martii anni 1546. usque finem Augusti anni 1548. annis duobus et medio cedunt . . . . . flor. 57,000
Summa summarum 100,800

Solutio.

Maiestas regia sacratissima bona dominorum Hampo Chakthorna donavit in rationem servitiorum pro . . . flor. 50,000
Magnificum dominum condam Leonhardum à Fels generalem capitaneum solvisse in hanc rationem . . . . . flor. 8,600
Ad rogata eiusdem domini Leonhardi capitanei generalis relaxavit pro uno mense . . . . . flor. 1,900

Item, si floreni 200, quos scribit maiestatem regiam pro mensa sua et exploratione addidisse, computantur, mensibus 14 faciunt cum diebus 10 . . . . . flor. 2,866 den. 66

Anno 1546. rursum scribit dominus banus aliam novam Viennae factam prima Martii cum ipso ordinationem, de qua literae non extant, allegat tamen constare sacrae maiestati regiae, domino cancellario et domino comiti generali capitaneo vel domino Hoffman; scribit autem ordinatos fuisse equites 500, singulis per florenos quatuor rhenenses, personae vero suae florenos 300 per mensem computando, qui singulo mense simul positi faciunt florenos 1,900; istam autem ordinationem ponit durasse dominus banus usque praesens tempus videlicet usque primam Augusti anni 1548., quod tempus facit menses 29, hoc est viginti novem, ad quos per florenos 1,900 computando per mensem faciunt . . . . . flor. 55,100

Ista summa totius debiti iuxta hanc computationem facit . . . . . flor. 102,333 den. 33

Insuper eundem dominum Leonhardum pro uno mense scribit eidem solvisse . . . . . flor. 1,700

De dica utraque regni Sclavoniae scribit percepisse . . . . . flor. 3,696 den. 50

Summa solutionis praescriptae facit . . . . . flor. 65,896 den. 50

Restarent solvendi . . . . . flor. 36,336 den. 83, sed de subsidiis sacrae regiae maiestatis ex bonis suis de comitatu Zaladiensi pecuniam dicae anni 1547. et anni 1548. nondum solvit, qui ad hanc rationem computari possunt.

Fogalmazványa a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat. 1554.*

LVI.

1548. aug. 1.

Számvetés Zrínyi Miklóssal, 1542. dec. 27-től 1548. aug. 1-ig kifizetett és kifizetetlen követeléseiről.

Ratio ordinationum, solutionum et creditorum sacratissimae regiae maiestatis domino comiti Zryniensi, bano factorum et debendorum.

Prima ordinatio.

Anno 1542. vigesima septima die Decembris Viennae facta fuit prima ordinatio per sacratissimam maiestatem regiam cum domino Nicolao comite de Zrynio ad officium banatus Croatiae etc., quae duravit usque ad ultimum diem Octobris anni 1544., quod quidem tempus facit annum unum integrum, menses decem et dies quatuor.

Ad istud tempus quamvis sacratissima maiestas regia domino bano multo pluribus in sortem salarii sui debuerit, tamen iuxta concordiam et beneplacitum suae maiestatis ac etiam deductis deducendis consensit dominus banus condescenditque finaliter ad debitum florenorum viginti millia hun-

garicorum iuxta tenorem literarum sacratissimae maiestatis suae super debito dictorum florenorum viginti millia obligatorium et assecuratoriarum eidem domino bano datarum.

Secunda ordinatio.

Praeterea anno 1544. eodem ultimo die Octobris facta fuit secunda ordinatio per sacratissimam regiam maiestatem cum eodem domino bano, medio magnifici quondam domini Leonardi à Fels tunc capitanei generalis, ad equites quadringentos, singulum scilicet equitem singulo mense per IIII florenos hungaricos persolvendos, pro persona vero domini bani singulo mense florenos centum hungaricos de camera germanica persolvendos.

Iuxta istam autem secundam ordinationem idem quondam dominus à Fels solvit domino bano ad unum mensem integrum ad dictos quadringentos equites florenos mille sexcentos hungaricos; item ad propriam personam domini bani dedit florenos centum hungaricos. . . . . flor. 1,700

Expost tamen sacratissima regia maiestas ad supplicationem ipsius domini bani tunc in instanti factam auxerat solutionem propriae personae suae, necnon ad intertentionem exploratorum et excubiarum ad florenos trecentos hungaricos per dictum quondam dominum à Fels singulo mense persolvendos.

Et ista secunda ordinatio duravit usque ad primam diem mensis Martii anni 1548., quod facit in toto menses XVI, ad quos cedunt ad praescriptos equites quadringentos . . . . . flor. 25,600 hung., ad propriam vero personam eiusdem domini bani ad praescriptos menses, iuxta factam cum quondam domino à Fels et expost auctam quoque per sacratissimam maiestatem regiam ordinationem . . . flor. 4,600 hung.
Summa flor. 30,200 hung.

Solutio.

Ad hoc totum tempus secundae ordinationis idem quondam dominus à Fels capitaneus supra solutionem praescripti exoluti unius mensis solvit domino bano . . . . . flor. 8,600 hung.

Item dominus banus ad petita eisdem quondam domini capitanei relaxavit maiestati regiae solutionem unius integri mensis, quae facit . . . . . flor. 1,900 hung.

Et sic simul computato priori mense, uno exoluto et altero relaxato, summa totius solutionis facit . . . . . flor. 12,200 hung.

Sicque restant solvendi domino bano . . . . . flor. 18,000 hung.

Tertia ordinatio.¹⁾

Anno 1546. prima die mensis Martii Viennae facta est tertiaria ordinatio per sacratissimam regiam maiestatem domino bano ad equites quingentos, singulo mense singulo equiti per florenos IIII rhenenses persolvendos; item ad propriam personam domini bani quolibet mense singulos florenos trecentos hungaricos numerando, et ista ordinatio duravit usque ad praesens tempus, primam scilicet diem Augusti anni 1548.

Qui faciunt in toto . . . . . rhen. flor. 68,440

Quae summa facit . . . . . hung. flor. 54,764

Solutio ex summa praescripta.

Item in sortem persolutionis castri Chaktornya iuxta transactionem cum sacra regia maiestate factam dominus banus debuit reservire . . . . . flor. 10,000 hung.

Item iuxta eandem transactionem debet dominus banus supplere et addere ex secunda ordinatione . . . . . flor. 2,000 hung.

---

¹⁾ *Oldalt*: 15. Martii.

Item percepit dominus banus ex utraque dica regni Sclavoniae . . . . . flor. 3,696 den. 50 hung.

Summa summarum solutionis sacrae regiae maiestatis . . . . . flor. 15,696¹/₂

Summa summarum debiti sacrae maiestatis regiae domino bano debendi et gratiose solvendi facit . . . . . flor. 39,067¹/₂¹)

Eredetije az orsz. ltárban, *Történelmi Emlékek B. 1541—50.*

LVII

Bécs, 1548. oct. 14.

Ferdinánd Keglevics Péternek, fiai könyörgésére megkegyelmez.

Nos Ferdinandus etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum magnificus Petrus Keglewyth de Busyn annis superioribus arces et bona quondam Hamponis ad nos sacramque regni nostri Hungariae coronam iure et legitime devoluta contra nostram voluntatem certis annis violenter et temere tenuisset, neque ea nobis ad frequentes nostras admonitiones et requisitiones ullo pacto remittere voluisset, seque nobis et eidem coronae regni nostri manifestum rebellem declarasset, et ob id ex iudiciaria deliberatione et consilio dominorum praelatorum et baronum eiusdem regni nostri proscriptus in sententiam amissionis capitis et universorum bonorum ac iurium suorum possessionariorum merito incurrisset, propter quae eum detineri feceramus; tandem cum ad filiorum ipsius aliorumque fidelium nostrorum humillimam supplicationem maiestati nostrae factam, tum vero moti pietate et singulari clementia ac benignitate nostra regia, qua lapsis veniam et delinquentibus gratiam facere, rigoremque iuris misericordia lenire solemus, in animum etiam revocantes fidelia servitia dicti Petri Keglewyth, quae ipse ab initio statim regiminis nostri hun-

---

¹) *Oldalt*: Usque primam Augusti anni 1548.

garici usque ad illud tempus, quo praescripta bona nostra temerarie retinuit, seque nobis rebellem et inobedientem praestitit, nobis et dictae sacrae coronae nostrae fideliter et constanter exhibuit et impendit, eundem vitae gratiaeque donantes praefatis filiis suis duximus dandum et restituendum, capitique ac universis bonis ipsius gratiam faciendo, ita videlicet, ut in manu et potestate filiorum suorum in uno castro eorum, ubi voluerint, permaneat et per eosdem liber conservetur, inde tamen non exeat usque ad aliam nostram erga se impetrandam gratiam et clementiam, atque nobis et dictae coronae nostrae Hungariae durante vita sua perpetuam fidelitatem observare, neque quicquam contra dignitatem et auctoritatem nostram regiam statumque regnorum nostrorum moliri et attentare, sed in pace et tranquillitate in conservatione filiorum suorum in eo castro ubi locaverint permanere debeat, ad praemissaque fideliter et inviolabiliter observanda teneantur iidem Petrus Keglwyth et filii eius per literas suas fide, honore et humanitate suis se nobis obligare et obstrictos reddere, alioqui praesens nostra erga eos clementia ipsis non suffragetur, imo damus et restituimus praesentium per vigorem.

Quocirca vobis fidelibus nostris reverendissimo in Christo patri, domino Paulo de Warda archiepiscopo Strigoniensi, primati Hungariae, legato nato, summo cancellario et locumtenenti nostro in regno nostro Hungariae ac spectabilibus et magnificis Thomae de Nadasd, comiti perpetuo terrae Fogaras, iudici curiae nostrae, Nicolao comiti de Zrinio, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bano, Andreae de Bathor, comiti comitatuum Zathmar et Zabolch, thavernicorum nostrorum magistro, supremis regni nostri Hungariae capitaneis, Francisco de Rewa, comiti comitatus Thurociensis, consiliario nostro et vacante officio palatini regni nostri Hungariae locumtenenti, necnon egregio Michaeli de Mere personalis praesentiae nostrae in iudiciis locumtenenti, ipsorumque vicesgerentibus atque prothonotariis et iuratis sedis nostrae iudiciariae assessoribus, praeterea regnorum nostrorum praedictorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae vicebano, cunctis etiam aliis praedictorum regno-

rum nostrorum iudicibus et iustitiariis, ecclesiasticis videlicet et saecularibus harum serie firmiter committimus et mandamus, quatenus amodo deinceps praefatum Petrum Keglewyth ratione praemissorum factorum suorum contra formam praesentis nostrae modo praemisso factae clementiae nullo modo nec in persona, neque rebus et bonis, nec aliter qualitercunque intra vel extra iudicium impedire, turbare, molestare aut aliquo modo damnificare praesumatis, sed hanc ipsam nostram gratiam eidem¹⁾ firmiter et inviolabiliter observare et per omnes observari facere debeatis et teneamini, aliud nullo modo facturi, praesentibus perfectis exhibenti restitutis.

Datum Viennae, 14. Octobris anno Domini 1548., ^{1548.}
regnorum nostrorum romani 18., aliorum vero 22. ^{oct. 14.}

Az orsz. ltárban, *Liber Reg.* tom. II. fol. 285., továbbá a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Liber Reg.* tom. VI. fol. 142. — V. ö. a Második r. 1547. jun. 24. és 1548. dec. 7. keletű leveleivel.

LVIII.

Pozsony, 1548. dec. 7.

Zrínyi Miklós a királylyal Csáktornya és Sztrigó várakra nézve kötött szerződésből kifolyólag Szomszédvára, Szelin és Sztubicza várakra s a Korbáviai Jánosról és Zrínyi Jánosról reá szállt követelésre vonatkozó mindennemű levelet semmisnek nyilvánít.

Nos Nicolaus comes perpetuus de Zrynio ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus recognoscimus per praesentes, quod cum annis superioribus²⁾ inter serenissimum principem dominum dominum Ferdinandum divina favente clementia romanorum, Hungariae et Bohemiae etc. regem semper augustum, infantem Hispaniarum, archiducem Austriae etc. dominum nostrum clementissimam ab una, ac nos partium³⁾ ab alia super castris Chyakhthornya et Sthrygo voca-

¹⁾ Innen *faciam* kitörölve.

²⁾ Az *annis superioribus* szavak ugyanazon kori, más kéz correctiói az eredetileg *anno abhinc secundo* hangzott szöveg helyett.

³⁾ Igy, *parte* helyett.

tis, eorundemque pertinentiis, in comitatu Zaladiensi existentibus et habitis certi tractatus et transactiones acti fuissent et initae, literaeque et literalia instrumenta super huiusmodi tractatibus ultro citroque emanata extitissent, et nos omnia ea, quae vigore literarum nostrarum reversalium suae maiestati datarum nos facturos esse promiseramus, bona fide praestiterimus et adimpleverimus, suaque maiestas nos per literas suas nobis datas super pactis et transactione illa quietos et securos atque expeditos reddiderit, volentes nos quoque suam maiestatem de nobis securam et quietam reddere, certas literas et literalia instrumenta factum castri Zomzedwara ac castellorum Selyn et Zthobycza ¹⁾ in comitatu Zagradiensi habitorum, item nonnullas similiter literas suae maiestatis assecutorias, alias nobis per suam maiestatem pro debitis nostris quibuscunque ²⁾ datas, quas nunc invenire potuimus, suae maiestati regiae defacto restituimus; reliquas vero omnes et singulas tam factum eorundem castri Zomzedwara ac castellorum Selyn et Zthobycza, quam quorumcunque debitorum, quibus sua maiestas regia ante ipsam initam transactionem nobis et piae memoriae quondam spectabilibus et magnificis Ioanni Torquato comiti Corbaviae avunculo ac alteri Ioanni comiti de Zrynio fratri nostris charissimis. debebat, tangentes et concernentes ante ipsam ut praefertur transactionem emanatas, quas suae maiestati regiae iuxta tenorem eiusdem transactionis restituere debuissimus, invenire tamen nunc non potuissimus, tam ³⁾ pro nostra persona, quam heredum nostrorum invalidamus et vanas, cassas et frivolas viribusque omnino carituras exnunc pronunciamus, dempta tamen et pure reservata clausula et conditione illa, qua maiestas sua regia nos literis suis assecuravit, quod si quid de bonis ad dicta castra Chyakthornya et Sthrygo pertinentibus quibuscumque contulisset, eos aliis bonis vel alia quacunque via contentaret, ita ut castra ipsa una cum omnibus eorun-

---

¹⁾ V. ö. a Második r. 1546. mart. 15. keletű levelével.

²⁾ E szó betoldva.

³⁾ E szócskától kezdve a *dempta tamen* szavakig betoldás a ki-törölt *dempta* helyett.

dem pertinentiis nobis perpetuo remanerent,¹⁾ immo cassamus, invalidamus²⁾ et viribus carituras pronunciamus harum nostrarum vigore et testimonio literarum.

Datum Posonii, septima mensis Decembris anno Domini 1548.
millesimo quingentesimo quadragésimo octavo. dec. 7.

Nicolaus comes Zriny
banus m. propria.³⁾

Eredetiye papíron az orsz. ltárban, N. R. A. 320. 23. — V. ö. a
Második r. 1548. oct. 14. és 1571. apr. 2. keletű leveleivel.

LIX.

Pozsony, 1548. dec. 7.

Ferdinánd Zrínyi Miklóssal az 1549-ik év tartamára kétszázötven könnyű lovas tartása iránt szerződésre lép.

Nos Ferdinandus etc. recognoscimus, quod cum nos proxime cum nobili fideli nobis dilecto Nicolao comite de Zrinyo, bano nostro Croatiae et Sclavoniae ratione servitorum circa res bellicas clementer transegimus, eique usque ad exitum huius anni praesentis 1548. satisfecerimus, contentumque reddiderimus et persolverimus, et eum imposterum et denuo ob eius circa res bellicas ac militares industriae et experientiae respectum ac imprimis ex nostra singulari et clementi in eum fide, quam de eo concipimus, ad annum integrum ab initio proxime futuri anni 49. computando, ordine equitum 250 levis armaturae suscipimus et constituimus; idemque eum equitum ordinem scilicet 250 tempore iamdicto durante assidue et sine intermissione pleno, integro bonoque numero servare et habere, unaque se ipsum in

---

¹⁾ Innen *vanas, cassas et frivolas reliquimus, viribusque carituras pronunciamus* kitörölve.

Ugy látszik, hogy e példányt Zrínyi aláírása után javították ki — talán — a pozsonyi kamaránál; de hogy e correctio után új eredeti állíttatott volna ki, — annak nyomára nem akadtam.

²⁾ E szó betoldás.

³⁾ Sajátkezű aláírás.

servitiis nostris (quemadmodum hactenus semper facere consuevit) obsequentissimum et promptissimum in omnibus et singulis sine exceptione praestare debeat, nosque et regnum nostrum, rempublicam, famam, utilitatem aliaque id genus tueri, iuvare et pro sua summa diligentia et industria, integritate virilique promovere debeat, econtra incommoda omnia, dissensiones aliaque mala, quae nobis et regnis nostris obesse possent, quantum in ipso est, evitare et propulsare illisque obviam ire atque avertere studeat, secundum, quod in eo sua prudentia plurimum valere ac diligentia efficere potest; quod ipsum omnino facturum enixeque operam daturum clementer confidimus nobisque de eo plane pollicemur id, quod ipsum quemadmodum fidelem banum iamdictorum Croatiae et Sclavoniae regnorum nostrorum facere decet et convenit.

Ob quod praefato comiti de Zrinio pro tali ordine equitum 250, nempe singulis in menses singulos (mensem pro diebus triginta computando) quatuor florenos rhenenses, pro florenis 15 bacios aut cruciferos 60 computando, et pro personae suae sustentatione in singulos menses 250 florenos hungaricales in moneta (quae summa facit $3121\frac{1}{2}$ florenos rhenenses praedicto tempore durante, quorum omnium menstruatim sit summa $1,3121\frac{1}{2}$ floreni rhenenses) absque omni dubio gratiose expedire, satisfacere et persolvere sine ullo impedimento debemus et volumus harum vigore et testimonio literarum.

1548.

dec. 7. 1548.

Datum Posonii, die septimo Decembris anno Domini

Egykorú másolata az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1549—50.*, továbbá a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat. 1554.*

LX.

Ozal vára, 1549. jul. 15.

Zrínyi Miklós és Frangepán István hű szolgálataiért s hátralékban levő ezer magyar forint zsoldja fejében a zágrábvármegyei Mlaka kastélyt a hasonnevű faluval, továbbá Goricza, Lizina és Borenczi falvakat Hojzics Jánosnak adományozzák.

Nos Nicolaus comes perpetuus de Zrinyo ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus, ac Stephanus de Frangepanibus Segniae, Wegliae Modrusiaeque comes etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos tum attentis et consideratis fidelibus servitiis egregii Ioannis Hoyzych de Lyka, castellani castelli nostri Doboowcz ceterorumque castrorum et bonorum nostrorum in Croatia habitorum gubernatoris, quibus idem nobis summa cum dexteritate et prudentia, matura fide et cum copiosa sanguinis sui, effusione ubique adesse studuit, in futurum etiam servire pollicetur, cum etiam pro illis mille florenis hungaricalibus, quibus nos eidem Ioanni Hoyzych, iusta prius cum eodem posita ratione, in sortem sallarii seu servitiorum eiusdem debitores remansimus, beneplacito consensu generosae et magnificae dominae Catharinae de Frangepanibus, alterius nostrum videlicet Nicolai comitis et bani consortis, alterius vero videlicet Stephani similiter comitis charissimae sororis ad id accedente, castellum nostrum Mlacha vocatum, in quadam insula fluvii Mresnycza appellati, in circuitu eiusdem castelli decurrentis constructum ac in pertinentia castrum nostri Ozal et in comitatu Zagradiensi existens et habitum, quod videlicet prius nobiles Ioannes et Petrus ac Gregorius Dezpothowychy vocati per inscriptionem impignorationemque spectabilis et magnifici condam domini Bernardini de Frangepanibus modo simili Segniae, Wegliae Modrusiaeque comitis, avi et praedecessoris nostri charissimi infra tempus redemptionis eiusdem nuper

per nos factae tenebant et possidebant, simul cum possessionibus eodem nomine Mlacha, necnon Gorycza, Lyzyna et Borenczy appellatis, portionibusque et iuribus possessionariis ac sessionibus iobagionalibus populosis et desertis in eisdem et in praescripto comitatu Zagrabiehsi existentibus et habitis, ac pariter cum cunctis eiusdem castelli et dictarum possessionum ac portionum et iurium possessionariorum, sessionumque iobagionalium pertinentiis et utilitatibus quibuslibet, terris videlicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, campis, foenilibus, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis et earundem promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad idem castellum et praescriptas possessiones ac portiones et iura possessionaria, sessionesque iobagionales de iure spectantibus et pertinere debentibus sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus memorato Ioanni Hoyzych heredibusque et posteritatibus eiusdem universis dandum duximus et inscribendum, immo damus, donamus, conferimus et inscribimus, tali modo, ut praefatus Ioannes Hoyzych heredesque eiusdem universi praescriptum castellum una cum possessionibus portionibusque possessionariis, eiusdemque et earundem pertinentiis antenotatis pacifice et quiete perpetuis semper futuris temporibus tenere et possidere, fructusque et utilitates eiusdem et earundem percipere possit et valeant; hac saltem conditione interiecta, quod si quando nos idem castellum possessionesque et portiones possessionarias antescriptas pro se rehabere voluerimus vel heredes nostri voluerint, extunc id non secus, sed post mortem eiusdem Ioannis Hoyzych et deposita prius et persoluta plenarie heredibus eiusdem, aut quibus ipse legaret, summa praescriptorum mille florenorum hungaricalium antedicta facere valeamus.

Et in huius rei memoriam eidem Ioanni Hoyzych, heredibusque et posteritatibus eiusdem universis praesentes literas nostras, sigillis nostris et subscriptione manuum nostrarum roboratas dandas duximus et concedendas.

Datum in castro nostro Ozal antedicto, feria secunda,

in festo Divisionis beatorum apostolorum anno Domini mil-
lesimo quingentesimo quadragésimo nono. 1549.
jul. 15.

Nicolaus comes Zrinyi Stephanus comes de Frangepanibus
banus manu propria.¹⁾ manu propria confirmamus.²⁾

Eredetije hártján Zrínyi ép függő gyűrűpecsétjével — a Frangepáné elveszett — az orsz. ltárban, *N. R. A. 200. 16.*

LXI.

Pozsony, 1549. aug. 7.

Ferdinánd a Torquatus János által leigázott s utánna idősb Zrínyi Miklós, ennek fiai János és Miklós által paraszti munkára, sertés-tized s másféle fizetésekre kényszerített, továbbá Derszanics Gáspár lukaveczi várnagytól többrendbeli hatalmaskodást szenvedett turopolyai nemesség panaszára Zrínyi Miklós bánt a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris capitulo ecclesiae Zagradiensis salutem et gratiam.

Expositum est maiestati nostrae in personis fidelium nostrorum nobilium Petri Dyankowych, Anthonii Bedekowych de Kobylch, necnon Petri et alterius Anthonii similiter Bedekowych de eadem Kobylch, ac Thomae Knezekowych, Marci Krysanych et Anthonii Jacopowych de Mraczlyn, Martini Chwnchych, Pauli Lwchych et Martini Knezych de Kochan ac Martini Myrenych de Rakythowecz, necnon Anthonii Bwssewecz et Mathiae Thwchan de Bwssewecz, Quirini Galekowych de Lazy, Gregorii et Blasii Pogledych, Iacobi Nothych, Nicolai Byzerych et Anthonii Sabarych de Korylowcz, Georgii Pykowych et Clementis Wgrynowych de Kys Gorycza, Georgii Wglessych et Blasii Gerdenych de Kwssancz, Bartho|lo|maei Therbych et Emerici Pepelych de Plezzo, Martini Therczlych et Stephani Dyakowych de Rakarya, Valentini Krwpych, Mathaei Wagych, Iohannis Mw-

---

^{1—2)} Mindkét aláírás sajátkezű.

dych et Nicolai Laczkowych de Naghmlaka, Iohannis Symwnkowych, Georgii Swazthowych, Simonis Sordych, Pauli Stepanych, Stephani Arbanaz et Emerici Thernynych de Alsolompnycza, Nicolai Bolthysarych et Pauli Sabarych de Obresecz, Martini Wolarych, Marci Zthanchych, Martini Thropssethych, Iohannis Myxych et Mathaei Jagnych de Lwkawez, Gregorii Dewanych, Anthonii Domyankowych, Laurentii Pethrycheych de Los, Pauli et Blasii Koskowych de Hraschya, Marci Radenych et Mathiae Hawydych de Dragonoscz, Petri Kwssewych, Fabiani Kathychych, Marci Kelekowych et Mathaei Kwssewych de Dobrancz, Philippi Homawych, Nicolai Werthek et Ambrosii Swppanych de Rodwancz, Mathiae Gerdenych et Valentini similiter Gerdenych de Jarebych, Martini Czwechkowych et Petri Santherych de Woynoscz, Nicolai Kowachych et Galli Gerdenych de Czerowzkywerh, Georgii Pethrawych et Marci Perwonoscz de Rathkowerh, Stanislai Falkas et Blasii Gyzdawchych de Wakomerych, Georgii Pethrythkowych et Pauli Zmolkowych de Bwkowschak, necnon totius universitatis nobilium Campi Zagrabiensis ad civitatem nostram regalem Montisgraecem Zagrabiensem spectantis, qualiter superioribus disturbiorum temporibus post cladem videlicet Mohachensem, dum tempora essent valde impacata et disturbiorum plena, jul. 25. circa festum sancti Iacobi apostoli in anno Domini, cuius iam vigesima prima vel citra instaret annualis revolutio, praeteritum, dum magnificus olim Ioannes Torquatus comes Corbaviae castellum Lwkawez vocatum, quod alias progenitores eorundem exponentium in possessione ipsorum hereditaria et avita similiter Lwkawecz appellata, in praedicto Campo et comitatu Zagrabiensi existenti pro capitum refugio et rerum suarum conservatione extruxerant, sine omni via iuris pro se ipso occupasset, tunc nescitur unde motus idem comes Iohannes Torquatus assumpto secum et sibij ipsi coadunato valido exercitu, numero circiter quingentorum equitum pixedariorum armatis et potentiariis manibus domos et curias nobilitares tam proprias ipsorum exponentium, quam etiam iobagionum eorundem in praeallegatis eorum possessionibus in praeallegato Campo et comitatu Zagrabiensi existen-

tibus habitas irruendo, certos ex ipsis captivando alios carcerum vinculis mancipasset, alios diversis et exquisitis tormentis et verberibus affecisset, quosdam autem universis rebus ac victualibus spoliasset et inprivasset, tamen non habita ratione verae nobilitatis ipsorum exponentium eosdem una cum colonis et universis bonis possessionariis eorundem a praefata civitate nostra Zagrabiensi sive Montisgraecensi abstrahendo ad idem castellum Lwkawecz occupasset et subegisset, quos quidem sic violenter occupatos et subactos ad quaevis onera et servitia ruralia obeunda quasi rusticos quosdam pariter cum colonis eorundem, necnon ad solutionem porcorum decimalium et diversarum taxarum, pecuniarum ac victualium administrationem minus iuste et indebite ac praeter omnem viam iuris sibi ipsi coegisset et compulisset, ac quoad tam idem olim comes Iohannes Torquatus supervixisset, quam post eum olim magnifici senior Nicolaus comes Zryny et Iohannes filius eiusdem sub eodem disturbio dictum castellum Lwkawecz detinendo eosdem exponentes ac iobagiones eorum similibus iniustis oneribus et serviitiis aggravassent et oppressissent; quibus quidem Iohanne comite Torquato ac seniore Nicolao et Iohanne comitibus de Zrynyo e vivis sublati tandem spectabilis et magnificus iunior Nicolaus comes de eadem Zrynio, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus, successor eorundem idem castellum Lwkawecz detinendo eosdem nobiles exponentes in eisdem oneribus et gravaminibus atque oppressionibus teneret ac maiore modo opprimeret etiam de praesenti potentia mediante.

Praeterea, quod cum ipsi nobiles exponentes inter ceteros fideles nostros regnicolas dicti regni nostri Hungariae in proxima diaeta eorum generali pro festo beati Lucae euangelistae in anno Domini proxime transacto edicto nostro regio Posonii celebrata tam pro praescripti castelli Lwkawecz, in bonis eorundem exponentium hereditariis et avitis extracti, quam etiam universorum bonorum ac possessionum et iurium possessionariorum eorundem in praeallegato Campo et comitatu Zagrabiensi existentium habitorum occupatione et detentione, necnon pro iniustis oppressionibus ipsorum praescriptis ad maiestatem nostram, praesente etiam ibidem dicto

(1548.)
oct. 18.

Nicolao comite Zriny bano, confugissent, quorum tunc nos accepta humili supplicatione, responsione quoque ipsius Nicolai comitis et bani ad eandem coram nobis facta, ex nostra in frequenti consilio facta deliberatione discussionem et revisionem causae huiusmodi oppressionis eorundem, necnon iurium tam ipsorum exponentium, quam dicti Nicolai comitis et bani superinde habitorum commissariis nostris ad diaetam generalem regnicolarum nostrorum regni Sclavoniae per nos mittendis vigore literarum nostrarum praeceptoriarum demandaveramus; et licet dictus Nicolaus comes et banus ibidem in praescripta diaeta coram magnifico Christoforo de Battyan, pincernarum nostrorum regalium magistro ac consiliario et in eadem diaeta commissario nostro per procuratorem suum comparuerit, tamen coram eodem nedum iuri stare aut ad oppressionem dictorum exponentium respondere, immo nec aliqua iura sua super ea materia producere et exhibere voluisset, quin potius nescitur unde motus praefatus Nicolaus comes et banus contra verbale ac etiam literatorium mandatum nostrum regale Posonii ad eundem datum, assecurationem quoque nostram ad eosdem exponentes ibidem Posonii factam, quod ipsi ab eodem Nicolao comite et bano infra finalem decisionem huiusmodi differentiae et causae in personis ac in omnibus rebus eorum securi esse deberent, non expectato etiam praemisso termino praetactae discussionis causae et iurium eorundem, non curata quoque huiusmodi

febr. 24. litis pendentia die dominico Sexagesimae, in festo videlicet beati Mathiae apostoli proxime praeterito missis et destinatis egregio Gasparo Dersanych aliter Derk vocato, castellano et officiale suo in praescripto castello Lwkawecz, in praedicto Campo et comitatu Zagrabiensi esistenti per eum constituto ac aliis multis et quampluribus servitoribus et hominibus suis ac certis plagiariis wzkokis vocatis, equitibus scilicet et peditibus pixidariis, armatis et potentiariis manibus in et ad domos et curias nobilitares praefatorum Petri Dya[n]kowych, Anthonii Bedekowych de Kobylch, necnon Petri et alterius Anthonii similiter Bedekowych, fratrum scilicet eorundem exponentium in possessione Kobylch et praeallegatis Campo et comitatu Zagrabiensi esistenti habitas, necnon ad

promontoria ipsorum exponentium Kozthanyewecz et Mozo-
chanye vocata in eodem Campo et comitatu Zagradiensi
existentia habita, consequenterque domos allodiales ipsorum
apud et penes vineas eorundem in eisdem promontoriis exi-
stentes more hostili irrui, inibique confractis portis et hostiis
domorum allodialium et curiarum nobilitarium praedictarum,
exindeque boves novem praefati Blasii Pogledych; item boves
sex, vaccas quatuor, oves triginta Gregorii similiter Pogledych
de dicta Koryloch; item boves decem, vaccas quindecim et
vitulos anniculos quinque Emerici Pepelych de Plezo; item
boves sedecim, vaccas quatuor Nicolai Bolthysarych de Kys
Obres; item boves octo, vaccas tres Georgii Sabarych de
eadem Kysobres; item boves tres et vaccas tres Emerici
The[r]nynych de Alsolompnycza; item boves duos, vaccas
tres Lucae Thernynych de eadem; item boves sex et vaccas
septem Georgii Arbanacz de eadem Alsolompnycza; item
boves decem Iohannis Arbanacz de eadem; item boves duos,
vaccas tres et vitulos anniculos duos; item boves quatuor-
decim, vaccas tres et equatiam unam dicti Petri Dyankowych;
item boves quatuor et vaccam unam Anthonii Bedekouych;
item boves duos alterius Anthonii Bedekowych; item boves
sex et vaccas duas providi Martini Krayachych iobagionis
praefati Emerici Pepelych; item bovem unum, vaccam unam
nobilis dominae Dorotheae relictae nobilis condam Pauli
Dyankowych de dicta Kobylych recipi et ad praefatum ca-
stellum Lwkawecz abigi et depelli ac mox et incontinenti ex
eisdem iumentis bovem unum praefati Pauli Arbanaz, necnon
vaccas iuencas duas Emerici Pepelych ac bovem unum et
vaccam unam Petri Dyankowych interfici et demactari ac in
usus suos et dictorum hominum et servitorum suorum con-
verti fecisset; quae quidem pecora ac alias res praefatorum
Gregorii Pogledych, Blasii similiter Pogledych, Iacobi Nothych,
Petri Dyankowych et Emerici Pepelych idem Nicolaus banus
modo quoque teneret, reliquorum vero exponentium pecora
et res eisdem non aliter restituisset, donec eosdem ad prae-
standum sibi iuramentum fidelitatis et obedientiae coegisset
potentia mediante.

Tandem feria quarta proxima post praetactam domini-

febr. 27. cam Sexagesimae similiter proxime praeteritam transacta idem Nicolaus comes et banus missis et destinatis iamfato Gasparo Dersanych aliter Derk dicto, castellano et officiale suo, praescriptisque aliis multis et quampluribus tam equitibus quam peditibus pixidariis, hominibus scilicet et servitoribus suis armatis et potentiariis manibus in et ad domos et curias nobilitares nobilium praefatorum Gregorii et Blasii Pogledych ac Anthonii Sabarych et Iacobi Nothych in Korylowcz, Petri Dyankowych in Kobylych, Emerici Pepelych et Bartholomaei Therbych in Plezo, Pauli et Blasii Koskowych in Hraschya, Simonis Sordych et Iohannis Simonkowych in Alsolompnicza, Martini Volarych et Marci Zthanchych in Lwkawecz, Gregorii Dewanych in Lose et Anthonii Demyankowych in eadem Lose, necnon Nicolai Laczkowych et Iohannis Mwdych ac Mathiae Wagych in Maiori Mlaka possessionibus vocatis in praeallegatis Campo et comitatu Zagrabiensi existentibus habitas irruui, inibique confractis portis et hostiis earundem domorum et curiarum, inibique nobilem Iacobum Nothych de Korylocz praedicta captivari captumque manibus a tergo ligatum ac uno magno lardo suo in eum in ignominiam suam inposito et colligato praefatumque castellum Lwkawecz induci; item nobiles dominas Claram eiusdem Iacobi Nothych ac Barbaram Stephani et Magdalenam Anthonii similiter Nothych, fratrum scilicet eiusdem Iacobi carnalium consortes deiectis et ablatis peplis capitum suorum in dedecus feminei sexus hinc inde trahi, trudi, percuti et verberari, insuper cingulis et bursis parataque in pecunia denariis octuaginta tribus, et annulis argenteis tribus despoliari, necnon easdem domos et curias nobilitares tritico, avena, milio et haydina, necnon anseribus, pullis et caseis aliisque universis victualibus et clenodiis despoliari; item boves quatuor et vaccas tres praefati Iohannis Symonkowych recipi et ad praefatum castellum Lwkawecz abigi et depelli, quae quidem iumenta ibidem diutissime fame et siti macerata et tota fracta idem Nicolaus comes et banus dicto Iohanni Symonkowych non aliter restituisset, donec eundem ad praestandum sibi iuramentum fidelitatis et obedientiae coegisset, praescripta vero omnia victualia simul cum clenodiis domo-

rum in suos et praefatorum hominum suorum usus converti fecisset potentia mediante.

Demum feria sexta proxima ante dominicam Quinquagesimae similiter proxime praeteritam transacta memoratus Nicolaus banus nescitur unde motus mala malis accumulando missis et destinatis saepefato Gasparo Dersanych aliter Derk vocato, castellano et officiale suo in praefato castello Lwka-weecz per eum constituto ac praescriptis aliis suis multis et quampluribus servitoribus ac hominibus suis pixidariis scilicet et lanceariis, cum pixidibus etiam barbatis, armatisque et potentiariis manibus ac apparatu certorum curruum in et ad promontorium eorundem exponentium Kozthanyewcz vocatum, in territorio bonorum eorundem possessionariorum in praeallegato Campo et comitatu Zagrabiensi existens et per consequens domos seu cellas vinarias nobilium Gregorii Pogledych ac Blasii similiter Pogledych et Emerici Pepelych in eodem habitas, et deinde ad nobiles Petrum Lwchych de Kwchye ac Stanislaum Chwnchych de eadem, necnon Fabianum Pepelych de Plezo, Gregorium Wofrosych de Kobyllych et Clementem Gorychky de Kysgorycza, necnon providos Iohannem Kyrynych, iobagionem nobilis Bartholomaei Therbych in Rakarya et Mathiam Pozenyak, iobagionem nobilis Iohannis Mwdych in Ilowenyak possessionibus vocatis in eodem Campo et comitatu Zagrabiensi existentibus comorantes ibidem repertos, imprimis eisdem manualibus et etiam barbatis pixidibus ignitis in eosdem emissis ipsos profugassent et mox praefatum Iohannem Kyrynych miserabili nece perimi et occidi, deinde dictum Petrum Lwchych captivatum in terram prostratum crudelissime tam ligneis quam ferreis clavis chakan vocatis verberari ac totum corpus eiusdem frangi ibidem in terra iacentem vix spiritum trahentem relinquendo; praeterea praefatos Stanislaum Chwnchych et Marcum Kynnowych similiter in terram prostratos eisdem clavis ferreis pyk vocatis ac etiam securibus dire verberatos ibidem semivivos relinquendo; insuper annotatos Fabianum Pepelych in sinistro latere, Gregorium Vorosych in capite vulneratos ac Clementem Gorychky et Mathiam Pozenyak crudelissime verberatos, eosdemque Fabianum Pepelych ac

mart. 1.

Gregorium Worossych et Clementem Gorychky ac Mathiam Pozenyak captivari ac omnibus vestimentis ac cingulis et bursis, paratisque pecuniis plusquam tribus florenis et pileis quoque despoliatos ac sic quasi nudos manibus a tergo ligatis per austeritatem frigoris in praefatum castellum Lwkawecz abduci et ibidem carceribus intrudi, in illisque plusquam per integros duos menses fame et siti eosdem cruciando conservari fecisset, et ex eadem captivitate non aliter dimisisset, nisi accepta ab eisdem fideiussoria cautione ac quousque etiam eosdem ad praestandum sibi iuramentum fidelitatis et obedientiae coegisset; insuper his non contentus confractis et dissecatis hostiis et clausuris dictarum domorum seu cellariarum, exindeque duo vasa vini cubulorum septuaginta Emerici Pepelych ac similiter duo vasa vini cubulorum quadraginta Gregorii Pogledych et unum vas vini cubulorum similiter quadraginta Blasii itidem Pogledych in praefatos currus levare, recipi et ad dictum castellum Lwkawecz abduci, reliquum vero totum vinum eorundem Gregorii et Blasii Pogledych ductilibus et extractis in terram dimitti et plusquam viginti quinque cubulos vini efflui fecisset potentia mediante, in quibus quidem omnibus praemissis, demptis actibus potentiariis, saepefatis exponentibus plusquam viginti millia florenorum dampni inferri et irrogari fecissent similiter vi et potentia mediante, in praeiudicium et dampnum dictorum exponentium valde magnum. Ob hoc ipsi exponentes praefatum Nicolaum banum ratione praescriptarum violentiarum tam per praefatos condam Iohannem Torquatum, ac Nicolaum et Iohannem Zryny, quibus demortuis universa bona eorum mobilia et immobilia in eundem Nicolaum banum sunt devoluta, quam etiam per ipsum Nicolaum banum patratarum in causam convenire et superinde iudicium et iustitiam habere vellent.

Et quia universae causae factum quorumvis novorum actuum potentiariorum post obitum videlicet et decessum serenissimi olim principis domini Ludovici regis per quoscunque et qualitercunque commissorum et patratorum iuxta generalem regni publicam constitutionem pro quinto decimo die discuti solent et adiudicari, pro eo fidelitati vestrae ha-

rum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatinus praesentes literas nostras memorato Nicolao comiti et bano per vestrum hominem pro testimonio fidedignum exhibere et praesentari faciatis, qui si personaliter reperiri poterit ibidem personaliter, alioqui de domo habitationis sive solitae eiusdem residentiae ammoneat eundem dicatque et committat eidem verbo nostro regio, ut ipse decimo quinto die a die exhibitionis et ammonitionis praesentium exhinc sibi fiendae computando personaliter vel per procuratorem suum legitimum coram nostra personali praesentia comparere debeat et teneatur in praemissis iudicium et iustitiam recepturus, certificando eundem ibidem, ut sive ipse termino in praedicto coram dicta nostra personali praesentia compareat sive non, eadem ad partis comparentis instantiam id faciet in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et certificationis seriem cum ammoniti et certificati nomine ut fuerit expediens terminum ad praedictum dictae nostrae personali praesentiae fideliter rescribatis.

Datum Posonii, feria quarta proxima post festum Transfigurationis Domini anno eiusdem millesimo quingentesimo quadragésimo nono.¹⁾

1549.
aug. 7.

A zágrábi káptalannak az 1549. aug. 17-én történt idézésről aug. 21-én kelt jelentésében, melyet Ferdinánd 1549. sept. 13-án Zrínyi Miklós részére újból átír, továbbá Ferdinándnak 1549. nov. 6-án kelt s jegyzetben közölt ítéletlevelében az orsz. ltárban, *N. R. A. 319. 16.*, illetőleg *319. 13.* — V. ö. a Második r. *1539. jul. 24.* és *1549. sept. 14.* keletű levelivel.

¹⁾ *Pozsony, 1549. nov. 6.* Ferdinánd a turopolyai nemesség panaszára az idézésre meg nem jelent Zrínyi Miklóst a nagyobb hatalmaszkodásban vétkesnek nyilvánítja s feje és jószágai elvesztésére itéli. — Eredetije u. o. *N. R. A. 319. 13.*

— *Pozsony, 1549. nov. 6.* Ferdinánd Zrínyi Miklós panaszára megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy az ellene hozott ítéletet végre hajtani ne merje, arról a turopolyai nemeseknek jelentő levelet ki ne adjon, ellenkezőleg idézze őket törvénybe. — A káptalannak az 1549. dec. 15., 16., 20. és 22-én történt idézésről 1549. dec. 26-án kelt jelentésében u. o. *N. R. A. 319. 14.*

— *Pozsony, 1551. mart. 3.* Ferdinánd arra nézve, valljon Zrínyi

LXII.

Pozsony, 1549. aug. 24.

Ferdinánd Török Jánost arra nézve, hogy a mikor apja Török Bálint Csurgót elfoglalta, Paksi János annak nem volt birtokában, Zrínyi Miklós ellen a zalavári convent előtt leteendő esküre itéli.

Nos Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. damus pro memoria, quod Michael Mylethynczy pro spectabili et magnifico comite Nicolao de Zrinio, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bano cum procuratoriis literis eiusdem, iuxta continentiam literarum nostrarum prorogatoriarum ac capituli ecclesiae Wesprimiensis exhibitoriarum et ammonitoriarum

aug. 7. feria quarta proxima post festum Transfigurationis Domini noviter praeteritum, instante videlicet termino celebrationis

jul. 25. iudiciorum festi beati Iacobi apostoli proxime praeteriti, ad quem utputa terminum universae causae regnicolarum nostrorum comitatum transdanubialium et aliorum viciniorum in articulis publicae constitutionis Posoniensis profesto beati

(1548.)
oct. 17. Lucae euangelistae noviter transacti celebrato confectis specificatorum adiudicari solitae per maiestatem nostram generaliter fuerant prorogatae, in figura iudicii nostri comparando contra magnificum Ioannem, filium magnifici Valentini Therek de Ennyngh proposuit eo modo, quod cum circa festum

1534.
sept. 8. Nativitatis beatissimae Mariae virginis in anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto transacto praeteritum,

Miklós és Derszanics Gáspár az itt ismételt hatalmaskodásokban ártatlanok-e vagy nem s a nemesség panasza méltatlan-e vagy sem, a zágrábi káptalant tanuvallatásra utasítja. — Eredetije u. o. *N. R. A.* 316. 34.

— *Ormosd, 1551. maj. 16.* Nádasdi Tamás országbíró Zrínyi Miklós és Derszanics Gáspár panaszára megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy a köztük és a turopolyai nemesek között fennforgó hatalmaskodási perben a király rendeletére foganatosítandó tanuvallatást függessze fel s a nemeseket idézze ő elébe. — Az 1551. jun. 7-én történt idézésről a káptalannak 1551. jun. 12-én a királyhoz, jun. 22-én pedig Nádasdi Tamáshoz intézett jelentéseiben az orsz. ltárban, *N. R. A.* 316. 31. és 316. 26.

post obitum videlicet serenissimi principis condam domini Ludovici Hungariae regis, sororii et praedecessoris nostri charissimi idem exponens et magnificus condam Ioannes comes de dicta Zrynio, frater carnalis ipsius exponentis tunc adhuc superstes castrum ipsorum Chorgo vocatum, in comitatu Simigiensi habitum simul cum pertinentiis eiusdem egregio Ioanni de Pakos, sororio eorundem comitum certis et rationabilibus ex causis zeloque charitatis pro eiusdem residentia, durante eorundem beneplacito annuissent et locassent, tunc magnificus Valentinus Thewrek de Ennyngh anno in eodem nescitur qua temeritate ductus castrum praescriptum tum equitum et peditum pixidariorum, quam aliorum hominum armatorum populariumque personarum vi et multitudine obsedisset et circumvallasset, obsessumque interceptisset ac interceptum simul cum oppido Chorgo, necnon villis et possessionibus, portionibusque possessionariis eiusdem exponentis ad idem castrum Chorgo pertinentibus, in eodem comitatu Simigiensi existentibus et habitis manu violenta pro se ipso occupasset, universas etiam res eiusdem exponentis, puta ingenia et clenodia eiusdem castri, necnon victualia et iumenta ac alias quamplures tam in castro praescripto, quam allodio eiusdem repertas in valore circiter ducentorum millium florenorum recepisset et abstulisset, recipique et auferri fecisset, quod castrum idem Valentinus Thewrek, quoad in captivitatem thurcarum incidisset, temere possedisset, ipsoque in eandem captivitatem deveniente, tandem generosa domina Catharina consors et magnificus Ioannes filius eiusdem Valentini Thewrek idem castrum Chorgo simul cum praedicto oppido, villisque et possessionibus ac portionibus possessionariis ad idem castrum pertinentibus modo praemisso occupative et potentialiter tenerent et possedissent, et prout iuxta formam articulorum publicae constitutionis Novizoliensis debebant neque ipsi exponenti et neque praefato Ioanni Paxy restituissent restituereque nollent, poenam in eisdem articulis superinde denotatam incurrere non formidando apud se ipsos retinentes, fructusque et utilitates eiusdem castri ac pertinentiarum eiusdem percipiendo etiam modo, in quibus quidem preventibus per eosdem bonis de eisdem perceptis, demptis rebus

praenotatis actibusque potentiariis ac poena praemissa, eidem exponenti plusquam sex millia florenorum hungaricalium dampni intulissent et inferri fecissent potentia mediante, in praeiudicium et dampnum eiusdem exponentis valde magnum; et haec sic facta fuisse exhibitione praescriptarum literarumstrarum exhibitoriarum et ammonitoriarum vires trium literarum inquisitionalium repraesentantium comprobando ex parte praelibati Ioannis Therek per nostram personalem praesentiam iudicium et iustitiam supplicavit elargiri.

aug. 12. Quo audito Francisco de Thewel pro iamfato Ioanne Therek in causam attracto cum procuratoriis literis capituli ecclesiae Agriensis nostram personalem exurgendo in praesentiam, petitis primum et acceptis a nobis paribus praescriptarum literarumstrarum exhibitoriarum, dehinc feria secunda proxima post festum beati Laurentii martyris novissime transactum idem Franciscus Thewely regrediens in praesentiam nomine et in persona praefati in causam attracti allegavit in hunc modum, quod ipse ad praemissam actionem praenotati actoris respondere non teneretur, eo quod praefatus Ioannes Paxy, de cuius manibus in praescripto anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto praeterito castrum Chorgo modo praemisso ademptum et occupatum per praefatum Valentinum Thewrek fuisse denotavit, idem Ioannes Paxy in eodem anno nunc dicto in dominio et possessione ipsius arcis Chorgo non fuisset et ex eo praefatus actor contra memoratum in causam attractum indebitam prosequeretur actionem, id quod idem in causam attractus veridica attestazione nobilium et ignobilium vicinorum et commetaneorum praedicti castri Chorgo per formam communis inquisitionis fiendae comprobare praesto esset et paratus.

In cuius contrarium praefatus procurator praetacti actoris respondit in hunc modum, quod praescripta executio annotati procuratoris praedicti in causam attracti locum non haberet, quoniam praedictus actor praescriptum castrum ad manus praefati Ioannis Paxy in praescripto anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto coram capitulo ecclesiae Zagrabiensis assignasset, idemque Ioannes Paxy

castrum ipsum post huiusmodi assignationem in eodem anno subintrasset et possessionem eiusdem habuisset et ex eo ad praemissam actionem dicti actoris respondere teneretur; et in horum verborum suorum verificationem quasdam literas conventus ecclesiae cruciferorum de Alba, tenorem aliarum literarum praedicti capituli ecclesiae Zagrabiensis verbotenus in se continentes, nostrum iudicium producere curavit in conspectum hunc tenorem continentes: Nos conventus cruciferorum domus hospitalis ecclesiae beati regis Stephani de Alba — — *sat., l. a megnevezett convent oklevelét a Második r. 1542. nov. 26. dátuma alatt.* —

Quibus exhibitis memoratus procurator iamfati in causam attracti petitis prius et acceptis paribus earundem literarum ipsius conventus, tandem in contrarium ipsarum literarum respondit eo modo, quod praetactae literae conventus cruciferorum simul et capituli ecclesiae Zagrabiensis ad docendum hoc, quod praefatus Ioannes Paxy in praescripto anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto in dominio et possessione praefati castri Chorgo extiterit, insufficientes essent, quoniam literae ipsae conventus fassionem saltem dicti Ioannis Paxy, in hac parte adversarii ipsius in causam attracti, unius videlicet et singularis personae denotarent; ex literis autem praefati capituli [ecclesiae] Zagrabiensis id elici minime posset, quod dictus Ioannes Paxy in praescripto anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto dominium praescripti castri Chorgo habuisset et ob id annotatus in causam attractus iuxta praemissam priorem allegationem suam ad praescriptam actionem dicti actoris respondere non teneretur.

Quo percepto praenotatus procurator praefati actoris hoc et id, quod videlicet dictus Ioannes Paxy in praescripto anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto in dicta actione eiusdem specificato dominium dicti castri Chorgo iuxta praemissam allegationem dicti procuratoris sui non habuerit, iuramento eiusdem Ioannis Therek in causam attracti sola sua in persona deponendo submittebat.

Et quia praelibatus procurator annotati in causam attracti huiusmodi iuramentum sola sua in persona depo-

nendum nobis ut moris legitime requirendus benivole acceptabat, pro eo nos his perceptis iudicando commisimus eo modo, quod praedictus Ioannes Therek in causam attractus
dec. 21. in festo beati Thomae apostoli proxime venturo coram conventu ecclesiae Zaladiensis super eo, quod praedictus Ioannes Paxy in dicto anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo quarto, in quo videlicet praefatus actor castrum suum Chorgo de manibus eiusdem Ioannis Paxy per praelibatum Valentinum Therek occupatum fuisse in dicta sua actione posuit, in possessione et dominio praedicti castri non fuerit et ex eo praelibatus actor contra dictum in causam attractum indebitam prosequatur actionem, sola sua in persona sacramentum praestare et tandem huiusmodi depositionis iuramenti seriem partes praedictae ad decimum quintum diem diei huiusmodi iuramentalis depositionis legitime perdurandum ut fuerit expediens in literis praedicti conventus ecclesiae Zaladiensis nobis fideliter reportare teneantur.

1549. Datum Posonii, in festo beati Bartholomaei apostoli
aug. 24. anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo nono.

Kivül: Super iuramento pro magnifico Nicolao de Zrynyo ut actore contra magnificum Ioannem Thewrek de Ennynggh veluti in causam attractum, per eundem in causam attractum sola sua in persona in festo beati Thomae apostoli proxime venturo coram conventu ecclesiae Zaladiensis modo intrascripto deponendo memorialis, cuius series ut fuerit expediens ad terminum intranominatum legitime perdurandum per partes est reportanda ad iudicium.

Fredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 1648. 22.* — V. ö. a Második r. 1548. *jul. 25.* és 1549. *sept. 7.* keletű leveleivel.

LXIII.

Pozsony, 1549. sept. 7.

Ferdinánd megparancsolja a zalavári conventnek, hogy a Csurgót illetőleg fölmerült perben eskütételre ítelt Török Jánost annak letevésére ne szorgassa, ellenben Zrínyit perujításra idézze törvénybe.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris conventui ecclesiae Zaladiensis salutem et gratiam.

Exponitur maiestati nostrae in persona fidelis nostri magnifici Iohannis Thewrwk de Ennynggh, qualiter superioribus diebus, in termino videlicet celebrationis iudiciorum festi jul. 25. beati Iacobi apostoli proxime praeteriti in quadam causa inter ipsum exponentem ut in causam attractum ab una, ac spectabilem et magnificum dominum comitem Nicolaum de Zrynio, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banum velut actorem partibus ab alia, ratione et praetextu castri ipsius exponentis Chorgo vocati, in comitatu Simigiensi existentis constructi pertinentiarumque eiusdem in curia nostra regia coram nostra scilicet personali praesentia mota fuisset et suscitata, in qua procedendo ex eo, quod procurator ipsius exponentis ex quadam inadvertentia et negligentia sua certas rationes, allegationes et responsiones, quas et quae causa in praemissa tempore discussionis et adiudicationis eiusdem coram dicta nostra personali praesentia dicere, facere et in medium proferre debuisset, ommisisset, quoddam factum fuisset iudicium praefato exponenti onerosum, causaque in eadem mediantibus literis nostris adiudicatoriis iuramentalibus superinde confectis ad quoddam iuramentum per ipsum exponentem sola sua in persona in festo beati Thomae apostoli proxime venturo dec. 21. coram vobis deponendum fuisset adiudicatum in praeiudicium et derogamen iurium dicti exponentis manifestum, cum tamen si praefatus procurator ipsius exponentis praemissas rationes, allegationes et responsiones modo praenotato tempore discussionis et adiudicationis eiusdem causae coram dicta nostra

personali praesentia dicere, facere et in medium proferre non obmisisset, sperasset se idem exponens causa in praemissa a praenotata iuramentali depositione defacile defendere, in eademque longe aliud iudicium potuisse habere, prout posse sperare etiam modo, unde supplicatum extitit maiestati nostrae pro parte et in persona dicti exponentis, uti nos eidem superinde opportuno iuris remedio et gratia novi iudicii providere dignæmur.

Cum autem huiusmodi casus nocivi litigantium in iudiciis emergentes per opportuna iuris remedia in melius reformari solent atque possint, pro eo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatenus adveniente praescripto termino praemissae iuramentalis depositionis iuramentum ipsum a praefato exponente exigere, literasque vestras super ipsa iuramentali non depositione ommissionales contra ipsum exponentem dicto comiti Nicolao Zriny extradare non praesumatis, quin potius vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, qui praefatum Nicolaum Zriny personaliter si reperire poterit, alioquin de domo habitationis sive solitae eiusdem residentiae ammoneat eundem, dicatque et committat eidem verbo nostro regio, ut ipse decimo quinto die diei exhibitionis praesentium exhinc ipsi fiendae computando personaliter vel per procuratorem suum legitimum coram nostra personali praesentia comparere, praescriptasque literas nostras adiudicatorias et iuramentales simul cum cunctis earundem processibus exhinc secutis producere debeat et teneatur causa in praemissa novum iudicium recepturus, certificando eundem ibidem, ut sive ipse termino in praedicto coram dicta nostra personali praesentia compareat, praenotatasque literas nostras adiudicatorias et iuramentales simul cum cunctis earundem processibus exhinc secutis producat sive non, eadem ad partis comparentis instantiam id faciet in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et certificationis seriem cum ammoniti et certificati nomine ut fuerit expediens terminum ad praedictum dictae nostrae personali praesentiae fideliter rescribatis.

Datum Posonii, in profesto Conceptionis beatissimae virginis Mariae anno Domini millesimo quingentesimo quad-^{1549.}
ragesimo nono. sept. 7.

A zalavári conventnek a dec. 23-án történt idézésről 1549. dec. 25-én kelt jelentésében az orsz. ltárban, *N. R. A. 320. 15.* — V. ö. a Második r. 1549. aug. 24. és dec. 7. keletű leveleivel.

LXIV.

Pozsony, 1549. sept. 14.

Ferdinánd a Korilócson, Alsó-Lomniczán, Lukavecen, Hrastyán és Plezzón többek kárára elkövetett hatalmaskodás miatt Zrínyi Miklóst és lukaveczy várnagyát Derszanics Gáspárt a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris capitulo ecclesiae Zagrabiensis salutem et gratiam.

Expositum est maiestati nostrae in personis fidelium nostrorum nobilium Gregorii et Blasii Pogledycz de Korylowcz, ac Simonis Sordycz de Alsolompnycza, et Ioannis Wolaryth de Lwkawecz, necnon Pauli et Blasii Koskowycz de Hraszcyá, item Pauli Zabarycz de Obersecz, Thomae Kwsycz de Piezzo et Bartholomaei Therbycz de eadem Plezzoo, nobilium videlicet Campi Zagrabiensis, in regno nostro Sclavoniae ultra fluvium Savi commorantium, qualiter feria quarta proxima post festum sacri Penthecostes nunc jun. 12. transactum praeterita spectabilis et magnificus Nicolaus comes de Zrynyo, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et praedictae Sclavoniae banus nescitur unde motus, missis et destinatis nobile Casparo Dersanyecz aliter Derk vocato, speciali familiare et castellano suo, per eundem in castello Lwkawecz vocato, in comitatu Zagrabiensi et dicto Campo similiter Zagrabiensi existenti habito constituto ac aliis multis hominibus suis circiter videlicet quadraginta messoribus armatis et potentiariis manibus ac cum apparatu certorum curruum in et ad terras arabiles proprias curiae nobilitaris praefati

Blasii Pogledycz ograda vocatas, in portione sua possessionaria in possessione Korylowecz praedicta ac Campo et comitatu Zagrabiensi existentes habitas irrui, inibique unum magnum iuger |h|ordei iam maturi demetere ac demessum in praescriptos currus levare et ad praescriptum castellum Lwkawecz recipi et abduci fecisset potentia mediante.

jun. 24. Deinde, quod cum feria secunda, in festo videlicet Nativitatis beati Ioannis baptistae proxime praeterito nobilis Simon Sordycz de Alsolompnycha exponens |h|ordeum cum uno curru duobus bobus de agro suo versus domum et curiam suam nobilitarem, in portione sua possessionaria in praenotata possessione Alsolompnycha ac praeallegatis Campo et comitatu Zagrabiensi existentem habitam per publicam viam ducere habuisset, tunc antefatus Caspar Dersanycz aliter Derk dictus, castellanus et officialis antedicti Nicolai comitis Zryny bani, ex speciali mandato et commissione dicti domini sui assumptis secum certis peditibus pixidariis ex eodem castello, hominibus videlicet dicti domini sui, armatis et potentiariis manibus in et ad praefatum exponentem irruiisset, praescriptumque |h|ordeum simul cum curru et dictis duobus bobus, cum quibus huiusmodi |h|ordeum recepisset et in praefatum castellum Lwkawecz induxisset similiter potentia mediante.

jun. 24. Ceterum, quod cum eadem feria secunda, in festo videlicet Nativitatis beati Ioannis baptistae similiter proxime transacto praeterita nobilis Ioannes Wolarycz de Lwkawecz exponens in uno equo suo proprio unum saccum plenum |h|ordeo purgato ex horreo suo versus domum suam nobilitarem, in portione sua possessionaria in praeallegata possessione Lwkawecz ac praescriptis Campo et comitatu Zagrabiensi existentem habitam per publicam viam proficiscendo ducere habuisset, tunc praefatus Caspar Dersanycz aliter Derk vocatus, familiaris et castellanus dicti Nicolai comitis de Zrynyo, ex speciali mandato et commissione eiusdem domini sui assumptis secum certis portariis seu peditibus pixidariis eiusdem castelli, hominibus videlicet dicti domini sui, armatis et potentiariis manibus in et ad praefatum Ioannem Wolarycz exponentem more hostili irruendo, ibique

eundem clava ferrea chakan vocata in dorso tribus vicibus acerrime percussisset ac praefatum equum simul cum sacco |h|ordeo pleno percepisset et in praefatum castellum inportari et induci ac quo suae et praefati domini sui placuisset voluntati fecisset similiter potentia mediante.

Demum, qualiter feria tertia proxima post praetactum festum Nativitatis beati Ioannis baptistae similiter proxime jun. 25. praeteritum transacta praefatus Caspar Dersanyecz aliter Derk dictus, castellanus ex speciali ¹⁾ mandato et commissione praefati domini sui missis et destinatis certis et nonnullis peditibus et ²⁾ pixidariis ex praefato castello Lwkawecz officiolatus sui armatis et potentiariis manibus in et domos et curias nobilitares praefatorum nobilium Pauli et Blasii Koskouycz de Hrasczya exponentium, in portione eorundem possessionaria in eadem possessione Hraschya vocata ac Campo et comitatu Zagrabiensi existentes habitas irruì, inibique confractis portis domorum et curiarum eorundem pullos et anseres plusquam quadraginta ac unum bonum et pinguem porcum, valentem florenos duos, interfici ac alia victualia plurima in eisdem domibus reperta recipi et in praefatum castellum Lwkawecz inportari, insuper etiam quatuor boves et vaccas octo eorundem exponentium similiter accipi et nisi dum ad idem castellum pellerentur casu aufugissent, ibidem eosdem boves et vaccas omnes demactari fecisset potentia mediante.

Tandem, qualiter feria sexta, in vigilia festi beatorum Petri et Pauli apostolorum similiter proxime praeterita memo- jun. 28. ratus Caspar Dersanyecz aliter Derk vocatus, ex speciali mandato et commissione eiusdem domini sui assumptis secum compluribus messoribus circiter quinquaginta hominibus armatis et potentiariis manibus, ac cum apparatu certorum curruum in agrum nobilis Gregorii Pogledycz de Korylowcz exponentis, in territorio portionis suae possessionariae in eadem possessione Korylowcz ac Campo et comitatu Zagrabiensi existentem habitum irruisset, inibique siliginis maturae

¹⁾ Itt hibásan még az *el* szócska olvasható.

²⁾ E szócska fölösleges.

duas diaetas et tritici similiter maturi quatuor diaetas demerere ac ad currus praefatos levare et ad dictum castellum Lwkawecz inportari et abduci fecisset potentia mediante.

ul. 29. Postremo, qualiter feria secunda proxima ante festum ad vincula sancti Petri apostoli similiter proxime praeteritum transacta idem Gaspar Dersanyecz aliter Derk dictus modo simili ex commissione et mandato dicti Nicolai Zryny bani, domini sui missis et destinatis certis peditibus pixidariis ex eodem castello officiolatus sui armatis et potentiariis manibus in et ad terram et campum portionis possessionariae ipsius Bartholomaei Therbych exponentis, in possessione Plezzo vocata ac Campo et comitatu Zagradiensi existentem habitum et per consequens gregem porcorum et armentorum eiusdem exponentis in pascuis pascendo repertum irrui, inibique unum bonum bovem ipsius exponentis, valentem florenos septem, ex eodem grege recipi et ad praefatum castellum abigi et impelli ibique per tres hebdomadas continuis laboribus frangi fecisset ac sic fractum non alias et neque aliter eidem exponenti restituisset, nisi prius ab eodem unum et dimidium floreni parata in pecunia extorsisset similiter potentia mediante.

aug. 19. Finaliter, qualiter feria secunda, in profesto videlicet sancti Stephani regis proxime praeterito transacta saepefatus Casparus Dersanyecz aliter Derk vocatus, specialis familiaris et castellanus praefati Nicolai comitis Zryny bani ex speciali mandato et commissione praefati domini sui missis et destinatis certis peditibus pixidariis, portariis videlicet dicti castelli Lwkawecz officiolatus sui armatis et potentiariis manibus in et ad domum et curiam nobilitarem ipsius Bartholomaei Therbycz exponentis, in portione sua possessionaria in possessione Plezzo vocata, in praedicto comitatu et Campo Zagradiensi existentes habitas irrui, inibique confractis portis curiae eiusdem ipsumque exponentem, nisi Dei auxilio eliberatus fuisset, crudeli nece perimi fecisset; his non contentus exinde unum bovem bonum et pinguem ipsius exponentis, valentem florenos septem, recipi et ad praefatum castellum abigi et impelli, ac mox et incontinenti interfici et demactari ac quo suae ac praefati domini sui placuisset voluntati

fecisset potentia mediante, in praeiudicium et dampnum dictorum exponentium valde magnum.

Quum autem huiusmodi actus potentiarii iuxta constitutionem publicam regnicolarum superinde factam pro quinto decimo die ammonitionis exhinc fiendae per iudices regni nostri ordinarios continuis diebus discuti solent et adiudicari, pro eo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatenus praesentes literas nostras memoratis Nicolao comiti de Zrinyo bano ac Casparo Dersanycz aliter Derk per vestrum testimonium fidedignum exhiberi et praesentari faciatis, qui si personaliter reperiri poterint ibidem personaliter, alioqui de domibus habitationum sive solitis eorundem residentiis ammoneat eosdem dicatque et committat eisdem verbo nostro regio, ut ipsi decimo quinto die diei exhibitionis praesentium exhinc ipsis fiendae computando personaliter sive per procuratores suos legitimos coram nostra personali praesentia comparere debeant et teneantur rationem de praemissis reddituros efficacem, certificando eosdem ibidem, ut sive ipsi termino in praedicto coram eadem nostra personali praesentia compareant sive non, eadem ad partis comparentis instantiam id faciet in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et certificationis seriem cum ammonitorum et certficatorum nominibus ut fuerit expediens terminum ad praedictum dictae nostrae personali praesentiae fideliter rescribatis.

Datum Posonii, in festo Exaltationis sanctae Crucis ^{1549.}
anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo nono.¹⁾ sept. 14.

A zágrábi káptalannak a sept. 27-én történt idézésről oct. 2-án a királyhoz intézett jelentésében, melyet ez 1549. nov. 8-án kelt s jegyzetben közölt ítéletlevelében újból átír.

¹⁾ Pozsony, 1549. nov. 8. Ferdinánd az idézésre meg nem jelent Zrínyit és Derszanics Gáspárt a nagyobb hatalmaskodásban vétkesnek nyilvánítja s fejök és jószágaik elvesztésére ítéli. — Eredetije az orsz. ltárban, N. R. A. 319. 15.

— Pozsony, 1549. nov. 9. Ferdinánd Zrínyi Miklós és Derszanics Gáspár panaszára megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy a fennebbi

LXV.

Sárvár, 1549. oct. 22.

Nádasdi Tamás és Zrínyi Miklós örök barátságra és szövetségre lépnek.

Nos comes Thomas de Nadasd perpetuus terrae Fogaras ac comitatus Castriferrei comes et iudex curiae serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regis semper augusti, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae etc. ac Nicolaus comes perpetuus de Zrinio, necnon regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus etc. fatemur et recognoscimus per praesentes, quod nos maximum habentes respectum ad hoc, quomodo potissimum maiori animorum coniunctione praefatae sacrae maiestati regiae, principi videlicet et domino domino nostro clementissimo, eiusque sacrae coronae et toti reipublicae maiora et gratiora servitia cum omni debita fidelitate facere et praestare possemus, considerantes etiam et in animis nostris diligenter revolventes vitam hominis multis alioquin discriminibus obnoxiam, nudamque et imbecilem sine ope et praesidio amicorum non posse consistere, veram autem firmam et sinceram inter bonos amici-

---

ügyben hozott ítéletet végrehajtani ne merje, arról jelentő levelet a turopolyai nemeseknek ki ne adjon, ellenkezőleg idézze őket törvénybe. — A zágrábi káptalannak a dec. 15. és 22-én történt idézésről 1549. dec. 27-én a királyhoz intézett jelentésében u. o. *N. R. A.* 318. 55.

— *Pozsony, 1551. febr. 28.* Ferdinánd arra nézve, valljon az említett nemesek itt ismételt panasza méltatlan-e vagy nem s Zrínyi Miklós és Derszanics Gáspár a hatalmaskodásokban ártatlanok-e vagy sem, a zágrábi káptalant tanuvallatásra utasítja. — Eredetije u. o. *N. R. A.* 316. 33.

— *Ormosd, 1551. maj. 16.* Nádasdi Tamás országbíró Zrínyi Miklós és Derszanics Gáspár panaszára megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy a fennebi ügyben tanukat vallatni ne merjen, se a megnevezett turopolyai nemeseknek arról jelentő levelet ki ne adjon, ellenkezőleg idézze őket törvénybe. — A zágrábi káptalannak a jun. 14-én történt idézésről 1551. jun. 19-én a királyhoz intézett két jelentésében u. o. *N. R. A.* 315. 49.

tiam unicam rem esse, qua nedum opes privatae, divitiae, honores et tota denique conditio vitae humanae consistere, sed universa etiam respublica in suo debito statu pace, concordia, tranquillitate et mutuo bonorum amore soleat conservari, unde nos quoque cupientes tam pretioso thesauro firmae et sinceræ amicitiae non carere, causis ex praemissis hanc inter nos firmam, sinceram et perpetuo duraturam inivimus, sanximus et stabilivimus, prout inimus, sancimus et stabilimus per praesentes amicitiam et concordiam, quod amodo deinceps in omnibus factis, negotiis et exigentiis nostris, ubicunque, observata fidelitate praenotatae maiestatis regiae domini nostri clementissimi, necessitas alicuius nostrum postulaverit, mutuo nos parolano et constanti, sicut probos decet viros, ad invicem prosequemur amore, favore, auxilio et iuvamine, negotiaque ipsa nostra mutua, veluti sua quisque propria fideliter et puro corde promovebimus, defendemus et iuvabimus nosque mutuo non relinquemus, non parcendo in hoc rebus, impensis, fatigis et personis etiam nostris propriis.

Ad quae omnia firmiter et inviolabiliter observanda nosmet mutua alter alteri bona fide christiana, honoreque et humanitate nostris mediantibus obligamus harum etiam nostrarum vigore et testimonio literarum accedente.

Datum in Sarwar, die vigesima secunda Octobris anno Domini millesimo quingentesimo quadragésimo nono.

1549.
oct. 22.

Idem Nadasdy manu
propria.¹⁾

Nicolaus comes Zriny
banus manu propria.²⁾

Eredetije papíron két gyűrűpecséttel az orsz. ltárban, V. R. A.
5. 60.

---

¹⁻²⁾ Sajátkezű aláírások.

LXVI.

Prága, 1549. nov. 5.

Ferdinánd a Horváth István és fia Ferencz magvaszakadtával uratlan
maradt Atakot Zrínyi Miklósnak adományozza.

Nos Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae, dux Burgundiae, marchio Moraviae etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos attentis et consideratis fidelitate et fidelium servitiorum meritis fidelis nostri spectabilis et magnifici Nicolai comitis Zriniensis, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bani, quae ipse sacrae primum regni nostri Hungariae coronae, et deinde maiestati nostrae pro locorum et temporum varietate summa fide et constantia exhibuit et impendit, totalem possessionem Athak vocatam, inter flumina Dravi et Mvrae, in comitatu Zala-diensi existentem, quae alias nobilium quondam Stephani Horwath de eadem Athak et Francisci filii sui praefuisset, sed per mortem et defectum seminis eorundem ad sacram praedicti regni nostri Hungariae coronam consequenterque collationem nostram regiam, iuxta antiquam et approbatam eiusdem regni nostri Hungariae consuetudinem atque legem rite et legitime devoluta esse perhibetur et redacta, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuscumque, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis existentibus, praemissis sic ut praefertur stantibus et se habentibus, memorato Nicolao comiti de Zrinio, ipsiusque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, pos-

sidendam pariter et habendam, salvo iure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio literarum, quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportatae.

Datum Pragae, quinta die mensis Novembris anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo nono, regnorum nostrorum romani decimo nono, aliorum vero vigesimo tertio. 1549.
nov. 5.

Ferdinandus m. pr.

Nicolaus Olahus
episcopus Agriensis m. pr.¹⁾

Eredetije papíron rányomott pecséttel az orsz. ltárban, V. R. A. 348. 36., kivonatban *Liber Reg.* tom. II. fol. 344., továbbá a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Liber Reg.* tom. VI. fol. 172., hol »sex vel circiter septem colonos sessionatos in se habentes« mondja Atakot a király. — V. ö. a Második r. 1550. jún. 5. keletű levelével.

LXVII.

Prága, 1549. nov. 5.

Ferdinánd Zrínyi Miklós panaszára megparancsolja a lukaveczieknek, hogy a míg a köztük és Zrínyi között Lukavecz és tartozékai tulajdonjoga fölött folyó per elintéztetik, a bánnak engedelmeskedjenek és szokott tartozásaikat pontosan fizessék meg.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris universis et singulis, cuiuscunque status et conditionis homines existant, in bonis et pertinentiis castelli Lvkawecz constitutis, praesentes nostras visuris salutem et gratiam.

Exposuit maiestati nostrae per nuncios et supplicationem suam fidelis noster, spectabilis et magnificus Nicolaus comes Zriniensis, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae

---

¹⁾ *Prága, 1550. jan. 29.* Zrínyi Miklós számára újabb adománylevelet állít ki Atakról a király. — Az orsz. ltárban, *Liber Reg.* tom. II. fol. 378., és a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Liber Reg.* tom. VI. fol. 189.

et Sclavoniae banus, quod licet antea quoque commissemus vobis per literas nostras, ut interea temporis, dum lites et controversiae inter vos ab una ac ipsum banum parte ab alia ratione dominii et proprietatis istius castelli Lwka-wecz et pertinentiarum eius vertuntur iuridiceque reviderentur et terminarentur, eidem bano obedientiam, servitia et proventus sibi debitos exhibere et reddere deberetis, vos tamen nihil horum ei praestaretis, supplicans nobis humiliter, ut cum maiores sui et ipse in pacifica possessione dicti castelli et pertinentiarum eius hucusque perstitisset, non patere-remur eum ante iuris revisionem dominio et possessione vestri privari, sed dignaremur ei superinde gratiose providere.

Cuius nos humili supplicatione accepta fidelitati vestrae committimus, quatinus intra revisionem et decisionem praescriptarum differentiarum praefato bano nostro debitam obedientiam, servitiaque consueta exhibere et proventus solitos et iustos sibi integre reddere et administrare debeatis; commisimus autem nos ei ac praesentibus quoque committimus firmiter, ne vos ad insolita servitia vel solutionem indebitam contra veterem vestram consuetudinem compellere, aut propterea vos in personis, rebusque et bonis vestris ullo pacto turbare, impedire et damnificare praesumat; postea autem cum causa ipsa principalis de proprietate inter vos iure mediante finita fuerit, id inter ipsum banum et vos decerni faciemus, quod aequitas ipsa communis postulabit; secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

1549.
nov. 5.

Datum Pragae, quinta die mensis Novembris anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo nono.

Ferdinandus m. pr.

Nicolaus Olahus
episcopus Agriensis m. pr.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, N. R. A. 320. 9. — V. ö. a Második r. 1549. sept. 14. és 1550. keletű leveleivel.

LXVIII.

Prága, 1549. nov. 16.

Ferdinánd megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy a Keglevics Péter és György részére kiadott nyílt parancsot a bánnak adja kezébe és felé-
letéről tegyen jelentést.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris capitulo ecclesiae Zagradiensis salutem et gratiam.

Fidelitati vestrae harum serie mandamus firmissime, quatenus acceptis praesentibus alias literas nostras patentes cum his nostris vobis exhibendas fideli nostro, spectabili et magnifico Nicolao comiti Zryniensi, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bano pro parte fidelium nostrorum, egregiorum Petri et Georgii Keglewych de Bwsyn praeceptorie sonantes per vestrum fidedignum testimonium eidem bano nostro exhiberi et praesentari faciatis, et quicquid idem ad continentiam earundem literarum nostrarum dixerit, fecerit vel responderit, id nobis fideliter suo modo rescribere debeatis, secus non facturi.

Datum Pragae, decima sexta mensis Novembris anno 1549.
nov. 16.
Domini millesimo quingentesimo quadragésimo nono.¹⁾

A zágrábi káptalannak 1550. jan. 5-én kelt s jegyzetben közölt jelentésében. — V. ö. a Második r. 1548. dec. 7. és 1550. maj. 19. keletű leveleivel.

---

¹⁾ 1550. jan. 5. A káptalan jelentése szerint a bán azt felelte, hogy Keglevics Péterék igazságtalanul panaszkodtak ellene, mert ha panaszuk igaz lett volna, ő felsége régen megparancsolta volna neki, hogy Kerpics Balást kezességén bocsássa szabadon, de sem Keglevicsék Kerpicsért, sem ez magáért kezeset nem állított, ezért tiltakozik a panasz ellen s kijelenti, hogy elfogadható kezességre kész Kerpicset a fogságból ele-reszteni. — Eredetije az orsz. ltárban, N. R. A. 315. 45.

LXIX.

Pozsony, 1549. dec. 7.

Ferdinánd enyingi Török János panaszára megparancsolja a zalavári conventnek, hogy Zrínyi Miklóst, aki hadaival 1542. aug. 10-ike körül Somogyvármegyében Csurgót és tartozékait Almágyot és Bodafalvát, sept. 8-ika körül Veszprémmegyében Pápa tartozékait Köpöt, mindkét Borsos-Győrt megszállotta s kiélte, kapitányát Policsnai Györgyöt pedig Alapi Jánossal, Farkasics Gergelyvel, Horváth Györggyel és Mátyással a sopronvármegyei Szent-András, Sobor, Egedi s a győrvármegyei Moróczhida, Sze-recsen és Gyömörő megszállására és kiélésére küldötte, tisztjeivel együtt idézze törvénybe.

A zalavári conventnek az 1549. dec. 23-án történt idézésről dec. 25-én kelt jelentésében az orsz. ltárban, *N. R. A. 1648. 21.* — V. ö. a Második r. *1549. sept. 7.* és *1550. aug. 4.* keletű leveleivel.

Megjelent *Hazai Okmánytár.* Győr, 1866. III. 447.

LXX.

1550.

A zágrábi káptalan előtt Zrínyi Miklós tiltakozik az ellen, hogy a király parancsára a török szándékainak megghusítása czél-jából összegyűjtött s várának Lukavecnek tartozékain elszállásolt hadát a nemesség tolvaj módjára néhány század magával meg-rohanta s ha el nem menekül, le is gyilkolta volna.

Az orsz. ltárban, *Acta Publ. 17. 20.* — V. ö. a Második r. *1549. nov. 5.* és *1550. jan. 27.* keletű leveleivel.

LXXI.

1550. jan. 27.

A zágrábi káptalan előtt Derszanics Gáspár, Zrínyi Miklós lukaveczi várnagya, ura nevében tiltakozik az ellen, hogy Horváth Fülöp zágrábvármegyei szolgabíró a lukaveczi kastély tartozékain lakó nemesek érdekében a bán ellen végrehajtást és tanuvallatást tarthasson.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis memoriae commendamus per praesentes, quod nobilis Gaspar Dersanych castellanus castelli Lwkawecz nomine et in persona spectabilis et magnifici domini Nicolai comitis perpetui de Zrynio ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bani, domini videlicet sui coram nobis personaliter constitutus per modum protestationis et inhibitionis nobis detegere curavit in hunc modum, qualiter his proxime praeteritis diebus nobilis Philippus Horwath de Klokoch iudex nobilium comitatus Zagrabiensis ad instantiam nobilium Iacobi Pogledych de Korylowcz et Martini de Rakarye, ac universorum nobilium Campi Zagrabiensis in pertinentiis dicti castelli Lwkawecz existentium et commorantium, subditorum videlicet praefati domini bani protestantis, quasdam indebitas executiones et inquisitiones contra praefatum dominum banum protestantem, consequenterque ipsum Gasparem Dersanych servitorem ac castellanum dicti castelli sui Lwkawecz, in praeiudicium eiusdem domini bani protestantis manifestum fecisset; et quia hactenus iudices nobilium neque comites praefati comitatus Zagrabiensis in praedictis pertinentiis praefati castelli Lwkawecz, utputa bonis praefati domini bani protestantis inter praefatos subditos eiusdem domini bani huiusmodi executiones et inquisitiones faciendi nullam habuerunt neque habent autoritatis facultatem, prout ibidem coram nobis, penes praefatum Gasparem Dersanych protestando astantem praefatus Philippus Horwath iudex nobilium proprio ore fassus est, et ex quo praefati nobiles subditi videlicet dicti domini bani protestantis sunt et semper fuerunt sub iurisdictione eiusdem domini bani, praedecessorumque eiusdem, unde superinde nomine cuius supra protestatus est, et ab

emanatione ac sigillatione praedictarum executionum et inquisitionum indebite et in praeiudicium praefati domini protestantis factarum praefatum Philippum Horwath iudicem nobilium inhibuit coram nobis, petiitque sibi a nobis literas dari protestationales et inhibitorias, quod et fecimus communi iustitia suadente.

1550.
jan. 27.

Datum feria secunda proxima post festum Conversionis beati Pauli apostoli, anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, N. R. A. 315. 39. — V. ö. a Második r. 1550. és 1550. febr. 22. keletű leveleivel.

LXXII.

Pozsony, 1550. febr. 22.

Ferdinánd megparancsolja a Tótország és Krajna közti vitás határ rendezésére kiküldött biztosoknak, hogy annak bevégezése után Zágrábban tartsanak tanuvallatást arra nézve, valljon Mária királyné, Ungnad János és Batthyányi Ferencz csak pusztán Lukaveczet birták-e, vagy a nemeseket is jobbágyaikkal együtt s valljon nemesek és jobbágyok szolgáltak-e, sertés-tizedet adtak-e s egyéb pénzbeli fizetést teljesítettek-e vagy nem?

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris reverendis Georgio Thompa Quinqueecclesiensis et Mathiae Zaberdino Thinniniensis ecclesiarum episcopis, necnon magnifico Lucae Zekel de Kewennd libero domino in Ormosd, ac gentium provinciarumstrarum hereditariarum Sthyriae ac Carinthiae in regno nostro Slavoniae capitaneo, et egregio Paulo de Rathka vicecomiti comitatus Warasdiensis, necnon honorabili magistro Lucae archidiacono Chasmensi et canonico ecclesiae Zagradiensis, commissariis nostris ad revidendas et discutendas differentias metarum regnicolarum nostrorum eiusdem Slavoniae et provinciae nostrae hereditariae Carniolae ad primam mensis Maji nunc venturi per nos deputatis salutem et gratiam.

Sciatis, quod nobis una cum universis dominis praelatis, baronibus ac regni nobilibus in proxima diaeta generali universorum statuum et ordinum praedicti regni nostri Hungariae hic Posonii profesto Epiphaniarum Domini proxime jan. 5. praeterito de nostro regio edicto celebrata personaliter constitutis fideles nostri nobiles Mathaeus literatus Zalathnoký civis et notarius civitatis nostrae Montisgreccensis, ac Blasius Pogledyth, necnon Petrus Dyankowyth et Martinus Therczlych nobiles Campi Zagrabiensis pro se ipsis personaliter ac nomine et in persona totius universitatis nobilium eiusdem Campi Zagrabiensis, fratrum scilicet suorum generationalium contra et adversus fidem nostrum spectabilem et magnificum Nicolaum comitem Zriny ac regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banum ibidem praesentem per supplicationem ipsorum gravi cum querela questi et lamentati fuerunt, ut quum ipsi cum praefato Nicolao comite bano ratione oppressionis nobilitatis eorum, ac proprietatis castelli seu fortalitii Lwkawecz aliorumque actuum potentiariorum tum per magnificum olim Ioannem Torquatum comitem Corbaviae Karlowych dictum, avunculum ac parentem et fratrem ipsius bani, quam etiam per ipsum banum eisdem exponentibus sub proximis disturbiorum temporibus, post cladem videlicet Mohachiensem patratorum in lite essent, idem Nicolaus banus non curato huiusmodi iuris processu eosdem exponentes gravibus praedis et quotidianis rapinis non cessaret vexare in contemptum legis et iustitiae ac libertatis totius nobilitatis manifestissimum.

Ex adverso vero praefatus Nicolaus comes Zriny banus coram maiestate nostra humiliter exposuit, quod dictum castellum Lwkawecz cum ipsis exponentibus non per praefatum olim Ioannem Torquatum Karlowych, avunculum suum post cladem Mohachensem, prout ipsi exponentes questi sunt, sed longe ante ipsam cladem per magnificum olim Ioannem Thwz ipsum castellum cum dictis exponentibus occupatum extitisset, ac tam per illustres olim Ioannem ducem Corvinum et Georgium marchionem Brandennburgensem, quam etiam post eos per serenissimam dominam Mariam reginam, ac magnificos Ioannem Wnngnad et Franciscum de Batthyán et

ante ipsam cladem Mohachensem, et post illam pacifice tenti et possessi extitissent, ac tam ipsi, quam coloni eorum porcos decimales ac certa sêrvitia et pecuniarias quoque solutiones eisdem ad idem castellum fecissent et praestitissent, ac tandem posteaquam praetactum castellum et ipsi exponentes de manibus dicti Francisci de Batthyán post ipsam cladem Mohachensem ad manus praescripti olim Ioannis Torquati Korlowych, avunculi sui non violenter occupati, sed titulo emptionis devoluti extitissent, similia servitia ac porcorum decimalium et pecuniarias solutiones ipsi Ioanni Karlowych praestitissent, cum quibus postea ad eundem Nicolaum comitem Zryny banum tanquam successorem ipsius Ioannis Karlowych iure successorio devoluti extitissent, supplicans maiestati nostrae humiliter, ne eum contra decretum regni huiusmodi servitiis et solutionibus infra finalem decisionem litis et causae privare dignaremur.

Ad quae praemissa ipsi exponentes replicassent allegando, quod licet hoc verum foret, ut praefati quondam Ioannes Thwz ac alter Ioannes dux Corvinus et Georgius marchio Brannenburgensis praefatum castellum eorum Lwkawecz, pariter et ipsos exponentes simili violentia ac praeter omnem viam iuris tenuerint ac huiusmodi iniustis gravaminibus presserint, tamen omnium illarum violentiarum et oppressionum ¹⁾ per eos dictis exponentibus factis dudum ante cladem Mohachensem primum in regno Sclavoniae, tandem Budae coram serenissimo quondam domino Ludovico rege, sororio et praecessore nostro charissimo contra praefatum Georgium marchionem, ultimum violentum possessorem lite mota iuridico processu finis factus extitit ac sententia superinde diffinitivâ lata ac legitima quoque illius exequutio, et universorum bonorum ipsorum exponentium de more et consuetudine regni restitutio et reimpositio facta extitisset, prout id coram maiestate nostra exhibitione dictae sententiae et illius executione probassent; et quamvis dicta serenissima domina Maria regina vidua, soror nostra charissima ac Ioannes Wnngnad et Franciscus de Batthyán post huiusmodi

---

¹⁾ Így, a helyes *omnibus illis violentiis et oppressionibus* helyett.

sententiam diffinitivam et illius exequutionem nescirent qua via, quove iure de manibus dicti condam Georgii marchionis praefatum castellum habuissent, et idem castellum solum nudum etiam sub ipsa clade Mohachensi et ex post sub disturbiorum tempore usque ad violentam eiusdem ac dictorum exponentium per annotatum Ioannem Karlowych post ipsam cladem reoccupationem factam apud manus hominum eorundem remanserit, ipsi tamen exponentes et coloni ipsorum praedictis serenissimae dominae Mariae reginae ac Ioanni Wnngnad et Francisco de Batthyan nulla penitus servitia, nullas denique porcorum decimalium aut aliquas pecuniarias solutiones ad illud fecissent, sed post exequutionem praefatae sententiae atque restatutionem universorum bonorum eorundem ad violentam usque praescriptam occupationem per dictum olim Ioannem Karlowych post praetactam cladem Mohachensem factam pacifici et quieti extitissent ac libertate eorundem nobilitari usi et gavisii fuissent et ad latus dicti olim domini Ludovici regis in conflictu Mohachensi minus uno viginti fratres amisissent, ea vero servitia ac pecorum decimalium et pecuniarias solutiones, quas tam praefato olim Ioanni Karlowych, quam etiam dicto bano, parentique et fratri suis post ipsam cladem Mohachensem praestitissent, non sponte et benivole sed per violentas curiarum ipsorum nobilitarium invasiones ac personarum eorundem detentiones et captivationes, incarcerationes, verberationesque et rerum ac victualium direptiones atque ablationes, metuque mortis facere et administrare coacti et compulsi fuissent, pro quibus modo in lite essent, id quod etiam probare praesto essent et parati.

Nos itaque tam dictorum exponentium quam etiam praefati bani humillimis supplicationibus maiestati nostrae modo praemisso porrectis nostra regia benignitate et officii nostri dignitate, qua cunctorum subditorum nostrorum dissidentium et potissime pauperum causas et lites longas praescindere et abbreviare clementer soliti sumus, exauditis et clementer admissis, habito superinde cum universis dominis praelatis et baronibus ac consiliariis nostris penes maiestatem nostram tunc constitutis et existentibus maturo consilio et

sana deliberatione praehabita fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatenus mox finitis et completis praescriptis differentiis ac metarum rectificationibus, pro quibus vos isthuc misimus, ad civitatem nostram Montisgreensem die et termino per vos ad id tam dicto bano nostro quam ipsis exponentibus statuto et praefixo pariter accedere, illicque unius et alterius partis testes, cuiuscunque status et conditionis homines existant, sub onere sedecim marcarum gravis ponderis in decreto regni contentis per vos super eos, qui se se a dicenda veritate favore vel amore, aut timore fortasse partis alterius ducti retraxerint, irremissibiliter exigendarum in praesentiam vestri medio unius iudicis nobilium comitatus Zagrabiensis, quem nos ad id per vos mitti iubemus, vocatis et accersitis, a quibus ad fidem eorum Deo debitam fidelitatemque nobis et sacro nostro regio diademati observandam diligenter inquirere et investigare, utrum videlicet praefata serenissima domina Maria regina ac dicti Ioannes Wnngnad et Franciscus de Batthyán praedictum castellum solum, aut etiam dictos exponentes una cum colonis eorum ad idem castellum Lwkawecz tenuerint, et si ipsi exponentes aut coloni eorum ad idem castellum aliqua servitia, aut porcorum decimalium et aliquas pecuniarias solutiones eisdem fecerunt vel non, quibus postea perceptis et intellectis iuxta approbata modum et ordinem permansionis eisdem exponentibus infra finalem decisionem praemissae litis et causae eorum statuere et praefigere debeatis et teneamini; hoc tamen per expressum committimus firmiter praesentibus, ut iidem exponentes sub salvo conductu nostro regio domi suae stare et morari, atque etiam ubivis procedere ac praemissam causam ipsorum libere et secure pacificeque agere et promovere possint, et dictus comes Zriny banus aut homines ipsius praedictos exponentes in personis aut rebus eorum directe vel indirecte contra huiusmodi vestram ordinationem et statutionem infra finalem decisionem praedictae litis eorum turbare, inquietare et damnificare nullo modo audeant atque praesumant sub nota perpetuae infidelitatis; secus non facturi, praesentibus perlectis exhibentibus restitutis.

Datum Posonii, vigesima secunda Februarii, anno Do- 1550.
mini millesimo quingentesimo quinquagesimo. febr. 22.

Ferdinandus m. pr.

Nicolaus Olahus
electus Agriensis m. pr.

Eredetije az orsz. ltárban, N. R. A. 1648. 23. — V. ö. a Második
r. 1550. jan. 27. és febr. 26. keletű leveleivel.

LXXIII.

Pozsony, 1550. febr. 26.

Ferdinánd a Nagy-Mlakán, Korilóczon, Hrastyán és Luzsán elkövetett
több rendbeli hatalmaskodásért Zrinyi Miklóst és megnevezett szolgálát a
zágrábi káptalannal törvénybe idézteti.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hun-
gariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispania-
rum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris capitulo eccle-
siae Zagrabiensis salutem et gratiam.

Exponitur maiestati nostrae in personis nobilium Mar-
tini et Gregorii Laczkowych de Maiori Mlaka, Petri Modich
de eadem, Gregorii et Blasii Pogledych de Korylowcz,¹⁾
Quirini Bryglyewych, Iacobi Nothych de eadem Korylowcz
ac Nicolai, Urbani, Fabiani, Ioannis et Blasii Kwskowych de
Hraschye ac Gregorii, Mathiae, Ioannis et Georgii Dewanych
de Lwsa, qualiter feria tertia proxima ante festum beati
Dionysii martyris in anno Domini millesimo quingentesimo 1549.
quadragesimo nono transacto praeteritum nobiles Michael oct. 8.
Sysmanowych,²⁾ Ioannes Zalay, Georgius Karynych, Nico-
laus Baxy, Franciscus Herendych, Georgius Wlah ex pro-
pria commissione spectabilis et magnifici comitis Nicolai de
Zrinyo, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavo-
niae bani, domini scilicet ipsorum ad domum et curiam nobi-
litarem nobilis Martini Laczkowych de Maiori Mlaka manibus

¹⁾ Hibásan *Porylowcz* az átiratban.

²⁾ Az átiratban *Hysmanowych* hibásan.

armatis invadendo eandem domum et portam eiusdem confregissent, scrinia dissecassent, pepla duo, camisas viriles tres, tunicam unam, secures tres, ligones quatuor, tritici quartas duas, pullos centum occidissent, lanceam unam, sagittas multas recepissent et abstulissent et quo voluissent fecissent potentia mediante.

oct. 8. Item, eodem die iidem familiares saepedicti comitis Nicolai bani ex mandato eiusdem proprio domum et curiam nobilitarem nobilis Gregorii Laczkowych exponentis in possessione Maiori Mlaka vocata, in districtu de Lokawecz et comitatu Zagrabiensi existentes invadendo domumque eandem reseccassent et fornacem fregissent, vaccam unam abegissent, secures duas, pixidem manualement unam, lanceam unam, pullos, anseres et alia victualia domus recepissent potentia mediante.

oct. 8. Item, eodem die iidem familiares praedicti bani ex voluntate et permissione eiusdem bani domum et curiam nobilitarem nobilis Petri Modych exponentis in possessione Maiori Mlaka ac districtu et comitatu Zagrabiensi existentes invadendo et eandem destruendo subintrantes exindeque hordei coros tres, haydynae coros similiter tres et lanceam unam recepissent potentia mediante.

oct. 13. Item, qualiter die dominico proximo post festum beati Dionysii martyris in anno eodem transacto praeteritum iidem familiares ipsius bani ex sua propria commissione domum et curiam nobilitarem nobilium Gregorii et Blasii Pogledych de Korylowcz in possessione similiter Korylowcz et districtu Lokawecz comitatuque Zagrabiensi existentes manibus armatis irruendo, ibique pullos multos et anseres mactassent, de cepa allei serta tria recepissent et abstulissent, necnon anno in praedicto terras arabiles ad dictas curias nobilitares eorundem Gregorii et Blasii Pogledych exponentium pertinentes arari et seminari, fructumque ex eisdem percipi et in usum eiusdem domini sui converti fecissent potentia mediante.

oct. 13. Item, in praescripto die dominico iidem familiares ipsius bani de commissione eiusdem domum et curiam nobilitarem nobilis Quirini Bryglewych exponentis in posses-

sione Korylowecz vocata, in districtu Lokawecz et comitatu Zagrabiensi existentes armatis manibus irruendo, ibidemque alvear seu truncum apum unum acceperissent et abstulissent potentia mediante.

Item, qualiter feria quarta, in festo beati Galli confessoris in anno praescripto proxime praeterito iidem familiares ipsius bani manibus armatis et potentiariis, de mandato eiusdem de domo et curia nobilitari ¹⁾ nobilis Iacobi Nothych exponentis de Korylowecz, in possessione similiter Korylowecz ac districtu Lokawecz ²⁾ et comitatu Zagrabiensi existentes irruendo, exindeque bovem unum, haydynae quartas tres, pullos triginta, cepas rubeas quartas duas, scrinia dissecantes et alia multa clenodia domus recipientes et auferentes potentia mediante.

Item, qualiter feria quarta proxima ante festum beatorum Simonis et Iudae apostolorum proxime praeteritum praenominati familiares praetacti bani ex mandato eiusdem domos et curias nobilitares nobilium Nicolai, Urbani, Fabiani, Ioannis et Blasii Koskowych de Hraschye exponentium, in possessione similiter Hraschye vocata et districtu Lwkawecz et Campo comitatuque Zagrabiensi existentes potentiariis manibus irruendo, ibidemque tectum domus eiusdem Fabiani exponentis destruxissent et concremassent, pulvinaria duo, caules capitales cum uno curru de horto ipsius ibidem habito acceperissent et ad castellum praescriptum Lokawecz ³⁾ induxissent et pullos viginti quinque occidissent, foeni plaustra septem ad equos suos certis ibidem diebus conservando consumpsissent; item, praefati nobilis Urbani Koskowych exponentis zyrk coros septem, haydynae coros tres, milii coros duos, de sale quartas duas, cepas rubeas quartas duas, allei sertum unum, ligones quatuor, sagittas multas, lanceam unam, securim unam, hostia domus destruentes et equos introducentes, caules capitales cum uno curru de horto ipsius ibidem habito accipientes et in praescriptum castellum introducentes, ollas quindecim, pullos quinquaginta

¹⁾ Így, hibásan *domum et curiam nobilitarem* helyett.

²⁻³⁾ Az átiratban *Lakowecz* hibásan.

occidissent, necnon nobilem Paulum filium ipsius Urbani Koskowych exponentis captivassent captumque crudelissime manibus a tergo ligatis verberassent, postea verberatum quando eis placuissent dimisissent, ab eodem lanceam unam, sagittas complures recepissent potentia mediante; item, praescripti Nicolai Koskowych exponentis zyrk coros quatuor cum dimidio, alvearia seu truncos apum octo, pulvinar unum, pullos plusquam octoginta ac filium eiusdem exponentis Andream nomine captivassent et captum manibus a tergo ligatum crudeliter securi verberassent ab eodem cingulum et crumenam accipientes, necnon filiam eiusdem exponentis Catherinam et Annam, consortem praedicti Michaelis filii eiusdem exponentis crudeliter verberassent, sepes curiae eius concremassent, triticum in manipulis sub equis ponendo distrahentes et dilapidantes potentia mediante.

oct. 23. Item, eodem die praefati familiares ipsius bani de commissione eiusdem semper manibus armatis in curia[m] dicti nobilis Ioannis Koskowych exponentis de praefata Hraschya, in possessione similiter Hraschya vocata ac districtu de Lokawecz ac comitatu Zagrabiensi existentem irruendo, ibique pullos quadraginta mactassent ac alia multa clenodia domus recepissent.

oct. 23. Item, eodem die iidem familiares ipsius bani de mandato eiusdem in curia[m] memorati nobilis Blasii similiter Koskowych exponentis in eadem possessione Hraschya et districtu de Lakowecz ¹⁾ et comitatu Zagrabiensi existentem invadendo, exindeque tritici quartas duas, hydrias duas, capisteria duo, ollas magnas quinque, fo[r]nacem domus eiusdem destruentes, cadum magnum unum, pulvinar unum recepissent et ad praefatum castellum Lokawecz importassent ac uxorem eiusdem Blasii Koskowych exponentis in digitis manuum vulnerassent et mutilassent potentia mediante.

oct. 25. Item, qualiter feria sexta proxima ante praescriptum festum beatorum Simonis et Iudae apostolorum in anno praescripto proxime transacto praeteritum saepedictus Caspar Derk castellanus praedicti castelli Lakowecz ²⁾ de com-

---

¹⁻²⁾ Így, hibásan Lokawecz helyett.

missione et mandato annotati bani, domini videlicet sui missis et destinatis multis et quamplurimis servitoribus suis et ipsius domini sui manibus armatis et potentiariis in et ad domos et curias nobilitares nobilium Gregorii, Mathiae et Georgii Dewanych de Lwsa exponentium in possessione similiter Lwse et districtu Lokawecz et comitatu Zagrabiensi existentes irrui, ibidemque eosdem Mathiam et Ioannem Dewanych captivari et tamdiu eosdem captos et colligatos manibus a tergo teneri, donec et quousque caules capitales de horto ipsorum ibidem habito ad currum acceperissent et ad castellum memoratum induxissent, necnon milii quartas tres, pulvinaria duo, secures duas, lanceam unam, sagittas multas, ocreas unas, tunicam unam et cingulum unum de propria persona dicti Ioannis Dewanych exponentis eximendo extrahentes acceperissent, ac etiam similiter de propria persona praefati nobilis Mathiae Dewanych exponentis caligas eximendo extraxissent, crumenam cum denariis viginti acceperissent, pullos triginta mactassent.

Item, eodem die saepedictus Caspar Derk castellanus oct. 25. de mandato praelibati domini sui de domo et curia nobilitari praetacti nobilis Georgii Dewanych exponentis in possessione Lwse vocata ac districtu de Lokawecz ac praeallegato comitatu Zagrabiensi existentibus milii quartas tres, tritici quartam unam, pullos viginti, caules capitales de horto ipsius ibidem sito cum uno curru recepisset et ad praescriptum castellum Lokawecz induxisset.

Item, eodem die idem Casparus Derk castellanus oct. 25. de commissione et mandato memorati domini sui in domo praetacti Mathiae Dewanych exponentis de dicta Lwse, in possessione similiter Lwse ac districtu de Lokawecz et praeallegato comitatu Zagrabiensi existente pullos quindecim mactasset et occidisset et asportasset, et quo voluisset fecisset potentia mediante; in quibus omnibus salvis actibus potentiariis eisdem exponentibus plusquam mille florenos auri damna intulisset et idem banus inferri fecisset potentia mediante, in praeiudicium et damnum dictorum exponentium valde magnum.

Cum autem huiusmodi actus potentiarii iuxta consti-

tutionem publicam regnicolarum nostrorum superinde factam pro quinto decimo die ammonitionis exhinc fiendae per iudices regni nostri ordinarios continuo discuti solent et adiudicari, pro eo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatenus praesentes literas nostras memoratis Nicolao comiti de Zrinyo bano, Michaeli Sysmanowych, Ioanni Zalay, Georgio Karynych, Nicolao Baxyeh, Francisco Herendych, Georgio Wlah et Gasparo Derk per vestrum testimonium fidedignum exhiberi et praesentari faciatis, qui si personaliter reperiri poterint ibidem personaliter, alioquin de domibus habitationum sive solitis eorundem residentiis ammoneat eosdem dicatque et committat eisdem verbo nostro regio, ut ipsi decimo quinto die diei exhibitionis praesentium exhinc ipsis fiendae computando personaliter sive per procuratores suos legitimos coram nostra personali praesentia comparere debeant et teneantur, certificando eosdem ibidem, ut sive ipsi termino in praedicto coram dicta nostra personali praesentia compareant sive non, eadem ad partis comparentis instantiam id faciet in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et certificationis seriem cum ammonitorum et certficatorum nominibus ut fuerit expediens terminum ad praedictum dictae nostrae personali praesentiae fideliter rescribatis.

Datum Posonii, feria quarta proxima post dominicam
 1550. Invocavit anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo.¹⁾
 febr. 26.

A zágrábi káptalannak az apr. 14-én történt idézésről 1550. apr. 19-én Ferdinándhoz intézett jelentésében, melyet ez Pozsony, 1551. febr. 16-án Zrínyi Miklós és Derszanics Gáspár részére újból átír, az orsz. ltárban, *N. R. A. 316. 27.* — V. ö. a Második r. 1550. febr. 22. és maj. 21. keletű leveleivel.

¹⁾ Pozsony, 1551. (febr. 14 után.) Ferdinánd arra nézve, vajjon Zrínyi Miklós és Derszanics Gáspár az itt ismételt hatalmaskodásokban ártatlanok-e vagy nem s vajjon az említett nemesek panasza méltatlan-e vagy sem, a zágrábi káptalant tanuvallatásra utasítja. — Eredetije u. o. *N. R. A. 316. 32.*

— Ormosd, 1551. maj. 16. Nádasdi Tamás országbíró a Zrínyi

LXXIV.

1550. maj. 19.

A zágrábi káptalan bizonyítja, hogy Zrínyi Miklós a Keglevics Péter fogságra vetett cselédjét Kerpics Balást »accedente — — superinde speciali mandato et commissione sacrae regiae maiestatis« és Keglevics Györgynek ő felsége előtt vállalt kezességére, ugyan-csak az ő felsége levelében foglalt feltételek alatt bocsátotta el.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 458. 29.* — V. ö. a Második r. 1549. nov. 16. és 1550. jun. 7. keletű leveleivel.

LXXV.

Zágráb, 1550. maj. 21.

A Zrínyi Miklós és a turopoljai nemesek közt fönnforgó perben kiküldött biztosok megparancsolják Horváth Fülöp zágrábvármegyei szolgabírónak, hogy ebben az ügyben a tanukat idézze eleikbe.

Georgius Thompa Quinqueecclesiensis et Mathias Zaberminus Thininiensis ecclesiarum episcopi, ac magister Lucas archidiaconus Chasmensis, canonicus ecclesiae Zagrabiensis, necnon Lucas Zekel de Kewend liber dominus in Ormosd ac gentium sacrae romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regiae maiestatis provinciarum hereditariarum Stiriae et Carinthiae in regno Sclavoniae capitaneus et Paulus de Rathka vicecomes comitatus Warasdiensis, necnon commissarii causae et differentiarum inter spectabilem et magnificum dominum Nicolaum comitem perpetuum de Zrynio ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banum ab una, ac universitatem nobilium Campi Zagrabiensis partibus ab altera per praefatam regiam maiestatem, dominum videlicet nostrum

---

Miklós és Derszanics Gáspár panaszára megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy ebben az ügyben tanukat vallatni ne merészeljen, arról a megnevezett turopoljai nemeseknek jelentő levelet ki ne adjon, ellenkezőleg idézze őket törvénybe. — A zágrábi káptalannak a jun. 14-én történt idézésről 1551. jun. 19-én a királyhoz intézett két jelentésében u. o. *N. R. A. 315. 50.* és *318. 44.*

clementissimum specialiter deputati vobis egregio Philippo Horwath de Chernkowcz iudici nobilium comitatus Zagrabiehsis salutem et benevolentiam.

Noveritis, nos his proximis diebus literas praeceptorias praefatae regiae maiestatis modum et formam cuiusdam deliberationis consilii suae maiestatis executionem et certorum testium receptionem in se continentes summa cum reverentia recepissemus, vigore quarum idem dominus banus et comes in evocandis suis testibus in robur et sublevamen causae suae praemissae contra praefatos nobiles Campi Zagrabiehsis coram nobis producendis vestro officio admodum est necessarius.

Quapropter dilectionem vestram praesentibus hortamur et nihilominus auctoritate ipsius regiae maiestatis nobis in hac parte commissa, sub poena in decreto regni expressa firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatinus dum et quando cum praesentibus pro parte dicti domini bani et comitis fueritis requisitus, mox omnes et singulos testes, cuiuscunque status et conditionis existant, tam in Zagrabiehsi, quam aliis comitatibus ubivis commorantes in executione praesentium vobis nominandos ad diem dominicam, jun. 1. festum videlicet sanctae et individuae Trinitatis nunc proxime venturum ad civitatem regiam Montisgraecensem Zagrabiehsensem nostram in praesentiam sub onere sedecim marcarum gravis ponderis per nos super eos, qui nostro, imo ipsius maiestatis regiae mandato in hac parte obtemperare recusaverint, irremissibiliter exigendarum evocare ac nostro nomine accedere iubere modis omnibus debeatis et teneamini, secus non facturus; praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum Zagrabiae, feria quarta proxima post festum
1550. Ascensionis Domini anno Domini millesimo quingentesimo
maj. 21. quinquagesimo.

Eredetiye papíron, aljára nyomott három gyűrűpecséttel az orsz.
Httárban, N. R. A. 315. 46. — V. ö. a Második r. 1550. febr. 26. és
(maj. 21 után.) keletű leveleivel.

LXXVI.

(1550. maj. 21 után.)¹⁾

Nagy-mlakai, marinóczi nemesek, lusai, markuseveczi, odrai, ebresi, mikseveczi, nováki, jakoseveczi, horagoviczai, verbovnai, ruthai, kravarszkai, lazinaí, pecceniczai, csicsei, odra-szentgyörgyi, alsó-kozniczai, petrovinaí, silyakovinaí jobbágyok tanuvallomása szerint a lukaveci nemesek »porcos decimales semper solvissent ad castellum Lwkawecz tempore Mariae reginae, Ioannis Wngnad et Francisci Batthyany, pecunias autem banales banschyna dictas et exercituales — — ac servivisse ad idem castellum,« sőt »a tempore ducis Corvini usque in haec tempora omnibus dominis possessoribus dicti castelli Lwkawecz porcos decimales et banschyna et exercituales pecunias solvissent et conductoribus curruum ac etiam vigilatoribus vel ipsi soli, vel alios dare et mittere secundum ordinem debuissent.«

Három ivnyi fogalmazványa az orsz. ltárban, N. R. A. 320. 34. — V. ö. a Második r. 1550. maj. 21. és 1553. oct. 26. keletű leveleivel.

LXXVII.

1550. jun. 5.

A kapornaki convent jelenti Ferdinándnak, hogy Zrínyi Miklóst a zalavármegyei Atak birtokába beiktatta, azonban később ennek Bogacsóczi Farkas szent-mihályi Horváth István leányai nevében ellenmondott.

Serenissimo principi et domino domino Ferdinando divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regi semper augusto, infanti Hispaniarum, archiduci Austriae etc. domino eorum clementissimo conventus ecclesiae sancti salvatoris de Kapornak orationum suffragia devotarum perpetua cum fidelitate.

Vestra noverit serenitas, nos literas eiusdem introductorias et statutorias nobis praeceptorie loquentes et directas summo cum honore et reverentia quibus decuit recepisse in

---

¹⁾ V. ö. a Második r. 1550. febr. 26. és maj. 21. keletű leveleivel.

haec verba: Ferdinandus — — *sat., l. a király 1549. nov. 5-én kelt iktató parancsát a jegyzetben.*¹⁾ —

Nos itaque praemissis praeceptis et mandatis vestrae serenitatis in omnibus semper ut tenemur obedire desiderantes una cum praefato Nicolao de Rathk, homine maiestatis vestrae regio nostrum hominem, religiosum videlicet fratrem Iacobum presbyterum, socium nostrum conventualem ad praemissam introductionem et statutionem peragendas nostro pro testimonio fidedignum duxissemus transmittendum, qui tandem exinde ad nos regressi nobis uniformiter retulerunt eo modo, quomodo ipsi feria quarta proxima ante festum beatae Helenae novissime praeteritum ad faciem praescriptae totalis possessionis Athak vocatae, inter flumina Dravi et Mwrae in comitatu Zaladiensi praefato existentis, vicinis et commetaneis eiusdem universis, utpote nobilibus Petro Samoczy de Samowcz, Nicolao Polak de Zw hodol, Georgio Makothep, Ioanne Gywrychko, Stephano Zw hodoly de eadem Zw hodol, Georgio Madaraz de Egywdowcz, Iob Barkoczy de Zenthmyklos et Nicolao Marygolth de Marygolthowcz, necnon providis Georgio Fohnogh de Pordwsewcz egregii Ioannis de Thwrocz et Nicolao Horwath de Thoplycza reverendi capituli ecclesiae Zagrabiensis colonis, nominibus et in personis dictorum dominorum suorum inibi legitime convocatis et praesentibus, accessissent ibique idem homo maiestatis vestrae regius, dicto nostro testimonio praesente, introduxisset praefatum dominum comitem Nicolaum de Zrynio in dominium eiusdem, statuissetque eandem eidem ipsiusque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, praemissae donationis vestrae celsitudinis titulo ipsi incumbenti perpetuo possidendam, licet in facie eiusdem possessionis protunc nullo contradictore apparen-
te, verum tamen die dominico in festo videlicet sanctae et individuae Trinitatis nunc praeterito nobilis Wolffgangus

(1550.)
maj. 21.
jun. 1.

---

¹⁾ *Prága, 1549. nov. 5.* Ferdinánd megparancsolja a kapornaki conventnek, hogy Zrínyi Miklóst a magban szakadt ataki Horváth István és fia Ferencz halálával urafogyott Atak birtokába iktassa be. —

Az adománylevelet l. a Második r. 1549. nov. 5. datuma alatt.

Bogachochy in sua ac nobilium dominarum Catherinae matris suae ac Christinae consortis Christoferi Posthomethw de Warasd, filiarum videlicet nobilis condam Stephani Horwath de Zenthmyhal hic in conventu coram nobis huiusmodi introductioni et statutioni contradictionis velamine obviasset, ob quaquidem contradictione eorum eosdem eodem die contra annotatum dominum comitem Nicolaum de Zrynio ad decimum quintum diem diei huiusmodi contradictionis eorundem in curiam vestrae maiestatis regiam, eiusdem scilicet personalem evocavimus in praesentiam rationem eiuscemodi contradictionis eorundem reddituros.

Datum sedecimo die diei introductionis et statutionis 1550.
jun. 5.
praenotatarum, anno Domini supradicto.¹⁾

Kivül: Personali praesentiae regiae maiestatis pro nobilibus Wolffgango Bogachochy ac nobilibus dominabus Catharina matre eiusdem et Christina consorte Christoferi Posthomethew de Warasd, filiabus condam Stephani Horwath de Zenthmyhal, contra spectabilem et magnificum dominum comitem Nicolaum de Zrynio, regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banum ad terminum intrascriptum introductionis, statutionis, contradictionis et evocationis par.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 447. 41.* — V. ö. a Második r. 1549. nov. 5. és 1563. jul. 10. keletű leveleivel.

---

¹⁾ A convent jelentésének évdatuma hibás; helyesen *anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo* volna.

— Bács, 1563. maj. 14. Miksa király megparancsolja a kapornaki conventnek, hogy azt az iktató levelet, melylyel Zrínyi Miklóst Atak birtokába beiktatta, Tahi Ferencznek hiteles másolatban adja ki. — *Hazai Okmánytár.* Győr, 1867. IV. 458.

LXXVIII.

Zágráb, 1550. jun. 7.

Nádasdi Tamás országbíró Zrínyi Miklós panaszára Keglevics Györgyöt a zágrábi káptalannal meginteti, hogy a királynak tett ígérete szerint szolgálja, a »de captivitate suae maiestatis« szabadon bocsátott Kerpics Balással, valamely hiteles helyen Zrínyi Miklós és cselédjei számára a fogságba-vetés, ott tartás, az ebből származó sértés és kártétel vádja alól fölmentő levelet állíttassa ki.¹⁾

A zágrábi káptalannak 1550. jun. 14-én kelt s jegyzetben közölt jelentésében. — V. ö. a Második r. 1550. maj. 19. és nov. 30. keletű leveleivel.

LXXIX.

Csáktornya, 1550. jun. 20.

Nádasdi Tamás országbíró előtt Zrínyi Miklós, neje és sógora Frangepán István a zágrábvármegyei Ozalyról és tartozékairól évenként a zágrábi káptalannak járandó s ezután általuk szedendő tized fejében minden husvét napján ötven forint fizetésére kötelezik magukat a káptalannak.

Nos comes Thomas de Nadasd perpetuus terrae Fogaras ac comitatus Castriferrei comes et iudex curiae serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regis semper augusti, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae etc., necnon supremus dicti regni Hungariae capitaneus memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod spectabiles et magnifici domini Nicolaus comes perpetuus de Zrynio ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus, necnon Stephanus de Frangepanibus

---

¹⁾ 1550. jun. 14. A káptalan jelentése szerint Keglevics György azt felelte: Nem tudta, hogy Kerpics Balás az ő felsége foglya lett volna, azért arra sem emlékezik, hogy ő fűlsége előtt a Zrínyi Miklós követelte menedékvalló levél adására kötelezte volna magát érette; de arra emlékezik, hogy többször könyörgött a királynak, hozassa Kerpicsét az ő kezességére a bánnal Pozsonyba, ő kész törvény elé állítani, de a bán nem bocsátotta el, hanem a napokban önként szabadon eresztette. — Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 315. 43.*

Segniae, Wegliae Modrusiaeque comes et generosa ac magnifica domina Catherina de Frangepanibus, consors dicti domini comitis et bani, soror vero carnalis praefati comitis Stephani coram nobis personaliter constituti sponte et libere confessi sunt et retulerunt in hunc modum, quomodo ipsi post varios tractatus cum reverendis dominis capitulo ecclesiae Zagrabiensis pro parte totalium decimarum ipsius capituli et mensae ipsorum capitulari de pertinentiis castri eorundem dominorum comitum ac dominae Catherinae Ozaly vocati, in comitatu Zagrabiensi existentis et habiti, cultelli videlicet Goryczensis provenientium et provenire debentium finaliter cum eisdem dominis capitulo ecclesiae Zagrabiensis in hanc devenissent concordiam, quod iidem comites et banus ac domina Catherina, heredesque eorundem universi pro ipsis decimis eisdem dominis capitulo ecclesiae Zagrabiensis ipsorumque successoribus futuris successivis temporibus pro annuali earundem decimarum pensione singulis annis singulos quinquaginta florenos monetae currentis, quemlibet florenum ad septuaginta quinque cruciferos computando, in quolibet festo Resurrectionis Domini ibidem Zagrabiae in mensa dictorum dominorum capitulari per proprios eorundem dominorum comitum et dominae Catherinae homines deponere et persolvere debebunt et erunt obligati, sic et taliter, quod si ipsi domini comites ac domina Catherina heredesque ipsorum in aliquo annorum seu terminorum huiusmodi summam pecuniae decimalis dicto capitulo eo ut praefertur modo deponere et persolvere nollent, non possent aut non curarent quovismodo, extunc pro tali termino neglecto duplum eiusdem summae eidem capitulo solvere erunt obligati; quod sive vero praefati domini comites et banus ac domina Catherina vel heredes eorum praedicti iuxta praemissam concordiam in singulo termino et loco nec sicut praefertur idem capitulum contentare vellent, tunc a dicatione et perceptione earundem decimarum penitus et omnino cadant et desistant, ipsarumque decimarum libera dicatione et perceptio ad idem capitulum et eorum ecclesiam¹⁾ prae notatam devolvatur eo

---

¹⁾ Itt az *eorum* szócska ismétlődik.

facto; hoc etiam per expressum declarato, quod si iidem domini comites et banus ac domina Catherina aut heredes eorum in semine, quod Deus avertat, deficerent, extunc ipsarum decimarum libera dicatio et perceptio in ipso quoque casu ad dictum capitulum et ecclesiam eius praenotatam modo praemisso devolvatur, prout super his domini quoque capitulum Zagrabiense praenotatum literas eorum testimoniales et compositionales eisdem dominis comitibus et bano et dominae Catherinae dandas duxissent et concedendas atque praemissa et quaevis praemissorum singula firmiter et inviolabiliter observanda iidem domini comites et domina Catherina se se obligarunt coram nobis harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

^{1550.}
jun. 20. Datum in nova curia Chyakhornyaе, feria sexta proxima post festum beatorum Viti et Modesti martyrum anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo.¹⁾

Lecta.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, N. R. A. 1648. 24.

LXXX.

Zágráb, 1550. jul. 13.

Frangepán István és testvére Katalin, Zrínyi Miklósné tenger melléki és zágrábvármegyei birtokaikon Nádasdi Tamás országbíró előtt megosztottnak.

Comes Thomas de Nadasd perpetuus terrae Fogaras ac comitatus Castriferrei comes, et iudex curiae serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia romanorum, Hungariae et Bohemiae etc. regis semper augusti, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae etc., necnon supremus dicti regni Hungariae capitaneus omnibus Christi fidelibus praesentibus pariter et futuris praesentium notitiam habituris salutem in omnium salvatore.

---

¹⁾ 1549. apr. 6. A zágrábi káptalan az Ozaly vára és tartozékai után fizetendő tizedet Zrínyi Miklósnak, nejének Frangepán Katalinnak és sógorának évi ötven forintért általengedi. — Az orsz. ltárban, *Acta Eccles.* 13. 21.

Humana sane adinvenit discretio, cuius et provida sanxit ratio, ut rerum rite legitimeque gestarum series literarum fideli commendetur testimonio et earum solidetur munimine, ne ea, quae in tempore aguntur, pariter cum ipso tempore sub humana labe dilabantur.

Proinde ad universorum tam praesentium quam futurorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod spectabilis et magnificus dominus Stephanus comes, filius quondam Ferrandi filii olim Bernardini de Frangepanibus, Segniae, Wegliae Modrusiaeque comitis, coram nobis personaliter constitutus sponte ac libere oraculo vivae vocis suae dixit et confessus est in hunc modum, quomodo ipse matura et sana intra se deliberatione praehabita, cupiens etiam et vero corde ac sinceri amoris affectu anhelans fraternam illam et euangelicam ac a Deo institutam charitatem, dilectionem atque pacem cum generosa et magnifica domina Catherina similiter de Frangepanibus, consorte spectabilis et magnifici domini Nicolai comitis perpetui de Zrinio ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bani, sorore utputa sua carnali et uterina continuam, solidam, integram, firmam et perpetuo stabilem conservare seque praefato domino bano, sororio videlicet suo non ingratum praestare pro illius multimodis et ineffabilibus favoribus, complacentiis atque beneficiis per eum in ipsum dominum Stephanum comitem in extremis eiusdem necessitatibus officio prope paterno collatis, dum scilicet idem dominus banus sua virtute eximia suisque curis et laboribus eundem dominum Stephanum comitem ac praefatam dominam Catherinam, sororem eiusdem tunc adhuc in capillis et statu pupillari existentem, universas denique arces, castra, castella, civitates, oppida, villas, possessiones, pagos, praedia portionesque et quaelibet iura ipsorum possessionaria atque dominia, paterna scilicet et avita de manibus et potestate quorundam infidelium servitorum suorum, qui eosdem Stephanum comitem et dominam Catherinam post parentum suorum obitum infantes et orphanos in proprias manus exceptos ab infantia eorum illicite et citra omnem debitamque aestimationem tanquam captivos et detentos tenere et conservare, domusque eorum thavernica|le|s dilapi-

dare, in usum proprium convertere, arces vero ac castra et dominia praedicta veluti propria possidere et ad libitum uti, ac nonnulla ex eisdem castris, confectis falsis et iniquis literis, sigillis furto sublatis et fraudulenter etiam exsculptis communis pro se ipsis usurpare et vindicare ausu temerario veriti non fuissent, obtento superinde coram praefato domino nostro rege et proceribus regni iusto iudicio publicaue et regali pronuntiatione salvasset et eliberasset; horum igitur et aliorum multorum bonorum respectuum intuitu, habita denique ratione communis iustitiae, quae unicuique quod suum est reddi iubet, idem dominus Stephanus comes praeter omnem divisionem litigionariam ex sua sola singularique benevolentia ac fraterna dilectione, qua erga praefatam dominam Catherinam, sororem suam afficeretur, totale castrum Ozal ac castellum Dwbowcz vocatum in comitatu Zagrabienſi, et similiter totalia castra Grobnyk, Bakar et Hrelin appellata, ad portum maris in districtu Wynodol existentia et habita simul cum omnibus civitatibus, oppidis, villis, possessionibus, pagis, praediis portionibusque et iuribus possessionariis ac pariter cum universis eorum utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, vadis, tributis, theloneis, vectigalibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis existentibus, ad eadem de iure et ab antiquo spectantibus seu pertinere debentibus memoratae dominae Catherinae, sorori suae ipsiusque heredibus et posteritatibus universis pro rata eiusdem dominae Catherinae portione ac pro omnibus iuribus suis, sibi de praedictis universis arcibus, castris, castellis, civitatibus, oppidis, villis, possessionibus, pagis, praediis, portionibus et quibuslibet iuribus possessionariis atque dominiis, paternis scilicet et avitis de iure provenire debentibus in portionem cessisset, dedissetque ac tradidisset et defacto per manus assignasset, imo cessit, dedit, tradidit et assignavit nostri in praesentia iure

perpetuo et irrevocabiler tenenda, possidenda pariter et habenda; alia vero castra videlicet Thersan alias Modrusium, Ogwlin, Lwkowdol, Plazy, Jezenycza, Thonyapeech in Modrusiensi ac Ribnyk, Nowygrad, Zkrad, Klywch, Lyppa, Zwechay in eodem Zagrabiensi comitatibus, necnon Drewe-nyk, Grisan, Briber et Nowy similiter ad portum maris, in districtu Wynodol existentia et habita simili modo cum omnibus civitatibus, oppidis, villis, possessionibus, pagis, praediis portionibusque et quibuslibet iuribus possessionariis, ac pariter cum cunctis eorum utilitatibus et pertinentiis quibuslibet ac quarumlibet utilitatum ac pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis existentibus, ad eadem castra de iure et ab antiquo spectantibus seu pertinere debentibus sibi ipsi et suis heredibus ac posteritatibus universis pro sua rata portione et pro omnibus iuribus suis, sibi de praedictis dominiis iuribusque paternis et avitis de iure provenire debentibus reservasset, recepisset et perpetuo possidenda retinuisset; tali conditione interposita, quod amodo inposterum ipsa domina Catherina aut sui heredes ab ipso domino Stephano comite suisque heredibus de praedictis castris, per eum modo quo supra pro rata eiusdem portione sibi ipsi reservatis et receptis ac pertinentiis eorum, et similiter ipse dominus Stephanus comes vel sui heredes ab eadem domina Catherina ac suis heredibus de praetitulatis castris ac castello per eundem dominum Stephanum comitem ipsi dominae Catherinae in portionem ratam ut praemissum est datis et concessis, eorumque pertinentiis supradictis nullam unquam aliam sive utiliorem portionem nullumque ius quaerere aut quocunque modo postulare valeant atque possint; casu vero, quo successu temporum aut praefatam dominam Catherinam, aut ipsum dominum Stephanum comitem in heredibus (quod Deus longe avertat) deficere contingeret, extunc praescripta omnia castra et castella, penes manus partis deficientis modo praemisso habita et existentia cum praescriptis omnibus civitatibus, oppidis, villis, possessionibus, pagis, praediis, portionibus ac quibuslibet iuribus possessionariis eorum in partem supersti-

tem et eius heredes deriventur, condescendant et devolvantur ipso facto pleno iure et cum effectu.

In cuius rei testimonium firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras, pendentis et autentici sigilli nostri munimine roboratas dandas duximus et concedendas.

1550. Datum Zagrabiae, in festo beatae Margarethae virginis
jul. 13. anno Domini millesimo quingentesimi quinquagesimo.

Egykorú másolata az orsz. ltárban, *N. R. A. 33. 11.*, továbbá a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Codex Széchényi* tom. X. fol. 220. — V. ö. a Második r. 1544. dec. 3. és 1550. aug. 3. keletű leveleivel.

LXXXI.

Csáktornya, 1550. aug. 3.

Frangepán István Nádasdi Tamás országbíró előtt elismeri, hogy Zrínyi Miklós és neje Frangepán Katalin az atyjokról és őseikről maradt drágaságokból neki járó részt hiány nélkül kiadták.

Nos comes Thomas de Nadasd, perpetuus terrae Fogaras ac comitatus Castriferrei comes et iudex curiae serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regis semper augusti, infantis Hispaniarum, archiducis Ausriae etc., necnon supremus dicti regni Hungariae capitaneus memoriae commendamus per praesentes, quod spectabilis et magnificus dominus Stephanus de Frangepanibus, Segniae, Wegliae Modrusiaeque comes coram nobis personaliter constitutus sponte ac libere confessus est et retulit in hunc modum, quomodo spectabilis et magnificus dominus Nicolaus comes perpetuus de Zrinio ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus, ac generosa et magnifica domina Catherina similiter de Frangepanibus, sororius utpote ac soror eiusdem Stephani comitis de universis rebus ac bonis mobilibus, aureis, argenteis ac paratis pecuniis, aliisque quibusvis quovis nomine vocitatis, paternis videlicet et avitis, quae scilicet per praefatum dominum banum de manibus alienis et adversariis recuperata aut aliter qualitercunque ad manus eorundem domini bani ac dominae Catherinae, consortis eiusdem, de-

venta extiterant, ratam suam portionem plenarie ac integre restituissent, ipsumque super omnibus praemissis rebus mobilibus, cuiuscunque maneriei fuerint, quoad suam ut praemisum est ratam portionem contentum reddidissent quoad plenum.

Unde ipse dominus Stephanus comes annotatos dominum banum ac dominam Catherinam, consortem eiusdem, ipsorumque heredes et posteritates universos super huiusmodi ratae portionis suae, rerumque et bonorum mobilium praescriptorum restitutione et plenaria superinde satisfactione et contentatione quittos, expeditos ac modis omnibus absolutos fecisset, reddidisset et commisisset, immo fecit, reddidit et commisit nostri in praesentia harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum in Chakthornya, die dominico proximo ante festum beati Osvaldi episcopi anno Domini millesimo quingentesimo ^{1550.}quinquagesimo. _{aug. 3.}

Lecta.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 315. 40.* — V. ö. a Második r. *1550. jul. 13.* és *1553. febr. 12.* keletű leveleivel.

LXXXII

1550. aug. 4.

A gyula-fehérvári káptalan előtt egyfelől Török János és Ferencz, másfelől Zrínyi Miklós a Török Bálint által elfoglalt Csurgó miatt köztük folyó perlekedésnek véget vetnek, minek folytán Török János és Ferencz Csurgónak és tartozékainak visszaadására kötelezik magukat.

Nos capitulum ecclesiae Albensis Transsilvaniae memoriae commendamus per praesentes, quod magnifici Ioannes et Franciscus Thewrek de Ennyng, comites perpetui comitatus Hunyadiensis, oneribus et quibuslibet gravaminibus universorum fratrum, propinquorum et consanguineorum ac affinium suorum aliorumque quorumlibet, quos infrascriptum tangeret et concerneret seu tangere et concernere posset negotium quoquomodo in futurum, super se per omnia assump-

tis et levatis, coram nobis personaliter constituti sponte et libere confessi sunt et retulerunt in hunc modum, quod licet annis superioribus inter eosdem Ioannem et Franciscum Thewrek ab una ac spectabilem et magnificum Nicolaum comitem perpetuum de Zrynyo ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banum partibus ab altera, ratione et praetextu castri eiusdem Nicolai comitis et bani Chorgo vocati, universorumque oppidorum et cunctarum villarum ac quarumlibet pertinentiarum eiusdem, omnino in comitatu Simigiensi existentium habitarum, alias per magnificum dominum Valentinum Thewrek, genitorem eorundem Ioannis et Francisci Thewrek intercepti, nunc autem apud manus eorundem existentis, necnon iniuriarum et nocumentorum, actuumque potentiriorum inter easdem partes subs[ecutae liti]s et controversiarum materiae ortae, motae et suscitatae fuerint, praetextu quarum partes eadem in [praesentiam pe]rsonalis praesentiae maiestatis regiae, domini nostri clementissimi, se se mutuo traxissent in causam, vole[n]tes igitur iidem Ioa[n]nes et Franciscus Thewrek deinceps cum antefato Nicolao comite et bano bona et sincera frui pa[ce] et amicitia, expensisque et laboribus exinde subsequendis parcere, interveniente ad haec ordinativa et amicabili compositione spectabilis et magnificorum dominorum, comitis Thomae de Nadasd, iudicis curiae et Andreae de Bathor magistri thavernicorum regiae maiestatis, supremorum regni Hungariae capitaneorum ac Francisci de Batthyan eiusdem regiae maiestatis consiliarii, pacem partium amantium, ad talem cum praefato Nicolao Zryny comite et bano devenissent concordiam et amicabilem unionem, quod videlicet praefatum Nicolaum comitem et banum ac heredes, omnesque homines et familiares eiusdem super universis damnis et iniuriis, ac quibusvis actibus potentiariis per eundem comitem aut homines eiusdem usque ad haec tempora in bonis eorundem Ioannis et Francisci Thewrek et alias ubivis ac contra eosdem patratris quovismodo et commissis quietum reddidissent et expeditum, universasque literas causales exinde contra eundem comitem et banum vel homines eiusdem qualitercunque et ubivis ac in quibuscunque capitulis seu locis testimonialibus confectas et

emanatas, conficiendasque vanas, cassas et irritas ac modis omnibus viribus carituras reliquissent et commisissent; quodque castrum Chorgo praescriptum una cum omnibus oppidis, villis et possessionibus ac cunctis pertinentiis, necnon ingeniis et victualibus ac omni inventario per eosdem Ioannem et Franciscum Thewrek ab hominibus suis, qui interceptioni eiusdem castri per praefatum genitorem eorum (ut praefertur) factae interfuerint, veraciter resciendo, prout videlicet ad manus eiusdem genitoris eorundem et tandem ipsorum quoque devenisset, necnon seminaturis tunc faciendis post revolutionem et completionem integrorum quatuor annorum nunc post se se immediate sequentium, qui a prima die mensis Februarii nunc proxime praeteriti debent incipi, hoc est secunda die mensis Februarii in anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto venturo instante eidem Nicolao comiti et bano, vel hominibus eiusdem per eum ad id deputandis et transmittendis integre et absque quavis tergiversatione exceptioneque, etiamsi interim idem Valentinus Thewrek ex captivitate, in qua nunc existit, liberaretur, ac in omnem eventum reddere et restituere, assignareque debebunt et tenebuntur, et quod infra revolutionem dictorum quatuor annorum futurorum iidem Ioannes et Franciscus Thewrek castrum praescriptum eiusdemque pertinentias non desolabunt, a colonisque in pertinentiis eiusdem castri commorantibus nullas taxas, nullasque exactiones extraordinarias praeter solitum proventum exigent, nec patientur exigere, sed iustis et ordinariis proventibus eorundem bonorum contenti esse debebunt; casu autem, quo officiales ac quosvis servitores eorundem Ioannis et Francisci Thewrek interea temporis bonis in praescriptis aliqua damna et nocumenta inferre, a colonisque in pertinentiis castri praescripti commorantibus extra proventus ordinarios quidpiam exigere contingeret, ea omnia praefati Ioannes et Franciscus Thewrek ante tempus restitutionis praefati castri supra[dictae r]ectificare et colonos damnificatos superinde contentari facere vel ipsimet contentare erunt obligati, prout iidem Ioannes et Franciscus Thewrek reddiderunt et commiserunt se seque ad praemissa omnia et singula firmiter et inviolabiliter ob-

servantes fide, honore humanitateque ipsorum mediante, ac insuper sub amissione causae praetextu castris eiusdem per praefatum Nicolaum comitem contra eos motae pure obligaverunt et astrinxerunt coram nobis harum nostrarum vigore et testimonio l[iteraru]m med[iante.]

1550.
aug. 4.

Datum feria secunda proxima ante festum beati Dominici confessoris, anno Domini [millesimo quingentesimo] quinquagesimo.

Lecta et correcta et cum sua originali conciliata
per me Ioannem Radychyth
notarium Albensem.

Idem manu propria subscripsit.

Egykorú hiteles másolata az orsz. ltár gy.-fehérvári kápt. osztályában, *Cista Szathmar*. V. 27. — V. ö. a Második r. 1549. dec. 7. és 1552. mart. 30. keletű leveleivel.

LXXXIII.

Pozsony, 1550. nov. 30.

Ferdinánd a Kerpics Balás és Török András kárára Szentmarkószelniczán, illetőleg Hrušócson elkövetett hatalmaskodásért Zrínyi Miklóst és tisztjét Pernyei Gáspárt a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Boemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris capitulo ecclesiae Zagradiensis salutem et gratiam.

1546.
aug. 24.

Exponitur maiestati nostrae in personis fidelium nostrorum egregiorum Blasii et Georgii Kerpych de Grabarya ac Andreae Thewrewk de Magyerowo, item generosarum dominarum Catherinae dicti Blasii Kerpych et Barbarae ipsius Andreae Thewrewk consortium, qualiter circa festum beati Bartholomaei apostoli in anno Domini millesimo quingentesimo quadragésimo sexto transacto praeteritum egregius Gaspar Pernyey de Pernya, familiaris spectabilis et magnifici comitis Nicolai de Zrynio, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae bani, ex speciali commissione et mandato eiusdem Nicolai Zrynii, domini sui, missis et destinatis agilibus

Georgio Maho et Andrea Thyhygh ac aliis quamplurimis familiaribus et servitoribus, hominibusque suis et dicti domini sui manibus armatis et potentiariis in et ad domum et curiam nobilitarem ipsorum exponentium Zenthmarkozelnycza vocatam, inter Murum et Dravum in comitatu Zaladiensi existentem habitam more hostili irrui, inibique portis curiae et hostiis domus eiusdem confractis et dissecatis, ipsum Andream Thewrewk exponentem ibidem captivari captumque et vinctum erga praefatum Nicolaum Zryny tunc in castris prope arcem Chyakhthornya vocatam, in dicto comitatu Zaladiensi existentem constructam, positis existentem adduci fecisset, quem idem Nicolaus Zryny quousque suae placuisset voluntati in captivitate dirissima detinuisset potentia mediante; insuper vero eodem tempore praefatam dominam Barbaram exponentem, consortem eiusdem Andreae Thewrewk hinc inde detrahendo ac toga sua seu veste superiori una kewnthews vocata exuta ablata ac etiam deiecto et similiter ablato peplo capitis sui, in maximum dedecus feminei sexus ita denudatam et spoliatam ex eadem domo turpissime ejici et expelli, et tandem confractis cistis scriniisque et ladulis eorundem Andreae Thewrewk et dominae Barbarae exponentium in dicta domo et curia nobilitari collocatis, exindeque paratis in pecuniis diversarum monetarum florenos centum et quinquaginta, annulos aureos quatuor, pocula argentea magna similiter quatuor, colearia argentea decem, fibularum seu monilium argentearum auratarum paria magna septem, item vestimenta virilia ex purpure nigro facta tria, subam mardurinam novam nondum coopertam panno unam, vestem vero ex panno skarlatino felsewrrwha vocatam unam, item unam subam novam de pellibus vulpinis ventrinis rubeo sthametho coopertam, de panno granatho ulnas tres, item subam unam muliebrem de pellibus variolinis coopertam purpure viridi auro florizatam,¹⁾ duas vestes muliebres, unam de attlasio rubeo, alteram similiter de attlasio aranzyn, vestem unam de stameto rubeo novam fimbriatam purpure rubeo, vestem muliebrem de panno karasia rubeo novam fimbriatam purpure

---

¹⁾ Az *unam* szócska itt feleslegesen ismétlődik.

viridi unam, togas vero muliebres kewnthews vocatas duas, unam de stameto rubeo, alteram de porgomal rubeo, pepla autem muliebria optima auro et gemmis atque perlis ornata et decorata sex, item tapeta nova sex, culcitra quatuor, scutellas magnas plumbeas sex, item discos similiter plumbeos duodecim, necnon oves quadraginta, boves tres, vasa vini plena et magna duo, tritici autem tam purgati, quam in acervis existentis plusquam ducentos choros, siliginis similiter tam purgati quam etiam in manipulis in acervis existentis choros octuaginta, milii et avenae itidem tam purgati quam etiam in manipulis existentis centum et viginti choros, foeni plaustra sexaginta recipi et auferri, ac quo suae et praefati domini sui placuisset voluntati convertisset et fecisset, in quibus salvis actibus potentiariis eisdem Andreae Thewrewk et dominae Barbarae exponentibus plusquam mille et ducentorum florenorum auri damna intulisset inferrique fecisset potentia mediante.

^{1546.}
aug. 24. Ceterum, qualiter circa idem festum beati Bartholomaei apostoli in anno Domini millesimo quingentesimo quadragésimo sexto transacto praeteritum praenominatus comes Nicolaus de Zrynio nescitur unde motus, missis et destinatis egregiis Michaelae Waynowych et Paulo Mwrathowych familiaribus aliisque quamplurimis servitoribus suis manibus armatis et potentiariis in et ad domum et curiam nobilitarem praefatorum Blasii et Georgii Kerpich ac dominae Catherinae in portione eorum possessionaria in possessione Hrwssowcz vocata, in comitatu Zagrabiensi existenti habitam irruendo, inibique confractis portis et hostiis domus eiusdem praefatum Blasium Kerpych exponentem una cum dicto Georgio Kerpych filio suo similiter exponente, nullis ipsorum culpis et demeritis exigentibus, minus iuste ac praeter omnem viam iuris captivari, praefatam vero dominam Catherinam exponentem per ipsam domum hinc inde absque ulla misericordia traxissent et misere tractassent; insuper destructis et disseccatis scriniis et cistis ipsius dominae Catherinae exponentis, exindeque in auro puro florenos viginti tres ac pepla muliebria aureo filo ac gemmis et perlis optime ornata et decorata sex, ac annulos aureos tres, pectoralia sive toraces muliebres

aureo filo pulcherrime ornata et disposita octo, cingulos sericeos muliebres duos, legibulum unum de corallo magnum, res scilicet dictae dominae Catherinae, praeterea equos turcicos magnos et bonos cum omnibus attinentiis quatuor, pocula argentea magna duo, frena optima et turcica nova tria, mucronem seu pugionem vulgo hegyes thewr dictum unum, clavam ferream argentatam unam, frenum turcicum cum bullis argenteis unum, clypeos optimos novos duos, hastas novas duas, res scilicet dicti Blasii Kerpych exponentis, insuper triginta quinque aureos hungaricales et unum anulum aureum memorati Georgii Kerpych exponentis recipi et auferri, ac quo ipsorum et praefati Nicolai Zryny placuisset voluntati fecisset, in quibus plusquam mille florenorum damna intulissent potentia mediante; praeterea his non contenti praenominatos Blasium et Georgium Kerpych exponentes modo praemisso captivatos ad castellum dicti Nicolai Zryny Lwka-wecz vocatum, in comitatu Zagradiensi existens constructum abduxissent et idem Nicolaus Zryny abduci, fecisset, quos tandem ibidem in praesentia dicti Nicolai Zryny mox ferreis compedibus more turcico constringi et in diros carceres imponi, in eisdemque per integros octo menses detineri et conservari fecisset potentia mediante; deinde vero iamfatum Georgium Kerpych exponentem, filium memorati Blasii Kerpych exponentis idem Nicolaus Zryny egregio Georgio Nagh, familiari suo in sortem et rationem sallarii sui pro trecentis florenis pactative redimendo dedisset, a quoquidem Georgio Nagh idem Blasius Kerpych dictum Georgium Kerpych, filium suum pro duobus equis thurcicis, per eum centum et septuaginta quinque florenis emptis, tanquam de manibus thurcarum redimere coactus fuisset.

Demum, quod cum circa festum beati Emerici ducis in praedicto anno Domini millesimo quingentesimo quadragésimo sexto transacto praeteritum praefata domina Catherina exponens honestam puellam Claram vocatam, ancillam seu pedisequam suam cum indusiis, faciletis ac certis victualibus erga dictum Georgium Kerpych, privignum suum tunc in dicto castello Lwkawecz tunc adhuc in vinculis et carceribus dicti Nicolai Zryny existentem misisset, tunc mox ibidem

1546.
nov. 5.

nobilis Gaspar Dersanych alias Derk vocatus, castellanus et servitor dicti Nicolai Zryny per eum in ipso castello Lwka-
wecz constitutus diabolico ductus spiritu, nephariaque libi-
dine concitatus, postposito Dei et hominum timore, praefatam
puellam Claram captivari et in praedictum castellum Lwka-
wecz per vim inducere fecisset, ac ibidem eandem omnibus
modis reluctantem et sibi auxilium altissima voce inclamando
et invocando defendentem vi oppressam ad illecebras nephan-
dosque actus stupri coegisset et compulisset eamque per
integros octo dies in eodem castello detinendo iisdem illece-
bribus actibus oppressit potentia mediante, in maximam igno-
miniam et iniuriam dictae dominae exponentis, praefataeque
puellae Clarae floridae virginitatis ac castitatis, honorisque
derogamen valde magnum potentia mediante.

1548.

un. 15.

Postremo, quod cum circa festum beatorum Viti et
Modesti martyrum in anno Domini millesimo quingentesimo
quadragesimo octavo transacto praeteritum memoratus Bla-
sius Kerpych exponens cum quibusdam literis nostris prae-
ceptoris praefato Nicolao Zryny sonantibus erga eundem
Nicolaum Zryny, tunc in castro suo Chakthornya vocato, in
dicto comitatu Zaladiensi existenti constructo constitutum
accessisset ac easdem literas summa cum reverentia exhi-
buisset et praesentasset, tunc praenominatus Nicolaus Zryny
nescitur unde motus, non curatis praescriptis literis nostris
praeceptoris, mox dictum Blasium Kerpych exponentem,
nullis suis culpis et demeritis exigentibus captivare captum-
que enormibus et maximis ferreis compedibus constringi et
convinci, ac in duros carceres intrudi in illisque per integros
duos annos, dies et noctes in catenis et vectibus ferreis,
fame et siti absque ulla misericordia cruciando detinere et
conservari, neque ex eisdem vinculis et carceribus ad pluri-
maque mandata et commissiones nostras emisisset, sed quous-
que voluisset eundem detinuisset potentia mediante; praeterea
vero memoratus Georgius Kerpych exponens timore ipsius
Nicolai Zryny incitatus de laribus patris sui aufugisset et
sic divagare in alienis bonis cogeretur in praeiudicium et
clamnum dictorum exponentium valde magnum.

Quum autem huiusmodi actus potentiarii iuxta consti-

tutionem publicam regnicolarum nostrorum superinde factam pro quinto decimo die ammonitionis exhinc fiendae per iudices regni nostri ordinarios semper discuti solent et adiudicari, pro eo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatinus praesentes literas nostras memoratis Nicolao Zryny et Gasparo Pernyey per vestrum testimonium fidedignum exhibere et praesentari faciatis, qui si personaliter reperiri poterint ibidem personaliter, alioquin de domibus habitationum sive solitis eorundem residentiis ammoneat eosdem, dicatque et committat eisdem verbo nostro regio, ut ipsi decimo quinto die diei exhibitionis praesentium ipsis exhinc fiendae computando personaliter sive per procuratores suos legitimos coram nostra personali praesentia comparere debeant et teneantur rationem de praemissis reddituros efficacem, certificando eosdem ibidem, ut sive ipsi termino in praedicto coram dicta nostra personali praesentia compareant sive non, eadem ad partis comparentis instantiam id faciet in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et certificationis seriem cum ammonitorum et certficatorum nominibus terminum ad praedictum ut fuerit expediens dictae nostrae personali praesentiae fideliter rescribatis.

Datum Posonii, in festo beati Andreae apostoli anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo.

1550.
nov. 30.

A zágrábi káptalannak az 1550. dec. 30-án és 1551. jan. 2-án történt idézésről 1551. jan. 4-én a királyhoz intézett jelentésében az orsz. ltárban, *N. R. A. 316. 28.* — V. ö. a Második r. 1550. *jun. 7.* keletű levelével.

LXXXIV.

Szigetvár, 1551. oct. 12.

A szigetváriak és Tahi Ferencz várkapitány között fennforgó egyenetlenségek megszüntetésére kiküldött királyi biztosok által szerkesztett s úgy a lakosok mint a várkapitány által jövőre követendő rendtartás.

Ratio et modus per commissarios regiae maiestatis Paulum Istwanffy consiliarium et alterum Paulum literatum de Palina aulicum in Zygeth regia, inter magnificum dominum Franciscum Tahy praefectum et cives civitatis eiusdem sopitis et complanatis ex praescripto regio differentiis, quae eis intercedebat relictus, cui imposterum accommodare debeant.

Imprimis, quia ipsi cives literas privilegiales super libertate et immunitatibus suis confectas et eisdem concessas proferre nullas potuerunt, contestati quidem sunt eas se se habuisse cum a serenissimo quondam rege Ioanne, tum a domino ipsorum quondam Valentino Thewrewk, sed nescire per quem concivium ipsorum aut quodammodo fuerint deperditae, quapropter iidem cives sano consilio et salubri admonitione praefatorum commissariorum persuasi, de clavibus portarum civitatis et capitaneis de eorum numero constituendis, necnon aperiendis et claudendis portis ad scitum et nutum eorum omnem diligentiam atque curam huiusmodi renunciarunt et imposterum praefectis concesserunt, ex toto se se ab hac sollicitudine abdicantes.

Cum autem sacra regia maiestas, dominus noster clementissimus praefectum ipsum Zygethiensem admonere clementer dignata sit, ut a vituperiis et verbis inconvenientibus in cives iaciendis abstineret, existimaverunt ipsi commissarii eam regiae maiestatis gratiosam admonitionem sufficientem fore, nec quicquam auctoritate suae maiestatis de suo addi posse vel convenire, praesertim quod comperiant ipsi commissarii talia vituperia non toti communitati civium, sed privatis

quibusdam personis a praefecto dicta fuisse et querimoniam civium non in praesentem solum praefectum, sed et praedecessores eius apud maiestatem regiam delatam fuisse.'

Porro, de animadversione in cives et quidem severiore, puta captivitate, incarceratione aut verberatione indebita ita conclusum est, quod si casu privatim vel publice quispiam civium deliquerit, iubeat ipse praefectus iudici et iuratis de illo iudicium fieri, quorum sententiis si idem praefectus contentus esse nolit, causam eandem cum nobilibus et aliis probis ac militaribus et iurisperitis viris denuo revideri facere possit; etsi reus quoque ille gravatum se huiusmodi sententiis iudicum fore censuerit, liceat ei etiam regiam maiestatem appellare.

Ubi vero questi sunt cives, inter omnia gravamina, quibus libertas offenderetur, illud esse gravissimum, quod praeterquam quod diurnas atque nocturnas excubias agere pro aedificatione moeniorum et propugnaculorum assidue curant, excursionibus insuper et fortalitionum oppugnationibus identidem exercentur, existimant commissarii in ea parte regulam per maiestatem regiam sua instructione traditam esse sequendam, ut scilicet pro ipsis ratione et necessitate cogente si quid extraordinarii imperandum erit, debeat ipse praefectus eam tenere moderationem, quae civibus erit tolerabilis; verum quantum ad ipsam belligerationem attinet, videbatur ipsis commissariis hoc fere supra vires civium et aequitatem communem fore, quod ipsi cives cum equitibus et peditibus, item cum gentibus et militibus stipendiariis in omnibus excursionibus et mitionum oppugnationibus privato consilio susceptis parem militiam exerceant, sed satis illis fore extra portas et moenia oppidi cominus cum hoste depugnare ac pro se quisquam defendere; eos tamen, qui sponte exire velint et militare quocunque tempore et quam longissime, minime retinendos esse; nolentes tamen non esse cogendos, dempto casu necessitatis, si quando equos cum curribus sub ingenia leviora et pedites pixidarios celeriter deportandos iungi oporteat, quod subito casu de villis vel ad Zygeh pertinentibus vel occupatis praestari nequiret.

Illud quoque sacra regia maiestas, dominus noster

clementissimus iustum et firmiter observandum esse voluit, ut artificibus in suo cuique genere laborantibus pretia iusta laborum suorum exolvantur, nec quisquam eorum sine pretio operari cuiquam cogatur; contrarium vero facientes coercere ipse praefectus ex officio debet.

Denique de macellatione et cutium emptione, deque vino educillando et toto foro exercendo pro usu publico incolarum ac importandis et exportandis mercibus civibus liberum esse maiestas sua regia censuit, ea tamen lege, ne pretia verum iustumque fori modum excedant, aut alias quoquomodo in milites et plebeos civitatis exaggerentur, quod officio praefecti et iudicio sedulo et diligenter curare incumbit.

De bombardae fracta iam pridem per Georgium Seghed exportata, constat illum ea conditione extulisse, ut eam reformandam curaret ac simul cum ea duas campanas abduxisse, alteram de Bodoghazzonfalwa pecuniis emptam, alteram de Sybolt sine pretio, totum autem aes ad fundendum ingenium Lyndwam Inferiorem deportatum, ubi nunc fusor bombardae habitat, quae tota summa aeris octo circiter vel novem centenarios continuisse dicitur, cuius partem et campanas tandem relicto officio suo ipsum Seghed inde abstulisse, nunc solas ruptae bombardae fracturas ibidem restare, dominum vero fusorem ut restauraret petiisse, sed non impetrasse reformare volentem defectu cupri, se quoque reformando ingenio non suffecisse, campanam vero civitatis magnam, de qua cives civitatis regiae maiestati querelam detulerunt, dominus praefectus Tahy abstulerat, de qua falconeta una duodecim palmarum longitudinis ac centenarios aeris decem et novem continens per eum disposita est et in summitate turris arcis interioris seu propugnaculi ad aquilonem existentis reposita habetur.

In curanda demum fortificatione moeniorum oppidi omnem operam et diligentiam suam pro sua virili cives ipsi polliciti sunt, sed ad totius operis perfectionem se ipsos ipsi et eorum praefectus impares esse agnoscunt, ac iam hoc anno et conditione temporis etiam cum subsidio pecuniario facere aliquid magni momenti non posse, ex eo quod plebs misera pertinentiarum ac arcis et villarum ad eam reoccupa-

tarum ad alia atque alia opera ipsis necessaria per thurcas compulsa est, nec ullum genus servitiorum huc facere permittuntur, sed illorum alii sunt in extenendis ad Wytho navibus occupati circiter mille quingenti, alii vero ad nemora et silvas profugientes latitant prae metu depraedationis et in miseram servitutem abactionis eorundem; quod si sua maiestas regia comitatum Simigiensem ad robora per hyemem et virgulta convehenda deputeret, mox ineunte primo vere non parum in eiusmodi restauratione proficisci posse.

Item, ad excubias nocturnas et vigiliis per moenia et propugnacula civitatis exercendas dicunt ipsi cives se se toto tempore ab initio viginti et unum homines singulis noctibus de medio ipsorum contulisse ac stipendiariorum quoque duos decuriones esse collatos, sed iam eorum numero per maiestatem regiam adaucto optare, quoadtenus sibi parci, ut respirare illis aliquantisper liceret, quam rem ipsi commissarii industriae et iudicio domini Tahy praefecti prospiciendum commendarunt et ut a verberibus custodum oppidanorum stipendiarios prohibeat.

Ubi vero ipsi cives conquesti sunt ab equitibus stipendiariis se se domibus suis expelli et equis domos suas occupare, quae vel usibus suis necessariae vel inquilinis locatae lucellum non contemnendum allaturae essent, visum fuit commissariis, quod si quando equites veniant vel annihilandi gratia ad tempus vel comitando commissarios aut magistratos lustrationum et solutionum, quoniam tales triduo vel quadriduo moraturi sunt et ipsis turbulentia hoc facere cogantur, pauci temporis importunitatem aequo animo ferant; statuarios vero milites praefectus debeat prohibere, ne quemadmodum hactenus fecerunt deinceps vel occupare pro stabulo domos civium ausint, vel in loco vacuo stabulum invito patrono domus construant, aut si construunt, iusta aestimatione aedificii per militem facti ipsi milites excludi se se patiantur sine tumultu.

Item, de piscatura iudicis in fossa civitatis adempta per commissarios ita conclusum est, ut iudex ipse congruo tempore scitu domini praefecti vel sui vicemgerentis piscatura pro se ipso poterit uti.

1551.
oct. 12. Datum in Zigeſth regia, duodecimo die Octobris anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo primo.¹⁾

Ferdinándnak Pozsony, 1563. nov. 20-án Szigetvár lakosai számára kelt átiratában az orsz. ltárban, *Liber Reg.* tom. III. fol. 773., melyet Ferencz király Pozsony, 1825. nov. 11-én ujából átir, u. o. *Liber Reg.* tom. LXV. fol. 108.

LXXXV.

1552.

Tanuvallatás a Zrínyi Miklós és Keglevics Péter közt vitás Szelcze faluról, mely szerint ez még Beriszló Ferencz idejében is Blina várához és nem Komogojnához tartozott és hogy azt idősb Zrínyi Miklós a Bánfi János idejében hatalmasúl elfoglalta, ott kastélyt épített, sőt Blinát ágyukkal meg is ostromolta.²⁾

Kukuljevič S. I., Acta croatica. U Zagrebu, 1863. 251.

¹⁾ *Grác, 1553. mart. 12.* Ferdinánd a pozsonyi kamarának: — »Et licet iam antea commiserimus in subsidium sustentationis civium oppidi nostri Zygheth quotannis numerari per vos summam octingentorum florenorum, volumus nunc, ut huic summae praedictae ducenti adhuc addantur, ita ut iudex oppidi pro cura et vigilantia sua habeat florenos quadraginta, et tres illi adiuncti ex potioribus civibus pro sublevando ipso iudice et eius laboribus habeant florenos sexaginta, singuli videlicet florenos viginti; reliqui centum floreni per eundem iudicem et iuratos cum scitu capitanei aut capitaneorum nostrorum distribuantur et erogentur in vulneratos et laesos ac sustentationem viduarum et orphanorum eorum civium, qui per vicinos hostes turcas interfecti sunt, aut qui illorum adhuc in captivitate turcarum essent.« — Eredetije az orsz. ltárban, *Limbus III. sor. XVI. sz.*

²⁾ *Petrinja, (1552 körül.)* A Zrínyi Miklós és Keglevics Péter varasdi főispán közt Szelcze miatt fogott bírák előtt folyó perben Péter szamobori plebanus Zrínyi nevében azt állítja, hogy II. Lajos a Totusevina nevű vidéket és Blina várát Keglevics Péternek adományozván, ez a Zrínyi Miklós várához Komogojnához tartozó Szelcze falut is hatalmasúl elfoglalta, mire a Keglevics ügyvédje azt felelte, hogy a mikor urát a császárai káptalan a Blina várához tartozó Szelcze birtokába beiktatta, akkor idősb Zrínyi Miklós nem mondott ellen. Erre a fogott bírák a pert bővebb bizonyítás czéljából elhalasztják. — *Kukuljevič i. m. 252.*

LXXXVI.

Pozsony, 1552. mart. 30.

Mérei Mihály előtt Török János és Ferencz Csurgónak és tartozékainak Zrínyi Miklós kezébe leendő visszaadására s a felek erre vonatkozó peres irataik kölcsönös megsemmisítésére kötelezik magukat.

Nos Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. memoriae commendamus per praesentes, quod fideles nostri spectabilis et magnifici Nicolaus comes perpetuus de Zrinio ac regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus ab una, necnon Ioannes et Franciscus filii magnifici quondam Valentini Therek de Ennyng ab alia partibus coram nostra personali praesentia personaliter constituti sponte ac libere confessi sunt et retulerunt in hunc modum, quod quamvis his superioribus temporibus partes inter easdem variae lites et differentiae, ratione violentae interceptionis et detentionis castri ipsius Nicolai comitis et bani Chorgo vocati, in comitatu Simigiensi habiti ac pertinentiarum eiusdem per iamfatum quondam Valentinum Therek ac dictos Ioannem et Franciscum filios eiusdem ut idem banus praetenderet ¹⁾ factae, occasione etiam aliorum nonnullorum actuum potentiariorum per ipsas partes ac familiares et homines ipsorum ultro citroque in alterutrum usque ad haec tempora factorum, patratorum et commissorum in curia nostra regia coram iudicibus regni nostri Hungariae ordinariis motae fuissent et suscitatae, diutius etiam ventilatae, volentes tamen partes ipsae pacé potius ac benevolentia, mutuaque inter se amicitia atque fraternitate uti, frui et gaudere, quam odiosis litibus, inanibusque expensis ac laboribus se se vexare, accedente etiam ad id certorum dominorum ac proborum et nobilium virorum, pacem partium amantium ac pro eadem pace inter ipsas partes diligenter laborantium singulari intercessione, eadem partes,

---

¹⁾ A betoldott *ut idem banus praetenderet* szavakra nézve l. Mérei Mihálynak az oklevél végére irt megjegyzését.

sopitis prius et condescensīs universis praescriptis causis, litibus et differentiis, tam ratione interceptionis et occupationis praenotati castrī Chorgo et pertinentiarum suarum, quam etiam aliarum quarumcunque violentiarum, iniuriarum, damnorum et quorumlibet malorum per dictum quondam Valentinum Thewrek tunc viventem, quam etiam per easdem partes ac homines et servitores ipsorum et dicti quondam Valentini Therek, nobiles et ignobiles hactenus quomodo-cunque et qualitercunque patratorum et commissorum motis, vertentibus et habitis, cassatis etiam et annihilatis cunctis literis causalibus, evocatoriis, adiudicatoriis ac sententialibus et aliis quovis titulo nominatis, causis in eisdem pro parte earundem partium praevia ratione utcunque et ubicunque hactenus emanatis et confectis, ad talem pacis et concordiae devenissent unionem, prout devenerunt coram dicta personali praesentia nostra, quod videlicet praefati Ioannes et Franciscus Thewrewk totale praescriptum castrum dicti Nicolai comitis et bani Chorgo ac oppidum similiter Chorgo iuxta idem castrum adiacens simul cum universis villis, possessionibus, praediis, portionibusque et quibuslibet iuribus possessionariis ad idem castrum et oppidum spectantibus, pertinentiisque eorum ac pariter cum omnibus eiusdem castrī inventariis, puta ingeniis, bombardis, tharaczkiis, pixidibus barbatis scilicet ac manualibus, globulis, pulveribus pixidum, cuspidibus et aliis eius generis armamentis, necnon victualibus, bobus, pecoribus, iumentis seu rebus allodialibus, aliis etiam omnibus et singulis rebus, quocunque nomine vocitatis, cum quibus videlicet castrum praedictum ad manus ipsius quondam Valentini Therek devenitum fuerat, iuxta fidelem relationem venerabilis Nicolai presbyteri, vicearchidiaconi ac moderni plebani ibidem et provisoris egregii Ioannis Kalnay, necnon duorum aut trium civium dicti oppidi Chorgo super eisdem inventariis ac rebus, victualibusque et armamentis, rebusque allodialibus tempore restitutionis castrī eiusdem fiendam, ac cum omnibus eiusdem castrī utilitatibus et pertinentiis memorato Nicolao comiti et bano aut suis hominibus, quos idem cum literis nostris expeditoriis et quittantionalibus, ad fassionem eiusdem bani nostri exnunc coram dicta perso-

nali praesentia super restitutione dictae arcis factam emanatis ad receptionem dicti castrⁱ Chorgo transmiserit, in festo ^{apr. 24.} beati Georgii martyris nunc proxime affuturo in omnem rei eventum ac praeter omnem occasionem et dilationem reddere, restituere et modis omnibus resignare debeant et teneantur; super qua quidem restitutione et resignatione praemissorum dictus Nicolaus comes et banus praedictas literas nostras expeditorias et quittantionales dictis Ioanni et Francisco Therek aut illis absentibus hominibus eorum, qui tempore restitutionis dictae arcis Chorgo per ipsos ad id deputati fuerint, reddere et resignare debeat et sit obligatus.

Quae omnia praemissa firmiter observanda partes praenotatae personalibus ipsorum astantiis praenotatis ad fidem et honorem eorum promisissent et se se obligassent, immo promiserunt et se se obligarunt coram personali praesentia nostra praenotata, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum Posonii, feria quarta proxima post dominicam ^{1552.} Laetare anno Domini millesimo quingentesimo quinquage-^{mart. 30.} simo secundo.¹⁾

Coram me Michaelē de Mere
personalis praesentiae regiae maiestatis
in iudiciis locumtenente.
Correcta per manus eiusdem Merei
in dictionibus interlinealibus: ut idem
banus praetenderet.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 1648. 25.* — V. ö. a Második r. *1550. aug. 4.* keletű levelével.

---

¹⁾ Csurgóhoz tartozott még, a mint azt egy *Super seminata ad castrum Chorgo anno praesenti facta 1552.* című összeírás mutatja: Zenthá, Tharan, Belewke, Koni, Myke, Vduarhel, Kethniar, Malathk, Bochkad. — Eredetije u. o. *N. R. A. 1648. 27.*

LXXXVII.

Csáktornya, 1552. maj. 4.

Zrinyi Miklós egy bizonyos Apostol nevű olasznak a töröknél is rozabb, martalóczoknak nevezett oláhokkal rabszolga gyanánt való kereskedésre szabadalmat ád.

Nos Nicolaus comes perpetuus de Zrynio, regnorum Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque banus etc. universis et singulis reverendissimis, illustrissimis principibus ecclesiasticis et saecularibus, archiepiscopis, episcopis, ducibus, marchionibus, comitibus, baronibus, nobilibus, capitaneis, castellanis et potestatibus ac urbium, civitatum, oppidorum et quorumcunque locorum communitatumque rectoribus, pontium et passuum quorumvis custodibus per Italiam, aliaque regna et dominia ubilibet constitutis, aliis etiam cuiuscunque status, ordinis, conditionis aut praeeminentiae hominibus, dominis et amicis observandissimis salutem et paratam complacendi voluntatem.

Quum omnibus plane mundi partibus planum sit Hungariam, aliaque vicina regna tum per thurcas mahometanae sectae, tum etiam per walachos martolocz vocatos, fidei et religionis christianae infensissimos hostes non solum desolata, verum etiam penitus dissipata esse, ad quos quidem fidei religionisque christianae hostes minuendos delendosque, ut christicolae tutius securiusque possent manere, laboramus atque instamus, huic itaque Apostolo italo institoriam dedimus facultatem atque indultum, ut de ipsis walachis martolocz dictis vendendi gratia quo voluerit abducatur, qui tam per nocturnas quam diurnas grassationes in desolandis ipsis regnis et depopulandis, abducendisque christianis peiores sunt multis ipsis thurcis.

^{1552.}
maj. 4. Datis in nostra Chakthornya, quarta die mensis Maji anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo secundo.

Nicolaus comes Zriny
banus m. propria.¹⁾

Eredetije a bécsi cs. és kir. állam-íltárban, *Hungarica*.

¹⁾ Sajátkezű aláírás.

LXXXVIII.

(1553.)

Számvetés a Zrínyi Miklós zalavármegyei birtokaira rótt 1550—1553. évi
adó hátralékáról.

Restantia bonorum spectabilis ac magnifici
domini Nicolai Zryni, regnorum Sclavoniae
et Croatiae bani in comitatu Zaladiensi ha-
bitorum.

In anno Domini 1550.¹⁾

Bona domini Zryni in anno 1549.
connumerata erant ad portas $865\frac{1}{2}$, ad
quarum rationem iuxta datam rationem
Iohannis Pethew et Michaelis Kerecheni
vicecomitum et exactorum comitatus Za-
ladiensis pro primo subsidio anni 1550.
videtur idem dominus Zryni ad manus
exactorum solvisse saltem florenos $644\frac{1}{2}$,
et sic mansissent in restantiis, qui com-
plere deberent summam portarum $865\frac{1}{2}$,
videlicet floreni 221.

---

¹⁾ *E Rectificatio restantiarum fölratú számvetés, úgy
látszik, a következő kiigazítására szolgált:*

Restantiae bonorum domini Zryny

In anno 1550.

Restant in comitatu Zaladiensi in bonis domini
Zryny de primo subsidio iuxta datam rationem Iohan-
nis Pethew et Michaelis Kerecheny vicecomitum et ex-
actorum subsidiorum 1550. . . . . flor. 221

Ibidem de secundo subsidio integre bona sunt
insoluta, faciunt . . . . . flor. 865 den. 50

In anno 1552.

Bona domini Zryny in comitatu Zaladiensi iuxta
connumerationem anni 1549. faciebant portas $865\frac{1}{2}$,
de quibus in primo subsidio solutae sunt ad manus
dicatorum portae $644\frac{1}{2}$, residuae portae 221 restant, .

Hic ad querelam et supplicationem comitatus intercessit rectificatio per Iohannem Kawasy et alios iuratos homines, per ipsamque rectificationem condescensae sunt portae $207\frac{1}{2}$, quae amotae a summa portarum $865\frac{1}{2}$ restabunt solvendae portae 658, a quibus ut supra patet soluti sunt floreni $644\frac{1}{2}$, restant adhuc solvendae portae $13\frac{1}{2}$, a quibus per florenum unum restant solvendi . . . . . flor. $13\frac{1}{2}$ ¹⁾

In secundo subsidio 1550. de bonis suis prorsus nihil solutum est, quae faciebant iuxta rationem prioris subsidii florenos $865\frac{1}{2}$.

Hic quoque iuxta dictam rectificationem facit summam, quam dominus Zryni levavit. . . . . flor. 658

1552.

Primum subsidium anni istius 1552. ex constitutione publica ad rationem connumerationis anni 1549. ubique exigebatur. Igitur iuxta datam rationem Michaelis Keresy et Gervasii Radoczi de bonis eius-

quae per florenum unum cum dimidio computatae faciunt . . . . . flor. 331 den. 50

In secundo subsidio eiusdem comitatus iuxta connumerationem novam a portis $335\frac{1}{2}$ bona sua insoluta faciunt . . . . . flor. 503 den. 25

1553.

Pro utroque subsidio bona domini Zryny iuxta connumerationem 1552. a portis $335\frac{1}{2}$ insoluta faciunt faciendo . . . . . flor. 671

Summa facit flor. 2,592 den. 25

Petrus Erdegh
rationista camerae m. pr.

Eredetije u. o. *Kézirat fol. lat. 1554.*

¹⁾ A floreni $13\frac{1}{2}$ ismétlődik.

dem domini Zryni, quae faciebant portas $865\frac{1}{2}$, solutum est saltim a portis $644\frac{1}{2}$, residuae portae 221 manserunt insolutae, quae per florenum unum cum dimidio computatae faciunt florenos $331\frac{1}{2}$.

Hic quoque iuxta rectificationem restant insolutae portae $13\frac{1}{2}$, quae per florenum unum cum dimidio facit . . . . flor. 20 den. 25

In secundo subsidio anni 1552. comitatus ipse noviter connumeratus fuit, bonaque domini Zryni connumerata erant ad portas $335\frac{1}{2}$, a quibus nihil prorsus solutum est, quae per florenum unum cum dimidio computatae faciunt . . . . flor. 503 den. 25

1553.

Pro utroque subsidio nihil solutum est de bonis domini Zryni, quae iuxta connumerationem novam in anno 1552. factam faciebant portas $335\frac{1}{2}$, facientes duplicate flor. 671

Summa facit flor. 1,866

Insuper, ex quo duo menses maiestati regiae relaxandi sunt inscripti, idem dominus Zryni petit et supplicat unum mensem ad integrum numerum facientem florenos 3,444 sibi persolvi, alterum ex dimidiato numero facientem florenos 1,722 suae regiae maiestati relaxare paratus est.

Eredetije, hátán Rectificatio restantiarum fölrattal a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat. 1544.*

LXXXIX.

1553.

Számvetés Zrínyi Miklós Dráva-Mura közti birtokainak 1550—1553. évi adóhátralékáról.

Restantiae bonorum domini Zryny bani in districtu fluviorum Dravi et Murae.

Anno 1550.

Restantiae, quae simul cum regeſto connumerationis anni 1549. ex camera ad manus nostras datae fuerant ad exigendum, de primo subsidio anni 1550. faciunt portas 221.

Restant de secundo subsidio eiusdem anni 1550. omnia bona domini Zryny facientia . . flor. 865¹/₂.

Anno 1552.¹⁾

Bona eiusdem et nobilium in praedicto districtu iuxta dictum regeſtum ex camera datum anno 1552. faciebant portas 933, ex quibus solutae portae faciunt portas 644, restant insolutae, quas ob defectum rectificatas affirmant portae 289.

1553.

Bona eiusdem et nobilium ibidem, exceptis nobilibus Christoſoro Bathiani, Georgio Bekowyth et Ioanne Darabos in praedicto districtu fluvio-

---

¹⁾ A zalavármegyei exacloroknak 1552-ben a m. kamarához küldött számadásában Zrinyire vonatkozólag olvassuk:

Ratio bonorum domini Zryny bani etc. in Mwrakewz habitorum.

De eisdem bonis videlicet portis 644 exacti . . flor. 966 den. 75

Iuxta connumerationem vero anni 1549. in eisdem bonis deficiunt portae 329¹/₂.

Insuper ratione utriusque subsidii anni 1549. restant . . . . . flor. 1,086¹/₂

Eredetije u. o.

rum Dravi et Murae| iuxta connumerationem in hoc praesenti anno 1553. per nos factam faciunt fumos seu portas $877\frac{1}{2}$, quae si in integras sessiones per medias sessiones et quartalia computantur, faciunt tantum sessiones integras $335\frac{1}{2}$.

Eredetije az orsz. ltárban kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

XC.

1553. febr. 12.

A zágrábi káptalan előtt Frangepán István a neje Egkh és Hungerspach Katalin által hozott három ezer forint dos és contrados fejében a zágrábvármegyei Ribnik várát tartozékaival együtt leköti.

A zágrábi káptalannak 1553. mart. 23-án Frangepán Katalin Zrínyi Miklósné részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 23.* — V. ö. a Második r. 1550. aug. 3. és 1558. apr. 16—20. keletű leveleivel.

XCI.

Grác, 1553. febr. 22.

Ferdinánd hatszáz könnyű lovas és négyszáz gyalog tartására nézve Zrínyi Miklós bánnal egyességre lép.

Wir Ferdinand von Gottes genaden romischer, auch zu Hungern und Behaimb etc. khunig, infandt in Hispanien, erzherzog zu Ossterreich, herzog zu Burgund, Steier, Khärnnden, Crain unnd Wiertemberg etc., graw zu Tiroll etc. bekennen offendtlich mit diesem brieff, nachdem wir uns jezo mit dem edlen, unnserm lieben, getreuen Nicolaen grauen von Serin, unserm ban der Crabatischen unnd Windischen lande seiner khriegsschulden unnd gethannen dienst genedigclich verglichen, das wir ine grauen von Serin weiter unnd von neuem in ansehung seiner kriegserfarenhait unnd furnemblichen ausz dem sondern genedigen vertrauen, so wir in sein person stellen, von eingang des jezhumbenden monats Martii anzuraitten mit sechshundert gueten geringen phärdt,

unnd vierhundert fueszknechten angenumben unnd pestellt haben.

Thuen das auch hiemit wissendtlich und in crafft diz brieffs also, das er soliche sechshundert geringe pherdts unnd vierhundert fueszknecht bisz auff unser genedigist wolgefallen fur und fur in der rechten anzall unnd guete fueren unnd hallten, auch sich damit in unserm dienst, inmassen er vorhin unnd piszheer gethan, gehorsamblichen unnd guetwillig gebrauchen lassen solle, sein auffsehen auff uns unnd nach uns den durchleuchtigisten fursten herrn Maximilian khunig zu Behaimb etc. unserm freundtlichen lieben son unnd vlogendts mit dem edlen unserm lieben getreuen Hansen Vngnaden freyherrn, als unserm obrissten veldthaubtman an den crabatischen unnd windischen graniz guete correspondenz halten, die ortflegken woll verwarlich unnd treulich versehen, auch vor der feindts strafzug unnd vberfall mit dem hochsten vleisz verhueten, dem feindts so vill muglich abbruch thuen, unsern unnd unserer khunigreich, landt unnd leut ere, nuz und frumen zum pessten unnd treulichsten warnemen bedengken und furdern; auch dagegen schaden unnd nachtaill souill imer muglich warnen furkhomen unnd werden nach seinem pestem verstandt unnd vleisz, wie wir uns des zu ime genediglichen versehen, auch ime als ain getreuen ban obbemelter unserer Crabatischen unnd Windischen lande pillich zuthuen geburt und zuesteet.

Dargegen sollen unnd wellen wir gedachten grauen von Serin alle monat auff sein person unnd taffelgelt dreuhundert hungerisch gulden, und den gemellten sechshundert pherdten unnd vierhundert khnechten die gewondlich pesoldung, inmassen wie andern unsern pherdten und knechten in Windischlandt, monatlich durch unsern verordenten khriegszallmaisster gewislichen entrichten, vergnuegen unnd pezallen lassen.

Wir bewilligen auch ferrer, das gedachter ban ange-regte sechshundert pherdts unnd vierhundert knecht seinem gefallen nach an und auffnemen, unnd wo er darundert nicht teuglich befunden, dieselben wider urlauben unnd ander an die stat pestellen muge, unnd solle ime soliche

pestallung von dem erssten tag jetzt khumendts monats
Martii angeen genediglich und ungeuerlich mit vrkhundt
diz brieffs.

Geben in unser stat Graz, am zwen und zwanzigisten 1553.
Februarii anno etc. im dreu und funffzigisten, unserer reiche ^{febr. 22.}
des romischen im dreu und zwanzigisten, und der andern
im sieben und zwanzigisten.

Ferdinandus.

Ad mandatum domini regis
proprium
Philip Preiner.
Melcherdt von Hobergkh.
L. Adler.

Kivül: Copy hernn bans pestallung von dem khunigelichen ma-
iestet.

Egykorú másolata az orsz. ltárban kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

XCH.

1553. maj. 12.

Szigetvár hadi fölszerelése.

Anno 1553. 12. Maji.

Registrum¹⁾ super inventario et aliis rebus
victualibus, instrumentis bellicis in regia
arce et oppido Zygeth de manibus magnifici
domini Francisci de Thah etc. medio egregii
domini Thomae Kamaryay viceiudicis curiae
ac commissarii regiae maiestatis ad manus
egregii domini Wolffgangi Dersfy praefecti
etc. assignatis.

In castro triticum metretis sive cobulis Zygetiensibus
mensuratum . . . . . cobuli 1,196

¹⁾ E lajstrom nem a Zrínyi Miklós kapitánysága idejébéli állapo-
tokra vonatkozik. De a vár hadi fölszerelését tekintve — ha van is —
igen csekély különbség lehet a két időpont között, azért nem tartottuk
érdemetlennek a közlésre.

Item, farinarum	cobuli	685
Siliginis	cobuli	794
[H]ordei	cobuli	35
Avenarum	cobuli	125
Tota summa cubulorum . .		2,835 ¹⁾
Pisarum	cobuli	12
Fabarum	cobuli	5
Lentium	cobuli	61 ₂
Milium	cobuli	5
Caules doliis		11 ₂
Caules in fossis		5
Carnes fumigatae plaustri		1
Acervi tritici		11 {)
Acervi siliginis		3
Alvearia apum		41
Sales lapidei		80
Vasculum mellis		1
Larida		158
Silvestria antiqua		3
Pernae		192
Axungiae ³⁾		137
Spinae porcinae		10
Pedes porcinae		100
Item, vina in diversis cellariis castri sunt		
vasis maioribus et minoribus . . .		143,
continentia in se per pintas computando		
cobulos		6,275

Ratio ingeniorum et falconetarum.

In summitate turris magnae interioris arcis falconeta		
una, palmarum 7, in parte anteriori fracta et de-		
cisa, ferreo circulo circumdata		1
Bellica tormentalia vulgo poorsaak vocata .		4
In bastya lapidea versus occidentem falconeta nova,		

¹⁾ Ez a sor a margón utólag todatott be.

²⁾ *Oldalt*: Ratio acervorum.

³⁾ = háj.

palmarum 11, quam dominus Tahy fieri fecit 1551.	
anno, cum duabus rotis ferratis	1
In fortalitia mediae arcis falconeta, palmarum 9, quam dominus Valentinus Therek fieri fecit 1533.	1
In bastia altera versus aquilonem falconeta cuprea, lapidem ei aculandum, palmarum 5, ...	1
Supra portam mediae arcis falconeta, palmarum 11, fusa 1534.	1
In fortalitia mediae arcis versus meridiem falconeta, palmarum 6, fusa 1534., in parte anteriori decisa, duarum rotarum sufferratarum	1
In propugnaculo arcis exterioris versus orientem falconeta ferrea	1
In fortalitia versus Quinqueecclesias falconeta cuprea, palmarum 7	1
Ibidem falconeta Syska vocata, palmarum 4.	1
In propugnaculo angulari arcis exterioris falconeta cuprea, palmarum fere 6	1
Ibidem falconeta rubea parva, palmarum 5	1
In fortalitia versus Gheresgal falconeta, palmarum 8, fusa 1533.	1
Item, ingenium magnum faltherew, fusa 1533., duarum rotarum sufferratarum	1
Item, ingenium ferreum latum, lapidem ei aculandum	1
Item, mortarium parvum tormentale.	1

Ratio pixidum barbatarum.

In summitate turris magnae:	
Pixis barbata	1
Chyethnekienses pixides	2
In deambulatorio, iuxta lapideum fortalitium:	
Pixides barbatae Chyethnekienses	15
Ante domum testudineam:	
Pragenses pixides	42
In fortalitia mediae arcis:	
Pixides barbatae Chyethnekienses	9
Barbata Chyethnekiensis kecckelab	1
Ibidem barbata Pragensis	1

In altero propugnaculo :

Barbatae Chiethnekienses	6
Barbatae Pragenses	3
Ibidem barbatae Chiethnekienses fractae	2

Supra portam mediae arcis :

Barbata Chiethnekiensis	1
-----------------------------------	---

Item in deambulatorio mediae arcis :

Barbatae Pragenses	10
Barbata Chiethnekiensis	1

In fortalio versus meridiem :

Barbatae Pragenses	14
------------------------------	----

Intra portam mediae arcis :

Barbatae Chethnekienses	4
Pixides manuales	12

Item, in platea sive foro arcis exterioris :

Tormentum bellicum rotarum duarum, quatuor pixides in ordine habens	1
--	---

In fortalio exteriori iuxta hortum :

Barbatae Pragenses	3
Ibidem Chiethnekiensis	1

In fortalio versus lygeth habito :

Barbatae Chethnekienses	5
Barbatae Pragenses	5

Intra et supra portam arcis exterioris :

Barbatae Pragenses	2
Barbatae Chethnekienses	6

In fortalio angulari :

Barbatae Chethnekienses	5
Pragenses fractae	2

In fortalio ad occidentem :

Barbatae Pragenses	2
Ibidem tormentum bellicum supra duas rotas, quin- que pixides in ordine habens, seregbontho vocatam	1

Ratio globorum ingeniorum, falconetarum et
pixidum barbatarum.

In summitate turris magnae :

Globi ferrei falconetae 17

In secundo descensu eiusdem turris :

Globi plumbeati falconetarum 44

Item, globi ferrei minorum falconetarum . . . 116

Globi ferrei mediocres 45

Item, globi magni maioris ingenii 2

In tertio descensu :

Globi pixidum barbatarum in locis diversis . . 8,860

In domo, ubi pulveres servantur :

Globi ferrei falconetarum in uno vasculo . . . 204

In altero vasculo globi ferrei falconetarum . . 125

Item, globi plumbeati 11

Item, globi ferrei magnorum ingeniorum . . . 98

Item, globi mediocrum falconetarum in uno va-
sculo 302

Item, globi pixidum barbatarum in uno vasculo 5,700

In turri supra portam et in domo castellani :

Globi ferrei falconetarum 26

Globi pixidum barbatarum maiorum et minorum 699

Globi falconetarum in porta, maioris ingenii . . 2

Globi lapidei in diversis locis 100

In portis et moeniis oppidi Zygeth :

Falconeta cuprea, palmarum 9, ... 1

Falconetae minores fractae 2

In portis et fortalitiis oppidi :

Pixides barbatae Pragenses et Chethnekienses . 57

Fractae barbatae 3

Globi falconetarum 36

Globi pixidum barbatarum 1,423

Pulveres pixidum tunellis 6

Ferrum massa 1

Baculus ferri 4

Lamina plumbi vel tabula 1½

Super pulveribus et aliis rebus circa ingenia
et bellica necessariis.¹⁾

In domo, ubi pulveres servantur:

Pulveres tunellis	45
Ibidem pulveres pixidum manualium tunella . . .	1½

In domo testudinea:

Pulveres maiores et minores tunellis	33
Sulphur tunella	1

Pulveres in domo, ubi pulveres ingeniorum servantur, tunella semiplena	1
---	---

In summitate turris:

Tympana aerea	1
Campana pulsatis	1

In secundo descensu:

Lampades igniti	2
Pila lignea, continens in se duodecim pixides . .	1
Pilae ignitae in ollulis	9
Formae lapideae falconetarum	3

In tertio descensu turris:

Formae cupreae falconetarum	4
Formae ferreae barbatarum maiorum et minorum	17
Concha cuprea, quatuor circulos aeneos versatiles in se complectens	1
Concha lignea	1
Ferrum longum pro falconetis aptum	3
Ferrum fabrilis, incus vocatum	1
Olla aenea fracta	1
Plumbum tabulae	2

In domuncula bombardarum:

Pilae ignitae magnae	2
Pilae ignitae minores	15
Circulus ignitus	1

In deambulatorio:

Cochlear aeneum pro magno ingenio pulvere im- plere aptum	1
--	---

¹⁾ *Oldalt*: Ratio pulverum.

Funis nova cum duabus conchis cupreis . . .	1
Funes antiquae	3
Mola manualis trium rotarum	1
In domo testudinea:	
Salnitrum vasis	5
Similiter salnitrum vasculum semiplenum . . .	1
Sulphur tunellis	2 ^{1/2}
continentes in se centenaria	2
Sulphur tunellis semiplenis	2
Sulphur pice et aliis ingeniis mixtum pro pilis ignitis conficiendis in uno vasculo cente- naria	2
Ferrum ligaturae	5
Lamina ferri sive bacula	3
Ferrum craticulae in tribus portionibus existens, fornaci abintus conveniens	1
Tabulae plumbi	6
et una portio plumbi, continens in se octa- vam fere partem unius tabulae	1
Ferrum seu instrumenta balistarum	3
Fusoria cuprea	2
Cochlearia aenea falconetarum sine lignis . . .	4
Ligna obtusoria falconetarum	11
Zonae canapeae	21
Scrinia lignea, vacua, in diversis locis	4
In domo testudinea, ubi pulveres servantur:	
Cuspides ferratae	18
Pilae ignitae eiacularundae	3
Circuli igniti	8
Intra portam mediae arcis:	
Cuspis manualis	1
Cuspis fracta	1
Compedes ferrei	3
Sacci ex cutibus zattyanicis pro pulveribus ser- vandis	2
Lampas ignita	1
Pila ignita	1

Super rebus clenodiis.

Serrae	2
Anchora	1
Circuli ferrei	26
Secures magnae	5
Securis dólabris	1
Ferrum longum molendini	1
Ligones	9
Palae ferratae	12
Celtis vulgo wesew	-1
Cochlearia cémentaria	2
Terebra maius et minus	2
Instrumenta ferrea, quibus scandulae sculpuntur .	3
Cathenae parvae	3
Molendina equis trahatilia in castro interiori et exteriori	2
Molendinum manuale pro terendis pulveribus pixi- dum aptum rotarum	1,
habens mortaria	4
Mensae in diversis locis in castro	8
Strues lignorum pro aedificiis aliquot	1
Mortaria cuprea in còquina	2
Item, mortarium magnum pro terendis pulveribus aptum	1
Scutellae plumbeae	10
Caldaria magna	3
Caldar parvum antiquum	1
Olla aenea magna	1
Veru	1
Craticula	1
Serrae in cellariis diversis	13
Vectes vulgo cyakan	18
Flescae plumbeae	2
Canthari plumbei	2
Scrinia frumentaria seu cistae	15
Capisteria ad pistandum apta	5

In allodio :

Vaccae	2
Porci	25
Anseres magni	48
Pulli anserini	25
Capones et gallinae	14
Pavones	13
Cigni	7
Tabulae cereae	2

Seminatura segetum :

Tritici, siliginis, ordeï et avenae, item pisarum, fabarum et lentium iugera	201
---	-----

— — — — — 1)

Eredetije az orsz. ltárban, *Urb. et Conscr. 50. 24.*

XCIII.

Zágráb, 1553. jul. 26.

Zrínyi Miklós egy év tartamára ügyvédekét vall.

Nos Nicolaus comes perpetuus de Zrynio ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus memoriae commendamus per praesentes, quod nos in omnibus causis nostris et earum articulis tam per nos contra alios, quam per alios quospiam contra nos in quibuslibet terminis, coram quovis iudice et iustitiario regni, ecclesiastico videlicet et saeculari, a data praesentium per anni circulum motis vel movendis, item egregios et nobiles Ioannem Zomor de Pokatheleke directorem causarum regiae maiestatis, Ambrosium de Beycz, Nicolaum et Michaelem de Mylethyncz, Ioannem Dobzay, Christophorum Kwbin, Petrum Tharrody de Zechewd, Ioannem de Iwancz, Franciscum de Hashagy, Martinum Helmeczy, Ambrosium literatum de Gregoryancz, Franciscum Ireny, Ioannem Bogardy, Franciscum Thewely, Nicolaum

1) Ezután a gabona-, bor-tized, majd a régtől fogva Szigetvárhoz tartozó faluk s végül birtokosaikkal együtt azok soroltatnak elő, melyek a vár szükségére tized fizetésre voltak kötelesek.

Czykohazy, Franciscum Wekey, Ioannem Kws koczy, Laurentium literatum Palfy de Kapolna fecimus, constituimus et ordinavimus nostros veros et legitimos procuratores, ratum atque firmum nos promissimus habituri, quicquid per praefatos nostros procuratores vel eorum alterum, simul vel divisim, exhibitores videlicet seu praesentium exhibitorem actum, factum vel procuratum fuerit in causis nostris universis.

1553.
jul. 26.

Datum Zagrabiae, in festo beatae Annae matris Mariae anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio.

Lecta.

Eredetije alján piros pecséttel az orsz. ltárban, *N. R. A. 315. 36.*

XCIV.

Pozsony, 1553. oct. 26.

Ferdinánd előtt Zrínyi Miklós és a turopolyai nemesség a köztük fennforgó hatalmaskodási perben bizonyos feltételek alatt kiegyeznek.

Nos Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod fideles nostri egregii Ambrosius de Beycz et Michael de Mylethyncz pro fidele nostro spectabili et magnifico Nicolao comite perpetuo de Zrinyo ac regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bano cum procuratoriis literis spectabilis et magnifici comitis Thomae de Nadasd iudicis curiae nostrae, necnon pleni mandati eiusdem Nicolai Zriny ab una, ac nobiles Martinus Therczylych de Rakarya comes terrestris nobilium Campi Zagrabienensis, necnon Mathaeus literatus de Zalathnok ac Blasius et Iacobus Pogledych de Korylowcz pro se personaliter ac pro nobilibus Iacobo Nothych de eadem Korylowcz, Petro Dyankowych de Kobylch, altero Petro Bedekowych de eadem, Emerico Pepelych et Luca Therbych de Plezzo, Paulo Modych, Ioanne Krwpych et Gregorio Laczkowych de Nagymłaka, Georgio Pykowych de Kysgorycza et Gregorio

Wedmých de Nagygyorycza, item Gregorio Chwnchych de Koche, Valentino Myrenych de Rakythowcz, Anthonio Bwssewecz et Andrea Thwrhan de Bwssewcz, Quirino Galekowych de Lazy, Thoma Knezekowych de Mraczlyn, Georgio Woglessych de Kwssancz, Petro Kwssyn de Thernowcz, Georgio Swazthowych et altero Georgio Arbanaz de Alsolompnycza, Paulo Sabarych de Kysobres, Martino Wolarych et Marco Zthanchych de Felsewlokawecz, Gregorio Dewanych de Lose, Petro Fochych de Dobranczzenthkathalyn, Georgio Gerse-
thych de Gozthylncza, Martino Czwethkowych de Woynoscz, Mathaeo Gerdenych de Jarbychy, Stephano Czerowzky de Czerowzkywerh, Thoma Pethrawych de Radkowerh, Philippo Homawych de Wokomerych, Paulo Zmolkowych de Bwkowschyak, Marco Radenych de Dragonoscz, ac Nicolao et Fabiano Koskowych de Hraschya, fratribus videlicet ipsorum carnalibus et generationalibus cum procuratoriis literis capituli ecclesiae Zagrabiensis parte ab altera coram nostra personali praesentia constituti sponte ac libere confessi sunt et retulerunt in hunc modum, quod licet superioribus temporibus partes inter praefatas variae lites et differentiae ratione et praetextu diversarum violentiarum, iniuriarum, invasionum domorum, interemptionum, vulnerationum, verberationum, captivationum, occupationum bonorum, illationumque damnorum ac aliorum negotiorum, quorum omnium fomes et omne fundamentum castellum Lwkawecz nuncupatum, in comitatu Zagrabiensi habitum, olim a progenitoribus ipsorum nobilium ademptum et ab eisdem alienatum, successuque temporum per diversos dominos tentum et possessum, ultimatim vero ad manus dicti Nicolai comitis ac bani deventum extitisset, hactenus motae et suscitatae ac in curia nostra regia diutius ventilatae, nihilominus tamen eadem partes admonitione ac amabili persuasione et ordinatione fidelium nostrorum, reverendissimi in Christo patris domini Pauli Gregory-
ancy Zagrabiensis et Iauriensis ecclesiarum episcopi ac egregiorum Michaelis de Mere personalis praesentiae nostrae in iudiciis locumtenentis, ac Thomae de Kamarya viceiudicis curiae nostrae et magistri Michaelis de Rawen dicti iudicis curiae nostrae ac praefati regni nostri Sclavoniae prothono-

tarii, arbitrorum scilicet partium earundem per easdem partes ad id aequaliter electorum ac partes inter easdem pro pace et concordia laborantium intervenientibus ad talem pacis et concordiae devenissent unionem, prout devenisse retulerunt coram dicta personali praesentia nostra tali modo:

Quod primo praefatus Nicolaus comes ac banus ex pietate, qua erga praefatos nobiles dicti Campi Zagrabiensis afficitur, deinde habito etiam respectu officii sui banatus, quo etiam alios in eorum iustis iuribus pro posse defendere et spoliatos restituere solet, praedictum castellum Lwkawecz, quod a longo tempore ut praemissum est a manibus progenitorum praefatorum nobilium iniuria alienatum fuerat, nolens contra divinam iustitiam, quae unicuique quod suum est reddi iubet, ulterius tenere et conservare, idem castellum simul cum cunctis sessionibus iobagionalibus populosis ac desertis, necnon allodiis, terris, pratis, nemoribus, aquis et omnibus pertinentiis eius, quibus hactenus per eundem Nicolaum comitem ac banum tentum et possessum extitisset et modo quoque possideretur, ac pariter cum omnibus pixidibus barbatis, pulveribus, globis aliisque artelariis ac munitionibus eiusdem castelli propriis, iamfatis universis nobilibus Campi Zagrabiensis ac filiis, fratribus et eorum heredibus universis pure et simpliciter remittere reddereque et resignare benivole promississet et obtulisset iure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum; universas etiam illas solutiones, quas praenotati nobiles eidem Nicolao comiti ac bano ratione officii dicti banatus sui pro condescensu redimendo annuatim pendere debuissent, quo ad tempora praeterita sui banatus exolvi neglectas et etiam deinceps usque, quo officio banatus fungetur, solvi debendas eisdem nobilibus dicti Campi Zagrabiensis universis relaxasset et condonasset, ac super solutione dicae seu taxae regiae de bonis eorundem nobilium provenire debentis et per nobilem Gasparem Derk alias officialem eiusdem Nicolai comitis ac bani in dicto Lwkawecz constitutum perceptae eosdem nobiles indemnes conservare obtulisset.

Econverso autem praefati quoque nobiles Campi Zagrabiensis tantorum beneficiorum ipsius Nicolai comitis ac

bani in remittendo et resignando dicto castello ac pertinentiis eiusdem praestitorum et praestandorum. vicem gratitudinis rependere volentes universas iniurias, violentias, interemptiones, vulnerationes, verberationes, captivationes, occupationes bonorum, rerumque ablationes, spoliationes, depraedationes ac cunctorum damnorum illationes, singula denique malorum genera tam spectabilium et magnificorum quondam Ioannis Torquati comitis Corbaviae, olim similiter bani, avunculi dicti Nicolai comitis ac bani, quam etiam postea quondam alterius Nicolai de Zrinio patris et Iohannis fratris carnalis eiusdem Nicolai comitis ac bani et ipsius quoque Nicolai bani temporibus per eos, aut homines, servitores subditosque eorum ac ad eos pertinentes, nobiles scilicet et ignobiles, nomine et in servitiis eorum existentes patratas et commissas, lites denique ac differentias et causas superinde qualitercunque et quomodocunque tam coram nobis, quam etiam aliis quibusvis regnorum nostrorum iudicibus ordinariis hactenus motas, vertentesque et habitas, aut quae imposterum ratione praevia moveri possent, sopitas et condescensas ac per omnia extinctas, universas literas evocatorias, prorogatorias, adiudicatorias, sententionales ac alias quaslibet causales vanas, cassas et frivolas, viribusque earum carituras ac in summa eadem ambae partes se se mutuo et vicissim, necnon praedecessores, hominesque et subditos eorum ac ad eos pertinentes, nobiles scilicet et ignobiles mutuo et in alterutrum per omnia quittos, expeditos et modis omnibus absolutos fecissent, reddidissent, commisissentque ac reliquissent, prout fecisse, reddidisse, commisissetque et relinquisse retulerunt coram personali praesentia nostra prae-notata.

Ad praemissam autem partium praenotatarum concordiam et pacem perpetuam, nunc medio praefatorum procuratorum eorundem initam ac conclusam stabiliendam et confirmandam praefati episcopus et alii electi arbitri hoc et id conclusissent, quod iamfatus Nicolaus comes ac banus praedictum castellum Lwkawecz cum praedictis omnibus suis sessionibus, allodiis, pertinentiis, munitionibus, artelariis, ingeniis in festo beatae Elizabeth viduae nunc proximo venturo nov. 19. coram duobus testimoniis praedicti capituli ecclesiae Zagra-

biensis manibus dictorum nobilium Campi Zagrabiensis pure et simpliciter ac cum omni iure proprietatis et dominii reddere et restituere, manusque suas de eisdem excipere in omnem eventum, praenominati etiam universi nobiles Campi Zagrabiensis ante terminum huiusmodi restitutionis dicti castelli ad dictum capitulum Zagrabiense personaliter accedere, ibique super praemissis omnibus, quae virtute procuratoria per iamfatos fratres eorum hic praesentes conclusa sunt, legitimam fassionem facere et puram expeditoriam ac quittantiam, literasque ipsius capituli super praemissis expeditorias in forma per dictos electos arbitros hic confecta et descripta conficere et extrahere, ac manibus dictorum testimoniorum eiusdem capituli Zagrabiensis assignare debeant et teneantur, quas quidem literas expeditorias et quittantiam, tandem restituto dicto castello Lwkawecz et pertinentiis eiusdem, manibus dicti Nicolai comitis et bani vel hominum suorum ad ipsam restitutionem dicti castelli Lwkawecz deputandorum dare et assignare debebunt et tenebuntur.

Ad quae omnia praemissa et praemissorum singula firmiter et inviolabiliter observanda praefati procuratores partium praedictarum easdem partes, non observantem videlicet in amissione omnium causarum suarum, tam per eam contra partem alteram, quam per partem alteram contra eam habiturum, observantem vero in libera prosecutione similiter omnium causarum suarum virtute procuratoria praenotata obligassent, prout obligarunt coram nostra personali praesentia harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

1553.
oct. 26. Datum Posonii, in festo beati Demetrii martyris anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio.¹⁾

Coram me Michaele de Mere
personalis praesentiae regiae maiestatis
in iudiciis locumtenente.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, N. R. A. 316. 30. — V. ö. a Második r. (1550. maj. 21 után.) keletű levelével.

---

¹⁾ 1553. nov. 11. A zágrábi káptalan előtt rakarjai Terczlics János túropolyai gróf és a fentnevezett nemesek Zrínyi Miklósnak, utódainak és

XCv.

Pozsony, 1554. apr. 15.

Ferdinánd király Zrínyi Miklósnak a néhai Ernuszt János czímerével
megbővített címert adományoz.

Ferdinandus etc. tibi fideli nostro, spectabili ac magnifico comiti Nicolao de Zrynio, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bano salutem et gratiae erga te nostrae regiae continuum incrementum.

Inter eas ingenii atque animi dotes, quibus reges et rerum publicarum moderatores praeditos esse decet, (nostra quidem sententia) haec vel cumprimis videntur enumeranda, ut quos et virtutum agmine munitos et rebus praeclare gestis insignes et fide insuper sinceritateque spectatos animadvertunt, in eosdem gratia fovendos ac novis insignibus decorandos ita se gerant, ut non modo illi vegetiores, ad optima quaeque obeunda alacrioresque reddantur, verum reliqui quoque his propositis praemiis omne studium industriamque convertant, ut principibus quam acceptissimi virtutibus et aliis factis praeclaris esse mereantur. Hoc enim boni praecipuo regum fastigia videntur obtinere, quo privatos homines antecellant, quod eorum probatis ac benemeritis viris largiendi et remunerandi facultas sit uberior; nulla namque virtus est, quae munificentia in conciliandis atque augendis hominum studiis praestet. Idcirco apud priscos illos orbis terrarum rectores, qui imperii terminos ortu et occasu metiebantur, nihil benignitate, nihil beneficentia fuit aut frequentius, aut antiquius, quo eorum laus et gloria, quae in hominibus benemeritis omni honore et dignitate cumulandis quam maxime fulget, longe lateque propagarentur; meritoque Dionysius senior doluisse traditur, quod a se dona chorinthiorum legati nollent accipere, tanquam per illos sibi

---

cselédeinek, miután Lukaveczet hadi szereivel, tartozékaival nekik visszaadta s őket mindennemű hatalmaskodásaira nézve kielégítette, menedéket vallnak. — Eredetije hártján, függő pecséttel u. o. N. R. A. 316. 24.

non liceret eo uti bono, quo reges uno ceteris videntur feliciores, nec iniuria Plato in sua republica quam sanctissime instituit duo potissimum eius fundamenta ierit: praemium ac poenam, alterum, ut boni ac industrii virtutum suarum fructum perciperent, alterum, ut nocentes ab improbis facinoribus et a scelerate agendo cohiberentur.

Quibus nos imprimis rationibus adducti, maiorumque nostrorum in hoc genere laudis vestigia sedulo, studioseque sectantes in te praecipue comes Nicolae ornandum, decorandumque oculos animumque coniecimus, quem complurium iam annorum curriculo novimus, adeoque in maximis arduisque rebus experti sumus ea solertia, industria, diligentia, fide et integritate ac prudentia, reliquisque animi dotibus pollere, ut non modo cum nostrae tempestatis hominibus, verum etiam cum omni vetustate in harum omnium virtutum splendore facile conferri posse videaris. Postquam enim a prima statim adolescentia tua te servitiis nostris et regni nostri addixisses, non vulgaris statim virtutis, prudentiae, fortitudinis, militarisque scientiae signa in diversis nostris contra infideles hostes turcas, cum alias, tum praecipue duce quondam Ioanne Kaczyanero, supremo et generali capitaneo nostro factis expeditionibus nostris nihil, quod futuri prudentissimi ducis indicium, fortissimique militis facinora praebere viderentur, ommittendo edidisti, quibus non sine laude exactis ad fastigium tandem et culmen honoris ac dignitatis banatus regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae, postulantibus et flagitantibus id cumulatissimis et praeclaris servitiorum, strenuorumque factorum et facinorum tuorum meritis, evehi, tanquam praeeminenti gloriosoque nominis titulo a nobis condecorari ante alios praecipuus meruisti; quo quidem in officio tuo quanta fide, industria, studio, dexteritate ac sedulitate in negotiis regni et nostris tractandis et obeundis usus fueris, quam fortem, prudentem, industrium atque strenuum te ducem pariter et militem diversis in expeditionibus praestiteris, dum regnorum illorum nostrorum, curae tuae commissorum, reliquias contra assiduos continuosque infidelium hostium thurcarum insultus, rapinas, incendia et depopulationes magno animi robore vindicas atque protegis,

quum omnibus longe lateque notissimum sit, tantis haud dubie virtutum tuarum clarissimis facinoribus immortalem nomini tuo splendorem atque gloriam comparasti.

Quo tamen eiusmodi tua praestantia merita atque servitia a nostra quoque regia dignitate dignum aliquod remunerationis bravium auferent, arcem Chyaktornya vocatam, in comitatu Zaladiensi existentem, amplam et splendidam olim Ioannis Ernust sedem atque dominium, quod ipso sine heredum solatio ex hac vita sublato ad nostram collationem condescenderat, tibi tuisque posteris universis cum eiusdem omnibus pertinentiis per alias literas nostras superinde emanatas in perpetuam hereditatem dedimus et donavimus, quo videlicet hac nostra in te liberalitate ampliorem tibi ad maiora nobis et regno huic nostro periclitanti labentique servitia exhibenda ansam commoditatemque praeberemus.

Qua quidem spe nostra quum nos nomine delectos esse, imo ampliorem quotidie ad praestantiora, magisque memoranda facinora praestanda nobis de te spem praeberi videamus, inter alias nostras curas non parum ad hoc animum nostrum cogitationemque applicavimus, quo pacto huiusmodi tuis multumque virtutibus ac fidelissimis obsequiis vel in parte respondere possumus, verum quum tibi maiora et tua praestanti virtute digniora parantur praemia, dum amplior uberiorque laborum et servitiorum tuorum paratur merces, hoc interim praedictae arcis tibi factae donationi singulare in te gratiae benevolentiaeque nostrae indicium adjiciendum duximus, ut licet tanquam vetustissima et antiqua clarissimaque comitum de Zrynyo ortus familia, tua propria et pecuniaria hactenus semper habueris arma et insignia, quia tamen arcem et omnia bona dicti Ioannis Ernusth nostra liberalitate possides, eius quoque insignia haberes; quare illis duabus alis aquilinis nigris, quas arma tua avita et paterna expansas et in se invicem versas continebant, insignia quoque praefati Ioannis Ernusth, cum omni posteritate vita defuncti de nostrae regiae potestatis plenitudine superaddimus, tibi et heredibus ac posteritatibus tuis utriusque sexus universis damus et concedimus, murum scilicet propugnaculi ex lapidibus quadratis inter se quodammodo thesselatim coniunctis

extracti speciem prae se ferentem, supra quem turris structura simili eminet, habens in se speculam, cuiusmodi imprimis nemorum forma, inferne rotunda et sursum versus in longum producta cernitur, in summitate ipsius turris a dextris stella rutilante, a sinistris luna media existente, ita, ut uno in scuto rubeo a summo ad imum usque recta linea per medium aequaliter diviso a dextris binae alae aquilinae ad se invicem conversae, paterna et avita scilicet insignia tua, a sinistris forma propugnaculi praedecarata, arma videlicet ipsius Ioannis Ernuth contineantur; scuto apposita est galea craticulata regio diademate, de quo draco aurea corona decoratus alis expansis, oreque hianti et lingua exerta dimidiatus progreditur; insignia, pars scilicet altera avitorum et paternorum insigniorum tuorum laciniis sive teniis, aureo et puniceo colore variegatis, a summitate ipsius galeae admodum usque scuti, quasi venti flati agitantur, utrinque pulchre circumfluentibus, prout haec capite sive principio praesentium literarum nostrarum pictoris ingeniosa manus lucidius depinxit et effigiavit; decernentes et ex certa nostra scientia animoque deliberato concedentes, ut tu Nicolae a Zrynno his armis et insignibus libere ac publice pro tuo arbitrio ubique in bellis, duellis, monomachiis, hastiludiis, torneamentis, banderiis et vexillis ceterisque omnibus exercitiis militariibus et actibus ioco vel serio ineundis, necnon sigillis, signis, annulis, papilionibus, foribus, domibus et monumentis ac generaliter in omnium et quarumcunque rerum actionumque expeditionibus una cum ceteris privilegiis, honoribus, libertatibus et immunitatibus, quibus comites et barones ac nobiles veri quomodolibet de iure vel consuetudine utuntur, semper uti, frui et gaudere possis, heredesque et posteritates tuae utriusque sexus universae valeant atque possint, imo superaddimus, damus, concedimus et annuimus praesentium per vigorem.

In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras, duplici et autentici sigilli nostri munimine roboratas tibi comes Nicolae, heredibus et posteritatibus tuis utriusque sexus universis dandas duximus et concedendas.

Datum per manus reverendissimi in Christo patris domini Nicolai Olahi, archiepiscopi ecclesiae Strigoniensis, locique eiusdem comitis perpetui, primatis Hungariae, sanctae sedis apostolicae legati nati, summi et secretarii cancellarii ac compatris et consiliarii nostri, fidelis nobis sincere dilecti, Posonii, 15. mensis Aprilis anno Domini 1554., regnorum nostrorum romani XXIII., aliorum vero XXVIII., venerabilibus in Christo patribus eodem Nicolao Olaho etc.

1554.
apr. 15.

Másolata a XVI. század végéről egy öt íves füzetben az orsz. ltárban, *Acta Thurz.* 7. 10.

XCVI.

Pozsony, 1554. apr. 20.

Ferdinánd megparancsolja a vasvári káptalannak, hogy Zrínyi Miklós mint az Allia Mátyás gyermekei gyámola részére kiadott parancsát lukafalvi Szarka Pálnak adja a kezébe s az abban foglaltak teljesítésére szólítsa fel, ellenkező esetben idézze törvénybe.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex semper augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fidelibus nostris capitulo ecclesiae Castriferrei salutem et gratiam.

Committimus et mandamus fidelitati vestrae harum serie firmiter, quatenus alias literas nostras praeceptorias, sub secreto sigillo nostro pro parte fidelis nostri, spectabilis et magnifici Nicolai comitis de Zrynyo, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bani veluti tutoris filiorum et orphanorum, rerumque et bonorum mobilium et immobilium egregii condam Mathiae Allya per maiestatem regiam tanquam supremum omnium orphanorum tutorem, autoritate nostra regia datas confectas, chirographo nostro regio ob-signatas egregio Paulo Zarka de Lukafalwa sonantes et cum praesentibus vobis exhibendas per vestrum testimonium fidedignum eidem Paulo Zarka exhiberi et praesentari faciatis, qui si mandatis nostris in eisdem contentis satisfecerit bene quidem, alioquin idem testimonium vestrum ammoneat eundem dicatque et committat eidem verbo nostro regio, ut ipse

decimo quinto die diei exhibitionis et ammonitionis huiusmodi computando coram maiestate nostra regia, vel nobis absentibus coram fidele nostro, spectabili et magnifico Thoma de Nadasd, regni nostri Hungariae palatino, iudice comanorum et locumtenente nostro rationem superinde redditurus comparere debeat et teneatur, certificantes eundem ibidem, ut sive ipse termino in praedicto coram nobis aut dicto palatino, locumtenente nostro compareat, sive non, ad partis comparentis instantiam id faciemus in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et certificationis seriem cum ammoniti et certificati nomine, ut fuerit expediens, terminum ad praedictum nobis vel dicto palatino, locumtenenti nostro fideliter rescribatis.

1554.

apr. 20. Datum Posonii, vigesima die Aprilis anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo quarto.

Külczim: Fidelibus nostris capitulo ecclesiae Castriferrei, pro fidei nostro spectabili et magnifico Nicolao comite de Zrinyo et regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae bano exhibitoria.

Eredetije záró pecséttel az orsz. ltárban, N. R. A. 315. 59.

XCVII.

Bécs, 1554. (apr. 30 után.)

Számvetés a bánnal 1553. mart. 1-től 1554. apr. 30-ig járó fizetéséről.

Ratio domini comitis Nicolai de Zrinio, bani Slavoniae etc.

Ab initio ordinationis suae pro equitibus sexcentis et quadringentis peditibus; item, mensa sua et explorationibus habuit designatam solutionem in menses singulos a prima Martii 1553. usque ultimam Augusti eiusdem anni flor. 3,444, et hac ratione debebantur ei per menses sex . flor. 20,664

Item, a prima die mensis Septembris eiusdem anni 1553. iussus est per regiam maiesta-

tem dimittere dimidiam partem equitum
et peditum, ab eo itaque tempore usque
ultimum Aprilis 1554. per menses octo
pro dimidia parte gentium suarum ce-
dunt ei floreni . . . . . flor. 13,776

Praeterea pro solutione mensae
suae et exploratorum . . . . . flor. 1,328

Et hoc pacto a tempore diminuti
numeri facit summa solutionis eius . . flor. 15,104

Summa summarum facit flor. 35,768

Solutio.

Ex camera hungarica habuit diver-
sis vicibus et locis . . . . . flor. 20,367

A magistro solutionum habuit . . flor. 5,000

Summa flor. 25,367

Praeterea dantur in rationem per
dicatores regios, quod in annis 1550.,
52. et 53. remanserunt subsidia in bonis
domini bani partim non administrata,
partim in toto sibi relicta in comitatu
Zaladiensi in summa . . . . . flor. 2,592 den. 25

Quae summa priori solutioni ad-
dita complet summam . . . . . flor. 27,959 den. 25

Et sic restarent solvendi . . . flor. 7,808 den. 75

Ex quo autem debebit idem domi-
nus banus instar aliorum capitaneorum
condonare maiestati regiae duos menses,
quod maiestas regia sacra ampliori sua
gratia est erga eum recognitura, unum
scilicet ex priori integro numero, qui
facit . . . . . flor. 3,444,
alterum ex dimidiato numero sequenti,
qui facit . . . . . flor. 1,722

Demptis istis duobus mensibus re-
stabunt solvendi domino bano usque ul-

timum diem proxime praeteriti mensis

Aprilis . . . . . flor. 2,646 den. 75

Kivül: Ratio solutionis et debitorum domini bani, 1554. Viennae.

Eredetiye az orsz. ltárban kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

XCVIII.

(1554. apr. 30 után.)

Számvetés Zrínyi Miklóssal 1553. mart. 1—1554. apr. 30-ig járó s nagy
részben kifizetett zsoldjáról.

Ratio spectabilis et magnifici domini Nicolai
comitis de Zrinio, regnorum Croatiae et Scla-
voniae etc. bani.

Idem dominus banus a prima die mensis Martii anni
1553. proxime praeteriti usque ultimam Augusti per integros
sex menses habuit solutionem ad equites sexingentos, quibus
in mensem solvebantur floreni duo mille centum et sexaginta
hungaricales, pro pecunia vero mensae floreni trecenti.

Item, ad quadringentos pedites per mensem computa-
bantur floreni octingenti; decem vero capitaneis peditum su-
pra communem solutionem addebantur floreni quadraginta
quatuor; quadraginta autem decurionibus supra communem
solutionem addebantur per florenos tres rhenenses floreni
hungaricales nonaginta sex, ac decem vexilliferis similiter
supra communem solutionem addebantur per florenum unum
et denarios viginti hungaricales floreni duodecim.

Item, pro exploratoribus in singulos menses floreni tri-
ginta duo hungaricales.

Quae summae singulis mensibus faciunt
florenos 3,444.

A prima igitur die ordinationis suae usque
ultimam Augusti cedunt sibi . . . . . flor. 20,664

Item, a prima die Septembris anni 1553.
post condescensam mediam partem gentium sua-

rum usque ultimam diem mensis Aprilis anni
1554., ubi intercedunt menses octo, ad singulos
menses, mediam partem prioris ordinationis de-
falcando, per mensem cedunt floreni 1,722, qui
octies computati faciunt in una summa . . . flor. 13,776
Summa facit flor. 34,440

Solutio.

13. Aprilis eidem domino bano missi sunt
ex camera hungarica per Martinum literatum,
secretarium suum . . . . . flor. 3,260
27. Martii per eundem . . . . . flor. 1,500
5. Iulii per eundem . . . . . flor. 2,128
11. Septembris per eundem . . . . . flor. 2,500
24. Novembris per Stephanum Gerdak, ser-
vitorem suum missi sunt . . . . . flor. 1,000
14. Decembris per Martinum literatum . flor. 200
Per dicatorem comitatus Soproniensis so-
luti . . . . . flor. 679
Per dicatorem comitatus Zaladiensis so-
luti . . . . . flor. 2,100
1554. 27. Ianuarii ex camera missi sunt
per Stephanum Gerdak . . . . . flor. 1,000
Ex dica comitatus Nitriensis dati . . . flor. 2,000
Ex subsidio regni Sclavoniae soluti . . . flor. 1,000
Item, per magistrum solutionum camerae
aulicae regiae maiestatis soluti sunt duabus vi-
cibus . . . . . flor. 5,000
Summa solutionis facit . . . . . flor. 25,367
Restarent solvendi . . . . . flor. 9,073

Ladislaus Mossoczy

perceptor pecuniarum camerae hungaricae regiae
maiestatis subscripsit manu sua propria.

Eredetije a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat.*
1554.

XCIX.

Bécs, 1554. maj. 25.

Thurzó Ferencz, a magyar kamara elnöke és a többi tanácsos a Maistetter János bécsi kereskedő által Zrínyi Miklósnak adandó kétszáz forint értékű áruért kezességet vállalnak.

Nos Franciscus Thurzo de Bethlenfalua episcopus Nitriensis praefectus, ceterique consilarii camerae hungaricae regiae maiestatis fatemur et recognoscimus per praesentes, quod cum nobilis et circumspectus dominus Ioannes Maistetter, civis et mercator Viennensis, ad exhortationem nostram dederit et crediderit spectabili et magnifico domino Nicolao comiti de Zrinio, bano Slavoniae et Croatiae etc., certas res in valore ducentorum florenorum hungaricalium in moneta, iccirco nos ipsum dominum Ioannem Maistetter assecurandum duximus et eidem promittentes, imo assecuramus et promittimus, quod ad decimum quintum diem proxime venturi mensis Iulii sine omni dubio et dilatione praedictam summam ducentorum florenorum hungaricalium eidem hic Viennae persolvendum curabimus et persolvemus harum notarum testimonio literarum.

1554.

Datum Viennae, die vigesima quinta mensis Maji anno maj. 25. Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo quarto.

Egykorú másolata az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

C.

Csáktornya, 1554. aug. 19.

Zrínyi Miklósnak a bosnya pasával vívandó bajra indulásakor irt végrendelete.

In nomine Domini, amen.

1554.

aug. 19.

Anno eiusdem millesimo quingentesimo quinquagesimo quarto, die decima nona mensis Augusti ego Nicolaus comes perpetuus de Zrynio ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae banus, in castro meo Chakthornya vocato constitutus,

licet et corpore et mente sim Deo volente bene sanus, praemeditans tamen labilem esse vitam hominis, et nil esse certius morte, nil autem incertius hora mortis, in hac mea profectione ad duellum committendum cum bassa Boznensi hoc meum testamentum condere et scribi facere, ac de rebus meis, mihi a Deo altissimo collatis infrascriptam ordinationem facere volui :

Imprimis animam meam commendo Deo altissimo, creatori suo, corpus vero meum ad tumulandum gremio terrae.

Tandem dominam consortem meam charissimam et heredes meos suavissimos commendo in singularem protectionem sacratissimae maiestatis regiae, domini mei clementissimi, deprecorque suam maiestatem sacratissimam humillime, dignetur memineri et habere gratiosam rationem servitorum meorum fidelium, praemeditarique quantos ego in fidelibus suae maiestatis servitiis mihi et heredibus meis acquisiverim inimicos, qui dum me sanum in servitiisque suae sacratissimae maiestatis versantem opprimere et quasi deglutire conabantur, tanto magis post mortem meam heredes meos vexare non verebuntur, prout tamen vivens feci, ita et post mortem contra eorum machinationes solam suam sacratissimam maiestatem regiam ac serenissimos suae maiestatis liberos mihi et heredibus meis pro singulari protectione supplico et relinquo adesse.

Item, universa bona mea mobilia et immobilia, quovis nomine vocitata et ubivis habita, relinquo heredibus meis et in manibus dominae consortis meae charissimae, ita tamen, ut eadem consors mea una cum liberis meis semper cum consilio dominorum, amicorum et executorum meorum infrascriptorum uti debeat et servitores eos teneat, qui iuxta consilium eorundem dominorum executorum meorum heredibus meis proficui et necessarii esse videbuntur. Eosdem autem dominos executores meos rogo, ut ne deserant uxorem et heredes ac servitores meos, sed eis tam apud maiestatem regiam, quam alias in cunctis eorum necessitatibus adjuvare, et eos protegere ac dirigere velint.

Executores autem ipsos eligo et nomino primo spectabilem et magnificum dominum Thomam de Nadasd, regni

Hungariae palatinum, item reverendissimum dominum Paulum de Gregoryancz, ecclesiarum Zagrabiensis et Iauriensis episcopum, Franciscum de Batthyan et Lucam Zekel de Kewend, liberum dominum in Ormosd, dominos et amicos meos confidentissimos.

Praesens vero testamentum meum manu mea propria subscriptum et sigillo meo usuali munitum per sacratissimam maiestatem regiam confirmari rogo humillime.

Nicolaus comes de Zrynyo
banus m. propria.

Kivül: Testamentum domini Nicolai comitis perpetui de Zrynio,
bani etc.

Eredetije a bán sajátkezű aláírásával az orsz. ltárban, *Történelmi Emlékek B. 1551—60.* (Régi jelzete *N. R. A. 315. 21.*) — V. ö. az Első r. 1554. júl. 16. és a Pótlék 1554. aug. 5. keletű leveleivel.

CI.

Pozsony, 1556. jan. 24.

Zrínyi Miklós Gregoriáncki Ambrus tótországi rovót az ő és hadai zsoldja fejében Tótország királyi adajából fizetett hétszáz huszonhárom forint és hatvan dénárrol nyugtatja.

Nos Nicolaus comes perpetuus de Zrynio etc. fatemur et recognoscimus per praesentes, quod egregius Ambrosius literatus de Gregoryancz, dicator regni Sclavoniae ex mandato dominorum praefecti et consiliariorum camerae sacratissimae maiestatis regiae domini nostri clementissimi hungaricae in sortem salarii nostri ad stipendia nostra et servitorum nostrorum debenda ex taxa regia, per eundem anno 1555. proxime transacto in eodem regno Sclavoniae exacta dedit et solvit nobis hungaricales florenos septingentos et viginti tres ac denarios sexaginta, super quibus eundem quittum reddimus et expeditum testimonio praesentium mediante.

Datum Posonii, die vigesima quarta mensis Ianuarii ^{1556.}
anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo sexto. jan. 24.

Nicolaus comes Zryny m. propria.¹⁾

Eredetije aljára nyomott gyűrűpecséttel, a *magyar nemz. muzeum*
Illárában.

CII.

(1556. júl. 16—28.)

Jegyzőkönyv a Szigetvár fölmentésére küldött sereg vezéreinek Nádasdi
Tamás nádor elnöklete alatt tartott tanácskozásairól.

XVI. Iulii anno in castris sub Thiorga.²⁾

Per nuncios Zigethienses dandum est responsum super literis capitaneo Horbat Marco et ceteris suis commilitonibus, ut constanter persistent in fide et fidelitate regiae maiestatis, et quod auxilia iam undique ex provinciis collecta eisdem statim et absque mora, non expectatis reliquis, quae nos subsequenter, ad solatium et redemptionem ventura sint, quemadmodum nuncii sui illud ipsum, qui oculis perspexerunt, oretenus referre possunt, in forma consolatoria.

De progressu ad sequentem diem conclusum est, ut similis ordo, prout antecedente die, proficiscendo servaretur; tamen pro maiori expeditione currus et impedimenta bellica praemitterentur.

XVII. Iulii in castris sub Brezenza.³⁾

De modo procedendi versus Bobozam disputatum est diversum; attamen in hoc re ipsa experta conclusum est, ut duo curruum ordines ex utraque parte ponerentur, inter quos ab ipso statim ore paulo ante procedat dominus banus secundum morem et ritum huius regni bellicum una cum

---

¹⁾ Az aláírás sajátkezű.

²⁾ Csurgó.

³⁾ Berzencze.

toto suo equitatu, ab utroque latere habens vel pedones suos, vel pixidarios nonnullos germanicos, quos liberos vocant, et thurmam unam germanorum equitum gravis armaturae, scilicet tria insignia styriensia, coniunctis etiam his tribus vel 4, aut 6 machinis mediocribus pro vetera more uti alias etc.; postea regimen magnifici domini Polweil, pariter etiam dominus palatinus cum toto suo equitatu, totum namque aciei corpus sequatur, illisque ab utraque parte adiungendus pixidarius austriacus equitatus cum machinis maioribus; ultimo dominus LENKOUIZIUS cum reliquis equitibus styriensibus ex una, intra vero curruum ordinem duo vexilla peditum ipsius status, et a latere uno haramiae et pixidarii germanici, ab altero vero pedites levis armaturae sub ductu suo, illisque etiam adiungantur reliquae machinae parvae, pro retroguardia vero ut vocant nonnulli equites hussaroni.

NOTA. Fecit dominus LENKOUIZ pro parte styriensium etc. de postgressu diligentem commemorationem, non ipsi videlicet semper ultimi sint.

Conclusum tunc fuit, ut in illo postgressu alternis vicibus commutatio fieri debeat.

De comitatu Zigethiensium nunciorum placet, quod aliqui equites mittantur, attamen ipsi in reditu linguas capere niterentur.

Dominus LENKOUIZIUS etiam proposuit, ut nos subsequentes copiae ex Carinthia tam equitum quam peditum ex Sakan ad exercitum comitari deberent.

Conclusum est: Si eorum opera indigentur, post eos securo comitatu mittendum esse; si autem necessarium non fuerit, ut reverti iuberentur.

Hac ipsa nocte subordinatum fuit, ut ex tribus partibus 150 equites pro excubiis ponerentur.

De ductore itineris dominus palatinus providebit.

XVIII. Iulii in castris sub Leguar ad unum miliare a Boboza.

Captus quidam de Boboza retulit, quod bassa frequenter et continuo solet esse in sancz ante Zygeth. Dicit, quod

Zigeth difficile' expugnari potest. In Boboza esse 20 pixidarii, 100 equites, 50 pedites, hoc est martholosi. Interrogatus, si Bobozam deserere voluerint, dicit, non.

Explorator a Zigeth ex castris hostium dicit, hostes non esse ultra 9,000 thurcarum, exceptis rusticis inarmatis.¹⁾

De crastino progressu versus Bobozam et quomodo inde expugnari posset Boboza.

Omnes domini consilarii bellici consularunt, ut recta et sine ulla mora subter Bobozam progredieretur cum exercitu et castrum illud primum cum equitatu levis armaturae vel pixidariis haramiis circumcludere, et sub ista circumclusionem deberet dominus campimarsalcus de castra metanda²⁾ informationem et situm aliquem bene securum et munitum circumspicere, atque illa sequentis diei nocte castrum fodendo aggredierent, et in progressu idem modus et ordo cras, sicuti hodie, observetur, et sub Alba abhinc discedendum esset.

Posteaquam ita omnibus visum est, placet domino PALATINO; sed quantum ad instrumentorum fossorum defectum, inter nos omnes videndum et conandum erit, ut talis defectus tam in personis quam aliis rebus necessariis sortiatur et cras abhinc moveamus, non obstantibus quibuscunque impedimentis, etiamsi sumptus ex dominorum propriis marsupiis expendi deberet.

Commissum fuit in hoc consilio, ut omnes capitanei suis militibus praecipere velint, ne ita inordinate exeant campum adeo disordinate.

Conclusum est, quod adventante exercitu domini bani equites et pedites Bobozam circumcurrere debent et ex hominis capitaneis supremi nonnulli.

XVIII. Iulii anno 56. sub Boboza.

Opinio domini TAHIY est, ut provideatur de victualibus, maxime vero de vino, quia illis gentes carere non possunt.

¹⁾ A' Captus — inarmatis közti rész kitörölve.

²⁾ Igy, a helyes castris metandis helyett.

Deinde, quod à diversis locis passus prohibendi sunt, ne hostes in nos irrumpant. Item, et vada per flumen Rigna manuteneantur et custodiantur, ut de his dominus palatinus et aliis rebus necessariis provideat; et vel nobis maiora auxilia rex mittat, vel non permittat tot hostes super humeros nostros venire, quia omnes ex diversis locis contra nos nitantur. Item, quod dominum Lenkouizium moneat, ut gentes suas, quae nondum venerunt, festinare faciat. Item, provideatur de munitionibus ad artoleriam spectantibus. Ut hic vel aliis in locis, ubi dominis capitaneis videbitur, castrum muniatur melius. Ut pro expugnatione castris diverso militari modo tentaremus, aut vi machinarum vel fodendo castrum diripi posset.

PAMPHI. Placet sibi in omnibus propositio et sententia domini Thay, ut absque mora castrum expugnaretur.

BANUS. Placet et quod exploratores expediendi sunt, qui de conatu Alae bassae et sua intentione nos certiores reddant; et si dominis videretur, quod castra nostra non satis bene metata sint, ut mutentur in alium locum magis securum.

MARSALCUS. Placet ut supra; opinio tamen sua, quod hostes diversis stratagematibus, dolis et fastidiis statim hac nocte molestarentur indesinenter et praesertim, quod machinae propius ad castrum collocari deberent, et se obtulit revidere locum et modum ponendarum machinarum et bonum esset, ut postea parva ad pontem sita primum sagittaretur.

RINGSMAUL. Videtur expeditius esset, ut homines, qui castris Bobozae notitiam habent, de ponendis machinis examinerentur.

RINDSCHEID. Placet in omnibus, praesertim quod victualibus absque mora provideatur exercitus et quod pons penes castrum diruatur, vadaque bene custodiantur.

PUECHAIM. Ut Ringsmaul, placet.

LENKOUIZ. Multa consilia iniuntur, sed omnia in vana, nullarum rerum executio, quare in re iam incepta non est tardandum. Et de munitionibus aliisque rebus ipse iam saepius scripsit dominis suis, melius tamen fuisset, ut domino primati in tempore, quando incepta fuit expeditio, de hoc

defectu provisionem maturam fecissent. Exploratores etiam ad passus mittentur. Nulla mora in victualibus prospiciendis.

POLWEIL. Placent sibi omnes articuli, saltem ut locus,¹⁾ in quo hussarones ad arma, item et ceteri milites concurrere debent et de mutatione castrorum revisio fiat. Item, castellanus et alii, qui in Boboza, examinentur per marsalcum, quomodo et in quo loco sagittandum est castrum Boboza. Et quod omnino fossores conducendi essent, ad quos ipsemet suas proprias pecunias expendere se obtulit; sibi que credit, se posse inter legionem suam bombardarios multos habere.

Dominus PALATINUS concludit: De expugnatione castris, ut cum molendinum penes fossa nostris militibus occupata nunc sit, operaepretium erit, ut statim hac nocte cespes intra molendinum primum diriperetur et sic direpta cespite et occupata fossa secure inde fodi possunt moenia. Et quod dominus Lenkouiz debet tractare et transigere cum fossoribus. Ut castellani et ceteri ex Boboza examinentur et domino marsalco consignarentur. Item, exploratores ad passus, et si possibile usque ad castra hostium mittentur. Vada prohibenda.

Quantum ad victualia: Obtulit se dominus BANUS his rebus providere. Et quod commeatus profundtmagistro consignari deberent. Vult praeterea et ipse dominus PALATINUS ex Kanysa et aliis locis providere de victualibus.

Item, quod singulis diebus et noctibus alternis vicibus mittendi essent 100 equites pro strasa et custodienda via.

De quo in consiliis sub castris ad Bobozam positis die XVIII. Iulii disputatum et conclusum fuit.²⁾

1. Domini illustrissimi PALATINI ac ceterorum dominorum opinio est, ut de victualibus, praecipue vero de vino provi-

---

¹⁾ Igy, helyesebben *de loco* volna.

²⁾ Ezen határozatok egy, Memoriale pro palatino feliratú külön lapon.

deatur, et victualia illa, quae ex diversis locis ad usum exercitus convehuntur, debent magistro victualium statim consignari et inde ipse pro muneris sui ratione inter legiones distribuere, bono namque ordine et modo. De his praefatus dominus palatinus ex Kanysa et dominus banus ex aliis circumvicinis suis possessionibus providebunt.

2. Quod a diversis locis passus hostium prohibendi includendique sunt, ne inopinantes opprimamur male cauti. Item, et vada per amnem Rignae manuteneantur et defendantur, ut de his dominus palatinus tanquam generalis curam gerere velit, prout etiam se obtulit facturum.

3. Quod dominus Lenkouizius de mittendis munitibus, ad machinas pertinentibus per literas et nuncios proprios sollicitare velit, quae iam antea nunc sedulo fecit, et iterum se sollicitaturum promisit.

4. Quod si castrum securo in loco positum non esset, ut primum perlustretur ac inde iuxta arbitrium domini palatini, marsalchi ceterorumque dominorum commutetur, et saltem locus perspiciatur et deputetur, in quo huszarones et ceteri milites commode ad arma concurrere possint.

5. De expugnatione castri Bobozae non est tardandum, sed die noctuque diversis modis et stratagematibus aggredienda res est; visum igitur, ut castellanus et ceteri, qui olim in Boboza fuerunt et castri notitiam habent, per dominum marsalcum examinare deberent, quo inde expugnatio cum maiori fructu ad finem et eventus prosperrimos decedere possit.

6. Per dominum Lenkouizium cum fossoribus transigendum et de illorum salario concludendum, et omnino statim absque mora numerus aliquis eorum conscribatur. De expensis communis provisio fiet inter dominos capitaneos.

7. Si deficerent bombardarii, magnificus dominus Polweil baro credit se aliquos ex legione sua colligere, qui sufficientes esse possunt.

8. Exploratores ad passus, et si possibile, usque ad hostium sub Zyget castra mittendi sunt.

9. Ut pons penes castrum diruatur.

10. Quod singulis diebus et noctibus 100 ad strasas, ut vocant, 100 vero ad intercipiendas vias alternis vicibus ponendi et emittendi sunt.

XIX. Iulii.

Conclusum: Primum castra metanda sunt nostra, deinde schantz inchoari possunt eadem nocte.

XX. Iulii anno 56. sub Boboza.

Cum castrum illud primum ad Bobozam collatum non satis tute positum sit, conclusum est, ut statim hodie de alio magis idoneo loco provideatur et deinde de fodendo esset cogitandum.

XXI. Iulii.

Conclusum est, ut contra adventantem hostem paribus viribus aggredi deberemus ac viriliter et fortiter pugnare, primum tamen ante omnia bonas et securas explorationes levare; loca denique, ubi milites ad arma convenire debent, in tempore praeviderentur et vada intercluderentur.

XXII. Iulii anno 56. sub Boboza.

Cum scimus hostem hodie adventantem versus nos, gentes aliquas castrum imponere voluerit, castraque sua econtra ponere decreverit, quid faciendum erit et quomodo nostra castra mutanda?

BAXUS. Opinio domini bani est, ut copias nostras gentium magis coniunctim ponere deberemus, sive hic in loco, ubi nunc sumus, sive in alio magis securo: De interpositione viae, ne hostes scilicet gentes castrum imponent, vespere de hac re consultandum erit, tamen machinae in locum securum ponendae sunt. Interim dum hostis amnem non trajecerit, castrum esset expugnandum et statim 200 equites ad vadum et ulterius, qui hostem impedirent, expediendi sunt tanquam ad strasam.

Domini LENKOVIZII opinio: Cum hostes tam potenter ad nos venerint, ab oppugnatione castris, cum tam cito expu-

gnare non potest, desistendum esset et machinae ex schanz intra medium nostri ducendae sunt et castra nostra coniungenda propius, quia duobus locis et contra hostes duos nos defendere sumus insufficientes.

RINDSCHEID et PUCHAM. Illud idem, sed tamen ne victualia nobis interciperentur et quod bassa Bossnensis cum bassa Ala se se coniungere non posset, providendum est et si convenerint duo illi bassae, et quia nos inferiores essemus, quomodo et cum quo meliori modo, ne damna et pericula patiemur, nos reducere possimus.

MARSALCUS. Castra nostra cum curruum ordine munienda certe essent absque mora et cum fossibus etiam, sed tamen cum munita iam sint, quomodo victualia containerentur.

TAHY. Non existimat bassam Bossnensem ex inferiori, sed inferiori (*igy*) sua parte se se bassam Alam coniungere posse. Non consuleret, quod bombardae ex schantz, antequam hostis non appropinquat, educendae sint, permutatio enim illa hostes animosiores redderet et esset cum magna nostra ignominia, sed opinio sua esset potius, quod castra nostra propius et in locum meliorem reducerentur. Deque victualibus et munitionibus, item de exploratoribus providendum et cogitandum esset in tempore.

RINGSMAUL. Dicit, cum iam incepta est expugnatio castris et tot sumpti¹⁾ impensi sunt, adhuc fortunam nostram per 2 aut 3 horas experiemus, ut primum cespes dissecari possent et cum machinis moenia a superiori parte, ne hostes se se defendant, diruerentur et tandem hoc factum iam sub die et non in nocte aliquibus gentibus castrum per sturmam aggrediendum esset absque mora et antequam hostis appropinquat.

Dominus POLWEIL. Quod oppugnatione castris desistere deberemus omni modo, non suaderet, sed machinae propius ex schantz ad castra nostra ad altitudinem versus hostes ponendae essent, ita, quod si hostes venerint eos offendere et nihilominus arcem etiam interdum sagittare possemus, nam si cum hosti proeliandum nobis esset grave, quod etiam sub arce milites deberent sturmam facere, maxime deficientibus

---

¹⁾ Igy, a helyes *sumptus* helyett.

scalis damnum fortasse pateremur aliquod. Et quod ad vada, custodiae ponendae essent, qui viam hostium intercipient.

Dominus PALATINUS. Videtur, quod abhinc nobis non discedendum est. Maxime cum Deo duce, quod nobis iniunctum fuit, expediverimus, videlicet cum iam hostis ab castro Zygei discesserit et illud obsidione liberatum est, non existimam dominus palatinus, quod cum tam turpiter a Zygei tot praesertim damnis passis discesserit, non poterit tam ferociter nos irruere, tamen castra nostra interim meliori modo munienda sunt et propius coniungemur, vadaque intercluderentur ubique, ne vel hostis amnem trajicere neque gentes in arcem Bobozae intrmitterentur, et postmodum veniente hoste tempus nos docebit mediante gratia Dei id, quod melius visum fuerit. De victualibus monet dominum palatinum exemplum Kazianer, quod propter inedia ab hostibus cesus, quare in his rebus necessariam facturum provisionem ab possessionibus suis propinquis, item et dominus banus. In reliquis, de expugnatione Bobozae et in ceteris articulis placet; ut dominus Polweil locutus, sturmare sive expugnare Bobozam, cum iam nobis cum hoste proeliandum est, non placet, sed tamen interdum sagittandum esse et fodendum.

Conclusum est: Castra meliori modo muniuntur cum curribus concludendo. Pro victualibus scribatur. Sturma fieri non debent, sed moenia subfodere et cespites secari possunt in loco, ubi iam sagittatum est et etiam ubi hostes nostris militibus cum pixidibus minus nocere possent.

Opinio domini PALATINI est, ut omnino castrum obsidione cingatur, interrogari tamen dominos capitaneos facit:
An cum hostibus certandum sit vel ne, et quo pacto et modo?

MARSALCUS. Dicit, sibi videri bonum esse, quod vada cum arboribus interrumperentur, ne hostes trajicere possent et quod 200 oder (*igy*) 300 pixidarii germanorum peditum vada illa custodirent. Et si hostes vel ad nos, vel nos eos aggredi vellemus, semper nos belli et rerum occasio nos docebit. De aggressu vero nostro ad hostes: Eodem ordine et agmine, quemadmodum hactenus progressi et locuti sumus.

De loco: Si hostis nos in nocte aggrediretūr, hic in castris nostris, circumdatis curribus nostris, eundem expectare deberemus; de die vero, ut tempus et locus nos docebit.

ТАНУ. Sibi videtur, quod hostem aggredi non debemus, sed eundem in nostro loco securo expectare, et quod exercitus in sex cohortes sive thurmas divideretur, prout tum locus et belli ordo postulabit. Vada per equites et super aliquot equos pixides custodientur et post mediam noctem tubicen et tympanae sonari et milites omnes ad aciem convocari facere, castrum omnino obsidione custodire.

ЛЕНКОУЗ. Quod bombardas ex Trinzenis educere faceremus in tempore, et illas in loco, ubi hostes inficere possent, collocaremus, et quod per totam noctem thurmae omnes in agmine starent coniunctim in castris, hostiumque insultus ita bono ordine expectarent, et quod acies iam imminente nocte statim absque mora instrueretur. Vada tamen non minus bene custodienda et neque deserenda sunt, id commodius per equites quam pedites fieri posset.

БАНУ. Placet in omnibus, ut statim exercitum coniungere et in duas partes sive cohortes magnas, quaelibet cohors tres partes continentes, instrui deberet et ita instructa acie per totam noctem hostem expectandum Bombardae ad altitudinem, ubi dominus palatinus habitat, collocandae. Et castrum propter metum hostibus incutiendis et reputationem nostram usque ad mediam noctem cum 100 vel 50 pixidariis custodiendum est et interdum ita pro forma, usque dum bombardae extrahantur, sagittari potest.

РИНСЧЕИД. Placet, et ut statim in nocte tentoria deponerentur.

ПУЧАМ. Cum hostis per duas nempe causas huc venerit, ut vel castrum gentibus aut munitionibus providere velit aut nobiscum conflare, quare sibi videtur, ut neque tentoria, neque bombardae moverentur, quia bombardae, uti nunc stant, diverso modo hostes damnum facere possent. Et quod equites extra castra nostra in acie stare, pedites vero in suo agmine in castris manere, et quod pixidarii ab altitudine et circumquaque castrum ac pedites in acie commorantes defendere deberent.

Dominus VNGNAD. Placet, nisi unum illud sibi bonum videretur, ut pedites domini bani vada custodirent.

Concludit dominus PALATINUS, ut ita, quemadmodum domini consiliiarii locuti sunt, in acie per noctem staremus bene, cauti, et si hostes in nocte nos aggredi voluerint, ut in castris in acie nostra eundem expectaremus, in die vero si ille ad nos, igitur et nos in frontem ipsius Deo duce progrediemur. Vada per equites custodienda et cum pixidibus domini bani.

XXIII. In castris sub Bresenza de discessu.

TAH|Y. Videtur inprimis domino Tah|y, ut hic maneremus cum bono ordine.

BANUS. Domini bani opinio, quod esset discedendum abhinc versus Thorgam.

PUCHAM. Illud idem, quando iam amisimus tot gentes, ut in locum magis securum discederemus.

PAMPHI. Suadet discessum abhinc, et inde maiestatem suam informaremus.

LENKOUZ. Illud idem.

RINDSCHEIDT. Illud idem.

PAMPHI. Ut exercitus dissolvatur et de rebus inde magis consultetur.

POLWEIL. Discedendum ad Thorgam.

Quo ordine, interrogatio?

Conclusum, ut pedites procedant germani et pixidarii, et hussarones maneant retro et ceteri equites a parte, bombardae ante et 3 vel 4 a tergo.

XXIII. Iulii in recessu a Boboza, in castris ad Chiorga positis.

Interrogatio, quid nunc ulterius nobis faciendum? An hic nobis manendum, vel latius progrediendum sit et quomodo Zyget esset succurrendum?

Videtur domino PALATINO: Quamvis heri suae regiae maiestati de belli nostri successu raptim scripserit, videtur

tamen, ut nunc communibus literis scribatur et resolutio a maiestate expectetur.

BANUS. Propter duas praecipuas causas nescit, quid in medium consultare posset. Nam si vel hic vel in Bresenza aut Sakan commorari vellemus, periculosum esset; sin. autem absque ordine et modo bono abhinc discederemus, dubitat, ne actum erit de his circumvicinis locis omnibus metumque omnibus gentibus incutietur. Videretur igitur, ut pro maiori respectu interea temporis scribatur regiae maiestati et ab ipsa resolutionem expectat, poterit etiam, dum resolutio veniat a regia maiestate, de loco aliquo tuto, ubi exercitus tute commorari queat, consultare, et quod operaepretium foret ad Zygeth auxilium mittere.

THAY. Illud idem; tantum hoc addit, ut interim dominus palatinus quintum hominem peditum ex regnicolis insurgere faceret, exigente ita necessitate tum regiae maiestatis tum patriae. Et quod dominus Lenkouiz adventantes gentes ex Carinthia istis militibus, qui in castris sunt, statim coniungi iuberet. Item, Zygeth omnino quibuscunque modis praesidio firmiori providendum. Et si iubente rege nobis recta sub Zyget esse progrediendum, ut per literas nostras communes a regia maiestate maiora etiam auxilia petenda essent.

LENKOWITZ. Placet dominorum consilia. Et cum viriliter contra hostes pugnaverimus, nunc autem honesto quodam (ut aliter interpretari non potest) titulo retrocessimus. Videtur bonum, quod simul maneremus in loco magis securo.

PUECHAM. Illud ipsum; saltem hoc addit, ut pro recuperandis et resarciendis militum armis in proelio iam perditis mittatur, quo instructiores esse queant.

RINDSCHEID. Cum negotium pro liberatione Zygeth, ad quod styrienses auxilia praestiterunt, iam ferme exequutio sit, nihil absque capitaneorum suorum praescitu hac in re deliberari potest. Attamen bonum esset, quod nihilominus interim exercitus in locum securum poneretur.

POLWEIL. Placet, et maxime Zygeth auxiliis quibuscunque non destituatur.

Dominus PALATINUS concludit, ut coniunctis viribus simul maneremus et gratiam divinam, quam hactenus habui-

mus, non parvi faceremus, et superinde relationem patienter a regia maiestate expectemus.

De loco, quorsum nobis discedendum et castrametandi sunt.

BANUS. Ad KanySAM revertendum, tamen post nos Thiorga et Bresenza praesidiis competentibus provideatur. Obtulit etiam se ipsum cum gentibus sufficientibus hic manere.

THAY. Uti banus.

LENKOU'IZ. Ad KanySAM, sed arbitratur, bonum esset, quod bombardae magnae dominorum styriensium mitterentur trans flumen Muram.

PUECHAM. Ad KanySAM, quamvis et loca non satis bene tuta et ab ictu bombardarum secuta ibi inveniuntur, sed ex illo loco arma de Vienna commodius apportari possent pro militibus.

POLWEIL. Idem.

RINDSCHEID. Illud idem, tamen ambo duo remittunt se in arbitrium domini palatini.

PALATINUS concludit: Ad KanySAM.

De succursu ad Zygeth.

Conclusum est, quod cum iam ad Zygeth neque victualia neque munitiones tam cito intromittendae sunt, ut defacto tamen 200 pedites eo pro maiori praesidio provideatur Zygeth, omnibus tentatis modis.

XXV. Iulii anno 56. ad unum milliare a Kanya.¹⁾

1. . . . bericht hinausgethan, und das ir khunigl. maiestät zu bestellung des hauffens von landt ob der Ennsz 400 geruster pferdt herein alleinzig verordnet und abgefertiget.²⁾

2. Item, mer funfzehnhundert fueszfoich bestellt und im anzug gebracht werden.

---

¹⁾ Megjegyzendő, hogy az ezen napra vonatkozó följegyzések kezesül vannak ugyan huzgálva, mindazonáltal a nehezen olvasható, itt-ott plane olvashatatlan széljegyzetekkel együtt emitt közöljük.

²⁾ Oldall: Ist erlediget.

3. 1,000 geruster pferdt aus Beheim und 800 geringere pferdt.

4. Dem zuvor solches zuezugs, wo anderst gutte gelegenhait vorhanden und das noch nit beschehen, der herr grossgraff¹⁾ dan wilten, wan muglich fur handt were.

5. Wo nun der bassa aus Bossen dem Ali bascha zuzihen wolte, soll Lenkhouiz derweilen in Crabaten mit raub, prandt oder sonst . . . was wider anfahren, ob der feinde dadurch abgeschreckht wurde und derselbe zuezug, wo es vonnöthen, dem grossgraff zuzihen muge.

6. Das schreiben an die lande ist herrn Lenkhouiz zugestellt worden des zuezugs halber.²⁾

7. Item, auch von Franz Terekh, Iohann Tschoron und Laslo Julaphi, wo es die notturfft erfordert, hulf und zuezug genommen werden.³⁾

8. Wo aber fur besser anzusehen, das sy an irn gränzen bleiben sollen und das sy desselben ortt den feind angreifen, das ir khunigl. maiestät furderliche zuberichten und wo der grossgraff vor ankhummens solches zuezugs etwas anfahren nit getraut, das er sich mittlerweile in ein schier ort und pfortl lager und demnach was er mit nuz und zu wolhardt thun wirdt mügen, nit underlassen.⁴⁾

9. Munition ist von Grätz aus dem herrn Lenkhouiz zugeordnet werden, darumb soll er anholen.

10. Die khunigl. maiestät berichten, was fur zuezug und wie starke hulf dem Alay bascha von Sophi und anderen ortt zukhummen soll, auch wie starkh er vor Zygeth und wie sein zu roszt und fueszt, auch wie sonst alle sacht gestelt sein.⁵⁾

---

¹⁾ = nádorispán.

²⁾ *Oldalt*: Als vil man bewilliget, ist schon vorhanden.

³⁾ *U. o.* Hats gleichwol schon erfordert, weil wir aber abgezogen, wil man inen schreiben, das sy also auf verrer bescheidt daselbst bleiben.

⁴⁾ *U. o.* Leue (!) Corpä (!) und . . . auch was anfahren solt und wo man . . . notturfftig, wie es ytzt wolgemeyn. möcht mans den erfordern und . . . zuzihen, gleichwol wen mans hievor erfordert, so sein sy auf den . . . doch mit . . . und vorwissen des hauptmans zu Rab.

⁵⁾ *U. o.* Aller weis . . . das er vor Zygeth funfzehnhundert, gleichwol haben sy ein solchs ansehen gehabt und etlich wenig chamelthir und spaia

11. Des anzugs halber, wo man ye verrer in willen hat, was gegen dem feindt anzufahen und der feindt uns wider, das wir uns rüsten, das auch er sich mit . . werde, deshalben es gut were, das ir maiestät nit allein die . . anzahl, sondern auch ein merers, wo es muglich . . zum zuezug befindet hett, besonders gegen disen feindt die gerusten pferdt am tauglichist sein möchten, dan ir maiestät mit allein von errettung Zyget ein hör bey ander haben . . sonder zu beschizung auch ander ortt, da die feindt als in Sibenburgen, Crabaten und Windischlanden rettung beschehe

So hat man auch mitlerweiln gethan was muglich und wie der zug beschlossen ist, man fur Boboza gezogen.¹⁾

Herr Lenkhouiz hab nit mer daselbst als . . 60 pferdt und 40 oder 50, wie er soll dem feindt wörn, dan alles folch hinuber genommen worden; wo aber von hir abgezogen ist, ir maiestät . . bericht, das der bassa schon hinuber.²⁾

XXVIII. Iulii.

Conslusum fuit, ut fama domini bani de turchorum reditu sub Zygeth pronunc maiestati suae non mittenda, sed certiora expectanda essent.

Sed si certum esset, quod hostes Zygeth iterum et de novo obsidere voluerint, quid faciendum?

Pari omni dominorum opinione videtur, quod si versus Bobozam exercitus noster moveretur, nihil effici posset, nam turcae castrum eo modo munient, ut si quid antea in uno die fecerimus, iam in una septimana vix efficere poteremus. Consultius tamen videtur, quod interim aut Vesprimum aut Strigonium obsideretur, ut eo modo forsan thurcas ab obsidione Zygethiensi amovere poteremus, et per longam itineris distantiam ita defatigari posset facilius. Est etiam ea quoque ratio, quod si Vesprimum obsideretur, tunc ex Vienna ma-

---

von Sophia . . auch hilf begert, ym aber nichts . . . und dem Kasson bassa und Bossen beuolhen worden zuzihen, sy . . . aber nit thun willen.

¹⁾ *Oldalt*: Ist geschehen.

²⁾ *Itt megszakadnak a széljegyzetek.*

iora auxilia, victualia et huiusmodi res bellicae, pariter tormenta et munitiones commodius secundum flumen venire possunt, quia si hic diutius nobis commorandum esset, timendum, ne una cum Alaj bassa ceteri quoque tres bassae, Bosnensis, Malkolzbeg, Bosgensis et Herzegovinensis copias suas coniungere possent, et nos maxime etiam, si plura illa a regia maiestate destituta auxilia venirent, ex inopia victualium abhinc discedere cogeremur. Quare conclusum est communi voto, ut res et discessus noster usque ad domini de Puecham reditum ex aula vel eius maiestatis resolutionem differatur.

XXVIII. Iulii anno 56. sub Kanysa.

Quomodo Zygethiensibus subveniendum est?
De victualibus.

BANUS. Suadet, quod propunc illi de Zyget non essent intromittendi, dum gentes praesidiarias viderint, vel usque dum videri possit, quonam evasurus est hostis, sed ultimo suadet, cum Zigethienses ad regem cupiunt, dimitti deberent. De victualibus scribatur regiae maiestati; et si maiestas sua in gentes fecerit provisionem, sic etiam eodem labore de commeatu provisio fieri potest. Videtur domino bano, quod victualia bene et commode haberi possent. De loco, ubi castra metanda sunt, vero suadere vult, ut remotius discederemus, quia hostibus animam firmiorem redderemus, sed ulterius, hoc est versus Bobozam hostem propius ire debemus, et bombardae simul et munitiones adessent necessariae pariter et victualia.

POLWEIL. Sibi quoque videtur, ut de necessitatibus Zigethiensium maiestas regia informanda esset, et quamvis pecuniae mitti possint, gentes tamen difficillime, et quod unus ex nunciis expediendus cum literis consolatoribus, alter vero detentus est, usque dum praesidiaria auxilia eo destinari possent. De victualibus dubitat, quod cum iam deficient, magis deficerent, si exercitus grassetur; quare melius consultum fore videtur, ut maiestas ex alio loco utpote versus Vesprium tentaret expeditionem contra turcas, ubi et victualia et alias res bellicas necessarias haberi possunt. Debet

praeferrea informari maiestas sua de campimarsalco, de profoso et wachmaister vigiliarum magistro, et schazmaister, de bono numero falconet[ar]um sive pezierum campestrium; item, ut adesset apparatus necessarius tum victualium quam aliarum rerum, maxime vero 200 currus pro convehendis victualibus conducturi essent cum uno gschiermagistro, ut alternis vicibus conduceret victualia; item, pro coemendis victualibus aliqua summa subordinaretur, et si haberi possunt molendina, quae nobiscum pro maiori rei expeditione per currus ducere queamus.

PAMPHI. Placet bani opinio; illud tamen addit, quod non solummodo de campestribus, sed de machinis magnis, hoc est murifragis provisio fiat, et quod melius esset, progredi versus Vesprimium.

LENKOUIZ. Quantum ad Zygethienses: Placet etiam opinio domini bani, sed de mittendis praesidiariis copiis ad Zygeth bonum esset informare regiam maiestatem, sed dubitat, ne rex onus illud interim huc ad nos remittat; et bonum esset, quod omnino literis consolatoribus confortarentur Zygethienses, significando eis, quod filius regis in persona et tot millia hominum veniunt. De victualibus timet valde. Bobozam iterum aggredi non suadet, imo alliciendus est hostis ad alteram partem, utpote versus Vesprimium, ut ex itineris longitudine et distantia defatigaretur. Bombardae et munitiones quoque providendae essent, tamen in hoc concludit: Si maiestas regia plures gentes huc expedire voluerit, ut provisio primum fiat de victualibus, et quod de gentibus, qui vel manere vel discedere volunt, maiestati scribendum esset.

RINDSCHEIDT. Zyget cum 200 peditibus statim munendum est. In aliis placet opinio domini Lenkouizi. Hoc distincte addit, quod diutius in Hungaria pro hac vice servire noluerit, quantum ad personam suam.

REINOLDT. Illud idem placet, ut domini Lenkouizi; item et altero capitaneo MORDAX.

RINGSMAUL. Illud idem.

PALATINUS. De Zygetiensibus, an intromittendi sunt vel non? est dominus palatinus in magno dubio; et si non in-

tromittuntur, timendum est, quod animum perdant et interioriores redduntur. Qui autem ad regem cupiunt, illis prohibi non potest.

Conclusum tamen est, ut per triduum non intromittantur ad Zygeth, usque dum certiora de obsidione intelligantur.

PALATINUS. De provisione commeatuum: Neque per aquam secundum flumen Dravam, neque per terram nihil quicquam cogitare, nec ullum modum et viam invenire potest. De loco, quo progrediendum est: Cum coniunctus erit exercitus, tum demum deliberari debetur, sed suadet, quod remotius ab hoste recedere minime deberemus. De machinis magnis ad Kanyssam ponendis: Non aversatur, usque dum resolutio a regia maiestate veniat; attamen hoc perpendit: Si machinae in castrum ponantur, suspectum discessus nostri vulgus capiet.

Egykorú fogalmazványa az orsz. ltárban, *Tört. Emlékek B. 1551—60.* Ujkori másolata a német fogalmazvány kihagyásával a budapesti tud. egyetemi könyvtárban, *Coll. Prayana* tom. XV. fol. 134—145.

CIII.

1557. febr. 11.

Rakonok vára hadi felszerelése.

^{1557.}
febr. 11. Inventarium castris Rokonok 11. mensis Februarii spectabili et magnifico domino Petro Erdeodi à Moniorekerek, regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae bano per spectabilem et magnificum dominum Nicolaum comitem perpetuum de Zrinio ac tavernicorum regaliū magistrum assignatum et datum 1557.

Ingenia eiusdem castris.

In toto castro sunt:

Pixides tarazk ferrea in rotis sufferratis	1
Barbatae pixides Pragenses cum attinentiis et formatis	25
Barbatae simplices	5

Seregh bontho in rotis, habens barbatas pixides	5
Porsaak	4
Pixis forgo tarazk in rotulis simplicibus	1
Lampades ex ferro	4
Pulveres pixidum barbatarum grosse in tunellis simplenis	3
Pulveres similiter eiusdem generis in duabus tu- nellis, facientes unam tantum	1
Plumbi tabulae	3
Globuli barbatarum in tunellis duabus, una semi- plena, altera glunjet et tertiam partem.	
Globuli maiores pro ferrea tarazk	39
Tunella una plena sagittarum.	
Funes kanoti votim ad retinendum ignem circa pixides	7
In ianua castris:	
Cuspides dardae vocatae ibidem	17
Ibidem bard	1
Cathenae in portis ferreae	2
Serrae in eisdem et sarampo de carcere	10
In cellariis et domibus castris:	
Serrae ferreae	9
Collaria ferrea pro captivis	4
Ferra sive compedes	3
Compedes in captivis castrensibus	2
Ferra ad manus captivorum	4
Virgae similiter mundandis barbatis ex ligno, ha- bentes mundibula ferrea	6
— — — — —	1)

Eredetiye az orsz. ltárban, N. R. A. 315. 58.

¹⁾ Ezután a bőr, gabona, élelmi szerek, házi eszközök és marhák
összeírása következik.

CIV.

1557. febr. 13.

A zágrábi káptalan előtt egyfelől Zrínyi Miklós Medvevár és Rakonok, másfelől Erdődi Péter Monyorókerek és Veresvár és tartozékaikra nézve csereszerződésre lépnek.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis omnibus Christi fidelibus praesentibus et futuris praesentium notitiam habituris salutem in omnium salvatore.

Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod spectabiles et magnifici domini, Nicolaus comes de Zrinio ab una et Petrus Erdewdy de Monyorókerek comes similiter perpetuus Montis Claudii ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae banus partibus ab alia, praefatus dominus Nicolaus comes Georgii et Christophori filiorum suorum, praelibatus vero dominus Petrus Erdewdy banus generosae puellae Annae, filiae suae, uterque autem ipsorum aliorum etiam universorum et quorumlibet fratrum, consanguineorum, proliumque et affinium suorum, quos infrascriptum tangit tangereve posset negotium quoquomodo in futurum, super se ipsos et cuncta bona ipsorum per quemlibet eorum hinc inde oneribus et quibuslibet gravaminibus assumptis et levatis coram nobis personaliter constituti sponte et libere oraculo vivae vocis ipsorum pariter confessi sunt et retulerunt in hunc modum, quomodo ipsi sollicite considerantes et diu in animo revolvantes, maturaque et diligenti intra se se deliberatione praehabita ut dixerunt, quod videlicet eis, eorundemque heredibus permutatio seu concambium castrorum et castellorum ac aliorum bonorum et iurium possessionariorum infrascriptorum multipliciter certis rationabilibus ex causis utilis foret et posteris ipsorum commoda existeret, et praesertim praefatus dominus Petrus Erdewdy banus considerans illa bona sua possessionaria, quae in regno Hungariae existerent, a loco suae residentiae, quam in hoc regno Slavoniae in officiolatu suo et in arcibus ac bonis suis potioribus haberet, adeo in magna distantia sita esse, ut ad intertentionem et provisionem eorundem interim plus exponere

cogeretur, quam de fructibus eorum percipere posset, idcirco ex certis eorum scientiis, spontaneis et deliberatis eorum voluntatibus ipsorum castra et castella, aliaque bona et iura possessionaria infrascripta permutanda duxissent et concambium, et inprimis memoratus dominus Petrus Erdewdy totale castrum suum Monyorokerek vocatum ac castellum Weressar nuncupatum, in comitatu Castriferrei existens et habitum, ipsum iure hereditario concernentia una cum omnibus eorundem pertinentiis, utputa oppidis duobus, uno eodemque nomine Monyorokerek appellato et alio similiter Weressar vocitato, necnon possessionibus Kolom, Zenthpetherfalwa, Fewlsewbeled,¹⁾ Nemethsycz,²⁾ Tothsycz, Zenthkatherina, Hawardys, Haddel, Kyryfyzes, Koffyzes, Hassas, Weep, Megyehyda, Naghzewlews,³⁾ Alsopokol, Tothfalw, Besfalwa, Zenthkyral, Kewlked,⁴⁾ Porpacz et Karachfalwa, portionibusque possessionariis in possessionibus Wasallya, Pecczel et Gyak appellatis, omnino in praescripto comitatu Castriferrei, item fortalitia Chathar ac oppido Paka, necnon possessionibus similiter Chathar, Bothfalwa, Elvesfalwa, Karachonzygethe, Alsoszechke, Felsesezechke nuncupatis ac portionibus similiter possessionariis in possessionibus Chemeder, Demeffewlde, Warelakos, Wegen, Olazlakossa, Hotto et Mayorhaza vocitatis, in Zaladiensi comitatibus existentibus et habitis, aliis etiam quibusvis villis et possessionibus, ac portionibus possessionariis qualitercunque nominatis et in quibuscunque comitatibus adiacentibus, ad idem castrum et castellum spectantibus et pertinere debentibus, et pariter cum cunctis eorundem castri et castelli ac oppidorum et possessionum, portionumque possessionariarum utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris utputa arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, fluviis aquarumque decursibus, piscinis, piscaturis, necnon piscium clausuris, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum

¹⁻²⁾ V. ö. a Második r. 1575. júl. 20. keletű levelével.

³⁾ V. ö. a Második r. 1564. febr. 7. keletű levelével.

⁴⁾ V. ö. a Második r. 1564. febr. 11. keletű levelével.

integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eadem et easdem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus praelibato domino Nicolao comiti de Zrynio, heredibusque et posteritatibus eiusdem universis; econverso vero praefatus dominus Nicolaus comes totale castrum suum Medwe¹⁾ vocatum in Zagrabiensi et castellum Rokonok²⁾ in Crisiensi comitatibus existens et habitum, ipsum quocunque iuris titulo concernentia modo simili cum universis possessionibus, nempe Kralyowcz, Dedychy, Pethrowczy, Hw-dybythek, Nowaky, Bothyncz sive Bwthyncz, Zepnycza, Zlamnowcz ac portionibus possessionariis in possessionibus Gracchan et Chernomercz in praescripto Zagrabiensi, item possessionibus Thorkossyncz, Nowaky, Lonycza, Pezkowcz, Zamoborcz, Golywerh, Banychewcz, Brezany, Mlaka, Dw-lebzka, Dworysche, Ladynychy, Zalnyk, Kwssynow, Wr-bowcz, Pawlowcz, Markowczy, Dolenanczy, Brezany, Looky, Lochycz, Czelyne, Czerye, Zablyncz, Polyana, Nowaczy, Prylezye, Borchewcz et Podlwsan vocatis, portionibusque possessionariis in oppido Rokonok et in possessione Prezeka, in annotato Crisiensi comitatibus habitis et pariter cum cunctis eiusdem castri et castelli ac possessionum, portionumque possessionariarum utilitatibus et pertinentiis quibusbilibet, ter-ris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promon-toriis, aquis, fluviis, aquarumque decursibus, piscinis, pesca-turis, necnon piscium clausuris, vadis, molendinis et eorun-dem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et perti-nentiarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eadem et easdem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, et item in parata pecunia undecim millia florenorum hungaricalium ac unam bombardam murifragam, mille florenos hungaricales valentem, plene ut idem dominus Petrus Erdewdy banus retulit a praefato domino Nicolao comite habitis, levatis et receptis eidem domino Petro Er-dewdy bano, heredibusque et posteritatibus eiusdem univer-

---

¹⁻²⁾ V. ö. a Második r. 1541. maj. 23. keletű levelével. — Rako-nok inventariumát l. a Második r. 1557. febr. 11. datuma alatt.

sis sibi mutuo, unus videlicet alteri pro altero per modum concambialis permutationis perpetualiter dedissent, tradidissent et assignassent, se seque mutuo unus videlicet alterum in reale dominium castrorum et castellorum, ac oppidorum et possessionum, portionumque possessionariarum praescriptorum et cunctarum earundem pertinentiarum defacto intromisissent, unusque alteri de manibus suis quiete et pacifice bona ipsa permutata occupare permisissent, ac alter alteri per manus tradidissent, immo in rei veritatem ut apparuit dederunt, tradiderunt, permutaverunt, intromiserunt et permiserunt, ac per manus tradiderunt et assignaverunt coram nobis, nil iuris, nilve proprietatis in eisdem castris et castellis ac aliis bonis praenotatis modo praemisso permutatis pro se ipsis reservando, sed totum ius, omnemque iuris et domini proprietatem, quod et quam partes praescriptae in eisdem castris et castellis, ac oppidis et possessionibus, portionibusque possessionariis sic ut praefertur per eosdem concambialiter permutatis hactenus habuissent, aut in futurum se habituros sperarent quoquomodo, alter in alterum transferendo pleno iure, assumptentes nihilominus eaedem partes alter alterum in pacifico et quieto dominio dictorum castrorum et castellorum, aliorumque bonorum praenotatorum modo praenarrato permutatorum, cunctarumque eorundem pertinentiarum contra quoslibet legitimos impetitores tueri, protegere et defensare suis propriis laboribus, sumptibus, fatigis et expensis.

In cuius rei memoriam et testimonium, firmitatemque perpetuam praesentibus sigillum nostrum autenticum duximus appendendum.

Datum sabbato, in profesto beati Valentini martyris, anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo septimo.

1557.
febr. 13.

A zágrábi káptalannak 1570. sept. 15-ikén Zrínyi Katalin, Thurzó Ferenczné és Zrínyi Borbála Thurzó Elekné részére kelt átiratában két példányban az orsz. ltárban, *N. R. A. 472. 33.* Hibásan és kivonatosan Vasvármegye három szolgabírájának 1569. maj. 17-ikén kelt átiratában u. o. *N. R. A. 313. 12.* — V. ö. az Első r. 1557. mart. 9. és a Második r. 1559. jun. 25. keletű leveleivel.

CV.

(1557. mart. 12 után.)

Zrínyi Miklós csurgói hadai által a kanizsai uradalomhoz tartozó falukon
elkövetett hatalmaskodások jegyzéke.

Kanysa tartományának kárai, kik lettek So-
mogban Chorgórúl az nagyságos Zríny uram-
hoz tartozóktúl, lovagoktúl és haramiáktúl
1556. 1556. esztendőben Zele Jakab uram idejében
nov. 1. Mindszent nap tájban.

Iharos.

Iharosban Frang Istvánnak vittek el az haramiák ludat XX,
tikot X, sajtot X, kenyeret XX, fejszét I.
Zwch Péternek disznait V, ludat II, tikot III.
Zabó Bálintnak ludat X, kapont II, tikot V.
Zwch Jánosnak ludat III, tikot II.
Nag Benedeknek tikot III.
Nag Antalnak ludat III, disznait V.
Warga Istvánnak kappont VIII, ludat V, disznót III, tikot III.
Ganagó Balásnak tikot II, ludat II, szalonát $\frac{1}{II}$.
Gál Benedeknek tikot V, fejszét I, kapát I.
Pénzes Bálintnak ludat III, tikot X.
Warga Tamásnak ludat II, tikot III, disznót III.
Pénzes Tamásnak tikot V, kapont II, kapát II, fejszét II.
Jámbor Antalnak tikot V, kapont II, disznót II.
Nag Tamásnak ludat III, tikot VIII, kappont VIII.

Ugyanezen falubelieknek az chorgai lovagok
ez károkat tették:

Frang Istvánnak vitték el huszonöt kalongya szénáját XXV,
sajtót III, hájat I, fúrót II.
Pénzes Bálintnak három szekér szénáját III.
Kosa Antalnak négy szekér szénáját III.
Warga Tamásnak két szekér szénáját II.
Pénzes Tamásnak négy szekér szénáját III.

Jámbor Antalnak két szekér szénáját II.

Zwch Gáspárnak három szekér szénáját III.

Ez széna vitel lett szent Margit asszony nap 1556.
táján 1556. esztendőben. jul. 13.

Cycho.

Cychyóban az chorgai haramiák szent Dienes
nap táján, mikor az királ hada eloszlék, ez 1556.
károkat tettek 1556: oct. 9.

Feyes Tamásnak vitték el két forint ára csinált bérét fl. II,
száz marok lenét C.

Markos Imrének fejszét I, kapát I, marok lent XXXX.

Weres Ambrusnak fejszét I, kapát I. marok lent LXX.

Orbán Pálnak tikot XII, lisztet cub. I.

Ugyanezen falubelieknek szent András nap 1556.
táján 1556. esztendőben az chyorgai lovagok nov. 30.
ez károkat tettek:

Nag Péternek vitték két szekér szénáját II.

Gyalws Ambrusnak két szekér szénáját II.

Markos Kálmánnak három szekér szénáját III, három kepe
gabnáját III, hat kepe zabját VI.

Ersek Gergelnek három szekér szénáját III, öt kepe zabját
V, hat köből gabnáját VI.

Borbás Benedeknek négy szekér szénáját IIII, négy kepe
gabnáját IIII, tizenhárom köből zabját XIII.

Nag Tamásnak két szekér szénáját II, tikot XII.

Boda Andrásnak négy szekér szénáját IIII.

Tót Mártonnak három szekér szénáját III, tizenhét kepe zab-
ját XVII, hat kepe gabnáját VI.

Weres Pálnak két szekér szénáját II, száz fé káposztáját C,
egy forint ára asztalát flor. I.

Weres Ambrusnak két szekér szénáját II.

Markos Imrének öt kepe árpáját V, négy kepe gabnáját IIII.

Feyes Tamásnak két szekér szénáját II.

Bodoch Istvánnak két szekér szénáját II, négy köből zab-
ját IIII.

Weres Orbánnak két szekér szénáját II, négy kepe gabnáját III, tikot XIII.

Wy Gergnek két szekér szénáját II, huszonnyolcz köből árpáját cub. XXVIII, tikot XV, fejszét I.

Neste Mihálnak két szekér szénáját II, tikot II.

Wynche Andrásnak öt kepe gabnáját V, nyolcz kepe árpáját VIII, disznót II, tikot XV.

Lantos Andrásnak két szekér szénáját II, tikot XI, szalonát ^I_{II}, hájat I.

^{1557.}
febr. 2 Gyertyaszentelő bódog asszony nap táján az chorgai haramiák ezen cychaiaknak ez károkat tették 1557:

Bak Orbánnét, egy vén özvegy asszonyt az ü veivel Beke Mátéval minden ok nekil halálra verték, egy lepedejét I, fél szalonáját ^I_{II} elvitték.

Ersek Gergelnek negyven galambját megölték és elvitték XXXX, kapát III, fejszét II és három forint érő vas-szerszámát.

Boda Andrásnak tikot XII, fejszét I, kapát I.

Tót Mártonnak kapát I, fél szalonát ^I_{II}.

Kovách Jánosnak két forint ára szablyáját elvitték és ü magát igen verték bintelen.

Myháld.

^{1556.}
jul. 13. Myháldon szent Margit asszony nap táján 1556. esztendőben az chorgai haramiák ez károkat tették:

Pathy Jánosnak ludat X, tikot VIII, kenyeret XX.

Tót Pálnak tikot V, disznót III, kenyeret XX, két vászon inget II, két lepedőt II.

Imre Istvánnak tikot III, disznót I.

^{1556.}
nov. 11. Ugyanezen esztendőben szent Márton nap táján az chorgai haramiák ez károkat tették:

Az myháldi plebanost igen verték házán éjjel; vitték el hét forintját huszonöt pénzét fl. VII, den. XXV, negyedfél

forint ára köntösét, ötven pénz ára nadrágját, lepedeit,
abroszit, keszkenőit két forint érőt.
Tót Jánosnak megölték és elvitték két forint érő ártányát,
tikot XV, lepödét II, inget II, keszkenőt II.
Warga Antalnak ártánt I, tikot II.
Pathy Kálmánnak tikot X, kapát I, fejszét I.
Tót Pálnak ártánt I, sőt I, tikot II.
Pathy Jánosnak tikot X, ártánt II.
Imre Istvánnak tikot X, ártánt I.
Bolgár Kálmánnak hatvan pénz ára tehén husát.
Tót Péternek tikot II, sőt I.

Ságh.

Ságban az chorgai lovagok ez károkat tették
Gyertyaszentelő bódog asszony nap táján 1557.
1557: febr. 2.

Warga Andrásnak vitték el öt szekér szénáját V.
Szent Gergel pápa nap táján 1557. az chorgai haramiák 1557.
az sági plebanos házára ütettek, ü magát egy házába mart. 12.
rekesztették, másik házát felverték, vittek el fejszét II,
szalonát I, inket II, lepedőt II, sőt III, forintot III és
hatvan pénz ára kenyeret.
Myklóssa Máténak kenyeret XX, szalonát $\frac{I}{II}$, dárdát I.
Balasy Andrásnak házára mentek, ki költette az kegyelmes
úr borát, és ittak meg az úr borában pénz nekil hu-
szonnyolcz pénz árát és vittek el egy üveget.

Zentpéter.

Zentpéteren Nagy asszony nap táján 1556. esztendőben az 1556.
chorgai Imre vajda, az haramiák vajdája Tót Mártont aug. 15.
az ü maga házánál igen verte minden ok nekil és
vitte el egy abroszát, egy keszkenőét.

Ugyanazon háznál az nap zentpáli Másás Andrást, az ke-
gyelmes úr jobbágját igen verte minden ok nekil.

B e r y n.

1557.
jan. 6. Berynben szent Dorottya asszony nap táján 1557. esztendőben, mikoron az chorgai haramiák az vám kerekét levágatták és az vámost halárra (*így*) verték volt, ugyanazon haramiák Ferenche Benedeknek, az vámosnak vitték el két forint ára puskáját, egy süégét.

Fente Imrének egy asszonyembernek való ezüst tüét, ki megért volna ötven pénzt, egy forint és huszonöt pénz ára szalonáját, hetven pénz ára háját, két pint mézet, egy disznó orját, egy sóldort, három disznólabát, egy fejszét husz pénz árát, halat harmiczkét pénz árát.

Fente Istvánnak hetven pénz ára szalonáját, két sóldorát, egy sajtját.

Dékán Andrásnak hatvan pénz ára szalonáját, huszonöt pénz ára palaczját (*így*).

Ferenche Péternek két forint ára szablyáját.

Továbbá azon chorgai haramiák Ferenche Benedeknek az mezőn vágták le három forint érő tehenét és elvitték.

Ismég az chorgai lovagok az páldi molnat levágták és az berénieknek vitték el tizennégy csapó liszteket és az molnárt halárra verték.

D e n c h.

1556.
dec. 25. Denchen karácson táján 1556. esztendőben az chorgai haramiák Thamássa Balásnak vitték el szalonáját, sóldorit, ki megért volna egy forintot.

Kowách Gergel feleségét házánál annyéra verték, hogy sem élhet, sem halhat.

Eredetije négy íven az orsz. ltárban kisebb ltárak, *Zrinyi-gyűjt.*

CVI.

Bécs, 1557. mart. 30.

A Szigetvárba királyi biztosúl kinevezett Zrínyi Miklós és Kerecsényi
László utasítása.

Maximilianus dei gratia rex Bohemiae, archidux Austriae.

Instructio spectabili ac magnifico, necnon egregio fidelibus nobis dilectis Nicolao comiti de Zrinio, sacrae romanorum regiae maiestatis etc. domini ac genitoris nostri colendissimi consiliario ac Ladislao Kerecheni suae regiae maiestatis etc. certorum equitum levis armaturae capitaneo, commissariis nostris ad Zygeth destinatis data de et super rebus subsequen-
tibus ibidem fideliter tractandis et exequendis.

Primo, cum eos non lateat, quod haud ita pridem ablegaverimus egregium ac fideles nobis dilectos Sigismundum Gailer belliconsiliarium praememoratae regiae maiestatis ac Benedictum Looss eo nomine, ut tum ex certis locis eius generis commeatum, qui in arce Zygeth potissimum desideratur, variaque lignorum et instrumentorum genera, quae ad istius arcis restaurationem requiruntur, ad Chorgo comportare facerent, tum etiam dehinc et Kanysa, necnon Greczense illa domo armamentaria certas bombardas, pulveres, globos aliosque apparatus bellicos in eum ipsum locum destinaverimus, ita ut intra diem dominicam Iudica proxime affuturam ibidem iamdicta omnia existant; ceterum, etiam ad magnificum fideles nobis dilectos Petrum Eurdeudi de Moniorokerekh Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banum, eorundemque confiniorum generalem capitaneum Ioannem Lenkowitz mandata dederimus, quippe quod hic quingentos equites, ille vero trecentos equites et totidem pedites ad eundem locum et diem praefixum expediant, qui penes eos equites ac pedites, quos spectabilis ac magnificus fidelis nobis dilectus Thomas de Nadast regni Hungariae palatinus, quin

apr. 4.

etiam ipsimet nostri commissarii subiuncturi sunt, praescriptas res omnes ad Zygeth deducere iuvent, proinde ipsi commissarii nostri illud inprimis sollicitè praecurare velint, ut adsint magnatum currus eo numero, quo quisque praedicti commeatus invectionem se promoturum promisit; his demum impetratis efficiant, ut omnes illi currus commeatu et aliis rebus, quae praeterea isthic in Chorgo restabunt deferendae, onerentur ac demum una cum bombardis et rebus bellicis supradictis eo ordine, ut qualitas itineris reique magnitudo sane requirit, Zygethium usque deducantur et invehantur.

Postquam autem Zygethium perventum fuerit, commissariis nostris primo omnium curae sit, ut tam commeatus illi, quam res bellicae non minus antea isthic existentes, quam quos secum deportaturi sunt, bono ordine et modo de currubus in apta quaeque receptacula secundum quorumlibet commeatum et quarumcunque rerum bellicarum qualitatem commode reponantur, ibique ad futuras arcis et praesidii necessitates reserventur per praefatum scilicet Looss, cuius officii ratio id exigit.

Hinc pergant ad capitaneum, centuriones, vayvodas, decemviros reliquosque praesidiarios equites et pedites illius loci, assignatisque ipsis literis nostris credentiae et annuntiata eis gratia nostra, eos omnes summa cum diligentia lustrant, connumerent et qui lustrationi se exhibebunt, utputa habiles exercitatos et armatos consignent, illis vero, qui in lustratione non adeo bene instructi comparuerint, ut ex iure et ordine militari eos esse deceret, iniungant, ut se instructiores postmodum reddant atque exhibeant. Idipsum autem apud eos etiam, quos recens capitaneus adducturus est, efficiant, adeoque in hac parte ita sollicitè procedant, ne in huiusmodi lustratione fraus aliqua committi possit, qua tandem perfecta eis etiam solutionem, cum qua egregium fidelem nobis dilectum Alexandrum ab Egkh eo locorum expeditimus, impendere et enumerare sinant, quemadmodum id pro ipsorum industria atque experientia bene recteque agere ac tractare scient.

Ut autem commissarii nostri in hac parte eo modo et ordine, qui in lustrationibus et solutionibus suae regiae ma-

iestatis hucusque est observatus, eo melius procedere sciant, commisimus. eidem Alexandro ab Egkh, ut lustrationibus pariter ac solutionibus praefatis sedulo intersit ac difficultates, si quae forte occurrent, ex praeteritarum lustrationum regestis refutandi et rectificandi occasiones proferre sciat.

Ceterum, etiam praesidiariis illis referent, praememoratam regiam maiestatem etc. clementer inspexisse et considerasse urgentes et probabiles causas, propter quas egregius fidelis nobis dilectus Marcus Horwath subinde supplicavit pro venia et facultate illinc discedendi, eumque ideo illinc eximendum statuisse et in eius locum egregium fidelem nobis dilectum Georgium Farkosyth substituisse ac perordinasse, eius scilicet strenuitate, constantia ac virtutibus consideratis, quas in eo esse maiestas sua clementer agnovit, proinde mandare nos suae maiestatis nomine omnibus ipsis, ut eundem Farkosyth deinceps durante beneplacito maiestatis suae regiae pro suo vero capitaneo recognoscant, reputent, habeant et teneant, illique demum in omnibus licitis rebus pareant, obediant et obsecundent. Eo ita facta ab eodem Marco Horwath arcem cum omnibus rebus secundum inventarium recipiant ac praefato Farkosyth tradant atque assignant.

Quod si vero ex his aliqui, praesertim illi, qui ceteris sunt praestantiores et exercitiores, illinc discedere velent, eos optimis quibuscunque opinionibus ac argumentis ab huiusmodi eorum instituto retrahere et sic veteranos illos milites modis omnibus in servitiis retinere nitantur, proponendo illis benignitatem regiae maiestatis, qua eos amplectetur, qui isthic permanebunt, quamque obscuraturi sunt egregia ipsorum facta ii, qui nulla iusta extante causa illinc disceserint, illos autem, quos nulla ratione retinere poterunt, exhibito eis emerito eorum stipendio dimittant, aliosque eorum loco conscribere faciant.

Ceterum, si forsan extarent aliquae dissensiones tum inter ipsosmet milites, tum vero ipsis cum capitaneo Marco Horwath communes, tunc commissarii nostri eos fideliter ac diligenter ab utraque parte audiant, circumstantias accurate inquirant et dissentientes meliori quovismodo concordare studeant, eas vero, quae graviores fuerint, quam quas ipsi de-

cernere poterunt, cum opinione atque consilio eorum ad nos deferant.

Constituant item ordinem, quantum capitaneo quantumque militibus posthac cedere debebit ex his spoliis et lucris, quae deinceps favente fortuna aliquando ab hoste reportabunt, ut si successu temporis sors ita tulerit, in hac parte inter eos dissensiones evitari possint.

De his progrediantur ad arcis bombardas, munitiones et alias res bellicas, primoque bombardarum quantitatem et numerum sedulo perlustrent et quot earum tum antea isthic fuere, tum quot ac cuius sortis nunc addiderimus consignent, et idipsum etiam in barbatis et manualibus pixidibus, pulveribus, globis, ferro, plumbo, sulphure, pice, ignitis securibus, hastis et his similibus instrumentis bellicis exequantur, omniaque ista et quot praeterea isthic existant bombardarii, quotque ibidem adhuc desiderantur, in aequalia regesta annotent et uno illius loci capitaneo isthic relicto, alterum nobis apportent.

Sub his etiam reperient isthic certas bombardas ruptas, quas super currubus illis commeatum et fabricae instrumenta introvehentibus inde educi curare debebunt.

His ita perlustratis et conscriptis fabricam praeterea diligenter revideant, an nimirum instrumenta laboratoria operarii, asseres et alia ligna, item etiam pali, virgultae, trabes tum pro restauranda arce, tum fabricandis pro commeatu et rebus armamentariis receptaculis ibi habeantur, an denique in fortificatione rectus et commodus ordo adhibeatur et observetur nec ne? omniaque ista simul cum consilio et opinione ipsorum, unde nam ea, quae forsitan isthic defuerint, commode et mature suppeditari valeant, nobis cum illinc redierint scriptis exhibeant. Iniungant tamen saepefato Farkosyth, ut fabricam illam secundum deliberationem prius factam suo posse urgeat.

Ceterum, assignavimus supradicto Alexandro ab Egkh trecentos florenos ungaricos, quos ipsi commissarii nostri oppidanis et viduis illius loci subsidii loco distribuere debebunt. Quoniam vero subinde iam supplicaverunt nobis oppidani illi, ut eos illinc educeremus, eisque de alia aliqua man-

sione clementer prospiceremus, proinde commissarii nostri illis, qui ulterius isthic manere noluerint, exitum non prohibeant, imo una cum rebus suis super currubus commeatum introvehentibus evehere sinant, exceptis tamen mechanicis, ut sunt ephipiarum, serrarii, carpentarii, fabri et alii artifices, quorum opera in huiusmodi locis et rebus bellicis quotidie desideratur, eos isthic pro suo posse retinere studeant; et praeterea omnes illos oppidanos, qui ibidem manere non detrectaverint, non tantum connumerent et consignent, sed etiam inquirant et nobis deinde referant, quantas illi ex vineis, quantas item ex agris et pratis eorum utilitates et commoda quotannis, hoste non obstante, percipere possint? posteaquam enim huius rei certam informationem acceperimus, tunc de eorum ulteriori provisione nos clementer resolvemus.

Similiter de et super illis etiam, qui se in servitiis sacrae regiae maiestatis manibus ac pedibus privatos esse asserunt atque ob id residentias, provisiones seu annuas pensiones a maiestate sua expetunt, diligentem inquisitionem capiant, ut nobis referre sciant, quinam sint digni et qua quisque seorsim donandus sit gratia?

Sub his etiam inquirant, qua voluntate ex Zygeth discesserint illi septuaginta pedites, qui autumnis proxime praeterito de confinibus Stiriae evocati et illuc expediti fuerunt, nobis enim relatum est eos conqueri, quod isthic in Zygeth non tantum male fuerint tractati, sed etiam acquisita ab hostibus spolia eis adempta sint.

Procurent insuper, ut praefatus Marcus Horwath successorem suum Georgium Farkasyth fideliter informet, unde nam utilitates atque proventus sacrae regiae maiestatis ad saepedictam arcem cedant; item, ubi locorum et quorum opera conatus thurcicos idem explorarit? simul alia etiam qualiacunque sibi referat, quae ei in administratione sua auxilio esse possint. Kyhaia denique ille, qui autumnis proxime praeterito thurcico beglerbego cum suis copiis Zygethium transeunte interceptus est, explorationis gratia ad nos adducatur.

Postremo non tantum ista praescripta, sed etiam omnia alia, quae ex usu et commodo sacrae regiae maiestatis fue-

rint, arcisque saepedictae necessitates expostulaverint, summo studio agant et exequantur ac cuncta in eum finem dirigant, ut damnum maiestatis suae, locique saepedicti detrimentum avertatur, quemadmodum id eos pro sua erga maiestatem regiam fide et observantia facere decet, et de ipsis maiestas sua regia sibi clementer pollicetur; qualiterque hoc eis de-mandatum munus exequentur, nobis primo quoque tempore vel viva voce referant, vel scriptis exhibeant, exequenturi in eo clementem ac omnimodam saepefatae regiae maiestatis et nostram voluntatem.

^{1557.}
Datum in civitate Vienna, penultima die mensis Martii
mart. 30. anno domini etc. LVII., regni nostri Bohemiae nono.

Maximilianus m. pr.

Ad mandatum domini
regis proprium

Lien. Puchler
de Weitteneg m. pr.

Ioannes Fieringer m. pr.

Eredetiye négy összevarrt íven aljára nyomott pecséttel az orsz.
litárban, *Tört. Eml. B. 1551—60.*

CVII.

Bécs, 1557. nov. 11.

A király a velenceziek s ragusaiak panaszára élő szóval megparancsolja Zrínyi Miklósnak, hogy Buccariban lakó uskokjai által a velencezi és ragusai kereskedők hajóiról elrabolt portékákat a megnevezett uskokokkal adassa vissza.

Sacra romanorum, Hungariae Bohemiaeque etc. regia maiestas, dominus noster clementissimus audivit et intellexit querelas et gravamina superioribus mensibus non solum a privatis quibusdam mercatoribus, verum etiam ex parte illustrissimi domini Veneti et civitatis Ragusinae ad regiam eius maiestatem allata, una cum processu in oppido sancti Viti Fluminis formato et aliis literis atque instrumentis testimonialibus ex parte ipsius civitatis Ragusinae productis concernentibus factum uskokorum spectabilis ac magnifici domini Nicolai comitis de Zrinio, maiestatis suae consilarii et tavernicorum regalum magistri Buccari existentium, qui nimirum superiore

mense Iunio in portu Zigalae, territorii Veneti, navigium quoddam Ragusinum, quod ex Ancona eo diverterat, violenter hostiliterque interceptisse dicuntur una cum alio quodam navigio Perastino, direptis et Buccarum translatis et eius loci capitaneo Petro Dente consignatis mercibus et bonis ibi adeptis, interfectoque nauclero Marco Glumatz alias Rado Ragusino et alio quodam nobile Catharensi Marco Pasquali verberibus gravissime caeso; item, quod cum in reditu sub insula Cherso aliud navigium Venetum obviam habuissent, quod Dulcignum versum tendebat, quod ex illo etiam quasdam sarcinas panni et pecunias, occiso mercatore et mortuo in navi relicto rapuerint.

Intellexit insuper maiestas sua, quae ediverso dictus dominus comes coram regia eius maiestate produxit ad probandum, quod memorata bona et merces per dictos uskokos Buccarinos ademptae non fuisse christianorum, sed turcarum et iudaeorum fuerint et propterea iure belli impune diripi potuerint.

Exhibitis maiestati suae ea de causa literis quibusdam tam binis patentibus provisoris Catharensis, quam obsignatis et per iudaeos in hebraica et hispanica lingua scriptis in magno numero, iisque omnibus per maiestatem suam regiam una cum fidelibus suis consiliariis hungaris matura deliberatione consideratis et discussis regia eius maiestas cognovit et iudicavit et declaravit: Ex parte civitatis Ragusinae sufficienter probatum esse, bona illa per uskokos, ut supra dictum est, direpta christianorum fuisse et dominum comitem in contrarium, quod scilicet turcarum et iudaeorum fuissent, huiusmodi literis, quas produxit, nihil probavisse, quinimo etiamsi huiusmodi bona omnia turcarum fuissent, quod propterea tamen dictis uskokis nequaquam licuerit ea aggredi et diripere in portu et ditione illustrissimi dominii Veneti, cum quo maiestas sua mutuam confoederationem et amicitiam habet eamque sancte et inviolabiliter servare intendit.

Quam ob rem regia eius maiestas ipsamet praefato domino comiti de Zrinio, in frequenti maiestatis suae et fidelium suorum consiliariorum senatu coram maiestate sua personaliter constituto, viva voce serio et sub poena gravis-

simae indignationis maiestatis suae mandavit: Memorata bona et merces, ut supra dictum est, ablatas citra ulteriorem tergiversationem restituat et omnibus modis provideat, ne quid tale dehinc amplius accidat, eique ad huiusmodi restitutionem terminum sex hebdomadarum praescripsit.

1557.

nov. 11.

Actum Viennae, XI. Novembris 1557.

Rájegyezve: Commissio regiae maiestatis domino comiti Zriny oretenus facta.

Fogalmazványa a bécsi cs. és kir. állam-lltárban, *Turcica*.

CVIII.

Bécs, 1557. nov. 23.

Ferdinánd a tárnokmesterséget Zrínyi Miklósnak adományozza s megparancsolja a magyar kamarának, hogy a vele járó fizetést évenként hiány nélkül szolgáltatassa ki neki.

Nos Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. rex — — *sat.* — memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos debitum habentes respectum ad praeclaram fidem atque fidelitatem fidelis nostri spectabilis et magnifici comitis Nicolai a Zrinyio, quae idem sacrae imprimis regni nostri Hungariae coronae ac deinde maiestati nostrae in omni rerum eventu summa cum fide et constantia exhibuit et impendit, exhibereque et impendere in futurum quoque non cessabit, honorem magistratus tavernicorum nostrorum regalium in Hungaria cum solito et consueto eius salario ac cum omnibus illis iurisdictionibus, conditionibus, autoritate, praerogativis et honoribus, quibus ceteri magistri tavernicorum regalium ex collatione serenissimorum condam Hungariae regum, praedecessorum nostrorum felicium recordationum alias usi sunt et gavisi, eidem comiti Nicolao de Zrinyio, durante beneplacito nostro, dandum et conferendum duximus, imo damus, donamus et conferimus harum nostrarum vigore et testimonio literarum.

Quocirca vobis fidelibus nostris reverendo, magnifico ac egregiis praefecto, ceterisque consiliariis camerae nostrae hungaricae harum serie firmiter committimus et mandamus,

ut praefato comiti Nicolao, magistro tavernicorum nostrorum regalium ratione eius officii praefati solitum et consuetum salarium suis semper temporibus quotannis integre extradare et persolvere debeatis, secus non facturi, praesentibus perfectis exhibenti restitutis.

Datum Viennae, vigesima tertia die mensis Novembris anno domini millesimo quingentesimo quinquagesimo septimo, ^{1557.} nov. 23. regnorum nostrorum romani XXVII., aliorum vero XXXII.¹⁾

Ferdinandus.

Nicolaus Olahus

Strigoniensis.

Iohannes Listhius.

Egykorú másolata az orsz. ltárban *Ben. Resol. 1557.*

CIX.

1558. feb. 5.

A vasvári káptalan előtt Szegedi István, a bécs-ujhelyi pálosok vicariusá Zrínyi Miklóst a pálosok Monyorókerek melletti kolostorának lerombolásától s birtokainak bitorlásától eltiltja.

Nos capitulum ecclesiae Castriferrei memoriae commendamus per praesentes, quod venerabilis ac religiosus frater Stephanus Zegedinus, ordinis fratrum heremitarum vicarius monasterii urbis Novae Civitatis Austriae nostram personam veniens in praesentiam, per modum solennis protestationis et inhibitionis nobis significare curavit in hunc modum, qualiter his proximis superioribus temporibus, anno videlicet proxime praeterito spectabilis et magnificus dominus Nicolaus perpetuus comes de Zrinio etc. totale claustrum eorundem fratrum heremitarum, ad honorem beatissimae virginis Mariae extra oppidum Monyarokerek vocatum, in Castriferrei comitatu existens, a parte videlicet occidentis extructum et fundatum penitus destruxisset et destrui fecisset, bona etiam ac quaelibet iura eiusdem claustrum et consequenter ipsorum fratrum heremitarum possessionaria ab eisdem via factae

¹⁾ *Bécs, 1557. nov. 23.* Ferdinánd parancsa a pozsonyi kamarához, hogy Zrínyi Miklósnak a szokásos tárnokmesteri sallariumot fizesse meg ezután. — Eredetije és másolata az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1557.*

potentiae pro se occupare et usurpare niteretur, vel iam occupasset et usurpasset potentia mediante, in praeiudicium et damnum, iuriumque derogamen suorum manifestum.

Unde facta huiusmodi protestatione idem frater Stephanus vicarius in suo proprio ac totius ordinis eorumdem fratrum heremitarum nominibus et personis memoratum Nicolaum comitem de Zrinio et alios universos et singulos a destructione praescripti claustrum, item ab occupatione, detentioneque et sibi appropriatione, seque ipsum quaesito quovis sub colore in dominium bonorum et iurium possessionariorum, ad praescriptum claustrum pertinentium et spectantium, ubi vis et in quibuscunque comitatibus existentium et adiacentium intromissione, usu quoque fructuum et quarumlibet utilitatum suarum perceptione seu percipi factione, regiam quoque maiestatem a donatione, collatione et consensus sui desuper adhibitione, loca denique quaevis credibilia a literarum suarum quarumcunque superinde extradatione et emanari factione, quomodolibet iam factis vel fiendis, prohibuit contradicendo et contradixit inhibendo publice et manifeste coram nobis, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

^{1558.}
febr. 5. Datum in festo beatae Agatae virginis et martyris, anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo octavo.

Eredetije és másolata az orsz. ltárban, *Acta Paul.* 210. 2. — V. ö. a Második r. 1559. aug. 14. keletű levelével.

CX.

1558. apr. 16—20.

Idézet Frangepán István Ribnik, Novigrád, Lippa, Zvecsaj, Szkrád, Modrusa, Ogulin és Lukovdol váraira s azok tartozékaira vonatkozólag a zágrábi káptalan által megejtett határjárásról *) és fölbecslésről szóló oklevélből.

Item, in villis Iwanowcz, Razopanyk, Prylezye Inferior et Superior sunt sessiones XX, quas possident wolaki de

---

*) A határjárást Frangepán Istvánnak Kerecsényi Mihálylyal és Lászlóval szemben Erdődi Péter bán által történt elmarasztaltatása tette szükségessé.

Mwskowcz, nullus tamen eorum novit, quantam partem sessionis possidet et nemo scit, neque quispiam recordatur, ut aliquis ordo inter eos observatus fuisset, quis quantam partem sessionis possideat, sed quilibet eorum quantum potest colere tantum colit et possidet et neque terrae earundem villarum sunt adeo latae et longae, nihilque obligantur praeter itinerationes quocunque placet ac decimam agnellorum, habent superinde literas a domino comite Zryniensi Nicolao circiter ab annis XV, postquam videlicet ipse dominus comes uxorem suam duxit.

De hoc dominio etc. et sunt isti volachi:

Iwanowcz:	Wyd Symwnowych,
Andrey Lwych,	relicta Margetha Radych
Pawal Czalych,	Zechkowych,
relicta Mykwle Bwozych,	Peter Razpowych,
Jvrath Kwych,	Peter Zthergawych,
Jwray Bolych.	Radywoy Zwbassych,
	Rade Zezthrych,
Razopaynyk:	Simon Kwpwzowych,
Gregor Swthyloych,	Gregor Symwnowych.
Jwan Zezthrych,	
Jwanus Bazarowych.	Superior Prylezye:
	Pether Kaczanych,
Inferior Prylezye:	relicta Mathka Swrano-
Mathaeus Jaczowych,	wycza,
Mylych Dobroyewych,	Jadrey Bazarowych,
Baryssa Wlassych,	Pawlycza Wokawych,
Martin Jaczowych,	Jwan Bwnchych,
Andrey Zezthrych,	Wook Wokobratych.

Finis castri Rybnyk.

A zágrábi káptalannak 1579. mart. 9-én a királyi fiscus részére kelt átíratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 1646. 22.* — V. ö. a Második r. 1553. febr. 12. és 1559. mart. 9. keletű leveleivel.

CXI.

(1559. jan. 27 előtt.)¹⁾

A Zrínyi Miklós csurgói szolgálai által a nádor kárára Kanizsa környékén
elkövetett hatalmaskodások jegyzéke.

Az kártételeknek száma, melyeket műveltek
Chorgórúl az nagyságos Zríny uramhoz tar-
tozók Kanysa tartományán Zele Jakab uram
tisztinek idejében.

Cycho.

jun. 24. 1557. esztendőben szent Iván napba Nag Péternek vit-
ték el Chorgóra Zríni uram szolgálai hat kalongya szénáját,
kit nem akart volna egy forintért.

Ugyanezen embernek vitték Chorgóra egy disznáját,
kit nem akart volna egy forintért.

1558. esztendőben ugyanezen Nag Péternek vitték Chor-
góra tizenhat kalongya szénáját, kit nem akart volna három
forintért.

Annakfölötte az templomot letörték és az templom tor-
nyából vitték el fejér ruházatát éjjel, kit nem akart volna
három forintért.

Az személyeknek nevét nem tudják, de ezt bizonyjal
tudják, hogy Chorgóra vitték Zríni uramhoz tartozók.

dec. 6. 1558. esztendőben szent Miklós nap táján Lantos Pál-
nak vitték Chorgóra tizenhat kalongya szénáját, kit nem
akart volna három forintért.

Ugyanakkor vitték el egy kas méhét, kit nem akart
volna száz becsért.²⁾ Az templomból vitték el fejér ruházatját,
kit nem akart volna másfél forintért.

dec. 25. 1558. esztendőben karácson nap táján Markos Kálmán-
nak vitték Chorgóra két szekér szénáját, kit nem akart volna

---

¹⁾ V. ö. Zele Jakab levelével Csányi Ákoshoz az Első r. 1559. jan.
27. datuma alatt.

²⁾ Az eredetiben *bechert* olvasható.

egy forintért. Annakfölötte az templomból vitték el fejér ruházatját, kit nem akart volna két forintért.

1558. esztendőben szent Iván nap táján Bodoch Sebes- jun. 24.
tyénnek vitték Chorgóra öt kalongya szénáját, kit nem akart volna ötven pénzért. Annakfölötte az templomból vitték el fejér ruháját, kit nem akart volna két forintért. Annakfölötte veres hagymáját és kápisztáját ¹⁾ elhordták, kit nem akart volna egy forintért.

1558. esztendőben Warga Péternek az templomból vitték el gabnáját és fejér ruházatját, kit nem akart volna egy forintért.

1558. esztendőben Lanthos Jánosnak az templomból vitték el ü maga ruháját és fejér ruházatját és gabnáját, kit nem akart volna négy forintért.

1558. esztendőben Wy Máténak az templomból vitték el fejér ruházatját és gabnáját, kit nem akart volna másfél forintért.

1558. esztendőben szent Márton nap táján Beke Máté- nov. 11.
nak vitték el négy kalongya szénáját, kit nem akart volna egy forintért.

Beryn.

1557. esztendőben szent Pál fordulása napja táján Fe- jan. 25.
renche Benedeknek Chorgórúl lett ellyen nyomorusága és kárvallása: Ez Ferenche Benedek ez időben Berynben bíró és vámos volt; Zabó Péter, ki mastan Chorgón lakik, hoz volt öt hordó bort; az borokat megtartóztaták volt Cychóban, miérthogy jelt nem mutathatott volt; hagyá ott az borokat, feljü Berynben az vámra, akkor az vámos nem volt honn, hanem felesége volt honn, Zabó Péter mond az vámos feleségének, hogy nem tartoznéjek vámmal, mert Matkó Jánosnak vinnéje az borokat; kérdi az vámosné, ha volna levele; azt mondta volt Zabó Péter, hogy nincsen; az vámosné mondja neki, hogy ha levele nem volna, megtartozik az vámmal; akkor az Zabó Péter hagy ott egy ezüst gyérüt ²⁾ husz pénzért az öt szekértül.

---

¹⁾ Az eredetiben *kapyzlayat* olvasható.

²⁾ Az eredetiben *gernt* olvasható.

Annakutánna ismég ugyanezen Zabó Péter viszen volt öt hordó bort, bemegyén az vámoshoz ez Ferenche Benedekhez, mondja azt neki, hogy az borokat Iffiw Bertának viszi, akkor es megmondja az vámos neki, hogy ha levele nincs, megtartozik vámmal; akkor az öt szekértül husz pénzt ad.

Annakutánna ugyanezen Zabó Péter haramiákkal az vámosnak házára megyen; hogy bemegyén az házba, első szava ez leszen: Itthon-e az vámos az bestye lélek? Mond neki az vámos: Itthon vagyok, de nem érdemlem az szitkot, mert nem vagyok bínes neked. Mond Zabó Péter: Többen be bestyék; berohannak az haramiák, levonják az vámost, négy haramia négy szakóczával¹⁾ verte, ü maga Zabó Péter egy lánczos bottal verte, az lánczos bot elszakad, ragad az háznál egy öreg fejszét, mind ezekkel verték úgy, hogy holt-elevenül hagyták. Mind evel sem elégedtek, kapnak egy beréni embert, kinek neve Nag László, az vám kerekét levágatták vele és mind elhasogattatták.

Ugyanakkor ezen chorgaiak az vámosnak vitték |el| két forint ára puskáját, tizennégy pénz ára új sügét, vám pénzt hatvanöt pénzt.

Az vámos az ü suadalmát fel nem vette volna díjáért, mert mast es éjjel nappal beteg és halálát várja belé.

Annakfölötte az veréskor volt három borjus ineje, kikhez betegségének miatta nem láthatott, és mind az három inő megholt, kit nem akart volna tizenöt forintért.

Annakfölötte ugyan az tájba vágták le egy inejét, négy részre vágták és ugyan szőrestül vitték Chorgóra, kit nem akart volna öt forintért.

1557. esztendőben ugyanakkor, mikor az vámost verték, Fente Imrének vitték el szalonáját, háját, egy ezüst tüt, fejszójét, kender kötelét, halát, mézét; mindezeket nem akart volna három forintért. Ugyanazon időben vitték el Chorgóra méheite, kit nem akart volna egy forintért.

jun. 24. 1558. esztendőben ezen embernek szent Iván napba vitték el három szekér parrag szénáját.

---

¹⁾ Az credetiben *zakochawal* olvasható,

1559. esztendőben Vizkereszt nap táján ezen embernek jan. 6. vitték el öt szekér szénáját. Mindezeket nem akart volna három forintért, mert immár teheninek nincs mit ennik adni.

1557. esztendőben ugyanakkor, mikor az vámost verték, Ferenche Péternek vitték el egy szablyáját, kit nem akart volna két forintért.

1558. esztendőben szent Iván nap táján ezen embernek jun. 24. vitték el tizenhat kalongya szénáját, kit nem akart volna három forintért. Ugyanezen esztendőben pinczéjét letörték, borát elhordták és szerszámát az pinczében megégették mind akkor. Az pinczében lett kárát nem akart volna harmadfél forintért.

Ugyanazon esztendőben ez Ferenche Péter szánt volt az urnak lenföldet, találja három chorgai lovag, igen verik és huszonöt pénz ára szakóczáját elveszik.

1558. esztendőben kis karácson nap táján Bachya jan. 1. Ferencznek pinczéjét letörték, borát elhordták, két kapáját; akkorbéli kárát egy forintért nem akart volna.

1559. esztendőben szombaton szent Annos asszony nap- jan. 21. ján letörték pinczéjét, vitték el tizennégy csapó rozsát, négy köből borát mind átalagostúl, egy csebre; mindezeket nem akart volna kilencz forintért. Ezt vitték el Nag Farkas szolgálai.

1557. esztendőben Mindszent nap táján Tót Imrének nov. 1. vitték Chorgóra három kas méhét, kit nem akart volna egy forintért. Annakfölötte vitték el egy disznaját hét malaczával, kit nem akart volna két forintért.

1558. esztendőben Mindszent nap táján vitték el két nov. 1. szekér parrag szénáját, kit nem akart volna egy forintért.

1558. esztendőben szent András nap táján Ferenche nov. 30. Gergelnek pinczéjét letörték, vitték el két csapó buzáját, borát, dióját, vasszerszámát, kit nem akart volna három forintért.

Ugyanezen embernek ismég pinczéjét letörték, vitték el öt köből kölesét, négy köből dióját, borát megitták, kit nem akart volna öt forintért.

1559. esztendőben szerdán szent Priska asszony napján jan. 18. Posgay Péter és Pap Antal hozzájuk tartozókkal mennek volt Berynben, [vitték el] egy öreg sildő disznaját, vetnek tíz pénzt érette, kit nem adott volna harminczkét pénzen; még aval fe-

nyegezték, hogy: Bestye ha meg nem fogod, bizony tíz le-
gényt rea küldek és mind elvitetjek.

nov. 1. 1558. esztendőben Mindszent nap táján Zwch Jakabnak
pinczeje ajtaját firésszel lemetszették, egy köből dióját, két
köből almáját, fejszóját, kerti vetemény magvát elvitték, borát
megitták, gabnáját elcséplették; mindezeket nem akart volna
két forintért.

1557. esztendőben Fente Istvánnak ugyanakkor, mikor
az vámost verték, vitték el szalonáját, haját, egy kalács vi-
aszát, egy sajtját, kit nem akart volna egy forintért husz
pénzért.

1557. esztendőben Dékán Andrásnak ugyanakkor, mikor
az vámost verték, vitték el fél szalonáját, egy erdéli fa
palaczkját, kit nem akart volna egy forintért husz pénzért.

nov. 24. 1557. esztendőben Nag Lászlónak szent Katalin asszony
nap estin az paldi malomból vitték el Chorgóra három zsák
lisztit, kit nem akart volna három forintért.

Zentpál.

oct. 31. 1557. esztendőben Mindszent nap estin Wurga János-
nak az chorgaiak vitték el házából nappal három forintját
kész pénzét. Annak fölötte egy csapó buzát, egy fere való
gyolcsot, két savát, öt sajtját, kit nem akart volna öt fo-
rintért.

1557. esztendőben ugyanazon nap Másás Andrásnak
vitték el egy szír¹⁾ köntösét, egy köből buzáját, feleségének
gyolcsát, egy koszu foghagymát, hét seng vásznát, egyéb-
féle fehér ruháját, szalonáját, haját, tarisznyáját, kit nem akart
volna három forintért.

1557. esztendőben ugyanakkor Chyma Péternének vit-
ték el három csapó rozsát, egy köből gesztenyét, egy kö-
ből dióját, fehér ruháját.

nov. 29. 1558. esztendőben szent András nap estin ugyanezen
asszonynak az malomból vitték el három csapó rozs lisztét.
Mindezeket nem akart volna hatodfél forintért.

oct. 31. 1557. esztendőben Mindszent nap estin Tót Mátyásné-

---

¹⁾ Az eredetiben *zyr* olvasható.

nak vitték Chorgóra egy öreg disznáját, kit nem akart volna három forintért.

1558. esztendőben szent Mihál nap táján az malomból^{sept. 29.} vitték el egy csapó rozsát, kit nem akart volna negyven pénzért.

1557. esztendőben Zabó Gergelnek vitték el gabnáját és vásznát, kit nem akart volna két forintért.

1558. esztendőben szent Mihál nap táján Sántha Im-^{sept. 29.} rének vitték el egy csapó lisztit, egy süegét, kit nem akart volna ötven pénzért.

S á g h.

1557. esztendőben szent Gothárt nap táján Zríny uram^{maj 5.} szolgálai szállottak volt az fiven Ságban, akkor Wargá Andrásnak vitték el egy inejét, ki megért volna négy forintot; ez inőt vitte el Horwát Gergel szolgálja Tamás.

Ugyanazon esztendőben ezen Wargá Andrásnak vitték el Chorgóra szénáját Matkó János, Haramya Gyurkó, Nag Farkas, kit nem akart volna négy forintért.

D e n c h.

1558. esztendőben Kisasszony nap estin Jánossa Am-^{sept. 7.} brusnak az ü molnábal vitték el egy fejszóját és felesége feje ruháját.

Ugyanazon esztendőben szent Mihál nap táján az^{sept. 29.} malomból vitték el kilencz csapó gabnáját.

Ugyanazon esztendőben szent András nap estin mol-^{nov. 29.} nából vittek el hat csapó gabnát, egy kaszát, egy nagy fejszét, egy dárdát, egy fúrot, egy kapát, egy rostát.

Ugyanazon esztendőben karácson nap táján azon ma-^{dec. 25.} lomból vittek el két csapó gabnát, annakfölötte az molnárt halálra verték. Mind ez károkat és molna pusztulását fel nem vette volna negyven forintért.

Mind ez megírt károkat művelték: Zakách Miklós, Nag Gál, Bódizsár, Nag Péter szolgálai.

1558. esztendőben Kisasszony nap táján Böröczk Gernek^{sept. 8.} az ü molnából vitték el tizenöt csapó gabnáját; annakfölötte valamennyi örlő gabna az malomban volt, azt mind elvitték, és kaszáját, fejszóját, fúróját, vésőjét.

sept. 29. Ugyanazon esztendőben szent Mihál nap táján azon malomból vitték el egy köből lisztit, annakfölötte ü magát verték, taglották sebet rajta tévén. Mind ennyi kárát, taglását és molnának elpusztulását nem akart volna huszonöt forintért.

sept. 29. 1558. esztendőben szent Mihál nap táján Balog István-nak molnából vitték el tíz csapó gabnáját. Az malombeli kárát és molnának elpusztulását nem akart volna tíz forintért, mert molna immár elpusztult, senki nem mer gabnát belé vinni.

Mind ez három molnakban lett kárt mívelték az Zakách Miklós, Nag Gál, Bódizsár, Nag Péter szolgálai.

Annakfölötte vitték Chorgóra három száz kálháját.

Annakfölötte Balka István vitte el egy forint ára fazék mívét.

I h a r o s.

sept. 8. 1558. esztendőm Kisasszony nap táján Frang István-nak vitték el tizenennyolcz kalongya szénáját; annakfölötte szőleiből gyümölcsét és pinczéből három csapó bisalmáját, mely károkat nem akart volna két forintért. Az szénát vitte el Fekethe László, ki Nag Péter hadnagysága alatt vagyon. Az bisalmát vitte el Nag Farkas, Kys Gál.

1558. esztendőben tavaszra kelve Pénzes Bálintnak vitték el négy szán szénáját. Matkó János vitte el.

Ugyanakkor más helyről vitték el három szán szénáját. Ezt Pap Antal vitette.

Annakfölötte vitték el Chorgóra négy kas méhét, melyeket magnak hagyott volt. Mind ez károkat nem akart volna öt forintért.

1557. és 1558. esztendőben Zwch Jánosnak vitték el tizenkét kalongya szénáját, kit nem akart volna egy forint husz pénzért.

1558. esztendőben aratás előtt Zwch Péternek parrag fivét és csetert¹⁾ fivét kaszálták el, kit nem akart volna két forintért.

Eredeiye öt íven Szele Jakabnak 1559. jan. 27-én Csányi Ákoshoz intézett leveléhez mellékelve az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

---

¹⁾ Az eredetiben *chelert* olvasható.

CXII

1559. mart. 9.

A zágrábi káptalan előtt a Kerecsényi Lászlóval és Vragovics Jánossal szemben elmarasztalt Frangepán István feje és birtokai váltságára ipjától, Egk János József bárótól kétezer arany forintot vesz kölcsön s ezért felhatalmazza, hogy halála esetén ipja, vagy ő is meghalván leánya Katalin, az ő felesége, ingó és ingatlan javaiból maguknak eleget vehessenek.

Eredetije hártván, függő pecséttel az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 24.* — V. ö. a Második r. 1558. apr. 16—20. és 1559. mart. 15. keletű leveleivel.

CXIII.

1559. mart. 15.

A zágrábi káptalan előtt várallyai Borboly János Frangepán Katalin s fiai Zrínyi György és Kristóf nevében tiltakozik az ellen, hogy Frangepán István Ribnik várát tartozékaival együtt bizonyos összeg fejében nejenek, Egk Katalinnak inscribálja.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis memoriae commendamus per praesentes, quod nobilis Ioannes de Warallya barberius, civis civitatis regiae Montisgreccensis, servitor spectabilis et magnifici domini Nicolai comitis perpetui de Zrinio et thavernicorum regalium magistri, ac sacratissimae caesareae maiestatis, domini nostri 'clementissimi consilarii, nominibus et in personis spectabilis et magnificae dominae Catherinae de Frangepanibus, consortis annotati domini Nicolai comitis ac Georgii et Christophori filiorum, ceterorumque filiorum et filiarum eorundem domini Nicolai comitis de praefata Zrinio et dominae Catherinae de Frangepanibus, dominorum videlicet suorum nostram personaliter veniens in praesentiam nobis per modum protestationis, inhibitionis et contradictionis detegere et significare curavit in hunc modum,

quod prout iidem domini protestantes percepissent et ad notitiam eorundem pervenisset, spectabilis et magnificus dominus Stephanus de Frangepanibus, Segniae, Wegliae Modrusiaeque comes, frater utputa eiusdem dominae Catherinae protestantis uterinus, superioribus his temporibus generosae ac magnificae dominae Catherinae ab Egkh consorti suae totale castrum Rybnyk vocatum cum suis pertinentiis, in comitatu Zagradiensi existens et habitum, ipsam dominam Catherinam de Frangepanibus et Georgium ac Christophorum de Zrinio, filios eiusdem protestantis, reliquosque filios et filias eiusdem iure hereditario concernens pro certa summa pecuniarum inscripsisset, in praeiudicium et derogamen iurium eorundem protestantium manifestum.

Unde facta huiusmodi protestatione idem Ioannes barbarius de Warallya nominibus quorum supra memoratum dominum Stephanum de Frangepanibus comitem ab huiusmodi inscriptione, dictam vero dominam Catherinam ab Egkh consortem eiusdem ab occupatione et detentione, ac alios omnes et quoslibet cuiusvis status, conditionis et praeeminentiae homines ab usurpatione, conservatione et sibi ipsis appropriatione, usuum etiam et fructuum ac quarumlibet utilitatum et pertinentiarum praefati castri Rybnyk ac pertinentiarum suarum perceptione et percipi factione, serenissimum quoque principem et dominum dominum Ferdinandum, divina favente clementia electum romanorum imperatorem semper augustum ac Hungariae, Bohemiae et Germaniae etc. regem, infantem Hispaniarum, archiducem Austriae etc. dominum nostrum clementissimum a donatione, collatione et consensus superinde adhibitione, universa quoque capitula, conventus et quaevis alia loca credibilia ab emanatione et extradatione quarumlibet literarum fassionum, inscriptionum, introductoriarum et statutoriarum, quam aliarum quarumcunque sub quavis forma verborum datarum, vel amodo extradandarum, iuribus eorundem dominorum protestantium derogandarum factis quomodolibet vel fiendis inhibuit contradicendo et contradixit inhibendo publice et manifeste similiter coram nobis, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum feria quarta proxima ante dominicam Ramis-
palmarum anno Domini millesimo quingentesimo quinquage-
simo nono. 1559.
mart. 15.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, X. R. A. 315. 60. — V. ö. a
Második r. 1559. mart. 9. és 1562. apr. 2. keletű leveleivel.

CXIV.

Sárvár, 1559. jun. 25.

Ferdinánd Erdődi Péterné Alapi Borbála panaszára a férje és Zrínyi Mik-
lós között Monyorókerek és Veresvár, illetőleg Medvevár és Rakonok
fölött kelt káros és csalárd csereszerződés miatt ez utóbbit a kapornaki
conventtel törvénybe idézteti.

Ferdinandus divina favente clementia electus romano-
rum imperator ac Hungariae et Bohemiae etc. rex semper
augustus, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. fide-
libus nostris conventui ecclesiae de Kapornak salutem et
gratiam.

Exponitur maiestati nostrae in persona* generosae ac
magnificae dominae Barbarae Alapy de Nagykemlek, con-
sortis fidelis nostri spectabilis et magnifici Petri, filii alterius
condam Petri Erdewdy de Monyorokerek, regnorum nostro-
rum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bani, tutricis videlicet
legitimae magnifici Thomae filii et puellae Elenae filiae suo-
rum ex praefato Petro Erdewdy progenitorum ac similiter
tutricis dativae generosae puellae Annae, filiae eiusdem Petri
Erdewdy ex generosa et magnifica condam domina Marga-
retha Thahy, priore consorte sua procreatae, qualiter circa
festum beati Valentini martyris in anno Domini millesimo 1557.
quingentesimo quinquagesimo septimo transacto praeteritum febr. 14
praefatus Petrus Erdewdy totalia castra Monyorokerek et
Wereswar vocata, in comitatu Castriferrei existentia con-
structa simul cum omnibus oppidis, villis, possessionibus,
praediis, portionibus et quibusvis bonis, iuribusque posses-
sionariis ad eadem castra spectantibus et pertinentibus, tam
in eodem Castriferrei quam alias ubivis et in quibuscunque
comitatibus regni nostri Hungariae existentibus et habitis;

castra videlicet et bona eadem ipsius Petri Erdewdy paterna, dictorum vero Thomae filii ac puellarum Elenae et Annae filiarum suarum avita et in quibus praefatae puellae per nostram maiestatem in heredes quoque masculos praefectae et creatae essent, nescitur quorum suggestione et consilio, nullis tamen evidentissimis et rationabilibus seu necessariis ex causis, contra voluntatem etiam et dispositionem reverendissimi in Christo patris condam domini Thomae cardinalis, archiepiscopi ecclesiae Strigoniensis, fratris patruus dicti condam Petri Erdewdy senioris, tanquam inventoris et acquiritoris dictorum castrorum et pertinentiarum suarum, sub praetextu cuiusdam concambialis permutationis fidei nostro spectabili et magnifico Nicolao comiti perpetuo de Zrynio, magistro thavernicorum nostrorum ac generosae et magnificae dominae Catherinae de Frangepanibus consorti, necnon magnifico puero Georgio filio eiusdem Nicolai comitis ipsorumque heredibus pro castro eorum Medwewar in Zagrabienensi ac castello Rokonok in Crisiensi comitatibus existentibus, satis ruinosis ac pertinentiis eorum et insuper pro summa undecim millium florenorum hungaricalium, per eundem Nicolaum Zrynny propter inaequalitatem dicti concambii praefato Petro Erdewdy ut dicitur superadditorum et persolutorum ac pro quadam bombardam murifraga, mille florenos valente perpetuo iure dedisset, vendidisset et concambialiter permutasset in praeiudicium et derogamen iurium dictorum Thomae filii ac puellarum Elenae et Annae filiarum ipsius Petri Erdewdy iunioris manifestum.

Cum igitur praenotata alienatio, venditio et fraudulenta concambialis permutatio dictorum castrorum Monyorok[er]k et Weres[wa]r, pertinentiarumque suarum tum vigore dispositionis memorati condam Thomae archiepiscopi, cardinalis fieri minime potuerit, tum etiam, quia praefatus Nicolaus de Zrynio possessiones pertinentes arcis Medwewar Bwththynacz et Zlawnowcz vocatas in Zagrabienensi, possessiones vero pertinentes castelli Rokonok Dwlebzka, Dworysthye, Pawlowcz et Lowky vocatas in Crisiensi comitatibus habitas tanquam suas cum praedictis castro et castello praefato Petro Erdewdy dedisse et concambialiter permutasse

fassus fuisset, eas tamen manibus dicti Petri Erdewdy minime assignasset neque assignare potuisset, sed etiam tunc apud manus alienas habitae fuissent et modo quoque haberentur; praeterea certas possessiones videlicet Markowcz, Dolyenanczy, Lochycza, Zablyncz, Polyana, Nowaczy, Prylezy, Podlwsye in praenotata venditione et concambiali permutatione tanquam populosas dicto Petro Erdewdy iuniori fassus extitisset, cum tamen eaedem non possessiones populosae, sed penitus desertae fuissent et modo quoque forent, unde praemissa asserta concambialis permutatio fraudulenta ac dictis pupillis damnosa et praeiudicans esse, iuribusque eorum aperte derogare dinosceretur, obhoc praefata domina exponens tanquam tutrix dictorum Thomae, Annae et Elenae liberorum ipsius Petri Erdewdy in personis eorundem praemissam fassionem, venditionem, praetextam concambialem permutationem veluti inaequalem, immo suspectam et fraudulentam, iuribusque eorundem Thomae filii ac puellarum Elenae et Annae manifeste derogantem retractare et invigrosam reddere, praetactaque castrum Medwewar et castellum Rokonok cum pertinentiis suis, quibus per dictum Nicolaum Zryny manibus dicti Petri Erdewdy data fuerunt et assignata, eidem Nicolao Zryny remittere et resignare, de praetacta etiam summa undecim millium florenorum hungaricalium ac valore bombardae murifragae satisfactionem impendere, per hocque dicta castra Monyorokerek et Wereswar ipsorum pupillorum avita a praefato Nicolao Zryny recuperare et eisdem Thomae ac puellis Elenae et Annae rehabere et propterea eundem Nicolaum Zryny in curiam nostram regiam, nostram scilicet personalem in praesentiam in causam convenire et superinde iudicium et iustitiam habere vellet iure regni nostri requirente.

Quia autem huiusmodi causae instar aliarum causarum per nos ceterosque iudices praedicti regni nostri Hungariae ordinarios pro quinto decimo die in curia nostra regia discuti solent et adiudicari, pro eo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatenus praesentes literas nostras per hominem vestrum, pro testimonio vestro fidedignum, memorato Nicolao Zryny exhi-

beri et praesentari faciatis, qui si personaliter reperiri poterit ibidem personaliter, alioqui de domo habitationis sive solitae suae residentiae admoneat eundem, dicatque et committat eidem verbo nostro, ut ipse decimo quinto die a die huiusmodi admonitionis numerando personaliter vel per procuratorem suum legitimum in curia nostra regia, coram nostra scilicet personali praesentia comparere debeat et teneatur in praemissis iudicium et iustitiam recepturus, certificando nihilominus eundem ibidem, ut sive ipse termino in praescripto coram dicta personali praesentia nostra compareat ac in praemissis iudicium et iustitiam recipiat sive non, eadem ad partis comparentis instantiam id faciet in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, admonitionis et certificationis seriem ut fuerit expedita terminum ad praescriptum dictae personali praesentiae nostrae fideliter rescribatis.

^{1559.}
jun. 25. Datum in oppido Saarwar, die dominico proximo post festum Nativitatis beati Ioannis baptistae anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo nono.

A kapornaki *conventnek a jul. 17-én történt idézésről 1559. jul. 28-án kelt jelentésében az orsz. ltárban, *N. R. A. 316. 29.* — V. ö. a Második r. 1557. febr. 13. és 1560. oct. 4. keletű leveleivel.

CXV.

Csáktornya, 1559. aug. 14.

Nádasdi Tamás nádor előtt a pülos remeték főperjele Tamás a Monyorókerek melletti lerombolt kolostort Karacsfálvával együtt, a macskóczy és szenkóczi tized elengedése fejében, Zrínyi Miklósnak örökbe vallja.

Nos Thomas de Nadasd regni Hungariae palatinus et iudex comanorum, serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia romanorum electi imperatoris semper augusti ac Hungariae, Bohemiae etc. regis, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae etc. locumtenens, necnon terrae Fogaras perpetuus ac comitatus Castriferrei

comes memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod spectabilis et magnificus dominus Nicolaus perpetuus comes de Zrinio, tavernicorum regalium magister ab una, parte vero ab altera reverendus ac Deo devotus frater Thomas, prior generalis totius ordinis fratrum heremitarum beati Pauli primi heremitae, regulam beati Augustini episcopi et doctoris professorum pro se similiter personaliter ac pro praedicto toto ordine cum procuratoriis literis eiusdem ordinis, in capitulo eorum generali profesto sacri Penthecosten proxime praeterito in Erwynes celebrato emanatis, coram nobis constituti sponte et libere confessi sunt pariter et retulerunt in hunc modum, quod iidem frater Thomas generalis et totus ordo dictorum fratrum heremitarum in memoriam revocantes praeteritorum temporum disturbia, quibus inter factiosos duorum principum, videlicet praefati domini nostri imperatoris et regis ac serenissimum condam regem Iohannem ¹⁾ hoc regnum Hungariae aestuabat, magnificusque condam dominus Petrus Erdewdy senior factio[nem] dicti Iohannis regis adhaeserat, tunc plerumque certi fideles praefati domini nostri imperatoris et reg[is] cum validis exercitibus arcem Monyoroke[r]jek vocatam, tunc ipsius domini Petri Erdewdy in comitatu Castriferrei constructam obsidione cingendo semper in claustro eorundem fratrum heremitarum ad honorem beatae Mariae virginis prope dictam arcem Monyorokerek fundato condescendebant, illincque praedictam arcem, quia propinqua erat, oppugnabant, bombardarum globos in ipsam arcem iaciebant, necnon res et bona ac possessiones dicti Petri Erdewdy simul cum bonis eorundem fratrum diripiebant, propter quam etiam rem dictus condam Petrus Erdewdy maiorem partem dicti claustrum eorundem fratrum dirui et demoliri fecerat, in quo postea iidem fratres heremitae commodam residentiam habere minime potuissent; praeterea, quia proventus dicti claustrum, posteaquam luterana haeresis invaluit, exigui admodum fuissent, de quibus fratres paucissimi etiam se se vix sustentare potuissent; item, ex quo dictum claustrum

maj. 13.

---

¹⁾ Helyesen serenissimi condam regis Iohannis volna.

eorundem fratrum heremitarum ob timorem hostilem thurcarum iam non in satis tuto loco esset; demum, quia aliud claustrum eorundem fratrum heremitarum ad honorem beatæ Elenae, in districtu fluviorum Dravae et Muræ fundatum longe in tutiori et securiori loco propter hostiles thurcarum impetus foret, quodquidem claustrum si ampliori proventu dotaretur, fratres in eodem claustro maiori numero habitare et omnibus servitiis divinis securius vacare possent: — his igitur praemissis et aliis rationabilibus de causis iidem frater Thomas generalis et totus ordo dictorum fratrum heremitarum in dicto capitulo eorundem constituti reliquias dicti claustrum beatæ Mariæ virginis prope prædictam arcem Monyorkerek, quas idem dominus Nicolaus comes ex consensu eiusdem ordinis superioribus diebus arci vicinas et propter timorem hostilem nocivas demoliri fecerat, eidem domino Nicolao comiti, moderno domino et possessori dictæ arcis Monyorkerek simul cum fundo curiæ, horto, allodio ac totali possessione Karachffälwa vocata, in dicto comitatu Castriferrei existente, item terris arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fœnetis, silvis, memoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad idem claustrum de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus iure perpetuo et irrevocabiliter, in filios filiorum tenendas, possidendas pariter et habendas dedissent, donassent et contulissent, immo dederunt, donaverunt et contulerunt, ipsumque dominum Nicolaum comitem et heredes suos universos a facto dirutionis præscriptarum reliquiarum dicti claustrum absolviscent, eundemque superinde quietum et expeditum reddidissent, prout reddiderunt et absolverunt.

In cuius rei recompensam idem dominus Nicolaus comes universas decimas frugum, bladorum et aliarum rerum decimari solitarum de bonis ac possessionibus eorundem fratrum heremitarum Machkowiez et Senkowiez vocatarum, in districtu dictorum fluviorum Dravae et Murræ existentium, quotannis ad arcem dicti domini Nicolai comitis Chyakhthor-

nya vocatam, in comitatu Zaladiensi provenire debentes eisdem fratribus heremitis ad praefatum claustrum beatae Ele-nae dedisset, concessisset, tribuisset et annuisset, prout dedit, concessit, tribuit et annuit nostri in praesentia; hoc per expressum declarato, quod dictus dominus Nicolaus comes colonos et incolas dictarum duarum possessionum Mach-kowcz et Senkowcz cum suis colonis aliqua taxa extraordi-naria, ultra scilicet sedecim florenos, in praedictas duas pos-sessiones imponenda turbare aut quovismodo gravare non possit, denique quod coloni earundem duarum possessionum ultra illos labores, quos ab olim ad castri Chyakthornya aedificationem praestare solebant, ad nullos alios labores per ipsum dominum Nicolaum comitem, ipsiusque heredes et successores vel eorundem officiales ullo unquam tempore cogantur; assumentes nihilominus iidem fratres heremitae memoratum dominum Nicolaum comitem, heredesque et suc-cessores suos universos in pacifico et quieto dominio prae-scripti fundi curiae, horti, allodii et possessione Karachffalwa et pertinentiarum eiusdem claustrum universalum, econverso idem dominus Nicolaus comes praescriptos fratres heremitas in dominio perceptionis decimarum praescriptarum futuris semper temporibus contra quosvis legitimos impeditores, cau-sidicos et actores propriis eorum laboribus et expensis tueri, protegere et defensando conservare, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum in Chyakthornya, in vigilia festi Assumptionis beatissimae virginis Mariae anno Domini millesimo quingen-tesimo quinquagesimo nono. 1559.
aug. 14.

Draskovics György és Frangepán Ferencz horvát bánoknak Remete, 1571. oct. 31-én István pálos remete generalis vicarius részére kelt átira-tában az orsz. ltárban, *Acta Paul. Csaktorny. E. 46.* — V. ö. a Második r. 1558. febr. 5. és 1559. oct. 27. keletű leveleivel.

CXVI.

1559. oct. 27.

Valamelyik convent előtt Tamás pálos főperjel a Monyorókerek melletti lerombolt pálos kolostort és Karacsfalvát illetőleg Zrínyi Miklós részére tett vallomását érvénytelennek nyilvánítja.

Nos conventus ¹⁾ etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod venerabilis ac Deo devotus frater Thomas prior generalis totius ordinis fratrum eremitarum beati Pauli primi eremitaе, regulam beati Augustini episcopi et doctoris professorum coram nobis personaliter constitutus suo ac totius praedicti ordinis nominibus et in personis per modum solennis protestationis, contradictionis, invalidationis et annulationis nobis proposuit et retulit eo modo, quod licet ipse protestans proxime evolutis temporibus, utpote in vigilia festi Assumptionis beatissimae virginis Mariae hoc currenti anno millesimo quingentesimo quinquagesimo nono universa et quaelibet bona ac iura possessionaria monasterii beatae Mariae virginis et sancti Pauli primi eremitaе prope Monyorokerek cum possessione Karachffalua vocata, omnino in comitatu Castriferrei existentia habita, vigore cuiusdam fassionis et transactionis coram prothonotario palatinali in Chaktornya celebratae in magnificum dominum Nicolaum perpetuum comitem de Zrinio, ²⁾ tavernicorum regaliū magistrum cum maximo damno praedicti ordinis eremitici transtulisset, eidemque pro perpetuo sub certis conditionibus dedisset, consequenter ab ordine abalienasset; quia tamen dicta fassio et transactio non respectu rationum, motivorum et causarum, pro tali abalienatione in praefata transactione allatarum, sed potius metu mortis aliorumque malorum et damnorum ordini inferendorum (multoties enim dictus dominus Nicolaus perpetuus comes de Zrinio ³⁾ praefato protestanti diram mortem ac tanquam potens su-

1559.
aug. 14.

¹⁾ Talán a csornai convent.

²⁾ A *Nicolaum de Zrinio* kitörölve.

³⁾ A *Nicolaus comes de Zrinio* innen kitörölve.

pradicta mala et damna, si praescripta bona et iura possessionaria eidem non cederet, minatus fuit) facta et celebrata extitisset, ob id praetactus protestans praemissam fassionem et transactionem ex suprascripto multiplici metu factam et tanquam iuribus suis et dicti ordinis sui eremitici nimium damnosam et praeiudiciosam in omnibus suis punctis, clausulis et articulis (quantum ad suprascripta bona dicti monasterii prope Monyorokerek fundati) invalidasset, annullasset et invigorosam ac destitutam viribus reliquisset, eidemque solenniter contradixisset, prout invalidavit, annullavit et invigorosam ac destitutam viribus reliquit, eidemque solenniter contradixit coram nobis palam, publice et manifeste.

Super quibus praesentes literas nostras testimoniales supratacto protestanti iurium suorum et dicti ordinis eremitici futuram ad cautelam necessarias extradandas esse duximus et concedendas.

Datum in vigilia festi sanctorum Simonis et Iudae apostolorum, anno Domini supradicto millesimo quingentesimo 1559.
oct. 27. quinquagesimo nono.

A XVII. század közepén kelt egyszerű másolata az orsz. ltárban, *Acta Paul. 210. 3.* — V. ö. a Második r. 1559. aug. 14. és 1562. mart. 13. keletű leveleivel.

CXVII.

Bécs, 1560. maj. 15.

Ferdinánd a vasvármegyei urafogyott Szentmártont és Rompoltot Zrínyi Miklósnak adományozza.

Anno Domini quo supra Viennae, decima quinta mensis Maji datae sunt literae sacrae caesareae maiestatis donationales, in absentia maioris secreti, annulari sigillo suae maiestatis communitae, quibus mediantibus sua maiestas caesarea totales et integras possessiones Zenthmarthon et Kompolth ¹⁾ vocatas, in comitatu Castriferrei existentes habitas, quae alias magnificorum quondam Ioannis et Stephani

¹⁾ Így, *Rompolth* helyett.

Ederbo de Moniorokerek praefuissent, sed per mortem et defectum seminis eorundem ad sacram primum regni Hungariae coronam, consequenterque collationem suae maiestatis regiam, iuxta antiquam et approbatam eiusdem regni Hungariae consuetudinem atque legem rite et legitime devolutae esse perhibentur et redactae, totum item et omne ius suae maiestatis regium, si quod in iisdem possessionibus etiam aliter qualitercunque haberet, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet fideli suo, spectabili et magnifico comiti Nicolao de Zrinio, tavernicorum suorum regalium in Hungaria magistro, ipsiusque heredibus et posteris universis dedit, donavit et contulit, salvo iure alieno.

Az orsz. ltárban, *Liber Reg.* tom. III. fol. 639., továbbá a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Liber Reg.* tom. I. fol. 199. — V. ö. a Második r. 1562. mart. 15. keletű levelével.

CXVIII.

Bécs, 1560. oct. 4.

Ferdinánd biztosítja Zrínyi Miklóst, hogy ha Erdődi Péter horvát bán az apja által Körmendnek a Hászhágyiak kárára elkövetett erőszakos elfoglalása miatt javainak elvesztésére ítéltetnék, a bíróságot Monyorókerekből és Veresvárból illető két részt neki és utódainak adományozza.

1560.
oct. 4.

Anno Domini quo supra Viennae Austriae, die quarta mensis Octobris datae sunt literae sacratissimae caesareae et regiae maiestatis in duplici papyro patenter confectae, manu suae maiestatis propria subscriptae sigilloque suo secreto impressive communitae, quibus mediantibus sua maiestas fidelem suum, spectabilem et magnificum comitem Nicolaum de Zrinio etc. et heredes suos in eo clementer assecuravit, quod si successu temporis spectabilis et magnificus Petrus Erdewdy de Monyorokerek, regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus etc. ratione illius violentae interceptionis arcis Kewrmend per quondam magnificum similiter Petrum Erdewdy, patrem suum factae contra nobiles de Hassagy in iudicio succumbere ac iure mediante ob talem interceptionem eiusdem arcis Kewrmend notam infideli-

tatis et per hoc amissionem proprietatis universorum bonorum et iurium suorum possessionariorum incurrere contingeret, duas illas partes iudiciarias arcis Monyorokerek et castelli Wereswar pertinentiarumque eorundem, quae casu, quo dictus Petrus Erdewdy contra nobiles ipsos Hassagy iuris ordine ratione interceptionis arcis Kewrmend lata sententia convinceretur, notamque infidelitatis et amissionem proprietatis universorum bonorum suorum incurreret, nobis de iure cedere deberent, eidem comiti Nicolao de Zrinio ipsiusque heredibus et posteritatibus universis et nemini alteri dabit, donabit et conferet, salvo iure alieno.

Az orsz. ltárban, *Liber Reg.* tom. III. fol. 655., továbbá a magyar nemzeti muzeum könyvtárában, *Liber Reg.* tom. I. fol. 206. — V. ö. a Második r. 1559. jun. 25. és 1560. dec. 13. keletű leveleivel.

CXIX.

Bécs, 1560. nov. 13.

Pribicsi Bakszics Mátyás zágrábvármegyei birtokait Ferdinánd király előtt kétszáz forintért Zrínyi Miklósnak örökbe vallja.

Nos Ferdinandus divina favente clementia electus romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rex etc., infans Hispaniarum, archidux Austriae, dux Burgundiae etc. memoriae commendamus per praesentes, quod nobilis Mathias filius egregii quondam Stephani Baxyth de Prybych coram nobis personaliter constitutus, onus et quodlibet gravamen nobilis Balthasaris Baksythy de eadem Prybych fratris sui carnalis maioris natu, virtute et facultate sibi per eundem fratrem suum hac in parte omnimoda concessa, aliorum etiam cunctorum fratrum, proximorum et consanguineorum suorum, quos infrascriptum tangeret seu tangere et concernere posset negotium quomodolibet in futurum, in se recipiendo et levando sponte et libere confessus est et retulit in hunc modum, quomodo ipse pro quibusdam arduis necessitatibus et egestatibus suis et praefati Balthasaris fratris sui, ipsos ad praesens summe urgentibus evitandis, acce-

dentibus etiam ad id saepissimis admonitionibus nostris tot vicibus per literas nostras mandatorias superinde ad fidelem nostrum spectabilem et magnificum comitem Nicolaum de Zrynyo, thavernicorum nostrorum regalium magistrum datas factis, totales et integras possessiones suas Ztermecz, Gomyllya, Malydol, Zwersewo, Zlapnycza, Hrwschowwerh, Hwthyna, Hylanya,¹⁾ Othok et Okrwgh vocatas, omnino in regno Sclavoniae et comitatu Zagrabiensi existentes eidem Nicolao de Zrynyo, ipsiusque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibusbet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocatis, sub suis veris metis et antiquis existentibus ad easdem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus in et pro ducentis florenis rhenensibus, singulum florenum per cruciferos sexaginta computando (quorum centum florenos rhenenses idem Mathias Baxyth ab eodem Nicolao Zrynyo plene et integre coram nobis ad se levasset et recepisset) dedisset, vendidisset et inscripisset, imo dedit, vendidit et inscripsit iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas, nullum ius nullamve iuris et dominii proprietatem in eisdem totalibus possessionibus pro se et dicto fratre suo, ac heredibus eorum ulterius reservando, sed totum et omne ius suum et dicti fratris sui ac heredum eorundem, quod in eisdem haberent aut etiam in futurum per se, fratres, heredesque et consanguineos suos quoslibet habere sperarent, in praefatum Nicolaum de Zrynio, ac heredes et posteritates ipsius transtulisset coram nobis; hoc non praetermisso, quod praefatus Nicolaus de Zrynio exposit, hoc
 dec. 25. est futuris festivis diebus festi Nativitatis Domini proxime venturi reliquos centum florenos coram capitulo ecclesiae

---

¹⁾ A zágrábi káptalan jegyzetben idézett oklevelében *Sylyawyna* olvasható.

Zagrabiensis, vel magistro prothonotario sive viceprothonotario dicti regni nostri Sclavoniae eisdem Mathiae et Balthasari Baxyth plene et integre deponere ac persolvere, e converso autem praefatus quoque Mathias Baxyth simul cum dicto Balthasare fratre suo eisdem futuris festivis praetacti festi Nativitatis Domini proxime venturi diebus ad praenotatum capitulum Zagrabiense aut in praesentiam dicti magistri prothonotarii vel viceprothonotarii personaliter accedere, ibique hanc fassionem modo praenotato per praefatum Mathiam Baxyth coram nobis factam eidem Nicolao de Zrynio, et heredibus ac posteritatibus suis universis simul facere et reiterare, literasque et literalia instrumenta, utputa donationales, confirmationales, consensuales et alias quaslibet factum perpetuitatis eorundem bonorum et iurium possessionariorum tangentes et concernentes ibidem coram eodem capitulo ecclesiae Zagrabiensis, aut magistro prothonotario vel viceprothonotario manibus praefati Nicolai de Zrynio aut hominis sui ad id per eum deputati assignare debeant et teneantur, assummens nihilominus idem Mathias Baxyth praefatum Nicolaum de Zrynio, suosque heredes et posteritates universas in pacifico et quieto dominio dictarum possessionum contra quoslibet legitimos impetitores, causidicos et actores propriis suis laboribus et expensis tueri, protegere et defensando conservare, harum nostrarum vigore et testimonio literarum.

Datum Viennae, decima tertia die mensis Novembris 1560.
nov. 13.
anno Domini Millesimo quingentesimo sexagesimo.¹⁾

Lecta.

Eredetije papíron aljára nyomott pecséttel az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 24.*

---

¹⁾ 1561. maj. 6. Bakszics Mátyás a zágrábi káptalan előtt e birtok bevallást ismételi. — Eredetije hártján u. o. *N. R. A. 313. 40.*

CXX.

Bécs, 1560. dec. 13.

Ferdinánd Zrínyi Miklós panaszára megparancsolja a vasvári káptalannak, hogy létrejövén az egyesség Háshágyi Balás és Erdődi Péter bán között, a Zrínyi Miklós és ez utóbbi között kelt csereszerződésnél fogva őt illető Monyorókerek, Veresvár és Csatárra vonatkozólag hozott országbírói ítéletet Háshágyi Balás javára végrehajtani ne merészelje.

Ferdinandus etc. fidelibus nostris capitulo ecclesiae Castriferrei salutem et gratiam.

Noveritis, quod spectabilis et magnificus Nicolaus comes perpetuus de Zrinio, tavernicorum nostrorum regalium magister nostram veniens in praesentiam, exhibuit et praesentavit quasdam literas nostras inter egregium Blasium de Hassagy ab una ac spectabilem et magnificum Petrum Erdewdy, comitem perpetuum Montis Claudii ac regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banum parte ex altera compositionales sive transactionales huiusmodi sub tenore: Nos Ferdinandus — — *sat., lásd a királynak Bécs, 1560. oct. 31-én kelt levelét a jegyzetben.*¹⁾ —

Quibus exhibitis et praesentatis memoratus Nicolaus comes de Zrinio maiestati nostrae exposuit et protestatus est eo modo, quod licet ex tenore et continentibus praescriptarum literarum nostrarum recognitionalium et compositionalium liquido constet praefatum Blasium Hassagy tam ratione poenae capitalis, quam etiam bonorum et iurium possessionariorum memorati Petri Erdewdy bani totaliter concordasse et causam suam sopivisse, tamen prout ipse comes Zrini intellexisset, dictus Blasius Hassagy quasdam binas literas adiudicatorias et sententiales coram spectabile et magnifico comite

¹⁾ *Bécs, 1560. oct. 31.* Ferdinánd intelmeire Háshágyi Balás a megverettetése és fogságra vettetése miatt Erdődi Péter ellen indított pürt, a fájdalomdíjúl s költségeire följánlt s három ötöd részében Ferdinánd által már kifizetett, két ötödében pedig a bán által ezután kifizetendő ötezer forintért, »excepta illa unica causa, quam dictus Blasius Hassagy cum aliis fratribus suis ratione interceptionis arcis Kewrmend per quondam Petrum Erdewdy, patrem ipsius bani factae« leteszi.

Andrea de Bathor, iudice curiae nostrae in praemissa causa ob verberationem videlicet et captivitatem dicti Blasii Hassagy mota obtinuisse; quia autem totale castrum Monyorokerek et castellum Wereswar cum omnibus eorundem pertinentiis in Castriferrei, item castellum Chattar cum suis pertinentiis in Zaladiensi comitatibus existentia habita per concambium ipsius Petri Erdewdy bani cum eodem Nicolao comite pro aliis bonis iure perpetuo factum ad eundem Nicolaum comitem perpetualiter devoluta et redacta forent, praefatusque Blasius Hassagy per nostrum regium et vestrum homines praescriptas literas adiudicatorias et sententiales in praedictis castro Monyorokerek et castello Wereswar, ac altero castello Chathar pertinentiisque eorundem, quae iam ratione concambii praedicti Nicolai comitis essent, exequutioni demandare vellet.

Cum autem praeter phas et aequum sit, ipsum Blasium Hassagy, accepta iam satisfactione a praefato Petro Erdewdy et sopita causa, praescriptas literas adiudicatorias in bonis dicti Nicolai comitis exequutioni demandare et bis satisfactionem in causa composita et sopita accipere, fidelitati vestrae harum serie firmiter committimus et mandamus, quatinus si praefatus Blasius Hassagy praescriptas literas dicti iudicis curiae nostrae adiudicatorias et sententiales sub quacunque forma emanatas ad exequendum ad vos attulerit, vestrum hominem pro testimonio ad executionem earundem literarum emittere aut literas vestras executionales extradare nequaquam audeatis, secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum Viennae, die 13. mensis Decembris anno Domini

1560.
dec. 13.

Az orsz. ltárban, *Liber Reg.* tom. III. fol. 657. — V. ö. a Második r. 1560. oct. 4. és 1561. mart. 22. keletű leveleivel.

CXXI.

Bécs, 1561. mart. 22.

Ferdinánd a Körmend erőszakos elfoglalása miatt javai elvesztésére ítelt néhai Erdődi Péternek Monyorókereken, Vörösváron és Csatáron levő birtokait s ezek tartozékait Zrínyi Miklósnak és örököseinek adományozza.

Nos Ferdinandus divina favente clementia etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servitiis spectabilis et magnifici Nicolai comitis de Zrynio, thavernicorum nostrorum in Hungaria magistri, quae ipse sacrae primum regni nostri Hungariae coronae et deinde maiestati nostrae ab initio regiminis nostri hungarici summa cum fidelitate, promptitudine et constantia exhibuit et impendit etiam modo, totales et integras portiones magnifici quondam Petri Erdewdy senioris de Monyorokerek in eadem arce Monyorokerek et castello Wereswar et pertinentiis eorundem in Castriferrei, necnon castelli Chathar et similiter pertinentiis eiusdem in Zaladiensi comitatibus existentibus habitas, quae ex eo, quod idem quondam Petrus Erdewdy senior castrum Kewrmend ex manibus nobilium de Hassagh violenter superioribus annis intercepisse perhibetur, et propterea notam perpetuae infidelitatis et per hanc amissionem proprietatis universorum bonorum suorum incurrisse dinoscitur, ad nos consequenterque collationem nostram regiam devolutae perhibentur et redactae, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis existentibus, ad eadem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, praemissis sic ut praefertur stantibus et se habentibus, memorato Nicolao comiti de Zrynio, ipsiusque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas, salvo iure alieno, harumstrarum

vigore et testimonio literarum, quas in formam privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportatae.

Datum Viennae, 22. Martii anno Domini 1561.

1561.
mart. 22.

Az orsz. ltárban, *Liber Reg.* tom. III. fol. 694., továbbá a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Liber Reg.* tom. I. fol. 223. — V. ö. a Második r. 1560. dec. 13. és 1561. mart. 22. keletű leveleivel.

CXXII.

Bécs, 1561. mart. 22.

Ferdinánd a Zrínyi Miklós tárnokmester és Erdődi Péter horvát bán közt Monyorókerek és Vörösvár, illetőleg Medve és Rakonok s ezek tartozékaira nézve létrejött csereszerződésbe beléegyezik.

Anno Domini quo supra Viennae, die vigesima secunda 1561.
Martii datae sunt literae sacrae caesareae regiaeque maiestatis in pargameno patenter confectae, manu suae maiestatis propria subscriptae, sigilloque suo secreto impendenti communitae, quibus mediantibus sua maiestas illi perpetuae concambiali permutationi, quam fideles sui spectabiles et magnifici comes Nicolaus de Zrinio, tavernicorum nostrorum regaliū in Hungaria magister et consiliarius noster ab una, parte vero ab altera Petrus Erdewdy de Monyorokerek, comes perpetuus Montis Claudi, regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus super totalibus castro Monyorokerek et castello Veoreswar pertinentiisque eorundem universis in Castriferrei ipsius Petri Erdewdy bani, necnon castro Medwe in Zagrabiensi et castello Rokonok in Crisiensi comitatibus existentibus pertinentiisque eorundem praefati Nicolai comitis de Zrinio, aliisque bonis et iuribus possessionariis ad eadem pertinentibus coram capitulo ecclesiae Zagrabienensis, modis et conditionibus in literis eiusdem capituli superinde emanatis clarius expressis fecisse dinoscebantur, suum regium consensum benevolum pariter et assensum praebuit; et nihilominus attentis et consideratis fidelitatibus et fidelibus servitiis praefati comitis Nicolai de Zrinio, totum et omne ius suum regium, si quod in dictis castro Monyorokerek et cas-

mart. 22.

tello Vereswar in praeallegato comitatu Castriferrei existenti-
bus et pertinentiis eorundem, aliisque bonis et iuribus pos-
sessionariis, ubivis et in quibuscunque comitatibus existenti-
bus, ad eadem pertinentibus qualitercunque haberet, simul
cum cunctis suis utilitatibus memorato Nicolao de Zrinio,
ipsiusque heredibus et posteritatibus universis dedit, donavit
et contulit, salvo iure alieno.

Az orsz. ltárban, *Liber Reg.* tom. III. fol. 700., továbbá a magyar
nemzeti muzeum könyvtárában, *Liber Reg.* tom. I. fol. 226. — V. ö. a
Második r. 1561. mart. 22. és mart. 28. keletű leveleivel.

CXXIII.

Bécs, 1561. mart. 28.

Ferdinánd Zrínyi Miklósnak a töröktől való félelem miatt Horvátorszá-
ból Csáktornya, Sztrigó, Monyorókerek, Veresvár és Csatár tartozékaira
menekült jobbágyságot tizenkét évi időtartamra mindennemű adófizetés alól
fölmenti.

Nos Ferdinandus etc. memoriae commendamus tenore
praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos
attendentes et considerantes fidelitatem et fidelium servitiorum
merita fidelis nostri spectabilis et magnifici comitis Nicolai
de Zrynio, tavernicorum nostrorum regalium in Hungaria
magistri et consilarii nostri, considerando etiam, quod eius-
dem comitis Nicolai à Zrinio bona in regno nostro Croatiae
existentia tyrannide turcarum vastata sint, illorumque coloni
domibus eorum metu turcarum derelictis alias sibi sedes tu-
tiores quaerere cogantur, universos et singulos colonos illos,
qui se ad pertinentias castrorum suorum Chakthornya, Stri-
gho, Monyorókerek et Wereswar, necnon castelli Chatar ali-
aque bona sua in comitatibus Zaladiensi et Castriferrei exis-
tentia commoratum contulerint atque ibi in locis desertis et
aedificiis carentibus novas sibi domos construxerint, ab omni
solutione taxarum, dicarum et contributionum nostrarum, tam
ordinariarum quam extraordinariarum, subsidiique et lucri
camerae nostrae infra spatium duodecim annorum a data

praesentium computando gratiose duximus eximendos et supportandos, imo eximimus et supportamus praesentium per vigorem.

Quocirca vobis fidelibus nostris magnifico, egregiis et nobilibus, praefecto ceterisque consiliariis camerae nostrae hungaricae, necnon comitibus, vicecomitibus et iudicibus nobilium praedictorum comitatum Zaladiensis et Castriferrei, dicatoribus et exactoribus quarumcunque taxarum, dicarum et contributionum nostrarum in iisdem comitatibus constitutis, modernis et futuris harum serie firmiter committimus et mandamus, quatenus amodo deinceps a praefatis colonis dictorum bonorum praedicti comitis à Zrynio, qui scilicet ad loca deserta modo praemisso habitatum venerint, novasque domos ibidem in locis desertis extruxerint, tempus infra praemissum contra formam praemissae nostrae gratiosae exemptionis aliquam taxam, dicamque vel contributionem petere seu exigere, petique et exigi facere nequaquam praesumatis, nec sitis ausi modo aliquali, secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum Viennae, die vicesima octava Martii anno Do. 1561.
mart. 28
mini millesimo quingentesimo sexagesimo primo.

Ferdinandus.

Nicolaus Olahus

Strigoniensis

Ioannes Listhius.

Egykorú másolata az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1561.* — V. ö. a Második r. 1561. mart. 22. és 1562. febr. 16. keletű leveleivel.

CXXIV.

Bécs, 1561. sept. 15.

Ferdinánd a Zrínyi Miklóstól Győr megerősítésére kölcsönzött tízezer tallér biztosítékául a Báthori András által zálogban birt Likava várát a Báthori halála után tíz évre Zrínyinek és utódainak ígéri, addig pedig ötszáz tallér évi kamat fizetésére kötelezi magát.

Ferdinandus etc. fatemur et recognoscimus pro nobis ac heredibus nostris tenore praesentium memoriae commen-

dantes quibus expedit universis, quum fidelis nobis dilectus spectabilis ac magnificus comes Nicolaus de Zrynio, tavernicorum nostrorum regni Hungariae magister ac consiliarius noster benigne per nos requisitus, in Iauriensis munitio- nis continuationem atque perfectionem nobis decem millia talle- rorum ex prompta nobis inserviendi subiectione mutuaverit atque manibus egregii Andreae Hirsch, secretarii nostri ac sacro romano imperio a confinium munitio- num solutionibus¹⁾ in parata pecunia assignaverit atque plene numeraverit, nos idcirco praefato comiti de Zrynio eiusque heredibus, quo de praescripto mutuo recipiendo, prout par est, certi et securi reddantur, promisisse atque pollicitos esse, imo promittimus, pollicemur atque assecuramus tam nostro, quam filiorum nostrorum charissimorum, regum Hungariae, successorum nomine, quod arcem nostram Lykowa in comitatu Lyphtho- viensi sitam, quam hodie spectabilis et magnificus comes Andreas de Bathor, iudex curiae nostrae pro certa pecuniae summa, videlicet undecim millibus quadringentis et octua- ginta uno florenis hungaricis per nos inscriptam possidet, post huius obitum praefato comiti Nicolao de Zrynio eiusve heredibus pro eadem inscriptionis summa, dicti Bathory he- redibus tunc numeranda, sine ullo impedimento redimendam gratiose dare, pignoris nomine conferre ac inscribere, dictam- que arcem nostram Lykowa cum omnibus ac singulis eius- dem pertinentiis ac utilitatibus, iisdemque iuribus ac condi- tionibus, quibus eam nominatus comes de Bathor nunc tenet ac possidet, praedicto comiti de Zrynio, vita ipsius durante, eoque vita functo eius heredibus decennium tenendam, pos- sidendam, utendam ac fruendam praemisso modo permittere atque tunc, quamprimum scilicet memoratus Bathory ex hac luce decesserit, inscriptionis alias quoque literas hoc no- mine consuetas et legitimas expedire ac ipsi Zrynio eiusve heredibus assignare velimus ac teneamur, quibus decem an- nis a morte Zrynny expletis nobis nostrisve heredibus non aliter liceat dictam arcem Lykowa a nuncupatis comitis Zrynny heredibus redimere, nisi et priorem inscriptionis sum-

---

¹⁾ Az a *confinium munitio- num solutionibus* kitétel homályos.

mam, ipsius Bathory heredibus cessuris numerandam et una praetacta iam nobis mutuata decem tallerorum millia plene receperint ac de utraque summa pro voto suo contenti redditi fuerint; interea tamen temporis, donec videlicet praelibata redemptio suum certum sortietur effectum, benigne annuimus ac vigore praesentium promittimus, quod de praetactis decem tallerorum millibus in annos singulos a data praesentium inchoando quingentos talleros census annui nomine (qui tamen simulac arcis praefatae redemptio per dictum comitem de Zrynio eiusve heredibus facta fuerit, expirare debeat) ipsi comiti Zrynio eiusve heredibus e dica nostra regia, ex bonis illius nobis provenienda utpote, quam pro se eousque percipere possint et valeant, certo sine defectu ac dilatione exolvere velimus ac teneamur bona fide, harum nostrarum testimonio literarum, manus nostrae subscriptione ac sigilli nostri appressionem munitarum.

Datum in civitate nostra Vienna, quindecimo die Septembris anno a nato Christo MDLXI., regnorum nostrorum ^{1561.} sept. 15. romani XXXI., reliquorum vero XXXV.

Ferdinandus.

Ad mandatum domini electi
imperatoris proprium

Erasmus von Gera.

Lien. Pwchler de Weitenegh.

Rexius.

Egykorú másolata az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1561.* — V. ö. az Első r. 1561. apr. 6. és a Második r. 1561. sept. 17. keletű leveleivel.

CXXV.

Bécs, 1561. sept. 17.

Hiersch András várépítő mester nyugtatványa a Győr megerősítésére Zrínyi Miklóstól kölcsön kért tízezer tallér átvételéről.

Ich Anndre Hiersch römisch kayserl. mayestät etc.
secretary vnnd des römischen reichs pawzallmaister zu
Wienn beckhenn, das ich von dem wolgeborenen grafen vnd

herrn, herrn Niclasen graf von Serin, römisch kayserl. mayestät etc. rath vnd öbristen camerer der cron Hungern benentlichen zehentausent taler, so sein gnad hochgedachter kayserl. mayestät etc. auf das paw vnd beuestigung Raab dargelihen, heut dato par eingenomen vnd empfangen hab, sag darauf sein gnaden solcher zehentausent taler hiemit quit, ledig vnd losz.

Des zu vrkhunt hab ich mein petschadt vnnd aigene hanntschrift hierunder gestelt.

^{1561.} Actum Wienn, den sibenzehenden tag Septembris
sept. 17. anno etc. im ainundsechtzigisten.

Anndre Hiersch
pawzallmaister m. propria.

Eredetije papíron aljára nyomott pecséttel az orsz. ltárban, N.
R. A. 313. 37. — V. ö. a Második r. 1561. sept. 15. és 1569. jan. 31.
keletű leveleivel.

CXXVI.

Nagy-Szombat, 1562. febr. 16.

Báthori András országbíró megparancsolja az esztergomi káptalannak, hogy Zrínyi Miklóst a hűtlenségbe esett idősb Erdődi Péternek Monyorókerekén, Vörösváron, Csátáron s ezek tartozékain levő birtokrészeibe iktassa be.

Amicis suis reverendis capitulo ecclesiae Strigoniensis comes Andreas de Bathor, iudex curiae serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia electi romanorum imperatoris semper augusti, ac Hungariae et Bohemiae etc. regis, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae etc., ac comitatum Zathmar et de Zabolch comes salutem et amicitiam paratam cum honore.

Expositum est nobis in persona spectabilis et magnifici domini Nicolai comitis perpetui de Zrinyo, thavernicorum regalium magistri et supremi capitanei regiae arcis Zygeth, quomodo idem dominus exponens in dominium et ¹⁾

---

¹⁾ E szócska itt fölösleges.

integrarum portionum possessionariarum magnifici condam Petri Erdewdy senioris de Monyorokerek in eadem arce Monyorokerek et castello Wereoswar et pertinentiis eorundem in Castriferrei, necnon castelli Chathar et similiter pertinentiarum eiusdem in Zaladiensi comitatibus existentium habitarum, ipsum dominum exponentem regiae donationis titulo, per notam infidelitatis eiusdem quondam Petri Erdewdy senioris propter violentam interceptionem castri Kermend de manibus nobilium de Hassagh patratam factae, iure perpetuo concernentium legitime vellet introire.

Super quo amicitiam vestram harum serie hortamur et autoritate iudiciaria, qua fungimur, requirimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente Georgius de Olggya iunior sive Benedictus de Hodos, vel Nicolaus Thopos de Thoposhaza aut Bernhardus Plathy de Nagypalwggya curiae regiae notarii, aliis absentibus homo regius de curia regia per nos ad id specialiter transmissus ad facies praescriptorum castri Monyorokerek ac castellorum Wereoswar et Chathar, consequenterque portionum possessionariarum dicti quondam Petri Erdewdy senioris in eisdem habitarum, vicinis et commetaneis eorundem universis inibi legitime convocatis et praesentibus, accedendo introducat praefatum dominum Nicolaum comitem de Zrinyo exponentem in dominium eorundem, statuaturque easdem eidem, ipsiusque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet praemissae regiae donationis titulo ipsi incumbenti perpetuo possidendas pariter et habenda, si non fuerit contradictum, contradictores vero si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatum dominum Nicolaum comitem de Zrinyo exponentem ad decimum quintum diem in curiam regiam, nostram scilicet in praesentiam rationem contradictionis eorundem reddituros.

Et post haec huiusmodi introductionis et statutionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui praemissae statuti intererunt, nominibus terminum ad assignatum, ut fuerit

expediens, praefato domino imperatori et regi nostro fideliter rescribatis.

^{1562.}
febr. 16. Datum Thyrnaviae, feria secunda proxima post dominicam Invocavit anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo secundo.¹⁾

Az esztergomi káptalannak a febr. 21—28. napjain történt iktatásról mart. 15-én kelt s jegyzetben közölt jelentésében az orsz. ltárban. — V. ö. a Második r. 1561. mart. 28. és 1562. mart. 15. keletű leveleivel.

CXXVII.

Csáktornya, 1562. mart. 10.

Frangepán István a neki és sógorának Zrínyi Miklósnak tett szolgálatok fejében, Szkrád várához tartozó Lipovác és Orehovác birtokait Orsics Jánosnak adományozza.

Nos Stephanus de Frangepanibus Segniae, Wegliae Modrusiaeque comes etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos attentis et consideratis fidelitatibus et fidelium servitiorum gratuitis meritis egregii Iohannis Orsych, quae ipse a plurimis annis spectabili et magnifico domino Nicolao comiti perpetuo de Zrinyo, tavernicorum regalium magistro etc. sororio nostro charissimo et perconsequens nobis pro locorum et temporum varietate fideliter exhibuit et impendit, in futurum quoque se exhibiturum pollicetur, totales et integras possessiones Lypowacz et Orehowacz vocatas, ad castrum nostrum Schkrad appellatum, in comitatu Zagrabiensi situm pertinentes simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis,

---

¹⁾ 1562. mart. 15. Az esztergomi káptalan jelenti Báthori András országbírónak, hogy Zrínyi Miklóst a hűtlen néhai idősb Erdődi Péter monyorókereki, veresvári, csatári birtokaiba s ezek tartozékaiba beiktatta. — Az esztergomi káptalannak 1570. mart. 3-án Zrínyi Miklós leányai részére kelt átíratában az orsz. ltárban, *N. R. A.* 472. 19.

E jelentés a birtokokra nézve a Második r. 1562. mart. 15. datuma alatt közölt jelentéssel szóról szóra megegyezik.

agris, pratis, campis, pascuis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, aquis, fluviis, piscinis, vineis vinearumque promontoriis, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum earundem utilitatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, de iure et ab antiquo ad easdem pertinentibus et pertinere debentibus praefato Iohanni Orsych, durante beneplacito nostro, dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum in arce Chaktornya, feria tertia proxima ante festum beati Gregorii papae anno Domini millesimo quin ^{1562.} _{mart. 10.} gentesimo sexagesimo secundo.

Eredetije papíron aljára nyomott gyűrűpecséttel az orsz. ltárban,
N. R. A. 315. 20.

CXXVIII.

1562. mart. 13.

Az esztergomi káptalan Zrínyi Miklóst a pálos remeték főperjele által neki vallott, Monyorókerek melletti lerombolt pálos kolostor és Karacsfalva birtokába ellenmondás nélkül beiktatja.

Nos capitulum ecclesiae metropolitanae Strigoniensis memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, nos literas spectabilis ac magnifici domini Andreae de Bathor, iudicis curiae regiae serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia romanorum electi imperatoris semper augusti ac Hungariae et Bohemiae etc. regis, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae etc. ac comitatum Zathmar et de Zabolch comitis, domini nostri honorandissimi introductorias et statutorias pro parte spectabilis ac magnifici domini Nicolai comitis perpetui de Zrinio, tavernicorum regalium magistri et supremi capitanei regiae arcis Zygeth confectas et emanatas nobisque praeceptorie loquentes et directas honore quo decuit recepisse in haec verba: Amicis suis reverendis capitulo ecclesiae Strigo-

niensis comes Andreas de Bathor iudex curiae — — *sat., az iktató parancsot l. a jegyzetben.*¹⁾ —

Nos itaque requisitioni eiusdem domini comitis et iudicis curiae regiae amicabile, autoritate iudiciaria qua fungitur nobis factae semper et in omnibus acquiescere moremque gerere volentes ut tenemur, una cum nobili Benedicto de Hodos curiae regiae notario, homine regio in praeallegatis literis statutoriis nominatim expresso ac de curia regia per praefatum dominum comitem et iudicem curiae ad id specialiter transmissio unum nostri e medio, venerabilem videlicet magistrum Ioannem Ueliczinum,²⁾ socium et concanonicum nostrum ad praemissa rite peragenda nostro pro testimonio fidedignum duximus transmittendum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis sub iuramento, in generali decreto superinde expresso pariformiter retulerunt eo modo, quomodo ipsi feria tertia, febr. 24. in festo scilicet beati Mathiae apostoli, quae erat vigesima quarta dies mensis Februarii proxime transacti, ad facies totalis loci ac fundi claustrum diruti prope arcem Mogiorokerek, in comitatu Castriferrei existentem adiacentis, vicinis et comitaneis eiusdem universis, signanter vero egregiis et nobilibus Stephano literato Philepp, Gregorio et Demetrio Desü,³⁾ Ladislao Basso de Padocz⁴⁾ ac Gregorio Petheő⁵⁾ de Kysffalu[d] in ipsorum propriis, necnon providis Wolphgango Stramolibetfill, Ulrico Knaisin et Benedicto Stramel iobagionibus reverendissimi domini Francisci Forgacz, episcopi ecclesiae Vardiensis et abbatis ecclesiae de Porno in possessione sua Also Beled vocata, in iamfatto comitatu Castriferrei existenti ac ad praefatam abbatiam ecclesiae de Porno pertinente comorantibus, domini scilicet sui nomine et in persona aliisque quampluribus inibi legitimi convocatis et praesentibus acces-

1) *Nagy-Szombat, 1562. febr. 16.* Báthori András megparancsolja az esztergomi káptalannak, hogy Zrínyi Miklóst a pálos remeték főperjele által neki örökbe vallott, Monyorókerek melletti lerombolt pálos kolostor és Karacsfalva birtokába iktassa be.

2) Velikei János.

3) Igy, hibásan *Dese* helyett.

4) Igy, hibásan *Radocz* helyett.

5) Igy, hibásan *Pethre* helyett.

sissent, idemque homo regius eodem testimonio nostro praesente introduxisset praefatum dominum Nicolaum comitem de Zrinio in dominium eiusdem loci seu fundi claustrum diruti, statuissetque eundem eidem ipsiusque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibuscumque praemissae fassiois et donationis titulo ipsis incumbente perpetuo possidendum, nullo protunc ibidem nec exposit etiam coram nobis hic in capitulo contradictore apparente.

Item, feria quinta proxima post praescriptum festum beati Mathiae apostoli, quae erat vigesima sexta dies ante- febr. 26. dicti mensis Februarii idem homo regius eodem nostro testimonio sibi adhaerente ad facies possessionis Karaczffalua vocatae, in dicto comitatu Castriferrei existentis, vicinis et commetaneis eiusdem universis, praesertim egregiis et nobilibus Bartholomaeo, Ioanne, Georgio et Valentino Tarrody, necnon providis Iacobo Beber et Caspare Balint iobagioni reverendi domini Francisci presbyteri, abbatis ecclesiae [de] Gyak et Czathar, in possessione eiusdem Louasd vocata, in saepe-fato comitatu Castriferrei existente residentibus aliisque quampluribus inibi legitime convocatis et praesentibus accessissent, dictusque homo regius antelato testimonio nostro praesente introduxisset praefatum dominum Nicolaum comitem de Zrinio in dominium eiusdem possessionis Karaczffalua, statuissetque eandem eidem ipsiusque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibuscumque praemissae fassiois et donationis titulo ipsi incumbente perpetuo possidendam pariter et habendam, nullo protunc in facie eiusdem possessionis, nec etiam exposit coram nobis in capitulo contradictore apparente, tribus etiam diebus legitimis et consuetis in faciebus eiusdem loci ac fundi claustrum diruti ac dictae possessionis Karaczffalua permanentibus.

In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras privilegialiter confectas, appendentisque et authentici sigilli nostri munimine roboratas memorato domino Nicolao comiti perpetuo de Zrinio, tavernicorum regali magistro et supremo capitaneo regiae arcis Zygeth ipsi-

usque heredibus et posteritatibus universis communi iustitia suadente duximus dāndas et concedendas.

^{1562.}
mart. 13. Datum sedecimo die introductionis et statutionis prae-notatarum, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo secundo supradicto.

Az esztergomi káptalannak 1657. febr. 23-án kelt hitelesítés nélküli hibás átiratában az orsz. ltárban, *Acta Paul. 210. 4.* — V. ö. a Második r. 1559. oct. 27. keletű levelével.

CXXIX.

1562. mart. 15.

Az esztergomi káptalan jelenti Báthori András országbírónak, hogy Zrínyi Miklóst az ifjabb Erdődi Pétertől cserélt monyorókereki, veresvári, csatári birtokokba s ezek tartozékaiba ellenmondás nélkül beiktatta.

Nos capitulum ecclesiae Strigoniensis memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, nos literas spectabilis ac magnifici domini comitis Andreae de Bathor, iudicis curiae serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia romanorum electi imperatoris semper augusti ac Hungariae et Bohemiae etc. regis, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae etc. ac comitatum Zathmar et de Zabolch comitis, domini nostri honorandissimi introductorias et statutorias pro parte spectabilis ac magnifici domini Nicolai comitis perpetui de Zrynyo, thavernicorum regalum magistri et supremi capitanei regiae arcis Zygeth confectas et emanatas nobisque praeceptorie loquentes et directas honore quo decuit recepissee in haec verba: Amicis suis reverendis capitulo ecclesiae Strigoniensis comes Andreas de Bathor iudex curiae — — *sat., l. Báthori András 1562. febr. 16-án kelt iktató parancsát a jegyzetben.*¹⁾ —

Nos itaque requisitioni eiusdem domini comitis et iudicis curiae regiae amicabile, autoritate iudiciaria qua fungitur nobis factae semper et in omnibus acquiescere morem-

---

¹⁾ *Nagy-Szombat, 1562. febr. 16.* Báthori András országbíró megparancsolja az esztergomi káptalannak, hogy Zrínyi Miklóst az ifjabb Erdődi Pétertől cserélt monyorókereki, veresvári, csatári és pákai birtokokba s ezek tartozékaiba iktassa be.

que gerere volentes (ut tenemur) una cum nobili Benedicto de Hodos curiae regiae notario, homine regio in praeallegatis literis statutoriis nominatim expresso ac de curia regia per praefatum dominum comitem et iudicem curiae ad id specialiter transmissio unum nostri e medio, venerabilem videlicet magistrum Ioannem Velychinum, socium et concanonicum nostrum ad praemissa rite peragenda nostro pro testimonio fidedignum duximus transmittendum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis sub iuramento in generali decreto superinde expresso pariformiter retulerunt eo modo, quomodo ipsi sabbato proximo post dominicam Invocavit, quae erat vigesima prima die mensis Februarii recens elapsi, ad facies portionis possessionariae Lakosmayorhaza vocatae in possessione Lakoshaza nuncupata ac demum ad faciem oppidi Paka, consequenterque medietatis eiusdem oppidi ac portionum possessionariarum ipsius Petri Erdewdi iunioris in possessionibus Hotho, Olazlakossa, Wethyen, Warelakosa aliter Zabolakossa et Demefewlde vocatis, in comitatu Zaladiensi existentibus habitarum, vicinis et commetaneis eorundem universis et signanter nobilibus Stephano Czygan de Mykeffalwa, Ambrosio et Benedicto Lwkach de eadem Mykeffalwa in ipsorum propriis personis inibi legitime convocatis et praesentibus accessissent, idemque homo regius ipso testimonio nostro praesente introduxisset praefatum dominum Nicolaum comitem de Zrinio in dominium earundem, totius item et omnis iuris regii in eisdem habiti, statuissetque easdem et idem eidem ipsiusque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet praemissae fassionis concambii, item consensus ac regii iuris donatione ¹⁾ titulis ipsi incumbentibus perpetuo possidendas, nullo ibidem, neque etiam hic in capitulo coram nobis contradictore apparente.

febr. 21.

Die autem dominico Reminiscere immediate subsequenti, quae erat vigesima secunda dies Februarii, idem homo regius eodem nostro testimonio praesente ad facies possessionum ipsius Petri Erdewdi iunioris Chemeder, Karachon Zygethe,

febr. 22.

---

¹⁾ Így, helyesebben *donationis* lenne.

Also et Felsew Sebeczke vocatarum, in eodem comitatu Zaladiensi existentium et habitarum, praenominatis vicinis et commetaneis inibi legitime convocatis et praesentibus accessissent, ibique idem homo regius eodem nostro testimonio praesente introduxisset praefatum dominum Nicolaum comitem de Zrinyo in dominium earundem, totius item et omnis iuris regii in eisdem habiti, statuissetque easdem et idem eidem ipsiusque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis utilitatibus et pertinentiis quiblibet praemissae fassionis concambii, item consensus ac regii iuris donatione ¹⁾ titulis ipsi incumbentibus perpetuo possidendas, nullo tunc ibidem, neque etiam postea coram nobis in capitulo contradictore apparente.

febr. 23. Item, feria secunda post ipsam dominicam Reminiscere, quae erat vigesima tertia Februarii, ad facies castelli Chathar et possessionum dicti Petri Erdewdy iunioris similiter Chathar, Bothffalwa et Edwesffalwa in dicto Zaladiensi, necnon Egyhazas Kelked et Zenthpetherffalwa vocatarum, in Castriferrei comitatibus existentium et habitarum, vicinis et commetaneis earundem universis, signanter autem egregiis ac nobilibus Emerico Pethe de Sarhyda iurato assessore sedis iudicariae eiusdem comitatus Zaladiensis, Ioanne Balogh de eadem Sarhyda, egregio Kaaba de Felrethbak, Stephano literato Phyleop, Gregorio et Demetrio Dese, Ladislao Baso de Radocz et Gregorio Pethre de Kysffalwd in ipsorum propriis, necnon providis Stephano Noway iudice et Martino Kowach reverendi Francisci abbatis ecclesiarum de Gyak et Chathar in dicta Chatar, Georgio Weoreos Thomae Theryek de Zentersebeth et Mathaeo Chwpor Pauli similiter Theryek de eadem Zenthersebet egregiorum iobagionibus in Boczffewlde possessionibus vocatis commorantibus, aliisque quampluribus inibi legitime convocatis et praesentibus accessissent, idemque homo regius dicto testimonio nostro praesente introduxisset praefatum dominum Nicolaum comitem de Zrinyo in dominium earundem, statuissetque easdem eidem ipsiusque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis

---

¹⁾ Igy, a helyesebb *donationis* helyett.

earundem utilitatibus et pertinentiis quibusbet praemissae fassionis concambii, item consensus ac regii iuris donatione ¹⁾ titulis ipsi incumbentibus perpetuo possidendas, nullo in facie earundem, nec etiam postea coram nobis in capitulo contradictore apparente.

Deinde feria tertia, in festo beati Mathiae apostoli immediate sequenti, quae erat vigesima quarta dies eiusdem ^{febr. 24.} mensis Februarii, idem homo regius eodem testimonio nostro praesente ad facies castri Monyorokerek et oppidi similiter Monyorokerek ac suburbii Kolon, necnon possessionum praefati Petri Erdewdy iunioris Gyak et Zewlews vocatarum, in comitatu Castriferrei praefato existentium et habitarum, vicinis et commetaneis earundem universis, signanter vero praedictis Stephano literato Phyleop, Gregorio et Demetrio Dese, Ladislao Baso de Radocz, Gregorio Pethre de Kysffalwd ac egregiis et. nobilibus Balthasare Erews de Gyak, Martino Sydo de eadem Gyak in ipsorum propriis ac provide Stephano Kys egregii Ambrosii Beyczy iobagione, in portione sua possessionaria in oppido Sabariensi, in saepefato comitatu Castriferrei existenti commorante domini scilicet sui in personis, aliisque quampluribus inibi legitime convocatis et praesentibus accessissent, idemque homo regius eodem testimonio nostro sibi adhaerente introduxisset saepenominatum dominum Nicolaum comitem de Zrynyo in dominium earundem, statuissetque easdem eidem suisque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibusbet praemissae fassionis concambii, item consensus ac regii iuris donatione ²⁾ titulis ipsi incumbentibus perpetuo possidendas, nullo tunc ibidem, nec etiam postea coram nobis in capitulo contradictore apparente.

Demum feria quarta proxima post praescriptum festum beati Mathiae apostoli proxime praeteritum, quae erat vigesima quinta dies Februarii, idem homo regius praefato ^{febr. 25.} testimonio nostro praesente ad facies oppidi Weep, necnon possessionum Porpacz, Meghyehyd, Peczel, Thothesywh, Nemethsywh, Also Pokol, Felsew Beled, Zenthkatharina et Haddel

---

¹⁻²⁾ Igy, *donationis* helyett.

vocatarum, in praenominato comitatu Castriferrei existentium et habitarum, vicinis et commetaneis earundem universis, praecipue autem praenominatis Gregorio Pethre de Kysffalwd, item egregiis ac nobilibus Ioanne de Bozay, Georgio Bardosy seniore de Bardos, altero Georgio Bardosy iuniore de Bardos, Michaelae et Paulo Bozay ac Blasio Zylwagy omnino de dicta Bozay, Simone et Gregorio Daras, Ioanne et Nicolao Porpaczy ac altero Nicolao Septhey omnino de Nemes Porpacz, Ioanne, Petro et Ladislao Fyzthewy de Fyzthew, Urbano et Leonhardo Naray ac Benedicto literato similiter Naray in ipsorum propriis personis, ac aliis quampluribus inibi legitime convocatis et praesentibus accessissent, idemque homo regius eodem testimonio nostro praesente introduxisset praefatum Nicolaum comitem de Zrinio in dominium earundem, statuissetque easdem eidem suisque heredibus et posteritatibus universis praemissae fassionis concambii, item consensus ac regii iuris donatione ¹⁾ titulis ipsi incumbentibus perpetuo possidendas, nullo protunc ibidem, nec etiam exposit coram nobis hic in capitulo contradicente.

Item, feria quinta proxima post dictum festum beati
febr. 26. Mathiae apostoli recens transacti, quae erat vigesima sexta dies Februarii, dictus homo regius ipso testimonio nostro praesente ad facies portionis possessionariae eiusdem Petri Erdewdy iunioris in possessione Wasallya, necnon possessionum Hassas, Tothffalw, Hawardys, Kyryfydes et Kofydes vocatarum, in antelato comitatu Castriferrei existentium et habitarum, vicinis et commetaneis earundem universis, praecipue vero praefatis Urbano Naray ac egregiis et nobilibus Bartholomaeo, Ioanne, Georgio et Valentino Tharrody de Tharrodffalwa, Iacobo de Chenk, Christophoro Swlyok de Myske, Thoma Prwngher de eadem Myske, Aegidio et Stephano de Karaztos in ipsorum propriis, item providis Gregorio Kysmyhal iudice et Ioanne Deak reverendissimi domini Francisci Forgach in Myndzenth, Andrea Mathewssych, Martino Kwcharych, Andrea Nowozel et altero Andrea Ilimych magnifici domini Francisci Battyany iobagionibus in Ponycz

---

¹⁾ Igy, *donationis* helyett.

possessionibus vocatis, in antenotato comitatu Castriferrei existentibus residentibus dominorum scilicet suorum nominibus et in personis, et aliis quampluribus inibi legitime convocatis et praesentibus accessissent, idemque homo regius eodem testimonio nostro praesente introduxisset praefatum Nicolaum comitem de Zrinio in dominium earundem, statuissetque easdem eidem suisque heredibus et posteritatibus universis praemissae fassionis concambii, item consensus ac regii iuris donationis¹⁾ titulis ipsi incumbentibus perpetuo possidendas, nullo protunc ibidem, nec etiam ex post coram nobis hic in capitulo contradicente.

Tandem feria sexta proxima ante dominicam Oculi proxime praeteritam, quae erat vigesima septima dies Febr. 27. bruarii, idem homo regius ipso testimonio nostro praesente ad facies possessionum praefati Petri Erdewdy iunioris Saroszek, Horwathzek, utriusque Myske, Wyffalw, Weryhocz aliter Wyhegh, Jobbagy, Obordorff et Liczysthorff ac praedii Plonkhoff, necnon castelli Wereoswar et oppidi similiter Wereoswar, omnino in saepenominato comitatu Castriferrei existentium et habitarum, vicinis et commetaneis earundem universis, signanter praedictis Iacobo de Chenk, Christoforo Swlyok, Thoma Prwngher, Aegidio et Stephano Plonk, necnon egregiis ac nobilibus Petro Hollosy, Colomano Leoryncz omnino de dicta Jobbagy, Nicolao Lyendel de Zygeth et Thoma Saffar aliter Magyar de Also Ewr in ipsorum propriis personis, aliis etiam inibi legitime convocatis et praesentibus accessissent, idemque homo regius antelato testimonio nostro sibi adhaerente introduxisset praefatum Nicolaum comitem de Zrinio in dominium earundem, statuissetque easdem eidem suisque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuscumque praemissae fassionis concambii, item consensus ac regii iuris donationis²⁾ titulis ipsi incumbentibus perpetuo possidendas, nullo protunc ibidem, nec etiam ex post hic in capitulo coram nobis contradicente.

Postremo, sabbatho, proximo ante dominicam Oculi pro-

---

¹⁻²⁾ Hibásan *donatione* az eredetiben.

febr. 28. xime transactam, quae erat vigesima octava et ultima dies saepefati mensis Februarii nunc elapsi, ad facies possessionum Zenth Marthon,¹⁾ Rompolt,²⁾ Rakotthyas, Wyzek et Waszek vocatarum saepedicti Petri Erdewdy iunioris in antelato comitatu Castriferrei existentium et habitarum, vicinis et comitaneis earundem universis, signanter vero nobilibus Michaele Sayper de dicta Also Ewr, necnon praefatis Petro Hollosy, Colomano Lewryncz et Nicolao Lyendel in ipsorum propriis personis, aliisque quampluribus inibi legitime convocatis et praesentibus accessissent, idemque homo regius praefato testimonio nostro sibi semper adhaerente introduxisset praefatum Nicolaum comitem de Zrinio in dominium earundem, statuissetque easdem eidem suisque heredibus et posteritatibus universis simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet praemissae fassionis concambii, item consensus ac regii iuris donatione³⁾ titulis ipsi incumbentibus perpetuo possidendas pariter et habendas, nullo penitus in faciebus earundem, nec etiam postea coram nobis hic in capitulo contradictore apparente, diebus etiam legitimis et consuetis in faciebus earundem permanendo.

In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras privilegialiter confectas appendentisque et authentici sigilli nostri munimine roboratas memorato domino Nicolao comiti perpetuo de Zrinio, ipsiusque heredibus et posteritatibus universis dandas duximus et concedendas, communi iustitia observata.

Datum sedecimo die introductionis et statutionis praenotatarum, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo
1562.
mart. 15. secundo supradicto.

Az esztergomi káptalannak 1570. mart. 3-án Zrínyi Miklós leányai Ilona Balassa Istvánné, Katalin Thurzó Ferenczné, Dorottya Batthyányi Boldizsárné, Borbála Thurzó Elekné és Margit Drugeth Miklósné részére kelt átiratában az orsz. ltárban, N. R. A. 472. 19. — V. ö. a Második r. 1562. febr. 16. és 1563. sept. 15. keletű leveleivel.

^{1—2)} V. ö. a Második r. 1560. maj. 15. és 1567. sept. 27. keletű leveleivel.

³⁾ Igy, *donationis* helyett.

CXXX.

Mura-Szerdahely, 1562. apr. 2.

Frangepán István, régebben a zágrábi káptalan előtt közte és testvére Zrínyi Miklósné között létrejött osztályegységet Nádasdi Tamás előtt jóváhagyja s az őt illető birtokokat magtalan halála esetére említett nővére fiainak vallja, s azokat a vele közösen leendő használatra Zrínyi Miklós és fiai kezébe bocsátja.

Nos Thomas de Nadasd regni Hungariae palatinus et iudex comanorum, serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia romanorum electi imperatoris semper augusti ac Hungariae, Bohemiae etc. regis, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae etc. locumtenens, necnon terrae Fogaras perpetuus et comitatus Castriferrei comes memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod spectabilis et magnificus dominus comes Stephanus, filius spectabilis et magnifici quondam domini comitis Ferdinandi de Frangepanibus, Segniae, Weglhae Modrusiaeque comitis, coram nobis personaliter constitutus, matura intra se deliberatione praehabita, oneribus etiam et quibuslibet gravaminibus universorum fratrum, proximorum et consanguineorum suorum, quos videlicet infrascriptum tangeret et concerneret, seu tangere et concernere posset negotium quomodolibet in futurum, in se assumptis sponte et libere confessus est et retulit in hunc modum, quod cum superioribus annis inter ipsum dominum comitem Stephanum ab una, parte vero ab altera generosam et magnificam quondam dominam Catherinam, consortem spectabilis et magnifici domini comitis Nicolai, comitis perpetui de Zrynio ac magistri tavernicorum et consilarii praefati domini nostri imperatoris et regis, sororem vero carnalem ipsius comitis Stephani, in universis castris, castellis, oppidis, villis, possessionibus, praediis, portionibus et aliis quibusvis bonis et iuribus eorum possessionariis, ubivis et in quibuscunque comitatibus intra ambitum regnorum Croatiae et Sclavoniae ac partibus maritimis existentibus et habitis, quaedam realis divisio et sequestratio facta celebrataque extitisset, quemadmodum haec

omnia literae¹⁾ honorabilis capituli ecclesiae Zagrabiensis superinde emanatae clarius declarant et exprimunt, tempore huiusmodi possessionariae divisionis totalia castra Ozal cum oppido similiter Ozal ac iudicatus Werhowczy Gorny et Dolny, Pobrysie, Krasczyczy, Prybychy, Kopchyna, Sypak nac Zezthy, Woksyn Sypak, Hernethyczy, Orlye, Nowaky Nabrodew, Zadobarye, Thomasnycza, Zawerh, Gerdewn, Pyschethky, Eryawacz, Hrazthye, Jeskowo, Ozthrywerh, Zenkowoczy, Polycza, Brathowanczy et Berlogh, Wywodyna, Korwsczy et Prekrysye, Thergh, Zorckowczy, Lewkewssy et Zlapno; item castrum Dobowacz cum oppido similiter Dobowacz ac iudicatus Gaz, Jelza et Zwarcha, aliisque cunctis pertinentiis et utilitatibus suis, quocunque nomine vocitatis, ad eadem castra et iudicatus pertinentibus, omnino in comitatu Zagrabiensi existentibus habitis, pertinentibus et pertinere debentibus; praeterea castra Grobnyk, Bakar et Hrelyn modo simili cum universis oppidis, villis, possessionibus, praediis, portionibus et aliis quibusvis pertinentiis suis, in partibus maritimis et in regno Croatiae existentibus et habitis memoratae condam dominae Catherinae, consorti dicti domini comitis Nicolai de Zrynio, sorori vero praefati comitis Stephani, eiusdemque quondam dominae Catherinae heredibus et successoribus pro rata portione eiusdem quondam dominae Catherinae cecissent, eademque castra ac bona et iura possessionaria pariter cum cunctis suis pertinentiis ipsa domina Catherina a tempore huiusmodi divisionis tamdiu, donec in humanis egisset, libere tenuisset et possedisset, prout ipsa decedente liberi et heredes eiusdem tenerent et possiderent etiam modo, dominium et realem possessionem eorundem continuando ac fructus et utilitates percipiendo; — castrum vero Rybnyk cum oppido similiter Rybnyk ac possessionibus Nowaky, Grychy, Modrwspathak, Arthynychy, Jelkowczy, Kwnychy, Paka, Prawthyna, Zalwka, Bryhowo, Jwrowo, Brodsynewnywerh, Bwkowacz, Sakanya, Kohanywerh, Breznyk, Oberklarycha, Golywerh et Zthranycza; item castrum similiter Nowygrad ac

---

¹⁾ Ez hiányzik, azonban v. ö. a Második r. 1544. febr. 1. és 1550. júl. 13. keletű leveleivel.

possessiones Zthathywe Tachne, Zthathywe Plemenythe, Dw-
brawczy, Zwdchychkwcho, necnon similiter castrum Zwechay
cum possessionibus Janyach, Gwlycze, Grabark, Dwgagora;
item castrum Lypa cum sedecim possessionibus ad idem per-
tinentibus, necnon castrum Lwkwodol alias Zeweryn cum
possessionibus Mwrawycze, Brod, Gerowo; praeterea castrum
Zkrad cum oppidis superiori et inferiori ac possessionibus ¹⁾
Chewyzy, Janyach et Lypowacz; item castellum Mresnycza
cum suis pertinentiis, eorundemque et earundem utilitatibus,
omnino in comitatu Zagrabiensi existentibus; ceterum in
partibus maritimis et in regno Croatiae castra Nowy, Bry-
byr, Grysane, Drywenyk et Thersath pariter cum cunctis
eorundem et earundem utilitatibus et pertinentiis quibusbet,
ad eadem et easdem de iure et ab antiquo spectantibus et
pertinere debentibus memorato domino comiti Stephano de
Frangepanibus, ipsiusque heredibus et posteritatibus universis
similiter pro rata sua portione cessissent iure perpetuo pos-
sidendas pariter et habenda; tali per ipsas partes tempore
praemissae divisionis adiecta conditione, quod si quam par-
tium earundem temporum in processu absque heredum
utriusque sexus solatio (quod Deus procul avertere digne-
tur) decedere contingeret, totalia castra, oppida, posses-
siones, portiones, bonaque et iura possessionaria praedecle-
rata talis partis in utroque semine deficientis cum cunctis
suis pertinentiis in partem superstitem et heredibus gauden-
tem, eiusdemque heredes et successores devolvantur et con-
descendi debeant, devolutaque et condescensa sint ipso pari-
ter facto.

Unde idem comes Stephanus de Frangepanibus vo-
lens praescriptam castrorum, bonorumque et iurium posses-
sionarium divisionem simul cum contractu super devolu-
tione bonorum eorundem in alterutrum inito firmam atque
in perpetuum inviolabilem fore, eandem ipsam divisionem
simul et contractum in omnibus suis punctis, clausulis et
articulis, ac in omni sui parte etiam nunc acceptasset et
approbasset, confirmasset et ratificasset, totum etiam et omne

---

¹⁾ Innen *Zwdchyc* kitörölve.

ius suum, quod ipse in praedictis castris, castellis, oppidis, villis, possessionibus, portionibus, praediis et aliis quibusvis iuribus possessionariis ad eadem pertinentibus per praemissam divisionem ad ratam portionem suam cassis haberet, vel se habere posse praetenderet quomodolibet in futurum, in magnificos Georgium, Christopherum et Nicolaum, filios praefati domini comitis Nicolai de Zrynio ex iamfata quondam domina Catherina progenitos, eorundemque heredes et posteritates utriusque sexus universos transtulisset, imo idem comes Stephanus praemissam divisionem et contractum coram dicto capitulo ecclesiae Zagrabiensis factam et initum acceptasse, approbasse et ratificasse, totum etiam et omne ius suum, omnemque iuris et domini proprietatem in praescriptis castris, castellis bonisque et iuribus possessionariis, per ipsam divisionem pro rata portione sua cassis habitam modo infradeclarando in iamfatos Georgium, Christopherum et Nicolaum, filios dicti domini comitis Nicolai de Zrynio eorundemque heredes et posteritates utriusque sexus universos se transtulisse retulit pleno iure et cum effectu.

Porro, cum praefatus dominus comes Stephanus consideraret et animo diligenter expenderet, quantus quamque potentissimus hostis, nimirum turca christiani nominis inimicus hereditarius, toti fere christianitati et maxime huic regno ac praescriptis castris, castellis bonisque suis immineat, periculaque nostra de die in diem crescant, seque et suas vires ad defensionem praedictorum castrorum et castellorum, bonorumque suorum praedeclaratorum, utpote in faucibus hostium sitorum, quae non sine magna provisione et impensis debito modo confici potest, inferiores infimioresque fore, dictus vero dominus comes Nicolaus de Zrynio, praeterquam quod praescriptam condam dominam sororem suam et ipsam utrisque parentibus orbatam ac domesticorum suorum perfidia et insidiis multum oppressam in coniugem accepisset, per hocque cum ipso comite Stephano perpetuam affinitatem contraxisset, alia etiam innumerabilia beneficia in ipsum contulisset, omniaque sua incommoda et praesertim custodiam praedictorum castrorum et munitionum suarum contra hostium conatus, reliquasque omnes suas necessitates praesenti

auxilio supportasset et nunc quoque omni fraterno favore, amore et auxilio supportaret et ne eadem castra et munitiones ad manus hostium propter insufficientiam eiusdem comitis Stephani perveniant, modo etiam singulari sua industria et impensis curaret et provideret; ceterum, eundem dominum comitem Stephanum Deus optimus maximus hactenus, quamvis multis annis in conditione coniugali existentem, tamen solatio heredis orbatum effecisset, dictus vero dominus comes de Zrynio ex praedicta condamnata domina Catherina, sorore ut praescriptum est ipsius comitis Stephani, divina clementia praefatos suos liberos magnae spei adolescentes suscepisset: — motus itaque praemissorum consideratione, et imprimis sterilitatis suae, ne si ipsum (quod Deus avertat) sine herede decedere, vel herede relicto eosdem quoque temporum in processu deficere contingat, praescripta castra, castella, bonaque et iura sua possessionaria non in praefatos nepotes suos, unica solatia prosapiae suae, sed in familiam alieni sanguinis devolvantur et condescendant, praefatum suum contractum super devolutione dictorum castrorum, castellorum ac bonorum suorum modo superius declarato institutum in perpetuum valiturum renovandum et confirmandum esse duxisset, prout renovavit et confirmavit coram nobis; tali modo, quod si ipsum ex hac vita nullis heredibus relictis vel relictis, sed illos quoque deficere et decedere contingat, extunc praedicta universa castra, castella, bonaque et iura sua possessionaria praedeclarata mox in praefatos Georgium, Christopherum et Nicolaum, filios praefati domini comitis Nicolai de Zrynio, nepotes scilicet suos ex praefata condamnata domina Catherina sorore ipsius comitis Stephani susceptos, eorundemque heredes et posteritates utriusque sexus universos pleno et efficaci iure devolvantur et condescendant, habeanturque et intelligantur devoluta ipso pariter facto.

Quae omnia ut expeditum finem et certam executionem habere et eo magis absque omni prorsus difficultate pro amicitiae et expressae voluntatis ipsius comitis Stephani sententia adimpleri possint, idem comes Stephanus praescripta universa castra, castella, bonaque et iura sua pos-

sessionaria simul cum cunctis suis proventibus et utilitatibus quibuslibet manibus praefati domini comitis Nicolai de Zrynio et Georgii, Christopheri ac Nicolai, praescriptorum filiorum suorum nunc statim et defacto dedisset et realiter assignasset ac in eisdem castris, castellis et munitionibus, aliisque quibuslibet bonis et iuribus suis possessionariis praefectos, castellanos, provisos et officiales omnis generis constituendi, ordinandi et praeficiendi eisdem domino comiti Nicolao de Zrynio ac dictis Georgio, Christophero et Nicolao, filiis suis plenam et omnimodam dedisset et contulisset facultatem et auctoritatem; ita tamen, ut quamdiu idem dominus Stephanus comes divina dispositione hac vitali aura perfruitur, eadem universa bona et iura sua possessionaria praefati dominus comes Nicolaus de Zrynio et dicti filii sui cum eodem domino comite Stephano de Frangepanibus communiter uti, frui, tenereque et possidere, fructus etiam et quibuslibet utilitates eorundem universorum bonorum communiter percipere et administrare possint et debeant utendique et possidendi praefatae partes communem et indivisam habeant potestatis facultatem, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

1562.
apr. 2.

Datum in oppido Zerdahel prope fluvium Mwra, feria quinta proxima post festum Resurrectionis Domini anno eiusdem millesimo quingentesimo sexagesimo secundo.

Coram me
magistro Damiano de Aranyan,
prothonotario palatinali.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 25.* — V. ö.
a Második r. 1559. *marl. 15.* és 1572. *apr. 3.* keletű leveleivel.

CXXXI.

Szigetvár, 1562. oct. 5.

Zrínyi Miklós beléegyezik abba, hogy Frangepán István a Ribnik várához tartozó Terbuhováczot és Sztankováczot Lenkovics Jánosnak adományozza, sőt ezt az adományt maga is hat kuniesi jobbágYTELEKKEL szaporítja.

Nos Nicolaus comes perpetuus à Zrinio, sacrae romanorum caesareae regiaeque maiestatis etc. consiliarius, tavernicorum regalium in Hungaria magister, praefectus et capitaneus castris regis Zigeth, necnon comes comitatus Baronensis et Tolnensis memoriae commendamus tenore praesentium [significantes] quibus expedit universis, quod praeteritis temporibus spectabilis et magnificus dominus Stephanus de Frankepanibus comes Vegliae, Segniae Modrusiaeque, dominus et frater noster observandissimus magnifico domino Ioanni Lencouizh de Libera Turri, equiti aurato, gentium provincialium in confiniis regnorum Croatiae et Sclavoniae generali, necnon sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliario ob varias obsequiosas amicitias, sibi pro locorum et temporum varietate amicabiliter praestitas, totales possessiones Terbuhouaz et Stankouaz ab antiquo ad castrum Ribnik pertinentes praefato domino Ioanni Lencouizh, heredibusque suis universis iure perpetuo dederit et contulerit.

Cum vero praefata bona heredes nostros, si qui decedente domino Stephano de Frankepanibus supererint, legitimo iure concernant, igitur requisiti sumus per praedictum dominum Ioannem Lencouizh, quo huiusmodi donationi praefati domini Stephani de Frankepanibus praefatarum duarum possessionum nostrum et heredum nostrorum praeberemus consensum pariter et assensum; praeterea quod petiit nos saepedictus dominus Ioannes Lencouizh, quo sibi suisque heredibus ac posteritatibus universis totales sex sessiones, omnino in possessione Chunych existentes et habitas, ad praefatum castrum Rybnik similiter ab antiquo pertinentes, quas quidem sex sessiones pronunc infrascripti coloni inhabitant: Benko Merzlyak, Georgius et Stephanus Peteh, Jur Terzok, Mathe Kuezynyh, Luca Kuezynych et Jur Peteh,

una cum decimis ac iuribus montanis trium vinearum, unius, quae quondam praefuit Ztaroga Jarsulae, duarum vero, quae quondam praefuerunt generis praefati Jarsula et Jur Franchyzh Jantolonyzh ex Gribal, omnino in promontorio Hlapnyk existentium, iure perpetuo ac irrevocabiliter daremus ac donaremus.

Nos igitur consideratis variis amicitiiis ac favorabilibus complacentiis saepedicti domini Ioannis Lencouizh nobis ac nostris frequenter praestitis, quae se et inposterum praestitutum pollicetur, praescriptas literas donationales domini Stephani de Frankepanibus super duabus possessionibus, scilicet Terbuhouzy et Stankouzy emanatas acceptamus, approbamus et ratificamus, nostrumque ac heredum nostrorum praebemus consensum pariter et assensum; ipsas vero totales sex sessiones, omnino in possessione Kunych modo praedecclarato habitas cum universis earundem pertinentiis, utpote pratis, silvis, nemoribus, agris, pascuis, foenilibus, molendinis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus, generaliter vero quorumlibet fructuum et utilitatum perceptionibus, simul cum decimis ac iuribus montanis trium illarum vinearum, in promontorio Hlapnyk existentium, dicto domino Ioanni Lencouizh, heredibusque suis universis dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabili tenendas, possidendas pariter et habendas, harumstrarum vigore et testimonio literarum, proprio sigillo nostro ac manus nostrae subscriptione roboratarum mediante.

1562.
oct. 5.

Datum in regia Sygeth, feria secunda post festum beati Francisci [anno Domini] millesimo quingentesimo sexagesimo secundo etc.

Nicolaus comes Zriny m. pr.

Idem Georgius comes Zriny m. pr.

Idem Christofforus comes Zriny m. pr.

Egykorú egyszerű másolata az orsz. ltárban, *N. R. A. 1649. 2.*

CXXXII.

1563.

Zrínyi Miklósnak a Szávától huszonhét magyar mérföld hosszú területen levő horvátországi várairól.

Prekoverszki vára, melyet Zrínyi 1560-ban letörtetett.

Zrín vára a király kétszáz főnyi gyalogjával; le kellene törni.

Pedel vára ötven főnyi gyaloggal, de a mult septemberben a királyi biztosok által földig leromboltatott.

Gore templom-torony husz főnyi királyi gyaloggal, de 1561. septemberében a királyi biztosok földig lerontatták.

Gvozdzánszk vára száz főnyi királyi gyaloggal, ezüst bányával; a kastélyt le kellene törni.

Jamnicza vára husz főnyi királyi gyaloggal, de a mult septemberben a királyi biztosok által szétromboltatott.

Vranográcz vára a király harminczkét gyalogjával s Zrínyi száz lovassával.

Novigrád vára, melyet az ellenség a mult évben fölégetett, de a király újra őrséggel látta el; le kell törni.

Kruppa vára a király negyven főnyi gyalogjával; le kell törni.

Mutnicz vára a király tizenöt gyalogjával, melynek számát huszszal kell szaporítani.

Hrelín vára és városa.

Bakar vára és városa.

Grobnik vára és városa.

Lopašić R., Spomenici hrvatske krajine. U Zagrebu 1889. III. 426—432. (a Monumenta spect. historiam slavorum merid. XX. kötetében.)

CXXXIII.

Bécs, 1563. júl. 10.

Ferdinánd Tahi Ferencz panaszára, mely szerint ataki udvarházát Zrínyi Miklós hatalmasul leromboltatta s őt annak birtokából kivetette, megparancsolja Zalavármegyének, hogy panaszlónak Atakot és tartozékait adassa vissza.

Ferdinandus divina favente clementia electus romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae,

Zrínyi M. levelezése. II.

Bohemiae etc. rex, infans Hispaniarum, archidux Austriae, dux Burgundiae etc. fidelibus nostris magnificis, egregiis et nobilibus, comitibus, vicecomitibus ac iudicibus nobilium comitatus Zaladiensis salutem et gratiam.

Exposuit maiestati nostrae fidelis noster magnificus Franciscus de Tah, agazonum nostrorum regalum in Hungaria magister et consiliarius noster gravi cum querela, qualiter superioribus diebus fidelis noster spectabilis et magnificus Nicolaus comes de Zrynyo, tavernicorum nostrorum regalum in Hungaria magister ac partium regni nostri Hungariae cisdanubianarum et arcis nostrae Zygeth capitaneus, consiliarius, missis cum provisorio suo de Chakthornya colonis suis curiam ipsius nobilitarem in possessione Athak, in comitatu isto Zaladiensi existentem, quam scilicet ipse exponens una cum pertinentiis suis ante acceptum adhuc per eundem comitem de Zrynyo dominium dictae arcis Chakthornya a certis annis possedisset et pacifice tenuisset, potenti et armata manu invasisset, eandemque missis iterum et tertio hominibus et colonis suis armata manu simul cum omnibus in ea domo disjici, dissecari et perverti fecisset, ipsumque hac via e dominio eiusdem curiae et consequenter dictae possessionis Athak, pertinentiarumque eiusdem violenter eiecisset gravissimo suo damno et praeiudicio manifesto; supplicavit itaque maiestati nostrae idem Franciscus Tahy, ut quum tam in Novizoliensibus, Poseniensibus et Tirnaviensibus, quam etiam in aliis articulis et constitutionibus regnicolarum nostrorum decretum, perque maiestatem etiam nostram confirmatum sit, ut si qui novas bonorum et quorumcunque iurium possessionariorum occupationes praesumunt, comites vel vicecomites et iudices nobilium, scita prius mera rei veritate, violentos eiusmodi occupatores de dominio bonorum occupatorum ejiciant, et spoliatos in integrum restituant sub poena amissionis officiorum suorum, dignaremur ei in praemissis de opportuno remedio gratiose providere.

Supplicatione itaque ipsius Francisci Tahy accepta fidelitati vestrae harum serie firmiter committimus et madamus, quatenus acceptis praesentibus et praemissis sic ut praeferatur stantibus et se habentibus praefatum Franciscum Tahy

in dominium praetactae curiae et possessionis Athak, pertinentiarumque eiusdem, vigore praedictorum articulorum publicarum constitutionum introducere, eandemque curiam et possessionem simul cum cunctis pertinentiis eidem possidendas tradere et assignare modis omnibus debeatis, secus non facturi, praesentibus perfectis exhibenti restitutis.

Datum Viennae. decima die mensis Iulii anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo tertio.¹⁾

1563.
jul. 10.

Gersei Pethő Péter és peleskei Ördögh István zalavármegyei alispánoknak Egerszeg, 1571. maj. 18-án Zrínyi György részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 447. 39.* — V. ö. a Második r. 1550. jún. 5. és 1564. apr. 15. keletű leveleivel.

CXXXIV.

Pozsony, 1563. sept. 15.

Ferdinánd megparancsolja a pozsonyi káptalannak, hogy a Zrínyi György és Erdődi Anna között kötendő házasság ügyében létrejött szerződés értelmében Zrínyi Miklóst és fiát kérdezze meg: valljon a szerződést megtartják-e vagy nem s a feleletet Erdődi Péternek adja ki.

Ferdinandus divina favente clementia electus romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, comes Tyrolis etc. fidelibus nostris capitulo ecclesiae Posoniensis salutem et gratiam.

Expositum est maiestati nostrae in persona fidelis nostri spectabilis et magnifici Petri Erdewdy de Monyorokerek, comitis perpetui Montis Claudi ac regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bani, qualiter temporibus et annis superioribus inter ipsum exponentem ab una, parte vero ab altera fidelem nostrum spectabilem et magnificum

---

¹⁾ *Bécs, 1563. jul. 1.* Miksa cseh király hasonló parancsot küld Zalavármegyének. — Pethő Péter és Szele Jakab zalavármegyei alispánoknak Egerszeg, 1569. apr. 14-én Zrínyi György részére kelt átiratában u. o. *N. R. A. 447. 37.*

Nicolaum comitem perpetuum de Zrynio, tavernicorum nostrorum regalum magistrum et consiliarium nostrum certa quaedam transactio, compositioque facta et inita extitisset, superindeque partes inter easdem quaedam etiam literae transactionales, sigillis ac chyrographo partium earundem munitae, confectae et emanatae fuissent, in quibus inter alia hoc et id contineretur, quod scilicet praefatus Nicolaus comes de Zrynio generosam puellam Annam, filiam dicti Petri Erdewdy exponentis tunc adhuc in aetate tenera constitutam magnifico Georgio comiti de eadem Zrynio, filio suo in sponsam elegisset atque accepisset, idem etiam exponens eandem puellam Annam, filiam suam eidem comiti Georgio benevole dedisset in sponsamque copulasset, partesque eadem huiusmodi affinitatem, liberorumque suorum praefatorum desponsationem et copulationem se se observaturas fide ipsorum christiana et manibus stipulatis compromississent, prout haec omnia praescriptae literae transactionis, sigillis et chyrographo partium earundem, ut praemissum est, consignatae clarius declarant et exprimunt.

Quia vero ex Dei optimi maximi benignitate iam tam praefatus comes Georgius filius dicti comitis Nicolai de Zrynio, quam etiam antefata puella Anna, filia ipsius exponentis nobiles iam attigissent annos, volens praefatus exponens certior fieri de eo, utrum praefatus comes Nicolaus de Zrynio praenarratae dispositioni et obligationi suae satisfacere in eaque persistere vellet, eundem comitem Nicolaum de Zrynio vigore certarum literarum nostrarum praeparatoriarum vobis sonantium medio nostri et vestri hominum diligenter admonendum curasset, et licet idem comes Nicolaus de Zrynio respondisset, se praedeclaratae dispositioni, et ordinationi ac obligationi suae nunquam contradixisse, neque etiam aliquid contra ipsam obligationem suam fecisse aut facere velle, sed quantum in eo esset, paratum se esse obligationi suae praedeclaratae satisfacere, neque unquam filium suum comitem Georgium praefatum a tali matrimonio prohibuisse, sed nec modo prohibere, modo matrimonium tale Deo optimo maximo primum ac deinde dicto comiti Georgio filio suo placeat; quum autem ea ex-

ceptio, quae videlicet in responsione dicti comitis Nicolai modo praemisso facta extitit, quod scilicet si dicto comiti Georgio filio suo praetactum connubium placeat nec ne, in tenore praescriptarum literarum transactionalium non contineatur, et ideo responsio eiusdem comitis Nicolai praefato exponenti pro iurium suorum futura cautela non videtur esse sufficiens, ob hoc idem exponens super eo etiam ab ipso comite Nicolao clarius volens esse certior, an ipse quoque comes Georgius eius filius praenarratae obligationi parentis sui satisfacere vellet, ne diutius praedicta puella Anna, filia sua inani spe detineretur, exindeque fortuna sua utcunque defraudaretur, tam dictum comitem Nicolaum Zryny, quam etiam praefatum comitem Georgium eius filium de et super eo, utrum praemissae dispositioni et obligationi ipsius comitis Nicolai satisfacere intendant, per nostrum et vestrum homines legitime admoneri facere vellet:

Fidelitati igitur vestrae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatinus acceptis praesentibus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente nobilis Ioannes literatus Kerezthes de Elewtheyed notarius minoris cancellariae nostrae aut Stephanus Was de Wasdynnye vicecomes comitatus Poseniensis, vel Leonardus Amade de Warkon sive Martinus Karachyon de Hodos aliis absentibus homo noster regius de curia nostra regia per nos ad id specialiter transmissus, dicto testimonio vestro praesente, ad praefatos comitem Nicolaum de Zrynio et Georgium filium eiusdem accedendo, praesentes literas nostras eisdem exhibeat et praesentet, ac nihilominus eosdem simul vel divisim repertos verbo nostro regio diligenter admoneat requiratque, utrum praemissae dispositioni pariter et obligationi ipsius comitis Nicolai satisfacere, in eisque persistere vellent nec ne, ac tandem quicquid tam praefatus comes Nicolaus, quam etiam ipse comes Georgius ad praemissa fecerint vel responderint, superinde ad relationem dictorum nostri et vestri hominum literas vestras sub sigillo vestro capitulari et authentico memorato exponenti iurium suorum futura pro cautela modis omnibus dare debeatis et teneamini, secus non facturi.

1563.
sept. 15.

Datum Posonii, feria quarta proxima post festum Exaltationis sanctae Crucis anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo tertio.

A pozsonyi káptalannak 1563. sept. 19-én kelt jelentésében a Második r. idézett datuma alatt. — V. ö. a Második r. 1562. mart. 15. és 1563. sept. 19. keletű leveleivel.

CXXXV.

1563. sept. 19.

A pozsonyi káptalan jelenti, hogy Zrínyi Miklóst és fiát Györgyöt megkérdezte, valljon a György és Erdődi Anna között kötendő házasság ügyében létrejött szerződést megállják-e, mire Zrínyi György megesküvén kijelentette, hogy ő nem, ellenben apja azt felelte, hogy ő, ha fiának tetszik, megállja.

Nos capitulum ecclesiae Posoniensis memoriae commendamus per praesentes, quod nos literas serenissimi principis et domini domini Ferdinandi — — *sat.* — exhibitorias patenter confectas, nobis praeceptorie sonantes et directas summa cum obedientia recepimus in haec verba: Ferdinandus — — *sat.*, *l. a királynak 1563. sept. 15-én kelt levelét a Második r. idézett datuma alatt.* —

Nos itaque mandatis praefatae sacrae caesareae ac regiae maiestatis etc. domini nostri clementissimi in omnibus obedire cupientes ut tenemur, una cum praefato Ioanne literato Kerezthes de Elewtheyed, homine suae maiestatis regio per eandem suam maiestatem ad id specialiter transmissum unum ex nobis videlicet venerabilem magistrum Thomam de Werecze, socium et concanonicum nostrum ad praemissa fideliter peragenda nostro pro testimonio fidedignum duximus transmittendum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis sub iuramento retulerunt hoc modo, quomodo ipsi sabbatho proximo post festum Exaltationis sanctae Crucis novissime transactum ad castra dominorum regnicolarum ad haec comitia congregatorum extra hanc civitatem Posoniensem posita, consequenterque ad tentorium praefati spectabilis et magnifici domini Nicolai comitis perpetui de Zrynio etc. ibidem fixum et locatum simul accessissent, ibique penes

idem tentorium praefatum magnificum dominum Georgium comitem de eadem Zrynio etc. personaliter reperissent, praescriptasque literas eiusdem suae maiestatis eidem ibidem exhibuissent et praesentassent, ac nihilominus eundem verbo suae maiestatis regio idem homo regius, praesente testimonio nostro praenotato, diligenter admonuisset requisivissetque, utrum praemissae dispositioni pariter et obligationi ipsius domini comitis Nicolai, patris sui satisfacere in eisque persistere vellet nec ne; ad quae idem comes Georgius iureiurando respondisset, se nolle in praemissa dispositione et obligatione domini comitis Nicolai, patris sui persistere.

Tandem die in eodem idem homo regius, praesente testimonio nostro, ad domum habitationis nobilis Simonis literati de Cayro in hac civitate Posoniensi existentem habitam accessisset, ubi praefatum dominum Nicolaum de Zrynio personaliter reperisset, praescriptasque literas eidem ibidem exhibuisset et praesentasset, ac nihilominus verbo suae maiestatis regio eundem diligenter admonuisset requisivissetque, utrum praemissae dispositioni pariter et obligationi suae satisfacere, in eisque persistere vellet; ad quae idem dominus Nicolaus comes de Zrynio respondisset, se in praemissa sua dispositione et obligatione omnino persistere velle, si praefato Georgio de Zrynio, filio suo placuerit.

Unde nos super praemissis responsis memoratorum dominorum comitum Nicolai et Georgii de Zrynio ad relationem dictorum suae maiestatis et nostri hominum literas nostras sub sigillo nostro capitulari et authentico memorato exponenti iurium suorum futura pro cautela duximus concedendas.

Datum secundo die diei exhibitionis praenotatae, anno 1563.
Domini suprascripto.¹⁾ sept. 19.

Fejérkői István királyi helytartónak Pozsony, 1590. nov. 15-én az Erdődi Tamás és Péter s Zrínyi György között folyó perben ez utóbbi részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 318. 1.* — V. ö. a Második r. 1563. sept. 15. és (sept. 19 után.) keletű leveleivel.

¹⁾ *Pozsony, 1590. oct. 30.* Fejérkői István ezen, már Báthori Miklós és István országbírák előtt folyt perben az idézésre meg nem jelent Zrínyi Györgyöt elmarasztalja. — Átirata u. o. *N. R. A. 318. 1.*

CXXXVI.

(1563. sept. 19 után.)¹⁾

Erdődi Péter horvát bán a leányának Annának Zrínyi Györggyel történt eljegyzése nagyobb erősségére Zrínyi Miklóssal kötött s Monyorókerek, Vörösvár és Csatár, illetőleg Medvevár és Rakonokra vonatkozó csereszereződés megsemmisítése ügyében panaszt emel a királynál.

1556.
jul. 2.

Exponitur maiestati nostrae in persona fidelis nostri spectabilis et magnifici Petri Erdeodi de Moniorokerek, comitis perpetui Montis Claudii ac regnorum nostrorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae bani, qualiter circa festum Visitationis beatissimae Mariae virginis in anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo sexto transacto praeteritum fidelis noster spectabilis et magnificus Nicolaus comes perpetuus de Zrinio, thavernicorum nostrorum regalium magister generosam puellam Annam, filiam ipsius exponentis magnifico Georgio similiter comiti de Zrinio, filio suo in sponsam, futuram scilicet uxorem recepisset atque desponsasset, huiusmodique desponsationis contractum futuri scilicet matrimonii tam dictus Nicolaus comes de Zrinio in persona annotati Georgii filii sui, quam etiam praefatus exponens nomine dictae puellae Annae filiae suae, fide ipsorum christiana mediante, stipulatis manibus per literas eorum utrumque inter se emanatas ratum fore ac effectum debitum sortiturum confirmassent et ratificassent, ac in firmitus robur et ob respectum huiusmodi contractus futuri matrimonii et affinitatis coniunctae memoratus exponens cum eadem puella Anna, filia sua totalia castra sua hereditaria Moniorokerek et Verosvar vocata, in comitatu Castriferrei existentia habita simul cum omnibus oppidis, villis, possessionibus portionibusque et aliis quibusvis iuribus possessionariis ad eadem de iure spectantibus et pertinere debentibus memorato comiti Nicolao Zriny, necnon generosae olim dominae Catharinae de Frangipanibus, consorti suae in et pro septem millibus florenis

¹⁾ Mindenesetre 1561. jun. 20-ika után kelt, minthogy Frangepán Katalint *néhainak* mondja egy helyen. — V. ö. az Első r. 1561. jun. 20. keletű levelével.

hungaricalibus, intra tempus redemptionis eorundem castrorum Monyorokerek et Verosvar ac aliorum bonorum et iurium possessionariorum praenotatorum et ad eadem castra Monyorokerek et Verosvar pertinentium, titulo pignoris in scripsisset et obligasset.

Tandem dictus exponens nullum dolum subesse existimans, imo contractum huiusmodi sponsalitiū ratum et firmum fore ob praemissam fidem ¹⁾ inter ipsum exponentem ac dictum Nicolaum comitem de Zrinio sperans, circa festum sancti Valentini martyris ²⁾ in anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo septimo similiter transacto praeterritum eadem castra Monyorokerek et Verosvar cum praenotatis universis bonis et iuribus possessionariis eorundem, tunc apud manus dictorum comitis Nicolai Zriny ac dominae Chatarinae de Frangepanibus consortis suae penes praefatam puellam Annam, filiam ipsius exponentis, sponsam videlicet dicti Georgii filii ipsius comitis Nicolai Zriny titulo pignoris ut praemissum est existentia, necnon etiam fortalitium suum Chatar vocatum, in comitatu Zaladiensi situm similiter cum universis bonis et iuribus suis possessionariis in favorem eiusdem puellae Annae filiae suae, ob zelumque contractus sponsalitorum futuri matrimonii pro castro ipsius comitis Nicolai Zriny Meduevara vocato in Zagrabiensi, ac castello eiusdem comitis Nicolai Zriny Rokonok appellato in Crisiensi comitatibus existentibus et habitis, satis ruinosis ac pertinentiis eorundem pene desolatis, signanterque pro totalibus possessionibus ipsius comitis Nicolai Zriny Botincz sive Butincz, Zepnicza, Zlamnocz et Petrouczy vocatis in dicto Zagrabiensi et ad praefatum castrum Meduevara pertinentibus, necnon similiter totalibus possessionibus Dwlebzka, Dworiscze et Looky nuncupatis ac Markoucz, Lonicza, Goliuerh, Dolienanczi, Brezany, Loczicha, Zablinch, Poliana, Nouaczi, Prilezie, Borczeuch et Podlusie vocatis in Crisiensi comitatibus existentibus [et] ad dictum castellum Rokonok pertinentibus, ac

1557.
febr. 14.

¹⁾ Hibásan *fidei* a másolatban.

²⁾ 1557. febr. 13. — A csereszsződést l. a Második r. idézett datuma alatt.

iuxta seriem fassionis praefati comitis Nicolai [de] Zrinio exinde factae tanquam suis et populosis, ac pro una bombardamurifraga mille florenos valente, eisdem omnibus bonis respectu praefatorum castrorum Monyorokerek et Verosvar ac fortalitiu Chatar et pertinentiarum eorundem per omnia inaequalibus, necnon pro quatuor millibus florenorum similiter hungaricalium denuo ipsi exponenti datis et persolutis, in toto videlicet simul cum prioribus septem millibus computatis duodecim millia florenorum facientia eidem Nicolao comiti Zriny ac dictae olim dominae Chatarinae consorti eiusdem concambialiter dedisset et permutasset.

Quaequidem dolosa et fraudulenta concambialis permutatio ut dolosior redderetur, idem comes Nicolaus Zriny variis modis, declinationibus et persuasionibus apud dictum exponentem utens praetactum castrum suum Meduevara cum praenotatis pertinentiis suis manibus ipsius exponentis, prout iuxta tenorem literarum concambialium et compromissionarium idem Nicolaus Zriny dare et assignare debuisset, minime dedisset, quin potius apud eundem exponentem praetextu ¹⁾ praemissae contractae affinitatis dolosa persuasione effecisset, persuadens scilicet semper eidem exponenti, se in bonum commodumque eiusdem laborare; quod idem castrum Meduevara cum universis pertinentiis suis praenotatis attunc etiam apud manus ipsius comitis Nicolai Zriny habitum, idem exponens exiguis quibusdam bonis et iuribus possessionariis ac curia nobilitari, necnon quadam portione oppidi Rokonok in praetacto comitatu Crisiensi existentibus habitis alias egregii quondam Nicolai Puczich, ²⁾ tunc vero egregii Ambrosii literati de Gregoriancz, intimi et secretarii familiaris ac consilarii ipsius comitis Nicolai Zriny, eidem Ambrosio literato de Gregoriancz sicut praefertur intimo secretario ac consiliario suo de manibus ipsius comitis Nicolai Zriny similiter via concambii datum et assignatum fuisset.

Verum quia praefatus comes Nicolaus Zriny immemor praemissi obligaminis fidei suae christianae reiecta et repu-

---

¹⁾ Hibásan *praetexte* a másolatban.

²⁾ Kétes; talán *Guczich* volt az eredetiben.

diata prae notata puella Anna, filia dicti exponentis, circa festum sancti Michaelis archangeli proxime praeteritum memorato Georgio filio suo generosam puellam Annam, filiam generosi ac magnifici olim comitis Pirri ab Archo ex generosa ac magnifica domina Margaretha Zechy de Felsewlyndua alias consorte sua, nunc vero relicta eiusdem susceptam in uxorem desponsasset, cum igitur ex eo, tum etiam, quia prae notatas possessiones pertinentiarum scilicet praefati castri Meduevara Bottincz sive Buttincz, Zepnicza, Zlamnocz et Petrouczy vocatas in Zagrabiensi, possessiones vero pertinentiarum praetacti castelli Rokonok Dulebzka, Duoriscze et Looky nuncupatas in Crisiensi comitatibus existentes habitas tanquam suas proprias cum praedictis castro et castello memorato exponenti idem comes Nicolaus Zriny dedisse et concambialiter permutasse fassus fuisset, eas tamen ipse comes Nicolaus Zriny manibus ipsius exponentis iuxta suam fassionem et obligationem minime assignasset et neque assignare potuisset etiam de praesenti, eo quod et eotunc apud manus alienas habitae fuissent prout et modo quoque haberentur; praeterea etiam, quia praescriptae possessiones Markowcz, Lonycza, Golyuerh, Dolyenanczy, Brezany, Lochicza, Zablincz, Poliana, Nouaczi, Prylezie, Borscheucz et Podlusie vocatae, in prae notato comitatu Crisiensi existentes habitae et ad praefatum castellum Rokonok pertinentes non sicuti dictus comes Nicolaus Zriny tempore praemissae concambialis permutationis fassus extitisset populosae, sed penitus et omnino desertae ac colonis destitutae fuissent, prout et nunc quoque desertae essent ac prae notata quoque concambialis permutatio cum dicto Ambrosio literato Gregorianczi medio praefati comitis Nicolai Zriny facta et inita in fraudem ipsius exponentis cessisset, per hocque eadem venditio et concambialis permutatio per ipsum comitem Nicolaum Zriny inaequalis et fraudulenta ac in manifestum ipsius exponentis et heredum suorum damnum celebrata fuisset: — obhoc dictus exponens prae notatum comitem Nicolaum Zriny ratione prae via contra se in causam convenire rationibusque et causis ex praedeclaratis praemissas pignoratitiam inscriptionem ac venditionem, et ambas concambiales permutationes utpote inaequales ac per

sept. 29

praefatum comitem Nicolaum Zriny fraudulenter procuratas, iuribusque eiusdem exponentis et heredum ipsius multum nocivas cassare, annihilare et invalidare, praemissaque castrum Meduevara ac castellum Rokonok cum praenotatis universis pertinentiis et specialiter possessionibus Markoucz, Lonycza, Golyuerh, Dolyenanczy, Brezany, Lochicza, Zablynych, Poliana, Novaczy, Prylezye, Borscheucz et Podlusye vocatis sicut praefertur desertis, necnon praetacta undecim millia florenorum hungaricalium summa ac valorem praenotatae bombardae murifragae florenos scilicet mille, in toto videlicet duodecim millia florenos facientia eidem comiti Nicolao Zrini reddere, remittere et resignare, realiterque eidem de omnibus praemissis satisfacere ac praenotata castra Monyorokerek et Verosvar ac fortalitium Chatar cum pertinentiis eorundem universis ab eodem comite Nicolao Zriny pro se repetere et rehabere, superque praemissis omnibus, obligamine scilicet fidei in facto sponsalitorum, necnon concambiali et perpetui iuris venditione praescriptorum castri Meduevara et castelli Rokonok, pertinentiarumque eorundem per praefatum Nicolaum comitem de Zrinio in fraudem saepefati exponentis et heredum suorum derogamen confecta et fulminata ex parte eiusdem Nicolai comitis de Zrinio iudicium et iustitiam habere vellet, iure dicti regni nostri requirente.

Kivül: Paria evocatoriae literae domini Petri Erdodi pro Moniorokerek necessariae ad componendas evocatorias contra Gregorium et Ioannem Peteo pro sessionibus Cuklini et Koschyaki.

A XVII. század derekára valló töredékes másolata az orsz. ltárban, *N. R. A. 681. 38.* — V. ö. a Második r. 1563. sept. 19. keletű levelével.

CXXXVII.

Pozsony, 1563. oct. 20.

Ferdinánd megparancsolja Zrínyi Miklósnak, hogy a hadnagysága alatt szolgáló vitézek által állítólag bitorolt tolnavármegyei Kozárt és Monyoróst Dobó Istvánnak és Országh Kristófnak adassa vissza.

Ferdinandus divina favente clementia electus romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rex etc. fideli nostro spectabili et magnifico comiti Nicolao de Zrinyo, tavernicorum nostrorum regalium magistro, supremo partium regni Hungariae nostri ultradaniubianarum ac arcis et oppidi nostri Zygeth capitaneo et consiliario nostro salutem et gratiam.

Expositum est maiestati nostrae in personis fidelium nostrorum magnificorum Stephani Dobo de Ruzka comitis comitatus Barsiensis et consilarii nostri ac Christophori Orszagh de Gwth comitis comitatus Neugradiensis et pocillatoris nostri, quod licet tu certa bona et iura possessionaria ipsos legitime concernentia iam antea eis ad mandatum nostrum superinde ad te datum restitui fecisses, duae tamen adhuc possessiones Kozar et Monyaros vocatae in comitatu Tholnensi existentes, ad ipsos legitime pertinentes per certos milites sub te existentes violenter et sine ullo iusto iure possiderentur damno et iniuria ipsorum manifesta, supplicantes propterea nobis humiliter, dignaremur eis superinde de opportuno remedio gratiose providere.

Quorum supplicatione clementer exaudita, quum indignum sit et nos quoque pati nolumus fideles nostros suis bonis legitimis per quempiam indebite privari, fidelitati tuae harum serie firmiter committimus et mandamus, quatinus acceptis praesentibus et praemissis sic ut praefertur stantibus, si praefati exponentes praefatas possessiones Kozar et Monyaros ad ipsos legitime pertinere et per dictos milites sub te existentes sine ullo iusto iure possideri sufficienter comprobare potuerint, eas ipsis aut homini eorum ad id deputato

reddi et restitui facere debeas et tenearis, secus non facturus, praesentibus perlectis exhibenti restitutus.

1563. Datum Posonii, die vigesima Octobris anno Domini
oct. 20. millesimo quingentesimo sexagesimo tertio.

Ferdinandus m. pr.

Nicolaus Olahus
Strigoniensis m. pr.
Ioannes Listhius m. pr.

Eredetiye papíron aljára nyomott pecséttel az orsz. ltárban, N. R.
A. 1728. 31.

CXXXVIII.

Winterberg, 1563. oct. 27.

Rosenberg Vilmos a testvére Éva és Zrínyi Miklós közt kötendő házasság ügyében Neuhausi Joachim cseh kancellárt és Rosenberg Pétert telyhatalommal ruházta fel.

Ich Wilhalm herr zu Rosenberg, regierender herr des hause Rosenberg, römischer kays. maiestaet etc. rat vnnd des kunigreichs Beheim obrister lanndt camerer etc. bekhehn mit disem offnen gwaltsbrief, das ich in den sachen, die wolgeborne meine freuntliche liebe schwester, frewlein Eua geborne zu Rosenberg etc. auch den wolgebornen herrn herrn Nicolaen grafen zu Serin, höchsternennter röm. kays. maiestaet etc. rat vnnd obristem zu Sigeth etc. aines hey-rats halben, wo solches zwischen ir baid lieb personen von dem Allmechtigen erschaffen, den wolgebornen herrn Ioachim herrn von vnd auf Newhausz vnd Fraumburg, ritter des gulden flüsz, röm. kays. maiestaet etc. gehaimen rat, camerer vnnd des kunigreichs Behaim obristen canczler, auch herrn Petern herrn zu Rosenberg, röm. kunigl. maiestaet etc. camerer etc. meinen freuntlichen vertrauten geliebten herrn schwagern vnd bruedern an meiner statt meinen volmechtigen gwalt gegeben hab, gib in auch den hiemit wissentlich in krafft disz brieffsz in der pesten form, als das immer nach geistlichen und weltlichen rechten am khreffigisten gesein

khann oder mag, also das sy vermittlt goettlicher gnaden obbemelten erlichen heyrat an meiner statt als dem regierenden herrn des hauss von Rosenberg, weil ich selbs personlich annderer meiner hochfurgefallnen obligen halb darzue nit abkhomen khunden, volmechtiglich furnemmen, hanndlen vnd schliessen sollen und mugen.

Vnd wo dann mein geliebter herr brueder, herr Peter bey sollicher volkhomblicher abhandlung personlich nit sein khundte, so soll doch obbemelter mein freuntlicher geliebter herr schwager, der herr von Newhausz, an meiner statt alles das, so erstlich zu der eer des allmechtigen Gottes vnnd dann meiner schwester freylin Eua vnnd des herrn grauen von Serin vereelichung zeitlich vnd ewigen wolfart, auch zu merung vnser bederseits ansehlichen freuntschaft aufnemblich, nuczlich vnd furtreglich sein khan, vnd wie mein freuntlichs vertrauen zu im steet, volkhomblich zu schliessn macht vnd gwalt haben. Vnd was er, der herr von Newhausz neben dem herr Peter, oder im fahl seiner abwesenhait, allainig in disn sachen abhandln vnd schliessen wirdet, das alles vnd yedes nichts ausgenommen ist. mein volkhomblicher, entlicher will vnd maynung. Versprich auch dasselbig in sein wierden vnnd puncten verpleiben zu lassn vnd alles was darauf beschlossn vnd gehanndlt wirdet, wie sich ain eerlichen herrn geburt zu uolcziehn, auch war, vest vnd stat zu haltn yecz noch in khunfftige zeit darwider in khainerlay weisz oder weeg nit zu reden noch zu hanndlen. Vnnd da auch dise yecz berurte meine volmechtige gwalthaber zu disen sachen aines merern gwalts notturfftig weren, als hierinn begriffen ist, denselbigen will ich inen yecz alszdann vnnd dann als yecz in der pesten form, massz vnnd weisz, als wer der mit allen seinen notturfftigen clausln vnnd puncten nach geistlichen vnnd weltlichen rechten zum khrefftigisten hierinnen einuerleibt vnnd auszgefuert, in krafft disz briefs würrckhlich vnd bestendiglich erstatt vnd gegeben haben alles treulich vnnd vngeuerlich.

Des zu warem vrkhundt hab ich disen gwaltsbrief mit meinem angebornen innsigl vnd selbsaigner vnnterzogner hanndtschrifft verfertigt, der geben ist auf meinem schlosz

1563. Wynterberg, mitwoch vor sannd Simoni vnd Iudas tag nach
oct. 27. Christi vnnsers lieben herrn geburt im tausent funfhundert
vnd dreyvndsechczigistn jaren.

Wilhelm regirender herr des
hauses Rosenberg etc. mein hand.

Eredetije papíron alján Rosenberg Vilmos pecsétjével a gróf Černin család csehországi neuhausi lltárában, *Familie der grafen von Serin.* — V. ö. az Első r. 1566. sept. 28. és a Második r. 1567. maj. 26. keletű leveleivel.

CXXXIX.

Pozsony, 1563. nov. 6.

Erdődi Péter horvát bán Tahi Ferencz panaszára megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy a Tahi által Zrínyi Miklósnak eladott Bosjákó várában és városában maradt ingó javaknak ki nem adása miatt Zrínyi Miklóst idézze törvénybe.

Amicis suis reverendis capitulo ecclesiae Zagrabienensis Petrus Erdewdy de Monyorokerek, comes perpetuus Montis Claudi ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae banus salutem et amicitiam paratam cum honore.

jan. 6. Expositum est nobis in persona magnifici domini Francisci Thahy, agazonum regalum magistri, qualiter circa festum Epiphaniarum Domini proxime praeteritum, dum videlicet idem exponens castellum Bosyako simul cum oppido similiter Bosyako aliisque certis pertinentiis suis, omnino in comitatu Crisiensi existentibus habitis, iuxta continentiam quarundam literarum suarum superinde obligatarum manibus spectabilis et magnifici domini Nicolai comitis de Zrinio, tavernicorum regalum magistri et capitanei in Zyget assignasset, idem exponens tempore in eodem propter hyemis rigorem temporisque intemperiem quamplurimas res suas mobiles, puta pecudes et pecora, porcos, pavones, anseres, gallinas, larda, aliquot acervos frugum, vina item et aceta, praeterea pixides barbatas, pulveres pixidarios, frumenta purgata, farinam et alias id genus res domesticas domusque

clenodias intra et extra castellum ipsum repositas, in toto plus quam quatuor millia florenorum hungaricorum valentes in praedicto castello Bosyako ac allodio ad idem castellum erecto relinquere coactus fuisset, quas siquidem res mobiles praefatus tandem comes Nicolaus de Zrinio ad supplicationem praefati exponentis per serenissimum principem et dominum dominum Maximilianum divina favente clementia romanorum semper augustum ac Hungariae, Bohemiae etc. regem, archiducem Austriae etc., dominum nostrum clementissimum requisitus, licet coram sua maiestate et scripto et viva voce eidem exponenti se reddere et restituere velle asseruisset atque promississet, exposit tamen nomine eiusdem exponentis requisitus easdem res et bona mobilia ipsius exponentis eidem reddere et restituere recusasset, prout nollet etiam inpraesentiarum easdem apud se retinendo, in quibus omnibus idem comes Nicolaus de Zrinio memorato exponenti, dempta violentiae poena, plus quam quatuor millium florenorum hungaricorum damna intulisset potentia mediante, in praeiudicium et dampnum eiusdem exponentis valde magnum.

Quia autem huiusmodi novi actus potentiarii per quoscunque patrati ex novis constitutionibus publicis adiudicari solitae in sede nostra banali per nos ceterosque coassessores sedis nostrae iudicariae pro quinto decimo die diei evocationis exhinc fiendae computando discuti debent et adiudicari, pro eo amicitiam vestram harum serie hortamur et requirimus atque autoritate nostra ordinaria qua fungimur vobis committimus et mandamus, quatinus praesentes literas nostras memorato domino Nicolao comiti de Zrinio per vestrum testimonium fidedignum exhiberi et praesentari faciatis, qui si personaliter reperire poterit ibidem personaliter, alioqui de domo habitationis sive solitae eiusdem residentiae ammoneat eundem dicatque et committat eidem verbo nostro banali, ut ipse decimo quinto die a die huiusmodi evocationis numerando personaliter vel per procuratorem suum legitimum coram nobis, in dicta sede nostra banali modis omnibus comparere debeat et teneatur rationem de praemissis redditurus efficacem, certificando nihilominus eundem ibidem,

ut sive ipse termino in praescripto coram nobis compareat sive non, nos ad partis comparentis instantiam id faciemus in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et certificationis seriem ut fuerit expediens terminum ad praescriptum nobis suo modo rescribatis.

Datum Posonii, sabbatho proximo post festum Sancto-
^{1563.}rum Omnium anno Domini millesimo quingentesimo sexage-
nov. 6. simo tertio.¹⁾

A zágrábi káptalannak a nov. 24-én történt idézésről 1563. nov. 29-én kelt jelentésében, melyet Draskovics György és Frangepán Ferencz horvát bánok Zágráb, 1570. jan. 17-én a Tahi Ferencz és Zrínyi György között folyó perben ez utóbbi részére újból átírnak, az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 1.* — V. ö. a Második r. 1535. aug. 29. és 1568. mart. 20. keletű leveleivel.

CXL.

1564.

Zrínyi Miklós vasvármegyei és Csurgóhoz tartozó birtokainak összeírása.

Extractus bonorum domini comitis Nicolai à
Szrynio in comitatu Castriferrei 1564.

Megyhied	portae	7
Pechel	por.	11 ¹ / ₂
molitor	porta	1
Weep	portae	33
Porpach	por.	6

Oppidum Monyorokerek dicari non permiserunt, ex quo iudex nobilium sub iuramento fassus est, id anno praeterito combustum esse; quae domus autem ibidem non sunt combustae, inhabitant nobiles fugitivi.

---

¹⁾ Zágráb, 1570. jan. 7. Draskovics György és Frangepán Ferencz horvát bánok a fennebbi ügyben az idézésre meg nem jelent Zrínyi Györgyöt elmarasztalják. — A megnevezett bánoknak Zrínyi György részére kelt átiratában u. o. *N. R. A. 313. 1.*

Kollon ¹⁾	portae	2
Zenthpeterfalua	por.	11
Vasallia	por.	4
Karasfalua	por.	12
Haszas	por.	2
Tothfalua	por.	3
Felsewbeleth	por.	10 ¹ / ₂
molitor	porta	1
Nemethzich	portae	8
Alsopokol	porta	1

Thot Zych et Zenth Katalina, Wyzzegh habent literas exemptionales ad 12 annos a 12. Octobris anni 1553., igitur praesenti hoc anno dicari non potuerunt.

Fyzes uterque	portae	10
Eghazas Kölketh	por.	2
Nagh Zölősz	por.	16
Waszegh	por.	4 ¹ / ₂
molitor	porta	1
Zenthmarthon	portae	5 ¹ / ₂
Wereswar	por.	6 ¹ / ₂
Utraque Miske	por.	4
molitor	porta	1
Siaroszegh	portae	4
Olberdorff	por.	4
Lichisdorff	por.	5
molitor	porta	1
Rompoldt	por.	1 ¹ / ₂
Rakotthias	portae	2 ¹ / ₂
Gyak	porta	1 ¹ / ₂
Summa portarum facit	portas	183

Pertinentiae ad arcem Chorgo in comitatu
Simigiensi.

Malak et Buchkad	portae	2 ¹ / ₂
Iwanchfalua et Wdwarhel	por.	2

¹⁾ Monyorókerek külvárosa.

Letthnyar ¹⁾	porta	11 $\frac{1}{2}$
Chenthe	portae	2
Alsok	por.	3
Zentha	porta	1
Bath	por.	1
Papa, Pothyand, Zenthkirali	portae	7
Chorgo et Nagh Marton	por.	5
Zygeth, Bodafalwa et Balwand	por.	41 $\frac{1}{2}$
Almad	porta	—
Tharan noviter aedificata.		

Egykorú töredék a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat. 1554.*

CXLI

Bécs, 1564. jan. 15.

Ferdinánd megparancsolja Zrínyi Miklós szigeti kapitánynak és Baranyavármegyének, hogy ha enyingi Horváth Ferencz a régen Szigetvárhoz elfoglalt s ujabbban Horváth Márton által fölkért baranyavármegyei Sellye városhoz való jogát igazolni tudja, adassák vissza neki.

Az orsz. ltár m. udv. kanczell. osztályában, *Conceptus Expeditionum 1564. n. 727.*

CXLII.

(1564. febr. 1 előtt.) ²⁾

Ferdinánd Zrínyi Miklóst dunántuli főkapitánynya kinevezi s a maga személyére, asztaltartására, továbbá száz könnyű lovas, ugyanannyi gyalog és ötven fegyveres lovas számára zsoldot ígér neki, megengedvén azt is, hogy Szigetvár ostroma esetén akár a várban maradjon, akár a falakon kívül teljesítse kötelességét.

Ferdinandus etc. fatemur et recognoscimus tenore praesentium notum facientes quibus expedit universis, quod nos

¹⁾ Igy, *Kelthnyar* helyett.

²⁾ V. ö. az Első r. 1564. apr. 6. és apr. 29. keletű leveleivel.

considerata et perspecta singulari virtute, dexteritate, rei militaris peritia, animique infracti constantia, quibus fidelem nobis dilectum spectabilem et magnificum comitem Nicolaum de Zrynio (titulum) pollere agnoscimus, atque eiusdem fidelibus constantibusque servitiis nobis et sacrae regni nostri Hungariae coronae exhibitis et impensis, eundem itaque comitem Nicolaum de Zrynio partium regni nostri Hungariae cisdanubianarum supremum¹⁾ capitaneum creavimus, constituimus atque deputavimus, imo creamus, constituimus atque deputamus harum vigore, ita quod dictus comes de Zrynio supremus capitaneus dictarum regni Hungariae partium esse et militibus sibi adiunctis pro sua virili illas contra quosvis hostiles insultus, iuxta datam sibi per nos instructionem quovis tempore defendere debeat.

Constituimus autem ipsi comiti de Zrynio, ut hanc provinciam sibi impositam eo commodius et felicius obire queat, centum levis armaturae equites totidemque pedites, et singulis ipsorum in regno Hungariae passim consueta stipendia, una cum vexilliferorum, tubicinum, tympanistarum, vayvadarumque et decurionum illic solita stipendiorum adauctione, atque quinquaginta equites pixidarios sumptibus nostris alere ac intenterere, et his singulis in mensem quinque florenos, ipsi vero capitaneo nostro supremo dicto comiti de Zrynio huiusce officii sui nomine in mensem centum florenos hungarici valoris una cum pecunia mensali ratione equitum sibi competentium, atque pro vicecapitaneo ipsi comiti Zrynio adsciscendo in menses singulos viginti florenos praefati valoris, a die futurae lustrationis inchoando e dicis et contributionibus comitatuum in memoratis regni partibus existentium nobis et coronae nostrae pendendis; et si quis in earum collectione defectus apparuerit, eum e pecuniis nostris rei bellicae deputatis per campestrium solutionum magistrum numerare et exsolvere decrevimus, hoc etiam benigne addentes, quandocunque vel hoc induciarum factarum, vel alio tempore thurcas ditionem nostram hostili manu invadere velle constiterit, nos tunc nequaquam defuturos, quin

---

¹⁾ A másolatban e szó helyett *constitutarem* érthetetlenül.

maiores pro defensione regnorum et provinciarumstrarum
serius copias administraturos; viceversa vero si quando
(quod Deus benigne avertat) Zygethium obsideri contingeret,
ipse comes Nicolaus de Zrynio, prout facturum recepit, vel
praesens Zygethii manere, vel eo loco sufficienti vicegerente
proviso atque munito extra munia sua militaria subire et
servire debeat, prout haec et alia dictum suum officium con-
cernentia peculiari per nos expedita instructione latius con-
tinentur, bonaque fide, omnique fraude et dolo semotis.

Egykorú szerfözlött hibás másolata a bécsi cs. és kir. közös had-
ügymin. ltárban, *Alle Registratur*.

CXLIII.

Pozsony, 1564. febr. 7.

Oláh Miklós királyi helytartó megparancsolja Vasvármegyének, hogy a
Zrínyi Miklós által elfoglalt nagy-szölősi birtokrészt Vértessi Györgynek
adassa vissza s őt annak birtokában védelmezze meg.

Nicolaus Olahus miseratione divina archiepiscopus eccle-
siae metropolitanae Strigoniensis, locique eiusdem perpetuus
ac comitatus Honthensis comes, primas Hungariae, sanctae
sedis apostolicae legatus natus, summus secretarius et can-
cellarius ac locumtenens sacratissimi principis et domini domini
Ferdinandi — — *sat.* — egregiis ac nobilibus vicecomitibus et
iudicibus nobilium comitatus Castriferrei salutem cum favore.

Expositum est nobis in persona nobilis Georgii Wer-
tessy, filii condam egregii Nicolai de Bazthe, qualiter circa
^{1557.}
nov. 11. millesimo quingentesimo quinquagesimo septimo transacto
praeteritum spectabilis et magnificus dominus Nicolaus per-
petuus comes de Zrynio tavernicorum regalium magister,
necnon partium regni transdanubialium ac arcis et oppidi
Szygeth supremus capitaneus nescitur unde motus totalem
portionem possessionariam praefati exponentis in possessione
Nag Zelews vocata, in isto comitatu Castriferrei existenti,
simul cum domo et curia nobilitari ibidem habita ac molen-
dino suo in fluvio Gyengyes, in territorio eiusdem possessionis

decurrenti extracto de manibus ipsius exponentis violenter occupasset, occupatamque ad arcem suam Monyarokerek vocatam, in isto comitatu Castriferreo extractam annectere curavisset ac ad eandem arcem teneret et possideret etiam modo, cunctos proventus et utilitates earundem pro se percipiendo, ipsamque portionem possessionariam cum praedictis curia nobilitare et molendino, poenam in serie articulorum novarum constitutionum publicarum superinde editarum expressam incurrere non formidando, ad certas requisitiones ipsius exponentis eidem hactenus remittere recusasset, prout nollet etiam modo, huiusmodi portionem possessionariam, curiamque nobilitarem cum molendino praenotato contra apertissima iura ipsius exponentis pro se reservando; requisiti itaque sumus pro parte dicti exponentis debita cum instantia, ut eidem superinde de remedio opportuno providere dignemur.

Cum autem iuxta contenta articulorum novarum constitutionum publicarum universa bona et iura possessionaria quorumcunque nobilium et regnicolarum per haec disturbiorum tempora, post obitum videlicet serenissimi principis condam domini Ludovici regis felicitis recordationis per quoscunque violenter occupata illis, a quibus occupata sunt, vel illorum heredibus et legitimis successoribus saltem per comites vel vicecomites et iudices nobilium illius comitatus, in quo totalia bona et iura possessionaria violenter occupata adiacere dinoscuntur, scita prius superinde rei veritate, reddi et restatui debeant atque possint, pro eo harum serie hortamur vos et requirimus, atque autoritate imperatoria et regia qua fungimur vobis committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus et praemissis sic ut praefertur stantibus et se habentibus in uno certo et brevi termino per vos partibus praedictis praefigendo, ad facies praescriptae possessionis Nagh Zewlews, consequenterque antedictarum portionis possessionariae, domusque et curiae nobilitaris, necnon molendini memorati exponentis, ab eodem exponente modo superius declarato violenter occupatarum, vicinis et commetaneis eiusdem possessionis universis, nobilibusque et ignobilibus comprovincialibus istius comitatus Castriferrei, quos videlicet praefatus exponens vel eius nomine procurator suus duxerit nominan-

dos, sub onere sedecim marcarum gravis ponderis super illos, si qui forsitan ex eisdem cum praesentibus requisiti illo accedere, ibique testimonium veritatis^s perhibere recusaverint, per vos immediate et irremissibiliter exigendarum, partibus etiam praedictis vel earundem legitimis procuratoribus inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo, auditis primum partium earundem universis allegationibus, propositionibus et responsis, admissis etiam quibusvis probabilibus et evidentibus documentis per ipsas partes, per quamlibet scilicet earundem in sui iuris defensionem coram vobis producendis, si et in quantum praefatus exponens huiusmodi portionem suam possessionariam simul cum domo et curia nobilitare, necnon molendino praescripto post obitum praefati condam domini Ludovici regis felicis recordationis de manibus suis per praefatum comitem Nicolaum de Zrinio violenter occupatam fuisse sufficienti de legeque admittente documento comprobare potuerit, extunc vos huiusmodi portionem possessionariam ac curiam nobilitarem, necnon molendinum praescriptum de manibus praefati domini Nicolai comitis de Zrinio excipere, eandemque et idem eidem exponenti reddere et restatuere, ac eundem in dominio et possessione earundem tam contra praefatum dominum comitem Nicolaum de Zrinio, quam alios violentos defendere et manutenere modis omnibus debeatis et teneamini, contradictione, inhibitione et repulsione praefati Nicolai comitis vel aliorum quorumlibet praevia ratione non obstante, secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

^{1564.}
febr. 7. Datum Posonii, feria secunda proxima post festum Purificationis beatissimae virginis Mariae anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quarto.¹⁾

Botka Imre és Darabos Gergely vasvármegyei alispánoknak 1564. mart. 6-án Zrinyi M. részére kelt átiratában, továbbá Eölbei Ágoston, Tegei Mihály és Sárffi István szolgabírák 1569. maj. 17-én kelt s jegyzetben közölt ítéletlevelében az orsz. ltárban, *N. R. A. 312. 22.*, illetőleg *312. 12.* — V. ö. a Második r. 1557. febr. 13. és 1580. dec. 10. keletű leveleivel.

---

¹⁾ *Monyorókerek, 1548. jan. 12.* Ifjabb Erdődi Péter — a Tomaszovics Márknak adományozott tíz jobbágy- és két pusztatelek kivételével — a vasvármegyei Nagy-Szőlőst rokonának Vértessi Miklósnak adományozza.

CXLIV.

Pozsony, 1564. febr. 11.

Ferdinánd a Rajki Gábor és Nádasdi Tamás közt Egyházas-Külked elfoglalása miatt folyó s a nádor halála után Zrínyi Miklósról szállott pert, mivel a megnevezett birtokot Rajki Gábornak visszatért levél a kikialtás előtt tíz nappal állítatott ki, megsemmisíti.

Ferdinandus divina favente clementia electus romanorum imperator semper augustus ac Hungariae et Bohemiae etc. rex, infans Hispaniarum, archidux Austriae etc. damus pro memoria, quod cum superioribus annis inter egregium

---

— *Vasvár, 1564. mart. 6.* Szántói Botka Imre és nádasdi Darabos Gergely vasvármegyei alispánok Vértessi György panaszára Zrínyi Miklóst törvénybe idéztetik.

— *Vasvár, 1566. jan. 7.* Botka Imre és Darabos Gergely alispánok a felek ügyvédjeinek feleseléseik között terminusról terminusra halasztogatott pert ítélet-mondásra Oláh Miklós királyi helytartó elébe terjesztik.

— *Pozsony, 1566. mart. 13.* Oláh Miklós királyi helytartó Zrínyi Miklós panaszára ebben az ügyben Vasvármegyét újabb vizsgálatra, ítélethozatalra s ha Zrínyi a hozott ítélettel meg nem elégednék, a pernek ő elébe leendő föltérjesztésére utasítja.

— *Vasvár, 1568. jun. 3.* Botka Imre vasvármegyei alispán az ügyvédek feleseléseik között többször elhalasztott pert Zrínyi György alperes kérésére, a vármegyének őt elmarasztaló ítélete után Abstemiusz Pál királyi helytartó elébe terjeszti.

— *Pozsony, 1568. nov. 27.* Abstemiusz Pál királyi helytartó Vasvármegye ítéletét helyben hagyja, sőt az alperes jogtalan föllebbezéseért a rárótt bírságot kétszeresre emeli s ezt az alperes újabb föllebbezése után is fenntartván, az ítélet végrehajtására a pert visszaküldi a vármegyéhez.

— *Vasvár, 1569. apr. 25.* Vasvármegye az ítélet végrehajtására mart. 29-én Botka Imre alispánt és Laki Gergely szolgabírókat küldvén ki jelenti, hogy Vértessi Györgyöt a nagy-szölősi birtokba visszaiktatni nem lehetett, mert annak Zrínyi György egy szolgája kivont karddal ellene mondott.

— *Vasvár, 1569. maj. 17.* Vasvármegye meghallgatván a felek ügyvédjeinek ellenvetéseit, a helytartó ítéletét a peres birtok határainak megjárása után végrehajtandónak s addig is az alperesre rótt bírság fedezésére ennek vasvármegyei birtokait elfoglalandóknak nyilvánítja.

Ez oklevelek mind a vasvármegyei szolgabírák 1569. maj. 17-én kelt átiratában u. o. N. R. A. 313. 12.

Gabrielem, filium condam Detrici de Rayk ut actorem ab una ac spectabilem et magnificum condam Thomam de Nadasd palatinum regni Hungariae, tunc vero iudicem curiae nostrae ac egregium Martinum de Nadasd veluti in causam attractum¹⁾ partibus ab alia, ratione et praetextu occupationis occupativaeque detentionis et conservationis eiusdem possessionis Eghazaskelked, in comitatu Castriferrei existentis habitae, quam videlicet praefatus actor a magnificis condam Petro Erdewdy seniore et iuniore superius iuridice obtinuisset, seque in dominium eiusdem vigore literarum nostrarum adiudicatoriarum sententionalium statui fecisset, coram nostra personali praesentia quaedam causa mota fuisset et suscitata, idemque actor dictos condam Thomam et Martinum de Nadasd praevia ratione in curiam nostram regiam, nostram scilicet personalem in praesentiam ad decimum quintum diem legitime evocari fecisse; a quo quidem decimo quinto die causa partium praescripta, diversis prorogationum cautelis intervenientibus, praefatisque spectabili et magnifico condam Thoma de Nadasd et Martino similiter Nadasdy viam uni-

---

— 1569. nov. 10. A vasvári káptalan a Vértessi György nagyszőlősi birtokának, udvarházának s a Gyöngyös vizén levő malmának elfoglalásáért Vasvármegye törvényszéke által kisebb, a királyi curia által pedig oktalan appellatiójáért nagyobb hatalmaskodásban elmarasztalt Zrínyi Györgyöt — bár a curia ítélete alapján a peres birtok Vértessinek visszaadatott — Miksának Pozsony, 1569. oct. 22-én kelt parancsára törvénybe idézi. — Fejérkői Istvánnak 1588. nov. 8. datum alatt alább közölt ítéletlevelében.

— Pozsony, 1588. nov. 8. Fejérkői István királyi helytartó a terminusról terminusra halasztgatott perben Zrínyi Györgyöt a nagyobb hatalmaskodásban vétkesnek nyilvánítja s bárhol található birtokainak határjárására, fölbecslésére és elfoglalására a vasvári káptalant küldi ki. — Eredetije u. o. *N. R. A.* 318. 53.

— 1588. nov. 16. A vasvári káptalan Fejérkői Istvánnak Pozsony, 1588. nov. 13-án — az időközben meghalt Zrínyi Kristóf helyett is — Zrínyi György részére kelt perújító parancsára Vértessi Györgyöt törvénybe idézi. — Eredetije u. o. *N. R. A.* 319. 48.

— Pozsony, 1589. mart. 24. Fejérkői István helytartó az idézésre meg nem jelent Zrínyi Györgyöt a rá rótt bírság s az ítéletlevélért szokásos díj lefizetéséről nyugtatja. — Eredetije u. o. *N. R. A.* 317. 58.

¹⁾ Így, helyesebben *attractos* volna.

versae carnis ingredientibus et causam praesentem in spectabilem et magnificum comitem Nicolaum de Zrynio, thavernicorum nostrorum regalium magistrum per adoptionem bonorum condescendi facientibus praesentem terminum celebrationis iudiciorum festi Epiphaniarum Domini proxime praeteriti, ad quem scilicet terminum universae causae quorundam comitatum dicti regni nostri Hungariae, videlicet a comitatu Liphoviensi incipiendo huc versus viciniorum et partium transdanubialium ex novissima publica regnicolarum nostrarum constitutione hic Posonii facta, autoritate locumtenentiae fidelis nostri reverendissimi in Christo patris, domini Nicolai Olahy archiepiscopi ecclesiae Strigoniensis et locumtenentis nostri adiudicandae per maiestatem nostram generaliter fuerant prorogatae, dilative attigisset; quo instante nobisque feria secunda, in festo videlicet beati Anthonii abbatis proxime praeterito una cum nonnullis dominis praelatis, baronibus magistrisque prothonotariis ac sedis nostrae iudicariae iuratis assessoribus, nobiscum in eadem sede hic Posonii pro tribunali consedentibus, Wolfgangus de Eberghen pro praefato Gabriele de Rayk actore cum procuratoriis literis nostris nostram personalem exurgens in praesentiam, in persona praefati principalis sui exhibuit et praesentavit quasdam nostras literas ammonitorias et certicatorias ac capituli ecclesiae Castriferrei superinde relatorias, in papyro clause confectas ac ad literatorium mandatum nostrum nobis rescriptas hunc tenorem continentes: Serenissimo principi et domino domino Ferdinando — — *sat., l. a vasvári káptalanak 1546. oct. 19-én kelt levelét a jegyzetben.*¹⁾ --

Quibus exhibitis et praesentatis dictus procurator praefati actoris in persona eiusdem principalis sui per nos in praemissis iuris aequitatem et iudiciariam deliberationem postulavit elargiri.

---

¹⁾ 1546. oct. 19. A vasvári káptalan a két Erdődi Pétertől Rajki Gábornak visszaitélt Egyházas-Kölked elfoglalásáért Nádasdi Tamást és monyorókereki tiszttjét Nádasdi Mártont Ferdinándnak Eberhard, 1546. sept. 16-án kelt parancsára Rajki Gábor ellen törvénybe idézi. — L. még Ferdinándnak 1564. jan. 18., illetőleg febr. 1-én Zrínyi M. részére kelt átiratában u. o. N. R. A. 313. 21. és 313. 23.

Quo audito Mathias Czako de Bewd pro praefato spectabile et magnifico comite Nicolao de Zrynyo cum procuratoris literis eiusdem allegavit in hunc modum, quod quia ipse actor praemissam actionem et acquisitionem suam super eo fundasset et stabiliisset, videlicet quod praedicta possessio Eghazaskelked dicto actori cum literis nostris adiudicatoriis sententialibus fuisset restatuta, ad probationem huiusmodi actionis suae idem actor literas ipsas sententiales coram nobis in iudicio producere deberet.

Memoratus autem procurator dicti actoris in contrarium praedictae responsionis procuratoris dicti in causam attracti replicavit in hunc modum, quod ipse actor literas superinde sententiales producere minime teneret, sed ipse in causam attractus simpliciter ad actionem ipsius actoris teneretur respondere.

Unde a nobis iidem procuratores dictarum partium suis partibus iudicium et iustitiam postularunt elargiri.

Et quoniam ex tenoribus et continentiis praedictarum literarum evocatoriarum hoc et id, quod videlicet possessio praedicta Eghazaskelked dicto actori per literas sententiales fuisset restatuta, perspicue elicebatur, literas ipsas sententiales ad probationem praemissae actionis suae in iudicio coram nobis de iure producere comperimus, quas igitur cum idem actor ad huiusmodi iuridicam requisitionem nostram coram nobis in iudicio produxisset, tenoresque tandem et continentias earundem praesentibus partibus perlegissemus, praefatus procurator dicti in causam attracti in contrarium et destructionem earundem literarum sententialium allegavit in hunc modum, quod literae ipsae sententiales essent illegitimae, inefficaces et penitus invigosae, primum ex eo, quod prius essent emanatae, quam ipsi in causam attracti ad ipsam causam prae foribus fuissent proclamati et tandem quia literae ipsae sententiales, prout mos et consuetudo requiritur, ante decimum diem diei proclamationis sunt emanatae et obhoc causa ipsa simul cum ipsis literis sententialibus ac cunctis suis processibus condescendi deberet ac idem procurator praefati in causam attracti superinde iudicium et iustitiam postulavit elargiri.

Verum quia literas ipsas sententionales, prout mos et consuetudo requiritur, ante decimum diem diei proclamationis emanatas esse et per hoc praetacta responsio et allegatio procuratoris praefati in causam attracti iusta ideoque admittenda fore videbatur, propterea nos una cum nonnullis dominis praelatis, baronibus magistrisque prothonotariis ac sedis nostrae iudiciariae iuratis assessoribus, consilio praematurato et sana deliberatione superinde praehabita, causam praemissam rationibus et causis ex praedeclaratis simul cum cunctis suis processibus cassare, invalidare et mortificare ac viribus carituras decernimus et pronunciamus, prout cassamus et invalidamus et viribus carituras pronunciamus autoritate nostra iudiciaria, iureque et iustitia mediante.

Datum Posonii, feria sexta proxima post festum beatae Scholasticae virginis anno Domini millesimo quingentesimo ^{1564.} sexagesimo quarto.¹⁾ febr. 11

Lecta.

Eredetiye az orsz. ltárban, *N. R. A.* 483. 19. — V. ö. a Második r. 1557. febr. 13. és 1569. oct. 1. keletű leveleivel.

---

¹⁾ 1543. apr. 28. A vasvári káptalan jelenti Ferdinándnak, hogy Várda, 1543. mart. 29-én kelt parancsára a két Erdődi Pétert a zálogjogon kezőkre került Egyházas-Kölkednek Rajki Gábor részére leendő visszaadása ügyében törvénybe idézte. — Ferdinándnak a Rajki Gábor és Zrínyi Miklós közt folyó perben Pozsony, 1564. febr. 1-én utóbbi részére kelt átiratában u. o. *N. R. A.* 313. 23.

— 1546. sept. 4. A vasvári káptalan Rajki Gábort a két Erdődi Péter által zálogban birt, azonban Ferdinándnak Pozsony, 1546. apr. 14-én kelt ítéletével visszanyert vasvármegyei Egyházas-Kölked birtokába visszaiktatja. — Ferdinándnak a Rajki G. és Zrínyi M. közt folyó perben Pozsony, 1564. jan. 18., illetőleg febr. 1-én Zrínyi M. részére kelt átiratában u. o. *N. R. A.* 313. 21., illetőleg 313. 23.

CXLV.

Ujvár, 1564. mart. 25.

Zrínyi Miklós és Batthyányi Ferencz bajnai Both Gáspárt és Palaticzi Jánosnét Sulyok Anna asszonyt, ez utóbbi jegyruhája és egyéb ingó javak ügyében megbékéltetik.

apr. 24. Mi Zryny Miklós és Bathyany Ferencz adjunk tudtára mindennek ez levélnek rendiben, hogy mi az vitézlő baynai Both Gáspár kezett és illadyai Palathyczy János kezett és Swlyok Anna asszony kezett, az megmondott Palathyczy János felesége kezett néminemi dolgokban ilyen módon végezést tettünk, úgy hogy Both Gáspár az jüe szent Jorg napján megadja az asszonynak az jegyruhát¹⁾ és az ingó morhát is megengedi neki elvinni, tudnia illik bort, gabonát és egyebet, a mi ütet illeti.

Vannak még egyéb dolgok keztek, kit mi nem igazíthatánk, kikiről jámborok által látásnak kell lenni, tudnia illik az földbeli gabona vetésről, az halastóbeli halról és valami nyolcz száz forintról, melyet Both Gábor az anyjának, Swlyok Anna asszonynak testamentomban hagyta volna. Erről kenig látása legyen Zryny uramnak menyegzőkört, úgy hogy minden fél fogjon négy-négy személt, kik ezeket a dolgokat megigazítsák keztek Isten igazsága szerint; ha kenig az nyolcz személy valamiben meg nem igazíthatnák, vegyék gywri pispek elejibe, avagy ha üneki valami tertinnék, Máté mester elejibe és valamit oztán e kettő kezil egyik kimond, abba maradjon mind az két fél száz arany forint ketél alatt. Addig Palathiczy János az ü feleségével az kastélban lakhassék és Both Gáspár szolgáltaat nekie addig minden héten egy napra két szekeret házi szükségére és mikor szüksége leszen, kebliben hat cséplét. Palathiczy János is megengedte neki az szakálasokat és az port, és az látásnak elvégezvén tartozzék Palathiczy János az asszonnyal egyetemben tizenötöd napra az kastélból minden okvetetlen kiköltezni.

---

¹⁾ Az eredetiben *giedg ruhát* olvasható.

Ennek nagyobb bizonyságirt adtunk mind az két félnek egy-egy ilyen levelet az mi kezünk írása és pecsétünk alatt, és ők is kezek írásokat és pecséteket reá vetették.

Datum Wywar, 25. Martii 1564.

1564.
mart. 25.

Nicolaus comes Zryny m. pr.¹⁾

Palaticzi János.

Idem manu propria :

Casparus Bott de Bayna.

Franciscus de Batyan.

Eredetije papíron a m. nemzeti muzeum ltárában, 1564.

CXLVI.

1564. mart. 28.

A zágrábi káptalan jelenti Erdődi Péter horvát bánnak, hogy goriczai Barillovics Miklós és Gáspár részére Zágráb, 1564. mart. 19-én kelt parancsára ozalszki Frangepán Istvánt — a ki 1535. febr. 2-ika táján a zágrábvármegyei Barilloviczagrád várabeli részüket hatalmasúl elfoglalta s Kovacsics Pált várnagyúl beléülte, anyjukat s leánytestvérüket fogságra vetette, provisorukat megölette s a vár kapuján kívül levő két házukat földig lerontatta — törvénybe idézte.

Draskovics Györgynek Zágráb, 1574. aug. 17-én Frangepán István részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 34.* — V. ö. a Második r. 1572. apr. 3. és 1574. aug. 11. keletű leveleivel.

CXLVII.

Kapornak, 1564. apr. 15.

Hagymás Leusták és Hászhágyi Imre zalavármegyei alispánok bizonyítják, hogy a midőn Zrínyi Miklóst Ataknak Tahi Ferencz és neje részére leendő visszaadására intették, azt felelte, hogy Csáktornyát Atakkal együtt hű szolgálataiért kapta a királytól s Tahi és neje az ő jóvoltából bírták eddig csak.

Nos Eustachius Hagymas de Berekzo et Emericus de Hassagh vicecomites et iudices nobilium comitatus Zaladiensis

---

¹⁾ Sajátkezű aláírás.

damus pro memoria, quod cum nos ad instantem petitionem et requisitionem magnifici domini Francisci de Thah, agazorum regalum magistri, nobiles Bartholomaeum de Bebes unum ex nobis scilicet iudicem nobilium et Emericum Pethe de Sarhyda iuratum sedis nostrae iudiciariae assessorem ad infrascripta peragenda nostris pro testimoniis fidedignos pro debito officii nostri duxissemus transmittendos, iidem

apr. 13. tandem exinde ad nos reversi nobisque feria quinta proxima post dominicam Quasi modo proxime praeteritam hic in oppido Kapornak, loco scilicet et die celebrationis sedis nostrae iudiciariae constitutis et in eadem sede nostra iudiciaria una cum ipsius sedis iudiciariae iuratis assessoribus pro faciendo iudicio causantibus pro tribunali consedentibus sub iuramento retulerunt nobis in hunc modum, quod cum ipsi in festo

(1563.)
dec. 25. Nativitatis Domini proxime praeterito ad castrum spectabilis et magnifici domini Nicolai comitis de Zrinio, tavernicorum regalum magistri et generalis capitanei comitatum regni cisdanubialium etc. Chorgo appellatum, in comitatu Simigiensi exstructum accessissent, ibique eundem dominum Nicolaum comitem personaliter invenissent ac nostro et praefati domini Francisci Tahy nominibus et in personis ammonuissent et requisivissent eundem ibidem in eo, ut ipse totalem possessionem praefati domini Francisci Tahy Athak vocatam, in districtu Drawa Mwrakewz nuncupato, in isto comitatu Zaladiensi existentem et habitam, de manibusque ipsius domini Francisci Tahy ac generosae et magnificae dominae Helenae consortis eiusdem his superioribus temporibus, post obitum scilicet serenissimi principis quondam domini Ludovici regis, per eundem dominum Nicolaum comitem potentialiter occupatam et prae manibus suis existentem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, iuxta continentias articulorum publicae constitutionis regnicolarum Novizolii, Thirnaviae et postremo Posenii inter cetera superinde editorum, sub poena in eisdem articulis superinde expressata memoratis domino Francisco Tahy et dominae consorti suae quiete et pacifice remittere et resignare debeat et teneatur, tunc idem dominus Nicolaus comes respondisset, sibi castrum Chakthornya simul cum praedicta Athak et aliis possessio-

nibus ad id pertinentibus pro fidelibus servitiis suis sacra caesarea regiaque maiestas dominus noster clementissimus gratiose contulisset, quam praefatus Franciscus Tahy ex collatione ipsius domini Zrini, durante beneplacito suo possedisset, a quo tanquam possessionem per eum sibi durante ut praefertur suo beneplacito ad tempus concessam ad utendum ademisset; aliud item esset, quod ratione occupationis eiusdem possessionis Athak eum praedictus Franciscus Tahy in curiam regiam in causam convenisset et ibi respondere teneretur, unde paria etiam quarundam literarum evocatoriarum superinde confectarum eis ostendisset, his igitur ex rationibus remittere nolle retulisset et dixisset.

Super qua quidem repetitione bonorum ac admonitione et requisitione praemissis ad relationem praenominatorum iudicis nobilium et iurati assessoris memorato domino Francisco Tahy et dominae consorti suae praesentes literas nostras testimoniales sub authentico sigillo annotati huius comitatus Zaladiensis iurium suorum pro defensione (matura imprimis cum coassessoribus nostris deliberatione praehabita) dandas duximus et concedendas.

Datum in oppido Kapornak, sabbatho proximo post dictam dominicam Quasi modo, die scilicet et loco celebrationis sedis nostrae iudiciariae anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quarto. 1564.
apr. 15.

Pethő Péter és Szele Jakab zalavármegyei alispánoknak Egerszeg, 1569. apr. 14-én Zrínyi György részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 447. 37.* — V. ö. a Második r. *1563. jul. 10.* és *1564. dec. 27.* keletű leveleivel.

CXLVIII.

1564. apr. 28.

Az esztergomi káptalan előtt Bajoni István és János azt a szerződést, melynél fogva János az anyjok Bodó Anna révén őket illető somogy- és tolnavármegyei jószágok felét a Zrínyi Miklós csábításaira Allia Kristófnak örökbe vallotta, a melyeket Kristóf

nevében Zrínyi birtokol is, visszavonják és megsemmisítik s a szóban forgó jószágrészek elfoglalása ellen tiltakoznak.

Géresi K., A nagy-károlyi gr. Károlyi család oklevéltára. Budapest, 1885. III. 351. — V. ö. u. o. III. 346.

CXLIX.

1564. maj. 30.

Zrínyi Miklós dunántúli főkapitányi hadának lajstroma.

Regestum militum capitaneatus supremi generalisve partium cisdanubianarum sub ductu spectabilis et magnifici domini comitis Nicolai de Zrinio etc., quorum lustratio 30. die Maji anni 1564. in Chorgo celebrata est per Paulum Perneszy, stipendiorum vero eorundem pendet solutio de camera sacrae caesareae regiaeque maiestatis hungarica.

Equites capitaneatus generalis.

Comes Stephanus Thersachky .	equites	7
Stephanus Alapy	equ.	6
Fridericus Safftenberger	equ.	4
Christophorus Prag	equ.	4
Petrus Pathachich	equ.	7
Stephanus Zeold	equ.	8
Ladizlaus Pezery	equ.	5
Ioannes Kyrtesy	equ.	6
Ioannes Bwdachich	equ.	6
Martinus Wokychewych	equ.	5
Petrus Zalay	equ.	4
Wolfgangus Dragacz	equ.	4
Dely Wydak ¹⁾	equ.	5

¹⁾ *Csáklornya, 1618. sept. 30.* Zrínyi György »egy ezüst kannát, öt ezüst tányért és két törett darab ezüstet« száz magyar forinton

Martinus Kalawz	equites	6
Georgius Horwath	equ.	4
Mathias Hwzarchy	equ.	3
Gabriel Loranth	equ.	4
Nicolaus Dobrawechky	equ.	3
Casparus Bilettich	equ.	3
Tubicines	equ.	4
Timpanista	eques	1 ¹⁾

His praescriptis centum equitibus singulo ad mensem solvendi 4 floreni rhenenses a 28. die Februarii usque ad 27. Martii anni 1564., est solutum per Paulum Pernezy.

Domino comiti Nicolao de Zry-
nio etc. ad mensem cedunt mensales
pecuniae . . . . . hung. flor. 100

Item, vicegenerali eiusdem capi-
taneo Ioanni Pallathyczzy dantur . . . . hung. flor. 30

Item, duobus capitaneis seu exer-
citus ductoribus cedunt ad mensem . . . rhen. flor. 50

Equites sclopetarii seu janycheri.

Capitaneus Ioannes Nowak.	equites	2
Mathias Margethich	eques	1
Andreas Garya (<i>igy</i>)	equ.	1
Paulus Garay	equ.	1
Casparus Strugowych	equ.	1
Mathias Pawanchych	equ.	1
Petrus Garay.	equ.	1
Casparus Horwath	equ.	1
Bertha Orozthony	equ.	1
Franciscus Olaz	equ.	1

jámbor szolgájának Deli Jánosnak elzálogosít. — Eredetije az orsz.
ltárban kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

Eszerint a Deli család még a XVII. században is a Zrínyiek szol-
gálatában állott.

¹⁾ Hibás a számítás; csak 99 a lovasok száma.

Stephanus Lanthos	eques	1
Laurentius Lanthos	equ.	1 ¹⁾
Michael Wladyth	equ.	1
Andreas Polyak	equ.	1
Mathaeus Belozthynay	equ.	1
Thomas Hettzery	equ.	1
Bernhardus Jelissych	equ.	1
Benedictus Pribek	equ.	1
Ioannes Nowak	equ.	1
Georgius Bradachych	equ.	1
Petrus Myhoffchych	equ.	1
Georgius Pechy	equ.	1
Marcus Odmora	equ.	1
Petrus Verbowsky	equ.	1
Mathias Horwath	equ.	1
Andreas Horwath	equ.	1
Demetrius Walkay	equ.	1
Georgius Monozlay	equ.	1
Martinus Horwath	equ.	1
Mathias Zrymach	equ.	1
Michael Bwyak	equ.	1
Mathias Zentywany	equ.	1
Nicolaus Horwath	equ.	1
Casparus Dethkowych	equites	3
Lucas Ztwrowapolya	eques	1
Gregorius Serhowsky	equ.	1
Franciscus Bornomiza	equ.	1
Stephanus Swrlycza	equ.	1
Nicolaus Neworyth	equ.	1
Michael Warasdi	equ.	1
Stephanus Horwath	equ.	1
Nicolaus Zekula	equ.	1
Georgius Zabo	equ.	1
Mathias Zwychych	equ.	1
Petrus Somodi	equ.	1

---

¹⁾ *Oldall*: Gregorius Prybek loco Laurentii Lanthos servit a die 30. Maji.

Gregorius Prybek . . . . . eques 1
Gerdakowych Lwkycza . . . . . equ. 1

Istis suprascriptis equitibus pixida-
riis 50, quos et janicheros nuncupant,
singulo ad mensem solvendi rhenenses
flor. 5, dati sunt . . . . . rhen. flor. 250

Item, capitaneo eorundem janiche-
rorum mensalis pecunia ad mensem datur . . hung. flor. 10

Sub vayvodatu Anthonii Bornemyzza.

Anthonius Bornemyzza . . . flor. 9
Petrus Kalaznay . . . . . » 2
Josa Zabo . . . . . » 2
Demetrius Kowach . . . . . » 2
Emericus Horwath . . . . . » 2
Gregorius Barbel . . . . . » 2
Thomas Zabo . . . . . » 2
Georgius Nassa . . . . . » 2
Paulus Barbel . . . . . » 2
Ioannes Balogh . . . . . » 2

Decurio Lucas Kys . . . . . » 3
Ioannes Zabo . . . . . » 2
Ioannes Garaboczy . . . . . » 2
Andreas Bökes . . . . . » 2
Blasius Prybek . . . . . » 2
Mathaeus Odary . . . . . » 2
Ioannes Faddy . . . . . » 2
Gregorius Nanay . . . . . » 2
Demetrius Kyraly . . . . . » 2
Emericus Gialos . . . . . » 2

Decurio Iacobus Kys . . . . . » 3
Ambrosius Kozma . . . . . » 2
Benedictus Masay . . . . . » 2
Martinus Bosoly . . . . . » 2
Nicolaus Mykes . . . . . » 2
Hagmassy Janus . . . . . » 2

	Ioannes Hetyssy	flor. 2
	Andreas Pap	» 2
	Stephanus Fechkowych	» 2
	Iacobus Zeles tubicen	» 3
Decurio	Blasius Rahochay	» 3
	Emericus Zlathany	» 2
	Nicolaus Garay	» 2
	Blasius Kanchsalyth	» 2
	Benedictus Kerezthyeny	» 2
	Ioannes Posgay	» 2
	Martinus Mylytich	» 2
	Nicolaus Horwath	» 2
	Martinus Werezey	» 2
	Paulus Polyanacz	» 2
Decurio	Ioannes Kalaznay	» 3
	Emericus Kechkemethy	» 2
	Michael Attyady	» 2
	Michael Somogy	» 2
	Blasius Zenthay	» 2
	Ambrosius Darw	» 2
	Nicolaus Otharczy	» 2
	Emericus Zabo tubicen	» 3
	Lucas Fistes	» 2
	Benedictus Wago	» 2

Sub vayvodatu Michaelis Kenczel.

	Michael Kenczel	flor. 9
	vexillifer Laurentius Theletha	» 3
	Georgius Zechedy	» 2
	Paulus Prybek	» 2
	Balogh Janchy	» 2
	Laurentius Zkrapych	» 2
	Marcus Posgay	» 2
	Prybyk Wynko	» 2
	Franciscus Weloperecz	» 2
	Nicolaus Porechany	» 2

Decurio	Mathaeus Kathona	flor.	3
	Georgius Galy	»	2
	Georgius Zabo	»	2
	Anthוניus Wereczey	»	2
	Gregorius Thooth	»	2
	Ambrosius Zabo	»	2
	Georgius Kranychanach	»	2
	Georgius Zwarlych	»	2
	Georgius Pogorachy	»	2
	Barabas Zabo	»	2
Decurio	Barabas Balogh	»	3
	Gregorius Kathona	»	2
	vexillifer Emericus Thoot	»	3
	Petrus Rwsa	»	2
	Nicolaus Garay	»	2
	Nicolaus Sarap	»	2
	Stephanus Thoot	»	2
	Balogh Janchy	»	2
	Casparus Tooth	»	2
	Mathaeus Balogh	»	2
Decurio	Gregorius Syro	»	3
	Benedictus Iffy	»	2
	Barabas Berzenczey	»	2
	Ioannes Nieregialtho	»	2
	Emericus Attyazy	»	2
	Mathias Gory	»	2
	Ioannes Zabo	»	2
	Nicolaus Zabo	»	2
	Gregorius Sarampos	»	2
	Michael Sory	»	2
Decurio	Petrus Kazap	»	3
	Valentinus Wekem	»	2
	Mathaeus Prybek	»	2
	Georgius Zeolws	»	2
	Petrus Zenthkyrally	»	2
	Mathias Fekethe	»	2

Ambrosius Gwzych	flor. 2
Mathias Schapoch	» 2
Franciscus Jofendo	» 2
Anthonium Themeswary . .	» 2

Praemissis hisce centum peditibus sclopetariis singulo ad mensem solvendi hungaricales flor. 21, cedunt rhenenses florenos 273 den. 60.

Nicolaus comes Zriny m. propria.¹⁾

Paulus Pernezy
de Ozthopan manu propria.

Tota summa solutionis huiusce iustis calculis subtracta facit hungarici numeri florenos nongentos et viginti sex, idest flor. 926.

Eredetije Zrínyi és Perneszi pecsétjével Miksa királynak 1569. jan. 23-án a magyar kamarához intézett rendeletéhez csatolva az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1569.* — V. ö. az Első r. (1569. jan. 23 előtt.) keletű levelével.

CL.

Csáktornya vára, 1564. maj. 19.

»Nicolaus comes pp. à Zrinio, colonellus Sigetensis, Hungariae, Croatiae, Dalmatiae magnas, sacrae caesareae regiaeque maiestatis camerarius etc. etc.« Ladányi Miklósnak, az »ecclesiae sancti Georgii militis et martyris in Aquis²⁾ in insula Murakösz, comitatu Szaladiensi habitae et fundatae« új parochusának kérésére az egyház és parochusok zselléreit, jobbágysáit, párbér jövedelmét összeírattja.

Mult századi hamisítvány füzve, rányomott köriratos hamis pecséttel s »Nicolaus Zrinius m. p.« hamis aláírással a magyar nemzeti muzeum ltárában, 1564.

---

¹⁾ Sajátkezű aláírás.

²⁾ A hátára irt regesta szerint = Lopatinecz.

CLI.

(1564. jún. 12. előtt.)¹⁾

Szigetvár lakosainak connumeratiója.

Numerus et nomina civium, qui tempore ob-
sessionis arcis regiae maiestatis Zyget prae-
sentes fuerunt.

Benedictus Paysjartho, ²⁾	Barrabas Kowach,
Petrus literatus,	Mathias Chere,
Laurentius Damokos,	Stephanus Bako,
Thomas Chyany,	Andreas Fy[n]tha,
Urbanus Kalamar,	Dionysius Wegh,
Stephanus Fodor,	Gallus Borsody,
Bernardus Nagy,	Gregorius Forro,
Gregorius Nagy,	Michael Bobys,
Emericus Nagy,	Stephanus Regsze,
Emericus Bede,	Paulus Barbel,
Franciscus Kechkes,	Gallus Chyete,
Iohannes Szabo,	Thomas literatus,
Iohannes Biro,	Iohannes Damokos,
Georgius Borsos,	Iohannes Szabo,
Mathias Szeoke,	Emericus Wamos,
Georgius Marthon,	Gregorius Borsos,
Franciscus Nagy,	Paulus Kowach,

¹⁾ V. ö. az Első r. 1564. jún. 12. keletű levelével.

²⁾ Pozsony, 1552. márt. 18. »Benedictus Paysyartho iudex Sygedi-
nus« a királytól nyert hatvan forint segély kifizetéseért folyamodik a
pozsonyi kamarához. — Eredetije az orsz. ltárban, a m. kam. int. leve-
lek 1550—59. C.

— (1554. febr. 26 előtt.) »Benedictus Pagysdyartho iudex civita-
tis Zygeth«, minekutánna ő fölsége »me cum familia mea ex civitate
Zygeth aliorum migrare non vult, sed iubet, ut illic manendo officio
iudicatus — — fungerer,« ő pedig a város ügyeivel szüntelen el lévén
foglalva családjának élelméről s ruházatáról sem gondoskodhatik, segélyért
könyörög a királynak. — Eredetije Ferdinándnak Bécs, 1554. febr. 26-án
a pozsonyi kamarától véleményt kérő parancsához mellékelve az orsz.
ltárban, Ben. Resol. 1554.

Dionysius Machkos,	Stephanus Simon,
Petrus Paysjartho,	Benedictus Wak,
Simonus Szabo,	Barabas Bere,
Mathaeus Szabo,	Blasius Bertha,
Stephanus Szabo,	Demetrius Nagy,
Georgius Benke,	* Michael Bwythe,
Sebastianus Thoth,	Paulus Meszaros,
Augustinus Baranyay,	Iacobus Szolga,
Mathias Dely,	Laurentius Kys,
Ambrosius Medhueszy,	Simonus Szabo,
Michael Szabo,	Iohannes Chyszar,
Thomas Warga,	Gregorius Kasza,
Blasius Toth,	Petrus Lakathjartho,
Mathias Erdeody,	Mathaeus Bak,
Clemens Sellyey,	Georgius Damokos,
Michael All,	Valentinus Szabo,
Clemens Warga,	Petrus Szabo,
Benedictus Deres,	Michael Megyes,
Iohannes Chyre,	Benedictus Szenthegyedy,
Franciscus Kowach,	Michael Fyzy,
Michael Paysjartho,	Petrus Geresgaly,
Stephanus Chere,	Benedictus Monozlay,
Petrus Kys,	Urbanus Mosses,
Stephanus Barbel,	Ladizlaus Chebey,
Petrus Barbel,	Franciscus Keohydy,
Gregorius Szeoke,	Michael Leorynch.

Numerus ac nomina civium, qui tempore ob-
sessionis arcis regiae maiestatis Zyget prae-
sentes non fuerunt.

Andreas Szekeres,	Valentinus Monus,
Paulus Wayda,	Lukas Kadas,
Thomas Szeollessy,	Franciscus Thothy,
Nicolaus Toth,	Benedictus Szokoly,
Stephanus Rach,	Nicolaus Olah,
Blasius Daro,	Emericus Szabo,
Thomas Hamwas,	Michael Nemes,

Benedictus Calamar,	Iohannes Szabo,
Iohannes Hernath,	Georgius Szakal,
Philephws Warga,	Elias Bewgyek,
Blasius Boros,	Ladizlaus Barbel,
Petrus Fachyan,	Petrus Gal,
Blasius Szabo,	Benedictus Bakos,
Paulus Nagy,	Mathaeus Soldy,
Christofforus Leorynch,	Georgius Chyszar,
Iohannes Bwsza,	Nicolaus Elesffalway,
Petrus Horwath,	Laurentius Weres,
Petrus Szalathay,	Iohannes Bibo,
Augustinus Meszely,	Stephanus Fekete,
Thomas Gellyen,	Petrus Bikesdy,
Gregorius Megyes,	Petrus Bewythe,
Martinus Paysjartho,	Thomas Bewyte,
Michael Paysjartho,	Franciscus Chyko,
Michael Wynche,	Thomas Doronghos.

Eredetije Perneszi Pálnak az Első r. 1564. jun. 12. datuma alatt közölt leveléhez csatolva az orsz. ltárban, a magyar kamarához intézett levelek 1550—1559. C.

CLII.

Asszonyfalva, 1564. nov. 30.

Zrínyi Miklós dunántúli főkapitány zsoldja fejében az 1564-ik évi királyi adóból kifizetett bizonyos összegről Ostfi Jakab vasvármegyei királyi rovót nyugtatja.

Nos Nicolaus perpetuus comes de Zrinio, thavernicorum regalium magister, sacrae imperatoriae et regiae maiestatis [consiliarius], partium cisdanubianarum et arcis ac oppidi Zygeth supremus capitaneus fatemur et recognoscimus per praesentes literas nostras, quod egregius dominus Iacobus Ostffy dicator regius in comitatu Castriferrei de dica regia anni Domini millesimi quingentesimi sexagesimi quarti terminorum duorum, de mandato sacrae imperatoriae et regiae maiestatis ac dominorum praefecti et consiliariorum camerae suae maiestatis hungaricae ad rationem salarii nostri ratione

supremi capitaneatus partium cisdanubianarum' in eodem regno suae maiestatis Hungariae existentium, per egregios Iohannem Malykoczy, Georgium Bekowych, Gabrielem Loranth et Iacobum literatum Zenthabramy familiares nostros misit et dedit nobis florenos duo millia triginta quatuor et denarios triginta quinque, super quibus eundem dominum Iacobum Ostffy quittum reddimus et expeditum testimonio praesentium literarum nostrarum, sigillo nostro et subscriptione propriae manus nostrae consignatarum vigore et testimonio mediante.

^{1564.}
nov. 30. Datum in Azonffalwa, ultima die Novembris anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quarto.

Nicolaus comes Zryny m. propria.¹⁾

Eredetije rányomott gyűrűpecséttel a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat. 1554.*

CLIII.

Egerszeg, 1564. dec. 27.

Berekszői Hagymás Leusták és Hásshágyi Imre zalavármegyei alispánok Tahi Ferencz és neje tiltakozó kérésére bizonyítják, hogy Zrínyi Miklós Atakot hatalmasul elfoglalta tőlük s benne levő udvarházukat tőből lerontatta.

^{dec. 27.} Nos Eustachius Haghmas de Berekzo et Emericus de Hasshagh vicecomites et iudices nobilium ac universitas nobilium comitatus Zaladiensis damus pro memoria, quod nobis in praesenti feria quarta proxima post festum Nativitatis Domini proxime praeteritum hic in oppido Egerzeg, die scilicet et loco celebrationis generalis congregationis nostrae constitutis et existentibus nobilis Wolffgangus de Ebergen pro magnifico domino Francisco de Thah cum procuratoriis literis sacrae caesariae regiaeque maiestatis domini nostri clementissimi nostram personaliter veniens in praesentiam, in persona eiusdem domini Francisci Thahy, necnon generosae et ma-

¹⁾ Sajátkezű aláírás.

gnificae dominae Helenae Zryny consortis eiusdem per modum protestationis et gravis querelae significare et exponere curavit nobis in hunc modum, quomodo his proxime praeteritis temporibus circa festum videlicet Epiphaniarum Domini proxime elapsum spectabilis et magnificus dominus comes Nicolaus de Zrynyo, tavernicorum regalium magister etc. nescitur unde motus domum et curiam nobilitarem eorundem domini Francisci Thahy et dominae Helenae in possessione eorundem Athak vocata, inter fluvios ¹⁾ Dravae et Mwra seu districtu Drawa Mwrakewz appellato, in hoc comitatu Zaladiensi habitam funditus distrahere et demoliri fecisset, ac insuper eandem quoque possessionem Athak, in cuius videlicet quieto et pacifico dominio, realique usu et possessione iidem Franciscus Thahy et domina Helena consors eius a multis annis pacifice perstitissent, de manibus eorundem potentialiter occupare fecisset occupativeque teneret et conservaret etiam modo potentia mediante, praeiudicio et damno eorum valde magno, petens nos debita cum instantia, ut nos de et super eiusmodi violenta occupatione ac detentione praeannatae possessionis Athak memoratis Francisco Thahy et dominae Helenae iurium ipsorum ulteriorem ad cautelam literas nostras testimoniales daremus. jan. 6.

Nos itaque, praenotato Wolffgango Ebergeny e medio nostri semoto, mutuoque colloquio et tractatu ac matura deliberatione inter nos superinde praehabitis praescripta postulatione antelati protestantis audita et admissa unanimiter factemur, contestamurque et recognoscimus praescriptam possessionem Athak per praenominatos Franciscum Thahy et dominam Helenam Zryny a multis annis quiete et pacifice tentam et possessam de manibus eorundem his proxime praeteritis temporibus, post obitum scilicet serenissimi principis quondam domini Ludovici regis gratae reminiscendae praenominatum dominum comitem Nicolaum de Zrinio pro se potentialiter occupare fecisse, eandemque eundem tenere et possidere etiam de praesenti potentia mediante.

Unde nos praesentes literas nostras testimoniales memo-

---

¹⁾ Az eredetiben *fluviorum* hibásan.

ratis Francisco Thahy et dominae Helenae iurium ipsorum futura pro tuitione, sub authentico sigillo praescripti huius comitatus Zaladiensis dandas duximus et concedendas.

1564. Datum die et loco in praescriptis, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quarto.

Praesentata, publicata, lecta et
extradata per me
Emericum Pethe de Hethees
notarium sedis iudiciariae
comitatus Zaladiensis.

Eredetiye papíron alján Zalavármegye † SIGILVM † COMITATVS † ZALA † 1559 (s a paizs alsó részében újból) ZALA köriratú ép pecsétjével, továbbá Pethő Péter és feleskei Ördögh István zalavármegyei alispánoknak Egerszeg, 1571. maj. 18-án Zrínyi György részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 447. 33.*, illetőleg *447. 39.* — V. ö. a Második r. *1564. apr. 15.* és *1567. maj. 4.* keletű leveleivel.

CLIV.

1565. jan. 13.

Pozsgai János a zágrábi káptalan előtt Bansina nevű zágrábvármegyei birtokát kétszáz forintért Zrínyi Miklósnak és Frangepán Istvánnak örökre vallja.

Nos capitulum ecclesiae Zagrabiensis memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nobilis Ioannes Posgay civis civitatis Montisgrecozensis oneribus et quibuslibet gravaminibus universorum et quorumlibet fratrum, consanguineorum, affinium, prolium et proximorum suorum, quos infrascriptum tangit aut tangere et concernere posset negotium in futurum quovismodo, in se ipsum per omnia assumptis et levatis coram nobis personaliter constitutus sponte et libere ministerio vivae vocis suae dixit et confessus est in hunc modum, qualiter ipse certis et rationabilibus ex causis animum suum ad id moventibus et inducentibus, maturaque et diligenti intra se ipsum deliberatione praehabita totalem et integram possessionem suam Banschyna vocatam, in comitatu Zagrabiensi exi-

stentem et habitam, ipsum iure hereditario tangentem et concernentem, simul cum cunctis eiusdem possessionis Banschyna utilitatibus, fructuositatibus, emolumentis et pertinentiis quibilibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem semper de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus spectabilibus et magnificis dominis Nicolao comiti perpetuo de Zrynyo, thavernicorum regalium magistro ac supremo partium cisdanubianarum capitaneo in regno Hungariae ac Stephano de Frangepanibus Segniae, Vegliae Modrusiaeque comiti, necnon Georgio, Christophoro et Nicolao filiis memorati domini comitis Nicolai de praefata Zrinyo, hereditibusque et posteritatibus eorundem universis pro florenis hungaricalibus ducentis, monetae pro tempore currentis, per eundem Ioannem Posgay, uti ipsemet coram nobis retulisset, a memoratis dominis comite Nicolao de Zrynyo et Stephano de Frangepanibus plene et integraliter ad se perceptis, numeratis et levatis iure perpetuo et irrevocabiliter dedisset, vendidisset, inscripsisset et perpetuasset, dominiumque eiusdem defacto apprehendere permisisset, prout dedit, vendidit, inscripsit et perpetuavit, dominiumque apprehendere permisit, nil iuris, nilve domini sui proprietatis idem Ioannes Posgay in dicta possessione Banschyna pro se ipso vel heredibus suis peramplius reservando, sed totum ius et dominium, omnemque iuris et domini proprietatem, quam videlicet et quod idem Ioannes Posgay in ipsa possessione Banschyna et suis cunctis pertinentiis hactenus quomodocunque et qualiter habuisset vel autem se et heredes suos in futurum habere posse sperasset, in praefatos dominos Nicolaum comitem de Zrynyo ac Stephanum de Frangepanibus, necnon dictos filios ipsius domini Nicolai Zriny, heredesque et posteritates eorundem universas transtulisset pleno iure, prout transtulit coram nobis.

In cuius rei memoriam et testimonium, firmitatemque perpetuam praesentibus sigillum nostrum authenticum est appensum.

Datum sabbato, in octava Epiphaniarum Domini anno eiusdem millesimo quingentesimo sexagesimo quinto. 1565,
jan. 13.

Eredetije hártján, függő pecsétje elveszett, az orsz. ltárban, *N. R.*
A. 254. 29. — V. ö. a Második r. 1565. jun. 8. keletű levelével.

CLV.

Zágráb, 1565. mart. 18.

Oláh Miklós esztergomi érsek a néhai Frangepán Ferdinánd által idősb Erdődi Pétertől elfoglalt s Ferdinánd úr halála után fiára Istvánra és leányára Zrínyi Miklósnéra, erről pedig férjére és fiára Györgyre és Kristófra szállott zágrábvármegyei Kupcsina ügyében a megnevezeteket a zágrábi káptalannal ifjabb Erdődi Péter ellen törvénybe idézteti.

Nicolaus Olahus miseratione divina archiepiscopus ecclesiae metropolitanae Strigoniensis locique eiusdem perpetuus ac comitatus Honthensis comes, primas Hungariae, sanctae sedis apostolicae legatus natus, summus secretarius et cancellarius ac locumtenens sacratissimi principis et domini domini Maximiliani secundi Dei gratia romanorum electi imperatoris semper augusti ac Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae etc. amicis suis reverendis capitulo ecclesiae Zagrabiensis salutem et amicitiam paratam cum honore.

Expositum est nobis in persona spectabilis et magnifici domini Petri Erdewdy de Monyorokerek, comitis perpetui Montis Claudii ac regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae bani, qualiter circa festum beati Valentini martyris in anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo primo transacto praeteritum, vivente adhuc et in humanis agente magnifico condam domino Petro Erdewdy de praedicta Monyorokerek, genitore ipsius exponentis, generosus ac magnificus condam Ferdinandus Ferenda dictus, filius videlicet spectabilis et magnifici condam Bernardini de Frangepanibus Segniae, Vegliae Modrusiaeque comitis, nescitur unde motus totalem possessionem praefati condam domini Petri Erdewdy senioris et perconsequens ipsius exponentis hereditariam Kwpcyna vocatam, in comitatu Zagrabiensi existentem de manibus eiusdem condam Petri Erdewdy senioris et exconsequens ipsius exponentis minus iuste, indebite et praeter omnem viam iuris excepiisset atque pro se occupasset occupatamque, quoad idem condam comes Ferdinandus aliter Ferenda dictus supervixisset, violenter tenuisset et possedisset; eodem tandem comite Ferdinando medio tempore ab hac

1521.
febr. 14.

luce decedente eadem possessio Kwpclyna eodem violentiae iure ad manus magnifici comitis Stephani filii et generosae condam dominae Catherinae, consortis spectabilis et magnifici domini comitis Nicolai de Zrynio, tavernicorum regalium magistri et partium regni Hungariae cis Danubium supremi capitanei, filiae praefati condam comitis Ferdinandi devenisset; exindeque dicta condam domina Catherina demortua eadem possessio Kwpclyna apud manus praefati Stephani filii dicti condam comitis Ferdinandi, necnon antefati domini Nicolai comitis de Zrynio ac magnificorum Georgii et Christopheri, filiorum eiusdem ex praefata condam domina Catherina progenitorum devenisset, eandemque possessionem iidem comes Nicolaus de Zrynio, Stephanus de Frangepanibus, ac Georgius et Christopherus filii ipsius comitis Nicolai de Zrynio contra apertissima iura dicti exponentis praemisso violentiae iure tenerent et possiderent, fructusque et quaslibet utilitates eiusdem possessionis pro se perciperent etiam modo potentia mediante, in praeiudicium et damnum dicti exponentis valde magnum.

Unde idem exponens cum inpraesentiarum officio banatus ipsius regni Slavoniae fungatur, in causaque sua propria iudex et actor esse nequeat, obhoc praefatos dominum Nicolaum comitem de Zrynio ac Stephanum de Frangepanibus, necnon Georgium et Christopherum filios dicti comitis Nicolai de Zrynio ratione praemissae violentae detentionis antedictae possessionis Kwpclyna in curiam regiam, nostram scilicet in praesentiam in causam convenire et ex parteorundem a e nobis in praemissis iudicium et iustitiam habere vellet iure admittente.

Quia autem huiusmodi actus potentiarii per quoscunque patrati iuxta continentias articulorum novissimae transactionis publice in curia regia per nos ceterosque iudices regni Hungariae ordinarios pro quinto decimo die diei evocationis exhinc fiendae discuti debent et adiudicari, pro eo amicitiam vestram harum serie hortamur et requirimus atque autoritate imperatoria et regia qua fungimur vobis committimus et mandamus, quatenus praesentes literas nostras memoratis domino comiti Nicolao de Zrynio ac Stephano de

Frangepanibus, necnon Georgio et Christophoro filiis dicti domini comitis Nicolai de Zrynio per vestrum testimonium fidedignum exhibere et praesentare faciatis, qui si personaliter reperiri poterint ibidem personaliter, alioqui de domibus habitationum sive solitis eorundem residentiis ammoneat eosdem, dicatque et committat eisdem verbo nostro, ut ipsi decimo quinto die a die exhibitionis praesentium numerando personaliter vel per procuratores ipsorum legitimos coram nobis in curia regia modis omnibus comparere debeant et teneantur rationem de praemissis reddituri efficacem, certificando nihilominus eosdem ibidem, quod sive ipsi termino in praescripto coram nobis in dicta curia regia compareant sive non, nos ad partis comparentis instantiam id faciemus in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et certificationis seriem ut fuerit expediens terminum ad praescriptum nobis suo modo rescribatis.

1565.
Datum Zagrabiae, die dominico Reminiscere anno Do-
mart. 18. mini millesimo quingentesimo sexagesimo quinto.

A zágrábi káptalannak a mart. 22. és 23-án történt idézésről 1565. mart. 28-án kelt jelentésében, melyet Fejérköi István királyi helytartó az Erdődi Tamás és Zrínyi György között folyó perben Pozsony, 1589. nov. 2-án az előbbi részére újból átír, az orsz. ltárban, *N. R. A. 318. 57.* — V. ö. a Második r. 1589. oct. 28. keletű levelével.

CLVI.

Bécs, 1565. apr. 23.

A Perényi Gábor által Miksa kezére bocsátott Siklós és Valpó vár tartozékai átvételére s Szigetvár birtokainak és jövedelmeinek számbavételére kiküldött királyi biztosok utasítása.

Maximilianus secundus divina favente clementia electus romanorum imperator semper augustus etc.

Instructio fidelibus nobis dilectis reverendo Ioanni ab Wylak episcopo Vaciensi, camerae nostrae hungaricae praefecto, venerabili Francisco Mezewlaky abbati Zalavariensi ac egregiis Erasmo Mager de Fuchstath et Weikardo ab Aurspergh consiliariis nostris in subsequenti rerum Zigethiensium negotio per nos iam data.¹⁾

Cum non ita pridem fidelis nobis dilectus spectabilis et magnificus Gabriel de Peren etc. pertinentias arcium suarum Soklios et Walpo ex certo contractu nobis cecisset, nostra interesse rati eas quamprimum adprehendere expediveramus certos nostros commissarios ad ea bona recipienda, inter quos eorum mancipationem proprie fideli nobis dilecto Paulo Pernezy, dicatori comitatum Baroniensis et Tholnensis demandaveramus, sperantes fore, ut ille eo felicius eam possit peragere officio dicaturae adiutus ac eorundem regimen eidem commiseramus, donec re ad nos relata ulterius de eorum bonorum praefectura statuere possemus.

Ceterum, hactenus earum pertinentiarum adprehensio facta non est et ceteri commissarii nostri tum propter spe-

---

¹⁾ Csekély eltéréssel teljesen megegyezik ezzel az Instructio fidelibus nobis dilectis spectabili et magnifico comiti Nicolao Zrynio etc., reverendo Francisco Mezewlaky abbati Zalavariensi ac egregiis Paulo Pernezy dicatori comitatum Baroniensis et Tholnensis et Stephano Gerdak contrascribae nostro Zygethiensi data című évnélküli, de kétségtelenül 1564-ben kelt utasítás u. o. *Div. Instr. I. 12.* — V. ö. az Első r. 1564. *mart. 25.* keletű levelével.

ctabilis et magnifici comitis Nicolai à Zrinio, supremi capitanei nostri Zigethiensis absentiam, quem praecipuum commissarium nominaveramus, tum propter alias incidentes difficultates infecta re abire coacti sunt.

Cum autem res nostra summopere postulet, ut et adprehensioni dictorum bonorum summa manus imponatur et proventus arcis nostrae regiae Zigeth certo conscribantur, unde liquida nobis eorum notitia constare possit et status aptus rei familiaris nostrae ibidem ordinetur: — ad haec itaque peragenda delegimus denuo commissarios nostros, quos supra iam nominavimus, freti eorum erga nos studio fideque excellenti et perspecta nobis ac probata in rebus gerendis dexterritate ac peritia, nec quicquam ambigentes quin ea omnia ita sint administraturi effecturique, ut magnum eorum diligentia fructum capere possimus et nostra deinceps eos imperatoria ac regia gratia benigne prosequamur.

Ac primum ad adprehensionem bonorum ad arces Soklios et Walpo pertinentium procedant iuxta instructionem priorem supramemoratis commissariis nostris antea datam; atque ubi proventus et subsidii aliaeque opportunitates et commoda resciri tum non potuerunt, postulatis opera et autoritate praefati comitis à Zrinio, aut alias praefecti nostri Zigethiensis, iudicibus locorum singula diligenter conscribant, prout in dicta instructione per literam A.¹⁾ hic addita praescriptum habent; quod ut commodius queant curare et perficere, addidimus hic etiam librum eiusmodi inquisitionis per eosdem commissarios inchoatae signo litera B.²⁾ notatum.

Quia vero Paulus Pernezy, quem tunc ad praefecturam eorum bonorum ulteriorem usque nostram deliberationem destinaveramus, certis causis occurrentibus ad eam provinciam minime visus est adhibendus, cogitent commissarii nostri de quadam idonea persona, cui nominatam praefecturam, accepta ipsorum relatione, tuto credere possimus ac nos de eadem certiores reddant, interim vero illorum administrationem in praesenti statu relinquant.

Peracta autem dictorum pertinentium adprehensione,

---

^{1—2)} Hiányoznak.

commissarii nostri ad inquisitionem bonorum et proventuum arcis nostrae regiae Zigeth se convertant, in qua non minore diligentia procedant iuxta sequentem nostram dispositionem:

Inprimis autem non debent ignorare commissarii nostri, quod ad arcem Zigeth praeter bona et pertinentiae proprie ad eam spectantia multa alia quoque bona et pertinentiae in praesenti rerum statu possideantur iure occupatio (quam ditionem vocant), itaque convocandi erunt opera capitaneorum et militum illinc existentium ex omnibus oppidis, villis ac aliis possessionibus et ex tota ditione Zygetiensi iudices, ex oppidis et possessionibus maioribus cum duobus tribusve, ex minoribus vero cum singulis iuratis, quibus per eos, qui convocaturi sunt, significandum erit, ut ita instructi veniant, quo de omnibus proventibus arcis nostrae Zigeth ab eis exigi solitis coram commissariis ipsis exacte respondere et fateri possint, ne postea causentur dicantve, se nescivisse, quare fuerint vocati.

Quo igitur melius ac rectius sciant commissarii in convocandis iudicibus et iuratis civibus, ac in aliis infrascriptis negotiis procedere, sciendum est, qui et quot comitatus ad arcem Zigeth pro ditione possideantur ac tributum pendant; sunt isti comitatus Baronia, Tolna, Walko,¹⁾ Werewcze, Bodrogh, pars Simigiensis et aliqua etiam pars regni Sclavoniae, ex quibus non mediocres proventus et utilitates percipi dicuntur.

Debebunt etiam commissarii a iudicibus intelligere et scripto complecti universa bona, oppida, possessiones, villas et praedia proprie et de iure ad arcem Zigethiensem spectantia ac in singulis quot coloni sessionati, quot inquilini ac desertae sessiones sunt; item, qui sit ordinarius et extraordinarius eorum census, muneralia et alia onera seu servitia et quae hactenus ad arcem Zigethiensem praestiterint et solverint. Itidem speciatim et distincte ac oppidatim et possessionatim erunt conscribenda reliqua bona et tota ditio, quae hoc tempore quocunque nomine ad arcem Zigeth possidetur.

In singulis quoque possessionibus, oppidis et villis quot

---

¹⁾ Egy, 1564-ik évi töredékes fogalmazványban *Bach* is szerepel. — Az orsz. ltárban, *Div. Instr. I. 12.*

coloni, inquilini et desertae sessiones sint; item, qui sint fructus e medio eorum percepti et cuius olim fuerunt bona; item, quae aliae utilitates, nimirum molendina, vada, telonea, silvae glandiferae, piscinae, piscaturae, prata, agri, promontoria et generaliter alia quaelibet commoda et fructus in eis sint et habeantur, libello dicti commissarii singula dilucide complectantur.

Convocati vero iudices per commissarios primo animandi erunt, ut omni timore seposito ad quaesita intrepide respondeant, deinde praestito prius iuramento interrogentur, quantum pro censu ac aliis proventibus quocunque nomine vocatis, ordinariis et extraordinariis ad arcem Zigeth sub capitaneatu praefati comitis Nicolai à Zrinio solverint, schedas autem, quae illis super administratione et persolutione eiusmodi censuum ac aliorum proventuum ordinariorum et extraordinariorum per provisorem et alios officiales praefecti datae fuerunt, ab eis accipiant.

Et quia multa oppida et villae et fere maior pars ditionis arcis Zigeth subiectae longius a Zigeth distare dicuntur, cum ob id, tum vero, quod hostis in visceribus eorum residet, coloni remotiorum locorum ad praestanda consueta et debita servitia ac labores ad Zigeth ob metum turcarum non possent, neque etiam auderent venire, sed singulis annis, ratione eiusmodi servitiorum ex pacto soleant certam summam pecuniae pendere, igitur erit quaerendum a singulorum oppidorum et villarum iudicibus iuratisque civibus, qui cum eis venerint, quantum hac ratione et hoc nomine sub dicto capitaneatu ad arcem Zigeth solverint.

Praeterea, in pluribus locis possidentur ad Zigeth molendina et vada quoque tam sub turcarum quam christiano-
rum potestate existentia, a quibus certa pensio dari solet ad arcem; inquirant igitur commissarii nostri a iudicibus, quam summam praemisso tempore solverint ac quid de singulis molendinis ac vadis tam in tritico, farina, quam etiam in pecunia exactum fuerit.

Cum autem proventuum quorumcunque administratio fieri soleat per pedites ac eorum vayvodas et decuriones, igitur sub ea fide, qua nobis obstricti sunt, commissarii ipsos

examinare debebunt de omnibus proventibus quomodocunque et undecunque per eos administratis et in cuius manus eos administraverint.

Mandamus autem, adiectis hisce literis nostris patentibus¹⁾ universis militibus tam equitibus quam peditibus ac eorum capitaneis, vayvodis, centurionibus et decurionibus, ut commissariorum dictis et nostro nomine iustis audientes et obedientes sint, idque, quod eis commissum fuerit, in negotiis et servitiis nostris sine ulla causatione et difficultate praestare teneantur, ad omnia quaesita et interrogata sub sua fide, qua nobis devincti sunt, respondere et quicquid eis de quaesitis et interrogatis constiterit, id fateri debeant, nec secus sub nostrae indignationis poena facere praesumant.

Inquirendum erit etiam de summa proventuum telonei Zigethiensis, cum hi uberes esse dicantur, non solum ab exactore illius telonei, qui etiam ad proferenda regesta sua partialia aut tesseras seu incisuras cogendus erit, ut rei veritas magis elucescat, sed etiam a iudice et civibus Zigethiensis oppidi ac ab aliis quoque, a quibus commissariis ipsis inquirendum videbitur.

Praeterea, cum etiam tricesima ibidem nostro nomine habeatur, penes quam ordinatum temporibus Marci Horwath fuit, ut de singulis bobus deni denarii exigenterentur, investigandum diligentissime commissariis nostris erit tam a militibus quam oppidanis Zigethiensibus ac aliis extraneis hominibus, an frequens abactio boum sub capitaneatu comitis Zriny fuerit et an saltem deni denarii de singulis bobus exacti sint. Interrogandi erunt etiam iidem de aliis rebus et cuiuscunque generis mercibus inductis scilicet et eductis, videlicet de cutibus, panno, pileis et id genus aliis, quibus mercatores negotiare solent, num de illis etiam soluta sit tricesima et quid solutum aut exactum sit, an copiose eiusmodi res per illud teloneum vel oppidum praetervectae fuerint, praecipue vero cognoscant, quam pecuniae summam tam teloneum, quam tricesima illa Zigethiensis in singulos annos distincte constituent.

---

¹⁾ L. az Első r. 1565. apr. 17. datuma a.

Cum porro singulis annis nos decimas episcopatus Quinqueecclesiensis universas ad provisionem arcis nostrae regiae Zigeth non contemnenda pecuniae summa redimere soleamus, mandamus commissariis nostris speciatim, ut quam attentissima cura cognoscant, num illae decimae universae in tota dioecesi dicti episcopatus et in omnibus tum episcopi tum aliorum quorumcunque et nominatim capituli Quinqueecclesiensis, Albensis, Vaciensis etc., abbatiarum Petri Varadiensis, Zekzardiensis, Bathensis et aliarum, item prioratus Auranae etc., praepositarum itidem et Chartusianorum ac aliorum monasteriorum bonis nostris usibus colligantur, an alii quoque aliquos ex eis percipiant, idque quo pacto, an propria auctoritate et ingestione, an ab episcopo ipso arendatas; ac nominatim intelligant, an praesens capitaneus noster comes Nicolaus à Zrinio decimas bonorum Marci Horwath pro se colligat, quod si ita sit, an de eis separatam arendam solvat nec ne.

Et quum ex remotioribus ad Zigeth locis decimae in specie administrari non posse ob metum turcicum dicantur, sed certa pecuniae summa per colonos uniuscuiusque possessionis et villae, tam fruges et blada, quam vina et aliae res decimari consuetae redimi soleant, commissarii inquirent a iudicibus oppidorum, possessionum et villarum, quot cruces frugum ac aliorum bladum et rerum decimari solitarum singulis oppidis, possessionibus ac villis per annos singulos fuerint redemptae ac quot denariis singulae cruces redimantur; similiter etiam quaelibet vini mensura et item quae summa pecuniae ex tali redemptione frugum et vinorum decimalium sit collecta et in cuius manus pervenerit.

Non minori diligentia interrogandi erunt iudices convocati et coloni de pecoribus, porcis saginatis, anseribus, pullis, gallinis, piscibus, butiro, caseis, melle et id genus aliis victualibus, nimirum, quid et quantum eiusmodi victualium ad arcem administraverint.

Intelligent quoque praefati commissarii nostri ex adiecto regesto provisoris Zigethiensis litera C.¹⁾ signato, qui numerus oppidorum et villarum ad arcem nostram Zigethiensem

---

¹⁾ Hiányzik.

possideri dicatur; investigent igitur perquam diligenter, an illae omnes nunc quoque ad dictam arcem possideantur et an alia quoque plura bona iam eodem adplicaverit magnificus comes de Zrinio possideatque, et an utilitates eorum bonorum et emolumenta ad rationem nostram percipiantur et quinam eorum sint proventus. Nominatim etiam cognoscant, num hoc capitaneo nonnulla bona a dicta arce avulsa ac quaenam illa sint, quis ea hodie, quamdiu et quo titulo possideat, atque num illa commode ad arcem Zigeth et quo pacto recipere possimus, scripto complexa nobis referant, seu ubi nulla rationabile causa ab aliis possideri cognoverint, ea nobis et dictae arci nostrae statim cedi, reddique curent. Prout nobis refertur, esse ibi vayvodas quosdam et alios viros militares, quibus certa bona iam olim fuerint distributa, de quibus distincte explorabunt et cognoscent, quaenam illorum quisque bona et quo iure teneat, etiam literis super donatione editis seu contractus nomine confectis a vayvodis et aliis militibus primariis postulatis et ad recuperanda ea, quae parum bona fide possideri deprehenderint, parem diligentiam adhibebunt.

De birsagiis seu mulcta ac de bythangh (ut vocant) commissarii diligenter inquirere debebunt, an et quantum praefectus ipse vel ipsius vicegerens a colonis ditionum extorserint et quo converterint.

Et quoniam per superiores commissarios anno sexagesimo delegatos omnia victualia Marci Horwath nostris usibus in debiti illius, in quod ex rationibus convictus est, defalcationem nostro mandato fuerant occupata, cognoscant praesentes commissarii nostri, an adhuc ea victualia supersint, an quo pervenerint, nosque de eo edoceant.

Et ut in tota hac actione eo certius procedant, iussimus illis, superiorum quoque commissariorum relationis scripta nonnulla, quae praesenti negotio potissimum inservire videbuntur, per cameram nostram hungaricam fasciculo D.¹⁾ colligata una exhiberi, ut eorum collatione demandatam proventuum inquisitionem eo forsan exactius exercere possint.

---

¹⁾ Híányzik.

De agricultura quoque perquirant diligenter, quaenam agricultura exerceatur et qua habeatur ratio eius exercendae, quamve ea utilitatem singulis annis praestat.

Ad haec resciscant etiam collectis omnibus proventibus, in quos usus illi conferantur et quomodo dispensentur, an arci de quolibet anno necessaria et idonea copia reponantur.

Intelligendum etiam commissariis, cum nos apud eam arcem architectos et fabros lignarios alamus, an capitaneus et provisor, atque alii officiales eorum operis ad solutionem nostram in suas proprias rationes atque aedificationes utantur, praesertim longiore tractu temporis.

Cum ex certorum hominum significationibus constiterit, oppida Etthe, Deche et Monostor non fuisse per felicissimae recordationis quondam dominum et parentem nostrum olim Marco Horwath collata et ipsum id confessum esse accipiamus, cognoscant commissarii nostri, a quibus hodie et quo iure ea oppida teneantur, quod si nulla iusta causa ea teneri compertum fuerit, ea nobis ipsis, arcique nostrae Zigeth reoccupent.

Ac volumus, ut etiam de educillatione vini in bonis omnibus et quorumcunque, quae modo ad arcem Zigeth possidentur, certa nobis significatio et notitia referatur, qualis ea sit et ad quantam summam evadat, et in cuius usum cedat.

Ex praemisso autem regesto Andreae literati, provisoris habebunt commissarii nostri proventus bonorum ad arces Soklios et Walpo pertinentium sub praefectura Marci Horwath, iuxta quod etiam praesentes proventus rescire debebunt.

Et quia subsidiorum praeteriti anni administrationem in comitatibus Baroniensi et Tholnensi supradicto Paulo Pernezy, praesentis vero Andreae literato Herant per cameram nostram hungaricam traditam et commissam intelligimus, non alienum officio suo facient commissarii nostri, si animadverterint, quomodo ea quoque subsidia per dictos nostros exactores sint administrata et in quos usus conversa, et quanta summa pecuniae sit collecta ex utroque comitatu, ad quod iuvabuntur schedis exactorum iudicibus datis et ipsa iudicum confessione.

Ita quoque illos intelligere volumus de dica seu subsidii e bonis et pertinentiis arcis Zigeth ac Soklios et Walpo provenire debentibus, quis illa perceperit ac hodie percipiat, quae summa ex iis collecta et in quos usus conversa sit.

Item volumus, ut commissarii summa cura ad id adhibita perlustrent omnis generis victualia, quaecunque in arce Zigeth habentur, frumenta nimirum, vina vernalia, legumina, sales, acetum, foenum et alia quocunque nomine vocentur ac frumenta quidem mensurent diligenter, separatim anni praesentis et praeteritorum; eodem pacto avenam et *h*ordeum, milium et alia quaecunque fuerint eiusmodi mensurent et numerum mensurarum distincte conscribant; vina quoque numerent accurate, ut mensurata ad nos referri queant.

Perlustrare etiam debebunt commissarii omnia bellica tormenta et instrumenta, ut bombardas maiores et minores, pixides manuaris, barbatas, globos, pulveres tormentarios, ignitas materias ac alias quaslibet munitiones, quarum summam et quantitatem ac numerum in scripta redigant, ad nosque diligenter referant.

Quo peracto poscant etiam a praefato supremo capite nostro, comite Nicolao à Zrinio totius gestae suae administrationis proventuum nostrorum Zigethiensium rationes explicatas sibi statim exhiberi, easque cognoscant, et si qua informatione hoc nomine indiguerint, eandem ab ipso capiant.

Ita quoque quo studio, fide ac solertia contrascriba noster Zigethiensis Stephanus Gerdak officio suo functus sit, num instructioni suae satisfecerit, ac ubi secus compertum fuerit causas neglecti officii et an per ipsum steterit nec ne, quominus officio suo rite fungi potuerit, perquam diligenter explorent ac nos de eo quoque certiores reddant. Non abs re autem fecerint commissarii nostri, ubi contrascribae nostri opera et indicia, cum ad resciscendos proventus quoscunque tum ad intelligendum, in quos usus illi forte conversi sint, pro suo arbitrio ubique utantur et ab eo de omnibus informari se se iubeant.

Atque eum in modum cognitis et perspectis redditibus atque utilitatibus omnibus quam accuratissima deliberatione praehabita, statum inibunt et constituent, nobis rebusque no-

stris Zigethiensibus quam aptissimum et quam commodissimum perceptionum et erogationum omnium, secundum quem scilicet tum proventus ipsi et emolumenta omnia rite colligantur, apposite et diligenter curentur conserventurque et frugaliter dispensentur summota profusione et fideli cura adhibita, qua non tantum sustentationi arcis satis suppedietur, servata moderatione, verum etiam ad incertum necessitatis articulum idonea quantitate reposita prospiciatur, atque etiam supersit, quod in militum solutiones e proventibus converti possit, ut eo pacto in summam stipendiorum Zigethiensium nobis levamen adferatur, tum personae et familiae ordinentur ac deinceps ordinatis tantum et necessariis praebendis alantur.

Ad eum vero statum ordinandum inprimis referre videtur, ut constituatur, quot personae in capitanei supremi contubernio mensa libera alendae sint, quot in provisoris, quot in contrascribae, vel quis modus optimus esset servandus in suppeditanda unicuique eorum diurna praebenda.

Ac ante omnia deliberent attente ac diligenter, num foret consultius, ut provisor peculiaris crearetur, qui omnium proventuum et emolumentorum, atque etiam decimarum et in genere utilitatum quarumcunque curam ageret et perceptiones ac erogationes ipse pro suo officio exerceret, rei bellicae cura tantummodo capitaneo relicta, nam quae consuetudo hactenus inolevit, ut idem esset capitaneus et provisor, et potestatem haberet proventuum omnium, rebus nostris valde damnosa videtur.

Ad haec consultant quoque et perpendant diligentissime, an delatis ad dictum comitem à Zrinio omnibus et singulis iis proventibus, arbitrioque de illis disponendi libero, ita ut idem plane numerus equitum et peditum per ipsum ibidem eodem ordine servetur alaturque, qui hodie istis sumptibus nostris militat, quodnam auctarium annum ultra proventus illos omnes ipsi per nos adjiciendum numerandumve foret, vel si forte praestaret eundem militum ordinem, porro quoque nostris sumptibus ibidem sustentari ac praefato comiti à Zrinio universos proventus absque onere rationis dandae concedere; deliberent quoque dicti commissarii nostri, quam pe-

cuniae summam hoc casu ab ipso nobis quotannis numerandam poscere et ipsi liberam illorum proventuum omnium administrationem relinquere possimus.

Statum autem, quem ex istis optimum aptissimumque iudicaverint, distincte et dilucide descriptum antequam promulgent, nobis confestim opinione votoque suo diserte adscripto transmittant cognoscendum, ut nos quod consultissimum fore videbitur deligere ac porro observandum statuere queamus.

Ac si quae comperientur alia, quae hoc instructione comprehensa non sunt, cum ex loco reque praesenti non pauca soleant emergere saepe minime negligenda, ea quoque commissarii nostri a nobis sibi demandata putent et fideliter pro nostro commodo curent disponentque.

Praemissis autem in omnibus exequentur commissarii nostri nostram expressam et pergratam voluntatem clementia nostra de ipsis cognoscendam.

Datum in civitate nostra Vienna, vigesima tertia die 1565.
mensis Aprilis anno Domini 1565. apr. 23

Maximilianus m. pr.

Ad mandatum domini electi
imperatoris proprium

Erasmus von Gera m. pr.

W. Gienger m. pr.

I. Rexius m. pr.

Fredetije és másolata az orsz. ltárban, *Diversae Instructiones I.*
14. illetőleg I. 12., továbbá *Liber instr.* tom. II. fol. 88.

CLVII.

Zágráb, 1565. jun. 8.

Ozalszki Frangepán István, Zrínyi György és testvére Miklós ellenmondván annak, hogy brisindvori Lodomér István és Lojevics Mihály deák a goriczai Dragacsics Márton magtalan halála után nekik adományozott, de emberemlékezet óta a Zrínyiek várához Dobovácshoz tartozó zágrábvármegyei Bansina, Kapellistye, Merzlopolye »inter flumina Korana et Mresnicza«, továbbá az ottoki

birtokrész s az alsó-zvarecai udvarház és vinniczei szőlő birtokába beiktattassanak: — Erdődi Tamás horvát bán az ebből támadt s többször elhalasztott pert Zrínyi György alperes kérésére Báthori Miklós országbíró eleibe terjeszti.¹⁾

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 20.* — V. ö. a Második r. 1565. jan. 13. és 1568. mar. 29. keletű leveleivel.

CLVIII.

Pozsony, 1565. jun. 9.

Mossóczi László főadószedő nyugtatványa, hogy Baranya- és Tolnavár-megye 1564-ik évi királyi adaját Perneszi Pál rovó a Zrínyi Miklósnak zsold fejében fizetett ezer ötveneg forintról szóló nyugtatvány szerint beszolgáltatva.

Ego Ladislaus Mossoczy generalis perceptor proven-tuum camerae hungaricae sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis fateor et recognosco per praesentes literas meas, quod egregius dominus Paulus Pernezy, dicator comitatum Baronia et Tolna administravit manibus meis ad cameram hanc sacrae caesareae maiestatis hungaricam de utroque subsidio eorundem comitatum anni 1564. proxime praeteriti in quietantia spectabilis et magnifici domini Nicolai comitis à Zrinio, generalis capitanei cis Danubium et Zigethiensis pro solutione militum suorum levatos florenos mille et quin-quaginta unum hungarici numeri, super quibus eundem do-minum Paulum Pernezy, dicatorem quietum reddo et expe-ditum testimonio praesentium mediante.

1565.
jun. 9. Actum Posonii, nona die mensis Iunii anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quinto.

Idem Ladislaus manu propria.

Ioannes Förstetterus m. pr.

Valentinus Ernleütner

magister rationum m. pr.

Eredetije alján gyűrűpecséttel a m. nemz. muzeum könyvtárában,
Kézirat fol. lat. 1554.

¹⁾ Az 1566. mart. 12., 1568. jun. 9., 1568. nov. 24., 1569. jun. 21. és 1570. jun. 12-én történt elhalasztásokról szóló följegyzések az oklevél hátán.

CLIX.

Boldogfalva, 1565. oct. 26.

Zrínyi Miklós Egervári István veszprémvármegyei rovót a vármegyei adóhátrálékból fizetett bizonyos háromszáz hetvenöt forintról nyugtatja.

Nos comes Nicolaus perpetuus de Zrinio, tavernicorum regalum in Hungaria magister, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliarius et supremus partium cisdanubianarum arcisque regiae Zygeth capitaneus etc. recognoscimus per praesentes literas nostras, nos ab egregio Stephano Egerwary, sacrae caesareae regiaeque maiestatis dicatore in comitatu Wezprimiensi de restantiis utriusque subsidii anni videlicet millesimi quingentesimi 64. et anni quoque praesentis paratis in pecuniis numeri hungarici levasse et percepisse florenos trecentos septuaginta quinque.

In cuius rei evidens testimonium has nostras, sigillo nostro et propriae manus nostrae subscriptione dandas esse duximus harum nostrarum vigore et testimonio mediante.

Actum in Bodogffalwa, 26. Octobris 1565.

1565.
oct. 26.

Nicolaus comes Zriny m. propria.¹⁾

Ioannes Ztarchay manu propria.

Ioannes Förstetterus m. pr.

Fredetije alján gyűrüpecséttel a m. nemz. muzeum könyvtárában,
Kézirat fol. lat. 1554.

CLX.

Pozsony, 1566. mart. 5.

A pozsonyi kamara utasítja Zrínyit, hogy a Ferdinánd által Horváth Györgynek inscribált bathai apátság jövedelmei Szigetvár számára lefoglaltatván, Horváth Györgynek a jövedelemből évenként száz magyar forintot fizessen ki.

Nos praefectus et consilarii camerae hungaricae sacrae caesareae et regiae maiestatis etc. memoriae commendamus

---

¹⁾ Sajátkezű aláírás.

per praesentes, quod cum sacratissima caesarea et regia maiestas, dominus noster clementissimus informata esset abbatiam de Batha, in comitatu Baranya existentem Georgio Horwath alias Stansyth adolescenti, consanguineo quondam Marci Horwath capitanei Zygethiensis per divinum quondam imperatorem Ferdinandum etc. pia ac felicitis memoriae superioribus annis fuisse inscriptam, cum vero abbatia ipsa per modernum capitaneum Zygethiensem, spectabilem et magnificum dominum comitem Nicolaum à Zrinio arci suae maiestatis Zygeth, in rationem suae maiestatis nuper applicata eaque etiam modo eo occupata sit, decreveritque sua maiestas eam abbatiam cum universis suis proventibus ad dictam arcem suam Zygeth retinendam, annuendo benigne ex gratia sua speciali, ut praefato adolescenti Georgio Horwath e proventibus eius abbatae inposterum singulis annis centum floreni hungaricales, ad arbitrium usque suae maiestatis pendantur atque exolvantur.

Quapropter vos spectabilem et magnificum dominum comitem Nicolaum à Zrinio, eiusque vicecapitaneum et provisorum praefatae arcis Zygethiensis modernos scilicet et futuros nomine et autoritate suae caesareae maiestatis hortamur et requirimus, ut memorato Georgio Horwath, vel eius homini ad id specialiter deputato, e praelibatis proventibus dictae abbatae de Batha singulis annis centum florenos hungaricales, durante suae caesareae maiestatis beneplacito, pendendos et numerandos curetis, accepta semper ab eodem pro expeditione vestra sufficienti quietantia.

Id quoque vobis de expresso suae maiestatis mandato ad cameram hanc suam edito iniungimus, ut de omnibus et singulis dictae abbatae proventibus iusta ratio servetur, atque in usus suae maiestatis rite convertantur, qua in re benignam atque expressam maiestatis suae caesareae et regiae executuri estis voluntatem, praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

1566.
mart. 5.

Datum Posenii, die quinta Martii anno Domini 1566.

Fogalmazványa az orsz. ltárban, *Nádasdy-gyűjt.*

CLXI.

Csáktornya, 1566. apr. 23.

Zrínyi Miklós végrendelete.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Nicolaus comes perpetuus de Zrinio, tavernicorum regalium magister ac partium cisdanubianarum regni Hungariae et arcis Zygeth supremus capitaneus, omnibus Christi fidelibus praesens testamentum manu mea propria subscriptum inspecturis salutem et mutuam in Domino charitatem.

Quoniam corporalis aegritudinis vehementia plerumque solet mentem hominis a rationis tramite in tantum avertere, quod nedum de temporalibus, verum etiam vix vel raro de se ipso et de animae suae salute quippiam disponere seu providere possit, propter quod dum adhuc in corpore quies est et sobrietas in mente, animusque nullis torquetur angustiiis, tutius salubriusque est indicium ultimae voluntatis ordinare et disponere; et quamvis corpore et mente per omnia bene sanus, pia tamen et salubri consideratione praecogitans, quod vita hominis super terram more florum marcescit et quasi vapor ad nihilum exterminabitur, et quod nihil certius morte, nec incertius hora mortis; animadvertens praeterea statum arcis Zygeth, quae contra reprimentes nominis christiani hostes magnum propugnaculum est, in qua ex gratiosa voluntate sacrae romanorum caesareae et regiae maiestatis, contra immanissimum hostem imperatorem thurcarum, nunc ad obsidionem eius arcis venturum, me includi volo, cupiens imprimis Deo maximo, deinde suae sacrae maiestati serenissimisque liberis eius, dominis meis clementissimis ac denique reipublicae christianae et dulci patriae, quantum in me est, servire; haec igitur omnia diligenti perpendens animo, de omnibus rebus et bonis a Deo optimo mihi collatis facio tale ultimum verum et legitimum meum testamentum:

Inprimis lego et commendo spiritum meum in manus

Dei maximi, plasmatoris mei, corpus vero meum gremio terrae, unde formatum est.

Item, quum praefata sacra caesarea et regia maiestas, dominus naturalis meus clementissimus inde ab initio plane cognoverit atque etiam certis argumentis experta sit, quam probe, fideliter et constanter cum progenitores mei, felicis memoriae, tum etiam ego per multa rerum discrimina cum maxima rerum et bonorum meorum iactura, ac etiam cum periculo multorum proborum nobilium servitorum meorum sacrae quondam caesareae et regiae maiestati, bonae reminiscentiae, genitori suae sacrae maiestatis colendissimo, necnon etiam suae maiestati indefesse servierim, pro quibus fidelibus meis servitiis imploro suam sacram maiestatem, dignetur ex innata sua clementia, qua cunctos orphanos, quantumvis etiam immeritos amplecti et gratiose prosequi solet, consortem meam charissimam, necnon filios meos et filias in specialem suam gratiam et paternam tutelam recipere, ac eos contra violentos turbatores benigne defendere, quos ego post Deum maximum in gratiam suae sacrae maiestatis commendo humillime; eosdemque filios meos per Deum immortalem adiuro, ut praefatae sacrae caesareae et regiae maiestati, liberisque eiusdem charissimis, dominis meis clementissimis, omni semper momento fideliter, constanter ac indefesse servire, mandatisque suae sacrae maiestatis in omnibus punctis obtemperare debeant et teneantur, sintque obligati.

Item, suam sacram maiestatem imploro, dignetur filium meum Christoform, qui nunc apud serenissimos liberos suae sacrae maiestatis in Hispania est, clementer educi facere ac in aula suae maiestatis aliquamdiu tenere.

Item, obsecro suam sacram maiestatem hoc meum ultimum testamentum ratum habere atque clementer confirmare, et tam cum uxore mea, quam filiis meis in omnibus clausulis observari facere dignetur.

Item, sacrae caesareae et regiae maiestati, domino meo clementissimo, lego duos equos meos speciales et potiores, quos sua sacra maiestas gratiose et benigno animo accipiat, oro.

Item, serenissimis principibus, dominis meis semper clementissimis, Ferdinando et Carolo, archiducibus Austriae etc., lego singulo equum unum, qui potiores erunt post eos, quos sacrae caesareae maiestati legavi, quos suae maiestates clementer accipiant, rogo.

Item, castra et castella virtute mea acquisita, utpote Chakthornya, Strigo, Chorgo, Monyorokerek, Wereswar, Chatar, Bossyako simul cum cunctis eorundem utilitatibus et pertinentiis quibuscumlibet, necnon omnes meas res aureas, argenteas, sericeas, iocalia, gemmas, catenas aureas, torques, scophias, necnon cortinas et tapeta, decora menta equorum, qualiacumque fuerint, frameas item et mucrones argentatos, aliasque quaslibet res, cuiuscumque generis et maneriei existant, pecunias item paratas lego filiis meis Georgio, Christoforo, Nicolao, Iohanni iam natis et nascituro aequaliter inter eos dividendas, quibus committo, ut nullus eorum bona pro portione sua sibi sequestrata ullo unquam tempore alteri, quam fratri suo obpignorare, vendere, aut aliter qualitercumque alter ab altero alienare possit.

Item, si qui filiorum meorum de rebus per me acquisitis ac eisdem aequaliter legatis infra divisionem inter ipsos fiendam pro se aliquid acceperit, aut alicui donaverit vel deperdiderit, aut qualitercumque alienaverit, id tempore divisionis in portionem suam cedat, de quibusquidem omnibus rebus regestum penes testamentum reperietur.¹⁾

Item, castra Ozal et Dwbowcz ac alia ad mare adiacentia, quae post defunctam coniugem meam priorem, piae memoriae ex familia dominorum de Frangepanibus ortam possideo, alia quoque castra et castella, quae post defectum seminis spectabilis et magnifici domini comitis Stephani de Frangepanibus, fratris carnalis prioris uxoris meae, in heredes meos devolvi et condescendi debent, simul cum cunctis eorundem utilitatibus et pertinentiis lego filiis et filiabus meis ex priori uxore mea progenitis, tanquam ius maternum aequaliter dividenda.

Item, hoc quoque notum esse volo, quod annis supe-

---

¹⁾ Hiányzik.

rioribus intercessit divisio bonorum inter spectabilem et magnificum dominum Stephanum de Frangepanibus ab una, parte vero ab altera coniugem meam charissimam demortuam, Chaterinam similiter de Frangepanibus, sororem carnalem dicti domini comitis Stephani tali modo: dictus dominus Stephanus comes accepit pro portione sua castra Drewenyk, Grysane, Brybyr, Nowy ad mare adiacentia, in Croatia vero accepit Rybnyk, Nowygrad, Ogwlyn, Zkrad, Zwechay, Modrwse, item possessiones Brod, Mwrawycze, Gerowo, Ozewnycza, coniugi vero meae demortuae data sunt in comitatu Zagrabiensi castra Ozal et Dwbowcz, circa mare vero Grobnyk, Bakar, Hrylyn, super qua divisione etiam literae capituli Zagrabiensis existant; rogo igitur praefatum dominum comitem Stephanum, ut si eum Deo ita volente absque heredum solatio ex hac vita decedere contingeret, dicta omnia castra apud manus suas nunc habita et pertinentia eorundem a filiis et filiabus meis, ex priori mea coniuge, sorore sua carnali progenitis alienare nolit, sed ea omnia, iuxta fassionem suam, filiis meis resignare velit, qui tandem cum sororibus eorundem super eisdem castris, castellis et omnibus bonis bene concordabunt.

Item, praefatam sacram caesaream et regiam maiestatem propter Deum rogo, dignetur habita ratione fidelium servitorum meorum literas fassionales ipsius domini comitis Stephani de Frangepanibus clementer confirmare et consensum suum regium simul cum iure regio praebere.

Item, lego uxori meae charissimae modernae ex familia dominorum à Rosenberk ortae pro loco residentiae et intertentione sua et filiarum mearum in capillis existentium castrum meum Monyorokerek, necnon castella Wereswar et Chatar simul cum cunctis eorundem utilitatibus et pertinentiis tamdiu possidenda pariter et habenda, donec nomen et titulum meum gesserit, ac ad secundas nuptias se transtulerit, ita ut universos fructus et utilitates eiusdem castri et castellorum pro sua et dictarum filiarum mearum intertentione percipiat; filias vero meas omnes adhuc in capillis existentes lego et commendo eidem uxori meae usque tempus emaritationis educandas, nutriendas et servandas, quas uxor mea

materno zelo amplecti, easque honeste tractare ac pro conditione earum vestire et omnibus earundem necessitatibus ex proventibus eiusdem castri et castellorum subvenire debeat. Committo autem eisdem filiis meis strictissime, ut uxorem meam amore filiali prosequi, illique debitum honorem et reverentiam exhibere, neque eam in dicto castro et castellis turbare, molestare et inquietare debeant, neque ad perceptionem fructuum et utilitatum dictorum castri et castellorum se se ingerere quoquomodo sint ausi, cui etiam officiales praesentes et futuri omnem obedientiam et reverentiam praestare, necnon etiam debito iuramento astricti esse debeant sintque obligati. Ubi vero uxor mea ad secundas nuptias se transtulerit, statim in eo casu dictum castrum et castella ad manus filiorum meorum simul cum cunctis eorundem utilitatibus et pertinentiis, persoluta prius eidem uxori meae dote infrascripta, per officiales dari volo.

Item, lego eidem uxori meae charissimae pro dote decem mille florenos hungaricos, in cuius summae rationem lego eidem uxori meae illos tres mille aureos florenos, quos superioribus annis generoso et magnifico quondam domino Ioachimo, cancellario regni Bohemiae, sororio videlicet ipsius uxoris meae, sub spe futurae restitutionis accomodavi; residuitatem vero et supplementum dictae summae decem mille florenorum filii mei eidem uxori meae, dum ad secundas nuptias se transferre voluerit, dare et exsolvere debeant, ita tamen, ut uxor mea eam summam a prolibus meis ex ea progenitis alienare non debeat, deficientibus autem prolibus, poterit eam summam pro se convertere.

Item, lego eidem uxori meae charissimae omnes eas res, cuiuscunque generis sint, per me eidem iam dono datas.

Item, lego et committo, ut filii mei filias meas sorores eorundem carnales, tam eas, quae desponsatae sunt, quam eam, quae nondum est desponsata, suo tempore ex proventibus omnium bonorum, necnon etiam castri Monyorokerek cum decore et honore, ita ut priores filiae meae elocatae sunt, emaritare debeant, in quaquidem re atque etiam in aliis omnibus iidem filii mei singulare refugium habeant ad magnificos dominos Christoforum Orzagh et Franciscum Thwrzo,

filios meos charissimos, quos rogo, ut habita ratione mutui amoris et vinculi ex Dei benignitate inter nos subsequuti, filiis meis et sororibus eorundem sint speciales tutores et defensores, eisdemque in cunctis rebus et necessitatibus subveniant et sanum praebeant consilium.

Item, lego et committo, ut filii mei servitores meos, qui ad annuale stipendium conducti sunt, posita cum eis ratione, captivis thurcis et aliis rebus contentent.

Item, lego et committo, ut filii mei servitores meos veteranos, qui pro fidelibus eorum servitiis bona aliqua ex collatione mea iure perpetuo tenent, molestare nequeant; alios quoque servitores meos, qui aut titulo pignoris, aut alio quopiam iure, ad beneplacitum meum, aliqua bona tenent, absque iusta et rationabili causa ne molestant, neque ea ab eis auferant, quin potius tam eos quam alios plures ad se alliciant, et unumquemque iuxta eius merita promovere et amplecti studeant; quiquidem servitores eisdem filiis meis servire et a nota ingratitude se praeservare debeant, alioqui liberum sit filiis meis cum illis agere et bona illis ad beneplacitum collata ab eis auferre.

Item, lego et committo, ut filii mei debita, quibus nonnullis mercatoribus debeo, iuxta signaturam superinde factam exsolvere debeant.

Item, supplico sacrae caesareae et regiae maiestati, ut habita ratione fidelium servitiorum meorum dignetur sua sacra maiestas servitores meos, qui in stipendio suae sacrae maiestatis serviunt, pro eorum emeritis et deservitis servitiis contentari facere gratiose, ne filii mei orphani ratione praevia molestantur ab eis.

Item, spectabilem et magnificum dominum Petrum Erdewdy, regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae banum, necnon dominam coniugem suam, sororem meam, summis et ultimis precibus rogo atque per Deum immortalem adiuro, ut fassionem et inscriptionem illam super Monyorokerek et Wereswar, cunctisque eorundem pertinentiis mihi et heredibus meis sponte et libere, oraculo vivae vocis perpetuo factam ratam atque firmam habeant, filiosque meos ratione praevia turbare et inquietare nolint, prout saepe id se fac-

turos obtulerunt, ob quam eorum benivolam oblationem eidem domino bano filios meos commendo.

Item, cum omnibus notum sit, qualiter totum fere patrimonium per thurcas amiserim, nec alia bona habeam praeter ea, quae propria virtute et servitiis acquisivi, rogo et obtestor sorores meas et earundem heredes, ut filios meos ratione aliquorum bonorum vel iurium quartalitorum molestare et infestare nolint, nam palam est, nullam earum in praemissis bonis aliquid iuris habere, potissimum ex eo, quod ego debitum genitoris nostri piae memoriae videlicet viginti quattuor millia florenorum magnifico condam domino Schrot propria mea pecunia, virtutibus et servitiis meis acquisita persolvi ad plenum.

Item, res universas egregii quondam Mathiae Alya, quae nunc apud manus meas tanquam tutoris sunt, exceptis pecuniis, quas sacra condam caesarea maiestas accommodavit, lego et committo, ut iuxta regestum super illis habitum, Christofo Alya filio ipsius quondam Mathiae Alya restituantur. Caesareae quoque maiestati humillime supplico, ut summam pecuniarum dicti Mathiae Alya, iuxta literas obligatorias superinde emanatas in tricesima Nedewlczensi ipsi orphano clementer exsolvi facere dignetur, ne filii mei proinde molestantur.

Item, post mortem egregii quondam Stephani Segowyth, servitoris mei, ex pecunia eiusdem quandam summulam pecuniarum exposui ad privatas meas necessitates, unde literae extant apud executores, lego, ut orphanis ipsius restituatur.

Item, quia egregius dominus Ambrosius literatus de Gregoryancz ab adolescentia mea in cunctis meis rebus et negotiis mihi probe et fideliter servivit, et usque ad mortem etiam liberis meis se servitutum promisit, cui et ego pro tantis suis virtutibus et gratissimis famulatibus ingratus non fui, sed eidem omni ope et auxilio adfui, eundemque pro posse meo promovere studui, pro quibus meis favorabilibus complacentiis rogo, ut filiis meis in cunctis eorum necessitatibus omni ope, auxilio et sano consilio adesse velit, quem super omnibus bonis meis in Croatia habitis specialem tutorem et gubernatorem constituo, qui omnia negotia ibidem

habita et causas dirigere debeat, quem et filii mei usque ad eorum perfectam aetatem pro tutore et gubernatore illorum bonorum habeant, cui et officiales moderni et futuri in omnibus licitis pareant.

Item, magnificum dominum Iohannem Lenkowyth, generalem capitaneum confinium Croatiae et Sclavoniae rogo, ut bona filiorum meorum in Croatia et servitores eorundem protegat et defendat.

Item, quia generosa et magnifica domina Margaretha Zechy, relictā quondam domini comitis ab Archo, in bonis et castris meis prorsus nihil agere habet, committo filio meo Georgio et officialibus strictissime, ne eam in possessionem arcium et bonorum meorum intromittant.

Item, quia filii mei propter iuvenilem eorum aetatem rebus et causis eorum commode invigilare et prospicere non sufficiunt, proinde lego et committo, ut egregius Martinus literatus Zekel, secretarius meus, cuius fidem et fidelitatem multis indiciis expertus sum, sit praefectus bonorum meorum in Mwrakewz, qui negotia filiorum meorum, ad quae ipsi insufficientes forent, consilio dominorum tutorum supportare, causas item et lites in Hungaria contra me intentatas dirigere debebit, cui officiales in omnibus licitis et honestis pareant. Committo etiam, ut universi officiales in Hungaria et Sclavonia, demptis officialibus in Monyorokerek, audiant Chakthornyam, omnesque proventus, etiam in Croatia per eos perceptos, singulis annis eo administrare debeant, hoc non praetermisso, ut dum filii mei aut alter eorum ad perfectam pervenerit aetatem, castraque et bona a manibus officialium et provisorum rehabere et aliis officialibus ea conferre, rationemque ab eis accipere voluerint, statim absque omni exceptione et renitentia tam castra ipsa et bona universa ad manus filiorum meorum assignare, quam etiam de omnibus rationem dare debeant et sint obligati, ad quae omnia praemissa fideliter observanda omnes officiales meos praesentes et futuros obligatos et corporali iuramento astrictos esse volo.

Item, tutores et defensores tam huius mei ultimi testamenti, quam etiam consortis meae charissimae filiorumque et filiarum mearum, universorumque bonorum tam in Hungaria,

quam Croatia et Slavonia habitorem, post sacram caesaream et regiam maiestatem lego et committo reverendissimos, spectabiles et magnificos dominos Nicolaum Olahum archiepiscopum Strigoniensem, locumtenentem regiae maiestatis etc., Georgium Draskowyth episcopum Zagrabiensem, Franciscum de Batthyan, Ladislaum et Stephanum Banffy, Christoforum Orzagh, Franciscum Thwrzo filios meos charissimos, Lucam Zeckel, Ladislaum Kerecheny, Michaellem de Mere locumtenentem palatinallem, Iohannem Alapy capitaneum regiae maiestatis, quos ea qua maiori possum diligentia rogo et obsecro, dictos meos liberos et consortem charissimam, bonaque universa apud praefatam sacram caesaream et regiam maiestatem, necnon ubipiam omni studio et diligentia promoveant, protegant et defendant, quemadmodum coram dum in humanis agerem saepenumero omnes id se facturos dixerunt.

Actum in arce mea Chakthornya, feria tertia proxima post dominicam Quasi modo anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto.

1566.
apr. 23.

Nicolaus comes Zrinyi etc., m. propria.¹⁾

Eredetije öt íves fűzet, Zrínyi nagy piros pecsétjével az orsz. ltárban, N. R. A. 314. 42., egykorú másolata u. o. N. R. A. 369. 5.

CLXII.

(1566. jun. 15—17.)

A Budina Sámuel latin fordításában ismert horvát krónikának Sorscha Richárd kezdette német fordítása töredékben.

Belegung der vhestung Sigeth.²⁾

Anno 1566. den tag 15. Iuni ist dem herrn grafen von Serin khundtschafft khumen, der zaigt gewisz an, er habe des

¹⁾ Sajátkezű aláírás.

²⁾ *Ime Schorsa ajánló levele:*

Wollgeborner freyherr genediger unnd gebietender herr.

Wiewoll wir in disen der romischen khayserlichen mayestät khünigreichen zu Hungern, der Obern und Nidern Reichs und in Crabatten, lasz die fürnembsten und pasz betrangdisten von dem erbfeindt christli-

türkhischen khayzers hörr zu Saraycuo gesehen, auch under ihnen herumb gangen, und ist die selbe lenge des legers auf zwo meill wegs. Das geschray sey, sy ziehen under Sigeth oder Erlaw, lassen auch bey Petter Waradin an der Thonaw pruggen zuerichten.

Widerumb ist khumen der ander khundtschaffter von Finkhierchen, der hatt von gehaimen türkhischen khundtschafftern brief bracht, in wölchem er schreibt, das gewiszlich der türkhische khayser herausz zieht, aber bisz datto weisz er nit wohin, oder under wölcher hausz.

---

ches namens dem türckhen machumetischen oder muszlumanischen, wie sy genandt werden wöllen, wölcher sy nunmer seit manszgedenkhen unsz so nahent an die seit gepintzet und angereinet, und noch imerdar von jhar zu jhar, jhe lenger jhe mehr durch allerley haimbliche listige practikhen anbenachbart zumachen sehr beflissen; entlich auch der wenig Verschinen jharen gegen der christenheidt ihrer ayds und verplichten fridenszeit in mainung, dardurch noch weitter in die christliche gegenden ein zu dringen, prichig worden, mit ihnen nunmer von souil langen jharen hero gleichwoll mit merkhlichen unsern grossen nachtheill, schaden, landt auch leith verderbens zu practicieren und in khalte verwantschafften gerathen, dariber manich guet ehrlich man ainestheils gar den halsz verlieren, anderstheils aber in derselben schweren, tyranischen dienstbarkhaidt manigfalt erschröckliche unnd unglaubliche marter und pein (so mir an der hungerischen meinem vatter seeligen, aber an der crabatischen gräniczzen zimlicher massen auch begegnet) lehrnen und auszsteen muesz, einzughen, gemeinschaft zu haben und deroselben bese, mamalukhische, tyranische, lüstige, geschuinde anschlege auch practikhen, in einem und andern, souil ihmer miglich, woll aufzunemen und erfahren, heydt zuschöpfen, sonderlich unsz auf hochstem miglichsten und bösten widerstandt gegen diser arth hinwiderumb zubefleissen nicht wenig ursach haben, sonder darzue hoch und vest getrungen worden; so ist doch menigkhlich unuerporgen und offentlich vor augen, wie diser bluedthunt bey hundert jharen her, beuorab seit ableiben khünig Mathiasen in Hungern, hochseeligister gedechtnusz, durch bese, heimbliche, falsche practiken und listigkhaitten vill christlichen regentten unterschiedlich bethoret und zu unthreu und verrätterey an Gott und der christenheidt überteuscht und betrogen, und merers durch dise der christen selbst aigen ungethreu ihme in die handt gegebene mitl, dan ritterlich durchs schwerdt, also weit und tieff in die christlichen ländr, khünigreich und fürstenthumben eingriffen, auch gar an die teütschen gräniczzen gerathen unnd angestossen, jedoch nach solicher des feindts eroberung diser landen hatt hergegen der allmechtig Gott gleichwoll der armen gemain wi-

Abermall ist khumen der dritte khundtschaffter von Essegkh mit anzaigung, das bereits ain weeg daselbst ankumen, der habe geschükht die edegaro anteguardia, das sy uber die Traa schiffen oder ziehen; es sey auch ganz Wosna ankhumen und der wascha ausz Karmania, und habe sich gelegert über der Traa in Windischland unnder Moisleuina, aber wisse nit, wohin sy wöllen.

Nachmallen khumbt die viertte khundtschafft und sagt, er sey gewest zu Essegkh, damaln gleich die türghen vil schüff an der Traa von Essegkh herausz zum vefahr, wölicher haidt Vttouo gegen Siklosch gefierdt, und will sich der

---

derumb christliche rittershölden erwekht und zum schuz wider disen tirann gesezt, wöliche in die 60 jhar lang den feindt wider an teütschen poden durch sonder beistandt Gottes nicht eingelassen, sonder allen mighlichen widerstandt gebraucht, wölcher sonderlich durch die hochwehrenden khriegshölden, weillant dem wollgebornen herrn herrn Niclasen grafen von Serin in der zeit berüembden hauptvhestung Sigeth, nachmalsz herrn Tury Georg zu veldt bey Canischa so lang hault und haar gewehret, und dieselben ein glidt gebrauchen migen, genuegsamb bewisen und dargethan worden, bisz jezt verschinen anno 94-isten, damall disc listige schlang dasz hochberuehmt der ganzen christenheidt wollanstendig, vornemb und wollbefestigt hausz Raab unterschlichen und in gewalt gebracht, dieselbe hauptvestung dannoch Gott lob allain durch ewer gnaden widerumb dem feindt ausz dem rachen gerissen und ewer gnaden obgehörtter massen von Gott dem allmechtigen der armen christenheidt auch zum hault und schuz von weitten und frembden landen erwöldt und zuegesandt worden.

Nachdem ich nun jezt hochwollgedachtes weillandt des wollgebornen herrn herrn Niclasen grafen von Serin ritterlich und standthafft widerfochten zu Sigeth, daselbst diser werde rittersman durch des türkhischen khayzers Solimans grosse macht belegert worden und das leben manlich geendet, jezo vor vier jharen ausz ainem biechlein, wöliches ich in die dreissig jhar lang bey meinem vattern seeligen, so auch in dem selbigen veldtzug gewest, gedenke und mit lateinisch buegstaben in crabatischer sprach verfast ist, darin ordenlich, was sich von tag zu tag im anzug des feindts, also auch in wehrender belegerung Sigeth beederseits zuegetragen und verlossen, als nach lengs auszfierlich beschrieben, zu teutscher sprach herausz gezogen und vertolmetscht, darausz zeschliesen, das solich alt und strakhs nach der geschücht erste beschreibung vor andern, so hin und wider hernach corrigiert, verkheret, gemert oder gemindert die purlautter warhaidt. Derohalben habe ewer gnaden ich hiemit meinen underthenigen gehorsamb, diszmalsz andergestalt nicht für-

wegg, so ausz der türkhischen khayzers hörr geschikht, daselbst uberschiffen und zu Siklosch legern, daselbst er mer volkh erwartten wolt; wohin sy aber von dannen verraisen, wisse er durchausz nit.

So ist auch khundtschafft khumen ausz der türkhen leger und zaigt an, das hörr schiff über die Traa bey Vt-touo, und wöliche türkhen nuer heriber khumen, das sy alszbaldt auf Ofen ziehen und das sy bey Siklosch über nacht bleiben.

Den 17. tag luni als der hochberuembt graff von Serin verstanden, das die türkhen unablessig über die Traa ziehen

---

zutragen gewist, allain derselben ernents glaubwierdig durch mich selbst mit wahren grundt vertolmetscht piechlein an jezo hiemit zu ainem glikh-seeligen, freydenreichen neuen jhar, frölichen zeyt, gesundthaidt, wolffardt, vor allen dingen aber sigreichen, noch mer hochruemblichen gnad von Gott wider den erbfeindt, nicht der mainung ewer gnaden zum untterricht, oder wasz darausz zulehrnen, alweill in die lender khundtbar, wie hoch ewer gnaden im khriegshandell erfahren, und von Gott erleicht, auch allen so in disen landen erwachsen, oder anderwärts fürkhumen, weit vorgeschritten, sondern derowegen ganz underthenigkhlichen und gehorsamblichen presentieren wöllen, seittemall ich noch vor dreissig jharen solich piechlein zu villmahlen in versamlung ritterlichen leüth in meines vatters hausz zu vorlesen, weiters daruon zu conuersieren, hochwierdig zu rhüemen, und ohne scheich auch oft disen rittershöldt zubewainen gehordt und gesehen, sehr gehorsamer hofnung, es werde bey ewer gnaden, da sy anderst die zeit bey jezigen vilfeltigen geschöfftten sich darin zuersehen auch nicht unwerth gehalten, zu dem auch ewer gnaden gegen andern, wie obgehordt corrigierte, den verlauff zu untterschaiden, wissenschafft haben werden, ganz underthenig gehorsamblich bittent, die wöllen sölcher zu khainem vertrusz annemmen, und mich für derselben underthenigen gehorsamen diener erkennen. Derselben ich mich zu gnaden ganz undertheniges gehorsames vleisz jederzeit beuelchen thue. Actum Wien, zu auszugang anno 1598.

Ewer gnaden

undertheniger gehorsamer
Reichardt Sorscha.

Dudik B., Bibliothek u. archiv im fürsterzbischöflichen schlosse zu Kremsier. Wien, 1870. cz. műve 59. l. téved, mikor ezt a levelet »an erzherzog deutschmeister Maximilian« intézeti Sorschával. A vonatkozás Győr visszafoglalására inkább Pálfi Miklóst vagy Schwarzenberg Adolfot sejteti velünk.

und über nacht zu Siklosch in gärten und auf wiszwaden herumb legeren, hatt er berathgschlagt und under Siklosch auf guet glikh geschikht tausent man zu fuesz und funfhundert zu roszt, von ihnen hatt er verordnet zu haubtleüthen herrn Casparen Allapi, Mikhloschen Khobakhcy, Petern Patotschkhi und Praprotouitsch und die woyda zu fuesz, damit sy fortziehen unnd probiern ier heill, im fall sy die türkhen antreffen, in angesicht auf sy zue schlagen, wouern sy aber den feindt nicht finden oder wahrnemen, so solten sy den Sikloscher markht sturmen und in prandt stekhen.

A kremsieri érseki könyvtár *Cod. Ms. chart. 14. fol. saec. XVII.*
pag. 143b—145b.

CLXIII.

(1566. sept. 7—9.)

Egy ismeretlen német krónika töredéke Szigetvár elestéről s a vár elfoglalását követő két nap eseményeiről.

— — — — —
— — — hat ¹⁾ derowegen den säbel in die rechte handt genomben und ist aus seinem zimmer in den platz unter

---

¹⁾ E töredék a *Budina* S. 1568-ik évi latin fordításában ismert horvát krónikának *Histori von eroberung der ansehlichen vesten Sigeth, welche der tuerkisch khaiser Solimanns im jahr 1566. den 7. Septembris eingenommen. Wienn in Osterreich, MDLXVIII. cz. a.* megjelent német fordításával nagyában megegyezik, de annál bővebb s szerkezetére nézve is különbözik attól. Maga a fejezetekre osztás is ezt mutatja. A *Slier H. C. G., Ehrengedächtnis des grafen Niclas Zriny von Sigeth. Colberg, 1866. cz.* művében újra közölt 1568-ik évi német szövegű krónikából épen ez a rész hiányzik, miután abból a példányból, melyből újra lenyomatta, »fehlt hier augenscheinlich ein blatt.« A hiányt *Hossmann Ábr., Historia der gantz kleglichen underhermlichen einnehmung der treflichen hauptfestung Sigeth in Ungern. Magdeburg, 1617. cz.* munkájából pótolta, melyet nem kaphattam ugyan meg, de e pótlással való egybevetésből is kitűnt, hogy Hossman krónikája sem lehet. Valljon ismeretlen krónikával, vagy a fennebb idézett *Histori* bővebb átdolgozásával van-e dolgunk? — ezt bővebb kutatás döntheti el.

das kriegsvolkh gangen und befohlen, dasz man den streitfahnen vor ihn hertragen sollte. Er aber hat weder panzer noch sturmhauben anlegen wollen sagend, Gott werde sein beschützer sein, und dasz er nit gesonnen aus Siegeth zu weichen, sondern alles dasjenige, was Gott über ihn verhängen werde, williglichen ausstehen und gedulden wolle.

Als er nun auf den platz kommen, hat er alles kriegsvolk zu roszt und fueszt in guter ordnung und gewähr befunden, welche seiner mit freuden erwartet, und da er gesehen, dasz das feuer dermassen überhand genomben, dasselbiges auszulöschen, auch die hiez zu rauch und dampf lengst auszustehen keine möglichkeit gewesen, hat er mit erhobener stimme, dasz ihn allesamt hören können, also laut und verständig geredet:

Meine liebe brüder und mannhafte soldaten!

Allhie sehet ihr allesamt augenscheinlich, wasmassen Gott der allmächtige uns mit diesem feuer strafet und dasz uns unsere feinde mit feuer überwinden und obsiegen, ihre macht stärke und menge würde uns gewieszlich nit so viel als dieses feuer schaden; nichts weniger sollen wir diese von Gott über uns verhängte strafe mit geduldigem herzen gerne annehmen, sintemahlen selbige nit allein um unsere und eines jeglichen aus uns eigene, sondern auch um des ganzen diesseits sich erstreckenden kreises sünden und misethaten willen ohne zweifel erfolget; ferners werdet ihr in frischem gedächtnusz tragen, wasgestalt ich euch und ihr mir verbunden, niemb derowegen Gott zum zeugen, dasz wir beisammen leben und sterben wollen.

Und nachdem wir nun allesamt sehen, dasz uns an diesem orth, wie gerne wir immer wollten, länger zuverbleiben und auszudauern nit möglich, und solches zwar aus drei ursachen: erstlich, dasz uns das unerlöschliche feuer bereits ergreift; vors andere, dasz unser nun mehr eine kleine handvoll; drittens, dasz wir auch ferners einige lebensmittel nit haben, massen dann unsere weiber und kinder vor unseren augen hungers und durstes sterben, sollen wir uns denn vom überhandnehmenden feuer verbrennen lassen?

Keineswegs liebe brüder. Wier wollen eins thuen und aus dem schlosz in den untern platz einfallen. Bitte euch dero-wegen meine liebe kühne ritter, lasset uns mannhaftig und unerschrocken in unsere feinde setzen und unsere tapferkeit dermassen erzeigen, damit wier uns hierdurch nach unserm tod einen ewigen ruhmb erwerben, gestalt dann nit zu zweifeln, dasz ein iglicher so in diesem blutigen treffen sein leben enden wird, das ewige leben bei Gott haben und einen unsterblichen namen erlangen werde. Will derhalben selbst vorhero gehen und euch persönlich hinausführen, des gänzlichen versehens, ihr werdet mier gehorsamblich nachfolgen. Glaubet mir lieben brüder sicherlichen, dasz ich euch bis sich meine seele von meinem leib abscheidet, gewieszlich nit verlassen will.

Als er solches gesagt, hat er mit erhobener stimme Iesus, Iesus gerufen und den kaiserlichen fahnen dem Lorenz Juranitsch, denselben vor seiner her zu tragen gegeben, das thor eröffnen und die allda gestandene, mit fackel und eiser-nen kugeln geladenen pöller unter die eindringende thürken losbrennen lassen. Darauf in vorhandenen rauch mit entblößten säbel und vortragung bemeltes kaiserlichen fahns aus dem schlosz gegangen, welchem alle zu ros und fuesz noch übrigen soldaten nachgefolget und alsbald auf der brücken ein starkes treffen gehalten worden, unter welchem oft wohlgedachter herr graf Serin von den janitscharen mit drei kugeln tödtlich verwundet und mit einer durchs haupt geschossen worden, dasz er alsbalden zur erde gesunken und gestorben. Als solches die türken wargenomben, haben sie zum zeichen der victori alsbald dreimal geschrienen: Halla, Halla, Halla!

Nachdem nun die unsrigen ihres getreuen, mannhaften obersten und führers beraubt und dergestalt ihnen selbstn weiters weder zu rathen noch zu helfen gewuszt, haben sie aus schrocken zurück ins schlosz zu weichen angefangen. Aber es war nun mehr zu spät, sintemalen albereit auf den mauern und plätzen alles voller türken gewesen, welche die unsrigen mit steinen zu todt wurfen und darniedersäbelten, gegen welchen sie sich nichtsweniger dermassen ritterlich

gewehret, bis sie alle auszer drei oder vier personen (welche in die türkische tulpanen und kaftans ver mummet darvon gebracht worden) umkommen und also Gott und dem kaiser ihre treue beständiglich erwiesen. Die weiber und kinder seindt beim leben gelassen und ins türkische lager geführt worden und dieses geschah mehrernteils von den janitscharen, welche den andern türken solche ehrliche weiber und kinder gefänglich wegzuführen nit verstattet und da sich schon ein türke eines weibes oder kindes bemächtigt, habens ihm dieselben janitscharen entweder alsobald weggerissen oder denselben türken sammt der gefangenen person in stücke zerhauet.

Auf der wahlstadt und wo der streit geschehen, sowohl im schlosz, auch in den untern und obern platz ist eine so grosze menge der todten christen und türken gelegen, dasz man mit keinem fuesz nit durchschreiten können, sondern über die körper gehen müssen und also eine grosze anzahl christen und türken umkommen, dasz das blut, wann jemand gewollt, mit gefäßen aufgeschöpft werden können.

Nach hinausführung aus dem schlosz Sigeth aller noch beim leben gebliebenen christen ins türkische lager, haben sich die türken beider plätze und also des ganzen schlosses bemächtigt, auch in allen orten einlogiret, inzwischen aber ist das im schloszgebäude noch gewährte feuer fortgangen und den pulverthurm sammt den gewölbern zu ebener erde ergriffen, auch das pulver angezündet, wodurch nit allein der pulverthurm und viele dabei gestandene häuser sammt dem geschütz zerschmettert und in die luft gesprengt, sondern auch darbei über 3,000 der blutdürstigen türken gleichsamb wunderbarlicherweise umkommen; wessentwegen ein mächtiges weinen und schreien in dem ganzen türkischen lager anstatt der victori und siegesfreuden gehöret worden, indem einer über seines vaters, der andere des bruders, ander ihrer söhne und guten freunde erbärmlichen untergang lamentiret und geheulet.

2.

Hiernach wird beschrieben, wie die türken mit weiland herrn Niklas grafen von Serin hochlöblichen gedächtnusz haupt umgangen und wasgestalt dasselbe endlich aus der stadt Ofen dem römischen kaiser zugeschickt, dann von ihrer maiestät seinem sohne übergeben, folgendes ehrlich begraben und über sein grab ein epitaphium oder grabschrift gesetzt worden.

Den 8-ten tag des monats Septembër, das ist den sonntag der Geburt unserer lieben Frauen, ist des herrn grafen von Serin haupt mitten unter den türkischen haufen zu Sigeth auf eine hohe stange gestreckt, etwan eines steinwurfes weit von des Solimanns gezelten aufgerichtet, und die denen Sigethischen soldaten abgenombenen fahnen mit den spitzen in die erden gesteckt worden und also neben denen anderen auf der erden gelegenen häuptern der Sigethischen ritterschaft den ganzen tag über zum specktakel stehen blieben, zu welchen auch andere der Sigethischen ritter zusammengeklaubte häupter (für deren jedes man einem jedwedern türken, welcher ein solches aus der festung Sigeth ins lager gebracht, zehn dukaten bezahlt) gelegt worden.

Dahero die türken insgemein aus allen ihren lagern solche zu sehen gleichsam zu einem schauspiel zugeloffen, dessen sie gleichwol erhebliche ursachen gehabt, eines solchen tapfern heldens angesicht zu sehen, als der weder mit geld, noch groszen geschenken, weder mit harten bedrohungen, noch der groszen türkischen kriegsmacht, noch einiger anderer erdachter gestalt den türken weichen, noch die festung aufgeben und dardurch dem römischen kaiser, seinem allergnädigsten herrn nit untreu werden, sondern viel lieber nach vielen männlichen kämpfen und streiten ritterlich sterben wollen, inmassen er dann sammt seinem tapferen kriegsvolk der türkenmacht nit wenig ruinirt und geschwächet.

Dannenhero dieses groszmütigen helden aller ehren würdiges haupt wegen seiner löblichen tugenden einen solchen

spott auszustehen und auf einen phahl gesteckt zu werden nit verschuldet, sintemalen er sich ritterlichen kriegsleuten in allen streit und fechten wider seine blutdürstige feinde einiges stratagematis arglist oder betrugens niemals gebraucht, sondern stets wie einem unverzagten helden gebühret aufrichtig, redlich beherzt und also gefochten, dasz nit allein bis in 30,000 türken, benantlich 18,000 reiter und 7,000 janitscharen (den trosz und lumpengesindel nit gerechnet) capotirt und geschlagen, sondern auch den tyranen und blutdürstigen Soliman selbst zur desperation und verzweiflung gebracht, dasz derselbe drei tage (wie obgemeldet) zuvor und ehe die unserigen aufs haupt erlegt und die festung Sigeth erobert worden, seine lasterhaftige seele mit bekümmerten herzen, zorn und zähknirschen (weilen er der victori nit versichert werden können) aufgegeben.

Aus denen vornehmsten und ansehnlichsten türken seind für diese festung Sigeth umbkommen der Miser bassa, der bassa Alportuk, der bassa opicz, das ist des sultans obrister kämmerer und der bassa hasnadar des sultans obrister rent oder zahlmeister. So ist auch eine grosze menge der beegen oder hauptleute erschlagen worden, deren zahl man nit weisz, weil sie von den türken nit hoch, sondern nur für sultanische sklaven gehalten werden, dahero derselbigen namen nit aufgezeichnet worden.

Den 9-ten tag des monats Septembris, nämlich den montag nach unser lieben Frauen Geburt hat Mehemet Sokolowitzer bassa, des Solimans sohnes tochtermann und obrister rathgeber des herrn grafen von Serin seeligen haupt alsbald frühmorgens nach Ofen seinem bruder Mustaffa Sokolowitsch, dem bassa allda zu Ofen übersendet, welcher dasselbige dem herrn grafen von Solm in einem rothen sammet eingewickelt sammt einem brief dieses inhalts zugeschickt: dasz er nämlich vernommen, wasmassen dieser gute obrister des kaisers seines herrns getreuer diener sein (des grafen) blutsfreund wäre, derentwegen hätte er ihm desselben haupt präsentirend verehren wollen, damit hierdurch ein anfang ihrer beeder freundschaft gemacht werden möchte, seinen leichnamb aber habe er ehrlich zu begraben befohlen. Es

war aber dieses bassa intention und meinung, hierdurch dem herrn grafen einen grösseren schrocken und leid einzujagen.

Nach diesem ist in dem kaiserlichen feldlager hochgedachten herrn grafen von Serin löblichen gedächtnusz sohn ankommen, welcher ihrer kaiserlichen maiestät zu füssen gefallen und allerunterthänigist gebeten, dasz sie sein und seines geschlechtes gnädigster vater und schutzherr zu sein geruhen wollten. Worauf dann ihre kaiserliche maiestät ihn mit eigen händen erhoben und sich gegen denselben allergnädigist erklärt, dasz sie sein und des ganzen löblichen stammes der grafen von Serin genedigister herr, beschirmer und vater sein wollen. Für welche kaiserliche gnadt ihrer maiestät der junge graf allerdemütigist gedanket und ist nach empfangenem haupt seines herrn vaters seeligen sambt seinem comitat aus dem feldlager in die festung Tschäkaturu gereiset und hat allda dasselbige haupt mit groszen unkosten neben den leichnam seiner ersten gemahlin, weiland frau Katharine gebornen Frangepani löblichen gedächtnusz in einer gruft ehrlich beisezen lassen. Diesem conduct und begängnusz ist zugegen gewesen desselben hinterbliebene frau wittib, des herrn Wilhelms und herrn Peters von Rosenberg leibliche schwester.

Uiber der gruft und sêpultur dieses heldenhauptes ist zu ewiger gedächtnusz vielmeltes herrn grafen von Serin ein epitaphium oder grabschrift von denen ständen des königreichs Slavonien folgendermassen aufgerichtet worden:

Illustrissimo comiti Nicolao Zerino, Torquati ex sorore nepoti, a Carolo V. post Viennae obsidionem solutam, quod in ea adolescens adhuc et tyro multa et praeclara confecisset, equo auroque donato, ad Budam et Pestum pulchra per facinora summa cum laude probato, Croatiae, Dalmatiae et Sclavoniae bano, tavernicorumque regalum in Pannonia magistro, singulari cum prudentia functo, copiis caesaris ad dextrum Danubii latus a Ferdinando primo et Maximiliano secundo imperatoribus praefecto, victis saepissime fugatis, caeptis caesisque hostibus, infaustissima postremum funestissimaque Sigethi expugnatione, cuius arcem contra innumeraibilem Solymani turcarum principis exercitum, facta eorum

ingenti et memorabili strage diutius, quam viribus par fuerat, defendit, defuncto ibidem Solymanno totius orbis flagello pulcherrime¹⁾ absumto, bellicae gloriae fortissimo invictissimoque duci de se publiceque B|ene| M|erito| P|atria| Posuit[.])

Dieser edle held hat gelebt acht und vierzig jahr und ist den siebendten tag des monats Septembris in der schlacht umbkommen.

3.

Weiter wird beschrieben, wie die festung Sigeth nach ihrer eroberung beschaffen gewesen und was für grosze sturmwinde, brausen, ungewitter und zeichen auf dem wasser erfolgt.

Die festung Sigeth ist durch unaufhörliches kanonenschieszen fast gänzlich zerbrochen und eingerissen, deszgleichen auch das grobe geschütz, dessen sich über 100 stück auf laffeten und rädern stehend in dieser festung befunden, verderbet worden. Denn als der herr graf von Serin vermerket, dasz ihm die festung Sigeth länger zu erhalten und die überaus grosze türkische macht weiters zu widerstehen nit möglich wäre, hat er alle solche geschütze zu überladen und zu zersprengen befohlen, welches er sonsten gewies, wenn er einigen succurs von frischem kriegsvolk bekommen, nit gethan haben würde, sintemalen an munition kein man-gel gewesen.

Uieber dieser so groszen niederlage des christlichen kriegsvolkes haben auch die himmlischen elemente ein condolenz und mitleid gehabt; denn der Donauflusz dermassen geschwind angelaufen und so trüb worden, dasz man das wasser nit hat gebrauchen können. Zu dem seind auch erschrückliche ungewitter und ungewöhnliche sturmwinde ent-

---

¹⁾ A kéziratból hiányzó ezen szó a *Budina* néven ismert krónika 1568-ik évi kiadásából pótoltatott.

²⁾ Következik az epitaphium német fordítása.

standen, welche alle türkische gezelte und baraken in einem augenblick umgeworfen und verrissen.

A gróf Černin család csehországi neuhausi lltárában levő eredetiről irt másolata a *Magyar Tört. Társulat irattárában* s a magyar tud. akadémia *Tört. Bizottságának kéziratllárában*.

Magyarul *Ország Tükre* 1862. I. 223.

CLXIV.

(1566. sept. 21.)

Egy Szigetvárból menekült katona elbeszélése a vár ostromáról.

Relation¹⁾ und extract von aussagen und besondern kundschafften, betreffend des turggen eroberung Zigeth, ervolget auf den 7. Septembris a. 1566.

Am 10. Septembris zu abends ist ein hungerischer junack²⁾ oder knecht alher in das kayserliche veldtlager zum herrn obristen über das hungerische kriegsvolck gravn Andreaschen von Bathor komen unnd die laidige zeittung pracht, das Zigeth von den veinden erobert. Was auch darinn neben dem hern graven von kriegsleuten und andern manszpersonen uberig in leben gewest, alles niedergehawt worden auszer des hoffmeisters, hofrichters, landtschreibers, hauszschafterns und kochs, welchen die veind vleiszig nachfragen und sy alsbaldt in eisen wol einschmieden laszen, vermuthlich von denen alle gelegenheit aller zugehor, einkommen und ander hauszwirthschaft sich berichts zu erholen.

Angesehn, das ain groszer bezirk landes zu diesem hauptschlosz Zigeth gehorig und sich mer als in die 20 meil wegs hinab nach das türksch unnd auf der seitten her weit erstrecken thut, also das ain guette anzal türckischer flecken unnderhalb Ofen ist, so jarliche dienst gulden und anndere

---

¹⁾ A provenientiajáról szóló jegyzet szerint e jelentés már eredeti szövegében s magyar fordításban is megjelent; mindazonáltal mint a vár ostromára főfontosságú forrást nem tartottam czélszerűtlennek újra közölni.

²⁾ = vitéz (szláv nyelven.)

gerechtigkeit daher geraicht haben, unnd Tolna allain 1,000 hungerische gulden jedes jars an gelt erstatten muessen.

Angeregter junack zaigt ferner an, wie das er auch ain gemeiner fueszknecht im schlosz Zigeth gewest unnd nach der eroberung von den turken selbst dahieher zu kommen und die pottschaft irer eroberung zu pringen verordnet worden, wie sie dann ebnermassen auch ainem andern zu der fürstlichen durchlaucht erzherzog Carln und den dritten im das schlosz Babotscho zugleich abgefertiget.

Was nun dieser junack weiter auszagt, so mit annern hernach ferner einkommenen kundschaftten übereingestimmt, das volgt kürzlich hernach.

Unnd befindet sich anfengerlich, das der turckisch kaiser zu annderthalb mal hundert tausent starck geubtes und ungeubtes kriegsvolk 29 tag lang vor dem Zigeth gelegen und kein stundt, weder tag noch nacht gefeyert daselbe zum hefftigsten mit dem geschütz unnd sonst in ander weg zu arbeiten unnd mit offteren gewaltigen, langenn und grausamen sturmen anzufechten, darumb er auch etzlich mal unnd so endlich am lezten seine furnembste kriegsleut alle sambt den janitscharen selbst personlich sturmen müssen.

Aber deszen unangesehen so hat doch der kayserliche gewester rath und obrister weiland grave Niclasz von Serin dermaszen so ritterlichen und starcken widerstand gethan, dasz auch die veind sich dessen nicht genugsam verwundern können. Die stadt hat er ganzer 10 tag lang dem veind vorgehalten unangesehen der hefftigen sturme, so daran gelegt worden, leztlich als er gesehen, das dieselb weiter nicht zu erhalten, hat er bey der nacht die geschüz und amunion sambt dem volk in aller still hinein ins vorder schlosz gepracht und darauff solch stettlin an mer orten angestoszen und behendt hinweggeprent.

Nach welchem denn die veindt immer fortgefaren unnd fürter der jezangeregten befestigung des auszern schlosz unablässig zuegesetzt. Hergegen sich aber der grave gleichfalls bestendiglich unnd wol gewerth, auch den veinden herausz merkliche schaden, nicht allein unnder den sturmen unnd mit dem herauszschiezen, sondern auch in etlichen ausfellen

zugefügt hat. Bisz zwar auf die lezt, das jene durch das grausam schiessen fast alle wehre zum stanndt dermaszen hinweg genommen worden, ja das auch kain wider gegenpauwen weitter helffen können.

So hat auch an dem ort daher man sich von wegen der groszen wasserigen, sumpffigen gewisz am wenigsten befart unnd die unsern sich daselbst hero fur sicher gehalten, der bassa Aly Portu durch sondere gemachte canal und graben das gewasser grossenteils abgefurt und dann sovil holz unnd erden herzupringen lassen, das er auch ain merkliche grosze hohe schutt in kurzer weil, alles durch grausame arbeit vieler unzahlich tausend personen armes christlichen bauersvolks aufgeworffen. Unnd ob nun wol die unsern unablassig in die selbige geschossen, so hat es doch der veindt, weils allein uber arme christenleut ganngen fur gar geringe geacht, so wol derhalben die unnder ime dem turcken vast von Griechischen Weissenburg an bisz daselbst hin ir wohnung haben und daher zu komen genöttigt worden, als der anndern ellende mennschen, so erst in diesem zug unnder sein vihsch joch unnd diennstbarkeit, auch sonnst in erbarmliche gefanknisz gepracht worden. Unnd alsdann hat ermelter bascha Aly Portu sein neue erfindung zu expugnation der vesztungen an die hand genommen, als nemblich das er drey wagen neben einander unnd alzeit 14 nach einander in die leng aufs sterkst ann unnd ineinander mit starcken ketten unnd andern eisenwerck verpunden, merklich grosze peum über zwerch flöcklinsweisz darauff gehefft, unnd also gleich einer gewaltigen starcken prucken über die erst vorgemelte aufgeschütte hohe unnd ainsten durch die grosze menge der vorobberurten ellenden armen bauersleuten (so auch zuvor was daselbsten uberig vom schloszgraben gewesen ausfüllen muessen) bisz gleich hart an das schlosz hinzuschieben lassen unnd demnach alsbaldt darüber hinein gleich wie uber ein gewaltige pruecken hefftig mit gewonlicher ungestum und hefftigkeit gesturmet, gleichwol dennoch ezliche mal von den unsern ward abgetrieben unnd er der Aly Portu selbst an dem 13 sturm auf seiner invention im angesicht des graven seligen erschoszen worden.

Unnd ist zu wissen, das eben auch dieser seiner invention er sich vor ain jar in der innsel Malta in eroberung Sanct Elmo gepraucht hat.

Darauf dan der grave von wegen solches fürnemen baschen tod alsbaldt unverhindert aller beängstigung fraiden feur machen, unnd mit schalmeyen unnd trometten frolockung (obswol vermutlich das nit vil grosser freud mer bey im gewest) erzaigen lassen, daruber aber baide, verlust halben des ermeltes bassa unnd von angeregtes graven daruber furgeende frolockung, der turkisch keiser noch mer ergrimmet und fürter allen eussersten ernst auch durch die andern bassa, sanziaker, begen, aga, spahi, janitscharen unnd andere gemain kriegsvolck mer als vor je gegen dem schlosz auf allen saitten furgewennt worden.

Unnd hat sich in sonderer zait unglueck zugetragen, als der grave hinder der vordern pastey von holz unnd erden nach hungarischer art zaunszweisz gar vest zusammen gemacht unnd dasz darhinder widermalen ainen gleichen vesten zaun erpaut, darzwischen vil pulfer vergraben unnd also zugearbeit, damit wann die feind gleich den vordern erobereten und daruber hineinkönnen, das alsdann durch anzündung solches vergrabenen pulfers, so von innwendig heraus geschehn sollen, sy' alle im rauch aufgiengen, hat sich ja unglücklich gefuegt, das solches also miszratten die feind durch ir hefftige gestrenge arbaiten mit dem geschüetz die vordere verzeunte befestigung dermassen entplöst, das sie denselbigen angezündet unnd durch solch feur das vorgemelt vergraben pulfer auch angegangen unnd die unsern mercklichen groszen schaden daran empfangen, auch iren viel davon zu grundt gangen unnd zumal nit wenig ursach zu entntlicher verlust des schlosz gegeben hat. Dann der grave darauf das vordere schlosz gar verlassen unnd in das inn der weichen müssen, alda sich dann wiederumb ain anderes noch mereres ungefal mit feur begeben zu der zeit, als der 15 unnd lezte generalsturm angeloffen worden.

Darunter gleichbaldt anfangs in ainem gewelb, darinnen auch ezlich centen pulfers gelegen, durch verwarlosung aines weibs solch pulfer auch angangen, ainen tail des noch ubri-

gen kriegsvolks, wie auch vil leute hingenommen und gleich den laidigen auszug und bedauerliche endtschaft dieses handels mercklich befunden hat, sonderlich weil solch feur in demselben innerlichen schlosz dermassen überhanndt genommen, dasz der grave mit den seinen so dem angeregten grausamen sturme widerstrebt, vor ime keine weitere wehr noch aufhaltung, sondern allain alles über unnd über voller grimmigen veinde unnd dann zurück nichts denn greulich feur, so auch einsmals auf ine getrunen, wissen oder sehen können.

Also hat ime den ehrlichen, mannlichen, ritterlichen graven gleich die allerlezt und ausserste noth bezwingen, das er sich mit den noch bei sich überigs gehabten edleuten vornen herfür, das andere auch noch überpiben kriegsvolk gerat für die schloszporten, die er in solchem trangsalselbst offen laszen, auf die prüecken in seinem panzerhemdt unnd mit einem hungarischen haubtharnisch, auch ainer faustpuchsen unnd baidhandigen schwerdt an der seitten begeben unnd als er auf ainem furnemen turken, den er auch wol getroffen loszgeschossen, den feustling von sich geworfen, gleich zu dem schwerdt griffen geraumb umb sich gehawen unnd gearbeitet wie ein riesz, also das der veinde schier kainer weiter zu ime gedurft.

Sobald nun der turkisch kaiser solches erfahren, het er bevolhen ime in krabatischer sprach zuschreyen zu lassen, er solle sich in seiner groszmechtigkeit gnad ergeben und stellen, deren er auch alsz ein ritterlicher heldt wol vergewist sein solt. Darauf er geantwortet: er begere seiner gnad nicht, ime weren auch seine gnaden unverporgen, er wolle viellieber ehrlich sterben vor seines Gotts glaubens und christlichen kaisers wegen, als lebendig in seine tyrannische gewalt kommen, sein todt wurde auch nicht ungerochen pleiben, aber ob Gott will sollten sy die türcken in seinem leben nichts an ime haben.

Also hat der turkisch kaiser nach vernommer antwort von stundan sondere janitscharen auf ine verordnet, ine bald ernieder zu schieszen, das ist laider auch gevolgt, dann der teure graf unnder der lincken prust durch den leib durch-

schossen, deszgleichen auch mit noch ainen andern vornen auf die stirn getroffen worden, gleich darnider gesunken unnd tod gelegen. Also haben seine edlleute noch lang ine also todter entsezt unnd gerett, aber leztlich sambt ime alle daran gemust unnd ist ime darauf baldt durch die turckischen hündt das haubt abgehackt unnd also frisch und pluettig dem turckischen kaiser furgetragen worden, darob er vil frolockens gehabt unnd sich allerhandt hochmuettiger reden solle haben hören laszen. Aber vil lieber hette er ine lebendig gehabt, es ist aber fur ine den ehrlichen graven, der so redlich, ritterlich, auch seliglich und ruemblich gestorben, das so lang die welt steet, sein ehr leben wird, unnd dann auch fur die ganze christenheit vil beszer. Gott gnad dieser unnd allen andern seelen und verleihe inen ain froliche aufferstehung.

Alsdann nun aus gottlicher verhenngknusz solcher nicht geringer abbruch und schaden mit der bedaurlichen verlust dises redlichen und vil erfarnen ritterlichen kriegsobristen, des graven selgen, sambt ermelten ansehnlichen und statlichen granzflecken laider gemainer christenhait begegnet, da hat der turckisch kaiser alsbaldt schlosz und stat unnd alles mit einander eilends aufräumen und seubern unnd dieweil er sich der zait etwas schwach befunden, mit grossem triumph hinein fuern laszen unnd sich daselbst umbgethan. Alle todte leichnam von christen und turcken hat er an ain sondern ort ins veldt zusammenfurn unnd mit einander verprennen laszen.

Die gefangene turken, so der grave hievor unnd diesen krieg über in statlicher anzal zu hannden gepracht, sein all in den thurm, darein leztlich das pulfer kommen, obeinander verprunnen. Aber von christen weib und kindern seindt laider in zwaytausennt personen, darinnen noch lebendige gefanngen worden, die hat er stracks zu der Thonau schicken, daselbst zu schif setzen unnd nach Constantinopel furen laszen.

An allerhandt prophianndt worausz allerlay getraidt ist noch ain merklicher groszer vorrath im schlosz vorhannenden gewest, aber von dem ehegelte feur alles verprunnen. Etliche lebendige roszen sindt noch überigs gefunden, darunder

ains tails gut gewest unnd zum tail von den turken selbst gewonnen worden. Sonst soll der turk von streitbaren gueten kriegsvolk acht bisz in zehntausennt man (das arm gemain baursvolk, so doch zur zeit an den sturmen die vordersten an dem spitz sein mueszen, darein nit gerechnet) vor diser befestung verloren haben. Zu solchem baursvolk hat er gleich alsbaldt noch mer von seinen gebieten, wait unnd brait umb unnd unnder Esseg unnd anndern noch weiter hinabgelegenen ortten ervordern lassen, diselben zu widerpauung des so gar zerschosznen unnd geprochnen erpauten schlosz Zigeth zu geprauchten. Von der kayserlichen mayestät geschütz und agmunition, obwol deszen ain tail auch in der prunst aufgangen, het doch der veindt noch ain zimbliche anzal darinnen gefunden; er aber hat aus zwanzig maurprechern und dann an dem andern gemainen veldtgeschuz alles ob 200 stuck geschossen etc.

Melléklet Miksának II. Ágost szász választóhoz intézett s az Első r. 1566. sept. 21. datuma alatt közölt leveléhez.

Kiadta Weber K. i. m. I. 1—7., utánna Toldy F., Uj magyar muzeum.*) Pest, 1860. X. 1. 114., a bécsi cs. és kir. állam-iltár *Codex nr. 9,026.* fol. 76—79. olvasható példányról pedig magyarul Gömöry G. Hadtört. közlemények. Budapest, 1894. VII. 539.

CLXV.

(1566 után.)

A veszprémi káptalan panaszolja a királyi biztosoknak, hogy »Grabonth, Merenye et Wylak« zalavármegyei birtokaikról Szigetvár elestéig elődeik gabona- és bor-tizedet s kilenczedet fizettek Turi Györgynek, azonban Zrínyi Miklós hatalmasul elfoglalta azokat s egy halastavukat kétszer lecsapoltatván kihalásztatta.

Eredetije az orsz. ltárban, *Acta Ecclesiast.* 20. 24.

---

*) Az idézett munka 123—132 ll. Historia az Szigetvárnak veszéséről, melyet Zolimán török császár megvevén kezéhez kapcsolt. — NOTA: Szertelen veszedelem cím a. egy egykorú historiás éneket, egy régi nyomtatvány töredéket is közöl Toldy, melyet szerinte Jankovics hibásan tulajdonít Tinódinak.

CLXVI.

Egerszeg, 1567. maj. 4.

Pethő Péter zalavármegyei alispán bizonyítja, hogy Hásshágyi Imre alispán és Kis Farkas szolgabíró a néhai Zrínyi Miklós által elfoglalt Atakot Zrínyi Györgytől elvévén Tahi Ferencznek és nejének ellenmondás nélkül visszaadták, továbbá utjokban a király perhalasztó levelével s kivont karddal ez ellen tiltakozó Székely Márton tiltakozását visszautasították.

Nos Petrus Pethew de Gerse vicecomes et iudices nobilium iuratique assessores sedis iudiciariae comitatus Zaladiensis damus pro memoria, quod cum nos iuxta continentias articulorum publicarum constitutionum in publicis eorum constitutionibus Novizolii, Tirnaviae et Posonii super restitutione bonorum post obitum serenissimi principis quondam domini Ludovici regis felicis reminiscentiae violenter occupatorum editorum, penes literas nostras ac universitatis nobilium praedicti huius comitatus Zaladiensis pro parte et ad instantiam magnifici domini Francisci de Tah, agazonum regalium magistri etc. contra spectabilem et magnificum dominum condam comitem Nicolaum de Zrinio, tavernicorum regalium magistrum etc. tunc adhuc superextantem hic in oppido Eghezegh, feria quarta proxima post festum Nativitatis Domini in anno eiusdem millesimo quingentesimo sexagesimo tertio transactio praeteritum confectas et emanatas ad restatutionem possessionis Athak vocatae, inter decursum fluviorum Mwra et Dravae ac in hoc comitatu Zaladiensi existentis et habitae, per eundem olim dominum comitem Nicolaum protunc adhuc in humanis agentem de manibus eiusdem domini Francisci Tahy, necnon generosae et magnificae dominae Elenae Zriny consortis eiusdem violenter occupatae, vigore praetactarum publicarum constitutionum praefatis Francisco Tahy et dominae consorti suae fieri debendam egregios Emericum de Hashagy vicecomitem et Wolfgangum Kys de Dewbrethe iudicem nobilium praenotati huius comitatus Zaladiensis, collegas videlicet nostros duxissemus transmittendos, iidem tandem exinde ad nos

1563.
dec. 29.

Georgii de Zrinio Chakthornya nuncupato, in eodem isto comitatu habito proficisci et eorum iter continuare habuissent, tunc egregius Martinus literatus Zekel dictus, praefectus praedicti castri Chakthornya cum quibusdam equitibus et pluribus peditibus pixidariis et quibusdam tribus pixidibus barbatis in unam formam iunctis, super quendam medium currum solito more locatis, sereghbontho dicto ex eodem castro eis fuisset obuius et ut resisterent prout et restitissent rogasset, ibidemque eidem exhibuisset quasdam binas literas mandati sacrae caesareae ac regiae maiestatis domini nostri gratiosissimi super annuali prorogatione universarum causarum tam per ipsum quondam dominum Nicolaum comitem contra alios, quam per alios quospiam contra ipsum motarum et suscitatarum, unas universis et singulis iudicibus et iustitiariis regni Hungariae, alteras autem nobis ac ipsis collegis nostris sonantes et directas, in civitateque Pragensi decima die mensis Martii noviter elapsi pro parte memorati domini Georgii comitis confectas et emanatas, et ut a praenotata executione desistere in persona praefati domini sui prohibuisset, quod si vero id non sufficeret, etiam per viam repulsionis executioni eiusmodi obviaret et post plures suas contentiones ense nudo et palam educto huiusmodi executioni in persona praedicti domini comitis Georgii, domini scilicet sui repulsionis velamine obviasset.

De quibus omnibus tam scilicet de violenta insurrectione equitum et peditum ad perturbandam eiusmodi executionem ut praetendisset illegitime factam, quam de eo, quod praetactas literas mandati non debito modo et tempore exhibuisset, ergo locum non haberent, in contrarium autem antefatus Martinus literatus de eo, quod ipse gentes praedictas non ad perturbandam executionem, sed ad custodiam castelli domini sui Legrad mittendas levasset, satis abunde protestati fuissent.

Unde nos praesentes literas nostras testimoniales sub authentico sigillo praescripti huius comitatus Zaladiensis memoratis Francisco Tahy et dominae Elenae consorti suae iurium eorundem futura pro cautela ad relationem praedictorum collegarum nostrorum dandas duximus et concedendas.

reversi nobisque in praesenti die dominico Rogationum hic ^(1537.)
in praedicto oppido Eghezegh, die videlicet et loco generalis ^{maj. 4.}
congregationis praetactae universitatis nobilium annotati comitatus constitutis et existentibus sub iuramentis eorum
retulerunt nobis hoc modo, quomodo ipsi feria quarta proxima post dominicam Cantate proxime praeteritam ad faciem ^{apr. 30}
praeotatae possessionis Athak, vicinis et commetaneis
eiusdem possessionis Athak videlicet egregiis et nobilibus
Gasparo de Rathk, Valentino de Reche, Seraffyn Cernel de
Zenth Jacap, Gregorio Laky de Lak et Ioanne de Horhy
nunc in Ond commorante, item agilibus Blasio Nagh de
Zengewrgy honorabilis Petri presbyteri, praepositi de Also
Rayk in Zenthgewrgy et Marco Ispan aliter Horwath de
Gezthenyes egregii Iacobi Zele de Zenthbalas officialibus in
castello suo Monary constitutis, item provido Paulo Laborych colono nobilis Georgii Madaraz iudicis nobilium comitatus Varasdiensis in portione sua possessionaria in possessione Vidoschak vocata, in eodem comitatu Varasdiensi existenti habita commorantibus, in personis dominorum suorum inibi legitime convocatis et praesentibus accessissent, ibique praesentibus eisdem vicinis et commetaneis iidem collegae nostri praescriptam possessionem Athak in praenotato isto comitatu Zaladiensi existentem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuscumque de manibus magnifici domini Georgii, filii antelati condam domini comitis Nicolai de Zrinyo reoccupassent ac memoratis Francisco Tahy et dominae Elenae Zriny consorti eiusdem, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis, per eosdem omni eo iure quo ad eodem pertinere dinoscitur, dedissent et assignassent possidendam, nullo penitus in facie eiusdem possessionis Athak contradictore vel repellente apparente.

Verum dum ipsi collegae nostri ac praenominati vicini et commetanei abinvicem separati fuissent et illinc discessissent ac quilibet eorum ad sua negotia peragenda ire habuissent, praedictusque Emericus de Hashagh vicecomes cum saepefato domino Francisco Tahy ac quibusdam ex vicinis et commetaneis domum redire volens in communi et publica via, non adeo procul a castro praenarrati domini comitis

Nos igitur mandatis ipsius domini Michaelis de Mere in omnibus uti tenemur obtemperare et satisfacere cupientes et iuxta earundem continentiam egregii Petrus Pethew de Gerse Zaladiensis, Emericus Bothka de Zantho Castriferrei comitatum vicecomites, Sebastianus Polyany de Hydwegh, Gregorius de Beycz notarius, item nobiles Gregorius Laky de Ondod iudex nobilium et Sebastianus Gyaky viceiudex nobilium dicti comitatus Castriferrei, necnon venerabiles magistri Mathaeus de Galambok cantor ac Ambrosius de Kermend socii et concanonici nostri, qui videlicet vigore praetactarum literarum ipsius domini Michaelis de Mere compulsoriarum nostri in praesentiam admoniti et citati fuissent, praefati egregii ac nobiles ad fidem eorum Deo debitam fidelitatemque praefatae sacrae caesareae et regiae maiestati ac sacro eius diademati observandam, dicti vero socii et concanonici nostri ad conscientiae ipsorum puritatem interrogati, examinati et attestati fuissent in hunc modum, quod cum testes ipsi feria quinta proxima post dominicam Quasi modo proxime praeteritam in exteriori arce Monyarokerek spectabilis ac magnifici domini Georgii comitis perpetui de Zrynyo, tavernicorum regalium magistri praesentes et constituti fuissent, praefatus dominus Georgius Zreny proposuisset, quod his proximis diebus praeteritis generosa spectabilis et magnifica domina Eva, relicta quondam spectabilis et magnifici domini Nicolai comitis perpetui de Zrynyo etc. eundem dominum Georgium Zreny ad Monyarokerek pro quibusdam negotiis accersiri fecisset, pro quorum recognitione idem dominus Georgius Zreny testes praedictos erga eandem dominam Evam destinasset in eo, ut ab ipsis testibus sua magnificentia, quae sit sua voluntas, sibi nunciaret.

apr. 10.

Quiquidem testes quum erga ipsam dominam Evam accessissent, primo eadem domina Eva talem ipsis testibus fecisset relationem: Scit antea quoque quid sibi scripserim et nunciaverim, nunc quoque id dico, verum nunc nullus fratrum meorum est hic, cum quibus de negotio meo loqui possem, et negotium meum nolo in angulo revideri, sed ex quo caesarea et regia maiestas sit tutor meus principalis,

Datum die et loco in praescriptis, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo. 1567.
maj. 4.

Lecta, publicata, correcta et extradata per
me Emericum Pethe de Hethees,
notarium sedis iudiciariae comitatus
Zaladiensis.

Eredetije papíron Zalavármegye ép pecsétjével, továbbá Pethő Péter és Szele Jakab alispánoknak Egerszeg, 1569. apr. 14-én Zrínyi György részére kelt átíratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 447. 38.*, illetőleg *447. 37.* — V. ö. a Második r. *1564. dec. 27.* és *1571. mart. 2.* keletű leveleivel.

CLXVII.

1567. maj. 26.

A vasvári káptalan előtt gersei Pető Péter zala-, szántai Botka Imre vármegyei alispánok és társaik az özvegy Zrínyi Miklósné Rosenberg Éva és Zrínyi György közt fennforgó osztályperben a megnevezettek nyilatkozatairól bizonytságot tesznek.

Nos capitulum ecclesiae Castriferrei memoriae commendamus per praesentes, quod nos literas magnifici domini Michaelis de Mere locumtenentis officii palatinalis regni Hungariae ac sacrae caesareae et regiae maiestatis consiliarii etc. domini nostri observandissimi compulsorias, pro parte magnifici domini Georgii perpetui comitis de Zrynio ac tavernicorum praefatae sacrae caesareae et regiae maiestatis magistri confectas ac nobis, necnon universis et singulis egregiis et nobilibus ac ignobilibus et alterius cuiusvis status et honestae conditionis comitatuum Zaladiensis et Castriferrei hominibus sonantes honore et reverentia quibus decuit recepimus in haec verba: Michael de Mere locumtenens officii palatinalis regni Hungariae — — *sat., l. a nádori helytartó 1567. apr. 23-án kelt levelét a jegyzetben.*¹⁾ —

---

¹⁾ *Bodó-Bár, 1567. apr. 23.* Mérei Mihály nádori helytartó Zrínyi György panaszára megparancsolja a vasvári káptalannak, hogy az általa előadandó ügyben tartson tanuvallatást s Zala- és Vasvármegye közönségének, hogy tegyenek bizonytságot.

coram sua maiestate dictura sum et si quid negotii ipse quoque Georgius Zreny habet, ibi dicat.

Cumque testes ipsi his relationibus rediissent, idem dominus Georgius Zreny rursum ad eandem dominam Evam nunciasset, quod si quid molestiae sua magnificentia ab eodem domino Georgio Zreny vel servitoribus suis habuisset, id sibi ad scitum daret, quoniam ipse dominus Georgius Zreny in omnibus obediens esse vellet tanquam bonae matri ac dominae suae et inservire sibi vellet.

Quod cum testes ipsi eidem dominae Evae retulissent, eadem domina Eva talem fecisset relationem, quod revisionem negotii sui curae suae maiestatis regiae commisit; et ubi idem dominus Georgius Zreny nunciasset se inservituum, ad hoc respondisset, quod Deus det filium homini, sed meliorem quam ipse Georgius Zreny esset, et servitium suum sibi non placere, quoniam nihil possidere permetteret et omnia servitores ipsius domini Georgii Zreny possiderent et sibi ibi tantum, ubi ipsi voluissent, permanere oportuisset et hactenus se solvisse portariis, sed de cetero nihil solvere velle dixisset, solvat ille, qui possidet arcem.

His itaque praemissis dominus Georgius Zreny intellectis rursum testes ipsos erga eandem dominam magnificam misisset nuncios sibi: Ecce intelligo, quod suae magnificentiae servitia mea non placerent, qui certo sciens, quod suae magnificentiae magna servierim. Intelligo hoc quoque, quod servitoribus in domo et castro existentibus de proventu castri nihil solvere vellet, ergo nunc non tantum turchas, sed et alios hostes castrum ipsum habet, propterea oportet me curam habere et castrum ipsum cum pertinentiis meum et fratrum meorum. Hoc quoque sua magnificentia intelligat, quod dispositioni testamentariae praemortui domini et genitoris mei in omnibus fui obediens, sed si obedire noluerim cui iam sua magnificentia dat occasionem. Iuxta Hungariae legem centum sessionibus iobagionalibus et una domo et curia pro residentia suam magnificentiam contentare possem. Ceterum, hoc quoque bene scit sua magnificentia, quod decimas frugum et vinorum hic existentium, prout cum domino Rosomberk determinaveramus, ad rationem meam fuere, quas

et quae tandem sua magnificentia sibi ipsi appropriasset et pro se reservare vellet; praeterea farinas, quas antea pro necessitate castris congregasset, eas sua magnificentia pistari atque consumi fecisset, atque illa vina, quae tempore vindemiarum officiales pecuniis pro se emissent, ea sua magnificentia sibi occupasset.

De his praemissis omnibus ipsa domina Eva talem fecisset relationem, quod cum ipsa domina Eva scripsisset ad dominum Georgium Zreny, postea se ad ipsius decimas non ingressisset; et si quid farinae aut frumenti defecisset, de his officiales servassent et servarent rationem et sua voluntate nulla talia exposuissent.

Super quibus omnibus praefatus dominus Georgius Zreny protestatus fuisset et protestando hoc dixisset, quod si ipsa domina Eva curam castris habere nollet, non haberet quid facere, sed sibi curam tanquam hereditarii gerere vellet.

Super quibus quidem fassionibus et attestationibus praefatorum testium praesentes literas nostras praefato domino exponenti testimoniales sub sigillo nostro capitulari iurium eiusdem domini exponentis ulteriorem ad cautelam duximus dandas et concedendas.

^{1567.}
maj. 26. Datum feria secunda proxima post festum sanctae et individuae Trinitatis, anno Domini supradicto.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 11.* — V. ö. a Második r. *1563. oct. 27.* és *1567. jul. 13.* keletű leveleivel.

CLXVIII.

1567. jul. 13.

A vasvári káptalan előtt Zrínyi Orsolya Pethe Imre persuasiójából tett egyetlen »fateor« szóból álló vallomását visszavonja.

Nos capitulum ecclesiae Castriferrei memoriae commendamus per praesentes, quod egregius Ioannes Koczy, castellanus spectabilis et magnifici domini comitis Georgii de Zrynio, thavernicorum regalium magistri in castro suo Monyarokerek per eum constitutus nomine et in persona generosae et magnificae puellae Ursulae, sororis carnalis uterinae dicti domini

CLXIX.

Pozsony, 1567. jul. 20.

Miksa király előtt Rosenberg Vilmos Zrínyi Györggyel a Zrínyi Miklós által nejének Rosenberg Évának legált kétrendbeli jegyajándéknak Zrínyi György által leendő megfizetése s ennek fejében Rosenberg Évának a Monyorókerekéből, Veresvárból és Csatárból őt illető részről való lemondása ügyében egyességre lép.

Nos Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae et Bohemiae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae etc. memoriae commendamus per praesentes literas nostras quibus expedit universis, quod fidelis noster excellens Laurentius Lehman de Lehental iuris utriusque doctor pro generosa ac magnifica domina Eva de Rosombergh, relictā fidelis nostri spectabilis et magnifici condā comitis Nicolai de Zrinio, alias thavernicorum nostrorum regaliū magistri ac consiliarii nostri cum literis nostris procuratoriis et pleni mandati, cui fidelis quoque noster illustris ac generosus Guilhelmus liber baro ex familia et domo de Rosombergh, regens dominiū ditionis Rosombergh, consiliarius noster ac regni Bohemiae supremus camerarius, frater scilicet carnalis dictae dominae Evae personaliter astabat ab una, parte vero ab altera fidelis noster spectabilis et magnificus comes Georgius de dicta Zrinio, thavernicorum nostrorum regaliū magister coram nostra maiestate personaliter constituti sponte et libere sunt confessi et retulerunt in hunc modum, quod quamvis iuxta maiestatis nostrae benignam commissionem in facto testamentariae dispositionis memorati olim Nicolai comitis de Zrinio, necnon dotis et contradotis praenotatae dominae Evae comitissae quaedam amicabile et fraternalis revisio per certos consiliarios nostros, per maiestatem nostram ad id clementer deputatos diebus his fieri debebat, verum tamen partes eadem saniore usi consilio maturaque in se deliberatione praehabita, opera et persuasione singulari magnificorum Lucae Zekel liberi baronis in Ormosd capitanei-que generalis regnorum Croatiae et Sclavoniae, ac Ladislai

Georgii Zryny in nostram personaliter veniens praesentiam per modum solempnis protestationis, revocationis et retractationis nobis significare et detegere curavit in hunc modum, quod quamvis feria sexta proxime praeterita generosa et magnifica domina Eva, spectabilis et magnifici quondam domini comitis Nicolai de Zrynio, genitoris nempe praedictorum domini Georgii Zryny et puellae Ursulae relicta vidua coram egregio magistro Emerico Pethe de Hethes protho-notario domini personalis praesentiae sacrae caesareae et regiae maiestatis in dicto castro Monyarokerek, in isto comitatu Castriferrei existenti constructo quandam clam et non manifeste fecisset fassionem, dicta quoque puella Ursula metu capta et ratione matura minus compos atque illegitimae aetatis¹⁾ existens ex eiusdem magistri Emerici Pethe inductione et persuasione coacta fateri hanc tantum dictionem unicam »fateor« quem in finem cadat nesciens dixisset et neque cogitans sibi et suis fratribus eam praeiudicare. jul. 11.

Obhoc dictus Ioannes Koczy nomine et in persona cuius supra praescriptam fassionem antefatae puellae Ursulae coram dicto magistro Emerico Pethe utcunque et qualitercunque ac sub quibuscunque verborum formis factam et celebratam revocasset et retractasset ac etiam literas superinde fassionales per eundem magistrum Emericum Pethe datas vel emanandas irritas duxisset reddendas, imo revocavit et retractavit irritasque reddidit coram nobis.

In cuiusquidem revocationis fidem et testimonium praesentes literas nostras iurium praefatae puellae Ursulae ulteriori pro defensione dandas duximus et concedendas.

Datum die dominico, in festo videlicet beatae Margarethae virginis et martyris, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo. 1567.
jul. 13.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 10.* — V. ö. a Második r. 1567. *máj. 26. és jul. 20.* keletű leveleivel.

¹⁾ 1552. oct. 21-én született. — L. a Második r. (1545. *sept. 13.—1561. sept. 8.*) datuma alatt.

et Stephani Bamffy de Alsolyndwa ianitorum et dapiferorum nostrorum regalium magistrorum ac comitum comitatus Zaladiensis, consiliariorum nostrorum veluti inter partes ipsas mediatorum ex speciali nostra gratia ad id deputatorum pro quiete et tranquillitate conservationeque inter partes initae affinitatis vinculo, mutui item sincerique et perpetui amoris et benivolentiae permansione ad talem pacis et concordiae perpetuo duraturae devenissent unionem, prout se se devenisse retulerunt coram nostra maiestate praenotata, tali modo, quod ex quo memoratus condam comes Nicolaus de Zrinio in ultima sua voluntate memoratae dominae Evae, relictae suae viduae pro dote sua decem mille florenos hungaricales testamentaliter legaverit, ex illis tamen idem comes Nicolaus de Zrinio vivens generoso ac magnifico condam domino Ioachimo de Newhawz et Frambwgrh, equiti aurei fluminis, secretario consiliario et cubiculario nostro ac regni nostri Bohemiae supremo cancellario, sororio nempe ipsius dominae Evae comitissae tria millia aureorum persolverit; insuper autem idem condam comes Nicolaus pro dote et contradote similiter decem millia tallerorum in literis seu instrumento matrimoniali superinde confecto memoratae dominae Evae obligaverit, sed horum quoque quatuor mille, qui per dictam dominam Evam pro dote sua in domum memorati comitis reponi debebant, utrum eo adducti et numerati sint nec ne, non constaret, et propterea per dictum comitem Georgium de Zrinio ex praenotata capitali summa non plus, quam undecim millia et quingenti floreni hungaricales in toto praenotatae dominae Evae adhuc solvendi restarent: — conclusum igitur est, ut praefatus comes Georgius Zrini huiusmodi undecim millia et quingentos florenos hungaricales et ultra hoc in sustentationem victus et amictus dictae dominae Evae et magnifici pueri Ioannis comitis, filii sui ex praenotato olim comite Nicolao suscepti duo millia et similiter quingentos florenos dare, in toto quatuordecim mille florenos hungaricales facientes dictae dominae Evae de Rosombergh prima die mensis Ianuarii proxime affuturi simul et semel Viennae, coram dominis de regimine Austriae, in bona moneta nunc currenti deponere et persolvere, manibusque locumtenentis

vel cancellarii eiusdem regiminis tradere debeat, sub hac forma, quod singuli talleri pro uno floreno hungaricale computentur; praeterea idem comes Georgius de Zrinio illas literas obligatorias, quas dictus condam Ioachimus de Newhawz super praedictis tribus millibus aureis memorato olim comiti Nicolao de Zrinio dedisset, memorato domino Guilhelmo supra praedictam summam quatuordecim mille florenorum hungaricalium in specie reddat; super quorumquidem quatuordecim millia florenorum hungaricalium persolutione ac praedictarum literarum obligatarum resignatione eodem tempore restitutionis summae sufficientes literae nostrae expeditoriae in minori cancellaria nostra, sub sigillo nostro iudiciali confectae praenotato comiti Georgio de Zrinio vel servitoribus suis, qui summam ipsam deposuerint, per dictam dominam Evam commitissam dari debent, literas etiam seu instrumentum matrimonii, dotem et contradotem in se continentes eadem domina Eva et homines sui in specie manibus dicti comitis Georgii vel servitorum suorum ad id eligendorum eodem tempore assignare teneatur, memoratum quoque puerum Ioannem comitem, filium dicti condam Nicolai comitis de Zrinio ex ipsa domina Eva, secunda consorte sua procreatum idem comes Georgius de Zrinio praefatae dominae Evae libere secum adducendum et infra decem annos fovendum et educandum concessisset, quibus tandem decem annis elapsis paratum se obtulit idem comes Georgius dictum puerum Ioannem comitem erga se conservandum et nutriendum recipere.

Econverso autem memorata quoque domina Eva omnibus et quibusvis iuribus suis, quod ipsa in castro Monyorokerek ac castellis Wereswar in Castriferrei et Chathar in Zaladiensi comitatibus existentibus constructis, pertinentiisque eorundem universis vigore testamentariae legationis et obligationis dicti condam comitis Nicolai habuisset, et quae nunc eadem domina Eva iure eiusdem testamentariae legationis possideret, defacto perpetuo renunciasset, eademque manibus memorati comitis Georgii de Zrinio ac hominum suorum cum omni iurisdictione, cunctisque proventibus, frumento nempe cuiusvis generis anni praesentis et vindemia seu proventu vinorum, pecudibus item ac pecoribus, omnibusque allodiatu-

ris et eorundem attinentiis, aliis etiam cunctis utilitatibus dictorum castri, castellorum et pertinentiarum cunctarum, quovis nominis vocabulo vocitatis, defacto cessisset, ea tamen conditione, quod dictus comes Georgius de Zrinio provisores, castellanos peditesque portarios et alios homines et servitores castrenses, quibus dicta domina Eva debet, ex suis propriis contentare, eisdemque satisfacere debeat quoad plenum; insuper vero praenotatae dominae Evae ex hoc regno secedenti et in Bohemiam proficiscenti teneatur praefatus comes Georgius de Zrinio res cunctas et sarcinas dictae dominae Evae cum curribus vecturaque colonorum ac subditorum suorum usque Viennam Austriae deduci et devehi facere; hoc quoque non praetermisso, quod antequam praefata domina Eva comitissa e castro Monyorokerek versus Bohemiam proficiscatur, eas res aureas, quas dictus Guilielmus de Rosombergh nomine dictae dominae Evae, sororis suae ultro se obtulit redditurus, dicto comiti Georgio de Zrinio et fratribus suis restituat.

Ad quae omnia praemissa et quaevis praemissorum singula firmiter et inviolabiliter observanda partes praenotatae, dicti videlicet Guilielmus de Rosombergh et comes Georgius de Zrinio personalibus eorum astantiis praenotatis, dictus autem Laurentius Lehman doctor virtute procuratoria praenotatique pleni mandati nostri spontanea eorum coram nostra maiestate obligarunt voluntate, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum Posonii, vigesima die mensis Iulii anno Domini 1567.
millesimo quingentesimo sexagesimo septimo. jul. 20.

Maximilianus m. pr.

Nicolaus Olahus
Strigoniensis m. pr.
Nicolaus Isthuanffy m. pr.

Eredetije papíron aljára nyomott nagy pecséttel az orsz. ltárban,
N. R. A. 458. 13. — V. ö. a Második r. 1567. jul. 13. és sept. 27. ke-
letű leveleivel.

CLXX.

Szécsi udvarház, 1567. sept. 27.

Országgh Kristóf országbíró előtt Zrínyi György és testvérci a mostoha anyjuk Rosenberg Éva hitbére s néhai férje, Zrínyi Miklós javaiból őt megillető mindennemű jogainak kifizethetése végett a Szécsi Margittól kölcsönzött nyolczezer forint fejében Veresvárt és tartozékait zálogba vetik.

Nos comes Christoforus Orzagh de Gwth iudex curiae serenissimi principis et domini domini Maximiliani secundi Dei gratia electi romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae et Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae, necnon comitatus Newgradiensis comes memoriae commendamus per praesentes literas nostras quibus expedit universis, quod spectabilis et magnificus dominus comes Georgius de Zrinio, tavernicorum praefati domini imperatoris et regis nostri magister, filius nempe spectabilis et magnifici condam domini comitis Nicolai de dicta Zrinio alias similiter tavernicorum eiusdem domini imperatoris et regis nostri magistri et consilarii coram nobis personaliter constitutus, onera et quaelibet gravamina magnificorum Christoferi, Nicolai et Ioannis Zriny, filiorum memorati olim domini Nicolai comitis, fratrum germanorum utpote suorum carnalium, aliorum etiam cunctorum fratrum, proximorum et consanguineorum suorum in subscriptis per omnia super se levans et recipiens sponte et libere est confessus et retulit in hunc modum, quod ex quo ipse iuxta illam transactionem et fassionem, quae superioribus diebus in quadam causa et differentia inter ipsum, ab una, parte vero ab altera generosam et magnificam dominam Evam Rosomberg, relictam saepefati condam comitis Nicolai de Zrinio, novercam scilicet suam suborta, mediantibus literis obligatoriis et fassionalibus praenotati domini imperatoris et regis nostri superinde Posonii confectis, facta et stabilita extitisset, quatuordecim mille florenos hungaricales in talleris prima die Ianuarii proxime affuturi Viennae Austriae eidem dominae Evae pro dote ac contradote omnibusque aliis iuribus suis, quod ipsa tam ex obligatione, et testamentaria legatione dicti condam domini comitis Nicolai de Zrinio domini et mariti sui, quam etiam

alias utcunq̃ue in bonis iuribusq̃ue possessionariis dicti condam comitis Nicolai habuisset vel in futurum habere posse sperasset, deponere et persolvere debeat, huiusmodiq̃ue summam (conservationi et detentioni totius dominii bonorumq̃ue et iurium suorum et dictorum fratrum suorum possessionariorum consulere cupiens) ab aliis mutuo usque ad tempus levare et corradere cogatur: — propterea a generosa quoque magnifica domina Margaretha Zechy, relicta spectabilis et magnifici condam domini comitis Piri ab Archo, socru scilicet sua in sortem solutionis praemissorum octo mille florenos hungaricales in talleris levasset et erga se recepisset, prout recepisse et erga se levasse coram nobis retulit.

Pro qua quidem summa octo mille florenorum hungaricalium idem comes Georgius de Zrinio totale castellum suum et praefatorum fratrum germanorum suorum Wereswar vocatum, in comitatu Castriferrei existens constructum, una cum cunctis bombardis pixidibusq̃ue barbatis, pulveribus, globis et aliis instrumentis bellicis ac victuale competenti in eodem castello habitis, iuxta inventarium superinde conscribendum, item totalibus oppido Wereswar ac possessionibus Obordorff, Lychystorff, Zenthmarthon,¹⁾ Waszek, Wyzekolahy, Rompo||th,²⁾ Rakothlyasolahy, Fewlsewsaroszek, Alsosaroszek, Myske et Werhowcz vocatis, in dicto comitatu Castriferrei existentibus, aliis etiam quibuslibet bonis iuribusq̃ue possessionariis ad idem de iure pertinentibus, hactenusq̃ue eo tentis et possessis simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumq̃ue promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumq̃ue decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad easdem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus eidem dominae Margarethae Zechy suisq̃ue heredibus et posteritatibus universis infra tempus redemptionis eiusdem titulo pignoris obli-

^{1—2)} V. ö. a Második r. 1562. mart. 15. keletű levelével.

gasset tenendum et per manus tradidisset possidendum, ea sub conditione, quod successu temporis dum et quandocunque idem comes Georgius de Zrinio vel dicti fratres sui germani praescriptum castellum Wereoswar simul cum dictis oppido, villis, possessionibus, praediis, portionibus aliisque universis bonis et iuribus possessionariis a praenotata domina Margaretha vel suis heredibus redimere, eliberare et erga se recipere voluerint, extunc talem terminum depositionis dictae summae pecuniarum et redemptionem ipsius castelli Wereswar cum suis pertinentiis praescriptis uno integro anno antea eidem dominae Margarethae Zechy significare debeant, quo termino adveniente teneatur deinde eadem domina Margaretha Zechy ipsam summam pecuniae octo mille florenorum hungaricalium ab eodem comite Georgio de Zrinio et fratribus suis germanis praenotatis levare et erga se recipere, ipsumque castellum simul cum praescriptis cunctis pertinentiis et utilitatibus quibuscumque, necnon cunctis bombardis pixidibusque barbatis, pulveribus, globis et aliis instrumentis bellicis ac victuale competenti in eodem castello habitis, iuxta praemissum inventarium memorato comiti Georgio de Zrinio ac fratribus suis germanis praenotatis pristino iure tenendum, possidendum pariter et habendum sine omni litigio[n]ario processu dilationeque ulteriori remittere, assumens nihilominus idem dominus comes Georgius Zriny praefatam dominam Margaretham Zechy suosque heredes et posteritates universos in pacifico dominio dicti castelli Wereswar, cunctarumque eiusdem pertinentiarum contra quosvis legitimos impeditores, causidicos et actores propriis suis laboribus et expensis infra tempus redemptionis eiusdem tueri, protegere et defensando conservare, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum in curia Zechy circa oppidum Mway Zombath, ^{1567.} in festo beatorum Cosmae et Damiani martyrum anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo. _{sept. 27.}

Coram me magistro Georgio
de Olgya prothonotario etc.

Eredetije papíron rányomott pecséttel az orsz. ltárban, *N. R. A*
313. 5. — V. ö. a Második r. 1567. *jul. 20. és sept. 27.* keletű leveleivel.

CLXXI.

Szécsi udvarház, 1567. sept. 27.

Országkristóf előtt Zrínyi György és testvérei a mostoha anyjuk hitbérének megfizethetése céljából Török Ferencztől bizonyos meghatározott időre kölcsönzött kétezer forint fejében Megyehidát s peczeli birtokukat lekötik.

Nos comes Christoferus Orzagh de Guth iudex curiae serenissimi principis et domini domini Maximiliani secundi — — *sat.*¹⁾ — memoriae commendamus per praesentes literas nostras quibus expedit universis, quod spectabilis et magnificus dominus comes Georgius de Zrinyo, thavernicorum praefati domini imperatoris et regis nostri magister — — *sat.*²⁾ — coram nobis personaliter constitutus — — *sat.*³⁾ — sponte et libere est confessus et retulit in hunc modum, quod ex quo ipse iuxta illam transactionem et fassionem, quae superioribus diebus in quadam causa et differentia inter ipsum ab una, parte vero ab altera generosam et magnificam dominam Evam Rosomberg, relictam saepefati condam domini comitis Nicolai de Zrinyo, novercam scilicet suam suborta, mediantibus literis obligatoriis et fassionalibus praenotati domini imperatoris et regis nostri superinde Posonii confectis, facta et stabilita extitisset, quatuordecim mille florenos hungaricales in talleris prima die Ianuarii proxime affuturi Viennae Austriae eidem dominae Evae pro dote ac contradote — — *sat.*⁴⁾ — deponere et persolvere debeat, huiusmodique summam (conservationi et detentioni domini bonorumque et iurium suorum et dictorum fratrum suorum germanorum possessionariorum consulere cupiens) ab aliis mutuo usque ad tempus levare et corradere cogatur: — propterea a magnifico quoque domino Francisco Thewrek de Enyng supremo capitaneo regni ultra Danubium in sortem solutionis praemissorum duo mille florenos hungaricales in talleris ea ratione levasset mutuoque et sub spe futurae restitutionis ad se recepisset, quod idem dominus comes Geor-

---

¹⁻⁴⁾ Mint a Második r. czét megelőző, 1567. sept. 27. keletű levelében.

gius et dicti fratres sui germani huiusmodi summam duorum millium florenorum hungaricalium ad septimum diem mensis Iunii proxime affuturi praefato domino Francisco Thewrek suisque heredibus sine ulteriori dilatione simul et semel deponere et persolvere debeant; quod si vero ipsam summam idem comes Georgius de Zrynio et dicti fratres sui memorato domino Francisco Thewrek suisque heredibus ad praescriptum statutum diem et terminum deponere non possent vel quovismodo non curarent, extunc liceat statim eidem domino Francisco Thewrek totales possessionem Megyehyda ac portionem possessionariam praefati comitis Georgii fratrumque suorum in possessione Peczel vocata, in comitatu Castriferrei existenti habitam ad castrumque Monyorokerek pertinentem, contradictione, inhibitione et repulsione eiusdem comitis Georgii ac praefatorum fratrum suorum germanorum et aliorum quorumlibet non obstantibus, solum vigore praesentium pro se occupare, occupatasque tamdiu titulo pignoris possidere possit, donec sibi suisque heredibus de praenotata summa duorum millium florenorum hungaricalium per praefatum dominum comitem Georgium de Zrynio et praefatos germanos suos satisfactum fuerit quoad plenum, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum in curia Zechy circa oppidum Murai Zombath,
^{1567.} in festo beatorum Cosmae et Damiani martyrum anno Do-
sept. 27. mini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo.

Coram me magistro Georgio
de Olgya prothonotario etc.

Eredetije papíron alján pecséttel az orsz. ltárban, N. R. A. 313.
6. — V. ö. a Második r. 1567. sept. 27. keletű levelével.

CLXXII.

Alsó-sztubiczai fürdő, 1568. mart. 20.

Draskovics György és Frangepán Ferencz horvát bánok Zrínyi György panaszára a közte és Zrínyi Ilona Tahi Ferenczné között Bosjákó felett folyó osztályperben Zágrábvármegyét perújításra utasítják.¹⁾

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 314. 27.* — V. ö. a Második r. 1563. nov. 6. keletű levelével.

¹⁾ *Zágráb, 1571. maj. 1.* A Butinaváczi Forcsics János tótországi al-bán, zágráb- és körösvármegyei főispán által a felperes Tahi Boldizsár, Ferencz és néhai Zrínyi Ilona fia s alperes Zrínyi György tárnokmester között Bosjákó felett folyt perben Zágrábvármegyében kihallgatott tanuk vallomása szerint a vranai perjelséget tartozékaival s Bosjákóval idős Zrínyi Miklós tizenkétezer forintot Tahi Jánostól vásárolta. — Eredetije u. o. *N. R. A. 314. 28.*

— *Zágráb, 1571. jul. 18.* Forcsics János tótországi al-bán a felek ügyvédjeinek feleselése s Zrínyi Borbála Thurzó Elekné, Katalin Thurzó Ferenczné, Margit Homonnai Miklósné, továbbá nagy-kemléki Alapi Borbála özvegy Erdődi Péterné és Alapi Gáspár, János és Zrínyi Margit fia belélegegyedése után a pert eldöntésre Draskovics György és Frangepán Ferencz horvát bánok elébe terjeszti. — Eredetije u. o. *N. R. A. 314. 41.*

— *1578. dec. 21.* A zágrábi káptalan által Ungnad Kristóf horvát bán parancsára kihallgatott tanuk vallomása szerint Pozornik-Szentmárton falut néhai Zrínyi Miklós a Tahi Jánostól vásárolt Bosjákóhoz birta s azután Horvát másképp Bogdanics Györgynek adta. — A zágrábi káptalannak Zrínyi György és Miklós, 1601. jun. 26-án pedig Zrínyi György részére kelt átíratában u. o. *Kukuljević-gyűjt. VI. 49.,* illetőleg *N. R. A. 315. 4.*

— *Zágráb, 1595. oct. 29.* A császári káptalan előtt Tahi István Bosjákovinát testvérének Margitnak, özvegy Orsics Kristófnének és vejének Jankovics Györgynek hat évre zálogba vetl.

— *Zágráb, 1597. jul. 21.* Miketinczi Petricsevics Gáspár tótországi al-bán Tahi István panaszára a leégett Bosjákó kastély közelében általa épített s testvérének Margitnak és vejének zálogba vetett udvarház és tartozékai elfoglalásáért Zrínyi Györgyöt törvénybe idézteti.

E két utóbbi oklevél Petricsevics Gáspárnak Zágráb, 1597. dec. 10-én Zrínyi György részére kelt átíratában u. o. *N. R. A. 315. 5.*

CLXXIII.

1568. mart. 29.

A zágrábi káptalan előtt• Pozsgai János a zágrábvármegyei Bansinát százötven forintért Zrínyi Györgynek, Kristófnak, Miklósnak és Jánosnak örökbe vallja.

A zágrábi káptalannak 1572. aug. 16-án Zrínyi György, Kristót és Miklós részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 314. 26.* — V. ö. a Második r. 1565. jun. 8. és 1572. aug. 10. keletű leveleivel.

CLXXIV.

(1569. jan. 23 előtt.)

Számvetés Zrínyi Miklósnak még az 1566-ik évre járó zsoldjáról, általa a királynak Szigetvár szükségére kölcsönzött pénzről s ezek fejében a hadfizető mestertől neki kifizetett összegekről, továbbá utódainak egyéb őt illető követeléseiről.

Ratio debiti restantis servitiorum magnifici quondam comitis Nicolai à Zrynio,¹⁾ incipiendo a prima die Maji usque 8. Septembris anni 66., in quo die Zygethium expugnatum est, quod tempus facit menses 4, dies 8, in pecuniis vero . . . . flor. 1,821 kr. 20

Item, dominus comes manibus magistri solutionum bellicarum maiestatis caesareae Christophori Ganabiczer ad solutionem militum Zygethiensium mutui nomine assignavit . . . . . flor. 1,000

Facit utraque debiti summa . . flor. 2,821 kr. 20

Sequuntur solutiones ipsi domino comiti tam pro propria persona sua, quam aliis nomine ipsius factae, quae de praescripto debito defalcandae sunt.

Primo, per Christophorum Ganabiczer alias magistrum solutionum nomine

---

¹⁾ Helyesen így a fordításban hibás *Salmis* helyett.

domini comitis Ioanni Christoforo Schrotten pro plenaria solutione debiti, quo idem dominus comes ipsi tenebatur, in rationem sui sallarii 28. Iulii anni 66. soluti. . . flor. 250

Die 21. Iulii dicto domino comiti in rationem sallarii sui per Ganabiczerum manibus servitoris ipsius Balthazaris Zitaroczi assignati . . . . . flor. 62 kr. 30

Item, 11. die Augusti praefato domino comiti in rationem sallarii sui per Ganabiczerum soluti . . . . . flor. 250

Praeterea eidem domino comiti per factorem Ioannis Diaerher Viennae constitutum, videlicet Wolfgangum Tretschaff 1. die Iulii anni 61. soluti sunt flor. 3,000, quorum persolutionem et restitutionem ad instantiam comitis ipsius Diaerhero fiendam in se receperat, eamque summam ei deposuerat; quia vero huiusmodi pecunia ex sallario domini comitis nondum detracta est, proinde adhuc detrahi de sallario suo debet vigore Ganabiczeri rationum anni 66. flor. 3,000

Item, maiestas caesarea Andreae Griesmayer tubicinatori et Philippo Wochenlon timpanistae nomine domini comitis persolvendum fecit . . . . . flor. 200

Insuper nomine dicti domini comitis Ioanni Mariae Faresto per maiestatem caesaream soluti sunt floreni 1,000, qui faciunt . . . . . rhen. flor. 1,250

Item, dicti comitis filius dominus Georgius similiter comes à Zrynio tempore veris anno 67. in aliquot curribus maioribus cutes corii Cordubani et triticum per tricesimam Nedeliczensem Fethoviam versus vexit, de quibus rebus flor. 208 hungaricales tricesimam solvere tenebatur, ex

quo autem idem comes supplicavit maiestati caesareae, ut ea summa ex debito, quo sibi eius maiestas teneretur, defalcaretur; proinde huiusmodi 208 flor. hungaricales, qui flor. 260 rhenenses constituunt, ab ipso domino comite repetendi sunt . flor. 260 rhen.

Praeterea ex quo saepedictus dominus Nicolaus comes à Zrynio ¹⁾ anno 66. ad requisitionem dominorum commissariorum ad solutionem militum Zygethiensium flor. 1,000 rhenenses mutuo ut supra dictum est dederit, inter quos 300 talleri continebantur, quos ad completionem eius summae Mathias Zekchedi contulerat, postea vero ad instantiam relictæ viduæ ipsius maiestas caesarea huiusmodi 300 tallos per magistrum solutionum bellicarum persolvendos fecit, quapropter ex praefata summa flor. 1,000 rhenensium, quos dominus comes in rationem ponit, defalcandi sunt, facit . . . . . flor. 375 rhen.

Summa praescriptarum posita-
rum, quas dominus comes de Zrynio
iunior sacratissimæ caesareae maiestati
rectificare tenetur, facit . . . flor. 5,647 kr. 30

Postquam autem praescripta summa 5,647 flor. 30 kr. posita ac domini comitis postulata, prout dictum est, ablata fuerint, comperitur domino comiti quondam de Zrynio ultra sortem et servitium ipsius solutos esse flor. 2,826 kr. 10, quam summam dominus comes iunior maiestati caesareae refundere tenetur . . . . . flor. 2,826 kr. 10

Insuper heredes domini comitis de Zrynio de proven-
tibus arcis Zygeth per ipsum comitem administratis ratio-

---

¹⁾ Helyesen így a fordításban hibás *Salmis* helyett.

nem dare et coram maiestate caesarea de iis respondere teneantur.¹⁾)

Egykorú hibás fordítása A. betűivel jelölve, melynek német nyelvű eredetije a hátán olvasható följegyzés szerint 1569. maj. 24-én az udv. kamarához küldetett, Miksának 1569. jan. 23-iki rendeletéhez mellékelve az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1569.*, egykorú német nyelvű másolata u. o. kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

¹⁾ *Bécs, 1567. aug. 28.* Hueber Jakabnak Auersperg, Haiden Károly és Hartleben Volkhmar hadfizető mester nyugtatványa szerint kelt számadása ettől a következőkben tér el:

Herr Niclass graf zu Serin rom. khays. maiestaet rath unnd obrister zum Zygeth selliger hat monatlich auf die 200 geringe pferdt, so zum Zygeth gehalten worden, zu taßgeld gehabt . . . 100 flor. hung.
 Noch auf seiner gnaden leib zu leibsbesoldung . . . . . 100 flor. hung.
 Mer alls obrister-provisor des einkhumens daselbst jarlichen 300 flor. hung. thuet ain monat . . . . . 25 flor. hung.
 Noch auff ainen schreiber, der die raittung auff die einkhumen hallten soll . . . . . 25 flor. hung.
 Mer auff ainen unnder- oder vicehauptman monatlichen . . . . . 25 flor. hung.
 Mer auff zwen burggrauen monatlich . . . 50 flor. hung.
 Auff kundschaftten jarlichen 200 flor. hung. thuet ain monat . . . . . 10 flor. 50 den. hung.
 Thuet ain monat zusammen 341 hung. gulden 50 den., macht 426 flor. 52¹/₂ kr., des sein gnaden zu endt des lessten Aprilis des 66. jars ordentlich entricht und bezallt worden.

Bracht noch der ausstandt vom erssten Maji zu endt des 8. Septembris alles des 66. jars, alls Zygeth verloren worden, vier monat, 8 tag und in gelt . . . 1,821 flor. 20 kr.

Summa des herrn grafen darlechen und ausstandig verdienen thuet zusammen . . . . . 2,821 flor. 20 kr.

Daran haben sein gnaden emphan gen:

Noch thuet das fuerlechen auff etlich new puchsenmaister, zimerleüt unnd trabanten daselbst zum Zygeth, so inen in abschlag irer besoldung vermüg particular der herrn commissarii heuelch-zettl und des

CLXXV.

(1569. jan. 23 előtt.)

Zrínyi Miklós halála után fiának Györgynek a királyon való követeléséről
szóló számadás.

Ratio cum spectabili et magnifico domino Ge-
orgio comite à Zrynio super postulatis suis
facta.

Primo, restant domino Ni-
colao comiti de Zrynio piae
memoriae pro salario officii sui
pocillatoris¹⁾ ab ultima Au-
gusti anno 66. vigore extractus
per magistrum rationum ca-
merae hungaricae Valentinum
Ernleutnerum confecti . . . flor. 5,682 den. 25²/₃ hung.

Praeterea dicto comiti Ni-
colao à Zrynio ratione supremi
capitaneatus sui pro suo et
militum suorum salario iuxta
dicti Ernleutneri computum us-
que ad ultimum diem Augusti
anni 66. manserunt insoluti . flor. 28,172 den. 80 hung.

Insuper idem dominus comes maiestati caesareae 10,000
flor. hungaricales mutuaverat, qui adhuc insoluti restant.

Huius pecuniae interesse
a 5. Septembris anni 61. usque

---

herrn grauen quittung am 15. Maji 66. furgelichen
worden . . . . . 348 flor. 45 kr.

Noch so ist auff alles khriegsvolckh zum Zygeth am 6. Augusti
66. zuhandden des herrn grauen von Serin ambtleüten zu Tschurgo
uberantwort worden laut der herrn hofcamer-rath geschafft und ir der
ambtleüt quittung 6,000 flor.

Egykorú másolata az orsz. ltárban, Nádasdy-gyűjt.

¹⁾ Így, hibásan *lavernicorum regalium magistri* helyett hátrább is
még egyszer.

ad festum divi Georgii anni . . . . . apr. 24.

69. facit . . . . . flor. 3,802 den. $62\frac{1}{3}$ hung.

Summa harum qua-
tuor pos|itarum facit . flor. 47,657 den. 68 hung.

Sequitur, quid et quantum idem dominus co-
mes in sortem salarii sui et interesse ex di-
cis bonorum suorum percepit iuxta annota-
tionem magistri rationum praefati.

In rationem officii sui po-
cillatoris percepit . . . . . flor. 2,539 den. 33 hung.

In rationem supremi ca-
pitaneatus sui . . . . . flor. 16,085 den. 97 hung.

Item, ratione interesse de
10,000¹⁾ florenis hung. . . flor. 4,201 den. 25 hung.

Summa percepti do-
mini comitis facit . . . flor. 22,826 den. 55 hung.

Haec summa de
superiori detracta restat
adhuc . . . . . flor. 24,831 den. 13 hung.

Econtra dominus comes
Georgius iunior vigore prius
cum ipso factae rationis per-
mansit maiestati caesariae de-
bitor florenis 2,826 rhenens.
10 kr., qui faciunt hungarica-
les flor. 2,260 den. $93\frac{1}{2}$, qui
a summa praescriptorum |flo-
ren. | 24,831 den. 13 detracti re-
manent domino comiti persol-
vendi . . . . . flor. 22,570 den. $19\frac{2}{3}$ hung.

Summa domino co-
miti Zrynio debita . . . flor. 22,570 den. $19\frac{2}{3}$ hung.

Notandum tamen, quod si comperiretur ipsi domino
Zrynio aliquid amplius ad instantiam solutum esse, atque

---

¹⁾ A latin párban csak 1,000 van írva ezen a helyen.

in hoc scripto rationario continetur, ut maiestati caesareae eius rehabilitationem semper requirere queat.

Eredetije B. betűvel jelölve Miksának 1569. jan. 23-án a magyar kamarához intézett rendeletéhez csatolva az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1569.*, egykorú német fordítása u. o. kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

CLXXVI.

1569. jan. 31.

Számadás a Zrínyi Miklós tárnokmesteri, dunántuli főkapitányi fizetése, továbbá a királynak kölcsönzött tízezer tallér kamatja fejében a dunántuli megyék rovói által neki fizetett összegekről.

Rationes spectabilis et magnifici quondam domini comitis Nicolai de Zrinio etc. super solutionibus magistri tavernicatus salarii, generalis capitaneatus partium transdanubianarum et interesse decem millium tallerorum.¹⁾

Salarium spectabilis et magnifici domini comitis Nicolai de Zrinio magistri tavernicorum regalum inceptum est vigesima tertia Novembris anni 1556. ad florenos quingentos per annum;²⁾ ab eo igitur die et anno usque duodecimam Septembris anni 1558. per annum unum, menses novem ac dies decem et novem constituit. . . flor. 901 den. 2²/₃

A duodecima vero die mensis Septembris anni 1558. adauctum est salarium suum florenis centum,³⁾ ut

---

¹⁾ *Alatta*: Exemplum istarum rationum ultima die Januarii anni 1569. sacrae caesariae maiestati per cameram hungaricam Viennam transmissum. — V. ö. a Második r. 1561. sept. 17. keletű levelével.

²⁾ *Oldalt*: Mandatum habetur in registratura camerae de anno 1556. fol. 180. et 181. etc.

³⁾ *Oldalt*: Mandatum continetur in registratura anni 1558. fol. 37. etc.

sint per annum floreni sexingenti, quod
usque ultimam diem Augusti anni 1566.
per annos septem, menses undecim ac
dies decem et novem facit flor. 4,781
den. 23, qui cum superiori summa fa-
ciunt florenos quinque millia sexin-
gentos et octoginta duos, ac denarios
viginti quinque et duos Viennenses,
idest . . . . . flor. 5,682 den. 25²/₈

Solutio.

Anno 1556. nihil.

Anno 1557. nihil.

Anno 1558. vigesima prima die Maji
ad manus Anthonii de Nagywath protho-
notarii et vicemagistri tavernicorum dati
sunt . . . . . flor. 50

Eidem Nagywathy in profesto La-
dislai regis dati sunt. . . . . flor. 50 jun. 26.

Anno 1559.¹⁾ quarta die mensis Februarii magnificus
dominus Nicolaus comes à Zrinio fatetur in sua quietantia,
se percepisse ad rationem salarii sui subsidia bonorum suo-
rum anni 1557. in infrascriptis comitatibus habitorem, puta:

In comitatu Zaladiensi . . . . flor. 856

In comitatu vero Simigiensi . . flor. 74

Ac in comitatu Castriferrei . . flor. 139

Praeterea ex subsidiis quoque regni
Sclavoniae annorum superiorum . . . . flor. 405 den. 95

Decimo septimo Februarii eidem in
camera soluti sunt . . . . . flor. 105 den. 38

Anno 1560. duodecima die Aprilis
Stephanus literatus provisor castri Chorgo
percepit ex permissione camerae in comi-
tatu Simigiensi de bonis dicti domini Zriny
ad rationem istius salarii . . . . . flor. 59

---

¹⁾ Hibásan 1569. az eredetiben.

Anno 1561. decima octava die
Iunii eidem domino comiti Nicolao de
Zrinio ad rationem salarii sui magistri
tavernicatus, testante sua quietantia,
dati sunt per Franciscum Zenthywany
tricesimatorem Zempczensem . . . flor. 600

Anno 1562. nihil.

Anno 1563. octavo die mensis
Decembris Annae Laky, relictæ magi-
stri Anthonii de Nagywath ex salario
tavernicatus ipsius domini Zriny ad
rationem ducentorum florenorum, ipsi
viduæ deputatorum dati sunt in ca-
mera . . . . . flor. 25

Anno 1564. octavo die mensis
Februarii eidem viduæ Annae Laky
soluti sunt ad rationem ducentorum
florenorum, sibi per dominum Zriny
deputatorum ex camera . . . . . flor. 20

Vigesimo quarto die Martii eidem
soluti . . . . . flor. 10

Prima Augusti eidem soluti in
camera . . . . . flor. 20

Quinta die mensis Octobris ei-
dem viduæ . . . . . flor. 16

Vigesimo primo Octobris eidem
viduæ . . . . . flor. 12

Anno 1565. prima mensis Fe-
bruarii eidem viduæ . . . . . flor. 20

Vigesima tertia Maji eidem in ca-
mera . . . . . flor. 12

Decimo sexto Iunii eidem viduæ flor. 10

Vigesimo septimo Iulii eidem vi-
duæ . . . . . flor. 15

Vigesimo nono Augusti eidem
viduæ . . . . . flor. 20

Anno 1566. tertio die Ianuarii
eidem viduæ soluti . . . . . flor. 10

Vigesima sexta die Februarii ei-
dem viduae . . . . . flor. 10

Summa soluta facit flore-
nos bis mille quingentos triginta
novem ac denarios triginta tres,

idest . . . . . flor. 2,539 den. 33

Restarent solvendi . . . flor. 3,142 den. 92²/₃

*

Solutio spectabilis et magni-
fici domini comitis Nicolai de Zri-
nio ratione officii capitaneatus
generalis transdanubiani incepta
est prima die mensis Februarii
anni 1564.,¹⁾ quae singulis men-
sibus, uti sacratissima caesarea
maiestas literis suis dignata est
camerae suae hungaricae signifi-
care, constituit florenos rhenenses
mille centum et triginta sex, qui
faciunt hungaricales florenos 908,
denarios 80; ab eo itaque die
usque ultimam diem Augusti anni
1566. per annos duos et menses
septem constituit . . . . . hung. flor. 28,172 den. 80 ²⁾

Solutio.

Pro primo mense scribit sa-
cratissima caesarea maiestas so-
lutos esse sibi in hanc rationem
per bellicum solutorem eius ma-
iestatis . . . . . hung. flor. 908 den. 80

---

¹⁾ *Oldalt*: Mandatum habetur in registratura anni 1564. fol. 80.

Septima die mensis Septembris anno 1566. amissa est arx Sygeth,
et dominus comes Nicolaus [de] Zrinio per turcarum imperatoris exercitum
capite plexus est.

²⁾ *Oldalt*: Si videlicet semper tam equitum quam peditum integrum,
iuxta ordinationem suam, numerum aluerit, quod non constat. Nulla enim
regesta lustrationum et solutionum extant, prout antea quoque satis in-
formavi.

Comitatus Castriferrei	<p>Anno 1564. ultimo Novembris per domi- num Iacobum Ostffy, di- catorem comitatus Ca- striferrei de dica regia utriusque subsidii anni 1564., medio Ioannis Malikoczy, Georgii Ze- kewych,¹⁾ Gabrielis Lo- rant et Iacobum litera- tum ²⁾ Zenthabrani fa- miliarium suorum dati sunt . . . . . hung. flor. 2,034 den. 35</p>
Comitatus Baronya et Tholna	<p>Tricesimo die Maji per Paulum Pernezy, dicatorem comitatuū Baronya et Tholna, iu- xta quietantiam domini Zriny in Chorgo emana- tam, soluti sunt . . . hung. flor. 1,051</p>
Comitatus Sopronien- sis	<p>Secundo Decembris per Demetrium Ladoni, dicatorem comitatus So- proniensis de dica anni 1564., iuxta quietantiam domini Zriny in Mihaly emanatam, dati sunt . . . flor. 790</p> <p>Anno 1565. quarta die Martii per Deme- trium Ladoni, dicatorem comitatus Soproniensis de subsidiis anni 1564., iuxta quietantiam do- mini Zriny in Mihaly datam, soluti sunt . . . flor. 50</p>

¹⁾ Igy, talán *Bekowych* helyett.

²⁾ Helyesen *Iacobi literati* lenne.

Comitatus Mosoniensis	Quarta Ianuarii per Wolfgangum Rwmy, dicatorem comitatus Mosoniensis de subsidiis anni 1564., iuxta quietantiam ipsius domini Zriny, datam in Chorgo, soluti sunt	flor. 300
	Decimo sexto Augusti dati sunt in camera de subsidiis comitatus Mosoniensis anni 1564. floreni octoginta; item, de primo subsidio comitatus eiusdem anni 1565. florenos quingentos et quinquaginta, facientes simul	hung. flor. 630
Comitatus Zaladiensis	Item, feria secunda post dominicam Laetare per Ioannem Hozzutoti, dicatorem comitatus Zaladiensis, de dica anni 1564., iuxta quietantiam domini Zriny, datam in Kaczarlak, soluti sunt	(1565.) apr. 2.
	Undecimo die Maji per eundem Ioannem Hozzutoti de dica eiusdem comitatus, testante quietantia domini Zrini, data in Chorgo, numerati sunt	hung. flor. 700
B. 2.	Prima die Iunii per Andream Herant, dicatorem comitatum Baronya et Tholna, testante eiusdem domini Zriny quietantia, data in regia Zigeth, soluti sunt	hung. flor. 300
Comitatus Baronya et Tholna	Quinta Novembris per eundem Heranth, testante quietantia domini Zriny, data in Zigeth, de dica eorundem comitatum Baronya et Tholna soluti sunt	flor. 250
		flor. 500

A. 1.		Item, sexta Iulii per Ioannem Hozzwototi, dicatorem comitatus Zaladiensis, testante quietantia domini Zriny, data Kacziorlak, de dica anni 1565. soluti sunt . . . . . flor.	764
Comitatus Zaladiensis			
(1565.) nov. 20.	Comitatus Zaladiensis	Feria tertia post festum beatae Elizabeth per eundem Ioannem Hozzwototi ex subsidiis anni 1565., testante quietantia domini Zriny, data in Chaktornya, soluti . . . . . flor.	73
		Eodem die per eundem Hozzwototi, testante domini Zriny quietantia, data in Chaktornia, de subsidiis annorum 1564. et 65. dati . . . . . flor.	124
		Item, sexto die mensis Iulii per Iacobum Ostffy, dicatorem comitatus Castriferrei de dica anni 1565., testante quietantia domini Nicolai comitis à Zrinio, data in Azzonfalwa, soluti sunt . . . . . flor.	1,309
	Comitatus Castriferrei	Tertia Septembris per eundem Iacobum Ostffy de subsidiis anni 1565., testante domini Zrini quietantia, data in Wyker, soluti . . . . . flor.	951
		Nono die mensis Novembris per eundem Ostffy, testante domini Zrini quietantia, data in Aszonfalwa, numerati sunt de subsidiis anni 1565.. flor.	245
	Comitatus Mosoniensis	Item, decimo quarto Augusti per Wolfgangum Rwmy, dicatorem comitatus Mosoniensis, testante domini Zrini quietan-	

tia, data in Gatha, numerati
sunt . . . . . flor. 682

Comitatus
Sopronien-
sis

Item, nona die Augusti per
Demetrium Ladoni, dicatorem
comitatus Soproniensis, tes-
tante ipsius domini Zrini quie-
tantia, data Viennae, soluti
sunt . . . . . flor. 180

Comitatus
Wesprimien-
sis

Item, vigesima sexta die
Octobris per Stephanum Eger-
wary, dicatorem comitatus
Wesprimiensis de restantiis
subsidiarum annorum 1564. et
1565., testante quietantia do-
mini Zrini, data in Bodogfalwa,
soluti sunt . . . . . flor. 375

Anno 1566. octavo die
mensis Martii per Iacobum
Ostffy, dicatorem comitatus
Castriferrei, testante quietantia
dicti domini Zriny, data Poso-
nii, de subsidiis anni 1564. nu-
merati sunt . . . . . flor. 453

Comitatus
Castriferrei

Duodecimo Martii per eun-
dem Ostffy de subsidiis anni
1564., testante quietantia do-
mini Zrini, data Posonii, soluti
sunt . . . . . flor. 163

Decimo quinto Martii per
eundem Ostffy de subsidiis
anni 1565., testante quietantia
domini Zrini, data Posonii, so-
luti sunt . . . . . flor. 200

Eodem die per eundem
Ostffy de dica annorum 1564.
et 65., testante domini Zriny
quietantia, data Posonii, soluti
sunt . . . . . flor. 812

- Comitatus
Castriferrei
- Vigesima prima Martii per eundem dominum Iacobum Ostffy de subsidiis anni 1564., testante quietantia domini Zriny, data Posonii, soluti sunt floreni 60 denarii 65; de subsidiis vero anni 1565. floreni quinquaginta quatuor, facientes simul . . . . . flor. 114 den. 65
- Comitatus
Mosoniensis
- Vigesimo die Februarii per Wolfgangum Rwmy, dicatorem comitatus Mosoniensis de subsidiis anni 1565., testante quietantia domini Zriny, data Posonii, numerati sunt . flor. 235 den 50
- Decimo quarto Martii per eundem soluti sunt, testante quietantia eiusdem domini comitis Nicolai de Zrinio, data Posonii, de subsidiis anni 1565. . . . . flor. 63 den. 57
- B. 2.
- Comitatus
Sopronien-
sis
- Decimo octavo Martii per Demetrium Ladony, dicatorem comitatus Soproniensis, testante quietantia domini comitis Nicolai Zriny, data Posonii, de subsidiis anni 1564. hungaricales dati floreni quadringenti et quinquaginta unus ac denarii sexaginta; item, de subsidiis anni 1565. floreni centum et quadraginta sex, facientes simul flor. 597 den. 60
- A. 1.
- Comitatus
Sopronien-
sis
- Septima die Martii per eundem Demetrium Ladony, testante quietantia domini Zriny, data Posonii, soluti sunt de dica anni 1565. . hung. flor. 1,005

B. 2.	Comitatus Zaladiensis	Undecima Martii per Ioannem Hozzutothy, di- catorem comitatus Zala- diensis, testante quietan- tia domini Zriny, data Posonii, de dica anni 1565. soluti sunt . . . flor.	16
		Octavo Martii per eun- dem Hozzutoti, testante domini Zriny quietantia, data Posonii, de subsidiis anni 1565. soluti sunt . flor.	60
A. 1.	Comitatus Sopronien- sis	Item, Demetrius La- dony, dicator comitatus Soproniensis anni 1565. dicit, ante obsidionem ar- cis Zygeth medio Tho- mae Gombas, officialis de Weep, se misisse magni- fico quondam domino co- miti Nicolao de Zrinio . flor.	148 den. 50
		Summa summarum so- lutionis supremi capita- neatus facit florenos se- decim millia et octoginta quinque ac denarios no- naginta septem, idest . . flor.	16,085 den. 97
		Restarent solvendi . flor.	12,086 den. 83

*

Interesse eiusdem specta-
bilis et magnifici quondam do-
mini comitis Nicolai de Zrinio
etc. de decem millibus florenis¹⁾
a decimo quinto die Septembris
anni 1561. usque festum sancti

¹⁾ *Oldall* : Mandatum habetur in registratura anni 1561. fol. 69. etc.

Georgii videlicet 24. Aprilis anni
1569. per annos septem, men-
ses septem ac dies octo facit . hung. flor. 3,802 den 62 $\frac{1}{3}$

Ad quorum rationem in bonis suis subsidia
percepit, ut sequitur:

In comitatu Zaladiensi.

Duodecima Martii anno 1566. per-
1566. cepit de subsidiis annorum 1564. et
1565. . . . . hung. flor. 2,000
De donativo regio anni 1564. . flor. 532 den. 25
1569. | De subsidio anni 1566. . . . flor. 812
| De subsidio anni 1567. . . . flor. 671
De subsidio anni 1566. comita-
1568. tus Castriferrei 28. Sept. a. 1568. flor. 186
Summa soluta facit . . . flor. 4,201 den. 25
Superflue igitur levati . . flor. 398 den. 62 $\frac{2}{3}$

Az oldaljegyzeteket irta kézzel:

Summa praescriptarum re-
stantiarum facit una cum debito
seu sorte 10,000 florenorum . . hung. flor. 24,831 den. 13

Ujra más kézzel:

Dann ¹⁾ so ist der jung herr graf
Georg innhalt ainer sonndern zuvor
mit ime beschechnen abrechnung der
khayserlichen maiestät heraus zuer-
statten schuldig beliben 2,826 flor.
10 kr., die thuen hungerischer we-
rung 2,260 flor. 93 $\frac{1}{3}$ den., welche
von obsteunden 24,831 flor. 13 den.
aufgehebt werden, darumben resst
die khayserliche maiestät ime herrn
grafen allenthalben noch zubezallen . 22,570 flor. 19 $\frac{2}{3}$ den.²⁾

¹⁾ *Oldalt* : Diser articl ist ausz ainer von hof überschickhten ab-
raitung gezogen worden.

²⁾ Ez összeg kétszer irva,

Nota.

Im fall, khonnftig befunden wurde, das wolgemeltem herrn grafen an merers an vorbeschribnen anforderungen, als in dise abraitung einkhomen, bezalt ware worden, das-selb irer khayserlichen maiestät abzuraiten bevorsteen und durch dise abraitung nihts benomen sein solle.¹⁾

Eredetije négy íven az orsz. ltárban, a m. kamarához intézett levelek 1560—69. A.

¹⁾ 1572. jun. 13-án az udv. kamara ujra számot vet Zrínyi Györggyel az 1561. sept. 15-től 1572. mart. 31-ig terjedő időre. A számadásban néhai Zrínyi Miklósról vonatkozólag ezeket olvassuk:

Erstlich hat wolgedachter ir herr vatter weil-
lendt Niclas graf von Serin hievor den funfzeh-
den Septembris 61. jars gegen 5 pro cennto 10,000
flor. dargelihen, idest . . . . . 10,000 flor.

Dauon thuet die verzinsung von bemeltem
15. September ainundzechzigisten bisz zu enndt
des lezten tag Martii diz 72. jars von 10 jarn,
6½ monaten 5 pro cennto 5,270 flor. 83⅓ den.,
daran hat herr graf von der spannschaft Zaladien-
sis zu etlichmaln, vermug der hungerischen cammer
vberschickhten auszzugs eingenomben 4,646 flor.
5 den., rest noch . . . . . 624 flor. 78⅓ den.,

A király ekkor összesen »aindliftausent dreyhundert dreyzeh gul-
den siben vnnd sechzig zway drittl pfennig hungerisch, jeder gulden zu
zehen schilling oder funfundsibenzig khreuzern zuraitten« tartozik Zrínyi
Györggynek és testvéreinek; ellenben egy puskaművesnek 260, Eszterer An-
drásnak pedig 3,447 forint 47½ krajczárt ők tartoznak megfizetni.

Zrínyi Miklósnak főpohárnokmesteri (helyesen fő tá r n o k m e s-
t e r i), dunántúli főkapitányi hivatalai után járó fizetése és a szigetvári
őrség költségeire nézve Zrínyi György és testvérei a királlyal, miután
ennek »wegen der haubtmanschaft vnnd einkhomben zum Zigeth vnnd
anderen emphanng« szintén vannak követelései, kiegyeznek. — Eredetije
u. o. kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

— 1574. mart. 31-én az udv. kamara ismét számot vet Zrínyi
Györggyel és testvéreivel az 1561. sept. 15-től 1574. mart. 31-ig ter-
jedő időre. E szerint a néhai hős kölcsön ad a királynak 1561. sept.
15-én 5%-re 10,000 tallért.

Dauon thuet die verzinsung von bemeltem 15. Septembris 61.
bisz den 13. tag Iuni 72. von zehen jarn, 271 tagen 5,371 flor. 23.
den., daran hat der herr graf von dem anschnidt der spanschaft Zalad
zu etlichmaln, vermug der hungrisch camer vberschickhten auszzugs bisz

CLXXVII.

(1569. apr. 24 után.)

Zrínyi Miklós zala-, vas- és somogyvármegyei portáinak összeszámlálása.

Connumeratio portarum in bonis spectabilis
et magnifici quondam domini comitis Nicolai
de Zrinio in sequentibus tribus comitatibus
ab anno 1564. facta.

In comitatu Zaladiensi:

Anno 1564.

Connumeratae sunt . . . . . portae 532¹/₂

Anno 1565.

Connumeratae similiter . . . . . portae 532¹/₂ ¹⁾

Anno 1566.

Connumeratae . . . . . portae 404¹/₂ ¹⁾/₄ ²⁾

Anno 1567.

Connumeratae . . . . . portae 319¹/₂ ³⁾

In comitatu Castriferrei:

Anno 1564.

Connumeratae sunt . . . . . portae 185¹/₂

Anno 1565.

Connumeratae . . . . . portae 185¹/₂

Anno 1566.

Connumeratae . . . . . portae 194 ⁴⁾

---

letzten Martii 72. jars eingenomben 4,646 flor. 5. den., rest noch 725
flor. 18 den. — Fredetije u. o. *Zrínyi-gyűjlt.*

¹⁾ *Oldalt más kézzel:* Regestum domini Zrínyi habet portas 587¹/₂.

²⁾ *Oldalt:* 406 portae.

³⁾ *Oldalt:* 335¹/₂ portae.

⁴⁾ *Egy más, de ugyanezen kéztől származó connumeratio fogalmazványába idegen kéz e porta szám helyett ezt írta:* Dicator percepit fl. 186.

In comitatu Simigiensi:

Anno 1564.

Connumeratae thurcis non subiectae portae	24
Subiectae portae	18 ¹ / ₂

Anno 1565.

Connumeratae similiter thurcis non subiectae portae	24
Subiectae portae	18 ¹ / ₂

Summa portarum connumeratarum
facit portas . . . . . 2,420³/₄,¹⁾
constituentes pro utroque termino . . flor. 4,841 den. 50

Praeterea idem magnificus dominus Zriny in praescriptis comitatibus donativum regium anno 1564. propria sua auctoritate levavit, faciens . . . . . flor. 751 den. 25

Utraque summa facit . hung. flor. 5,592 den. 75

Connumerationis regesta comitatus Castriferrei de anno 1567., et comitatus Simigiensis de annis 1566. et 67. camerae nondum sunt exhibita; ideoque cum haec ratio in ea parte sit incerta, pro certa concludi non potest.²⁾

Valentinus Ernnleütner
magister rationum m. pr.

Eredetije egy ív papíron az orsz. ltárban kisebb ltárak, Zrinyi-gyűjt.

¹⁾ A más példányban: 2,279.

²⁾ E connumeratio említett fogalmazványának homlokán oldalt:

Interesse spectabilis et magnifici domini comitis Nicolai de Zrinio etc. de decem millibus florenis hungaricalibus a 15. Septembris anni 1561. usque 15. Septembris 1568. per annos septem facit florenos 3,500 den. —, ad quorum rationem in bonis suis subsidia percepit ut sequitur:

Usque ad festum sancti Georgii videlicet 24. diem Aprilis anni 1569. per annos septem, menses septem ac dies octo . . . . . flor. 3,802 den. 62¹/₈

CLXXVIII.

Pozsony, 1569. oct. 1.

Mérei Mihály nádori helytartó előtt Rajki Gábor felmutatja a Tejédi Imre és gersei Pető Miklós között 1479. sept. 8-án Egyházas-Kölkedre vonatkozólag kelt záloglevelet s Tejéditől való leszármazását igazolja, mire a helytartó Zrínyi Györgyöt a köztük folyó perben Egyházas-Kölkedre vonatkozó levelei bemutatására ítéli.¹⁾

Eredetije az orsz. ltárban, *M. O. D. L. 18,268.* — V. ö. a Második r. 1564. febr. 11. és 1575. júl. 20. keletű leveleivel.

---

¹⁾ *Pozsony, 1570. oct. 31.* Mérei Mihály nádori helytartó a tárgyaláson meg nem jelent Zrínyi György tárnokmester alperest elmarasztalja. — Mérei Mihálynak Pozsony, 1570. nov. 15-én Zrínyi György részére kelt átíratában u. o. *N. R. A. 313. 2.*

— *1571. maj. 20.* A vasvári káptalan Mérei Mihály nádori helytartónak Pozsony, 1571. apr. 4 én kelt parancsára özvegy Erdődi Péterné Alapi Borbálát és fiait Tamást és Pétert Zrínyi György trencsénvármegyei főispán és tárnokmesterrel szemben, a Zrínyi Miklós és Erdődi Péter között Egyházas-Kölkedet illetőleg kötött csereszereződés alapján szavatolni megidézi. — Eredetije u. o. *N. R. A. 313. 38.*

— *Pozsony, 1577. mart. 19.* Czobor Imre nádori helytartó előtt Zrínyi György tárnokmester és testvérei Miklós és János Egyházas-Kölkedet tartozékaival Megyeri Imrének és nejének Viczai Magdolnának zálogba vetik. — Eredetije u. o. *N. R. A. 314. 39.*

— *1611. nov. 27.* A vasvári káptalan jelenti Thurzó György nádornak, hogy a mikor Rajki Évát a neki visszaitélt Egyházas-Kölked birtokába vissza akarták iktatni, annak Szalai György Zrínyi Miklós, zalavármegyei főispán és testvére nevében kivont karddal ellene mondots. — Eredetije u. o. *N. R. A. 318. 27.*

— *1612. nov. 20.* A pozsonyi káptalan Thurzó György nádornak Pozsony, 1612. nov. 12-én kelt perújító parancsára Rajki Gábor leányát Évát, Petendi Gáspárnét Zrínyi Miklós zalavármegyei főispán és testvére György alperesekkel szemben Egyházas-Kölked ügyében a nádor eleibe idézi. — Eredetije u. o. *N. R. A. 317. 37.*

CLXXIX.

Varasd, 1571. mart. 2.

Draskovics György és Frangepán Ferencz horvát bánok Tahi Ferenczet Atak ügyében Zrínyi György panaszára a zágrábi káptalannal újból törvénybe idéztetik.

Georgius Draskowych Dei et apostolicae sedis gratia episcopus ecclesiae Zagrabiensis et Franciscus Zlwny de Frangepanibus Segniae, Wegliae Modrusiaeque comes ac sacratissimi principis et domini domini Maximiliani secundi Dei gratia romanorum electi imperatoris semper augusti ac Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. consiliarii, necnon regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae bani amicis suis reverendis capitulo ecclesiae Zagrabiensis salutem et amicitiam paratam cum honore.

Expositum est nobis in persona spectabilis et magnifici domini Georgii comitis perpetui de Zrinio, tavernicorum regalium magistri, qualiter temporibus his non ita diu praeteritis, instante scilicet termino celebrationis generalium iudiciorum festi Epiphaniarum Domini proxime praeteriti, ad quem videlicet terminum universae causae regnicolarum tam ante quam post cladem Mohachiensem motae vel movendae ex novis constitutionibus eorundem regnicolarum publicis adiudicari solitae per praefatum dominum imperatorem et regem nostrum generaliter fuerant prorogatae, in quadam causa et differentia inter ipsum exponentem ut in causam attractum ab una, parte vero ab altera magnificum dominum Franciscum de Tah agazonum regalium magistrum veluti actorem coram nobis vertente eidem exponenti quoddam iuramentum, solâ sua in persona, modo et ordine in literis nostris adiudicatoriis iuramentalibus superinde confectis clarius expressiusque declaratis die dominico Cantate proxime venturo in et coram conventu ecclesiae de Kapornak deponendum fuisset adiudicatum, in praeiudicium eiusdem exponentis manifestum, cum tamen si tempore discussionis et adiudicationis praescriptae causae procurator dicti exponentis coram nobis de

jan. 6.

maj. 13.

bito modo ut par erat respondere scivisset, easque rationes, allegationes et responsiones, quas in ipsa causa multum proficuas habebat, in medium proferre quocunque modo non omisisset, sperasset idem exponens in ipsa causa longe melius iudicium recipere et se ab impetitione partis alterius defacili defendere potuisse, quemadmodum posse speraret etiam modo; unde idem exponens se a depositione praescripti iuramenti inhibere, dictumque Franciscum Tahy actorem pro habendo causa in praemissa novo iudicio, novaque revisione recipienda in sedem nostram banalem nostram scilicet in praesentiam legitime evocari facere ac ea, quae tempore praemissae adiudicationis praescriptae causae per procuratorem eiusdem exponentis omissa extitissent, coram nobis proponere et in medium proferre vellet iure regni admittente.

Quia autem praenotatus Franciscus Tahy per praefatum conventum ecclesiae de Kapornak ex eo, quod in processu seu iurisdictione eiusdem conventus nullam residentiam habere dinoscitur, ad praemissa evocari minime posse videatur, pro eo amicitiam vestram harum serie hortamur et requirimus atque autoritate nostra ordinaria qua fungimur vobis committimus et mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, qui ad praefatum Franciscum Tahy actorem accedendo, si personaliter reperire poterit ibidem personaliter, alioquin de domo habitationis sive solitae eiusdem residentiae evocet eundem contra annotatum exponentem ad decimum quintum diem in dictam sedem nostram banalem nostram scilicet in praesentiam causa in praemissa novum iudicium recepturum, praescriptasque literas nostras adiudicatorias iuramentales producturum, certificando insuper eundem ibidem, quod sive ipse termino in praescripto coram nobis compareat praetactasque literas nostras adiudicatorias iuramentales producat et causa in praemissa novum iudicium recipiat sive non, nos ad partis comparentis instantiam id faciemus in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi evocationis et certificationis seriem ut fuerit expediens terminum ad praescriptum nobis suo modo rescribatis.

Datum Warasdini, feria sexta proxima ante dominicam
Invocavit anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo 1571.
mart. 2.
primo.

A zágrábi káptalannak az apr. 30-án történt idézésről 1571. maj. 3-án kelt jelentésében az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 39.* — V. ö. a Második r. 1567. maj. 4. keletű levelével.

CLXXX.

Pozsony, 1571. apr. 2.

Mérei Mihály nádori helytartó Keglevics Máté panaszára megparancsolja a vasvári káptalannak, hogy Csáktornyának és Sztrigónak Zrínyi Miklós által hatalmasúl történt elfoglalása, jogtalan bírása, Keglevics Péternek két fiával együtt fogságba huzeltatása miatt Zrínyi Györgyöt, Kristófot és Miklóst mint örököseit a nádori szék elé idézze meg.

Amicis suis reverendis capitulo ecclesiae Castriferrei Michael de Mere locumtenens officii palatinalis regni Hungariae, ac sacratissimi principis domini domini Maximiliani secundi Dei gratia romanorum electi imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae et Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. consiliarius salutem et amicitiam paratam cum honore.

Expositum est nobis in persona magnifici domini Mathaei, filii magnifici quondam Petri Keglewyt de Bwsyn senioris, qualiter circa festum beati Aegidii abbatis in anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo sexto trans- 1546.
sept. 1.
acto praeteritum spectabilis et magnificus quondam dominus Nicolaus comes perpetuus de Zrinio, tunc regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus, ex post vero thavernicorum regalium magister, protunc adhuc in humanis agens, ignoratur unde motus, collectis et undique in unum congregatis, coadunatisque sibi atque penes se assumptis quamplurimis complicitibus, familiaribusque et servitoribus suis, necnon gentibus sacratissimi principis quondam domini domini Ferdinandi tunc regis, ex post vero imperatoris electi romanorum semper augusti ac Germaniae, Hungariae et Bohemiae etc.

regis, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. domini nostri clementissimi felicitis recordationis, tunc adhuc superstitis, sub ductu et vexillo banali ipsius quondam domini Nicolai comitis de Zrinio militantis, cum ingeniis et bombardis, ac aliis instrumentis et apparatus bellicis, ad expugnationem arcis necessariis in et ad castrum alias magnifici quondam Casparis Ernsth de Chiaktornya, Chiakthornya nuncupatum, in comitatu Zaladiensi adiacens tunc apud manus iamfati quondam Petri Keglewych, genitoris ipsius exponentis ex testamentaria dispositione et legatione eiusdem quondam Casparis Ernsth, generis sui sub certis et quidem honestis conditionibus ei facta habitum, per eundem quiete et pacifice tentum et possessum irruisset, illudque ex insperato circumquaque obsidione cinxisset, ac muros et moenia eius ictibus bombardariis quatire fecisset, ac praeterea nobilem quondam Petrum Posgay, hominem satis astutum et callidum atque ad malum insignem ad id conduxisset et subordinasset, cui certos etiam familiares et servitores suos ad id aptos adiunxisset, ut quacunque arte possent antefatum Petrum Keglewych et filios tunc secum in ipso castro personaliter existentes caperent, in suas manus traderent.

Idem itaque quondam Petrus Keglewych, pater ipsius exponentis, tunc adhuc ut praemittitur supervivens dolo et fraude dicti Petri Posgay deceptus, persuasionibusque et blandimentis illius ad id inductus, volens defensionem personae suae et dicti exponentis, ceterorumque filiorum suorum tunc in ipsa arce secum existentium consulere et prospicere, seque ad tutiora loca recipere et manus annotati quondam domini Nicolai comitis de Zrinio tanquam violentis et potentis invasoris evitare, cum tempore in eodem antefato Mathaeo Keglewych exponenti et magnifico quondam Casparo Keglewych similiter filio suo, fratre maiori ipsius exponentis carnali, tunc adhuc superexstanti, penes se assumptis ex ipsa arce Chiaktornia obsessa clam egressus fuisset, illincque versus dictum regnum Sclavoniae ad sua habitacula redire, iterque suum in communi et publica via in territorio dictae arcis Chiaktornia, non procul ab ipsa arce, nemini quicquam mali infe-

rendo, pacifice continuare habuisset, tunc praefati quondam dominus Nicolaus comes de Zrinio personaliter et quondam Petrus Posgay, tunc adhuc in humanis agentes et alii per annotatum quondam Nicolaum comitem de Zrinio sibi ut praemissum est adiunctis¹⁾ ad eosdem ibidem irruissent, eosdemque Petrum et filios ipsius Casparum Keglewych ac Mathaeum similiter Keglewych exponentem captivassent, captosque et vinctos ad castra sub praescripta arce Chiaktornia posita duxissent, ac supra bombardas supersedere ac ibidem esurire et siti ac fumo pulverum bombardarum et aliis diversis modis praefatus quondam comes Nicolaus de Zrinio tamdiu cruciasset et cruciari fecisset, donec totale praescriptum castrum Chiaktornia, necnon aliud castrum Strygo appellatum, in praescripto comitatu Zaladiensi adiacentia in deditionem redigisset et interceptisset, ab eodemque Petro Keglewych ac iamfatto exponente et aliis filiis, officialibus et servitoribus suis erga se et in suas manus recepisset potentia mediante, eademque castra Chiaktornia et Strygo simul cum universis oppidis, villis, possessionibus, praediis, portionibusque et quibusvis iuribus possessionariis ad eadem castra pertinentibus, donec supervixisset, tenuisset et possedisset, prout eo e medio sublato spectabiles et magnifici domini Georgius, Christophorus et Nicolaus filii eiusdem eadem via potentiae tenerent et conservarent etiam modo potentia mediante; et quamvis idem quondam comes Nicolaus de Zrinio certam partem rerum et bonorum mobilium dicti quondam Petri Keglewych ac per consequens ipsius exponentis et fratrum suorum in ipso castro existentium et repositarum eisdem restituerit, nihilominus tamen larda, vina, farinam, bombardas, pixides barbatos, pulveres, globos et id genus alia ad usum et conservationem castris necessaria, necnon fruges omnis generis tam trituras quam in acervis locatas, item boves, vaccas, porcos, anseres, pullos et alias res allodiales, domusque clenodia pro se reservasset, in quibus eidem quondam Petro Keglewych pariter et dicto exponenti, salva actus potentiarii poena, plusquam trecentorum millium florenorum auri damna intulisset in-

---

¹⁾ Igy, *adiuncti* helyett.

ferrique fecisset potentia mediante, in praeiudicium et damnum annotati exponentis valde magnum; unde praefatus exponens memoratos Georgium, Christophorum et Nicolaum, filios ipsius quondam Nicolai comitis de Zrinio, in quos videlicet universa bona mobilia et immobilia ipsius quondam patris eorum condescensa esse et habere dignoscuntur, in curiam praefati domini imperatoris et regis nostri, nostram scilicet in praesentiam in causam convenire et ex parte eorundem a nobis iudicium et iustitiam habere vellet et niteretur iure admitte.

Cum autem huiusmodi actus potentiarii per quoscunque patrati et commissi instar aliarum causarum ex publicis constitutionibus regnicolarum per nos ceterosque iudices huius regni ordinarios in curia praefati domini imperatoris et regis nostri pro quinto decimo die a die exhibitionis praesentium et ammonitionis exhinc fiendae discuti soleant et adiudicari, pro eo amicitiam vestram harum serie hortamur et requirimus diligenter atque autoritate nostra ordinaria qua fungimur vobis committimus et mandamus, quatenus praesentes literas nostras praeceptorias memoratis dominis Georgio, Christophoro et Nicolao de Zrinio per vestrum testimonium fidedignum exhibere et praesentari faciatis, qui si personaliter reperiri poterint ibidem personaliter, alioquin de domibus habitationum sive solitis eorundem residentiis idem testimonium vestrum ammoneat eosdem, dicatque et committat eisdem verbo nostro palatinali, ut ipsi decimo quinto die a die exhibitionis praesentium ipsis exhinc factae computando in curia praefatae sacrae caesareae et regiae maiestatis coram nobis personaliter vel per procuratores ipsorum legitimos comparere debeant et teneantur rationem de praemissis reddituri efficacem, certificando nihilominus eosdem ibidem, ut sive ipsi termino in praedicto in dicta curia regia coram nobis compareant sive non, nos ad partis comparentis instantiam id faciemus in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec huiusmodi exhibitionis, ammonitionis et certificationis seriem ut fuerit expediens cum ammonitorum et certicatorum nominibus terminum ad praedictum nobis suo modo amicabilem rescribatis.

Datum Posonii, feria secunda proxima post dominicam
Iudica anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo ^{1571.}
primo. _{apr. 2.}

Hátán: Evocatoria Mathaei Keglewych in facto captivationis eius-
dem ac interceptionis arcis Chaktornia exhibita in Monyaro-
kerek ultima die Aprilis anno 1571.

Egykorú másolata két íven az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 45.* —
V. ö. a Második r. 1548. *dec. 7.* keletű levelével.

CLXXXI.

1572. *apr. 3.*

Frangepán István a zágrábi káptalan előtt már testvére fia-
nak Zrínyi Györgynek, Kristófnak és Miklósnak vallott tengermel-
léki és horvátországi, különösen zágrábvármegyei birtokait végren-
deletével újra nekik hagyomázza.

Eredetije horvátul az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 32.* — V. ö. a
Második r. 1562. *apr. 2.* és 1564. *mart. 28.* keletű leveleivel.

Megjelent *Kukuljević S. I.*, Acta croatica. U Zagrebu, 1863. 266.

CLXXXII.

1572. *aug. 10.*

A zágrábi káptalan előtt brisindvori Ládómer István deák
a goriczai Dragacsics Márton magtalan halála után Ferdinándtól
adományban nyert, Korána és Mresnicza közötti zágrábvármegyei
Bansina, Kapellistye, Merzlopolye, továbbá az otoki, oresiei, csa-
szicsi, leszkovácsi és vinniczai részek s az alsó-zvarcsai udvarház
és ez alatt levő gázló birtokáról, az azokba való beiktattatásának
ellenmondó Frangepán István, Zrínyi György, Kristóf és Miklós
részére lemond s perfolyta leveleit semmiseknek nyilvánítván, a
reájok vonatkozó adománylevéllel és iktató parancscsal együtt ke-
zőkre bocsátja, viszont ezek a megnevezett birtokok fölkéréséből
s az ebből támadt perből származott költségei fejében kétszáz ma-
gyar forintot fizetnek neki.

Eredetije hátyán az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 31.* — V. ö.
a Második r. 1568. *mart. 29.* és 1574. *sept. 20.* keletű leveleivel.

CLXXXIII.

1573. aug. 1.

Grubar Kristóf, néhai Lénárt fia, az atyja által néhai Zrínyi Miklósnak kölcsönadott s úgy életében ettől, mint halála után fiától Györgytől s testvéreitől követelt tizenkétezer forintból, a Zrínyieknek vele tett jótéteményei fejében a zágrábi káptalan előtt lemond.

Eredetije hártván az orsz. ltárban, N. R. A. 314. 30. — V. ö. a Második r. 1535. sept. 14. keletű levelével.

CLXXXIV.

Pozsony, 1574. júl. 23.

Radéczi István királyi helytartó a zágrábvármegyei demerjei, szenkóczi és prilyakóczi pusztabeli birtokrészeket »Medossewacz aliter Medossoczy de Ozthrwycza sive Pryszpa« Györgynek s fiainak Jánosnak és Ferencznek adományozza s megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy a megnevezetteket azok birtokába iktassa be.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *Kukuljević-gyűjt.* VI. 47. — V. ö. a Második r. 1589. nov. 24. keletű levelével.

CLXXXV.

Zágráb, 1574. aug. 11.

Draskovics György horvát bán azon kijelentéssel, hogy a zágrábvármegyei Barilloviczagrád várának megszállása, a Barillovicsek abbeli részének tüzes nyilakkal lövöldöztetése s a falaknak létrákon való megmászása után annak elfoglalása miatt nem kell törvényt állania,¹⁾ a Barillovics Gáspárral szemben Erdődi Péter

---

¹⁾ Az ítélettelvél e kitétele: »causaque de praesenti exceptis dictionibus: ac cum apparatu bellico; item, primum castrum ipsum Baryllo-wychagrad circumquaue cingendo, ignitisque sagittis in ipsam portionem dictorum exponentium in eodem castro habitam iactatis, apposis tandem scalis in eandem portionemque ipsorum exponentium subintrando; item, intercipi fecisset; item, quam interceptam et« — — *alig érthető máskép.*

bán által megidéztetett, de meg nem jelent ozalszki Frangepán Istvánt elmarasztalja.

Draskovics Györgynek Zágráb, 1574. aug. 17-én Frangepán István részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 1645. 34.* — V. ö. a Második. r. 1564. mart. 28. és 1575. febr. 4. keletű leveleivel.

CLXXXVI.

Csáktornya, 1574. sept. 20.

Zrínyi György és Miklós a zágrábvármegyei zvarcsai districtusbeli zvarcsai, kapellistyei, csaszicsi, merzlopolyei, bansinai, otoki birtokaikból a zvarcsai udvarházakkal és a Mresniczán ezekhez tartozó gázlókkal együtt harminczegy jobbágytelküket, a nekik és apjuknak tett szolgálatai jutalmául, továbbá az apjuk adósságai kifizetésére tőle kölcsönzött ezer hétszáz s most nekik készpénzben fizetett háromszáz magyar forintért a stájer és krajnai könnyű had kapitányának, zengi Tadiolovics Andrásnak zálogba vetik.

A zágrábi káptalannak Zrínyi György és Miklós részére 1574. nov. 1-én kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 314. 33.* — V. ö. a Második r. 1572. aug. 10. keletű levelével.

CLXXXVII.

Zágráb, 1575. febr. 4.

Draskovics György és Alapi Gáspár horvát bánok a Barilovics Gáspár indította hatalmaskodási perben ozalszki Frangepán Istvánt vétkesnek nyilvánítják, fej- és jószágvesztésre ítélik s megparancsolják a zágrábi káptalannak, hogy az ítéletet hajtsa végre.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 316. 25.* — V. ö. a Második r. 1574. aug. 11. és 1575. febr. 22. keletű leveleivel.

CLXXXVIII.

Brezovicza, 1575. febr. 22.

Draskovics György és nagy-kemléki Alapi Gáspár horvát bánok előtt a Barilovics Gáspár Barilloviczagrád várabeli részének

hatalmasul való elfoglalása miatt fej- és jószágvesztésre ítél s Zágrábba menő útjában Brezoviczán Bukováczki László al-bán által elfogott s »ad infligendam capitis poenam« Barillovics által kezébe adatni kért ozalszki Frangepán István a Zrínyi Györgytől és Miklóstól feje váltságára kölcsönzött tizenkétezer arany forintért Novi-grád, Brehir, Krizsán, Hrelín, Bakar és Grobnik dalmát tengerparti, azután Novigrád »super fluvium Dobra«, Ribnik, Zvecsaj »iuxta fluvium Mresnicze, Lipa iuxta praescriptum fluvium Dobra«, Lukovdol, Oza, Dubovcz, Modrusa, Ogulin, Szkrád, Kliucs és Tounzkapécs zágrábvármegyei várait, továbbá a szluíni Frangepán Ferencz horvát bán halála után neki jutott, most azonban özvegy láncséri Oláhcsászár Miklósné, Szluíni Anna kezén levő zágrábvármegyei Szluin és dalmátországi Ledenicze várakat tartozékaikkal, azon föltétel alatt, hogy mint igen közeli rokont testvéri szeretettel környezik »et in bonis praeenarratis decenti victu et amictu alere et conservare debeant et teneantur«, örökre nekik adja.

Eredetije és Báthori Miklós országbírónak Pozsony, 1575. mart. 23-án Zrínyi György részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 43. és 1648. 31.* — V. ö. a Második r. 1575. febr. 4. és 1575. mart. 10. keletű leveleivel.

CLXXXIX.

1575. mart. 10.

A zágrábi káptalan jelenti, hogy a mikor Draskovics György és Alapi Gáspár horvát bánok ítéletlevele alapján Bukováczki László al-bán a Barillovics Gáspárral szemben fej- és jószágvesztésre ítél ozalszki Frangepán Istvánt Brezoviczán elfogta s szolgálai által való kiszabadításának megakadályozására a kapukat bezáratta s őt lakolni a bíróság kezébe akarta adni, ez fejét és jószágait a Barillovics Gáspárnak fizetett tizenkétezer forinton megváltotta.

Eredetije hártán az orsz. ltárban, *N. R. A. 316. 21.* — V. ö. a Második r. 1575. febr. 22. és 1576. aug. 4. keletű leveleivel.

CXC.

Ujudvar, 1575. jul. 20.

Zrínyi György az apjától maradt adósság kifizetésére és saját, valamint testvérei János és Miklós szükségére Debreczeni György al-tárnokmestertől kölcsönzött kétezer forint fejében a vasvármegyei Német-Siczet udvarházával, Felső-Beleden két jobbágytelekkel s ennek határában a Pinkva folyón járó malommal neki zálogba veti.¹⁾

Báthori Miklós országbírónak Pozsony, 1578. dec. 11-én Debreczeni György részére hártján kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 314. 43.* — V. ö. a Második r. 1557. febr. 13. keletű levelével.

CXCI.

1576. aug. 4.

A zágrábi káptalan jelenti, hogy a királynak Alszász, 1576. maj. 20-án kelt parancsára Zrínyi Györgyöt és Miklóst az ozalszki Frangepán Istvántól nemcsak örök áron megvásárolt, hanem a Draskovics György és Alapi Gáspár horvát bánok előtt kötött szerződésnél²⁾ fogva is őket illető dalmát tengerparti Novigrád, Brebir, Krizsán, Hrelín, Bakar, Grobnik és Ledenicze, továbbá a zágrábvármegyei Novigrád, Ribnik, Zvecsaj, Lipa, Lukovdol, Ozalj, Dubovecz, Modrusa, Ogulin, Szkrád, Kliucs, Tounzkapécs és Szluin várak s ezek tartozékai birtokába beiktatta.

Eredetije hártján, továbbá a zágrábi káptalannak Zrínyi Miklós leánya, Orsolya alsó-lendvai Bánffy Istvánné részére 1588. maj. 4-én kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 1648. 33.* — V. ö. a Második r. 1575. mart. 10. és 1577. aug. 20. keletű leveleivel.

---

¹⁾ *Csáklornya, 1581. sept. 25.* Zrínyi György a néhai apjától maradt, laibachi Eszterer András-féle három ezer forint adósság, továbbá az általa Megyeri Imrének zálogba vetett Egyházas-Kölked kiváltására szükséges ezer forint s pereiből származott költségeinek fedezésére Debreczeni Györgytől kölcsön vett ötezer forint fejében, a vasvármegyei Német- és Tót-Siczet felső-beledi két jobbágytelekkel s a Pinkván járó öt kerekű malommal Radéczy István helytartó előtt neki adja. — Eredetije u. o. *N. R. A. 313. 26.*

²⁾ A szóban forgó szerződést l. a Második r. 1575. febr. 22. datuma alatt.

CXCII.

1577. maj. 15.

Zrínyi György és Miklós a néhai lippai Herendics János által egy lóért Frangepán Bernátnak tizennégy évre zálogba vetett, erről fiára Ferdinándra, majd ennek gyermekeire Istvánra és Katalinra s ez utóbbi által férjére Zrínyi Miklóstra szállott zágrábvármegyei Lippa vára egyik felét, a tartozékaiból Novigrád és Zvecsaj várakhoz csatolt bizonyos rész recompensatiójául pedig Herendics Mátyás és Mihály által a zágrábvármegyei Bobnarczi faluért ugyancsak Frangepán Bernátnak örökbe vallott másik felét a nevezett faluval együtt özvegy Herendics Jánosnénak és fiainak viszszaadják.

Eredetije hártján az orsz. ltárban, V. R. A. 314. 32.

CXCIII.

Bécs, 1577. aug. 20.

Rudolf király megparancsolja Csernel Tamás nádori helytartói ítélőmesternek, hogy Zrínyi Györgyöt és testvérét Miklóst a néhai magbanszakadt Frangepán István tótországi és dalmatiai birtokainak a királyi fiscus kezébe leendő adása ügyében idézze törvénybe.

Rudolphus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Boemiae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, comes Tirolis etc. fideli nostro egregio magistro Thomae Chernel de Chernelhaza, fidelis nostri magnifici Emerici Czobor de Czoborzenthmyhal officii palatinalis praedicti regni nostri Hungariae locumtenentis et consiliarii nostri prothonotario salutem et gratiam.

Quoniam fidelis noster quondam spectabilis et magnificus Stephanus comes de Frangepanibus, filius olim Ferdinandi, filii quondam Stephani, filii magnifici olim Nicolai Groff dicti, Wegliae, Segniae et Modrusiae comitis, proxime praeteritis superioribus diebus ex hac luce, nullo post se herede relicto, decessisse et ex eo universa bona et quaelibet

iura possessionaria sua, videlicet castra Ozal, Dwbouacz, Grubnyk, Skrad, Ogulin, Modrusse, Nowigrad, Hrelin et Zlwn vocata, in regno nostro Sclavoniae et omnino comitatu Zagrabiensi ultra Colapim, illa scilicet parte comitatus, quae hoc tempore publice Croatia dicitur sita, praeterea Bukar, Nowigrad, Rybnik et Lednicze nominata, omnino in regno nostro Dalmatiae existentia et habita simul cum cunctis oppidis, villis, possessionibus, praediis, portionibus et quibusvis iuribus possessionariis ad eadem castra de iure spectantibus et pertinentibus, ac omnibus eorundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet per mortem et defectum seminis eiusdem quondam Stephani de Frangepanibus ad sacram dicti regni nostri Hungariae coronam, consequenterque maiestatem nostram regiam, necnon fiscum nostrum regium iuxta antiquam et approbatam praedicti regni nostri Hungariae legem et consuetudinem rite et legitime devoluta et redacta, condensaque fore dinoscantur, obhoc nos volentes eadem castra nunc apud manus et in potestate fidelium nostrorum spectabilium et magnificorum comitum Georgii de Zrinio, thavernicorum nostrorum regalium magistri et consilarii ac Nicolai de eadem Zrinio, nepotum ex sorore carnali memorati quondam Stephani comitis de Frangepanibus habita simul cum cunctis eorundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet pro maiestate nostra vindicare fiscoque nostro regio applicare:

Fidelitati tuae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus erga praefatos comites Georgium et Nicolaum de Zrinio accedendo admoneas eosdem, dicasque et committas eisdem verbo nostro regio, ut ipsi ius eorum quartalitium seu quartam puellarem eisdem ex praescriptis castris, bonisque et iuribus possessionariis annotati quondam comitis Stephani de Frangepanibus, fratris ipsorum matruelis iuxta legem et consuetudinem praedicti regni nostri Hungariae provenire debentem a maiestate nostra regia tollere et levare, ac praetacta castra simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, literisque et literalibus instrumentis, factum eorundem bonorum et iurium possessionariorum tangentibus et concernentibus nostrae maiestatis nomine ad tuas veluti iudiciarias manus

dare debeant, tu autem eadem castra cum eorundem pertinentiis secundum iura et decreta regni ad manus unius nobilis, in eo comitatu et regno, ubi eadem bona adiacere dinoscuntur, residentis veluti communis usque iuris revisionem dare et assignare debeas et tenearis, committendo praefatis comitibus Georgio et Nicolao de Zrinio ac medio ipsorum aliis omnibus, qui ad praetacta castra et pertinentias eorundem sive sanguinis et successionis fraternalis iure, sive alio quovis titulo ius quodcunque habere praetenderint, ut ipsi ad decimum quintum diem generalis diaetae regnicolarum aut terminum celebrationis iudiciorum generalium vel brevium Posonii posthac primitus celebrandorum coram praefato locumtenente officii palatinalis tanquam praesidente ac aliis iudicibus per nos ad id ordinatis et deputatis cum omnibus eorundem literis, iuribusque et privilegiis, quae super annotatis castris pertinentiisque eorundem habuerint, ad instantiam egregii magistri Blasii Jo de Kazahaza, directoris causarum nostrarum regaliū et fiscalis sacrae coronae praedicti regni nostri Hungariae nostro et fisci nostri regii nomine legitime responsuri ac superinde iudicium et iustitiam recepturi personaliter vel per procuratores eorum legitimos comparere debeant et teneantur, tuque literas et literalia instrumenta, si quae manibus tuis assignata fuerint, terminum ad eundem fideliter ad iudicium producere debeas, ut his omnibus visis et intellectis idem locumtenens officii palatinalis ceterique iudices ad id per maiestatem nostram deputati id facere valeant in praemissis, quod dictaverit ordo iuris, certificando nihilominus eosdem ibidem, quod sive ipsi termino in praedicto coram praefato locumtenente officii palatinalis personaliter vel per procuratores eorum legitimos compareant sive non, idem id faciet in praemissis, quod dictaverit ordo iuris.

Et post haec tu super praefata totali admonitione, repetitione et receptione dictorum bonorum et iurium possessionariorum, literarumque et literalium instrumentorum ac totius executionis serie literas necessarias et relatorias sub sigillo iudiciali praefati locumtenentis officii palatinalis apud te habito praefato Blasio Jo directori causarum nostrarum

regalium dare debeas et tenearis, secus non facturus, praesentibus perlectis exhibenti restituis.

Datum Viennae, vigesima die mensis Augusti anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo septimo.¹⁾

1577.
aug. 20.

Rudolphus m. pr.

Nicolaus Isthuanffy m. pr.

Eredetije papíron, alján a királyi kis pecséttel az orsz. ltárban, *N. R. A. 1646. 19.*, továbbá átirata Czobor Imre nádori helytartó 1577. sept. 18-án kelt s jegyzetben közölt jelentésében. — V. ö. a Második r. 1576. aug. 4. és 1579. mart. 26. keletű leveleivel.

CXCIV.

Bécs, 1577. sept. 14.

Rudolf király Zrínyi Györgyöt, Miklóst és Jánost az apjuk és az ők hű szolgálataik jutalmául s követeléseik fejében, a Zrínyi Miklós által éveken át birt Szigetből, továbbá a bélközi és sztárai kerületekből szedett mindennemű jövedelemről való számadás alól fölmentí.

Rudolphus secundus divina favente clementia electus romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae Sclavoniaeque rex etc., archidux Austriae, dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae et Wirtembergae etc., marchio Moraviae, dux Lucemburgensis etc., ac Superioris et Inferioris Silesiae etc., comes Tirolis etc. fatemur et recognoscimus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum spectabilis et magnificus olim comes Nicolaus de Zrinio, tavernicorum

¹⁾ *Csernelháza, 1577. sept. 18.* Czobor Imre nádori helytartó jelenti, hogy Csernel Tamás Zrínyi Györgyöt és Miklóst a megnevezett váraknak és azokra vonatkozó leveleiknek a királyi fiscus számára leendő átadására felszólította, továbbá azokban való leány-negyedi jogaiknak bizonyítására törvénybe idézte; de ezek azt állítván, hogy nem a Frangepán István halála után foglalták el birtokait, hanem már apjuk s ennek halála után ők is régtől fogva békességesen birták azokat s az ország törvényei is csak valakinek halála után elfoglalt javait mondják sequestrálandóknak: — a váraknak és azokra vonatkozó leveleiknek átadását megtagadták. — Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 1646. 20.*

regalium in Hungaria magister et supremus arcis Zigetiensis capitaneus per aliquot annos arcem ipsam Zigetiensem, item districtus Belköz et Ztara nuncupatos cum omnibus suis pertinentiis et quibuslibet proventibus tenuisset et possedisset, atque de iis post illius obitum a fidele nostro spectabili et magnifico Georgio comite de Zrinio, aliisque fratribus et coheredibus suis iusta ratio per cameram nostram aulicam postularetur, tandem sacra olim caesarea maiestas, dominus et genitor noster charissimus celebris memoriae universas easdem rationes de perceptis scilicet proventibus superius recensitae arcis Zigetiensis et duorum districtuum dicto comiti Georgio de Zrinio, ceterisque fratribus et coheredibus suis cum propter fidelia et praeclara parentis ipsorum merita, quae idem in obsidione Zigetiensi ad ultimum usque vitae spiritum infracto animo dicto quondam genitori nostro charissimo exhibuit et impendit, tum propter regesta in ipsa expugnatione Zigetiensi amissa gratiose relaxavit et condonavit, ita tamen, ut iuxta initam inter maiestatem suam et memoratum comitem Georgium conventionem, extantes quoque superinde literae reversales, vicissim nec ipse comes Georgius, nec fratres et sorores, eorundemque heredes ratione debitorum quorumcunque, quibus maiestas sua praefato ipsorum parenti vel etiam ipsis heredibus usque ad primum diem Aprilis anni etc. septuagesimi quarti tenebatur, amplius quicquam quam decem mille trecentos octuaginta florenos, quadraginta quatuor denarios hungaricos cum duabus tertiis (de quibus etiam num illis plene satisfactum est) requirere poterint et debuerint, sed utrimque omnium debitorum et postulationum iura hoc modo compensata et cassata sint.

Nos itaque praelibatae suae maiestatis, domini et genitoris nostri charissimi vestigiis insistentes, nostro et successorum nostrorum, divorum regum Hungariae nomine ipsum Georgium, Nicolaum quoque et Ioannem comites de Zrinio, filios eiusdem de universis rationibus proventuum arcis Zigetiensis et duorum districtuum praemisso modo quietos reddimus et modis omnibus absolutos, harum nostrarum sigillo et chirographo nostro munitarum vigore et testimonio literarum.

Datae in civitate nostra Vienna, decima quarta die ^{1577.}
mensis Septembris anno etc. septuagesimo septimo, regno- ^{sept. 14.}
rum nostrorum romani secundo, Hungariae quinto et Bohe-
miae quoque secundo.

Rudolphus m. pr.

Ad mandatum domini electi
imperatoris proprium
comes ab Althan m. pr.
Ioannes à Syntzendorff m. pr.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 27.* — V. ö. a
Második r. 1572. *jun. 13.* keletű levelével.

CXCV.

1579. *mart. 26.*

A zágrábi káptalan jelenti Czobor Imre nádori helytartónak,
hogy a mikor a néhai Frangepán István tót-, horvát- és dalmát-
országi birtokai felett egyfelől a királyi fiscus, másfelől Zrínyi
György és Miklós alperesek között folyó perben a birtokok határ-
járására, fölbecslésére s az alpereseket azokból illető negyed rész-
nek pénzben való kifizetésére kiküldött tanuja a nádori emberrel
»in dicto regno Sclavoniae ac praefato comitatu Zagrabiensi ultra
Colapim, illa scilicet parte comitatus, quae hoc tempore publice
Croatia dicitur« levő Ozal várába be akart menni, a fiscus és
alperesek ügyvédjeinek feleselése után az alperesek várnagya Ba-
rillovics Gáspár a »pontem ipsum elevatorium emelche hyd voca-
tum« felvonatván az ítélet végrehajtását megakadályozta, s ezért
törvénybe idézte őket.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 1646. 21.* — V. ö. a Második
r. 1577. *aug. 20.* és 1580. *jul. 9.* keletű leveleivel.

CXCVI.

Novigrád vára, 1580. jul. 9.

Frangepán »Casparus comes à Tarsach« nyugtatványa arról,
hogy Zrínyi György a köztük Csáktornyan (1580.) maj. 22-én

kelt egyesség szerint »castra Nouigrad in partibus maritimis« tartozékaival együtt neki általadta.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 315. 16.* — V. ö. a Második r. 1579. *mart. 26.* és 1590. *nov. 29.* keletű leveleivel.

CXCVII.

1580. *dec. 10.*

A vasvári káptalan Radéczi István királyi helytartónak Harasztj, 1580. nov. 6-án kelt parancsára Zrínyi Györgyöt, Miklóst s ezek monyorókereki praefectusát Debreczenyi Györgyöt többekkel együtt a Vértessi György kárára Nagy-Szőlősön elkövetett újabb hatalmaskodásért törvénybe idézi.¹⁾

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 314. 34.* és átírata Fejérkői Istvánnak 1588. nov. 12-én kelt s jegyzetben közölt ítéletlevelében. — V. ö. a Második r. 1564. *febr. 7.* keletű levelével.

CXCVIII.

1585. *sept. 8.*

A zágrábi káptalan jelenti Erdődi Tamás horvát bánnak, hogy Zágráb, 1585. sept. 3-án kelt perujító parancsára Csernkóczi Jánost és nejét Zrínyi Györggyel szemben törvénybe idézte.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 317. 24.* — V. ö. a Második r. 1547. *dec. 27.* és 1587. *febr. 11.* keletű leveleivel.

---

¹⁾ *Pozsony, 1588. nov. 12.* Fejérkői István királyi helytartó a többször elhalasztott perben az idézésre meg nem jelent Zrínyi Györgyöt — időközben meghalt testvére Miklós helyett is — jobbágyaival, a megjelent Debreczenyi György kivételével, a nagyobb hatalmaskodásban vétkeinek nyilvánítja, fej- és jószágvesztésre ítéli s az ítélet végrehajtására a vasvári káptalant küldi ki. — Eredetije u. o. *N. R. A. 318. 56.*

— 1588. *nov. 16.* A vasvári káptalan Fejérkői István helytartónak Pozsony, 1588. nov. 13-án, az időközben meghalt Zrínyi Miklós helyett is Zrínyi György részére kelt perujító parancsára, Vértessi Györgyöt törvénybe idézi. — Eredetije u. o. *N. R. A. 319. 49.*

— *Pozsony, 1589. mart. 24.* Fejérkői István helytartó az idézésre meg nem jelent alpereseket a rájuk rótt bírság s az ítéletlevelért szokásos díj lefizetéséről nyugtatja. — Eredetije u. o. *N. R. A. 317. 56.*

CXCIX.

Zágráb, 1587. febr. 11.

Erdődi Tamás horvát bán Gallics aliter Csernkóczi János és neje, néhai Grabuz György leánya panaszára, mely szerint a Grabuz György által halálós ágyán gyermekei és javai gyámjául hagyott néhai Zrínyi Miklós több drágaságait Ozal várába vitette és sokszori sürgetés daczára sem ő, sem fia György nem adta vissza, továbbá, hogy Zrínyi György ozali praefectusa 1571. febr. 2-ika táján a panaszosok verhovczi, hraszticei és sztarariczi jobbágytelkeit, oct. 4-ike táján pedig őket verhovczi udvarházukból kivétvén azt is elfoglalta: — Zrínyi Györgyöt azon állítása igazolására, hogy a megnevezett jobbágytelkeket a Grabuz György fia János özvegyétől háromszáz magyar forinton visszavásárolta, esküre ítéli.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 318. 52.* — V. ö. a Második r. 1585. sept. 8. keletű levelével.

CC.

Pozsony, 1589. oct. 28.

Fejérkői István királyi helytartó Zrínyi Györgyöt, minekutánna a közte és Erdődi Tamás horvát bán között a zágrábvármegyei Kupcsina felett folyó perben Oláh Miklós esztergomi érsek parancsából a zágrábi káptalan által megidézttetvén meg nem jelent, elmarasztalja.

Fejérkői Istvánnak Pozsony, 1589. nov. 2-án Zrínyi György részére kelt átiratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 318. 57.* — V. ö. a Második r. 1565. mart. 18. keletű levelével.

CCI.

Pozsony, 1589. nov. 24.

Fejérkői István királyi helytartó a zágrábvármegyei szenkovczi és demerjei birtokot Pryakovczi pusztával együtt az azokat már régóta békésen birtokoló, de rájuk vonatkozó leveleit

elvesztett Medosovczi Ferencz zágrábvármegyei alispánnak adományozza s megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy őt azok birtokába iktassa be.¹⁾

A zágrábi káptalannak 1601. jun. 25-én Zrínyi György részére kelt átíratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 315. 3.* — V. ö. a Második r. 1574. jul. 23. és 1602. nov. 23. keletű leveleivel.

CCII.

1590. nov. 29.

A pozsonyi káptalan Istvánffi Miklós nádori helytartónak Pozsony, 1590. nov. 25-én kelt parancsára megintvén Tersaczkí Györgyöt, hogy az atyja Gáspár és Zrínyi György között létrejött egyességnél fogva ezt a néhai Frangepán István javaiban mind a kincstár, mind más törvényes háborgatók ellen védelmezze, Tersaczkí György azt felelte, hogy neki az egyességlevél után a védelemhez semmi köze, azzal magát Zrínyi a megnevezett javakban megvédheti s leszármazását is igazolhatja; ha pedig az ő védelmére számít, adja vissza azt a levelet.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 44.* — V. ö. a Második r. 1580. jul. 9. és 1590. dec. 26. keletű leveleivel.

CCIII.

Vinnicze, 1590. dec. 26.

Istvánffi Miklós nádori helytartó Zrínyi György panaszára megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy minekutánna Frangepán György az apja Gáspár és Zrínyi György között létrejött egyesség teljesítésétől a kincstárral szemben vonakodik — mely szerint Zrínyi Frangepán István birtokaiból a vinodolvármegyei

---

¹⁾ 1590. dec. 8. A zágrábi káptalan Medosovczi Ferenczet a megnevezett birtokokba ellenmondás nélkül beiktatja. — A zágrábi káptalannak 1601. jun. 25-én kelt átíratában u. o. *N. R. A. 315. 3.*

— 1601. apr. 17. A császári káptalan előtt Zrínyi György Medosovczi Ferencz zágrábvármegyei alispánt a Boszjákó várához tartozó szenkoveczi birtok bitorlásától eltiltja. — Eredetije u. o. *N. R. A. 314. 45.*

Novigrád¹⁾ s a zágrábvármegyei Novigrád, Zvecsaj és Lukovdol várakat azon föltétellel adta át neki, hogy a többi birtokokban a kincstár s más törvényes háborgatók ellen is védelmezni fogja, hanem visszaadja — a megnevezett várak viasszaadására szólítsa fel, ellenkező esetben idézze törvénybe.²⁾

A zágrábi káptalannak Zrínyi György részére 1591. jan. 18-án kelt s jegyzetben közölt átiratában. — V. ö. a Második r. 1590. nov. 29. és (1591 körül.) keletű leveleivel.

CCIV.

(1591 körül.)

Andreasicz Mátyás a néhai Frangepán István javai fölött egyfelől a királyi fiscus, másfelől a tersaczki Frangepánok és Zrínyi György közt folyó perben kudarcztól félti a királyi fiscust s a pozsonyi kamara fölkérésére irt véleményében azt tanácsolja, hogy »sacram caesaream et regiam maiestatem — — hac in causa et acquisitione bonorum familiac de Frangepanibus ex sua clementia — — domino comiti Georgio à Zrynio pro se et suis heredibus providere et indulgere posse, salvo tamen iure alieno, quod sua maiestas hac provisione ab hoc brevi saltem ad longum rejiciet per familiam Thersachky proprio nomine inchoandum processum« — — *sat.* —

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 1646. 24.* — V. ö. a Második r. 1590. dec. 26. és 1591. febr. 22. keletű leveleivel.

---

¹⁾ L. Frangepán Gáspár erre vonatkozó elismervényét a Második r. 1580. júl. 9. datuma alatt.

²⁾ 1591. január 18. A zágrábi káptalan Frangepán Györgyöt a megnevezett várak visszaadására intvén, ez azt felelte, hogy Frangepán István birtokait, nevezetesen az említett várakat örökösödési jogon bírja visszaadni tehát nem köteles, sőt az apja Gáspár által zsenge korában, a török pusztításaitól való félelemből Zrínyi Györgyre bizott s azután Ozal várával együtt ennek a kezére került egyéb javait is visszakívánja. — Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 42.*

CCV.

Zágráb, 1591. febr. 22.

A zágrábi püspök ¹⁾ tudatja a pozsonyi kamarával, hogy a néhai ozalszki Frangepán István tengerparti váraiból tersaczki Frangepán György csak Novigrádot bírja, Bribir, Grisán, Drevnik, Bakar, Hrelín a Zrínyi Györgyéi; a tótországiakból pedig Novigrád, Zvecsaj és Lukovdol »aliter Zewerin« körülbelől száz jobbágygyal vannak a Frangepán György kezén, Ozal ezernél több jobbágygyal, Dubovácz, Ribnik, Brod, Geroovo, Lippa megint a Zrínyi Györgyéi, kinek e javak körülbelől huszezer forintot jövedelmeznek.

Eredetije az orsz. lltárban, *N. R. A. 1646. 23.* — V. ö. a Második r. (1591 körül.) és 1591. jun. 27. keletű leveleivel.

CCVI.

1591. jun. 27.

A zágrábi káptalan jelenti Erdődi Tamás horvát bánnak, hogy Frangepán György részére Ujvár, 1591. jun. 21-én kelt parancsára Zrínyi Györgyöt, a néhai Frangepán Gáspár által Radéczi István királyi helytartó előtt Csáktornyan 1580. maj. 22-én neki és néhai testvérének Miklósnak vallott zágrábvármegyei Ozaly, Dubovcz, Ribnik, Szluin, Vitun, Ogulin, Modruse, Szkrád várak, Mlaka, Gréda, Kliucs, Tounzkapécs, Jeszenicza, Plazi kastélyok és Bród, Mavravicze, Podszternye, Oszvinicza, Geroovo faluk, továbbá a vinyodvármegyei Bakar, Grobnik, Hrelín, Grisán, Drevenik, Bribir és Ledenicze várak visszaadására felszólította s a valló-levél bemutatására a báni szék elé idézte.

Eredetije papíron az orsz. lltárban, *N. R. A. 314. I.* — V. ö. a Második r. 1591. febr. 22. és dec. 25. keletű leveleivel.

---

¹⁾ Sztankováczi Gáspár.

CCVII.

1591. oct. 21.

A vasvári káptalan jelenti Istvánffi Miklós nádori helytartónak, hogy a dráva-muraközi, zalavármegyei Biliczen a (szigetvári hős) Zrínyi Miklós által ternóczi Bekovity Vinczétől elfoglalt három jobbágytelek fölött folyó perben Fejérkői István királyi helytartó Simaházán, 1591. oct. 5-én Zrínyi Györgynek perujítást engedvén, Bekovityot az új tárgyalásra megidézte.¹⁾

Eredetije az orsz. ltárban, N. R. A. 319. 50.

CCVIII.

1591. dec. 25.

A zágrábi káptalan Erdődi Tamás horvát bánnak Mihovlyán, 1591. dec. 13-án tersaczi Frangepán György részére kelt parancsára Zrínyi Györgyöt, ki nem elégedvén meg azokkal a javakkal, melyeket apja Frangepán Katalinnal kötött házassága alkalmával Frangepán Istvántól törvényes osztály nélkül elvett, hanem ennek halála után a zágrábvármegyei Ozal, Dubovcz, Ribnik, Novigrád, Zvecsaj, Lukovdol, Szluin, Vitun, Ogulin, Modrus és Szkrád várakra, Mlaka, Gréda, Kliucs, Tunzkapécs, Jeszenicza, Plázi kastélyokra, Bród, Mavravicze, Podszternye, Oszvinicza és Gerovo falukra, továbbá a vinodolvármegyei, dalmát tengermelléki Bakar, Grobnik, Hrelin, Grisán, Drevenik, »Bryber aliter Nowygrad« és Ledenicze várakra vonatkozó levelekkel együtt még más birto-

---

¹⁾ 1592. mart. 1. A vasvári káptalan jelenti Istvánffi Miklós nádori helytartónak, hogy a Bekovity Vinczével szemben harmadfokú ítélettel elmarasztalt (szigeti hős) Zrínyi Miklós s fiai György és Kristóf monyorókereki, csáktornyai, sztrigói és csatári uradalmainak határát megjárta, azokat felbecsülte, elfoglalta s két harmad részben a nádori helytartó mint bíró, egy harmad részben pedig Bekovity Vincze kezébe eresztette. — Eredetije u. o. N. R. A. 317. 60.

— *Csáktornya*, 1600. jun. 29. Istvánffi Miklós nádori helytartó előtt Zrínyi György Bekovity Vinczét és Jánost a beliczi birtok fölkérésétől eltiltja. — Eredetije u. o. N. R. A. 318. 32.

kait is elfoglalta, a megnevezett birtokokra vonatkozó levelek kiadására inti.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *N. R. A. 315. 2.* — V. ö. a Második r. *1591. jun. 27.* és *1592. jan. 17.* keletű leveleivel.

CCIX.

Zágráb, 1592. jan. 17.

Erdődi Tamás horvát bán a Frangepán István zágrábvármegyei és dalmát tengerparti birtokaira nézve Frangepán Gáspár és Zrínyi György között Csáktornyan 1580. maj. 22-én létrejött szerződést érvénytelennek nyilvánítja s a birtokokat Frangepán Györgynek visszaitéli, ezenkívül az idézésre meg nem jelent Zrínyi Györgyöt elmarasztalja s megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy az ítéletet hajtsa végre.¹⁾

Turóczi Benedek horvát bánnak Zágráb, 1616. febr. 1-én Zrínyi Miklós részére kelt átíratában az orsz. ltárban, *N. R. A. 319. 43.* — V. ö. a Második r. *1591. dec. 25.* és *1599. dec. 1.* keletű leveleivel.

CCX.

Zágráb, 1599. dec. 1.

Brezoviczai Mernyavcsics Kristóf tótországi al-bán, zágráb- és körösvármegyei főispán Zrínyi György panaszára tersaczi Frangepán Györgyöt, a panaszlónak »in oppido subtus castrum maritimum Hrelyn vocatum eiusdem exponentis in hoc comitatu Zagra-

---

¹⁾ *Zágráb, 1592. jan. 18.* Erdődi Tamás horvát bán Zrínyi György panaszára ez ügyben Frangepán Györgyöt perujításra utasítja s a zágrábi káptalannal törvénybe idézteti.

— *Boziljevo, 1615. oct. 5.* Tersaczi Frangepán Miklós egy év tartamára ügyvédekett vall.

— *Zágráb, 1616. jan. 13.* Ludbregi Turóczi Benedek horvát bán az elődje Erdődi Tamás hozta ítélet végrehajtásának megakadályozásáért Frangepán Gáspár fia Miklós ellen megidézett, de meg nem jelent Zrínyi György fia Miklóst elmarasztalja.

Mindhárom oklevél Turóczi Benedek fenidézett átíratában.

biensi« lakó s lovaikon tengeri sőt szállító alattvalóin elkövetett hatalmaskodás miatt törvénybe idézteti.

Eredetije az orsz. ltárban, *N. R. A. 313. 31.* — V. ö. a Második r. 1592. jan. 17. keletű levelével.

CCXI.

Zágráb, 1602. nov. 23.

Draskovics János horvát bán előtt Zrínyi György eladja, hogy néhai apja Zrínyi Miklós »nonnullarum militarium personarum famulantium circa se strenuitatis et virtutis condignum habens-respectum, eosdem futurae etiam gratitudinis ergo in bonis et iuribus suis maiorumque suorum possessionariis manutenuisset, eorumque bonorum usum, fructum exemplo maiorum suorum concessisset bonaque eadem durante ipsius heredumque suorum beneplacito possidere permisisset«, azonképen a Bosjákó várához tartozó szenkóczi birtokot s udvarházat is Prlyakócz pusztával 1565 körül Medosóczi Györgynek adta; ő ezeket azonban most az özvegytől és fiától Medosóczi Ferencztől vissza akarja venni, mire a bán a zágrábi káptalannal a nevezetteket törvénybe idézteti.¹⁾

Draskovics János horvát bánnak 1603. jan. 23-án a zágrábi káptalanhoz intézett s jegyzetben közölt visszaiktató levelében az orsz. ltárban. — V. ö. a Második r. 1589. nov. 24. keletű levelével.

---

¹⁾ *Zágráb, 1603. jan. 13.* Draskovics János horvát bán jelentése szerint Medosóczi Ferencz és anyja az idézésre nem jelentek meg. — Eredetije u. o. *N. R. A. 317. 49.*

— *Zágráb, 1603. jan. 23.* Draskovics János a többszöri idézésre meg nem jelent özvegytől és fiától Medosóczi Ferencztől a megnevezett birtokot, udvarházat és pusztát Zrínyi Györgynek visszaitélván megparancsolja a zágrábi káptalannak, hogy őt azok birtokába iktassa vissza. — Eredetije u. o. *N. R. A. 319. 11.*

— *1603. jan. 29.* A zágrábi káptalan Draskovics János horvát bánnak Zágráb, 1603. jan. 24-én Medosóczi Ferencz részére kiadott perújító parancsára Zrínyi Györgyöt Bosjakovina várából törvénybe idézi. — Eredetije u. o. *N. R. A. 317. 50.*

P Ó T L É K

1535—1567

I.

Bécs, 1535. jul. 18.

A zágrábi püspök és Pekri Lajos megbékeltetésére s Medve, Rakonok és Lukavecnek a Zrínyi Miklós özvegyétől s fiaitól a Pekri Lajos számára leendő visszavételére kiküldött Peregi Albert pécsi prépost utasítása.

Instructio data per maiestatem regiam venerabili Alberto de Pereg, praeposito Quinqueecclesiensi, secretario consiliario camerae ad reverendissimum in Christo patrem dominum Simonem episcopum ecclesiae Zagrabienensis, ac magnificos Ludovicum Pekry de Pethrowyna ac dominam Elenam, relictam quondam Nicolai comitis de Zrinio liberosque eiusdem.

Imprimis conveniat praefatus Albertus praepositus Ludovicum Pekry, dicat illi salutem et gratiam regiam exponatque ex ordine, regiam maiestatem esse memorem, arces Medwe Rhakonok et Lwkawecze vocatas ei perpetuo donasse, obtulisse praeterea daturam operam, quo eas de manibus praefatae dominae Elenae, relictae et liberorum suorum comitum ad proxime praeteritum festum beati Georgii martyris eliberatas ipsi Ludovico Pekry assignaret, quod si fieri non posset, dederat eidem facultatem arces ipsas quomocunque posset ab eis recipiendi; quo tamen arcium ipsarum eliberatio minore difficultate fieri posset, mandaverat superioribus mensibus praefatis comitibus de Zrinio, ut ad maiestatem suam venirent aut mitterent cum pleno mandato de restitutione arcium praedictarum cum eadem regia maiestate transacturi; miserant quidem certos eorum amicos, per quos signi-

apr. 24.

ficatum illis est, ad hoc negotium transigendum venire ad eos egregium Franciscum de Rewa personalis praesentiae regiae maiestatis in iudiciis locumtenentem, sed cum certae causae intercessissent, quominus ille mitti potuisset, eius loco missus sit ipse Albertus praepositus Quinqueecclesiensis plena facultate cum eo et cum reverendissimo domino Simone episcopo ecclesiae Zagrabiensis agendi de mutua inter eos cumprimis reconciliatione, tum de officio banatus regnorum Dalmatiae et Croatiae communiter administrando, tum etiam de restitutione arcium praescriptarum cum dictis domina relictam Nicolai Zriny et liberis suis comitibus.

Ut autem hi tractatus ex sententia succedant sintque ipsi etiam Ludovico Pekry utiles, primum omnium operae-pretium est, ut praefatus Albertus praepositus declaret Ludovico Pekr[y], nihil melius fore cum ad haec bona assequenda, tum vero alia publica regni negotia tractanda pace et concordia, admoneat itaque et regio nomine roget eum, ut omni odio et simultate, si quam in animo adversus dominum Zagrabiensem conceptam aleret, depositis in mutuam amorem benevolentiamque redeat et quem antea ut hostem insequabatur, nunc eundem ad obedientiam redactum, cui etiam superiorum temporum malefacta remissa sint et condonata, numeroque fidelium consiliariorum, ordini ac dignitati suae restitutus, ut amicum et fratrem omni favore et benevolentia prosequatur, nam commissum est eidem episcopo Zagrabiensi, quod si domina relictam Nicolai Zriny et liberi sui non acquiescent mandatis et petitionibus regiis in remittendis arcibus, mox auxilio assistat Ludovico Pekry, ut arces ex regni decreto sequestro locentur.

Roget etiam idem Albertus praepositus egregium Emericum Bradach, ut persuadeat Ludovico Pekry hanc cum episcopo Zagrabiense concordiam.

Expeditis apud Pekry negotiis eundem erit ad dictum dominum episcopum Zagrabiensem, cui fere eodem tenore, quo suprascripta sunt, omnia sunt recensenda: innitendus ad concordiam et mutuam amorem cum Ludovico Pekry, quam ut suscipiat, modis omnibus illi dictus Albertus praepositus persuadeat, quemadmodum enim dissensionum et

scissionis regni causa fuit, quod Pekry regiam partem, ipse vero adversarii sequutus sit, ita nunc, quum uterque eorum fideles sint, si concorditer vixerint, regnum in unum corpus pacemque redigetur.

Deinde admoneat eundem dominum Zagrabiensem, ut omni quo poterit auxilio arcibus Medwe, Rhokonok et Lwka-wecz in sequestro ponendis adsit Ludovico Pekry, quin consilio suo idem dominus Zagrabiensis inducat dominam relictam Zriny et liberos suos, ut mandatis regiis acquiescendo arces remittant.

De banatu, quem communiter gerent, temporum conditionibus ac regni statu consideratis cogitent, quae tum maiestati regiae, tum regno atque ipsis conducibilis futurum videatur, maiestatemque regiam per speciales homines suos admoneant de tota ratione consilii sui et administrationis illius praefecturae, cum quibus maiestas regia de stipendiis illorum annuis aliisque rebus ad defensionem illorum regnorum pertinentibus transiget, banatum publicabit et ea, quae in huiusmodi officiis publicandis fieri solent, efficiet.

Utque celerius dictus dominus Zagrabiensis ad hanc voluntatem regiam et concordiam accedat, hortetur Paulum Kerecheny, ut id illi persuadeat sitque et ipse bonus pacis conciliator.

Quantum vero ad arcium restitutionem pertinet, accedat praefatus Albertus praepositus ad dominam relictam et liberos suos, quibus exhibitis fidei literis dicat, eisdem mandasse regiam maiestatem proximis mensibus, ut ad eam venirent; vocationis autem causa haec fuisset, ut praesentibus ipsis agi potuisset de bonis et arcibus regiis remittendis; qui tametsi per se non venerint, miserant tamen speciales homines, quibus responsum fuit, regiam maiestatem ad brevi ad eos missuram plena informatione egregium magistrum Franciscum de Rewa praedictum, qui de rebus illis cum eis transigeret, sed quum cum ob certas causas mittere non potuerit, eius loco misit Albertum praepositum, qui petat nomine regio reddi ad manus suas arces praescriptas simul cum tormentis et ingeniis bellicis, prout praesentis temporis postulat conditio, utpote arces regias, qui si acquiescent mandatis, earum

occupationi praefigat terminum aliquem brevem occupetque et restituat nomine regio praefato Ludovico Pekry possidentas, accepta ab eodem pro sui expeditione sufficienti cautione, ubi vero reddere recusabunt, dicat, regem decrevisse et velle omnino, ut arces in sequestrum ponantur, etiam ipsis invitis et non consentientibus, dedisse praeterea facultatem ipsi domino Zagradiensi et aliis fidelibus eas in sequestrum applicandi, cui et regnicolae omnes iure et consuetudine regni assistere tenentur atque debent.¹⁾

Quod si citra difficultatem arces reddiderint, narret, quod quamvis meminerit regia maiestas, se spectabili et magnifico quondam Ioanni Torquato, comiti Corbaviae, bano Croatiae castra ipsa pro certa pecuniae summa inscripsisse, post eius tamen obitum et defectum seminis non solum hae arces regiae maiestatis propriae, sed avita quoque bona eiusdem bani ad maiestatem regiam sunt devoluta, quae hactenus ipsi domina et comites nullo iure possedissent, memor tamen fidelitatis quondam Nicolai Zriny et liberorum eius, condonat regia maiestas proventus omnes, quos tot annis post mortem bani de arcibus et bonis praescriptis perceperunt, ita tamen, ut arces reddant citra difficultatem, quod si fecerint, posse fortassis regem adduci, ut Cruppa et bona avita Ioannis comitis sorori et eius filiis relinquatur.²⁾

Si dicant, bona impignoratitia aut emptitia muliebrem quoque sexum concernere, neget praepositus, fratris defuncti bona huiusmodi, nisi in literis impignoratitiis sororis et nepotum nomina exprimantur, ad eos debuisse pervenire.

Quod si concedatur id, quod non est, ad feminas quoque haec bona pervenisse, dicat, quod banus alias etiam sorores habuit, alteram matrem Anthonii Banffy, cuius ius per defectum seminis ad regiam maiestatem pervenit, alteram, quae fuit Georgii Jabrycza, cuius liberi fatentur se nolle in hoc molestos esse regiae maiestati, sicuti iure molesti esse non possunt. Si allegent, debuisse banum magnam pecuniae

---

¹⁾ Innén a *Sequester autem is erit eligendus, qui félbemaradt mondat kitörölve.*

²⁾ E mondat végső szavai eredetileg *ut Cruppam et bona avita Ioannis comitis sorori et eius filiis donec hangzottak.*

summam Nicolao Zriny et fuisse Nicolaum, vivente etiam bano, in possessione arcium quoad partem dimidiam, dicat id non constare regiae maiestati ¹⁾ aut cuipiam, quodque arces uni bano inscriptae fuerint.

Si dicant, se post obitum bani multam pecuniam erogasse in stipendium servitorum defuncti bani, respondeat, quod si id iussu regio (quod non putat) factum sit, velle maiestatem regiam suo tempore cum eis subducere rationem et curare, ut de eo, quod ex voluntate eiusdem regiae maiestatis impensum est, contenti esse possint.

Idem erit respondendum de stipendiis servitorum bani, si fiat mentio, posituram cum tempore maiestatem regiam cum eis rationem etc., non esse tamen causam ullam, cur arces illas retinere debeant.

Si ad restitutionem arcis adducti poterunt, recipiat Albertus praepositus et literas quietantiales det ²⁾ comitibus et reddat arces Ludovico Pekry, accepta ab eo quietantia sufficienti.

Si restitutio arcis persuaderi comitibus et matri non possit, dicat Albertus praepositus se habere informationem, ut iuxta regni decreta non solum arces illas, sed alia etiam bona quondam comitis Corbaviae sequestret.

Qua in re procedat per dominum Zagrabiensem et alios, uti regni consuetudo exigit et ut habet praepositus literas et informationem.

Datum Viennae, die dominico proximo ante festum beatae Mariae Magdalenae anno Domini millesimo quingen-^{1535.}
tesimo tricesimo quinto. jul. 18.

Ferdinandus m. pr.

Eredetiye, alján a nagy királyi pecsét nyomaival az orsz. ltárban,
Diversae Instr. I. 2.

---

¹⁾ A *regiae maiestati* szavak idegen kéz betoldásai.

²⁾ E szócskával ugyanazon idegen kéz állította a *recipiat Albertus praepositus et literas quietantiales a comitibus* eredetileg hibás mondatot helyre.

II.

(1546. mart. 1 után.)

Zrínyi Miklós magának és hadának 1544. nov. 1-től 1546. mart. 1-ig járó s részben hátralékban levő fizetéseért könyörög a királynak.

Sacratissima maiestas regia, domine domine clementissime.

Gratosam deliberationem simul et relationem maiestatis vestrae sacratissimae ad meam supplicationem factam humilime intellexi. Quantum tamen attinet ad subducendam rationem de deservitis servitiis meis ad quadringentos equites, singulum scilicet equitem singulo mense per quatuor florenos hungaricales persolvendos, maiestas vestra sacratissima sic gratiose intelligere dignetur:

Anno 1544. ultimo die Octobris facta fuit mecum ordinatio medio magnifici quondam domini Leonardi à Fels tunc capitanei generalis maiestatis vestrae sacratissimae ad equites quadringentos, singulo equiti singulo mense per florenos quatuor hungaricales exolvendos, pro persona vero mea singulo mense florenos centum hungaricales de camera germanica persolvendos; et iuxta hanc ordinationem idem condam dominus à Fels solvit mihi ad unum mensem integrum ad dictos quadringentos equites florenos mille sexcentos ¹⁾ hungaricales, ad personam vero meam florenos centum hungaricales; super quibus apud magistrum solutionis eius temporis habentur literae expeditoriae servitorum meorum videlicet Stephani de Praschowcz et Ambrosii literati de Gregoryancz.

Expost tamen maiestas vestra sacratissima ad supplicationem meam tunc in instanti factam auxerat solutionem personae meae ad intertentionem exploratorum et excubiarum ad florenos trecentos hungaricales per eundem condam dominum à Fels persolvendos.

Quae quidem ordinatio duravit usque ad primam diem mensis Martii 1546., quod facit in toto menses XVI, ad quos cedunt ad praescriptos equites quadringentos floreni viginti-

---

¹⁾ Hibásan a 17 felől az eredetiben a C elhagyva.

quinque millia sexcenti hungaricales, ad meam vero personam ad praescriptos menses iuxta primitus factam et auctam quoque tandem ordinationem floreni quatuor millia sexcenti hungaricales, summa summarum floreni triginta millia ducenti.

Solutio.

Item, ad hoc totum tempus idem dominus à Fels capitaneus supra solutionem praescripti exoluti unius mensis solvit florenos octo millia sexcentos et ista solutio facta est in diversis terminis, prout literae expeditoriae aliorum servitorum meorum, qui sallarium a domino magistro solutionis levarunt, testantur.

Item, ad petita ipsius condam domini capitanei relaxavi maiestati vestrae sacratissimae unius mensis, quae facit florenos mille nonaginta hungaricales.

Et sic simul computato, eodem quoque priori mense uno exoluto et altero relaxato totalis solutio ipsius condam domini à Fels facit florenos duodecem millia ducentos hungaricales.

Quare supplico humillime maiestati vestrae sacratissimae uti domino meo clementissimo, dignetur exinde per dominos camerarios suos germanicos computum fieri facere, gratiosam expectans relationem.

Sacratissimae maiestatis vestrae

fidelis servitor
Nicolaus comes Zriny
banus.

Eredetiye a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. latin 1554.*

III.

Csáktornya, 1549. febr. 4.

Zrínyi Miklós értesére adja a királynak, hogy a végbeli elhagyatott várak védelmére ötszáz lovas sem lenne elég s kijelöltetni kéri a helyet, a honnan fizetését kapja, egyuttal azt is, hogy a Csáktornyához tartozó jobbágyságra rótt adót salariuma fejében ő maga szedhesse fel.

Sacratissima maiestas regia — — *sat.* —

Post fidelium — — *sat.* —

Gratiose meminere dignetur maiestas vestra sacratissima, nuper Posonii qualem gratiosam ad ducentos et quinquaginta equites meos mihi fecerit ordinationem,¹⁾ ubi ego nec ad germanicam et neque ad hungaricam cameram, sed ad solam maiestatis vestrae sacratissimae clementiam me reddidi ab eademque expecto salarium. Sciat autem maiestas vestra sacratissima, quod mihi in his confiniis tot desertas intertendenti arces nedum isti, sed neque bis tot equites sufficiunt; volui tamen et volo semper prout in aliis sic et in his maiestati vestrae sacratissimae obtemperare, supplico saltem obnix, dignetur maiestas vestra sacratissima ex sua gratia certum solutionis locum mihi ostendere, unde meum salarium expectare et habere possim, ne ulterius pro hac re pias aures maiestatis vestrae sacratissimae inturbare cogar.

Ceterum, quia miseri isti coloni mei in pertinentiis castri mei Chaktornia existentes, qui contributionem per dominos regnicolas nuper Posonii ordinatam solvere debent, nimis sunt depaupertati multique ex eisdem nec victum quidem quotidianum habere possunt, a quibus si taxa seu contributio ipsa serio et plenarie exacta fuerit, ipsi in bonis et servitiis meis nequaquam remanere valebunt: — supplico igitur maiestati vestrae sacratissimae humillime, dignetur annuere gratiose, ut facta per dicatores maiestatis vestrae sacratissimae in bonis eisdem meis connumeratione taxam ipsam a colonis meis ego exigere possim, quam pro tanta summa, quanta dicata fuerit, in meum salarium acceptare sum paratus, a

---

¹⁾ L. a Második r. 1548. dec. 7. datuma alatt.

colonis tamen eam exigendo eorum paupertate mitius exigere volo, unde maiestas vestra sacratissima ad dominos camerarios seu thesaurarios suos scribere et mandatum dare dignetur, gratosamque ab eadem vestra maiestate expecto relationem, quam Deus gloriosus felicissime conservare dignetur.

Ex Ch|akthornia, 4. die Februarii 1549.

1549.
febr. 4.

Eiusdem maiestatis vestrae
sacratissimae

humillimus servitor
Nicolaus comes de Zrynio
banus etc.

Eredetije a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat. 1554*

IV.

Bécs, 1550. maj. 26.

Ferdinánd megparancsolja Zrínyi Miklósnak, hogy a Krapina várát feladni szándékolt s Székely Lukács fogságába esett gonosztevőket szándékuk felől vallassa ki s vallomásukról tegyen jelentést.

Ferdinandus divina favente clementia romanorum, Hungariae, Bohemiae rex semper augustus, infans Hispaniarum etc.

Spectabilis et magnifice fidelis nobis dilecte.

Declaravit nobis per literas fidelis noster magnificus Lucas Zekel de Keuend, liber dominus in Ormosd ac gentium provinciarum nostrarum hereditariarum in regno Sclavoniae capitaneus, quomodo ipse in arce sua Krapinnya diebus superioribus comprehendisset quosdam malefactores, qui eandem arcem suam Krapinnya prodere et ab eo abalienare voluissent, supplicans nobis humiliter, ut illos ab eo ad manus tuas recipi faceremus.

Quare fidelitati tuae committimus, quatinus acceptis praesentibus dictos malefactores ab eodem Luca Zekel ad manus tuas accipere, eosque de causa et modo prodicionis

ipsorum bene et diligenter examinare ac tandem fassionem
eorundem nobis fideliter perscribere debeas, ut intellecta re
sciamus, quid postea sit cum illis faciendum, secus non
facturus.

1550.
maj. 26.

Datum Viennae, 26. Maji anno 1550.

|Ferdinandus etc.|

Nicolaus Olahus
episcopus Agriensis etc.

Kivül: Copia literarum regiarum ad banum etc.

Egykorú másolata az orsz. ltárban kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

V.

Konstantinápoly, 1553. oct. 19.

Verancsics Antal és Zay Ferencz írják Zrínyi Miklósnak,
hogy a persa ellen indult szultán a fiát, a persával ellenc szövetke-
zett Musztafát eunuchjai által Alepo közelében fiával s több hívé-
vel együtt megfojtatta, hasonlóképen az eunuchokat is, kik az ő
parancsából fiára kezet emeltek, sőt a fia anyja, felesége, többi gyer-
mekei és rokonai kiirtását is elrendelte. Hrusztán pasát Hajdár
pasa által vezírségétől megfosztatta s tisztjét a Temesvárt elfoglaló
s Egert ostromló Achmátnak adta.

Verancsics A. összes munkái. Pest, 1858. III. 118.

VI.

Sebenico, 1554. aug. 3.

Egy ismeretlen a török hajóhad győzelméről s a törökországi zavarokról
értesíti Lenkovics Jánost.

Wolgeborner herr haubtman.

Wisse es, als ich auf di ortt kumben bin, so hab ich
von wegen der türkischen armad genueg kundschaften hie
befunden, ich hab euchs aber nicht mugen klarlich schreiben
bis heut, dann di herrn haben es auch nicht kinen aigentlich

wissen bis auf heut und so ist aber yetzo ain brygentin von Hwara zum haubtman komen von der fuste koben und zaigt an, dass di armada soll di stat Wescht sambt dem castell eingenomen haben und wek gezogen von Valona und yetzt lasst es sich nicht kemen, ob sy widerumb hinaus will oder wo sy hin wirt ziehen.

So vil aber di kundschaften von terraferme an dem tag so ich hieher bin komen, ist der Jowan herab kumben und zaigt an, dass der Malkoschbeg zu Kopres sey und dass er kain här bey ime het; uber alles dass hab ich ain person auf der post hinauf geen Bysno geschickt und der wirt sich gewisslich erkundigen von allen den bascha so auf dem ort, was sy thuen.

Von dem Soffy seind kundschaften kumben aus der Turkey, es sey schlacht mit dem kaiser beschehen und es sey ime vill tausent volk umbkumben und vill bascha und Wlamabascha sambt dem so zu Ofen gewest, sollen auch umbkumben sein; aber di turken zaigen an, es soll des kaisers sun auch dahin kumben sein und widerumb auf den Soffi gestossen und ine geschlagen het, auch ime oder seinem sun lebendig gefangen. Aber di kundschaften mag man nit aigentlich wissen, bis yemand auf dem meär von Constantinopl kumbt.

Und so hab ich yetz eur gnaden geschriben, was hie zu hörn ist und wo es mir aber etzwas solches zuekumbt, will ich von stund an ain schefflein hin schicken oder selbst hinkumen, ich will aber auf di person warten, bis di herabkimbt.

Datum zu Schibenik, den 3. Augusti anno etc. im 54. ^{1554.}
aug. 3.

Rájegyezve: An herrn Iohannsen Lenkowitsch haubtman.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. sept. 10-én Miksa királyhoz intézett jelentéséhez csatolva a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. ltárban, 1554. IX. 6. — V. ö. a Második r. 1554. aug. 19. és a Pótlék 1554. aug. 5. keletű leveleivel.

VII

Pettau, 1554. aug. 5.

Ungnad János a Zrínyi Miklós és Mehemet bosnya pasa közt készülőben levő párbajról Miksa királyhoz intézett részletes jelentésében a végek helyzetét az őrség és védelem tekintetében s a párbajból a békére háramolható rossz következményeket ecseteli, s ezért megengedhetetlennek tartja ; de ha mégis meg kellene történnie, szükséges, hogy mind a két fél csak meghatározott számú haddal jelenjék meg a baj színhelyén ; végül a bosnya pasa készülődéséről tudósítja.

Allerdurchleuchtigster grossmachtigster römischer, auch zu Hungern und Behaimb etc. kunig, allergenädigster herr.

Eur röm. kun. maiestät sein mein unterthänigist dienst in diemuetigster gehorsamb und hechstem fleis beuor.

Allergenedigster kunig und herr.

Eur kun. maiestät genedigstes schreiben und befelch, des datum steet Wien den 30. Iuli jungstverschinen,¹⁾ hab ich heut in der verschinen nacht ganz gehorsambist sambt den noch sondern danebengelegten eur maiestät befelch in latein, auch von demselben die teutsch translation endpfangen, dadurch eur kun. maiestät mir auferlegen und befelchen, wiewol dieselben genädigist woll leiden möchten, dass der hand zwischen dem herrn ban und wascha von Wossen nicht so weit eingerissen das kempfens von neten wär, das ich aber aus den weitem erzelten ursachen und weil, so weit diser sachen halben fürgeschritten worden, ain aignen gesandten zu ime Mächmet schicken und ime bei demselben das original bemelten eur maiestät lateinischen schreibens sambt ainer translation in crabatischer sprachen zuessenden und mich mit ime auf dieselb mas und form bemelten kampfes halben in vergleichung und gebierunde versicherung einlassen und denselben dermassen fuergeen lassen solle und sonsten anderer gestalt nit, so ich inhalt vermelden translation des lateinischen schreiben neben den sondern ausgefuerten ursachen, so dem bascha durch vilbemeltes schreiben furtragen werden sollen,

---

¹⁾ Ez a levél nincs meg a közös-hadügymin. Iltárban.

dahin unterthänigist durch den claren puncten verstanden, dass jeder thail mit drei, vier oder am maisten mit funfhundert pfärden und nit mer auf den bestimbten kampfsplatz zu Sand Jörgen kumen, aber alles ander volk und hör, so auf jedes seiten sonsten sein möchte, bei fünf, vier oder aufs nägst drei gueter meil wegs weit von dem kampfsplatz in jedes tails land und dition erhalten, auch nechner hinzue nicht kumben oder gefuert werden; das auch sunsten zu beden thailen unter den dienstleuten kainer mit dem andern zu kempfen, spies zu brechen, oder ain den kampf anzubieten sich nicht untersteen sollen. In was wög oder weis das sein möge, alles merern inhalts angeregter eur maiestät genädigsten schreiben und befelch, so ich nach lengs auch in den andern volgunden puncten ganz unterthanigist verstanden. Dieweil ich mich dann allergenädigster kunig und herr daneben ganz gehorsambist zu erinndern, dass eur kun. maiestät disem feind (also dass der nicht allain unaufhörlich ain greulicher verfolger christlichs pluets ist, sonder dass der auch weder trauen noch glauben helt, noch hat) wol erkenen und je auf dise nun so weit eingerisne sachen und was daraus meinem tragenden unterthänigen hohen fuersorgen nach etwo eur maiestät derselben landen und armen christlichen volk für nachtail und grosser schaden unversechner sachen entsteen möchte, wol warzunemen ist. Dem allen nach und allain aus hechster unterthänigister schuldiger meiner pflichte fuernemblich, weil mir auch von eur maiestät kuniglichen hof herein geschriben ist, wie dass dieselben am sechzechenden dis monats, darauf noch etliche gar wenig tåg sein, nach Behaimb verrücken und nicht mer so nachend anzutreffen, die noth aber aus vermelter sachen wol hoch fürfallen möchte, so hab ich nicht umbgeen, sonder zu eur maiestät noch dise post unterthänigist und in so vil eil abfertigen wellen, dass versechenlich dannocht dardurch nichtz verabsaumbt wird. Dann ehe ich ainen gesandten und pocklisär¹⁾ zum wascha zu raisen erfordere und gewis fuerbringe und mervermeltes eur maiestät lateinisch schreiben, des hochverständig gestelt

---

¹⁾ = poklisar, követ (szerbül.)

ist, durch zurlische sprachen zu rechtem gleichmesigen verstand und translation bringen, auch das schreiben, so ich auf angeregten eur maiestät befelch in sonders ime dem wascha thuen solte, verfassen und auch in bemelte sprach vertiern lassen mag. Hierüber von eur maiestät widerumben die post und verer genedigister beschaide kumben und wie ichs allain als verstanden, aus meinen unterthänigisten schuldigen pflichten und treu mainen bei etwas meiner geringfuegen erfahrung dis kriegswesens hohermelter eur kun. maiestät, auch umb derselben christlichen land und leuten wegen sambt den von eur kun. maiestät mir zuegeordneten feldmarschalch, kriegsrath und mustermaister nuz und die hohe unvermeidliche notturft sein, gehorsambist erwegen, also bin ich des unterthänigisten verhoffens, eur kun. maiestät werden in folgendem meinem unterthänigisten vermelden one beschwärde mich mit genaden vernemen, als auch wie gemelt hierinen nichtz verabsaumbt werden sollte. Dann ich in sonders, so baldt ich den poklisär oder gesandten zum wascha bestellt hab, denselben aufs eusserist an di gränizen zu raisen abfertigen und so bald mir hierüber eur maiestät genädigister beschaide kumbt, was dem wascha schlieslich geschriben werden solle, zu ime den poklisär ainen andern aignen gerasten potten bei tag und nacht mit aller statlichen abfertigung raisen lassen will.

Anfenklichen aber allergenädigister kunig und herr erinnder eur kun. maiestät ich ganz gehorsambist, dass von obgemeltem türkischen wascha auf das schreiben, so ich (eben da zumal ich von Agramb aus eur maiestät dise sachen jüngstlich gehorsambist neben sendung desselben meinen schreibens copi zuegeschriben) ime dem wascha gethon, mir gleich nächten spad antwurt zuekumben, von welchem schreiben eur kun. maiestät ich hieneben verschlossen mit A.¹⁾ signiert glaubwierdige copei gehorsambist zuesende und wiewoll in obvermeltem eur maiestät mir gethonem genädigisten befelchschreiben weiter begrifen, wo dem wascha dise weis und form zum kampf nit gelegen sein wolte, so solte ich ime anzaigen, dass eur maiestät willen und mainung nit

---

¹⁾ L. az Első r. (1554. aug. 4 elött.) datuma alatt.

sei, derselben ban den kampf anderer gestalt zu bewilligen, und zue zulassen, dass ich auch in denselben anderes gestalt kaineswegs willigen und über alles sein antwort mit widersendung des lateinischen originals schreiben begeren solle. Dieweil aber er wascha noch in vorigem seinem an den herrn ban gethonen schreiben, dass ime allain eur maiestät brief, dardurch ime ban mit ime wascha zu kempfen von eur maiestät erlaubt sei, geschickt werde, begert mit vererm vermelden, dass er alsdann kumben und wie nicht allain zu kempfen, sonder auch zu schlachen sei, sechen lassen welle und in vermeltem seinem jezigen schreiben widermallen auf disem, als dass ime vermelter eur kun. maiestät willigung brief geschickt wurde, behart und sovil teutlich genueg zaigt, ob ime ainer dergleichen kuniglicher brief kämbe, darinen durch eur maiestät nuer plösslich der kampf bewilligt, dass er ims (unangesechen was alle andere neben erzelten hochbeweglichen ursachen mitpringen möchten) gegen seinem kaiser genueg sein achtet und one zweifl solliches für ain verursachung zum fridpruch vergleichen, oder doch in ainem als den andern weg mit seinem hör zu kumben nicht unterlassen und sich mit demselben, weil er zuvor lauter geschriben, wolte den herrn ban von schlössern zu schlössern suechen aufs peste, sonderlich aber aus diser ursachen noch mer stercken würde, weil in eur kun. maiestät schreiben lauter begriffen, dass beder seits ausser der auf den kampfplatz bewilligten pfärt auch die hör zuziechen nicht verpoten, sonder zuegelassen sein, allain mit disem, dass sie aufs nächst drei meil von dannen halten sollen. Daraus er der wascha etwo gedenken und aber desto mer ursach zum fridpruch schöpfen oder arglistig deuten möchte, als wär man nicht allain zum kampf, sonder auch mit dem hör gegen ime zuziechen gesinnet und fuernehmlich, weil auch aus disem seinem schreiben befunden, eben wie herr ban von ime wascha belestigt oder iniuriert zu sein fuergibt, er wascha dasselb gleichsfalls auf ine auch legt und noch mit diser weitem beschuldigung, dass solliches auch hievor vergangner jaren mer beschehen und durch solcher unnutzer wort willen von inen eur maiestät fleken und erdtrich schadens zuegefuegt worden sei. Ist warlich genädi-

gister kunig sich hechst zubesorgen, dass er der wascha, was er ime denselben vorbeschennen schreiben, auch jezigem eur maiestät wilbrief nach für vermainer ursachen gegen dem kaiser zur entschuldigung schöpfen und alsdan sein tironei brauchen mug, nichtz unterlassen werde und wiewol eur kun. maiestät in dem beruerten schreiben, so dem wascha geschickt werden solle, aus hochlöblichem verstand und gegründet ausgefuert, dass eur maiestät doch nicht befinden mugen, dass zwaier privat personen kampf disem anstand, noch auch zu kunftiger merer fridhandlung abbruchig oder nachtailig sein muge, so hat doch anhere die erfarenhait mitpracht, wie hoch unter inen den feinden dergleichen heubter als die wascha gehalten und auf ir glaublose arth zugleich nach irem Gott und dem kaiser dieselben von allem dem in gemain inen untergebnem kriegsvolk gelobt und geeret werden. Darzue schier wenig oder nicht erheret worden, dass solich wascha aigner person gekempft hetten und kumbt insonders glaublichen fuer, dass diser wascha für ain hohe person beim kaiser gehalten werde, und der dritte seiner gehaimben rath ainer gewest sein solle, der darzue an seiner person fast alt und erlebt und wie die kundschaften aines tails pisher gelauth, nicht willens ist persandlich zu kempfen, so wellen die türken in gemain, als die kundschaften lauten, auch darfuer halten, wo diser kampf mit dem wascha fortgeen, dass dardurch der friden geprochen oder doch demselben hör, so er wascha fueren werde, zu schlachen und rauben zuegelassen sein solle und wie stark vermelter wosnisch haubtwascha sich rusten und sambt den andern ime untergebenen schanschacken aufkumben mag, das haben die kundschaften anhere sambt andern erfahrungen gueten thails mitpracht.

Wover dann nun eur kun. maiestät über dise hie oben, auch folgende unterthänigist erzelten puncten genädigst haben wellen dem wascha das schreiben zuschicken, weil jeder thail mit drei, vier oder funfhundert pfärdten auf den kampfplatz kumen und merers nit zuegelassen werden solle, wird vonnöten sein, dass ich dem wascha auch schreib und zuwissen peger, wie stark er kumen welle, der one zweifl

nuer auf di merer suma schliessen wird. Wo aber nun herr ban dieselben funfhundert pfärdt seines tails haben und ob ers aus meinem untergebenen oder seinem selbst volk zusammenpringen oder auf vorgeunde eur maiestät zuelassung ime herrn ban in ander weg damit aufzukumben sein werde, darauf auch also die vergleichung diser anzall zum kampfsplatz zu ziechen gethon werden muess. Dann solte der herr ban ichtes merers bringen, weil zu sorgen, so der wascha eur maiestät brief und willigung zum kampf sechen, er werde den ban als ainen feind zu suechen sich rüsten und kumen wurde er dardurch als er wie zu besorgen in ander weg auch nichtz unterlassen wird folgends ain ursach sol . . . ers halt als von ainem zaun herabprechen suechen und do sein h . . . in massen auch in eur maiestät schreiben davon meldung beschiecht, gleich auf drei meil zuruk helt, bald mit denselben zusammen ruken und im handl sein, auch das geschuz, wie er von Woreticz und aus den nägsten daran ligunden schlössern, do ers dan guet hat, in tag und nacht thuen mag, darfuere und sovil bemelts Sand Jörgen schloss der befestigung halben erkennet, des auch so abfellig ist, so nuer die krendschus darinen gethon werden sich das oberhaus alles, als wolts zu poden geen erzaigt, so mag der feind dasselb gar pald sambt dem fleken darnider schiessen, so dann er die heubter oder das peste unterm kriegsvolk alda beieinander finden und mit seiner überlegnen macht bald erlegen und zwingen, dardurch auch den flecken erobern würde; dann herr ban neme nun sein volk aus dem seinen oder meinen zusammen, da wird doch allain was zum ernst das peste ausklaubt werden und ist warlich nicht zu achten, dass er der feind eben dise artikl und pacta ansechen, sonder seiner art nach den vortl suechen und alsdann fortrucken und ime hierinen kainen befelch noch mass geben lassen, sonder den spot so ime disfalls erzaigt sambt den vortl vill mer bedencken und für die hand nemen werde und so es nun also erfolgt und durch ine den feind wider die artikl gehandelt, das wird doch langsamb zum rechten bracht.

Dieweil ich dann genädigister kunig und herr mit meinem von eur maiestät an dise derselben weiten zerrissnen

und verödeten fast abkumben gränizen und in die fleken untergebenen volk zu ross und fues plösslich zu dem friden und dannocht zu demselben darauf aber eur maiestät sich fast gewiss verlassen nicht genuesamb versechen, dann ich an pfärdten nicht mer allenthalben dann achthundert sechsundzwainzig und an fuesvolk gar niemand's hab, den ich one sorgliche und gefährliche entplessung von der gränizen abfordern möchte, auch von den bemelten pferden noch etwas weniger hechst unvermeidlicher besazung der fuernembiste gräniz und schartheuser nicht mer als 611 abgefordert werden mugen, wie eur kun. maiestät aus beiligunder mit B.¹⁾ signierten unterschidlichen gegründten verzaichnus allergeädigist zuvernemen und dannocht dasselb zu sonder gefährlicher entplessung an mer orten der gränizen. Demnach wo ich dem herrn ban die funfhundert pferd zum verhaltn aufm kampffplatz etwo zuegeben sollte, würde ich an pfärden ausser der gering gerüsten nicht mer als 111 pfärd und am fuesvolk niemand bei mir haben und darzue geen Sand Jörgen über die 83 zuvor dahin geordneten knecht auf eur maiestät genädigisten befelch an den drei, vier oder funfhundert knechten, wenig noch vill oder doch über 176 knecht, so ich gar kainen bei mir behalt und das warasdinerische gebürg entplesse nicht thuen würde mügen.

Wie ich nun mit solichem, so der wascha allain zum kampffplatz mit 500 pfärden kumbt (geschweigen, dass er sonderlich, weil es, wie obengemelt, in eur maiestät schreiben auch zuegelassen, ain hör mitzebringen, wie noch alle kundschaften lauten, nicht unterlassen wird) das verhalten thuen und für ain hör haben werde mügen, das haben eur kun. maiestät als hochlöblichster und kriegserfarner kunig allergenädigist zu erwegen sambt, ob ich je vermelte zusammen vordrung des kriegsvolks zu ross und fues in ichtes meren anzall thuen und die fleken merers entplessen sollte, was durch den hoch sorglichen einfall des martalosen raub und etwo endliche zusammensetzung und verdrukung der feind mit den gränizfleken (die one das ser zerrissen unfuersechen

---

¹⁾ Hiányzik.

nicht halben zum tail, kaumb des dritten tails, etliche auch sein herrn bans selbst fleken in Krabaten wol gar nicht besetzt, darzue viller orten ser ausgestorben und die wenigen leuth so noch darinen, wie wenig ain geschrai kumbt, ganz in verzweiflung sein) fur unwiderpringlicher schaden entsteen und so es je also zum unfall geriete und ich des ich aber doch in meinen alten tagen nit gern erleben wollte, durch ine den feind und sein macht in ain weichen gedrungen oder etwo darzue er dann mit seiner macht und hör, so er an mer ort tailen mag, wohin ich mich nuer indert hinaus liesse villen vortl haben mag in dem veld hinterzogen und gar erlegt, oder an die gepurg genetigt werde, er der feind gar pald mit schlechter mie aus des volks erschrockenhait, weils kaines trosts rettung, noch besterkung sich zuverhoffen, handlungen dardurch sie sich huldigen oder die schlüssl entgegen tragen würden für die hand nemen und also den merern thail diser fleken, gebs Gott anders nit, all gar erobern und weiter allgemainer christenhait hechstes verderben zuefuegen möchte. Dann so bald er also dise eur maiestät kriegsrüstung erlegen, zertrenen und benötigen würde er weiter ainich geschuz zuferien noch zugeprauchen nicht mer bedurfen, sonder vom gemainen man die huldigung leichtlich und stracks haben, auch als durch ain fast bequemb mitl er der wascha unter den fleken Agramb, des er sich lengist als seines sitz beruembt hat, kumen allenthalben, weil die wasser so ser klain seine päss nemen, auch in Steir und Crain one ainiche sondere verhinderung einfallen und inner wenig tagen merkliche verhörung thuen mügen zu dem fuernemblich auch der merbemelte fleken Agramb, der zeit plösslich mit vierzig teutschen knechten besezt und kain teuglich dienstvolk umb dergleichen sollt, als die monatlichen zwainzig schilling oder drei gulden nicht zu bekumben, so ist sonsten des monparen volk auf den erfolgten gesterb auch gar wenig daselbst und wie ichs jungstlich daselbst gesechen nicht woll in anderthalb hundert personen. Wo dann nun eur kun. maiestät genedigist gefellig disen fleken jetzt als pald merers zu besezen, weil auf den fall der feinds noth durch hin und widerschreiben oft bald vill zu nachtail versaumbt wird, so

wissen eur maiestät mir destwegen genädigisten befelch und beschaid folgen zu lassen.

Dieweil genädigister kunig und, herr, aber der herr ban, sovil ich berichtet bin, sich vernemen lassen wolte sich aus Hungern mit volk bewerben und aintausedt oder fünfzechenhundert oder do ers gehalten möcht in zwaitausend puchsen schützen zusammenbringen und anher sich sovil erkläret und genuegsamb zuversteen geben hat, als sei er des haubt in dem land, so ist auch woll zu schliessen, werde allain seines willens und vorhabens geleben oder nachfaren wellen und demnach meines unterthänigisten bedenkens woll vonneten, dass ime durch eur maiestät mit ernst auferlegt werde, allain dem jenen, so eur maiestät sich disfalls genädigist entschliessen, gänzlich zu geleben.

Ime herrn ban will ich auch als morgen oder übermorgen die copei von den obvermelten eur maiestät mir übersendten genädigisten befelchschreiben zueschicken und darüber vernemen, was sein mainung und bei ime noch für das rätlichiste und peste angesehen sei und was mir vilbemelten kamps halben von ime und allenthalben weiter zuekumbt, eur maiestät auf derselben befelch ganz gehorsambist berichten.

Zu dem allem aber obgleich ain volk zusammenbracht und sich gegen disem des feinds anzug oder doch den kampf und was er für ain hör fuerete zuverhalten und die gefar zuwören etwas gerüst werden möchte, do dann sonderlich aines oder zwaihundert pferd allain die schkarthen zu halten und zu sechen, wohin der feind auswolte, jeder zeit vonneten sein, so würde doch zu ainem dergleichen zug mindert die notturft an profand verhanden sein. Dann wo schon etwas in die flecken pisher verordent worden, das ist kaumb auf das volk, so zu behuettung derselben darinnen ist, etwas ain zeit lang erkleklich, ausser zu Warasdin und Kopreiniz, do fast der maiste auch ain statlicher vorrath ist, von demselben der zeit aber auch nichtz dahin zu pringen noch zu verordnen. Dann alda ist die laidig infection und gesterb dermassen im schwang, dass von danen nicht woll ichtes zu nemen, man wolte dann die gewisse sorgliche gefärde auf

sich laden, dass alsdan dardurch soliche infection, wie dan viller orten das exempl gesechen, an die andern ort unters kriegsvolk auch gepracht werden wolte. Ich kann auch unterthanigist anders nicht woll erwegen, dann dass hierzue disem handl auch etwas ain geschüzl mitgefüert werden solle, des aber auch nicht verhanden und do es aber gleich zu bekommen, auch etwas ain profand zuverordnen wär, so ist doch der gewisse mengl an der fuer, also dass ich der gar kaine auch umb das pare geld, des aber auch manglet in Hungern, dem Windischen und Krabatland nicht aufzubringen wüsste, als eur maiestät ich jungstlichen abermallen soliches gehorsambist zuegeschriben.

Das aber vernug vilberuerten eur kun. maiestät genädigisten befelchs im fall, etwo der wascha nit geen Sand Jörgen, sonder geen Serin oder andere ort ziehen würde, ich dieselben ort neben dem herrn ban retten und dem feind sovil muglichen abbruch und verhinderung thuen helfen solle, achte ich das soliches aus folgunden ursachen, auch ganz beschwärllich beschehen muge, dan wiewoll es nicht weniger, dass der wascha sich albegen zu Lobatschgi und umb Wornialuka versamlet, so mag er doch, ob er schon das geschrai wollte auf Sand Jörgen ziehen geen, last sich seinem brauch nach bald an das ander ort als nämblich auf Serin wenden, dasselb auch in anderhalbem tag erraichen und so man sich anfenklichen geen Sand Jörgen zueberaitet und der feind das beruerte ander ort besuchete, deren aines vom andern ain grosse weith als fast in zwainzig teutscher meilen und entzwischen die zwen wasserstramben Sau und Kulpa gelegen, wenig dahin zu ainicher rettung gefolgt werden möchte. Zu dem ich auch nicht wüsste, was hilf er herr ban daselbsthin in Crabaten thuen wuerde, dann wie eur maiestät ich genuegsamb unterthänigist zuegeschriben, so hab ich noch pisher nicht vernemen oder spueren mugen, was sich ichtes des aufpots halben zuverlassen. Gleichwoll hab ich genädigister kunig und herr nicht unterlassen auf so lauter des wascha schreiben, dass er den herrn ban besuchen und auf Serin ankumen welle, meinen sun Ludwigen, Jörgen von Sigesdorf kriegsrath und Veiten Gaillet eur ma-

iestät kriegssecretarien zu dem herrn ban abzufertigen ine von meintwegen doch zu fragen, ob je bemelter wascha etwo unversehenlich und mit ainer macht kumen sollte, wie wir entgegen durch das aufpoth neben dem untergebnem kriegsvolk auch mit profand und der fuer halben gefast sein und ime begegnen, auch hohes gefar und schaden verhueten würden mugen, der mir darüber die antwort geben, als eur kun. maiestät ob beigeschlossner mit C.¹⁾ singnierten irer der gesandten relationschrift allergenädigist zuvernemen und daraus woll zuschliessen haben, wie wenig ich mich auf hilf oder besterkung verlassen muge.

Wofer dann obenerzeltermassen er der wascha seinem vorigen lauter schreiben nach unversehenlich auf Serin und Crabaten einfelt, do er den Metlinger poden und Crainland alsbald erraichen mag und sonsten seiner auf Sand Jörgen gewart wird, er und ich mit dem wenigen vöckel hinüber kumb, obgleich der herr ban besezt, schon allen nachtail zuegefuegt haben, das ich also schier nicht erdenken kunte, wie in eil schier bald ain mer unfruchtbarer und unzeitiger nachtailige handlung eur maiestät zuegefuegt werden kunte, wie ichs dann genedigster kunig und herr nach aller unterthänigsten treuen wollmainens anderst nicht erwegen kann, dann weil der wascha in allem seinem schreiben den grund allain dahin sezt eur maiestät willigungsbrief zesehen und ime derselb also mit den einverleibten capitln oder artikln zuekämbe, dass er gewiss seinen zug fuernemben und grossen schaden zuefuegen würde, dann es nicht allain obenerzeltermassen bei den flecken ganz gefährlich steet, sonder in und ausser derselben mererlei selzamer reden schier in gemain unter disen nationen hin und wider geen, dass weil eur maiestät und kunig Maximilian jezo nach Prag und die kunigin auf Linz verruken sollen, pald schlechte funken entzwischen kumen möchten, dass es alles übereinander gienge, kunte ich nun dem unfall in nichte verstecken, in dem wollte von oft hochermelter eur kun. maiestät wegen ich gern noch

---

¹⁾ Hiányzik; különben v. ö. a Pótlék 1554. aug. 17. keletű levelével.

mein arm vermügen sambt obs noth das leben daran streken, unmuglicher sachen aber der hab ich mich nie zu unterwinden wissen.

Dieweil auch eur kun. maiestät also abwesig sein werden und wie oftgemelt sich etwo begeben als sichs gemainlich bei den fridständen zu verliering viler länden und leut wol mer erzaigt, dass von dem feind ain mechtiger einfall und verhörung beschehen, oder bei dem so zerrissnen und verödten, auch gar abkumbnen fleken und wesen an disen offnen ser weiten granizen gar zu boden geen und zu solichem mit disem kampf ursach geschöpft werden möchte, und aber eur kun. maiestät mir die herrn kriegsrath von den landen erstlich mit halbem thail abthon, nun auch den andern steirerischen kriegsrath bemuessigeth, also dass ich von bemeltem land Steir, so das maiste geld raicht, kainen kriegsrath habe, die mir doch anfenklichen, als von bemelten landen wegen das kriegswesen und sonderlich was den zuezug belangt, beratschlagen zu helfen zuegeordent worden, ist mir ganz beschwärlichen also zuhandlen, wiste auch nicht auf den fall so eilunder und grosser noth, wie ich mich mit merbemelter land aufpoten halten solle, weil wie verstanden von dem ainen land kain kriegsrath verhanden, die von den andern zwaian auch inen beschwärlich sein angezäigt von des lands Steir, wegen auch sonsten anders, als wie es disfalls hievor verordent und von eur maiestät mit den landen beschlossen worden, ichtes zu raten. Zu dem etwo iren ainern leibs schwachait zuesteen möchte, als sichs dann sonderlichen mit den herrn feldmarschalch erzaigt, dass aber noch grösser mengl desthalben sein wuerde und also woll die hoche nodturft erhaischt, dass eur kun. maiestät hier inen als mit ersezung des steirerischen kriegsrats und dann wie es der aufpoten halben gehalten werden solle allergenädigste merere verordnung thuen, wie auch one dass, wie zeitlich und statlich man die sachen bewegt, dise der landaufpoth albegen zu spath kumben und darzue nuer bis an die gränizen ziechen und ich die zeit ichnoch in disem ambt zu bleiben, also auch one zweiff ain kunftiger eur maiestät obrister solichen kriegsrats hoch und wol bedürftig, weil die posten fleken fast all

verloren, die andern offen steen und nicht mer an vilbemel-
ten gränizen, als do der feind noch umb etliche tagrais hin-
dan geraist, ain wesen, sonder so zerrissen und abkumben,
dass sich dabei imer nuer gefar und schadens, auch etwo
unter ainsten der endlichen verlierung aller fleken zuversehen
ist, hab also dise post zu eur kun. maiestät neben sendung
des vilbemelten wascha mir gethonen antwort unterthanigist
fertigen und wiewoll ich in allem eur maiestät befehl zu
gehorsamben unterthänigist schuldig auch urpittig pin, doch
solich vorsteend gefar und nachtail auf das hernach soliches
unversechenlich erfolgte nicht mir ainiche schuld zuegemes-
sen werde, ganz unterthänigist vermonen und warnen wellen.
Eur kun. maiestät sollen mir aber genädigist glauben, dass
ich warlich soliches nicht umb ainicher meinen klainmuetic-
kait, sonder allain umb der offenwaren hohen vorsteenden
geferde und der so villen armen christenlichen seelen willen,
so durch disen kampf in letzte noth zeitlichen und ewigen
verderbens gesezt, und des eur maiestät unterthänige land
etwo ain beschwärlchs erseifzen und hart zu überwinden
haben würden, ganz unterthänigist auch aus schuldigen pflich-
ten also vermelden thue und ob ich aber zu solichem thuen
gefast war oder gefast werden möchte, sollten eur maies-
tät genädigist befinden, dass ich alles, was ainem erlichen
man und unterthänigisten eur maiestät diener und obristen
sich gezimbte, thuen und villeicht diser schreiben wenig oder
gar kaines thuen wuerde, was aber eur maiestät hieruber
noch verordnen und denselben genädigist gefellig ist, dem
pin ich, sovill an mir und mit dem vilbemelten wenigen mir
untergebnem volk zuverrichten muglich, ganz gehorsambiste
volziehung zu thuen urpittig und schuldig.

Und so aber vilbemelter wascha (des ich dann durch
die kundschaften alwegen woll zeitlich erinnderung haben
will) sich also rüsten und anziehen wollte, so würde auch
noch dises ain hohe unvermeidliche notturft die fleken
mit mererm volk zu besezen und zu besterken, darzue aber
auch kain geld verhanden und sovill ich von dem kriegszall-
maister verstanden, von den landen aus den abermallen ein-
reissunden verhinderlichen sterbleufen, so bald sich kaines

zuversehen, darzue er zallmaister nicht so vill gelt bracht, dass disfalls ain endliche auszallung beschehen möchte und schon auf allerlai kriegsnotturften gelt manglet. Darzue versteet ich, dass er kriegszallmaister nicht an der gränzen, sonder nuer zu Grätz und anhaimbs bleiben welle, dass also auch dergleichen zufallende und andere tagliche notwendige ausgaben aufs kriegswesen zu thuen niemand verhanden, hierüber eur kun. maiestät genädigste verordnung und merern befelch zu thuen werden wissen und sonderlich sollte obervermelte besazung in den fleken mit teutschen und teuglichen volk beschehen, wie sich dann an soliche ort auf des windischen volks und haromia bestandigkait, als eur maiestät ich soliches hievor merers ausfuerlich ganz unterthänigist zuegeschriben, wenig zuverlassen, so werden sich dieselben umb die monatlichen drei gulden minderthin in kaine besazungen bewegen lassen.

Dieweil ich auch unterthänigist erwege, dass fast in albeg guet wär mich etwas nachner an die crainerische und crabatische gränzen gegen dem wasserstramb Sau zu thuen, weil hierdurch denselben orten fast das höher gefar gezaigt ist, ich auch von danen gegen bemelten Crain und Crabatland, auch Steier und dem Windischland am statlichisten der einfal halben aufsechen halten und von allen orten die kundschaften desto zeitlicher zu mir gefurderter haben möchte, demnach bin ich entschlossen, als bald ich nun alhie mit der bezallung nur etwas zum ort kumen, mich an dieselben ort des gelegensamben mitterspils zu erheben.

Beschlieslich allergenädigster kunig und herr, weil je aus gnuagsamb hieoben unterthänigist angezaigt dise kampsachen, wo nicht gar den fridpruch, doch alle andere höchste und wol letzte gefar und noth sovil christlichen volk und den landen fuerzaigt, wie sich auch bei verlofnen beschriben waren geschichten und etwas gueten menschen gedächtnus zuerinnern, was hohen schadens er der feind nuer am maisten zwischen den fridständen, so er nun seines vortils erwartet, mit verhörung und zwingung grosser kunigreich und lande zuegefuegt hat, so habe ich verer sambt den herrn kriegsräten unterthänigist allain solichem zufuerkum-

ben auf dises mitl unterthänigist gedacht, dieweil eur maiestät mit dem turkischen kaiser dermassen ain fridlichen anstand sein, dann dass eur maiestät die sachen sovil, pis sich der friden endet, oder doch dass soliches mit bemelten kaisers gleichmessigen vorwissen und willigen beschehen möchte, aus kuniglicher macht aufzugen und dem herrn ban weiter nicht fortzufaren mit ernst auflegen, oder ine ehe an eur maiestät kuniglichen hof erfordern liessen, soliches aber auch dem wascha in massen eur maiestät das genädigist wol zuverordnen, wissten fürderlichist zuegeschriben würde, dann was will auf ain soliches die sachen so hoch gezogen werden gegen ainem dreileichen, gottlosen und unglauwigen und so es aber gegen christen und erbern leuten zu thuen war, dem herrn ban der verzug, wie es zu achten wol unleidenlich gegen ainem solichen, aber so darzue weder er trauen noch glauben hat, achte ich unterthänigist, mög es nuer wol, sonderlich bei den widerwertigen beschwerlichen laufen und hohen disen der landen darauf steendem gefar, so herr ban pillich auch zu gemueth fueren solle, mit allem rechtmessigen guetem titl, auch on ainiche sein herrn bans verklainerung eingestellt werden, alles aber zu eur maiestät genädigisten gefallen gestellt, derselben befelch ich auch gehorsamb zu geleben unterthänigist schuldig, willig und pflichtig bin, allain was unmugliche sachen bei denen ich etwo allain wisslichen spots und nachtail's, sonsten weder nuzlichs, ruemblichs noch er zugewarten sein, pin ich unterthänigisten verhoffens, dass eur maiestät mein derselben erlebten dieners allergenädigist verschonen und mirs nicht auflegen werden.

Eur röm. kun. maiestät, kann ich auch noch dises hie mit unterthänigist zuvermanen nicht unterlassen, als eur kun. maiestät ainhundert knecht dem herrn Lucasen Zäckhl zu Kopreiniz und Sand Jörgen zu halten genädigist vorhabens gewest und er herr Zäckhl, der doch nun herein ankumben, was eur maiestät hierinen oder auch endlicher aufrichtung seiner bestallung halben mit ime beschlossen, mir gar nichtz anzaigt, so waiss ich auch nichtz disfalls zu handeln, darzue er herr Zäckl obvermelten meinen, zu dem herrn ban abgefertigten gesandten zu antwurt geben, als sie auf mein ver-

ordnung ine die zwen artikl aus der berichtschriften an eur kun. maiestät vermelder beder fleken halben abhören lassen wellen. dass mervermelte fleken eur kun. maiestät zuegehöreten. die würdens auch wol zufuersehen wissen.

Pin also herüber diess drei, mein unterthänigistes schreiben eur kun. maiestät allergnädigisten beschaids gewartend, hochermelter eur kun. maiestät mich daneben ganz gehorsambist befelchend.

Datum Pettau, den 5. Augusti anno etc im 54.

Eur röm. kun. maiestät

1554.
aug. 5.

unterthenigister gehorsamer
Hanns Ungnad m. pr.

Külczim: Der römischen, auch zu Hungarn und Behaim kun. maiestät, meinem allergenedigisten herrn.

Post scripta.

Genedigister kunig und herr.

Gleich in schliessung dis meines schreibens ist mir laut beiliegender mit D.¹⁾ singnierten copi vom Rudkhei Pauln ainschreiben zuekumen, darinen befunden wird, dass abermallen durch ainen türkischen aga (welicher für ansehenlich bei den türken gehalten wird und auf meinen passbrief heraus kumen ist) angezeigt worden, wie sich der wascha mit allem rüste und gewiss zum kampf kumen werde, so eur maiestät ich auch hiemit gehorsambist erinndern wellen.

Was mir dann weiter vilbemelten kampfes halben allenthalben zuekumbt, will eur kun. maiestät ich auch ganz unterthenigist zueschreiben.

Datum ut in literis.

Eredetije a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. ltárban, 1554. VIII. 2. — V ö. a Pótlék 1554. aug. 3. és aug. 12. keletű leveleivel.

¹⁾ Hiányzik.

VIII.

Pettan, 1554. aug. 12.

Ungnad János levele a krajnai rendekhez a magyarországi végvárok szükségsei fedezésére a Karinthiára, Krajnára és Stájerországra együttesen fölvetett ötvenezer forintnak mentől hamarabb leendő beszolgáltatása tárgyában.

Wolgeborn edl gestreng und fest, sonderlieb herrn und freund.

Euch sein allzeit mein ganz freundlich und willige dienst zuvor.

Und thue euch hiemit in eil erinndern, dass an gestern umb acht ur am morgen zaiger der rom. kun. maiestät diener, der edl fest Ieronimus Kirhpuecher, alhie bei mir ankumben und durch denselben ain kuniglich befelchs schreiben, des datum steet Wien, den sechsten tag dis monats Augusti, mir uberantwort worden, dardurch ier kun. maiestät mir allergenädigist und endlichen auferlegen, als ier kun. maiestät derselben kriegsvolk an den hungerischen gränizen, ortfleken und besazungen ain nambhafte suma gelts zu thuen, wie dann etliche aus denselben nun in das zwainzigiste, sechzechende und in das zwelft monat nicht bezallt worden, dardurch von denselben kriegsvolk die bemelt granizen und besazungen, daran dann nicht weniger auch disen landen hechst gelegen, zu verlassen, die betroung und in anderweg heftigiste ungestuemb schreien und anhalten erfolgte und aber ir kun. maiestät aus andern obligen, noth und erschöpfungen in angeregt denselben genädigisten schreiben erzellet, je in jetzigen derselben aufpruch anders nicht fuerzunemen wissen oder mugen, als bemelts kriegsvolk auf den rest, so von diser dreier lande bewilligung, auch auf die des verschinen jars ringerung des kriegs kostens pis auf verschinen prima Martii ausstendig, auch den drittail, so an vermelter bewilligung von disem jar an verschinen ersten Iuli geraicht worden und nun bei irer maiestät kriegszalmaisters oder doch bei eurn und der andern zwaien landen verordenten handen sein solle, zu verweisen und zu erstattung 50,000 gulden auf das land

Kärnten und Crain jedes zechentausent gulden, auf das land Steier aber treisig tausend gulden angeschlagen und zu furderlicher desselben entpfachung und hinausbringung gemelten irer maiestät diener herein abgefertiget; dass ich darauf auch in namen ires kun. maiestät mit euch jedes lands herrn verordenten umb erlegung bemelter suma gelts wegen persandlich oder durch schreiben handeln und an menschlich mughlichen fleus nichtz erwinden lassen solle, wie ir dann soliches ob eingeschlossner glauwirdigen irer kun. maiestät mir gethonen schreiben und befelchs copi¹⁾ aigentlicher und merers zu vernemen haben werd, darinen auch begriffen, dass ir kun. maiestät an euch gleichsals diser sachen halben schreiben und befelch gefertiget, die euch dann hieneben uberantwort werden, und wiewol ich zu gehorsambister volziehung dis irer kun. maiestät befelchs euch herrn als von des lands Steier wegen durch ainen postier ridt gern persandlich ersuecht hette, so ist euch aber unverporgen und habt aus jungstern meinem schreiben, auch den nebengeschuckten turken kundschaften verstanden, was sorg und hohen gefars sich zwischen dis vorsteunden kampfz zu besorgen und dass ich die blaitung und verhaltung auf den sondern irer kun. maiestät befelch thuen sollte und also des herrn bans und feinds halben mit geschäften und sonsten handlungen genueg beladen bin.

Darauf ich euch dis schreiben thuen wellen, euch von ofthochermelter der kun. maiestät wegen, auch uber die sondern obvermelten von irer maiestät euch destwegen gethone genadigistē schreiben und befelch hiemit vermonend, pegerend, fur mich selbst hechsten fleus pittend, wellet solche irer maiestät zuefallende eilende noth sambt der vorsteenden hohen gefarde, auch das hierdurch, wie es dann ir maiestät in derselben schreiben, auch aller genadigist wegen vermelden und furbedenken woll ganz unuberwindlicher schaden erfolgen mochte, woll zu gemueth fueren, hoch bedenken und erwegen, wie ich sonderlichen auch meines tragenden ampts halben anhere sovil in gewise erfahrung kumen,

---

¹⁾ Hiányzik.

Was allain an dem fleken Zigeth dem land Steier gelegen und do der, des Gott genadiglich abwende, in des feinds hand kumen, bemelts land soliches durch gestrake weitere verhorung und hochbeschwarlich verderben und nicht woll überwinden würde mügen, und dieweil je ainmal diser oftbelmelter dreier lande bevilligung irer kun. maiestät frei beschehen und gehorsamblich haimbgestellt und durch ir kun. maiestät die aufs kriegswesen zu verwenden allergenadigist bewilliget worden, als zuer rettung allgemainen vaterlands euch, demnach von obvermelten rest und dritten thail sovil gefast machen und was daran gleich nit verhanden und noch nicht einbracht war, doch auf die mitl soliches zu anticipiern gedacht sein wollet, irer kun. maiestät die es auch also ganz one ainicherlai waigerung von euch genadigist begern mit richtigmachung und erlegung der vermelten begerten suma gehorsamblich zu wilfaren, also dass Kirchpuecher sollich gelt in massen, wie von den andern zwaiien landen gegen seiner quitung, die ir maiestät alsdann mit derselben hofzalmaisters zu ratificiern und auszuwechsln verordent, entpfachen und furderlich an die bestimbten ort darpringen und also der hoche unwiderpringliche nachtail durch auszallung desselben als zu entrichtung des kriegskosten on obvermelten an obvermelten¹⁾ angeraindten hungrischen granizen verhuetet werden muge.

Ir habt auch fuernemblich zu bewegen, ob es gleichwol irer kun. maiestät aus den erzelten hochbeweglichen ursachen und vorsteender noth und gefarde pillich nicht zu waigern ist, zu was genaden euchs samend und sunders bei irer kun. maiestät geraichen mag, hierinen disen so wichtigen und hochnotwendigen werch der hechsten mughichait nach eur furdersambe guete hilfen zu beweisen. Ich hab auch angeregter sachen halben zaiger meinen sun Ludwig Ungnaden freiherrn, bei euch herrn auf angeregten meinen von irer kun. maiestät entpfangnen befelch und wichtigkait dis handels neben dem herrn kriegszalmaister und gemeltem Kirchpuecher anzuhalten und zu soliciern, damit

---

¹⁾ Igy, kétszer.

wie gemelt und sovil imer muglich befurdert werde und wie ir also euch entschliessen und merhochermelten der kun. maiestät gesandten diener abfertigen werd, das pit ich auch durch euch bei ime Kirchpuecher oder bemeltem meinem sun erinndert zu werden.

Soliches ir kun. maiestät fur mein person auf derselben genadigisten befelch wisse unterthanigist zu berichten und ich thue hinviderumb, was euch von mir freundlich, lieb und dienst ist, hieneben den genaden Gottes befolchen.

Datum Pe[tt]tau, den 12. Augusti anno etc. im 54.

1554.
aug. 12

Hanns Ungnad,
freiherr zu Sonnegg, obrister
feldhauptman etc.

Kivül: An di herrn verordneten in Steier; in simili an di herrn von Khärndt und Crain.

Eredetije Ungnadnak 1554. aug. 17-én Miksa királyhoz intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 5. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 5. és aug. 13. keletű leveleivel.

IX.

(Pettau), 1554. aug. 13.

Ungnad János értesíti Mehemet bosnya pasát, hogy a Zrínyi Miklóssal leendő viadalára vonatkozó levelét elküldötte a királynak, a ki válaszában a párbajt eltiltotta s szigoruan megparancsolta neki, hogy azt semmi áron se engedje meg, mindazonáltal a viadal eltiltása mindkettejük méltóságának és állásának sérelme nélkül történt; kapitányainak, hadainak s alattvalóinak is a békés viszony megőrzését rendelte el ő felsége s erre nézve, hogy jobban megértse, horvát fordításban küldi neki a király sajátkezűleg aláírt levelét, melyben feje, becsülete és javai elvesztése alatt megtiltja a bánnak, hogy vele viadalra keljen.

Mittheilungen des k. k. kriegs-archivs. Wien, 1884. 119. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 12. és aug. 17. keletű leveleivel.

X.

Pettau, 1554. aug. 17.

Ungnad János jelenti Miksa királynak, hogy a párbajt eltiltó parancsát Siegesdorfi Györgytől és Gaillel Veittől elküldötte a bánnak, hasonlóképp Mehemetnek is a neki szóló levelet; de mivel a bán mégis készül, fia Lajos és Székely Lukács által újból csendességben maradásra intette.

Allerdurchleuchtigster grosmechtigster römischer, auch zu Hungern und Behaim etc. kunig, allergenedigster herr.

Eur röm. kun. maiestät etc. sein mein unterthenigist dienst mit diemuetigster gehorsam und högstem vleis zuvor.

Allergenedigster khunig und herr.

Eur kun. maiestät etc. genedigistes schreiben und befelch, des datum steet Wien, den 9. dis,¹⁾ hab ich von eur maiestät etc. dienstman an disen grenizen dem edlen vesten Cristofen Zuekhenmantl samb dem sondern eur maiestät mir in latein genedigist gethanen schreiben und befelch von demselben, auch di teutsche translation und dann ain sonder schreiben an den herrn ban lautend ganz gehorsambist emphanen, durch welch eur maiestät etc. an mich lautend befelch schreiben mir auferlegt wirt, das ich von eur maiestät etc. wegen dismals und bis auf weitem eur maiestät etc. beschaid und befelch den zwischen dem herrn ban und Wosnischen wascha fürgenomenen kampf mit nichte zusehen noch gestatten, den dann eur maiestät etc. aus den genedigist erzelten ursachen genzlich widerumb aufgehebt, sonder bemeltem wascha dasselb eur maiestät etc. lateinisch befelch schreiben sambt ainer translation in crabatischer sprachen zuesenden, ime daneben selbst auch schreiben und darüber mir sein gemüeth zuentdecken bgern solle, alles merern inhalts angeregter eur maiestät etc. genedigister schreiben und befelch, die ich dann ganz unterthenigist vernomen und darauf stracks den herren feldmarschalch, Georign von Sigesdorf

---

¹⁾ A királynak ezen levele nincs meg a közös-hadügymin. ltárban.

kriegsrat sambt eur maiestät etc. secretarien Veiten Gailel zu dem herren ban abgefertigt und neben sendung eur maiestät etc. befelchs demselben also genzlich zu gehorsamen und dismals bis auf verrern eur maiestät etc. beschaid und befelch des kampfes abzusteuen ine herren ban ermanet; so hab ich stracks merberürt eur maiestät etc. lateinisch befelschreiben in zirülsche crabatische sprach zu verdiern verordent, auch an den wascha ain schreiben verfasst laut beiliger mit A. signirtn copi¹⁾ und dieweil ich dann mit zwaiem pocklisärn (aus ursachen, ob der aine, weil man durch di gesterbs ort raisen mues, inndert erlege, doch der ander darkhumbe) mich gefasst gemacht, hab ich dieselben zu ime wascha abgefertiget. Gott der allmechtig welle, das er sich dis ersettigen lasse, weil er zuvor geschriben, welle den herrn ban zu Serin und dann von schlössern zu schlössern suechen, auch sehen lassen, wie man schlahen und kempfen solle. Und dieweil allergenedigister kunig und herr, der herr ban noch teglich die zuberaitung zum kampf thuet, auch schreibt und wie ich in diser stund erindert bin, durch ainen seiner geführten stuelrichter mit eur maiestät etc. jeneral umbschickt, dass ime volck zueziehe und der wascha one zweifl von allem sein guete kundschaft helt und hierdurch noch etwo ursachen schöpfen und unterm schein des kampfes kumben und dem land grossen schaden zuefuegen mechte, dass also von eur maiestät etc. aines verordent, das ander aber, als wie gemelt, mit unversehenlicher des feinds verhörung gehandelt würde. Darauf hab ich meinen sun Ludwigen sogleich an heut dato von den herren verordenten aus Steir kumen sambt herren Lucasen Zägkhl zu dem herren ban abgefertigt, will ine also nochmallen eur maiestät etc. befelch nach vermanen lassen von allem dem abzusteuen, dadurch dem wascha ursach gegeben werden mechten. Was mir auch von ime wascha zu antwort gefelt und mir sonst dis kampfes und sein des feinds halben weiter zuekumbt, will ich eur maiestät etc. gehorsamist zueschreiben.

---

¹⁾ Hiányzik, hacsak nem az aug. 13-án kelt levélről van szó.

Genedigister kunig und herr.

So ist mir auch eur maiestät etc. genedigistes befelschreiben, des datum steet Wien, den 6. dis monats, durch derselben diener den edlen vestn Ieronimum Kirchpuecher alhie überantwort worden, so ich ganz gehorsambist emphan-gen und daraus eur maiestät etc. genedigiste verordnung und begern zu bezallung eur maiestät etc. kriegsvolcks in den hungarischen ortflecken und gränizen von diser dreier lande bewilligten hilfen als dem ferdigen rest und heurigen verfallen dritntail fünfzig tausent gulden zuverordnen und ime Khirchpuecher zuezustellen mit mererm angeregtem eur maiestät etc. allergenedigistem schreiben und befelchs inhalt unterthenigist verstanden. Als ich aber anderer dismals von eur maiestät etc. mir in disem kriegsambt auferlegten sachen, sonderlich des obbemelten kampfes halben jemand unter bemelter landen verordenten aigner person ausser herren Marithn von Räckhnitz, so one das auf eur maiestät etc. befelch in ainer commission alhie bei mir gewest, je nit ersuechen mügen, hab ich doch an dieselben lauth beiligender mit B.¹⁾ singniertn copei notdurftiglich geschriben und noch darzue obbemelten meinen sun Ludwigen auch mit allerlai guetem und der sachen fürtreglichem bericht dahin in Steir abgefertigt. Was nun er mein sun sambt dem Kirchpuecher verrichten und die herren verordenten zu antwort und bescheid geben werden, des bin ich teglich gewartend und will es eur kun. maiestät etc. auch hinach gehorsamist zueschreiben.

Was mir auch aus Italia durch meinen sun den herrn von Hoyos und andern gewissen orten für zeitungen unter andern, das dem türken vill volcks vom Soffi erlegt worden sein solle, zuekhumben, die schick ich eur maiestät etc. hiemit mit C.²⁾ signiert, hochermelter eur kun. maiestät etc. mich hiemit gehorsamist befelhent.

1554.
aug. 17.

Datum Pettau, den 17. tag Augusti anno etc. im 54.
Eur röm. kun. maiestät etc.

untertenigister gehorsamer
Hanns Ungnad m. pr.

---

¹⁾ L. a Pótlék 1554. aug. 12. datuma alatt.

²⁾ Hiányzik.

Külczim: Der römischen, auch zu Hungern und Behaim
etc. kuniglichen maiestät etc. meinem allgeronedigisten
herren.

Eredetije a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. ltárban, 1554. VIII.
5. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 13. és aug. 17. keletű leveleivel.

Kivonatban közölte *Gömöry G.*, Mittheilungen d. k. k. kriegsarchiv
1884. 120.

XI.

Ujvár, 1554. aug. 17.

Erdődi Péter a Rakonok alá történt török portyázásról s Zrínyi Miklósnak
a fejenként leendő felülést elrendelő parancsáról értesíti Ungnad Jánosi.

Generose spectabilis et magnifice domine domine ob-
servandissime.

Salutem et meorum servitiorum commendationem.

Nova alia generosae spectabili magnificae dominationi
vestrae scribere nescio, praeter quod heri sub Rokonok fece-
runt thurcae equites ducenti et quinquaginta excursiones,
qui satis praedarum et hominum abduxerunt et parum de-
fuit, ut fertur, quod turcae in civitatem Rokonok intro non
sunt ingressi. Si spectabilis magnifica dominatio vestra ad-
mitteret, bonum esset et nobis cursitare.

Praeterea, dominus banus mandat tam magnificis quam
nobilibus autoritate qua fungitur regia, ut omnes capitatim
penes eum ad duellum vadant, alioquin si quis ire nolle,
extunc eum ex autoritate ei per regiam maiestatem concessa
puniet etc.

Generosam spectabilem magnificam dominationem ve-
stram felicissime valere optamus.

Datae ex Novo Castro meo ad Zavum, 17. Augusti 1554.
anno Domini 1554. aug. 17

Hodie peracto prandio Chrastovicam vadam.

servitor
Petrus Erdeudi
de Monyorokerek etc.

Külczim: Generoso et magnifico domino domino Ioanni Ungnad, baroni in Sonnegg, ducatus Stiriae et confiniorum Croatiae et Sclavoniae capitaneo generali, domino observandissimo.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. aug. 20-án Miksához intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 7. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 17. és aug. 19. keletű leveleivel.

XII.

Pettau, 1554. aug. 19.

Ungnad János tudatja Mehemet pasával, hogy minekutánna a király Zrínyi Miklóst a párviadaltól szigoruan eltiltotta, ellenben ő a mint hire jár több szandsákkal együtt készül arra, sőt a bán birtokait is megraboltatta, a béke megbontása csak őt terheli.

Hanns Ungnad freiherr zu Sonneg, röm. kun. maiestät etc. rat, landshaubtman in Steyer, haubtman und vizdomb zu Cilli, obrister span der grafschaft Warasdin und obrister felthaubtman der dreier lande Steier, Kärnten und Crain, auch Crabaten und Windischenlands gränizen.

Wolgeborner herr bascha sonder lieber prueder und nachper.

Ich winsch euch von Gott gesund, gluck und lanckleben.

Ich hab euch bei meinem pocklisärn meines groszmächtigen kunigs und mein schreiben zuegesend, das ir auch endpfangen und daraus verstanden haben werdet, dass der kampf zwischen euch und dem herrn grafen von Serin ganzlichen und one mitl abgestellt und ime dem herrn ban sollichen kampf mit nichte und kaines wegs zuersuechen bei verliering seines kopfs, ehrenhab und guet ernstlichen verboten, mit disem vererm anhang, dass disem vererm anhang,¹⁾ dass solliche abstellung und verpott euch oder ime an eurn eren mit nichte verlezlich oder nachtailig sein solle, bei welicher abstellung der bemelt herr ban soliches auch (wie dann billich) zuhalten vrpittig und beleiben lassen. Nun sein aber mir

---

¹⁾ Igy, kétszer.

kundschaften zuekumben, dass ir in grosser werbung und versamblung steen und solchen kampf mit eurm hör und etlichen schänschäcken ersuechen wellet; aus disem eurm vorhaben vermuetlich ir werdet nicht desto weniger unangesehen der abstellung auf den kampfplatz komen und aus derselben ursachen, auch aus dem, dass ir des herrn ban schloss Rokonok und Worwoza in dem fridlichen anstand (als es dann jetzt neulichen beschehen) berennen, seine arme unterthanen verwiesen, ain grosen raub nemen und wegführen lassen, möchte sich auch ban etwas zur gegenwör gefast machen, damit er durch euch nicht überfallen und übereilt würde, jedoch mit nichte dahin zuverstehen, dass er zuwider unsers grossmächtigen kunigs verpot und abschaffung zum wenigsten handeln oder den kampf besuechen, sonder sich wie gemelt vor eurm gewalt und überfallen zu fursechen, sich und seine unterthanen beschiermen welle, derwegen und ob ir mit volk anhaimbs beleibt, so solle dem gemelten meines grossmächtigen kunigs befehl gänzlichen volziehung gethan und wider den fridlichen anstand zwischen seiner kun. maiestät und eurm grossmächtigen kaiser nichts gehandelt, sonder dasselb durch mich als meines grossmächtigen kunigs obristen feldhaubtman verordent und darob gehalten werden, dann ir habt aus meines grossmächtigen kunigs schreiben genuegsamb und ausfuerlich verstanden, dass sein kun. maiestät den fridstand zu brechen oder etwas dagegen handeln zu lassen mit nichte bedacht, wie ich mich dann auch mit nichte bedacht,¹⁾ wie ich mich dann auch kaines wegs darzue gerüst oder gefast gemacht und wiewol ir hievor eur volk etliche einfall thuen lassen, dass auch darüber erlegt und zum thail gefangen worden, weliche gefangnen aber mir wider zuübersenden beger, weil ich gegen den eurn mindert einfall thuen lasse, sonder mich mit mein untergebenen kriegsvolk dem fridlichen anstand gemäs halte. So zaig ich euch an, dass dieselben gefangnen alle bekennen, dass ir sambt etlichen schanschäcken wie obsteet in grosser rüstung und endliches vorhabens seit den kampf zubesuechen, derwegen

---

¹⁾ Így, készer.

und weil ir verstanden, wie hoch es dem herrn ban des kampfs abzusteen verboten, so wellet auch anhaimbs beleiben, dass bisher erzaigten einfall und angriff endhalten, absteen und abschaffen, werdet ir soliches aber nicht halten und darüber den kampff ersuechen oder ichtes anders thatlichs handeln, so habt ir als der verstandig selbst zu bedenken, dass ir allain an dem fridpruch die schuld habt und euch durch mein grossmächtigen kunig oder mich all ir kun. maiestät unterthänigisten obristen kain ursach darzue zugeben.

Des ich euch nachperlich und freundlicher mainung anzaigen wellen und beger hierüber bei disen meinen pocklisärn eur schriftlicher antwort.

Wünsche euch auch von Gott langes leben und gesunt.

Datum Pettau, den 19. Augusti anno etc. 54.

1554.
aug. 19.

Rájegyezve: An wascha aus Bossen.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. aug. 20-án Miksa királyhoz intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 7. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 17. és (aug. 20 előtt.) keletű leveleivel.

XIII.

(1554. aug. 20 előtt.)

Alapi János kéri Ungnadot, engedje meg, hogy a bán párviadalára kitűzött napon Szentgyörgyváránál jelen lehessen.

Praeterea, certam efficio spectabilem et magnificam dominationem vestram, qualiter spectabilis et magnificus dominus banus in binis suis literis officio et autoritate banatus sui mihi strictissime mandaverit, ut ego personaliter in negotio ac duello suae spectabilis et magnificae dominationis, quod
aug. 24. ipse in festo beati Bartholomaei nunc proxime adfuturo sub castro Zendgerghwara habiturus est, die et loco in praescriptis esse et comparere debeam.

Quare supplico spectabili et magnificae dominationi vestrae uti domino mihi gratiosissimo, dignetur eadem ex sua erga me gratia illac eundi ad diem praescriptum mihi dare libertatem; nam certus sum, si ego die et loco in praescri-

ptis non comparuero, extunc ipse dominus banus autoritatē officii sui mihi non parum damnum inferre potest et me pro inimico sibi semper tenebit.

Iohannes Alapi de
Nagkemlek.

Rájegyezve: Ad dominum generalem dominum Iohannem Ungnad etc.

Egykorú másolata Ungnadrak 1554. aug. 20-án Miksa királyhoz intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 7. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 19. és aug. 20. keletű leveleivel.

XIV.

Pettau, 1554. aug. 20.

Ungnad János jelenti Miksa királynak, hogy a párbajt eltöltő parancsa ellenére a bán folyton készülődik, hasonlóképpen a pasa is, ki a Zrínyi párbajra hívásait békeszegésnek tekinti, sőt egy török csapat egészen Rakonokig portyázott számtalan foglyot ejtve s magát a várost is csaknem hatalmába kerítette.

Allerdurchleuchtigster grossmechtigster romischer, auch zu Hungern und Behaim etc. kunig, allergenedigster herr.

Eur röm. kun. maiestät etc. sein mein unterthenigist dienst mit duemuetigster gehorsam und höchstem fleis bevor.

Allergenedigster kunig und herr.

Ich wirt eur kun. maiestät etc. hiemit unterthenigist zuberichten verursacht, wiewol eur kun. maiestät etc. den zwischen dem herrn ban und wascha von Wossen fürgenommen kampf allergenedigist aufgehebt und eingestelt, er herr ban auch destwegen eur maiestät etc. kunigliche schreiben und befelch, dardurch ime von solchem dismals genzlich abzusteen aufs hechst und ernstlich gepoten worden, entphangen und demselben also zugeleben noch durch mich genuegsamblich vermonet, auch darauf mit seinem gueten vorwissen mit sendung desselben eur kun. maiestät etc. lateinischen befelch und meines sondern schreibens, davon eur maiestät etc. ich jüngstlich copi gehorsamist zuegesand,

di abfertigung zu dem wascha gethon worden, das doch er herr ban nichts minder sich zu disem kampf allerdings grust macht, darzue ime zuezuziehen ausschreiben und aufmonungen thuet und also, wie es noch nicht anders abgenommen, auf disen tag und kampfplatz zuerscheinen willens ist, wie eur kun. maiestät etc. das auch ob den eingeschloss mit A.¹⁾ signierten etlicher haubtleuth mir gethoner schreiben genedigist zuvernemen. Darneben mir auch von andern mer orten angezeigt wirt und kundschaften kumben, dass man allenthalben ime herrn ban etlicher orten zu zwai und dreihundert paurn zueziehen, dass also von eur maiestät etc. aus aller genedigistem und vätterlichem fürbedenken aines gepoten, am andern aber dass widerspil gehandelt wirt, doch gar one mein vorwissen und willen, dann er herr ban mir nichts davon gesagt, ich auch noch, was muglich, nuer gern wolte weren, wie ich auch ietzt widermallen meinen sun Ludwigen und eur maiestät etc. mustermaister sambt dem Gällel eur maiestät etc. secretarien bei ime gehabt, ine von allen dem so den bascha verursachen mechte abzemonen, der mir aber schlueslich zueentpoten, dass er zehen und morgen Erchts²⁾ geen Kopreinitz ankumben welle und so ich ime verrer ichtes zuschreiben hette, dass ich ims daselbsthin zuefertigen solle und wiewol mir von eur kun. maiestät etc. sider und etwas spath widerumb ain befelschreiben, des datum steet Wien, den aindlften dis monats, erst am 16. desselben zuekumben, dardurch eur maiestät etc. mir allergenedigist auferlegen, im fall der bascha unangesehen eur maiestät etc. schreiben verpietens und abstellens fortfarn und zum kampf kumben und davon kaineswegs absteen wolte, dass ich dasselb gedachtem herrn ban sich darnach haben zerichten als pald zueschreiben und bewilligen solle, dass er solchen kampf gleichermassen auf den bestimften platz besuechen müge, mit vererm genedigistem fürbedenken und vermelden, ob gedachter bascha mir auf

---

¹⁾ L. Erdődi Péter 1554. aug. 17. s Alapi János (1554. aug. 20 elött.) keletű levelét a Pótlék i. datumai alatt.

²⁾ Erichstag, Erichstag = szerda.

di schreiben kain antwort geben würde, dass zuvermueten, er werde solche kampfsanpietung für ain fridbruch achten und den herrn ban zu Sand Georign oder Serin besuechen, alles merern inhalts angeregtem eur maiestät etc. genedigsten befelchschreibens. Dieweil mir aber noch auf dato ime bascha weder antwurt auch sonstn kain ainige kundschaft, kumben, dass er unangesehen seiner haimblichen bewerbung im zusammen ziehen, vill weniger im anziehen were, so hab ich auch ime herrn ban derselbst durch seine kundschaftn sovill ich bericht bin, auch anders nicht erinndert ist, disfals nichts zuezuschreiben, noch wider obvermelte eur maiestät etc. genedigiste vollige abstellung ichtes nicht furzenemen wissen, dann ich auch die kundschaften dermassen mit fleis bestellt und in vil weg verordent hab, dass zurechnen nicht wol muglichen, ob er fundt in versamlung zusammen und anziehen wer, dass mir nicht aine oder etliche kundschaften deswegen zuekumen sollen. Genedigister kunig und herr, warlich anders schier gar nicht zeschliessen, dann dass der wascha so ganz ungezweiflt von allem seine gewissen kundschaften hat ime dise des herrn bans zuberaitung und versamlung, sonderlich weils wider den so lautern und ganz ernstlichen eur kun. maiestät etc. befelch, der ime auch nun zuekumben beschiecht gegen ime herrn ban, der es auch weil er vermelte aufmonung und zusammen forderung schon alberait gethan, nicht mer ändern kan zu ainer sondern schmachschimpf und spot rechnen und versteen, auch vielleicht gegen eur maiestät etc. und mir derselben unterthenigistem obristn oder gar den christn in gemain, als hielten di weder glauben noch trauen und dass ime dise schreiben nuer etwo auf ainen list und schein geschickt worden wären di sachen zum obristen deuten, dardurch mer ursachen schöpfen und darauf weil er, wie di kundschaften mitbringen, noch imer in haimblicher werung und sambt den andern wascha in rüstung steet seinen zug, wo nicht eben zu Bartholomaei als dem jetzbestimbtan tag, doch etwo unver-
aug. 24
sehens hinach heraus fürnemen und seiner gelegenhait untieranischen art nach dem land und christenlichen volk schadens zuefuegen wirdet, weil sein des bascha vorig schreiben

auch lauter mit pracht hat, welle auf Serin und sein herrn bans gueter ziehen. Dardurch er aber zu denselben auch andere gueter und das land verderben mechte, zu welchem dises nicht claine vermuetung auch dem fridpruch etwas andlich sein, gibt das si di feind ausser etlicher die zeit herumb irer eingefalnen ainzigen tschetta jetzo, auch das rennen, wol in drithalbhundert stark zu ross, als in obvermeltem des herrn Erdeudi schreiben vermelt ist, auf sein des herrn bans grund thuen lassen bis gar zu dem flecken Rokonok, also dass si auch zusambt dem erlangten raub und verfirtn christlichem volk gar nahent bei den bemeltn fleckn darzue erobert hetten.

So hab hochermelter eur kun. maiestät etc. ich solches alles hiemit aus schuldigen meinen unterthenigistn ambtsphlichten und treumainen gehorsamist zueschreiben und anzaigen wellen, wiewoll ich als eur maiestät etc. unterthenigister oberster hierzue wider so claren eur maiestät etc. befelch und bis ich vom wascha nit antwort und von seinem zusammen und anziehen etwas gewisshait oder kundschaften habe, nichts zethuen waiss; darzue auch zu solchem nit gefasst bin und waiss, wol auch anders nicht woll zeschliessen ist, dann so es zur kampfshandlung und dis wascha anzug kumbt, dass es aus denen zum tail in vorigem meinem eur maiestät etc. unterthenigist gethanen schreiben angezaigten ursachen nuer über di armen leuth geen wirt, ich aber will, genedigister kunig und herr, auf mervermelt eur kun. maiestät etc. so genedigistes fürbedenken und abstellung dis vilberürten kampfes, noch was imer müglich zuwörn, den unterthenigisten fleis gern thuen. Darauf ich auch dem wascha laut beiligender mit B.¹⁾ signierten copi ain schreiben gethan und ime dasselb, weil ich, wie obgemelt, das aufpot und zuezug von allen ortn also verordnen schon zuegefertigt habe, ob ime villeicht dardurch vom sinne zubringen, wer dahin ers dann one zweifl vermueten oder deuten wirt, dass ime des herrn bans über so claren eur

---

¹⁾ L. Ungnadnak Mehemet pasához intézett levelét a Pótlék 1554. aug. 19. datuma alatt.

maiestät etc. genedigisten ernstlichen befelch zuberaitung und aufpots versamlung nicht zum spot, vill weniger derselb eur maiestät etc. genedigister befelch anders nicht, dann wie es der buechstaben mit sich bringt gefertigt worden und so aber vermelts mein jetzig schreiben beim wascha gleich nicht mer würket, so würde ime doch die sachen, solte er anziehen und sich wider den friden, des er aber nit befuegt, erzaigen, desto schwerlicher zuverantworten sein, hierdurch auch sein des wascha überwillens merers warzenennen ist, unterthenigistn schreibn auch angezaigt, sopald es nuer, dass der wascha das ort als auf Sand Georigen zu-raisen verlassen wolte, etwas sich wirt gegen der crabatischen und crainerischen grenizen erheben und wiewol mein wenig untergeben kriegsvolk allenthalben durch die weite grenizn, also dass ichs one sonder gefer nicht woll abfordern mag, austailter und zersträter ligt, doch sovil zuverrichten imer menschlich müglich, auch von Gott zuerpitten ist, solte an meinem getreuen unterthenigistem fleis nichts erwinden, eur maiestät etc. haben als hochlöblichster und kriegsverständiger kunig aber allergenedigist woll zuerwegen, weil er wascha mit andern noch mer wascha ziehen und in seinem vorhaben, wie er lauter geschriben, di kundschaften aber noch merers davon mitbringen, fortfaren würde, was ime dargegen mit disem so wenigen und zersträtten vökl für abbruch oder widerstand gethan werden kinte oder mechte. Und ich kan genedigister kunig und herr warlich nicht verstehen, was doch gegen dem so geweltigem feind und bei den so geferlichen und sorgfeltigen leufen diser pracht sein solte, anders dann dass wie obengemelt, dem wascha der künftigen sorglichen einfallen mer ursachen gegeben, und durch solch der unterthanen zusamen ziehen und hin und wider raisen durch die gesterbs ort, do es dann on vill enden ganz heftig stirbt, auch di so noch gesunder sein invi-ci-ert und vergift werden, folgents in irer haimbkunft dasselb auch unter di andern pringen und also allem wesen noch oftbelmelter kampfhändl in di lenge wenig frucht bringen wirt.

So eur kun. maiestät etc. ich aus schuldigen meinen pflichtn hiemit unterthenigist anzaigen wellen, sovil ich auch

genedigister kunig zuverhütung nachtails noch hierinnen verhueten mag, solte on meinem getreuen unterthenigisten fleus, es trag sich nun zue, was da welle, nichts erwinden, melter eur kun. maiestät etc. mich hiemit unterthenigist befehlent.

1554.
aug. 20.

Datum Pettau, den 20. tag Augusti anno im 54.

Eur röm. kun. maiestät untertenigister gehorsamer

Hanns Ungnad m. pr.

Külczim: Der römischen, auch zu Hungern und Behaim kun. maiestät etc. meinem allergenedigistn herrn.

Eredetije a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. ltárban, 1554. VIII. 7. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 20. és aug. 21. keletű leveleivel.

XV.

Kaproncza, 1554. aug. 20.

Székely Lukács egy oláh fogoly vallomása alapján arról értesíti Ungnad Jánost, hogy a gradiskai révben nincs semmi hajóhadí készület, a bosnya pasa is nyugodtan van s gyermekeit és feleségeit a Pozsegaváron dühögő halál elől Eszékre küldötte.

Wolgeborner gunstiger herr obrister.

Euch sein mein willig dienst von mir jeder zeit zuvor.

Und erinnder eur gnaden, das mir mein sun schreibt, dass Plavetz nechten spat kumen ist und ein wallachen bei Khowar gefangen hat, der geen Zernickh hat wellen und vor acht tagen zu Gradischer urfar gewest, zaigt an, dass da kain zurichtung mit der schiffung nit ist, sonder die schief voller wasser sein sollen.

Zum andern, so hab er nichts gehort, dass der bascha aus Wossn zusammen zihen soll oder aufpueten soll.

Zum dritten, dass es in der stat Pasgawar fast sterben soll, dass der wascha seine puebn oder weiber alle auf Osseck schiken thuet und ander turken, darzu er der bascha, solt selbest auch henab zihen, hab die martalosen derhalben

zu sich erfurdert, aber kaufleit von Wabotza sein hie gewest,
die zeigen an, dass sich die turken am Ungerischen zue-
richten etc.

Datum Kopreinitz, den 20. Augusti anno etc. im 54. ^{1554.}
aug. 20.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. aug. 29-én Miksához intézett
jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 11. — V. ö. a Pótlék (1554. aug.
20. és aug. 21. keletű leveleivel.

XVI.

1554. aug. 21.

Egy Miksának szóló hivatalos előterjesztésben Lenkovics Jánosnak Un-
gnadhoz, majd a krajnai rendekhez intézett kivonatos tudósításai egyéb
hadi hírek között arról értesítenek, hogy Mehemet pasa a bajram miatt
s a szultán engedelmé nélkül a Szent-Györgynél leendő párviadalra nem
megyen el.

Allergenedigister kunig.

Herr Hanns Lenkowitsch schreibt an herrn verwalter
der landhaubtmanschaft und die verordneten gemainer land-
schaft in Crain vom neunzehenden tag verschines monats
Augusti, dass ime über die vorigen mundlichen turken kund-
schaften, so ime vom hauptman zu Wihitsch zu entboten
und er an herrn Herwarten freiherrn zu Aursperg und an
mer orten des lands neben verordnung der kreidenschuss
schriftlich gelangen hab lassen, durch ermelten hauptman zu
Wihitsch widerumb mundlich und one ainichen schriftlichen
puechstaben zu entboten worden, dass die turgen des herrn
grafen von Tersaz uskoken ainen selb neunten am Savola
gefangen und darauf von stund an widerumb abgezogen
sein sollen. Daruber hab er Lenkowitsch ermeltem hauptman
geschriben, wie aus eingeschlossner copi zu vernomen.¹⁾

Sonst hab er aus Dalmatia und gar aus Wossen fri-
sche und fast gleichlautende kundschaften, dass der bascha
aus Wossen jetz zu des herrn bans vermainten kampf nicht

---

¹⁾ Hiányzik.

komben werde und auch weder er, noch die andern sansaken (ausser ir jedes hofgesind) noch in kainer andern versamb- lung, sonder dass sie jetz iren waryan oder weinachten, bis sie den neuen schein sehen, halten und auf ires kaisers erlaubnus zu jetzgemeltem kampf nicht gen Sant Georgen, sonder in Krabaten zu komben warten. Aber Malkotschweg soll jetzo seinem kriegsvolk mit grossen und klainen tscheta zu raisen und rauben und was sie hinfuro fur armb christen- lich volk uberkomben, nicht mer haimblich, wie bisher, son- der offentlich fur ine zu bringen erlaubt haben. Also wofer aller seiner obvermelten kundschafter anzaig warhaftig, so muge jetzo kain turgen hör vor Wihitsch am Savola gewest sein, sonder die weschie von Vdwin, Gradschaz, Ostrowiza und von andern mer turgischen ortflekten den enden, sambt iren besoldten martolosen, deren aller etlich hundert, dise verschinen tåg auf Vdwin und Gradschaz ankomben, diesel- ben werden den straiß heruber des Teuffls Garten und an mer orten gegen dem mör jetz in drei tagen nachainander gethan haben. Darunder oberhalb Novi im Weintall allain auf ainem ort uber 30 christenlich selen gefangen weggefuert und drei tag darvor zu Selez etlich und achzig säm ross genommen, die inen aber durch ernennnts Lenkowitsch scart pferd widerumb abgejagt, aber uberall nit mer dann drei turgisch martolosen aus inen gefangen worden. Welchem häftigen strafen und rauben er dise weitschwaifige gränizen mit der jetzigen schwachen fursehung nit ersprieslichen wi- derstand und abbruch thuen muge, dann wo er 15 oder 20 personen an der scart hab kainen, der feind alwegen mer dann dritopelt. Also wo kain sterkere fursehung in frid oder unfrid auf dise gränizen beschehe, dass nit allain Crabaten, die under March und Karst in gar kurzer zeit schlafender ding verderben, sonder auch daneben die strassen von Laibach auf Triest und Görz jetz im frid der turgischen martolosen täglichen straißens halben gar gespert beleiben muessen.

Er hab solches alles eur kun. maiestät und dem herrn obersten hievor mermals gnuegsam anbracht und umb me- rere fursehung angehalten, jetz wiss er nit weiter, sonder die

verordenten werden des armen lands augenscheindlich verderben zu bedenken wissen etc.

In ainem andern schreiben aus Novigrad vom 21. Augusti schreibt erinnerter herr Lenkowitsch den herrn verwalter der landshaubtmanschaft und verordenten in Crain, er hab ir schreiben sambt der eingeschlossnen copei eur kun. maiestät an sie ausgangen befelchs der turgischen armada halben, dergleichen die andern zwai schreiben vom herrn obersten vernomen und darauf ime herrn obersten geantwort, wie sie aus beiverwarter copei zu befinden.

Dann von der turgen, so am Savalle (laut des haubtmans von Wihitsch ime mundlich zu entbotnen kundschaft) gewesen an und abzug, hab er inen vorgestern, das ist in vorgemeltem schreiben vom 19. Augusti geschriben, verseehe sich sie werden dessen alles nun gnuegsam erindert und wie all sachen steen, jetz abermals aus obermelter eingeschlossner copi grundlich zu vernemen und sich darnach zu richten haben.

Zu dem neun gepeu ob Zeng hab Anthoni Fadaldi paumaister auf sein verordnung etlich und funfzig mauerer und tagwercher von Görz gehebt und dahin gebracht, so hab er Lenkowitsch darwor (ausser der Zengerischen inwooner täglichen hilf) etlich und zwainzig auslendisch mauerer und tagwercher sambt ainem ansehnlichen zisternmaister aus Neapolis, darauf täglich vil gelts lauft, also dass er uber die hievor empfangnen summa paugelts nun jetzo mer gelts notturtig, mit fleissigem bitt, die bewilligten und bei inen verordnten drei tausent gulden zu demselben gepeu vermug eur kun. maiestät befelchs richtig zu machen.

Zum andern bitt er auch umb die andern des herrn obersten beschehne verordnung abermals vermug der andern hienebenligenden copi des herrn obersten schreiben an die verordneten in Crain ausgangen, darin er sie ersuecht die von eur maiestät verordnten 1300 flor. paugelt auf etlich ortflekten furderlich zu erlegen, mit B.¹⁾ bezaichent, auch umb die drei hundert gulden rheinisch zu der pesserung und ge-

---

¹⁾ Hiányzik.

peu an Modrusch, Jeseniz und Ogulin dieselben fuderlich richtig zu machen etc.

Der herr Lenkowitsch zaigt dem herrn obersten in seinem schreiben an, erstlich so vill die turgisch armada an-treff, hab er ime derselben handlung und ausrichtung zuvor zuegeschriben.

Des kampfes halben mit dem herrn ban acht er, dass der bascha vor erlangung seines kaisers erlaubnus zu keinem kampf kommen werde.

Von wegen verhakung der wälder hab er mit dem herrn ban und andern crabatischen herrn und edlleuten beschlossen, wann ir arme leut mit einbringung der frucht und der herbst saat fertig werden, dass sie alsdann helfen wellen darzue zu greifen.

Die sterbleif in Crain und am Karst nemen heftig uberhand.

Ferrer, vermeld der herr Lenkowitsch, er hab nit gern gehört, dass eur maiestät den rest von der dreier land bewilligung heraus auf die hungerischen gränizen nemen, dann man sei auf seine undergebenen ortfleken in die 15,000 und etlich hundert gulden und auf das ander sein kriegswesen in die 4,000 gulden schuldig.

Er beschwärt sich, dass die verordnung merer haramia in die crabatischen wälder, dergleichen merer besazung, geschutz, pulfer und muniton, auch das paugelt zu pesserung Wihitsch und anderer fleken der enden, wie der herr oberst zum tail vorhin von eur maiestät in befelch habe, bisher stecken beliben und ime nicht zuekommen.

Ferrer, beschwärt er sich des herrn obersten begern, dass er im fall der not volk zu entsezung Agram aufbringen und schiken solle, dann er der herr oberst wisse, wie weit-schwaifig die dinigen gränizer, so er zu versehen und zu verhueten hab, sein, darzue er nit gnuagsam mit volk gefast seie, darumben werde ernennter herr oberster die fursehung Agram anderer gestalt zu verordnen wissen.

Weiter schreibt er dem herrn obersten di kundschaften, so ime vom haubtman zu Wihitsch des türgen hör halben, so bei Wihitsch am Savola gewest sein solle, zu entboten

worden mit dem vermelden, dass er zu aigentlicher erkondigung der sachen etliche seine pferd gen Wihitsch abgefertigt, die sein wider zu ime komen und zaigen an; dass kain gross turgen hör wie der haubtman zu Wihitsch ime entboten, sonder etlich hundert martolosen und weschie von den anrainenden turgen schlössern für Wihitsch und Dreschnik komen und auf jedem ort ain sondere starke halt gestossen und die vor Wihitsch des grafen von Tersaz uskomen selb neunten gefangen. Aber die under Dreschnik nichts ausgericht, darauf auch baid halt von stund an wider abzogen und sich der merer tail zu fuess in die crabatischen wälder austailt und bitt zum höchsten, dieweil sein untergeben dienstvolk grosse armut und not leidet, dass der herr oberst bei eur maiestät umb bezallung ire ausstendigen sechs monat sold der obvermelten 15,000 und etlich hundert gulden und dann auch umb die 4,000 gulden seines andern kriegsvolks verdientem zweier monat, dergleichen umb merere besazung, geschuz und munition durch schriften oder gesanten anhalten und anruefen welle.

Zum beschluss bitt er umb ain befelch an aufschlager n Crain, dass er ime die 800 flor. ausstendig kundschaftgelt richtig mache.

Datum den 21. Augusti anno 54.

1554.
aug. 21.

Egykorú másolata a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. ltárban, 1554. VIII. 8. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 20. és aug. 23. keletű leveleivel.

XVII.

Szent-György, 1554. aug. 23.

Székely Lukács a bánnak, Tahinak és Nádasdi Kristófnak a nádor hadaival való megérkeztéről tudósítja Ungnad Jánost s hogy a Bánffiak is érkezőben vannak. Három fogoly vallomása szerint a pozsegai szandsák Rahuczánál táborba szállott.

Wolgeborner gunstiger herr obrister.

Euch sein mein willig dienst jeder zeit zuvor.

Eur gnaden schreiben, des datum Petau, am 20. dis monats, hab ich heut frue emphanen, daneben ich eur gnaden anzeigen wellen, dass der herr wan nechten hieher ankommen ist, auch der herr Dahi und der Nadasti, Christof mit des hern grossgrafn dienern, es sollen nach die Wamffii und andere heint kumen.

Dem herrn wan sein nechten drei gefangen kumen, die zeigen an, dass der schanschak aus Poschega sich bei Rachutza ins feld gelegert haben solle.

1554.
aug. 23.

Actum Sant Görgen, am 23. Augusti anno etc. 54.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. aug. 29-én Miksához intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 11. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 21. és aug. 23. keletű leveleivel.

XVIII.

Szent-György, 1554. aug. 23.

Székely Lukács a pozsegai szandsáknak Rahoczánál, a bosnya pasának Pozsegavárnál történt táborba szállásáról értesíti Ungnad Jánost.

Wolgeborner gunstiger herr obrister.

Eur gnaden seind meine willig dienst jeder zeit von mir zuvor.

In dieser stund sein die knecht komen, die ich auf Bresouitz geschickt hab, die zeigen an, wie sie von irem freundten erfahren haben, die da zum bascha in Poschega gewest sein umb etlicher sachen, darunter in gepeten, dass

der bascha sie mit sambt iren rossen auf denselben zug frei lossen soll, darauf der weiwoda anstatt des schanschaken inen anzeigt, sie muessen des dargeben, dann sie die profand auf den puckel nit fieren migen, darauf den knechten angezeigt ist worden fur gewiss, dass der Posganisch sanschak mit sein volk auf Rahotza oder Trementz ziehen und sich noch am suntag erhebt sollen haben.

Zeigen auch an, wie des wascha aus Wossn 1,500 pfard unter Poschgawar sich gelegert hetten, er zeigt auch an, dass von Sokhlos und ander orthen die turken sich uberschiffen auf Poschga werts, zeigen an, das zu der profand die unterthanen mit iren rossen zueziehen haben muessen.

Datum Sant Gorgen, am 23. Augusti anno etc. 54.,
am 4 ur am abent. 1554.
aug. 23.

Eur gnaden

williger
Lucas Zackhl.

Rájegyezve: An herrn Hannsen Ungnaden freiherrn, obristen feldhaubtman.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. aug. 29-én Miksa királyhoz intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 11. — V. ö. a Pótlék megelőző és következő 1554. aug. 23. keletű leveleivel.

XIX.

Szent-Györgyvára, 1554. aug. 23.

Zrínyi Miklós tudatja Ungnad Jánossal, hogy a bosnya pasával leendő párviadal színhelyére érkezett s neheztel, hogy semmiféle hadiszert, sem Kapronczából a Székely Lukácsossal jött két vajdánál többet nem talált ott.

Spectabilis generöse et magnifice domine affinis nobis observande.

Salutem ac servitiorum nostrorum commendationem.

Sciat vestra spectabilis generosa magnifica dominatio, nos huc ad Zenthgerghwar ad diem statutum negotii nostri cum bassa Bosnensi habiti applicuisse, quemadmodum et maiestas regia dominus noster clementissimus nobis gratiose

commisit, quo honori nostro contra eum ac insidias, si quas cogitaret, in hac parte consuleremus, prout autem maiestas regia dominationi vestrae spectabili generosae magnificae committere dignata est ac etiam medio generosi ac magnifici domini Lucae Zakel cum eadem dominatione vestra spectabile generosa magnifica concluseramus ratione nobis praestando subsidio videlicet gentium, ingeniorum ac pulverum penitus nihil hic apparet. Expectamus a dominatione vestra spectabile generosa magnifica in his nobis non defuturam, praesertim cum adhuc nullam ab eadem experte conatu dicti bassae relationem acceperimus, cum domino Luca Zakl praeter duobus vayvodis ex Copreniza nemo venit, quos dominatio vestra spectabilis generosa magnifica novit, quanto numero peditum sint.

In reliquo vestram spectabilem generosam magnificam dominationem bene et quam felicissime valere cupimus.

1554.
aug. 23.

Ex Zenthgerghvara, 23. Augusti 1554.

Nicolaus comes perpetuus
de Zrinio, banus.

Külczim. Spectabili generoso ac magnifico domino Ioanni Ungnad, libero baroni in Sonnegg, consiliario regiae maiestatis, ducatus Styriae ac confinium Croatiae et Slavoniae generali capitaneo etc. domino et affini nobis observandissimo.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. aug. 29-én Miksához intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 11. — V. ö. a Pótlék megelőző és következő 1554. aug. 23. keletű leveleivel.

XX.

Szent-Györgyvár, 1554. aug. 23.

Rátkai Pálnak Ungnadhoz intézett tudósítása szerint Mehemet hán nem engedi, hogy a bosnya pasa török földön Szent-Györgyvárnál harcoljon meg, hanem Zrín vára alatt. A bosnya pasának Banyalukánál, Mehemet hánnak Rahoczánál való táborba szállásából csejt gyanítanak.

Ceterum, venerunt heri ad vesperum captivi domini bani, medio quos Mehmetan admiratur domino bano, quod

bellum concitat huc ad Zenthgerghwar, quia inquit non permittit ad suos fines bassam Bosnensem bellari, nisi in bonis domini Zrini, penes eius castrum Zrini vocatum.

Datae in Zenthgerghwar, 23. Augusti 1554.

1554.
aug. 23.

servitor

Paulus de Radkey.

Post scripta.

Iterum a captivis cognoscimus, quod bassa Boznensis cum gentibus suis nunc in Banyalwka esset, Mehmetan vero ex Posgawar ad Rahuza venit, inde nihil aliud intelligimus, nisi aliquod dolus per eos nobis venturos vel executuros velle.

Külczim: Spectabili generoso et magnifico domino domino Ioanni Ungnad, libero domino in Sonnek etc., necnon regnorum Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae generali capitaneo, nobis domino observando gratioso.

Egykorú másolata töredékben Ungnadnak 1554. aug. 29-én Miksához intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 11. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 23. és aug. 24. keletű leveleivel.

XXI.

Pettan, 1554. aug. 24.

Ungnad János válaszol a bánnak Szent-Györgyre érkezett tudató levelére, hogy a királytól nyert engedelemnél fogva megharcoljon Mehemet pasával s bár ha viadalra kerül a dolog, kész segítségére menni, mégis tekintettel a törökök csendességben lételéről szóló hírekre, megvárandónak tartja a pasa válaszát, nehogy a párviadalt a fegyverszünet megszegésének tekintse.

Spectabilis genere ac magnifice domine et affinis nobis imprimis observande.

Salutem servitiorumque nostrorum mutuam commendationem.

Literas eiusdem spectabilis ac magnificae dominationis vestrae ex oppido Sancti Georgii die scilicet XXIII. praesentis ad nos datas heri accepimus, in quibus intelleximus

spectabilem ac magnificam dominationem vestram in negotio duelli sive certaminis singularis inter eandem et bassam Bossnensem existentis se ad locum illum deputatum et diem praefixum recepisse, prout maiestas sua regia dominus noster communi clementia eidem gratiose concesserit contra praefatum bassam pro retinenda honoris et dignitatis suae defensione, vel si alio quovis dolo malo uti voluerit, tractatus suscipere, quemadmodum etiam iuxta mandatum praelibatae suae regiae maiestatis medio magnifici domini Lucae Zäkl de praestando eidem scilicet gentium, ingeniorum ac pulverum auxilio nobiscum conclusum fuerat, de quibus tamen nihil omnino apparebat cum certo expectasset, nos ea in re minime defuturos neque per nos de bassae Bossnensis conatu atque instituto ullam hactenus acceperit relationem, adeo quod iam dictus dominus Zägl adiunctis solummodo duobus vayvodis ad Sanctum Georgium se receperit etc., prout literae eiusdem spectabilis ac magnificae dominationis vestrae latius continentur.

Et primum, quantum attinet ad id (ut obiter unum quodque tangamus), quod maiestas sua regia pro conservatione honoris eiusdem aut si quid doli bassa ipse Bossnensis praesumere voluerit, clementer concesserit, spectabilem ac magnificam dominationem vestram posse contra eundem tractatus suscipere ac nobis similiter commissum sit etc. respondimus, verum literas tamen illas regias ad nos datas, quarum unas ad Chiackhentorniam, alteras vero et recentiores spectabili ac magnificae dominationi vestrae statim in specie per proprios nuncios nostros transmisimus, earundemque etiam ad instantiam suam copia data fuit, nos quoque tanquam in speculo et aenigmate satis abunde et indesinenter inspeximus, illas etiam ferventi memoria tenemus atque custodimus, quas vel unguem excedere nullo modo patiemur, quin potius observare studemus in hisque omnibus (mi domine affinis), quae literae illae regiae nobis imponunt pro posse nostro, si ad rem perventum, eidem praesto fuisset; quicquid autem desuper latius vel scripserimus vel per nuncios nostros spectabili ac magnificae dominationi vestrae amice admonendo significaverimus, id facile adhuc recordari

et ex eisdem literis nostris clare percipere potuit, nempe quod nos singula, quaeque nobis de bassa Bossnensi allata fuere, semper eandem quovis tempore certiore reddidimus. Quamvis dubium non sit, nec nos unquam dubitaverimus spectabilem ac magnificam dominationem vestram tanquam primatus suae maiestatis ac regnorum istorum banus et omnium magnatum praecipuus tum pro beneficio eiusdem maiestatis tum vero salute patriae nostrae, maxime etiam cum res sua quoque causa duelli agatur, de bassae praefati congregatione vel hostium conatu suas explorationes ubique locorum diligenter constituisse ac de omnibus procul dubio bene informatam esse, nihil tamen earum, quemadmodum nos eidem singula, quaeque intelleximus (uti probe novit) diligenter transmiserimus, participes facti sumus.

Cum igitur mi domine affinis literae illae regiae maiestatis, quas nuper in specie per poglisarum sive nuncium nostrum ex commissione scilicet regia bassae miserimus, clare edoceant, duellum inter vos pro hac vice suspensum atque prorogatum esse, illudque per nos nequaquam concedi debere, et licet maiestas sua regia statim post hasce literas alias recentiores de praeparatione et congressu huiusmodi duelli gratiose expediri fecerit, literae tamen illae regiae eo directae, utpote si bassa hoc responsum dedisset, se non obstantibus literis regiis commissionalibus neque nostro admonitu omnino ad duellum pervenire velle, tunc demum spectabilis ac magnifica dominatio vestra quoque locum illius duelli libere adire valeat, quocirca cum poglisarus nuncius noster non advenerit, tum etiam, quod ab omnibus nostris et secretis quidem duplicis et triplicis exploratoribus, deque aliis thurcis captivis, qui a Coprunza et Sancto Georgio ac ulterioribus confiniis ad nos deducti, intellexerimus et nonnulli quoque ex dictis nostris exploratoribus secretis, qui nuper Bagnaluca, Gradisgii et Boschega fuere, retulerunt se bassam Bossnensem et alterum de Boschega oculis suis ibidem vidisse, praeterea etiam ex literis domini Iohannis Lenkhoviz, locatenentis nostri, necnon aliorum fidedignorum hominum relatis ex Croatia et aliis locis pluribus diffuse percepimus, qui illud ipsum communi ore omnes affirmabant,

bassam absque ullo apparatu cum suis solummodo aulicis familiaribus in Bagnaluca hactenus commorari, neque exire, nisi interdum solatii gratia hinc inde per campum equitare ceterique bassae ac sanchiakhii similiter quieti omnes, nihil tale moliri, ita ut summatim intelligatur, quod a flumine Dragvi usque ad loca maritima nulla gentium congregatio sit, quemadmodum et thurcae (ut liquido eidem tanquam experto constet) sub hoc ieiunii eorundem spatio, nisi extrema coacti necessitate itinera vel alia graviora opera suscipiunt, sicuti ex dictis explorationibus eidem allatis satis intellexit. Facile igitur spectabilis ac magnifica dominatio vestra secum perpendere potest, an nobis ea de re gentes convocare licuisset, aut si id factum, non-ne contra mandatum regium tentatum fuisse dijudicaretur? ubi solum maiestas sua expresse prohibet, scilicet si bassa ad duellum vel dimicationis locum non compareat, tunc spectabilis ac magnifica dominatio vestra se quoque ab huiusmodi duello abstinere, nec acceptare debeat, sicuti eadem ex incluso eorundem literarum articulo specialiter cognoscere potest, etsi habuissemus gentes ac haramias, quos spectabili ac magnificae dominationi vestrae ex longinquis et contagiosis confiniis collectos misissemus, duplici nomine periculum minitabatur, primum, quod confinia illa nostrae fidei commissa praesidiis destituta relictas fuissent et quod ab contaminatis ceteri vestri bene se habentes non inficiarentur. Interim tamen nihilominus praemisimus ad Rassinga capitaneos nostros, qui inibi ulteriorem nostram ordinationem expectare deberent, quemadmodum et nos quoque omni ex parte armati extitimus, ita si ad rem perventum ipseque bassa congressus uisset et poglisar ille noster responsum apportasset, vel alioqui de conatu ipsius bassae quicquam certi cognovissemus, nihil pro muneris nostri ratione proque fideli mandati regii executione neglexissemus, sed duellum potius (uti decet) tueri ac casu etiam, si bassa ulterius progredi et incursiones facere voluisset, conatus suos frangere atque impedire, et ita demum spectabili ac magnificae dominationi vestrae omnem opem et operam ferre decrevissemus. Et quia eadem dictos nostros capitaneos maiori ex parte atque cum illis praecipuos

nostros homines eo deduxerit, ipsa facile colligere potest, si ad rem perventum fuisset et huic defensionis auxilium ferre coacti fuissemus, non-ne praedictis nostris valde egissemus? Ideoque consideratis praemissis omnibus, attentis etiam regiis mandatis et quod idipse bassa quietus permanet, nihil aliud hac in parte statuere vel ordinare potuimus, quam ut spectabilem ac magnificam dominationem vestram ab hoc suo proposito, ne scilicet ad duellum proficisceretur, et literis et monitu nostro fraterno perlubenter abstraxissemus, ea namque spe freti, cum spectabilis ac magnifica dominatio vestra (prout per nuncios nostros admonita nobisque significare fecit) aperte demonstraverit, dicendo, si bassa Bossnensis ad locum dimicationis non comparuerit, quid opus eidem esset eo proficisci, hoc intellecto, nihil quicquam suspicati sumus, quod spectabilis ac magnifica dominatio vestra prae-nominatum certaminis locum se commovere deberet, eaque de causa magnifico domino Lucae Zäkh quatuor tantummodo vayvodas in Sancto Georgio et Copronza commorantes pro custodia arcis illius Sancti Georgii deputavimus atque ordinavimus. Cum autem mi domine affinis spectabilis ac magnifica dominatio vestra non attentis his omnibus bene armata recta se se ad Sanctum Georgium, locum videlicet duelli recepisset, in cuius etiam subsidium longe antea bona pars gentium undique eo confluerat, quo facto bassa ille ex Boschega congregationem fecerat, castraque sua ad Rachoza metatus est, tametsi his fidem non damus, praesertim cum nihil dominatio vestra spectabilis ac magnifica (quae procul dubio a captivis suis intelligere potuit) nobis ea de re scripserit. Verum quod dominus Lucas Zäkl binas literas in vigilia sancti Bartholomaei ad nos datas miserit, ex quibus cognovimus prae-nominatum bassam ita congregatum suaeque etiam castra penes Rahoza posuisse ac ibidem ultra Posgauar 1,500 equites illius bassae Bossnensis esse; scripta praeterea extant a quodam capitaneo data ex castris eiusdem, bassam Mechmethan non satis mirari posse de congregatione et congressu spectabilis ac magnificae dominationis vestrae mentionemque fecisse, quod ipse bassam Bossnensem in partibus suis finitimis concertare non permisisset, quae quidem etiam non

aug. 23.

credimus, cum ea ab exploratoribus nostris non intellexerimus. Etsi praefatus Mechmethan bassa cum aliquot centenis vel ad mille usque equitibus congregatus esset atque in oppidis istis communionem aut provisionem faceret et expergisceretur, id non omni ex parte eidem reprobari posset, maxime cum locus iste Sancti Georgii in extremis confiniis, nempe ad tria vel quatuor milliaria a ditione sua existat. In quam autem partem idipse bassa Bossnensis saepeditam dominationis vestrae spectabilis ac magnificae tam validam congregationem totque dominorum primariorum ad confinia conventum expositurus est, qualemque finem res illa sortietur, bene cogitandum et ad animum recipiendum erit, ideoque spectabilis ac magnifica dominatio vestra sane prudenter perpendere potest, si et nos tanquam generalis in persona propria et cum vexillo nostro capitali comparuissemus, quid nisi suspicionem tum bassae Bossnensis, tum etiam Mechmethan de nobis susceptam auctam reddidissimus congressumque hunc nostrum hostes ipsi communiter pro aperta induciarum violatione interpretati fuissent. An igitur talis eiusdem spectabilis ac magnificae dominationis vestrae congregatio cum sacrae regiae maiestatis voluntate atque mandato ipsi bassae Bossnensi iam transmissa concordet, praesertim cum poglisar noster nondum cum relatione sua redierit, scire nequimus; illud tamen bene suspicari possumus, cum poglisarum nostrum sive nuncium hactenus non remiserit, ne illum retineat atque hanc congregationem contra literas interdictionales regias in despectum regum et honoris sui laesionem non sit interpretaturus. Nam ponemus casum, si eidem bassae Bossnensi ab imperatore suo, quem uti nos nostrum magni pendimus, literas huiusmodi de interdictione duelli recepisset, isque literas illas vel spectabili ac magnificae dominationi vestrae vel nobis transmisisset; ille tamen bassa se interim armaret et contra nos ex omnibus locis (prout nunc fit) aggrederetur, num-ne et nos sinistram aliquam opinionem de eo indueremus suumque poglisarum apud nos retentum aliterquam iuramento mediante interrogare faceremus. Quam primum autem poglisar ille noster redierit, qualeque responsum a bassa Bossnensi

apportaverit, statim ipsum una cum literis ad spectabilem ac magnificam dominationem vestram transmitti curabimus, qui- quidem nuncius (ut persuasum habemus) exundatione for- san aquarum impeditus quominus hactenus ad nos venire potuit, ubique tamen locorum commisimus, ut eundem equis recentioribus simul et quietis providere debeant atque Geo- rgio Schaller et Caspari Gothai, quos nuper eo expediverimus, singulariter iniunximus, ut si poglisar eos in itinere attigerit, literas illas responsionales ab eo recipere easque aperire et tunc demum spectabili ac magnificae dominationi vestrae ad legendum deque eisdem literis copiam dare.

Quantum vero munitiones concernit, eam quoque pro- visionem condignam fecimus, sicuti dominatio vestra specta- bilis ac magnifica a nostris nuper ad eandem expeditis nunciis percepit, burggravioque nostro Warasdiensi, simul etiam officiali suae regiae maiestatis, qui curam artellariae tenet, ibi- dem existenti commisimus, quatenus ad requisitionem suam duos falchones nostros magnos cum omnibus suis pertinen- tiis daret atque consignaret, quemadmodum spectabilis ac magnifica dominatio vestra in praesentia dictorum nunciorum cum domino magnifico Luca Zäkl de conductione tractave- rat, videlicet, quod ex provisione domini Zäkl munitiones illae pulveres, globuli ac pixides barbatae per aquam secundo flumine, dicti vero duo falchoni (ad quos spectabilis ac magni- fica dominatio vestra duodecim equos concessit) per terram eo deduci deberent, casu autem, quod bassa, sicuti apparet, non veniret, tunc munitiones illae nobis ad Warasdinum per idipsum dominum Zäkl restituerentur, quod autem id minime factum sit, culpa in nos merito transferri non potest. Nam si nos in servitiis suae maiestatis aliquid ordinamus, id nemo, nisi hii, qui his utuntur, sollicitare coguntur, prout spectabilis ac magnifica dominatio vestra probe novit, quod neque nos, neque victualium suae regiae maiestatis magister currus et equos vel cum pretio vel sine pretio (nisi prius id per ge- neralem diaetam concedatur) habere potuimus.

Idcirco, mi domine affinis, aliter persuasum non habe- mus, quam quod spectabilis ac magnifica dominatio vestra, sicuti ex literis suis facile dijudicatur, nos quicquam vel mi-

nimum, quid a maiestate sua regia nobis impositum et ad nos spectare videbatur, intermissemus, merito nos accusare non potest, quia (ut saepefactum) per exploratores nostros, (quos quanto cominus ad duellum perventum est, tanto diligentius duplici ac triplici numero atque adeo constituimus, quod hosti, si cum aliquot saltem centenis equitibus, taceamus de valido quodam exercitu, prout ipse tanquam praecipuus bassa in persona propria sub dominio regiae maiestatis cum exigua militum copia certo non venisset, congregationem aliquam facere conati impossibile fuisset, quod id ad certos dies non praescivissemus) aliud nihil perceperimus, quam quod bassa ille, quemadmodum spectabili ac magnificae dominationi vestrae exploratores sui deputati absque dubio conformiter referunt, in nulla congregatione sive congressu sit, sed cum aliis suis zanchiakhis omnino quiete vivere. Qua igitur moti occasione plura eidem perscribere vel latius quid superinde ordinare [non] debuissemus, praesertim quoque cum re ipsa comperitur, nemo hostium vel ad duellum comparuit vel alioqui inter eos gens congregata esset, nam quod antedictus Mechmethan se aliquantillum coniunxerat, id procul dubio praemissis de causis factum fuisse videtur; et primum praeterea, ne bassa ille (quum, ut praemissum, comperitur, contra mandatum suae regiae maiestatis ad locum deputatum sub hoc induciarum tempore congregatio facta est) sibi pro contumelia intelligatur eoque citius ad castra et bona Zryniensia spectabilis ac magnificae dominationis vestrae (uti literis suis iam antea minatus) proficiscatur nihilque boni faciat, quemadmodum mi domine affinis et nos ab idipso bassa nullum bonum responsum expectamus, maxime ea de causa, quod in saepenominatis literis regiis, suae scilicet regiae maiestatis sigillo manuque propria munitis, eidemque bassae transmissis perspicue continetur nobisque impositum sit, nempe si bassa non congregaretur vel compareret, ut duellum nequaquam permetteremus, vel minus spectabilis ac magnifica dominatio vestra illud absque ulteriori maiestatis suae commissione quovismodo ab ipso acceptare aut eo proficisci debeat, quin mandato eiusdem regiae maiestatis parere. Et quandoque bassa ille antichristus sit fidemque machume-

ticam habeat, vellemus tamen nihilominus in commissione adeo clara id secum tractandum suscipere, ne de fractione fidei nos merito accusare vel nobis in tanta divina hactenus concessa dignitate et actione nostra honesta quicquam sinistre attribuere valeat; cum autem (prout timendum est) ne praefatus ille bassa, quippe qui peroptime exploratum habet, quod spectabilis ac magnifica dominatio |vestra| cum circiter quinque millibus hominum congregata ad locum dimicationis pervenerit, ibidemque per aliquot dies expectaverit, haud aliter interpretaturus sit, quin id omne contra mandatum regium, quod quidem nos pro muneris nostri ratione tanquam generalis manutenere debemus ac eidem bassae pro dedecore factum esse, eoque motu tum bona spectabilis ac magnificae dominationis vestrae, tum etiam aliorum scilicet maiestatis regiae subditorum, qui eo tunc tempore induciarum cum eadem congressi sunt, damnificare et devastare conabitur, et duellum hoc (prout maiestas sua regia literis suis recentioribus gratiose etiam praemeditata est) cum bassa ille adhuc responsum non dederit, pro induciarum violatione se existimaturum.

Super quibus praemissis omnibus ac singulis noverit spectabilis ac magnifica dominatio vestra pro sua experientia condignas tenere explorationes aliisve modis et viis urgente necessitate providere, quemadmodum (ut praemissum) literae regiae nuper editae, quarum copiam spectabilis ac magnifica dominatio vestra tenet, latius continentur, videlicet si bassa ad literas nostras relationem non fecerit, praesumendum, ne duellum hoc pro induciarum interruptione sit habiturus, quare cum intellexerimus, quorsum caput suum flectere velit, ut coniunctis viribus incursiones et devastationes ac hostium institutum et conatum una cum spectabili ac magnifica dominatione vestra prohibere possimus; ad haec etiam deliberati sumus infra paucos dies Zagrabiam versus proficisci eisdemque in locis limitaneis, cum hosti minime fidandum sit commorari rebusque illis bellicis incumbere.

Et cum his spectabilem ac magnificam dominationem vestram optime valere cupimus ac petimus, ut hanc nostram

quam coacti necessitate conscripserimus, relationem a nobis
in bonam partem suscipere.

1554.
aug. 24.

Ex Pethaw, die XXIII. Augusti anno 54.

Ad vota sua
Iohannes Ungnad.

Homlokán: Ad dominum banum.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. aug. 29-én Miksához intézett
jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 11., egyszerű bejegyzése pedig az
orsz. ltárban, *Acta Publ.* 17. 7. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 23. és
aug. 24. keletű leveleivel.

XXII.

Bécs, 1554. aug. 24.

Miksa király a bán és bosnya pasa közt leendő párbaj megakadályozása
s a magyarországi végvárok őrségeinek fizetésére szükséges pénz meg-
szerzése ügyében kifejtett buzgalma felett elismerését fejezi ki Ungnad
Jánosnak.

Maximilian etc.

Edler lieber getreuer.

Wir haben in abwesen der rom. kun. maiestät unsers
gnedigisten lieben herrn und vatern ain schreiben an ir ma-
iestät von dir ausgangen, des datum steet Petau den 17. dis,
sambt eingeslossnen copeien,¹⁾ was du dem ban und dem
bassa aus Bossen auf befelch hochgedachter irer kun. maie-
stät geschriben und sonst fur verordnung zu abstellung des
kampfes zwischen gedachten ban und den bassa aus Bossen
gethan hast, daneben auf ain sondern dir gegebenen befelch
und richtig machung zu erlegung ainer summa gelts auf
bezahlung des kriegsvolks an den hungarischen granizen dei-
nen sun den edlen unsern lieben getreuen Ludwigen Un-
gnaden, freiherrn zu Sunek etc., zu den verordenten der land
notturftiglich abgefertigt habest, emphanen und als nach
lengs merers inhalts vernomen, befunden daraus, dass du

---

¹⁾ Hiányoznak. — V. ö. Ungnadnak 1554. aug. 17-én kelt jelentésé-
vel a Pótlék i. datuma alatt.

die sachen in solhen wol bedacht und fleissig verordent hast, dass wir uns also gnediglich gefallen lassen. Was dir dann daruber fur antwort gefellt und dir sonst von ainem oder dem andern der (?) vermuht sein wir jede zeit zum ersten und fuderlihisten leichs gewertig, welhes wir dir in gnedigen beschait nit wollen verhalten und du thust in solhen allen der rom. kun. maiestät und unsern gnedigen willen und mainung.

Datum Wien, den 24. Augusti anno etc. 54.

1554.
aug. 24.

Fogalmazványa a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. ltárban, 1554. VIII. 9. — V. ö. a Pótlék ezt megelőző és a következő 1554. aug. 24. keletű leveleivel.

XXIII.

1554. aug. 24.

Erdődi Péter a bosnya pasának azon nyilatkozatáról értesíti Ungnadot, hogy ha a bán megmutatja neki a király engedélyét a párviadalra, megharczol vele, különben nem; továbbá a szultán megveretéséről, a törökök portyázó szándékáról Hrasztovicza alá s a Zrínyi jobbagyainak fogásába hurczoltatásáról tudósítja.

Nova haec sunt:

Venerat unus homo ex Turcia, quem dominatio vestra magnifica generosa spectabilis novit, ait bassam Bosnensem esse in loco prope Banyaluka, qui locus vocatur Merthwitz, illic bassa disponit puteum unum et balneum pro refrigerio animae suae, dicit nihil gentium penes se habere nisi curiales, atque ut bassa dixisse, si banus ostenderit literas regias, ut cum eo duellarem duellabo, sin vero minus, nolo ego cum eo nunc duellare. Inquirebam eum, si imperator turcarum esse profligatus, dicebat, quod est et quod esset Vlam bassa occisus. Plagiarii hic in istis partibus valde surripiunt homines, praeterea penes Costanovitzam pertranseunt. Captivus domini bani dixit simili modo, tamen Vlam bassa dicit domi mortuum esse et non in proelio. Postea per haramias in Novigrad fuit unus harumbassa captivus, qui nocte per non advertentiam haramiarum evasit, qui quum per haramias

duceretur, dixit sicuti supra; sed hoc adiecit, quod in brevi volunt turcae mille vel ultra equites cum dolo et fraude excursiones huc sub Chrastovitzam excursiones facere. Nuper subditi domini bani sub Lysnizza per turcas sunt multi abducti, dixitque idem harumbassa, uti istis, qui huc nituntur excursiones facere, praeerit eis Malkuchwekh.

Ad praesens nulla alia nova habeo.

Rájegyezve: Neuzeitungen oder turken kundschaften vom 24. Augusti durch den herrn Erdeudi dem herrn obersten uberschikt.

Egykorú másolata Ungnadrak 1554. aug. 29-én Miksához intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 11. — V. ö. a Pótlék megelőző és ezt követő 1554. aug. 24. keletű leveleivel.

XXIV.

Pettan, 1554. aug. 24.

Két titkos kém jelentése a bosnyai törökök csendességben létéről s hogy a bán hadra készül, de a pasa cseltől fél s azért nem akar vele viadalra kelní, hanem engedélyt kért a szultántól, hogy birtokait megtámadhassa.

Zwayer gehaimben kundschafter anzaigen, so sy auf fleissiges und ernstliches befragen an heut dato vor dem herrn obristen und kriegsräten gethan.

^{1554.}
aug. 24. Actum Petau, den 24. tag Augusti anno im 54.

Erstlich zaigen sy an, als sy von ermelten herrn obristen abgefertigt worden, dass von einem aga und weyvoda zu den andern gezogen und vor 14 tagen zu Wonialuka, vor acht tagen zu Gradischki und folgendes zu Boschega zunächst, daselbst sy dan ir haimbwesen haben, gewest sein und aber gar mindert kein versamblet hör noch volk gefunden, sonder der wascha von Wossen und die andern schanschaken all ein jeder an sein ort noch still sein, allain dass sy sich mit geschütz auf redern, kugln und andere munition von dem obbemelten ort als zu Wonialuka, Gradischki, in der Poschega und zu Pokriz gefast gemacht, derwegen sy

dan solliches anzuzai gen heraus kumen und haben aber ire gesellen dinnen lassen, die so ain hör zuge daselbst hernach zu wissen machen oder irer wider hinein ankunft erwarten sollen.

Der Machmet wascha von Wossen, welichen sy auch mit augen gesehen, lige zu Wonialuka, hat niemand als sein hofgesind bei zwayhundert oder dreyhundert bei ime; die turken kumen woll dahin und fragen, wan man auf sein solle, denen geb er zu beschaid, das er allain auf des kaisers beschaid warte und bis derselb kumbt, stilhalten müsse, als die andern schanschaken (zu denen dan gleichesfals vlaken oder dienstleuth taglich kumen und des aufseins halben fragen) geben auch disen beschaid, dass man auf des kaisers beschaid warten muess und sein die schanschaken auch all noch still und mindert kain versamblung.

Der wascha aus der Poschega Mechmethan sey daselbst zu Poschega und hab auch nicht mer dan sein gesind bei ain zwayhundert bei ime.

Die weil die turken noch der zeit rasten, dörfe man sich keines anzugs besorgen, sich schik auch niemand darzue, sonder die türken sein ganz still und so aber bemelter wascha von Wossen inner ainzwanzig tagen von den negstverschinen montag anzurechnen ziehen, wuerde er gewiss ein zwelf schanschaken mit ime pringen. Von dem herrn ban sagen die turken gleichwoll, dass er sich rüste zum kampf, dass aber sy nit zu demselben platz und schloss, sonder wo sy seine guetter finden, mit listen kumen und dieselben einnemen wellen.

Es werde auch der wascha erstlich vor seinen zug ainen tichnia rennen lassen, zungen zufachen, dardurch sich zuerindern, wo die herrn all ligen und alsdan dem herrn ban, wo er ine finde, zueziehen und sy als die ganz gewisse sag unter den turken, dass man allain aufs kaisers beschaid warte.

Die türken sagen auch von dem herrn ban nichts guets und halten von seinen thuen nichts, der wascha werde auch mit ime gewiss nimmermer spiessprechen, sonder gedenkt wie er ime herrn ban muge betruengen; so sagt man auch

für gewiss, dass der bascha dem türkischen kaiser geschriben: Es sey ain chauer oder christ, der weder umb sein grossmechtigkait, noch umb seinen kunig nichts gebe, der hab ime wascha ainen kampf angepotten, derselb hab aber gueter, die auch weder dem kunig, noch kaiser nichts dienen noch nuzen und hab er wascha darauf begert, dass ime der kaiser erlaub dieselben einzunemen und zu überziechen.

Von dem türkischen kaiser haben sy jetzt nichts gehört, dass er etwas widerwärtigs hette, allain was er vor für schaden gelitten, sonder der sey auch gesind.

Actum ut supra.

Disen kundschaften gleichlautend zaigen auch andere des herrn obersten von mer orten bestelte gehaimbe kundschafter an, also dass wie hiezuvermelt nicht allain mindert unter den turken kain versamlung, sonder di zaigen auch an, was der wascha thuen sei.

Gleichsals es auch von seinem herrn obristens leitinand herrn Hannsen Lenkowitschen und denselben sondern gehaimben besteltn kundschaftn geschriben wirt.

Also schreibens auch etliche der ansehnlichen herrn aus Krabatn, so auch ire sondern besteltn kundschaftn haben.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. aug. 29-én Miksához intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 11. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 24. és aug. 26. keletű leveleivel.

XXV.

Kaproncza, 1554. aug. 26.

Rátkai Pál tudatja Ungnad Jánossal, hogy a bánhoz csatlakozottak egy törököt se látva sértetlenül tértek vissza s úgy osztotta el a hadakat, hogy a török rablása ellen a népnek védelmére legyenek, míg a haramiák vajdáját szigorú örküdesre utasította s e célból maga is lovasokat küldött Szent-Péter felé.

Generose spectabilis ac magnifice domine domine mihi observandissime.

Servitiorum meorum commendationem.

Significare possum spectabili magnificentiae vestrae, quomodo omnes, quotquot fuimus penes spectabilem magni-

ficum dominum banum, incolumes rediimus ullo penitus thurca apparente, dominum Nicolaum Bradach cum gentibus iuxta commissionem spectabilis magnificentiae vestrae hic Kapronczae degentem similiter offendimus, dominos Alapy, Gezty et Bradach, vayvodas quoque haramiarum, singulos eorum ad locum cuique deputatum divisimus, considerantes utilius fieri, ut unusquisque eorum locum suum ac miseram plebem a raptu thurcarum praecaveant, vayvodis etiam haramiarum nomine spectabilis magnificentiae vestrae iniunxi, ut diligentissimas excubias sive strasas observare debeant.

Quantum autem negotium meum obtinet, prout spectabilis magnificentia vestra mihi mandaverat, in locis necessariis exercitum meum dividerem, solum in persona mea fui cum spectabili magnifico domino bano. Misi etiam de equitibus meis viginti equites versus Zenthpeter, prout et cum domino Saller communicavi, forte si aliqua depopulatio per thurcas ad illas partes fieret, quippiam efficere possint, ego prout protuli his ordinatis super unum kochy profectus sum domum. Quod si spectabilis magnificentia vestra mihi mandare voluerit, obediens sum.

Cum his spectabili magnificentiae vestrae servitia mea commendo et eam felicissime valere cupio.

Datum Kapronczae, die dominico proximo post festum ^{1554.}
divi Bartholomaei 1554. _{aug. 26}

Paulus Rathkay.

Rájegyezve: Ad spectabilem magnificum dominum Iohannem Ungnad liberum dominum etc. ac capitaneum generalem.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. aug. 29-én Miksához intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. VIII. 11. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 24. és aug. 29. keletű leveleivel.

XXVI.

Pettan, 1554. aug. 29.

Ungnad jelentése Miksához a bán és bosnya pasa közt leendő párviadal megakadályozására tett intézkedéseiről; megállapodásukról a bánnal, hogy megvárják a pasa elhatározását s ha készülteit folytatná, a bán is készüljön, a kinek ő nemcsak megengedi, hogy megvívjon a pasával, hanem meg is segíti, hogy baja ne történjék; a bán hadainak összevonásáról, hogy a válaszzsal adós maradt pasa esetleg készületlen ne találja; újabb leveléről a pasához, hogy a bán készülődéseit félre ne magyarázza; a bán megjelenéséről ötezer emberrel Szent-György alatt; a török mozgalmakról kapott ellentétes hírekről s a végbeli hadak fizetlenségéről.

Allerdurchleuchtigster grossmachtigster römischer, auch zu Hungern und Behaimb etc. kunig, allergenädigster herr.

Eur röm. kun. maiestät sein mein unterthänigist dienst mit diemuetigster gehorsamb und hechstem fleus bevor.

Allergenädigster kunig und herr.

Ich wird aus schuldigen pflichten und auch zu gehorsambister volziehung destwegen von eur maiestät an mich gefertigter genädigster befelch verursacht eur kun. maiestät der zwischen dem herrn grafen von Serin eur maiestät ban und dem Machmet wascha von Bossen fuergefallenen unnotturftigen, und als jetzt bei disen leufen und gefärlichen wesen noch schier anders nicht erscheint, ungelegensamben kampf handlung halben eur kun. maiestät folgenden meinen ferrern gegrundten unterthänigisten bericht zethuen, gehorsambist pittend, eur kun. maiestät geruechen den umb wüklicher allergenädigster nothwendiger erledigung und beschaiden willen selbst one beschwärde mit genaden anzuhören.

Genädigster kunig und herr.

Als eur kun. maiestät aus allergenädigstem und ganz vätterlichem bedenken, auch den fuergefalnen bei diesen so schwären und gefärlichen leufen beweglichen ursachen angelegte kampfshandlung inhalt derselben an mich gefertigter ernstlicher befelch,¹⁾ dero datum Wien, den neunten jüngst verschinen monats Iuli gewesen, allergenädigist widerumben

---

¹⁾ Hiányzik.

aufgehebt und den gänzlich eingestellt, als dann eur maiestät durch angeregten derselben befelch schliesslich mir allergenädigist und ernstlich lauter befolchen, dass ich auf dismals und pis auf weitem eur maiestät beschaid und befelch angeregten kampf kaineswegs gestatte noch zueseche, sonder daran und darob seie, damit der fridlich anstand allerdings und von meniglich unzerprechenlich gehalten werde, auch kaineswegs den von eur maiestät mir untergebenen (zu betreibung des fridlichen anstands ursach zugeben) gestatte, sofer anders der wascha sambt den seinigen denselben anstand gleichermassen halte, wie er dann dasselb von seinem herrn im befelch habe und eur maiestät versechens demselben also nachkumen werde, mit disem eur maiestät vererm genädigistem befelch, dass ich disen eur maiestät willen und mainung eegedachtem wascha als durch übersendung merberuerten eur maiestät lateinischen original befelch schreiben von stund an zuwissen thue und mir darüber sein gemueth zuentdecken beger, alsdann eur maiestät obgemelten derselben ban auch bei verliering seines kopfs, aller eeren und gueter aufgelegt und befolchen haben zu disem kampf auf dismals und bis auf weitem eur maiestät befelch kaineswegs zuziechen noch solchen kampf mit ime wascha anzunemen sich unterstee, sonder disen eur maiestät befelch gehorsamblich geleb und nackkumbe alles merern inhalts vermelter eur maiestät genädigister befelch schreiben.

Darauf ich dann gleich alsbald dem herrn ban nach genuegsamber erinderung diser auch neben überantwortung der sondern von eur maiestät an ime gefertigten befelch durch meine zu ime gesandten, als dem herrn feldmarschalch, Jörgen von Sigestorf kriegsrat und Veitn Gailen eur maiestät secretari, dem also zugeleben ermonnen lassen, auch mit übersendung obvermelten eur maiestät kuniglichen original befelch schreibens und meinem sondern missif die abfertigung zu dem wascha gethon, wie eur kun. maiestät ich am sibenzechenden tag dis monats von hinen aus gehorsambist zuegeschriben;¹⁾ über dasselb der herr ban

---

¹⁾ L. a Pótlék i. datuma alatt.

auch persändlichen zu mir hieher kumen ist, dem ich wasmassen dise erzelte abfertigung zu dem wascha beschehen gänzlich endeckht und neben nochmallen unterthänigister erwekung eur kun. maiestät genädigister befelch uns notdurftiglich beret und miteinander schliesslich verlassen, dass jeder guete kundschaften halten solte, auf den fall der wascha sich versamblete anzüge und mit ainem hör kämbe, eur maiestät befelch verer zugeleben und gehorsambiste volziehung zuthuen und wiewol eur kun. maiestät am aindlaften dis monats von dannen Wien aus in diser sachen wider ainen befelch,¹⁾ so mir aber spat und erst am sechzechenden tag bemelten monats zuekumben, an mich fertigen lassen, den ich auch dem herrn ban durch meinen sun Ludwigen, Ulrichen Schuflinger mustermaister und Veitn Geilel eur maiestät secretarien auf Tschakatur originaliter zuefueren lassen, davon auch auf sein begern si di gesandten ime abschriften daselbst gegeben, so ist sich doch derselb schliesslich auch nicht weiter erstrecken, als wo nun bemelter wascha unangesehen obberuerten eur kun. maiestät befelch verpieten und abstellen, auch meines schreibens nichtz desto weniger fortfaren und zum kampf kumen und davon kaineswegs absteen wollte, so erforder die notdurft und des eur maiestät genädigist befelchen, dass ich dasselb gedachtem herrn ban, sich darnach haben zurichten, alsbald zueschreibe und bewillige, dass er solichen kampf gleichermassen auf den bestimbtten platz besuechen müge, dann wo der wascha kumen solle und herr ban aussenbleiben würde, ime dasselb ain ewigs aufheben und verletzung seiner eren mitbringen und so dan also der kampf fortgeen muesste, dass ich neben ime herrn ban, so vil imer müglich, hilf und furderung thuen solle, damit durch der feind arglistigkait eur maiestät landen und leuten nit schaden zuegefuegt, sonder derselb aller müglichait nach verhuetet werde. Und wo aber gedachter wascha mir auf mein schreiben kain antwurt geben wuerde, so sei eur maiestät genädigisten erachtens zuvermueten, dass er soliche kampfs anpietung für ainen fridpruch

---

¹⁾ Hiányzik.

achten und den herrn ban zu Sand Jörgen oder Serin besuechen und eur maiestät getreuen unterthanen verderblichen nachtail und schaden zuezufuegen sich untersteen werde, darumben ich darauf guete und gewise kundschaften verordnen und machen und wo ich in erfarenhait bring, wohin er seinen kopf strecken wollte, als dann mich mit dem herrn ban, dem eur maiestät desthalben auch schreiben von stund an aufmachen, an dieselbigen ort verfuegen und neben ime ban überfäll, auch nachtail und schaden, sovil imer müglich verhueten helfen solle, alles inhalt angeregten eur kun. maiestät befelchschreibens, des mir aber wie gemelt fast spat zuekomen und aber dennocht als herr ban soliches vernumen mir noch darüber durch ine bei obgemelten meinen gesandten zueentpoten und durch ine lauter angezeigt worden, so der wascha nicht kämbe, das er auch auf den kampfsplatz nicht erscheinen und was er sich doch selbst damit zeichen oder unbesinnet sein wollte, dass ich also noch dazumal mit nichte fuersorg tragen noch ichtes gedacht habe, dass herr ban, zuvor nicht mein pocklisär und des wascha antwurth oder doch von ainichem des wascha versammlung oder anzug etwas ain gewise kundschaft kämbe, auf den kampfsplatz erscheinen und sich also rüsten würde. Und als ich genädigster kunig und herr meine gehaimben kundschaft auf eur maiestät genädigiste befelch, aines tails aber noch zuvor dermassen an mer orten aufgericht und bestellet, auch allen müglichisten fleus, je mer sichs gegen dem bestimbten kampftag genächnet, dieselben getoplt und triplter verordent hab, also dass nicht wol möglichen sein künden zwischen dem wasserflus Traa an bis gar ans meer ainiches türken hör oder nuer ain geringe anzal als in etlich hundert zuversambeln, davon ich nicht zeitlich genueg durch dise meinen kundschaften geschweigen, was mir mitler diser weilen von etlichen gefangnen anzeigt worden, wissen empfangen haben wollte. Wie dann eur maiestät mir genädigsten glauben sezen mugen, dass ich mit disen durch mich selbst bestelten kundschaften dermassen mich gefast und gewiss sein geachtet und noch bin, dass wo eur kun. maiestät ichtes disem hieob oder hernach vermeldtem meinem

unterthänigsten anzaigen zuentgegen von jemand zuegeschriben worden wär, dieselben sich geiret hetten und eur kun. maiestät dis mein unterthänigistes anzaigen für gegründet gewiss genädigist achten mügen, wie es auch nun im werch erschienen, dass durch niemand aus den feinden der kampffplatz nicht besuecht worden ist. Der herr ban aber ausser empfängung ainicher dergleichen kundschaften, als das der türk sich versamblete, auch unerwartet ainicher des wascha antwurt zuegefahren und wie mir ueberings fuerkumben sich in rüstung und versamblung von mer orten gar aus Krabaten und Hungarn geschickt, hab ich nochmallen aus der hohen sorgfeltigkait, damit der wascha (dem nun obvermeltes eur maiestät unter derselben kuniglichen hand unterzaichung und aufgedrukten sigil verfertigtes originalschreiben schon zuegeschickt gewest) und der auch ganz ungezweiflet von allem sein guete kundschaften helt, dise des herrn bans zusambziehung nicht dahin als obs disem eur maiestät kuniglichen schreiben zuwider, sonder das allain aus den ursachen, dass auch er sich versamblt und gerüstet hette, beschehen wär versteen wolte, ime widerumben geschriben, wie eur maiestät das aus meinem unterthänigisten schreiben vom zwainzigisten dis monats allergnädigist verstanden haben, welich schreiben ich tupplieren und allain aus der fuersorg, obs indert durch die post verlegt wär, dasselb eur kun. maiestät nochmallen hieneben verschlossen mit A.¹⁾ singniert gehorsambist übersenden wellen und in obvermelten meinen zwaien abfertigungen der pocklisärn und gesandten hab ich dieselben statlich mit passbriefen und plaittungen, mer als etwo die vorigen fuersechen, auch dermassen verordnung gethon, der enden sie iren weg am herwiderraisen nemen solten, dass ihnen an beden denselben strassen, so ofts noth, frische und geraste ross sambt neben personen zur blaitung zuegeben und dieselben sambt des wascha antwort mir zuegefördert werden sollen, pis auf dato aber ist mir einiche derselben des wascha antwurth

---

¹⁾ L. Ungnadnak 1554. aug. 19-én a pasúhoz intézett levelét a Pótlék i. datuma alatt.

noch die pocklisärn nicht zuekumben; gleichwol etliche wenige tag die wasser durchs häftige regenwötter ser angehoffen und gewachsen sein und ich bewege aber auch höchlich, weil erzelte des herrn bans aufmanung und versamblung gleich in mitl, wo anders nicht etwas noch zuvor abfertigung gemelter pocklisärn in Krabaten und andern orten, von dannen der wascha seine kundschaften guet hat, schon in werch gewest, gleichwol mirs erst etwas hernach kundpar worden, dass villeicht der wascha sie di pocklisärn aufhalten und dise versamblung demselben eur maiestät kuniglichem schreiben und etwo ime gar zum spoth beschehen sein versteen, oder etwo di sachen zu noch höhern verklainerung deuten wird. Das alles ich aber vor entpfachung vilbemelter seiner antwort oder merern gewissen kundschaften (des eur kun. maiestät ich folgends bei tag und nacht unterthänigist durch die post zuefertigen will) nicht wissen noch ichtes darauf gewises schliessen kan und ich hab aber, als hie oben unterthänigist gemelt ist, meine kundschaften dermassen angeordent, dass mirs versechenlich, wie wenig der wascha sich versamblen und anziehen wollte, etliche tag zuvor zuwissen gemacht werden sollte.

Genädigister kunig und herr, der herr ban aber hat sich gerüstet und ist sovil aufkumben, dass er woll in fünftausend stark geen Sand Jörgen aufn kampffplatz erschienen und daselbst nun etliche tag verharret, mir von dannen auch ein schreiben gethon, als eur maiestät ob beigeschlossener mit B.¹⁾ singnierten glaubwirdigen copi allergenädigist zuvernemen haben. Dieweil aber eur kun. maiestät genädigiste befelch mitbringen, do der wascha nicht züge noch kämbe, dass ich den kampff kaineswegs zuesehe noch gestatten, auch herr ban solchen befelch gehorsamen solle, welich eur maiestät kunigliches verfertigtes schreiben ime bascha zuekumben und ich durch alle meine gehaimben gewissen und mit fleus bestelten kundschaften, auch etliche gefangne turken gar durchaus kaine andern kundschaften

---

¹⁾ L. a bännak 1554. aug. 23-án Ungnadhoz intézett levelét a Pótlék i. datuma alatt.

gehabt, dann dass der wascha zu Wonialuka, do er nicht mer dann seines hofgesinds bei ain dreihundertn bei ime habe, ganz still und in kainer versamlung, auch wie alle dieselben kundschaften zu gleich aine auf die ander gelautet, die andern schanschaken allenthalben ganz still und also von dem wasserflus Traa an pis gar zum meer (ausser was von etlichen nechstangerainten türken schlössern als Tschasma und andern etwo gegen disem eur maiestät erdrich ainziger tschetta weiss, darob sie aber auch die zeit-hero obs schon ains oder mer hundert gewest wenig gewunen, di bestrafungen beschehen) indert kain versamlet kriegsvolk und darzue eben jezo ir der türken vasten, in dero sie doch ausser grosser noth nit raisen gewest, weliche kundschaften ich oftgemeltem herrn ban, ob ers sonsten gleich nicht gewist hette, auch allwegen unangesehen, dass ich der seinen, so ich doch woll wais, dass er derselben im ainer solichen not genueg gehabt haben wird nie kaine entpfangen zu wissen gemacht. So hab ich je nichtz hiezue fuerzunemen wissen anders, dan durch treumainend schreiben und meine gesandten zueentpieten ime herrn ban, von solicher rüstung, versamlen und aufm kampfsplatz zuziehen abzuhalten und zuwören und do ichs aber bei ime über alles nicht erhalten, sonder er wie gemelt gerüster darzogen, doch dasselb sein vilbemeltes rüsten, versamlen und anziehen und oftbemelte eur maiestät genädigiste, auch des dem wascha überschiktes eur maiestät befelchschreiben verpiten und abstellen dis kampfs nicht zusammen vergleichen kunden, gleichwoll er herr ban, wie aus obvermeltem seinem schreiben zuverstehen, sich beruembt als hette er destwegen von eur maiestät sondere befelch oder willigungsbrief, davon mir aber nichtz wissend ist. Und hab mich entschlossen aus treuem fuerbedenken und etwas meiner nodturft nach ime herr ban auf mer beruert sein schreiben, darinen er mich als ob ich eur maiestät befelch nit volzogen etwas beschuldigt, widerumben ain antwort zu geben laut beiligunder mit C.¹⁾ sin-

---

¹⁾ L. Ungnadnak 1554. aug. 24-én a bánhoz intézett levelét a Pótlék i. datuma alatt.

gnierten copi, so eur kun. maiestät ich in teutsch, welches ich dennoch etwas darzue mit der durch obbemelten eur maiestät secretarien verfassten lateinischen translation, des ich aber nicht verstee, gehorsambist übersenden thue, die geruechen eur maiestät auf dises mein unterthänigstes vermonnen und pitten auch genädigist zuvernemen; und dass ich ime herrn ban aber dises mein antwurtschreiben also etwas ausfuerlich gestellt, ist allein dass ichs auf sein mich etwas durch obvermelt sein schreiben angelegte beschuldigung und die wichtigkait dis handls also die nodturft sein geachtet beschehen, unterthänigisten verhoffens, ob eur kun. maiestät gleich ichtes disem zugegen wider mich anzeigt wuerde, als ich mich dann bei disem herrn bans gleichwill kuerzen, aber doch mit etwas eingemuschter beschuldigungschreiben allerlai zu besorgen habe, dass doch eur maiestät dem nicht glauben sezen, sonder genädigist befinden werden, dass ich in dem allem allain eur maiestät befelch gemäs gehorsambist gehandelt und wie ichs genädigister kunig und herr sambt den herrn kriegsräten unterthänigist erwege, weil auch etliche und sonderlich die hiebeiligunden mit D.¹⁾ singnierten gehaimben kundschaften mitbringen, dass der wascha zum turkischen kaiser geschickt, und one zweifl dise des herrn bans versamlung und anzug one mitl wider eur maiestät befelch und ime allain zum spoth beschehen sein, oder aber zu noch hochern verklainerung und wie es in obangeregtem eur maiestät jungstern befelch genädigist furbedacht ist, dise vilbemelte kampfsanpietung, weil er auch sein antwurt noch nicht geben, zum fridpruch deuten wird, so ist sich warlich hechlich zu besorgen, dass diser handl kunftig vil mer gefar, nachtl und schaden als nuzes geperen werde.

So hat mir herr Lucas Zackl geschriben, wie eur kun. maiestät aus beigeschlossnen E.²⁾ singnierten articln derselben seiner schreiben genadigist zu vernemen haben, wie dass der wascha von Poschega sich versamlen und

---

¹⁾ L. a Pótlék 1554. aug. 24. datuma alatt.

²⁾ L. Székely Lukácsnak 1554. aug. 20. és 23-án Ungnadhöz intézett leveleit a Pótlék i. datumai alatt.

bei Rahoza zu feld gelegert, auch des wascha von Wossen aintauesent funfhundert pfärd daselbst bei Poschogauar sein sollen und wie aber aus beiliegenden mit F.¹⁾) singnierten artickl des herrn Ratki Pauln mir gethonen schreibens zu vernemen, bemelter wascha sich vernemen lassen, als wurde er dem wascha von Wossen auf disen seinen inhabunden confinien zu kriegien nicht zuegelassen haben und dass er ob dise des herrn bans versamblung ain verwunderung trag und weil mir aber hievon sonsten nichtz zuekumben, noch ich ainiche kundschaften empfangen, so kann ich auch disem, als dass er der wascha sich versamblet und zu feld gelegert hab, oder dass auch aine dergleichen anzall pfärd von Bossen dahin ankumen wer kainen glauben sezen, wol aber ist es zu vermueten, dass bemelter wascha mit ain etlich wenig hundert pfardten, und do es schon ain tausent war, versamblet sein mag zu sehen oder warzunemen, auch in seinen inhabunden fleken destwegen besterkung und fuersehung zu thuen, was dise des herrn bans mit so vill volks und ansechenlichen herrn versamblung und also ain hör zu legern bedeuten, oder was auch dasselb für ain ausgang erraichen welle, weil doch Sant Jörgen gar zu eusserist an der granizen und von etlichen denselben seinen turkischen schlössern kaumb drei oder vier meil gelegen ist.

Dis alles hochermelter eur kun. maiestät ich hiemit unterthanigist anzaigen wellen, sich derselben allergenadigisten gelegenhait nach hieruber merers haben zu entschliessen und mit erstem aber und inner wenig tagen will ich mich auf Agramb erheben und uberdis auch etliche noch hievorige meine an eur maiestät unterthanigist gethone berichts schreiben ferern eur maiestät genadigisten befelch und beschaid erwarten, do ich auch auf die crabatisch und crainerisch granizen, auch das Windischland gelegensamber aufsehen und weil dem feind nicht zu trauen dem wesen warten will.

---

¹⁾ L. Rátkai Pálnak 1554. aug. 23-án Ungnadhoz szóló levelét a Pótlék i. datuma alatt.

Eur kun. maiestät schick ich auch hiebei mit G.¹⁾ singniert aines herumber gefalnen priweckhens gethone pe-
kantnus, so neulich von Andrianopoli kumen und aber seiner
geburt und sprachen halben fur ainen christen und dass er
eur maiestät verschiner jaren an diser granizen gedient hat,
unter den haromia woll bekannt ist.

Genedigister kunig und herr.

Eur kun. maiestät habe ich nun zu mermallen ganz
gehorsambist berichtet und anzaigt, wie gar schwärlich an
disen verödten granizen dem kriegsvolk alles so vonneten
zu bekumben und nur umb das pare gelt hoch bezallt wer-
den muss, nun aber ist kain geld verhanden als eur maie-
stät ich jungstlich auch unterthanigist geschriben, steet die
bezahlung auf kriegsvolk abermallen ins dritte monat an und
wird von ieren villen angehalten und die armuet und not
erzellet, darzue eur maiestät mir auch sunsten durch dise
weite granizen vill sachen zu verrichten auferlegen, so hier-
durch unvollend bleiben darzue auch auf die kundschaften,
die doch, weil die leuf so beschwarlich und dem feind nicht
zu vertrauen, imer wurklich zu erhalten unvermeidlich
vonneten und andere täglich fürfallende notwendige kriegs-
ausgaben kain geld verhanden und werden eur maiestät aus
nebenligunden mein sondern schreiben genadigist vernemen,
wasmassen ich auch destwegen von herrn Hannsen Lenkho-
witschen, meinem leutinand und dan dem herrn Erdeudi
Petern haftig angehalten wird, der zalmaister ist nit alhie,
schreibt darzue nicht, also dass ich auch nicht waiss, wo
er ist, nochmallen unterthanigist vermonend und pittend,
weils je alda nit an andern granizen, sonder die noth gross
ist, eur maiestät geruechen hieruber weitere genadigiste ver-
ordnung und befehl zu thuen. Dann wiewoll ich schreib
und anhalte in massen eur kun. maiestät mir genadigist
auferlegt und befolchen, so hab ich doch noch pisher von
dem zalmaister kainen beschaid, waiss auch nicht, ob er
geld hat und dasselb schicken welle oder nit, dann er mir

---

¹⁾ Hiányzik.

wie gemelt auch nichtz zueschreibt, hoehermelter eur kun.
maiestät mich hiemit ganz gehorsambist befelchend.

1554.
aug. 29.

Datum Pettau, den 29. Augusti anno etc. im 54.

Eur rom. kun. maiestät

untertenigister gehorsamer
Hanns Ungnad m. pr.

Post scripta.

Genadigister kunig und herr.

Fueg eur kun. maiestät ich hiemit unterthanigist zu vernemen, dass ich glaublich durch meine haubtleut, so nun von Sand Jorgen, dahin sie der herr ban mitgenommen, zu mir kumen sein erinndert bin, wie dass der schanschak aus Poschega Mechmetan bei dreien turken (welliche des herrn ban gefangne sein, so er eben dazumal hinein der schazung halben gelassen und Mechmethan dieselben wider heraus doch ausser der schazung abgefertigt) ime herrn ban zueentpotten hat, dass ime Mechmetan under neme, dass herr ban sich da versamble. Dann er werde nit gestatten den wosnischen wascha ime Machmetan seine gueter zu verderben, er der wosnisch wascha aber auch den kampf gen Serin und er herr ban daher geen Sand Jorgen gelegt hab, welches weit von einander sei. Soliches haben die bemelten drei turken bei verpfendung ires kopfs anzaigen muessen, welche der herr ban wider hinein abgefertiget, bei denen aber dem bascha nichtz entpotten, sonder allain anzaigt hat, solten furon one die schazung, sonsten er inen ain anders sagen wuerde nicht mer heraus kumen. Item, so kumbt weiter glaublich fur, dass etliche turken von Mechmetan gegen des herrn ban leger und drei aus denselben bei der nacht gar nachend hinzue kumben, dasselb besichtet und one aini- che wacht wider davon und dass aber sonsten gar niemand aus den feinden kumen sei, von disem genadigister kunig weder der herr ban noch herr Lucas Zackhl mir gar nichts zueentpotten noch zu wissen gemacht.

So hat mir ainer aus bemelten haubtleuten auch ge-

schriben laut beiligunder mit H.¹⁾ singnierten copi, dass alda zu Sand Jergen kaine turken gesechen worden.

Was mir auch gleich eben in schliessung dises schreibens durch den herrn Erdeudi für gehaimbe kundschaften zuegeschriben worden, das haben eur maiestät ob beiligunder mit I.²⁾ singnierten glaubwürdigen abschriften genadigist zu vernemen, mit dero sich etliche und vil der andern kundschaften vergleichen.

Datum ut in literis.

Külczím: Der römischen, auch zu Hungarn und Behaimb kun. maiestät etc. meinem allergenedigisten herrn.

Eredetije a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. lltárban, 1554. VIII. 11. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 26. és aug. 30. keletű leveleivel.

XXVII.

Pettau, 1554. aug. 30.

Ungnad János a Zrínyi és Mehemet pasa közt megtörtént párbajból kifolyólag panaszt emel Miksa királynál Gailer Zsigmond stájer haditanácsos önkényű eljárása miatt s tekintettel a párbajból következhető veszélyre s a hadfizetésre szükséges pénz hiányára, beküldi a stájer haditanácsot illetőleg Ferdinánd által hozzá intézett rendelet másolatát.

Durchleichtigster grossmechtigster khunig, gnedigister herr.

Eur khunigkhl. würden sein mein ganz gehorsambe, schuldig, willige dienst mit getreuem underthenigen vleis zuvor.

Genedigister khunig und herr.

Als mir anfenkhlichen durch die röm. khun. maiestät etc. meinen allergnedigisten herrn inhalt irer khun. maiestät etc. mir auf dis ambt der obersten veldhauptmanschaft verefertigten bestallung und instruction genedigist auferlegt und

---

¹⁾ L. Rátkai Pálnak 1554. aug. 26-án kelt levelét a Pótlék i. datuma alatt.

²⁾ L. Erdődi Péternek 1554. aug. 24-én Ungnadhoz küldött jelentését a Pótlék i. datuma alatt.

befolchen worden, nach irer khun. maiestät etc. mein aufsehen auf eur khünigkliche würde zu haben, auch do ich jüngstlichen irer khun. maiestät unter andern nach derselben gnedigisten glegenhait wider verordnung aines steirischen khriegsrats halben ain unterthenigistes vermanung schreiben gethan, weil doch her Sigmund Gayller von bemeltem khriegsratplatz gar one mein vorwissen trachtet und sich desselben gelediget hat und aber des ungelegensamen sorglichen zwischen dem herrn graven von Serin und Mechmet wascha von Bossen fürgefallnen kampfes und geferlicher leüffen halben, weil dem feind nit zuvertrauen, nicht wenig zubedenken gewest, das es zum aufbotten und dergleichen handlungen khumen da aines khriegsrats aus Steir.

Als daher das maiste gelt zu disem khriegskosten geraicht würd schwerlich entraten werden mechte, haben ir khun. maiestät etc. mir darüber auch den gnedigisten beschaid geben, als eur kkünigliche würde ob eingeschlossnen articl¹⁾ desselben irer khun. maiestät etc. schreiben und bevelchs gnedigist zuvernemen haben, darauf gnedigister kunig und herr, als ich mer hohermelter der röm. kun. maiestät etc. hieneben unter anderm, was sich weiter anhero vermelten kampfhandls halben verlossen und dem unterthenigen für-

---

¹⁾ Dass du dan auch für ain notturft achst an stat des steirischen kriegs rat, so wir jüngstlich des kriegs raths erlassen ain andern zuverordnen, haben wir das bedenken, die weil es nunmer gegen dem winter geet und sich unsern versehens die feind den fridlichen anstand zu prechen nit understeen werden, es mochte solicher uncosten, so auf ein kriegs rat geet, auf dismal erspart und die fürfallenden sachen dannocht woll verricht werden mugen; wo aber je das wesen so beschwerlich fürfallen wollte, so magst du dasselb unsern freundlichen lieben sun kunig Maximilian etc., den wir alhier lassen und mitler weilen die fuerfallenden sachen zu handlen gewalt geben, zeitlich zu wissen thain.

Ferdinand.

Ad mandatum domini
regis proprium
Ludwig Peer.

Rájegyzve: An herren Hansen Ungnaden, freiherrn zu Sunegg etc. obristen feldhaubtman etc.

Másolata Ungnad leveléhez csatolva u. ott.

sorglichen bedenken nach noch geferlichs kunftig daraus vol-
gen mechte, auch was für mengl an gelt auf bezalung des
kriegsvolk und in gemain zu allen kriegsnotturften und aus-
gaben erscheinet, weliches doch die beschwerliche veröd
weite gränzen, do auch der fleken vil sein bei der wistlichen
erarmung nicht leiden mag unterthenigist geschriben, hab eur
kuniglichen würde ich dieselben schreiben hiemit gehorsambist
zuesenden wellen, die wissen eur kunigliche würde auch zu
derselben genedigisten gefallen und gelegenhait zuerofnen
und darüber was die notturft erfordert gnedigistes einsehen
zu halten, mir auch mit kuniglichen gnaden weitem befelch
und beschaid volgen zu lassen, hohermelter eur kuniglichen
würde auch alzeit ganz gehorsamblich befelchend.

Datum Pettaw, den 30. Augusti anno in 54.

1554.
aug. 30.

Eur kuniglichen würde

untertheniger gehorsamer
Hanns Ungnad m. pr.

Külczim: Dem durchleuchtigisten grossmächtigisten fürsten
und herrn herrn Maximilian kunig zu Behaimb, erzher-
zogen zu Österreich, herzogen zu Burgundi, in Schlesien,
marggrafen zu Märchern und Lausniz, grafen zu Tirol
etc. meinem genädigisten herrn.

Eredetije a bécsi cs. és kir. közös-hadügymín. ltárban, 1554. VIII
12. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 29. és aug. 31. keletű leveleivel.

XXVIII.

Bécs, 1554. aug. 31.

Miksa király tudatja Ungnad Jánossal, hogy Zrínyi Miklóst a bosnya
pasával vivandó párbajtól szigoruan eltiltotta; mindazonáltal ha a pasa
a nélkül, hogy a bán okot adna reá, valamit indítani találna, megparan-
csolja neki, hogy legyen a bán segítségére.

Edler lieber getreuer.

Wir haben in abwesen der rom. kun. maiestät unsers
gnedigisten liebsten herrn und vatern drei schreiben von dir,
das datum steet 20. dis, an sein kun. maiestät ausgangen

sampt eingeschlossnen turken kuntschaften vermög unsers habenden befelchs eröffnet und irer inhalt vernomen.

So vil nu den kampf zwischen dem ban in Windischland und dem bassa aus Bossen betrifft, wiewol wir achten, was in solhen bescheen sollen, numals verfahren sein, nichts minder haben wir ime jetzo abermals mit sondern ernst geschriben und eingebunden, dass er vermög der rom. kun. maiestät vorausgangen befelch mit dem kampf gegen den bassa in ansehung, was fur nachtail und schaden irer kun. maiestät derselben kunigreich und land daraus erfolgen mög, genzlich still halten, auch sonst weder durch sich selbs, noch durch seine untergeben kriegsvolk oder ander an den granizen weder mit worten oder werken zu ainicher thatlichen handlung nit ursach geben solle, ungezweifft er werde uber solhs geburliche gehorsam laisten und der kun. maiestät auch unserm befelch volkomenlich nachkomen.

In fall aber, dass unangesehen ainicher verursachung des bans dannocht der bassa mit rustung und thatlicher handlung gegen den ban seine person gueten oder andern der kun. maiestät granizen was furnemen wolle, darauf die guet kundschaft und achtung bestellen wollest, ist an stat hochgedachter kun. maiestät unser ernstlicher befelch, dass du dich dagegen mit aller muglichait gefasst machest und in gueter beraitschaft seiest, auch mit dem ban guet correspondenz haltest, also wann es die notturft erfordern würde, dass du dem ban gegen den . . . statliche hilf und gegen . . . zu erhaltung und rettung unsern kunigreich hand und leut erzaigen mugest.

Was betrifft dein beschwerung uber den landkriegszalmaister Sigmunden Gäler von wegen nemung des phenigs und kreizers von kriegsvolk in irer bezalung, das er, die auch sein rustung zuwider sehen nit zustellen wollen und dann der gepeu halben an den windischen fleken etc., befinden wir daraus, dass du von diser sachen wegen der kun. maiestät zuvor gehorsamist geschriben und wir aber nit wissen, ob oder was du ir kun. maiestät daruber fur beschaid geben oder woran die sachen steet, haben wir angezogne deine schreiben irer kun. maiestät mit gehorsamer vermanung

zugeschickt und in fall, dass du ir kun. maiestät zuvor daruber nit beschaid geben hetten, zweiflen wir nit, es werde nochmals mit dem ersten bescheen, welches wir dir gnediglich nit verhalten wollen und du thust an dem als obsteet der kun. maiestät und unsern nemblichen willen und mainung.

Datum Wien, den XXXI. Augusti anno etc. in LIII.

1554.
aug. 31.

Rájegyezve: Herr Hans Ungnaden.

Fogalmazványa a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. ltárban, 1554. VIII. 13. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 30. és (sept. 4 előtt.) keletű leveleivel.

XXIX.

(1554. sept. 4 előtt.)

Mehemet pasa a szultán és Ferdinánd közt sentartandó béke ügyében a király és Ungnad hozzá intézet leveleinek vételéről értesíti Ungnadot, a melyekből azt is megértette, hogy a király a párviadalra Zrínyinek adott engedélyt ettől visszavonta.

Generose ac magnifice domine frater et amice nobis honorande.

Salutem et felicitatem.

Literas magnificae dominationis vestrae ac literas maiestatis suae regiae ad nos per hominem vestrum missas accepimus et intelleximus, in quibus sua maiestas vobis mandavit inducias sive pacem inter felicissimum caesarem nostrum et suam maiestatem regiam factam inviolabiliter tenere et observare, quod nos etiam ex literis domini bassae Budensis optime accepimus, maiestatem regiam pacem inchoatam firmissime observare velle ac observari summo commisisse opere.

Ex eisdem literis suae regiae maiestatis hoc quoque intelleximus, quod duellum hoc inter nos et comitem de Zrynio aliter pronunciatum fuisse, ut duellum istud sine pacis violatione esse posset, ob idque sua maiestas comiti de Zrynio ad committendum nobiscum hoc duellum licentiam dedit, tamen postea saniori habito consilio sua maiestas perce-

pit, quod hoc duellum nequaquam sine pacis impedimento esse poterit, et ob id datam licentiam revocavit et intercidit, ne aliquid contra pacem factum esse videatur, super quod dominationi vestrae magnificae ac comiti de Zrynio mandavit abstinere et abstineri facere.

Reliquum est, magnificam dominationem vestram felicissime valere optamus.

Praeterea rogastis nos, ut literas regias vobis remitteremus, quod et fecimus secundum voluntatem magnificae dominationis vestrae.

Mechmet bassa, zanzakhus
Bossnensis ac gentium felicissime
caesaris praefectus.

Rájegyzve: Responsum bassae Bossnensis ad literas domini generalis Iohannis Ungnad primas causa duelli inter idipsum bassam et dominum banum etc.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. sept. 4-én Miksához intézett leveléhez csatolva u. o. 1554. IX. 1. — V. ö. a Pótlék 1554. aug. 31. és sept. 4. keletű leveleivel.

XXX.

Pettan, 1554. sept. 4.

Ungnad János a bosnya pasának hozzá intézett két levelét megküldvén Miksa királynak, tévedésnek mondja a pasa amaz állítását, hogy az alatta valók Velike, Szirák és Kamengrád alá portyáztak volna, hacsak nem azok, kiket a bán Horvátországban maga mellé hívott, ellenkezőleg a törökök ütöttek a fölséged területére s embereket hurczoltak fogságra és barmokat hajtottak el, hasonlóképpen a bán várai Rakonok, Verbócz és Lisznicza alól is; végül a végbeli hadak fizetelenségéről s török hirekről tudósítja.

Allerdurchleuchtigster grossmechtigster romischer, auch zu Hungern und Behaimb kunig, allergenedigster herr.

Eur rom. kun. maiestät etc. sein mein underthenigster dienst mit demueticigster gehorsamb und hechstem fleis bevor.

Allergnedigster kunig und herr.

Eur kun. maiestät etc. thue ich hiemit gehorsambist erindern, dass mir meine zue dem wascha von Bossen ge-

sandtn poklisärn dise tag widerumben zuekumen sein. Was nun bemelter wascha mir auf mein erstes schreiben, so ich ime neben sendung eurer kun. maiestät etc. original befelch, durch welichen eur maiestät etc. bis auf weitem derselben beschaid und befelch dem zwischen dem herrn ban und ime wascha endstandnen kampfhandl gantzlich aufgehebt gethan, fur antwurt gibt, das haben eur maiestät etc. ab eingeschlossner desselben schreiben glaubwürdigen copei mit A.¹⁾ singniert allergnedigist zu vernemen. Und als ich ime wascha auch hienach das ander mein schreiben gethan allain aus dem sorgfeltigen fuerbedenken auf, dass er des herrn bans eben dazumal erschine versamblung und rustung, mit der hernach auch gar aufn kampfplatz erscheinen mecht, eur maiestät etc. kuniglichem brief und meinem schreiben zuwider oder ime zum spot beschehen sein deutete, von welich allem eur maiestät etc. ich auch zuvor abschriften gehorsambist zuegesand, ist mir über dasselb auch sein des wascha anders antwurtschreiben laut beigeschlossner mit B.²⁾ singnierten glaubwürdigen abschriften zuekumen und wiewol als eur maiestät etc. genedigist zu vernemen, merbemelter wascha in angeregten seinen schreiben vermelt, wie das von den unsern an vil ort als nemblichen fur Welika, Sirtsch und Camengrad gerennt werden sein solle, weliches schreiben und anstand zuwider wäre, so mugen aber eur maiestät etc. mir gnedigist wol glauben setzen, dass er wascha mit grund nit schreiben noch anzaigen mag und sich also in disem fast geirrt hat, dass jemand aus meinen undergebenen volk in grosser oder klainer anzal auf sein des feinds gepieth gerennt habe. Es

---

¹⁾ A pasa ezen levelét az első r. 1554. (jul.—aug.) datuma alatt már közöltem az orsz. ltár Nádasdy-gyűjteményéből. Ezenkívül mellékletét képezi Ungnad 1554. aug. 29. és sept. 4-én Ferdinándhoz intézett jelentéseinek is; sőt az előbbihez csatolt mellékletben, hol a Velike, Szirák és Kamengrád alá történt portyázásnak, továbbá Zrínyi párbajra hívásainak megtorlásáról beszél, leendő támadásának idejét »post istud festum nostrum, quod proxime scilicet ultimo mensis Augusti imminet,« közelebbről is meghatározza. Ezeknél fogva datuma (1554. aug. 29. előtt.) volna helyesebben.

²⁾ L. a pasának (1554. sept. 4. előtt.) Ungnadhoz intézett levelét a Pótlék i. datuma alatt.

wär dan, dass aus denen, weliche des ban ime aus Crabathen zuezuziehen aufgemant oder gepetten und bewegt hat, so ime auch zuezogen seind oder aber jemand aus sein herrn bans phlegern etwo zungen zefahen, als dardurch, ob sich der wascha in anzug rustete, desto pas zu wissen (wie ins bei disem furgefalnen handl auch nit wol zu vermessen gewest) gerennt worden were; das aber ist gwiss und mir von dem herrn Erdeudi auch fur glaublichen angezaigt, dass sie die feind jungstlich in dritthalb hundert stark zu fuess und bei ain hundert zu ross heraus zogen und so sie auf eur maiestät etc. erdrich das arme volk und etlich viech geraubt, ist inen nachgesetzt, dieselben an ainem wald gleichwol nahend bei Welika ereilt und antroffen, iren ains tails erlegt, die andern zersträt und inen also das arme volk und viech wider genumen worden. Demnach ich auch entschlossen bin dem wascha mit erstem widerumben ze schreiben und ime abzulainen, dass er dergleichen vermeldungen ze thuen kainen grund hat und pillich ich mich zu beschweren hette, obvermelte sein des wascha mir gethone schreiben hab ich dem herrn ban dieselben zu vernemen und davon abschriften zu behalten, auch zuegeschickt bei demselben gesandten dem herrn vom Thuern und eur maiestät etc. secretarien dem Gaillel, er herr ban sich diser meiner mit dem wascha gephlegenen handlung gegen mir mit dem höchsten bedankt und daneben in diser stund bei inen mir zu entpotten hat, dass wol er der turk heraus gerennt und ime bei Rokonok und zu Vorwotz, auch in Crabaten bei seinem schloss Lischnitz seine arme leüt gefangner wekgefuert habe, derwegen ich obvermeltes mein schreiben ime wascha desto statlicher ausfuern, auch dieselben gefangen an in begern will. Dass ich aber genedigister kunig die original diser des wascha schreiben noch anhere bei mir behalten, ist allain der ursachen, weil sie mir zuegeschriben, werden auch umb etwas ainer gedechnus willen beschehen, do ich auch dise fürsorg trag, dass die etwo auf der post vermailigt oder gar verlegt werden mechten, dieselben aber lasse ich alle registrieren und dermassen mit fleis zusammen behalten, do eur maiestät etc. der bedurftig oder die genedigist halben wellten,

dass eur maiestät etc. die bei mir eur maiestät etc. underthenigstem diener jeder zeit ze finden und zu erfordern haben.

Dann genedigister kunig und herr, so erinder eur kun. maiestät etc. ich hiemit ganz unterthenigist, dass die herrn und landleut aus Crain mir jungstlichen aufnehmung etlicher merern martelosen halben geschriben laut eingeschlossnen mit C.¹⁾ signierten, aus demselben irem schreiben gezogenen artikls und wiewol ich inen zu beschaid geben, weil sich dermassen des feinds zwangsal erzaige, dass sie ain hundert oder funfzig derselben aufnemen mugen, destweil aber des gelts halben, also dass one eur maiestät etc. sondern befelch und ausser des herrn kriegszalmaister kaines angeben werden solle, von eur maiestät etc. verordnung beschehen, hab ich in demselben nichts zu thuen wissen. Wo es nun eur maiestät etc. genedigist gefellig merbemelte martolosen halten zu lassen, so wissen eur maiestät etc. auch des gelts, wo nicht, doch wider abthueung des volks halben auf dis mein underthenigistes vermonungschreiben mir gnadigsten bschaid folgen zlassen. Dhweil auch genedigister kunig und herr auf das ander kriegsvolk, so meinem leitinand herr Hannsen Lencovitschen ausser der ortfleken an der crabatischen granizen untergeben ist, die bezalung nun ins dritte, zum thail ins vierte monat ansteet und auf oberzelte eur maiestät etc. verordnung und ausgangnen befelch, also dass one sundern eur maiestät etc. befelch und ausser des kriegszalmaister kain gelt ausgeben werden solle, ainer ersamen landschaft in Crain herrn verordnte dise bezalung mer ze thuen, auch anstellen und wider disen eur maiestät etc. an sie gefertigten befelch nit schreiten khinden, so bedenk ich genedigister kunig und herr ganz unterthenigist, solte erzeltermassen das wesen also lenger an disen poden crabatischen und windischen granizen steken bleiben, was es nicht allain bei dem kriegsvolk, sunder auch unterm gmainen man etwo fur ainen schmerzen gepern mechte, weil der lande bevilligte hilf auf dis kriegswesen zu verwenden verordent worden, wo es nicht also darauf folgen solle. Wie ich dann eur maiestät etc. aus

---

¹⁾ Hlányzik.

unterthenigisten phlichten hiemit anzuzai gen nicht unterlassen kann, weil das auch eur maiestät etc. etwo in kunftigen handlungen nachtail geperen mechte, das schier von jederman und in gemain beschwerlich davon gered wird, weil, wie gemelt, die willigung daher verordent ist, dass die zalung also aufzogen und auf andere ort gewennd werden solle, hierüber eur kun. maiestät etc. auch genedigiste statliche verordnung auf dis mein notwendig phlichtig und underthenigistes vermanungschreiben ze thuen werden wissen. Dann ich das kriegsvolk mindert hin und wider one gelt bewegen legen noch prauchen mag und sein doch der fleken vil und die granizen ser weit alda, nit wie in andern granizen, do dannoch das kriegsvolk pillich, diser orten aber hin und wider gepraucht wird, jemens das sein genumen wirt, dann ich das nit gestatte und würde aber letztlich auch wol folgen muessen und ichs beschwerlich erhalten noch wören mügen.

Die gehaimben kundschaften hab ich noch, wie vor als dass der turg vom Sofi ainen schaden gelitten, wie aber etliche sagen, derselb nit so gross als man geacht sein solle, daneben mir von etlichen meinen gehaimben kundschaften anzeigt wird, wie der wegler weg wascha auf Siebenbürgen anziehe und demselben die wascha von Bossen, Klis und Poschega wo nit sambt jenen aigen personen, doch mit dem volk hilf schicken und das in der still zuegeen solle, hochermelter eur kun. maiestät etc. mich hiemit gehorsambist befelhend.

1554.
sept. 4.

Datum Pettau, den vierten September anno etc. in 54.

Eur rom. kun. maiestät

• untertenigister gehorsamer
Hanns Ungnad m. pr.

Külczim: Der romischen, auch zu Hungarn und Behaimb etc. kun. maiestät etc. meinem allergenedigisten herrn.

Eredetije a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. ltárban, 1554. IX.
1. — V. ö. a Pótlék (1554. sept. 4 előtt.) és sept. 5. keletű leveleivel.

XXXI.

Bécs, 1554. sept. 5.

Miksa tudatja Ferdinánddal, hogy a királynak általa ismételt tiltó parancsa ellenére a párviadal színhelyén ötszáz főnyi sereggel megjelent Zrínyi Miklóst megfeddette s az országra ebből háramolható veszélyre figyelmeztetvén megparancsolta neki, hogy a bosnya pasa s a törökök ingerlésétől tartózkodjék; továbbá Gailer Zsigmondnak, hogy a Lenkovich és Erdődi hadainak fizetésére, vár-építésre és javításra, a kémek és szedendő haramiák zsoldjára s végül a várak felszerelésére szükséges pénzről gondoskodjék.

Allerdurchleuchtigster grossmechtigster kunig, genedigster liebster herr und vater.

Mir sein inligende schreiben von eur kun. maiestät obristen in Windischen landen Hannsen Ungnaden, freiherrn zu Sonnek sambt eingeschlossen schreiben von seinen leitenanden Hansen Lenkovich und Peter von Eberau ¹⁾ sambt eingeschlossnen kundschaften von mer orten her mit ainander zuekamen.

Was nu den kampf zwischen dem ban graf Niclasen von Serin belangt, dass er also unangesehen eur kun. maiestät ime gegebnen ernstlichen befelhs und durch den Ungnaden gleichergstallt ermanen lassen mit aller rustung und erscheinung auf den kampfplatz bis auf ferrer eur kun. maiestät gnedigisten beschaid oder erlaubnus still ze halten, welchs ich hernach gegen ime ban widerumb schriftlich erneuert und eingebunden, dass so ime eur kun. maiestät zuvor hierinen aufgelegt nit je uberschreiten, sonder denselben gehorsamblich zu leben und noch dannacht daruber auf den angezaigten kampfplatz mit ainer solhen anzal bis in funftausent stark erschinen ist, hab ich ime jetzo ferer mit befremdung und misfallen geschriben, dass sich eur kun. maiestät, noch ich von eur kun. maiestät wegen gegen ime gar nit

---

¹⁾ Erdődi Péter.

versehen hetten, dass er aber eur kun. maiestät ime gegebenen befelh, sonderlich in ansehung, was erweckung von dem bassa in Bossen und den turken zu nachtail und schaden eur kun. maiestät derselben kunigreich, land und leut daraus zu gewarten, also mit seiner rustung und erscheinung versaen sein sollte, mit disem ernstlichen befelh und vermanen anstat eur kun. maiestät, dass er sich nit allain ains solhen, sonder alles dessen, so zu raizung oder thatliche handlung von den turken ursach gebe, fur sich und alle die under seiner verwaltung sein abstee, sich auch genzlich enthalte und verhuette.

Des Lenkowitsch und Erdeudi iren untergeben kriegsvolch und des Erdeudi selbs bezalung halben, dergleichen verhakung der welder, davon der Lenkowitsch meldung thuet und von wegen verordnung aines paugelts auf Rain, pesserung Wihitsch und ander fleken, auch gelt auf kundschaft, aufnemung merer haramia und die besazung mit geschutz, pulver und ander munition zu versehen und schreib und befilh ich den landkriegszalmaister Sigmunden Gailer, dass er auf angezaigte des Lenkowitschs und Erdeudi bezalung alles fleis gedacht dieselben von der land gefell und bewilligungen zum furderlichsten einzebringen, richtig ze machen und an die ort, dahin es verordnet und am maisten von nöten sein, zu erlegen, dardurch das kriegsvolch zufriden gehalten und beschwerlicher nachtail, so aus nit bezalung erfolgen möcht, verhuet werde.

Auf des obristen Hannsen Ungnaden anhalten umb ainen steirischen kriegsrat, gib ich ime disen beschaid und antwort: Dieweil eur kun. maiestät bei jetz eingeender winterzeit und das versehenlich die feind den fridlichen anstand, wie sie es von iren herrn in befelh haben, nit zu widerhandlen werden, den unkosten zu ersparen sein gnedigist angesehen haben und umb so vil mer, dass numals der kampf unvollend gestillt, dass es noch also angestellt werden mug. Was aber solhe artikl alle eur kun. maiestät ferer gnedigister will und mainung ist, werden eur kun. maiestät irer gnedigisten gelegenhait nach zu verordnen wissen und thuen,

mich damit eur kun. maiestät mainen gnedigisten liebsten herrn und vatern gehorsamist befelhen.¹⁾

Datum Wien, den 5. tag September anno etc. in 54. ^{1554.}
sept. 5.

Rájegyezve: Ad regem.

Fogalmazványa a bécsi cs. és kir. közös-badügymín. ltárban, 1554. IX. 2. — V. ö. a Pótlék 1554. sept. 4. és sept. 6. keletű leveleivel.

XXXII.

Freienthurn, 1554. sept. 6.

Lenkovics János egy titkos kémje jelentése alapján arról értesíti Ungnadot, hogy Malkocsbég a bosnya és pozsegai pasával halálra keresi Zrínyi Miklóst; majd a török hajóhadnak Konstantinápolyba indulásáról, az V. Károly hajóhadának pedig a Castelnovoba igyekező hercegovinai szandsák ellen Apuliában lételéről tudósítja s végül Modrus, Jeszenicze és Ogulin építésére, a hadak fizetésére s a végek hadi felszerelésére pénzt sürget.

Wolgeborner herr obrister, gnadiger herr.

Eur gnadn sein mein geflissen dienst jeder zeit zuvor berait.

Und fueg eur gnadn gehorsamblich zu vernemen, dass von meinen gegen den talmatinischen granizen bestellten und gehaimen kundschaftern einer vorgestern um vesper zeit auf Zenng ankomen, der zaigt an, dass Malgkhuts weeg den verschinen dritten gegenwurdiges September mit seinem volk zu ross und fuess aus Scotzia gegen Livatzsckhi anzogen, dasselbst zu dem wascha von Bossen und dem von Poschoga zuekomen und von dannen den herrn ban zu suechen nicht

---

¹⁾ *E levélnek — így látszik — a Ferdinándnak leendő jelentés czéljából történt recapitulációja végén olvassuk:*

Den herrn hofcamerraten ist kunig Maximilians schreiben, desgleichen die brief vom Lenkovitsch und Erdeudi Peter zuegestellt worden zu Podibrot, den 13. September anno 54.

Fogalmazványa u. o. 1554. IX. 9.

— *Bécs, 1554. sept. 5.* Miksa ehez hasonló tartalmú levelében aug. 20., 25., 27., 29. és 30-án kelt leveleinek vételéről értesíti Ungnad Jánost, — Fogalmazványa u. o. 1554. IX. 3.

mit ime zu kempfen, sunder diejenigen, so umb ine sein werden, versuechen niderzuhacken und in fall, dass inen diser anschlag nit fort gieng, so dan das rennen in die lant geen zu lassen.

Ferrer zaigt er an, dass die turkisch armada den verschinen 22. Augusti fur den ansehnlichen vinedigischen flecken Chorfu straks auf Constantinopl furgefallen, aber der rom. kais. maiestät armada sechzig galleen und zwelf naven mit ansehnlichem kriegsvolk und munitio[n] solle dise tag in Apulia zu Prenntitz gewest sein, der ursachen der wascha oder schansak von Herzogovina mit allem seinem kriegsvolk zu ross und fuess auf Castelnovo (darinnen die verschinen jar das spanisch kriegsvolk durch die turken erobert worden) angezogen sein solle, tregt fursorig, jetzt hochgedachter kais. maiestät armada werde denselben flecken angreifen. Gott der allmechtig welle, dass es geschech.

Item, dem turkischen kaiser sollen in Persia in die vier und zwainzig schansaken mit ansehnlichen volk in wenig verschiner zeit erlegt und under andern Vloman weg und der Hadumb wascha von Ofn gefangen und der Vloman lebentiger geschunden worden sei.

Sunsten hab ich jetzo etliche tag alhier uber eur gnadn schreiben auf derselben erfardrung geen Rhain gewarth und mitler zeit mit der krabatischen bewilligung zu dem gepeu Motrusch, Jessenitz und Ogulin und verhakung der wälder derselben eenden eur gnadn befelch nach umbgangen, also dass ich under mit den crabatischen herrn und edlleuthen auf eur gnadn vorig handlung zu Agram und Krastowitz beschehen verglichen auf den 15. tag gegenwurtigs monats September zu Unser Frauen kirchen im Modruscher felt zusammen zukomen, daselbsthin ich meine undergebenen und jetzo auf all ort ausgethailte 200 pfert und 150 marthalosen zu verhuetzung der armen leith, so arbeiten sollen, zusammenkomen erfordert, wofer ich durch Gottes gnad und der jetzigen turken anzug nit verhindert, wil ich in Gottes namen mit allem muglichstem ernst und fleis darzue greifen. Bitt darauf eur gnadn mir zu underhaltung bei disem gepeu und verhakung

der walder meines undergebenen gesindls zu ross und fues, bis aber eur gnadn merere fursehung und bezallung verordnen, ein suma gelts furderlich zu schicken, dan ich sunsten dasselb gesintl mangl der profant und underhaltung bei der verhuetzung nit erhalten wirt mugen.

Zum pschluss, wo das turken geschrai und wesen inhalt diser kuntschaft oder anderer gestalt seinen furgang haben sollt, wirt meines erachtens eur gnadn erfordrung meiner person derzeit ansteen beleiben muessen, sunder dass ich eur gnadn zumermallen und wie jungstlich abermals pitte umb bedenkung diser granizen mit merern fuesvolk und umb verordnung einer suma gelts in die crabatischen ortfleken, dergleichen auch das ander mein undergeben volks zu ross und fues, dan ich noch bis her niemand andern derhalben zu suchen oder anzusprechen hab als eur gnadn.

Der 200 profisionierten puchsenschutzen wer man jetzo alle stund notturftig, ich hette auch die lengist geren der rom. kun. maiestät befelch und bewilligung nach bestellt und angenommen; so mir aber von eur gnadn oder herrn Sigmunt Galler zu solicher annemung der bestallung kain gelt verordent und durch den verwalter des kriegszalmaisterambts zugeschickt, kunden eur gnadn gedenken, dass sich dergleichen bestellungen oder annembung an gelt nicht thuen lassen, der ursachen ich solicher und anderer unfursehung halben diser granitzen meiner verordnung und mangl der umbezallung halben ainicher nachtail beschiecht, jetzt nachmals wie vor bei obgedachter kun. maiestät eur gnadn und meniglich mein entschuldigung gethan und mich eur gnadn jeder zeit gehorsamblich befelchen, von derselben widerumben auf all sachen eheister notturftiger verordnung und schriftliches beschaits gewartund.

Datum Freyenthurn, den 6. September umb zwey ur ^{1554.}
nachmittag im 54. sept. 6.

Eur gnadn

gehorsamer
Hanns Lengkhowitz.

Rájegyezve: An herrn Hansen Ungnaden freiherrn, obristen feithaubtman.

Másolata Ungnadnak 1554. sept. 10-én Miksához intézett leveléhez csatolva u. o. 1554. IX. 6. — V. ö. a Pótlék 1554. sept. 5. és sept. 7. keletű leveleivel.

XXXIII.

Rakonok, 1554. sept. 7.

Zrínyi Miklós értesíti Ungnad Jánost, hogy mellette levő hadaival gondja van reá, hogy a bosnya pasa esetleges támadása készületlen ne találja; másutt levő hadait is őrködésre intette; egyuttal kéri, hogy ha a pasa portyázni indulna, legyen ő is készen, hogy egyesült erővel ellene állhassanak.

Spectabilis generose ac magnifice domine domine et affinis nobis observande.

Salutem etc.

Rumores, quos magnificus dominus Petrus Erdeudi nobis scribit, credimus suam magnificentiam et eidem spectabili ac magnificae dominationi vestrae perscripsisse, nihilominus volumus paria illarum eidem mittere.¹⁾

Nos cum gentibus nostris, quas hic in Sclavonia habemus, licet insolutis hic in castro nostro Roknoka sumus, invigilabimus diligenter ad astutiam bassae, qui si quid attentare voluerit, dabimus operam, ut quicquid maiestati regiae domino nostro clementissimo et huic suae maiestatis regno inservire poterimus, non negligemus. Reliquis quoque nostris gentibus in Croatia degentibus scripsimus, ut advigilent in omnes partes sintque prompti ac parati; ve|rum| si idem bassa revera quid in ditionem regiae maiestatis patrare et excursionem facere intenderit, spectabilem ac magnificam dominationem vestram rogamus, velit et ipsa cum suis copiis esse parata, ut iunctis omnibus viribus facilius hosti resistere valeamus Dei auxilio, quam bene valere optamus.

1554.
sept. 7.

Ex Roknoka, 7. Septembris anno etc. 54.

¹⁾ L. Erdődi hireit a Pótlék 1554. aug. 24. datuma alatt.

Rájegyezve: Paria literarum domini bani ad dominum generalem.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. sept. 10-én Miksához intézett leveléhez csatolva u. o. 1554. IX. 6. — V. ö. a Pótlék 1554. sept. 6. és sept. 9. keletű leveleivel.

XXXIV.

1554. sept. 9.

Egy titkos kém jelentése a bosnya pasa készülődéséről, kit a pozsegai szandsák arról értesített, hogy Zrínyi semmi kárt sem okozott neki, ezért a pasa fölhívására ő nem mozdul s hasonló tanácsol a pasának is; végül három pasa kivégeztetését adja hírül.

Den 9. September anno etc. im 54. ist ain gehaimer kundschafter kumen, zaigt an, dass der wascha aus Bossen aufpoten, auf ain zuvor gethane beschreibung, wer mit rossen und zu fuess kumen soll, die sein auch zuezogen und haben sich im zueziehen mit irem viech, profand und allernotturft gefasst gmacht.

Der Mechmetan wascha aus der Woschega hab dem wascha zuegeschriben und empotten, der ban sey mit der versamblung des völkis nit auf seinen grundten, sonder auf seines kinigs grundten gewesen und hab im kain schaden gethan, dervegen er auf sein des wascha erfordern nit kumen kund und radt im auch nit, dass er etwas furnemb, jedoch stell er im haimb, er meg thuen, was er wöll.

Bemelter kundschafter zaigt auch an, dass er aus des wascha mund gehört und dise wort der wascha zu ime gered hette, wie das dem kayser drey seiner stern, so im leicht hetten, untergangen und drey scharfer säbl gefallen sein; weyter hab wascha von disem nit geredt, sunst aber sagt kundschafter, es sey das geschray, das dem kayser drey seiner wascha der Achmat, Hadumb und Vlananweg vom Soffy erlegt worden sein sollen.

Egykorú másolata Ungnadnak 1554. sept. 10-én Miksához intézett jelentéséhez csatolva u. o. 1554. IX. 6. — V. ö. a Pótlék 1554. sept. 7. és sept. 10. keletű leveleivel.

XXXV.

Pettan, 1554. sept. 10.

Ungnad János egy kémjétől s a bán egyik várnagyától kapott tudósítás nyomán a pozsegai pasa készülődéséről értesíti Miksa királyt s hogy ő a török mozgalom szemmel tartására Zágrábba igyekezik.

Allernädigister kunig und herr.

Auf dato dis meines unterthänigisten schreibens sein mir von ainem gar der gehaimen kundschafter die kuntschaften laut der hierinne verschlossnen mit A.¹⁾ singnierten verzeichnus angezaigt worden, so eur kun. maiestät ich hiemit gehorsamist zueschreiben wellen. Dieweil dann laut angeregter kundschaften der wascha aus Poschega dem in Bossen zuezuziehen sich verwidert, auch gleich in diser stund mir noch von des herrn bans burggrafen gleichfalls anzaigt worden, als das sein, des herrn bans gefangne turken, die erst heraus kumen, anzaigen, dass die versamblung gleichwol beschehe, die wascha aber des zusammenziehens halben sich nit vergleichen kunden und dieweil mir auch ander mein kuntschafter aus Bossen und Woschega nicht mer zuekomen sein, dass der turk in merer versamblung sei, so ist etwas zu achten, bemelter wossnisch wascha werde seinem vorhaben nach nicht aufkomen mugen, dan das geschrai auch dinen sei, das ich obrister palt ein gross hör mug zusammen pringen.

sept. 12. Auf negsten mittwoch erheb ich mich auf Agram, ward allain, ob mir zalmaister etwas ain gelt schicket, das ich dem kriegsvolk helfen möcht, er thue das oder nicht, wil ich denocht verruken und thain so vill ich imer furdern kan.

Was mir nun weiter furfellt, will ich hochemelter eur kun. maiestät (der ich mich auch alzeit gehorsambist befelchen thue) hinnach unterthänigist zueschreiben.

1554.
sept. 10.

Datum Pettan, den 10. September anno etc. in 54.

Eur rom. kun. maiestät

untertenigister gehorsamer
Hanns Ungnad m. pr.

¹⁾ L. a Pótlék 1554. aug. 3. és sept. 9. datumai alatt.

Külczim: Der römischen, auch zu Hungern und Behaimb kun. maiestät etc. meinem allergenedigisten herrn.

Eredetije a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. ltárban, 1554. IX. 6. — V. ö. a Pótlék 1554. sept. 9. és sept. 12. keletű leveleivel.

XXXVI.

Bécs, 1554. sept. 12.

Miksa Ungnad négyrendbeli levelét küldi Ferdinándnak a Szent-György és Kaproncza várakról leendő gondoskodásról; a Zrínyi és Mehemet pasa közti párviadalban Ungnad magatartásáról; a krajnai rendek kéréséről, hogy a török martalóczok beütése ellen hathatósabb védelemben részesüljenek; Ungnad és Lenkovics hadainak fizetéséről s végül a részleges báni gyűlés által a végek építésére megszavazandó segedelemről.

Allerdurchleuchtigster grossmechtigster kunig, gnedigster liebster herr und vater.

Wass mir jetzo für schreiben von euer kun. maiestät obersten an den crabatischen und windischen grenizen Hannsen Ungnaden freiherrn etc. zuekommen, die thue euer kun. maiestät ich in unterthenigkait hieneben ubersenden.

Und so vil nun die fursehung baider heuser Sand Georgen und Copreiniz, davon die ersten zwai schreiben meldung thuen, belangt, wil es numer an euer kun. maiestät wie sie sich hierüber entschliessen und was sie hierinnen gnedigist befelhen gelegen sein, dem ich auch als der gehorsam nachzukomen bereit und willig bin.

So werden euer kun. maiestät aus dem dritten schreiben gnedigist versteen, welchermassen es umb den kampfhandl zvischen dem wascha aus Bossen und euer maiestät ban dem von Serin geschaffen und was gedachter wascha derhalben dem Ungnaden in antwurt zuegeschriben. Und dieweil er der Ungnad daneben vermeldet, wie er vorhabens seie mit dem ehendisten widerumb dem wascha zuschreiben und sein unbegrund furgeben gruntlich abzulainen und sich dagegen der turgen einfäll zu beschwern, so hab ich mir solches als fur notwendig gefallen lassen, ime das auch in

antwort zuegeschriben, mit dem anhang, den wascha zu starker haltung und handhabung des anstands ernstlich zuvermannen und dann sich hinwider zu gleicher haltung auch zuerpieten etc.

Dass er die original solcher des wascha schreiben aus etlichen furgewendten ursachen bei handen behalten welle, hab ich ime geschriben, dass er daran wol und recht thue und dass er dieselben bis auf weiter euer maiestät erfordern oder verordnung woll behalten muge.

Belangend der ausschuss in Crain hoch ansuechen und begern umb haltung merer martalosen zu verhuettung der turgischen martalosen einfall laut eingeschlossnen artigls, hierauf hab ich ime widerumb zu antvurt geben, wover sichs je zuetuege und nicht umgangen werden möchte, ain mehrere fursehung zu thuen, dass er alsdan in solchem fall der not doch mit geringistem kosten als imer muglich, es sei mit sterkung der martalosen oder in ander weg, solche verordnung thue, damit euer kun. maiestät getreuen land und leut vor den turkischen martalosen verhuet und bewart werden mugen.

Was dann belangt sein des Ungnaden vermanung umb die bezallung auf sein und des Lenkhowitzschen habend kriegsvolk an den crabatischen und windischen grenizen, hab ich hievor (als euer maiestät durch mich gehorsamblich, desgleichen auch damaln er Ungnad berichtet worden) der lande kriegszallmaister dem Gäller in euer maiestät namen aufgelegt und befolhen, die geburlich bezallung der enden zu thuen ungezweifelter zuversicht beruerter kriegszallmaister an wirklicher gueter bezallung nichts manglen lassen werde. Und solches hab ich dem Ungnaden jetzo auf obbemelt sein vermannen auch zu beschaid geben; da aber hieruber bei dem zallmaister noch mangl erscheinen wollte, so wirdet die unvermeidlich notturft erfordern, dass euer kun. maiestät auf anderweg bedacht seie, damit das kriegsvolk allenthalben an den crabatischen und windischen grenizen bezallt und die zertrenung, so aus der unbezallung zuletzt erfolgen muesste und was dardurch ferrer der armen landen und unterthanen fur schaden und nachtl zu gewarten, verhuet und furkomen

werden muge, indem dann euer kun. maiestät die notturft zu bedenken werden wissen.

Beschliesslich haben euer kun. maiestät aus dem vierten schreiben allergnedigist zuvernemen, was sein des Ungnaden bedenken ist, dass durch den ban (laut euer maiestät gefertigten befelch, des datum den achzehenden Augusti) particular versamlungen gehalten und umb stattliche hilf und robat zu den gepeuen gehandelt werden sollte. Was nun hierauf und uber sein ratsamb guetbedunken euer kun. maiestät glegenheid sein, dessen wirdet sie sich allergnedigist zu entschliessen und weiter zu befelhen wissen, damit euer kun. maiestät mich jederzeit unterthenigs fleis befelhend.

Geben zu Wien, den zwelften tag Septembris anno etc. ^{1554.}
in vier und funfzigisten. _{sept. 12}

Euer röm. kun. maiestät

gehorsamister son
Maximilian m. pr.

Külczim: Der römischn, zu Hungern und Behaim etc. kun. maiestät etc. meinem gnedigisten liebsten herrn und vatern.

Eredetije a bécsi cs. és kir. közös-hadügymin. ltárban, 1554. IX.
8. — V. ö. a Pótlék 1554. sept. 10. keletű levelével.

XXXVII.

Konstantinápoly, 1555. febr. 6.

Verancsics és Zay tudatják Zrínyi Miklóssal, hogy az általa Szinán pasától kért ló ügyében a pasa betegségében s halála után is beszéltek testvérével Hrusztán pasával, a ki kérése teljesítését meg is ígérte. Guzics András a szultán foglya, azért kiváltására nincsen mód, ha csak a szultán kegyelemből szabadon nem ereszti vagy el nem szökkik. Azonban negyed napja egy Deli Sabas nevű török Magyarországon szenvedett veszteségei kárpótlásául kétezer aranyat kapott a szultántól foglyokban, a kinek több fogolylyal együtt ők Guzicsot ajánlották kiszabadításra, a mibe belé is egyezett.

Verancsics A. i. m. IV. 23.

Zrínyi M. levelezése. II.

XXXVIII.

Konstantinápoly, 1557. maj. 22.

Verancsics, Zay és Busbeck Auger azt írják a királynak, hogy egy Drinápolyból Konstantinápolyba visszatért barátjuk arról értesítette őket, hogy Zrínyi Miklós, Bebek Ferencz módjára felségedtől el akar pártolni s magát a Budáról Bosnyába áthelyezett eunuch Ali pasa segélyével a szultán hatalma alá akarja vetni, ha ez őt és várait épségben megtartja s Horvátországot neki adja. Ugyanezt beszélte Ali pasa követe is, ki a pasa által a szultánnak és Hrusztán pasának irt leveleket meg is mutatta, azt is hozzá tévén, hogy szándékáról a bán már négy levelet irt a pasának. A szultán kész a bán kérését teljesíteni s a hol akarja, egy szandsákságot ígért neki. Igaz-e ez a hir nem-e, nem állíthatják; sőt óhajtják, hogy hazug legyen, miként a korábban ráfogott hasonló rágalom sem bizonyult igaznak.

Verancsics A. i. m. IV. 269.

XXXIX.

Pozsony, 1559. febr. 17.

Zrínyi Miklós megköszöni vejének Országkristófnak a Zelenka körteta oltó-ágait s a királyi propositiók miatt az országgyűlés eredménytelenségéről, továbbá a Karinthyáig terjedő török pusztításokról értesíti.

Magnifice domine et fili nobis observandissime.

Salutem — — *sat.* —

Ramos surculorum piri Zelenka a dominatione vestra magnifica missos hodie accepimus, pro quibus habemus dominationi vestrae magnificae gratias ingentes; cum Deus nos salvos ad propria reduxerit, dabimus partem surculorum et dividemus in omnes colonos nostros, et faxit Deus, ut aliquando felices edere possimus ex eorum fructu.

Quemadmodum et prius, ita et nunc magnificae dominationi vestrae nostrum hinc discessum nescimus perscribere; quando autem sperabimus nos posse hinc absolvi, subito magnificae dominationi vestrae perscribemus.

Ubi autem eadem optat, ut eidem nostram ex Monyoro-
kerek una cum domina consorte nostra motionem signifi-
caremus, licet id et prius vestrae dominationi magnificae
significavimus, voluimus tamen et in hoc eidem complacere
et hoc perscribere, quod videlicet in hac media Quadragesima ^{mart. i}
deliberavimus et plenarie conclusimus in nostro Monyoro-
kerek permansuri, inde tandem, si aliquod nobis legitimum
non obstiterit impedimentum, post mediam Quadragesimam
ad Chakthornya moturi; antequam autem hoc conficiamus
et se ex Monyorokerek absolvamur, id magnificae domina-
tionis vestrae prius perscribemus; desideraremus tamen ve-
stram magnificam dominationem ex animo videre in Monyo-
rokerek.

In quantum hanc praesentem diaetam cognovimus et
videmus, nobis ita videtur, ut ea omnia, quae hactenus tra-
ctata sunt, sunt quasi nullius momenti, cum sua maiestas
tantos opponit nobis articulos, quos nullo pacto acceptare
possumus et arbitramur, si nobis ulteriores opponentur arti-
culi, nos sine omni conclusione dissoluturos, quando sua ma-
iestas tanta et talia optat a nobis, ut prorsus credimus om-
nes libertates et praerogativas nostras esse extinctas.

Sunt nobis allata nova, tantum particulariter, thurcam
usque ad metas Carinthiae ingentem depopulationem fecisse
indeque non parvam christianam plebem abdux[isse], unde,
quod nobis nullae maritimae novitates sint . . . [qu]ibus ean-
dem iuste providere deberemus, conjicimur accidisse, quemad-
modum et domina consors nostra id nobis scribit, tamen si
aliquae adferentur, subito magnificam dominationem vestram
certam reddemus, cui omnia bona precamur et eandem feli-
cissime valere optamus.

Posonii, 17. Februarii 1559.

1559.
febr. 17

Nicolaus comes perpetuus
de Zrynio etc.

Külczim: Magnifico domino Christophoro Orzagh de Gwth,
comiti comitatus Newgradiensis etc. domino et filio
nobis obs[ervandissimo].

Eredetije a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat. 1554.*

XL.

Csáktornya, 1559. aug. 12.

Zrínyi Miklós a maga, felesége és gyermekei betegségével mentegetőzik a király előtt, hogy az országgyűlésen nem lehet jelen.

Sacratissima caesarea regiaque maiestas, domine domine clementissime.

Nihil magis in votis haberem, quam in omnibus mandatis maiestatis vestrae exactissime et humillime obedire, nunc etiam comitiis istis Hungariae ad mandatum maiestatis vestrae libentissime adessem, sed infirma valetudo tota ista aetate adeo me oppressit, ut hoc iter conficere penitus diffidam; nunc etiam accedit uxoris meae et prolium eadem infirmitas, ita ut omnes pene lecto sint affixae, ut vix sciam melius de illis sperare.

Supplico itaque humillime maiestati vestrae, dignetur excusatum meam absentiam modernam habere et me in sua caesarea regiaque gratia conservare.

Deus maiestatem vestram diutissime florentem conservet.

1559.
aug. 12:

Datum Chiaktorniae, 12. Augusti 1559.

Sacratissimae maiestatis vestrae

humillimus subditus
comes Nicolaus à Zrinyo.

Eredetije a milanói állam-íltárban.

XLI.

Kányafölde, 1560. apr.

Kerecsényi László kéri Zrínyi Miklóst, hogy Mihály testvére leányának a jegyesét, Bot Gábort két paripával fogadja be udvarába, megszolgálgálják neki mindaketten.

Vzmosni i moy m. g. gozpodine.

Mame vazdar m. zlvso moio vekí vechno preporvchaní v. g., kako momv m. g.

Poton toga g. m. ovoie Bot Gabriel, kye zarvchil moga gozpodina brata kneza Michalia Kcher. Molim ze v. g., kako momu m. g., vzmiega v. g., v zvoy dvor na dveiv paripv, terga v. g. tako vchete, da byzmo zy mi bratia mogli v. g. zazlvsty. A ner zna v. g., dami zy v. vasem gozpoctvo, i mamoz vfanie pod g. bogom, a da byzmo kade inde imaly boliega vfanie ta mo byzmo ga pozlaly.

Ja moio veki vechno zlvsboter prepovcham v. g., kako momv m. g.

Dan ta lyzt v Kaniafelde, na Zvetnico 1560.

1560.
apr.

Vestrae spectabilis et magni-
ficae dominationis

servitor

Ladislaus Kerecheny m. pr.

Külczim: Mogvcemv m. g. gozpodinv Miklovsv Zrinzkomv da ze da.

Eredetije az orsz. ltárban kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

XLII.

Pozsony, 1563. nov. 10.

Zrínyi Miklós kéri a magyar kamarát, hogy tárnokmesterei fizetéséből a néhai Nagyváti Antal szolgálatai díjában utalványozott kétszáz forintot özvegyének fizesse ki.

Reverendissime ac egregii domini et amici nobis observandissimi.

Salutem — — sat. —

Deputavimus ex salario officii nostri magistratus tavernicorum regaliū generosae dominae Annae, relictæ egregii olim magistri Anthonii de Naghwath vicemagistri tavernicorum regaliū, in sortem servitiorum ipsius olim magistri Anthonii de Naghwath florenos ducentes hungaricos per dominationes vestras reverendissimam ac egregias reddendos.

Quare rogamus dominationes vestras revendissimam ac egregias, velint eosdem ducentos florenos ex dicto salario

nostro ipsi dominae Annae relictæ, acceptis ab ea sufficientibus literis quietantiae et praesentibus quoque pro expeditione reservatis reddere.

1563.
Datum Posonii, 10. die mensis Novembris anno Domini 1563.

Nicolaus comes perpetuus
de Zrinio, magister
thavernicorum ac supremus
regni et Zygethiensis capitaneus
sacrae caesareae et regiae maiestatis etc.

Külczim: Reverendissimo ac egregiis dominis, praefecto ac consiliariis camerae hungaricae — — *sat.* —

Eredetije a magyar nemzeti muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat. 1554.*

XLIII.

Bécs, 1564. apr. 4.

A Szigetvár jövedelmeinek számbavételével megbízott Perneszi Pál titkos utasítása.

Ferdinandus divina favente clementia electus romanorum imperator semper augustus etc.

Instructio¹⁾ fideli nobis dilecto egregio Paulo Pernezy, dicatori comitatum Baronensis et Tholnensis data.

Cum reditus arcis nostrae Zigethiensis, quos amplissimos fuisse accepimus, adeo sint diminuti, ut nullum prope levamen sumptuum nostrorum, quos in istam arcem et stationem militarem facimus, sentiamus, necessarium duximus, ut super eis occultam institueremus inquisitionem, eamque tibi ante alios Paule Pernezy pro tua fide nobis idoneorum hominum testimonio commendata atque taciturnitate et in huiusmodi rebus expediendis solertia demandandam arbitrati sumus, clementer confisi te ita hoc negotium curaturum, ut

---

¹⁾ V. ö. a pozsonyi kamara jelentésével a királyhoz az Első r. 1564. mart. 25. datuma alatt.

manifeste agnoscas in te gratiae nostrae imperatoriae ac regiae incrementa.

Moti autem sumus atque adducti ad id, ut eam provinciam tibi potissimum committendam censeremus, ea quoque causa, quod cum tu dicatorem istic agas comitatum Baronensis et Tholnensis, ditionisque ad dictam arcem nostram Zigeth pertinentis, optimam habeas tibi propositam opportunitatem eius inquisitionis summotam suspicione omni perficiendae.

Primum igitur Paulus Pernezy iudices oppidorum et possessionum singularum nomine et praetextu dicae regiae ad se evocabit, eosque privatim et secreto per iusiurandum examinabit, quoties et quantum quolibet termino ad arcem Zigeth pendant et quis ea tributa ab eis percipiat, qui sint ordinarii census, quae extraordinariae exactiones per capitaneos inde usque a tempore Marci Horwath sint impositae, quae molendina, quae vada, quae thelonea habeantur et quorum proventus, quae silvae et decimae ex eis de porcis provenientes, quae servitia consueta et extraordinaria, quae redemptiones huiusmodi servitiorum, quantum vini educillandum oppido cuique pagove imponi solitum sit, quae muneralia per stata anni tempora in arcem importentur et cui ea exhibeantur, num quae redemptiones decimarum pascuorum exigantur, num crebrae et magni momenti cadant mulctae seu birsagia et in cuius manus perveniant, an nonas coloni ex frumentis et vinis conferant et ad quam summam illae praecise aut circiter accedant, et generatim quae utilitates ex ea tota ditione et eius singulis oppidis ac possessionibus quocunque nomine et titulo capiantur?

Ad id autem commodum arbitramur, ut singulorum oppidorum et possessionum titulo posito conscribat colonos per domos seu sessiones eorum et inquilinos, itidem loca deserta, praedia etc.

Et quia pleraque bona ad eam arcem nostram per superiores capitaneos, tum alios, tum potissimum Marcum Horwath subiugata scimus, ea quoque in scriptum propriis eorum titulis redigat et quorum ea antea fuerint annotet et a quibus sunt occupata et quae ex eis subiugatitia pecunia exigatur vel ante hoc tempus exacta sit, atque etiam bonorum,

eorum colonos, inquilinos, desertas sessiones, proventus ordinarios et extraordinarios, utilitatesque ceteras summa diligentia praemisso modo conscribat.

Quo vero commodius dictam inquisitionem perficiat, expediendum ei curavimus e camera nostra hungarica extractum proventuum de bonis illis per capitaneum nostrum Marcum Horwath ad dictam cameram nostram in perceptionibus relatorum, unde ea, quae ad praesentem rem pertinere videbuntur, eruat.

Item, intelliget quam diligentissime, num quae vectigalia tricesimae nomine penes arcem nostram Zigeth de boum seu pecorum armentis, quae illa per quaestuarios Pethoviam et alio aguntur, exigi soleant et quantam ea exactio summam faciat?

Praeterea speciatim volumus eum inquirere et certo nobis indicare, an totae decimae episcopatus Quinqueecclesiensis nostro nomine atque in nostram necessitatem, eiusque ipsius arcis et praesidii provisionem percipiantur tam ex bonis propriis episcopatus, quam ex bonis magnatum et nobilium et Marci Horwath, an vero decimae memorati episcopatus diversis personis arendentur atque ita in privatos aliorum usus percipiantur, cum nos earum redemptionem integram de camera nostra numerare consueverimus.

Atque haec et alia, si quae hac nostra instructione ommissa sunt, prout generali praescriptione singula circumstantiarum momenta comprehendere est difficile, memoratus Paulus Pernezy suae in nos fidei et insitae dexteritati commissa existimabit, eamque suam operam nos clementia nostra caesarea ac regia recognituros sibi persuadeat.

^{1564.}
apr. 4. Datum Wienae, die quarta mensis Aprilis anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quarto.

Ferdinandus m. pr.

Ad mandatum domini electi
imperatoris proprium
Erasmus Haydenreich m. pr.
Hieronymus Beck
à Leopoldstorf m. pr.
I. Rexius m. pr.

Alján: Instructio pro Paulo Pernezy ad occultam proven-
tuum Zygethiensium instituendam inquisitionem.

Eredetije papíron az orsz. ltárban, *Diversae Instr. I. 9.*

XLIV.

Sziget, 1564. maj. 9.

Zrínyi Miklós tudatja Salm Eginóval, hogy a végek megvizsgálásának akadályairól, a lovak számára szükséges legelők hiányáról, hadai fizetelenségéről s a segítő csapatok elmaradásáról már értesítette a királyt. sereg nélkül pedig nem megyen, mert vakmerőn magát nem teheti ki a nyilvános veszedelemnek.

Spectabilis et magnifice domine, amice affinisque nobis observandissime.

Salutem — — sat. —

Literas spectabilis ac magnificae dominationis vestrae accepimus, quibus revisionem finium differendam esse scribit, qua de re nos iam ante aliquot dies sacrae caesariae maiestati, domino communi clementissimo scripsimus atque causas et difficultates, propter quas ipsa perlustratio confiniorum proroganda videtur, aperte significavimus, impedimentorum unum esse recensuimus pascua equorum; ad haec, quod militum capitaneatus nostri iam pridem nulli perceperint stipendia sua, nec vacui expensis nobiscum proficisci queunt; denique quod nullas copias coadiutrices neque cuiuspiam exercitum vidimus nobis iungi, cuius ope et beneficio negotium exequi possemus modo debito ac ut honori cederet nobis, sine praesidiis vero sane minime profecturi sumus, haud enim decet temere hominem se manifesto exponere periculo.

Quod spectabilis et magnifica dominatio vestra domum pieae memoriae quondam Ieronimi Korlathowyth Petro Paxy concesserit, nec pretium persolvi permiserit, id eidem inservire studebimus, non est enim, quod pretium eius Ioannes Kocze exigat, quia adhuc vivens Ioannes Rwchych eandem domum nobis donavit.

Nova nulla habemus.

Valere spectabilem ac magnificam dominationem vestram felicissime cupimus.

1564.
maj. 9.

Datum in regia Zygeth, 9. die Maji 1564.

Nicolaus comes de Zrinyo etc

Külczim: Spectabili ac magnifico domino Echio comiti à Salmis, supremo capitaneo Iauriensi, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliario et cubiculario etc. domino, amico et affini nobis observandissimo Viennae vel ¹⁾ Rab.

Eredetije a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat. 1554.*

XLV.

Bécs, 1564. jun. 15.

Miksa király a dunántuli végeknek Salm Eginóval együtt leendő megvizsgálását megparancsolja Zrínyi Miklósnak.

Maximilianus secundus — — *sat.* —

Spectabilis ac magnifice sincere nobis dilecte.

Literas tuas tertia die huius emanatas accepimus et quantum ad revisionem finium Hungariae ultradanubianarum attinet, grato abs te intelleximus animo, quod te ad hanc provinciam etiamnum promptum atque paratum offers, clementer mandantes, ut cum spectabile et magnifico Eggio comite à Salmis, praelibatae caesareae maiestatis consiliario et Iaurini supremo de die, qua illam commissionem suscipere velitis, denuo concludas et de illa quamprimum certiores nos reddas.

Quod autem scribis comitivam a capitaneo Babochense tibi negatam fuisse, ideoque de comitatu sufficienti tibi prospiciendo sollicitas, scimus milites non eo esse numero, ut in hac parte multum praestare possent, imo propterea non adeo difficultandum censemus, cum dictus comes à Salmis non

---

¹⁾ A *Viennae vel* kitörölve.

contemnendum militum numerum equitum et peditum ex Iaurino et adiacentibus locis secum sit accepturus, quibus etiam addentur ducenti illi chataphracti equites germani hinc propediem expediendi; polliceris igitur cum militibus, quos habes, absque periculo et commode Iaurinum pervenire indeque coniunctis copiis utrisque, necnon comitatuum continuis illam commissionem tuto perficere, non quiescemus autem, ut interea temporis militibus tuis aliqua solutio ordinetur.

Quantum ad munitionem Babochensem et labores eo praestandos, tibi ex cancellaria hungarica respondemus, cui omni gratia et benignitate regia propensi sumus.

Datae in civitate Vienna, decimo quinto Iunii anno etc. ^{1564.}
sexagesimo quarto, regnorum nostrorum romani secundo, ^{jun. 15.}
Hungariae vero primo, aliorumque decimo sexto.

Maximilianus m. pr.

Ad mandatum sacrae romanorum
regiae maiestatis proprium

Gebhartt Wellcz m. pr.

H. Fieringer m. pr.

Külczim: Spectabili ac magnifico Nicolao comiti de Zrinio, tavernicorum nostrorum regalum in Hungaria magistro, comiti comitatus Baraniensis, sacrae caesareae maiestatis consiliario et Zygethiensi, necnon partium cisdanubianarum supremo capitaneo, sincere nobis dilecto.

Alatta: Exhibitae Viennae, 23. Iunii anno 1564.

Eredetije a m. nemz. muzeum könyvtárában, *Kézirat fol. lat. 1554.*

XLVI.

Csernecz, 1564. oct. 19.

Idézet alsó-lendvai Bánffy Istvánné guthi Országgh Magdolna leveléből, melyben Ungnád Ádámnét, bethlenfalvi Thurzó Erzsébetet a Zrínyi lakodalmáról tudósítja.

Nagyságos nekem szerelmes asszonyom és leányom.
Köszönetemnek és szolgálatom ajánlásának utánna.

Továbbá, hol kegyelmed tudakozik, hogy ha vígan lett volna az Zreny uram menyegzeje: azt irhatom kegyelmednek, hogy elég vígan lén. Arról is tudakozik kegyelmed, ha én ott az kegyelmed egészségeért tánczoltam volna: kettőt tánczoltam ott, az mellik szebb volt, azt az kegyelmed jó egészségeért tánczoltam, az másikat magamért, mind az kettőt pedig az vőlegénynyel tánczoltam. Irhatom ezt is kegyelmednek, hogy mért az fő menyegző pénteken lén: az pénteknek tisztességet adtunk. Az több asszonyok sem sok czipellést szaggattanak el az tánczban. Szombaton pedig igen korán reggel eloszlottunk, grófné asszonyommal együtt voltunk — — *sat.* —

1564.

et. 19. Octobris anno 1564.

Datum in nostra nova curia Chyernecziensi, 19. die

Magdalena Orzag
de Gwth, magnifici domini
comitis Stephani Banffi
de Alsolyndwa etc. consors.

Eredetije az orsz. ltárban kisebb ltárak, *Zrínyi-gyűjt.*

XLVII.

(1567. jún. 28 előtt.)

Zrínyi György folyamodványa a királyhoz, hogy megboldogult apjának tárnokmesteri fizetését s megszolgált főkapitányi zsoldját a magyar kamarával fizettesse meg.

Sacratissima romanorum caesarea maiestas, domine et domine clementissime.

Antea quoque sacratissimae maiestati vestrae humillime supplicaveram pro emeritis salariis per quondam dominum genitorem meum, quae ipse cum ratione magistri tavernicatus, tum etiam ratione supremi regni capitaneatus emeruerat. Ad supplicationes itaque meas commiserat sacratissima maiestas vestra per literas serio dominis praefecto et consiliariis

camerae hungaricae, quatenus de omnibus praemisso modo per dictum quondam dominum parentem meum emeritis non modo iustos subducerent calculos, verum etiam legitimam satisfactionem impenderent. Destinaveram itaque ad eos una cum literis mandati sacratissimae maiestatis vestrae certum servitorem meum, coram quo omnes quidem subduxerunt rationes, eas tamen antea pro iusta et necessaria informatione ad sacratissimam maiestatem vestram transmittere debere dixerunt, ad quorum informationem ne nunc quidem responsum a sacratissima maiestate vestra se se habere asserunt.

Proinde sacratissimae maiestati vestrae iterum humillime supplico, dignetur se in praemissis rationibus clementer resolvere, denique etiam dominis praefecto et consiliariis camerae hungaricae committere, quo mihi et fratribus meis de emeritis per dominum parentem meum nulla intercedente prolongatione satisfaciant, quoniam idem dominus genitor meus obaeravit se se non contemnenda summa pecuniae faciendo sumptus maximos in ministeriis sacratissimae maiestatis vestrae, quae debita omnia me solvere oportet.

A sacratissima maiestate vestra gratiosum expecto responsum.

Sacratissimae maiestatis
vestrae

fidelis subditus
Georgius comes de Zrynio etc.

Kivül: Humillima supplicatio comitis Georgii de Zrynio.

Más kézzel: Reverendissimo domino praefecto, ceterisque camerae hungaricae consiliariis pro informatione et consilio exhibenda.

Ex consilio camerae aulicae 28. Iunii 67.

Hueber.

Eredetije a király 1569. jan. 23-iki rendeletéhez csatolva az orsz. ltárban, *Ben. Resol. 1569.*

XLVIII.

Bécs, 1567. oct. 4.

Miksa király megparancsolja Verancsics Antal, de Wyss Albert és Teufenbach Kristóf portai követeknek, hogy a Szigetvár bevétele alkalmával fogságba esett s állítólag Budára, onnan Konstantinápolyba, majd Brussába hurczolt s itt a Mehemet cselehi rabságában synylődő tizenkilencz éves losdorfi Gall Jánosnak, a néhai Zrínyi Miklós volt apródjának, kiszabadítására minden lehető kövessenek el.¹⁾

Verancsics A. i. m. V. 113.

---

¹⁾ *Albini Petri Nivemontii, De Sigetho Hungariae propugnaculo a turca anno Christi M. D. LXVI. obsessio et expugnatio opusculum. Witebergae, M. D. LXXVII. cím alatt Forgács Imre által Zrínyi Miklós halhatatlanságának szentelt munkáskában, Siklósi Miklós Zrínyit dicsőítő versét így írja alá:*

Nicolaus Sickolssy, minister ecclesiae Marossiensis ad Danubium, quo loco delitiae priscorum regum Hungariae et horti admirandi spectabuntur, simul et corona regni custodiebantur, qui et ipse oppugnationi interfuit.

IGAZÍTANDÓK.

A 17. lapon alulról a 17. sorban királynak helyett Károly főherczegnek

A 31. lapon alulról a 8. sorban igenis helyett ingeniis

A 206. lapon alulról a 2. sorban dandaom helyett dandam

A 208. lapon alól az 1. sorban kimaradt: Az orsz. ltárban *Acla Thurz.* VII. 35.

A 314. lapon alulról a 2. sorban Terczlics János helyett Terczlics Márton

A 342. lapon alulról a 15. sorban castrametanda helyett castrametandi

A 492. lapon alulról a 2. sorban intézeti helyett intézteti

Az 557. lapon alulról a 12. sorban Bánffy Istvánné helyett Bánffy Miklósné

Az 591. lapon alulról a 18. sorban krendschuss helyett kreudschuss

A 602. lapon felülről a 2. sorban kimaradt: stájerországi, karinthiai és

A 630. lapon alulról a 11. sorban fuemadmodum helyett quemadmodum

A 630. lapon alulról a 10. sorban extitetimus helyett extiterimus

A 630. lapon alulról a 9. sorban uisset helyett fuisset

A 657. lapon felülről a 12. sorban (1554. sept. 4 előtt.) helyett (1554. aug. 24 előtt.)

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ.

(Aba-)Ujvár elfoglalása I. 409.

Abstemius Pál kir. helytartó II. 441.,

I. Bornemisza a. is.

Ácsok I. 610. — Szigetváron II. 474.

Adler L., I. 203. 221. 238. II. 301.

Adó I. 38. 39. 43. 95. 96. 97. 98.

120. 121. 206. 212. 213. 214.

251. 252. 264. 305. 335. 336.

346. 347. 349. 351. 435. 436.

459. 460. 461. 471. 534. 575.

624. 625. 628. 629. 637. 648.

651. 652. 653. 658. 659. 660.

676. 677. II. 214. 217. 295. 296.

297. 298. 299. 323. 326. 459.

469. 474. 478. 479. 533. 536.

537. 538. 539. 540. 541. 542.

543. 582. — jövedelme Medve és

Rakonok váraknak I. 2. — szedés

a hadak számára az udv. kama-

rára bízatik I. 232. 233. — zás

a királynak s a töröknek I. 461.

462.

Adom pasa, I. Hajdár a.

Agár, kutya I. 117.

II. Ágost szász választó II. 72. 507.

Agtelek (Baranya m.) II. 615. 616.

617.

Ágyu-szállítás I. 376. 377. 378.

II. 14. 31., Magyarországra a

bécsi hadi szertárból II. 24. —

öntés Szigetvár számára II. 288.

302. 303. — öntő Seghed György
II. 288.

Ahmet pasa I. 186. II. 584. 669.

Ajtónálló, I. Fő ajtónálló a.

Alagosia bég I. 368.

Alapi István II. 450. — János

(nagy-kemleki) I. 35. 41. 42. 68.

286. II. 182. 252. 489. 613. 614.

641., hadai létszámának leszállí-

tása I. 622., neje Zrínyi Margit

II. 119., ennek halála I. 92., fia

Gáspár II. 493. 525. 555. 556.

557., leánya Borbála, Erdődi Péter

neje II. 375. 525. 546.

Albini Jeromos, Contarini Lénárt

velencei követ titkárja Bécsben

II. 47. 48. 55. 58. 60. 61. 64. —

Petrus Nivemontii, I. Nivemontii a.

Aleppo II. 584.

Ali budai pasa I. 366. 369. 387.

411. 420. II. 674., ostromolja

Szigetvárát I. 367. 368. II. 328.

330. 334. 340., panaszol a

szigetvári őrségre I. 671. 672.

— bosnya pasa I. 461. 462.

496. 519. II. 674. — aga, kapidsi

basa megkorbácsoltatása II. 36.

37. — kihaja I. 496. — szpáhi

I. 388.

Aliportug rhodusi szandsák, a török

tüzérség parancsnoka Szigetvár-

- nál II. 498. 503., feltalálta ostromhid II. 503. 504., halála II. 74. 76. 77.
- Áll Mihály szigetvári lakos II. 458.
- Allia Mátyás I. 64. 65. 81. 82. 83. 84. 87. 88. 92. 93. 94. 292., halála I. 201., hagyatéka I. 236. 272. 273. 276. 278. 283. 284. 285. 288. 290. 291. II. 319. 320. 487., pénzből Zrínyi Miklós hajlandó kölcsönözni Ferdinándnak I. 294., árvái I. 228. 235. 236. 328. II. 319. 320., fia Kristóf II. 449. 487.
- Almágy (Somogy m.) II. 139. 252. 436.
- Al-nádor Kerecsényi Mihály I. 533.
- Alsó-Ausztriai kamara II. 103.
- Alsó-Beled (Vas m.) II. 400., I. Felső-Beled a. is. — i jobbágyságok II. 400.
- Alsó-Kozniczai (Zágráb m.) jobbágyságok vallomása II. 267.
- Alsó-Lendvai várnagy Ventei Gáspár I. 214. — provisor Szent-Györgyvölgyi Gergely II. 182. — ágyúöntő Seghed György II. 288.
- Alsó-Lomnicza (Zágráb m.) II. 230. 242.
- Alsó-Rajki prépost Péter presbyter II. 509.
- Alsó-Sárosszék (Vas m.) II. 521., I. Sárosszék és Felső-Sárosszék a. is.
- Alsó-Sebecske (Zala m.) II. 347. 404., I. Felső-Sebecske a. is.
- Alsó-Pokol (Vas m.) II. 347. 405. 435.
- Alsó-Prilezije (Zágráb m.) II. 364. 365., I. Prilezije és Felső-Prilezije a. is.
- Alsó-Zvarcsa (Zágráb m.) II. 478. 553., I. Zvarcsa a. is.
- Alsok (Somogy m.) II. 436.
- Al-országbíró Kamarjai Tamás II. 301. 311.
- Al-tárnokmesterek: Szomor János II. 147., Debreczeni György II. 557.
- ab Althan Kristóf II. 104. 563.
- Amadé Lénárt (várkonyi) II. 421.
- Amhát babocsai bég I. 368. 414.
- Anatoliai béglerbég II. 50. 51., halála II. 55.
- Ancona II. 361.
- Andreasicz Mátyás II. 567.
- Angel János és testvére N., Bocskai Ferencz neje I. 269.
- Angelin, marhakereskedő I. 304.
- Angol király egy várost lopva elfoglal a francziáktól I. 433.
- Anna királyné, I. Ferdinánd neje, II. Lajos testvére I. 24. 25.
- Apostol N. olasz kereskedő II. 294.
- Apulia II. 666.
- Aranyáni Demjén nádori ítélőmester I. 272. 581. II. 414.
- Aranyas, virágos étkek, aranyaspálvák II. 1.
- Aranyazott serleg II. 1.
- Aratók jeges vízzel frissítettnek föl I. 579.
- Arbanáz György (alsó-lomniczai) II. 229. 311. — István II. 226. — János és Pál II. 229.
- ab Archo Pirrhús özvegye Szécsi Margit II. 427. 521., leánya Anna eljegyzése Zrínyi Györggyel II. 427. — Scipio követsége Rómába I. 537.
- Arszlán pasa, fehérvári bég Pápa megszállására készül s a »Bakon-ság«-on lakókat táborába rendeli I. 297. 298., megöletése a harsányi hegyen II. 39. — bég, pozsegai szandság I. 605. 613., megerősíti Monoszlót és Szent-Györgyöt I. 592. 593. 595. 596. 597., megveretése I. 598. 599., budai pasaságra készül I. 670.
- Artiniczai (Zágráb m.) II. 410.
- Árvizek a Rábaközben I. 658.

- Atak (Zala m.) II. 248. 249. 268.
269. 418. 419. 448. 449. 461.
508. 509. 547.
- Attyádi Mihály II. 454.
- Attyási Imre II. 455.
- Auersperg Herbert II. 619. —
Weichard II. 662. 663. 664. 665.
666. 667. 668. 669. II. 467.
529.
- Augsburgi német birodalmi gyűlés
I. 83. 84.
- Ausztriai rendek segítség ajánlása
I. 434., I. Osztrákok a. is. —
németek félelme a töröktől II. 3.
— főkapitányok: Jurisics Miklós
I. 14. 19., Ungnad János I. 18.
20. 21. 24.
- Babocsa (Somogy m.) I. 420. 474.
573. 603. 629. 637. II. 52., tar-
tozékai behódoltatása I. 180.
520., ostroma I. 316. II. 327.
328. 329. 330. 331. 332. 333.
334. 335. 336. 337. 341. 342.
343., elárulása I. 321. 337. 338.
II. 82., megerősítése I. 414. 483.
484. II. 82. 85. 683., fölégetése
I. 417. — i vadaskert I. 414.,
hajók I. 597., kereskedők II.
619. — i bég Amhát I. 414., aga
Hasszán I. 388. 520., oda basa
Memi I. 388. — i kapitány Per-
neszi Farkas I. 597. II. 682.
- Babonosity Pável I. 497.
- Bacsa Ferencz, jobbágy II. 369.
- Bácsmegyei adó II. 469.
- Bágyaháza (Baranya m.) I. 615.
616. 617.
- Bajazet, Szulejmán fia I. 612., meg-
öletése I. 593. 613.
- Bajmóc I. 609.
- Bajoni Benedek neje Bodó Anna II.
449., fiai: István, János II. 449.
- Bak (falu) fölégetése I. 424. — Máté
szigetvári lakos II. 458. —
Orbáné jobbágy II. 352.
- Bakar castrum (Vinodol m.) II. 154.
159. 274. 410. 417. 484. 556.
557. 559. 568. 569. 570.
- Bakó András I. 339. — István szí-
getvári lakos II. 457.
- Bakócs Tamás esztergomi érsek
II. 376.
- Bakos Benedek szigetvári lakos
II. 459.
- Bakszai Gáspár II. 182.
- Bakszics István (pribicsi) fiai: Bol-
dizsár, Mátyás II. 385. 387. —
Miklós I. 106. II. 259. 264.
- Balásházi Márton II. 39.
- Balassa N. (gyarmati) I. 80. —
András II. 52. — Farkas II. 23. —
István II. 208., neje Zrínyi Ilona
II. 162. 164. 183., fia Menyhért
II. 164. — János II. 208., győ-
zelme I. 346., megveretése I.
607. — Menyhért I. 584.
- Balási András jobbágy II. 353.
- Balatha, I. Palota a.
- Bálint Gáspár jobbágy II. 401.
- Balogh Barabás, Zrínyi tizedese II.
455. — István, jobbágy II. 372. —
Jancsi II. 454. 455. — János
(sárhidai) II. 404. — János II.
453. — Máté II. 455.
- Bálvánd (Somogy m.) II. 436.
- Balya Bálint I. 313. 340. 341.
- Bánffy N. (alsó-lendvai) I. 80. 96.
97. 213. 214. 377. II. 330. 337.
343. 624., szakácsa I. 532. —
Antal neje Pekri N., II. 578. —
István főtétekfogó mester s zala-
megyei főispán I. 95. 213. 307.
308. 310. 489. II. 182. 489. 517.,
neje Ország Magdolna II. 684. —
János II. 290. — László fő-
ajtonállómester s zalamegyei fő-
ispán II. 182. 489. 516. —
Miklós neje Zrínyi Orsolya II.
162. 557.
- Banicsevcs (Körös m.) II. 348.
- Banjaluka I. 78. 180.

Bansina (Zágráb m.) II. 462. 463.
477. 526. 553. 556.
Bánya-bíró (iudex minerarum) és
bánya-ispán (spanus in fusinis)
Gvozdánszkon II. 123.
Bányászat: Horvátországban I. 60.
121. 122. 149. 574. II. 116. 117.
123. 417., Magyarországon I.
121. 122.
Banyaszela II. 137.
Baranyai Ágoston szigetvári lakos
II. 458.
Baranyavármegye I. 615. 617. II.
121. 436. 480. —i adó II. 469.
474. 478. 536. 537. —i főis-
pánok: Horváth Márk I. 518.
528., Zrínyi Miklós II. 415. 683.,
rovók: Perneszi Pál II. 467.
478. 536. 678. 679., Heránt
András II. 537.
Bárdosi György (bárdosi) II. 406.
Barillovics Gáspár (goriczai) II. 447.
554. 555. 556. 563. — Miklós
II. 159. 160. 447.
Barillovicsgrád (Zágráb m.) II. 447.
554. 555. —i várnagy Kovacsics
Pál II. 447.
Barkóczy Jób (szent-miklósi) II. 268.
Barsvármegyei főispán Dobó István
II. 429.
Bártfa I. 609. 619. 633. 648. levél-
tára I. 609. 619. 633.
Barthelácz Ferencz I. 159. 160.
Basó László (radóczy) II. 400. 404.
405.
Basztei Miklós, I. Vértesi a.
Báth (Somogy m.) II. 436.
Bathai apátság (Baranya m.) II.
480., birtokainak elfoglalása I.
666., dézsmája II. 472.
Batta Péter I. 520. 529.
Batthyányi Ferencz I. 65. 82. 85.
87. 88. 93. 167. 170. 199. 228.
239. 252. 450. 458. 487. 491.
493. 494. 503. 539. 549. 545.
567. 585. 580. II. 1. 32. 34. 183.

210. 255. 256. 257. 258. 267.
278. 326. 406. 447. 489., Zrínyi
Miklóst beiktatja a bánságba I.
39., követsége az augsburgi bi-
rodalmi gyűlésre I. 83. 84., sza-
kácsa I. 532., gunyolódása némely
nagy urak kapzsiságán I. 543.
544. — Kristóf főpohárnokmester
I. 92. 171. 493. II. 183. 228.
298., fia Boldizsár I. 679. II. 1.
2. 64., ennek neje Zrínyi Dorottya
I. 679. II. 1. 2. 162. 183. —
Mihály I. 553.
Báthori András szatmár- és sza-
bolcsvármegyei főispán, főtárnok-
mester, főkapitány, országbíró I.
80. 337. 338. II. 218. 278. 394.
396. 398. 399. 400. 402. 501. —
György I. 410., elveszti Kova-
szót I. 595. — István országbíró
II. 423. — Miklós országbíró II.
423. 478. 556. 557.
Bazarovics Jadrej, Juan oláhok II.
365.
Bebek Ferencz I. 80. II. 686.
Bebesi Bertalan II. 448.
Beck Jeromos I. 624. 652. 673. II.
680.
Bécs I. 23. 552. II. 38., megszállása
I. 129. —i ház I. 546. —i cs.
és kir. állami levéltár I. 3. 9. 11.
15. 18. 23. 25. 36. 37. 48. 49.
50. 55. 59. 66. 67. 77. 80. 90.
91. 109. 110. 139. 152. 160.
179. 180. 181. 187. 196. 224.
226. 243. 249. 254. 257. 293.
309. 319. 330. 388. 389. 400.
511. 512. 564. 569. 588. 600.
609. 612. 614. 616. 618. 621.
672. 676. II. 9. 11. 16. 26. 27.
90. 130. 136. 144. 152. 204. 294.
362. 507. —i cs. és kir. közös
hadügymin. levéltár II. 585. 601.
605. 609. 610. 612. 613. 618.
619. 623. 624. 625. 626. 627.
636. 637. 638. 640. 641. 653.

654. 655. 657. 658. 662. 665.
668. 669. 671. 673. —i cs. és
kir. közös pénzügymin. levéltár
I. 33. 35. 62. 63. 70. 73. 74. 76.
184. 235. 246. 515. 527. 637.
II. 2. 20. 177. 178. 179. 180.
181. —i hadi szertár II. 24. —i
kereskedő Maistetter János II. 324.
Bécs-Ujhelyi pálosok II. 106., vica-
riusa Szegedi István II. 363., I.
Neustadt a. is.
Becze István (szenyeri) I. 339. 366.,
jobbágysai I. 354.
Beczőhelyi vám átvitele Szepet-
nekre I. 553.
Bede Imre szigetvári lakos II. 457.
Bedekovics Antal (kobilicsi) II. 225.
228. 229. — Péter II. 225. 228.
310.
Beer Lajos II. 654.
Begzlin II. 124.
Bejczy Ambrus I. 240. 241. 272.
581. II. 147. 309. 310. 405. —
Gergely II. 512.
Beke Máté jobbágysai II. 367.
Békekötés a törökkel I. 89. 90. 129.
130. 132. 136. 137., I. Fegyver-
szünet a. is.
Békés-Gyula, I. Gyula a.
Bekovics György II. 298. 460.
536. — János és Vincze (ter-
novczi) II. 569.
IV. Béla a turopoliaiakat nemes-
ségre emeli I. 101.
Belay vára I. 63. II. 82.
Beleg (Somogy m.) II. 293.
Belicz (Zala m.) II. 569.
Bélköz, districtus (Zala m.) II. 562.
Belosztinai Máté II. 452.
Belovár II. 136.
Benke György szigetvári lakos II.
458.
Bensics György (kriscsicsi) II. 184.
186.
Bere Barabás szigetvári lakos II.
458.
Bereczk György jobbágysai II. 371.
Berényi vám (Zala m.) levágatása
II. 354. 368. — jobbágysai II.
354. 367. 368. 369. 370., bíró és
vamos Ferencse Benedek II. 354.
367. 368.
Beriszló Ferencz II. 290.
Berlog (Zágráb m.) II. 410.
Berovity N., I. 496.
Bertha Balás szigetvári lakos II.
458.
Berzencze I. 350. 352. 361. 363.
393. 469. II. 327. 337. 339.,
Muraköz pajzsa I. 333. 348., el-
foglalása a török által II. 86., őr-
sége: fizetetlen I. 333., elszökik
II. 82. —i aga Nizán II. 86.
—i Barabás II. 455.
Besfalva (Vas m.) II. 347.
Bíró János szigetvári lakos II.
459.
Bicse II. 208.
Bieber Jakab jobbágysai II. 401.
Biglia Menyhért szentszéki követ
Bécsben II. 37. 43. 56.
Bihács I. 63., megerősítése II.
622. 623. 664. —i kapitány II.
194. 199. 203. 619. 621. 622.
623.
Bika András (teremhegyi) I. 632.
Bikesdi Péter szigetvári lakos II.
459.
Bildensteiner György I. 60. 63. 64.
315. 317. 318. 319. 346. 351.
359. 366., hadai megtagadják az
engedelmességet I. 365.
Biletics Gáspár II. 451.
Bíró János szigetvári lakos II. 457.
Biskupovcz I. 185.
Bisztrice II. 137.
Bizerics Miklós (korilovczi) II. 225.
Biztosok, I. Királyi a.
Blagay N., I. 5. 44. 105. II. 135.
Blina vára II. 290.
Bobis Mihály szigetvári lakos II. 457.
Bobnarci (Zágráb m.) II. 558.

- Bocskád (Somogy m.) II. 293., I. Bucsád a. is.
- Bocskai Ferencz (raszínjai) I. 161. 269. 283. 312. II. 182., neje Angel N., I. 269.
- Boczfölde fölégetése I. 424. — i jobbágysok II. 404.
- Boda András jobbágy II. 351. 352.
- Bodafalva (Somogy m.) II. 139. 252. 436.
- Bodó Anna, Bajoni Benedek neje II. 449.
- Bodócs István, Sebestyén jobbágysok II. 351. 367.
- Bodrogvármegyei adó II. 469.
- Bogacsóczi N. neje Horváth Katalin, fia Farkas II. 268. 269.
- Bogárdi János II. 309.
- Bogdanics György I. 339. II. 525.
- Boldogasszony (Moson m.) II. 101.
- Boldogasszonyfalva (Baranya m.) I. 615. 616. 617. — i (Somogy m.) harangból Szigetvár számára ágyut öntenek II. 288.
- Bolgár Kálmán jobbágy II. 353.
- Bolics Juraj oláh II. 365.
- Bolthisarics Miklós (obreseczi = kis-obresi) II. 226. 229.
- Bonyán (falu) I. 476. 477.
- Bor-hűtésre a régiek salétrom savat használtak I. 579.
- Borbás Benedek jobbágy II. 351.
- Borbély Gergely II. 453. — István, László, Pál, Péter szigetvári lakosok II. 457. 458. 459. — Miklós II. 88. — Pál II. 453.
- Borcsevcz (Körös m.) II. 348. 425. 427. 428.
- Borenczi (Zágráb m.) II. 224.
- Bornemisza N., I. 16. — Antal, Zrínyi vajdája II. 453. — Ferencz II. 452. — Pál erd. püspök, kir. helytartó II. 96., I. Absternius a. is.
- Boros Balás szigetvári lakos II. 459.
- Borsodi Gál szigetvári lakos II. 457.
- Borsos Gergely, György szigetvári lakosok II. 457.
- Borsos-Győr (Veszprém m.) II. 140. 252.
- Borthasa Angyalinus nedőlczei bőrkereskedő II. 111.
- Bosjákó castellum (Zágráb és Körös m.) II. 121. 154. 432. 433. 483. 525.
- Bosnya ország I. 130. 149. 474. — pasa I. 16. 79. 113. 128. 137. 138. 140. 142. 152. 158. 163. 177. 179. 180. 182. 223. 265. 266. 290. 311. 313. 315. 316. 318. 320. 328. 342. 343. 380. 402. 403. 460. 495. 496. II. 31. 341. 491., párviadala Tarnóczi Andrással I. 113., megveretése I. 178. 183. 185. II. 28. 29., Sziszek ostromára készül I. 327., hidat veret a Dráván I. 420., egyesülése a karamániai béglerbéggel Szigetvár ostromára II. 33. 34., a Zrínyiek várainak megtámadására készül II. 133., egyesülése Ali pasával II. 334. 340. 342. — pasák: Ulama II. 49., Mehemed párviadala Zrínyi Miklóssal I. 242. 243. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. II. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 595. 596. 598. 600. 601. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 624. 625. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 654. 656. 658. 659. 660. 662. 664. 665. 669. 670. 671. 672., Ali II. 674., Mehemed I. 519.
- Bosoly Márton II. 453.
- Botfalva (Zala m.) II. 347.
- Both Gáspár (bajnai), neje Sulyok Anna II. 446. 447., fia Gábor

- Kerecsényi N. jegyese II. 446.
677. — György II. 166.
- Bothincz (Zágráb m.) II. 348. 376.
425. 427.
- Botka Imre (szántói) II. 440. 441.
512. — Miklós I. 576.
- Bozaji János, Mihály és Pál (bozaji)
II. 406.
- Bögyek Ilyés szigetvári lakos II.
459.
- Böjthe Mihály, Péter, Tamás szigetvári lakosok II. 458.
- Bökés András II. 453.
- Börkereskedés II. 104. 111. 112.
527.
- Bradács N. (ladomerczi) I. 210.
286. — N. fia: Gergely II. 136.
137., Imre II. 136. 137. 575.,
János II. 136. 137. — Miklós II.
641.
- Bradacsics György II. 452.
- Brandenburgi örgróf I. 638. —
György II. 255. 256. 257. —
Joachim I. 36.
- Bratovanczi (Zágráb m.) II. 410.
- Brebir, aliter Novigrad castrum (Vinodol m.) II. 154. 159. 275. 411.
484. 556. 557. 568. 569. 570. *
- Breyner Fülöp I. 122. 203. 209.
221. 264. 306. II. 301.
- Brezány (Körös m.) II. 348. 425.
427. 428.
- Breznik (Zágráb m.) II. 410.
- Brezovicza I. 605.
- Briglyevics Czirin (korilovezi) II.
259. 260.
- Brihovo (Zágráb m.) II. 410.
- Brin I. 496.
- Brod (Zágráb m.) II. 411. 484. 568.
569. 570.
- Brodsinevnerh (Zágráb m.) II.
410.
- Brogyanim verőczei kapitány karóba huzatása I. 179.
- Brussa II. 686.
- Buccari uszkokok garázdálkodása I. 510. 511. 512. II. 360. 361.
362. —i uszkokok fejei: Turdisalics Máté és Zura János I. 510. 511. 512., praefectus Dens Péter I. 510. II. 361.
- Bucskád (Somogy m.) II. 435., I. Bocskád a. is.
- Bucholtz F. B., Geschichte der regierung Ferdinand d. ersten I. 3. 9. 11. 15.
- Buda I. 29. 211. II. 38. 686., ostroma I. 23. 29., ostromára küldendő sereg vezérei Salm Miklós és Zrínyi Miklós I. 674. —i pasa I. 113. 311. 313. 316. 474. 613., Várad megszállására készül I. 297., felső Magyarországot pusztítja I. 578. 583. 605. —i pasák: Ulama II. 585., Tulygon I. 519., Hajdár (Adom, Hadumb) I. 519. II. 666., Ali II. 674., Arszlán II. 670., Szokolovics Mustafa II. 34. 498., ez Zrínyi fejét Salm Miklósnak küldi II. 62. 64. 73. 75. 88.
- Budacsics, Budacski János I. 268. 422. 572. II. 450., neje I. 287.
- Budai Balás marhakereskedő I. 573. II. 112.
- Budapesti tud. egyet. könyvtár I. 172. II. 150. 344.
- Budina Lénárt »ingenuorum puero- rum Carniolae praeceptor« II. 157. — S., Histori von erob- erung der ansehnlichen vesten Si- geth, welche der tuerkisch khai- ser Solimanns im jahr 1566. den 7. Sept. eingenommen II. 493.
- Buják Mihály II. 452.
- Bukovác (Zágráb m.) II. 410.
- Bukováczi László II. 556.
- Buncsics Juon oláh II. 365.
- Bunyitay V., A váradi püspökség története I. 463.
- Buoizics Mikula özvegy oláhné II. 365.

- Busbeck Auger II. 674.
 Bussevecz Antal (busseveczi) II. 225. 311.
 Bussevicz (Zágráb m.) I. 497.
 Busin vára megerősítése I. 259.
 Busza János szigetvári lakos II. 459.
- Campus Zagrabiensis, l. Turopolya a.
 Capello Antal velencei követ I. 23.
 Castaldo Bapt. János I. 153.
 Castalle N. olasz csapata II. 62.
 Ciliben stájer tartománygyűlés I. 347. 350. 352.
 de Columnis Ascanius bíbornok I. 29.
 Commendone bíbornok II. 37. 43. 56.
 Contarini Lénárt velencei követ Bécsben I. 674. II. 14. 29. 40. 47. 48. 55. 56. 58. 60. 61. 64.
 Corvin, l. Korvin a.
 Csabafalu, Korotna tartozéka I. 339.
 Csaffer bég I. 474.
 Csákány castellum I. 272. 276. 278. 279., őrsége elszökik II. 82., fölégéte a kanizsai német őrség által II. 84.
 Csakócz I. 16.
 Csáktornya castrum (Zala m.) II. 64. 165. 166. 167. 168. 169. 171. 172. 173. 175. 176. 177. 178. 179. 182. 216. 219. 220. 317. 380. 381. 392. 448. 483. 488. 499. 513. 514., elfoglalása Keglevics Pétertől I. 68. 72. 73. 77. II. 281. 550. 551. 553. —i őrség torzszalkodása a kanizsaiakkal I. 552. 553. 566. —i jégvermek I. 579. 580., vadaskert I. 561. 575., pálos kolostor szent Ilona tiszteletére II. 380. —i praefectus Székely Márton II. 510.
 Czalics Pável oláh II. 365.
 Csallóköz I. 269. 433.
 Csányi Ákos I. 421. 424. 429. 430. 431. 432. 462. 485. 486. 502. 508. 567. 578. 654. 670. 680. II. 1. 3. 15. 21. 22. 24. 30. 31. 34. 35. 43. 50. 52. 60. 372. — Tamás szigetvári lakos II. 457.
- Chantone, bécsi spanyol követ II. 28. 29. 32. 40. 53. 72. 85. 87. 90.
 Császárvára I. 225.
 Csaszicz (Zágráb m.) II. 553. 555.
 Császma arx I. 46. 187. 316. 320. elfoglalása I. 167. 169. 171. —i szandsák I. 180., törökök I. 344., ezek fölégetik Gradeczet I. 406. —i káptalan II. 138. 525. 566. —i főesperes Lukács, zágrábi kanonok II. 254. 265.
- Csatár fortalitium és possessio (Zala m.) I. 419. II. 347. 389. 390. 392. 397. 398. 402. 404. 425. 426. 428. 483. 484. 518. —i dézsma I. 466. 467. —i jobbágyok II. 404. —i apát Ferencz, jáki apát II. 401. 404., bíró Novaji István II. 404.
- Csebei László szigetvári lakos II. 458.
 Csehország I. 357. —i várépítő munkások I. 457., had Szigetvár fölmentésére II. 340. —i kancellár Neuhausi Joachim I. 632. 645.
 Cseneder (Zala m.) II. 347. 403.
 Csente (Somogy m.) II. 436.
 Csere István és Mátyás szigetvári lakosok II. 457. 458.
 Csernek I. 16.
 Csernel Imre I. 279. — Szeráfin (szent-jakabi) II. 509. — Tamás (csernelházi) II. 558. 561.
 Černin család csehországi neuhausi levéltára II. 432. 501.
 Csernkó Ferencz deák II. 112.
 Csernkovecz János, l. Gallics alatt.
 Csernomercz (Zágráb m.) II. 348.
 Czerovszki István (czerovszkiverhi) II. 311.

Cherso sziget II. 361.
 Csete Gál szigetvári lakos II. 457.
 Csetény I. 298.
 Csetneki szakálások Szigetváron II. 303. 304. 305.
 Csevizí (Zágráb m.) II. 411.
 Csicsa (Zala m.) I. 339. —i temp-
 lom kirablása II. 366. —i jobbá-
 gyok II. 351. 352. 366. 367.
 Csicsei (Zágráb m.) jobbágyok val-
 lomása II. 267.
 Csikó Ferencz szigetvári lakos II. 459.
 Csima Péterné jobbágy II. 370.
 Csire János szigetvári lakos II. 458.
 Csiszár György és János szigetvári
 lakosok II. 458. 459.
 Csó I. 521.
 Csók István bőrkereskedő II. 111.
 Csór I. 298.
 Csoron András I. 106. — János I.
 558. 560. II. 340.
 Csósz I. 298.
 Csuncsics Gergely (kocsói) II. 311.
 — Márton II. 225. — Szaniszló
 II. 231.
 Csupor Máté jobbágy II. 404.
 Csurgó castrum és oppidum (Somogy
 m.) I. 5. 47. 48. 50. 155. 156.
 350. 352. 361. 363. 364. 396.
 604. II. 84. 118. 119. 135. 139.
 144. 145. 146. 148. 151. 208.
 209. 210. 235. 236. 237. 238.
 239. 252. 278. 279. 291. 292.
 293. 327. 337. 339. 435. 483.,
 veszedelme Somogyvár fölépítése
 I. 289., Muraköz paizsa I. 348.,
 várához tartozó jobbágyok kétfelé
 adóznak I. 461. 462. —i vám
 I. 305. —i őrség: fizetetlen I.
 333. 347. 348., egyenetlenkedik
 a kanizsaiakkal I. 354. 446. 449.
 500. 501. 502. 508. 549. 550.
 II. 350. 351. 352. 353. 354. 366.
 367. 368. 369. 370. 371. 372.,
 elszökik II. 82. —i várnagyok:

Kálnai János, Horváth Márton II.
 139. 292., Deák (literatus) István
 II. 533., vajda Imre II. 353.,
 plebanus Miklós főesperes II.
 139. 292., bíró Szekér Péter
 II. 210.
 Czakó Mátyás (bődi) II. 444.
 Czeline (Körös m.) II. 348.
 Czenki Jakab II. 406. 407.
 Czerije (Körös m.) II. 348.
 Czigány István (mikefalvi) II. 403.
 Czikóházi Miklós II. 310.
 Czobor N., II. 52. — Imre nádori
 helytartó II. 546. 561. 563.
 Czvetkovics Márton (vojnoseczi)
 II. 226. 311.
 Dalmácia I. 302. —i városokat
 követel Szulejmán Velenczétől
 I. 78.
 Damokos György, János, Lőrincz
 szigetvári lakosok II. 457. 458.
 Dámvadak I. 562.
 Dancsi Ambrus I. 520. 529.
 Darabos Gergely (nadasdi) II. 440.
 441. — János II. 298.
 Darázs Gergely, János, Simon (ne-
 mes-porpáczi) II. 406.
 Daró Balás szigetvári lakos II. 458.
 Darovity Markó I. 496.
 Daru Ambrus II. 454.
 Deák (literatus) Ádám, Nádasdi
 Tamás udvarmestere I. 107. —
 Balás, Zrínyi Miklós titkárja I.
 442. — István csurgói várnagy
 II. 533. — János jobbágy II.
 406. — Péter, Tamás szigetvári
 lakosok II. 457.
 Deák Máté bástyája Kanizsán I. 501.
 Debreczeni György II. 557. 564.
 Décse oppidum II. 474.
 Dedicsi (Zágráb m.) II. 348.
 Dékán András jobbágy II. 354. 370.
 Dekanovecz (Zala m.) II. 183.
 Deli János II. 451. — Mátyás, szí-
 getvári lakos II. 458. — Sabbas,

- török fogoly II. 673. — Tudor I. 496., novigrádi várnagy feleségétől, gyermekestől bennég a várban I. 548. 551. — Vidak II. 450.
- Demefölde (Zala m.) II. 347. 403.
- Demerje (Zágráb m.) II. 554. 565. 566.
- Dencsi (Zala m.) malmok kirablása II. 371. 372. — jobbágyok II. 354. 371. 372.
- Dens Péter buccari praefectus I. 510. II. 361.
- Deres Benedek szigetvári lakos II. 458.
- Dersanics, aliter Derk Gáspár lukaveczi várnagy II. 228. 230. 231. 234. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 253. 262. 263. 264. 265. 284. 312.
- Dersffi Farkas szigetvári kapitány I. 80. 84. 88. 92. 94. 572. II. 301., halála I. 243. 244. — István kassai kapitány I. 411., proscriptatása II. 96., neje Paksi N., I. 326.
- Dervis pécsi bég I. 366. 368. 417., Kaposvár megszállására készül I. 297.
- Dese Demeter, Gergely (radóczi) II. 400. 404. 405.
- Desewffi János pozsonyi kamaraelnök I. 376. 441. 495.
- Deszpotovics Gergely, János, Péter II. 223.
- Deszpotovicza, l. Mlaka a.
- Detkovics Gáspár II. 452.
- Detrekő ura Balassa István II. 164.
- Devanics Gergely (losei) II. 226. 230. 259. 263. 311. — György, János, Mátyás II. 259. 263.
- Dézsma II. 472., l. Tized a. is.
- Diaher János II. 527.
- Diakovics István (rakarjai) II. 225.
- Diankovics Balás (kobilicsi) II. 205. — Pál özvegye Dorottya II. 229.
- Péter II. 225. 228. 229. 230. 255. 310.
- Dionysius senior, (görög philosophus) II. 315.
- Dobó István (ruszkai) barsmegyei főispán II. 429., megszállja Pálóczot I. 409.
- Dobováczastrum és oppidum (Zágráb m.) II. 154. 159. 274. 410. 477. 483. 484. 556. 557. 559. 568. 569. 570. —i vásár I. 610. —i várnagy Hojzics János II. 223.
- Dobra, fluvius II. 556.
- Dobraveczi Miklós II. 451.
- Dobrojevics Milics oláh II. 365.
- Dobszai János II. 309.
- Dóczi Gábor II. 208. — János II. 52.
- Dokmanit János I. 26.
- Doljenanczi (Körös m.) II. 348. 377. 425. 427. 428.
- Domasincz (Zala m.) II. 183.
- Dombró megszállása I. 167., megerősítése I. 172. —i őrség megbüntetése I. 171. —i bég Haszszán I. 520.
- Domjánkovics, Demjánkovics Antal (losei) II. 226. 230.
- Dorongos Tamás szigetvári lakos II. 459.
- Dovolity N., I. 496. 497.
- Döghalál, l. Pestis a.
- Dragacz Farkas II. 450.
- Dragacsics Márton (goriczai) II. 477. 553.
- Draskovics György pozsonyi prépost, pécsi és zágrábi püspök, horvát bán I. 408. II. 381. 434. 447. 489. 525. 547. 554. 555. 556. 557., a tridenti zsinaton I. 585., a horvát nemzet virágának mondja Szigetvár védelméért Horváth Márkot I. 395. — János II. 571.
- Dráva, fluvius I. 7. 178. 199. 420.

- i hid Ujtónál II. 21. 31. 34. 289., török hajóhad II. 491. 492.
- Dráva-Muraköz (Zala m.) I. 81. 96. 173. 176. 333. 348. 433. 520. II. 165. 166. 172. 182. 183. 248. 265. 281. 380. 448. 456. 461. 488. 508. 569., elpusztulása I. 418. —i adó I. 120. 346. 347. 349. 351. 459. 460. 461. 471. II. 298. 299., pestis I. 239. 288. 289. 328. —i kereskedők utja előbb a letenyei, azután a molnári révén vitt Zalamegyébe I. 533.
- Dresnik II. 623.
- Drevenik castrum (Vinodol m.) II. 154. 275. 411. 484. 568. 569. 570.
- Drezdai állami főlevéltár II. 63. 72.
- Drugeth Miklós (homonnai) neje Zrínyi Margit II. 162. 183. 525.
- Drinápoly I. 54. 55. 613. 631.
- Dubravci (Zágráb m.) II. 411.
- Dudics András pécsi püspök I. 633.
- Dudik B., Bibliothek u. archiv im fürsterzbischöflichen schlosse zu Kremsier II. 492.
- Du Fresne et du Cange, Glossarium ... mediae et infimae graecitatis I. 117.
- Dugagora (Zágráb m.) II. 411.
- Dulebszka (Körös m.) II. 348. 376. 425. 427.
- Dunán keresztül hid II. 36. 490. —tuli vármegyék: felülése I. 578. 584., adaja I. 624. 625. 628. 639. 637. 648. 653. 658. 659. 660. 676. 677., connumeratiója I. 651. 652., főkapitányai: Zrínyi Miklós II. 418. 429. 436. 437. 438. 448. 459. 463. 478. 479. 481. 623. 683., Török Ferencz II. 523., Zrínyi György II. 112., rovói I. 658. 659.
- Dunant Baptista I. 216. 442. 488. 526. 570.
- Dvoristye (Körös m.) II. 348. 376. 425. 427.
- Eberau Péter, I. Erdődi Péter alatt.
- Ebergényi Farkas II. 443. 460. 461.
- Ebresi (Zágráb m.) jobbágyságok való-
lomása II. 267.
- Eck János József II. 373., leánya Katalin, Frangepán István neje II. 299. 373. — Sándor II. 356. 357. 359.
- Edde oppidum (Somogy m.) II. 474., elpusztulása I. 339.
- Ederbo, I. Elderbach a.
- Egedi (Sopron m.) II. 141. 252.
- Eger II. 13. 36. 37. 41. 42., ostroma I. 196. 346. II. 490. 584. —i püspökök: Oláh Miklós II. 249. 250. 259. 584., Verancsics Antal I. 621.
- Egerszeg oppidum (Zala m.) II. 460. 508. 509.
- Egervári István I. 658. II. 479. 539.
- Egyptomi pasa II. 498.
- Egyházas-Kölked (Vas m.) II. 404. 435. 442. 546. 557., I. Kölked a. is.
- Egyházi javak elfoglalása I. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 672. 674.
- Éhség Tótországban I. 52.
- Ékszerek II. 281. 282. 283. 483.
- Elderbach István és János (monyorókerek) II. 384.
- Élelmiszerek fölvetése a hódoltságra II. 21. 31. 32., Szigetváron II. 302., I. Aranyos, virágos étkek a. is.
- Ellyesfalvai Miklós szigetvári lakos II. 459.
- Elyvesfalva (Zala m.) II. 347. 404.
- Eölbei, I. Ölbei a.
- Eördögh, I. Ördögh a.
- Építő mesterek I. 609. 610., Szigetváron II. 474.

- Erdély I. 239. 361. 584. 593. II. 662., megtámadása a török által I. 151. 153. II. 21. 23. — be menő hadak fizetése I. 210. — i török követség I. 593. — i káptalan II. 277. — i püspök Bornemisza Pál II. 96.
- Erdőd ostroma I. 595. — i Péter I. 10. II. 384. 388. 390. 397. 398. 442. 443. 445. 464., Szapolyai pártjára áll s a monyorókereki pálos kolostort leromboltatja II. 379., (testvére) Simon zágrábi püspök I. 25. 26. 27. 29. 30. 31. 32., ez egyetért Kaczianerrel I. 3., ennek halála I. 46. — i Péter fia Péter horvát bán I. 81. 106. 115. 158. 171. 213. 230. 234. 285. 286. 316. 436. 487. 493. 497. 578. 586. 591. 595. 637. II. 3. 167. 355. 364. 384. 385. 419. 420. 421. 432. 440. 443. 445. 447. 609. 614. 616. 640. 651. 653. 660. 663. 664. 665. 668., visszafoglalja Velikét I. 166., jobbagyait Ivanics megerősítésére küldi I. 225., Kosztajnicza és Novi védelmét magára vállalja I. 241., megveri a törököt I. 406., horvát banná lesz I. 434., Horvátországban Lenkovicssal keresztyén várakat tör le és foglal el I. 492., csereszereződése Zrínyi Miklóssal I. 542. II. 341. 345. 346. 347. 348. 349. 375. 376. 377. 378. 388. 389. 391. 392. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 424. 425. 426. 427. 428. 464. 465. 466. 486. 546., Pozsega környékét pusztítja I. 599., saját perében nem bíraskodik II. 465., első neje Tahi Margit II. 375., ettől leánya Anna II. 346. 375. 376. 377., ennek eljegyzése Zrínyi Györggyel II. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427., második neje Alapi Borbála II. 375. 525. 546., ettől fiai: Tamás horvát bán II. 375. 376. 377. 423. 466. 478. 546. 564. 565. 570., Péter II. 423. 546., leánya Ilona II. 375. 376. 377. — i Péter fia Simon II. 575. 576. — i Péter II. 428.
- Erdődi Mátyás szigetvári lakos II. 458.
- Erdők levágása Horvátországban II. 622. 664. 666.
- Erjavacz, iudicatus (Zágráb m.) II. 410.
- Ernleutner Bálint II. 478. 530. 545.
- Ernusz N. (csáktornyai) I. 242. — János czímere II. 317. 318. — Farkas, Gáspár II. 158. 161. 165. 167. 169. 172. 177. 211. 213. 217. 550., l. Hampó a. is.
- Erős Boldizsár (jáci) II. 405.
- Érsek Gergely jobbágy II. 351. 352.
- Esterer András laibachi kereskedő I. 264. II. 543. 557.
- Eszék I. 54. 158. 593. 595. 670. II. 33. — i hid I. 48. II. 31.
- Eszközök, l. Házi eszközök a.
- Eszpetei Balás I. 480.
- Esztergom II. 45. 56. 60. 341., megerősítése II. 86. 87. — i káptalan II. 396. 398. 399. 400. 402. 408. 449. — i kanonok Velikei János II. 400. 403. — i érsekek: Bakócz Tamás II. 376., Várdai Pál I. 39. 55. 80. 85. 88. II. 123. 127. 218., Oláh Miklós I. 208. 338. 408. 423. II. 91. 319. 363. 393. 430. 438. 443. 464. 489. 519. — vármegyei főispán Oláh Miklós II. 319. 464.
- Eszterházi család kismartoni levéltára II. 160.
- Étekfogó, l. Fő étekfogó a.
- Etthe, l. Edde a.
- Eyczingi Ulrik I. 36.

Ezüst bányászat : Magyarországon
I. 121. 122., Gvozdánszkin I.
122. II. 116. 117. 123. 417.,
kivitel Olaszországba I. 121. —
nemüek I. 526. 527.

Fácán Péter szigetvári lakos II.
459.

Fadaldi Antal várépítő mester II.
621.

Faddi János II. 453.

Falkas Szaniszló (vakomericzi) II.
226.

Fáncsi György I. 339.

Faresto János Mária II. 527.

Farkas Gergely szigetvári kapi-
tány I. 161. 278. 443. 457. 469.
470. 471. 572. 667. II. 252. 357.
359., halála és eltemetése I. 478.,
javainak Szigetváron zár alá he-
lyezése I. 480. 482.

Fecskovics István II. 454.

Fegyverek II. 283. 483., Szigetváron
II. 303. 304. 305. 306. 307.,
Rakonokon II. 344. 345., I. Ágyuk
a. is.

Fegyverszünet a törökkel I. 79. 80.,
I. Béke a. is.

Fehérvár II. 41. 42. 71., I. Székes-
Fehérvár a. is. —i keresztetek
conventje II. 119. 145. —i káp-
talan dézsmája II. 472. —i bég
Arszlán I. 297.

Fejérvő I. 16. —i István nyitrai
püspök, kir. helytartó II. 423.
442. 466. 564. 565. 569.

Fejes Tamás jobbágy II. 351.

Fekete István szigetvári lakos II.
459. — László II. 372. — Mátyás
II. 455.

Fekete ló I. 265.

Felrébaki Kába (férfi név) II. 404.

Fels Lénárt felső-magyarországi fő-
kapitány I. 64. II. 212. 213. 214.
215. 216. 580. 581.

Felső-Ausztriai had II. 339.

Felső-Beled (Vas m.) II. 347. 405.
435. 557., I. Alsó-Beled a. is.

Felső-Magyarország I. 578., elpusz-
títása I. 605. —i fölkelés I. 409.
410. —i főkapitány Fels Lénárt,
I. ezt.

Felső-Prilezije (Zágráb m.) II. 364.
365., I. Prilezije és Alsó-Prilezije
a. is.

Felső-Sárosszék (Vas m.) II. 521.,
I. Sárosszék és Alsó-Sárosszék
a. is.

Felső-Sebecske (Zala m.) II. 347.
404., I. Alsó-Sebecske a. is.

Fente Imre, István jobbágyok II.
354. 368. 370.

I. Ferdinánd I. 2. 13. 14. 18. 23.
33. 35. 36. 38. 48. 59. 109.
110. 118. 122. 134. 140. 179.
181. 187. 195. 199. 203. 206.
209. 210. 216. 219. 221. 235.
238. 246. 254. 264. 292. 308.
338. 357. 376. 377. 408. 436.
442. 466. 485. 486. 488. 495.
531. 563. 564. 570. 581. 622.
624. 628. 630. 645. II. 92. 119.
120. 121. 122. 127. 128. 129.
132. 137. 144. 146. 150. 151.
159. 161. 168. 170. 177. 181.
190. 192. 217. 219. 221. 225.
233. 234. 241. 245. 246. 249.
250. 251. 252. 259. 264. 267.
268. 280. 290. 301. 315. 319.
363. 374. 385. 388. 390. 393.
395. 417. 419. 430. 436. 441.
443. 445. 457. 474. 480. 579.
584. 654. 680., Kaczianer meg-
ötletését megbocsátja a Zrínyieknek
I. 12. 13. II. 141. 142. 143.,
ígéréte a Zrínyieknek I. 19. II.
131. 132. 133. 134. 135. 136.,
Zrínyi Miklósnak a zágrábi püs-
pökség javairól I. 49. 50., Keg-
levics Péter elfogatásáról I. 76.,
fegyverszünetet és békét köt a tör-
ökkel I. 79. 80. 89. 90. II. 193.

194. 195. 196. 197. 198. 199. 200.
202. 203. 204., római pápa akar
lenni I. 113., Zrínyi Miklóst a
horvát- és tótországi török bir-
tokok megtámadására utasítja I.
151., elbirhatatlan hadi kiadásai
I. 172., a hadi adó fölszedését az
udv. kamarára bizza I. 232. 233.,
követeket küld: Erdélybe I. 148.,
Konstantinápolyba I. 301. 308.
310. 613. 614. II. 584. 673. 674.,
Rómába I. 537., béke-ígérgetése
hiábavaló I. 310., egyezkedése a
szász választóval s a csehekkel
a hadi segély ügyében I. 357.,
pénzkölcsönzései: Zrínyi Miklós-
tól I. 294. 562. 563. 644. 645.
677. 678. II. 394. 395. 396.,
Székely Lukácstól I. 371. 375.,
Zrínyi Miklóst a végvárak ügyé-
ben tanácskozássra hívja I. 422.
427. 429. 430. 431., Zrínyi Iloná-
nak két ezüst kupát ajándékoz
I. 526. 527., Zrínyi végvárainak
lerombolását elrendeli I. 533., a
végvárak megsemmisítésére indul
I. 536. 537., Zrínyi Miklóst az
uszkkok megfékezésére utasítja
I. 510. 511. 512., megerősítetteti
Győr várát I. 570., a szigetvári
kapitányságot Zrínyi Miklósnak
adja I. 571., a dunántúli vár-
megyék felülését elrendeli I. 578.
586. 587., a jáki apátság kegy-
uri jogát nem adja Zrínyi Miklós-
nak I. 588., hadainak a Tiszán-
túl kedvez a szerencse I. 595.,
fogadtatása a pozsonyi ország-
gyűlésen I. 621., Zrínyi Miklóst
az adószedéstől eltiltja I. 628.,
Zrínyi Miklóst az Ernusztok javai-
ból kielégíti II. 157. 158. 159.
161. 164. 165. 166. 181. 182.
183. 211. 213. 216. 219. 220.
221., egyessége Zrínyi Miklóssal
Keglevics Péter megbüntetésére

II. 167. 168. 169. 170. 171. 172.
173. 174. 175. 176. 177., harcza
Szapolyai Jánossal II. 379., beteg-
sége I. 485. 486., halála I. 648.,
testvére Mária, II. Lajos neje II.
255. 256. 257. 258. 267., neje
Anna, II. Lajos testvére I. 24.
25., fiai: Miksa király, I. ezt.,
Ferdinánd I. 399. 400. 401. 404.
415. 417. 418. 419. 422. 527.
II. 483., Károly I. 526. 616.
618. II. 2. 9. 10. 11. 14. 16.
17. 20. 56. 60. 112. 483. 502.
Ferencse Benedek berényi bíró és
vamos II. 354. 367. 368. —
Gergely, Péter jobbágyság II. 354.
369.
I. Ferencz francia király békét köt
a német császárral I. 289. 290.
357., egy várost elfoglal a német
császártól I. 434.
I. Ferencz magyar király II. 290.
Ferahát pakráczai bég I. 496. 607.
Fieringer János II. 360. 683.
Fülöp Márton (patrohi) somogy-
megyei szolgabíró II. 138.
Finta András szigetvári lakos II.
457.
Fintler N. német hadnagy garázda-
sága Kanizsán II. 83.
Fischamend (Ausztia) II. 148.
Fiumei kapitány Ricsanin Gáspár
II. 202. 203.
Flasser Sebestyén II. 115. 117. 123.
Focsics Péter (dobráncz-szent-kata-
lini) II. 311.
Fodor István szigetvári lakos II.
457.
Folnag György jobbágyság II. 268.
Fonyód (Somogy m.) I. 340. 347.
Forchtenstein, I. Fraknói uradalom a
Forsics János (butinavácz) tót-
országi al-bán, zágráb- és körös-
megyei főispán II. 525.
Forgács Ferencz váradi püspök,
parnói apát II. 400. 406., tor-

- zsalkodása Zrínyi Miklóssal I. 619. 620. 621., (testvére) Imre II. 163. 164. 208. 686., ennek lakodalmja Zrínyi Katalinnal s ennek halála II. 208. — Miklós, Péter, Simon II. 208.
- Forró Gergely szigetvári lakos II. 457.
- Földközösség Ribnik vára tartozékain II. 365.
- Földművelés pangása I. 289.
- Fő ajtónálló mester Bánffy László II. 516. — étékfogó mester Bánffy István II. 517. — kancellárok: Várdai Pál esztergomi érsek I. 55. II. 127. 218., Oláh Miklós esztergomi érsek II. 319. 438. 464., I. Magyar udvari kancellária a. is. — lovászmester Tahi Ferencz I. 597. II. 418. 432. 448. 508. 547. — pohárnokmesterek: Batthyányi Kristóf II. 228., Országh Kristóf II. 429. — tárnokmesterek: Nádasdi Tamás I. 53., Báthori András II. 218. 278., Zrínyi Miklós I. 442. 447. 463. 464. 465. 467. 468. 481. 494. 495. 561. 589. 592. 618. 622. 652. 657. 659. 677. 678. II. 9. 26. 384. 386. 388. 390. 391. 392. 394. 396. 398. 399. 401. 402. 415. 418. 420. 429. 432. 438. 448. 459. 461. 463. 479. 481. 678. 683., Zrínyi György II. 512. 514. 516. 520. 523. 546. 547., sallarimát a kir. városok fizetik I. 619., I. Al-tárnokmester a. is., ítélőmester Nagyváthi Antal I. 619. II. 533. — kapitányok: Fels Lénárt II. 580. 581., Török Bálint II. 126. 127., Jurisics Miklós II. 128., Nádasdi Tamás és Báthori András II. 218. 278., Zrínyi Miklós II. 683.
- Förstetter János II. 478. 479.
- Fraknói uradalom (Sopron m.) II. 101.
- Francia király békét köt a német császárral I. 289. 290. 357., egy várost elfoglal a német császártól I. 434.
- Frang István jobbágy II. 350. 372.
- Frangepán N., II. 135. — Bernát II. 159. 160. 223., fia Ferdinánd »Ferenda dictus« II. 464., Ferdinánd fia István (ozalji) I. 115. II. 192. 206. 207. 225. 270. 271. 272. 299. 364. 373. 374. 398. 415. 447. 463. 465. 477. 553. 555. 556., testvérével megosztozik II. 91. 94. 95. 99. 100. 272. 273. 274. 275. 276. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 484. 553. 558. 559. 560. 563. 566. 567. 568. 569. 570., panasza sógora Zrínyi Miklós ellen I. 134., esztelensége I. 135. 140. 141., egyessége Zrínyi Miklóssal II. 152. 153. 154. 155. 159. 160. 483. 484., neje Eck Katalin II. 229., 373. 374., Ferdinánd leánya Katalin, Zrínyi Miklós neje I. 146. 392. 553. II. 223. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 299. 373. 374. 424. 425. 426. 465. 483., menyegzője Zrínyi Miklóssal I. 52., testvérét az ősi ékszerekből kielégíti II. 276. 277., betegsége I. 562., halála I. 565. — György (szluíni) I. 5. 40. 41. 42. 43. 44. 53. 100. 127. II. 159. 160., (fia) Ferencz horvát bán I. 301. 302. 346. 497. 622. II. 381. 434. 525. 547. 556., ennek vitézsége I. 538., (György leánya) Anna, Oláh-Császár Miklós neje II. 556. — Miklós (tersáczí) I. 508. 509. 522. 523., segítséget kér a krajnaiaktól Zrínyi Miklós ellen I. 61. 62. 63., Krapina elárulásának szerzője I. 263. — Gáspár (tersáczí) II. 563. 566. 567. 568. 570., fiai: György II. 566. 567.

568. 569. 570., Miklós II. 570.
 — István (tersácsi) II. 450. —
 család levéltára Friaulban II. 156.
 Fuchs Máté hadfizető mester I.
 108. 133.
 Fülöp István (radóczi) II. 400.
 404. 405.
 II. Fülöp spanyol király I. 545. II.
 28. 29. 32. 40. 53. 72. 85. 87.,
 90., csatát vesz a tengeren I. 550.
 Fürdő, I. Gőzfürdő a.
 Füstös Lukács II. 454.
 Füzes (Vas m.) II. 435., I. Kiri-
 Füzes és Ko-Füzes a. is.
 Füzi Mihály szigetvári lakos II. 458.
 Fűztői János, László, Péter (fűztői)
 II. 406.
 Gabona Szigetváron II. 301. 302.
 Gaillle Veit II. 595. 607. 614. 643.
 644. 660.
 Gailer Zsigmond II. 355. 654. 656.
 664. 667. 672.
 Gál Benedek jobbágy II. 350. —
 Péter szigetvári lakos II. 459.
 Galamboki Máté II. 512.
 Galekovics Czirin (lázi) II. 311.
 Gáli György II. 455.
 Gall János (losdorfi) Zrínyi Miklós
 apródja II. 686.
 Gallics, aliter Csernkoveczi János és
 neje Grabuz N., II. 564. 565.
 Ganabitzer Kristóf magyarországi
 hadfizető mester II. 2. 526. 527.
 Ganagó Balás jobbágy II. 350.
 Garabóczi János II. 453.
 Garai András, Pál, Péter II. 451. —
 Miklós II. 454. 455.
 Gardinovecz (Zala m.) II. 183.
 Gaz (Zágráb m.) II. 410.
 Gazdaság I. 579. 580. 659. II. 350.
 351. 352. 366. 367. 368. 369.
 370. 371. 372., I. Mezőgazdaság
 a. is.
 Gellyén Tamás szigetvári lakos II.
 459.
 Gera Erasmus I. 216. 221. 238.
 264. 488. 652. 662. 673. 679.
 II. 395. 477.
 Gerdák István I. 257. 270. 280.
 302. 307. 341. 444. 615. 622.
 623. 634. 651. II. 323. 467. 475.
 Gerdakovics Lukicza II. 453.
 Gerdenics Balás (kussanczi) II. 225.
 — Bálint (jarebicsi) II. 226. —
 Gál (czerovszkiverhi) II. 226. —
 Máté (jarebicsi) II. 311. — Má-
 tyás (jarebicsi) II. 226.
 Gerdevn (Zágráb m.) II. 410.
 Geréczi Farkas II. 24.
 Géresi K., A nagy-károlyi gróf Ká-
 rolyi család oklevéltára II. 450.
 Gerovo (Zágráb m.) II. 411. 484.
 568. 569. 570.
 Gersetics György (gosztiniczai) II.
 311.
 Gersffi Márton (patrohi) II. 138.
 Gesztes II. 141. 148.
 Geszti János I. 68. 124. 125. 159.
 160. 206. II. 641.
 Giczi Farkas I. 545. 548. 551. 574.
 581. 609. 621.
 Gienger W., I. 662. 679. II. 105.
 106. 477.
 Gileis N., I. 575.
 Giustiniani Marino velencei követ
 I. 23.
 Gizdavcsics Balás (vakomericzi) II.
 226.
 Glesán Dénes I. 132.
 Glit (falu) I. 81.
 Glumatz Márk ragusai hajós II.
 361.
 Goliverh (Körös és Zágráb m.) II.
 348. 410. 425. 427. 428.
 Golln Mert német kapitány II. 192.
 Gombás Tamás II. 541.
 Gomilya (Zágráb m.) II. 386.
 Gora (Zágráb m.) fölégetése I. 574.
 II. 417.
 Gorbónok feladása I. 166. 168.
 Gori Mátyás II. 455.

- Goricza (Zágráb m.) II. 224. —i kerület II. 271.
- Goriczki Kelemen (kis-goriczai) II. 231. 232.
- Gordás Simon I. 422.
- Gottal Gáspár I. 192. II. 633.
- Gömöry Gusztáv II. 507. 609.
- Görösgál fölégetése I. 422. —i Péter szigetvári lakos II. 458.
- Görzi országot Laibachba, Triestbe II. 620. — munkások II. 621.
- Gőzfürdő Sztenicsnyákon I. 546.
- Grabark (Zágráb m.) II. 411.
- Grabont (Zala m.) II. 507.
- Grabuz György I. 278. II. 205. 206. 207., fia János II. 206. 207. 565., György leánya N., Gallics János neje II. 565.
- Gracsány (Zágráb m.) II. 348.
- Grácsi tanácskozás a hadi segély ügyében I. 434.
- Gradecz I. 180., fölégetése I. 406. 574. —i pestis I. 239.
- Gradiska-Rév I. 16., I. Gredistye-Rév a. is.
- Gradsaczi besli aga II. 620.
- Grandicsevoszelo, jobbágytelek Verhovczon II. 205.
- Gréda (Zágráb m.) II. 568. 569. 570.
- Gredistye-Rév castellum II. 121., I. Gradiska-Rév a. is.
- Gregoriáncki Ambrus tótországi rovó I. 41. 42. 96. 106. 268. 272. 436. II. 147. 192. 309. 326. 426. 427. 487. 580 — Pál zágrábi és győri püspök I. 236. 267. 309. 509. II. 2. 311. 326.
- Gribali (Vinodol m.) jobbágy II. 416.
- Gricsi (Zágráb m.) II. 410.
- Griesmayer András II. 527.
- Grisan castrum (Vinodol m.) II. 154. 275. 411. 484. 556. 557. 568. 569. 570.
- Grobnik castrum (Vinodol m.) II. 154. 159. 274. 410. 417. 484. 556. 557. 559. 568. 569. 570.
- Gróf Bernát I. 236. 278. 283. 285. 294. 328.
- Grubar Lénárt (szamobori) I. 508. 522. 523. II. 115. 116. 117. 123. 124., fia Kristóf II. 554.
- Gulicze (Zágráb m.) II. 411.
- Guzics N. (turáni) I. 115. — Ambrus II. 456. — András II. 673., fogsága I. 299. 300. 308. 309. — Gáspár I. 173. II. 147. — György II. 156. 157. — István I. 278. — Kristóf II. 157.
- Gvozdánszk castrum (Zágráb m.) I. 5. II. 116. 153. —i ezüst- és ólombánya I. 60. 149. II. 116. 117. 123., fölégetése a németek által I. 574. II. 417. —i bányabíró és bányaispán II. 123. —i lakosok meghódolnak a töröknek I. 506.
- Gyak, I. Ják a.
- Gyalus Ambrus jobbágy II. 351.
- Gyömörő (Győr m.) II. 140. 252.
- Gyöngyös, fluvius (Vas m.) II. 438. 442.
- Győr megerősítése I. 570. II. 394. 396., visszafoglalása II. 491. 492. —i őrség győzelme I. 346. —i tábor tehetetlensége II. 56. 60. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 79. —i főkapitány Salm Eginó II. 682. —i káptalan II. 208. —i püspökök: Ujlaki Ferencz I. 139., Gregoriáncki Pál I. 267. 509. 560. 637. II. 2. 311. 326. — vármegye II. 252.
- Györgyfalva (Baranya m.) I. 615. 616. 617.
- Gyula II. 41. 42. 47. 92. 93., ostroma II. 30. 49. 71. 76. 77. 87. —i kapitány Kerecsényi László fogságba hurczoltatása II. 76. 77. —i István I. 35. 40.
- Gyula-Fehérvári káptalan, I. Erdélyi káptalan a. — jegyző Radicsics János II. 280.
- Gyulaffi László II. 340.

- Gyuricskó János (szuhodoli) II. 268.
Gyümölcs-termelés II. 674.
- Haddel (Vas m.) II. 347. 405.
Hadi szerek I. 179. 180.
Hadjárat a török ellen I. 122. 123.
124. 125. 129. II. 327. 328. 329.
330. 331. 332. 333. 334. 335.
336. 337. 338. 339. 340. 341.
342. 343. 344.
Hadtörténeti Közlemények II. 507.
Hadumb pasa, I. Hajdár a.
Hagymás Leusták (bereksoói) II.
447. 460.
Hagymási János II. 453.
Hahót fölégetése I. 424. —i Bri-
gitta, Porkoláb Márton neje I.
386.
Haiden Károly II. 529.
Haidenreich Erasmus I. 442. 526.
624. 630. 645. II. 680.
Hajdár budai pasa I. 360. 361.
519. II. 666. 669.
Hajdukok I. 390. 391., I. Haramiák,
Martalócok a. is.
Hajóhad a Dráván I. 179. 597. II.
491. 492., Ujtónál II. 289.
Halászat, I. Tengeri halászat a.
Halleg Vitus I. 591. 604., a hadi
szerek beszállításáról Szigetvárra
nem gondoskodik I. 606. 607.
Hampó Farkas II. 190. — Gáspár
II. 158. 190., I. Ernuszt a. is.
Hamvas Tamás szigetvári lakos II.
458.
Hamza bég II. 34.
Haramia Gyurkó II. 371.
Haramiák I. 129. 180. II. 350. 351.
352. 353. 354. 366. 367. 368.
369. 370. 371. 372., feladják:
Verőczét I. 165. 168., Gorbono-
kot I. 166. 168., I. Hajdukok,
Martalócok a. is.
Harminczadok I. 158. 196. II. 471.
487. 527. 680.
Harsányi hegy II. 39.
- Hartleben Volkmár hadfizető mester
II. 529.
Hassás (Vas m.) II. 347. 406. 435.
Hásshágyi N., II. 384. 385. 390.
397. — Balás II. 388. 389. —
Ferencz II. 166. 309. — Imre II.
447. 460. 508. 509.
Hasszán koppáni, kaposvári, dombói
bég s Babocsa, Kanizsa, Komár
és Zalavár tartozékainak hely-
tartója I. 388. 520. 521., pár-
viadala Zrínyi Miklóssal I. 669.
Határvillongás Tótország és Krajna
között II. 254. 258.
Hatstadt német regiment II. 62.
Havardis (Vas m.) II. 347. 406.
Havidics Mátyás (dragonoseczi) II.
226.
Hazai Okmánytár II. 144. 252. 269.
Hazánk s a Külföld (hírlap) I. 646.
Házi eszközök Szigetváron II. 308.
Háztartás I. 532. II. 1.
Hegyesd ostroma I. 603. 604. 605.
Helesfalva (Baranya m.) I. 615
616. 617.
Helfenburgi Venczel Albin II. 79. 80.
Helfenstein György II. 62.
Helmeczi Márton II. 309.
Helytartó, I. Királyi és Nádori
helytartó a.
Hencz Máté (asszupataki) II. 147.
Henyey Miklós I. 626.
Heránt András deák II. 474. 537.
Herberstein György stájerországi
helytartó I. 180. 195.
Herbocsa, vidék Kaproncza körül I.
177.
Herczegovinai szandsák I. 138. 152.
163. 180. 380. 496. II. 342. 666.
Herendics Ferencz II. 259. 264. —
János özvegye és fiai: Mátyás,
Mihály II. 558.
Hernádfalva (Baranya m.) I. 615.
616. 617.
Hernáth János szigetvári lakos II.
459.

Herneticzi (Zágráb m.) II. 410.
 Hetisi János II. 454.
 Hétszeri Tamás II. 452.
 Hidvég (Zala m.) I. 339.
 Hidverés a Dráván II. 21. 34., Babocsánál I. 420., Eszéknél II. 31. 32., Ujtónál II. 31. — a Dunán II. 36., Péterváradnál II. 490.
 Hilanya (Zágráb m.) II. 386.
 Hirsch András várépítő mester I. 570. II. 394. 396.
 Historia az Szigetvárnak veszéséről, melyet Zolimán török császár megvevén kezéhez kapcsolt II. 507.
 Hiteles helyek iurisdictionjának kiterjedése II. 548.
 Hlapnik, promontorium Kunics határán (Zágráb m.) II. 416.
 Hlevnói szandsák Malkocsbég I. 128. 138. 140. 142. 152. 158. 163. 180. 496.
 Hoberck Menyhért I. 122. 203. 209. 216. 238. 306. 442. II. 301.
 Hoboly, I. Nagy- és Kis-Hoboly a. Hódoltság I. 213. 555. II. 31., terjedése I. 180. 187. 506., adózása a töröknek I. 461. 462. II. 3. 21.
 Hodosi Benedek II. 397. 400. 403.
 Hoffman János I. 330. II. 213.
 Hoyos N., II. 608.
 Hojzics János (likai) dobováci várnagy I. 420. II. 223. 224.
 Hollósi Péter (jobbágyi) II. 407. 408.
 Homavics Fülöp (rodvanczi és vo-
 komericzi) II. 226. 311.
 Homszki Mihály (beretinczi) II. 182.
 Hontmegyei főispán Oláh Miklós II. 438. 464.
 Horagoviczai (Zágráb m.) jobbágyok
 vallomása II. 267.
 Horhi (Veszprém m.) I. 339. — János II. 509.
 Horváth András II. 452. — Ferencz
 (enyingi) II. 436. — Fülöp (klo-

kocsi és csernkovczi) zágrábm.
 szolgabíró II. 253. 254. 266. —
 Gáspár II. 451. — Gergely I.
 339. II. 371. — György I. 314.
 II. 252. 451. — Imre II. 453. —
 István II. 452. — István (ataki
 és szent-mihályi) II. 248. 268.,
 fia Ferencz II. 248. 268., István
 leányai: Katalin, Bogacsóczy N.
 és Krisztina, Posztómető Kristóf
 neje II. 269. — Márk szigetvári
 kapitány s Baranya m. főispánja
 I. 358. 359. 363. 367. 368. 384.
 386. 417. 518. 528. 529. 531.
 572. 573. 615. 665. 667. II. 327.
 471. 472. 473. 474. 480. 679.
 680., panaszolkodik Bildensteiner
 Györgyre I. 346., a horvát nem-
 zet virága I. 398., torzsalkodása
 Zrínyi Miklóssal és Mehemet pécsi
 béggel I. 514. 515. 516. 517.
 518. 520. 524. 528. 529. 530.
 531., fölmentése a szigetvári ka-
 pitányság alól II. 357., halála
 I. 568. 571. — Márton csurgói
 várnagy II. 139. 436. 452. —
 Mátyás II. 252. 452. — Miklós
 II. 268. 452. 454. — Péter szigetvári lakos II. 459. — aliter
 Bogdanics György II. 525. — aliter
 Ispán Márk (gesztenyési) II.
 509. — aliter Stansics György II.
 480.
 Horvátország I. 21. 24. 37. 158.
 175. 178. 344. 346. 347. 466. II.
 340. 593. 596. 620. 674., egyet-
 értése Kaczianerrel I. 3. 4. 5. 6.
 7., csatlakozása Szapolyaihoz I.
 5. 6., a Száváig terjed I. 218.,
 neve Tótország egy részére át-
 csuszik II. 559. 563. — i báni
 banderium: fizetlensége I. 6. 7.
 153. 195. 196. 197. 203. 204.
 206. 207. 215. 219. 220. 221.
 222. 239. 251. 252. 274. 275.
 332. 333. 334. 344. 346. 353.

355. 360. 402. 407. 412. 413.
416. 420., elégtelensége I. 138.
150. 163. 166. 177. 178. 347.,
engedetlensége I. 390. 391. 402.
413. 538., —i bányászat I. 121.
122. 149. II. 417. —i török várak
megtámadása I. 151., keresztyén
váraknak letöretése I. 492. 621.,
erdők levágatása II. 622. 664.
666. —i bánok: Pekri Lajos,
Erdődi Simon II. 576. 577.,
Keglevics Péter, Nádasdi Tamás
I. 3. 8., Zrínyi Miklós I. 37. 39.
41. 42. 44. 52. 197. 198.
199. 270. 271. 275. 330. 331.
353. 404. 434. 445., Erdődi Péter
I. 434. 436., Erdődi Tamás II.
478., Draskovics György, Fran-
gepán Ferencz II. 381. 434. 525.
547. 554., Draskovics György,
Alapi Gáspár II. 555. 556. 557.,
Ungnad Kristóf II. 525., Erdődi
Tamás II. 564. 565. 570., Dras-
kovics János II. 571., Turóczy
Benedek II. 570., al-bán Buko-
váczi László II. 556., báni ítélő-
mester Ravony Mihály I. 236. —i
végek helytartója Székely Lukács
I. 151., főkapitányai: Ungnad
János II. 300., Lenkovics János
II. 355. 415. 488., Székely Lu-
kács II. 516.
Horvátszék (Vas m.) II. 407.
Hossmann A., Historia der ganz
kleglichen u. erbermlichen ein-
nehmung der trefflichen haupt-
festung Sigeth in Ungern II.
493.
Hosszutóti János I. 659. II. 537.
538. 541.
Hottó (Zala m.) II. 347. 403.
Hrasztovicza I. 138. 405. 460. II.
3. 638.
Hrasztye (Zágráb m.) II. 206. 230.
243. 261. 262. 410. 565.
Hrelin castrum (Vinodol és Zágráb
m.) II. 154. 274. 410. 417.
484. 556. 557. 559. 568. 569.
570.
Hruskovverh (Zágráb m.) II. 386.
Hrussovcz (Zágráb m.) II. 282.
Hrusztán, I. Rusztán a.
Huber Jakab II. 104. 105. 106.
529.
Hudibitek (Zágráb m.) II. 348.
Hunyadi Mátyás a szultán fenhé-
jázó követeit elutasítja I. 537.
Hunyadvármegyei főispánok: Török
János és Ferencz I. 155. II. 277.
Huszár János I. 157.
Huszár Pál bátyjára Kanizsán I.
502.
Huszárcsi Mátyás II. 451.
Huszt ostroma I. 410.
Husztilonya I. 78.
Hutina (Zágráb m.) II. 386.
Idriz szpáhi I. 520. 529.
Ifju Benedek II. 455. — Berta,
csurgói haramia I. 477. II. 368.
Igal (Somogy m.) I. 508.
Iharos (Somogy m.) I. 521. —i
jobbágyságok II. 350. 372.
Ilmics András jobbágyság II. 406.
Ilovenyák (Zágráb m.) II. 231.
Imprics Ferencz I. 106.
Imre István jobbágyság II. 352. 353.
Inota (Veszprém m.) I. 298.
Irinyi Ferencz II. 309.
Ispán, aliter Horváth Márk (gesz-
tenyési) II. 509.
Istvánffi Pál (kisasszonyfalvi) II.
286. 287. 288. 289. 290., (fia)
Miklós II. 519. 561. 566. 569.
Iváncsfalva (Somogy m.) II. 435.
Ivanics I. 130. 137. 318., megszá-
lása I. 166., megerősítése I. 223.
225., környékének megdulása I.
346.
Ivanczi János II. 309. — Péter I.
534. 535.
Ivanovcz (Zágráb m.) II. 364. 365.

Jabricsza György neje Pekri N., II. 578.
 Jaczovics Márton, Máté oláhok II. 365.
 Jagnics Máté (Iukaveczi) II. 226.
 Jajczai András I. 41. 43.
 Ják (Vas m.) II. 347. 405. 435.
 —i apátság kegyuri joga I. 588.,
 lovasdi jobbágysai II. 401. —i
 apát Ferencz, csatári apát II.
 401. 404. —i Sebestyén II. 512.
 Jakobovics Antal (mraczlíni) II. 225.
 Jakoseveczi (Zágráb m.) jobbágysok
 vallomása II. 267.
 Jámbor Antal jobbágy II. 350. 351.
 Jamnicza castrum (Zágráb m.) I.
 138. II. 153., lerombolása I. 574.
 II. 417.
 Janjak castrum (Knin és Zágráb m.)
 II. 154. 411.
 Jankovics György II. 525. — Miklós
 II. 507.
 János Zsigmond I. 593., követeli
 Ferdinándnál I. 537., vont arany
 köntöst küld követétől Kászon
 pasának I. 596., fogadtatása a
 szultán táborában II. 34. 39.
 Jánossa Ambrus II. 371.
 Jantolonicz Franciscz Jur jobbágy
 II. 416.
 Jast (Veszprém m.) I. 298.
 Javasszony gyógyítja Nádasdi
 Tamást I. 105.
 Jeges víz az aratók felfrissítésére
 I. 579.
 Jégvermek I. 579. 580.
 Jelisics Bernát II. 452.
 Jelkovezi (Zágráb m.) II. 410.
 Jeskovo (Zágráb m.) II. 410.
 Jeszenicza castrum (Knin és Zá-
 gráb m.) II. 154. 568. 569. 570.,
 megerősítése II. 622. 666.
 Jelza (Zágráb m.) II. 410.
 Joó Balás (kazaházai) II. 560.
 Jobbágy (Vas m.) II. 407.
 Jobbágysok: várat építenek I. 225.,

adóznak a királynak és a török-
 nek I. 461. 462., felett Magyar-
 országon a nádor, Horvátország-
 ban a bán bíraskodhatik I. 506.
 507., Zrínyi Miklóstól szabadalmat
 nyernek II. 365.
 Jóféndó Ferencz II. 456.
 Juranics Lőrincz II. 495.
 Jurisics Miklós I. 6. 14. 19. 49.,
 követsége a Zrínyiekhez I. 19. 20.,
 ígérete a Zrínyieknek II. 128.
 129. 130.
 Jurovo (Zágráb m.) II. 410
 Jwgath (ló neve) I. 489.
 Kabold (Sopron m.) I. 560.
 Kaczanics Péter oláh II. 365.
 Kaczianer János hűtlensége I. 3. 4.
 5. 6. 7. 9. 12., megöletése I. 10.
 13. 16. 17. II. 141. 142. 143.
 316., halálának megboszulása I.
 20. 23., megveretését az éhség
 okozta II. 335.
 Kadarkut (Somogy m.) I. 341.
 Kádas Lukács szigetvári lakos II.
 458.
 Kairói Simon II. 423.
 Kákonyai kastély (Somogy m.) I.
 361.
 Kalacs (Baranya m.) I. 615. 616.
 617.
 Kalauz Márton I. 292. II. 451.
 Kalaznai János, Zrínyi tizedese II.
 454. — Péter II. 453.
 Kálmáncseh I. 420., kirablása I. 417.,
 környéke meghódol a töröknek
 II. 21. —i barmokat Zrínyi Szi-
 getvárba hajtja II. 35.
 Kalmár Benedek, Orbán szigetvári
 lakosok II. 457. 459.
 Kálnai János csurgói várnagy II.
 139. 292.
 Kalocsai káptalan javainak elfog-
 lalása I. 666. 667.
 Kamarjai Tamás al-országbíró I.
 572. II. 301. 311.

- Kamengrád I. 63. 247. II. 659.
 Kameniki hegyek I. 180.
 Kancsalit Balás II. 454.
 Kanczellária, I. Magyar udvari kanczellária és Fő kanczellárok a. is.
 Kanizsa I. 316. 317. 347. 350. 361. 363. 405. II. 31. 339. 342., veszedelme Somogyvár fölépítése I. 289., megerősítése I. 501. 502. —i őrség torzsalkodása a csurgóiakkal I. 354. 446. 449. 500. 501. 502. 508. 552. 553. 566. II. 350. 351. 352. 353. 354. 367. 368. 369. 370. 371. 372., tűzerek fizetelensége I. 378., sokadalmi szokás I. 552. 553., német had garázdálkodása I. 419. II. 83. 84. 85. —i várnagyok: Szele Jakab I. 437. 459., Csányi Ákos II. 30., Zrínyi György II. 112., tiszttartók: Terjék Tamás I. 280. 281. 305., Magyar Bálint I. 367., tartomány helytartója Hasszán bég I. 520. —i Orsolya, Nádasdi Tamás neje I. 146. 621. 655. 657. 680. II. 3. 12. 13. 15. 35. 44. 45. 50. 52. 60.
 Kantarics N., I. 351. 352.
 Kapellistye (Zágráb m.) II. 477. 553. 555.
 Kapincs I. 180.
 Kapitánfi István I. 332. 420. 443. 497. 551. 635. II. 22. 24. 111.
 Kápolna (Baranya m.) I. 615. 616. 617. —i Mihály (gelyénfalvi) II. 147.
 Kapornak oppidum (Zala m.) I. 173. 176. 448. —i convent II. 164. 181. 183. 267. 268. 269. 375. 378., iurisdíctiójának kiterjedése II. 548. —i conventi papok: Barabás presbyter II. 182., Jakab presbyter II. 268.
 Kapos, fluvius I. 314.
 Kaposvár I. 311. 313. 418. 458. 469. 474. 583., megszállása I. 297., elfoglalása I. 314. 316. —i bég Hasszán I. 520.
 Kaproncza castellum és oppidum I. 73. 74. 177. 179. 181. II. 180., megszállása I. 165. 166. 168. 180., megerősítése II. 671.
 Karaccsalva (Vas m.) II. 347. 380. 381. 383. 400. 401. 435.
 Karácson Márton (hodosi) II. 421.
 Karácson-Szigete (Zala m.) II. 347. 403.
 Karamániai beglerbég egyesülése a bosnya pasával II. 33. 34. 491., I. Örményországi a. is.
 Karasztosi Egyed, István II. 406., I. Plonk a. is.
 Karincsecs György I. 63. 78. II. 259. 264.
 Karinthia I. 34. 60. 177. 185. 195. II. 195. —i kanczellária I. 41., adó II. 602. 603. 604. 605. 608., kiutalványozása Zrínyi Miklós számára I. 264., had I. 7. II. 328. 338., ennek kapitánya Székely Lukács II. 254. 265.
 Kharling János II. 24.
 Karlovics János, I. Korbáviai Torquatus János a.
 V. Károly német császár békét köt I. Ferencz francia királylyal I. 289. 290. 357., köztük a béke egy város elfoglalása miatt felbomlik I. 434., nápolyi hadjárata II. 201.
 Károly ausztriai herczeg, I. Ferdinánd fia I. 526. 616. 618. II. 2. 9. 10. 11. 14. 16. 17. 20. 56. 60. 112. 483. 502.
 Karst hegység II. 620. 622.
 Karthausi szerzetesek, I. Leveldi karthausiak a.
 Kassai kapitány Dersffi István I. 411.
 Kasza Gergely szigetvári lakos II. 458.
 Kaszap Péter, Zrínyi tizedese II. 455.
 Kászon budai és pécsi pasa I. 410.

460. 461. 462. 519. 596. II. 341.,
párviadala Zrínyi Miklóssal I.
577., Pécs külvárosának fölépí-
tésén fáradozik I. 594. 595., segít-
sége a hegyesdieknek I. 604. 605.
- Kasztellánfi N., I. 4. 6.
- Káthai György I. 117.
- Katics Iván felgyújtja Novigrádot
I. 575.
- Kathicsics Fábían (dobránczi) II.
226.
- Katona Gergely II. 455. — Máté,
Zrínyi Miklós tizedese II. 455.
- Kávássai János II. 166. 182. 296.
- Keczel I. 314.
- Kecskéd fölégetése I. 424.
- Kecskeméti Imre II. 454.
- Kecskés Ferencz szigetvári lakos II.
457. — György I. 553. — Pál
megerősíti Kákonyát I. 361.
- Keglevics Péter horvátországi bán
I. 3. 8. 230. 231. 253., szövet-
kezése szluini Frangepán György-
gyel I. 44. 53., fogsága I. 68.
69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76.
77. II. 167. 168. 169. 170. 171.
172. 173. 174. 175. 176. 177.
178. 179. 180. 181. 549. 550.
551. 552., Zrínyi Miklós ellen
orgyilkosságot tervel I. 109. 110.,
megerősíti Busin várát I. 259.,
Krapina elárulásának szerzője I.
263., elfogatása I. 268. 271. II.
251. 265. 270. 290., kegyelmet
nyer II. 217. 218. 219., fiai:
György II. 179. 190. 191. 251. 265.
270., Krapina elárulásának egyik
szerzője I. 263., Ferencz II. 179.
190. 191., Gáspár II. 177. 180.
181. 190. 191. 550. 551., Mátyás
(Máté) topuszkói apát I. 436., ennek
zsarnoksága I. 287., fondorkodása
Zrínyi Miklós ellen I. 407. 412.
413. 414. 415. 416. II. 177. 180.
181. 190. 191. 549. 550. 551.
553., Miklós I. 230. 231. II. 190.
- 191., Péter II. 190. 191., Simon
II. 190. 191.
- Kegyuri jog I. 588.
- Kék (színű ló) I. 265.
- Kékcse I. 339.
- Kelekovics Márk (dobránczi) II. 226.
- Kémek jelentései a törökök mozgal-
mairól I. 54. 60. 129. 130. 142.
147. 155. 158. 165. 167. 175.
180. 185. 281. 290. 311. 318.
327. 343. 346. 355. 374. 390.
596. 605. 607. II. 5. 6. 21. 32.
33. 36. 63. 82. 84. 85. 86. 329.
489. 490. 491. 492. 584. 585.
614. 619. 622. 623. 624. 625.
629. 637. 638. 639. 640. 651.
662. 665. 666. 667. 669. 670.,
Szigetvár ostromáról II. 38. 39.
40. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54.
55. 58. 59., tartása I. 145. 202.
205. 222. II. 25. 26. 321. 322.
- Kenczel Mihály, Zrínyi Miklós vaj-
dája II. 454.
- Kerecsényi Pál (kányaföldi) II. 577.
— László szigetvári és gyulai
kapitány I. 136. 161. 217. 243.
244. 572. 573. 604. 667. II. 166.
182. 355. 356. 357. 358. 359.
360. 364. 373. 489. 677., fog-
ságba hurczoltatása II. 76. 77.,
testvére Mihály alnádor I. 283.
324. 332. 533. II. 166. 182. 295.
364., ennek leánya N., Bot Gábor
jegyese II. 677.
- Kereskedelem I. 393. 508. II. 104.
111. 112. 361. 527. 680., pan-
gása I. 289., rabszolga gyanánt
oláhokkal II. 294., I. Marhakeres-
kedés a. is. — i út Berzenczén
keresztül Olaszországba I. 393.
- Kereskedők I. 544. 553. 563. 564.
- Keresztény Benedek II. 454.
- Keresztényi porkoláb Katics Iván I.
575.
- Keresztes János (elő-tejédi) kir.
ember II. 421. 422.

- Kerhát aga, Ali pasa kapidsi basája I. 388.
- Kerhen László I. 230.
- Kerpics Balás (grabarjai) I. 271. II. 251. 285. 270. 280. 282. 283. 284., neje N. Katalin II. 280. 282. 283., fia György II. 280. 282. 283. 284.
- Keskelth II. 123.
- Kéthely magyar őrsége II. 82.
- Kétnyár (Somogy m.) II. 293. 436.
- Kinnovics Márk II. 231.
- Király Demeter II. 453.
- Királyi biztosok: Peregi Albert II. 575. 576. 577. 579., Ungnad János I. 18. 20. 21. 24., Jurisics Miklós I. 19., Eyczingi Ulrik I. 36., Batthyányi Ferencz I. 39. Lenkovics János, Wagen János II. 192., Istvánffi Pál, Palinai Pál, II. 286., Zrínyi Miklós, Székely Lukács, Herberstein György, Lamberg Jakab, Lenkovics János I. 195., Zrínyi Miklós, Kerecsényi László II. 355., Lamberg Jakab, Salamanca Ferencz I. 293., Zrínyi Miklós, Thanhausen György, Tahi Ferencz I. 483. 484., Zrínyi Miklós, Mezőlaki Ferencz, Perneszi Pál, Gerdák István II. 467., Ujlaki János, Mezőlaki Ferencz, Mager Erasmus, Auersperg Weichard I. 661. 662. 663. 664. II. 467., Perneszi Pál I. 636. 647. II. 678. 679. 680. 681. — helytartók: Thurzó Elek I. 29. II. 127., Révai Ferencz II. 146. 147., Várdai Pál I. 51. 55. II. 218., Ujlaki Ferencz I. 139., Nádasdi Tamás I. 233. 425. II. 378. 409., Oláh Miklós II. 438. 441. 443. 464. 489., Abstemius Pál II. 441., Radéczi István II. 554. 564., Fejérfői István II. 423. 442. 466. 564. 565. 569. — személynökök: Révai Ferencz II. 127., Mérei Mihály II. 218. 293. 311., személynöki ítélőmester Pethe Imre II. 515. — kincstári ügyek igazgatói: Szomor János II. 309., Joó Balás II. 560. 566. 567. — emberek: Kerecsényi Mihály II. 182., Zicsi Ferencz II. 209., Rátki Miklós II. 268., Keresztes János II. 321.
- Kirchlager L., II. 72.
- Kirchpucher Jeromos II. 602. 604. 605. 608.
- Kiri-Füzes (Vas m.) II. 347. 406., I. Ko-Füzes a. is.
- Kirinics János jobbágy II. 231.
- Kis-Csány (Baranya m.) I. 615. 616. 617.
- Kis-Cserdi (Baranya m.) I. 615. 616. 617.
- Kis Farkas (döbrétei) II. 508. — Ferencz I. 341. — Gál csurgói haramia II. 372. — István jobbágy II. 405. — Jakab, Lukács Zrínyi Miklós tizedesei II. 453. — Lőrincz, Péter szigetvári lakosok II. 458.
- Kis-Hobol (Somogy m.) I. 615., I. Nagy-Hobol a. is.
- Kis-Mihály Gergely Mindszenti bíró II. 406.
- Kladussa I. 496.
- Kliucs castrum (Knin és Zágráb m.) I. 63. II. 154. 275. 556. 557. 568. 569. 570. —i szandsák I. 343. II. 662.
- Knaisin Ulrik jobbágy II. 400.
- Knezekovics Tamás (mraczlina) II. 225. 311.
- Knezics Márton (kocsáni) II. 225.
- Knezinics Lukács, Máté jobbágyok II. 415.
- Knin vármegye II. 154., (?) főispán-sága I. 329. 330. —i püspök Zaberminus Mátyás II. 254. 265.
- Kobilics (Zágráb m.) I. 278. II. 228. 230.
- Kocsi János II. 514. 515.

- Kóczé János II. 681.
- Ko-Füzes (Vas m.) II. 347. 406.,
I. Kiri-Füzes a. is.
- Kohanyverh (Zágráb m.) II. 410.
- Kolon (Vas m.) II. 347. 405. 435.
- Komár, Komárom (Baranya m.) I.
370. —i stájer őrség I. 603. 604.,
ennek zászlótartója Niedermaier
Márton I. 265., magyar őrség II.
82. —i török helytartó Hasszán
bég I. 520.
- Komáromi (Komárom m.) őrség győ-
zelme I. 346.
- Komogojna castrum (Zágráb m.) II.
154. 290.
- Komornyik János fia Ferencz (maróti)
Zrínyi apródja I. 451.
- Konyi (Somogy m.) II. 293.
- Konstantinápoly I. 233. II. 686.
- Kopasicz N., I. 230. 231.
- Koppány I. 469. 583. 585. —i bég
Hasszán I. 520. 521.
- Korána, fluvius II. 477. 553.
- Koranyezei plebanus I. 118.
- Korbáviai Torquatus János I. 2.
6. 101. II. 138. 174. 220. 226.
227. 232. 255. 256. 257. 313.
578. 579., (testvére) Ilona, Zrínyi
Miklós neje II. 115. 116. 117.
118. 119. 123. 575.
- Koresmárolás Szigetváron II. 474.
- Kordován bőr II. 527.
- Korilovecz (Zágráb m.) II. 230. 242.
243. 260. 261.
- Korlatóvics Jeromos II. 681.
- Koronázási ajándék I. 673. 674.
675. 677.
- Korotna I. 272. 276. 278. 279.,
környékének elpusztítása I. 311.,
fölégetése I. 316., tartozékai I.
339. 340. —i őrség I. 289. 291.
307. 310. 312. 313. 314., félelme
a töröktől I. 285. 286., zsoldját
posztóban fizetik I. 292., fizet-
lensége I. 295.
- Koruszci (Zágráb m.) II. 410.
- Korvin János II. 255. 256. 267.
- Kosa Antal jobbágy II. 350.
- Koskovics Balás (hrastyei) II. 226.
230. 241. 243. 259. 261. 262.
— Fábrián II. 259. 261. 311. —
János II. 259. 261. 262. —
Miklós II. 259. 261. 311., fiai:
Mihály, András, leánya Katalin
II. 262., Mihály neje N. Anna II.
262. — Orbán II. 259. 261., fia
Pál II. 226. 230. 241. 243. 262.
- Kosztajnicza castrum (Zágráb m.)
I. 10. 13. 60. 138. 492. II. 128.
131. 154., átadása Kaczianernek
s azután a királynak I. 9. 12.
233. 234., Tótország kapuja I.
10. 12., megszállása I. 167. 173.,
megerősítése I. 216., védelme I.
241., fölégetése I. 405.
- Kosztanyevecz, vinea (Zágráb m.)
II. 229. 231.
- Kozthel castrum (Varasd m.) I. 230.
II. 178.
- Kovács Barabás, Ferencz, Pál szi-
getvári lakosok II. 457. 458. —
Demeter II. 453. — Gergely,
János, Márton jobbágyok II. 352.
354. 404. — Miklós (korotnai) I.
314. II. 493.
- Kovácsi (Baranya m.) I. 615. 616.
617.
- Kovacsics Miklós (czerovszkiverhi)
II. 226. — Pál II. 447.
- Kovaszó elfoglalása I. 595.
- Kozár (Tolna m.) II. 429.
- Kozma Ambrus II. 453.
- Kőhidi Ferencz szigetvári lakos II.
458.
- Köleskenyér I. 296. 297.
- Kölked (Vas m.) II. 347., I. Egy
házas-Kölked a. is.
- Königspurger N., I. 348. 351.
- Köp (Veszprém m.) II. 252.
- Köpcseny (Moson m.) II. 148.
- Körmend arx II. 384. 385. 388.
390. 397. —i Ambrus II. 512.

- Körmöczi kamara I. 122.
- Körös (Körös m.) I. 168. 170. 177. 182. 185. 315. 318. 586. 595. —i pestis I. 239. —i Mihály zalamegyei rovó I. 214. II. 296. — vármegye II. 137. 154. 348. 376. 425. 426. 427. 432. — vármegyei főispánok: Forcsics János II. 525., Mernyavcsics Kristóf II. 570.
- Kőszeg castrum II. 129. 130.
- Kővár castrum (Körös m.) I. 285. 286.
- Követek Ferdinándtól: Erdélybe Nádasdi Tamás I. 148., Konstantinápolyba I. 613. 614., Verancsics Antal, Zay Ferencz I. 301. 308. 310. II. 584. 673., Verancsics Antal, Zay Ferencz, Busbeck Auger II. 674., Rómába ab Archo Scipio I. 537. — János Zsigmond-tól Káson pasához I. 596. — Miksától: Ali pasához Budára I. 674., Zernovicz Mihály I. 672., Konstantinápolyba Verancsics Antal, de Wyss Albert, Teufenbach Kristóf II. 686. — az ország rendjeitől az augsburgi német birodalmi gyűlésre Batthyányi Ferencz I. 83. 84. — a szultántól: Erdélybe I. 593., Ferdinádhoz I. 613. 614.
- Krajacsics Márton jobbágý II. 229.
- Krajna tartomány (krajnai rendek) I. 34. 60. 62. 165. 177. 185. 195. II. 192. 195. 196. 197. 198. 203. 593. 596. 619. 621. 661. 672., válasza Frangepán Miklós segélykérő levelére I. 63., határvillongása Tótországgal II. 254. 258., I. Kraneczország a. is. —i had I. 7. 169. 171. 586. 591., adó II. 602. 603. 604. 605. 608., pestis II. 622. —i helytartók: de Turri Faturner Antal I. 62. II. 195. 196. 197. 198. 199. 203., Lamberger Jakab I. 148. 195. 293., kapitány Jurisics Miklós I. 49., gyermekek tanítója Budina Lénárt II. 157., vár-építő mester I. 189. 190. 192.
- Kralloveczki N., I. 74.
- Kralyovcz (Zágráb m.) II. 348.
- Kraneczország I. 591., I. Krajna tartomány a. is.
- Kranicsanacz György II. 455.
- Krapina arx II. 191. 583., elárulása I. 262. 263.
- Krasczicz (Zágráb m.) II. 410.
- Krassó (Körös m.) I. 514.
- Kravarszkai (Zágráb m.) jobbágýok vallomása II. 267.
- Kremsieri herczegérseki könyvtár II. 493.
- Kresztusa-Szent-Márton I. 514.
- Krisan, I. Grisan a.
- Krisanics Márk (mraczlíni) II. 225
- Kriscsics-nemzetség szövetsége Zrínyi Miklóssal II. 184. 185. 186. 187. 188. 189., hadnagýai: Tumpics Bernát, János, András II. 185., Zrínyi Miklós II. 185. 186., bírája Luksics Pál II. 184. 186. 187. 188.
- Krupa castrum (Zágráb m.) I. 60. 63. 457. II. 153. 578., környékének elpusztítása I. 283. 285., (*emelcse*)hidjának kijavítása I. 609., lerombolása II. 417.
- Krupics Bálint (nagy-mlakai) II. 225 — János II. 310.
- Krusith János I. 468. II. 208.
- Kubinyi Kristóf II. 309.
- Kucsarics Márton jobbágý II. 406.
- Kuics Jurat oláh II. 365.
- Kukuljevič S. I., Acta croatica II. 290. 553. — Arkiv za povjestnicu jugoslavensku II. 138. 154. 156.
- Kulpa, fluvius II. 559. 563.
- Kulyanovics N., I. 361. 546. — István elárulja Krapinát I. 263.

Kulucsikurt, török I. 520. 529.
 Kunicsi (Zágráb m.) II. 410. —i
 jobbágyok II. 415. 416.
 Kupa, fluvius I. 63.
 Kupcsina (Zágráb m.) II. 410. 464.
 465. 565.
 Kupuzovics Simon oláh II. 365.
 Kussevics Máté, Péter (dobránczi)
 II. 226.
 Kusics Tamás (plezzói) II. 241.
 Kussin Péter (thernoveczi) II. 311.
 Kussinov (Körös m.) II. 348.
 Kuskóczi János II. 310. — Miklós
 II. 51.
 Kuskovics, I. Koskovics a.
 Kutasi jobbágyok a szenyeriek ká-
 rára meghódolnak a töröknek I.
 555.
 Kuruzsló asszony gyógyítja Ná-
 dasdi Tamást I. 105.
 Kürtösi Imre somogy megyei alispán
 I. 38. — János I. 339. II. 450.,
 nyársba vonatása II. 49.
 Kywar, I. Kővár a.

 Laborics Pál jobbágy II. 509.
 Laczkovics Gergely (nagy-makai)
 II. 310. — György II. 259. 260.
 — Márton II. 259. — Miklós
 II. 226. 230.
 Ladinicsi (Körös m.) II. 348.
 Ladomér István (brisindvori) II.
 477. 553.
 Ladomercz II. 136.
 Ládonyi Demeter sopron megyei rovó
 I. 658. II. 536. 539. 540. 541.
 Laibachi országút Görzbe és Tri-
 estbe II. 620.
 II. Lajos kir. I. 1. II. 290., testvére
 Anna, I. Ferdinánd király neje I.
 24. 25., neje Mária, I. Ferdinánd
 testvére II. 255. 256. 257. 258.
 267.
 Lak őrsége elszökik II. 82. —i vár-
 nagy I. 366. —i Anna, Nagy-
 váthi Antal neje II. 534. —i Ger-

gely (laki és ondódi*) II. 441.
 509. 512.
 Lakosháza (Zala m.) II. 403.
 Lakos-Majorháza, birtok Lakoshá-
 zán II. 403., I. Majorháza a. is.
 Lakatgyártó Péter szigetvári lakos
 II. 458.
 Lakthacz II. 136. 137.
 Lamberger Jakab krajnai helytartó
 I. 184. 195., követségben Zrínyi
 Miklóshoz I. 293.
 Lantos András, János, Pál job-
 bágyok II. 352. 366. 367. —
 István, Lőrincz II. 452.
 Lázár módjára megfogni az eke-
 szarvát (példabeszéd) I. 468.
 Lazinai (Zágráb m.) jobbágyok val-
 lomása II. 267.
 Ledenicze (Vinodol m.) II. 556. 559.
 568. 569. 570.
 Légrad castellum (Zala m.) I. 396.
 II. 510. —i (legvári) tábor II.
 328.
 Lehman Lőrincz (lehenthali) II. 516.
 519.
 Leleszi prépost János I. 38. II. 137.
 Lembachi uradalom I. 73.
 Lendva I. 68.
 Lengyel követek fogságra vetése
 Konstantinápolyban I. 233.
 Lenkovics János I. 150. 151. 158.
 165. 171. 182. 183. 190. 193.
 195. 302. 317. 370. 378. 379.
 396. 398. 403. 420. 428. 461.
 465. 484. 493. 497. 578. 586.
 591. 595. II. 192. 328. 330. 332.
 333. 336. 337. 338. 339. 340.
 343. 355. 415. 416. 488. 585.
 619. 620. 621. 622. 651. 661.
 663. 664. 665. 667., Zrínyi job-
 bágyain hatalmaskodik I. 506.
 507. 561., a horvát- és tótor-
 szági végvársakat leromboltatja I.
 492. 621.

*) Helyesen *ondi* volna.

- Leszkovác (Zágráb m.) II. 553.
 Letenyei rév a dráva-muraközi ke-
 reskedés útja Zalába I. 553.
 Levacs, Levacski I. 63. 142. 158.
 163. 180. 343. 346.
 Leveldi karthausiak (somogy- és
 zalamegyei) birtokai dézsmája II.
 472.
 Levkevisi (Zágráb m.) II. 410.
 Liczisdorf (Vas m.) II. 407. 435.
 521.
 Liendel Miklós (szigeti) II. 407. 408.
 Likava arx (Liptó m.) II. 394.
 Lipcsei László, Orbán II. 103.
 Lippa castrum (Zágráb m.) II. 154.
 275. 364. 411. 556. 557. 558.
 568. 569. 570., elfoglalása I. 153.
 Lipovác (Zágráb m.) II. 398. 411.
 Liptómege II. 394.
 Lisznicza castrum (Zágráb m.) I.
 457. II. 153. 638. 660., eleste
 Tót- és Horvátország veszte I.
 497.
 Liszthi János I. 422. 495. II. 91.
 363. 393. 430.
 Lizina (Zágráb m.) II. 224.
 Lobkovicz János I. 638.
 Locsicza (Körös m.) II. 348. 377.
 425. 427. 428.
 Lojevics Mihály II. 477.
 Loki (Körös m.) II. 348. 376. 425.
 427.
 Lonicza (Körös m.) II. 348. 425.
 427. 428.
 Loos Benedek II. 355. 356.
 Lopašić R., Spomenici hrvatske kra-
 jine II. 417.
 Lopatincezi (Zala m.) plebanus La-
 dányi Miklós II. 456.
 Loránth Gábor II. 451. 460. 536. —
 Péter (zágorhidai) II. 182.
 Lorettói zarándoklás I. 236.
 Lose, I. Lusa a.
 Losonczi István I. 80. 161. 162.,
 védelmezi Temesvárt I. 165.
 Lószerszámok II. 283. 483.
 Lovak I. 225. 489. II. 283. 482.
 483., török foglyok váltságdíjában
 I. 490., I. Ménés a. is.
 Lovasdi (Vas m.) jobbágyok II. 401.
 Lovázmester, I. Fő lovázmester a.
 Lőrincz Kálmán (jobbágyi) II. 407.
 408. — Kristóf, Mihály sziget-
 vári lakosok II. 458. 459.
 Ludbreg I. 179., megszállása I.
 180.
 Luics Andrej oláh II. 365.
 Lukács Ambrus, Benedek (mike-
 falvi) II. 403.
 Lukavec castrum (Zágráb m.) I.
 10. 14. 19. 20. 22. 538. 542.
 II. 129. 132. 138. 154. 226. 227.
 230. 242. 250. 252. 255. 256.
 257. 258. 267. 311. 312. 313.
 314. 315. 575. 576. 577. 578.,
 elfoglalása I. 101. 102., lerombo-
 lása és fölépítése I. 227. 581. — i
 várnagyok: Gregoriáncai Ambrus
 II. 192., Dersanics, aliter Derk
 Gáspár II. 228. 230. 231. 241.
 242. 243. 244. 253. 262. 263.
 284. 312. — i kerület II. 260. 261.
 262. 263.
 Lukics Pál (kocsáni = kucsei) II.
 225. — Péter II. 231.
 Lukovdol, alias Zeverin castrum
 (Knin, Modrus és Zágráb m.) II.
 154. 275. 364. 411. 556. 557.
 567. 568. 569.
 Lukszics Pál (kriscsicsi) II. 184.
 186. 187. 188.
 Lusa (Zágráb m.) II. 230. 263. — i
 jobbágyok vallomása II. 267.
 Lutheri eretnekség (luterana haere-
 sis) diadala II. 379.
 Lutfi pasa I. 299.
 Macskos Dénes szigetvári lakos II.
 458.
 Macskovczi tized átengedése a
 csáktornyai pálosoknak II. 380.
 381. — (Zala m.) jobbágyok

- szolgálmánya Csáktornya várához II. 381.
- Madarász (auceps) I. 567.
- Madarász György (egyudovcezi) II. 268. 509.
- Mager Erasmus, Ernő *) (fuchstadtii) szigetvári contrascriba I. 630. 661. 662. 663. II. 467.
- Magyar (falu) I. 566. — Bálint kanizsai kapitány I. 80. 201. 338. 339. 340. 341. 367. 369. 455. II. 3. — Tamás, I. Saffar a.
- Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle I. 562. 575.
- Magyar had garázdálkodása Szászországban I. 410.
- Magyar Nemzeti Muzeum könyvtára I. 135. II. 137. 158. 166. 177. 219. 222. 249. 276. 296. 297. 323. 327. 384. 385. 391. 392. 436. 447. 456. 460. 478. 479. 581. 583. 675. 678. 682. 683.
- Magyar Tört. Társulat kéziratára I. 632. 644. 646. II. 501.
- Magyar tud. akad. Tört. Bizottságának kéziratára I. 634. 646. II. 23. 28. 29. 33. 36. 42. 46. 51. 54. 57. 65. 74. 76. 77. 86. 87. 90. 92. 501.
- Magyar udv. kancellária I. 672. II. 2. 99., I. Fő kancellárok a. is. — udv. kisebb kancelláriai jegyző Keresztes János II. 421. — udv. tanács I. 226. 233.
- Magyar végbeli hadak zsoldja posztóban fizettetik I. 264. 265.
- Magyarország I. 45. 163. 186. —on termelt ezüst Körömözre szállítása I. 122. — primásai: Várdai Pál II. 127. 218., Oláh Miklós II. 319. 438. 464. —i főkapitány Nádasdi Tamás I. 41. 53. 56. 100. 112. 170.
- Magyar-Óvár II. 27. —i kapitány Rothwitz Ilyés II. 101.
- Mahmut aga lefejeztetése II. 88. — pécsi bég párviadalra hívja Zrínyi Miklóst I. 613. 614.
- Maho György II. 281.
- Maior Mlaka, I. Nagy-Mlaka a.
- Maistetter János bécsi kereskedő II. 324.
- Majláth István I. 144. 146., neje Nádasdi Tamás testvére Anna I. 146.
- Majorháza (Zala m.) II. 347., I. Lakos-Majorháza a. is.
- Majorság II. 350. 352. 353. 354. 366., Szigetváron II. 309.
- Makothep György (szuhodoli) II. 268.
- Malatka (Somogy m.) II. 293. 435
- Malidol (Zágráb m.) II. 386.
- Malikóczi János I. 328. 329. II. 460. 536.
- Malkocs bég, hlevnoi szandsák I. 158. 177. 179. 180. 182. 185. 380. 402. 403. 461. 492. 493. 497. II. 585. 620. 638. 665., megveretése I. 178. 183. 185., megerősíti Novigrádot I. 538., fia főlegeti s kirabolja Novigrád várát I. 547. 548. 551.
- Malmok I. 552. 553. II. 354. 371. 434. 435., kéz- és lóerőre Szigetváron II. 307., I. Szárazmalom a. is.
- Malomháza, I. Minichhofl a.
- Malta szigete ellen küldött török had II. 21. 23.
- Manndorfer Mihály udvari fizetómester I. 527.
- Marczali őrsége elszökik II. 82.
- Margetics Mátyás I. 323. II. 451.
- Marhakereskedés I. 304. 305. II. 680., Berzenczén által Olaszországba I. 393., a szigetvári harminczadon keresztül II. 471.
- Mária királyné, I. Ferdinánd testvére

*) Egy személy.

- II. Lajos neje II. 255. 256. 257. 258. 267.
 Marigolth Miklós (marigolthovczy) II. 268.
 Marinovczy (Zágráb m.) nemesek vallomása II. 267.
 Markaz (lő neve) I. 489.
 Markos Imre, Kálmán jobbágyok II. 351. 366.
 Markoveczy (Körös m.) II. 348. 377. 425. 427. 428.
 Markuseveczi (Zágráb m.) jobbágyok vallomása II. 267.
 Maróth I. 451., őrsége elszökik II. 82.
 Martalóczok I. 129. 149., I. Hajdukok és Haramiák a. is.
 Martinczi gázló a Dráván I. 598., I. Szent-Mártoni a. is.
 Márton György szigetvári lakos II. 457.
 Martinsicz II. 201.
 Marusovcz I. 185.
 Masai Benedek II. 453.
 Mathaszovics Elesz, török fogoly I. 299.
 Máté deák bástvája Kanizsán I. 501.
 Matevsics András jobbágy II. 406.
 Matkó János II. 367. 371. 372.
 Mátyás király, I. Hunyadi a.
 Mavravicze, I. Muravicze a.
 Mázsás András jobbágy II. 353. 370.
 Mechti aga I. 497.
 Medosovczy György (osztroviczai, sive priszpai) II. 554. 571., fiai: Ferencz II. 554. 566. 571., János II. 554.
 Medve, Medvevára castrum (Zágráb m.) I. 10. 14. 19. 20. 22. II. 129. 132. 138. 154. 348. 376. 377. 391. 425. 426. 427. 428. 575. 576. 577. 578., adójövedelem I. 2. —i Benedek 517. 534. 535. 537.
 Medvészi Ambrus szigetvári lakos II. 458.
 Megyehida (Vas m.) II. 347. 405. 434. 524.
 Megyeri Imre II. 546. 557., neje Viczai Magdolna II. 546.
 Megyes Gergely, Mihály szigetvári lakosok II. 458. 459.
 Mehmet hán pozsegai szandsák II. 626. 627. 631. 632. 634. 639. 652. 669. — pasa I. 63. 519. 607. II. 36. 37. 38. 50. 51. — pasa, pécsi helytartó torzsalkodása Horváth Márkkal I. 520. 528. 529. 530. — bosnya pasa I. 519., párbaja Zrínyi Miklóssal I. 242. 243. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. II. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. — aga gunyolódása Zrínyi Miklóssal I. 253. 254. — cselebi II. 686. — Murát bég fia I. 598. 605.
 Mekse (Baranya m.) I. 615. 616. 617. —i Istvánban s testvére László szepesi prépostban a Mekcsei család magban szakad I. 615. 616.
 Mellár I. 298.
 Memi babocsai odabasa I. 388.
 Ménes I. 580., Minichlhofban II. 101., I. Lovak a. is.

- Mérei Mihály királyi személynök I. 491. II. 218. 293. 311. 314. 489. 511. 512. 546. 549.
- Merenye (Zala m.) II. 507.
- Mernyavcsics Kristóf (brezoviczai) II. 570.
- Merzlyak Benko jobbágyság II. 415.
- Merzlopolye (Zágráb m.) II. 477. 553. 555.
- Mészáros Pál szigetvári lakos II. 458.
- Mészely Ágoston szigetvári lakos II. 459.
- Mesztegynei monostor megerősítése I. 477.
- Metling (Krajna) II. 596. —i uszkokok áttelepítése Ausztriába I. 60.
- Mezarics Gergely pribék II. 39.
- Mező-Gazdaság II. 474.
- Mezőlaki Ferencz zalavári apát I. 622. 623. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. II. 467.
- Micheli János velenczei követ I. 621., a pozsonyi országgyűlésen II. 96.
- Miháldi jobbágyságok II. 352. 353. — plebanus megveretése és kirabolatása II. 352.
- Mihofcsics Péter II. 452.
- Mikseveczi (Zágráb m.) jobbágyságok vallomása II. 267.
- Mike (Somogy m.) II. 293.
- Mikes Miklós II. 453.
- Miklóssa Máté jobbágyság II. 353.
- Miksa király I. 140. 159. 180. 195. 243. 264. 273. 284. 302. 306. 316. 319. 434. 470. 475. 476. 490. 506. 515. 517. 564. 569. 581. 600. 609. 612. 614. 616. 618. 633. 648. 650. 651. 652. 653. 657. 658. 662. 671. 672. 673. 674. 675. 679. II. 16. 25. 26. 40. 44. 45. 47. 48. 72. 90. 91. 92. 93. 95. 96. 99. 100. 104. 105. 106. 111. 269. 300. 360. 419. 442. 456. 477. 482. 492. 507. 519. 529. 532. 585. 601. 605. 609. 610. 612. 613. 618. 619. 623. 624. 625. 626. 627. 636. 638. 640. 641. 654. 658. 665. 668. 669. 673. 683., leánya születése I. 239., (wiener)-neustadt vadaskertje I. 562., támogatását ígéri Zrínyinek a szigetvári kapitányság elnyerésében I. 569., cseh királlyá koronáztatása I. 610. 611., fogadtatása a pozsonyi országgyűlésen I. 621., Zrínyit a török béke megtartására inti I. 671. 672., Zernovicz Mihályt Ali pasához küldi I. 672., Zrínyit táborba szállásra nógatja I. 675., nászajándéka Zrínyi Dorottyanak II. 1. 2., kémek tartására sarkalja Zrínyi Miklóst II. 25. 26., Kerecsényi Lászlót Gyula gyáva elárulásával vádolja II. 71., követői Konstantinápolyban II. 686.
- Mikszics János (lukaveczi) II. 226.
- Mikulics Miklós I. 16. — Tamás deák I. 34. II. 125. 147.
- Milano I. 227. —i állam-levéltár II. 676.
- Miletinczi Mihály I. 119. II. 234. 236. 237. 309. 310. — Miklós II. 309.
- Militics Márton II. 454.
- Mindszenti bíró Kis-Mihály Gergely és jobbágyságok II. 406.
- Minichhoff (Sopron m.) 101.
- Mirenics Bálint (rakitoveczi) II. 311. — Márton II. 225.
- Miser pasa, i. Egyiptomi pasa a.
- Miske (Vas m.) II. 407. 435. 521.
- Mittenburgi, aliter pazini uradalmat Zrínyi megvásárolja I. 558. 559. 560.
- Mittheilungen des k. k. kriegsarchivs II. 605. 609.
- Mlaka, aliter Deszpoticza cas-

- tellum (Körös és Zágráb m.) II. 154. 223. 224. 348. 568. 569. 570., I. Nagy-Mlaka a. is.
- Mocenigo Péter velencei követ I. 23.
- Modics Pál (nagy-mlakai) II. 310. — Péter II. 259. 260., I. Mudics a. is.
- Modrus castrum (Knin és Modrus m.) II. 154. 159. 275. 364. 484. 556. 557. 568. 569. 570., megerősítése II. 622. 666., I. Thersan a. is. — vármegye II. 275.
- Modruspatak (Zágráb m.) II. 410.
- Mohács II. 31. 34. — i szandsák I. 607. — i ütközetben II. Lajos királlyal tizenkilencz turopoljai nemes esett el II. 257.
- Moldva I. 584.
- Molnári castellum (Zala m.) II. 509. — i rév I. 424., a dráva-muraközi kereskedelem útja Zálába I. 553.
- Monos Bálint szigetvári lakos II. 458.
- Monosokor (Baranya m.) I. 615. 616. 617.
- Monostor oppidum II. 474.
- Monoszló I. 627., visszavétele I. 171., megerősítése I. 592. 593. 595. 596. 597., leromboltatása I. 599. — i Benedek szigetvári lakos II. 458. — i György II. 452.
- Monsgraecensis, I. Zágráb a.
- Monumenta spect. historiam slavorum meridionalium II. 417.
- Monyarós (Tolna m.) II. 429.
- Monyorókerek castrum és oppidum (Vas m.) I. 419. 445. 534. 542. 608. 648. 679. II. 1. 347. 375. 376. 385. 389. 390. 391. 392. 397. 398. 400. 402. 405. 424. 425. 426. 428. 439. 483. 484. 485. 486. 488. 518., fölégetése I. 555. II. 434., ostroma II. 379. — i jégvermek I. 579., ménes I. 580., pálos kolostornak lerombolása II. 363. 364. 379. 380. 382. 383. 400. — i várnagy Kocsi János II. 514., praefectus Debreczeni György II. 564.
- Mordax N., német kapitány II. 343.
- Móré György II. 183.
- Morgai János I. 517.
- Móriczhely I. 520. 659.
- Móriczhida (Győr m.) II. 140. 252.
- Moróczhida, I. Móriczhida a.
- Mossóczi László magyar kamarai pénztárnok II. 323. 478.
- Mosonvármegye II. 148. — i adó II. 537. 538. 540. — i rovó Rumi Farkas II. 537. 538. 540.
- Mózes Orbán szigetvári lakos II. 458.
- Mozocsanye, vinea (Zágráb m.) II. 229.
- Mresnicza castellum (Zágráb m.) II. 411., fluvius II. 223. 477. 553. 555. 556.
- Mudics János (nagy-mlakai) II. 225. 230., I. Modics a. is.
- Mura, fluvius I. 552. 553. II. 620.
- Muraköz, I. Dráva-Muraköz a.
- Murány őrségének zsoldja posztóban fizettetik I. 265., lerombolása I. 410.
- Murát bég pozsegei pasa I. 16. 49. — bég fia Mehemet I. 598. 605. — szent-miklósi aga I. 593. — vajda I. 223. 225.
- Muratovics Pál II. 282.
- Muravicze (Zágráb m.) I. 411. 484. 568. 569. 570.
- Muscon Kristóf kninvármegyei (?) főispán I. 330.
- Muskovczi (Zágráb m.) oláhok II. 365.
- Musztafa, Szulejmán szultán fia megöletése II. 584.
- Mutnicza castrum (Zágráb m.) II. 153. 417.

Nádasdi Márton II. 442. 443. —
 Tamás horvát bán, főtárnokmes-
 ter, országos főkapitány, ország-
 bíró, nádor, kir. helytartó, vas-
 megyei főispán I. 3. 8. 17. 21.
 28. 29. 31. 33. 41. 42. 44. 53.
 56. 64. 65. 80. 81. 83. 85. 93.
 100. 106. 107. 112. 114. 115.
 117. 118. 119. 123. 124. 125.
 126. 128. 129. 131. 133. 136.
 141. 142. 145. 146. 148. 149.
 150. 153. 155. 158. 159. 163.
 164. 165. 167. 170. 174. 176.
 180. 198. 200. 202. 211. 212.
 213. 217. 218. 227. 228. 229.
 233. 237. 241. 245. 252. 257.
 259. 260. 261. 262. 263. 266.
 267. 268. 269. 271. 273. 275.
 277. 278. 279. 280. 283. 284.
 286. 287. 290. 291. 292. 295.
 296. 297. 298. 303. 308. 311.
 314. 316. 317. 320. 322. 324.
 325. 328. 329. 331. 332. 334.
 336. 342. 345. 351. 353. 354.
 356. 362. 367. 372. 376. 377.
 378. 380. 381. 382. 391. 392.
 394. 395. 397. 398. 400. 402.
 404. 405. 406. 411. 414. 415.
 417. 420. 421. 422. 425. 426.
 427. 428. 430. 431. 435. 439.
 441. 448. 450. 451. 452. 453.
 454. 455. 456. 460. 463. 464.
 465. 466. 468. 470. 472. 473.
 475. 477. 482. 485. 486. 487.
 492. 504. 505. 507. 509. 523.
 525. 527. 535. 536. 537. 539.
 540. 543. 545. 547. 549. 550.
 551. 554. 555. 557. 558. 559.
 561. 563. 565. 574. 576. 578.
 581. 585. 586. 587. 589. 590.
 591. 594. 596. 599. 600. 601.
 602. 603. 604. 605. 606. 608.
 609. II. 218. 234. 246. 247. 264.
 270. 272. 276. 278. 320. 325.
 355. 378. 409. 442. 443., javas-
 asszonnyal gyógyíttatja magát I.

Zrínyi M. levelezése. II.

105., követsége Erdélybe I. 148.,
 a nádorságot elfogadni vonakodik
 I. 230. 232., a Szigetvár fölmen-
 tésére küldött sereg vezére I. 370.,
 házasságot tervel születendő fia
 s Zrínyi Miklós egyik leánya,
 illetőleg születendő leánya s Szé-
 kely Mihály között I. 447., ezüst
 kupát küld Zrínyi Ilonának nász-
 ajándékkul I. 532., tanácskozása
 Salmmal a hadjárat felől I. 595.,
 örök barátságot s szövetséget köt
 Zrínyi Miklóssal II. 246. 247.,
 neje Kanizsai Orsolya I. 146.
 621. 629. 654. 656. II. 1. 13. 15.
 22. 24. 31. 33. 35. 39. 40. 43.
 84. 85., fia (Ferencz) születése I.
 333. 546. 653., testvérei: Kris-
 tóf I. 258. 260. 455. II. 44. 45.
 624., ennek ellenséges magatar-
 tása Zrínyi Miklóssal szemben
 II. 13., Anna, Majláth István neje
 I. 146.

Nádasdi-bástyá Szigetváron II. 52.
 59.

Nádor Nádasdi Tamás I. 233. 252.
 II. 320. 325. 328. 329. 331. 335.
 337. 338. 339. 343. 344. 355.
 378. 409. 442., Thurzó György
 II. 546. —i helytartók: Révai
 Ferencz II. 218., Mérei Mihály
 II. 489. 511. 546. 549., Czobor
 Imre II. 546. 561. 563., Istvánfi
 Miklós II. 566. 569., ítélőmester
 Aranyáni Demjén II. 414., hely-
 tartói ítélőmester Csernel Tamás
 II. 558. 561.

Nagy Antal, Benedek, László, Péter,
 Tamás jobbágyságok II. 350. 351.
 366. 368. 370. — Balás (szent-
 györgyi) II. 509. — Benedek II.
 43. — Bernát, Demeter, Ferencz,
 Gergely, Imre, Pál szigetvári la-
 kosok II. 457. 458. 459. — Far-
 kas II. 369. 371. 372. — Gál
 II. 371. 372. — György II. 283.

- Máté I. 111. — Péter I. 236.
272. II. 371. 372.
- Nagy-Hobol (Somogy m.) I. 615.,
I. Kis-Hobol a. is.
- Nagy-Ida elfoglalása I. 409.
- Nagy-Marosi pap Siklóssi Miklós
II. 686.
- Nagy-Marton (Somogy m.) II. 436.
- Nagy-Mlaka (Zágráb m.) II. 230.,
260., I. Mlaka a. is. — i nemesek
vallomása II. 267.
- Nagy-Szőlős (Vas m.) II. 347. 435.
438. 439. 440. 441. 442. 564., I.
Szőlős a. is.
- Nagy-Várad, I. Várad a.
- Nagyváthi Antal tárnokmesteri ítélő-
mester I. 529. 619. II. 533. 677.,
neje Laki Anna II. 534. 677. 678.
- Nána I. 298. — i Gergely II. 453.
- Nándor-Fehérvár II. 22. 24. 25. 39.
— i bég I. 368.
- Nápoly megtámadása I. 544. 545. II.
201. — i kereskedő I. 544. 545.,
csatorna-építő mester II. 621.
- Nárai Benedek deák, Lénárt, Orbán
II. 406.
- Nassa György II. 453.
- Naszádosok a Dráván és Száván
I. 7.
- Naszuf bég I. 368. 373. 374.
- Nedölczei harminczad I. 282. II.
111. 487. 527.
- Nekcse ostroma I. 32.
- Nemes Mihály szigetvári lakos II.
458.
- Német császár V. Károly I. 289.
290. 357. 434. — had garázdál-
kodása I. 410. 424. 425., Kani-
zsán II. 83. 84. 85., had Szi-
getváron I. 600. II. 32. 33. 39.
- Németország I. 433. 434., örül a
szultán béke-vágyának I. 450.
— i gyűlés I. 83. 84., zavarok I.
163., segély: Ferdinándnak I.
357., meghiusul I. 446., késedel-
meskedik II. 41. 42., érkezik I. 675.
- Német-Schütz, Német-Sicz (Vas m.)
II. 347. 405. 435. 557.
- Német-Ujvár II. 1.
- Neste Mihály jobbágy II. 352.
- Neuhausi Joachim I. 632. 638. 645.
II. 430. 431. 485. 517. 518. —
gróf Černin levéltár Csehország-
ban I. 632. 644. 646. 650. II.
80. 82.
- Neustadti vadaskert I. 562., I. Bécs-
Ujhelyi a. is.
- Nevorics Miklós II. 452.
- Niedermaier Márton komáromi (Zala
m.) zászlótartó I. 265.
- Nivemontii Albini Petri, De Sigetho
Hungariae propugnaculo a turca
anno Christi M. D. LXVI. obsesso
et expugnato opusculum II. 686.
- Nizán berzenczei aga II. 86. —
csausz I. 297.
- Nógrádvármegyei főispán Ország-
h Kristóf I. 526. II. 429. 520. 675.
- Nothics Antal (korilovczi) neje N.
Magdolna, István neje N. Borbála
II. 230. — Jakab II. 225. 229.
230. 259. 261. 310., neje N. Klára
II. 230.
- Nova Civitas Austriae, I. Bécs-Uj-
hely a.
- Novaczi (Körös m.) II. 348. 377.
425. 427. 428.
- Novaji István csatári bíró II. 404.
- Novák János, Zrínyi Miklós lovas
puskásainak kapitánya I. 465.
479. II. 451. 453. — János II. 452.
- Nováki (Körös és Zágráb m.) II.
348. 410. — i jobbágyok vallomása
II. 267. — Nabrodev (Zágráb m.)
II. 410.
- Novakovcz (Zala m.) II. 183.
- Novi castrum (Vinodol m.) I. 64.
492. II. 154. 159. 275. 411. 484.
620., védelme I. 241. — na
Grangya castrum (Zágráb m.) II.
153. — u Kosztajnicza castrum
(Zágráb m.) II. 153.

- Novigrád castrum (Vinodol m.) II. 364. 484. 556. 557. 559. 564. 567. 568. 569. — castrum (Zágráb m.) I. 63. 233. 234. 497. II. 154. 159. 275. 410. 556. 557. 558. 559. 567. 568. 569. 570., megerősítése I. 538., fölégetése és kirablása I. 547. 548. 551. 575., lerombolása II. 417., I. Ujvár a. is. — i (Zágráb m.) kapitányok : Ricsanin László I. 233. 234. 235., Deli Tudor I. 548. 551., (Zágráb m.) porkoláb Katics Iván I. 575.
- Novoszel András jobbágy II. 406.
- Nyereggyártó János II. 455.
- Nyék I. 339.
- Nyitrai püspök Thurzó Ferencz I. 108. 122. 203. 204. 219. 251. II. 324. — vármegyei adó II. 323.
- Oberdorf, Obordorf (Vas m.) 407. 435. 521.
- Oberklaricza (Zágráb m.) II. 410.
- Odari Máté II. 453.
- Odmora Márk II. 452.
- Odrai (Zágráb m.) jobbágyok vallo-mása 267.
- Odra-Szentgyörgyi (Zágráb m.) job-bágyok vallo-mása II. 267.
- Ograda, curia nobilitaris Korilov-czon II. 242.
- Ogulin castrum (Knin és Modrus m.) II. 154. 159. 275. 364. 484. 556. 557. 559. 568. 569. 570., megerősítése II. 622. 666.
- Okrug (Zágráb m.) 386.
- Oláh Miklós zágrábi püspök, esz-tergomi érsek, Magyarország pri-mása, kir. főkanczellár I. 95. 208. 338. 408. 423. II. 91. 159. 168. 170. 177. 249. 250. 259. 319. 363. 393. 430. 438. 441. 443. 464. 489. 519. 565. 584., vadas-kertje I. 561. 562. — Miklós szi-getvári lakos II. 458.
- Oláh-Császárs Miklós I. 561. 575., neje szluíni Frangepán Anna II. 556.
- Oláhok I. 492. 593. 599. II. 618., kölest vásárolnak I. 610., Ribnik tartozékain földközösségben élnek II. 365., rabszolga gyanánt eladá-sára adott szabadság II. 294.
- Olasz Ferencz II. 451. — Péter pettaui marhakereskedő I. 393., I. Valentin a. is.
- Olaszfalú (a Bakonyban) I. 298.
- Olaszországba ezüst-kivitel Magyar-országból I. 121., marha-kivitel I. 393.
- Olaszlakosa (Zala m.) II. 347. 403.
- Olgyai György II. 397. 522. 524.
- Ólom-bányászat Gvozdnánszkon II. 116. 117.
- Oltárcsi Miklós II. 454.
- Ond (Zala m.) II. 509.
- Orbán Pál jobbágy II. 351.
- Orbonai Márton, Zrínyi Miklós író-deákja I. 203. 204. 270. 332.
- Orehovácz (Zágráb m.) II. 398.
- Oresije (Zágráb m.) II. 553.
- Orlye (Zágráb m.) II. 410.
- Orosztoni Berta lovas-puskás Zrínyi főkapitányi banderiumában II. 451. — Péter I. 508. 577. II. 3. 33. 35.
- Orsics János II. 398. 399. — Kris-tóf neje Tahi Margit II. 525.
- Országbíró : Thurzó Elek I. 29. II. 127., Nádasdi Tamás I. 100. 112. 170. 198. 217. II. 218. 234. 246. 264. 270. 272. 276. 278., Báthori András I. 337. II. 394. 396. 398. 399. 400. 402., Ország-h Kristóf II. 520. 523., Báthori Miklós II. 423. 478. 556. 557., Báthori István II. 423., I. Al-or-szágbíró a. is.—i ítélőmesterek : Raveni Mihály II. 311., Olgyai György II. 522. 524.
- Országgyűlés Pozsonyban I. 111.

154. 298. 302. 303. 621. II. 96.	358. 362. 363. 364. 365. 366.
227. 255. 422. 675. 676., Bat-	367. 369. 370. 372. 374. 376.
thyányi Ferenczet az augsburgi	378. 380. 381. 382. 384. 385.
birodalmi gyűlésre küldi I. 83.	386. 391. 392. 394. 395. 397.
84., tagjai Pozsonyban sátrak	398. 400. 402. 404. 405. 406.
alatt tanyáznak II. 423.	408. 411. 414. 415. 417. 419.
Országgh Kristóf (guthi) főpohárnok-	420. 421. 423. 425. 426. 427.
mester, országbíró, nógrádvár-	429. 430. 432. 435. 436. 437.
megyei főispán II. 429. 485. 489.	439. 441. 443. 447. 448. 450.
520. 523. 675. 676., neje Zrínyi	451. 452. 453. 454. 455. 456.
Ilona I. 307. 308. 310. 491. 522.	458. 459. 460. 462. 463. 464.
526. 527. II. 162. 164. — Mag-	465. 466. 468. 470. 472. 473.
dolna, Bánffy István neje II. 684.	474. 475. 477. 481. 482. 485.
Országnagyok fizetésének fölfüg-	486. 487. 488. 492. 494. 497.
gesztése II. 9.	500. 502. 504. 505. 507. 509.
Országrendek összjegyzete Pápán	515. 517. 519. 521. 523. 525.
I. 167.	527. 531. 533. 535. 536. 537.
Ország Tükre (hírlap) II. 501.	539. 540. 543. 545. 547. 549.
Országut Berzenczén keresztül vezet	550. 551. 554. 555. 557. 558.
Olaszországba I. 393., Laibach-	559. 561. 563. 565. 567. 571.
ból Görzbe és Triesztbe I. 620.	572. 574. 575. 576. 578. 581.
Országos Levéltár I. 2. 17. 28. 29.	582. 585. 586. 587. 589. 590.
38. 39. 41. 42. 45. 53. 56. 86. 87.	591. 592. 594. 596. 597. 602.
93. 95. 97. 99. 100. 104. 106.	604. 606. 608. 610. 622. 623.
107. 108. 112. 114. 115. 117.	624. 626. 628. 630. 645. 648.
118. 119. 121. 122. 123. 124.	651. 652. 653. 655. 657. 658.
125. 126. 128. 129. 131. 133.	659. 661. 662. 669. 670. 672.
134. 136. 141. 142. 143. 145.	674. 675. 678. 679. 680. II. 1.
146. 148. 149. 150. 153. 155.	2. 3. 9. 12. 13. 15. 17. 21. 22.
156. 159. 163. 164. 165. 166.	23. 24. 30. 31. 32. 34. 35. 39.
167. 168. 170. 174. 176. 180.	40. 43. 44. 45. 50. 52. 58. 60.
198. 200. 202. 203. 204. 206.	84. 85. 86. 91. 94. 95. 96. 98.
208. 209. 211. 212. 214. 216.	100. 103. 104. 105. 106. 107.
217. 218. 220. 221. 222. 227.	109. 110. 111. 112. 117. 119.
228. 229. 230. 231. 233. 237.	120. 121. 122. 124. 125. 127.
238. 239. 241. 245. 248. 252.	128. 132. 133. 137. 138. 141.
257. 260. 261. 262. 263. 265.	142. 144. 146. 147. 149. 150.
266. 267. 268. 269. 271. 273.	151. 156. 157. 158. 159. 161.
275. 277. 278. 279. 280. 281.	163. 164. 167. 168. 170. 177.
283. 284. 286. 287. 290. 291.	183. 190. 191. 192. 206. 207.
292. 295. 296. 297. 298. 299.	208. 211. 214. 217. 219. 221.
301. 303. 305. 306. 308. 311.	222. 225. 233. 234. 238. 241.
312. 314. 317. 320. 322. 324.	245. 246. 247. 249. 250. 251.
325. 326. 328. 329. 331. 332.	252. 254. 259. 264. 265. 266.
334. 336. 338. 340. 342. 345.	267. 268. 269. 270. 272. 276.
348. 349. 351. 353. 354. 356.	277. 280. 285. 290. 293. 298.

299. 301. 309. 310. 314. 315.
319. 320. 322. 324. 326. 344.
345. 349. 354. 360. 363. 364.
365. 372. 373. 375. 378. 381.
383. 384. 385. 387. 389. 391.
392. 393. 395. 396. 398. 399.
402. 408. 414. 416. 419. 422.
423. 428. 430. 434. 436. 440.
441. 442. 443. 445. 447. 449.
451. 456. 457. 459. 462. 463.
466. 467. 469. 477. 478. 480.
489. 507. 511. 514. 515. 519.
522. 524. 525. 526. 529. 530.
532. 543. 544. 545. 546. 553.
554. 555. 556. 557. 558. 561.
563. 564. 565. 566. 567. 568.
569. 570. 571. 579. 584. 659.
677. 681. 684. 685.
- Orvos-asszony Nádasdi Tamás ud-
varában I. 105.
- Ostffi Jakab I. 658. II. 459. 460.
536. 538. 539. 540.
- Osztrákok nem engedik Zrínyi Mik-
lósnak, hogy házat vegyen Bécs-
ben I. 546. 547., I. Ausztriai a. is.
- Osztriverh (Zágráb m.) II. 410.
- Osztrosin castrum I. 127., fölégetése
I. 551.
- Osztroviczai besli aga II. 620.
- Oszvinicza (Zágráb m.) II. 484.
568. 569. 570.
- Ottok (Zágráb m.) II. 477. 553. 555.
- Ottosácsi kapitány II. 199.
- Óvár I. 35. 36. — i (Pongrácz) Gás-
pár II. 208.
- Óváry Lipót, A magyar tud. akad.
tört. bizottságának oklevélmáso-
latai II. 22. 23. 36. 46. 48. 51.
54. 57. 65. 74. 77. 86. 92.
- Ozal castrum és oppidum (Zágráb
m.) I. 52. 279. 302. II. 154.
159. 192. 205. 206. 223. 274.
410. 483. 484. 556. 557. 559.
567. 568. 569. 570. — i dézsma-
megváltás II. 271. 272. — i vár-
nagy Barillovics Gáspár II. 563.
- Ozmán bég I. 369.
- Ozora I. 48. 50.
- Ökör-bőrök Szigetvár szükségére I.
573. II. 104. 111. 112.
- Ölbei Ágoston II. 440.
- Ördögh István (peleskei) zalamegyei
alispán II. 419. 462. — Péter II.
296.
- Örményországi béglerbég a Sziget-
várt ostromló sereg vezére II. 23.
31., I. Karamániai a. is.
- Örvényesi pálos főkáptalan II. 379.
- Őz (állat) I. 575.
- Paizsgyártó Benedek szigetvári bíró
II. 457. — Márton, Mihály, Pé-
ter szigetvári lakosok II. 458.
459.
- Páka oppidum (Zala m.) II. 347.
402. 403., (Zágráb m.) II. 410.
- Pakráczí agák megveretése I. 327.,
bég Ferhát I. 496.
- Paksi János I. 326. II. 118. 144.
145. 146. 235. 236. 237. 238.,
neje Zrínyi Klára II. 119., (fia)
Péter II. 681., leánya N., Dersffi
István neje I. 326.
- Pákozd II. 44.
- III. Pál pápa I. 29., halála I. 113.
- IV. Pál pápa I. 537.
- Palaticz János (illadai) Zrínyi
Miklós alvezére I. 421. 481. II.
446. 447. 451., neje Sulyok Anna
II. 446.
- Páldi malom levágatása II. 354.
- Pálffi Ambrus I. 292. — Benedek
(vídi) szakács II. 1. — Lőrincz
(kápolnai) II. 310. — Miklós
(erdődi) II. 492.
- Palinai Pál II. 286. 287. 288. 289.
290.
- Palka (falu) I. 659.
- Pallavicini Sfortia I. 316. 322.
- Pällen pusztá (Moson m.) II. 103.
- Pálócz elfoglalása I. 409.
- Pálos-remeték főkáptalana Örvénye-

- sen II. 379., csáktornyai klostora szent Ilona tiszteletére II. 380., monyorókereki zárdája II. 363. 364. 379. 380. 382. 383. 400. — generalis vicariusa Tamás II. 379. 380. 382. 400., bécs-ujhelyi vicariusa Szeged; István II. 363. 381.
- Palota, arx I. 80., ostroma II. 39.
- Pap András I. 341. II. 454. — Antal I. 340. II. 369. 372.
- Pápa (Veszprém m.) I. 80. 433. 601. II. 252., megerősítése I. 288., megszállása I. 297., tartozékait Zrínyi Miklós elpusztíttatja II. 139. 140. 141. 148. — n az ország rendjeinek összejövedele I. 167. — (Somogy m.) II. 436.
- Pápa III. Pál I. 29. 113., IV. Pál I. 537. —i követ Bécsben Biglia Menyhért II. 37. 43. 56.
- Pármai követ Stuerdo, Rómában II. 22. 57.
- Párnói apátság alsó-beledi jobbágyai II. 400. — apát Forgács Ferencz váradi püspök II. 400.
- Párviadal keresztyének és törökök között I. 613. 614.
- Pasqualis Márk (cattarói) II. 361.
- Pata (falu) I. 373.
- Patacsics Péter II. 450. 493.
- Pathi János, Kálmán jobbágyok II. 352. 353.
- Paukoverh II. 136.
- Pavancsics Mátyás II. 451.
- Pavlovcz (Körös m.) II. 348. 376.
- Pazini uradalom, I. Mittenburgi a. Pécs (Baranya m.) I. 281. 366. 417. 422. 437. 458. 474. 477. 557. 583. 607., külvárosának fölépítése I. 594 595. —i káptalan dézsmája II. 472. —i káptalani prépost Peregi Albert II. 122. 123. 150. 161. 575. 576. 577. 578. 579. —i püspökség javai visszavétele Szigetvártól I. 633., dézsmája II. 472. 680. —i püspökök : Tompa György II. 254. 265., Verancsics Antal I. 301. 308., Draskovics György I. 585., Dudics András I. 633. —i pasák : Tulygon I. 502., Kászon I. 519., bég falukat hódoltat meg I. 180., bégek : Dervis I. 297., Mehemet I. 520. 528. 529. 530., Mahmut I. 613. —i György II. 452. — castrum (Knin m.) II. 154., I. Tounzkapécs a. is.
- Pecseniczai (Zágráb m.) jobbágyok vallomása II. 267.
- Peczél (Vas m.) II. 347. 405. 434. 524.
- Pedel castrum (Zágráb m.) I. 147. II. 115. 116. 117. 153., környékének elpusztítása I. 283. 285., lerombolása I. 574. II. 417.
- Peil György mustra-mester I. 160.
- Pekrecz I. 27. 32. 34. 286., I. Pökröcz a. is.
- Pekri Lajos I. 6. II. 575. 576. 577. 578. 579., kiszabadulása a fogságból II. 151. 152., testvérei : Bánffi Antalné és Jabricza Györgyné II. 578.
- Példabeszédek : Lázár módjára megfogni az ekeszarvát (cum Lazaro araturae et reliquae allodiaturae inhaerere) I. 468., Pokol Márton módjára Zágrábba járni I. 475.
- Pempflinger Katalin Török Bálint neje II. 139. 144. 148. 151.
- Pénzes Bálint, Tamás jobbágyok II. 350. 372.
- Pepelics Fábián (plezzói) II. 231. — Imre II. 225. 229. 230. 232. 310.
- Peregi Albert pécsi prépost II. 122. 123. 150. 161. 575. 576. 577. 579.
- Perényi Gábor I. 409. II. 467., Siklóst és Valpót átadja a királynak I. 626. — János neje Zrínyi Orsolya II. 162.

Perhát aga I. 496. — bég I. 461.
 Perhoch János I. 493.
 Perkó, Zrínyi Miklós ispánja I. 566.
 Perna I. 495. —i Pernyei Gáspár
 II. 280. 285.
 Perneszi András zala- és somogy-
 megyei rovó I. 349. 435., Mold-
 vába utazása I. 556. — Egyed
 I. 81. — Farkas babocsai kapi-
 tány I. 502. 597. 598. — István
 I. 659. — Pál baranya- és tolna-
 megyei rovó I. 623. 628. 636.
 647. II. 450. 451. 456. 459.
 467. 468. 474. 478. 536. 678.
 679. 680. 681., titkos utasítása
 Zrínyi Miklós sáfárkodásának
 megvizsgálására I. 622.
 Perneszi György I. 272.
 Persa király, Sophi I. 113. II. 584.
 585. 637. 662. 666. 669., hadjá-
 rata Szulejmán ellen I. 186. II.
 21. 23. 49. 585. 662., Szulej-
 mán fiát Bajazetet sergével együtt
 felkonczolja I. 593., szabadon bo-
 csátja I. 612., békét köt a szul-
 tánnal I. 200., halála I. 631. II. 30.
 Pertef pasa II. 39. 92. 93., Erdély
 ellen indul II. 21. 23.
 Pervonosecz Márk (rathkoverhi) II.
 226.
 Pestis Tótországban I. 52. 57. 199.
 201. 218. 239. 240. II. 618.
 622., Zalamegyében I. 288. 289.
 328.
 Pét (falu) I. 298.
 Pethe György, István, Jur jobbá-
 gyok II. 415. — Imre (sárhidai
 és hetesi) II. 404. 448. 462. 511.
 515.
 Petendi Gáspár neje Rajki Éva II.
 546.
 Pétervárad hid I. 48., apátság dézs-
 mája II. 472. — Balás vácz püs-
 pök I. 441.
 Petovia, I. Pettau a.
 Pethő Miklós (gersei) II. 546. —

János I. 80. 394. 395. II. 89.
 295. — Péter zalamegyei alispán
 II. 419. 449. 462. 508. 511. 512.
 — Gergely, János II. 428.
 Pethovlya castrum I. 10. 13. II. 128.
 131.
 Pethravics György (rathkoverhi) II.
 226. — Tamás II. 311.
 Pethre Gergely (kisfaludi) II. 400.
 404. 405. 406.
 Petricsevics Gáspár (miketinczi) II.
 525. — Lőrincz (Iosei) II. 226.
 Pethritkovics György (bukovcsáki)
 II. 226.
 Petrovczi (Zágráb m.) II. 348. 425.
 427.
 Petrovinai (Zágráb m.) jobbágyok
 vallomása II. 267.
 Pettau I. 6. 169. 179. II. 57., ve-
 szedelmé Somogyvár fölépítése I.
 289., I. Potoi a. is. —i kereskedő
 Valentin Péter I. 563. 564.
 Pezeri László II. 450.
 Pezkovcz (Körös m.) II. 348.
 Pieschen H., I. 264. 306. 488.
 Pikovics György (kis-goriczai) II.
 225. 310.
 Pinkva, fluvius II. 557.
 Pisetki (Zágráb m.) II. 410.
 Plathi Bernát (nagy-palugyai) II.
 397.
 Plato (görög bölcse) II. 316.
 Plaveticsevoszelo, jobbágytelek Ver-
 hoveczon II. 205.
 Plázi castrum (Knin, Modrus és
 Zágráb m.) II. 154. 275. 568.
 569. 570.
 Plezzo (Zágráb m.) II. 230. 244.
 Plonk Egyed, István (jobbágyi) II.
 407., I. Karasztosi a. is.
 Plonkhof, praedium (Vas m.) II. 407.
 Pobresije (Zágráb m.) II. 192. 410.
 Podlusán, Podlusije (Körös m.) II.
 348. 377. 425. 427. 428.
 Podszternye (Zágráb m.) II. 568.
 569.

- Pogledics Balás (korilovezi) II. 225.
229. 230. 231. 232. 241. 242.
255. 259. 260. 310. — Ferencz
II. 138. — Gergely II. 138. 225.
229. 230. 231. 232. 241. 243.
259. 260. — Jakab II. 253. 310.
— Tamás II. 138.
- Pogorác I. 514. —i Gergely II. 455.
- Pogrányi Mihály (nemeskürti) II.
147.
- Pohárnokmester, I. Fő pohárnokmes-
ter a.
- Pokol Márton módjára Zágrábba
jáíri (példabeszéd) I. 475.
- Polák Miklós (szuhodoli) II. 268.
- Polcza (Somogy m.) I. 339.
- Policza (Zágráb m.) II. 410.
- Policsányi György I. 161. 162. II.
140. 252.
- Polyák András II. 452.
- Polyana (Körös m.) II. 348. 377.
425. 427. 428.
- Polyanacz Pál II. 454.
- Polyáni Sebestyén (hidvégi) II. 512.
- Pollweil Miklós I. 377. 398. II. 328.
331. 334. 338. 339. 342.
- Poniczi jobbágyok II. 406.
- Pordusevczi jobbágy Fohnagy György
II. 268.
- Porecsányi Miklós II. 454.
- Porkoláb Márton szigetvári kapi-
tány I. 572., neje Hahóthi Bri-
gitta I. 386.
- Porpác (Vas m.) II. 347. 405.
434. —i Miklós (nemes-porpáci)
II. 406.
- Possedarszki N., I. 253. 254.
- Posgaság I. 474., I. Pozsega a. is.
- Posztóban zsold-fizetés I. 264. 265.
292.
- Posztómető Kristóf (varasdi) neje
Horváth Krisztina II. 269.
- Potol I. 230. II. 3., I. Pettau a. is.
- Potyond (Somogy m.) II. 436.
- Pozenyák Mátyás jobbágy II. 231.
232.
- Pozsega, Pozsegavár I. 16. 163.
211. 557. 591. 595. 597. 608.
II. 618., visszaigérése Szulejmán
által a tótországiaknak I. 5., kör-
nyéke föllázad I. 125., környéke
elpusztul I. 599., I. Posgaság a.
is. —i szandsákok I. 63. 281.
343. 496. 583. II. 342., Murát
bég I. 49., Ulama I. 129. 138.
158., Mehemet hán II. 624. 625.
639. 649. 652. 662. 665. 669.
670., Arslán bég I. 613.
- Pozsgai György I. 212. 213. —
János II. 454. 462. 463. 526. —
Márk II. 454. — Péter I. 479.
II. 369. 550. 551.
- Pozsonyi kamara I. 97. 99. 108.
121. 122. 134. 203. 204. 205.
206. 208. 209. 222. 238. 264.
443. 488. 527. 571. 574. 622.
624. 625. 626. 628. 630. 636.
637. 648. 651. 652. 653. 657.
658. 661. 672. 674. 676. 679.
II. 2. 9. 17. 19. 91. 94. 95. 100.
104. 105. 106. 109. 111. 112.
290. 362. 363. 459. 460. 479.
568. 678. 685. — kamara-elnö-
kök: Thuzó Ferencz nyitrai püs-
pök I. 108. 122. 203. 204. 238.
261. 265. 306. II. 324., Desewffi
János I. 495., Ujlaki János váczí
püspök I. 661. II. 467., kama-
rai titkár Peregi Albert II. 575.,
kamarai fő-adószedő Mossóczi
László II. 323. 478., kamarai szám-
vevők: Ördögh Péter II. 296.,
Ernleutner Bálint II. 478. 530.
545. — káptalan II. 147. 149.
419. 422. 546. 566. — kápta-
lani prépost Draskovics György
I. 408., kanonok Verőczei Tamás
II. 422. — országgyűlés I. 154.
298. 302. 303. 621. II. 96. 227.
255. 422., törvénynapok elha-
lasztása I. 287. — vármegyei
alispán Vas István II. 421.

- Pozvizd castrum (Zágráb m.) II. 185. 186.
- Pökröcz, arx (Körös m.) II. 121. 154., l. Pekrecz a. is.
- Prag Kristóf II. 450.
- Prágai szakálasok II. 6., Szigetváron II. 303. 304. 305., Rakonok várában II. 344.
- Praprotovics Farkas II. 493.
- Prasovczy István I. 147. 580.
- Pravtina (Zágráb m.) II. 410.
- Pray G., Dissertatio historico-critica de prioratu Auranae II. 121. — G., Epistolae procerum I. 17. II. 12.
- Prekoverszki castrum (Zágráb m.) I. 147. II. 154., őrzését Erdődi Péter és Lenkovics oláhokra bizák I. 495., eleste Tót- és Horvátország veszte I. 497., letöretése I. 551. II. 417.
- Prekrisije (Zágráb m.) II. 410.
- Pribék Balás II. 453. — Benedek II. 452. — Gergely II. 452. 453. — János I. 534. — Máté II. 455. — Pál II. 454. — Vinkó II. 454.
- Pribicsi (Zágráb m.) II. 410.
- Prilezije (Körös m.) II. 348. 377. 425. 427. 428., l. Alsó- és Felső-Prilezije a. is.
- Prilyakovcz (Zágráb m.) II. 554. 565. 566. 571.
- Priznacsics András (kriscsicsi) II. 184. 186.
- Prodaviz ostroma I. 166. 167. 168.
- Prosper János I. 480.
- Prungher Tamás (miskei és jobbágyi) II. 406. 407.
- Pržebousi kolostor (Csehországban) perjele II. 78.
- Puchaim Farkas fő-hadbiztos II. 330. 334. 336. 337. 338. 339., kiküldetése a felső-magyarországi fölkelés leverésére I. 409.
- Pulban, a német gyalogok kapitánya I. 376.
- Puczics Miklós II. 426.
- Purgaria, l. Therg a.
- Püchler Lien., I. 526. 570. 574. 645. II. 360. 395.
- Rábaköz I. 433. 658.
- Rác István szigetvári lakos II. 458.
- Racsa, Rassa I. 586. II. 121.
- Radéczi Isván kir. helytartó II. 554. 564.
- Radenics Márk (dragonoseczi) II. 226. 311.
- Radicsics János gy.-fehérvári jegyző II. 280.
- Radkersburg, l. Regede a.
- Radócz Gyárfás zalamegyei rovó I. 214. II. 296.
- Raguza panasza az uszkokok ellen I. 510. II. 360. 361.
- Rahocsai Balás, Zrínyi tizedese II. 454.
- Rahorja I. 497.
- Rain megerősítése II. 664. 666.
- Rajecz II. 208.
- Rajki Gábor I. 97. II. 442. 443. 445. 546., leánya Éva, Petendi Gáspár neje II. 546. — János I. 98.
- Rajki-bástya Kanizsán I. 501.
- Rakarja (Zágráb m.) II. 231. — i Márton II. 253., l. Terczics a. is.
- Räknitz Márton II. 608.
- Rakonok castrum, oppidum, civitas (Körös m.) I. 2. 10. 14. 19. 20. 22. II. 129. 132. 154. 348. 376. 377. 391. 425. 426. 427. 428. 575. 576. 577. 578. 609. 611. 660., adójövedelme I. 2., hadi felszerelése II. 344. 345.
- Rakottyás (Vas m.) II. 408. 435.
- Rakottyás-Oláhi (Vas m.) II. 521.
- Rátkai Pál (nagy-tábori) varasdvarmegyei alispán I. 68. 223. 224. 225. 230. 379. II. 182. 254. 265. 601. 627. 641. 650. 653.
- Rátki Gáspár II. 509. — Miklós II. 268.

- Ravony Ferencz I. 263. — Mihály országbírói és báni ítélőmester I. 199. 269. II. 147. 311., küldetése a királyhoz I. 164., végrendelete I. 236., leánya N., Bocskai Ferencz neje és másik, kiskorú leánya N. I. 236.
- Raszinja megszállása I. 180.
- Razopanik (Zágráb m.) II. 364. 365.
- Razpovics Péter oláh II. 365.
- Récse I. 128. —i Bálint I. 654. 656. II. 509.
- Regede megerősítése I. 230.
- Regsze István szigetvári lakos II. 457.
- Reinboldt N., II. 343.
- Renander Natanael II. 102.
- Repitschi kapitány II. 199.
- Révai Ferencz kir. személynök, nádori helytartó, turóczi megyei főispán II. 127. 146. 147. 149. 208. 218. 576. 577. — Mihály II. 208.
- Rexius I., I. 526. 570. 574. 624. 630. 645. 652. 662. 673. 679. II. 395. 477. 680.
- Ribnik castrum és oppidum (Zágráb m.) II. 154. 159. 275. 299. 364. 365. 374. 410. 415. 484. 556. 557. 559. 568. 569. 570., tartozékain földközösségben élnek az oláhok II. 365.
- Ricsa Gáspár fiumei kapitány II. 202. 203.
- Ricsanin László novigrádi kapitány I. 233. 234. 235. 245.
- Ricsicza I. 278.
- Rindscheid András I. 398. II. 330. 334. 336. 337. 338. 339. 343.
- Ringsmaul N., II. 330. 334. 343.
- Rinya, fluvius I. 307. II. 85., átvágóit keresztire feszítik I. 310., gázlói őrzése II. 330. 332. 336. 337.
- Ripach I. 63.
- Rhodus szigete II. 41. 42. —i szand-sák Aliportug halála II. 74. 76. 77.
- Rompolt (Vas m.) II. 383. 408. 435. 521.
- Rosenberg Éva, Zrínyi Miklós neje I. 631. 638. 639. 649. II. 484. 485. 499. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 523., lakodalma Zrínyi Miklóssal II. 430. 431. 684., torzsal-kodása Zrínyi Györggyel II. 80. 81. 93. 94. 95. 96. 97. 98. — Vilmos I. 631. 638. 639. 646. 650. II. 79. 98. 432. 513. 516. 518. 519. — Péter I. 639. II. 82. 430. 431.
- Rothwitz Ilyés II. 101.
- Rucsics János II. 681.
- Rudolf király II. 561. 563.
- Ruházat I. 596. II. 281. 282. 283.
- Rumeliai béglerbég I. 519. 607. II. 34. 38. 40.
- Rumi Farkas mosonmegyei rovó II. 537. 538. 540.
- Rusztán pasa I. 299. II. 584. 673. 674.
- Ruthai (Zágráb m.) jobbágyság val-lomása II. 267.
- Rusza Péter II. 455.
- Sabaria, l. Szombathely a.
- Sabarics Antal (koriloveczi) II. 225. 230. — György (kis-obresi = obreseczi) II. 229. — Pál II. 226. 241. 311.
- Sáfár János szemeczi harminczados I. 442.
- Saffar, aliter Magyar Tamás (alsó-őri) II. 407.
- Schaftenberger Fridrik II. 450., l. Scheftenberg a. is.
- Sági jobbágyság II. 353. 371., plebanus kirablása II. 353.
- Saiper Mihály (alsó-őri) II. 408.
- Sakanya (Zágráb m.) II. 410.
- Salamanca Ferencz I. 293.
- Salétrom, bor-hűtésre I. 579.
- Schaller György II. 633. 641.

- Salm Eginó II. 682., tanácskozása Nádasdival a hadjárat felett I. 595. — Miklós I. 70. 73. 74. II. 44. 62. 64. 73. 75. 498., Keglevics Péter elfogatásáról I. 75., egyenetlensége Zrínyi Miklóssal I. 85. 86. 90., a Buda ellen küldendő sereg vezére I. 674.
- Samoczi Péter (samoveczi) II. 268.
- Sanct Elmo (Malta szigetén) II. 504.
- Sant Veit am Pflaumb, I. Fiume a. Sánta Imre jobbágy II. 371.
- Santherics Péter (vojnoseczi) II. 226.
- Schepoch Mátyás II. 456.
- Sarampós Gergely II. 455.
- Sarap Miklós II. 455.
- Sárffi István II. 440.
- Sári (Baranya m.) I. 615. 616. 617.
- Sárkány Antal (ákosházi) I. 240. 343. II. 166. — Bernát II. 166. — János II. 166.
- Sárközi Balás I. 341. — Bálint (foktói) II. 147.
- Sárosszék (Vas m.) II. 407. 435.
- Sauer György kapitány II. 192.
- Sebecske, I. Alsó- és Felső-Sebecske a. Sebenico I. 78.
- Scheftenberg Fridrik I. 71., I. Schaf-tenberger a. is.
- Seghed György alsó-lendvai ágyu-öntő II. 288.
- Segesd őrsége elszökik II. 82. — i bíró I. 521.
- Segovith István II. 487.
- Selez (falu) II. 620.
- Seidlicz János, Rosenberg Éva ap-ródja I. 649.
- Sellye város (Baranya m.) II. 436., fölégetése I. 422. — i tatár bég I. 417. — i Kelemen szigetvári lakos II. 458.
- Sellyer (Zala m.) II. 183.
- Semlyék hegy Szigetvárnál I. 373. II. 38.
- Seny (Baranya m.) I. 615. 616. 617. — ei Ferencz I. 424. 429. 430. 432. 503.
- Septei Miklós (nemes-porpáczi) II. 406.
- Serajevo II. 490.
- Serhovszki Gergely II. 452.
- Sichelberg, I. Metling a.
- Siegesdorf György II. 595. 606. 643.
- Sierotinszki Károly I. 418. 425.
- Siklós I. 417. 422. II. 31. 32. 34. 467. 468. 474. 475. 491. 492. 493. 625., tartozékainak vissza-vétele I. 622. 626. 628. 634. 635. 636. 647. 648. 650. 661. 662. — i provisor Herant András II. 474. — i Miklós nagy-marosi pap jelen van Szigetvár ostromán II. 686.
- Silyakovinai (Zágráb m.) jobbágyok vallomása II. 267.
- Silvester N., bőrkereskedő II. 104.
- Simon István szigetvári lakos II. 458.
- Simunkovics János (alsó-lomniczai) II. 226. 230.
- Simunovics Gregor, Vid oláhok II. 365.
- Singkhmoser M., II. 25.
- Sipak nac Zezti (Zágráb m.) II. 410., I. Voksin-Sipak a. is.
- Sirius csillagzat I. 579.
- Siró Gergely, Zrínyi tizedese II. 455.
- Siska, ágyu Szigetváron II. 303.
- Sismanovics Mihály I. 496. II. 259. 264.
- Sitkei Jakab I. 123.
- Sitomer N., I. 140.
- Smekovith Ádám I. 558.
- Soborh (Sopron m.) II. 141. 252.
- Soffi, persa király II. 585. 660. 662. 666. 669., megveri a szultán se-regét I. 113.
- Sofia II. 21. 585.
- Sokadalmi szokás Kanizsán I. 552. 553.
- Soldi Mátyás szigetvári lakos II. 459.
- Somodi Péter II. 452.

- Somogy Mihály II. 454.
 Somogyfalva (Somogy m.) I. 615.
 Somogyvár fölépítése Csurgó, Kanizsa és Pettau veszedelme I. 289.
 —i convent II. 144. — megye I. 615. II. 118. 209. 210. 235. 239. 252. 278. 291. 293. 435. 436. 449. 545. — megyei adó I. 38. 43. 51. 435. II. 469. 533. — megyei főispán Thörök Bálint II. 126., alispánok: Sulyok Balás, Kürtösi Imre I. 38., szolgabíró Filep Márton II. 138., rovók: Perneszi András I. 349. 435., Szent-Péteri Tamás I. 435.
 Sopron II. 106. — vármegye II. 252. — vármegyei adó II. 536. 539. 540. 541. — vármegyei rovó II. 323., Ládonyi Demeter II. 536. 539. 540. 541.
 Soranzo Jakab velencei követ Konstantinápolyban I. 561. II. 36. 46. 51. 65. 77.
 Sordics Simon (alsó-lomniczai) II. 226. 230. 241. 242.
 Sori Mihály II. 455.
 Sorscha Reichardt II. 489. 492.
 Só-szállítás II. 571.
 Spanics János I. 298.
 Spanyolország II. 482. —i király II. Fülöp I. 545. 550. II. 28. 29. 32. 40. 53. 72. 85. 87. 90., követ Chantone Bécsben II. 28. 29. 32. 40. 53. 72. 85. 87. 90.
 Spilberg I. 560.
 Schreiber Farkas I. 595.
 Schrott, Schrotten Ákos (kimbergi) II. 115. 116. 117. 124. 487., (fia) János és testvére Zsigmond I. 215. 216. 237., János fia Krisztof II. 527.
 Stájerország I. 76. 165. 177. 180. 182. 185. 195. 196. 333. 591. II. 195. 593. 597., folyamodványa a királyhoz Zrínyi Miklós ellen I. 72. 73., tökéletlensége I. 346. 347. 348. 350. 351. 352. 603. 604., fél a töröktől II. 3. —i had I. 7. 167. 169. 171. 434. 586. 591. II. 328., hitványsága, engedetlensége, garázdálkodása I. 179. 181. 346. 365. 549. 550., eloszlása I. 403. —i adó I. 252. II. 602. 603. 604. 605. 608. —i helytartó Herberstein György I. 195., kapitányok: Ungnad János I. 18. 110., Székely Lukács II. 254. 265., várépítő mester I. 189. 190. 192.
 Stankovacz (Zágráb m.) II. 415. 416.
 Stansith, I. Horváth alias Stansith a.
 Starine na sviet izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti I. 35. 60. 63. 64. 67. 68. 78. 420. 461. 586.
 Starine. U Zagrebu I. 578.
 Steiner R., II. 104. 105. 106.
 Sterneus V., I. 209. 216.
 Stepanics Pál (alsó-lomniczai) II. 226.
 Stier H. C. G., Ehrengedächtnis des grafen Niclas Zriny von Sigeth II. 493.
 Stirlingh Albert, gvozdzánszki bánya-ispán II. 123.
 Stramel Benedek jobbagy II. 400.
 Stramolibetfill Farkas jobbagy II. 400.
 Strázsapénz Tótországban I. 609
 Strugovics Gáspár II. 451.
 Stuerdo, pármái követ Rómában II. 22. 57.
 Stumberger Zsófia, Zrínyi György neje II. 162.
 Schufflinger Ulrik II. 644.
 Sulyok Anna *előbb* Both Gáspár, *később* Palaticz János neje II. 446. — Balás (lekcei) I. 38. — Kristóf (miskei és jobbagyi) II. 406. 407.
 Suppanics Ambrus (rodvanczi) II. 226.
 Suranovicza Matka özvegy oláhné II. 365.

Surlicza István II. 452.
 Sutilovics Gregor oláh II. 365.
 Sutkovacz Péter (kriscsicsi) II. 184.
 186. 187. 188.
 Svambergi Henrik I. 638. 639. 640.
 Schwarzenberg Adolf II. 492.
 Svaztovics György (alsó-lomniczai)
 II. 311., I. Szvasztovics a. is.
 Svendi Lázár II. 29. 60.
 Szabó Ambrus II. 455. — Balás,
 Bálint, Imre, István, János, Máté,
 Mihály, Péter, Simon szigetvári
 lakosok II. 457. 458. 459. —
 Bálint, Gergely jobbágyok II.
 350. 371. — Barabás II. 455. —
 György II. 452. 455. — Imre,
 Zrínyi Miklós trombitása II. 454.
 — János II. 453. 455. — Józsa II.
 451. — Miklós II. 455. — Péter
 II. 367. 368. — Tamás II. 453.
 Szabolakossa, I. Várelakossa a.
 Szabolcsvármegyei főispán Báthori
 András I. 337. II. 218. 396.
 399. 402.
 Szakács Miklós II. 371. 372. — ok
 I. 532., vídi Pálfi Benedek II. 1.
 Szakál Márton (patrohi) II. 138.
 Szalay Á., Négy száz magyar levél
 I. 210. 314. 381. 386. 508. 519.
 521. 531.
 Szalai Benedek II. 39. 40. 84. 85.
 — György II. 546. — János II.
 259. 264. — Kelemen I. 333.
 350. 440. 448. 549. 550. — Lé-
 nárt I. 552. — Péter II. 450.
 Szalai Lénárt bástyája Kanizsán I.
 501.
 Szalathai Péter szigetvári lakos II.
 459.
 Szamobor ostroma I. 61. — i ple-
 banus Péter II. 290.
 Szamoborc (Körös m.) II. 348.
 Szántói kerület (Zala m.) meghódol-
 tatása I. 213.
 Szapolyai János II. 286., a horvát-

országiaknak Szulejmán ígéreté-
 ről I. 5., egyetért Kaczianerrel I.
 5. 6., küzdelme Ferdinánddal II.
 379., fia János Zsigmond, I. ezt.
 Szárazmalom építés Szigetváron II.
 22.
 Szarka Pál (lukafalvi) I. 278. 283.
 284. 285. 288. 290. 291. 294.
 328. II. 319., Lorettóba zárán-
 dokol I. 236.
 Szarvasok I. 561. 575.
 Szászország megdulása a magya-
 rok által I. 410. — i választó
 fejedelem II. Ágost II. 72. 507.,
 segítséget ígér Ferdinándnak I.
 357., késedelmeskedése II. 41. 42.
 Szatmárvármegyei főispán Báthori
 András I. 337. II. 218. 396. 399.
 402.
 Száva I. 7. 8. 16. 63. 178. 316.,
 Tót- és Horvátország határa I.
 218. — Kupaközre kivetett strá-
 zsapénz I. 575. 609.
 Szécsi család (felső-lendvai) I. 377.
 — Margit, ab Archo Pírrhus öz-
 vegye II. 427. 488. 521. 522.
 Szecsődi György II. 454. — Mátyás
 II. 528.
 Szegednél a török táborba száll I.
 297.
 Szegedi István a bécs-ujhelyi pálo-
 sok vicarius II. 363. 364.
 Szegszárdi apátság dézsmája II. 472.
 Székely Lukács (kövendi) a stájer
 és karinthiai hadak kapitánya s
 a horvát végvidék helytartója
 I. 39. 67. 68. 70. 75. 78. 125.
 126. 132. 151. 158. 165. 171.
 173. 181. 190. 191. 193. 195.
 196. 210. 212. 227. 231. 236.
 245. 259. 261. 266. 267. 272.
 310. 324. 350. 370. 371. 375.
 603. II. 191. 254. 265. 326. 489.
 516. 583. 600. 607. 618. 624.
 625. 626. 628. 631. 633. 649.
 652., Keglevics Péter fogságba

- eséséről I. 71. 72. 73. 74., hadainak: elégtelensége I. 166., fizetlensége I. 180. 195., megveri a törököt Zrínyi Miklóssal I. 177. 178. 179. 183. 185., a Zrínyi Ilona lakodalmán Ferdinánd főherceget képviseli I. 527., szakácsa I. 532., fiai: Jakab szentgyörgyi kapitány I. 179. 180., Mihály I. 324. 447. — Márton deák, Zrínyi Miklós secretariusza I. 446. 449. 576. II. 323. 488. 510. Szekér Péter csurgói bíró II. 210. Szekeres András szigetvári lakos II. 458. Székes-Fehérvár II. 85., I. Fehérvár a. is. Szék-sértés I. 106. Székula Miklós II. 452. Szelcze (falu) II. 290. Szele Jakab (szent-balási) zalavármegyei rovó, kanizsai várnagy, zalamegyei alispán I. 334. 335. 370. 437. 459. 502. 554. 566. 656. II. 350. 366. 372. 419. 449. 509. 511. Szeles Jakab, Zrínyi trombitása II. 454. Szelim szultán II. 89. 92. Szelin castrum (Zágráb m.) I. 10. 13. 46. II. 128. 131. 175. 220. Személynök, I. Királyi a. Szempczy harminczad I. 442. 468. — harminczadosok: Sáfár János I. 442., Szent-Iványi Ferencz II. 534. Szencsei Kristóf I. 6. Szenhel (falu) I. 298. Szenkovczi (Zágráb m.) II. 410. 554. 565. 566. 571. — i dézsma átengedése a csáktornyai pálosoknak II. 380. 381., — i jobbágyok szolgálmánya Csáktornához II. 381. Szent-Ábrahám Jakab deák I. 625. 659. II. 460. 536. Szent-Ágotai Lázár deák II. 147. Szent-András (Sopron m.) II. 101. 102. 252. Szent-Domokos I. 128. 167. Szent-Egyedi Benedek szigetvári lakos II. 458. Szent-Farkas (Sopron m.) II. 106. Szent-Gábor (Moson m.) II. 101. 102. Szent-Gerolt I. 97. Szent-Györgyvára I. 178. 179. 181. 242. 259. 260. 261. 599. II. 587. 591. 595. 612. 615. 617. 620. 625. 627. 628. 631. 632. 645., elfoglalása Keglevics Pétertől I. 72. 74., őrsége menekül a török elől I. 166., megszállása I. 180., megerősítése I. 592. 593. 595. II. 617. — i kapitány Székely Jakab I. 179. 180. Szent-Györgyvölgyi Gergely II. 182. Szent-Iványi Ferencz II. 534. — Mátyás II. 452. Szent-Jakabi apát Lázár II. 209. Szent-Katarina (Vas m.) II. 347. 405. 435. Szent-Kereszt I. 180. Szent-Király (Vas m.) II. 347., (Só-mogy m.) II. 436. — i Péter II. 455. Szent-Lőrincz I. 5. 366., fölégetése I. 424. — i vám áthelyezése Szigetvárra I. 514. Szent-Markószelnicza (Zala m.) II. 281. Szent-Márton (Vas m.) II. 383. 408. 435. 521., arx (Baranya m.) I. 80. 418. II. 121., I. Martinczi a. is. — i gázló a Dráván I. 596. 598. Szent-Mihályi (Zala m.) főesperes Miklós mester I. 213. Szent-Miklós I. 179. 180. 421., kirablása I. 592. 593. Szent-Pál I. 521. — i jobbágyok II. 370. 371.

Szent-Péter I. 180. — i pestis I. 239.,
jobbágyok II. 353. — i Tamás
zala- és somogy megyei rovó I.
435.

Szent-Péterfalva (Vas m.) II. 347.
404. 435.

Szenyer ostroma I. 317., menedéke
a Szigetvárba jövő-menőknek I.
582., őrsége I. 347. 577. 597.
598., torzsalkodik a kutasakkal
I. 339. 555., fizetetlen I. 581.
582., elszökik II. 82.

Szepesi prépost Mekcei László I.
615.

Szepteteki vám I. 553. 554.

Széplegény Gáspár I. 240.

Szerecsen (Győr m.) II. 140. 252.

Szerémség I. 670., visszaigérése a
horvátországiaknak I. 5.

Szeverin, I. Lukovdol a.

Sziget (Somogy m.) Csurgó tarto-
zéka II. 436.

Szigetvár I. 229. 291. 316. 346.
357. 361. 363. 365. 392. 470.
571. 572. 573. 633. 669. II. 31.
84. 85. 86. 92. 93. 290. 480.
562. 604., terjeszkedése II. 5.,
megrongált falainak kijavítása I.
457. 484., bástyái I. 501. 502. II.
302. 303. 304. 305., Nádasdi nevű
bástyája II. 52. 59., egyik bász-
tyája leomlik I. 680. — lakosai:
megszámlálása és összeírása I.
369. 636. II. 102. 103. 457. 458.
459., rendtartása a várkapitányok-
kal szemben II. 286. 287. 288.
289. 290., Szapolyai Jánostól és
Török Bálinttól szabadalmat nyer-
nek II. 286., áttelepítése a vár
eleste után Mosonmegyébe II. 100.
101. 102. 103. 105. 106. — ellá-
tása: élelmi szerekkel I. 422.
423. 424. 425. 426. 427. 428.
429. 430. 431. 434. 452. 453.
454. 455. 458. 469. 472. 475.
476. 479. 488. 593. II. 5. 6. 7.

10. 11. 12. 16. 355. 356. 358.
359., hadi szerekkel I. 606. 607.
II. 288. 301. 302. 303. 304. 305.
306. 307. 308. 309., ökör-bőrök-
kel I. 573. II. 104. 111. 112.,
őrsége: elégtelen a védelemre I.
276. 346. 351. 352. 359. 362.
600., portyázik I. 420. 603. 608.
671. 672. II. 3. 22. 28. 29. 31.,
torzsalkodik Farkasics Gergelyvel
I. 443., fölégeti Berzócztét I. 471.,
kirabolja Szent-Miklóst I. 592.
593. 594., fizetetlen II. 8. 9. 11.
17., kiüt a várból II. 38. 41. 42.
43., fogságba esett védelmezőit
Szulejmán nyársba vonatja II. 49.
— ostroma I. 321. 325. 366.
367. 368. 369. 370. 373. 374.
380. 381. 382. 384. 385. 390.
519. 573. II. 6. 14. 15. 16. 17.
21. 22. 23. 24. 31. 32. 33. 34.
35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42.
43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.
51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58.
59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66.
67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74.
75. 76. 77. 78. 82. 87. 92. 93.
481. 489. 490. 491. 492. 493.
494. 495. 496. 497. 498. 499.
500. 501. 502. 503. 504. 505.
506. 507. 686., fölmentése I. 325.
376. 377. 378. II. 327. 328. 329.
330. 331. 332. 333. 334. 335.
336. 337. 338. 339. 340. 341. 342.
343. 344., városát Zrínyi Miklós
feladja II. 56. 58., vára elesik II.
526. 529. 535. — tartozékai: meg-
hódolnak a töröknek I. 576. 627.
628., jövedelmeit számbaveszik
a biztosok I. 571. 572. 573.
574. 622. 623. 661. 662. 663.
664. 665. 666. 667. 668. 669.
II. 286. 872. 288. 289. 290.
355. 356. 357. 358. 359. 360.
467. 469. 470. 471. 472. 473.
474. 475. 476. 477. 678. 679.

680. —i módra kötések, lövő részek csinálása I. 610. —i vám II. 471., harminczad II. 471. 680., korcsmárlás II. 474. —i kapitányok: Tahi Ferencz I. 571. II. 286. 288. 289. 301., Porkoláb Márton, Budacsics János I. 572., Dersffi Farkas I. 243. 244. 572. II. 301., Kerecsényi László I. 243. 244. 572. 573., Horváth Márk I. 358. 572. II. 327. 358., Farkascsics Gergely I. 443. 572. II. 358., Horváth Márk I. 518. 568. 571. 572. 573., Zrínyi Miklós I. 568. 569. 571. 635. 659. II. 7. 8. 26. 396. 399. 401. 402. 415. 418. 429. 432. 436. 438. 456. 459. 468. 470. 471. 472. 475. 478. 479. 480. 481. 678. 683., vicekapitány Ujlaki Sebestyén I. 443. 461., tüzmaster Antal, velencei olasz, elszökik II. 48., számvevő Gerdák István I. 615. 622. 651. II. 467. 475., bíró Paizsgyártó Benedek II. 457., ács mesteremberek II. 474. —i bég Szkender II. 85. 86.
- Szilvágyi Balás (bozaji) II. 460.
- Szímics György (goriczai) II. 125.
- Szinán pasa II. 673.
- Szinj, I. Zeny a.
- Színity István I. 497.
- Szirák castrum I. 247. II. 659.
- Szironicza lerombolása I. 574.
- Sziszek I. 78. 460., megszállása I. 167. 175. 327., megerősítése 223. 225. 302.
- Szkender, szigetvári bég II. 86.
- Szkořum I. 383.
- Szkrád castrum és oppidum (Zágráb m.) II. 154. 159. 275. 364. 398. 411. 484. 556. 557. 559. 568. 569. 570.
- Szlavonia, I. Tótország a.
- Szlobocsina I. 68. II. 121.
- Szluin castrum (Zágráb m.) II. 556.
557. 559. 568. 569. 570. —i Anna, Oláh-Császár Miklós neje II. 556., I. Frangepán a. is.
- Szokoli Mehemet pasa nagyvezir II. 89. 498., testvére Musztafa budai pasa II. 498., Zrínyi Miklós fejét Salm ez Miklósnak küldi II. 62. 64. 73. 75. 88.
- Szokoly Benedek szigetvári lakos II. 458.
- Szolga Jakab szigetvári lakos II. 458.
- Szombathelyi jobbágy II. 405.
- Szomor János (pókateleki) kir. személynök, alkanczellár, kir. ügyigazgató II. 107. 147. 309.
- Szomszédvár (Zágráb m.) I. 7. 10. 13. 46. 210. II. 128. 131. 174. 220.
- Szöcsén őrsége elszökik II. 82.
- Szőke Gergely, Mátyás szigetvári lakosok II. 457. 458.
- Szőlős (Vas m.) II. 405., I. Nagy-Szőlős a. is —i Tamás szigetvári lakos II. 458.
- Szőlős György II. 455.
- Szőnyegek II. 483.
- Szredistye I. 463.
- Sztancsics Márk (lukavecki) II. 226. 230. 311.
- Sztankováczi Gáspár zágrábi püspök II. 568.
- Sztára, districtus (Zala m.) II. 562.
- Sztararicz (Zágráb m.) II. 564.
- Sztenicsnyák I. 40. 41. 42. 44. 53. 272. 279., kiostromlása I. 45. —i gőzfürdő I. 546., vár építése I. 609. 610. —i várnagy Tarnóczi András I. 33., provisor Zaberminus Boldizsár I. 168. 216. 299.
- Sztrigó castrum (Zala m.) II. 165. 166. 167. 168. 169. 171. 172. 173. 175. 176. 177. 182. 219. 220. 392. 483., elfoglalása Keglevics Pétertől I. 68. 72. 73. 77. II. 551.

Sztubicza castrum (Zágráb m.) I. 10.
13. 46. II. 128. 131. 174. 220.
Szuhodoli István (szuhodoli) I. 268.
Szuzejmán szultán II. 193. 197. 198.
199. 490. 674., a Szerémséget,
Pozsegát, Tótországot visszaigéri
I. 5., készül: a Zrínyiek megfenyí-
tésére I. 20. 23., Bécs ellen II. 38.,
hadjárata: Magyarország ellen
I. 45. 54. 55. 129. 155. 163. 471.
542. 613., Soffi persa király ellen
I. 186. 576. 584., Szigetvár ellen
II. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 28.
29. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38.
39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46.
47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54.
55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62.
63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70.
71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78.
82. 83. 84. 85. 86. 87. 92. 93.,
a zenggi uszkokok megbünteté-
sére hajóhadat küld I. 66., dalmát
városokat követel Velenczétől I
78., megveretése Soffi persa király
által I. 113. II. 585. 637. 662.
666., követei: Velenczébe I. 78.,
Ferdinándhoz I. 118. 613. 614.,
Erdélybe I. 593., békét köt a
persa királylyal I. 200., a lengyel
követeket fogságra veti I. 233.,
hajlandó Ferdinánddal a békére
I. 450. 674., a fiával megbékélik
I. 542., tervet kohol Tripolis el-
foglalására I. 544. 545., Erdély
és Moldova ellen szándékozik I.
584., fiát Bajazetet: Sophi persa
király sergével együtt felkoncolja
I. 593. II. 585., szabadon ereszti
I. 612., fiait Bajazetet, Musztafát
megületi I. 613. II. 584., végvára-
kat kér a béke fejében Ferdinánd-
tól I. 613., ettől adót vár I.
631., János Zsigmondot táborá-
ban fogadja II. 34., félelme II.
38., személyének leírása II. 38.,
Szigetvárt megveszi vagy meghal

Zrínyi M. levelezése. II.

alatta II. 38. 39. 45. 57. 60. 72.,
sátora a Semlyék hegyen II. 38. 44.
47., a portyázó törököket halál-
al bünteteti II. 39., az elfogott
szigetvári vitézeket nyársba vo-
natja II. 49., betegsége II. 43. 82.
85., halála II. 21. 85. 86. 87.
90., orvosa II. 86.

Szücs Jakab, János, Péter, Tamás
jobbágyok II. 350. 351. 370. 372.
Szvasztovics György (alsó-lomniczai)
II. 226., I. Svastovics a. is.

Tadi Fülöp deák II. 147.

Tadiolovics András (zenggi) II. 555.

Tahi Bernát I. 653. 655. — János
I. 1. II. 121. 125. 129. 132. 525.,
(testvére) Ferencz (gorbonoki) szí-
getvári kapitány, fő lovászmest-
ter I. 299. 300. 309. 333. 391.
395. 396. 417. 418. 422. 464.
483. 487. 508. 533. 571. 597.
598. 667. II. 182. 269. 286. 288.
289. 301. 303. 329. 334. 336.
337. 338. 339. 418. 432. 434.
448. 449. 460. 461. 462. 508.
509. 510. 547. 548. 624., egyet-
ért Kaczianerrel I. 3., zsoldját
posztóban fizetik I. 265., neje
Zrínyi Ilona II. 448. 449. 461.
462. 508. 509. 510. 525., gyer-
mekei: Boldizsár II. 525., Mar-
git, Erdődi Péter neje II. 375. —
Boldizsár gyermekei: István, Mar-
git, Orsics Kristóf özv. II. 525.
Tamássa Balás jobbágy II. 354.
Táncz, Zrínyi Miklós lakodalmán
II. 684.

Thanhausen György I. 376. 483.
484.

Tanítója a krajnai gyermekeknek
Budina Lénárt II. 157.

Takaró Mihály tihanyi várnagy I.
297.

Tapolczai (Zala m.) kerület meghó-
dol a töröknek I. 213.

- Tapolcsány ura Balassa István II. 164.
 Taraczkok ára Bécsben I. 552.
 Tarany (Somogy m.) II. 293. 436.
 Tárczai György I. 409.
 Tarkő elfoglalása I. 409.
 Tarnóczi András sztenicsnyáki várnagy I. 33. 240., párviadala a bosnya pasával I. 113.
 Tárnokmester, I. Fő tárnokmester a.
 Tarródi Bálint, Bertalan, György, János (tarródfalvi) II. 401. 406.
 — Péter (szecsődi) II. 309.
 Tata eleste I. 485. II. 33. 34. 37.
 Tegei Mihály II. 440.
 Theiner A., Vetera monumenta slavorum meridionalium historiam illustr. II. 37. 43. 56.
 Tejédi Imre II. 546.
 Telekcsi István II. 208., neje Zrínyi Magdolna II. 163.
 Teleta Lőrincz, Zrínyi Miklós zászlótartója II. 454.
 Temerjei Gábor I. 353., jobbágysai I. 354.
 Temesvár védelme I. 165., hadi szerrek nélkül szűkölködik II. 6., eleste II. 584. —i pasa Váradnál táborba száll I. 670., Erdély megtámadására készül II. 21. 23. —i Antal II. 456.
 Tengeri halászat I. 112. 113. 115. 116. 132. 135. 136. 141. 146. 199. 201. 540. — só-szállítás II. 571.
 Therbics Bertalan (plezzói) II. 225. 230. 241. 244. — Lukács II. 310.
 Terbuhovac (Zágráb m.) II. 415. 416.
 Therczlics Márton (rakarjai) II. 225. 255. 310. 314., I. Rakarjai a. is.
 Therg, alio nomine Purgaria, possessio civilis (Zágráb m.) II. 192. 410.
 Terjék János (szent-erzsébeti) II. 166. — Pál II. 404. — Tamás kanizsai tiszttartó I. 156. 265. 280. 281. 305. 312. 385. 386. II. 166. 404.
 Ternava I. 310. II. 121.
 Therninics Imre (alsó-lomniczai) II. 226. 229. — Lukács II. 229.
 Ternova, I. Ternava a.
 Tersácz castrum (Vinodol m.) II. 154. 411.
 Thersan, alias Modrus castrum (Modrus m.) II. 275., I. Modrus a. is.
 Terzok Jur jobbágysai II. 415.
 Tés (Nagy- és Kis-) I. 298.
 Teufenbach Kristóf II. 686.
 Teveli Ferencz II. 236. 237. 309.
 Tihanyi várnagy, Takaró Mihály I. 297.
 Tihig András II. 281.
 Tinódi Sebestyén II. 507.
 Tized II. 380. 680., I. Dézsma a. is.
 Tiszántuli orsz. főkapitány Báthori András I. 337.
 Tiszovác I. 316.
 Titeli káptalan javainak elfoglalása I. 666. 667.
 Titkos tanács, I. Udvari a.
 Toldy Ferencz II. 507.
 Tolna Kaposvártól négy szállásnyira (napi járó?) van I. 474. —i lakosok panaszra Konstantinápolyba mennek I. 612. 613. — vármegye II. 429. 449. 502. — vármegyei adó II. 469. 474. 478. 536. 537. — vármegyei főispán Zrínyi Miklós II. 415., rovók: Perneszi Pál II. 467. 478. 536. 678. 679., Herant András II. 537.
 Tomasznica (Zágráb m.) II. 410.
 Tomaszovics Márk II. 440.
 Tompa György pécsi püspök II. 254. 265. — István, Zrínyi Miklós familiarisa I. 556.
 Thonyapécs, Thounzkapács castrum (Modrus m.) II. 275. 556. 557. 568. 569. 570., I. Pécs a. is.

Topliczai jobbágy Horváth Miklós II. 268.
 Topolác I. 180.
 Topos Miklós (toposházi) II. 397.
 Topuszkó II. 179. —i apátság II. 173. —i apát Keglevics Mátyás I. 436., a nemességet sanyargatja I. 268. 287., horvátországi birtokait a török megdulja I. 346.
 Thorda Zsigmond II. 24.
 Torkosincz (Körös m.) II. 348.
 Torquatus János, I. Korbáviai Torquatus János a.
 Tósok (Veszprém m.) Nizán budai csausz birtoka I. 297.
 Toth Balás, Miklós, Sebestyén szigetvári lakosok II. 458. — Gáspár, Gergely, István II. 455. — Imre, Zrínyi Miklós zászlótartója II. 455. — Imre, János, Márton, Mátyás neje, Pál, Péter jobbágyságok II. 351. 352. 353. 369. 370.
 Tótfalu (Vas m.) II. 347. 406. 435.
 Tótország I. 5. 29. 32. 33. 34. 35. 37. 67. 83. 128. 147. 158. 167. 170. 171. 172. 173. 174. 176. 177. 178. 182. 183. 184. 185. 187. 191. 344. 346. 347. II. 121., pusztulása I. 170. 533. 541. 545. 548. II. 392., meghódol a töröknek I. 187. 497., a Száváig terjed I. 218., határvillongása Krajnával II. 254. 258., egy részére Horvátország neve átcuszik II. 559. 563. —i adó I. 39. 214. 227. 251. 305. 436. II. 323. 326. 469. 533., éhség I. 52., pestis I. 52. 57. 199. 201. 218. 239. 240. II. 618. 622., török várak megtámadása I. 151., rendek gyűlése I. 164. 609., harminczad I. 196., hadak gyávasága I. 318., lakosok menekülése a török elől I. 504., keresztyén végvárak lerombolása I. 621., menekült jobbágyságok adómentessége II. 392.

393. —i bánok, I. Horvátország a., al-bánok: Foresics János II. 525., Petricsevics Gáspár II. 525., Mernyavcsics Kristóf II. 570., báni ítélőmester Raveni Mihály II. 311., rovó Gregoriánczi Ambrus II. 326., főkapitányok: Jurisics Miklós I. 14. 19., Ungnad János I. 18. 20. 21. 24. II. 300., Székely Lukács I. 195. II. 516., Erdődi Péter I. 234., Lenkovics János II. 415. 488.
 Tót Sebestyén I. 358.
 Tót-Schütz (Vas m.) II. 347. 405. 435. 557., I. Német-Schütz a. is.
 Tóthi Ferencz szigetvári lakos II. 458.
 Totusevina, vidék II. 290.
 Török András (magyerovói) és neje N. Borbála II. 280. 281. 282. —
 Török hadjárat, készülődés, mozgalom, portyázás I. 16. 48. 60. 63. 64. 67. 68. 74. 78. 128. 129. 130. 132. 136. 137. 138. 140. 142. 147. 149. 152. 155. 158. 163. 173. 175. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 210. 211. 229. 274. 276. 281. 283. 285. 297. 302. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 327. 341. 343. 344. 346. 350. 355. 360. 361. 363. 364. 366. 367. 368. 369. 373. 380. 381. 382. 384. 385. 386. 390. 402. 403. 405. 406. 414. 417. 418. 420. 433. 437. 457. 458. 460. 461. 462. 465. 466. 469. 470. 471. 474. 475. 477. 480. 485. 492. 493. 495. 496. 497. 504. 505. 519. 520. 521. 529. 530. 537. 538. 541. 542. 544. 545. 547. 548. 551. 557. 578. 583. 584. 586. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 605. 607. 613.

631. 670. II. 3. 6. 14. 15. 21. 22.
23. 24. 25. 26. 28. 29. 30. 31.
32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39.
40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47.
48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55.
56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63.
64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71.
72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 82.
83. 84. 85. 86. 87. 92. 93. 490.
491. 492. 493. 584. 585. 601.
608. 609. 610. 611. 614. 616.
619. 620. 621. 622. 623. 624.
625. 627. 637. 638. 639. 640.
646. 648. 659. 662. 665. 666.
667. 675. — követség: Velenczébe
I. 78., Erdélybe I. 593., Ferdinánd-
hoz I. 118. 613. 614. — sereg: a
horvát- és tótországi végekből
Erdély ellen indul I. 150. 151.
153., elfoglalja Császmát, Dom-
brót, Gorbonokot, Ivaniczot, Kap-
ronczát, Kosztajniczát, Prodavi-
zet, Szent-Györgyöt, Sziszeket,
Verőczét I. 165. 166. 167. 168.
169., halandósága, éhsége, gyar-
lósága I. 385. 390. 599. II. 31.
32. 38. 44. 46. 47. 48., elosztása,
létszáma II. 21. 23. 41. 42. 43.
47. — foglyok: vallomása I. 173.
175. 178. 179. 180. 185. 186.
200. 311. 313. 327. 360. 368.
414. 418. 420. 471. 504. 543.
584. 593. 608. II. 37. 38. 39. 43.
44. 328. 624. 626. 627. 629.,
nyársba vonatása II. 38. 39. 47.
49. — hajóhad: felszerelése I.
179., Dalmatiában I. 302., a
Dráván II. 491. 492., győzelme
II. 585. — béke megtartása I. 229.
467., siposok I. 479., lovak II.
283. — ország I. 54. 60. 67. 129.
142. 155.
- Török Bálint (enyingi) somogvár-
megyei főispán, királyi kapitány
I. 17. 47. 48. II. 144. 145.
146. 278. 279. 286. 291. 292.
303., egyetértése Kaczianer Já-
nossal I. 3. 4. 5. 6. 7., Csurgót
és Szent-Lőrinczet visszaadja a
Zrínyieknek I. 5., Kaczianer meg-
öletéséről I. 17., torzsalkodása a
Zrínyiekkel II. 121. 126. 127.
128., neje Pempflinger Katalin I.
47. 48. 50., ennek torzsalkodása
fiaival együtt Zrínyi Miklóssal II.
138. 139. 140. 141. 144. 145.
146. 147. 148. 149. 151. 208.
209. 210. 234. 235. 236. 237.
238. 239. 240. 252., fiai: János
hunyardmegyei főispán I. 155. II.
121. 144. 277. 278. 279. 291.
292. 293., Ferencz hunyardme-
gyei főispán I. 155. 308. 310.
464. II. 210. 277. 278. 279. 291.
292. 293. 340. 523. 524.
- Történelmi Tár I. 417. 640. 646.
648. 669.
- Törvény-napok II. 443., elhalasz-
tása I. 123. 124.
- Trencsénvármegyei főispán Zrínyi
György II. 546.
- Tretschaf Farkas II. 527.
- Tribcsi (falu) I. 495.
- Tridenti zsinat I. 585.
- Triesti országot Laibachba, Görzbe
II. 620.
- Tripolis I. 544. 545.
- Tropsetics Márton (lukaveczi) II.
225.
- Tukhán Mátyás (bussevczi) II. 225.,
I. Turhán a. is.
- Tulygon pécsi pasa I. 502., budai
pasa halála I. 519.
- Turdisalics Máté a buccari uszko-
kok főnöke I. 510. 511. 512.
- Turhan András (bussevczi) II. 311.,
I. Tukhan a. is.
- Thuri György II. 491. 507.
- Thuróczi N., I. 420. — Benedek
(ludbregi) II. 570. — János II. 268.
- Turóczvármegyei főispán Révai Fe-
rencz II. 146. 147. 218.

- Turopolya II. 226. 233. 234. 249. 255. 258. 265. 266. 267., IV. Bé-lától nemességet nyer I. 161., torzsalkodik Zrínyi Miklóssal I. 101. 102. 103. 104. 538. 539. 542. 581. II. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 249. 250. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267., Lukavecz lerombolását elhátarozza I. 227., fölégetése I. 405. 406., kibékül Zrínyi Miklóssal II. 310. 311. 312. 313. 314. 315. —i nemesség elhullása a mohácsi csatában II. 257. —i gróf (comes terrestris) Terczlics Márton II. 310. 314.
- de Turri Faturner Antal I. 62., fia N., I. 261. — (Jakab) neje Zrínyi Magdolna II. 163.
- Turul. A Magyar Geneal. és Herald. Társaság közlönye II. 163. 164. 208.
- Thurzó Elek (János fia) országbíró, kir. helytartó II. 127. 128., a Zrínyi János halálának megboszuszulásáról I. 29., (leánya) Erzsébet, Ungnad Ádám neje II. 683. — Elek (Kristóf fia) II. 1., neje Zrínyi Borbála II. 107. 162. 163. 349. 525. — Ferencz nyitrai püspök, pozsonyi kamara-elnök I. 108. 122. 203. 204. 219. 221. 238. 251. 265. 306. 488. II. 324. 485. 489., neje Zrínyi Katalin I. 585. 589. 590. 608. 609. II. 162. 183. 207. 349. 525., gyermekei: Anna, Ferencz, Orsolya, Katalin II. 207., György nádor II. 207. 546.
- Thuz János (laki) II. 255. 256.
- Tügyártó Bálint (kálmánchsi) I. 417.
- Udvarhely (Somogy m.) I. 521. II. 293. 435.
- Udvari kamara I. 206. 208. 222. 335. II. 109., megbízatása a hadi adó fölszedésére Magyarországon I. 232. 233. — kamara-elnök Thurzó Ferencz I. 608. — titkos tanács I. 230.
- Udvini besli aga II. 620.
- Uglesics György (kussanczi) H. 225.
- Ugrinovics Kelemen (kis-goriczai) II. 225.
- Uj György, Máté jobbágyok II. 352. 367.
- Uj Magyar Muzeum II. 63. 507.
- Ujfalu (Vas m.) II. 407.
- Ujhegy, I. Verihocz a.
- Ujlak (Zala m.) II. 507. —i Ferencz győri püspök, kir. helytartó I. 139. —i János váczai püspök, pozsonyi kamara-elnök I. 661. 662. II. 22. 101. 467., hatalmas-kodással vádolja Zrínyi Miklóst s a szigetvári kapitányságból letételét javasolja I. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. —i Sebestyén szigetvári vicekapitány I. 443. 461.
- Ujszék, Ujszéköláhi (Vas m.) II. 408. 435. 521.
- Ujtó II. 491. 492. —i hid a Dráván II. 31.
- Ujvár megerősítése I. 216., I. No-vigrád a. is.
- Ulama bég bosnya pasa, pozsegai szandsák I. 49. 63. 64. 78. 129. 158. 177. 179. 182. 185. II. 585. 637. 666. 669., elfoglalja Verőczt s fölépíti I. 165. 180., megvere-tése I. 178. 183. 185.
- II. Ulászló I. 96., gyermekei: II. Lajos és Mária, Ferdinánd hitvese, I. ezeket.
- Una, fluvius I. 138.
- Ungnad János stájerországi kapi-tány s a horvát- és tótországi

- végek főkapitánya I. 40. 41. 45. 58. 110. 179. 226. 234. 235. 240. 243. 248. 249. 257. 261. 262. 266. 268. II. 255. 256. 257. 258. 267. 300. 329. 330. 334. 335. 337. 585. 601. 605. 608. 610. 612. 613. 618. 619. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 636. 638. 640. 641. 646. 647. 648. 649. 650. 652. 653. 654. 657. 658. 659. 662. 663. 664. 668. 669. 670. 671. 672. 673., küldetése a Zrínyiekhez I. 18. 20. 21. 24., zsoldja I. 206. 207. 209., Varasd-vármegyének Ivanics megerősítését megparancsolja I. 223., megerősíteti Regedet s Zágráb falait le akarja töretni I. 230., fiai: Lajos II. 595. 604. 607. 608. 614. 636. 644., Kristóf II. 525. — Ádám neje Thurzó Erzsébet II. 683.
- Uszkokok II. 193. 194. 195. 196. 200. 201. 202. 203. 228. 619. 623., Törökország ellen készülnek I. 60., garázdálkodnak I. 63. 65. 66. 67. 510. 511. 512. II. 360. 361. 362. — kapitánya Lenkovics János II. 192. 196.
- Uzrembég I. 16.
- Vác II. 45. —i káptalan a kalocsai és titeli káptalan birtokainak birtokosa I. 667., dézsmája II. 472. —i püspökök: Pétervárad Balás I. 441., Ujlaki János I. 661. 663. II. 101. 102. 467.
- Wackerni uszkokok garázdálkodása II. 200. 201. 202. 203.
- Vadaskert I. 117. 147. 561. 562. 575., Babocsán I. 414.
- Vadászat I. 117. 210. 502. 561. 562. 567. 575.
- Vádi (falu) I. 339.
- Wagen János, Ferdinánd biztosa II. 192.
- Vagics Máté (nagy-mlakai) II. 225. 230.
- Vágó Benedek II. 454.
- Vajda Pál szigetvári lakos II. 458.
- Vajnovies Mihály II. 282.
- Vak Benedek szigetvári lakos II. 458.
- Valentin Péter pettaui marhakereskedő I. 398. 563. 564., I. Olasz Péter a. is.
- Valkai Demeter II. 452.
- Valkóvármegyei adó II. 469.
- Valpó, arx I. 593. II. 467. 468. 474. 475., ostroma I. 48. 49. 51., tartozékainak visszavétele I. 622. 626. 628. 634. 635. 636. 647. 648. 650. 651. 661. 662. —i provisor Herant András II. 474.
- Walther György I. 179. 180.
- Vám II. 471., áttétele Beczöhelyről Szepetnekre I. 553.
- Vámos Imre szigetvári lakos II. 457.
- Várad I. 410. 670., megszállása I. 297. —i püspökök: Zaberдинus Mátyás I. 307. 463., Forgács Ferencz I. 619. 620. 621. II. 400.
- Varasd I. 168. 177. 178. 180. 181. 182. 183. 185., őrsége I. 131. 166. —i mező (campus) I. 177. 178. 182. 183. 185., rév I. 199. — vármegye II. 137. 509., Ivanicsot megerősíteni tartozik I. 223. — vármegyei alispán Rátkai Pál I. 223. 224. II. 254. 265., szolgabíró Madarász György II. 509. —i Mihály II. 452.
- Várdai Pál esztergomi érsek, Magyarország primása, főkancellár, kir. helytartó I. 39. 80. 85. 88. II. 123. 127. 218.
- Várelakossa, aliter Szabolakossa (Zala m.) II. 347. 403.
- Várépítés I. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 501. 502. 570. 609. II. 621. 622. 664. 666. 671. 673. 683., szigeti módra I. 610.

- Varga András, Antal, István, János, Péter, Tamás jobbágyok II. 350. 353. 367. 370. 371. — Fülöp, Kelemen, Tamás szigetvári lakosok II. 458. 459. — Istók I. 520. 529.
- Varkócs Tamás I. 410.
- Város-Lódi karthausiak, I. Leveldi a.
- Vas István (vasdinnyei) II. 421.
- Vasallya (Vas m.) II. 347. 406. 435.
- Vásár Dobovácson I. 610. —i szokás, I. Sokadalmi a.
- Vasszék (Vas m.) II. 408. 435. 521.
- Vasvári káptalan II. 319. 363. 442. 443. 445. 511. 514. 546. 549. 564. 569. — káptalani kanonokok: Galamboki Máté, Körmendi Ambrus II. 512. — vármegye II. 347. 363. 375. 379. 380. 382. 383. 389. 390. 391. 392. 393. 397. 400. 401. 404. 405. 406. 407. 408. 424. 434. 435. 438. 439. 441. 442. 445. 511. 518. 521. 524. 544. 557. — vármegyei gyűlés I. 658., segítség Zrínyi Miklósnak II. 14., adó II. 459. 533. 536. 538. 539. 540. 542. — vármegyei főispán Nádasdi Tamás I. 41. 198. 233. 252. II. 246. 270. 272. 276. 378. 409., alispánok: Botka Imre, Darabos Gergely II. 440. 441., Botka Imre II. 512., szolgabírák: II. 349., Ölbei Ágoston, Tegei Mihály, Sárffi István II. 440., Laki Gergely II. 441. 512., al-szolgabíró Jáki Sebestyén II. 512., jegyző Bejczy Gergely II. 512., rovó Ostffi Jakab II. 459. 536. 538. 539. 540.
- Weber K., Aus vier Jahrhunderten II. 63. 507.
- Vedmics Gergely (nagy-goriczai) II. 311.
- Vég Dénes szigetvári lakos II. 457.
- Weinthali uszkokok garázdálkodása II. 200. 201.
- Weispriach N., II. 101.
- Vékei Ferencz II. 310.
- Velence I. 78., birtokainak pusztítása az uszkokok által I. 65. 66. 510. 512. II. 360. 361. —i doge II. 29. 36. 40. 46. 47. 50. 56. 64. 76. 96., követek: Cappello Antal, Mocenigo Péter, Justiniani Marino I. 23., Mocenigo Lénárt I. 465., Soranzo Jakab I. 561. II. 36. 46. 50. 65. 77., Micheli János I. 621. II. 96., Contarini Lénárt I. 674. II. 14. 29. 40. 47. 48. 55. 56. 58. 60. 61. 64., követségi titkár Albini Jeromos II. 47. 48. 55. 58. 60. 61. 64.
- Veli bég, budai győnlí aga I. 474.
- Velike I. 16. 31. 33. 42. 247. 311. II. 659. 660., ostroma I. 32., elfoglalása és visszavétele I. 40. 166. 171. —i János esztergomi kanonok II. 400. 403.
- Velikidol I. 586.
- Wellcz Gebhárt II. 683.
- Veloperecz Ferencz II. 454.
- Venetianische depeschen I. 23. 466. 561. 621. 674. II. 14. 29. 40. 47. 48. 55. 57. 58. 60. 61. 64. 96.
- Ventei Gáspár alsó-lendvai várnagy I. 214.
- Vép oppidum (Vas m.) II. 347. 405. 434. —i tisztartó Gombás Tamás II. 541.
- Veráncz Antal pécsi püspök I. 301. 308. 310. 621. II. 584. 673. 674. 686., összes munkái II. 584. 673. 674. 686.
- Verbosznya I. 16. 78.
- Verbovcz, Worwoza (Körös m.) I. 180. 327. 342. 344. 346. II. 348. 611. 660. —i pestis I. 239.
- Verbovszki Péter II. 452.

- Verbovnoi (Zágráb m.) jobbágyok
vallomása II. 267.
- Veres Ambrus, György, Orbán, Pál
jobbágyok II. 351. 352. 404.
- Veresvár castellum és oppidum (Vas
m.) II. 347. 375. 376. 385. 389.
390. 391. 392. 397. 398. 402.
407. 424. 425. 426. 428. 435.
483. 484. 486. 518. 521. 522.
—i jégvermek I. 579.
- Verhovcz (Zágráb m.) II. 205. 565.
—i Gorni és Dolni (Zágráb m.)
II. 410.
- Verihocz, aliter Ujhegy (Vas m.) II.
407. 521.
- Verőcze I. 187., ostroma I. 164.,
feladása I. 165. 166. 168., kapi-
tánya karóba huzatik I. 179. —
megyei adó II. 469. —i Antal
II. 455. —i Márton II. 454. —i
Tamás pozsonyi kanonok II. 422.
- Verthek Miklós (rodvánczi) II. 226.
- Vértessi Miklós II. 440., fia György
II. 438. 441. 442. 564.
- Wesenbach Jakab hadfizető mester
II. 195.
- Veszprém I. 474., megszállása II.
341. 342. 343. —i káptalan II.
507. — vármegye II. 252. —
vármegyei adó II. 479. 539. —
vármegyei rovó Egervári István
II. 479. 539.
- Vétyen, Végen (Zala m.) II. 347.
403. —i, Vékeni Bálint II. 455.
- Viczai Magdolna Megyeri Imre neje
II. 546.
- Vidoscsák (Varasd m.) II. 509.
- Wiener-Neustadt, l. Bécs-Ujhelyi a.
Wylych (ló neve) I. 489.
- Vincze András jobbágy II. 352. —
Mihály szigetvári lakos II. 459.
- Vinicza (Zágráb m.) I. 177. 179.
182. 183. 185. II. 477. 553.
- Vinodol vára I. 136. 137. — vár-
megye II. 274. 275. 568. 569.
- Vipicsics Unkmer I. 159.
- Visegrád II. 45.
- de Wyss Albert II. 586.
- Vitán vára II. 89.
- Vitun castrum (Knin és Zágráb m.)
II. 154. 568. 569. 570.
- Vizvár, Stájerország s a Dráva-
Muraköz védbástyája I. 333., őr-
sége elszökik II. 82.
- Vizsla (kutya) I. 117. 210. 575.
- Vladics Mihály II. 452.
- Vlah György II. 259. 264.
- Wlahalya fia Memmia I. 470.
- Wlasics Barissa oláh II. 365.
- Wochenlohn Fülöp II. 527.
- Vofrosics Gergely (kobilicsi) II. 231.
232.
- Voglesics György (kussanczi) II.
311.
- Vojvodina (Zágráb m.) II. 410.
- Vokavics Pavlicza oláh II. 365.
- Vokobratics Vok oláh II. 365.
- Vokicsevic Márton II. 450.
- Vokoszlavics János (viszokaíói) II.
125.
- Voksin-Sipak (Zágráb m.) II. 410.,
l. Sipak a. is.
- Volarics János (lukaveczi) II. 241.
242. — Márton II. 226. 230.
311.
- Vont arany köntös Kászon pasának
I. 596.
- Vorosics Gergely, l. Vofrosics a.
- Vragovics György (mariasolczi) II.
182. — János II. 373.
- Vránai perjelség I. 1. 10. 14. 19. 20.
22. 127. 128. II. 115. 118. 121.
125. 126. 127. 129. 132., dézs-
mája II. 472.
- Vranográc castrum (Zágráb m.) I.
496. II. 185. 186. 417.
- Wrzesovicz Farkas I. 650.
- Vuk N., I. 496.
- Zaberdinus Boldizsár sztenicsnyáki
provisor I. 168. 299. 534. 581. —
Mátyás kníni és váradi püspök

I. 307. 463. II. 254. 265. —
 (Horváth) János I. 463.
 Zablincz (Körös m.) II. 348. 377.
 425. 427. 428.
 Zábrági Kristóf I. 308.
 Zadobarje (Zágráb m.) II. 410.
 Zágráb civitas I. 3. 63. 67. 78. 177.
 180. 182. 185. 315. II. 226. 227.
 593., megszállása I. 129. 173.
 175., megerősítése I. 158. 188.
 189. 190. 191. 192. 193. 194.
 195. 196., falainak letörtetése I.
 230. —i harminczad I. 158.,
 templom és káptalani épületek
 lerontása I. 189. 193. 194. 195.,
 gyűlés Zrínyi Miklós végvárainak
 fenntartását elhatározza I. 533.
 534. —i jegyző Zalatnoki Máté
 deák II. 255. 310. —i káptalan
 II. 115. 118. 119. 121. 122. 124.
 125. 151. 152. 159. 192. 225.
 233. 234. 241. 245. 246. 251.
 252. 253. 259. 264. 265. 268.
 270. 271. 272. 280. 285. 299.
 346. 349. 364. 365. 373. 387.
 410. 432. 434. 447. 462. 464.
 466. 525. 526. 547. 549. 553.
 554. 555. 556. 557. 563. 565.
 566. 567. 568. 569. 570. 571. —i
 káptalani kanonokok Gradeczet
 fölégetik I. 574., Lukács császári
 főesperes II. 254. 265. —i püspök-
 ség javait Zrínyi Miklós kéri I.
 46. 47. 49. 50. 58. 59., püspökség
 kormányzója I. 172. 223. 224.
 226. 227. 228. 229. 230. 231.
 241. 242. 243. 244. 253. 260.
 261. 262. 263. 267. 271. 274.
 275. 282. 299. 311. 348. 374.
 376. 386. 391. 398. 410. 411.
 425. 427. 447. 462. 464. 477.
 525. 526. —i püspökök: Erdődi
 Simon I. 3. 25. 26. 27. 29. 30. 31.
 32. 46. II. 575. 576. 577. 578.
 579., Oláh Miklós I. 95. II. 168.
 170. 177., Gregoriáncai Pál I.

236. 309. 436. II. 311. 326.,
 Draskovics György II. 489. 547.,
 Sztankováczi Gáspár II. 568. —
 vármegye II. 115. 116. 137. 154.
 192. 205. 206. 220. 553. 554.
 555. 556. 557. 558. 559. 565.
 567. 568. 569. 570. 571., tartozik
 Sziszeket megerősíteni I. 223. —
 vármegyei főispánok: Forcsics
 János II. 525., Mernyavcsics Kris-
 tóf II. 570., alispán Medosovczy
 Ferencz II. 566., szolgabíró Hor-
 váth Fülöp II. 253. 254. 266.
 —iensis Campus, I. Turopolya a.
 Zákány őrsége elszökik II. 82.
 Zakarat (színűlő) I. 265.
 Zala, fluvius I. 98. — vár tartozékai
 helytartója Hasszán I. 520. —
 vári convent II. 144. 208. 241.
 252. — vári apát Mezőlaki
 Ferencz I. 622. 634. 661. 663.
 664. 674. II. 467. — vármegye
 II. 165. 166. 167. 169. 177. 178.
 179. 182. 183. 220. 248. 268.
 281. 317. 347. 381. 389. 390.
 392. 393. 397. 403. 404. 418. 419.
 425. 448. 456. 461. 507. 508. 509.
 511. 518. 544. 569., hadba száll
 I. 173. 176., Szigetvár szükségére
 száz fuvarral és élelmi szerekkel
 megrovatik I. 428., pecsétje II.
 462. 511. — vármegyei adó I.
 95. 96. 97. 98. 120. 121. 122.
 206. 212. 213. 214. 335. 336.
 346. 347. 349. 351. 435. 438.
 459. 460. 461. 471. II. 214. 295.
 296. 297. 298. 299. 533. 537.
 538. 541. 542. 543. 582., faluk
 II. Ulászló és II. Lajos óta nem
 adóznak I. 96., gyűlés I. 97. 173.
 II. 448. 460. 508. 509., hódoltság
 I. 98. 213., pestis I. 288. 289.
 328. — vármegyei főispánok:
 Bánffy László és István II. 516.
 517., Zrínyi Miklós II. 546., alispá-
 nok: Pethő János, Kerecsény

- Mihály II. 295., Hagymás Leusták.
Hásshágyi Imre II. 447. 460.,
Pethő Péter, Hásshágyi Imre II.
508. 509. 512., Pethő Péter, Szele
Jakab II. 449. 511., Pethő Péter,
Ördögh István, Szele Jakab II.
419. 462., szolgabírák: Bebesi
Bertalan II. 448., Kis Farkas II.
508., esküdt s azután jegyző
Pethe Imre II. 448. 462. 511.,
rovók: Rajki Gábor és János I.
97. 98., Pethő János, Kerecsényi
Mihály II. 295., Körösi Mihály,
Radóczi Gyárfás I. 214. II. 296.
323., Szele Jakab I. 334. 335.,
Perneszi András, Szent-Péteri Ta-
más I. 349. 435. 438., Hosszu-
tóthi János II. 537. 538. 541.
Zalatnoki Máté deák, zágrábi jegyző
II. 255. 310.
Zalnik (Körös m.) II. 348.
Zaluka (Zágráb m.) II. 410.
Zára I. 78.
Zarándoklás Lorettohá I. 236.
Zárkándi Pál I. 615.
Zaverh (Zágráb m.) II. 410.
Zavracsa, gázló a Dráván I. 177.
182. 185.
Zay Ferencz I. 301. 308. 310. 533.
II. 584. 673. 674., egyetért Ka-
czianerrel I. 3., Kovaszót eltog-
lalja s Erdőd ostromára készül
I. 595., proscibáltatása II. 96.
Zecskovics Radicsné, Margéta oláh
asszony II. 365.
Zegerdomsiam I. 495. 497.
Zelenka, körtefa II. 674.
Zengg megerősítése II. 621. —i
uszkokok garázdálkodása I. 66.
67. 510. II. 193. 194. 195. 196.,
őrség zsoldja II. 195. 197. 198.
—i kapitány II. 194. 196. 197.
198. 203., Lenkovics János I.
150. 151. 171. 182.
Zenta (Somogy m.) II. 293. 436.
—i Balás II. 454.
Zeny, castrum I. 78.
Zepnicza (Zágráb m.) II. 348. 425.
427.
Zernik I. 60.
Zernovicz Mihály követsége Ali
pasához I. 672.
Zeverin, I. Lukovdol a.
Zeztrics Andrej, Juan, Rade oláhok
II. 365.
Zicsi Ferencz (zajki) kir. ember II.
209. — István, Nádasdi hadainak
kapitánya I. 125. 173. 260. 265.
285. 289. 291. 307. 312. 314.
Zigalae, portus marit. II. 361.
Zinzendorf János II. 563.
Zirmacs Mátyás II. 452.
Zitaróczi Boldizsár II. 527.
Zkrad, I. Szkrád a.
Zkrapics Lőrincz II. 454.
Zlamnovcz (Zágráb m.) II. 348.
376. 425. 427.
Zlapnicza (Zágráb m.) II. 386.
Zlapno (Zágráb m.) II. 410.
Zlatanyi Imre II. 454.
Zmolkovics Pál (bukovcsáki) II.
226. 311.
Zok (Baranya m.) I. 615. 616. 617.
Zorkovczy (Zágráb m.) II. 410.
Zöld Ferencz I. 339. — István II.
450.
Zrin castrum (Zágráb m.) I. 130.
138. 147. II. 153. 595. 596. 615.
616. 627. 634. 645., védelmét
Erdődi Péter és Lenkovics János
oláhokra bizzák I. 492., eleste
Tót- és Horvátország veszte I.
497., lerombolása II. 417. —i
Miklós I. 101. II. 138. 227. 232.
255. 290. 313., özvegye Korbávia
Ilona I. 1. 2. II. 115. 116. 117.
118. 119. 123. 124. 575. 576.
577., fiai: János, Miklós I. 1. 2.
II. 115. 116. 117. 118. 119. 123.
124. 129. 130. 131. 132. 133.
134. 135. 136. 137. 138. 575.
576. 577. 578., egyetértnek Kaczi-

anerrel I. 5. 6., Kosztajniczát
átadják neki I. 9., folyamodnak
Ferdinándhoz I. 9. 10. 11. 12.
18. 19. 20. 21. 22. 23., Kaczianert
megölik s ezt Ferdinánd érdemül
tudja be Miklósnak I. 10. 13. 16.
17. II. 141. 142. 143., kirekesz-
tetnek a békéből I. 20., hajlandók
horvátországi birtokaikat elcse-
rélni magyarországi birtokokkal
I. 21. 22. 24., torzszalkodnak
Török Bálinttal II. 121. 125. 126.
127. 128., leányai: Klára, Paksi
János neje II. 119., Margit, Alapi
János neje II. 119., ennek halála
I. 92., Ilona, Tahi Ferencz neje
II. 119. 448. 449. 508. 509. 510.
525. —i János II. 144. 145. 174.
220. 227. 232. 235. 255. 313.,
halála I. 26. 27. 28. 29. 30. —i
Miklós horvátorsz. bán, fő tárnok-
mester, szigetvári és dunántúli fő-
kapitány, baranyamegyei főispán
I. 31. 34. 37. 39. 41. 42. 44. 49.
65. 75. 76. 77. 78. 82. 84. 87.
88. 89. 95. 96. 97. 99. 100. 105.
107. 112. 114. 118. 119. 124.
125. 126. 128. 129. 130. 131.
136. 139. 141. 142. 143. 145.
146. 148. 149. 152. 155. 156.
158. 159. 160. 164. 167. 168.
172. 174. 181. 186. 196. 198.
200. 202. 210. 211. 212. 213.
214. 217. 218. 226. 227. 228.
231. 237. 239. 240. 241. 245.
246. 263. 266. 267. 269. 273.
275. 277. 279. 280. 281. 284.
290. 291. 292. 293. 296. 298.
299. 301. 303. 305. 308. 311.
314. 319. 320. 322. 324. 325.
326. 327. 329. 330. 331. 332.
334. 336. 337. 340. 342. 344.
348. 349. 351. 352. 353. 354.
356. 358. 359. 362. 363. 365.
366. 370. 372. 374. 376. 378.
380. 381. 382. 383. 388. 389.

391. 394. 395. 397. 398. 400.
402. 404. 405. 406. 411. 412.
415. 416. 417. 420. 421. 422.
426. 427. 432. 436. 437. 439.
441. 443. 447. 448. 450. 451.
452. 453. 454. 455. 458. 460.
461. 462. 463. 464. 465. 466.
468. 470. 471. 473. 475. 477.
481. 482. 484. 485. 486. 487.
490. 492. 494. 500. 504. 505.
507. 508. 509. 511. 512. 515.
519. 521. 523. 525. 527. 533.
535. 536. 537. 539. 540. 543.
544. 545. 547. 549. 550. 551.
555. 557. 558. 559. 561. 563.
564. 565. 566. 567. 569. 575.
576. 577. 578. 582. 584. 586.
587. 589. 590. 591. 592. 594.
596. 597. 600. 602. 604. 606.
607. 609. 611. 614. 616. 617.
619. 620. 622. 623. 625. 626.
628. 632. 633. 634. 646. 648.
651. 655. 656. 657. 658. 659.
661. 670. 671. 672. 673. 674.
675. 676. 678. 680. II. 1. 4. 5.
6. 9. 10. 11. 13. 14. 15. 20. 21.
23. 24. 26. 27. 30. 32. 33. 42.
48. 55. 87. 120. 122. 146. 148.
149. 150. 151. 152. 157. 192.
193. 194. 199. 200. 202. 203.
204. 206. 207. 211. 214. 215.
216. 218. 221. 225. 247. 248.
249. 268. 269. 270. 271. 272.
273. 274. 276. 277. 280. 282.
283. 284. 285. 294. 295. 296.
297. 298. 299. 300. 301. 309.
315. 319. 324. 326. 327. 329.
330. 333. 335. 336. 337. 338.
339. 342. 355. 356. 357. 358.
359. 360. 361. 362. 363. 364.
379. 380. 381. 382. 383. 386.
387. 390. 392. 393. 396. 397.
398. 399. 400. 401. 402. 403.
412. 413. 414. 415. 416. 418.
420. 421. 423. 429. 432. 433.
434. 436. 438. 440. 441. 443.

444. 445. 447. 448. 449. 450.
 456. 459. 460. 461. 463. 465.
 467. 468. 470. 471. 472. 473.
 475. 476. 478. 479. 480. 489.
 491. 492. 493. 494. 495. 496.
 501. 502. 503. 504. 507. 525.
 544. 554. 561. 562. 565. 569.
 571. 581. 583. 584. 673. 675.
 676. 677. 678. 682. 686., a zá-
 grábi püspök vádjairól I. 25. 30.,
 törekedik: bátyja halálának meg-
 boszulására I. 27. 28. 29., Sze-
 nicsnyák visszavételére I. 41. 44.
 45. 53., kineveztetése: a horvát
 bánagra I. 37. 39. II. 149. 150.,
 a főtárnokságra II. 362., a szig-
 etvári kapitányságra I. 568.
 569. 571., a dunántuli főkapitány-
 ságra II. 436., báni és főkapi-
 tányi zsoldja I. 32. 33. 34. 38.
 43. 47. 50. 51. 52. 57. 58. 98.
 107. 108. 120. 121. 133. 202.
 203. 205. 206. 207. 208. 209.
 238. 252. 305. 441. 563. 564.
 623. 624. 625. 628. 629. 637.
 648. 651. 652. 653. 658. 659.
 660. 676. 677. II. 8. 9. 17. 18.
 19. 20. 108. 109. 110. 135. 211.
 212. 213. 214. 215. 216. 217.
 221. 222. 299. 300. 301. 320.
 321. 322. 323. 326. 459. 460.
 478. 479. 526. 527. 528. 529.
 530. 531. 532. 535. 536. 537.
 538. 539. 540. 541. 543. 580.
 581. 582. 681. 684. 685., zsoldja
 adósságban lefoglaltatik I. 215.
 216. 237. 264., zsoldja posztóban
 fizettetik I. 265., lemondása a
 bánaságról I. 52. 197. 198. 199.
 270. 271. 275. 330. 331. 353.
 404. 434. 445., fő tárnokmesteri
 sallariuma I. 442. 467. 468. 494.
 495. 622. 652. 657. 677. 678. II.
 9. 108. 109. 110. 362. 363. 530.
 531. 532. 533. 534. 543. 684.
 685., életére törnek: Óvárban I.

35. 36., Keglevics Péter I. 109.
 110., kéri: a zágrábi püspökség
 javait I. 46. 47. 49. 50. 58. 59.,
 Csurgót I. 47. 48., a nedölczei
 harminczadot, majd zalamegyei
 birtokai adóját zsoldja fejében I.
 282. 336., a szent-lőrinczi vám
 áthelyezését Szigetvárra I. 514.,
 a jáki apátság kegyuraságát I.
 588., vádoltatása igazságtalan a
 báni banderium nem teljes száma
 miatt I. 51. 271., a metlingi usz-
 kokok áttelepítését javallja I. 60.,
 az uszkokok megfékezésére uta-
 síttatik I. 66. 67. 510. 511. 512.,
 Frangepán Miklós birtokait pusztí-
 tja I. 61. 62., Törökország meg-
 támadására készül I. 67., Keg-
 levics Péter megbüntetésére a
 királylyal szerződésre lép I. 68.
 69. 70. 71. 268. 271. II. 157.
 158. 159. 161. 164. 165. 166.
 167. 168. 169. 170. 171. 172.
 173. 174. 175. 176. 177. 181.
 182. 183. 211. 213. 216. 219.
 220. 221. 251. 265. 270. 290.
 549. 550. 551. 552., jelen van
 Csáktornya ostromán s Kegle-
 vicset fiaival együtt elfogván
 egyezkedik vele II. 177. 178.
 179. 180. 181. 281., torzsalko-
 dik: Salm Miklóssal I. 85. 86.
 90., a turopolyai grófságbeliekkel
 I. 101. 102. 103. 104. 538. 539.
 542. 581. II. 225. 226. 227. 228.
 229. 230. 231. 232. 233. 234.
 241. 242. 243. 244. 245. 246.
 249. 250. 252. 253. 254. 255.
 256. 257. 258. 259. 260. 261.
 262. 263. 264. 265. 266. 267.,
 ezekkel kibékül II. 310. 311. 312.
 313. 314. 315., Frangepán István-
 nál: egyenetlenkedik I. 134. 135.,
 egyezkedik II. 91. 94. 95. 99.
 100. 152. 153. 154. 155. 159.
 160. 483. 484., torzsalkodása

Keglevics Mátyással I. 287. 407. 412. 413. 414. 415. 416., Lenkovics Jánossal I. 506. 507. 561., Horváth Márkkal I. 514. 515. 516. 517. 518. 524. 528. 529. 530. 531., Forgách Ferenczczel I. 619. 620. 621., Perneszi Pállal I. 622. 628. 634. 635. 636. 645. 646. 647. 648. 650. 651., Török Bálinttal, ennek nejével s fiaival II. 138. 139. 140. 141. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 151. 208. 209. 210. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 252., ez utóbbiakkal megbékél II. 277. 278. 279. 280. 291. 292. 293., torzsalkodik Tahi Ferenczczel II. 508. 509. 510. 525., Csáktornya megszerzésében a stájer rendek ellenzésére talál I. 72. 73., tengeri halat küld Nádasdinak I. 112. 113. 115. 116. 132. 135. 136. 141. 146. 199. 201. 540., az agarat visszaküldi s vizslát kér Nádasditól I. 117., gvozdnánszki ezüst-bányászata I. 60. 121. 122. 149. 574. II. 116. 117. 123. 417., hadai: elégtelensége I. 138. 150. 163. 166. 177. 178. 347., fizetlensége I. 153. 195. 196. 197. 203. 204. 206. 207. 215. 219. 220. 221. 222. 239. 251. 252. 274. 275. 332. 333. 334. 344. 346. 353. 355. 360. 402. 407. 412. 413. 416. 420. 513. 624. 629. 648. 651. 652. 653. 658. 660. 676. 677., létszámának leszállítása I. 270. 271. 622., engedetlensége I. 390. 391. 402. 413., garázdálkodása I. 354. 446. 449. 500. 501. 502. 508. 549. 550. II. 138. 139. 140. 141. 147. 148. 149. 151. 350. 351. 352. 353. 354. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372., dunántúli főkapitányi ban-

deriumának elenchusa II. 95. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456., kölcsönös bizalma s örök barátsága Nádasdival I. 140. 258. 377. II. 246. 247., bízik a külföldi és stájerországi segélyben I. 166. 167., a király neheztelését magára vonja I. 174., horvátországi végvárai elhagyatottsága, gondoazása, letöretése I. 175. 504. 533. 534. 539. 542. 551. 574., megveri: Székely Lukácsal a törököt Varasdnál I. 177. 178. 179. 183. 185., egyedül Arszlánbéget s a monoszlai kastélyt lerontatja I. 598. 599., vitézei Horvátországban két török csata felett győzedelmeskednek I. 537. 538., társaival Zágráb megerősítésén tanácskozik I. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195., nem tud: olaszul I. 202., németül I. 632., magyarsága I. 399. 401. 534. 542. 618. II. 12., Sziszeket Zágráb megyével megerősített s Ozaljhoz tartozó jobbágyait maga is segítségül küldi I. 223. 225. 302., török rabját keresztyén rabbal cseréli el I. 225., Magyarországon az udv. kamara által szándékolta hadi adó-szedés veszélyes voltára figyelmezteti Nádasdit I. 232. 233., párviadala: Mehemed bosnya pasával I. 242. 243. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. II. 324. 325. 326. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 629. 630. 631. 632. 633.

634. 635. 636. 637. 638. 639.
640. 641. 642. 643. 644. 645.
646. 647. 648. 649. 650. 651.
652. 653. 654. 655. 656. 657.
658. 659. 660. 661. 662. 663.
664. 665. 666. 667. 668. 669.
670. 671. 672., Kászon pasával
I. 577. 581. 582., Mahmut pécsi
béggel I. 613. 614., Hasszán
béggel I. 669., Somogyvár föl-
építéséből Kanizsa, Csurgó, Pet-
tau elestét jósolja I. 289., kifa-
kad a király ígérette török béke
hiábavalósága miatt I. 310., a
Rinnya folyó (gátjának?) átvá-
góit keresztre feszített I. 310.,
készsége a halálra I. 312. 313.,
Szigetvár fölmentésében buzgól-
kodik I. 351. 352. 356. 357.
358. 359. 362. 363. 370. 374.
376. 377. 378. 379. 381. 382.
383. 425. 426. 427. 428. 429.
430. 431. 434. 452. 453. 454.
455. 457. 458. 469. 472. 475.
476. 488., megszégyeníti a törö-
kön nyert győzelemmel jogtalanul
kérkedő német udvaroncokat I.
399., fölülésre buzdítja a horvá-
tokat I. 403. 404., Ferdinánd
herceget előnyomulásra ösztönzi
I. 415. 417. 418., felső-magyar-
országi főkapitánysága I. 444.
445. 446. 448. 449., egyik leá-
nyát (Anna) Nádasdi ujszülött
fiának igéri I. 447., vár építeni
cseh munkásokat, őrségül ma-
gyarokat vagy németeket kér
Szigetvárra I. 457. 600., hadait
a kir. biztosok kihurrogatják Szi-
getvárból I. 481., gunyolódik
Erdődi Péter és Lenkovics vitéz-
sége s a király hadba szállása
felett I. 493. 536. 537., leánya
lakodalmára szakácsokat kér köl-
csön I. 532., csereszterződése Er-
dődi Péterrel I. 542. II. 344. 345.

346. 347. 348. 349. 375. 376.
377. 378. 384. 385. 388. 389.
391. 392. 402. 403. 404. 405.
406. 407. 408. 424. 425. 426.
427. 428. 464. 465. 466. 486.
546., Bécsben házat akar venni,
de az osztrákok nem engedik I.
546. 547., tőzsér kereskedő joh-
bágyai I. 553., Perneszi Andrást
Moldvába küldi I. 556., a mit-
tenburgi, másképp pazini urada-
lom megvásárlására pénzt kér
kölcson I. 558. 559. 560., csák-
tornyai vadaskertje I. 561. 575.,
Ferdinándnak tízezer forintot ad
kölcson I. 562. 563. 570. 644.
645. 677. 678. II. 110. 112. 394.
395. 396. 530. 531. 532. 541.
542. 543. 544. 545., megfenye-
geti Szele Jakabot hatalmaskodá-
saiért I. 566., a budai pasa szán-
dékának meghiusítására valamely
vár megtámadását javasolja I.
583. 584. 587., Pécs külvárosá-
nak fölépítését nem tudja meg-
akadályozni I. 595., fiát Györgyöt
Miksa cseh király megkoronáz-
tatására nem küldi Prágába I.
610. 611., tárnoki széket tart
Pozsonyban I. 618., országgyű-
lési kiküldött I. 621., számadása
Szigetvár jövedelmeiről I. 623.
627. 661. 662. 663. 664. 665.
666. 667. 668. 669. 672. 674.,
eltiltatik az adószedéstől I. 628.,
a szigetvári őrség zsákmányából
részt követel I. 671., a Buda
ellen küldendő sereg vezére I.
674., emlékirata Szigetvár meg-
védéséről II. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
10., szövetséget köt a Kriscsics
nemzetséggel II. 184. 185. 186.
187. 188. 189., az oláhoknak
rabszolga gyanánt eladására sza-
badalmat ad II. 294., czímerének
az Ernuszt család czímerével

megbővítése II. 315. 316. 317. 318., a monyorókereki pálos kolostort leromboltatja II. 363. 364. 380., szabadalmat ad jobbágyainak II. 365., állítólagos hűtlensége II. 674., végrendeletei s azoknak végrehajtása II. 93. 94. 95. 96. 99. 100. 324. 325. 326. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489., Szigetvár számára ökör bőrköt vásárol II. 104. 111. 112., Szigetvárba megy s bezárkózik II. 3. 7. 8. 12. 16. 19. 481., ostrom esetén kimehet Szigetvárból II. 438., kész mindenét pénzzé tenni Szigetvár szükségére II. 19., száraz-malmot építtet Szigetváron II. 22., megveri a törököt II. 22. 28. 29., barmokat hajtat Szigetvárba II. 35., a török foglyokat s a janicsáragát nyársba vonatja II. 38. 47. 49. 61. 73. 74., föladja Szigetvár városát II. 56. 58., Mahmut agát lefejezteti II. 88., halála II. 61. 62. 63. 64. 67. 73. 75. 76. 77. 79. 92. 93. 495. 497. 498. 499. 505. 506. 562., fejének: közszemlére kitétele a török táborban s azután Budára, onnan Győrbe küldése II. 497. 498., eltemetése Csáktornyan II. 62. 64. 73. 74. 75. 88. 499., sírírata II. 499., proscibáltatását csak halálával kerül el II. 96. —i Miklós *első* neje Frangepán Katalin I. 52. II. 223. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 299. 373. 374. 376. 424. 425. 426., ennek betegsége s halála I. 562. 565., ettől született fiai: János II. 162. 163., György, I. hátrább., Kristóf I. 616. 617. II. 100. 162. 346. 373. 374. 376. 412. 413. 414. 416. 442. 463. 465. 466. 483. 520. 526. 551. 552. 553.

569., ez Miksa király fiainak szolgálatában Spanyolországban II. 482., Farkas II. 163., Miklós I. 616. 617. II. 100. 163. 412. 413. 414. 463. 477. 483. 520. 525. 526. 546. 551. 552. 553. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 562. 563. 564., leányai: Ilona *először* Országh Kristóf, *másodszor* Ballassa István neje I. 307. 308. 310. 491. 522. 526. 527. 532. II. 162. 164. 183. 408., Katalin, *először* Thurzó Ferencz, *másodszor* Forgács Imre neje I. 585. 589. 590. 608. 609. II. 162. 183. 207. 208. 349. 408. 525., Dorottya, Batthyányi Boldizsár neje I. 679. II. 1. 2. 162. 183. 408., Orsolya *először* Perényi János, *másodszor* Bánffy Miklós neje II. 162. 514. 515. 557., Borbála, Thurzó Elek neje II. 107. 162. 183. 349. 408. 525., Margit, Drugeth Miklós neje II. 162. 183. 525., Anna I. 447. II. 163., Magdolna, *először* Telekessi István, *másodszor* de Turri (Jakab) neje II. 163. —i Miklós *második* neje Rosenberg Éva I. 630. 631. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 648. 649. II. 430. 431. 484. 485. 489. 499. 512. 515. 516. 520. 523. 684., ettől született fia János II. 483. 518. 520. 526. 546. 557. 562. —i György tárnokmester, dunántúli főkapitány, trencsénvármegyei főispán I. 546. 616. 617. II. 27. 45. 112. 162. 346. 373. 374. 376. 412. 413. 414. 416. 419. 423. 434. 441. 442. 449. 462. 463. 465. 466. 477. 478. 483. 509. 510. 511. 525. 526. 527. 530. 531. 542. 543. 546. 547. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 562. 563.

564. 565. 566. 567. 568. 569.
 570. 571. 685., ostrom előtt ki-
 jön Szigetvárból II. 22. 24., egy
 pribéket neki öltöztet, beretváltat
 s a (török) táborba küldi II. 51.,
 torzsalkodik mostoha anyjával II.
 80. 81. 93. 94. 95. 96. 97. 98.
 511. 512. 513. 514. 515. 516.
 517. 518. 519. 520. 521. 522.
 523. 524., eljegyzése: Erdődi
 Annával II. 419. 420. 421. 422.
 423. 424. 425. 426. 427., ab
 Archo Annával II. 427., hitvese
 Stumberger Zsófia II. 162., fiai:
 György II. 450. 546., Miklós II.
 546. 570.
- Ztarcsai János, Zrínyi Miklós secre-
 tarius I. 676. II. 479.
- Ztaroga Jarsula jobbágy II. 416.
- Ztative Plemenite és Ztative Tacsne
 (Zágráb m.) II. 411.
- Ztergavics Péter oláh II. 365.
- Ztermecz (Zágráb m.) II. 386.
- Ztranicza (Zágráb m.) II. 410.
- Zturovapolya Lukács II. 452.
- Zubassics Radivoj oláh II. 365.
- Zudcsicskucso (Zágráb m.) II. 411.
- Zukhenmantl Kristóf II. 606.
- Zura János a buccari uszkokok feje
 I. 510. 511. 512.
- Zvarcsa (Zágráb m.) II. 410. 555.,
 I. Alsó-Zvarcsa a. is. —i kerület
 (Zágráb m.) II. 555.
- Zvarlics György II. 455.
- Zvecsaj castrum (Zágráb m.) II.
 154. 159. 275. 364. 411. 484.
 556. 557. 558. 567. 568. 569.
 570.
- Zversevo (Zágráb m.) II. 386.
- Zvicsics Mátyás II. 452.
- Zsibóti (Somogy m.) harang elvitele
 Szigetvár számára ágyuöntésre
 II. 288.
- Zsidó Márton (jái) II. 405.